

Kwaromp Kwapwe Kare Kar

Karkar-Yuri New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matyu	4
Mak	48
Luk	75
Jon	121
Aposel.....	154
Rom	195
1 Korin.....	216
2 Korin.....	235
Galesia.....	249
Efesus	256
Filipai	263
Kolosi.....	268
1 Tesalonika	273
2 Tesalonika	277
1 Timoti	280
2 Timoti	286
Taitus	290
Filemon	293
Hibru.....	295
Jems	311
1 Pita.....	317
2 Pita.....	323
1 Jon.....	327
2 Jon.....	332
3 Jon.....	333
Jut.....	334
Érik Yénkép	336

Matyu

Mekia Akwapnám Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téperia takis sámp konám aropono. Aenámpan wakmwaek Jisas man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor máma buk kumwi námpon. Juda firao Krai koropea king yak naenám ke wae wonae fik námprá nínik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yéncépria kumwi námpon. Mao takrá yéncépria nám te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámp, 'Oukoumwan te wae kare korop námprá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenám firan kápae kare wounápnám kar farákáp námpon.

Jisas Krai yakám fi mekamp appeyaenápomp e

1 Máma te Jisas Krai yakám fi mekamp appeyaenápono: Manénkir yakám te Abraham. Tá am feknám koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Krai koropámpon.

² Abraham te Aisakomp naropwar.

Tá Aisak te Jekopomp naropwar.

Jekop te Juda mwearoamp naropwar.

³ Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaramp éntupwar te Tamar.

Peres te Hesronomp naropwar.

Hesron te Ramomp naropwar.

⁴ Ram te Aminadapomp naropwar.

Aminadap te Nasonomp naropwar.

Nason te Salmonomp naropwar.

⁵ Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.

Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.

Obet te Jesimp naropwar.

⁶ Jesi te King Devitomp naropwar.

Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakám.

⁷ Solomon te Rehoboamomp naropwar.

Rehoboam te Abaijamp naropwar.

Abaija te Asamp naropwar.

⁸ Asa te Jehosafatomp naropwar.

Jehosafat te Jehoramomp naropwar.

Jehoram te Usaiamp naropwar.

⁹ Usaia te Jotamomp naropwar.

Jotam te Ahasomp naropwar.

Ahas te Hesekaiaomp naropwar.

¹⁰ Hesekaia te Manasamp naropwar.

Manasa te Amonomp naropwar.

Amon te Josaiamp naropwar.

¹¹ Josai te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképa tukupea Babilon mek fápákamánki kákapono.

¹² Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.

Sealtiel te Serubabelomp naropwar.

¹³ Serubabel te Abiutomp naropwar.

Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.

¹⁴ Asor te Sadokomp naropwar.

Sadok te Akimomp naropwar.

Akim te Eliutomp naropwar.

¹⁵ Eliut te Eleasaromp naropwar.

Eleasar te Matanomp naropwar.

Matan te Jekopomp naropwar.

¹⁶ Jekop te Josepomp naropwar.

Josep te Mariamp poumarop.

Maria te Jisas sámpámpono. Man te 'Krais'rá sér i konapono.

¹⁷ Am te am kear ponankor Abraham feknám pia koropea King Devit yakám fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakám feknám pia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákapa yaká nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákapa yaká nap te, ankár koropea Krai yakám fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar

Luk 2:1-7

¹⁸ Maria Jisasén sámpám kar te ará: Man Josepo sámp naenám pia kar yoroiapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nángo, Yiki Kor Spirit yare mek ék nángo, Maria táráp yakánko nkeapon.

¹⁹ Maomp kar yoroinap arop Josep te, yae-párak yakeanámp yupu sámp nae ri nám kwamp, pwar naeria. Aenám pao maok, Maria pwarápae antánoria, man yopor mo, sánankar porokwe fek pwar naeria nínik. ²⁰ Josepo takrá nínikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, "Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapon. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak nám te Yiki

† 1:18 Lu 1:27,35

Kor Spiritao sánk námpono. ²¹ Mao poumou-táráp sámp naenámp. Am táráp sámpeanáko, amo maomp e 'Jisas' ri papampo. Am te arak naenámp: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámp." Enselo makrá sérímpono. †

²² Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér, ²³ "Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámp. Aenánko maomp e te 'Imanuelonórá sér mwanapono." Am e fi te arakri-anono: Kwaro nomont yak námpon. ††

²⁴ Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tok-waeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp. ²⁵ Aempao maok, mao te mént yarak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e 'Jisas' ri papámp.

Ankwap fi mekamp mérnáp aropao koropea Jisasén nkeap kar

2 Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákap yámar aoknámp mwaeknámp taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér, ² "Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok námpon." ³ King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp koumteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap. ⁴ Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, "Krais te mam némpouk korop naenámp?" ⁵ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Judia mekamp taun Betlehem mek korop naenámp. Profet wokwae kar kumwimp kar makrá sénámp, ‡

⁶ Judamp apár mekamp Betlehem e! Juda mekamp am meknámp arop tokwae koropnap taunrént

amo te e tokwaeráp karenono.

Nánkrap wakmwaek amo feknámp arop tokwae koropeaka

onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak naenámp. " †

⁷ Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnáp aropan wumwiria fákeyakrá am fákáreran turunkrá, "Makár am térme tokwae korop námpono?"

⁸ Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok, sérrá, "Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupouroukia nke kipo. Táte yumo nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu nanampono."

† 1:21 Lu 1:31, 2:21 †† 1:23 Ais 7:14 ‡ 2:5 Jo 7:42 †† 2:6 Mai 5:2

⁹ Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknámp mwaeknámp aokánko nkeap támao, mekia akwap nánko, wakmwaek tukup napo, táráp tanknámp nap fununként yámar mek yakámp. ¹⁰ Am fárákapao térme nkeaka warákára wae. ¹¹ Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákárerao paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank nénkap te gol, paura nánákare yankap konap, sanda kwapwe kare, makia nénkapono. ††¹² Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, "Yumo te warko Herotonámpok tukup kwapono." Makrá sérámpantá maok, am fákárerao ankwap mwaeporok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp koumte éréképea Isip mek akwapámp kar

¹³ Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá, "Herot te am táráp oupouroukia porokwap pap naereane. Amo fárámprá táráp koumte éréképra Isip mek farákapea akwapea. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko amwan sénanko, korop nanapono." ¹⁴ Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámprá táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi. ¹⁵ Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérímp kar mént pwi námpono. Mao sérrá,

"Onomp poumou-táráp Isip mek yak námp wumwi nanko, korop naenámp." †††

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

¹⁶ Heroto am yámar aoknámp mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékrá yak nánko, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknámp mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, "Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupouroukrá, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke."

¹⁷ Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te arakrá sérímpon:

¹⁸ "Wa napo, Rama mek éménka waeria yonkwae fi. Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko, koumteouráp arop fárákap man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono. Waeman maomp tárápu te ankwap yiki yak mono, ponankor kar fupukrá kák naponu." †††

†† 2:11 Ais 60:6 ††† 2:15 Hos 11:1 ††† 2:18 Stt 35:19; Jer 31:15

Josepo táráp kounte éréképea arákarrá koropámp kar

¹⁹ Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuruk Josepén Isip mek yém sér-rá, ²⁰ "Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo fárámprá waráp táráp kounte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo." ²¹ Aenko maok, Josep wae fárámprá táráp kounte éréképrá Israel fi mek tukupapono.

²² Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, "Arkelaus te maomp naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne." Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuruk Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekamp taun Nasaret mek yak. ²³ Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, 'Man te Nasaret mekamp aroprá mwanap'rá sérimpono. †

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

3 Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koroepa distrik Judia mek arop yak mo apár mek yakrá kounteouráp aropan kar farákápria arakrá sér, ² "Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok koropenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpon." ^{†3} Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimp arop támaono. Mao arakrá sér,

"Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwia sérrá,
Tokwae Karao korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke!
Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp ékékérrá párakopenke!"

⁴ Mao te waempyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let fákámp te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan saráp fárimpon. ⁵ Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare Judia mekamp, tá ént Jordan fik mwaeakamp Jononámpok koroepa náráp kwatae ninik farákáprá sénapo, Jono am arop fárákan ént Jordan mek nérrá kákámpon.

⁷ Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákan sérrá, "Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti kwatae niampon! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape? ⁸ Táte yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yéknépano. ‡

⁹ Tá yumoku kok sérarrá, 'Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp' an mpwe kwapono. Aerá sénapan maok,

† 2:23 Lu 2:39; Jo 1:45-46 †† 3:2 Ais 40:3 ‡ 3:8 Ap 26:20

ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekamp mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámp. ††

¹⁰ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanapono.

¹¹ Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yéknép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámp. Maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp †† pourou mo nampon.

††12 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámp.

Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

¹³ Aenánko am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria. ¹⁴ Aenánko maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, "Nopok amo maok onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop napon?" ¹⁵ Tá nopok Jisas man sérrá, "Fwapono. Amo ono sénampaok napo, Kwaro arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano." Aeránko maok, Jono wae Jisas sénampaok. ¹⁶ Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank. ¹⁷ Aenánko yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, "Támáte onomp tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námpono." †††

Satano Jisasén poupwékámp kar

4 Am ke fek táman Satano Jisasén poupwékápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ⁵² Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae. ³ Aenánko man poupwékámp naenámp arop wae koroepa sérrá, "Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae." ⁴ Aenánko maok, nopok Jisas man sérrá, "Kwaromp Buk fek te arakrá sénámp, 'Fir támao mwar te aropan yiki yak

†† 3:9 Jo 8:33-40; Ro 4:11-12 ††† 'Su samp nanamp': Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoroepa sámpnámpea tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te 'Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropamp yae ankore mek yak namp'rá sénámp. ††† 3:11 Jo 1:33; Ap 1:5 ††† 3:17 Mt 12:18; 17:5 § 4:1 Hi 2:18; 4:15

sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.” †

⁵ Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páte yakrá ⁶ man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákapan sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwiraio pu kwae mek párákap mo, fwaponó.” ††7 Nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: ‘Mao waráp Kwar Tokwae Karan poupwékápi kwaponó.” †

⁸ Tá warko Satano Jisasén warámpá poka narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankan ponankor yénkria sérrá, ⁹ “Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, mámá kápaie kare ankank máte amwan sánk nanampon.” ¹⁰ Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapaie! Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár maomp térean saráp téreamp’rá sénámpon.” ††

¹¹ Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nángo, ensel fárákapan koropea Jisasén yaewouriapon. ††

Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar

Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

¹² Am ke fek Jisaso wa nángo, ‘Jonén kalabus mek fákapá pap nap’rá sénapantá, mao distrik Galili mek akwap. ¹³ Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwaek yak námpon. ¹⁴ Mao tak námp te waeman Aisaia wokwae sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao sérrá,

¹⁵ “Sebulun fi ntia Naptali fi mwaek ént aokore fek akwapnámp mwaeak akwapea Jordan mek ankwap arop fárákapan distrik Galili mek koumteouráp arop kirikip mek tankápria wae tokwae nke naponó.

¹⁶ Am koumteouráp arop fárákapan sumpwi mwanap kirikip tokwae mek tankáp napo, am fárákapaonapok wae tokwae korop námpon.” †††

¹⁷ Am ke feknámpia Jisaso wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae ninik wae pwareнке! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

Jisaso arop yiworaopwe éréképámp kar

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸ Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nángo maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp koneponó. ¹⁹ Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop

† 4:4 Lo 8:5 †† 4:6 Sng 91:11-12 † 4:7 Lo 6:16 †† 4:10 Lo 6:13 †† 4:11 Hi 1:14 ††† 4:16 Ais 9:1-2

nep yénkép nae.” ²⁰ Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaek akwapeponó.

²¹ Takia akwaprá ankwap ke fek nke nángo, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakápra náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nángo, ²² am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapeponó.

Jisas Kwaromp kar farákápria kápaie kare aropamp pourou fwapo-kwapimp kar

Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

²³ Mao akwapea Galili mekamp kápaie kare némpouk mwaek yárákrá koumteouráp aropan lotu nap mek kar yénkra farákáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria, arop fárákapan pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ²⁴ Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápaie kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákapan, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono. ²⁵ Aenángo kápaie kare koumteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákapan nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

Jisaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

⁵ Jisaso am kápaie kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nángo, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan maonámpok korop. ² Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

³ “Am arop fárákapan, Kwaromp ninikan mér mwanámp pwi moianrá ninik napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

⁴ Tá arop fárákapan éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapan ninik kwapwe karerá kák naenámp. †††

⁵ Arop fárákapan námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárákapan kápaie kare ankank nénk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon. †

⁶ Arop fárákapan Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan nikip

††† 5:4 Yé 7:17 § 5:5 Ef 4:2

námp niamp námpan te, Kwar ourour nénk naenámp-pon. Am ourour te ará: Mao am fárakapamp ninik mek pwirá kák naerámpon.

⁷ Tá arop fárakap arop ankwap fárakapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp-pon. Am ourour te ará: Mao nopok am fárakapan aropomp naerám-pon. †

⁸ Arop fárakap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp-pon. Am ourour te ará: Am fárakap fwap man nke mwanapon. ††

⁹ Arop fárakap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámp-pon. Am ourour te ará: Mao am fárakapan 'Yumo te onomp tárápuno'rá sé-naenámp-pon.

¹⁰ Arop fárakap yae-párak kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárakapan ourour nénk naenámp-pon. Am ourour te ará: Am fárakap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon. ‡

¹¹ Táte arop fárakapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampourourá, nkwakwe make kwatae kar kwekarrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámp-pon. ††¹² Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákarrá yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwaek profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon." ††

'Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp'rá sénámp kar

Mak 9:50; Luk 14:34-35

¹³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo onan éntér papnap arop fárakap yumo te oukwerao napanámp niampon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámp-pon? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárakapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konapono.

¹⁴ Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpyek mo i konámpon. ††¹⁵ Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárakapan wae sánk konámpon. ††¹⁶ Táte taknámp yiráp waerao kor kourmteouráp arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárakapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárakap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono." †

Kwaromp lo kar

¹⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono. ††¹⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkáráp mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ††¹⁹ Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, kourmteouráp arop kor 'Mántwaokenk' ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpon. ††²⁰ Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninik kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono." ††

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

²¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Am lo kar wokwaek yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi napon. Am te arakrá sénámpon: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámp-pon. ††²² Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwap-nápén yoporianámp te, mao te kot naenámp-pon. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákárea ou mek kot naenámp-pon. Tá arop ankwap ankwapao pwarápaek tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámp-pon. †

²³ Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te, ²⁴ amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ††

²⁵ Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeak akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno. ²⁶ Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkir nopok sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono."

† 5:7 Je 2:12-13 †† 5:8 1 Jo 3:2-3 ‡ 5:10 1 Pi 3:14 †† 5:11 1 Pi 4:14 †† 5:12 Je 1:2 ††† 5:14 Jo 8:12 ††† 5:15 Mk 4:21 § 5:16 Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12

§† 5:17 Ro 3:13 §†† 5:18 Lu 21:33 §† 5:19 Je 2:10 §†† 5:20 Mt 23:3; 2 Ti 3:5 §† 5:21 Kis 20:13 §† 5:22 Je 3:6; 1 Jo 3:15 §†† 5:24 Mk 11:25

**'Poumarop ankwapamp yupu nkea kikianki
kwapono'rá sénémp kar**

Mak 10:11-12; Luk 16:18

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, "Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori kwapono'rá sénémp te wae wawi napon. ^{†28} Táte ono yumwan sénémp: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea, man kikiank námp te, waeman maomp ninik mek te wae méntér kokopor námpon.

²⁹ Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nángo te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párák am taknámp pourou ankwapmwaek moyak nángo, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon.

³⁰ Táte amo waráp yae-párák mwaek yae koranángo, kwatae ninik mek piká párákap nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sirampo. Am pourou ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon."

'Arop yupu pwar kwapono'rá sénémp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek te arakrá sér i konapono: 'Arop ankwap náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar konap pepa kumwia man sánkea pwar naenámpon.' ^{†32} Aenámpan maok, ono yumwan sénémp: Aropao náráp yupu arop ankwapént kokopor mo námpan kwaporok pwar nángo, akwapá ankwap nap mek tank námp te, am arop támao nángo, am yupu poumou nap mek tank naenámp lo kwe-pwararea kokopor námpon. Tá taknámp, arop ankwap poumaropao pwate nángo yaknámp yupu sámp námp te, mao kor poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon."

'Narekamp ankankráp'rá séri kwapono

³³ Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Tá ankwap kar appeyaenáp fákáreráo sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: 'Amo ankwap ankankan "Kare kar narekamp ankankráp tak nanamp"rá sénémp kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke námp fek am sérinao taknámp karampo.' ^{†34} Aean maok, ono yumwan sénémp: Yumo 'Narekamp ankankráp'rá séri kwapono. Ankár mo karonono. Yumo kar ankwap fou e séria 'Yámar me' séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono. ³⁵ Yumo 'Mámá apár' séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek pu pátea tank námp támaono. Tá yumo 'Taun Jerusalem' séria, am fek fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono. ³⁶ Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap wupwi pap, tá yákare pap nanap pourou mono. ³⁷ Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te,

Satano nénk námpon. Yumo ankár 'Yeno'rá sér, tá 'Mono'rá sénémp te, wae támaono." [†]

'Yumwan napo te, nopoki kwapono'rá sénémp kar

Luk 6:27-31

³⁸ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek arop fárakapao arakrá séráp yumo wae wawi napon: 'Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop nángo te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kirikipampo.' ^{†39} Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénémp: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wapra kor fek porokwap nángo te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wapra kor sánkampo. ^{†40} Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nángo te, amo waráp saketan kor man sánkampo. ^{†41} Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpae, mwaek kup ankárkamp kilomita fek akwa-paeria kárakare nángo te, amo ankár méntér akwapea mwaek kup anánk kilomita fek yarakampo. ⁴² Táte arop ankwap amwan 'Ankank sápa'e'rá sénémp te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap 'Amwan nánkár nopok sánk nanaman sápa'e'rá sénémp te, man monoria younkwe sánk kwapono."

Yopor aropan nouroup i konap kar

⁴³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek arop fárakapao arakrá séráp te yumo wae wawi napon: 'Amo ankár waráp nouroupén saráp warákarría waráp yopor aropan te kokwarokampo.' ⁵⁴⁴ Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénémp: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárakap yumwan sámpá yampourou nap 'Man yaewourampo' ria Kwarén sér kipo. ⁵⁴⁵ Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párák karenap aropan kor yaewour, tá yae-párák monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ⁵⁴⁶ Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárakapao kor ⁵⁴ waeman tak i konapono. ⁴⁷ Táte yumo yiráp ankwapyaenámpén saráp 'Gude'rá sénémp te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárakapamp ninik kwapwe kámakár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárakapao kor waeman tak i konapono. ⁴⁸ Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párák kare

†† 5:37 Je 5:12 †† 5:38 Kis 21:24 ††† 5:39 Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19 ††† 5:40 1 Ko 6:7 § 5:43 Lo 23:6 §† 5:44 Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9 §†† 5:45 Ef 5:1 §† 'Takis sámp konap arop'rá sénémp te, Juda arop fárakap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámp, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárakapan te Juda firao 'Kwatae ninikráp arop'rá sér i konapono.

pwi námpono. Am arop fárakapao nap naropwarén e tokoprá 'Belsebul'rá sénapara, mámara nap mek énéngi yakápnarop arop fárakapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon." †

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar

Luk 12:1-9

²⁶ Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, "Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupa yak námp te, nánkárap érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon. †²⁷ Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwae fokopeyakra, am kar farákáp kipo. ²⁸ Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-si-naenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ‡

²⁹ Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok piká párákap mono. ³⁰ Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon. ³¹ Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpon." ††

Jisasomp e érik sér mwanap kar

³² Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon. ³³ Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek 'Ono te Jisasomp firáp mono'rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan 'Mao te onomp firáp mono'rá sénae rampon." ††

Jisasén saráp ninik mwanap kar

Luk 12:49-53; 14:25-27

³⁴ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe niniki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono. ³⁵ Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nángo, tá yupuao kor náráp éntupwarén nángo, tá yupuao kor náráp yupu táparápén yorowar, mak mwanapono. ³⁶ Námoku ankárankamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon. ³⁷ Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae

mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo námp te, támao kor onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁸ Tá arop ono touwe sámp nam-paokria, onomp wakmwae korop mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁹ Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenámp te, maomp yiki yak te waeman akwapá moyak naenámpon. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámpon." †††

Arop yaewouri námp fek nopok sámp naenámp kar

Mak 9:41; Jon 13:20

⁴⁰ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sámp-kérép nángo ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon. †††⁴¹ Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákárria náráp nap mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnámp taknámp nopok sámp naenámpon. Tá arop, ono yae-párak kare arop warákárria onomp nap mek warámpá akwap naerá ninikianámp te, am yae-párak kare aropao sámp námpnámp taknámp nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámpon. ⁴² Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea, mao te Jisasomp wakmwae akwapnámp aropara, yaewour naerá ninikia man ént yink-sánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki námp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámpon." ††

Jono náráp éréképá yarak i konámp arop fárakap Jisas-námpok tirá kérépámp kar

11 Jisas námoku éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárakapan am tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwae kamp némpouk mwae akwaprá koumteouráp arop fárakapan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yarak.

² Jono man fákaepa páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yaraknámp kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan, Jisasén turunkenkria tirá kérép. ³ Aenánko maok, am farákap tukupea Jisasén turunkrá, "Amo te am korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkár ankwapan yépekrá yakáp mwanámp nie?" ††

⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, "Yumo tukupea kápae kare ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo: ⁵ Yi néneráp arop farákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop farákap wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámpnap arop wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnap arop farákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop

† 10:25 Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 †† 10:26 Mk 4:22; Lu 8:17 †† 10:28 Je 4:12 †† 10:31 Mt 6:26 †† 10:33 Mk 8:38; 2 Ti 2:12

††† 10:39 Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25 ††† 10:40 Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14 † 10:42 Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10 †† 11:3 Mal 3:1

fárakapao kor warko fárámp, tá ankank moráp arop fárakapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa napono.
¹⁶ Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon.”

⁷ Am Jonomp éréképá yarak i konámp arop fárakap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárakapan sérrá, “Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank ouwiraonánko, nárakár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono! ⁸ Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárakap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konapono. ⁹ Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápa kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon. ¹⁰ Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Wawenke!

Onomp kar farákáp naenámp arop sámp-kérép nanko,
 amwan manénkir meki akwap naenámpon.

Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!”^{††}

¹¹ Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp ponankor arop fárakapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpon.

¹² Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan námp te, arop yopor-ráp kárakáre kor arop fárakapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon. ¹³ Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon. ¹⁴ Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono. ¹⁵ Aenámpara, woupwiráp arop te ankár máma kar má wa kuno.

¹⁶ Oukoumwan máma ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárakap te tárápu anánk fákáre koropea némpouk tankáprá ankwap fákáreao ankwap fárakapan sér i konap ni-amp námpon. ¹⁷ Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.’ ¹⁸ Tá taknámp Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenámpo arop fárakapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sénapon. ¹⁹ Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárakapao man sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao

te fir fár tokwae konámp arop, tá wain ént fár tokwae konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.’ Aenámpan maok, mao tére námpao Kwaromp mér yénkép námp te kare kar ankankono.”[‡]

Kwatae ninik pwar monap arop firan aropompnámp kar

Luk 10:13-16

²⁰ Ankwap némpouk mwae Jisas kápa kare kárakáre tokwae yénkép námpan maok, am fárakap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárakapan yoporimpono. ²¹ Takria arakrá sér, “Yumo taun Korasin mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnámp kárakáre niamp yénképankoria te, am fárakap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria kápér i konap waempyam kápéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe mwaek sir mwarapono. ²² Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ²³ Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napon. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárakáre yénkép nam ni-amp take pourouráp yénképankoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ²⁴ Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon.”[§]

Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar

Luk 10:21-22

²⁵ Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, “Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo máma ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárakapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnap aropan saráp yénkép nap táman, ono amwan ‘Aesio’rá sénampono. ²⁶ Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!”

²⁷ Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, “Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárakapan

† 11:5 Mt 8:2-4 †† 11:10 Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28 ‡ 11:14 Mt 17:10-13 †† 11:18 Mt 3:4

‡† 11:19 Lu 15:1-2 ‡†† 11:22 Amo 1:9-10 ‡††† 11:23 Stt 19:24-28; Ju 1:7 § 11:24 Mt 10:15; Lu 10:12 §† 11:25 1 Ko 1:26-29

náráp Naropwar Kwar yéknép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. †

²⁸ Yumo arop fárákap tére tokwaea wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor onon-ampok korop napo, ono yumwan anepér nénk nanampon. ²⁹ Ono yumwan sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te, †† yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenam-para, yumo fwap anepér sámp mwanapon. ³⁰ Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo, kakére fwapono.” ‡

'Sabat yae fek tére kwaponó'rá sénap kar

12 Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yarak i konámp arop éréképea akwap. Aenánko am fárákapao yae porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá féperrá tukup. †² Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, “Amo nkeae! Waráp éréképá yarak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon.” ³ Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapán sérrá, “Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko, ⁴ Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknap pan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákáreráo saráp fári konapan niapon. †⁵ Ae te yumo am kar lo fek yak námpán kor nke mori kwaponó? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae ninik yak mono. †⁶ Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar námpon. ⁷ Kwaro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknámp kar fwapia mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanaponó. †⁸ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap konámpono.”

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenámp fwapi pámp kar

Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

⁹ Takia Jisas am fek pwarará kwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp lotu nap mek akwap.

¹⁰ Aenánko maok, am mek yaknámp arop ankárankamp maomp yae te yonkwae yak. Aenánko

† 11:27 Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35 †† ‘Yaopwae yápare mek porokop’ te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. ‘Juda Tére konap Ninik’ kware 7 fek nkeampo. ‡ 11:30 1 Jo 5:3 †† 12:1 Lo 23:25 †† 12:4 1 Sml 21:1-6 ††† 12:5 Nam 28:9-10 ††† 12:7 Hos 6:6; Mt 9:13

maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpra, mokopon nke mwar ritea man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenámp arop fwapi pap mwanámp ni mo nie?” ¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapán sérrá, “Yumo ou mekamp arop ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko ka-pap konámp te yumo wae mér napon. ¹² Aeno arop te sipsipán kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.” ¹³ Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, am arop wae náráp yae kor ékékéer nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak. ¹⁴ Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

'Jisas te Kwaromp tére arop kareno'rá sénámp kar

¹⁵ Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwari-
anap ninik wae méria am taun pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák. ¹⁶ Aeria maok, am fárákapán sérrá, “Yumo onan, mao tére námponórá arop ankwap fárákapao wa nap fek érik séri kwaponó.” ¹⁷ Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámp sérimp kar wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,

¹⁸ “Mámáte onomp tére aropan ono wae nánapi pwara nampon. Ono man warákár tokwaeria ono te man yonkwae kárámp nampon. Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko mao yae-párák kare ninik fekamp kar ankwap fi mekamp arop fárákapán farákáp naenámpón. §
¹⁹ Mao te arop yopor kar sér mo, kar tokwae tékén sér mo. Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyakra wumwi kar fek kar farákáp mono. §†

²⁰ Kaeak nunuri yak námp te, am te ponankor tákár mono. Táte kárákáre monámp lam mekamp wik yurunk kánanke kwarok námp te ponankor torokwari pap mono. §††
Mao fwap térerá yakrá kwapea yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpón.
²¹ Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop man méria, man yépekrá yakáp mwanapon.” §†

§ 12:18 Mt 3:17 §† 12:19 2 Ti 2:24 §†† Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono. §‡ 12:21 Ais 42:1-4

'Jisas te Belsebulomp kárakáre fek tére námprá sénap kar

Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

²² Am ke fek táman arop fárakapao arop ankárankamp kwatae-arop noumpoukoupá yak námprá Jisasnámpek warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenánko Jisas man fwapi pap nángo, mao wae kar séria yi fwap nke. ²³ Aenánko kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, "Ae te mámara arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?" ^{†24} Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, "Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námprá maomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono." ^{††}

²⁵ Aerapan maok, Jisas am fárakapamp ninik mek wae méria am fárakapan sérrá, "Ankárankamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pírekarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárakáre yak naenámpo? Waeman kwatae akwap naenámpo. Táte ankárankamp némpoukamp arop, tá ankárankamp nap mekamp arop kuk pírekarea yorowar nángo te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono. ²⁶ Aeno táte Satan kok námoku yorowar nángo te, am Satanomp fi te waeman pípirikiri akwap naenámpo. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárakáre yak naenámpánáp? ²⁷ Táte kare, Belsebul onan yaewour nángo, ono kwatae-arop yéréperá kérép nampan nángo te, wa yiráp arop fárakapan yaewouránko kwatae-arop yéréperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon. ²⁸ Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te yumo nke nap fek wae ék námprá, ará mér kipo. ‡

²⁹ Mokopia aropao ankwap kárakáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpo? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárakáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek papará am mek tankápnámprá ankank fwap ti naenámpo. ^{‡30} Táte arop onomp nouroup mo námprá te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek koumteouráp aropan koupoukour mo námprá te, mao am fárakapan ti-yépe nángo, pírikimp konapon.

³¹ Aeria ono yumwan sénampon, "Kwar te koumteouráp arop fárakapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpo. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ^{‡32} Arop fárakapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nángo,

oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpo."

Aropamp ninik mek yak námprá maomp karao érik yénképnámprá kar

³³ Tá Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárakap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon. ³⁴ Yumo kwatae kare arop tákam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak námprá te, am támao maomp táp meknámprá am takeniamp kar sérar i konámpon. ^{‡35} Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknámprá kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.

³⁶ Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae fek te, koumteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-námprá ník mo, kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon. ³⁷ Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan 'Kwapwe kare arop'rá sér, tá 'Amo kwatae arop'rá sé-naenámpo."

'Jisas kárakáre yénképano' ria sériap kar

Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸ Aenánko am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén sérrá, "Tisa, yino amo Kwaromp kárakáre yénkép napo, nke mwaro." ^{‡‡}

³⁹ Tá nopok Jisas am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Mámara ke fekamp koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao 'Kwaromp kárakáre nke mwar'rá sénapono. Táte ono am fárakapan Kwaromp kárakáre fwap yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárakáreran saráp yénkép nanampono.

⁴⁰ Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak naenámpo. ^{§41} Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp nángo wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknámprá arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop fárakapan yurukup námprá fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor yurukup námprá fek foukouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp mwanapono. ^{§†42} Wokwaek kar yae-mánkwán mwaek panek yaknámprá kwin te apár faek karaok yak námprá maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar

† 12:23 Jo 7:31 †† 12:24 Mt 9:34 ‡ 12:28 Ap 10:38 †† 12:29 1 Jo 4:4 †† 12:31 Hi 6:4-6

‡‡ 12:34 Mt 15:18 ‡‡‡ 12:38 Jo 6:30; 1 Ko 1:22 § 12:40 Jo 1:17 §† 12:41 Jo 3:5

farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro kourteouráp aropan yurukup námp fek yae-mánkwán mwaek panek yaknámp Kwin am mek fokopeyakria, mámá ke fekamp kourteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámpon.” †

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar

Luk 11:24-26

⁴³ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monámp apár mekmwaek yarak. Yarakria, am mek anepér sámp naenámp nap oupourouk námpao maok, mao nke mono. ⁴⁴ Aeria maok, mao sérrá, ‘Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp nap mek akwap nae’ ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak. ⁴⁵ Aenángo te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp kwatae ninikan kámákár námp éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare yak námpon. Tá taknámp oukoumwan mámá ke fekamp kourteouráp arop farákapao kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon.” ††

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre koropnap kar

Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

⁴⁶ Jisas kourteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria. ⁴⁷ Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, “Amo wawael Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape.” ⁴⁸ Táte Jisas nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?” ⁴⁹ Aeria námoku éréképá yarak i konámp arop farákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, “Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá farákapon. ⁵⁰ Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, tá-mao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono.” ††

Arop yopwar mek ankankou yirínámp wounáp kar

13 Am yámaraok táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank. ² Aenángo, kápae kare kourteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, kourteouráp arop ponankor ént woupwi mek fokouri yakáp. ³ Aenapo

Jisas am farákapan kápae kare wounáp kar farákáp. Aeria sérrá, “Yumo wawenke! Arop ankárakamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpon. ⁴ Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nánko, antao koropea fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek péri kor yarákár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok, ⁶ yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon. ⁷ Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak. ⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono. ⁹ Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno.”

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi

Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰ Jisas am kar farákápea pwar nánko, maomp éréképá yarak i konámp arop farákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo apaeritea am farákapan wounáp kar farákáp napon?” ¹¹ Tá nopok Jisas am farákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop farákapan te mono. ¹² Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nánko te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámpon. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námpan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon. ¹³ Am taki yak námp táman, ono am farákapan wounáp kar sénampon: Am farákapao am ankank énoukoup napao maok, am farákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono. ¹⁴ Am kourteouráp arop farákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpon. Mao sérrá, ‘Yumo waeman kar wa napao maok, am kar fi te mér mo mwarea napon. Yumo wae énoukoup napao maok, ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon. ¹⁵ Am kourteouráp arop farákapamp ninik te kárákáre yak námpon. Aeria am farákapao kar wawantá woupwi kákaria yi wouri yakáp napon. Aenapara, am farákap te ankank ankwap nkeria, maomp woupwi kar wawia maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara, mao warko arákarea ononampok korop napo, am farákapan fwapokwaprá kákantáno.’ †††

† 12:42 1 Kin 10:1-10 †† 12:45 2 Pi 2:20-22 ‡ 12:46 Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14 †† 12:50 Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11

‡ 13:11 1 Ko 2:10 †† 13:12 Mt 25:29; Lu 8:18 ††† 13:15 Ais 6:9-10; Jo 12:40

¹⁶ Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro yumwan ourour sánk naenampon. ¹⁷ Ono yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare profet fákáre ntia yae-párak kare arop fárakap oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwar karapao maok, nke moiapon. Tá oukoumwan yumo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa moiapon.” †

Ankankou fek wounápnám kar fi

Mak 4:13-20

¹⁸ Jisas am fárakapan sérrá, “Yumo am ankankou yopwar mek yirir i konap fekamp wounáp kar fi wawenk. ¹⁹ Arop Kwaro náráp firáp taokeyak naenampon karan wa námpao maok, am kar fi fwapia mér mo nap te, mwaeak piká tanknám ankankou niampon. Sātano koupour kar koroprá am kar Kwaro arop ninik mek ankankounám yimp nám te, mao ti-akwap konámpono. ²⁰ Ankankou ankwapmwaek ankore mek péri kor yárakárnám kwar yumuntuk piká tank nám te arop koupour kar kar wawia sámpea warákár. ²¹ Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke fek saráp yak nángo maok, mao Kwarén mérámptáman ankwapao námwan kar kwatae sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér nám te koupour kar kwatae akwap konámpon. ††²² Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek piká tank nám te, arop wae kar sámp námpao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare mani kénk naerianám ninikao Kwaromp kar oupourupá pap nángo, mao te ki tank mo námpon. ‡²³ Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek piká tank nám niampon te, arop kar wawia am kar fi mér námpono. Aenánko mao fwap ki 100, 60, 30 arakrá tankáp konámpono.”

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnám kar

²⁴ Warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro náráp firáp taokeyak konám te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yirir i konám niampon. ²⁵ Aenám pao maok, am koumteouráp arop pampiyakáp napo, kumuruk maomp yopor arop kánánkámp koropea kwatae apwar pwae ki wit fi mek yiriria pwarará akwap te. ²⁶ Wakmwaek am wit párea wae ki tank naeria nángo, nke napo, am apwar pwae kwataeao kor mént forokor. ²⁷ Aenánko, am yopwar mek tére konap arop tukupea yopwar naropwarén sérrá, ‘Arop Tokwae, yino ník nám te, amo waráp yopwar mek te ankankou kwapwe mwar yoroí naponon. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakáp námpono?’

²⁸ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, ‘Yopor arop ankáránkampao am apwar pwae kwatae síra námpon.’ Aeránko, am tére aropao sérrá, ‘Ae te amo ník nap te, yino tukupea am apwar pwae kwatae mo-

† 13:17 1 Pi 1:10-12 †† 13:21 Kl 2:7 ‡ 13:22 Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10

roprá koupoukour mwanám nie?’ ²⁹ Aerapo maok, nopok mao am fárakapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape. ³⁰ Énénkér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaek wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanapono.” ††

Mastet ki ntia yisan wounápnám kar

Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

³¹ Tá warko Jisas am fárakapan wounáp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak konám te, arop ankáránkao mastet ou sámpea yopwar mek yoroínám niampon. ³² Am mastet ou te ankwap ankankou niampon tokwae mono. Am te kánanke kwarok kareno. Aenám pao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp yopwar mekamp fíran kámákár akwap námpon. Akwapea yao niampon nángo, antao kor fwap koropea am yowe mek tankáp i konámpono.”

³³ Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konám te yis niampon. Yupu ankáránkampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér arákareanángo, yámpea tokwae kar i konám niampono.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnám kar

Mak 4:33-34

³⁴ Am kápae kare kar Jisaso koumteouráp aropan farákápnám te wounáp kar mwar farákápnámpono. Mao te am fárakapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákápnámpono. ³⁵ Aenámpan am te wokwaek profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono. Wokwaek mao sérrá, “Ono am fárakapan kar farákápnám te wounáp kar fek sénanampon. Ono am arop fárakapan wokwaek Kwaro mámá apár yoro nám feknám pia mek wouroumpea yakrá koropea oukoumwan námpan sénanampon.” ††

Apwar pwae kwataeran wounápnám kar fi

³⁶ Takia pwarará Jisas koumteouráp aropan párakoprá wae nap mek akwap. Aenánko maomp éréképá yarak i konám arop fárakap koropea man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornám wounáp kar fi farákápnám.”

³⁷ Tá nopok Jisaso am fárakapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro nám te Aropamp Tárápono. ³⁸ Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyak-nám mekamp koumteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te Satanomp koumteouráp aropono. ††³⁹ Am apwar pwae ou kwatae yirir nám te Satan nono. Am fir yápaenám ke te mámá apár pwar naenampon yaenono.

†† 13:30 Mt 3:12 ††† 13:35 Sng 78:2 ††† 13:38 1 Ko 3:9

Yopwar mek tére konap arop te ensel fákáreno. ⁴⁰ Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár máamá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon. ⁴¹ Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérap kwatae pap konámp ankank, ntia kápae kare kwatae niniknap arop fárákapan fárarámprá párapkop mwanapono. ⁴² Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon. ⁴³ Am ke fek táman yae-párak kare koumteouráp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknámp mek yakáprá yámarnámp wae tákapá yakáp mwanapon. Arop woupwirápao námp kwamp te, ankár máamá kar má wa kuno.” † ††

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenámp wounáp kar

⁴⁴ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak námp te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoroepa nkeaka warko oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sámp námp niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

⁴⁵ Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare ‡ bisnis téreria am fek mani sámp. ⁴⁶ Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankárak kwapwe kare kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sámp námp niampon.”

Umbenan wounápnámp kar

⁴⁷ Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápae kare nkwakwe make éntékam ti. ⁴⁸ Am umben mek te top pwarámpyak nánko, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenámp kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampono. ⁴⁹ Nánkár máamá apár pwarnámp yae fek taknámp mwanapono. Ensel fákáre ékia yae-párak kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámp rá párapkop mwanapon. ⁵⁰ Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.”

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

⁵¹ Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Yumo te máamá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapan Jisasén sérrá, “Yeno.” ⁵² Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárákap te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao maok, am fárákap te arak naponon: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank námp niampon.”

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sánkap kar

Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

⁵³ Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap. ⁵⁴ Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp koumteouráp arop am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar farákáp. Aenánko am fárákap wawia kokorokoria sérrá, “Am máamá mér ntia Kwaromp kárakáre yénkép námp máte maokamp sámpea námpon? †⁵⁵ Máamá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárákap te maomp ná-naeounápono. †⁵⁶ Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp naponon. Maomp mér ponankor te maokamp sámp námponon?” ⁵⁷ Aeria am fárákap Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Profet te kápae kare némpouk e yak námponon. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.” ⁵⁸ Aenámpara, Jisaso am taun mek Kwaromp kárakáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námponon.

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

14 Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nánko wa. ² Mao náráp tére aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námponon. Aenámpara, maomp yaek-námp Kwaromp kárakáre tokwae korop námponon.” ³ Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námponon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon. †⁵ Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárákap te, Jon te profetonoria ninik nap ara, mao am fárákapan apápria man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak. ⁶ Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran nikia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenánko, am ke fek am

† 13:43 Dan 12:3 †† 13:43 Mt 25:31-46 ‡ ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénámp te, solwara mek kour mekampao yumwi fek kárakap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapono. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapono.

†† 13:54 Jo 7:15 ††† 13:55 Jo 6:42 ††† 14:3-4 Wkp 18:16,20-21; Lu 3:19-20

Herodiasomp namom éнки am arop ou mek kaerá yárák nánko, Herot nkea warákár tokwae. ⁷ Aeria maok, man kar papria sérrá, "Kare kar yámar mek yak námpráp amo námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono." ⁸ Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man nínik sánkria sérrá, "Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenámpo." ⁹ Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria nínik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, "Sánkenk'rá sérímpo." ¹⁰ Mao arop ankárank sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákap. ¹¹ Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tárápan sánk. Aenángo mao sámpá akwapea éntupwarén sánk. ¹² Aenapo maok, Jono éréképá yárák i konámp arop fárákap koropea maomp yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar

Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

¹³ Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap. Aenángo maok, kourteouráp arop mao akwap námp wawia am yakápnep némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup. ¹⁴ Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae kare kourteouráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisaso am fárákapan yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. †

¹⁵ Tá wae kumur mek maomp éréképá yárák i konámp arop fárákap maonámpok koropea Jisasén sérrá, "Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria námpono. Amo mámá kourteouráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fánanápono." ¹⁶ Aerapo maok, nopok Jisasó sérrá, "Apaeritea tukup mwanapono? Yumo támao fir nénkenke." ¹⁷ Tá nopok am fárákapao sérrá, "Yino te mapek fir tank mono. Pan yankaprámp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono." ¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke."

¹⁹ Aeria maok, kourteouráp arop fárákapan sérrá, "Apwar pwae fek tankápenke." Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén 'Aesio'rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am kourteouráp arop táman nénk. ²⁰ Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea

éntér-sámprámp basket mek kákapo, top-pop-warámpimpon. ²¹ Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te kourteou tárápu te kouroump mono. ††

Jisaso ént yumunturik koropámp kar

Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

²² Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, "Yumo manénkir bot mek kourteouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke." Aeria maok, námoku mwar kourteouráp arop fárákap tirá kérép naeria. ²³ Mao kourteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak. ²⁴ Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeknámp koropea bot panánkár. ²⁵ Aenángo, wae wakor naenámp fápaie nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik.

²⁶ Aenángo, am fárákap mao ént yumunturik korop-námp nkea, kour me woukouria sérrá, "Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!" Aeria apápria fépénénka wae. ²⁷ Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, "Yumo sánánkar kárákáre fek yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapono!"

²⁸ Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae." ²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo koropae!" Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisasnámpok akwap. ³⁰ Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, "Tokwae Kar, amo onan yaewourae!"

³¹ Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoroepa sérrá, "Amo te mér tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe nínik sámp napon?" ³² Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar. ³³ Aenángo bot mek tankápnep arop fárákap man loturia sérrá, "Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!" ††

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

Mak 6:53-56

³⁴ Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwamwaek fik apár Genesaret mek. ³⁵ Aenapo am mek kourteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare touwenap arop Jisasnámpok éréképá korop. ³⁶ Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, "Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waempyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe wae fwap naenámpo." Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek

† 14:14 Mt 9:36; 15:32

†† 14:21 Mt 15:38 † 14:24 Lu 6:12; 9:28 †† 14:26 Lu 24:36-37 †† 14:33 Mt 27:54

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

²⁹ Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank. ³⁰ Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárakap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárakapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknámp arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák. ³¹ Aenánko am arop fárakap táman nkea kokorokoria sérrá, "Wakwe! Am top kor aompiyaknámp arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yarak námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!" Aeria maok, am fárakap Israël firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar

Mak 8:1-10

³² Takia pwarará Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan wumwi nánko, korop napo sérrá, "Ono mámá arop fárakapan tá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeak poporokweantáno." ^{†33} Tá nopok mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao sérrá, "Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mámá arop ou tokwae má pwi naenampono?" ³⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan sérrá, "Yumo pan apaekamp tankáne?" Nopok am fárakapao sérrá, "Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpono."

³⁵ Aerapo maok, tá Jisas am koumteouráp aropan sérrá, "Yumo apárok tankápenke." ³⁶ Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén 'Aesio'rá séri pwarará, fápákaria mao éréképá yarak i konámp arop fárakapamp yaek nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo, ³⁷ wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ³⁸ Am fáráp arop te 4,000 niamp arake. Aenampan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono. ³⁹ Takia Jisas am koumteouráp arop fárakap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpo.

Jisasén 'Kwaromp kárakáre yénkép napo nke mwar'rá sériap kar

16 Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, "Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárakáre yénkép napo, yino nke mwaro." ^{††2} Aeapan maok, nopok Jisas am fárakap

† 15:32 Mt 14:14 †† 16:1 Mt 12:38; Jo 6:30

pan sérrá, "Kumur mek yumo nke napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, 'Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.' ³ Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: 'Yámar mek támáre nánko, oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.' Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank nkea yae-párak yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan mámá ke fek koropánknámp ankank fwapia yurukup mo napon. ⁴ Yumo te Kwarén pwarap koumteouráp arop kwataerao 'Kwaromp kárakáre nke mwar'rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárakáre ankwap ankárank yénkép mono. Yumo Jonanimp kárakáre aran saráp nke mwanapono." Aerá séria Jisas wae am fárakapan pwarará akwap. ‡

Yisan wounáprá sénámp kar

Mak 8:14-21

⁵ Jisas éréképá yarak i konámp arop fárakap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea nkwanwaek fik napao maok, am fárakap te pan sámp mo, nik mo pwarará tukup. ⁶ Aenapo maok, Jisas am fárakapan sérrá, "Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ^{††7} Aenánko, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, "Am te nomo pan sámp mo, yaenempi korop námpan sénámpo." ⁸ Jisas wae am fárakapamp kar wawia sérrá, "Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, 'Yino pan mo námp'rá sérarapon?' ⁹ Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ^{††10} Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp nánko te, apaekamp basket mekia kákapono? ^{††11} Ae te moko-pono? Yumwan ono 'Pan sámpenkrá sér moi namp te, yumo mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo." ¹² Aeránko maok, am fárakapao wae mér, Jisas te ankár 'Pan mekamp yisan mér kar kip'rá sér mono, 'Am fárakap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá farákáp konap karan mér kar kip'rá sénámponrá ninikiapon.

Pita Jisasén 'Krais'rá sérimp kar

Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

¹³ Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan turunkrá, "Koumteouráp arop fárakap te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?" ¹⁴ Aerá turunkánko maok, am fárakapao sérrá, "Amwan te ankwap fárakapao 'Arop ént mek éné i konámp Jon'rá sér. Ankwap fárakapao 'Mao te Elaija'rá sér. Ankwap fárakapao 'Mao te Jeremaia', tá 'Ankwap profet'rá sénapon.'" ^{††15} Aerapo maok, tá Jisas am fárakapan sérrá, "Yumoku kare te onan te 'Wa'rá sénapon?"

‡ 16:4 Jo 1:17 †† 16:6 Lu 12:1 †† 16:9 Mt 14:17-21 ††† 16:10 15:34-38 ††† 16:14 Mk 6:14-15

¹⁶ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraiss, † amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.” ††¹⁷ Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nángo, amo wae-man kare sénapon! Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yéńkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námp mao támao amwan yéńkép námpono. ††¹⁸ Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp kárakáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ††¹⁹ Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek taokor naenámp. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámp.” ††²⁰ Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan kar kárakáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Kraiss támaono”rá séri kwapono’rá sérimpon.

Jisas ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sérimpon kar
Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

²¹ Takia pwarará am ke fek táman Jisas mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yéńkrá farákáp konap arop mao onan touwe tokwae sáap napo, sámp nanampon. Takia am fárákapa onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yininki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámp.”

²² Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk koropantáno.”

²³ Aeránko maok, Jisas sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo nkwampok akwape! Amo onomp mwae kup taokor kwapono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaok saráp napon.”

²⁴ Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Arop onomp wakmwae korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp ninik te wampwe pwarará, ono touwe sámp nampaokria maok, onomp wakmwae korop naenámp. ††²⁵ Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámp. Aeno táte arop ankwapan onan ninikria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámp. ††²⁶ Táte arop ankwapan apárokamp kápae kare ankank saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nángo te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámp? Arop te apae ankank man sánk nángo, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea

sámp naenámp? ††²⁷ Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámp. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropainap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ††²⁸ Ono yumwan kare kar sénamp: Mámá yakápnap arop ankwapan fárákapan oukoumwan sumpwi mo, yakápria, manéńkir Aropamp Táráp † king yoroia ék námp ankár nke mwanapon.” ††

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

17 Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisas Pita, Jems, maomp ankwapan Jon, makia éréképea ankwapan faonkwe tokwae narek karaok poka, mao námoku mwar yakáp. ² Aeapo maok, am fárákapa nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourourápi akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnámp wae tokwae niamp, tá maomp waempyamráp ankank te wupwi kor kareria, wae tákapa wae. ††³ Aenánko, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija † am fek koropea méntér yakria Jisasént kar sénepo, am arop yaworan kor wae nke. ⁴ Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Amo ‘Takae’rá sénapo te, ono fwap sákae yininkaopwe mapek woukour nanampon. Ankwapan waráp por, ankwapan Mosesomp, ankwapan Elaijampor.”

⁵ Oukoumwan takrá sérrá yak nángo, am fek táman wae tákap-námp koumwe wupwi ékia am fárákapan oupourou. Aenánko am meknámp arop kar niampao am yininkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ††

⁶ Aeránko, am arop yininkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tirinka waeapon. ⁷ Aenapo Jisas am fárákapa wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, “Yumo apápi kwapono. Ferámpenke!” ⁸ Aeránko ferámpará narek nke napo maok, arop ankwapan te yak mono. Jisas mwar yak nángo nke.

⁹ Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pikria Jisas am fárákapan kar kárakáre sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámáte séri kwapono. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-námp ke fek naenámp.”

¹⁰ Aeránko maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan man turunkrá, “Mokopia lo yéńkrá farákápn konap arop fárákapan sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nángo, Kraiss wakmwae korop naenámp’rá sénapon?” ††¹¹ Tá nopok Jisas sérrá, “Am te kare, Elaija ankár ko-

††† 16:27 Mt 25:31, 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12 § “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae. †† 16:28 Mk 9:1; Lu 9:27 ††† 17:2 2 Pi 1:16-18 †† “Moses ntia Elaija”: Moses te lo farákápnámp arop. Elaija te Kraiss korop naenámp profet kar sériap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákáreao sériap kar táman wae pwi pap námpono. ††† 17:5 Mt 3:17 †† 17:10 Mal 4:5

† “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. †† 16:16 Jo 6:69 † 16:17 Mt 17:5 †† 16:18 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20 †† 16:19 Jo 20:23 ††† 16:24 Lu 14:27

ropea kápaie kare ankank fwapokwap naenampon.
¹² Ae naenampan maok, ono yumwan sénampon, Elai-
ja te wae korop námpan maok, arop fárakapao man
wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make
napono. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap
mwanapono.” ^{†13} Jisas takrá sénánko, mao éréképá
yárák i konámp arop fárakap wae méria, mao te arop
ént mek nér i konámp Jonén sérianrá ninikiapon. ††

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknám pámp pa- pámp kar

Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

¹⁴ Wae tukupea koutouráp arop ou yakáp nap fek
napo maok, arop ankárakamp koropea Jisasomp
wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér, ¹⁵ “Tokwae
Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae!
Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak
námpon. Kápaie kare por yaomwi mek piká párakap, tá
kápaie kare por ént mek piká párakap. ¹⁶ Mak i konám-
pan waráp éréképá yárák i konap arop fárakapaon-
apok warámpá akwap nanko, am fárakap te fwapi pap
mwanap pourou mo naponu.” ¹⁷ Aeránko maok, nopok
Jisaso arakrá sér, “Yumo koutouráp arop yumo
Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwae sinap
te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan
wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápaie
sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon? Yumo
am táráp mampok warámp-sankoropenke.” ¹⁸ Aeria
maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan
pwarará worokor akwap nánko maok, oukoumwan tá-
man am táráp wae kwapwe kare. ¹⁹ Aenko mao
éréképá yárák i konámp arop fárakap koropea Jisasén
turunkrá, “Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá
kérep mwanámp pourou mo námpon?”

²⁰ Táte Jisas am fárakapan sérrá, “Yiráp mér te ká-
nanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono
yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke
niampao kuri, yumo fwap mómá faonkwe man sérrá,
‘Amo fárámpea ankwapmwae akwapae’ napo te, mao
ampok akwap naenampon. Yumo tére ankwap
yumwan pwi mo naenampon te yak mono. ^{‡21} Take
pourouráp kwatae-arop yérepe mwanap mwae kup te
ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir
wuri mwanap mwar yak námpon.”

Jisas námoku sumpwi naenampon ankwap por sérimp kar

Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

²² Jisas énéni Galili mek tukupria maok, mao
éréképá yárák i konámp arop fárakapan sérrá, “Aropao
Aropamp Tárápan ankwap fárakapamp yaek pap
mwanapon. ²³ Aenapo am fárakapao faropea péri me
mek páte napo, yinink yae yakea warko fárám nae-
nampon.” Aeránko maok, mao éréképá yárák i
konámp arop fárakap am kar wawia yonkwae touwe-
ria ninik tokwae. ††

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

²⁴ Wakmwae am fárakap tukupea Kaperneam mek
napo maok, lotu nap tokwae mekamp takis sámpon kon-
ap arop fárakap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te
lotu nap tokwae mek takis sir ko-námpon nie?” ^{‡25} Aer-
apo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námponu.”
Aeria mao wae nap mek youmpea Jisasén am táman
sénaeria námpan maok, Jisaso manénkir Pitan
wounáprá turunkrá, “Saimon, amo ník nap te apaeno?
Apárokamp king fákáre takis sámpon nap te, ankwap fi
aropao nap fekamp sámpon konap ni, námokuráp firáp
aropao nap fekamp sámpon konap nie?” ²⁶ Aerá turunk
nánko maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap
fekamp sámpon konapono.” Aenánko nopok Jisaso man
sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir
mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo
Kwarompara, lotu takis sánk mono. ²⁷ Aeno lotu nap
tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yoporan-
táno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea én-
tékam manénkir érékép nap maomp top kor ku-
nunkwapea am mekamp mani náparamp sámpea!
Amo am mani sámpea am fárakapan sánk napo,
nomo énénkér nomp takis pwi naenampon.”

‘Kwaro maomp firáp taokeyaknám mek wa tokwae kari yak námponu’rá sénámpon kar

18 Am ke fek Jisas éréképá yárák i konámp arop
fárakap Jisasnámpon koropea sérrá, “Kwaromp
firáp taokeyaknám mek te wa narek tokwae kari yak
námpon?” ^{‡‡}

² Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap ko-
ropae ránko koropea am fárakapamp amore mek
fokopeyak nánko yénpé. ³ Aeria mao sérrá, “Ono
yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok
táráp kánanke niamp arakrá moria te, Kwaro náráp
firáp taokeyaknám mek te yoump me karenu.
^{‡‡‡} Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok
tárápao yak konámp niamp námpan maok, am arop te
Kwaro náráp firáp taokeyaknám mekamp arop po-
nankor kámákár akwap námpon. [§]

⁵ Táte arop ankwap onan ninikria mómá
pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp
námpon te, mao onan kor warákárria warámp námpon.”
^{§†}

Arop ankwapamp mér námpon kwatae pap konámp kar

Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

⁶ Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao
táráp kánanke onan mér námpan maonianánko am
táráp onan mér námpan pwar námpon te, wae manénkir
arop fárakapao am aropamp yápare kor fek yumwi
tokwae tokoropea man ént you tokwae mek sitenapo,
tak moano mpupo.

† 17:12 Mt 11:14 †† 17:13 Lu 1:17 ‡ 17:20 Mk 11:23 ††
17:23 Mt 16:21

‡‡ 17:24 Kis 30:13 ††† 18:1 Lu 22:24 ††† 18:3 Mt 19:14
§ 18:4 Mk 10:43-44 §† 18:5 Jo 13:20

⁷ Apárokamp arop fárakap arop ankwapan yam-pourou napo, mao kwatae ninik nap te am yam-pourounap arop fárakap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámp aropao maok koupouteane.

⁸ Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énénkér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno. ⁹ Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nánko te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapon. Takria amo énénkér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.

¹⁰ Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárakapan taokeyakáp konap ensel fákáre † te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon. ††¹¹ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárakap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon.” ‡

Sipsip moyak konámp wounáp kar

¹² Tá Jisaso warko arakrá sér, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nánko te, mao te akwapea oupourounk mo naenámp nie? Mono. Am ⁹⁹ sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupourounk i konámpon. ¹³ Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupourounkia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am ⁹⁹ fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár akwap námpon. ¹⁴ Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri máamá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te ‘Mono’ ria námpon.”

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

¹⁵ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Táte waráp ankwap-nápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yénképampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énénkér ankárankamp ninik fek yak nepono. ††¹⁶ Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sé-

† ‘Taokeyakáp konap ensel’rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámp mé méri napon. †† 18:10 Lu 15:1-7
‡ 18:11 Lu 19:10 †† 18:15 Lu 17:3; Ga 6:1

napo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon. ††¹⁷ Aeno táte mao am fárakapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.

¹⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámp. Tá ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámp. ††

¹⁹ Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámp. ††²⁰ Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárakapamp ou mek yak nanampon.”

Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap nik mo pwar monámp kar

Luk 17:3-4

²¹ Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik nik mo pwar nanampon? Ae te fákáne por nie?”

²² Tá nopok Jisaso man arakrá sér, “Ono amwan ‘Fákáne por wae támaono’rá sér mono. Ono sérrá, ‘Fákáne fére-sámpramp fákáne por’rá sénampon.

²³ Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono.

²⁴ Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono. ²⁵ Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárakapan sérrá, ‘Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.’ ²⁶ Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkáráp waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.’ ²⁷ Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor ‘Nopok sámp kwapon, wampweno’rá sér.

²⁸ Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konep arop ankwap maomp 10 kina ‘Nopok sánk nanamp’ ria kwaporok sámpámp

†† 18:16 Jo 8:17 ††† 18:18 Jo 20:23 ††† 18:19 Jo 15:7

arop korop. Aenánko mao náráp énénekér téré konep arop táman sámpea, ousmpour kor fek sámpá fákápá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, 'Amo onomp 10 kina koupour nopok sápael'

²⁹ Aeránko maok, am méntér téré konep arop támao man sérrá, 'Amo onan aropompia kánámpár yépékael! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.' ³⁰ Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.

³¹ Aenánko maok, tá méntér téré konap arop fárákáp mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér. ³² Aenapo arop tokwaerao am téré aropan sérrá, 'Amo te kwatae kare téré aropono. Manénkir amo onan "Námwan aropompae" ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank "Nopok sámp kwapono" ri pwará nampon. ³³ Ono amwan aropompí namp te, amo apaerá waráp méntér téré konep aropan aropomp moi napon?' ³⁴ Aería maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak konap arop fárákápamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámpnám ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámp. ³⁵ Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknám kar maonap kwatae ninik ník mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon." †

Jisaso 'Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono'rá sénám kar

19 Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tá-pamprá nkamwaek fi mwaek akwap. ² Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárákápamp touwe am fek fwapokwaprá párakop.

³ Aenánko Farisi fákáre koroepa Jisasén mokopean nke mwar ritea arakrá sér, "Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwakwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanám nie?"

⁴ Tá nopok Jisaso am fárákápan sérrá, "Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámpon: 'Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.' †⁵ Aería Kwaro sérrá, 'Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koump námp te, am anánkwap waeman ankáránkamp pouroui yak nepon.' ⁶ Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankáránkamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono."

⁷ Aeránko maok, Farisi fákáreráo man sérrá, "Ae te Moseso nomwan lo sápría sérrá, 'Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.' Aerá sérim te mokopono?" †

† 18:35 Mt 6:15; Ef 4:32; Kl 3:13 †† 19:4 Stt 1:27 † 19:5 Stt 2:24; Ef 5:31 †† 19:7 Lo 24:1-4

⁸ Táte Jisaso am fárákápan sérrá, "Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok, yumoku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwará námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono. ⁹ Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon."

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso éréképá yarak i konám arop fárákápao man sérrá, "Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanángo te, poumarop yupu sámp te wampweno."

¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákápan arakrá sér, "Kápae kare koumteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknám ankwap fárákápao saráp tak napon. ¹² Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákáp yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárákáp éntupwaro fárákáp námp feknám pia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárákáp kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp mwanap pourou mo nánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákáp Kwaro náráp firáp taokeyak konám táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámp."

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkám kar

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³ Jisas am kar farákáp nánko, am ke fek táman arop fárákápao tárápu kánanke-táráp maonám pok éréképá korop. Am fárákápamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképá yarak i konám arop fárákápao am arop fárákápan yopor. ¹⁴ Aenapo Jisaso sérrá, "Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok ko-roponápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konám te mámake pourouráp arop fárákáp-ampono." †¹⁵ Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraoimp kar

Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

¹⁶ Aenánko maok, arop ankáránkamp koroepa, Jisas-én sérrá, "Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?"

¹⁷ Táte Jisaso am aropan sérrá, "Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankáránkamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo."

¹⁸ Aeránko nopok am aropao sérrá, "Mokope lonono?" Tá Jisaso man sérrá, "Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo 'Maoinám' ria kwekár kar ankwap séri kwapono. ¹⁹ Amo ankár waráp éntupwar

†† 19:14 Mt 18:2-3

naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp kar-waokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo.”

²⁰ Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae.”

²² Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá ninik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaer-an arop nénk te monoria námpon.

²³ Aenángo maok, Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sir kare námpon. ²⁴ Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon.”

²⁵ Aeránko, maomp éréképá yarak i konámp arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”

²⁶ Tá Jisaso am fárákapan younkoupia sérrá, “Arop fárákap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”

²⁷ Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?” †

²⁸ Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námpek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákapan onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. †²⁹ Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnámp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námpek te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákapan yiki yaká yakáp mwanapon. ³⁰ Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

Wain yopwaran wounápnámp kar

²⁰ Tá Jisaso warko ankwap wounápnámp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námpek te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námpek ni-ampon. Aeria koumounek kar wakor ék námpek fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop éréképnáeria akwap. ² Mao am fárákapan wae fwap ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérépnámp. ³ Tá warko sarakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákapan koupoukour konap fek kwaporok yakáp. ⁴ Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’ ⁵ Aerá sénánko, am fárákapan wae tére mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérépnámp.

⁶ Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákapan yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’

⁷ Tá nopok am fárákapan sérrá, ‘Yinan tére sápnámp arop mo námpanámp yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’

⁸ Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárákapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koropea térenap arop feknámpia nénkra akwapea manmékir koropá tére nap fek pwarampo.’

⁹ Aeránko maok, arop fárákapan kumur mek éntik ke nánko koropá tére nap am fárákapan ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹⁰ Aenapo, manmékir kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákapan kuri ankár take pourouráp ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹¹ Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá, ¹² ‘Mámá arop fárákapan wakmwaek kar koropea ankárankamp ke fek saráp tére nap te, amo yino sámpnámpan niamp puri fek nénk napon. Aeno yino te manénkir kar koumounek-námpania tére tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae námpono.’

¹³ Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp nanaprá kar pap moi námpek nie?’

¹⁴ Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárákapan wakmwaek kar koropá tére napao maok, sánk nampono. ¹⁵ Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nampek te, amo apaeritea kokwarok rape?’

¹⁶ Aeno táte taknámw wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanapon. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakáp mwanapon."

Jisaso yininkan sérrá, 'Sumpwia fárám nanamp' rimp kar

Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

¹⁷ Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeak Jisaso am fárákapan arakrá sér, ¹⁸ "Yumo wawenke: Oukoumwano nomo Jerusalem mek tukup námpon. Am mekamp arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp yae pap mwanapon. Aenapo, am fárákap kotria man sámpwouroump mwanap kar pap mwanapon. ¹¹⁹ Tá man ankwap fi arop fárákapamp yae sánk napo, am fárákapao man wouroump kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko fárám naenámpón."

Jems ntia Jon 'Arop tokwae yak nene' ria ninikep kar

Mak 10:35-45

²⁰ Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria. ²¹ Aenáńko Jisaso man sérrá, "Amo apaeran kikiank rape?" Mao Jisasén sérrá, "Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp yae-párák mwaek tank náńko, ankwap waráp yae-mánkwano mwaekia tank nenepon."

²² Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp niamp kap te yumo fwap sámp nenep nie?" Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, "Yino fwapono." †

²³ Tá Jisas am arop yaworan sérrá, "Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwano mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon."

²⁴ Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor. ²⁵ Aenapo, Jisas am fárákapan wumwiria koropenk ritea sérrá, "Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am fárákapan poukwap konapon. Te arop nununkwiao kor koutteouráp arop fárákap náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon. ²⁶ Aeno take pourouráp ninik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun. ²⁷ Tá arop yépe sirarea meki

† 20:18 Mt 16:21; 17:22-23 †† 20:22 Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11

akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar yaknámw kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ²⁸ Tá taknámw Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yaewourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon."

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

²⁹ Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápaekare koutteouráp arop Jisasomp wakmwaek tukup. ³⁰ Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeak wonae fik tank. Am arop yawor Jisas mwae-párák mwaek koropnámw kar wawia tékén arakrá wumwi, "Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp † e! Amo yinan aropompa!" ³¹ Aerapo maok, koutteouráp arop fárákap am arop yaworan kar kárákáre fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, "Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompa!"

³² Aerapo maok, Jisaso fokopeyará am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, "Yumo ník nep te, ono yumwan apaek aeria nepe?"

³³ Aeránko am arop yaworao man sérrá, "Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!"

³⁴ Aerapo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap náńko, oukoumwano táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

21 Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yarak i konámp arop anánkaopwe tirá kérépria maok, ² am arop yaworan sérrá, "Yumo am némpouk akwapea koupour kar nke nepo, donki éntupwar koutte paok fek tokoroepa pwaterap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke. ³ Aenapo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, 'Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.' Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpóno."

⁴ Am ankank korop námp te wokwae profeto sérimp kar méntér pwi námpono:

⁵ "Yumo Saion †† mekamp koutteouráp arop an arakrá sérenke:

Yumo nkenke,

yiráp king yumonapok korop námpono.

† 20:27 Lu 22:27; Fl 2:7 †† 'Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénámp te, Juda fákáre Kraisk te Devit yaknámw fi mekamp korop naenámporia yépek napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nke mék nep kwamp, 'Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénepo. Tá 'Juda Tére konap Ninik' Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae. †† 20:30 Mt 9:27 ††† 'Saion'rá sénámp te, taun tokwae Jerusalem yaknámw faonkweran sénámpon. Tá ankwap ninik te Kwaromp koutteouráp arop yakáp mwanap némp yamar mek yak námpan wounáp námpon.

Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao, mao donki fek narek tankea korop námpono. Mao te donki oukoumwan anképe yumuntuk tank námpono." †

⁶ Am arop yawor wae akwapea Jisasó séri námpaok mántwaok. ⁷ Am arop yawor donki morok koumte Jisasnámпок éréképa koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo, Jisasó am fek tank. ⁸ Aenepo, koumteouráp arop ankwap fárákáp náráp waempyam tirá Jisas akwap naenámp mwaeak yunk napo, tá ankwap fárákáp yao yowe tokoprá mwaeak yunkrá tukup. ⁹ Tá kápaé kare koumteouráp arop fárákáp manmékír meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákáp, makia mao wumwi karan arakrá sér, "Devito yakámp fi mekamp Táráp mómá warákárenke!

Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnám aropan

warákár tokwae námpono.

Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro." ††

¹⁰ Jisasó donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, "Mámá arop te wanono?"

¹¹ Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákápao sérrá, "Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono."

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisasó yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹² Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapan yérépera kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknap kákánarráp, ntia sia arop fárákápao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárrá souroumpour. ¹³ Aeria am fárákapan sérrá, "Kwaromp buk fek te arakrá sénompono, 'Onomp nap te 'Kar toropwap i konap napono'rá sér mwanapon.' Aeno yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape." †

¹⁴ Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárákáp yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámпок korop napo, fwapokwaprá párapakámpono. ¹⁵ Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas yénkép-nám kárákáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, "Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!" Aenapo, am fárákáp kokwarokia, ¹⁶ Jisasén sérrá, "Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?"

Tá Jisas am fárákapan sérrá, "Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénompon: 'Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink én-

tupwaromp mom fek yak námp maomp top kor kunnunk-pwar napo, waráp e sakapanápono.'" #17 Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénompono yao fik yákárenám kar

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸ Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria maok, yae porokwe. ¹⁹ Aenángo maok, mao yao fik am akwapnám mwae fik yak nánko, wonae fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenángo mao am yao fikan sérrá, "Amo te warko ki tank mo kareno." Aera sénompono maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.

²⁰ Aenángo, mao éréképa yarak i konám arop fárákáp am táman nkea kokorokoria sérrá, "Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?"

²¹ Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, "Ono yumwan kare kar sénompon: Yumo mér karia anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani namp-nám taknám mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo mómá faonkweran sérrá, 'Amo fárámpea solwara mek férekapae.' Aera sénompono te fwap tak naenámp. #22 Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.'" †††

Jisasén 'Amwan wa kárákáre sánk námpon'rá turunki-ap kar

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

²³ Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp. Aenángo pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre maonámпок koropea man kokwarokia turunkrá, "Amo te wa kárákáre sánkeanánko, mokope kárákáre fek am tére tére napon?" †††

²⁴ Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, "Ono kuri ono yumwan ankáránkamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénompono te, ono kuri yumwan mokope kárákáre fek am tére namprá sénompono. ²⁵ Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?"

Am fárákáp námoku kok sérrá, "Táte nomo 'Am te Kwaromp ankankono'rá sénompono te, nomwan 'Ae te yumo apaera maomp kar mér morap?'rá sérantáno?"

²⁶ Táte nomo 'Aropamp ankankono'rá sér mwanám te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonora ninik napantá apápreano?" #27 Aeria maok, Jisasén sérrá, "Yi-no te mér mo námpono."

Táte Jisas am fárákapan sérrá, "Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono."

† 21:5 Sek 9:9 †† 21:9 Sng 118:26 † 21:13 Ais 56:7

†† 21:16 Sng 8:2 †† 21:21 Lu 17:6 ††† 21:22 Mt 7:7; Jo 14:13-14 ††† 21:23 Jo 2:18 § 21:26 Mt 21:46

Tárápyar anánkaopweran wounáprá sénámp kar

²⁸ Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, "Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankáránkamp táráp anánkaopwérápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, 'Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá téreae!' ²⁹ Aeránko am tárápao 'Ono te mono'rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap. ³⁰ Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námnpámp taknámp sénánko, mao sérrá, 'Fwap tak nanampono'rá sénámpao maok, akwapá tére mo. ³¹ Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?"

Tá am fárákapao sérrá, "Nae-tárápao námpon." Jisas am fárákapán sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámp konap arop ntia kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink napon. ³² Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párák kare paokop mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri napon. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapon." †

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyakáp nap wounáp kar

Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³ Tá Jisas am fárákapán warko arakrá sér, "Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop ankáránkamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, 'Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.' Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak. ³⁴ Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép. ³⁵ Aenánko, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap. ³⁶ Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manénkir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nánko, am yopwar mek térenap arop am fárákapán kor wae manmékiri napnámp taknámp. ³⁷ Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, 'Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.' ³⁸ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, 'Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek

sánkantá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.' ³⁹ Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ^{†40} Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapán te mokop naenámpon?"

⁴¹ Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, "Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon."

⁴² Jisas am fárákapán sérrá, "Kareno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp te mér mák napon?"

'Mamá yumwi nap ti konap arop fárákapao far-sitenap te, fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon.

Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére yino nke nánko, kwapwe kare kare námpono.' ‡

⁴³ Aenámpara, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonámp ki tanknámp fárákapán sánk naenámpon.

⁴⁴ Arop máma yumwi yumuntut piká párákapan nánko te, am aropamp pourou te fápákárápi akwap naerámpon. Táte máma yumwi arop ankwapamp pourouk piká párákapria te, am aropan fwerápea tiri oui pap naerámpon."

⁴⁵ Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámp am wawia am fárákap wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá ninik. ⁴⁶ Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá ninik napantá, am fárákapán apáp.

Yupu warámpria fir kékérou i konap wounáp kar

22 Jisaso am Juda taokeyakáp konap arop fárákapán wounáp kar ankwap arakrá sér, ² "Kwaro náráp firáp taokeyak námp te kingao i konámp ni-ampon. Maomp namoráp yupu sámp naerianánko, toupour tokwae. ³ Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianámpan saráp wumwiria pwatea, wae am toupour naenám yae fek mao náráp tére arop tirá kérép nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fárákapao monoria korop mo. ⁴ Aenapo warko tére arop ankwap fárákap am manénkir séri tarinámp arop fárákapán éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, 'Yumo tukupea sérrá, "King wae náráp fir nánapi námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fir mao fwapria nánapia kák námpono. Kápae kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpnámp toupour fek koropenke."'

⁵ Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámp kar takrá sénapo maok, tá am fáráka-

† 21:32 Lu 7:29-30

†† 21:39 Hi 13:12‡ 21:42 Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

pao maomp kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap. ⁶Tá ankwap fárakapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar. ⁷Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárakapan ponankor yénképi pwarará, taun méntér yaomwi pouponki pwar. ⁸Aeria king warko náráp tére arop fárakapan sérrá, 'Yupu warámp namp fekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárakap ono koropenkrá sérinamp arop fárakap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape. ⁹Aenámp-para, yumo ankár taun mekamp mwae kiri poro mekmwae tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fir toupour fek koropanápono.' ¹⁰Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun mekamp kápaie kare arop nkea kikipia maok, am arop fárakap te ankwap arop fwapnae, ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu warámp-námp toupour fek koupoukarea nap fákeyak.

¹¹Koumteouráp arop ponankor wae fir fár mwaría tankáp napo maok, King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu warámp-para fir fánap ke fek yirimp konap waempyam † yirimp moitea tank. ¹²Aenámp maok, Kingo man sérrá, 'Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae fek yirimp konap waempyam yirimp moitea mamek mank napon?' Aenámp maok, am arop te waeman kar tákap mo tank. ¹³Aenámp maok, kingo náráp tére arop fárakapan arakrá sér, 'Yumo mómá aropan pu yae fek yarokwapea ek sitenapo, kirikip tokwae mek yakano. Aeria am kirikip tokwae mek apánka waeria you kikipia waeano.' ¹⁴Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, "Yeno, Kwar te kápaie kare arop fárakapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárakapan saráp náraponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknámp mek korop napono."

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

¹⁵Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwékáp nánko, apae mokope kar nopok séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar. ¹⁶Aeria maok, am Farisi fákáreao éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp arop fárakap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárakap tukupea Jisasén sérrá, "Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, koumteouráp aropan Kwaro i konámp ninik yénkrá farákáp konaponno. Amo te amwan aropao ninik mwanapan apáp mo i konaponno. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konaponno. ¹⁷Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo nik nap te apaeno? Mosesomp loao

† Yupu warámpnap fir poukwapnámp arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpno.

nomwan 'Fwap King Sisarén takis sánk mwanámp-pono'rá sénámp ni mo nie?"

¹⁸Aerapo maok, Jisas am fárakapamp poupwékáp ninik wae mérámp kwamp sérrá, "Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwékáp rape? ¹⁹Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!" Aeránko am fárakap wae mani sankoropá man yénkép. ²⁰Aenapo, mao am fárakapan turunkrá, "Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia am e te wampono?"

²¹Aeránko, nopok am fárakapao sérrá, "Sisarompono." Aerapo, Jisas am fárakapan sérrá, "Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip." ††

²²Aerá sénánko, am fárakap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

'Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?'rá turunkiap kar

Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

²³Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárakap Jisas-námpok korop. Am fárakap te 'Surumpwinap arop fárakap te warko fárámp mono'rá sér i konapara, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk, ²⁴"Tisa, Moseso wokwae sérimp kar amo wae mérapono: 'Arop ankwap táráp sám moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanánko, naeramp weri mek yak naenámp tárápu fékéer naenámpno.' ²⁵Aerá sénámp te, wokwae yino ou mek arop fákánekw mwearo yakápiaponno. Aeria maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenámp, maomp nánaerao am yupu sám. ²⁶Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sám. Ankár takrá akwapea fákánekw mwearo ponankor pwar. ²⁷Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi. ²⁸Aenámp te amo yinan sérae: Nánkáráp surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenámpno? Amo wae mér naponno, am fákánekw mwearo te ankáránkamp yupu támao tankrá akwap námpono."

²⁹Tá nopok Jisas am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárakáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon. ³⁰Nánkáráp sumpwi arop warko ferámp nap fek te koumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákárerao yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon."

³¹Aeria Jisas ankwap kar sérrá, "Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mómá kar arakrá sénámp te nke mori kwaponno? ³²'Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.' Mámá Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwae kamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp naponno." ††

†† 22:21 Ro 13:7 † 22:23 Ap 23:8 † 22:24 Lo 25:5 †† 22:32 Kis 3:6

³³Jisas am kar séri pwaránko maok, kourmteouráp arop fárakap maomp kar wawia kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknám lo kar

Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

³⁴Am Jisas sénám kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre am kar wawia koro-pea Jisasomp wonae fik kourpoukour. ³⁵Aenapo am ou mek lo mérám arop ankarankamp Jisasén mokopon-rá nke nae ritea turunk, ³⁶“Tisa, apae lorao ankwap lo-ran kámákarea tokwae kar námpon?”

³⁷Tá Jisas nopok man sérrá, “Am te ará: ‘Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik ponankor, nouroup karampo.’ ³⁸Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon. ³⁹Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: ‘Amo ankár waráp firáp arop anropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnám taknámpanpo.’ ⁴⁰Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fáká-eramp kar am fi fek tukuri yak námpon támaono.” ††

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar

Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

⁴¹Farisi fákáre oukoumwan kourpoukour yakáp napo, Jisaso am fárakapan turunk, ⁴²“Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknám fi mekampono?” Tá am fárakapao sérrá, “Devitomp fi mekampono.”

⁴³Mao am fárakapan sérrá, “Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitén sérimpon? Mao arakrá sér: ⁴⁴‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér, “Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea nánkár ono waráp yopor arop fákáre waráp pu ankore mek kák tenanko, yakáp mwanaponno.” ’ †

⁴⁵Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man ‘Tokwae Kar’rá sénám te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?”

⁴⁶Aerá sénánko maok, am fárakap te ankwap ankarankampao Jisasomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknám pia akwap námpon te waeman apá pia wakmwaek Jisasén ankwap ankank turunk mo, wae pwar.

Lo méria farákáp konap ntia Farisi fákárerano i konap kar

23 Wakmwaek Jisas námoku éréképa yarak i konám arop fárakap ntia kourmteouráp arop ankar arakrá farákáp, ²“Lo mérám arop fárakap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan farákáp napono. ³Aenapara, am yumwan sánknep kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo. Aeno mao i konap ninik te yumo mántwaoki kwapono. Mao

yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konapon. ⁴Am fárakap te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, kourmteouráp arop fárakap kére tokwaeani kwapnám am kápae sámpea ninik tokwae napan maok, am fárakap námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámpon mo i konapon. ⁵Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekár pákop i konapon. Ye, am fárakap te Kwaromp kar kúumwinap yae sarak tokwae yiriri pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea képéria pákop i konapon. ⁶Tá toupour fek ankár arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar, tá lotu nap mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konapon. ⁷Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konapon.

⁸Aeno arop fárakap yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankarankamp támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mweroi yakáp napon. ⁹Yumo mámá apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri kwapono. Ankarankamp kare yámar mek yak námpano maok, yiráp Naropwarono. ¹⁰Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknám arop’rá séri kwapono. Yiráp arop taokeyak konám arop te Krais ankarankampono. ¹¹Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ¹²Arop, námoku tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámpanám naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámpanám nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naerámpon.” †††

Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae ninik nap’rá sérimp kar

Luk 11:39-42,44,52

¹³Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárakap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kourmteouráp aropao Kwaromp firáp taokeyak konám mek yink mwanap ménki te yumo támao nánánkári fákeyakáp napono. Yumoku kor am mek yink mo napara, kourmteouráp arop am mek yink mwaria napo, am fárakapan mwae kup kákar napon.”

¹⁴Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae kourmteouran pouwekápria, maomp nap pouroukoup konapon. Yumo te am yiráp kwatae ninik oupouporrá pákoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri konapon. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámpanaponno.

¹⁵Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárakap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok yiráp wakmwaek pákop mwanap arop

† 22:37 Lo 6:5 †† 22:40 Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 † 22:44 Sng 110:1; Ap 2:34-35

†† 23:5 Mt 6:1; Kis 13:9 †† 23:11 Mk 9:35; Lu 22:26 ††† 23:12 Snd 29:23; Lu 18:14

oupouroukrá paokoprá érékép konaponono. Takia napo, am arop fárákap yiráp arop yakápria waeman yumo niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp naponono. Yumo am fárákapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

¹⁶ Yumo arop ankwap fárákapan mwae kup yénkép mwaria nap te yi wurumpi yakáp naponono! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo arakrá sér i konaponono: 'Arop lotu nap tokwaeramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mek amp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.' ¹⁷ Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknámpon gol yiki kukarrá papnámpon, am támao tokwae kar nie? ¹⁸ Tá yumo sérrá, 'Arop alta séria fou e sénámpon te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpon.' ¹⁹ Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp naponono. Apae ankankao tokwae karonono? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konámpon am támao tokwae kar nie? ²⁰ Arop alta séria fou e sénámpon te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta yumuntuk tank námpon fek fou e sénámpono. ²¹ Arop lotu nap tokwae séria fou e sénámpon te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku lotu nap mek yak námpon fek táman fou e sénámpon. ²² Tá arop yámar mek séria fou e sénámpon te waeman Kwaromp sia ntia am arop am sia fek tank námpon fek táman fou e sénámpon. †

²³ Yumo lo yénkrá farákáap konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákare konámpon ankank táman tia fére-sámpramp fi pir-pwarearea Kwarén ankárank fi sánk konaponono. Aeno yumo tokwae kar lo yénk i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar naponono. Am te yae-párák kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar naponono. Kwarén fére-sámpramp aopwe pirékarea sánk konap lo te pwar kwaponono. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo. ²⁴ Yumo arop mwae kup yénkép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp nape! Yumo te ampwae kánankoran saráp yiráp fir mek koropantá yérépe naponono. Kamel tokwae te yumo méntér fária nonkorop napon.

²⁵ Yumo lo yénkrá farákáap konap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwae saráp yárár i konaponono. Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumokuráp pourou fekamp ninikaok paokop napon. ²⁶ Farisi yumo te yi nénerápono. Manénkír te yumo ankár kap éntér mekmékír yárária yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwae kuri yiki kwapwe naenámpon.

† 23:22 Mt 5:34

²⁷ Yumo lo mérap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár meroo yumuntuk mopor kwapwe yak nánko, mek arop kour ntia kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak námpono. ²⁸ Yumo kuri taknámponi yakáp naponono. Arop fárákapao yiráp pourouan nke napo, yae-párák kare arop niampnono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo ták-sir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak námpon." ††

Jisaso tisa fákárean 'Nopok touwe sámp mwanap'rá sénámpon kar

²⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo lo yénkrá farákáap konap arop fárákap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwae nap yumwi fek térerá, tá yae-párák kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konaponono. ³⁰ Aeria yumo sérrá, 'Yino wokwae appenápo yakáppap ke fek yakáppanria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.' ³¹ Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképra: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápono. ³² Yumo koupono tukupea yiráp appeyaenáponap kwatae ninik pwi papenke!

³³ Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanaponono. †† ³⁴ Aenaponono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárákap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá farákáap konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok tukup napo, yumo ankwap fárákap tirá wourrá, tá ankwap fárákapao yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárákapao yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárákapao ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape. ††³⁵ Tak napo, yae-párák kare arop fárákap apárok yakáppap arop fárákapao man tirá wour nap te, waeman yumo támao naponono. Am fárákapao, yae-párák kare arop fárákap Abel feknámpona tukupea Sekaraia Berekaimep tárápon am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono. ††³⁶ Ono yumwan kare kar sénámpon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwán yumo mámá kear fek yakáppap koumteouráp aropao sámp mwanapon." Jisaso arakrá sérimpon.

Jisas Jerusaleman yonkwae touwemp kar

Luk 13:34-35

³⁷ Jisaso Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, "Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wour i konaponono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámpon tére aropan yumwi fek yénképra kák konaponono. Kápae kare ke fek ono koumteouráp arop yumwan kakaruk

†† 23:28 Lu 16:15 †† 23:31 Ap 7:52 †† 23:33 Mt 3:7 †† 23:34 1 Te 2:15 ††† 23:35 Stt 4:8; Hi 11:4

éntupwaro i konámpnám p yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo monorá napon. ^{†38} Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwa-porok yak naenámpono. ³⁹ Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkárap yumo sérrá, 'Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnám arop táman warákár tokwae námpono'rá sér mwanapon.'" ^{††}

Jisaso lotu nap tokwae 'Kwatae akwap naean'rá sénámp kar

24 Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárakap koropea Jisasén, 'Nko lotu nap tokwae mek amp nap-nap nkeae' ria yénkép. ² Aenapan maok, nopok mao am fárakapan arakrá sér, "Yumo am táman nkea ninik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Náncár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumtutuk tank mono. Ponankor mént worépámprá épér napo, apárok pikrink naenámpon." [‡]

Jisas 'Kápaé kare touwe kwatae korop naean'rá sénámp kar

Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

³ Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárakap námoku saráp Jisasnám pok koropea sérrá, "Amo yinan sérae: Mokope ke fek am ankank fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nánko, yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenám ke mér mwanámpon."

⁴ Nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, "Takria arop ankárampao yumwan kwekárantáno mér kip. ⁵ Kápaé kare arop koroprá onomp e séria sérrá, 'Ono támao ono Kraiso nae'rá sérantáno. Arop fákáre kápaé kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ^{†6} Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yummo mér kip. Yumo táman korokop kwapon. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwaránám yae kare te oukoumwan sikono. ⁷ Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek kirikirikamp arop fárakap yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur tokwae korop naenámpon. ⁸ Am kápaé kare ankank korop naenám te, yupuao táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arokwap konámp niamp kápaé kare apárok korop naenámpon.

⁹ Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápaé kare koumteouráp arop fárakap yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárakap yakáp napa, yumwan tak mwarea napon. ^{††10} Am ke fek te kápaé kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará, mao náráp ankwapyaeánépén yopor aropamp yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaeánépén yopor

mwarea napon. ¹¹ Tá kápaé kare kwekár profet koroprá kápaé kare koumteouráp aropan kwekár sérar mwanape. ^{††12} Kápaé kare kwatae ninik tokwae kari akwap nánko, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon. ¹³ Aeno koumteouráp arop kárakáre yakáprá tukupea pwaránám yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámpon. ¹⁴ Tá arop fárakap am Kwaro náráp firáp taokeyaknám Kwapwe Kare Kar kápaé kare apárok mwaek farákárap napo, ponankor koumteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwaránám yae korop naenámpon." ^{†††}

Kwatae kare ankank korop naenám kar

Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

¹⁵ Tá Jisas ankwap kar arakrá sér. "Tá yummo nke napo, am kwatae kare ankank wokwae profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia níki samp kuno.) ^{§16} Tá am ke fek te koumteouráp arop fárakap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapon. ¹⁷ Arop náráp kaerik tank nám te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono. ¹⁸ Tá arop yopwar mek yak nám te arákarrá akwapea náráp nap mek amp waempyam sámp mono. ¹⁹ Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárakap te kroupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape. ²⁰ Komontok korop nám fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yummo ankár Kwarén kar toropwap kipo. ²¹ Am ke fek te kápaé tokwae koropnám kenono. Wokwae Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ^{§†22} Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, koumteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro koumteouráp arop fárakapan námoku náncáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

²³ Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, 'Yumo nkenke, Kraiso te mapek yak námpon.' Tá 'Nkwampok yak námpon.' Aerá sénapo te, yummo, kare karan mpwéria méri kwapon. ²⁴ Waeman ankwap fárakap yankarrá arakrá sér mwanape, 'Ono te Kraisono.' Ankwapao sérrá, 'Ono profetono.' Makrá poupwékáp sérar mwanape. Tá kárakáre tokwae momwar pourouráp téteria, am fek Kwaro náncáráp tenám koumteouráp aropamp ninik sámpá yampourou mwanape. ^{§†25} Yumo wawenke! Ono tak mwanap kar táman yumwan 'Oukoumwan mérenk' ria séri pwar nampon.

²⁶ Aería am fárakapao yumwan sérrá, 'Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak nám'rá sénapo te, yummo ampok tukup kwapon. Táte am fárakapao sérrá, 'Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak nám'rá sénapo te, am kar wawia méri kwapon. ²⁷ Méké wae

† 23:37 Ap 7:59 †† 23:39 Sng 118:26 ‡ 24:2 Lu 19:44 †† 24:5 Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18 †† 24:9 Mt 10:22; Jo 16:2

††† 24:11 1 Jo 4:1 ††† 24:14 Mt 28:19 § 24:15 Dan 11:31 §† 24:21 Dan 12:1 §†† 24:24 2 Te 2:9; Yé 13:13-14

tokwae yámaroaknám mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor námp mek i konám te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknám naenámpon.

²⁸ Apae ankank mákäre nánko, ampwae yákäre koro-pea koupoukour konapon. Taknám niamp Aropamp Táráp yámar meknám ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

Aropamp Táráp nánkár ék naenámp kar

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

²⁹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápaie tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámpon. Tá yámar mekamp kárákäre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ^{†30} Aenángo, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápaie yámar mek érik farákár nánko, kápaie kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok kouwme yu-muntuknám kárákäre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ^{††31} Tá mao náráp ensel fákäre kárákäre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápaie pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp kouwmeouráp arop éréképá koro-pea, ankár mek koupoukour mwanapon.” ‡

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

³² Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapon. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukouwman te yámar kwapwe naenámp ke’rá sér i konapon. ³³ Táte taknám am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapon: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koro-pea ménki fek yak námpon. ³⁴ Ono yumwan kare kar sénamp: Mámá kear mekamp kouwmeouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámpon. ³⁵ Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

‘Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno’rá sénámp kar

Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankárankamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákárerá kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méria yak námpon. ^{††37} Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknám oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknám mwarea napon. ^{††38} Oukouwman éntenk tokwae korop monám ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, kouwmeou tirá takrá tukupea, Noa

sip mek papárámp ke fekiapono. ³⁹ Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te nik moitea yakápra takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria kouwmeouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknám Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon.

^{††40} Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankárankamp warámpria, ankwap pwar naenámpon. ⁴¹ Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankárankamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naenámpon. ⁴² Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono. ^{††43} Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro mokope ke fek arop koro-pea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapon. ⁵⁴⁴ Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpon.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounápra sénámp kar

Luk 12:41-48

⁴⁵ Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párak taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴⁶ Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koro-pea am tére arop wae námoku séria pwate akwapnámp ninikaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon. ⁴⁷ Ono yumwan kare kar sénamp: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoro pap naenámpon. ^{††48} Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’ ⁴⁹ Aeria am énéni tére konap aropan fupukrá yákrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yarak. ⁵⁰ Aenángo, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenámpaoeanrá mér mo. ⁵¹ Aenángo am arop tokwae te koro-pea am tére aropan fukia man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárákapént páte nánko, am mek apánka waeria you kikimpia wae mwanapon.”

Fére-sámpramp énkénki kouwmeouramp wounáp kar

25 Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki kouwmeou niampon. Arop ankárankamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnámp yae fek, am énkénki kouwmeou náráp lam tia man mwaeak yépéka warámpá korop mwaria tukup. ^{††2} Aenapo maok,

† 24:29 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 †† 24:30 Mt 26:64; Yé 1:7 ‡

24:31 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16 †† 24:36 Ap 1:7; 1 Te 5:1-2 †† 24:37 Stt 6:5-8

††† 24:39 Stt 7:6-23 ††† 24:42 Mt 25:13 § 24:43 Yé 3:3 †† 24:47 Mt 25:21,23 ††† 25:1 Lu 12:35

ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp. ³ Aeria yonkwae kour monap kourteou te lam ti-korop napao maok, wel te mén-tér ti-korop mo. ⁴ Aeno yonkwae kourráp kourteou te wae botol mek wel kéria náráp lamént tia korop. ⁵ Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am kourteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.

⁶ Aenapo akwapea kumur kupuk 'Yupu sámp naenámp arop wae koropán'rá wumwi kar sérrá, 'Yumo tukupea man mwaeak kíkípiá warámpá kouropenke!' ⁷ Aerapo maok, am énkénki kourteou ponankor fápárámp'rá náráp lam nánap. ⁸ Tá yonkwae kour moráp kourteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap kourteouran sérrá, 'Yumo yinan wel ankwampwaeak sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!' ⁹ Aerapo maok, yonkwae kourráp kourteou nopok sérrá, 'Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapon, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.' ¹⁰ Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnap kourteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkeá, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.

¹¹ Aenapo am ankwap éntik énkénki kourteou wakmwaeak arári koroepa sérrá, 'Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!' ¹² Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, 'Yumo apae kourteou nape? Ono yumwan mér mo rae!' ^{†13} Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, 'Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono.' ^{††}

Tére arop yininkaopweran wounápnámp kar

Luk 19:11-27

¹⁴ Jisaso warko arakrá sér, 'Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankáránkamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria, náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárákapamp yae nénk námp niampon. ¹⁵ Mao am tére arop ankárárankaomp tére mwanap kárákáre níníkria take pourouráp puri fek 'Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk' ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap. ^{†16} Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnám arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp. ¹⁷ Tá am K2,000 sámpnám arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp. ¹⁸ Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoroepa náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.

¹⁹ Aenapo, wae kápaie kare ke akwap tenánko, wakmwaeak am tére arop fárákapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koroepa, náráp mani nénk tarinámp am arop fárákapamp yurukup naeria.

²⁰ Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoro-

pea sánkria sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K5,000 sámp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.' ²¹ Aeránko maok, am arop tokwae sérrá, 'Amo te kwapwe kare tére aropono! Amo tére kwapwe kareria tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp nínik te amo fwap kápaie kare ankank taokeyak nanapon. Amo koroepa onont warákárae.' ^{††}

²² Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koroepa sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K2,000 sámp napon. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampono.' ²³ Aeránko maomp arop tokwae sérrá, 'Amo te tére nap pwar moria, yae-párák kare térea napon. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá nínik nampon. Amo koroepa onont warákárae.'

²⁴ Tá K1,000 sámpnám arop mao kuri koroepa sérrá, 'Arop Tokwae, ono wae mérampono, amo te tére poukwapá yakrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konapon. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yíriri tenap fekamp fir ti konapon. ²⁵ Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari nampon. Waráp mani má nkeae.'

²⁶ Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, 'Amo te kwatae kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yíriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono.

²⁷ Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napon? Ono koroepa onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae mpupo.' ²⁸ Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárákapamp sérrá, 'Ae te yumo K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnám aropan sánkenke. ²⁹ Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapon. Aeno táte arop ankwap ankank mo námp te, mao fákeyaknám kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenampon. ^{††30} Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kikimpia arokwapano.'"

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenámp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, 'Nánkár wakmwaeak Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknám ke fek, mao kingo tank konám sia king fek tank naenampon. ^{††32} Tá ponankor arop fi mao nke námp fek wonae fik koupoukour mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenampon. Sipsip taokeyaknám aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaeak pwar, meme pirékarrá ankwap mwaeak pwar konám niamp naenampon. ³³ Mao te sipsip tirá yae-párák mwaeak kák, meme tirá yae-mánkwan mwaeak kák

† 25:12 Lu 13:25-27 †† 25:13 Lu 12:40 ‡ 25:15 Ro 12:6

†† 25:21 Lu 16:10 †† 25:29 Mk 4:25 ††† 25:31 Mt 16:27

maok, ankwap fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá nínik. ¹⁸ Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koroepa sérrá, “Kwaro onan mámara apár mek yaknámp ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárákáre tokwae sáp námpono. ¹⁹ Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria

yumo am fárákapan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo. ²⁰ Tá yumo ankár am fárákapan ono yumwan fárákápnamp kar am mántwaokanáponrá fárákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námp fek nanampono.”

ben sirarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá am fek mani sámp konepon. ¹⁷ Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép nanampono.” ¹⁸ Aeránko maok, am arop yaworao kor koupour kar umben fekamp tére pwarará maomp wakmwaek akwap. ¹⁹ Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aompoprá fwapokwaprá yak. ²⁰ Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor naropwar Sebedi ntia tére konap arop mént bot mek yakáp napo maok pwarará, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar

Luk 4:31-37

²¹ Aea maok, am fárakapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas kourteouráp aropan kar farákáp. ²² Aenko maok, am fárakapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárakapamp kar farákáp niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárakáre niamp fek am fárakapan yénkrá farákáp námpon. ^{††}

²³ Am ke fek táman am fárakapamp lotu nap mek koropnám arop ankwap, maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknám Jisasén tékén wumwi kar fek sérrá, ²⁴ “Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp yiki kare aropono.” ²⁵ Aeránko maok, Jisas am kwatae-aropao yoporia sérrá, “Amo kari kwaponono. Am arop pwarará akwapae!” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá yakeanámp te pu yae youria fépén tokwaea pwarará worokor pik. ²⁷ Aenánko maok, kourteouráp arop ponankor kour me woukouria maok, am fárakapao námoku támao sérarrá, “Máte apaenono? Máte kar wourékamono! Mámá arop máte kárakáre kourono! Aenámpara, mao am kwatae-aropao kar sénánko, am fárakapao maomp kar wawi konaponono!” ²⁸ Aenánko maok, maoinám kar Galili mekamp arop fi am ponankor am kar koupour yárák nánko wawia pwi napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar

Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

²⁹ Am fákáreráo lotu nap meknám youmpea ek tukup. Tukupea maok, koupour Saimon ntiaka Andrumpp nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon méntér akwap. ³⁰ Aepo maok, Saimonomp yupuramp éntupwar kákánar fek pourou touwe fokornám touwe sámpea amp. Aenko maok, koupour Jisasén ‘Touwean’rá sér. ³¹ Aepo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yae sámpea papánko maok, am pourou touwe foko-

rnám touwe am worokor pikánko maok, mao fárámpea am fárakapao fár mwanap fir yankapámpon.

Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp kar

Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

³² Takia maok, kumuran yámar porokor nánko, ^{‡†} ankwap fárakap touwenap arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, kourteouráp aropan kwatae-arop noumpoukoupea yaknám fárakapan kor éréképá korop. ^{‡‡33} Aeria maok, am taun mekamp kourteouráp arop ponankor koropeaka am nap topok koupoukour. ³⁴ Aepo maok, Jisaso kourteouráp arop kápae kare nkwakwe make touwe sámpá yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárakapamp pouroukamp kwatae-arop kápae kare yéréperá kérép. Aemantá maok, am kwatae-aropao kor mao te wanonorá mérapantá maok, mao am fárakapan ‘Kar sérari kwaponono’ ria maok, fou e séri pwar. ^{‡‡‡}

Jisas apár Galili mek térerá yáráknám kar

Luk 4:42-44

³⁵ Koumounek kar oukoumwan kirikip yak nám mek, Jisas fárámpeaka oukur tará apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap. ^{‡‡‡36} Aenánko maok, tá wakmwaek Saimon ntiaka maomp ankwapyaenáp fárakap tukupea Jisasén nke. ³⁷ Am fárakap man nkea maok, sérrá, “Ponankor kourteouráp arop amwan oupourouk nape.” ³⁸ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik mwaekamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárakapan kor kar farákáp nanampria am táman ono korop nampono.” ³⁹ Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukumwaek yárákria maok, am arop firamp lotu nap mek am fárakapan kar farákáprá yárák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépámpon. [§]

Jisas lepra touweráp aropan fwapi papámp kar

Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

⁴⁰ Aenko maok, lepra arop ankáránkamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámppono.” ⁴¹ Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárakarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.” ⁴² Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae kwapwe kare yak. ⁴³ Jisaso man kar kárakáre fek arakrá sér, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop nám mek, arop ankwapan séri kwaponono. Amo

†† Yámar porokor nám fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) kourteouráp arop fwap panek mwaek paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárakap náráp touwenap arop fákáreran éréképea Jisasnámpok tukup napon. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae. ‡† 1:32 Mt 4:24 ‡‡† 1:34 Mk 3:11-12; Ap 16:17-18 ‡‡‡ 1:35 Mt 14:23; Lu 5:16 § 1:39 Mt 4:23-25

† 1:18 Mt 19:27 †† 1:22 Mt 7:28 ‡ 1:24 Mk 5:7; Jo 6:69

akwapea prisén waráp pourou yénképria maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwarará, man sámp-kérép. ¹⁴⁵ Aerá séránko, akwapám-pao maok, kourmpouráp aropan am kar farákápria maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, kourmpouráp arop kápae kare námwan koropá ikirantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, kourmpouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ^{††}

Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi tanknámp fwapi papámp kar

2 Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenánko maok, kourmpouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa. ² Aeria maok, kápae kare kourmpouráp arop koropea nap mek néntépapo, am nap te wae fákapanko maok, táte ménki fek mwaek kor népe yak mo. Aenánko maok, mao am farákapan kar farákáp. ³ Aenánko maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiworaopwerao sunkwiar mek papea Jisasnámpok sankorop. ⁴ Sankoropea maok, nkeapo am fek te kourmpouráp arop néntépa waeapo maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenámpantá maok, am arop kakapea nap yumuntut pokea maok, nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yaek fákeyakápra ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik pap. ⁵ Aenapo, Jisaso am farákapan man mérnep nkea maok, am touwenámp arop táman sérrá, “Táráp e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” [‡]

⁶ Aeránko maok, am nap mek tankápnep Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop ankwap farákapan nárap ninik mek arakrá ninik, ⁷ “Am arop te apaeritea takrá séri námpon? Mao am kar sénámp te Kwarén ér-pwar námp nie? Arop ankwap ankárankampao kwatae ninik tirá épér naenámp pourou mono. Am te Kwar ankárankao saráp maok tak i konámpono.” ^{††}

⁸ Aerapo maok, Jisas kourmpourap kar am farákapan ninik wae méria maok, arakrá turunk, “Apaeritea yumo takrá ninik napon? ⁹ Ono mokope kar fwap pwi yaknámp sénanampon? Ae te ono sérrá, ‘Ono waráp kwatae ninik sámp-sitenámp’rá sénámp támao fwap pwi yak námp ni? Tá ono sérrá, ‘Amo fárámprá waráp am fek ampinap ankank sámpea akwapae’rá sénámp támao fwap pwi yak námp nie? ¹⁰ Aeno ono ník namp te yumo ankár arakrá mérenkria nampon: Aropamp Táráp Kwaro man, máná apár fek takaeria kárakáre sánkeanánko, am fek mao fwap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp.” Aerá séri pwarará maok, am kour surumpwi yaknámp aropan sérrá, ¹¹ “Ono amwan

sér rae: Amo fárámpea waráp ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae!”

¹² Aeránko maok, mao fárámprá am kourmpouráp aropao nke nap fek kourmpourap nárap amp i konámp ankank sámpea akwap. Aenánko maok, arop ponankor kokorokoria maok, Kwaromp e sakápria arakrá sér, “Wokwaek kar yino te make ankank nke moimpon!” ^{‡‡}

Jisaso Livain warámpámp kar

Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32

¹³ Takia pwarará, Jisaso warko ént aokore yaknámp mwaek akwap nánko maok, kourmpouráp arop kápae kare maonámpok korop napo maok, mao Kwaromp kar am farákapan farákáp. ¹⁴ Aea maok, mao akwapea nke nánko, Alfiusomp táráp Livai takis sámp konap nap mek tank. Tank nánko maok, Jisaso man sérrá, “Onomp wakmwaek koropae.” Aeránko maok, mao kor fárámprá maomp wakmwaek akwap.

¹⁵ Wakmwaek Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fákárerént Livaimp nap mek tankápra fépér. Aenapo maok, kápae kare takis sámp konap arop, tá aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap am arop farákapan Jisas apae nke mwaria maomp wakmwaek paokop nap, am ankwap farákapan énéni tankápra fépér. ¹⁶ Tá lo yénkrá farákapan konap Farisi fákárerao nkeapo maok, Jisaso takis sámp konap arop, tá kwatae ninikráp arop makia mént tankápra fépérapo maok, am farákapan Jisas éréképea yarákinámp fákáreran sérrá, “Mao te apaeritea am takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ^{‡‡‡}

¹⁷ Aerapo maok, Jisas wawia mao am farákapan sérrá, “Touwe fwapnap arop te doktanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. Taknámp ono ék namp te, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te mono. Arop námo kwatae ninikrápao namprá niniknap aropan wumwia érékép naeria ék nampono.” ^{‡‡‡}

Fir wuri konap kar

Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

¹⁸ Ankwap ke fek Jono éréképá yarak i konámp arop, tá Farisi fákárerao kor Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap farákapan koropea Jisasén arakrá turunk, “Jono éréképá yarak i konámp arop fákáre ntia Farisi fákárerao kor Kwarén kar toropwap mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo éréképá yarak i konap arop fákárerao fir wuri mo i konap te apaeritea napon?”

¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am farákapan wounáp kar sérrá, “Arop ankárankamp yupu sámp naerianámp oukourmpwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap fir wuri konap nie? Mono! Am arop yupu sámp naerianámp oukourmpwan am nouroup aropént yak námp fek te fir wuri mo i konapono. ^{§20} Aeno nánkár wakmwaek am yupu sámp naerianámp aropan sámpá

† 1:43-44 Wkp 14:1-4 †† 1:45 Mk 7:36 ‡ 2:5 Lu 7:48 ††
2:7 Jop 14:4; Ais 43:25; 1 Jo 1:9

‡‡ 2:12 Mt 9:33 ‡‡‡ 2:16 Mt 11:19; Lu 15:1-2 ‡‡‡ 2:17 Lu
19:10; 1 Ti 1:15 § 2:19 Jo 3:29

tukup tenapo maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri mwanapono.

²¹ Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me fek paprá aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam wourékam tá-mao épi waempyaman nikir nánko, warko pearákár tokwae naerámpon. ²² Arop te meme yipi fekamp botol épi mek te wain wourékam † kér mo i konapono. Aeno am mek kérapo te, wainao am meme yipi fekamp botol am te fápárákápi papria wain ént kwarákár naeria námpon. Aeria am wain ntia meme yipi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno arop te ankár wain wourékam te meme yipi wourékam fekamp botol mek kér i konapono.” ††

Sabat yae fek tére mo i konap kar

Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

²³ Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka mént paokop i konap arop wit yoroi tenap yopwaraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek fár mwanámpria kánánkápapo maok, ²⁴ tá Farisi fákáre-eráo Jisasén sérrá, “Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap te apaerá tére naponono?”

²⁵ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ae te yumo wokwaek Devitoimp kar buk fek yak námp te nke mori kwapono? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákapan ankank mo nánko yae-porokwe naponono. ²⁶ Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sinámp mwaek am fek páte nap fária maok, náráp mént koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpon. Am pan te fouara, pris fákáreao saráp fépér i konapan nimpon.” ††

²⁷ Jisaso am fárákapan ankwap kar sérrá, “Kwar te, Sabat yaeran yaewour naenámpría arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanap yaewour naenámpría pap námpon. ²⁸ Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap námpon.”

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

3 Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankárank yae yonkwae yak námp am mek yak. ² Aenánko maok, am Farisi fárákapan támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokopean nkea man kot mwaria yépékrá yakáp. ³ Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo koropae!” Aenánko am arop te koropea kuk fokopeyak. ⁴ Aenko maok, mao am fákáreran sér, “Lo te nomo tére mo i konámp sabat yae fek ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te nomo arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo te arop yaewour nánko yiki yak naenámpon ni, porokwapá pap mwanámp nie?” Aerá sénánko

† Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae. †† 2:22 Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ‡ 2:23 Lo 23:25 †† 2:26 1 Sml 21:1-16 †† 2:27 Lo 5:14 ††† 3:2 Lu 13:14

maok, am fárákapan kor kar sér mo. ⁵ Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énoukouprá yakea am fárákapan te aropan yonkwae touwe mono, loan saráp ninik kárákáre napo, am táman nkea yopor yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am yae yonkwaenámp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, mao yae ékékéranko maok, maomp yae warko fwap. ⁶ Aenánko maok, táte Farisi fákáre koupour ferám-prá lotu nap pwarará tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria kar sérar. ⁵

Kápaé kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

⁷ Jisas námoku éréképá yarak i konámp aropént am taun pwarará ént aokore Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup. ⁸ Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkamwaek fi mwaekamp, tá taun Tair ntiaka Saidon mek mwaekamp arop fi kápaé kare támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop. ⁹ Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan sérrá, “Arop kápaé kare koropea onan ikir mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap nanampono.” ¹⁰ Am te wokwaek kápaé kare koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá kák tenámpantá maok, kápaé kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour. ¹¹ Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop fárákapan man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te Kwaromp Táráp’rá sér i konapono. ¹² Aenapo, mao am fárákapan ‘Námo te wanonorá séri kwapono’ ria tae fek sér.

Jisaso éntér-sámpramp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar

Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

¹³ Jisaso am arop ou pwarará námoku mwar faonkwek pokea maok, arop ankwap fárákapan maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nánko, korop. ¹⁴ Am arop ou mekamp éntér-sámpramp arop nánkárápea ‘Aposel’rá sérianánko, am fárákapan méntér yakáp napo, mao te am fárákapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép, ¹⁵ tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárákáre nénk nanampría námpon. ¹⁶ Am éntér-sámpramp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ¹⁷ Tá Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukuréao párákapanámp niamp arop’rá sénapono. ¹⁸ Tá Andru ntia Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntia Jems Alfiu-somp táráp, tá Tadius, tá Saimon te Selot pati ¹⁹

‡‡‡ 3:5 Mt 9:13 § 3:6 Mt 22:15-16 †† 3:15 Lu 9:1 ††† 3:16 Jo 1:42 †† 3:17 Lu 9:54 ††† ‘Selot pati’ arop fárákapan te Rom

mekamp, ¹⁹ tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasé-nenkria outiri naenámp aropono.

Jisas Belsebulént tére námp'rá sénap kar

Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23

²⁰ Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápae kare koumteouráp arop koroepa warko koupoukourapo maok, táte Jisas ntia mao éréképá yáraknám fárakap mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ^{†21} Aenko maok, táte námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépérepri kanrá warámp mwaria korop. ^{††}

²² Lo mérnep arop Jerusalem meknám korop. Koroepa maok, arakrá sér, "Belsebul Jisasént yak námpon." Tá "Mao te kwatae-arop poukwap konám Belsebulom kárakáre fek am kwatae-arop fákáre yérepérá kérép námpon." ^{†23} Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárakapan wounáp kar arakrá sér, "Satan te mokopia Satan yérepérá kérép naenámp? ²⁴ Arop ankáránkamp firao kuk pírekarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárakáre yak naenámp pourou mono. ²⁵ Tá ankáránkamp nap mekamp aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono. ²⁶ Tá Satan poukeyak nám mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pipirikir tukup napo te, mao kor kárakáre yak mono, pwar naerámpon.

²⁷ Arop ankáránkao kárakáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konám nie? Mao te am taenámp aropanénkir sámpea yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. ^{††}

²⁸ Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te koumteouráp aropamp ponankor kwatae ninik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámp. ²⁹ Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinám kwatae ninik te sámp-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am ninik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpon."

³⁰ (Am fárakapao 'Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp'rá sénapantá, Jisaso makrá sénámpono.) ^{††}

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar

Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21

³¹ Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnám pok korop. Koroepa ek yakáprá 'Mao mankano'rá sér. ^{†††32} Aeapo maok, koumteouráp arop kápae kare man ko-sitea tankáprá maok, man arakrá sér, "Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape." ³³ Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, "Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?" ³⁴ Aeria maok, koumteouráp arop tankáp nap táman yénkrá

firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárakapono. † 3:20 Mk 6:31 †† 3:21 Jo 10:20 ‡ 3:22 Mt 9:34 †† 3:27 1 Jo 3:8 †† 3:30 Hi 6:4-6 ††† 3:31 Mk 6:3

sérrá maok, "Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeou tárápu te mámánono. ³⁵ Apae koumteouráp aropao Kwaromp ninikaok yarak námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono." ^{†††}

Ankankou épérnap wounáp kar

4 Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, koumteouráp arop kápae kare koroepa koupoukour napantá maok, mao ént mek tankám bot mek pokea tank. Aenánko, ponankor koumteouráp arop am ént fik táman néntép. ² Aeria maok, mao am fárakapan kápae kare wounáp kar farákápria am fárakapan arakrá sér, ³ "Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankáránkao akwapea yopwaraok ankankou yirir. ⁴ Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pikia mwaeak tankáp. Aenámp te, antao koroepa fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko, kwar worare fek yumuntuk yak nám mek piká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok, ⁶ arák yumwi fek tikipeyak nánko, yámar yokwápria, am ankankou páre yonkwae pap nánko, yákáre námpono. ⁷ Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek piká tank nánko maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenámp maok, yao ki tank mo. ⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pik nám te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok, ankwap aopwe 30 tank, táte ankwap aopwe 60 tank, tá ankwap aopwe 100 tank." ⁹ Makrá séri pwarará, Jisaso am fárakapan sérrá, "Arop woupwiráp te má kar má fwapi wa kuno."

Jisaso wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰ Wakmwaek Jisas námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntér-sámpramp, tá ankwap fárakap Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk. ¹¹ Tá mao am fárakapan sérrá, "Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámamp mek-wouroumpyeknám kar fi kor yumwan wae yénkép námpono. Aeno am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ^{†12} Aenapara, 'Am te wae énounkoupapan maok, am ankank te ankwap wuri nke mo, tá kar te wa napan maok, am fi te fwapia mér mono. Aenapara, am fárakapao Kwaronám pok tukup napo, Mao am fárakapao kwatae ninik tirá épérantáno.'" ^{††}

††† 3:35 Jo 15:14 § 4:11 1 Ko 2:10 †† 4:12 Ais 6:9-10; Jo 12:40

Am ankankou wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15

¹³ Tá Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo mámá wounáp kar te mér mo nap nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwanapon? ¹⁴ Am arop ankankou yoro námp te Kwaromp karan yoro námpon. ¹⁵ Tá kar mwaeak piká párákap námp te, koumteouráp aropao kar wa napan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárakapamp ninik mek yak námp ti-ankwap konámpan sénámpon. ¹⁶ Tá koumteouráp arop ankwap fárakap am te ankankou apár yumwi kor táránkáp námp mek pik námp niamp námp te, am fárakapao kar wawia koupour sámpría maok, am táman warákár. ¹⁷ Aenapao maok, am fárakapao Kwaromp kar te ninik mek sámpá yak mo. Aenapo, arák mek pik monámp taknámp, wakmwaeak arop ankwap fárakapao Kwaromp kar sámpá anámprá paprá, am koumteouráp aropan nkwakwe make kar sénapo, am fárakapao koupour Kwaromp kar pwar napon. ¹⁸ Tá koumteouráp arop ankwap fárakap te ankankou paok wi mek kuk piká tank námp niamp taknámp, am fárakap te kar wa napao maok, ¹⁹ tá apárokamp ankankan ninik kápae kare, mani tokwaeantá ninikrá paokopria maok, tá nkwakwe make ankankantá kikiankrá paokoprá, mak napo maok, am ankankao Kwaromp kar oupouri pap. Taknámp arop te maomp ninik mek te ki tank mono. ²⁰ Aeno ankankou ankwapmwaeak kwar émi kwapwe mek piká tankria páreanámp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100 tank. Aenámp te, koumteouráp arop ankwap fárakap kar wawia sámpea niki paokop napan sénámpon.”

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar

Luk 8:16-18

²¹ Jisaso ankwap kar am fárakapan sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop námp te, baket mek pap konámp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámp nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono. ²² Ponankor ankank mek wouroumpyek námp, tá oupouroupa pwate nap te, nánkár wakmwaeak érik korop naeria námpon. ²³ Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”

²⁴ Mao am fárakapan warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankwapan mokope puri fek nénk nap te, Kwaro yumwan take pourouráp sánkria kánámpár ankwap yumuntuk kák naenámp. ²⁵ Táte arop Kwaromp kar kárakáre fek niki-samp nángo, Kwaro man warko ninik kwapwe méntér tapokwap naenámp. Aeno arop am kar sámp-fákeyak mo nángo te, maomp mér kánanke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.”

Ankankou forokor konámp wounáp kar

²⁶ Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te arop ankárank ankankou kwar mek épéri pwatea, ²⁷ kumur méntép am arop kumuruk amp i ko, wae fek fárámprá, námokuráp térerá yarak. Aenámpao maok, am ankankou te mokopia párea akwapea tokwae kar naenámpaoeaná mér mono. ²⁸ Kwar tá-mao arákan wouri sánk nángo, párea téképea, wakmwaeak ki tank konámpon. Manénkir te páre pokea, pwae fukarea, tá wakmwaeak aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konámpon. ²⁹ Tá am ki yápea nángo, fékér mwanap ke korop nángo. am arop akwapea fékér i konámpon.” †

Mastet ouramp wounáp kar

Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

³⁰ Jisaso warko arakrá sér, “Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp te apae niamprá sér mwanámpon? Nomo mokope pourouráp wounáp kar sér mwanámpon? ³¹ Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mastet ki kánanke niampon. Am te ankwap yao ki niamp mono. Kánanke kare námpono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon. ³² Arop fárakapao yimp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kámákár akwapria yowe tokwaeri akwapránk. Aenángo, ant fákáre fwap am yao yowe néntékép mek koropá taok naenámp.”

Jisas wounáp kar fek sénámp kar

Matyu 13:34-35

³³ Jisaso koumteouráp aropan kápae kare wounáp kar farákáp námp te, am arop fákáreramp ninik mwanap puri fek farákáp námpon. ³⁴ Am kar koumteouráp aropan farákápámp te érik farákáp mono. Wounáp karan saráp farákáp námpon. Aeria maok, námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapao mwar yakáp nap fek saráp am kar fi kor érik farákáp konámpono. †

Jisaso sénánko ouwi tokwae pwaranámp kar

Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

³⁵ Takia pwarará am makár táman kumur mek, Jisas mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan arakrá sér, “Nomo te ént aokore fik nkwamwaeak fimwaeak yink mwaro.” ³⁶ Aerá séria pwarará maok, koumteouráp arop kápae kare am fek yakáp napo pwarará, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárakap Jisas am mek tank námp am bot mek kunkuria man warámpea tukup. Aenapo maok, tá ankwap fárakap bot tiaka wakmwaeak tukup. ³⁷ Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaeak tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenángo maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenángo maok, am fákáreráo man sérrá, “Tisa, nomo te wae ént mek pik mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?” ³⁹ Aer-

† 4:17 Kl 2:7†† 4:19 Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

‡ 4:29 Yé 14:15 †† 4:34 Jo 16:25

apo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támaono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak.⁴⁰ Aenánko maok, wokwae námoku éréképá yarak i konámp fákáran sérérrá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?”^{†41} Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námpon?”^{††}

Jisaso arop ankárankampamp pourouk kwatae-aropan yérépemp kar

5 Am fárákapao ént aokore Galili nkamwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.
² Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárank kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyaknám arop koropea maok, Jisasén kíkíp. Am arop te arop kák konap fek mwaek yarákia korop.
³ Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárákápi sir akwap konámpon. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fáká ko pap napo maok, mao te kárákáre korara, pu fákápnám am sen ntiaka yae-souwe fápárákápi sir konámpono. Ae konámpara, arop man sérémékér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwaek amprá yarak i konámpono.
⁵ Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yarákrá yumwi fek námokuráp pourouk pípirá yarak i konámpon.
⁶ Ae konámpara nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárakoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp.
⁷ Jisaso am kwatae-aropan sérérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor píkae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwaponno.”^{††9} Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Amí’ no.”^{†10} Aea maok, apáp tírinkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérépe kwaponno.”

¹¹ Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi mekmwaek táman yakápra am fek apwar pwae fépér-rá yakáp.
¹² Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre tá-mao Jisasén kar tae fek sérérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.”^{†13} Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Taken’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwarará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákáreráo kor mánmánria foporakorrá tukupea, yinkri furuk mek am mek pik napo maok, am kou te 2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor píkiaka

ént fépéria nékér popwarámpia, ponankor surumpwi pwar.

¹⁴ Aeapo maok, kou wun i konap arop te nkea pírikimpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar fárákápapo maok, koumteouráp arop am ankank nke mwaria korop.
¹⁵ Am fárákapao Jisasnámпок koropea nke napo maok, am kwatae-arop woukoupeyakám arop te maomp ninik wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, koumteouráp arop te táman nkeaka apáp tírink.
¹⁶ Am arop fárákapao am arop pourouk kwatae-arop yakám, oukoumwan fwap tank nám, táte kou fákáreaoi nap nkenap arop fárákap támao am koropnap arop fárákapan am kar fárákáp.
¹⁷ Aeapo maok, koumteouráp aropao Jisasén tékén sérérrá, “Amo mapek te yak kwaponno! Amo ankár ankwap apárok akwape!”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nánko maok, am kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyakám aropao kor kárákáre fek Jisasén sérérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?”
¹⁹ Aeránko maok, Jisaso monoria man sérérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpoukamp aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar fárákápae.”
²⁰ Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaek námwan yaewourimp kar fárákáp nánko maok, tá am koumteouráp arop ponankor wawia maok, ninik tokwae.

Jirusomp yupu-táráp ntia touwenám yupuamp kar

Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56

²¹ Jisas bot meknám warko ént aokore tápampea nkamwaek fimwaek akwap nánko maok, táte kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapo maok,
²² lotu nap taokeyak konám arop Jairuso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak nám fek kwaráp torokomp.
²³ Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nánko, yiki yak naenámpno.”^{††24} Aeránko maok, Jisaso kor mént akwap.

Aenko maok, táte kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukupea maok, man kuk sir.
²⁵ Aeapo maok, yupu ankárankao e furuk píki taki yaknám mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar.
²⁶ Am yupu te dokta fákáreráonapok akwap saráp yakria, mani ponankor nénk saráp yak nám-pao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak.
²⁷ Am yupu te Jisas térenám kar wawia nám kwamp maok, koropea am koumteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaek korop. Mao ninikrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sám-pria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sám-p.^{††29} Aenko maok, e furuk

† 4:40 Mt 14:31 †† 4:41 Sng 89:9 ‡ 5:2 Mk 1:23 †† 5:7-8 Mk 1:24

‡ 5:23 Mk 7:32; Lu 13:13 ††† 5:27-28 Mk 6:56

pikia taki yaknám wae koupour kar fárakár nánko maok, námoku wae fwap nám mér.

³⁰ Aenko maok, Jisaso náráp kárakáre ankwapmwaek worokor pik nám méria maok, arakarrá arakrá sér, "Wa onomp waempyam fek yae sámp námpono?"

³¹ Aenko maok, námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapao man sérrá, "Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare máná amwan kuk-sirarrá néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa toupoukouranrá turunk rape?" ³² Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek oupourouk. ³³ Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnám ankank te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik fárakáp. ³⁴ Aenko maok, Jisaso man sérrá, "Táráp e! Amoku mér napara, am fek waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapa. Waráp touwe te wae pwar námpono." ††

³⁵ Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárakap lotu nap taokeyak konámp aropamp nap meknám koropea maok, naropwarén sérrá, "Waráp táráp te waeman sumpwi yak nám te. Apaerá warko tisan tére tokwae sánk nae rape?" ³⁶ Aerapo maok, Jisaso kor am fárakapao sérap kar am te wampwe pwarará lotu nap taokeyaknám aropan sérrá, "Amo te apápi kwapon. Ankár mérampo." ³⁷ Aerá sériaka pwarará maok, am mént yakápnáp fárakapan 'Mampok korop kwapon' ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae makia am yininkaopwe tá-mao saráp mént énénti tukup. ³⁸ Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekria Jisaso nke nánko maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar ounka wae. ³⁹ Aenapo maok, mao am mek youmpea turunkrá, "Yumo te apaerá éménkrá kara wae rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp námpono." ⁴⁰ Aeránko maok, am fákárerá, waeman sumpwi yak nám teria amomoránk. Tá mao am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok, naropwar ntia éntupwarén saráp warámpea, tá námoku éréképá yarak i konámp arop yininkaopwean saráp éréképea am fárakapao saráp táráp ampnám aokore mek yink.

⁴¹ (Am tárápamp yopwar te éntér-sámpramp yopwarono.) Am fárakap yinkea maok, Jisaso man yae topwe fek sámpriaka am yupu-tárápan námokuráp kar fek sérrá, "Talita kum!" Am kar te arakrá sénámpon: "Yupu-táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo fárámpeae!" Aeránko maok, am yupu-tárápao kor wae fárámpeaka yarak. Aenko maok, man nkea kokorokor.

⁴³ Aeapo maok, Jisaso kar kárakáre fek sér, "Yumo te arop ankwapan máná ankank korop nám kar te séri kwapon." Aeria maok, tá am anánkwapan sérrá, "Yumo am yupu-tárápan fir sánkenke!"

Nasaret mekamp arop Jisasén younkwe sinap kar

6 Jisas am némp pwarará námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, mént paokop i konap arop te énénti tukup. ² Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan yénkrá fárakápánko maok, táte am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, "Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp sámp námpon? Man sánknáp yonkwae kour máte tokwae kar námpon! Máte mokopia mwar pourouráp kárakáre yororo námpon? ³ Má arop máte kamda tére konámp nomo wae mérámpon. Máte Mariamp táráp, tá maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek yakáp napon." Am fárakapao makrá séria maok, kokwarok napon. ⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, "Profet te maomp e te kápae kare némpouk yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp nap mek e yak mono." ⁵ Tá am náráp taun mek te kárakáre yororo naenám pourou mono. Tá ankákárank touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon. ⁶ Tá mao maomp taun mekamp koumteouráp arop man mér mo napantá ninik tokwae námpon.

Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan tére nénkám kar

Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwarará ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan Kwaromp kar fárakáprá yarak. ⁷ Takria maok, mao éréképea yaraknám éntér-sámpramp arop fárakapan térenkria anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop pourou mek woukournám kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárakáre nénk. ⁸ Aeria maok, am fárakapan sérrá, "Yumo tukupria te, máná ankank mént sámpea tukup kwapon: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwapon. Tá waempyam anánkaopwe ti-tukup kwapon. Ankárankan mwar sámpea maok, su mwar yiriria, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip." ¹⁰ Aeritea maok, mao am fárakapan sérrá, "Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárank mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwarará tukup mwanap ke fek maok, am nap pwarará tukup kipo. ¹¹ Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea pokea nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwarará tukupria, yiráp pukamp woup am fek poporokompia pwar ⁵ napo maok, am támao yénképrá, 'Yumoku nap kwataeno.'" ¹² Aerá séria pwar nánko, am fárakap tukupea maok, arakrá sér, "Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!" ¹³ Aerá séria maok, táte kwatae-

† 5:30 Lu 6:9 †† 5:34 Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19 † 5:39 Jo 11:11 †† 5:41-42 Lu 7:14

‡ 6:2 Jo 7:15 ‡† 6:3 Jo 6:42 ‡‡ 6:8-9 Lu 10:1 § Matyu 10:14 fekamp kar fi fek nkeae. §† 6:11 Ap 13:51; 18:6

arop yérépera kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwaprá kák. †

Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámp Jon támao námpwe ninikimp kar
Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9

¹⁴ Kápaé kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko, Heroto am kar wa. Aenánko maok, koumteouráp arop ankwap fárakapao arakrá sér, “Ént mek nér i konámp arop Jon te warko apár me meknámp fárámp námpon. Aenámpara, mao wae kárakáre yoro naenámp kárakáre tokwaerápono.” ¹⁵ Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mono! Táte Elaijanono.” Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niampono.” ^{†16} Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am te ono wokwaek séranko, yápare kor karámp-fárakapap arop ént mek nér i konámp Jon támao oukoumwan warko fárámp námpon.”

¹⁷ Manénkir te Heroto maomp nánae Filipomp yupu Herodias sámpánko, Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp nánaeramp yupu sámp nap am te pwi yak mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárakap tirá kérép nánko, tukupea Jonén sámpea kalabus nap mek pap. ¹⁹ Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok, mao tak naenámp pourou mono. ²⁰ Am te apaeria námpanápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kateria Kwaro nke námp fek yae-párak kare aropara, Heroto Jonén apáp námpono. Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok, kápaé kare ninik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár konámpon.

²¹ Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwaé oupourouk. Heroto námwan éntupwaro fárakapnámp yae ninikrá fir nánapria maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap arop, tá Galili mekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárakapan wumwi. ²² Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táte Herodiasomp yupu-táráp énki mankea kaerá wounk nánko maok, am fárakapao man warákárria maok, kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.” ²³ Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan sánk nanampono. Amo onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwarea ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampono.”

²⁴ Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youmpea éntupwarén turunkrá, “Ono te apae ankank ‘Sápaé’rá sénanampono?” Aeránko maok, éntupwaro sérrá, “Ae te amo sérrá, ‘Arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp fárakapea sápaé’rá sérampo.” ²⁵ Aeránko maok, am yupu-táráp énki warko tákarákarrá koupour koropea kingén sérrá, “Oukoumwan koupour kar amo

† 6:13 Je 5:14 †† 6:15 Mt 16:14

arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor plet mek papea sápaé.” ²⁶ Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwae touwe námpao maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenámp kwamp, am yupu-tárápamp kar tak-pwar moimpon. ²⁷ Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérépria sérrá, “Amo akwapea kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárakapea me kor sankoropae.” Mao akwapea Jonomp me kor karámp-fárakapea maok, ²⁸ plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao sámprá éntupwarén sánk. ²⁹ Aeapo maok, Jonomp éréképá yarak i konámp aropao am kar wawia maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

Jisaso 5,000 aropan fir nénkámp kar
Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

³⁰ Jisaso mént paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar, tá kar ponankor koumteouráp aropan farákápap man farákáprá sér.

^{‡31} Aeapo maok, kápaé kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá koropá saráp yakápapo maok, mént paokop i konap fákáreao kor tankrá fir fár mwarap ke te yak mo. Aenapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Nomo te tukupea arop yak monap ke fek nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro.” ³² Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am fárakapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.

³³ Tak mwaria napo maok, kápaé kare koumteouráp arop Jisasomp fárakapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápaé kare taun mek mwaekamp arop ponankor Jisas ankwap naenámp mek apár mwaek manénkir mekia tukup. ³⁴ Jisaso youmpea ént woupwi mekia kápaé kare am koumteouráp aropan nke nánko maok, am fárakap te sipsipao taokeyak naenámp mo nánko, námoku yakáp nap niamp napo, yonkwae touwe námpono. Aeria maok, am ke feknámpia mao kápaé kare kar yénkrá farákáp.

^{‡35} Aenánko, wakmwaek yámar pik naeria nánko maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárakapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá apár te arop yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwaek paokopria am némpoukamp námoku fár mwanap fir tianápono.” ³⁷ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sér, “Yumoku man fir nénkenke.” Aeránko maok, am fákárerá sérrá, “Waráp ninik te yinan ‘200 kina santukupea am fek pan tia am fárakapan nénkenk’ ria nape?” ³⁸ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá nkenke.” Aeránko maok, nkeaka, “Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe mwar tank námpono.”

³⁹ Aerapo maok, am fárakapan sérrá, “Yumo sénapo, koumteouráp arop apár pwaé kwapwe fek mapek ankwap fárakap ankwap fek, ankwap fárakap ankwap fekrá tankápanápono.” ⁴⁰ Aeránko maok, am fárakap

‡ 6:30 Lu 10:17 †† 6:34 Mt 9:36

apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap 100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar. ⁴¹ Aeapo, Jisaso pan éntik sámpea maok, éntékam anánkaopwe sámpea sampeyakrá narek yámar mek tokoreyakrá 'Aesio'rá séria maok, pan fékéria námoku éréképá yáarak i konámp aropan kourmteouráp aropan nénkanáponoria maomp yaek nénk. Tá éntékam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk. ⁴² Nénkea napo maok, fépéria wae pwi. ⁴³ Aenánko maok, pan ntia éntékam ankwapmwaek tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák. ⁴⁴ Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000. †

Jisaso ént yumunturik akwapámp kar

Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21

⁴⁵ Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fákárean sérrá, 'Yumonkir ént aokore nkwamwaek fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk' ria manénkir tirá kérép. Námoku te kourmteouráp arop tirá kérép naeria yak. ⁴⁶ Takia maok, am kourmteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. ⁴⁷ Kirikip naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak. ⁴⁸ Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaekamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párákaprá, am fárákapan kámá-pwarará akwap naeria. ⁴⁹ Aenámpan maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námamp nkea am fárákapan te ént aropao námampwe. Aeria maok, am fárákapan apápria apánki tikia wae. ⁵⁰ Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárákapan arakrá sér, "Máte ono nae. Yumo kárákáre fek yakápenke. Apápi kwapono." ⁵¹ Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárákapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárákapan koko-rokoria ninik tokwae. ⁵² Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakápanono. †

Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop fwapok-waprá kákámp kar

Matyu 14:34-36

⁵³ Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkwamwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar. ⁵⁴ Am fárákapan bot wae pwarará tukup napo maok, táte arop fákárerao wae Jisasén koupour wuri nke. ⁵⁵ Aeria maok, am arop fákárerao am mwaekamp ponankor némpouk mwaek paokoprá am arop fákáreran 'Jisas koropán'rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákrá koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup. ⁵⁶ Tukupea maonámpokapo

† 6:44 Mk 8:1-9 †† 6:46 Mk 1:35; Lu 5:16 † 6:49 Lu 24:36-37 †† 6:52 Mk 8:17

maok, tá némp-némp ponankor, taun mekamp arop ponankor Jisaso am mekmwaek yáarak. Aenánko maok, touwenap arop ti-koroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérrá, "Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok, am fárákapan touwe warko fwap mwanapono." Tá ponankor kourmteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. ††

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár akwap-námp kar

7 Farisi fákáre te lo yénkrá farákápan konap arop fárákapan tapokwapea Jerusalem meknámp Jisasén nke mwaria korop. ² Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fákárerao Farisi fákáreramp loak yárar konapnámamp yae yárar moi yakáprá fépér. ³ (Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap ninikaokria ént mek yae yaría saráp fári konapono. Moia nap te, fár mono. ⁴ Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár mo i konapono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap paokria ankwap ankank, kap, sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yárar i konapono.) ⁵ Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákápan konap arop makia am fárákapan Jisasén turunkrá, "Apaeritea amo éréképá yáarak i konap arop fákáre te nomp tékénouamp loak tukup mo napon? Am fárákapan yae yárar moriaka mént fánapo, Kwaro nke námamp fek oum námamp tane." ⁶ Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, "Profet Aisaia kumwimp te, yumo kwekár mwanap arop, yumo mwanapan kare kar séri tenámpon. Mao Kwaro sénámamp karan arakrá kumwi námpono:

'Am fi arop te kar mwar onomp e sakap napon. Aeno maomp ninik te onan te mwar paneki yakápanono.

⁷ Am fi te aropamp lo kar táman farákáprá paokopria maok, "Máte Kwaromp karon?"rá sénapono.

Aenapara maok, onan lotu nap te, kwaporok táman lotu napon." †††

⁸ Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, "Yumo te Kwaromp lo wae pwararea aropamp ninikan saráp sámpea kárákáre napono."

⁹ Aeria maok, am fárákapan sérrá, "Yumo te mér kare aropao námamp rape? Yumo te Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loak saráp tukup napon. ¹⁰ Moseso wokwaek sérrá, 'Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokamp. Aeno arop naropwarén wouroump, tá éntupwarén kor wouroump, maknámamp te, mao ankár sumpwi naenámpono.' †††† ¹¹ Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i konapono: 'Amo éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan sérrá, "Mámá mani te Kwarén sánk nanamp"rá séria páte nap kwamp te, ¹² éntupwar naropwarén yaewour nanap loan wampwenó'rá sér i konapono. ¹³ Takria

†† 6:56 Mk 5:27-28 ††† 7:7 Ais 29:13 †††† 7:10 Kis 20:12

maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loakria, Kwaromp kar anámpá pap napon. Tá yumo ankwap nkwakwe make kápae kare ninikaok takrá paokop i konapono."

Ankank aropamp ninik mek oumi pap konámp kar
Matyu 15:10-20

¹⁴Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárákapan arakrá sér, "Yumo ponankor onomp kar má wawia ninik kipo. ¹⁵Ekamp firan sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono. Aeno aropamp ninik meknámp ek korop námp, am támao maok am aropan oumi pap námpon.

¹⁶(Arop woupwiráp te mámá kar má wa kipo!)"

¹⁷Jisas aerá séri pwarará am koumteouráp arop pwarará nap mek yoump. Námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreráo am wounáp kar fi am turunk. ¹⁸Aeapo maok, mao am fárákapan arakrá sér, "Yumo kuri ninik yak mo nie? Kápae kare ankank ek yak námpao arop yare mek pik námp te, Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap mo i konámp te, yumo am te mér mo nie? ¹⁹Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp ninik mek pik mono. Am te yare mek pikianánko tukwi konapono." (Am ankank Jisaso sénámp te fári konap ankank ponankor te Kwaro nke námp fek yiki kukur kwapwe námpan séri námpon.) ²⁰Aeritea maok, mao arakrá sér, "Aropamp ninik mek yak námpao ek korop námp te, am támao man oumi pap námpon. ²¹Am ninik mek yak námpao érik korop konámp ankank te ará: Kwatae mwaek ninik i konap ninik, kokopor i konap ninik, oukun i konap ninik, arop tirá wour i konap ninik, yupuráp aropao kokopor i konap ninik, ²²kikiank i konap ninik, nkwakwe make kwatae ninik, yankar i konap ninik, yupu faperá kwekár i konap ninik, kokwarok i konap ninik, arop wouroumprá sér i konap, 'Ono nkwak i mak i konamp'rá sér i konap ninik, fwapia ninik mo épépérép i konap ninik. ²³Mámá ninik kwatae má ponankor arop ninik mek yakea ek korop námp te, támao Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap námpon." ††

Ankwap fi Fonisia mekamp yupuaoimp kar
Matyu 15:21-28

²⁴Jisas apár Galili meknámp akwapea Tair taun ntia Saidon wonae fik maok, arop ankárankampamp nap mek youmpea maok, arop námwan nkeantánoria kánánkámp am mek tank naeria. Aenámpan mao mek tank naenámp pourou mono. ²⁵Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi mekamp yupu ankárank Jisas koropá tank námp wa. Maomp yupu-táráp ankárank maomp pourouk kwatae-arop woukoupá yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, "Amo onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop yak námp yérépe napo worokor akwapano." ²⁷Aeránko maok, Jisaso Juda firan ninikrá

wounáp kar arakrá sérrá, "Nomo ankár manénkir te tárápuan fir nénk mwanámpon. Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan †† nénk mwareano."

²⁸Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e! Tá karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárápamp yaekamp fir kánanke párapok pikrínk nánko, tirá fári konámpon."

²⁹Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Ae te amo takrá sénapara, amo warko arákarrá akwapae. Waráp tárápamp pouroukamp kwatae-arop te wae worokor pik tenámpono." ³⁰Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapea námokuráp nap mek nke nánko maok, kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárápao népek kwapwe kare amp. ††

Woupwi ntia top kor kéri yaknámp aropamp kar

³¹Jisas taun Tair mekmwaeknámp taun Saidon mekmwaeknámp akwapea maok, am feknámp Dekapolis ††† mekmwaekia maok, warko ént aokore Galili mek akwap. ³²Jisas ént aokore Galili fik akwapea-ka am fekánko maok, tá arop ankárank woupwi kérrá, tá sérékam kárakapeyak nánko, kar fwapia sér mo i konámp. Man warámp-sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, "Amo am aropamp pourouk yae papae!" †††³³Aerá sérápo maok, Jisaso am arop warámpea koumteouráp arop am fek párapok tará maok, námoku mwar arop warámpea akwap. Táte Jisaso am aropamp woupwi mek yae kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop féki papea sérékam fek pap. ³⁴Aetea maok, táte yámar mek tokoreyará, yonkwae touweria maok, nékér ak-sirarrá námokuráp kar fek arakrá sér, "Efata!" Am takrá sénámp kar fi te 'Amo kikir akwapae!'rá sénámpon. ³⁵Aenánko maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapea maok, sérékamao kuri kárakap yakámp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar yae-párak kare sér. ³⁶Aenko maok, Jisaso am fárákapan, mámá aropan koropnámp ankank máte ankwapan séri kwaponoria taokarrá pwara námpan maok, am fárakap te maomp kar wa mono. Ankár kárakáreria am kar farákápapono. ³⁷Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, "Kápae kare ankank mao tére námp te ankár yae-párak námpono. Mao nánko, woupwi kérap arop oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknámp arop warko kar fwapnae sérar napono!"

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

8 Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae warko koropea koupoukour. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nánko, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan wumwi nánko maok, korop napo am fárákapan arakrá sér, ²"Ono mámá arop fárakap onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo nánko, aropomp nampono. ³Táte

† 7:15 Mt 12:34 †† 7:23 Ro 1:29-31; Ga 5:19-21 † 7:25-26 Mk 9:17-19

†† Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae. †† 7:30 Jo 4:50-51
††† 'Dekapolis' te Grik kar fek 'Fére-sámpramp taun'rá sénámpon.
††† 7:32 Mk 5:23

mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk tirá kérép te mono. Am te apaeriaka ankwap fárakapao kor panek tukup mwana-para, tukupria mwaeao poporokweria némpouk tankáp mwanape.”⁴ Aeránko maok, mao éréképá yárák i konámp arop fákáráero nopok man arakrá sér, “Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koumteouráp aropan nénk nánko, pwi naenámp-on?”⁵ Aerapo Jisaso am fárakapan turunkrá, “Ae te yiráp pan te apaekamp tank námpono?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Fákánek tank námpono.”

⁶ Aerá sérapo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékériaka námoku éréképá yárák i konámp arop fákáráeran nénk nánko, mao am tia koumteouráp aropan nénk. ⁷ Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárank tankáp nánko, am táman kor Jisaso Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fákáre táman sérrá, “Máman kor taknámp nénkenke.”⁸ Aeránko maok, am fákáráeran fir nénkapo maok, fépéria wae pwiapo maok, fir ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ⁹ Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárakapan tirá kérépá pwarará maok, ¹⁰ mao náráp éréképá yárák i konámp arop fárakapént koupour kar bot mek kounkouria maok, distrik Dalmanuta mek tukup. †

Jisasén ‘Kárakáre yénképaerá sériap kar

Matyu 16:1-4

¹¹ Aenapo maok, Farisi fákáre koroepa Jisasént kar yorowarria maok, am fárakapao “Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárakáre yoro nánko, nke mwaro.” Am fárakap takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea naponon. ††¹² Tak napo maok, Jisaso am fárakapamp ninikan kokwaeria tékén nékér ak-sirarrá maok, sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárakáre nke mwarria wumwi napon? Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Ono am fárakapan te kárakáre yénkép mo kareno!”¹³ Aerá séria maok, am fárakapan pwarará náráp arop fákáráerént warko bot mek korokwaprá ént aokore nkawamwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

¹⁴ Jisas éréképá yárák i konámp arop fárakap te pan sámmp mwarap te ník mo pwarará, yaenémpi bot mek tankáp napo, pan ankárankamp mwar bot mek tank. ¹⁵ Aenapo maok, am fárakapan kar kárakáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo. Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.”¹⁶ Aeránko maok, am fárakap námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe, nomo pan mo námpantá námpon.”¹⁷ Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria

† 8:10 Mk 6:44 †† 8:11 Mt 12:38; Jo 6:30

am fárakapan sérrá, “Apaeritea yumoku kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae mek te fákárámp mo nie?”¹⁸ Yumo waeman yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woupwiráp te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae ník mo pwar napo nie?”¹⁹ Ae te ono arop ou 5,000 aropampor pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket mek kák naponon?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Éntér-sámpramp basket mek kák námponon.”²⁰ “Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák naponon?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námponon.”²¹ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nánko te, ono fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

Betsaida mek arop yi fwapi papámp kar

²² Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákáráero yi wurumpi yaknámp arop warámp-sankoroepa Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk yae papae.”²³ Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yaek sámpea némp yarápae fek warámpá akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?”²⁴ Aeránko maok, am aropao énoukoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárakap wae nke namp te, yao niamp paokop naponon.”²⁵ Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am arop yi tae fek firékarea nke nánko maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp. ²⁶ Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámmp-kérépria sérrá, “Amo te warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwaponon.”

Pita Jisasén te ‘Amo Krais’rá sénámp kar

Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20

²⁷ Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop éréképea maok, taun Sisaria Filipai wonae fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeao kria maok, am fárakapan arakrá turunk, “Am koumteouráp arop te onan te waweanrá sénaponon?”²⁸ Aeránko maok, am fákáráero man sérrá, “Ankwap fárakapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákáráero ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákáráero sérrá, ‘Profet ankwaponon’rá sér i konaponon.”²⁹ Aerá sérapo maok, táte Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te wará sér i konapon?” Aeránko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisonon.” † †³⁰ Aeránko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwaponon.”

‡ ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 68
fek nkeae. †† 8:29 Jo 6:69

Jisaso 'Sumpwia warko fárámp nanamp'rá sénámp kar
Matyu 16:21-28; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

³¹ Aeria maok, am fek arakrá sér, "Aropamp Táráp te ankár touwe tokwae sámp naenámp. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sirarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yinínki yakea warko fárámp naenámp." ³² Mao am kar érik am fárákapan farákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek yakrá man 'Taki kwaponó'rá yopor. ³³ Aeránko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yarak i konámp fákáreran énoukoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, "Satan, seae! Onan taokor kwapon. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaokria sénapon." ³⁴ Jisaso kouramp arop ntiá námoku éréképá yarak i konámp aropan 'Yumo koropenk'rá wumwia maok, am fárákapan sérrá, "Arop ankáránkamp onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnámp maknámp touwe sámpea, onoinampaok korop kun. ³⁵ Arop námokuráp ninik fek yarak námp te, mao te sumpwi naeria námpon. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámpea farákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámp. ³⁶ Aeno arop ankáránkao apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yarakianámp te, sumpwi nángo te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámp? ³⁷ Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámp? ³⁸ Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, 'Ono Jisamp'rá séria, onomp kar farákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor, Aropamp Táráp maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae mént ék námp fek te, am aropan kor 'Ono amwan mént moi namprá sénaenámp." †

⁹ Jisaso sérrá, "Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo máma yakápnar arop ankwap fárákap te, oukoumwan sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárákárerént korop nángo, nke mwarea napon."

Jisasomp pourouk wae pouri yakánko nkeap kar

Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36

² Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp pokea faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. †³ Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nángo maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapon. ⁴ Aenko maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses ‡

† 8:38 Mt 10:33 †† 9:2 Mk 5:37 ‡ 'Elaija ntiaka Moses': Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

kwaporok am fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárákapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént kar sérrá yak. ⁵ Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, "Tisa, nomo te mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákáe yininkaopwe tiria maok, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijampor." ⁶ Am fárákap apáp tirinkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon. ⁷ Aerá séránko maok, am fárákapamp pourouk kouramp oupouroupanko maok, am kouramp meknámp arop kar arakrá sér, "Támáte onomp tárápono. Ono man warákár nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo." †⁸ Aeránko maok, kouramp énoukoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankáránk mwar am fárákapént yakánko nke.

⁹ Takia am faonkwek wae pwarará pikapo maok, am yininkaopwe-ran toropwaria fou e sérrá, "Yumo nke-nap ankank máma te arop sérii kwapon. Nánkár Aropamp Táráp apár me meknámp warko fárámp-peanánko, am kar wakmwaek fwap farákáp mwanapon." ¹⁰ Aeránko maok, am fárákapao námoku am kar wawia niki-samp paokopria maok, "Máma kar 'Apár me meknámp warko fárámp'rá sénámp te apae ankankono?" ¹¹ Aeria maok, man turunk, "Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, 'Elaijamékir warko korop nángo, Krai wakmwaek korop naenámp-pon'rá sénapon?" ¹² Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan arakrá sér, "Táte kare, Elaija manénkir koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámp. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk fek yaknámp arakrá sénámp: 'Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárákap maomp kar tak-sir mwanap'rá sérimp te mokopono? †¹³ Aeno ono yumwan sénámp te Elaija wae korop námpon. Aenángo maok, aropao námokuráp ninikaok tukupriaka man nkwakwe make sokoro napon. Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon."

Jisaso kwatae-arop woukoupeyáknámp táráp fwapi papámp kar

Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43

¹⁴ Am fárákapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare kouramp arop néntépa waeapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákap yakáp napo, lo yénkrá farákáp konap arop fárákap mént kar yorowar. ¹⁵ Am kouramp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nángo maok, kokorokoria maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp. ¹⁶ Aerapo maok, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérrá, "Yumo am fárákapént kar yorowar nap te apaerani napon?" ¹⁷ Aeránko maok, am kouramp arop ou mekamp arop ankáránkao kar pwarokwaprá sérrá, "Tisa, onomp poumou-táráp ankáránkan top kor kéri yaknámp kwatae-arop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop nampon. ¹⁸ Ankár maomp pourouk woukoupeyákrá kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop nángo,

†† 9:7 Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18 †† 9:12 Ais 53:3; Mal 4:5

maomp táp meknámp aroponk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae pári yak konámpono. Aenámpantá, ono amo éréképá yáarak i konap arop fárákapan turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukamp kwatae-aropon yérépenk’ ria sénanko, am fárákap te yérépe mwanap pourou mono.”

¹⁹ Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.” ²⁰ Aeránko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me woukoupea maok, apárok sikiripea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.

²¹ Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá séránko maok, naropwaro sérrá, “Wokwaek ankár épér morok kánanke fekampao yak námpon. ²² Kápae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp pourouk woukoupeyak nánko, mao yaomwi mek pik, tá ént mek pik konámpon. Aeno amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yaewourampo.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare ankank tére nanapon.” ²⁴ Aeránko maok, naropwaro sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok, onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ²⁵ Jisaso nke nánko, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao am tárápamp pourouk woukoupeyaknám kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár worokor pikae! Warko maomp pourou mek akwap kwapono.” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fopwaokria maok, wae sumpwi yak námpi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!” ²⁷ Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpeyak.

²⁸ Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku éréképá yáarak i konámp arop námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe mwanámp pourou mo námpon?” ²⁹ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Kwarén sénap fek saráp, kwatae-arop yérépe mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámp nanamp’rá ankwap por sénámp kar

Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

³⁰ Jisas ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan am némp pwarará tukupea distrik Galili mek

† 9:23 Mk 11:23 †† 9:24 Lu 17:5

amore mek, arop námo yak namp mérantánoria kánánkámp am mek yak. Am te apae riteanápe náráp éréképá yáarak i konámp aropan saráp kar yénkrá farákáp naeria. Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárákapamp yaek pap napo, faropea sumpwi páte napo, yinínki yakeaka warko fárámp naenámpono.” ³² Aeránko maok, am fárákapao am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man turunk mono. ††

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar

Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

³³ Takia pwarará, Jisaso mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeao mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan námo ou mek arop éréképá yak naenámp arop tokwae te wanonorá kánánkámp sérarrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekria am fárákapao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeao sérarinap kar te apaeran sérari napon?” Aeránko pwarápaeria maok, maomp kar pwarokwaprá sér mo. ³⁵ Aeapo maok, tankria am éntér-sámpramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap yépe kor yoroia meki akwap naeria nám kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yakria, ponankor aropan yaewour naenámp tére arop yak naenámpono.” ³⁶ Aeritea maok, Jisaso épér morok táráp kánanke warámpea kuk papria yae yukup mek yiríp fákeyakrá am fárákapan sérrá, ³⁷ “Arop onan ninikia mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp nám te, onan kor warákárria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp nám te, mao te onan saráp mono. Onan sám-kérép nánko ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria warámp námpon.” †††

‘Arop nomwan yopor mo nám te, nomp nouroupono’rá sénámp kar

Luk 9:49-50

³⁸ Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nánko, arop ankárankao waráp e sériaka kwatae-arop yéréperá kérép nám pao, mao te nomonámpaok yáarak mo nám pantá, yino man takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ³⁹ Aerá séránko maok, Jisaso man sérrá, “Yumo te man taokor kwapono. Arop ankárankao onomp e sériaka kárakáre yoroia te, mao te koupour onan kwatae kar sér mono. ⁴⁰ Tá arop nomwan yopor mo nám te, nomp nouroupono. ⁴¹ Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yaewour naerá ninikia, yumwan kap mek ént yink-sánk nám te, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sám naenámp te kwaporok pwar naenámp pourou mono.”

† 9:30-31 Mk 8:31 †† 9:32 Lu 18:34 ††† 9:35 Mk 10:43-44; Lu 22:24 ††† 9:37 Jo 13:20 ††† 9:38 Nam 11:27-29 § 9:40 Lu 11:23

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar
Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

⁴² Jisaso warko arakrá sér, "Táte am arop épér morok táráp make niampao onan mér nánko, maomp ninik épérépi pap nánko, mao onan younkwek pwar námp te, am arop te manénkir yápare kor fek yumwi tokoro-pea solwara mek sitenapo, mao tak moan mpupo.

⁴³ Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am yae ankwap mwaekamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok, amo yae-párák yiki yak sámp nanapon. Takria amo yae énékér sámpá yakria, amo torokwar mo i konámp yaomwi mek pik nanape. ⁴⁴ (Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámp.) ⁴⁵ Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek saráp yiki yak sámp nanapon. Tá amo pu énékér sámpá yak napo te, amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁶ (Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámp.) Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámp.) ⁴⁷ Tá waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo ankár wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria maok, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi anánkaopwe sámpá yak napo te amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁸ Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámp. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámp.

⁴⁹ Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni konapon. Tá taknámp, yaomwirao aropamp ninik mekamp kwatae ninikan kor wourékim-pria ninik yiki kukarrá kák naenámp. ⁵⁰ Oukwe te yae-párák kare ankankono. Aeno maomp nape konámp akwapá moyak nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko nape naenámpo? Táte taknámp oukwe nape niamp yiráp ninik mek yak nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnápént yonkwae porokwe kwapwerá tankápria warákár mwanapono." †

Jisaso yupu pwar konap ninikan sénámp kar

10 Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koropea ént Jordan mek nkwanmwaek fimwaek tápamprá yoump nánko, táte kápa kare koumteouráp arop koropeaka warko maomp wonae fik koupoukourapo maok, mao námoku i konámp ninikaok am fárákapan Kwaromp kar farákáp.

² Aenko maok, Farisi fákáre koropea man mokopon nke mwar ritea turunkrá, "Nomp lo te yupu pwar mwanámp te 'Fwapono'rá sénámp ni mo nie?" ³ Aer-

apo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Moses te Juda fi yumwan apae lo sánkámpo?" ⁴ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Moses te 'Arop yupu pwar námp kwamp te, pas kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwapono'rá sérimpono." ^{†5} Aerapo maok, tá Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Táte yumo Juda fi yumokunap ninikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono. ⁶ Táte me koum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia yupu yoroimpon. Kwaromp Buk fek makrá sénámp. ⁷ Kwaro sérrá, 'Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp yupunt koump námp te, am anánkwap te waeman ankárankamp pourounono. ⁸ Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.' Waeman ankárankamp pourou niamp kare yak nepono. ^{†9} Aenámpara, Kwaro fekarea fákapa pwa-ténámp yupu anánkwap te aropao poporori kwapono."

¹⁰ Wakmwaek Jisaso éréképa yarak i konámp arop fákáreao tukupea nap mek yupu pwar konap kar warko turunk. ¹¹ Mao am fárákapan sérrá, "Arop ankárankao yupu pwarará ankwap yupu sámp námp te, náráp yupuan kwatae ninikria, mao ankwap yupurént kokopor námpono. ^{†12} Tá yupurao poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp te, náráp poumaropan kwatae ninikria ankwapént kokopor námpono."

Jisaso tárápuan ourour wor-pwararimp kar

Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17

¹³ Koumteouráp arop fárákap Jisaso 'Náráp tárápuan yae papria ourour sánkano' ria maonámpok éréképa korop. Aeapo maok, Jisaso éréképa yarak i konámp arop fárákap nkea am arop fárákapan yopor. ¹⁴ Jisaso takapo nkea maok, náráp fárákapan yopor arakrá sér, "Tárápu te numwar ononámpok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te mámp tárápu kánanke-táráp niampi yakápnap arop fárákapao maok, am mek yakápnap mwanapono. ¹⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap mámake tárápu kánanke-tárápao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap niamp tak mo námp te, mao te am mek yoump naenámp pourou mo karenono." ¹⁶ Aerá séria pwarará tárápu ankákárankrá yae yukup mek fákeyakrá me korok yae paprá ourour nénk. ^{††}

Ankank tokwaeráp arop Jisasén turunknámp kar

Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27

¹⁷ Jisaso takia pwarará fárámprá akwap naerianánko maok, arop ankárankao fárakoprá koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk, "Kwapwe kare tisa, ono te mokopiaka yiki yaká yak sámp nanampon?"

¹⁸ Aeránko maok, nopok Jisaso sérrá, "Amo te apaeria onan 'Kwapwe kare'rá sénapon? Kwar ankárankampao saráp kwapwe kareno. ¹⁹ Lo kar te amo wae mér

† 9:50 Lu 14:34; Kl 4:6; 1 Te 5:13

†† 10:4 Lo 24:1-4 ‡ 10:6 Stt 1:27 †† 10:8 Stt 2:22-24; Ef 5:31 †† 10:11 1 Ko 7:10-11 ††† 10:16 Mt 18:2-3

napon: 'Yumo arop tirá wouri kwapon. Yumo ankwapamp kounteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo oukuni kwapon. Yumo arop ankwap kwékárrá koti kwapon. Yumo arop ankwapamp ankank kíkianki-aka pouroukoup kwapon. Yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaromp yae ankore mekria maomp karwaok saráp kipo.'" ¹²⁰ Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, "Tisa, ono te wokwaek épér mo feknámpia koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak nampon." ²¹ Aeránko maok, Jisaso man énoukoupia warákár tokwaeria man sérrá, "Amo ankáránkamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea waráp ankank ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo ankár ankank moráp aropan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Amo takia pwarará, ononampaok koropampo." ²² Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárapea ninik kápaeria maok, Jisasén pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae riteanápe náráp ankank kápaeran aropan nénk te monoria námpon. †

²³ Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fákáran énoukoupia sérrá, "Arop fárákap kápaie kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak námpe mek yoump naenámp te kour sir kare námpon." ²⁴ Aeránko maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákap maomp am kar wawia maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, "Tárápu! Ankank tokwaeráp arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámpe mek yoump naenámp te kour-sir kare yak námpon." ²⁵ Kamel † tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákápnánko, kounkour i konámpnámpe taknámpe, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp firáp taokeyaknámpe mek yoump naenámp te kour-sir tak námpon." ²⁶ Aeránko maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákap támao kokorokoria maok, námoku támao sérarrá, "Ae te takanángo te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?" ²⁷ Jisas am fárákapan énoukoup karia maok, sérrá, "Arop námoku te am tak mwanap pourou mono. Kwaro mwar kápaie kare ankank fwap tak naenámp pwi námpon." ††

²⁸ Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankáránkamp arakrá sérrá, "Amo nkeae! Yino te kápaie kare ankank te ponankor pwarará waráp wakmwaek korop námpon." ²⁹ Tá Jisaso sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan, tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan ninikria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar, naropwar, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanámp te, ³⁰ nopok fwap warko 100 por sámp naenámp. Oukoumwan mómá ke fek yakáp nap fek Kwaro fwap kápaie kare ankank ponankor nénk nánko, manénkir ti-fákeyakápi napan kámákár akwap naenámp. Am fárákap fwap kápaie kare nap sámp, kápaie kare ankwapnáp, antápnáp, én-

tupwar, tárápu, tá kápaie kare yopwaran kor sámp mwanapon. Tá arop ankwap fárákapao nkwakwe make ninik kwatae nénkea napan kor, nánkár wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon. ³¹ Kápaie kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Tá kápaie kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon."

Jisaso yinink por 'Sumpwiaka warko fárámp nanamp'rá sánámp kar

Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

³² Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeao k tukupria, Jisaso mekia akwap. Aenko mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao ninika waeapo maok, kounteouráp aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop éntér-sámpramp warko éréképea maok, am fárákapan 'Námwan mwanap' ria farákápnia arakrá sér, ³³ "Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop ankáránkao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá farákápn konap aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon. ³⁴ Aenapo maok, am arop fárákap man wouroump-séria, tá man atoprá, man faropea sumpwi páte napo maok, yininki yakea warko fárámp naenámp."

Jems ntiaka Jon 'Arop tokwae yak nene'rá niniknep kar

Matyu 20:20-28

³⁵ Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koropea Jisasén sérrá, "Tisa, yino amwan apae ankank sápaeria sénenko, yinan sápn te mokop nanaprá turunk reno."

³⁶ Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, "Yumwan te apae nanampon?" ³⁷ Am arop yaworao man sérrá, "Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párak mwaek tank naenámp, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenámpia yororoí kákampo."

³⁸ Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, "Yumo te am onan turunknep kar fwapia mér mo nepon." Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke arakrá turunk, "Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianamp kap mek te yumo fwap am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknámpe sumpwi nenep nie?" §

³⁹ Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, "Yino te fwap tak nenempon."

Aerepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, "Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap te yumo kor fánenep. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak nenep. ⁴⁰ Aeno arop onomp yae-

† 10:19 Kis 20:12-17 †† 10:21 Mk 8:24 † 10:22 Mk 4:18-19
 †† 'Kamel': "Juda Tére konap Ninik" kware 46-47 fek nkeae. ††
 10:27 Lu 1:37 ††† 10:28 Mk 1:16-20; Lu 5:28

‡‡‡ 10:32 Mk 8:31; 9:31 § 10:38 Mk 14:36

párak mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank naenámp te, am te apae ono nánapnamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku nánapi pwatenámp arop fárákapampono.”

⁴¹ Aeránko maok, ankwap fárákap fére-sámprampao am turunknep kar wawia maok, Jems ntia Jonén yopor. ⁴² Jisaso am fárákapán koropenk ritea maok, sérrá, “Yumo te wae mér naponu: Ankwap fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar yakáp nap te koumteouráp arop fárákap ankár ‘Náráp karwaokenk’ ria kárákárea wae konapon. ⁴³ Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak naeria námp kwamp te, mao te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. ¹⁴⁴ Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ⁴⁵ Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárákapao náráp téreteria námwan yaewour mwanapria korop mono. Mao korop námp te am fárákapán yaewouria maok, tá námokuráp pourouran faropanáponoria aropán sánkea maok, am fek táman kápae kare koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon.” ††

Jisas Bartimeusomp yi fwapi papámp kar

Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42

⁴⁶ Jisas ntia am fárákap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énéngi am fárákapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp táráp Bartimeus, yi aompi yak nángo, mwaek fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp ‘Mani ankank sápenk’ ria sér i konámp. ⁴⁷ Mao wa nángo, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man kárákárea fek wumwi, “Jisas, Devitomp ou fekamp Táráp ‡ e! Amo onan aropompae!” ††⁴⁸ Aeránko maok, arop fárákapao man ‘Kar sér pwarae’ ria yopor. Aenapan maok, mao ankár tékén arakrá sér, “Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo ankár onan aropompae!”

⁴⁹ Aeránko maok, Jisas fokopeyákrá sérrá, ‘Man wumwi napo koropano’ránko maok, am fárákapao am yi wurumpi yaknámp aropán wumwiria maok, man sérrá, “Jisas amwan wumwiane. Amo warákárrá fárámpae.”

⁵⁰ Aerapo maok, mao náráp waempyam sirarrá koupour fárámpá Jisasnámpok akwap. Aenánko Jisaso man arakrá turunk, “Amo te ono amwan te apae aeria nape?” ⁵¹ Aeránko maok, am yi wurumpi yaknámp arop támao sérrá, “Tisa, ono te yi nke nae rae.” ⁵² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Fwaponu. Amo wae akwapae. Waráp mér nap támao amwan fwapi pap námpon.” Aeránko maok, táte mao wae fwap nkeria maok, Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. ††

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19

11 Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso éréképá yárák i konámp arop yaworan sérrá, “Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwapenke. Yumo akwapea am némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop ankárankao ‘Am apae nenepo?’ ria turunk nángo te, yumo arakrá sér kipo: ‘Tokwae Karao am fek tére naenámpo. Mao téreka pwarará koupour kar warko sámp-kérép naenámpo.’” Aerá séria pwarará maok, Jisas am arop yaworan sámp-kérép. ⁴ Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankárankamp nap ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop. ⁵ Aenepo maok, arop ankwap fárákap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?” ⁶ Aerapo maok, am arop yaworao am fárákapán Jisas manénkir sérinámp kar sérepo maok, am fárákapao kor “Tak-enke.” ⁷ Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok, námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am fek tank. ⁸ Aenánko maok, arop kápae karerao kor, Jisas tanknámp donki am fek pumpurékamprá akwapanoria mwaeak náráp waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárákapao yopwar mek mwaekamp yao yowe karámp-tokoprá mwaeak yunk. ⁹ Aenapo, koumteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap wakmwaek éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér, “Nomo Kwarén warákár mwaro!”

Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara, man ourour sánkano.

¹⁰ Nomp ounáp Devit kápae kare aropán taokeyaknámp taknámp oukoumwan kor máma arop nomwan taokeyak naenámpo.

Ae naenámpara, nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.” ††

¹¹ Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekria maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énouk-ouprá yárák. Takia pwarará maok, yámar porokor naeria námpantá mao náráp éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan ‘Tank kwaponó’rá sérimp kar

Matyu 21:18-19

¹² Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisas mwaeak yae-

††† 11:10 Sng 118:25-26

†† 10:39 Ap 12:2; Yé 1:9† 10:43 Mk 9:35 †† 10:45 1 Ti 2:5-6 ‡ Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae. †† 10:47 Mt 9:27 ††† 10:52 Mk 5:34

porokwe nánko maok, ¹³ nke nánko, yao fik † panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Aemantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanrá oupouroung námpan maok, ki ankáránk tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono. ¹⁴ Aenánko maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, “Amo warko ki tank napo, arop fárakap am ki fár mo kareno.” Aerá séránko, mao éréképá yárák i konámp arop fárakap am takrá sénámp kar wae wa. ††

Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis tére napo yérépemp kar

Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹⁵ Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárakap tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis térenap arop fárakapan ek yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknep kákánarrápan, tá am arop fárakap am fek tankáprá, ant mani fek nénknep sia méntér wakárrá souroumpour. ¹⁶ Aeria maok, mao arop ponankoran ‘Yumo nkwaekwe make ankank tiaka lotu nap yár meaok paokopi kwaponórá sér. ¹⁷ Aeritea maok, mao am fárakapan yénkrá farákáprá sérrá, “Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpo: ‘Onomp nap máte “Kápae kare arop fi onan kar toropwap i konap nap”rá sér mwanapono.’ Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpyekáp konap apár niampi pap nape.” ¹⁸ Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupouroung. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon. ¹⁹ Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

Kwarén mér kare námp fek kar toropwapria ankank sámp naenámp kar

Matyu 21:20-22

²⁰ Wakmwaek ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárakap tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkwae yak. ²¹ Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, “Tisa, amo yipirman máma yao fikan ‘Kwatae akwapano’rá séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!” ²² Aeránko maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ankár Kwarén mér kárakáre kipo. ²³ Ono yumwan kare kar sér rae: Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap máma faonkweran sérrá, ‘Amo fárámprá solwara mek

far-kirékapae’rá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp take pourouráp sámp naenámpo. ²⁴ Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpo ninikria, Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp mwanapono.” ²⁵ Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámpo. ²⁶ Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo naerámpon.

²⁵ Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámpo. ²⁶ Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo naerámpon.

Jisasén ‘Amwan wa kárakáre sánk námpono?’rá turunknap kar

Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8

²⁷ Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap tokwae yár mek yárák nánko maok, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda fi taokeyakáp i konap arop makia maonámpok korop. ²⁸ Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan ninikrá man turunkrá, “Amwan te wa kárakáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon? Amo am kárakáre te maokamp sámpae, am fek tére napon?” ²⁹ Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankáránk turunk nae nae. Táte yumo ono turunknap kar pwarokwaprá sénapo maok, nopok ono kor am kárakáre wa sámp námp yumwan fwap sénanampon. ³⁰ Wokwaek Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”

³¹ Aeránko maok, am fárakapao námoku kok sérrá maok, arakrá sér, “Táte nomo ‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá man mér mo napon?’rá sénaeane. ³² Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apáprá napon. ³³ Ae nap kwamp maok, Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárakáre maokamp sámpae am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

12 Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop ankáránkao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea wain ki sokwap mwanap tang yoroi pwar. Tá am yopwarantá yérék naenámp aropampor

† ‘Yao fik’: “Juda Tére konap Ninik” kware 36-37 fekamp kar ntia wunéri nkeae. †† 11:14 Mk 11:20 ‡ 11:17 Ais 56:7 †† 11:18 Mk 14:1 ‡ 11:20 Mk 11:14

‡† 11:23 Lu 17:6 ‡†† 11:24 Mt 7:7; Jo 14:13-14 § 11:25 Mt 6:14-15 †† 11:28 Jo 2:18 ††† 11:32 Mt 21:46

nap tia pwar. Aea maok, am yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea panek ankwap némpouk yak. ² Akwapá yakea maok, wae wain ki yápaenámp ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép nánko, akwap. ³ Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárákapaonapok nánko maok, am fárákapaonapok man sámpá fukia kwaporok yérepe sámp-kérép. ⁴ Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konámp arop ankwap sámp-kérép nánko, akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápaé sánk. ⁵ Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap. Aeapo, warko kápaé kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárákapaonapok ankwap fárákap párák fupukria, ankwap fárákap wae fupukrá yákáre kák. ⁶ Takia pwar napo maok, arop ankáránk kare mwar yak. Am arop te mao warákár kare konámp námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am táráp sámp-kérép naeria sérrá, 'Am fárákap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanaponon.' Aeria sámp-kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aropaonapok akwap. ⁷ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárákapaonapok man nkeaka námoku ou mek kar arakrá sérarapon, 'Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámpwouroump mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.' ⁸ Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek site-naponon.' †

⁹ Am wounáp kar séria pwarará, Jisas koumteouráp aropan turunkrá, "Am yopwar naropwar koroepa te apae naenámpon? Mao koroepa te, am yopwar mek térenap arop fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpon.

¹⁰ Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon: 'Am yumwi te térenap aropao kwataenoria pap napon.

Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp nap kouprér niampon.

¹¹ Tokwae Karao námokuiánáko, mámá ankank korop nám te, yino nke nánko, am te kwapwe kare námpon.'" ††

¹² Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jisaso am wounáp kar sénám te, waeman yinan táman sénámponrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, koumteouráp aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén 'Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunknap kar

Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

¹³ Aeria maok, Farisi ankwap fárákap, tá Herotént yakáp konap arop ankwap fárákap tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwékáprá sérrá, "Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konaponon. Amo te ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan tére konaponon. Aeno amo ník nap te moko-ponon? Mosesomp loao nomwan 'Fwap Sisarén takis sánk mwanaponon'rá sénám ni mo nie?'"

¹⁵ Aenapan maok, Jisas te am fárákapaonapok poupwékápnik te wae mérámp kwamp maok, am fárákapan sér, "Ae te yumo te onan apaerá kwékár napon? Mani náparamp sankorop napo, ono nke nae."

¹⁶ Aeránko, am fárákapaonapok mani náparamp sankoroepa sánkapaonapok, mao am fárákapan turunk, "Mámá wunéri tá e máte wamponon?" Aeránko maok, am fákáreráo sérrá, "Am te Sisaromponon." ¹⁷ Tá nopok Jisaso am fárákapaonapok kar pwarokwáprá sér "Tá Sisaromp te Sisar námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip." Aeránko maok, am fárákapaonapok maomp kar wawia kokorokor. ‡

Jisasén arop sumpwiaka warko fárám konap turunknap kar

Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

¹⁸ Warko Sadyusi ankwap fárákapaonapok, arop sumpwi nap te warko fárám monorá mér i konap kwamp, koroepa Jisasén arakrá turunk, ^{†19} "Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, 'Arop ankáránkao táráp mo námpaonapok sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpeanánko, am yupu tárápu tianánko, naerao yaknám weri mek yak nánko, am fi tomoro mo naenámpon.' ^{‡20} Amo am kar fwap mérapo te, yino amwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákánek mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpea táráp sámp moitea sumpwi nánko, ²¹ tá warko nánaerao sámp. Sámpea tanknám, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko am nánaerao kor taknám tak. ²² Takrá akwapea am fákánek mwearo am ponankor am yupu sámpea táráp sámp moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwaek yupurao kor taknám sumpwi. ²³ Amo te wae mér, am fákánek aropamp yupu te am ankáránkamp támaono. Tá nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop fárámpanap ke fek am yupu te wamp yupu yak naenámpon?'"

²⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákárerán sérrá, "Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia mér mo napon. Tá Kwaromp kárákárerán kor taknám fwapia mér moria maok, yumo épérép kar sérarapon. ²⁵ Nánkár sumpwinap arop apár me meknám warko ferámpanap ke fek te yupu sámp mono. Kwaromp yámar mekamp ensel fákáreráo yakáp napnám taknám yakáp mwanaponon."

† 12:8 Hi 13:12 †† 12:11 Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

‡ 12:17 Ro 13:7 †† 12:18 Ap 23:8 †† 12:19 Lo 25:5

²⁶ Aeno mámá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar te, yumo Mosesomp buk fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, 'Ono te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jakop, maomp Kwarono.' ^{†27} Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Aenámpan maok, yumo te épérép kare kar sénapon!"

Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan sénámp kar

Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28

²⁸ Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nánko, am arop fárakapao Jisasént kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopok yae-párak kare kar fek am fákáreran sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, "Apae lorao tokwae kari yakria ponankor loan kámákár akwap námpon?" ²⁹ Aeránko Jisas am kar pwarokwaprá arakrá sér, "Lo tokwae kari yak námp te aránon: 'Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae ankárankamp támaono. ^{††30} Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor, yiráp ninik ponankor, tá yiráp kárakáre ponankor fek Kwarén warákár tokwae kipo.' ³¹ Lo anánk te ará: 'Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te, amokuráp pourouran warákár konapnámp taknámpamp.' Lo ankwap te am anánkaopwe man kámákár akwap mono." [‡]

³² Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, "Tisa, amo sénap kar te kwapwe kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárankampao saráp Kwarono. Ankwap kwar yak mono. ³³ Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp ninik ponankor, tá nomp kárakáre ponankor fek man warákár kare mwanámpon. Tá nomo ankár námoku warákár konámpnámp taknámp arop ankwap fárakapan kor taknámpará warákár mwanámpon. Am lo anánkaopwe támao ampaok nánko te, am ninik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpon." ^{‡†}

³⁴ Jisas am kar wa nánko maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar niamp nánko maok, Jisas man arakrá sér, "Amo te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te panek yak mo napon." Aeránko maok, arop ponankor te apáprá, Jisasén kar ankwap turunk mono.

'Krais te wanono'rá turunknámp kar

Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44

³⁵ Jisas lotu nap tokwae mek yakriaka kourteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, "Lo yénkrá farákáp konap arop te mokopia 'Krais te Devitomp táráp'rá sénapon? ³⁶ Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánk nánko, Devit námoku sérrá:

† 12:26 Kis 3:2-6 †† 12:29 Lo 6:4-5 ‡ 12:31 Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 †† 12:33 Hos 6:6

'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér, "Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea napo, waráp yopor arop waráp yae ankore mek kák tenanko, yakáp mwanapon." ' [‡]

³⁷ Devit námoku am aropan 'Náráp Tokwae Kar'rá sénámp te, mokopia am arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpon?" (Jisas am kar séránko maok, kápae kare kourteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

Lo mérnámp aropamp ninik kwatae

Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47

³⁸ Tá Jisas am fárakapan kar yénkrá farákáprá arakrá sér, "Yumo te lo mérnámp arop fárakapan fwapiaka mér kip. Am fárakap te waempyam éri kápéria paokop mwar kar i konapono. Tá kourpoukour nap fek kourteouráp aropao, námwan 'Gud'rá sérenk kar i konapono. ³⁹ Am fárakap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok tankáp mwar kar i konapono. Aeria maok, fir tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapono. ⁴⁰ Am fárakap te kae kourteouran poupwékáprá tukupea, wakmwaek maomp ankank ti konapono. Am ninik yak námpan maok, kwékárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárakap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon."

Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar

Luk 21:1-4

⁴¹ Jisas ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koropea mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik tankrá nke nánko maok, kourteouráp arop am mek mani sir. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér. ⁴² Táte ankank moráp kae yupu ankwap koropea mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sir. ⁴³ Aenko Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan koropenk ritea maok, am fárakapan sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp kourteouráp arop sinap mani kámákarea yoporop mani tokwae sinámpon. ^{†††44} Mámá ponankor kourteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwaek saráp bokis mek sinapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fir sámpá fánaenám-pao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sirari námpon."

'Lotu nap tokwae nánkár kwatae akwap naean'rá sénámp kar

13 Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko maok, mao éréképá yarak i konámp arop ankwap ankárankao sérrá, "Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap kokwapwe nko nkeae." ² Tá

‡† 12:36 Sng 110:1; Ap 2:34-35 ††† 12:43 2 Ko 8:12

Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nap nununkwi kwapwe táman nke rape? Nánkár wakmwaek te, arop fárakapao, yumwi ankwap yu-muntuk taki tankanoria pwar mono. Arop fárakapao am te ponankor momontokoria apárok sir mwanapon.” †

‘Kápaie kare touwe korop naean’rá sénámp kar

Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19

³Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkwampok yak. Tá Pita, Jems, Jon, Andru, am yiworaopwerao saráp tukupea man turunkrá, ⁴“Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámpon? Apaeraomékir korop nánko, nkea am ankank korop naenámpon te wae wonae fikeanrá mér mwanámpon?”

⁵Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo te fwapia mér kip! Takria arop ankárank yumwan kwekár naeane. ⁶Kápaie kare aropao koropeaka onomp eran ‘Ono támao nae.’ Makrá sér mwanape. Aeriaka kápaie kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ^{††7}Nánkár yumo wa napo, ‘Yorowar koropán’rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá korop. Aenapo kor, táman wawia korokop kwapon. Am ankank te waeman korop naenámpan maok, má apár pwar naenámpon yae te oukoumwan sikono. ⁸Arop ankwap firao ankwap-ankwap firént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko, táte ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpon. Am ankank koropánk námp te yupurao táráp fárakap naeria manénkir touwe sámp konám niamp take koropánk naenámpon.

⁹Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárakapao náráp lotu nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párakop napo te, yumo te onomp kar am fárakapan fwap fárakáp mwanapon. ¹⁰Nánkár ponankor arop fi ankár Kwapwe Kare Kar fárakáp napo, wawia napo, apár pwar naenámpon. ^{††11}Yumwan sámpá yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápria, yino apae kar sér mwareanrá niniki kwapon. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke fek táman yumo ankár fárakáp mwanapon. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar fárakáp mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpon. ¹²Tá arop náráp nánaeran arop outiri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá táráp ankwapao kor éntupwar naropwarén yoporia arop outiri napo, foupouri pap mwanapon. ¹³Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea napon. Aeno aropao kárakáre yakrá akwapea, pwarnámpon yae

† 13:2 Lu 19:44 †† 13:6 Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18 ‡ 13:10 Mt 28:19

feknámpon te Kwaro man warko warámp naenámpon.” ††

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámpon kar

Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

¹⁴Jisaso warko sérrá, “Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun mek fokopeyak naeane. (Arop máma kar nkerá fárakáp námp kwamp te, ankár fwapia ninik kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár pirikimpea faonkwek pok mwanapon. ^{††15}Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek youmpeaka náráp ankank sámp mono. ¹⁶Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁷Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-táráp mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te pirikimpea foporakorrá tukup mwanap kour-sir napon. ¹⁸Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konám ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo. ¹⁹Am ke fek te yoporop touwe tokwae kar korop naenámpon. Wokwae Kwaro kápaie kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpon. ^{††20}Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámpon ke fek fae ták-pwar moianámpon te, koumteouráp arop ponankor wour mwanapon. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnámpon aropan ninik námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpon.

²¹Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke! Krai máyakáne!’ Tá ankwapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Nkoyakáne!’ Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawia kwapon. ²²Aeno arop ankwap fárakapao koropea yumwan kwekár sérrá, ‘Ono te Kraisono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Ono profetono.’ Aeriaka kárakáre yoroiaka ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteouráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárakap támao fwap man poupwékáp mwarea napon. ^{§23}Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápaie kare ankank korop naenámpon séri nampono.”

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámpon kar

Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

²⁴Jisaso warko sérrá, “Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kirikip nánko, yunk warko yokor mo. ²⁵Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrink naenámpon. Yámar mekamp kárakáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ^{§†26}Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárakáre tokwae ntia maomp wae mént ék nánko, arop nke mwanapon. ^{§††27}Am ke

†† 13:13 Jo 15:18-21 †† 13:13 Mt 10:17-20 ††† 13:14 Dan 11:31 ††† 13:19 Dan 12:1 § 13:22 2 Te 2:9; Yé 13:13 §† 13:25 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13 §†† 13:26 Mt 26:64

fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nánko, ékiaka apár yarápa pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnámp arop fárákámp koupoukarea, ponankor am fi érékép mwanapon.” †

‘Yao fikan nkea mér kip’rá sénámp kar

Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33

²⁸ Jisaso warko sérrá, “Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nánko, am te kwapwe naenámp kenono. ²⁹ Taknámp nánkár wakmwaek kor yumo nke napo, am ankank kwatae koropánk nánko te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik ménki fek yak námpon. ³⁰ Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp kourmteouráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nánko, nke mwanapon. †³¹ Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámp. Aeno onomp kar máte pwar mono.”

‘Arop ankwap am ankank korop naenámp yae mér mono’rá sénámp kar

Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

³² Jisaso warko arakrá sér, “Tá arop ankwap am ankank korop naenámp ke ntiá yae te mér mono. Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon. ‡

³³ Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámp-paoean yumo mér mono. †³⁴ Am te arak námpon: Arop ankáránkao náráp nap pwatea akwap naeria, maomp tére konap arop ankákáránkan arakrá kar toropwap: Náráp nap mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek taokeyak konámp aropan, ‘Amo yérékrá yakamp’rá séritea akwap konámp niampon. ³⁵ Mak ri konámpnámp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, táte kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounek kar korop nie, am te yumo mér mono. ³⁶ Takria mao kourpou koropria yumo pamp nap nkeantáno. †³⁷ Mámá kar ono yumwan farákámp namp máte kourmteouráp arop ponankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip.”

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

14 Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yís Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae fákáre, táte lo yénkrá farákámp konap arop fákáreao sérrá, “Nomo te mokopiaka Jisasén poupwékápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?” †¹² Am farákámpao sérrá, “Nomo lotu i konap yae tokwae fek te

† 13:27 1 Te 4:16-17 †† Mámá yére 30 fek yaknámp kar te yére 24-27 fek pwarnámp karan sénámpon. ‡ 13:32 Ap 1:7 †† 13:33 Mt 25:13 †† 13:36 Lu 12:37-38 ††† 14:1 Kis 12:1-27; Mk 10:32-34

am ankank tak mono. Takria kourmteouráp arop nkea kokorokorra nomwan yorowar mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar

Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

³ Am ke fek te Jisaso Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá yakámp arop Saimonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok, yupu ankáránk korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor ták-pwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár. ⁴ Aenámp maok, arop ankwap farákámp yakáp nap man nkea kokwarokria maok, námoku kok arakrá sérar, “Apaeritea mao am sanda kwaporok kwarákarrá pwar námpon? ⁵ Tá nomo arop sánk nánko sámpria 300 mani silva sámp napo, tá ankank monap aropan sánk mwanámp tene!” Makrá séria maok, am yupuran yopor. ⁶ Aerapo maok, Jisas am farákámp sérrá, “Yumo am yupu numwar takano pwarenke. Apaerá yumo man ninik kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik námpon. ⁷ Nánkár am ankank monap arop farákámp te yumont kápae kare por yakáp napo, yumo am farákámp pan yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ⁸ Ankank mámá yupuaoi námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpon. Ono oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda kwarákárámp te onomp pourou apár me mek pap mwanap nánap námpon. †⁹ Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek tukuprá Kwapwe Kare Kar farákámpria mámá yupuaoinámp ankank máman kor méntér sérar napo, arop farákámp man ninik mwanapon.”

Judasó pris tokwae fákáreaonapok ‘Jisas yiráp yae pap nanae’rá sérimp kar

Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

¹⁰ Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámp-pramp ou mekamp Judas Iskariot mao pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am farákámp yae pap naenámp kar akwapá sérar. ¹¹ Aenko am farákámpao am wawia maok, warákáránkria maok, am farákámpao man sérrá, “Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámpon.” Aerapo maok, Judaso am aropamp yae sánk naenámp mwae kup oupouroukimpon.

Jisasó námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreaonapok Pasova fáriap kar

Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

¹² Yís Moráp Pan Fépér i konap Yae ankáránk korop nánko, Kwaro Israel firan yaewouránko fwapi yakápiap ke ninikrá fári konap sipsip morok faopornap ke. Aenámp maok, námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreaonapok Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámpon?”

††† 14:8 Jo 19:40

¹³ Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop anánkaopweran tirá kérépria arakrá sér, “Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankárank sospen mek ént yinkipea koropea ^{††} mwaeoak yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap kipo. ¹⁴ Aenepo maok, akwapea nap mek yoump nánko, yumo nap naropwarén turunkrá arakrá sér kip: ‘Tisa sérrá, “Onoku éréképá yárák i konámp fákárerént Pasova fánanamp nap aokore te maen?”rá séri nám-po.’ ¹⁵ Aerá sénepo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénkép nánko maok, am mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea maok, am mek fir nánap.

¹⁷ Kumuran Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop éréképea mént korop. ¹⁸ Aeaka am fárakap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ¹⁹ Aeránko maok, am námoku éréképá yárák i konámp arop fárakap támao yonkwae touweria maok, man ankákárankrá turunkup, ‘Ae te amo onan séri kwapon’rá sér. ²⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Am arop te yumo éntér-sámpramp ou mekamp ankárankamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono. ²¹ Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnám aropao maok koupouteane! Man éntupwaro fárakap te wampwe mpupo!”

Jisas Komunión sámp mwanap yénképámp kar

Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²² Am fárakapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankárank sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékéria am fárakapan nénkria sérrá, “Máte onomp pourouno. Má sámpea fárenke.” ²³ Aeaka warko wain éntéráp kap sámpria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am fárakapan nénkria maok, ²⁴ am fárakapan sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro nampon. Ono kápae kare koutouráp aropan yaewourria kwarákár nanampon. ²⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár morá akwapea, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek wourékam wain ént fánanampon.”

²⁶ Takia pwarará, am fárakapao tár kar ankárank sámpea pwarará maok, taun pwarará Oliv faonkwek pok.

Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38

²⁷ Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnáp pwararea pirikimp mwarea napon. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop porokwap pap nanko, maomp sipsip pirikimp mwanapon.’ ²⁸ Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkir yumwan mekia Galili mek akwap nanampon.” ²⁹ Pita sérrá, “Arop akwap fárakap amwan pwarará pirikimp napo kor, wampweno. Ono mwar amwan pwar nanamp mono.” ³⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukoumwán kumuruk kakaruk oukoumwán anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapon.” ³¹ Aerámpan maok, Pita ankár kar kárakáre fek sérrá, “Wampweno! Ono ankár amont sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namp’rá sér mo kareno!” Tá mént paokop i konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

³² Aea maok, am fárakapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok, Jisaso námoku éréképea yárák-inámp arop fárakapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono akwapea Kwarén kar toropwap nae.” ³³ Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao mént tukup. Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenámp touwe tokwae wakmwae sámp naenámp yonkwae sakápria yonkwae touwea wae. ³⁴ Aeria maok, mao am fárakapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae sumpwi nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.” ³⁵ Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknám apárok piká párákapea Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenámp ankank kwatae kwe-pwar nanap mwae kup yak nánko te, fwap kwe-pwar nanapon.” ³⁶ Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére nanapon. Aeno ono nik namp te, ono sámp nanamp touwe sámp-siraeria nampan maok, wampweno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.” ³⁷ Takia maok, warko akwapea am yininkaopwean nke nánko, pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo ankárankamp ke fek saráp yérékrá yak nanap pourou mo nie? ³⁸ Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am ankank korop nánko, pirikimp mwanape. Ninik te wae am tére naeria warákár námpan maok, pourourao kárakáre mono.”

³⁹ Warko akwapea manénkiri námpanámp taknám Kwarén kar toropwap. ⁴⁰ Aea maok, warko arákarrá koropea námoku éréképá yárák i konámp arop fárakapan

† 14:12 Kis 12:6,14-20 †† Arop ankárank sospen mek ént yinkipea korop nám te, sospen mek ént yinkipá me korok papá samp te koutouramp térean maok, youén Jisas sérinám kar arop yaworao wuri nke nenepan ninámpon. ‡ 14:18 Sng 41:9 †† 14:24 Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56

‡ 14:27 Jo 16:32; Sek 13:7 ††† 14:28 Mk 16:7 ††† 14:30 Mk 14:66-72 § 14:34 Jo 12:27 †† 14:35 Hi 5:7-8 ††† 14:36 Jo 6:38

pan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am fárakapamp yi te ouwipi kápae. Aea-para, mao am fárakapan kékéménk námp fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.

⁴¹ Jisas warko yininkan akwapeaka koropea am fárakapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárampea nkenke! Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánk mwanap ke wae koropáne. ⁴² Yumo fárámp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan out-irinámp arop wae koropáne.”

Judas wae Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴³ Jisas kar sérrá yak nánko maok, táte am éréképá yarák i konámp arop éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwap ankáránkamp Judaso korop. Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp kon- ap arop, tá Juda taokeyakápnap arop fárakapao tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaopwae tia Judasén éntér kákrá korop. ⁴⁴ Manénkir am outirinámp arop am arop fárakapan arakrá sér: “Nánkár ono akwapea nouroupria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip.”

⁴⁵ Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisas-onámpokria te, ‘Tisa’rá séria man koupwiyakrá aop mukur. ⁴⁶ Aenánko maok, am fárakap wae Jisasomp pourouk yae paprá sámp.

⁴⁷ Aeapo maok, arop ankwap ankáránk bainat sám-prá pris taokeyak konámp aropamp tére aropan woupwi kor karámpá aop-sír. ⁴⁸ Jisas am fárakapan sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukun-ria yorowar i konámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainat, yaopwae makia tia korop rape? ⁴⁹ Wokwae ono yumwan lotu nap mek kar farákáp saráp yak konamp fek onan sámp mwarap tane apaeapon? Yumo máma nap te wokwae Kwaromp Buk fek kumwiap karao kare koropania napon.” ⁵⁰ Aerá séránko maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará pirikimpea tukup. †

Arop tár-ménki ankáránk farákápá akwapámp kar

⁵¹ Arop tár-ménki ankáránk Jisasomp wakmwaek koropámp, mao te waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárakapao man sámpria maok, waempyam fek saráp sámp napo maok, ⁵² mao waempyam wor-sirráp pourou mwar farákápá akwap.

Jisasén sámpea kaunsilo nke námp fek kotiap kar

Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵³ Am fárakapao Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyakápnap konap arop, lo yénkrá farákáp konap arop makia koupoukour yakáp. ⁵⁴ Pita

† 14:48 Jo 18:20 †† 14:50 Mt 26:31; Jo 16:32

te Jisasomp wakmwaek akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakápná yérék i konap plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirinkrá yak.

⁵⁵ Pris tokwae fákáre ntia kaunsil † fákáre ponankor, arop ankwap fárakapan ‘Koropea Jisasoinámp kar farákápenk’ ria wumwi. Aenapan maok, am fárakap te maoinámp kwatae ninik nkea am fek sumpwi pap mwaria oupourounkapao maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae ninik nke mono. ⁵⁶ Aeapo maok, táte kápae kare arop man kwekárá sérapan maok, am fárakapamp kar te ankáránkamp pourouráp mo.

⁵⁷ Aeapo ankwap fárakap yakápia ‘Jisas araki nám-pono’rá kwekária sér, ⁵⁸ “Yino wa nánko, mao sérrá, ‘Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párampea-ka yinink kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampan maok, arop yae kor fek ti mono’rá sérim-pon.” ††⁵⁹ Tá am kar sérar napao kor ankár épépérépi akwapria ankáránkamp pourouráp moimpon.

⁶⁰ Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yik fokopeyakrá Jisasén arakrá turunk, “Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan máma kar sérarap te mokopono?” ⁶¹ Aeránko maok, Jisas kor man kar tákaprá sér mo.

Aenko maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, “Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Táráp Kraís támao ni mo nie?” ††⁶² Jisas sérrá, “Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Táráp ponankor kárakáre tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tankea yámar mekamp koumwe yumuntuk ék nánko nke mwanapon.” †††⁶³ Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae pwarámpria, námokuráp pouroukamp waempyam pearákapia maok, sérrá, “Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámpon? ⁶⁴ Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámpon. Yumo nomo man te mokop mwanámprá ninik rape?” Aeránko maok, am arop fárakapao ponankor sérrá, “Mao te kwatae niniki tenámpara, ankár sumpwiano.” †††

⁶⁵ Aerapo maok, arop ankwap fárakapao man atato-ria maok, táte waempyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakápná man porokwapria sérrá, “Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?” Aeria maok, lotu nap taokeyakápná yérék i konap plisman fákáre yae faeran sámprá tárapore. §

Pita ‘Jisasén mér mo namp’rá sénámp kar

Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁶ Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu ankáránk koropea ⁶⁷ nke nánko maok, Pita yaomwi fek

‡ ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 55 fek nkeae. †† 14:58 Jo 2:19-21 ††† 14:61 Ais 53:7; Mk 15:5 ††† 14:62 Dan 7:13; Mk 13:26 †††† 14:64 Wkp 24:16; Jo 19:7 § 14:65 Ais 53:5

tank. Aenánko maok, yupurao man tokor kari yakrá arakrá sér, "Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak konapon." ⁶⁸ Aerámpan maok, Pita monoria arakrá sér, "Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo kare nampon!" Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap ménki fek nángo maok, kakaruk ankáránk aráp. ⁶⁹ Aenko am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik am fek yakápap arop fárákapan sérrá, "Mámá arop máte wae am fi támaonono." ⁷⁰ Tá Pita warko sérrá, "Mono!"

Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárákapan wonae fik am fek yakáp napao sérrá, "Wi! Amo te wae-man am fi támaono. Waráp kar te Galili mekamp aropamp kar niamp naponno." ⁷¹ Tá Pita kar arakrá sér, "Ono te yumwan waeman narekampráp kare kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenámp." ⁷² Takrá séri pwar nángo maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp. Aenánko maok, Pita warko Jisaso sérimp kar ník: "Nánkár kakaruk oukoumwan anánk por fárámp mo námp fek, amo yinink por 'Ono te man mér mono'rá sénanaponno." Aeria maok, Pita aropompria éma waempon. †

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

15 Koumounek kar pris tokwae fákáre ntiá Juda taokeyak konap arop fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek Jisasén sámpea yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop éréképtank konámp gavman Pailatonámpok santukup. ² Aeapo maok, Pailato man turunkrá, "Amo Juda firamp king nie?" Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, "Wae amoku sénap támaono." ³ Aeránko maok, pris tokwae fákáre Jisas tak moimp karan kwekárá nkwakwe make kar farákáp. ⁴ Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, "Amo wa napo, amwan kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?" ⁵ Aeránko maok, Jisaso kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nángo maok, Pailat ninik tokwae. ††

Pailato 'Taken'rá sénánko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

⁶ Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákápá yaknámp arop ankáránk aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankáránk fákápá yak námp maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámp. ⁷ Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia napo, gavman am fárákapan fápákamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou mek arop ankáránkamp maomp e te Barabas. ⁸ Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén 'Wokwae i konámpnámp taknámp, arop kal-

abus mekamp ankáránk sámp-kérépae'rá sér. ⁹ Aerapo maok, Pailato nopok am fárákapan arakrá turunk, "Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?" Am takrá turunk námp te apae riteanápe, Pailato wae mér, ¹⁰ pris tokwae fákáre Jisasén párák kokwarokria warámpá korop tenapantá. ¹¹ Aenámpan maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropao, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárákapan Pailatén 'Amo Jisasén te sámp-kérép kwaponno. Barabasén sámp-kérépae' ria wae. ¹² Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, "Yiráp ninik te mámá arop yumo 'Judamp king' ri konap man te mokopaeria nape?" ¹³ Aeránko maok, táte am fárákapan warko sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" ¹⁴ Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, "Apae riteanono? Mao te apae kwatae niniki námpon?" Aerá turunkámpan maok, am fárákapan ankár kárákáre waeria sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" ¹⁵ Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákáranáponoria Barabasén am arop fákáreaonapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapa pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiamp yaek sánk.

Soldia fákáre Jisasén amomoria wouroumprá sénap kar

Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

¹⁶ Aenko am soldia fákáre Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor 'Koropenk' ria wumwi. ¹⁷ Am fárákapan maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirimp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirimp konámp kumpan wounápra maomp me korok yirimpá pwar. ¹⁸ Am soldia fákáre Jisas wouroumpria sérrá, "Yo...! Juda firamp king e!" ¹⁹ Aeria maok, am fákáre Jisas man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárákapan man atopria táman e tokwae sánk námpra wouroumprá maomp wonae fik kwaráp torokomp. †††²⁰ Am fákáre Jisas man wouroumpria pwarará, maomp pouroukamp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirimpea maok, man yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun younkwek santukup.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

²¹ Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koropeaka, taun mek akwap naerianánko maok, táte am fákáre Jisas man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákáre.

²² Am fárákapan Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te 'Arop Me Kor Yaknámp Apár'rá sér i konapon. ²³ Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin mént

† 14:72 Mk 14:30 †† 15:5 Mk 14:61; Ais 53:7

‡ 15:10 Jo 11:47-48; 12:19 †† 15:14 Ap 3:14 †† 15:19 Ais 50:6 ††† 15:19 Lu 23:11

ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo. ²⁴ Am soldia fákáreráo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwatea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. †

²⁵ Man yaopwae porokopramp fek koumounek sárakok ke námp fek pukupapono. ²⁶ Aetea maok, narek me kor yarápaek fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono. ²⁷ Aetea arop yorowaria ankank pouroukoupnep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankwapan yae-párak mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupapono. ²⁸ Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankáránkamp yak námp máte oukoumwan te kare karonó. Am kar te arakrá sénémpón: 'Aropao man kwatae ninikinámp aropént koumpá pwar napon.' ††

²⁹ Aetea maok, koumteouráp arop fákáreráo mwaeakotukup koroprá man wouroump-sérria maok, "Amo, lotu nap tokwae soumpouria yinink yae fek warko ti nanamp ri konap aropao nap. ³⁰ Oukoumwan te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwarará ékae!" ³¹ Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákáreráo kor man wouroump. Námoku támao sérarrá arakrá sér, "Mao te wokwae fikamp aropao yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono. ³² Mao te Kraiss, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwarará ék nánko, nomo man nkeaka man te Kraiss karenorá mér mwaro." Tá arop yawor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

³³ Yámar kukkwaroakánko, kumur niamp kirikip tokwae kar apár ponankor oupouroupeyákrá akwapea 3 kilok. ³⁴ Aenko am ke fek táman Jisas tékén arakrá wumwi, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Makrá sérimp te arak: "Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?" ³⁵ Aeránko arop ankwap fárakap wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, "Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpon." ³⁶ Aerapo maok, arop ankwap ankáránkamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisaso fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá, "Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni moko-pon nke mwaro." ³⁷ Aeapo maok, Jisaso tékén fépéna waeria maok, wae worokor.

³⁸ Aenángo maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap tokwae mekamp aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiake pearákarrá ékia fu fek por-pwar nánko maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ³⁹ Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae

† 15:24 Sng 22:18 †† 15:28 Ais 53:12 ‡ 15:30 Sng 22:7; Jo 2:19 †† 15:34 Sng 22:1 †† 15:36 Sng 69:21 ††† 15:38 Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, "Kare karonó. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!"

⁴⁰ Koumteou ankwap fárakapao kor panek tae morok yakáprá maok, yépékrá yakáp. Ankwap ankáránk maomp e te Magdala mekamp Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome. ⁴¹ Am koumteou te Jisas wokwae Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare mént tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápiapon.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

⁴² Kumuran taun Arimatea mekamp Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon. Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, "Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae." ⁴⁴ Aeránko maok, Pailato ninik tokwaeria maok, man sérrá, "Mao te wae sumpwi námp nie?" Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, "Jisas te wae sumpwi námp nie?" ⁴⁵ Mao wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, "Amo akwapea am yákáre sámpae." ⁴⁶ Aeránko maok, Josepo akwapeaka waempyam wupwi mani fek sámpéa maok, tá akwapea narekamp Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwae yoroiap me mek papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákarrá youmpea péri me táp fek woukoupá pwar. ⁴⁷ Aenko Makdala mekamp Maria ntiaka Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

Jisas fárámpámp kar

16 Anepér i konap Sabat yae pwar ¹ nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárakapao welráp nánákáre konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákáre koupour mákáreantá forokwapá pap mwanám-² pria nánapia pátea pamp. ² Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank tiaka péri kor me fek tukup. ³ Tukupria maok, námoku am fárakap támao sérarrá tukuprá, "Wa mokop nomwan yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kikipia far-farrá akwap naenámpón?" ⁴ Aeritea am fárakapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak mo. Am me táp fekamp ér-sayoumpea aop mwaek pwate. Am péri kor worare te yoporop tokwae kar. ⁵ Aenko am fárakapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-ménki waempyam wupwi éri yirimpea, yae-párak

††† 'Anepér i konap yae pwar'rá sénémp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fek kware 72 fek nkeae.

mwaek tankánko maok, am fárakapao nkerá paokoprá kokorokor.

⁶ Aeapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono wae mérampon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup nap táman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fárámp tenámpon. Mao te mapek yak mono. Man papap yowae má nkenke. ⁷ Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér kip, ‘Jisas te wae manénkir Galili mek mekia akwap naenámpon. Aenánko, yumo te mao wokwae yumwan sérimp-námp taknámp ampok man nke mwanapon.” †

⁸ Aeránko maok, am kourteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá mankrá apápria kour me woukour riaka pirikimpea tukupria maok, arop ankárankan kar sér mo.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar

Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18

⁹ Jisas yae ankárank Sande fek kourmounek kar fárámpámpon. Aea maok, manénkir te, mao akwapea Makdala mekamp Marian kikipimpon. Am yupu te wokwae kar kwatae-arop fákáneka maomp pourouk woukouri yakápánko, Jisasó yéréperá kérépámp yupunono. ††¹⁰ Maria akwapea am Jisasént wokwae paokopiap arop fákáreran sénaeria nke nánko maok, am arop fárakapao kor Jisasén yonkwae touweria maok, éménkrá yakáp. ¹¹ Yakápapo maok, am fárakapan sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yiki yak námpono!” Aerá séránko maok, am fárakap wa napao maok, kare karonorá ninik mo.

Mént paokopiap arop anánkaopweao Jisasén mwaeao nkenep kar

Luk 24:13-35

¹² Nánkár wakmwaek Jisasént paokopiap arop anánkaopwerao taun pwarará akwapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop yaworan mwaeao kikip. ¹³ Aenko maok, am arop yaworao kor akwapea Jisasént paokop i konap arop ankwap fáraka-

† 16:7 Mk 14:28 †† 16:9 Lu 8:2

pan am kar fárakapepo maok, am fárakapao kor am arop yaworamp kar wawia karenorá mér mo.

Jisaso mao éréképá yarakimp aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar

Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

¹⁴ Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sám-prampao tankáprá fépérapo maok, Jisaso maonapok akwap. Am fárakap te kourmteouráp aropao ‘Jisas te warko fárámp nánko nke námpono’rá sénapan maok, mao te karenorá ninikia mér mo. Aenapantá maok, Jisaso am fárakapan yoporimpon. ¹⁵ Aeria maok, mao am fárakapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár ponankor Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan fárakáp kipo. ¹⁶ Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man warko warámp naerámpon. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi mek pik naerámpon. ††¹⁷ Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárakáre am aropamp yae puiyará náráp kárakáre yororo naenámpon. Tá maomp e fek kwatae-arop yéréperá kérép, tá ankwap-ankwap wourékam kar fárakáp mwanapon. ¹⁸ Am fárakapao fou-tákam fwap yae fek sámp mwarea napon. Tá arop sumpwi pap konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapon. Tá am fárakap touwenap aropan kor pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria námpon.” ††

Kwaro Jisasén yámar mek sámpá pokámp kar

Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11

¹⁹ Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárakapan fárakápea pwar nánko, Kwaro yámar mek man sám-pea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párak mwae tank námpono. ††²⁰ Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp kar fárakáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárakapént téreteria, mao fárakápnap kar kare karonorá yénképnámp kárakáre yororoimpono. †††

‡ 16:16 Ap 2:38; 16:31-33 †† 16:18 Luk 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6 ††† 16:19 Ap 2:33-34; Ef 1:20 ††† 16:20 Ap 14:3; Hi 2:3-4

Luk

Mekia Akwapnám Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk má má buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jisaso térerá yarakánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yae-párak kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

1 Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwaekwe make ankank yino yakáp námp mekmékir térempán, arop ankwap fárakápapo am ankankan wokwaekia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinán kor am ankankan farákáp napon. Aerapo, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaek, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono fwapokwapia kumwi namp te wokwaek kar koropám niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono. ⁴ Amo má má kar nkea amwan wokwaek farákápapo kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian 'Jon korop naenámp'rá sénám kar

⁵ Heroto apár Judiam king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknám arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet.

⁶ Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párak kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loak, tá Kwaromp ponankor karwaok yarak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono. ⁷ Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékénou.

⁸ Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námp fek pris tére. ⁹ Am fárakap wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian 'Oukoumwan te amo tére nanap kenono'rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youmpea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria. ¹⁰ Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépá yakápriá Kwarén kar torop-

waprá yakápapo maok, Sekaraia paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok, ¹¹ alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párak mwaek am fek fokopeyakánko, ¹² nkea korokopea apápimp. ¹³ Aenángo maok, enselo Sekaraian sérrá, "Sekaraia, amo apápi kwaponno. Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp yupu Elisabet te poumou-táráp sámpeanánko maok, amo maomp e tákapria te 'Jon' ri papampo. ¹⁴ Nánkár am táráp tankeanánko, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár napo maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár mwanapon. ¹⁵ Mao oukoumwan éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao maomp pourouk woukoupá yak naenámp. Am feknámpia ankár takrá akwapea, mao Kwaro nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak naenámpara, wain ént ntia mánmán ént ankwap fár mo. ¹⁶ Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare wawiaka warko náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapon. ¹⁷ Mao te Elaijamp ninik ntia kárakáre niamp sámpeaka Tokwae Kar wakmwaek korop naenámp fek mekia akwap naenámp. 'Naropwaryenáp ntia tárápu nonopok ankárankamp ninik fek yakáp kip'rá sénaenámp. Tá mao kar ták-sir konap aropamp ninik fwapokwap nánko, yae-párak kare aropamp ninik kwapwe sámp mwanapon. Takria mao arop fárakapan nánaprá párapok nánko, am fárakap Tokwae Karao korop naenámp nánaprá yakáp mwanapon." Am enselo arakrá sérimpon. †

¹⁸ Sekaraia enselén turunkrá, "Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor waeman énénkér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá mér nanampon?"

¹⁹ Aeránko maok, enselo sérrá, "Ono Kwarént yak konamp Gebrielono. Kwar námoku onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sámp-kérép nánko, ono ékia-ka sénampono. ²⁰ Aeno amo onomp kar wawia 'Karenorá sér mo napo te, waráp top kor kéri yak

† 1:9 Kis 30:7-8

†† 1:15 Nam 6:2-3 ‡ 1:17 Mal 4:5-6; Mt 11:14; 17:11-13

nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sé-namp ankank koropnámpe ke fek warko waráp top kor fwap naenampon. Ono sénamp kar máte kare kar tak naenampan sénampono."

²¹ Koumteouráp arop Sekaraian yépékrá yakáprá ninikrá, "Máte apae ankank korop nánko, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek youpoukwap yakreane?" ²² Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámpe mank nánko, nkeapo maok, kar sér mo, yae fek saráp yénkánko, nkea méria maok, "Mao te Nap Aokore Yiki Kor mek mwar pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak námpono!"

²³ Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap. ²⁴ Aenko maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik yunk te érik yarak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér, ²⁵ "Ono wokwaek te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápe tokwaeampan maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewourianánko, ono táráp yak namp te koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápe yak mono."

Enselo Marian 'Amo Jisas sámp nanaponó' rimp kar

²⁶ Elisabet táráp yak námpe tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel Gabrielén, apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sámp-kérép. ²⁷ Mao yupu éntik ankárankan kar farákápe naeria akwap. Am yupu e te Maria. Mao Josepomp nap mek tank naenampra kar yoroi tariap. Am Josep te King Devit yakámp fi mekampono. ²⁸ Gabrielo maonámpe akwapea sérrá, "Ae! Maria! Tokwae Karao amwan nkea warákárika, amont yak námpono."

²⁹ Maria am kar wará yarákrá ninik tokwae. Aeriaka, "Onan te apaerá sériane? Am te mokop naenampan karaniane?"

³⁰ Aeránko maok, enselo sérrá, "Maria, amo te apápi kwaponó. Kwaromp ninik te amwan warákápe námpono. ³¹ Amo wawae! Amo wakmwaek te poumou-táráp yakeaka tank nanaponó. Amo maomp e tákapria te 'Jisas' ri papampo. ††

³² Mao te arop éréképea tank naenampan. Aeriaka man ninikria sérarrá: 'Mao te yámar mekamp Kwar Kárakáre Koramp Tárápono'rá sér mwanapon. Aenapo maok, Kwar Tokwaerao man maomp ounáp Deviténimpnámpe taknámpe Israelomp king yoroi pap naenampon.

³³ Mao te king yakriaka, Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok, Am king yak námpe te pwar mo, Ankár yaká yak naenampon." ‡

³⁴ Maria enselén sérrá, "Am te mokopia nanampono? Ono oukoumwan poumou nap mek tank mo namp tene."

³⁵ Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,

"Yiki Kor Spiritao amonapok koropeanánko, yámar mekamp Kwaromp kárakáre tokwaerao waráp pourouk woukoupá yak naenampon. Aenánko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo, Man am fákáreao ninikria sérrá, 'Kwar Kárakáre Koramp Tárápono'rá sér mwanapon.'" ††

³⁶ Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp Elisabeto kor wae mér pourou námpeo maok, mao kor poumou-táráp yare mek yak námpono. Wokwaek kar aropao man sérarrá, 'Mao te táráp sámp mo, mapo yak námpono' riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak nánko, tokwampok yunki yak námpono. ³⁷ Kwaro nkwaek make ankank yoro naenampan te, man kour-sinaenampan kánanke yak mono.

³⁸ Enselo am séria pwaránko maok, Maria enselén sérrá, "Ono te Tokwae Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénampnámpe taknámpe tak naeria te fwap tak naenampon." Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará akwapámpono.

Maria akwapeaka Elisabetén nkemp kar

³⁹ Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknámpe fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk ⁴⁰ Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén 'Gude' nánko maok, ⁴¹ Elisabet te am kar wa nánko maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur. Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok, ⁴² Elisabeto Marian tae fek sérrá, "Kwaro ankwap koumteouan yaewour nánko warákápe konap te, oukoumwan amwan sánknámpe warákápe tokwae támao kámákápe akwap námpono. Waráp yare mek yaknámpe tárápao kor ourour tokwaerápono. ⁴³ Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koropea onan nkeriane? ⁴⁴ Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknámpe táráp warákárika kukur námpono. ⁴⁵ Kwaro amwan sérinámpe kar wawia kare korop naenampra mér napara, warákárampo." Elisabet Marian arakrá sérimpono.

Maria Kwaromp e sakapnámpe tár kar

⁴⁶ Aeránko maok, Maria sérrá, "Ono te párák Kwaromp tére konamp yupu kwataerao maok, mao námoku onan ninikia aropomp námpaná, ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka waeaka, onan warámpnámpe Kwarén yonkwae kárámpria warákápe nampon. Takia nanko maok, arop ponankor oukoumwan akwapea nánkárap kor Kwaro onan warákápe tokwae sápnámpe táman sérar mwanapon. †† †††

† 1:27 Mt 1:18 †† 1:31 Mt 1:21 ‡ 1:33 2 Sml 7:12-16; Ais 9:7

†† 1:35 Mt 1:20 ††† 1:46-48 1 Sml 2:1; Ais 61:10

⁴⁹ Yiki kor kwapweráp Kwar Kárakáre Tokwaerao onan yaewour tokwae kwapwe námpon.
⁵⁰ Mao éréképeanámp arop te ankár maomp karwaok tukupea napo, maomp tárápuao kor takrá tukupeaka, appeyaenápo kor ankár takrá tukup napo, Kwaromp aropomp am fárákapént yak naenámpón. †
⁵¹ Arop, yino wae mér námpría námokuráp ninik fek paokopiap aropan te Kwaro náráp kárakáre tokwae fek am fárákapan yéréperá kérép konámpono.
⁵² Mao kárakáre kor king fárákapan apárok néri kákrá, párák yakápnap aropan kingén námp niamp yae-páráki kák námpon. ††
⁵³ Aea fákeyakrá yae-porokwenap aropan kwapwe kare ankank nénkria, ankank tokwaeráp arop fárákapan kwaporok tirá kérépámpon. ‡
⁵⁴ Mao nomp ouyaenápén sérimpnámp koropea náráp tére konap arop Israelén yaewouriaka, mao Abrahamén níkiaka aropompi nám te, koropea maomp appeyaenáp fárákapan kor ankár taki yak námpon.” ††
⁵⁶ Maria arakrá séri pwarará Elisabetént yinink yunk niamp arake fek yakeaka, wakmwaek warko náráp taun mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

⁵⁷ Elisabet táráp tank naenámp ke korop nánko maok, mao wae poumou-tárápi tank. ⁵⁸ Aenáno maok, Elisabetomp némpoukamp, maomp firáp arop, Tokwae Karao man aropompnámp kar wawia am fárákapao mént énéni warákáránk.
⁵⁹ Takia maok, yukupuk yae fek táman maok, am arop fárákapao am tárápan yipi fárákap †† mwaria, maomp naropwar e ‘Sekaraia’ ri pap mwaria koropapón. ⁶⁰ Aeapo maok, am tárápamp éntupwaro sérrá, “Mono. Yumo man te ‘Jon’ ri papenke.” †††⁶¹ Aeránko man sérrá, “Mo. Waráp firáp arop te am eráp arop yak mono.” ⁶² Aea maok, takrá tukupea e mér mwaria naropwarén turunkria yae fek saráp yénkép. ⁶³ Aeapo maok, maomp top kor oukoumwan kéri yak nánko, yae fek saráp yénképrá, ‘Yao kárakére sápenk’ ria maok, am fek kumwiria arakrá sér, “Maomp e te Jon nono.” Aeránko maok, am fárákapao ninik tokwae.
⁶⁴ Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok, Kwaromp e sakapámpon. ⁶⁵ Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am kar te apár Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon. ⁶⁶ Ae naenko, arop ponankor am kar waria ninik tokwaeaka arakrá sér, “Wakmwaek am táráp te mokope arop yak naenámp-

pono?” Am fárákap te wae mér, Tokwae Karamp kárakáre te mént yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámp tár kar

⁶⁷ Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp pourouk woukoupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,
⁶⁸ “Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e sámpea sakap mwaro. Am te apaeria námpanápe mao náráp fi koumteouráp arop nomwan koropea yaewour riaka nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.
⁶⁹ Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek kárakáre kor arop ankárakamp nomwan warko éréképanoria pap námpon.
⁷⁰ Kwaromp e tokwaeráp profet fákárerero maomp kar wariaka am táman sérrá:
⁷¹ ‘Mao te nomwan younkwe sirarrá yopornap arop fákáreramp yaekamp warko érékép naenámpóno.’ †††
⁷² Am takámp te, Kwar te nomp ouyaenápén aropompiaka yaewourimpon. Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá sérimp kontrak kárakáre te oukoumwan níki-samp yak námpon.
⁷³ Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp te, oukoumwan kor wokwaek sérimpnámp taknámp kare kar nomwan yaewour naenámpón. §
⁷⁴ Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae mekamp érékép námpara, nomo te apáp mono, ankár man loturá yakáp mwanámpono.
⁷⁵ Nomo yiki yakápnámp ke fek ponankor mao nke námp fek, yiki kare ninik fek yae-párák kare térerá paokop mwanámpon.” Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp tárápan sérrá,
⁷⁶ “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor amwan ‘Narek Kari Yaknámp Kwaromp profet’rá sér mwanapon. Amo mekia akwapria Tokwae Karamp mwae nánap nanapon. §†
⁷⁷ Amo maomp koumteouráp arop fárákapan ‘Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéria, warko érékép naenámp’rá farákáp nanapon.
⁷⁸ Kwaro nomwan yonkwae touweriaka porokwe kare fek i konámpon: Mao te yámar mekamp wakor wae nomonámpok sámp-kérép nánko,
⁷⁹ nomo kirikip mek yakápría sumpwi mwaria waenámp arop fárákapan nomwan wae sámp námpon. Mao nomwan mwae yénkép nánko, nomo yae-párák yonkwae porokwe ninikaok tukup mwanámpon.” §††

††† 1:46-48 Lu 11:27 † 1:50 Sng 103:17 †† 1:52 1 Sml 2:7
 ‡ 1:53 Sng 107:9 †† 1:54-55 Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20 ††
 ††† Yipi fárákapnámp’an “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 65
 fekamp kar nkeae. ††† 1:60 Stt 17:12; Lu 1:13

††† 1:71 Sng 106:10 § 1:73 Stt 17:7; 22:16-17 §† 1:76 Ais
 40:3; Mt 3:3; 11:10 §†† 1:79 Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12

Sekaraia te am karan arakrá farákápámpón.

⁸⁰ Wakmwaek am táráp téképria maok, maomp waemp wae kárakáreria ninik kour sámpea mao te apár mwar mek yakea, wakmwaek Israel fi nke mwanap fek érik korop naenámpón. †

Maria Jisas tankámp kar

2 Maria mao táráp tank naenámp ke fek maok, Rom mekamp King Sisar Ogastus lo papea sérrá, “Ono koumteouráp arop ponankor e ti nanampono.”
² Mámá te manékir kar oukoumwan e ti mo fek tiapono. Am ke fek te Kwirinius apár tokwae Siria mek kiap tokwae yoroi yakámp. ³ Aemantá maok, koumteouráp arop ponankor námokuráp némpouk e tianoria tukup.

⁴ Josep te Devit yakámp fi mekampao námp kwamp maok, mao Galili mekamp mao yaknámp am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk apár Judia mekamp taun Betlehem mek akwapámp. ⁵ Mao te náráp yupu Maria arop yarerápan, nomp e tianoria warámpea akwap. ††

⁶ Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámp ke fek maok, Betlehem mek koropea nke nepo, arop néntép konap nap kápae te wae aropao pwi yak. Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupourounkrá akwapeaka bulmakaump nap mek am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp tank naenámp ke fek maok, nae-táráp poumou-táráp tankea, waempyam fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek am mek papámpón.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop farákapan sériap kar

⁸ Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaek sipsip wun i konap aropao náráp sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap. ⁹ Aenapo maok, Tokwae Karamp ensel maonapok koropánko maok, am fek táman Tokwae Karamp wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao apáp tirink. ¹⁰ Aeapo maok, am enselo am farákapan sérrá, “Yumo te apápi kwapono. Wawenke! Ono yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am tak namp te, arop ponankor warákár mwanapono. ¹¹ Mámá yae fek táman Devitomp taun mek yupu ankárak táráp sámp námpono. Mao te yumwan warko érékép naenámp aropono. Mao te Kraís Tokwae Karono. ¹² Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwapea bulmakaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nánko amp námp aráne!”

¹³ Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fopwakwap fopwakwap koropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e sakapria sérrá,

¹⁴ “Yámar mek tokwae narek karaok yaknámp Kwaromp e narek sampok mwaro! Kwaro warákárnámp apárokamp arop ankwap farákapan

man yonkwae porokwe sánk naenámpón.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

¹⁵ Am ensel fákárerio am farákapan pwarará warko yámar mek pokapo maok, sipsip wun i konap arop farákapan arakrá sér, “Oukoumwan nomo Betlehem mek tukupea, Kwaro nomwan wae yénképnámp ankankan nke mwaro.” ¹⁶ Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok, táráp te bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp. ¹⁷ Aenánko, am farákapan am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao naenámp tére sérínámp karan am mwaek yakápnap aropan farákapano. ¹⁸ Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria maok, kokorokoriap. ¹⁹ Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor ninik mek tia niki-samp yakámpón. ²⁰ Táte sipsip wunnap arop farákapan te am kápae kare ankank enselo séránko wawia nkeap táman, Kwarén warákárriaka náráp sipsip yakápnap mwaek arári tukupria Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

²¹ Manékir éntupwar oukoumwan arop yoro mo nánko, enselo Jisasomp e ták-papámpón. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka yukupuki yakeanánko maok, am tárápamp yipi farákapea maok, man ‘Jisas’ ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkeap kar

²² Me kum sik Kwaro Mosesén kar sánkámp te ará, “Éntupwaryenáp poumou-táráp nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén sánk kipo.” Kwaromp Kar ankwap arakrá sér, “Yumo táráp tankea nap kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén sánk mwanapono. Am mo nánko te, ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk mwanapono.” Am loao sénámpnámp taknámp, éntupwar ntia táráp wae éntupia, am anánkwapao am lo karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa sánkep. ‡

²⁵ Jerusalem mek yaknámp arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te yae-párak kareria Kwarén lotu i konámp. Aeria Israel firan warko érékép naenámp arop korop naenanrá yépékrá yak. Aenánko man te Yiki Kor Spiritao oupouroupá yakámpóno. ²⁶ Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwae kar sérrá, “Amo te oukoumwan sumpwi mo, yiki yakria Kraisen nke nanapono.” ²⁷ Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnámp taknámp Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok, am Simeonén Kwaromp Yiki Kor Spiritao séránko, mao kor lotu nap tokwae mek youmpámp. ²⁸ Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sampeyákrá Kwaromp e sakapria sérrá,

²⁹ “Tokwae Kar e! Amo onan wokwae sériapan am arop amo apárokamp arop érékép naenámpria

† 1:80 Mt 3:1-6 †† 2:5 Jo 7:42

‡ 2:22-24 Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15

sámp-kérép napo, ono wae nke nampono.
 Amo am arop te kápae kare arop fi
 nke nap fek wae nánapi pwar napono.
 Am arop te wae tokwae kwapwe ara,
 mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran
 yokoránko,
 am arop fi ponankor Kwaromp ninik mér mwanapon.
 Táte waráp wae waráp Israel firént yak nángo,
 arop ankwap firao nke nap fek
 kwapwe kare naenámpo.

Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap ouk-
 oumwan

yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono.” † †
³³Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénámp kar
 táman ninik tokwae nepo maok, ³⁴Simeono am
 anánkwapan Kwar ourour sánkanoria Kwarén sériaka,
 Jisasomp éntupwar Marian arakrá sér,
 “Ae! Amo wawae.

Kwaro máma táráp nánapia sámp-kérép námp te,
 arop Israel ankwap fárakap maomp kar ták-sinap
 kwatae tukup napo,
 ankwap fárakap maomp kar wawia warákár nap te,
 am fárakapan kor éréképeanánko,
 yae-párak yakáp mwanapria ninámpo.
 Mao te érik fokopeyakrá yénkép nángo maok,
 kápae kare aropamp ninik mek yaknámp
 kwatae ninik érik farákár naenámpo.
 Amwan kor oumpnámp párákap nángo,
 yonkwae touwea wae nanapono.” ‡

³⁶Simeono am kar séria pwaránko maok, profet
 yupu ankwap yak námp, maomp e te Ana. Mao te Asa
 yakámp fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwaek te
 poumou nap mek tankea yakámp yopwar te fákánek
 yopwar. ³⁷Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko
 maok, kae yakrá koroepa oukoumwan mao yaknámp
 yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér
 kare. Mao te ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén
 yae-párak kar toropwap nanampria fir wuriria kápae
 kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap
 i konámpono. Aeria maok, Kwaromp tére námp te
 ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konám-
 pono. †³⁸ Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop
 riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao te Kwaro
 Jerusalem mekamp arop fárakapan warko érékép
 naenámpria yépékrá yakápnap arop fárakapan am
 tárápao korop námpan farákápámpono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapámp kar

³⁹Aenángo maok, am anánkwapao Kwaro sérimp
 karwaok lotu nap tokwae mek takrá térea pwarará,
 warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap.
⁴⁰Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárakáre
 sámpria maok, yonkwae kour kwapwe nángo, Kwaro
 man niki yakrá yaewourrá yakámpon.

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

⁴¹Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép
 Kwarén loturia Pasova †† Yae Tokwae nke neria
 Jerusalem mek akwap konep. ††⁴²Jisas wae éntér-sám-
 pramp yopwar yak nángo maok, am anánkwap wok-
 waek i konepnámp taknámp, akwapriaka Jisasén
 warámpea Jerusalem mek akwapepono. ⁴³Tá
 wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko
 maok, wae anánkwap náráp nouroup fárakapént né-
 pouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan
 Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas
 Jerusalem mek yak námp mér mo. ⁴⁴Anánkwapamp
 ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárakapént
 akwap námpan mpwe. Aeria maok, am anánkwap te
 wae ankárankamp yámar akwapea, kumuránko náráp
 nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria
 oupourouk. ⁴⁵Am anánkwapao oupourounkepo
 maok, Jisasén nke mono. Aeria maok, am anánkwap
 warko Jerusalem mek man oupourounkrá akwap.
⁴⁶Jisasén oupourounkep te yininki yakea maok,
 wakmwaek nkepo, Jisas lotu nap tokwae mek yak. Mao
 te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am fárakapamp
 kar wará turunkuprá tank. ⁴⁷Aenángo maok, arop po-
 nankor Jisaso ninik kour fek am arop fárakapamp kar
 pwarokwaprá sénámp kar wariaka kokorokor. ⁴⁸Am
 anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá
 éntupwaro man sérrá, “Táráp e! Amo apaeritea yinan
 tak rape? Waráp éntupwar naropwar yino amwan
 yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupourouk nem-
 pono.” ⁴⁹Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, “Yu-
 mo apaerá onan oupourouk repe? Ono te ankár
 onomp Naropwaromp nap mek yak nanamp te, yumo
 mér mák nepono?” ⁵⁰Aerá sénámpan maok, am
 anánkwap te mao sénámp kar fi am te mér mono.

⁵¹Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko
 arákarrá, Nasaret mek tukupea kápae kare por mao te
 éntupwar naropwaromp karwaokrá yak námpo.
 Aenángo, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar
 te ninik mek sámpria niki-sampeyak. ⁵²Táte Jisaso wae
 tékép nángo maok, maomp yonkwae kour te kwapwe
 kare kare. Aenángo maok, Kwar Tokwaerao nkea
 warákár tokwae, tá aropao kor nkea, man warákár tok-
 wae.

Ént mek éner i konámp Jono farákápnámp kar

3 Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nángo, Pontius
 Pailat Judia distrik mek Gavman Tokwae yak. Am
 ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko, maomp
 naenámp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisa-
 nias distrik Abilene poukeyakámpono. ²Táte Anas ntia
 Kaiafas pris taokeyakep arop yak. Aeapo maok, am ke
 fek Jon Sekaraiamp táráp arop yak mo apár mek ak-
 wapá yak nángo, Kwaro náráp kar man sánk.

† 2:29-32 Ais 52:10 †† 2:29-32 Ais 49:6; Jo 8:12 ‡ 2:34-35
 Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8 †† 2:37 1 Ti 5:5 †† 2:39 Mt 2:23

††† ‘Pasova’: Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae. ††† 2:41
 Kis 12:1-14,24-27

³ Aenánko maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárákrá koumteouráp aropan 'Yumo te yiráp kwatae ninik pwarará ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéranó' ria kar farákáp. ¹⁴ Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:

"Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwirá,

'Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke.

⁵ Apár wi yakápnámp tokoprá,

faonkwe furuk popomprá,

kápaé kare mwae kup korokorenámp ékékérrá

yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwarenke.

⁶ Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap nke mwanapon." ^{††}

⁷ Aeránko maok, kápaé kare koumteouráp arop, Jono ént mek nérrá kákanoria korop napo maok, mao sérrá, "Yumo fou-tákam niamp aropono! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape? ⁸ Yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, 'Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe' kwapono. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap máma yumwi kápaé karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono.

⁹ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanapono." ^{††}

¹⁰ Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, "Ae te yino mokop mwanámpono?" ¹¹ Aerapo maok, nopok Jono am fárákapan sérrá, "Arop siot anánkaopwe námp kwamp te, arop ankwapao mo nánko te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nánko, yumo fir tank nánko te man sánk kipo."

¹² Takis sámp konap arop ankwap fárákapano kuri ént mek nér mwaria koropea maok, Jonén sérrá, "Tisa, yino te mokop mwanámpono?" ^{††13} Tá Jono am fárákapan nopok sérrá, "Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákkarrá sámp kwapono."

¹⁴ Soldia ankwap fákáreráo kor man turunkrá, "Yino te apae mokop mwanámpono?" Jono nopok am fárákapan sérrá, "Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pouroukoupria, aropan kwekarrá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te, wae támaonoria warákár kipo."

¹⁵ Aeránko maok, koumteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok, ninik tokwaeria sérrá, "Jon máte Kraisi támaoi kane?" ¹⁶ Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan ént kar fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwaek arop ankwap korop námpao maok,

maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákkár akwap námpono. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi mo nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit ntia-ka yaomwi fek nérrá kák naenámpono. ^{††17} Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokomprá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpono."

¹⁸ Jon kápaé kare karan kor koumteouráp arop méranáponoria farákápria maok, Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpampono.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

¹⁹ Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria maok, ankwap kápaé kare kwatae ninik nánko, man yopori námpono. ^{††20} Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntuk pap námp te, Jonén kalabus mek pap námp aránon. [§]

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

²¹ Heroto Jonén oukoumwan fákápá pap monámp fek, koumteouráp arop Jon ént mek nérrá kákámp fek Jisaso kor koropea ént mek anámp. Ént mek anámpea pwatea, Kwarén kar toropwaprá yak nánko maok, yámar me fákárámp akwap. ²² Aenánko maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke napo maok, ant yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank. Aenánko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, "Amo te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te, ono amwan warákár tokwaeria yonkwae kárámp nampono." ^{††}

Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e

Matyu 1:1-17

²³ Jisaso wae 30 yopwaria tére naerianánko maok, koumteouráp aropamp ninik te, mao te Josepomp tárápan mpweapon:

Josep am te Helimp táráp.

²⁴ Heli te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

Livai te Melkimp táráp.

Melki te Janaimp táráp.

Janai te Josepomp táráp.

²⁵ Josep te Matatiasomp táráp.

Matatias te Amosomp táráp.

Amos te Nahumomp táráp.

Nahum te Eslimp táráp.

Esli te Nagaimp táráp.

²⁶ Nagai te Matomp táráp.

Mat te Matatiasomp táráp.

Matatias te Semenomp táráp.

Semen te Josekomp táráp.

† 3:3 Ap 13:24; 19:4 †† 3:6 Ais 40:3-5 † 3:8 Ap 26:20; Jo 8:39 †† 3:9 Mt 7:15-20 †† 3:12 Lu 7:29

††† 3:16 Jo 3:28; Ap 1:5; 13:25 ††† 3:19 Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34 § 3:20 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18 †† 3:22 Mt 17:5; Lu 9:35; Jo 1:32-34

Josek te Jodamp táráp.
²⁷ Joda te Joananomp táráp.
 Joanan te Resamp táráp.
 Resa te Serubabelomp táráp.
 Serubabel te Sialtielomp táráp.
 Sialtiel te Nerimp táráp.
²⁸ Neri te Melkimp táráp.
 Melki te Adimp táráp.
 Adi te Kosamomp táráp.
 Kosam te Elmadamomp táráp.
 Elmadam te Éromp táráp.
²⁹ Ér te Josuamp táráp.
 Josua te Elieseromp táráp.
 Elieser te Jorimomp táráp.
 Jorim te Matatomp táráp.
 Matat te Livaimp táráp.
³⁰ Livai te Simeonomp táráp.
 Simeon te Judamp táráp.
 Juda te Josepomp táráp.
 Josep te Jonamomp táráp.
 Jonam te Eliakimomp táráp.
³¹ Eliakim te Meleamp táráp.
 Melea te Menamp táráp.
 Mena te Matatomp táráp.
 Matata te Natanomp táráp.
 Natan te Devitomp táráp.
³² Devit te Jesimp táráp.
 Jesi te Obetomp táráp.
 Obet te Boasomp táráp.
 Boas te Salmonomp táráp.
 Salmon te Nasonomp táráp.
³³ Nason te Aminadapomp táráp.
 Aminadap te Atminomp táráp.
 Atmin te Arnimp táráp.
 Arni te Hesronomp táráp.
 Hesron te Peresomp táráp.
 Peres te Judamp táráp.
³⁴ Juda te Jekopomp táráp.
 Jekop te Aisakomp táráp.
 Aisak te Abrahamomp táráp.
 Abraham te Teramp táráp.
 Tera te Nahoromp táráp.
³⁵ Nahor te Serukomp táráp.
 Seruk te Reump táráp.
 Reu te Pelekomp táráp.
 Pelek te Eberomp táráp.
 Eber te Selamp táráp.
³⁶ Sela te Kainanomp táráp.
 Kainan te Arpaksatomp táráp.
 Arpaksat te Siemomp táráp.
 Siem te Noamp táráp.
 Noa te Lamekomp táráp.
³⁷ Lamek te Metuselamp táráp.
 Metusela te Inokomp táráp.
 Inok te Jaretomp táráp.
 Jaret te Mahalalelomp táráp.
 Mahalalel te Kainanomp táráp.
³⁸ Kainan te Enosomp táráp.

Enos te Setomp táráp.
 Set te Adamomp táráp.
 Adam te Kwaromp táráp.

Satano Jisasén poupwekápimp kar

4 Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupa yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar saráp mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yiawor fére-sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-porokwe tokwae. ³ Aenánko maok, Satano man poupwekápírá sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.” ⁴ Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’” †

⁵ Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá pokea, máma apár mekamp taun tokwae ponankor yénképria maok, ⁶ Satano Jisasén sérrá, “Máma kápae kare kárakáre ntiaka ponankor ankank máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon. Oukoumwan te amwan sánk nae. ^{†7} Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokompra me woukoupria onan lotu napo te, máma ankank ponankor warápono.” ⁸ Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:

‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo.

Tá amo maomp térean saráp téreampo.” ‡

⁹ Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páteyakra, man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, mapeknámp apárok nkwampok far-kirékapae. ¹⁰ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:

‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko, amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’

¹¹ Tá

‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwiraio waráp pu kwae mek párákap mo, fwapono.” ††

¹² Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpono: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwekápí kwapono.’” ††¹³ Satan am poupwekáp námp takia Jisasén pwarará, nánkárap ankwap fek nke nanampria yépékrá yak. †††

Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar

Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39

¹⁴ Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek Galili mek arákarrá akwap. Aenánko mao tére námp te am mekamp némpoukamp arop wae wa napono. ¹⁵ Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan

† 4:4 Lo 8:3 †† 4:6 Jo 12:31; 14:30 ‡ 4:8 Lo 6:13 †† 4:11 Sng 91:11-12 †† 4:12 Lo 6:16; 1 Ko 10:9 ††† 4:13 Hi 2:18; 4:15

kar farákáp nánko, am arop ponankor maomp e sakap.

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sirarap kar

Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6

¹⁶ Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea, Juda firamp anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek lotu nap mek Kwaromp Kar buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea fokopeyak. ¹⁷ Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man profet Aisaiamp buk sánk nánko, sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi oupouroukia nke nánko maok, kar arakrá sénámp yak:

¹⁸ "Kwaromp Spirit onan oupouroupa yak námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankank monap aropan farákáp nanaponoria nánap námpon. Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te, kar arakrá farákápaeria námpon: 'Yumo fákapa yakápnar arop aokor pwarará tuku-penke!

Yumo yi wouroumpyekápnar arop warko yi firékarrá nkenke.' Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te, tirá néri fákeyakáp nap mekamp aropan fwapi pwarará,

¹⁹ Kwar Tokwae náráp arop érékép naenámp ke kwapwera érik farákápra séraeria ninámpon." †

²⁰ Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek sánká pwatea, mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnar koumteouráp arop te Jisasén saráp tokor tankáp. ²¹ Aenapo maok, mao wae am fárákapan Kwaromp kar arakrá farákápra, "Oukoumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko, yumo wae am kar wa naponu."

²² Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákárria ninik tokwaeria sérrá, "Nomo te wae mér, mámá arop te Josepomp táráp te, mokopia take pourouráp kar kárakáre kwapwe farákáp námpon?"

²³ Aerá sérapo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, "Kare karonu, yumo wae onan kar arakrá sér mwanaponu: 'Dokta, amo ankár waráp pourouan-mékir fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino wae wawi námponu. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp téreampo.' ²⁴ Aerá sér mwanapan maok, ono yumwan kare kar sér rae: Arop fárákap námokuráp némpouk profetomp kar te wa mo i konaponu. ²⁵ Yumo wae mér naponu, profet Elaija yakámp ke fek kápa kare kae koumteou Israel yaknámp fi mek yakápapo maok, Kwaro yámar me kéri fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinink yopwaria tokwampok yunki yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon. ²⁶ Takámp fek

† 4:19 Ais 61:1-2

te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan yaewouraeria sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek némp Sarefat mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpon. ^{††27} Tá taknámp profet Elisa yak námp fek kápa kare Israel fi mekamp lepraráp arop yakáp napao maok, am ou mek Israel fi mekamp arop ankárankampamp touwe fwap mono. Siria fi mekamp arop Naman ankárankao mwar maomp touwe fwapi námpon." ‡

²⁸ Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnar arop ponankor am kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria, ²⁹ Jisasén panánkár santukupea taun younkwe mwaek. Am fárákapamp taun te faonkwek yak námpara, Jisasén warámpá tukupea am taun yarápa feknámp Jisasén furuk far-sir mwaria napan maok, ³⁰ tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá párákaprá akwap te.

Jisas arop ankárankaomp pouroukamp kwatae-arop yérépenámp kar

Mak 1:21-28

³¹ Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. ³² Aenko maok, am fárákap maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp kar kárakáre niamp nánko, wawia kokorokori napon. ³³ Arop ankárankamp kwatae-arop oupouroupa yaknámp am lotu nap mek yak námpao, Jisasén tékén wumwia waerá sér, ³⁴ "Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo yinan tirá wour naeria koropri kwapono. Ono amwan wae mérámponu: Amo te Kwaronámpoknámp koropnap yae-párak yiki kare aropono." ††

³⁵ Aerámpan maok, Jisaso am kwatae-arop yoporá, "Amo te kar pwarará am arop pwar-akwapae!" Aerámo am kwatae-arop am aropan arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae pap mo, fwap. ³⁶ Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, "Maomp kar máte mokopia kárakáre námponu? Mao kwatae-arop kar sánáko, woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárakáre tokwaeráp aropamp kar niamp námponu." ³⁷ Aenánko maok, Jisas am térenámp kar te am mwaekamp némpouk ponankor akwap nánko, kápa kare arop wawi naponu.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar

Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34

³⁸ Jisas fárámpra am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap. Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornámp touwe sámpea amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárákapao Jisasén sér. ³⁹ Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyakrá pourou mek touwe fokornámp touwe táman yoporánko, am touwe wae worokor ak-

†† 4:26 1 Kin 17:1-24; 18:1 ‡ 4:27 2 Kin 5:1-14 †† 4:34 Mt 8:28-29; Jo 6:69; Lu 8:28

wap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop fárákapao fár mwanap fir yankapámpono.

Jisaso kápae kare aropan fwapokwapinám kar
Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31

⁴⁰ Sabat yae yámar worae nánko, arop fárákapao náráp nouroup arop kápae kare touwe arokwamánk nap Jisasnámpok éréképá korop. Mao am fárákapán ankákárankrá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párapokámpono. ⁴¹ Táte kwatae-arop fákáreao kor kápae kare koumteouráp aropan pwarará worop-akwapránkrá Jisasén arakrá wumwirá sér i konapono, “Amo te Kwaromp Tárápono.” Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Kraís támaonoria mérapara, Jisas te am fárákapán te kar séri kwaponorá taokari námpon. †

Jisas taun ankwap mekmwaek yárakrá kar farákápám kar
Mak 1:35-39

⁴² Jisas koumounek kar fárámprá am yak námp pwarará, arop yak mo apár mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, koumteouráp aropao man oupouroukia maonámpok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá taokor mwaria. ⁴³ Aenapo maok, Jisas am fárákapán sérrá, “Ono te ankár ankwap taun mek kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákáp nanampono. Kwaro onan tak tére nanapria sámp-kérép nánko, ono ék nampono.” ⁴⁴ Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákáprá yáraki námpono.

Jisaso sénánko, Pita kápae kare éntékam sámpám kar

5 Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri yakáp. ² Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank. Éntékam ti konap arop fárákapao bot am fek pátea éntékam sámp konap umben yérerrá yakáp napo, ³ Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, “Amo bot ént mek kuk tae morok panánkár sakwapae.” Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek tankrá koumteouráp aropan kar farákáp.

⁴ Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, “Bot sámpea ént pirékarrá sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tia.” ⁵ Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, “Arop Tokwae, yino wae kumuruk éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok, oukoumwan te amo sénapara, sir nki mwaro.” ⁶ Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam fárákar naenámp niamp kare. ⁷ Aenko maok, mao énéni tére konap arop bot ankwap mek yakáp napo, am fárákapán ‘Koroepa yinan yaewourenk’ ria wumwi. Aeapo, am fárákap koroepa éntékam am tirá bot

† 4:41 Mt 8:29; Mk 3:11-12 †† 5:6 Jo 21:2-6

anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te kápae ént mek pik naenámp niamp pourouráp.

⁸ Aenánko, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te kwatae ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapae!” ⁹ Pita am takrá sénámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop nánko, méntér yakápnap aropao kuri kokorokor nap kwamp naponno. ¹⁰ Sebedimp tárápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énéni tére konap, am arop yaworao kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, “Amo apápi kwaponno. Amo éntékam érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo fwap ononampok koumteouráp arop érékép-korop nanapon.” ¹¹ Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao térenap ankank wae párapokrá Jisasomp wakmwaek tukup.

Jisas arop ankwapamp lepra touwe fwapi papám kar
Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45

¹² Ankwap ke fek Jisas ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te lepra touwe kwataeráp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok me kor woukoupria Jisasó námwan aropomp naenámp kar sérrá, “Amo onan fwapi pap nae nap kwamp te, tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek yiki kukur nae.” ¹³ Aeránko maok, Jisas maonámpok nárakarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te, amo yiki kukuraeria nampon.” Aeránko, ankár am ke fek táman maomp touwe wae pwar. ¹⁴ Tá Jisaso man kar kárakáre fek sérrá, “Amo arop ankwapan séri kwaponno, mono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses sérimpnám taknám Kwarén ofa sánkampo. Aenapo, arop fárákap wae nkea, waráp touwe te wokwae pwar námprá mér mwanapon.” ¹⁵ Aerámpan maok, Jisas am térenám kar te kápae kare némpouk akwapránk nánko, wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá Jisaso náráp touwe fwapokwapanoria korop. ¹⁶ Jisas am tére naerianám fek te Kwaromp kárakáre sámp naeria, arop yakáp mo nap ke mek akwap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. †

Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papám kar
Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12

¹⁷ Ankwap kumuruk Jisasó kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi ankwap fárákap, tá lo méria farákáp konap tisa fákáre makia distrik Galili ntiaka Judia mekamp taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem meknám koroepa, Jisasomp kar wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapokwaprá párapokapanoria Kwaromp kárakáre maomp pourouk oupouroupeyak námpono. ¹⁸ Aenánko maok, arop ankárankamp maomp kour ponankor surumpwia tank nánko, arop ankwap fárákapao sunkwiar mek papea sámpea koroepa nap mek sayinkea Jisasomp wonae fik pap mwaria. ¹⁹ Aenapan maok, kápae kare koum-

‡ 5:14 Wkp 14:1-4; Lu 17:12-14 †† 5:16 Mk 1:35

teouráp arop nap mek am mek yinkea fákeyakáp napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupourouk napo, mo. Aeria maok, narek pokea nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar fek paok tokoroepa, yae fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik am néntépá yakápnap koumteouráp arop ou mek pap. ²⁰ Aepo maok, Jisas am fárakapamp méran nkeaka am touwenámp aropan sérrá, "Onomp nouroup e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono." ²¹ Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáreao am kar wawia námoku támao ninikrá, "Máte apae aropao námp kwamp, Kwarén takrá kar wouroumprá sériane? Arop ankárankaomp kwatae ninik tirá épér naenámp te yak mono. Am te Kwaromp tére mwarono." ²² Tá Jisas am fárakapamp ninik mek wae méria, nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo apaeritea yiráp ninik mek poup takrá sérar rape? ²³ Ae te ono am aropan sérrá, 'Waráp kwatae ninik te wae pwarámpono'rá sénanko te, yumo wae 'Kare karonó'rá mér mwanap ni, ono 'Fárámprá akwapae'rá sénanko, mao wae fárámprá akwap nángo, yumo nkea ono sénamp kar 'Karenó'rá mér mwanap nie? ²⁴ Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro, máma apár mek takaeria kárakáre sánkeanánko, aropamp kwatae ninikan fwap tirá épér naenámp." Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknámp aropan sérrá, "Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámprá waráp amp i konap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae." ²⁵ Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao námoku am fek ampinámp ankank sámprá námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e sakapria warákár. ²⁶ Aenánko, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukouria Kwaromp e sakapria sérrá, "Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!"

Jisas Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar

Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17

²⁷ Warko wakmwaek Jisas am nap pwarará akwapria nke nángo, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, "Amo onomp wakmwaek koropae!" ²⁸ Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwarará fárámprá ankár Jisasomp wakmwaek akwap.

²⁹ Tá Livai Jisasomp fir tokwae nánap nángo, kápae kare takis sámp konap arop, tá ankwap kápae kare aropao kor méntér fépérrá tankápapo maok, ³⁰ Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia Jisasó éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérarrá, "Yumo apaerá takis sámp konap arop ntia ankwap kwatae ninikrá aropént pápárárrí tankáp napon?" ³¹ Tá nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá wounáprá arakrá sér, "Arop fárakap touwe mo, fwapnap te doktanámpok tukup mo i kon-

apono. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. ³² Tá taknámp ono ék namp te, arop, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namponorá niniknap arop táman yaewour nanko, maomp kwatae ninik pwaranoria ék nampon."

Wokwaekamp lo ntia wourékam loan sénámp kar

Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22

³³ Ankwap ke fek, arop ankwap fárakapao Jisasén sérrá, "Jon éréképea yarak i konámp arop fárakap te kápae kare por Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri yakáp i konapono. Tá Farisi fákáreao éréképá paokop i konap arop fákáreao kor tak i konapon. Aeno amo éréképá yarak i konap arop fákáre máte firráp ént fépér i konapon." ³⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan námokuráp pourouan wounáprá sérrá, "Ae te yiráp nouroup arop ankwap ankárank yupu sámp naerianámp arop oukoumwan yumont yak námp fek te, arop ankwapao fwap yumwan fir fár mwanap taokor naenámp nie? Mono. ³⁵ Tá nánkár wakmwaek aropao am yupu sámp naerianámp arop warámprá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nángo, am ke fek maok mao fwap fir wuri konapono."

³⁶ Jisasó námokuráp kar Juda firamp niniként tapokwap mo námpan am fárakapan wounáprá sérimp: "Arop ankwap waempyam épi me aomp naeria te, wourékam waempyam fárakapea épi waempyam fek pap mo i konámpono. Tá arop ankwapao tak nángo te wourékam waempyam popor soumpour námpon. Tá wourékam waempyam te épi waempyamént ankár pourouráp kárakáre mono. ³⁷ Tá arop ankwap épi meme yipi mek wain ént wourékam kér mo i konámpono. Tá arop ankwap tak námp te, wain ént wouréka-mao épi meme yipi fár-pwaránko, wain ént apárok kwarokor pik nángo, meme yipirao kuri kwatae akwap naenámpono. ³⁸ Aeno arop ankár meme yipi wourékam mek wain ént wourékam kér naenámpon. ³⁹ Tá arop épi wain ént fárianámp te warko wourékam wain ént fánaerá níkip mono. 'Ént wain épi te kwapwe kare ara, wae támaono'rá sér i konámpon."

Sabat yae fek tére mo i konap kar

6 Jisas ankwap Sabat yae fek mao éréképá yarak i konámp arop éréképea witráp yopwar meaok tukupria maok, am arop fárakapao mwae touwe nángo, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá fépérrá tukup. ^{†2} Aenapo maok, tá Farisi fákáreao sérrá, "Sabat yae fek lo kákánk i konap ankank te, yumo apaerá tak rape?" ^{‡3} Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Wokwaek Devit ntia maomp arop fárakapaoi nap kar buk fek yak námp te yumo nke mori kwapono? ⁴ Am ke fek Devit ntia maomp arop fárakap mwae touweria, Devit Kwaromp nap mek youmpea Kwarén sánknep pan aropao fár mono, pris fákáreao saráp fári konap pan wuriman mao fária, náráp arop

† 5:20 Mt 8:13

†† 6:1 Lo 23:25 ‡ 6:2 Kis 20:10

fárakapan nénkánko fáriapono.”^{†5} Aerá séria maok, warko Jisas am fárakapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apae kip’rá fwap sénaenampono.”

Jisas Sabat fek arop yae fwapi papámp kar

Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6

⁶Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea kourmteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párak mwaek yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak. ⁷Aenánko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwaek oupourouk. ^{†8}Tá Jisas am fárakapamp ninik mek wae méritea am yae yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá kuk mapek fokopeyaka!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokopeyak. ⁹Tá Jisas am fárakapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo aropan yaewourianánko yiki yak naenám ni, porokwapá pap mwanámp nie?”^{†10} Aeria am mek tankápnap aropan énoukouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare. ¹¹Tá am fárakap am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?”^{††}

Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá yarak nanamp’ ria nánkárápámp kar

Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19

¹²Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kumuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor. ¹³Koumounek yámar aok nángo éréképá yarak i konámp aropan ‘Koropenk’ ria wumwi. Aenánko, am fárakap wae korop napo maok, náráp tére mwanap arop éntér-sámpramp farákápea pwarará, mao am fárakapan ‘Aposel’ e[†] tokoprá kák. ¹⁴Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá ‘Pita’rá sér) ntia maomp nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, ¹⁵ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon, Selot Pati^{†††} mekamp arop, ¹⁶tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwaek Jisasén outiri naenámpon arop. ^{†††}

Jisas kápae kare arop fwapokwaprá kákámp kar

Matyu 4:23-25

¹⁷Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yarak i konámp aropént pikia apár émpi fek náráp éréképá yarak i konámp kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia mek, ntia taun Jerusalem mekamp kourmteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia Saidon mekamp arop fárakapao kuri yakáp. ¹⁸Am arop fárakap te Jisasomp kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapokwapanoria koropap. Tá kápae kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisas am koropnap aropan ponankor fwapokwapimpono. ¹⁹Jisasomp pourou meknámp kárakáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapokwaprá kák námpara, kápae kare kourmteouráp arop párak Jisasomp pourouk pap mwaria maonámpok tukup napon. [§]

Ém naenám ntia warákár naenám kar

Matyu 5:1-12

²⁰Jisaso náráp éréképea yaraknámp aropan énoukouopia sérrá,

“Yumo ankank monap arop fárakap, Kwaro yumwan ourour sánk naenampon. Am ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono. ^{§†}

²¹Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenampon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.

Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour sánk naenampon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amomoránk mwarea napon. ^{§††}

²²Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea kokwarokrá yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te kwatae mwaek paokopnap arop’rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour sánk naenampon. ²³Am arop fárakap yumwan tak napo te, yumo fwapono warákárriaka yonkwae kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Wokwae maomp appeyaenápo kor profet fákáreran takiap táman napon. ^{§†}

²⁴Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te yumo yonkwae kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.

²⁵Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae fépérrá yare nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo mwaek touwe mwanapon. ^{§††}

Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo éménkrá émti pik mwanapon.

²⁶Tá kápae kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap kwamp te mér kip: Wokwae maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i konap profetomp eran kor takrá sámpá sakapiapon.”

† 6:4 1 Sml 21:3-6 †† 6:7 Lu 14:1-5 † 6:9 Jo 7:23 †† 6:11 Lu 11:53-54 †† ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fek nkeae. ††† ‘Selot Pati’ fek Mak 3:18 fekamp kar fi fek nkeae. †††† 6:16 Jo 6:70-71

§ 6:19 Lu 8:46 §† 6:20 Ais 66:2 §†† 6:21 Ais 61:3; Yé 7:16-17 §† 6:23 Jo 16:2; 1 Pi 4:14 §†† 6:25 Jer 1:5-6

Yopornap aropan nouroup mwanap kar

Matyu 5:38-48

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar yénkrá sérrá, “Yumo onomp kar wanap arop yumwan sér rae: Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup kip. Arop yumwan yopor napo te, yumo man yaewour kip. ²⁸ Tá arop yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare kar sériaka, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo ‘Am fárákapan yaewourampo’rá Kwarén sér kip. ¹²⁹ Tá arop ankwapao amwan wapra kor fek porokwap nánko te, warko ankwap mwaek wapra kor sámp-arákarrá, maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket worokwap naerianánko te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwapono. ³⁰ Tá arop ankwapao, námwan ankank sápaie nánko te, ankár man sánkamp. Arop waráp ankank pwarokwap nánko te, ‘Am ankank arákarrá sápaie’ ria kárakáre fek séri kwapono. ³¹ Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan tak kip.

³² Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, waeman nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri námwan warákár konap aropan nopok warákár konapono. ³³ Yumwan yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono. ³⁴ Tá yumo arop nopok kuri sápaie naenámp ninikria ankank sánk nap te, waeman nopok sámp nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i konapono. ^{††35} Ae konapara, yumo ankwap ninik sámpenke. Yumwan yopornap aropan nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankár ankank monap aropan ankank nénkria, nopok kuri sápaie naenámpnonoria niniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek ankank tokwae sámpria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te námwan ‘Aesio’rá sér monap aropan aropompria, kwatae ninikráp aropan kuri aropomp i konámpon. ³⁶ Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konámponámp taknámp, yumo kuri am fárákapan yonkwae touwe kip.” ‡

‘Yumo arop ankwapan koti kwapono’rá sénámp kar

Matyu 7:1-5

³⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia ‘Mao te kwatae námp’ ria wouroumprá séri kwapono. Nopok Kwaro yumwan kuri yurukupia ‘Kwatae nap’rá sénaeane. Tá yumo arop kwatae ninik námpan yumo man, yaomwi mek pik nanaponoria far-pwar kwapono. Yumo tak napo te, Kwaro yumwan kor yaomwi mek far-pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap fárákapamp kwatae ninik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épér

† 6:28 1 Pi 3:9 †† 6:34 Lu 14:12-14 ‡ 6:36 Kis 34:6-7; Ef 4:32

naenámpnon. ^{††38} Tá yumo ankwap aropan ankár ankank nénk napo, nopok yumwan kor Kwaro ankank nénk naenámpnon. Mao nopok kámákarrá kápaie kare nénkria top-pwarámpea panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaka kwarákár námp yumwan nénk naenámpnon. Yumo arop mokope puri fek nénk nap te, Kwaro nopok yumwan take pourouráp nénk naenámpnon.” ‡

³⁹ Aerá séria pwarará maok, Jisaso arop fárákapan wounáp kar ankwapan kor farákáp: “Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap mwae kup yénképrá akwap naenámp nie? Mono. Takria te am yawor énékér me mek pik nenepe. ⁴⁰ Tá oukoumwan skulnámp arop te maomp tisan kámákár akwap mo i konámpono. Nánkáráp skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niamp take popwar yak konámpon.” ‡†

⁴¹ Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp ankwapwarápomp yi mek tiri kánanke tank námp táman énoukoupria amokuráp yi mek tanknámp yao kárakére tokwae nke mo rape? ⁴² Amo mokopia waráp ankwapnámpén sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono waráp yi mek tiri kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp yi mek yao kárakére tokwae tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te, yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Manmékir te amokuráp yi mekamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpea sítea maok, amo fwap énoukoup karia waráp nouroupomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.”

‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar

Matyu 7:16-20; 12:33-35

⁴³ Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpono. Tá taknámp kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ⁴⁴ Arop am yao ki tank námp táman wuri nkea maok, aráte am yao fekamponorá ninik i konapono. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te, wiráp paok aopwe fekamp tukupá kánánkapea fár mo i konapono. Tá wain ki te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank mo i konámpono. ⁴⁵ Táte taknámp kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápaie kare kwapwe kare ninik mwari yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te maomp ninik mek kápaie kare kwatae ninik mwari yak námpara, am fekamp kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.” ‡†

Nap ti konap wounáp kar

Matyu 7:24-27

⁴⁶ Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp karwaok mo rape? ⁵⁴⁷ Táte arop ankáránkamp ononampok koropea

†† 6:37 Jer 2:13 ‡† 6:38 Snd 19:17 ‡†† 6:40 Jo 13:16 ‡†† 6:45 Jer 3:10-12; Mt 12:35 § 6:46 Mt 7:21

onomp kar wawia mántwaok námp te, maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon. ⁴⁸ Am aropamp ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp niampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi mek yumwi épéria fampea kárakáre pwate nángo, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur mo, kárakáre yak konámpon. Am te apaeritea námpanápe, am aropao nap kwapwe kare ti tenámpara námpon. ⁴⁹ Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nángo éntenk tokwae koropria am nap tuk-sinánko, nap panánkár nángo, kwatae akwap konámpon niampono.”

Jisas ami keptenomp tére arop fwapi papámp kar

7 Jisas kourteouráp aropan am kar farákápea pwarará maok, akwapea Kaperneam mek. ² Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképá yak námp, mao náráp tére arop ankárankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea waeman sumpwi naenámp niamp pourou. ³ Aenánko maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda fi taokeyakáp konap arop Jisasnám-pok tirá kérépria sérrá, “Yumo tukupea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop fwapi papano.” ⁴ Aeránko maok, wae tukupea Jisasnám-pokria maok, man aropomp naenámp kar fek sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono. ⁵ Mao te Juda fi nomwan warákárriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp lotu nap ti námpono.”

⁶ Tá wae Jisas am fárakapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp nap-topokánko maok, am kepteno náráp arop ankwap fárakap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampweno. Aeria apae ono kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe. ⁷ Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanapanápe. Amo kar fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámp. ⁸ Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sámp konámp aropamp yae ankore mek yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae ankore mek yakáp napara, tá ono ankwapan ‘Amo akwapea’rá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan ‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará téreae’rá nanko te, mao takrá tére konámpono.”

⁹ Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan ninik tokwaea sámp-arákarrá kápea kare kourteouráp arop maomp wakmwaek korop napan sérrá, “Ono yumwan sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárakárenámp arop nke moi nampono.” ¹⁰ Táte am arop fárakap kepteno tirá

kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári tukupea nkeapo maok, keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap. †

Jisas Nain mekamp sumpwinámp tár-ménki kéménkia papnámp kar

¹¹ Takia pwarará, warko wakmwaek Jisas taun Nain mek akwap. Aenánko mao éréképá yarak i konámp arop fárakap, táte kápea kare kourteouráp arop makia Jisasént tukup. ¹² Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nángo maok, arop tár-ménki sumpwi námp sunkwiar mek papea sámpá korop. Aenapo am sumpwinámp aropamp éntupwar te táráp ankwap sámp mono, am ankárankamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae sumpwi te. Tá am taun mekamp kourteouráp aropao kuri am yupunt korop. ¹³ Aenapo maok, Tokwae Karao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan sérrá, “Amo émi kwapono.” ¹⁴ Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnámp sunkwiar fek yae pap nángo, am arop sámpnap arop am fek foukouri yakáp. Aenapo Jisaso sérrá, “Arop tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.” ¹⁵ Aenánko maok, am arop sumpwi yak námp te wae fárámpea tankrá kar sénánko maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar. ¹⁶ Aenánko maok, kourteouráp arop ponankor apáp tirinkria Kwaromp e sakapria sérrá, “Profet tokwae kar ankárank wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok, warko am fárakapao sérrá, “Kwaro náráp kourteouráp arop yaewour nanampria wae korop námpono.” ¹⁷ Aeria maok, arop fárakap Judia mekamp némpouk mwaek, tá kápea kare némpouk mwaek paokoprá Jisas am térenámp kar farákáp napon.

Jono éréképá yarak i konámp arop yawor Jisasnám-pok akwapep kar

Matyu 11:1-19

¹⁸ Aenapo maok, Jono éréképá yarak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo, Jon éréképá yarak i konámp arop anánkaopwe wumwiria ¹⁹ Jisasnám-pok tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’” ²⁰ Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnám-pokria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nángo, amonapok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’”

²¹ Am ke fek te Jisas kápea kare kourteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápea kare kwatae-arop pouroukamp yérepera kérép, tá kápea kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono. ²² Ae námp fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápea kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp

† 7:10 Jo 4:51 †† 7:15 Lu 8:41-42,49-55 ‡ 7:16 1 Kin 17:21-24

kipo. Yi néneráp arop fárakap warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea paokop. Lep-ranap aropamp pourou yipi warko yiki kwapwe naponon. Táte woupwi kéri yaknám arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferám naponon. Ankank moráp arop fárakap Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa naponon. ^{†23} Arop onan mér námpao, maomp mér kwatae akwap mo námp te, mao fwap warákarrá yak naenámpon."

²⁴ Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas koumteouráp aropan Jon yáranám kar farákápría sérrá, "Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwirao nárakapá nár-pwa-tenám kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono. ²⁵ Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankáránkamp waempyam kwapwe kare yirimpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápa kare arop waempyam kwapwe yiriria pourou yipi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon. ²⁶ Aeno yumo te mokope ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor ankwap profetén kámákár akwapnám arop tokwaeno. ²⁷ Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá,

'Yumo wawenke!

Ono arop sámp-kérép nanko,
onomp kar sámpea manmékír amwan mekia akwaprá

mao waráp mwae kup yororá akwap naenámpon.' ^{††}

²⁸ Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak námp te Jonén kámákár akwap námpon."

²⁹ Tá koumteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, "Kareno! Kwaromp ninik te yae-párakono." Am takrá sénap arop fárakap te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon. ³⁰ Táte Farisi fákáre ntia lo mérnep arop fákáre te Kwaro kwapwe kare mwae kup yéknép námpan younkwe sinap te, Jonomp yaek ént mek nér moi napara napon. [‡]

³¹ Tá Jisaso sérrá, "Mámá ke fekamp koumteouráp arop te mokope pourouráp aropono? ³² Am fárakap te némpouk tankáprá sokwáknep tárápu niampon. Tárápu kánanke-tárápao némpouk amore mek tankáprá sokwáknep tárápuan arakrá wumwi,

'Yino sére porokwap nánko,
yumo apaerá tár sámp mo rape?

Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp nánko
yumo apaerá ém mo rape?"

³³ Ae konapnám taknám arop ént mek nér i konám Jon mao koropea pan ntiaka wain ént fár mo nánko, yumo am táman warákár moria sérrá, 'Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp'rá sériapon.

³⁴ Aenap támao, oukoumwan kor Aropamp Táráp koropea, pan ntiaka wain ént fánánko, yumo am táman kor warákár moria sérrá, 'Nkenk! Mao te firráp wain ént kápaie fári konám aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp arop fárakapamp nouroupono.' Aerá sér i konapon. ^{†35} Aeno arop Kwaromp yonkwae kour sámp nap te, maomp paokop te nomwan yéknéprá am yonkwae kour te kare karonno." Jisas arakrá farákápámpon.

Kwatae ninikráp yupu ankáránkampao Jisasomp puk wel kwarákáramp kar

³⁶ Ankwap fek, arop Farisi ankwapao Jisasén 'Námont koropea fir fárae' ria wumwi nánko, Jisas akwapea am Farisimp nap mek fár mwaria tank. ³⁷ Aenánko maok, kokopor i konám yupu ankáránkamp am taun mek yak námpao 'Jisas Farisimp nap mek koropá fánan'rá sérap kar wa. Aeria maok, am yupu yumwi kwapwe fek yoroinap botol sanda sámpea korop. ³⁸ Mao koropea Jisasomp younkwek puyar mwaek wonae fik fokopeyará, émrá yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik. Aenánko, námoku náráp me pwae sámpea am fek torokorra aop mukur i konap niampría Jisasomp puk takria am sanda kwarákárámpono.

³⁹ Takánko maok, am Farisi Jisasén koropaerá wumwi rimp támao am táman nkea, arakrá ninik, "Táte máma arop profet kareao námp kwamp te, máma yupu maomp puk sanda kwarákár námp nkea, mao i konám ankank wae méria, am yupu te kwatae ninikráp yupunoria mér naeria námpon."

⁴⁰ Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas maomp ninikan pwarokwaprá sérrá, "Saimon, ono amwan ankwap kar sénae." Aeránko nopok Saimono sérrá, "Tisa, amo sénaenap kar sérae." ⁴¹ Táte Jisaso wounáprá arakrá sér, "Arop yawor akwapea, arop ankwapan turunk nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan K10 sánk, ⁴² Maki tenánko, wakmwae am arop yawor nopok sánk nenep pourou mo nánko te, am mani sánknám aropao wampwenori pwar. Aenánko te am arop yawor te wa mani sánknám aropan warákár tokwae námpono?"

⁴³ Táte Saimono nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono nük namp te, mani tokwae sámp námpao, nopok sánk monám aropao námpono." Táte Jisas sérrá, "Waráp kar te yae-párak támaono."

⁴⁴ Aeria maok, am yupu yaknám mwae sámp-arákarrá, Saimonén yéknéprá sérrá, "Amo máma yupu mapek nkeae. Ono waráp nap mek korop namp te, amo waráp tére konap aropan sénapo, onomp pu yárar moi námpono. Aeno máma yupu mao náráp émti ti fek onomp pu kor yáraria, náráp me pwae fek féki torokor námpono. ^{†45} Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi naponon. Aeno máma yupu te ono oukoumwan nap mek korop namp feknám pia koropea oukoumwan onomp puk aop mukur i konapnám tak námpono. ⁴⁶ Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, máma yupu te

† 7:22 Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16

†† 7:27 Mal 3:1; Lu 3:2-6 ‡ 7:30 Mt 21:32

†† 7:34 Lu 5:30 ‡ 7:44 Stt 18:4

onomp puk sanda kwarokor námpono. ⁴⁷ Aenámpantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianámp te, maomp warákár te kánankeno." ⁴⁸ Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, "Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono." ⁴⁹ Aerá séránko maok, táte am énénti tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá sérar, "Mámá arop máte wa námp kwamp, nkwakwe make téreria kwatae ninikan kor tirá épér námpono?" ⁵⁰ Táte Jisaso am yupuran sérrá, "Waráp onan mérnámp támao amwan fwapi pap námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo." †

Koumteou ankwap fárakap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

8 Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yákrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap Kwapwe Kare Kar koumteouráp aropan fárakáprá yarak nánko, mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop énénti paokop. ² Tá koumteou ankwap fárakap wokwaek kwatae-arop pouroukamp yéréperá kérépria maomp touwe fwaprá kákámp, am fárakapao kuri Jisasént énénti tukup. Ankwap te, taun Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánek kwatae-arop maomp pouroukamp tirá épérimp, ³ Tá King Herotomp nap taokeyak konámp arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá kápae kare ankwap koumteou kor méntér tukup. Tá am koumteou fárakap te Jisas ntia mao éréképea yarak i konámp arop fárakapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria mént paokopiapon. ††

Arop yopwar mek ankankou yoronámp wounáp kar

Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9

⁴ Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekamp kápae kare arop koropea Jisasomp wonae fik koupoukour napo, mao am fárakapan wounáp kar arakrá fárakáp:

⁵ "Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yirirá yak nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk piká tankáp nánko, aropao pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpono. ⁶ Tá ankankou ankwap yumwi kor námp fek piká tankáprá térér námpao maok, ént féki mo nánko, am ankankou ponankor yárakére námpon. ⁷ Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankápria térér námpao maok, wiráp paok méntérria am támao oupoupourámpon. ⁸ Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek piká tankáp námp te fwap péreaka pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpon."

Jisas aerá séri pwarará maok, am fárakapan sérrá, "Arop woupwiráp te ankár am kar wa kuno."

Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik

Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20

⁹ Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao wounáp fi kor mér mwaria Jisasén turunk. ¹⁰ Aenapo, nopok Jisaso sérrá, "Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek wouroumpyek námp te Kwaro námoku yumwan wae yénkép námpono. Aeno arop ankwap fárakapao maok wounáp karan saráp wa napo. Aenapara, mao te yiran nke napao maok, am ankank te wuri nke mo mwanapon. Tá arop fárakap kar wa napao maok, fi kor mér mo mwarea napon." ‡

Ankankou yirir nap wounáp kar fi kor

Matyu 13:18-23

¹¹ Jisaso warko arakrá sér: "Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te Kwaromp karonó. ††¹² Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp'rá sénámp te, arop kar wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárakap Kwarén mér napo, mao am arop fárakap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar pouroukouprá épér i konámpon.

¹³ Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp'rá sénámp te, táte arop kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik mono. Kánanke kwarok ke fek saráp Kwarén méria, nkwakwe make ankank korop nánko, ti-arári tukup napon.

¹⁴ Táte Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp'rá sénámp te, arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp maniráp ankank sámprá apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae karia oupoupouránko, yao ki tank námp niamp pourou mo mwanapon. ††¹⁵ Aeno 'Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp'rá sénámp te, arop kar wawia, níki-samp napon. Am fárakapamp ninik yae-párak kareria kwapwe kare nánko, kárakáre yakáp napo, maomp ninik mek te yopwar mekamp firao kare yak námp niampi yak naenámpon." †††

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar

Mak 4:21-25

¹⁶ Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, "Arop lam pounkouroupea nap te tap woukwapá pap, tá kákánar ankore mek pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek youmpnap arop fárakapao am wae nke mwanapon. ¹⁷ Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te nánkár wakmwaek érik korop naenámpon. Tá kápae kare ankank aropao mek oupoupouria kák tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko, arop fárakapao wae nkea mér mwanapon.

¹⁸ Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp kar kárakáre fek níki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe méntér

† 7:50 Mt 9:2-6 †† 8:3 Lu 24:10

‡ 8:10 Lu 10:21 †† 8:11 1 Pi 1:23 †† 8:14 Lu 18:18,22-24
††† 8:15 Jo 6:28-29

tapokwap naenampon. Aeno tá arop kar wawia niki-samp nampan mpwe námpao mo námp te, Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp pwarokwap naerampon." †

Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap kar
Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35

¹⁹ Jisaso takrá kar farákápamp ke fek maomp éntupwar nti nánaeounáp man nke mwaria korop napao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wonae fik koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup mwanap pourou mo. ²⁰ Aenapo maok, arop ankwap farákapao Jisasén sérrá, "Waráp éntupwar nti nánaeounáp amwan nke mwaria koropea ek yakáp nape." ²¹ Táte Jisas am farákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Koumteouráp arop farákap Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar nti onomp nánaeounápono." ††

Jisas ouwi tokwae taok-pwararimp kar
Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41

²² Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yarak i konámp arop farákapént bot mek kounkouria sérrá, "Nomo ént aokore tokwae tápampea nkamwae fik tukup mwaro." Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo, ²³ bot wae ént kuk akwap nánko, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am ént aokore mek ouwi tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént koupour nánko, am arop farákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp. ²⁴ Aenánko maok, am farákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, "Arop Tokwae, Arop Tokwae! Nomo oukoumwan ént mek pik mwanámp niampáne!" Aeapo Jisaso farámpea fokopeyakrá am ouwiran taokoránko, ouwi nti ént tokwae anakop námp wae pwarareaka, ént ounk wae pwar. ²⁵ Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop farákapan turunkrá, "Yiráp onan mér nap te maok yak námpono?" Aeránko, am farákap te apápria ninik tokwaeria maok, námoku támao sérarrá, "Mámá arop máte waweane? Mao ouwi nti éntan sénánko, ankár mao sénampaok námp ta!" ‡

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-aropan yéréperá kérépámp kar
Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

²⁶ Am farákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea nkamwae fik apár Gerasa mek korop. ²⁷ Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nánko, am némpoukamp arop ankwap ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákáreráo maomp pourouk woukouri yakáprá man fákapá fákeyakáp napo, arop kápae kare por man poukeyakáprá sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákapá paprá. Mak napo kuri, am te ankár fápákárápi ko sirarrá akwap konámp. Ankár wokwae karia koropea oukoumwan námp te, waempyam kámp mono. Pourou mwar

† 8:18 Mt 25:20-29 †† 8:21 Lu 11:27-28; Jo 1:11-13 ‡ 8:25 Mk 9:20-24

yakrá, nap mek amp mono. Ankár am kwatae-arop tá-mao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár me kwar yu fi mwaek yarak i konámpon.

Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokompria tékén wumwia waeria sérrá, "Jisas, narekamp Kwar Tokwae Karamp Táráp e! Amo onan apae nanape? Ono amwan kárákáre fek sér rae: Amo onan touwe kwatae sámp kwaponno." Am te apaeria námpanápe, Jisaso am kwatae-aropan 'Érik mankael'rá yopor. ††

³⁰ Jisaso man turunkrá, "Waráp e te apaeno?" Tá mao sérrá, "Onomp e te 'Ami' no." Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop farákap maomp pourou mek woukouri yakáp napara, takrá sénámpon. ³¹ Aeria maok, am kwatae-arop fákáreráo náráp pourouantá yonkwae touwe tokwaeria Jisasén tékén sérrá, "Amo yinan nánkáráp touwe sámp mwanámp me tokwae éri mek yéréperá kérép kwaponno."

³² Aerá sérapo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yipiri fek fépérrá yakáp. Aenapo maok, am kwatae-arop farákapao Jisasén aropomp naenampon kar fek tékén sérrá, "Yinan te kouramp pourou mek tirá kérépe!" Aerapo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria pwar. ³³ Aenko maok, am kwatae-arop farákap am arop pwarará tukupea kouamp pourou mek woukourapo, am kou kápae kare te épépérépia pirikimpria fákáre tokwae mek ént aokore mek pikrinkria ént fépérrá nékér popwarámpria surumpwi yakáp.

³⁴ Tá kou wun i konap arop farákap am táman nkea pirikimpá tukupea, taun mekamp koumteouráp arop am karan farákaprá sériaka, am mwaek kirikiri kouráp sipsiprap wunnap arop farákapan am kar farákaprá sérar. ³⁵ Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisasnámпок tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukouppá yaknám arop nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao ninik fwapnae sámpea waempyam yirimpea Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenánko, am koumteouráp arop am táman nkea apáp tirink. ³⁶ Jisaso am kwatae-arop yaknámpráp arop am fwapi pap námp nkenap arop fákáre am koropnap arop farákapan farákaprá sér.

³⁷ Apár Gerasa mekmwaekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tirinkria, Jisasén sérrá, "Amo wae yinan pwarará akwapae!" Aerapo maok, Jisas wae éréképá yarak i konámp arop farákapént bot mek korokwapea wae arári tukup mwaria. ³⁸ Aenapan maok, am arop kwatae-arop farákap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, "Ono te ankár amont akwap nae kar namponno." Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, 'Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwapea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukamp arop am farákapae'rá séria sámp-kérépámpmon. Aenko maok, am arop akwapnae am némpoukamp ponankor koumteouráp arop am Jisas námwani námp farákaprá sérimpon.

†† 8:27-29 Lu 4:34

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43

⁴⁰ Mamwaek fikamp kápae kare koumteouráp arop Jisasén yépékrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yáráknámp aropént bot mekia arári korop napo, am koumteouráp arop mao korop napan warákáránkrá yakáp. ⁴¹ Aenapo maok, tá arop ankwap maomp e te Jairus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop, mao koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Amo onomp nap mek koropae.” ⁴² Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwap sámp mono, am yupu-táráp ankáránkamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpramp yopwar niamp arakenámpao, mao wae sumpwi naeria wae nánko námpono.

Táte Jisas wae ampok akwap naeria akwap nánko, arop ou kápae kare man ikarea tukup. ⁴³ Tá am ou mek yupu ankáránkamp yak námp, mao te e furuk pik námp ankár taki yakrá akwapea éntér-sámpramp yopwar. Ae námp kwamp maok, námwan fwapi pap mwanapan mpwerá kápae kare mani sinámp pan maok, dokta fárákap man fwapi pap mwanap pourou mono. ⁴⁴ Am taknámp yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaeknámp Jisasomp waempyam fu fek yae pap nánko, maomp e furuk piknámp am wae koupour kar pwar. ⁴⁵ Tak nánko, Jisas turunkrá, ‘Onomp pourouk yae pap námp te wawean?’ ránko, arop ponnankor sérarrá, “Ono te mono.” Táte Pita sérrá, “Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ikarea kimpá yakáprá waráp pourouk touroupoukour naponono.” ⁴⁶ Táte Jisas sérrá, “Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono wae mér, onomp kárakáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpon.” ⁴⁷ Aeránko am yupu wae méria, ami námp te mek wouroump naenámp pourou mo námpantá maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp wonae fik apárok kwaráp torokomprá koumteouráp aropao nke nap fek Jisasomp pourouk yae papnámp fi kare séria, tá ‘Onomp touwe te oukoumwan waeman koupour pwar námpon’rá sénémp. ⁴⁸ Aeránko, Jisas am yupuan sérrá, “Táráp e! Amo onan mér nap támao amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea yonkwae kakére fek yakampo.”

⁴⁹ Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nánko, arop ankwap Jairusomp nap meknámp koropea man sérrá, “Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan youpoukwap tére tokwae sánk kwaponono, wampweno.” ⁵⁰ Aerámp pan maok, Jisas am kar wawia Jairusén sérrá, “Amo apápi kwaponono. Amo ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap naenámp.” ⁵¹ Tá Jisas wae akwapea Jairusomp nap mekia maok, koumteouráp arop fárákapan ‘Táráp sumpwi tanknámp nap aokore mek yink kwaponono’ ria taokor. Aea maok, Jisas námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar naropwar, makia man mwar éréképea am nap aokore

† 8:46 Lu 6:19

mek yink mwarea. ⁵² Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá yonkwae touwerá éménkrá yakáp napo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo éménki kwaponono. Mao te sumpwi mono, párák amp námponono.” ⁵³ Aeránko, arop fárákapao am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae sumpwi tenámponoria. ⁵⁴ Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yupu-tárápamp yaek sámpae kéménkrá arakrá sér, “Táráp e! Amo fárámpae!” ⁵⁵ Aeránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nánko, am táráp koupour kar fárámp. Aenángo, Jisaso éntupwar naropwarén sérrá, “Man fir sánkenke.” ⁵⁶ Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tokwae nepo maok, Jisas am anánkwapan kar kárakáre fek sérrá, “Mámáninamp ankank mámáte arop ankwapan séri kepono.” ††

Jisaso mao éréképá yáráknámp éntér-sámpramp aropan aposel tére nénkámp kar

9 Ankwap ke fek Jisas náráp éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia kák. Aeria maok, kwatae-arop yérépera kérépria touwenap arop fwapokwaprá kák mwanap kárakáre nénk. ² Aeria Jisas am fárákapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknámp kar tukupá farákápria, touwenap arop fwapokwaprá kákrá, ³ Maken’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank mént tipaokop i konap te taki kwaponono. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráte titukup kwaponono. ⁴ Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop ankwapao yumwan nkea warákárria náráp nap mek érékép nánko te, yumo ankár maomp nap mek saráp yakáprá tukupea am taun pwarará tukupnap ke fek kipo. ⁵ Aeno táte yumo ankwap taun mek tukup napo, arop ankwapao yumwan warákárria náráp nap mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun pwarará yiráp su fekamp woup poporokompria pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku nap támaono.” ⁶ Jisaso aerá farákápá pwaránko maok, am fárákap wae tukupea kápae kare némpouk mwaek Kwaromp kar farákáprá am némpouk mwaekamp touwenap arop fárákap fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenámp kar

⁷ Apár Galili taokeyak konámp King Heroto Jisas kápae kare ankank térenámp kar wawia ninik tokwae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao sérrá, “Arop ént mek nérrá kák konámp Jono apár me meknámp warko fárámpea námpon.” ⁸ Tá ankwap fárákapao sérá, “Profet Elaija warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Wokwae kar profet ankwapao sumpwianámp támao warko fárámpea námpon.” ⁹ Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon te ono wokwae sénanko, yápare kor fár-sirari naponono. Aeno ono oukoumwan wa nanko, nkwakwe make tére nám-

†† 8:56 Mt 8:4 ‡ 9:8 1 Kin 17:17-24

prá sénap arop te wanono?" Aeria maok, mao Jisasén nke naeria námpon. †

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

¹⁰ Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárakap am wae Jisasnámok arári koropea am tére- nap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárakap am fek pwarará éréképá yarak i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kirikiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap. ¹¹ Aenánko maok, tá koumteouráp arop fárakap mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárakapan nkea kopenkria warákárria maok, mao am fárakapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákápria, touwe- nap arop fárakap fwapokwaprá kák.

¹² Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yarak i konámp arop éntér-sámpramp támao koropea Jisasén sérrá, "Mámá arop fárakap má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnep némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakápnep te arop yakápnep monap apárono." ¹³ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumoku támao am fárakapan fir nénkenke." Tá am fárakapao sérrá, "Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankápnep námpon. Ae te warápnep ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko má kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?" ¹⁴ (Mámá arop ou te 5,000 niamp arakeno.)

Jisaso am fárakapan sérrá, "Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramp koupoukarrá tankápanápono." ¹⁵ Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankápnep. ¹⁶ Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yámp mek tokoreyakrá Kwarén 'Aesio'rá sér. Aea pwarará, am pan féké, éntékam tokop, makia mao éréképá yarak i konámp arop fárakapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp aropan nénk. ¹⁷ Aenapo, am koumteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukoumwan tankápnep nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén 'Amo te Kraiso támaono'rá sérimp kar

¹⁸ Ankwap ke fek Jisaso námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao maonámok korop. Aenapo, Jisaso am fárakapan turunkrá, "Koumteouráp arop fárakap onan te 'Wanono'rá sénapono?" ¹⁹ Aeránko mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao nopok man sérrá, "Ankwap fárakapao sérrá, 'Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.' Tá ankwap fárakap sérrá, 'Amo te

wokwaek yakámp profet Elaijanono.' Tá ankwap fárakapao sérrá, 'Amo wokwaek yakea sumpwiap profeto fárámpea korop napon.'" ^{†20} Táte warko am fárakapan turunkrá, "Yumo kareao te onan te 'Wano'rá sénapono?" Pita maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Amo te Kwaro sámpe-kérépnám Kraisono." ‡

Jisaso 'Námo sumpwia fárám nanamp'rá sénám kar

²¹ Pita takrá séránko maok, Jisaso am fárakapan 'Amo kar ankwap aropan takrá séri kwapono'rá kar kárakáre fek taokarrá pwar. ²² Tá mao sérrá, "Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámpe nánko, arop taokeyakápnep konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákápnep konap arop fárakap, makia man younkwe sínapo, arop fárakapao man faropea pap napo, sumpwia yinínk yae yakeaka warko fárámpe naenámpon."

²³ Aerá séria pwarará, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan ponankor sérrá, "Táte arop ankwap onont korop naeria námpe kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámpe mao kuri ankár kumur méntép 'Touwe tokwae sámprá, fwap sumpwi nanamp'rá ninik námpeao maok, fwap onan éntér pap naenámpono. ^{†24} Aeno táte arop ankwap námokurápnep niníkaok sarápnep yakria Kwaromp ninik wampweri pwar námpe te, mao te yiki yakápnep sámpe mono. Aeno arop ankwap ononampok námpan am fek man sámpe-wouroump nap te, mao te yae-párák yiki yak naenámpon. ²⁵ Tá arop ankwap apárokamp ankankan sarápnep tére kárakárerá yarákianánko, maomp waemp yaomwi mek pik nánko, am kápae kare ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpon? ²⁶ Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámpe pwarápnepaenámpe te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokurápnep wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárakapamp wae tárapokwampia éknámpe ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo nae-námpono. ^{†27} Ono yumwan kare kar sénampono: Arop ankwap fárakap máyakápnep nap oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápnep, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanapono."

Jisasomp pourouk wae tokwae nkeap kar

Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13

²⁸ Jisaso am kar farákáprá séri pwatea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warápnep, Jon warápnep, Jems warápnep, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok. ²⁹ Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankár am ke fek táman, maomp yimetápnep te mwar pourourápnep akwap nánko, maomp waempyamao kuri méké wae niampria wae tákapa wae. ³⁰ Aenánko arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija ^{†††} kwaporok koupour kar méntér fokopeyakrá kar sér. ³¹ Am arop yawor te Kwaromp

†† 9:19 Mk 6:14-16 ‡ 9:20 Jo 6:68-69 †† 9:23 Mt 10:38-39 †† 9:26 Lu 12:9 ††† 'Moses ntia Elaija': Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

† 9:9 Mk 6:27

wae tokwaerént foukouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek sumpwi naenámpría nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp. ³² Pita mao ouwipi nánko, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntia-ka am arop anánkaopwe foukouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk. ¹³³ Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, “Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yininkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijamp, makia ti mwanámpon.” Pita am takrá sénámp te, am fi mér moria, kwaporok sénámpon.

³⁴ Pita takrá sérrá yak nánko, kouwme tokwae ékia oupouroup nánko, am arop yininkaopwe apáp tirínk. ³⁵ Aenapo maok, am kouwme meknámp arop karao arakrá sér, “Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenámpría nánapi pwate nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” † †³⁶ Am kar takrá séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pikianap ke fek te, arop yininkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeripono.

Jisas kwatae-arop woukoupeyáknámp táráp fwapi papnámp kar

³⁷ Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pik napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeakó kikip. ³⁸ Aenapo, am mekamp arop ankárankampao námwan aropomp naenám kar fek wumwiria sérrá, “Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp táráp nkeae. Ono te má táráp ankárank támao mwarono. ³⁹ Aenampan, kwatae-aropao ankár kar koropá noumpoukoup nánko, táráp apánka wae nánko, man sámpá fopwao-ka waeria maomp pourou mek sámpá yampourouria koupon worokor pik mo, kápae kare por taki yak nánko, am tárápamp táp meknámp atop wupwi korop konámpon. ⁴⁰ Ae konámpantá ono amo éréképá yarak i konap arop fárákapao, onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak mwanap pourou mono.”

⁴¹ Aeránko maok, nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo máma ke fekamp koumteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik fek yakáp napon! Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.” ⁴² Aeránko, am táráp oukoumwan mwaeakó mank nánko, am kwatae-arop támao am táráp apárok sámpea sinánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko maok, Jisas am kwatae-arop táman yoporía pwarará, am táráp fwapi papea sámprá naropwarén sánk. ⁴³ Aenapo maok, kápae kare koumteouráp arop am Kwaromp kárákare tokwae nkea kokorokóránka waeapon.

† 9:32 Lu 13:33 †† 9:35 2 Pi 1:17-18 ‡ 9:35 Mt 12:17-18; Lu 3:22

Jisaso sumpwi naemp ankwap por sénámp kar

Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik tokwae napo, Jisasó námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapao sérrá, ⁴⁴ “Yumo ankár fwapia woupwi pátea máma kar wawenke! Nánkár wakmwaek tae morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárákare sámpá yakápnap aropamp yaek sánk mwanapon.” ⁴⁵ Aeránko maok, mao éréképá yaraknámp arop fárákap te mao sénámp kar fi te mér mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpyak námpara, mér mwanap pourou moriaka, am kar fi turunk mwanapan kor wampwéri pwararapon.

‘Wa arop tokwae yak kun’rá turunknap kar

Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20

⁴⁶ Táte Jisasó éréképá yarak i konámp arop fárákap námoku támao, ‘Nomo ou mek mamek te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun’rá téréménki-apon. ⁴⁷ Aeapo maok, Jisasó am fárákapamp ninik mek yaknámp ninikan wae méria maok, mao táráp ká-nanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá, ⁴⁸ am fárákapao sérrá, “Arop onan ninikria mámake tárápan warákárria warámp námp te, onan kuri warákárria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp námp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor warákárria warámp námpon. Arop ankwapao mao námoku te wampwéri pwarará yumwan ponankor yae-wour námp te, am arop támao maok Kwaro nke námp fek nareki yak námpon.”

‘Arop yumwan yopor mo nap te, yiráp nouroupon’rá sénámp kar

Mak 9:38-40

⁴⁹ Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, “Arop Tokwae, yino nke nánko, arop ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yérépera kérép námpao maok, mao te nomont waráp wakmwaek yarak mo námpantá, yino man taokor-anámpon.”

⁵⁰ Aeránko maok, nopok Jisasó man sérrá, “Yumo man taokor kwapono. Arop yumwan yopor mo námp te yumonap mwaeakó yaknámp arop támaono.”

Samaria fákare Jisasén monorap kar

⁵¹ Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenám yae wae fae nánko, Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárákarea wae námpono. ⁵² Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nánap mwanapria tirá kérép nánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp ankwap mek. ⁵³ Aenampan maok, am nempouk arop fárákapao Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria napantá, am fárákap te, náráp nap mek

†† 9:44 Lu 9:22 †† 9:46 Lu 14:11; 22:24-27 ††† 9:51 Lu 17:11

korop te monoria wae. ⁵⁴Tak napo maok, Jisas éréképá yárák i konámp arop yawor Jems ntia Jon am wawia Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar mekamp yaomwi tokwae sámp-kérép nánko ékia mámá arop ponankor wurukumpi pwar naenámp te mokopono?" ⁵⁵Aerepo maok, tá Jisaso sámp-arákarrá am arop yaworan yopor. ⁵⁶Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap némpouk pampiaapon.

Jisasonámpaok mwanap niníkan sénámp kar

Matyu 8:18-22

⁵⁷Jisas náráp arop fárákap éréképea tukupá mwaeao napo maok, arop ankwapao man sérrá, "Amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon." ⁵⁸Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, "Mwaep te me mek pamp i konapono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono." ⁵⁹Aeria maok, arop ankwapan sérrá, "Amo te ononampaok koropae." Aeránko, tá am aropao sérrá, "Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi nánko pátea korop nae." ⁶⁰Tá Jisaso man sérrá, "Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi mwanap aropao yokoroepa papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro maomp firáp taokeyak konámp farákápea."

⁶¹Arop ankwapao Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae koukoupwiyekea pwatea korop nanamp te mokopono?" ⁶²Tá Jisaso nopok man sérrá, "Arop Kwaromp tére naerianámpao, pwatarinámp ankank fek warko ninik námp te, mao te Kwaromp tére naenámp pourou mono." ^{††}

Jisaso 72 arop fárákapán térenkria tirá kérépámp kar

10 Wakmwaek Tokwae Karao 72 arop ankwap fárákap téreanáponoria, wakmwaek námoku yárákrá akwap nanamprianámp némpouk mwaeak anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ^{‡2}Aeria mao arop Kwaronámpok korop mwanapan niníkria am fárákapán wounáprá sérrá, "Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak námpán maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ^{‡†}

³Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as niamp arop ou mek yumwan sipsip moroknámp tirá kérép nampon. ⁴Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo mámá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwaeao arop kíkípria te, man 'Gude'rá séria am fek yakáprá kar séri kwapono.

⁵Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: 'Ono ninik namp te, Kwaro mámá nap mekamp koumteouráp arop

yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.'

⁶Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nánko te, yumo am fárákapán sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop naenampon. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nánko te, am yumo sénap yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenampon. ⁷Tak nánko te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te kápae kare nap mek paokopi kwapon. ^{‡‡}

⁸Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria, nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip.

⁹Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: 'Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.'

¹⁰Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria, náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeao am fek yakáprá sérrá, ¹¹'Yiráp mámá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárákapá yak námp te yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik námponorá sér kip.' ^{‡‡‡}

^{‡‡‡12}Jisas am fárákapán arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, "Ono yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenampan maok, am Kwarén younkwe sínap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop naenampon." [§]

Kwarén younkwe sínap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar

Matyu 11:20-24

¹³Jisas am fek warko sérrá, "Yumo Korasin mekamp arop, koutoutáráp nape! Yumo Betsaida mekamp arop, koutoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek akwapea ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárákrá yoro nánko nkeria te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok tukup mwarapono. ^{§†14}Nánkáráp Kwaro koumteouráp aropán énounkoupia Tair ntiaka Saidon mek sánkámp touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp touwe kwatae te yoporop tokwae karon. ¹⁵Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao 'Yino te kwapwe kare ritea yámar mek pok mwanámp' ritea nape? Mono. Yumo te waeman yaomwiráp me tokwae mek pik mwanapono." ^{§†16}Aerá

† 9:59 Lu 14:26,33 †† 9:62 Fl 3:13 ‡ 10:1 Mk 6:7 †† 10:2 Jo 4:35

‡‡ 10:7 1 Ko 9:6-7; 1 Ti 5:18 ‡‡† 10:11 Ap 13:50-51 ‡‡‡ 10:11 Mt 10:7-14 § 10:12 Stt 19:24-25,27-28 §† 10:13 Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:3-4 §†† 10:15 Ais 14:13-15

séria pwarará maok, warko mao am éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Arop yiráp kar wa námp te, mao onomp karan kuri wa námpon. Tá arop yumwan younkwe sínámp te, mao onan kuri younkwe sínámp. Tá arop onan younkwe sínámp te, onan sámp-kérép nángo ék namp Kwarén kor man younkwe sínámp.” †

72 arop fárákap tukupá térerá paokopia arári koropap kar

¹⁷ Wakmwaek 72 arop fárákap arári koropea warákáránkria Jisasén sérrá, “Yinomp Arop Tokwae, yino waráp e fek sénánko, am kwatae-arop fárákap yino sénámpaoki napon.” ¹⁸ Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon. ††¹⁹ Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárákáre nénk nampara, yumo fwap fou-tákam ntia kao pumpuri anámpria, yumo yiráp yopor arop Satanomp yorowar kárákáre fwap kwe-pwar mwanapon. Yumwan touwe sámk naenámp ankank ankwap yak mono. †²⁰ Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tokwae kwapon. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e kukumwia páte námpan warákár mwanapon.” ††

Jisas warákárria Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar

Matyu 11:25-27; 13:16-17

²¹ Jiaso am arop fárákapa farákápnep kar am wawia, Yiki Kor Spirit man warákár sámk nángo, warákárria náráp Naropwarén sérrá, “Onomp Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak napon! Amo am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yénkép mono. Párák némpoukamp aropan saráp yénkép nap táman ono amwan ‘Aesio’rá sér rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak napon.” ††

²² Aerá séria pwarará, warko am arop fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námpono. Arop ankáránkamp Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono. Táráp námoku ntia Tárápao náráp Naropwar yénképnámp arop fárákap támao saráp Naropwarén mér kari yakápnapon.” ††

²³ Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpamp arop fárákapa mwar Jisasént yakápnapo, am fárákapaonapok sámp-arákarrá am fárákapan nkeria maok, arakrá sér, “Yumo nkenap ankank máma arop ankwap fárákapa nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár mwanapon. ²⁴ Ono yumwan sénampono: Wokwae kar kápae kare profet ntia kápae kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwanámpria yépékapao maok, nke moiapon. Tá am fárákapa oukoumwan yumo wanap

kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon.” †††

Apár Samaria mekamp arop Juda mekamp arop ankáránkank yaewournámp kar

²⁵ Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koropea, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, “Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpae yaká yak nanampon?” ²⁶ Tá Jiaso man sérrá, “Lo fek te apae kar yak námpon? Amo te mokoprá farákápnapon?” ²⁷ Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp Kwar Tokwae karan te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákámpo. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpamp.” ²⁸ Tá Jiaso man sérrá, “Yeno. Am támaono! Amo yae-párák kare sénapon. Amo takria maok, amo yiki yak sámpae yaká yak nanapon.” †††

²⁹ Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak namp turunkria, pwarápae sámp námp-waeria maok, warko Jisasén turunkrá, “Onomp firáp arop te wan sénapon?” Tá nopok Jiaso wounáp kar man arakrá sér, ³⁰ “Arop ankáránkamp Jerusalem meknámp Jeriko mek pik naeria nángo, oukun arop fárákapa mwaeoak yééréki yakápnapo man sámpá tankápnámp fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakápnámp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeoak taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp. ³¹ Tá am ke fek pris tére konámp arop ankáránkamp am mwae páraok pikia akwaprá am aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap. ³² Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropea am arop tank námp fek námpao, am aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.”

³³ Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankáránkamp am mwae-páraok koropea am arop tank námp fekría, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ³⁴ Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kaka-pea námokuráp donkimp pourouk papea sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-sámp amp. ³⁵ Aampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok, man sérrá, ‘Amo máma arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwae maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan sámk nanampon.’”

³⁶ Jiaso am wounáp kar farákápnámp maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, “Amo má kar wawia mokoprá ninik rap? Máma yinínkaopwe arop te wa mokop arop oukun aropao fuki sirarinap aropan maomp firápnámp i konapnámp taknámp námpon?” ³⁷ Tá

† 10:16 Jo 5:23 †† 10:18 Ais 14:12; Yé 12:8-9 † 10:19 Sng 9:13 †† 10:20 Yé 3:5 †† 10:21 Lu 8:9-10 ††† 10:22 Jo 3:35

††† 10:24 1 Pi 1:10 § 10:25 Mt 22:34-40 †† 10:27 Lo 6:5 ††† 10:28 Ro 10:5 §† 10:33 Jo 4:9

am lo mérnámp aropao man sérrá, "Am arop man aropompia man yaewourámp te támaono." Jisaso man sérrá, "Amo akwapea amo kuri am táman taknámpam-po."

Marta ntia Mariaoinep kar

³⁸ Tá Jisas ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárákámp énéni takrá tukupea mwaeao napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap náanko, yupu ankwap, maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ³⁹ Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank náanko, Maria koropea maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank. ⁴⁰ Marta te námoku fir yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour mo námprá ninika wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Onomp nánae te onan pwate náanko, onoku nápar fir nánaprá tére nampono. Amo am te ninik mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano." ⁴¹ Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, "Marta kwae! Amo te kápae kare ankankan ninik tokwae napon. ⁴² Amo te ankár ankáránkamp ankankan saráp ninikae. Mámá ankank Maria sámp naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap mono." ††

Kwarén kar toropwap mwanap ninikan sénámp kar

11 Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao kar toropwapia pwarángo, wakmwae mao éréképá yáarak i konámp arop ankwapao man sérrá, "Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap ninik yénkrá farákápae. Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yáarak i konámp arop fárákapan yénkrá fárákámpnám yinan kor takae." ² Tá mao am fárákapan sérrá, "Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo arakrá sér kipo:

'Ayo! Yino ninik námp te, arop ponankor waráp e te yiki karenorá ninikanápono.

Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.

³ Fir kumur méntép fár mwanámp puri fek ti-sámpam-po.

⁴ Amo yinomp kwatae ninik ník mo, pwarampo.

Am te apae riteanápe,

Arop fárákámp yinan napo, yino maomp kwatae ninik ník mo pwar konámpono.

Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek kwatae mwae párakop kwapono."

⁵ Tá mao am fárákapan sérrá, "Táte yumo ou mekamp arop ankáránkao maomp nouroup arop ankwap yak náanko, kumur kupuk mao akwapea am nouroupén sérrá, 'Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápa! ⁶ Onomp nouroup ankwap kumuruk korop náanko, man sánk nanamp fir tank mono.' ⁷ Tá am nap mekamp arop maomp kar far-pwarar

sérrá, 'Wae ménki kéri yak náanko, tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan kéménki kwapono.' Ae te mokop nae-námpono? ⁸ Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria am fek man ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae karia maok, mao fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk naenámp. ⁹ Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap ankank fwap yumwan nénk naenámp. Yumo ankár am monap ankank oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámp. ¹⁰ Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén sénámp te, ankár am táman sámp konámpon. Arop, ankank sámp nae níkia oupourouk námp te waeman táman nke konámpon. Arop, námwan ménki kik-pwaraeria poporokwap náanko te, Kwaro man ménki kik-pwar naenámp.

¹¹ Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápao náráp naropwarén 'Námwan éntékam sápaerá sénánko te, am naropwar te fwap am sénámp pwarará, tákam-ti sánk naenámp nie? Mono. ¹² Táte tárápao naropwarén sérrá, 'Námwan kae sápaerá sénánko te, am pwarará kao kwatae sánk naenámp nie? Am támao kuri mono. ¹³ Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk konapono. Taknámp, yumo fwapia mér kar mwanapon: Yámar mek yaknámp yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar toropwapnám aropan Yiki Kor Spirit man sánk naenámp." ††

'Jisas te Satanént tére námp'rá sériap kar

Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27

¹⁴ Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak náanko, Jisaso am kwatae-arop yéréperá kérép náanko maok, am top kor me kéri yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko maok, kourteouráp arop am táman nkea korokop. ¹⁵ Aenapan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, "Mao te kwatae-arop poukeyak konámp Satanomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpon." ††¹⁶ Tá arop ankwap fárákapao, mao te mokopnár nke mwar ritea am fárákapao man sérrá, "Amo kárakáre ankwap yoro napo, yino nkeaka Kwaromp kárakáre amont yak námpan mér mwanámpon." ††¹⁷ Aenapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik wae méria, mao am fárákapan sérrá, "Táte arop maomp fi taokeyak námp kuk pirékarea yorowar náanko te, am fi te kwatae akwap naenámp. Táte ankáránk fi mweroao kuk pirékarea yorowar nap te, am mwero fwapi kénki yakáp mono. ¹⁸ Tá taknámp Satanomp fi kuk pirékarea yorowarria te, mokopia ankank poukwap mwanap kárakáre sámp mwanapon? Aeno yumo mokopia 'Satanomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono'rá sénapon. ¹⁹ Tá kare Satan onan yaewour náanko, ono kwatae-arop

† 10:38 Jo 11:1-2 †† 10:42 Jo 6:27

‡ 11:8 Lu 18:5 †† 11:13 Jo 14:13-16 †† 11:15 Mt 9:32-34
††† 11:16 Mt 12:38

yérepérá kérép nanko te, wa yiráp arop fákáreran yae-wouria kwatae-arop fákáre yérepérá kérép naenámp-on? Aenámpara, yumoku yiráp arop fákárerao yiráp kar yurukup napo te, pwi yak mo naeria námpon.

²⁰ Aeno táte Kwaro onan kárákáre sáp nánko, ono kwatae-arop yérepérá kérép nanko, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te wae yiráp wonae fik korop námmp mé mwanapon.

²¹ Táte kárákáre kor arop ankwap oump ankank tia náráp nap-topok arop koropantá yérék nánko te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenámp-pono. ²² Aeno táte arop ankwap kárákáre kor karerao † koropea am aropan yorowaria kwe-pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenámp ninik kárákáre sámp konámp oumpráp ankank pouroukoupea ti-ak-wapea arop ankwap fárákapan nénk naenámp. ††

²³ Arop onomp nouroup mo námmp te, mao te onomp yopor aropono. Arop onan yaewourria koumteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mo námmp te, am fárákapan ti-yérepé nánko pirikimp konapon.”

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámmp kar

Matyu 12:43-45

²⁴ Jisaso ankwap kar sérrá, “Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak námmpao worékár akwapea, mao kwar saráp mek yárakrá, am mek anepér naenámp apár oupourouk nánko, yak mo nánko te, warko mao sérrá, ‘Ono am wokwaek yakamp nap mek arákarrá akwap nae!’ ²⁵ Aeria maok, akwapeaka am nap nke nánko, am nap tiri farákápea, ankank fwapok-wapia pwate. ²⁶ Aenámpo maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárákamp maomp kwatae ninik kámákár námmp éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare arop yak námpon.”

Warákár tokwae konap kar

²⁷ Kápae kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákámpmp. Aenko yupu ankwap am ou mek yakámpao Jisasén arakrá sér, “Am yupu wokwaek amwan farákapea amwan mom wurumpámp, mao maok warákár naenámpmp.” ²⁸ Tá Jisaso sérrá, “Mo, arop fárákamp Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am fárákapao saráp fwap warákár mwanapon.” ‡

Jisasén ‘Kárákáre yoroae’rá sénapo yoporimp kar

Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12

²⁹ Kápae kare koumteouráp arop fárákamp koropea koupoukour yakápapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Mámá ke fekamp arop fárákamp te kwatae ninikráp arop fárákapon. Am arop fárákapao sérrá, ‘Krais tá-maonorá yénpépnámmp kárákáre yoro napo, nke mwaro.’ Aerapan maok, ono am fárákapan am yénpép mono. Profet Jona yénpépnámmp ankankan saráp yénpép

† Mámá wounáp kar fi te ará: ‘Kárákáre kor arop’rá sénámp te, Satan nono. ‘Kárákáre kor kare arop’rá sénámp te, Jisasono. †† 11:22 Kl 2:15 ‡ 11:28 Lu 8:21; Yé 1:3

nanampono. ³⁰ Jona éntékamamp yare mek yininki yakea érik korop nánko, Ninive mekamp arop fárákapan Kwaro man sámp-kérép námpan yénpép námpon. Táte taknámmp, Aropamp Tárápao kor apár me mek yininki yakeaka fárámp nanko, mámá ke fekamp arop fárákapan Kwaro onan sámp-kérép námmp yénpép nae námpon. ³¹ Wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukupnámmp ke fek, Siba fi mekamp kwino mámá ke fekamp arop fárákapént fokopeyakria, mámá ke fekamp arop fárákapamp kwatae ninik érik farákámp naenámpmp. Am te apaeria námpanápe, am kwino te maomp apár panek faek karaok yak námmpao koropea King Solomon farákámpmp ninik kour wawí námpono. Aeno mapek yaknámmp arop ankárankampmp ninik kour te Solomonomp ninik kour kámákár akwap námpon. ††³² Taknámmp wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukup naenámp ke fek Ninive mekamp arop fárákamp foukouri yakápria oukoumwan má ke fek yakámp arop fárákamp kwatae ninik érik farákámp mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop fárákamp Jona Kwaromp kar farákámp nánko, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámmpok tukupapon. Aeapara, oukoumwan mapek yaknámmp arop ankárankampmp farákámpmp kar te Jona farákámpmp karan kámákár akwap námpon.” ††

Arop pouroukamp waeran sénámp kar

Matyu 5:15-16; 6:22-23

³³ Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpon. Narek kákáner fek páte napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ††³⁴ Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nánko te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námmp. Aeno waráp yi kwatae nánko te, waráp pourou mek ponankor kirikíp námpon. ³⁵ Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikíp koropantáno. Waerao saráp yak naenámpmp. ³⁶ Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nánko, ankwapmwaek kirikiri kirikíp mo nánko te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam waerao amwan tákapnámmp niamp naenámpmpo.”

Jisaso Farisi fákáre ntia tisa fárákampmp kwatae ninikan sérimp kar

Matyu 23:1-36

³⁷ Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea fáraeria wumwi. Aenámpo Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank. ††³⁸ Tá Farisi tankrá nke nánko maok, Jisas te Juda firao i konap ninikaok yae yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte apaereaneria ninika wae. ³⁹ Aenámpmp maok, Jisas man sérrá, “Yumo Farisi yumo te kap ntia plet younkwe mwaek saráp yárár napon. Aeno mek te kikiank ninik tá nkwakwe make kwatae ninikao top pwarámpá yak námpono. ⁴⁰ Yumo

†† 11:31 1 Kin 10:1-10 †† 11:32 Jo 3:4-10 ††† 11:33 Lu 8:16 ††† 11:37 Lu 14:1 § 11:38 Mt 15:1-2

te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwaek saráp yororia mek kuri yoro moi námp nie? ⁴¹ Aeno ankank yiráp ninik mek yak námpañ, ankank monap arop fárákapan yaewouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank te fwap yiki kukur yak naenámpañ.

⁴² Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi papea, Kwarén ankáránkamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párák kare ninik i konap ntia Kwarén warákár konap ninik te pwar napon. Aeno yumo te anánkaopwe ninik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yae-párák naenámpañ.

⁴³ Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan koumteouráp aropao koupoukourap mek, 'Gude'rá séranáponorá kíkiank i konapono.

⁴⁴ Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákáre apár me mek papea oupouri pwatea napo, arop fárákap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono."

⁴⁵ Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, "Tisa, amo takrá sénap te, amo yinan kor kar kárákáre fek wouroumprá sénapon!" ⁴⁶ Tá Jisas sérrá, "Yumo lo méri yakáp nap arop fárákap, yumo kor fwapia mér kip! Yumo kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop ampaokrá paokopria, am lo kápae táman mokopi mokop mwarria kounkour napon. Aenapao maok, yumoku te am fárákapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napono. ⁴⁷ Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárákapan yénképrá kák tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párapkop napon. ⁴⁸ Yumo am taknap ninik te arop fárákapan yénképrá: Profet fákáreran yénképrá kákap te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran yénképrá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.

⁴⁹ Aenapantá yonkwae kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: 'Ono profet ntia aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárákapao ankwap fárákapan sámpá yampourourá, ankwapmwaek yénképrá kák mwanap' rimpon. ⁵⁰ Wokwaek Kwaro apár yoro námp fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá kákrá koropea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nánko, amore mek sumpwi námpon. Aeno máma ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe kwatae sánk naenámpañ. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te, oukoumwan máma ke fekamp arop fárákapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon. †

⁵² Yumo lo méri yakápnámp arop fárákap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén mér kokwaeria, arop ankwap fárákap am mér sámp mwarria napo, yumo mwae kéri fákeyakáp napon."

⁵³ Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nánko, lo yénképrá fárákap konap arop fákáre ntia Farisi fárákap

yonkwae popwarámpria téréménka waerá, Jisas te apaerá séran wa mwarria kápae kare nkwakwe make kar man turunkup. ⁵⁴ Am fárákap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar wará yépékrá yakápiapon. ††

'Farisimp kwekár ninikan mér kip'rá sénámp kar

12 Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakápria, ankwap fárákapamp pu topwe fek pumpur mwanap niamp pourouráp. Am ke fek táman maok, Jisas námoku éréképá yárakimp aropan sérrá, "Yumo Farisi fákáreramp yis fwapnae karia mér kipo. Ono te aran sénampono: Arop nke nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp ninik mek te kwatae ninik yak námpono. ¹² Kápae kare ankank mek wouroumpyak námp te, nánkár wakmwaek érik yak naerámpon. Tá kápae kare kánánkámp sérap karao kor arop ponankor am kar mér mwarea napon. ³ Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérap nap te, kápae kare arop yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan kánánkámp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérap mwarea napon."

Kwar ankárankan saráp apáp mwanámp kar

Matyu 10:28-31

⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sámp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monámp arop táman apápi kwapono. ⁵ Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap námp kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenámp kárákáre fákeyak námpon. Aenámpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ††

⁶ Yumo te waeman mér napono: Arop ant kánanke éntik sámp nap te 2 toea fek sámp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te nik mo mono. Waeman méri yak námpon. Aenámpara, yiráp me korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpa mér kare námpon. ⁷ Aeno arop yumo te Kwaro nke námp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon." ††

Jisasomp e sér mwanap kar

Matyu 10:19-20,32-33; 12:32

⁸ Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, 'Námo te onan maomp firáp yak nampono'rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran 'Máma arop te náráp firáp aropono'rá sénaenámpañ. ⁹ Aeno arop koumteouráp aropan 'Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono'rá sérianámp te,

† 11:50-51 Stt 4:8; 2 Sto 24:20-21

†† 11:54 Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2 † 12:1 Mt 16:12 ††
12:5 Jer 4:12 †† 12:7 Lu 12:24

Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek 'Mao te onomp mono'rá sénaenampon. †

¹⁰ Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nángo te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sámp-sinaenampon. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nángo te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sámp-sir mono. ††

¹¹ Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenánko, yumo apápriaka, yino te apae mokope kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapon. ¹² Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yéknép nángo, fwap sér mwanapon." ‡

Ankankráp aropamp wounáp kar

¹³ Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, "Tisa, onomp naropwar sumpwi nángo, onomp ankank onomp naerao sarápnámp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pirékarea sápano." ¹⁴ Aeránko maok, Jisaso am aropan sérrá, "Wi! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroi páte nángo, ono yiráp ankank pirékarea nénk nanampanápe?" ¹⁵ Aeria maok, Jisas kounteouráp aropan arakrá sér, "Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwakwe make ankank sámp mwaria kíkiank mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono." ††

¹⁶ Aeritea maok, Jisas am fárákapan wounáprá sérrá, "Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fir kápae kare tankáp nángo maok, ¹⁷ am maniráp aropao ninikrá, 'Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?' ¹⁸ Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon. ¹⁹ Ono te onoku támao arakrá sér: Ono oukoumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fir kwapwe fárrá yakrá warákár nanampono.' ††²⁰ Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, 'Amo te épérép kare aropono. Amo oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák tenap te, wa sámp naenampono?' ††²¹ Jisaso mámá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, "Mámáke pourouráp ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenampon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpon." †††

Ankank mo nángo, ninik tokwae konapan sénámp kar

Matyu 6:25-34

²² Aeria maok, Jisaso námoku éréképea yáranknámpan aropan sérrá, "Yumo te yiráp pourouantá apápriaka,

† 12:9 Lu 9:26 †† 12:10 Mt 12:23-25,28,31 ‡ 12:12 Lu 21:12-15 †† 12:15 1 Ti 6:9-10 †† 12:19 1 Ti 6:17 ††† 12:20 Jer 4:13-15 ††† 12:21 Mt 6:19-21

arakrá sér mwanape: 'Nomo te apae fir sámpea fár mwareano?' ria ninika wae, tá 'Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?' ria ninik tokwae kwapon. ²³ Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon. ²⁴ Yumo te antan ninik kipo. Ant te yopwar yoroitea fir tirá koupoukour mo i konámp. Tá fir tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ²⁵ Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenampan ninik tokwaria te, am ninik tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko ér-sakwaprá pap naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno. ²⁶ Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá ankwap ankankantá ninik kápae napon?

²⁷ Yumo te yao fuan mokoprá yakreaná fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo i konámpono. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae kare kwapwe kare ankank mo-porimp te, am yao fu émi niamp kwapwe kare takeni-amp mono. ²⁸ Kare karon, yopwaraok apwar oukoumwan yak námp te, tá oumpouran moropea yaomwi mek yank i konapon. Take pourouráp apwar pwaé kánanke kwatae wuriman, Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenampon. Ae naenampan maok, yiráp Kwarén mér nap te kánanke kwarok námpon. ²⁹ Mao yumwan taokeyak námpara, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika wae kwapon. ³⁰ Mámá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yiráp Naropwar yumo arake ankank fwap ti mwanapria méri yak námpon. ³¹ Aenámpara, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik námpaok saráp ninika waerá paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

Yámar mekamp ankank kwapwe

Matyu 6:19-21

³² Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapon. Yiráp Naropwar Kwaro yumwan náráp firáp taokeyakáp mwanap sánk nanampria warákár námpon. ³³ Yumo te yiráp ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo maok, yiráp yámar mekamp paus mek top koupour naenampon. Tá yámar mekamp yiráp waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar mekamp ankank pwar mo i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mo i konámpono. ³⁴ Yumo má kar man ninik kipo: Am yiráp

§ 12:24 Sng 147:9 §† 12:27 1 Kin 10:23-25 §†† 12:32 Jo 10:11,27,28

kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yiráp ninikao kuri yak naenámpou.”

Térenap arop nánap i konap kar

Matyu 24:42-44

³⁵ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ankár waempyam fae tákáre fek kápéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupoukia nánapi yakáp kipo. ³⁶ Yumo te yiráp arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk rángo, koupour kikíp mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ³⁷ Am arop tokwaerao koropea náráp tére konap aropan nke nángo, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapono. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenámpou. ³⁸ Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenámp ke fek korop kuni, mao koropria nke nángo, am náráp tére konap aropao kor pampi yakáp mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.

³⁹ Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun-tiantánoria námp kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konámpono. ⁴⁰ Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan korop mo naenámpou mpwe napo, am ke fek táman korop naenámpou.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropamp wounáp kar

Matyu 24:45-51

⁴¹ Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo am wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?” ⁴² Aeránko maok, Jisaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, “Tére taokeyak konámp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párák náráp tére tére kour naenámpou? Arop tokwaerao take pourouráp tére poukwapnámp arop yoroí páte nángo, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴³ Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámpou: Nánkár maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke naenámpou. ⁴⁴ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámpou.

⁴⁵ Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap, am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária épépéréprá yarakria, ⁴⁶ maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nángo, am ke fek táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am tére aropan fukia kwatae paprá maok,

man kar ták-sir konap aropént páte nángo yak naenámpou.

⁴⁷ Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpono. ⁴⁸ Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar tae morok fek porokwap naenámpou. Kwaro arop ankárankan ourour tokwae sánk nángo te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte koumteouráp arop fárákapao arop ankárankampan ‘Námwan taokeyak naenámp tére sánktea, am tére fek fwapia yinan taokeyakae’ ria sérara wae konapou.”

Jisas koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria éknámp kar

⁴⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono ékamp te yaomwi apárok ko-sinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon. ⁵⁰ Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupourou nángo, sumpwi nanampara, oukoumwan am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon. ⁵¹ Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék namp te koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon. ⁵² Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon. ⁵³ Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nángo, nopok poumou-táráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nángo, nopok yupu-tárápao kor náráp éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nángo, nopok am tárápamp yupuao kor náráp táparápén yorowar naerámpon.”

Ankank koropnámp fi kor mér monap kar

Matyu 16:2-3

⁵⁴ Jisaso koumteouráp arop ouan arakrá sér, “Yumo te warákam ék naenámp yámar wae wuri nkea, ‘Warákam ék naeane.’ Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon. ⁵⁵ Tá ankwap te, ouwi korop nángo nkea méria, ‘Máte wae noump ouwirao korop námpono’rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon. ⁵⁶ Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konámp ankank, tá yámar mek korop konámp ankank yae-párák yurukup i konap te, apaeritea oukoumwan máma ke fek korop naenámp ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokou napon?”

† 12:36 Mt 25:1-13; Mk 13:32-37 †† 12:44 Mt 25:19-21

‡ 12:47 Jer 4:17

Arop man kot naenánko mént fwapokwap nenep kar
Matyu 5:25-26

⁵⁷Jisaso warko arakrá sér, "Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-páráknámp yurukup mo napon?" ⁵⁸Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nánko te, amo oukoumwan mwaeak akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konámp aropamp wonae fikeanánko, mao amwan plismanomp yaek pap nánko, plismano amwan kalabus nap mek papantáno. ⁵⁹Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá akwapea, amwan sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon."

'Kwatae ninik pwar monap arop te yaomwi mek pik mwanap'rá sénámp kar

13 Jisaso am kar farákápea pwar nánko maok, am ke fek táman arop ankwap fárákapao yakápia Jisasén sérrá, "Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákáreráo lotu nap tokwae mek faoporapo, am fárákapamp yiri Kwarén ofa sánknáp nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon." ²Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop fárákapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?" ³Ono yumwan waeman kare kar 'Mono'rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknám mwarea napon. ⁴Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo ninik nap te, am fárákapoinap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnáp arop fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?" ⁵Ono yumwan waeman kare kar 'Mono'rá sénampon. Aeno yumo kor kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor korop naenámpon." †

Yao fik tank mo i konámp kar

⁶Jisaso wounáp kar sérrá, "Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok yimptea yakrá tank naenámpan mpwerá korop ko nke námpan maok, am te ki tank mono. ⁷Aenámpan tá maok, am yopwar mekamp tére aropan sérrá, 'Amo wawae! Ono yinink yopwar fek ki tank naenámpan mpwerá korop ko, nke nanko, tank mo námpono. Aenámpara, amo ankár am yao karápe! Wain yak naenámpek fápárákápáne!' ⁸Aeránko maok, am térenámp aropao kor am yopwar naropwarén sérrá, 'Wampweno. Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe karenámp fi mek kák nanko, ki tank mákean nke nae. ⁹Nánkáráp ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok, 'Karámpae"rá sérampo.'"

† 13:5 Jo 8:24

Sabat yae fek Jisaso yupu ankárank fwapi papámp kar

¹⁰Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso koumteouráp aropan kar farákáp. ¹¹Aenánko maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkánko maok, maomp paonkore kor te ankár woukoupea yárák nám te akwapea 18 yopwar fek yak. ¹²Aenánko, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, "Waráp touwe te amwan oukoumwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námpon." ¹³Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao náráp paonkore kor kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeria warákarimpon. ¹⁴Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat yae fek yupuramp pouroukamp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor yonkwae pwarámpria maok, koumteouráp aropan sérrá, "Loao sérrá, 'Yumo tokwampok yae fek saráp tére kip.' Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek saráp korop kipo. Aeno Sabat yae fek te korop kwapono." ¹⁵Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo te kwekár i konap aropono! Yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Sabat yae fek te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek tukupea yiráp bulmakauráp donki aokor-aokoria man ént fánanáponoria éréképá tukup konapon. ¹⁶Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp pourouk 18 yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man woukoupeyáknámp ankank fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te mokopono?" ††¹⁷Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar séráp arop fákáre am te pwarápe tokwae sámpapo maok, táte nopok koumteouráp arop ponankor mao térenámp ankank te kwapwe kare námpan tá warákár tokwaeapon.

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar

Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32

¹⁸Jisaso warko sérrá, "Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope ankankono? Ae te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?" ¹⁹Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kánanke kwarok yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tokwae kar nánko, ant am yowe fek taok i konámpono. Tá taknám, Kwaromp firao kor kápae kare forokor naenámpon."

²⁰Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Ono Kwaro náráp firáp taokeyak nám te mokope wounáp kar sénanampon?" ²¹Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kánanke kwarok yok-sirarea mént arákareanánko, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i konámp niamp takeno."

Ménki kánanke kwarok

²²Jisaso taun mekmwaek, némpouk mwaek yárákrá koumteouráp aropan kar yénkrá farákáprá yárákia

†† 13:16 Lu 6:1-6; 14:1-6

Jerusalem mek akwapnámp mwae-párak akwap.
²³ Aenánko maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá,
 “Tokwae Kar e, Kwar te ankákárank aropan saráp
 érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am
 fárakapan sérrá, ²⁴ “Yumo te ankár ménki kánanke
 mek yink mwaria, kárakáre kar kip. Ono yumwan sé-
 namp te: Arop kápae kare am ménki kánanke mek
 yink mwaria napan maok, am fárakap te pwi mo
 napon. ²⁵ Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap mén-
 ki kéri tenánko, yumo te koroepa ek yakáprá, ménki
 fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo yinan
 ménki kik-pwarae’rá sénapo, nopok mao yiráp kar
 pwarokwaprá yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo
 namp te, yumo te maokampono?’ ²⁶ Aeránko maok,
 yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont
 fépér, tá amo wae yinomp némpouk yakria, yinan kar
 farákáp, mak i konap tene.’ ²⁷ Makrá sénapo, mao kor
 nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia mér mo
 nampono. Yumo mam némpouk aropao nape?
 Yumo te kwatae ninik i konap arop fárakapono! Yumo
 ponankor onan pwarará tukupenke!’ ²⁸ Yumo te
 nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor
 Kwaromp firáp taokeyak námp mek yakáp napo nke
 mwanapan maok, yumoku támaoia, yumwan ek pwate
 napo, am mek yakáprá apánki tikirá you kikimpia wae
 mwanapon. ²⁹ Aenapo, tá ankwap fi mekamp arop,
 yámar piknámp mekamp arop, fwe yawor mekamp
 arop má ponankor Kwaromp firáp taokeyaknámp mek
 koupoukarea tankápria fir fépér mwanapon. ³⁰ Yumo
 wawenk! Arop ankwap fárakap oukoumwan
 wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap te,
 manénkir am mek yink mwarea napon. Tá arop
 ankwap fárakap oukoumwan manénkir yink mwari-
 anap arop tokwae yakáp nap te, nopok wakmwaek kar
 kánanke kwatae yakáp mwarea napon.”

Jisaso Jerusaleman yonkwae touwemp kar

Matyu 23:37-39

³¹ Am takámp ke fek táman Farisi mekamp arop
 ankwap fárakap koroepa Jisasén sérrá, “Amo te
 mapek yak kwapono. Ankwap fek akwapae. Heroto
 amwan sámp-wouroump nanampri námpon.”

³² Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao
 pwae mekamp as kwatae táman arakrá sér kipo: ‘Ono
 oukoumwan, tá oumpouran arapek kwatae-arop
 yéréperá kérépria, touwenap arop fwapokwaprá kákea
 maok, yinink yae arapek onomp tére wae pwar
 nanampon.’ ³³ Aeno oukoumwan, tá oumpouran, tá
 ankwap makáran arapek maok, ono ankár akwap
 nanampon. Am te apae riteanápe: Profet te ankwap
 némpouk yak nángo, man sámp-wouroump mono.
 Man te ankár Jerusalem mek maok sámp-wouroump
 mwanapon.”

³⁴ Aería maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te
 profet fákáreran tirá wouriaka, Kwaro amonapok tirá
 kérépnámp aropan kor mént yumwi fek yéncéprá kák
 konapono. Kápae kare por ono te waráp tárápuan

kakaruk éntupwaro náráp morokan i konámpnámp
 yowe pwae ankore mek wouri fákeyak nae rampan
 maok, yumoku monorá napon. ³⁵ Yumo wawenke!
 Kwar te yumwan pwate nángo, yiráp némp máte kwa-
 porok yak naeria námpon. Ono yumwan waeman kar
 sénampon: Yumo warko onan nke mo yakrá tukupea
 yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro ninik námp fek korop
 námpara, Kwaro man ‘Yae-párak kareano’rá sér
 mwarea napon.”

Jisaso arop ankárank pu yae yámpánko fwapi papámp kar

14 Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi
 mekamp arop tokwaeramp nap mek fárrá
 tankánko maok, ankwap fákárerano man, mokopon nke
 mwarria yépképrá tankáp. ² Aenapo maok, pu yae
 yárámpámp arop ankwap Jisasomp wonae fik tank.
³ Aenánko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnáp
 arop fákáre ntia Farisi fákáreran arakrá turunk,
 “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap
 fwapok-waprá kák mwanámp ni mo nie?” ⁴ Aerá turunkánko
 maok, am fárakapao kor kar takáprá sér moapantá
 maok, námoku man warámpea maomp touwe wor-
 sirarea sámp-kérépánko, akwap. ⁵ Aenánko maok,
 mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá
 bulmakau Sabat yae fek ént me mek pik nángo te, yu-
 mo kor man koupour warámp mo i konap nie?” ⁶ Aerá
 séránko maok, am fárakap te nopok maomp kar
 pwarokwaprá sér mwarap pourou mono.

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámp sánámp kar

⁷ Jisaso nke nángo, arop fir fár mwaria korop nap te
 ankár am fir kérounámp aropao yak námp fek saráp
 tankáp napantá maok, wounáp kar arakrá sér, ⁸ “Arop
 ankárankao yupu warámpnámp fir kérouria amwan
 wumwi nángo, akwap nap kwamp te, am yupu
 warámpnámp aropao tank námp fek te akwapá tank
 kwapono. ⁹ Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp
 nouroup mapek tankano’rá sénánko, amo pwarápea
 tokwae sámpea younkwe mwae akwapá tank
 nanape. ¹⁰ Aentara, amwan arop ankwapao fár
 mwaria wumwi nángo, akwap nap kwamp te kánánkar
 akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku sér-
 rá, ‘Wonae fik mapek koroepa napo, tankar’rá sé-
 naenámp. Amwan takrá sénánko maok, amont fá-
 nap arop ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp
 nanapon. ¹¹ Arop, námo tokwaerao nampria
 námokuráp e narek sampok námp te, Kwaro man
 apárok sámp-anámp naeria námpon. Aeno arop, ná-
 mo te kánanke kwatae namponoria apárok sámp-
 anámp námp te, Kwaro maomp e narek sampok nae-
 námpon.” ¹² ¹³

† 13:25 Lu 6:46 †† 13:28 Mt 8:11-12

‡ 13:34 2 Sto 25:18-19 †† 14:3 Lu 13:10-16 †† 14:11 Mt
 23:2-3,6 ††† 14:11 Lu 18:9-14

Fir kérouria 'Mokope pourouráp aropan wumwi kip'rá sénámp kar

¹² Jisaso am fir kérounám aropan sérrá, "Amo fir koropá fárenkria wumwi nap kwamp te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mwearoan saráp wumwi, tá yumoku-pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp ankárankamp némpoukamp mani kápae-nap arop, aran saráp wumwi kwapono. Takria nánkár wakmwaek amwan kuri 'Koropá fárae'rá wumwi, tá waráp fir am nopok sánkantáno. ¹³ Mono. Táte amo fir kékérou nap kwamp te, ankank moráp arop, tá pourou kwataenám arop, tá pu kwataenám arop, tá yi kwataenám arop, aran wumwiampo. ¹⁴ Am take pourouráp arop fárakap te amwan fir nopok sánk mwanap pourou mo napara, amo fwap warákár nanapon. Am te apaeritea námpanápe, nánkár yae-párak kare arop sumpwinap ferámpnap ke fek, amwan Kwaro nopok sánk naenámpon." †

Toupour tokwaeran wounáp kar

Matyu 22:1-10

¹⁵ Am fépérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok, Jisasén sérrá, "Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánám te, mao te fwap warákár naenámpon." †¹⁶ Aeránko maok, Jisaso wounáprá man sérrá, "Arop ankárankao, náráp toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate. ¹⁷ Tá wae am tupur naenám yae korop nángo maok, náráp tére aropan, akwapea éréképá koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, 'Fir wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!' ¹⁸ Aerá séránko maok, am ponankor arop fárakap sérrá, 'Yino te tukup mono.' Ankwap ankárankao sérrá, 'Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énoukoup nae rae. Aenanampara, ono te korop nanamp pourou mono.' ¹⁹ Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, 'Onomp téreampor bulmakau fére-sámpramp sámpea nampan, am fárakap tére te mokop naprá akwapá nke naenampara, ono korop nanamp pourou mono.' ²⁰ Aeránko ankwapao kor taknám sérrá, 'Ono te oukoumwan kar yupu sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.' ‡

²¹ Aerapo maok, am tére konám aropao kor warko arákarrá akwapea naropwarén sérrá, "Korop mono"rá sénap'rá sénánko maok, tá am naropwaro kor youpoukwapia am aropan sérrá, 'Amo warko koupour akwapea am taun mekamp mwae kup tokwae páraok, tá mwae kánanke-tárapaok yákrá ankank moráp arop fárakap, tá pourou kwataenap arop fárakap, tá yi kwataenap arop fárakap, tá pu kwataenap arop fárakap, aran amo onomp nap mek éréképá koropae.' ²² Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwatea maok, naropwarén sérrá, 'Ono te wae

amo sénapaok kákea nanko, sia ankwapmwaek pwi mono, kwaporok tank námpono.'

²³ Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, 'Ae te warko arákarrá akwapea mwae kupuk mwae, tá yopwar mek mwae kamp yár firi yákrá kroumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárakapan ankár kar kárakáre fek sénapo, onomp fir koropá fánápono. Onomp ninik te onomp nap ankár aropao pwianoria nampon.' ²⁴ Aeritea maok, am arop fárakapan sérrá, 'Ono manénkir wumwirinamp arop fárakap te onomp fir máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo karane.'"

Arop ankár fwapi niniki pwatea Jisasonám paok naenám kar

Matyu 10:37-38

²⁵ Kápae kare kroumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am fárakapan sérrá, ²⁶ "Arop ononampok korop nám pao maok, náráp éntupwar naropwar, námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá námokuráp pourou kare, aran saráp ninik tokwaeria, onan ninik námp kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenám pourou mo kareno. †²⁷ Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp firáp yak naenám pourou mono. ‡

²⁸ Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenám ankank ponankor yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono. ²⁹ Aeno fwapia ninik moi yakrá, oumpwar yimpteá am nap tia pwar mo nángo te, kápae kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon. ³⁰ Aeria maok, sérrá, 'Mao te nap ti nám pao maok, ponankor tia fákáp naenám pourou mo nám'rá sér mwarea napon. ³¹ Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar tankrá fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia nángo, ankwap king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea maok, mao, fwap ankwap king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá ninik i konámpono. ³² Mao ninik nángo, pwi mo nángo te, arop oukoumwan yorowar korop mo, panek yak námp fek, arop ankwap fárakap tirá kérép nángo, tukupea wampwenoria taokor konapon.

³³ Ae konapnám maknám, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp ankankan kor ponankor kwaporok younkwe mwae pwar mo námp te, am arop te ankár kumtiráp kar onomp firáp yak mo kareno." ††

Oukwe nape mo i konám kar

Matyu 5:13; Mak 9:50

³⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Oukwe te kwapwe kareao maok, akwapea nám pareria, nape konám pwar nángo te, nomo apae mokopianánko warko nape naenámpono? ³⁵ Am take pourouráp oukwe te wae-

† 14:14 Lu 6:32-35 †† 14:15 Yé 19:9 ‡ 14:20 1 Ko 7:33

†† 14:26 Lu 18:28-30 ††† 14:27 Lu 9:23 †††† 14:33 Mt 5:27-28

man kwatae námpara, warko aropan yaewour mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woupwirápara, má kar má fwapia wa kip."

Sipsip moyak nánko, warko warámpnám wounáp kar

15 Takis sámp konap arop fáráká, ntia Juda firao 'Kwatae ninikráp'rá sér i konap arop fárákápa o Jisasonámpok koroepa Jisas farákápnám karan wará tankáp. ² Aenapo maok, Farisi mekamp arop fáráká ntiaka lo yénkrá faráká konap arop fárákápa o kánánkámp sérarrá, 'Nko arop nko kwatae ninikráp arop fárákápan nouroupriaka mént fárrá yarak námp-wae!' ria sérar. †

³ Aenapo maok, Jisaso am fárákápan wounáp kar sérrá, ⁴ "Yumo ankwap ankáránkao sipsip 100 wun nánko, ankwap ankáránk moyak nánko te, am narop-waró 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará akwapea, am ankwap ankáránk moyak námp oupourouk i konámpono. ⁵ Oupouroukrá akwapea kakapea yá-pare mek porokopea korop riaka warákárrá korop naerámpon. ⁶ Koroepa némpoukria maok, námokuráp némpoukarp arop ntiaka mao nouroupnám aropan koropá koupoukouroukria wumwi. Aenáńko maok, koroepa koupoukourapo maok, am fárákápan sérrá, 'Onomp sipsip ankáránk moyak nánko, oupouroukria warko warámpea korop namp má, yumo kuri onont warákárenke!' ⁷ Tá Jisaso arakrá sér, "Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar mekamp arop te yae-párák yakápnap 99 aropan warákár napan maok, arop ankwap kwatae ninik pwararea Kwaronámpok korop nánko te, yámar mek te yoporop warákár tokwae korop naerámpon." ††

Mani moyak nánko, oupouroukia nkenám wounáp kar

⁸ Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, "Yupu ankáránkao mani meráp fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparam firikir pik tenánko te, apae naenampon? Mao te lam pounkouroupea samp yakrá, pwar pikantánoria sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupouroukrá akwapea sámp naerámpon. ⁹ Mao am mani wae sámpea te, námokuráp némpoukarp arop ntiaka mao nouroupnám aropan wumwi nánko, koroepa koupoukour. Aenapo maok, mao am fárákápan sérrá, 'Onomp mani moyak námpan maok, warko oupouroukia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!' ¹⁰ Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki námpao Kwaronámpok arákarrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take pourouráp warákár tokwae korop konámpon."

Nánae-táráp naropwaronámpok arákarrá koropnám wounáp kar

¹¹ Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, "Arop ankáránkamp poumou-táráp anánkaopwerápao maok, ¹² nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, 'Amo

yinan nánkár wakmwaek ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápa. Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea nánae-tárápamp wae sánk.

¹³ Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp mani te kwaporok nkwakwe make sokororá yarak námp fek épéria pwar. ¹⁴ Takia maok, maomp mani ponankor pwenám ke fek te, am apárok yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank kánanke ankwap ankáránk tank mo kare. ¹⁵ Aempantá maok, akwapea arop ankwapan 'Ono tére nae'rá sénánko maok, am aropao man, náráp kou †† taokeyakrá wunaeria sámp-kérép. Aenáńko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir nénkria, ¹⁶ kouao fánám fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan maok, arop ankwap ankáránkampao man fir ankwap sánk mono. ††

¹⁷ Aeapo maok, tá námoku kwatae yákinám táman warko ninik tokwaerá tankea maok, 'Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápa kare fir kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon. ¹⁸ Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: "Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon.

¹⁹ Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan 'Waráp táráp'rá sénanapanápe. Wampwe kwae! 'Waráp tére arop'rá sérae!'"

²⁰ Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko naropwaro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka fárakoprá akwapea tárápan sámp-kánánkaprá koupwiyakea kákámánkar. ²¹ Aenáńko maok, namorápo man sérrá, 'Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampono. Ono apae yae-páráki nampan, amo onan 'Náráp tárápono'rá sénanapanápe!' ²² Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, 'Yumo onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koroepa yirimpá pwarenke. Tá ring ará sámpea yae topwe fek yirimpénke! Tá su sámprá puk yirimpénke! ²³ Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá warákár mwaro. ²⁴ Am te apae riteanápe, máná táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe yonkwae nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te rámpwe nampan maok, nomo warko warám námpon.' Aeria maok, am fir tokwae kékérouá fépéria warákáránk. ††

²⁵ Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao koroepa nap top fekria maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá, kepárapo, wa. ²⁶ Aeria maok, tére konám aropan koropae ritea, man

† 15:13 Snd 29:3 †† 'Kou'an sénámp te "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae. †† 15:16 Snd 23:21 †† 15:24 Kl 2:13

turunkrá, 'Máte apae rape?' ²⁷ Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, 'Máte waráp nánae warko arákarrá koropeanánko, naropwaro bulmakau soup sámpea fir kéroú námpon. Am te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko, warákár námpon.' ²⁸ Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek yoump mo naenko maok, naropwaro kor mankrá, 'Amo te apaeritea nap, mankae'rá séránko maok, ¹²⁹ namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, 'Kápaé kare yopwar ono waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop ni-amp térerá yárák namp fek, amo onan meme soup ankáránk takeniamp sáap napo onomp nouroupént kor fépériaka warákár tak mwanámpan amo mo kari napon. ³⁰ Aeno waráp táráp am te kokopor kounteou fek ankank ponankor épéri pwateaka, warko arákarrá korop nám táman, amo warákárria bulmakau soup kwapwe am sámp napon.'

³¹ Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá sérrá, 'Nomo te waeman énénkér némpouk yak nempara, kápaé kare ankank máte ankár ponankor warápono. ³² Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, oukoumwan warko yiki yak námpono. Mao te waeman moyak námpan maok, nomo warko nkea warámp námpon. Aenámpara, nomo kékérouará fépérrá warákár mwaro.'"

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár ninik fek térenámp kar

16 Jisaso námoku éréképea yárák i konámp aropan sérrá, "Maniráp aropamp ankank taokeyak konámp arop yak nánko maok, arop ankwap fárákap koropea am maniráp aropan sérrá, 'Waráp ankank poukeyak konámp arop te fwapia tére mo, waráp ankank te kwaporok épér námpono.' ² Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp aropan koropae ritea sérrá, 'Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa namp te moko-pono? Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap ponankor kukumwiampo. Amo warko onomp ankank taokeyak mono.' ³ Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp ninik mek ninikrá, 'Awi! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria sénámp te mokop nanampono? Ono te kwar fipimp nanamp te kárákáre mo nampono. Tá ono arop ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te pwarápaé nampon. ⁴ Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknám naropwar onan "Tére pwarará akwapae"rá sénámpara, oukoumwan te, aropao onan warámpea náráp nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.' ⁵ Aeritea maok, náráp térenámp naropwaromp ankank kwaporok tinap aropan koropenk ritea manénkir koropámpan turunkrá, 'Am arop te amwan apaekamp ankank sánkámpono?'rá turunk. ⁶ Aenko mao sérrá, 'Mao te 100 dram wel sánkámpono'rá sénánko maok,

man sérrá, 'Amo koupour am arop sánknám tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 50 dram kumwia papae.' ⁷ Tá wakmwaek ankwap korop nánko, man turunkrá, 'Amo kor apaekamp kwaporok sámp napono?' Aenángo, mao kar pwarokwaprá sérrá, 'Ono kor 100 wit bek sámp nampono.' 'Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 80 bek mwar kumwiae.'

⁸ Tá wakmwaek man poukeyaknám naropwaro mao térenámp wawia, mao náráp ankank taokeyak konámp arop kwekár i konámpan man sérrá, 'Amo ninik kour kwapwe tenape!' Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek námwan yaewour naenámp ankankan ninikia námpono. Arop fárákap apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér karia arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.

⁹ Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwatae fek mapekamp aropan nouroupria nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ††

¹⁰ Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konámp te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámp. Tá arop kánanke kwarok térean poupwekáp fek tére nám te, tá tokwae kar térean kor poupwekáp fek tére naeria námpon. ¹¹ Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar mekamp yak konámp ankank sánk nánko taokeyak mwanapon? ¹² Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnám ankankan kor yumwan wa sánk naenámp?

¹³ Tére konámp arop ankáránkamp te taokeyak konámp arop anánkaopweramp tére naenámp pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámp. Tá ankwapamp kar-waokria, ankwapan younkwe sinaeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniam yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono." ††

Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar

Matyu 11:12-13

¹⁴ Farisi fákáre te maniran kikiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso farákápámp kar má wawia man wouroump napon. ¹⁵ Aenapan maok, Jisaso am fárákanpan sérrá, "Yumo te, arop fárákapao yumwan 'Yae-párák kare arop'rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknám ankank te wae mér námpon. Aropao tokwae karonoria niniknám ankank te, Kwaro nke nám fek te kánanke kwataeno. ††

¹⁶ Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wokwaekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námpon. Aenámpan maok, warko Jon yak nám fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námpon. Aenángo, ponankor arop fárákap am náráp firáp

† 15:28 Jo 3:10; 4:1

†† 16:9 Lu 12:33 ‡ 16:10 Mt 25:21 †† 16:13 Mt 6:24 †† 16:15 Lu 18:9-15; Mt 23:27-28

taokeyak námp mek yink mwaria kárakárea wae napon.

¹⁷ Yámar ntiaka apár te moyak naenámpono. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono." †

Yupu sámpea pwar konap kar

Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12

¹⁸ Jisaso sérrá, "Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sám námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon. Tá taknámp arop ankwapao poumaropao pwate nánko yaknámp am yupu sám námp te, támao kuri poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon." ††

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

¹⁹ Jisaso ankwap kar sérrá, "Wokwaek maniráp arop ankáránk yakria maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waemyam yirimpria maok, tá waemyam noumouri kwapwe fek am yumuntut pourouk woukwap konámpon. Tá mao te kumur mén-tép fir kwapwe fári konámpono. ²⁰ Aenánko maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp. Maomp ninik te maniráp aropao fir fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore mek pikrínk námp tirá fánaeria. Aenánko maok, man te ankárápa waera yiri sárar nánko maok, as fákáreao korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp yakáp.

²² Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nánko maok, ensel fákáreao sámpá tukupea Abrahamo fir tokwae kérou námp fek tank námp fek mént páte. Aenánko maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek sumpwinko man apár me mek pap. ²³ Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámprá yak. Aeria maok, narek nke nánko maok, Abraham tokwae panek kar yak nánko maok, Lasarus kor méntér yak. ²⁴ Aenánko maok, maniráp aropao arakrá wumwi, 'Ayao Abraham e! Amo onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea sanko-ropea onomp sérékam fek pap nánko, námpare tae morokano. Ono máma yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!'

²⁵ Aeránko maok, Abrahamo sérrá, 'Táráp e! Amo wokwaek apárok yakap ankank aran ninikampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare ankank kwapwe kare tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempán oukoumwan te máma némpouk te kwapwe kare yak nánko, nopok amo touwe kwatae sám napon. ²⁶ Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mampok yak nánko, kuk mek te Kwar námoku yinkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia mampok korop mwana-panápe.'

† 16:17 Mt 5:18 †† 16:18 1 Ko 7:10-11

²⁷ Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, 'Ayao, ae te takanáno te, ono amwan sénanko, amo Lasarusén sámp-kérép napo, onomp naropwaromp nap mek akwapano. ²⁸ Onomp nánaeou te éntikono. Mao akwapea kárakárea kor kar farákáp nánko, am farákáp náráp ninik fwapokwapanápono. Takria mao kor máma touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.'

²⁹ Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, 'Moses ntiaka profet fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am farákáp am kar táman woupwi pátea wa mwanapono.' ³⁰ Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, 'Ayao Abraham, am támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae ninik pwar mwanapono.' ³¹ Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, 'Ae te Moses ntiaka profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankáránk warko arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou mono.'" †

Kwatae ninikao mérnáp kwatae pap konámp kar

17 Jisaso námoku éréképá yáráknámp arop fáráka-pan sérrá, "Arop am fek kwatae ninik sám mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae ninik sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sám naenámpono. ² Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maoianánko, am táráp kwatae ninik fek akwap nánko te, wae manénkir arop farákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moan mpupo. ³ Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kip! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik nánko te, amo 'Am te kwataeno. Pwara'éra sénapo, 'Kare tak nampono' ria pwar nánko te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. ††4 Táte mao ankáránkamp yámaraok mwar amwan fákáneke por kwatae ninik námpao fákáneke por amonapok koropea sérrá, 'Ono yonkwae touwe nampono'rá sénánko te, amo am aropan sérrá, 'Ono amoinap kwatae ninik wae niki mo, pwar namprá sérampo."

Kwarén mérnáp ninikan sénámp kar

⁵ Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop farákapao Jisasén kar toropwaprá sérrá, "Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano." ††6 Jisaso sérrá, "Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap máma yaoan sérrá, 'Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae'rá sénapo te, fwap yiráp karwaok tak naenámpon.'" †††

‡ 16:31 Jo 11:45-48 †† 17:3 Mt 18:15 †† 17:5 Mk 9:24
††† 17:6 Mt 17:20

Kwaporok tére konámp aropamp tére

⁷Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére konámp aropan 'Amo akwapá yopwar mek téreae'rá sér, tá 'Sipsip taokeyakae'rá sénánko, mao akwapá térea arákarrá korop nánko te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, 'Amo koupour koropea tankrá fárae'rá sénaenámp nie? ⁸Mono. Man sérrá, 'Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp fir yorokwaerá kákea sankorop sápa. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo wakmwaek firráp ént fárae'rá sénaeria námpon. ⁹Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nánko te, man 'Aesio'rá sénaenámp nie? ¹⁰Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap kwamp te, yumo ankár arakrá sér kip: 'Yino te kwatae tére aropono. Ankank yino tére námp te yinomp tére támaono.'"

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

¹¹Jisaso Jerusalem mek akwapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará akwapea apár Samaria kuk mek. ¹²Mao akwapea ankwap némp won-ae fik nánko maok, lepra touweráp arop fére-sámprampao koropeaka, mwaeaoak am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea fougouri yakáprá Jisasén tékén wumwia sérrá, 'Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.' ¹⁴Aerá sérapo maok, am fárákapan nkea sérrá, "Yumo tukupea pris fákáreran yiráp pourou yénkenke!" Aeránko am fárákap mwaeaoak tukupea nke napo, náráp pourou wae yiki kukur kwapwe. ¹⁵Aenko maok, am ou mekamp arop ankwap ankáránkamp námokuráp pourouk nke nánko, wae kwapwe nánko maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek sampokrá e sakap. ¹⁶Mao akwapea Jisasonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte námp fek me kor woukouprá, man 'Aesio'rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap fi arop Samaria mekampaoimpono. ¹⁷Jisaso man nkeaka sérrá, "Ono ninik námp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur napan mpwe naman maok, fére ankáránkao warko arákarrá korop nánko, sarakok te maok yakáp nape? ¹⁸Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén 'Aesio'rá séria maomp e sakap naenámp yak mo nie? Mámá ankwap fi mekamp arop ankáránk mao saráp nie?" ¹⁹Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá, "Wae amo onan mér napara, waráp pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapea."

Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae

Matyu 24:23-28,36-41

²⁰Farisi fákárerá Jisasén "Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop naenamponria turunkapo maok, Jisaso kor am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop nánko te, arop yi fek te nke mwanap pourou mono. ²¹Am te arop fárákapao yi fek nkea 'Máyaknámp nkenk!'rá sér, tá 'Arampok yakán'rá sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo ou mek yak námpon."

²²Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yaráknámp arop fárákapan kor sérrá, "Nánkár wakmwaek kor yummo Aropamp Tárápan kápa kare yae fek nke moria kor, ankáránk kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono. ²³Nánkár yumwan aropao sérrá, 'Arampok yak námp nkenke!', tá 'Mapek máyak námp nkenke!' Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwaponno. ²⁴Yumo te wae mérono: Méker wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nánko, arop fi ponankor nke mwanaponno. ²⁵Aeno mao te ankár manénkir touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp arop fákáre man younkwe sánk mwanapon. ²⁶Wokwaek Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor taknámp mwanapon. ²⁷Noa yakámp fek kor ankár fir fépérrá, ént fépérrá koumteou tirirá, makrá yakáprá tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákaeaka arop ponankor oupoupourimpon. ²⁸Tá Loto yakámp ke fek kor take, fir fépérrá, ént fépérrá, mani fek ankank tirá, nénkrá, yopwar yororá, nap térerá yakápiaponno. ²⁹Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nánko maok, am yámaraoak táman yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop ponankor wourékimpimpon.

³⁰Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take ninik fek yakáp mwanapon.

³¹Am yae fek táman arop ankwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp ankank ti mono. Tá arop ankwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ³²Yumo Lotomp yupuranimpan ninikenke. ³³Aeno táte arop ankwap námokuráp pourouan saráp niki-samp námp te, maomp pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar námpao maok, mao yae-párak yiki yak kwapwe sámp naenampon.

³⁴Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuru nap mek amp nepo, am ke fek Aropamp Táráp korop nánko te, am mekamp ankwap ankáránkamp mwar warámprá, ankwap ankáránk pwar naerámpon.

† 17:12-13 Wkp 13:45-46 †† 17:14 Wkp 14:1-4; Lu 5:14 ††
17:18 Jo 4:9

‡† 17:20 Jo 3:3; 18:36 ‡† 17:23 Lu 21:7-8 ‡†† 17:31 Mk
13:15-16 ‡††† 17:32 Stt 19:26

³⁵ Tá yupu anánkaopwerao kor ni yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankárank mwar warámpriaka, ankwap pwar naerámpon. ³⁶ Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap warámpriaka, ankwap pwar naerámpon."

³⁷ Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yárákimp aropao má kar wawia turunkrá, "Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maok korop naenámpon?" Aerá turunkapo maok, Jisaso am farákapan sérrá, "Apae ankank mákáre nánko, ampae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namp fek, kápae kare arop fi nke mwanapon."

Yupurao jasén 'Námwan yaewourae' ria sér saráp yaknámp wounáp kar

18 Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop farákapan 'Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip' riaka farákáprá sérimp wounáp kar te, ^{†2} arakrá sérimpon: "Ankwap taun mek kot wawi konámp arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konámpao maok, ³ kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak námpao korop ko, am kot wawi konámp aropan sérrá, 'Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.' ⁴ Manénkir te am kot i konámp arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, 'Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon. ⁵ Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.'" ^{††6} Jisaso sérrá, "Yumo te mámá kwatae kot wawi konámp aropamp kar wae wa napon. ⁷ Ae te Kwar te mokop námpon? Mao náráponoria nánkáránámp arop fákáre, yinan yaewouraeria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie? ⁸ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yaewour i konámp Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék námp ke fek, mao koumteouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpon." [‡]

Farisi ntiaka takis sámp konámp aropamp wounáp kar

⁹ Arop ankwap farákapano ninikrá, yino mwar yae-párák kare nánko, arop ankwap farákap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér, ¹⁰ "Farisi mekamp arop ntia takis sámp konámp arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok, ¹¹ am Farisi mekamp arop fokopeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, 'Ono ankwap arop farákapan niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap farákapan te poupwekápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap. Tá nkwakwe make kwatae ninik i konapon. Tá poumou nap

mekamp yupu kokopor i konapon. Tá ono te mámá takis sámp konámp arop niamp take mono. ¹² Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir sámp moria, kápae kare ankank sámp namp te fére-sámpramp fi pirékarea maok, ono amwan ankwap fi sámk konampono.' ^{††13} Aeno takis sámp konámp arop te panek fokopeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, 'Kwar e! Ono te kwatae ninikráp aropono. Amo onan aropom-pae.'" Takrá séri pwarará maok, Jisaso am farákapan sérrá, ¹⁴ "Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis sámp konámp arop námokuráp nap mek arákarrá akwap námp, mao saráp Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námoku apárok sámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon." [‡]

Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar

Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16

¹⁵ Koumteouráp aropao náráp tárápuan, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképá korop. Aeapan maok, mao éréképá yárákimp arop farákapano nkeaka am koumteouráp aropan yopor. ¹⁶ Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koroopenkria érékép fákeyakrá am farákapan sérrá, "Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapono. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámáke pourouráp épér morok tárápu niamp arop farákapanpono. ¹⁷ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápano ankank sámk napo, koupour sámprá warákár konámpnám taknámp, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sámp moianámp te, am mek yink mwanap pourou mo karenono."

Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenámp kar

Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31

¹⁸ Juda mekamp arop ankárank arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá, "Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak nanampono?" ¹⁹ Tá Jisaso man sérrá, "Amo onan apaerá 'Kwapwe kare'rá sér rape? Kwar ankárankao saráp kwapwe karenno.'" ²⁰ Aerá séri pwatea maok, man sérrá, "Amo te lo waeman mér napon: Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapono. Amo arop sámp-wouroump kwapono. Amo oukuni kwapono. Amo arop ankwapan kwekári kwapono. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo." ^{†††}

²¹ Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, "Am lo te ono wae épér feknámpia ankár po-

† 18:1 Kl 4:2 †† 18:5 Lu 11:5-9 ‡ 18:8 Yé 6:9-11

†† 18:12 Mt 23:23,28 †† 18:14 Lu 16:15 ††† 18:20 Kis 20:12-16

nankor mántwaokrá koropea oukoumwan nampon." 22 Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sér-rá, "Amo ankwap ankáránk aran mo napon. Waráp ankank kápae karenámp támá arop mani fek ti napo, am mani sámpeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapon. Takia maok, amo onomp wakmwaek koropae." †23 Makráanko maok, am aropao kor am kar wará yárákrá, náráp ankankantá ninik tokwae.

24 Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nángo nkea maok sérrá, "Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yink mwanap te kour-sír kare námpon." 25 Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naeránámp wuri-man kour-sír námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yoump naenámp te kour-sír kare námpon." 26 Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, "Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?" 27 Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, "Aropao tére mwanap pourou monámp ankank te Kwaro fwap tére naenámp." 28 Aeránko maok, Pita arakrá sér, "Ae te yino yinomp némp ntia yinomp ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop námp te mokocono?" 29 Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákap anarakrá sér, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwapnáp, náráp éntupwar naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar námp te, 30 Kwaro am fárákap manénkir ti-fákeyakápnap ankankan oukoumwan má apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpo. Tá nánkár wakmwaek korop naenámp ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak kwapwe sámp mwanapon."

Jisas námoku sumpwia fárámp naenámp warko yinínkan sérímp kar

Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

31 Jisaso námoku éréképea yárák i konámp arop éntér-sámp ramp mwar éréképea kánánkámp am fárákapan saráp arakrá sér, "Yumo wawenk. Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet fákáreráo Aropamp Tárámp pourouk korop naenámp ankankan kumwiap kar te oukoumwan te wae kare korop naenámpo. 32 Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amomoránkriaka atatóp mwanapon. 33 Aeria maok, man tárapore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwana-pan maok, yininki yakea warko fárámp naenámpo." 34 Aerámp maok, námoku éréképá yáráknámp arop fárákap te am kar fi te mek wouroumpeyak námpara, fwapia mér mo, éperépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknámp arop fwapi papámp kar

Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

35 Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknámp arop ankáránkao mwae fik tankrá koumteouráp aropan 'Mani sápenk' ria fépénrá tank. 36 Aenámpao mao wa nángo, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, "Máte apaen nape?" 37 Aeránko maok, man sérrá, "Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan nape." ††38 Mak rapo maok, mao wará yárákrá, náráp yi am fwapi papanoriakámp kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, "Jisas! Devitomp ou fekamp Táráp † e! Amo onan aropompae!" ††39 Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkir mekia tukupap aropao man yoporrá sérrá, "Amo te kar pwarae!" Aerapan maok, am arop te ankár tékén arakrá wumwia wae, "Devitomp ou fekamp Táráp, amo onan aropompae!" 40 Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárákapán sérrá, 'Yumo wonae fik mampok warámp samankenk'rá séránko, mao kor mankea wonae fikánko maok, Jisaso man turunkrá, 41 "Amo te ono amwan apaeria nape?" Aerá turunkánko maok, am aropao kor sérrá, "Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae." 42 Aeránko Jisaso man sérrá, "Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér nap fek tapek amo warko fwap napon." 43 Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp wakmwaek akwapria maok, warákárrá, 'Aesio! Onomp Kwar!' ria Kwaromp e sakaprá akwap. Tá ponankor koumteouráp aropao kor am táman nkea Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

Sakiusomp Kar

19 Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenángo maok, arop ankwap Jeriko mek yak námp, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap aropan taokeyak konámp maniráp aropono. Mao Jisaso korop námp wawia, Jisas te mokope aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke naenámp pourou mono. 4 Ae námp kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknámp akwap naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank. 5 Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekria mao narek am yao mek nkea maok, Sakiusén arakrá sér, "Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap mek akwap nanampon." 6 Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. 7 Aenángo maok, arop ponankor man nkeaka kánánkámp sérar-rá, "Wi! Mao te kwatae ninikráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!" 8 Tá Sakiuso fokopeyakrá Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank ponankor kuk pírpwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon. Ankwap te,

†† 18:37 Mt 2:23 † Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénámp fian "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 84 fek nkeae. †† 18:38 Mt 1:1

ono kwekáriaaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek yiawor por nénk nanampono.”^{†9} Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Ouk-oumwan Kwaro má nap mekamp arop ponankor érékép námpon. Aeno má má arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abrahamomp ounáp támaono.”^{††10} Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan oupourounkrá warko érékép naeria námpon.”[‡]

Tére konap arop fére-sámprampao mani sámpnap wounáp kar
Matyu 25:14-30

¹¹ Makránko maok, am fárákapao Jisasomp am kar wawia ninikrá wae Jerusalem mek akwap naenámp fá-pae námpara, mao te akwapá Jerusalem mekria ouk-oumwan king yak naenámpan sérámpwe ninik napan maok,¹² Jisaso am fárákapan wounáp kar akwap arakrá sér, “Arop tokwae akwap te panekamp apár fi mek akwapeanángo, man king yoroí páte napo, námokuráp némpouk arákarrá koropea námokuráp fi arop poukeyak naenámpon.”¹³ Mao wae akwap naerianámp ke fek, náráp tére konap arop fére-sámpramp koropenk ritea maok, mani sámpea 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárákapan sérrá, ‘Má mani fek mapek bisnis térerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.’

¹⁴ Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpouk aropao mao king yak naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárákap wakmwaek tirá kérép napo Sisaronámpok tukupea ‘Am arop te yinomp king yak te mono’rá sér.

¹⁵ Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea némpouk. Aeria maok, arop fárákapan sérrá, ‘Onomp térenap aropan sénapo, koropea napo, mani profit apaekamp sámp naprá wawia mér nae.’

¹⁶ Aeránko maok, ankwapaomékir mekia koropea am mani néknámp naropwarén sérrá, ‘Amo onan sámpnap 20 kina te ono am fek téreaka kámákkarrá 200 kina sámp nampono.’¹⁷ Makránko maok, am kingo kor man sérrá, ‘Amo te kwapwe kare téreriaka kánanke kwarok ankankan kor yae-párak taokeyakrá tére kwapwe napara, ono amwan fére-sámpramp taun taokeyakaeria e tokwae sánk nanampono.’

¹⁸ Aeránko, akwap ankárak wakmwaek koropea taknámp sérrá, ‘Amo onan sámpnap mani 20 kina te ono am fek téreaka kámákkarrá 100 kina sámp nampono.’

¹⁹ Aeránko maok, kingo man sérrá, ‘Amo te éntik taun taokeyakae.’

²⁰ Tá akwap wakmwaek koropea sérrá, ‘Amo te kárákárea waerá yákrria, arop ankwapao pátenámp ankankan kor sámp, tá ankwapao yimp tenámp ankankan kor mokwap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam fákárea mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.’

²² Aeránko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, ‘Amo tak nap te kokwae kare aropono! Amo onan

nke napo, ono te kárákárea kor arop, arop ankwapao pátenap ankank ono sámp, ankwapao yoroí tenap fir ono mokwap namp nke konap mér naponno.”²³ Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap mént tapokwapea páte nángo, koropea sámp nae mpupo.’²⁴ Aeria maok, arop ankwap fárákap wonae fik am fek fokouri yakáp napan sérrá, ‘Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman sánkenke.’^{†25} Aerá séránko maok, am arop fárákapao kor man sérrá, ‘Arop Tokwae, mao te wae 200 kina samp yak námpono.’

²⁶ Aerapo maok, kingo sérrá, ‘Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono warko ankwap mént nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nángo te, ono fwap maomp yaekamp warko pwarokwap nanampon.’²⁷ Aeno arop onan ‘King yakria yinan taokeyak mono’ ria paokopnap arop fárákap te yumo am arop éréképá koropea onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.”

Jisas king niampia Jerusalem mek pokámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19

²⁸ Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia pok.²⁹ Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae fik am fek námoku éréképá yákrimp arop yaworanmékir tirá kérépria³⁰ sérrá, “Yumokir pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárak oukoumwan arop am fek tank moinap nap-topok tokorop tenap yak nángo te, táman aokorop-pwarareaka warámpea koropenke.”³¹ Tá arop yumwan nkea ‘Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?rá turunk napo te, yumo nopok pwarokwaprá sérrá, ‘Yinomp Arop Tokwaerao mént tére naenámpono’rá sér kip.”

³² Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor akwapea Jisaso sérim-paok am donki wae nke.³³ Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokorop-pwarepo maok, am donkiramp naropwar nkeaka, am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop-pwar repe?”³⁴ Aerapo, arop yaworao sérrá, “Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpon.”

³⁵ Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koropea Jisas yak nám fekia maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank.³⁶ Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwae pikánko, koumteouráp aropao nkeaka, Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwae aok yunkrá tukup. Aenapo maok, Jisaso am yumuntukaok akwap naenángo maok, maomp wakmwaek tukupnap arop kápae karerao kor Kwaromp kárákárea manénkir yéng nángo, nke konap mént ninikia maok, Kwarén warákára waeria maok,

† 19:8 Kis 22:1 †† 19:9 Ap 16:31 ‡ 19:10 1 Ti 1:5

‡† 19:24 Lu 16:10-11

Kwaromp e narek sampok. ³⁸ Aeria maok, tékén wumwi kar fek sérarrá,
 “Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King táman ourour tokwae sánkano!
 Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak námpono. Nomo Kwaromp eran saráp sámpea narek karaok samp yakáp mwaro!” †
³⁹ Aerapo, Farisi ankwap fárakap am koumteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá, “Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yoporaé! Am fárakap take pourouráp kar sér te mono.” ††⁴⁰ Tá Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono yumwan sénampono: Ae te mámá arop fárakap kar tákap mo napo te, yumwiraó námoku Kwaromp e sakaprá warákár mwanapono.”

Jisaso Jerusalemantá émimp kar

⁴¹ Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka, Jerusalemantá émría ⁴² sérrá, “Jerusalem e! Onomp ninik te, mámá yae fek ankank amwan yae-párak yaewour nanko yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank te mek wouroumpyek nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ⁴³ Amo wawae: Wakmwaek ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp arop koropea amwan saokor-yakápria, yár firi ponankor ikir-yakáp mwanape. ⁴⁴ Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi ankwap ankárankao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri sir mwanapon.”

Jisaso lotu nap tokwae mek mani térenap aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-17

⁴⁵ Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ofa sánk mwanapria sipsipráp antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti. Aenapo, yéréperá kérépria, ⁴⁶ am fárakapan sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpan maok, yumo mákia arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me niampi pap nape!”
⁴⁷ Jisaso am lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar fárakáp saráp yak námpanotá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá fárakáp konap arop, tá arop taokeyakáp konap arop fárakap, makia Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae kup oupourouk. ⁴⁸ Aeapan maok, koumteouráp arop ponankor kárakáre fek Jisasomp kar wa napantá maok, am arop taokeyakáp konap arop fárakapao man mwanap mwae kup nke mo nap kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. †

Arop fárakap Jisasén ‘Wa kárakáre sánk námpono?’rá turunknap kar

20 Ankwap kumukur Jisaso lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan Kwaromp Kwapwe Kare Kar yénkrá fárakáp. Aenángo maok, pris tokwae, tá lo yénkrá fárakáp konap arop fárakap ntia arop taokeyakáp konap arop makia Jisasámpok korop. ² Koropea maok, Jisasén turunkrá, “Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárakáre sánk tenánko, tére napon? Yinan sérae.” ³ Aerapo maok, Jisaso nopok am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono kuri yumwan ankárankamp ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo. ⁴ Jono arop ént mek néri nám te, yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

⁵ Aeránko maok, am arop fákáreráo kor námoku téreménkrá sérarrá, “Nomo ‘Kwaromp ankankono’rá sénánko te, námwan ‘Ae te yumo apaerá Jono sérinám kar mér mo napono?’rá sérantáno. ⁶ Tá nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te, am arop fárakapao Jon te profetonorá mér kárakáre napara, nomwan yumwi fek yérénekép mwanape.” ⁷ Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, “Yino te Jon arop ént mek néri nám te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane.”

⁸ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárakáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te ono yumwan sér mono.”

Juda fian taokeyak konap aropamp wounáp kar

Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12

⁹ Jisaso koumteouráp aropan wounáp kar arakrá sér, “Arop ankárankao wain yopwar yimpea pwarará maok, am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea ankwap némpouk tokwaeri ke fek yak. ¹⁰ Aea maok, am wain ki yápaé nánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap arop sámp-kérép. Aenámpan maok, am mek térenap arop fárakapao man fukia yérépea kwaporok sámp-kérép. ¹¹ Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sámp-kérép. Aenámpan maok, man kor pwarápaé sánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap. ¹² Tá warko tére arop yininkan sámp-kérépánko, man kor taknám fukia ek yérépe.

¹³ Aeapanotá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok, ‘Onomp poumou-táráp ankárank ono warákár tokwae namp man sámp-kérép nanko te, fwap maomp kar wa te mokop mwanape?’

¹⁴ Aeriaka man sámp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Nko arop korop nám nkote waeman naropwaromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank waeman ponankor sámp naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea

† 19:38 Sng 118:26 †† 19:39 Mt 21:14-16 ‡ 19:42 Lu 13:34-35 †† 19:48 Mt 21:46

papria maok, nomoku má yopwar má sámp mwanámpono.¹⁵ Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.

Aenapo yumo ník nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop naenámpon? ¹⁶ Mao te koropea am yopwar taokeyakáprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon." Aerá séránko, am arop ponankor am kar wawia maok, "Wi! Mao tak te mono."

¹⁷ Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, "Kwaromp Buk fek yaknámp kar arakrá sér, 'Mámá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek nap kárakáre yak naenámp yumwi kwapwe yak námpon.'¹⁸ Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikiríp nap te, kour ták-ták-faokoria tank naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk piká párákapea anámpria te, kour ponankor sokwapá pap naerámpon." ††

¹⁹ Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae fákárerao kor Jisaso wounáp kar sérámp am wae wawia méria maok, námoku ninikrá, máte waeman yinan sénámp karenoria fápáramprá man wae sámp mwaria. Aenapan maok, warko maomp kar wanap aropan apápia pwararapono. ‡

Jisasén 'Nomo fwap Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunkiap kar

Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

²⁰ Am arop fárákapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap fárákapan, tukupea páráknámp paokoprá Jisas térenámp yurukupenkria tirá kérép. Aenapo am fárákap kwekárrá, Jisasomp kar wa mwar kar nap niamprá paokop. Am fárákap Jisas te moko koe kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man kot naenámpria poupwékáp kar sérar napon. ²¹ Am fárákapao Jisasén turunkrá, "Amo tisa yakrá térieriaka arop kar farákáp nap te yae-párák kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá farákáp konapono. ²² Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp loao nomwan 'Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono'rá sénámp ni mo nie?' ²³ Aerapo, Jisas am fárákapamp poupwékáp ninik te wae mér námpp kwamp maok, am fárákapan sérrá, ²⁴ "Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?" Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Am te Sisarompono."

²⁵ Aerapo maok, Jisasó sérrá, "Sisarompao nánko te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip."

† 20:17 Sng 118:22 †† 20:18 Ais 8:14-15 ‡ 20:19 Lu 19:47-48

²⁶ Jisaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok, apae maomp kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea kot mwanámpanápe wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop ferámp mwanap Jisasén turunkiap kar

Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

²⁷ Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fárámp naenámp pourou mono. Aerá niniknap Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámppok korop. ²⁸ Aea maok, am fárákapao Jisasén sérrá, "Tisa, wokwaek kar Moses kumwiaka nomwan sérrá, 'Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp moiteaka sumpwi nánko te, warko nánaerao am yupu sámpeanánko, tárápu tianánko te, am sumpwinámp naeramp weri mek yakáp mwanapon.'²⁹ Ae te fákánek mwearoao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi yakrá, sumpwi. ³⁰ Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi. ³¹ Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mwearo te takrá tukupea ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo, ³² am yupuraok kor wakmwaek sumpwi. ³³ Am fákánek mwearoao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap te, nánkár wakmwaek sumpwianap arop ferámpeanap ke fek te, mao wamp yupu kare yak naenámpon?"

³⁴ Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, "Oukoumwan apárok yiki yakápnap ke fek te, poumarop fwap yupu sámpá, yupuraok kor fwap poumou nap mek tank naenámpon. ³⁵ Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap ferámpea kák naenámp pwinámp arop fárákap te yámar mek yiki yakápnap fek te, yupu sámp mono. ³⁶ Am fákáre te Kwaro apár me mekamp ferámpea kák nánko, Kwaromp tárápu yakápnapara, warko sumpwi mono. Ensel fákárerao yakápnap námp taknámp yakápnap mwanapon. ³⁷ Moseso kor, sumpwinap arop te warko ferám mwanaprá nomwan farákápámpon. Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank námpp fek, Kwaro Mosesén sérrá, 'Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp Kwarono.'³⁸ Tá taknámp, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki yakápnap arop fárákapamp Kwarono. Pourou te sumpwi napao maok, Kwaro nke námpp fek te ponankor yiki yakápnapono."

³⁹ Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákapao wawiaka sérrá, "Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare námpono." ⁴⁰ Aeriaka pwarará maok, warko turunk mwarea kapao pwarápae nap kwamp apápria pwararapono.

Jisaso Farisi fákáreran 'Krais te wanono'rá turunkimp kar

Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

⁴¹ Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, "Ae te mokopiaka 'Krais te Devito yakámp fi mekamp aropono'rá sénapono? ⁴² Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá,

†† 20:28 Lo 25:5 †† 20:37 Kis 3:6

'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá,
"Amo te onomp yae-párak mwaek tankea napo,
⁴³ nánkár wakmwaek amwan yorowar i konap aropan
waráp yae ankore mek párapop tenanko,
yakáp mwanapon." †

⁴⁴ Devit námoku Kraiséen 'Onomp Tokwae Kar'rá
sénámpao maok, mao te mokopia warko Devitomp
ounáp yak námpono?"

Lo kar mérnáp aropamp ninik

Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

⁴⁵ Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas
sérámp kar wará yakápapo maok, tá warko Jisaso
námoku éréképá yárákimp arop fárákapan sérrá,
⁴⁶ "Yumo te kar yénkrá farákáp konap arop fárákapan
fwapnae karia mér kip: Am fárákap te youén táman,
arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek
képéri pwateaka paokopria, arop koupoukour nap
mek tukup napo, námwan kápae kare aropao
warákárria me pakáráprá 'Gude'rá séranápon kar i
konapon. Tá ankwap te, arop námwan nkeanápono-
ria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te,
fir kékérou nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp
sia fek tukupea tankáp konapon. ⁴⁷ Tá am fárákap kae
koumteouan poupwékáprá maomp nap mekamp
ankank ponankor ti konapon. Tá ankwap te, náráp
am ninik oupoupourrá, arop námwan nkeanáponoria
yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i
konapon. Ae konapan maok, nánkár kotnap ke fek te
am fárákap te yoporop touwe tokwae sámp
mwanapon."

Ankank moráp yupu Kwarén ofa sánkámp kar

21 Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énounkouprá
yakria nke nánko maok, mani tokwaeráp arop
fárákapao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp
bokis mek épér. ² Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae
yupu ankwap mani mo námpao maok, mani kánanke
anánkamp támao mwaran sankoroepa bokis mek sir.
³ Aenánko maok, Jisaso sérrá, "Ono yumwan kare sé-
nampon: Mámá mani monámp kae yupu mani tokwae
kar sirarea arop ankwap fárákapao sinapan kwe-
pwarámp. ^{†4} Am kápae kare arop fárákap te mani
kápae kare ankwapmwaek tank nánko, ankwapmwaek
mwar Kwarén sánk napon. Aeno mámá kae yupu te
fir sámpá fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao
maok, ankár ponankor sinámpo."

Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar

Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13

⁵ Arop ankwap fárákap lotu nap tokwae táman sérar-
rá: "Arop fárákapao kwapwe kare yumwi, tá nkwakwe
make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok
nénk nap tia am nap moporia pwate napon." Aerapo
maok, nopok Jisaso sérrá, ⁶ "Mámá ankank yumo ouk-
oumwan nke nap te nánkáráp ankwap ke fek te am

nap mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank
mono. Am te ponankor aropao momontokoria apárok
sir mwanapon." ‡

⁷ Aeránko maok, am arop fárákapao Jisasén turunk-
rá, "Tisa, mokope ke fek am ankank korop naenámp-
pon? Apae ankank manénkir korop nánko, yino táman
méria, am ankank korop naenámp ke te wae wonae
fekáneria ninik mwanámpo?" ⁸ Jisaso sérrá, "Yumo
fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao
poupwékáp mwanape. Am te apae riteanápe 'Námo te
am arop támaono'rá séria, 'Pwarnámp ke oukoumwan
wae wonae fik korop námpon'rá sénapo te, yumo tá-
man wawia maomp weaok mwaek tukup kwapon. ⁹ Tá
nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá
yorowar tokwaenap kar waria te, yumo apáp tirinkria
kour me woukouri kwapon. Am ankank te wae man-
mékir korop námpao maok, pwar naenámp yae te
oukoumwan tamak korop mono."

¹⁰ Tá mao warko sérrá, "Arop ankwap firao ankwap fi
aropan yorowar, tá ankwap kingomp fákáreráo
ankwap kingomp fákáreran yorowar mwanapon.

¹¹ Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare
apárok yae-porokwe tokwae korop, touwe tokwae ko-
rop naerámpo. Aeria yumo nke napo, yámar mek
nkwakwe make mwar pourouráp ankank koropánkria
yumwan apáp tokwae sánk naeane.

¹² Aeno manénkir te am ankank oukoumwan korop
mo nánko, yumo Kwaromp firáp yakáp napara,
yumwan ti-fápákampria ti-yampourou mwanape.
Yumwan lotu nap mek kotia kalabus nap mek kák
mwanape. Tá king ntia gavmanomp yi mek éréképá
tukupea kot mwanape. ¹³ Yumwan am tak nap te yumo
fwap Kwaromp Kar farákáp mwanap mwaek kup tá-
maono. ¹⁴ Aenámpara, yumo, am fárákapan nopok kar
sér mwanámp nánap mwarrá niniki kwapon. ¹⁵ Wae-
man fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan
yonkwae kour nénk nanampon. Aenanko kápae kare
arop yumwan yoporap te, ono yumwan sánknamp
karan ták-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ‡

¹⁶ Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi
arop, nouroup fárákap, mao kuri yumwan yopor
aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo, ankwap
fárákap yumo ou mekamp tirá wour mwarea napon.
¹⁷ Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara,
arop ponankor yumwan kokwarokria napon. ¹⁸ Táte
yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp
kwaporok moyak mono. ¹⁹ Aenámpara, yumo kárakáre
fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá yakáp
mwanap sámp mwanapono."

Jisaso 'Jerusalem kwatae pap mwanap'rá sénámp kar

Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

²⁰ Tá Jisas ankwap kar sérrá, "Aeno táte nánkár yumo
nke napo, ami fákáre koroepa Jerusalem sámp-saokor
napo te, yumo táman mér kip: Taun souroumpour
mwanap ke te wae wonae fik námpon. ‡²¹ Am ke fek te

† 20:43 Sng 110:1 †† 21:3 2 Ko 8:12

‡ 21:6 Lu 19:43-44 †† 21:15 Lu 12:11-12 †† 21:20 Lu
19:41-44

arop fárakap apár Judia mek yakáp nap te ankár pirikimpea you mek pok mwarea napon. Tá arop fárakap Jerusalem mek yakáp nap ankár am taun pwararea ankwapok pirikimpá tukup mwarea napon. Tá arop ankwap fárakap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem mek te tukup mo kareno. ²² Am ke te Kwaro sokoronap arop fárakapan nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námp kare kar korop naenámpon. ^{†23} Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nángo, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon. ²⁴ Ankwap fárakap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárakap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárakapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro 'Wae támaon'rá sénámp fek pwar mwanapon." ^{††}

'Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp'rá sénámp kar

Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

²⁵ Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, "Pwarnámp yae korop naeria nángo, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nángo, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nángo, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foria apáp tirinka wae mwanaponono. ²⁶ Am ankank apárok korop naerianánko, kápae kare koumteouráp arop ninikria apáp tirinkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ^{†27} Am ankank koropea pwaránko, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárakáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nángo, nke mwanapon. ^{†28} Am ankank fi yokorrá korop nángo, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon."

Yao fikan wounápnámp kar

Matyu 24:32-35

²⁹ Tá warko am fárakapan wounáp kar arakrá sér, "Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke. ³⁰ Táte yumo nke napo, pwae páre nángo te, 'Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpon'rá sér i konapon. ³¹ Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nángo te, yumo wae mér mwanaponono: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.

³² Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárakap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop

† 21:22 Dan 9:25-26 †† 21:24 Ais 63:18-19; Dan 8:13; Ro 11:25 ‡ 21:26 Ais 13:6-13; Jol 2:1-2; Yé 6:12-14 †† 21:27 Mt 16:27

naenámpon. ³³ Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpon. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono."

Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárakapan 'mér kip'rá sénámp kar

³⁴ "Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fir kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan saráp ninik tokwae mwanape. Take ninik támao yumwan oupoupouri fákeyak nángo te, am Arop Tokwae koropnámp yae te koupour kar koropria, ³⁵ aopwerao kouan porokwap konámp niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnap arop fi ponankoran korop naenámpon. ³⁶ Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárakáre sánk naenámpon. Aeria maok, yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Táráp yumwan yurukup naenámp fek yumo pwarápa mo, fwap fokopeyakáp mwanapon." Jisas aerá séri pwara námpon. [‡]

³⁷ Am yinink kumuri yak námp fek te, Jisas koumteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono. ³⁸ Aenángo kápae kare koumteouráp arop te koumounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konaponono.

Judas Jisasén outirimp kar

22 Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nángo, ^{††2} pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop fárakap mao Jisasén farop mwaria napao maok, koumteouráp arop fárakapao nkeantánia apáprá kánánkámp mokopia farop mwanámpria mwae kup oupourouk.

³ Satano akwapea Judas, ankwap e Iskariot, maomp ninik mek noumpoukoup. Am Judas te Jisas éréképá yáarak i konámp éntér-sámpramp arop fárakap ou mekamp. ^{††4} Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop fárakapamp yaek sánk naenámpan sérarrá am naenámp mwae kup oupourouk. ⁵ Aenángo maok, am arop fárakapao warákáránkia maok, 'Fwap amwan mani sánk mwanámp'rá sér. ⁶ Aenapo maok, Judas am fárakapamp kar wawia 'Fwapon'rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am fárakapamp yaek Jisas sámp-sánk nanampria mwae yororia yépek.

Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar

Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16

⁷ Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon. ⁸ Aenámpantá Jisaso Pita ntia Jonén

‡† 21:36 Ro 13:10-14 ††† 22:1 Kis 12:21-27 ††† 22:3 Jo 13:2

tirá kérépra, “Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpon.”⁹ Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, “Amo ník nap te, yino maok nánap nenempon?”¹⁰ Mao am arop yaworan sérrá, “Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yinkipea férek papea † samprá akwap námp yumwan mwaeak kikíp naenampon. Aenánko, yumo mao akwapnámp nap mek am mek maomp wakmwaek akwap kip.¹¹ Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, ‘Amwan yinomp Tisa sérrá, “Námo náráp éréképa yarak i konamp arop fárakapént Pasova fir fánanamp nap aokore te maok yak námpon?”’¹² Aerá turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae kákánarráp tankáp i konap fae ankank tankáp námpráp yénkép nánko, yumo am mek Pasova fir nánap kip.”¹³ Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok taknámpia maok, wae Pasova fir nánapi pwar.

Jisaso éréképea yarak i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar

Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25

¹⁴ Am fár mwanap ke korop nánko, Jisas náráp éréképea yarak i konámp aposelént fár mwaria tankáp.

¹⁵ Aeria mao am fárakapan sérrá, “Ono nánkár wakmwaek te touwe tokwae sámp nanampara, manmékir yumont mámá Yae Tokwae fek Pasova fir fánaeria warákár tokwae nampono.¹⁶ Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fir fár mono akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenampon ke fek am Pasova fánámp fi kare érik koropnámp ke fek fánanampon.”

¹⁷ Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárakapan sérrá, “Yumo má sámpea ou fáparákaprá fárenke.¹⁸ Ono yumwan sénampon: Ono te oukoumwanía nánkáráp kor wain ént fár mono, akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenampon ke korop námp fek fánanampon.”¹⁹ Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia pwarará, fopwaria am fárakapan nénkria maok, sérrá, “Mámá te onomp pourounono. Ono yumwan yaewour naenámpria nénk nampon. Kápaé kare por yumo takria onan ninik kip.”²⁰ Pasova fir ponankor fépéria pwarapo, tá taknámp ankwap wainráp kapan kor takrá sér, “Mámá wain te onokump yiri fek kontrak wourékam papea pwar namp wounápono. Aeriaka am yiri te yiráp por kwarákárria yumwan yamokwap námpon.^{†21} Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naerianámp te onont mámá kákánar fek fárrá tank námpon.^{‡22} Aenámpman maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenámpaok akwap naenampon. Aeno man yopor aropamp yaek sánknámp aropao maok, mao te koupouteane!”^{‡23} Mao aerá sénánko maok, am arop fárakap námoku kok turunkuprá, ‘Ae te wa mokop tak kun?’rá sérar.

† 22:10 Mak 14:13 fekamp kar fi fek nkeae. †† 22:20 Jer 31:31-34 ‡ 22:21 Sng 41:9; Jo 13:21-22 †† 22:22 Ap 2:23

‘Wa mokop tokwae karonó’rá sérarnap kar

²⁴ Táte warko Jisaso éréképea yarak i konámp arop fárakap námoku ou mek táman kar yorowarrá, ‘Wa mokop nomp tokwae kar yak naenampon?’rá sérar.²⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Mámá apárokamp king tokwae te kárakáre tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárakapao, mao te arop yaewour kwapwe konámp námp ninik mwanapria napon.²⁶ Aeno yumo te takrá niniki kwaponono. Yumo ou mek arop tokwae kar yak naerianámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá yumwan taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenampon tére arop niampi yak naenampon.^{‡27} Ae te wa tokwae karonó? Arop tankrá fir fánámp ni, nopok tére arop fir nánapi sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fir fánámp támao maok, tokwae karonó. Aeno ono yumo ou mek yak namp te, tére arop arákarea yumwan yaewour nampon.^{‡‡ ‡‡}

²⁸ Ono wokwaek nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan pwarará pírikimpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon.²⁹ Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárakáre sámp námpan, tá taknámp ono am kárakáre yumwan nénk nampon.³⁰ Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap onomp kákánar fek fir fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi mekamp koumteouráp arop fárakapan yurukup mwanap arop fárakap yakápi mwanapon.”^{§ †}

Jisaso ‘Pita námwan younkwe sinaean’rá sénámp kar

Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

³¹ Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, “Saimon, Saimon, wawae! Kwaro takanorianánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa mokop Kwarén pwaran nke nae ritea yumwan yampourou naeria waeane.^{††32} Aenámpman maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo onan mérap te onan ankár pwarará akwap mono. Warko wakmwaek arákarrá ononampok koropria waráp ankwapyaenámp kárakáre sánk nanapon.”[‡]

³³ Aeránko, nopok Pita man sérrá, “Tokwae Kar, ono te waeman amwan fákapria te, onan méntér fákap mwanapria nánap nampon. Tá ono waeman amont sumpwi nanampria nánap nampon.”³⁴ Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, “Pita, ono amwan sénampon: Mámá kumuruk oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námp fek, amo yinink por onan te ‘Mér mo nampono’rá sénae rapon.”

‡‡ 22:26 1 Pi 5:1-5 ††† 22:27 Mt 20:25-28 ‡‡‡ 22:27 Jo 13:12-15 § 22:30 Mt 19:28 ††† 22:30 2 Ti 2:12 ††† 22:31 Jo 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8 ††† 22:32 Jo 17:9, 11, 15; 21:15-17

Jisas náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapan 'Mér kip'rá sénámp kar

³⁵ Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, "Wokwaek ono yumwan tirá kérépanko tukupap fek te paus mani, brasbel, su, aráte ti-tukup moiapon. Am ke fek te yumo ankank ankwap moiap ni, fwap nie?" Aeránko maok, nopok am fárákapan sérrá, "Mono." ^{†36} Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Oukoumwan te arop maomp paus mani tank nánko te, sámp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo námp kwamp te, náráp waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat ankárank sámp kun. ³⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér, 'Kwatae ninikráp arop ou mek tapokwapá kouroump napon.' Ono yumwan sénampon: Kwaromp Buk fekamp onan sénámp profet kar waeman ankár korop naenampon." ^{†38} Aeránko nopok am fárákapan sérrá, "Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae bainat anánkaopwe tank námpon." Jisaso am fárákapan sérrá, "Aenánko te wae támaono."

Jisaso Oliv Faonkwek kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42

³⁹ Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaek i konámpnám taknám náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapan éréképea akwap. ⁴⁰ Akwapea am fekria am fárákapan sérrá, "Yumwan Satano poupwékápantáno. Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenampon." ⁴¹ Aeria maok, mao am fárákapan am fek párapakoprá panek tae morok 30 mita fek akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér, ⁴² "Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sámp mwanap má sámp-sinanapon. Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwapon. Mono. Amo ankár amokuráp ninikaokampo."

⁴³ Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankárankamp maonámpok koropea man kárakáre sánk. ⁴⁴ Jisaso am touwe sámp naenam táman yonkwae sakáp tokwaeria kárakáre fek Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, maomp pouroukamp fápare te yiri niampria apárok firikip pikrink.

⁴⁵ Mao Kwarén séria pwarará fokopeyakea maok, akwapea éréképá yarak i konámp arop fárákapan nke nánko, am fárákapan te ankank kwatae Jisasomp pourouk korop naenam táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe nánko, pampi yakáp. ⁴⁶ Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Apaera pamp rape? Yumo fárámpea Kwarén sérenke. Takria Satanomp ninik koropea yumwan sámp nánko, kwatae ninik fek tukup mwanape."

Judas Jisasén yopor aropamp yaek papnám kar

Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

⁴⁷ Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou wae korop. Aenapo am arop Judas,

mao te am éntér-sámpramp éréképá yarak i konámp ou mekampao maok, mao mekia am fárákapan mwaeyénképá korop. Mao koropea Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur naeria. ⁴⁸ Aenánko maok, Jisaso man sérrá, "Judas, amo Aropamp Táráp kwekárá koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?"

⁴⁹ Am éréképá yarak i konámp arop fárákapan Jisasént yakápi napao, Jisasén sérrá, "Amo ninik nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporrá épér mwanám nie?" ⁵⁰ Takria maok, arop ankárankamp am ou mekampao bainat ér-sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sir-rampweria yae-párak mwaekamp woupwi kor mwar aop-sinánko piká párap. ⁵¹ Aenánko, Jisaso nkea sérrá, "Amo nopok i konap ninik te ankár pwarae!" Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámp kámp kámp pwar nánko, warko wae kwapwe kare yak.

⁵² Aenánko, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyaká konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyaká konap arop fárákapan man sámp mwaria korop nap táman sérrá, "Yumo bainatráp yaopwae tia yorowarinám aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape?" ⁵³ Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak nam fek te, yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan máma ke fek yiráp kerao korop námpon. Oukoumwan máma fae tákáre ke fek kirikipamp kárakáreao kwe-pwar námpon." ‡

Pita 'Jisasén mér mono'rá sénámp kar

Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

⁵⁴ Aerá séria pwaránko, Jisasén wae sámpea tukup. Man warámp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap mek napo, Pita te am fárákapan wakmwaek kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak. ⁵⁵ Arop ankwap fárákapan pris taokeyak konámp aropamp nap yaknám yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank. ⁵⁶ Aenánko, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énoukoupia am arop fárákapan sérrá, "Mámá aropao kor Jisasént yak námpono." ⁵⁷ Aeránko maok, nopok Pita sérrá, "Mono! Ono am arop te mér mo nampono." ⁵⁸ Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko arop ankwap ankárankampao man nkea sérrá, "Amo kuri amo maomp firáp arop támaono." Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, "Ono maomp firáp arop te mono." ⁵⁹ Tá wakmwaek ankárankamp ke akwap tenánko, arop ankwap am tankápnap arop fárákapan tékén sérrá, "Kare karon. Mámá aropao kor méntér yak námpon. Mao te Galili mekamp aropono." ⁶⁰ Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, "Ono amo sénap kar am te mér mo nampono." Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp. ⁶¹ Aenánko maok, Jisaso kotrá yak námpea fek námpea mankrá sámp-arakrá Pitan tokoreyak nánko, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am ninik. Wokwaek mao sérrá, 'Mámá kumuruk oukoumwan

† 22:35 Lu 9:3 †† 22:37 Ais 53:12; Lu 22:32-33

‡ 22:53 Lu 19:47-48

kakaruk fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, “Ono Jisas te mér mo nampono”rá sénanap’ rimp kar warko ninik. ^{†62} Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwae touwe tokwaeria éma wae.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén wouroumprá amomoránkria porokwapnap kar

Matyu 26:57-58; Mak 14:55-64; Jon 18:12-14,19-24

⁶³ Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre †† man wouroump séria man yae fek fukiapon. ⁶⁴ Am fárakap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, “Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?” ⁶⁵ Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérariapon.

Jisasén Kaunsilo nke námp fek kotiap kar

Matyu 26:59-66

⁶⁶ Tá warko wakmwaek yámar aok nánko, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre koupoukour napo, arop ankwap fárakapao Jisasén warámpea am Kaunsil ‡ fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá, ⁶⁷ “Amo yinan sérae: Amo te Krai ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumo mér mo mwarea napon. ^{††68} Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumo onomp kar pwarokwaprá sér mono. ⁶⁹ Táte oukoumwanianá nánkáráp wakmwaek Aropamp Táráp Kárakáre Tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tank naenámpo.” ‡

⁷⁰ Aeránko maok, am fárakap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napara, amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárakapan sérrá, “Yumoku tá-mao takrá sénapon.” ⁷¹ Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa mwaria yépék mwanámpanáp? Waeman námokuráp táp meknámp mámá kar sénánko, nomo wa námpono.”

Jisasén Pailato nke námp fek santukupá kotiap kar

23 Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatonámpok Jisas warámpá tukup. ² Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nánko, mámá arop te Juda fi yino i konámp ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono támao ono Krai, ono Kingono’rá sér i konámpono. Tá yino Sisarén takis sánk mwarianánko te, mao taokor konámpono.” ^{†††3} Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao amo takrá sér rape.” ⁴ Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono te mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.” ⁵ Aeránko, tá nopok am

† 22:61 Lu 22:34 †† ‘Rom mekamp soldia fákáre’rá sénámp te ‘Juda Tére konap Ninik’ Buk 2 kware 73 fek nkeampo. ‡ ‘Kaunsil’: ‘Juda Tére konap Ninik’ Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. †† 22:67 Jo 10:24-26 †† 22:69 Ap 7:56 ††† 23:2 Lu 20:20-26

fárakapao kar kárakáre fek sérrá, “Mao mámá Judia apár mekmwaekamp arop fárakapan kar yénkrá farákáp nánko, arop ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak námp te apár Galili meknámpia koropea mapek námpono.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

⁶ Pailato am kar wawia am fárakapan turunkrá, “Mámá arop te Galili mekamp nie?” ⁷ Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnámp apár mekampono’rá sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto kor Jerusalem mek yak.

⁸ Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékir Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárakáre yéncép nánko, man nke nae karrá yakámpon. ^{††9} Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo.

¹⁰ Pris tokwae fákáre ntia lo mérap tisa fákáre koropea wonae fik yakáprá Jisasén tékén sérrá, kotiapono. ¹¹ Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén wouroumprá amomoránkiapon. Aea maok, Heroto séránko kingo yirimp konámp ni-amp waempyam kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirimpea Pailatonámpok arákarrá sámp-kérépapon. ¹² Wokwaek te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan am ke fek te nonopok nourop nepono.

Pailato ‘Jisasén soldia fákáreramp yae sánkámp kar

Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

¹³ Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop ponankor wumwi nánko, koropeaka koupoukour. ¹⁴ Aenapo, mao am fárakapan sérrá, “Yumo ononámpok mámá arop warámpá koropea sérrá, ‘Mao aropamp ninik sámpá yampourou nám’rá sénapan maok, yumoku kareao wa nap fek turunki nampono. Yumo wawenk: Ono mámá aropan am fek kotnap ankank te nke mo kar nampon. ¹⁵ Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá sámp-kérép námpono. Nomo mámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare námpono. ¹⁶ Aenámpara, ono soldia fákáreran sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek táraporea sámp-kérépanápono.” ¹⁷ (Juda fi te arak i konapon: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae korop námp fek te Pailato fákárapá yaknámp arop aokorop-pwarará, amwar sámp-kérép nánko, akwap konámpono.)

¹⁸ Táte koumteouráp arop fárakap ponankor tékén sérrá, “Am arop te sumpwi papria, Barabasén yinonámpok sámp-kérépae.” ¹⁹ (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan sámp-wouroumpeanánko, am fek man sámpea fákárapá pap napon.) ²⁰ Warko Pailato ‘Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae’rá sénánko maok, ²¹ tá am fárakap

††† 23:8 Lu 9:9

tékén wumwi kar fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

²² Táte warko Pailato am fárákapan yininkan sérrá, “Am te apae riteanono? Am arop te apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi naenámp ankank te kánanke nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek fukia sámp-kérépanápono.” ²³ Aenángo maok, am fárákapao ‘Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupenke’ ria tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok sámp-anámp. ²⁴ Aenapantá maok, Pailato wampwaria am fárákapao sénapaokria ‘Takenk’rá sérimpono. ²⁵ Koumteouráp arop fárákap am fákapá yaknámp arop, warko warámp mwarria wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap porokwapea sumpwi papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop fárákapamp karwaokria Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámpono.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek arápap kar

Matyu 27:32-44; Mak 15:31-32; Jon 19:17-24

²⁶ Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará Jisasén warámpá tukup. Takria mwaeak nke napo, arop Sairini mekamp Saimon Jerusalem mek akwap naeria korop. Aenángo, man sámpa fákeyakáprá sérrá, ‘Jisasén am fek pukup mwanap yaopwae mao námoku samp námp máma amo man yaewourrá sampae’ ria fopwaok. Aenapo, mao am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

²⁷ Tak napo, kápa kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, koumteou ankwap fárákap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup. ²⁸ Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am koumteouran sérrá, “Jerusalem mekamp koumteou, yumo te onantá éménki kwaponno. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo. ²⁹ Am te apae riteanápe, nánkár wakmwaek ankwap ke fek kápa kwatae korop naenámpo. Am ke fek koumteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárákap fwap warákár mwanapon. ³⁰ Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nángo, koupour sumpwi mwarria am arop fárákapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupa yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tárápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’ ³¹ Oukoumwan yao yiki yak námp niamp yae-párák kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwaek am fárákap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanaponno.”

³² Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwaria éréképá tukup. ³³ Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep

† 23:30 Hos 10:8; Yé 6:16

arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párák mwaeak, ankwapan yae-mánkwán mwaeakia pukupá pwar. ³⁴ Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárákapamp kwatae ninik tirá épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria naponno.” Táte soldia fákáre Jisaso yirimp konámp waempyam ankank ti mwaria satu pilaiaponno. ³⁵ Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárákapan yaewour i konámpo. Táte kare, Kraiso námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” †

³⁶ Soldia fákáreráo kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwaria, wonae fik korop. ³⁷ Tá am fárákapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwaponno, amoku waráp pourou yaewourae.” ³⁸ Táte Jisas me kor páte yaknámp yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Máma te Juda firamp Kingono.”

³⁹ Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárakao Jisasén wouroumprá sérrá, “Amo te Kraiso nie? Amo takanángo te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.” ⁴⁰ Aeránko maok, táte ankwapao am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnám niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nemponno. Aeno máma arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk naponno. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák naponno?” ⁴² Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikampo.”

⁴³ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénamponno: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanaponno.”

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

⁴⁴ Oukoumwan yámar kuk nángo, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár oupouroupea yakrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ⁴⁵ Aenángo, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare ménki fek nánkáráp tenapo yak konámp waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaeak peari yak. ††

⁴⁶ Aenángo, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. †††

⁴⁷ Aenángo maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karonno! Máma arop máte yae-párák kare aroponno!”

⁴⁸ Táte kápa kare koumteouráp arop koropea tokoreyakáp napo, am ankank korop nángo nkea, apae mao yae-párák kare arop sumpwi papeanoria

†† 23:34 Sng 22:18; Mt 5:44 † 23:35 Sng 22:7-8 †† 23:37 Sng 69:21 †† 23:44 Lu 18:31; Amo 8:9 ††† 23:45 Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8 ††† 23:46 Sng 31:5

námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaera náráp nap mekmwaek turukump.

⁴⁹ Tá Jisasomp nouroup ankwap fárákap ntia kounteou ankwap fárákap apár Galili meknámp fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápa kare ankank Jisas sumpwi námp fek koropánp námp am nke naponono.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42

⁵⁰ Juda apár mekamp taun Arimatea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párák kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámp. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárákapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon. ⁵² Am arop te Pailatonámpok akwapea, man 'Jisasomp yákáre sámp nae' ria sénánko Pailato 'Takaérá sér. ⁵³ Aenánko maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwaek yoroia pwtariap mek am mek pap. ⁵⁴ Am yae Fraide te Sabat yae fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.

⁵⁵ Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap kounteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono. ⁵⁶ Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnám taknám, Sabat yae fek anepériapono.

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

24 Sande fek kounteou kar am kounteou nánákáre i konámp wel ankank nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup. ² Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae arárákrá koropea me fek nánkáráp tariap te am fek yak mono. ³ Aenánko, am kounteou te me mek yinke nke napo maok, Jisas Tokwae Karamp yákáre te am mek tank mo. ⁴ Aenánko, am kounteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te wae tákapa wae. ⁵ Aenánko, am kounteou te apáp tirinkia me kor woukourrá apárok tokoreyakáp. Aenapo maok, am ensel yaworao am fárákapan sérrá, "Yumo apaeritea sumpwi pátenap meknámp fárámpea yiki yaknám aropan oupourouk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane! ⁶ Yumo ankár wokwaek Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman warko ninik kipo. ⁷ Mao yumwan arakrá sérimpon: 'Arop fárákapao Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánkea napo,

man yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp naenámp'rá séri námpono." †

⁸ Aerá sénepo maok, tá am kounteou fárákap wae Jisaso wokwaek sérimp kar am ninikria, ⁹ wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yarak i konámp mom-sámpramp arop fárákap ntia arop ankwap fárákapan am kápa kare ankank nke nap táman farákáprá sériapono. ¹⁰ Am kounteou fárákap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp éntupwar Maria mao yakáp napo, tá kounteou ankwap fárákapao kor méntér yakápra aposel fákáreran am kar farákáppapono. ††¹¹ Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik te, am kounteou te náráp yi fek nke mono, kwaporok amorikamp karan sénapan mpweria am fárákapamp kar wawia karenoria ninik moiapono. ¹² Aenapo, Pita fárámp'rá fárakop akwapea péri kor me mek woukoupeyakrá nke nánko, Jisasén woukoupa papap waempyam mwar tank nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek arákarrá akwapria, am te mokopi námponorá ninik tokwaera akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnám mwaeok nkep kar

Mak 16:12-13

¹³ Am makár táman Jisaso éréképá yarak i konámp ou mekamp arop anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono. ¹⁴ Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnám ankank táman sérrá, ¹⁵ námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop yaworan kikipia énéngi tapokwapea tukup. ¹⁶ Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri nke mono.

¹⁷ Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, "Yumo te apae karan sérrá akwap repe?" Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakrá yonkwae touweria maok, ¹⁸ Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Kápa kare némpouk mwaekamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápra am ankank ponankor mérapono. Ae te amo ankáránkampao am ke fek Jerusalem mek koropnám ankank mér mori kwapono?"

¹⁹ Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, "Am te apae ankankono?" Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, "Mámá Nasaret mekamp Jisaséniap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námp fek, tá arop fárákapao nke nap fek tére kárákáreria, kar kárákáre farákáp konámpono.

²⁰ Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakáp konap arop fákárerao Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano 'Man yaopwae porokopramp fek pukupenk'rá sénapo, taki naponono. †²¹ Aenapan maok, wokwaek te yino arakrá méri námpono: Am arop te Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te

† 24:7 Lu 9:22; 18:31-33 †† 24:10 Lu 8:2-3; 23:49,55 ‡ 24:20 Ap 13:27

ará: Am ankank koropnámpe yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ^{†22} Oukoumwan yinomp ou mekamp koumteou yinan korokopá pap naponno. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo, ²³ Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, 'Yino ensel nke nánko, mao sérrá, "Jisas yiki yak námpono." ' ^{†24} Aenapo, arop ankwap fárakap yino ou mekamp tukupea péri kor me mek nke napo, am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke naponno. Aenapan maok, mao karean te nke moi naponno."

²⁵ Táte Jisas am arop yaworan sérrá, "Yiráp ninik te épérépria profet fákáreramp kar koupour kar mér mo nepono. ²⁶ Am te arakrá sériapono: 'Krais te ankár manénkir touwe sámpea, wakmwaek poka Kwarént wae tokwae kwapwe fek tank naenámpe' riapon."

²⁷ Aerá séria maok, Moseso kumwinámpe kar feknámpe akwapea, profet fákárerap kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákária maok, Kwaromp Buk fek Jisas námoku karean sénámpe kar fi am ponankor farákámppono. ‡

²⁸ Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria, Jisas te wae némp kámá-pwarará kánámpe akwap naeria námpe niamp. ²⁹ Aenámpeantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, "Wae yámar porokor nánko, kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae." Aerepo maok, Jisas wae am arop yaworént nap mek akwap. ³⁰ Tá wakmwaek tankápra fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea Kwarén 'Aesio'rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk.

³¹ Aenánko am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas kwaporok am fek moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ^{†32} Aeria maok, námoku támao sérrá, "Wi! Nomo mwaeak korop námpe fek nomwan kar farákária, Kwaromp Buk fek yaknámpe ninik fi kor farákápra sénánko, am ke fek táman nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono."

³³ Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámpeprá Jerusalem mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yarak i konámpe mom-sámpramp arop ntia maomp nouroup ankwap fárakap koupoukour tankáp napo, am mek akwap. ³⁴ Aenepo maok, am fárakapao sérrá, "Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko fárámpeanánko, Saimono man wae nke námpono!" ³⁵ Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeak nkenep kar am farákáp. Aeria maok, am arop yaworao sérrá, "Mao te pan fékéria yinan ti-sáp nánko, yino wae wuri nke nempono."

Jisas éréképea yarak i konámpe arop man nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

³⁶ Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk fokopeyak. ³⁷ Aenánko

maok, am arop fárakap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp tirink. ³⁸ Aenapo maok, Jisas am fárakapan yoporrá, "Yumo apaeritea kokorokoria ninik tokwae rape? ³⁹ Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk sámpe nkenke. Waemp te ononampnámpe maknámpe émiráp kour yak mono." ⁴⁰ Aerá séri pwarará, am fárakapan náráp pu kor yae kor yénkánko, ⁴¹ am fárakap nkea warákáránk napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik tokwae. Aenapo, Jisas am fárakapan sérrá, "Ae te fir tank mákáne?" ⁴² Aeránko éntékam tákáre yankapramp sánk napo, ⁴³ mao sámpea am fárakapao nke nap fek fár.

⁴⁴ Aeria am fárakapan sérrá, "Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono yumwan wae sériamp támaono: 'Kápe kare ankank wokwaek onan korop naenámpan Moseso kumwimp lo, tá profet fákárerap kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar am te waeman ankár take pourouráp korop naenámpe'rá sériampon." ⁴⁵ Aerá sériaka, am fárakapao Kwaromp Buk fek yaknámpe kar ninik sámpanáponoria ^{†46} arakrá sér, "Kwaromp Buk fek arakrá sénámpe: 'Krais te ankár touwe sámpea yinink kumur fek warko ankár apár me meknámpe fárámpe naenámpe. ⁴⁷ Aeanánko, maomp e fek arop fárakapao kápe kare arop firan kar farákáp napo, arop fárakap kwatae ninik pwarará, Kwaronámpe korop napo, mao am fárakapamp kwatae ninik tirá épér naenámpe. Onomp tére, onomp yarak ponankor yumo yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem meknámpe, ankwap némpouk mwaek am kar ponankor farákápra paokop kipo. ⁴⁹ Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro 'Yiki Kor Spirit sámpekérep nanámpe'rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámpekérep nanampono. Aeno yumo ankár Jerusalem mek yakápra yépék napo, am yámar mekamp kárakáre yiráp pourouk ékia woukoup naenámpe." ^{†††}

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar

Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

⁵⁰ Jisas am fárakapan takrá séri pwarará, éréképea akwapea, némp kánanke Betani mekria maok, am fárakapao yakápnape mwaek yae nareki fákeyakrá am fárakapan ourour nénk. ⁵¹ Am ourour nénkrá yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek pok nánko, Jisas wae am fárakapan pwar. ⁵² Aenánko, am fárakap kwaráp torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae warákáránkia Jerusalem mek arári tukupapono. ^{†††53} Tá kápe kare por lotu nap tokwae mek yakápra, Kwaromp e sakapiapono.

† 24:21 Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6 †† 24:23 Lu 24:1-11 ‡ 24:27 Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21 †† 24:31 Lu 24:16

‡† 24:45 Lu 24:27 ††† 24:49 Jo 15:26; 16:7 ††† 24:52 Jo 14:28

Jon

Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinámp buk fek te námokuráp e érik sér mono, 'Arop ankárankamp Jisaso man warákár karenámp arop'rá sénámp. Mao kumwimp buk ankwap te, yininkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenámp Ankank Yénképnámp Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, máamá fákáreeraomékir buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te máamá apár mekamp koumteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenámp ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnámp kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao arop arákáranámp kar

1 Me koum sik kar, Kwaro ponankor ankank oukoumwan yoro momp fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono.

^{†2} Me koum sik Kar te Kwarént yakámpono. ³ Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwae kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nánko forokorimpon. ^{††4} Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te koumteouráp aropamp ninik mek wae sankoropnámp yiki yakono. ^{‡5} Am wae te kirikip mek wae puri akwap konámpara, kirikip te am waeran oupouroupea torokwari pap mono.

⁶ Kwaro arop ankárank sámp-kérépámp, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon. ⁷ Mao te am waeramp kar táman farákáp nánko, koumteouráp arop ponankor maomp kar wawia méranáponoria farákápámpon. ⁸ Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon. ⁹ Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukoumwan te apárok ék námpon. ^{‡†}

¹⁰ Oukoumwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp koumteouráp arop fárakap te man mér mo napon.

^{††11} Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon. ¹² Aeno ankwap koumteouráp arop fárakap man warámp nap te, am fárakap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárakáre nénk nánko, am fárakap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon. ^{†††13} Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yiri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwae kamp mo, tá aropamp ninik fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maomp tárápu yakáp napon. ^{†††}

† 1:1 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13 †† 1:3 Kl 1:16-17; Hi 1:2 ‡ 1:4 Jo 5:26 †† 1:9 5,9 Jo 8:12 ††† 1:10 Jo 17:25 ††† 1:12 Ga 3:26; Kl 2:6 ††† 1:13 Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23

¹⁴ Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maomp wae ntia kárakáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankárankamp Kwaro sámp-kérép nánko ék nám, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar ninik te maomp ninik mek saráp top-pwarámpeyak námpon. ^{§15} Jono koumteouráp aropan wumwiria arakrá sér, "Máamá arop te ono yumwan wokwae sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop nám te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukoumwan korop mo nanko, mao te wokwae kar yakámpon."

¹⁶ Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono. ^{§†17} Tá kare, Kwaro nomp or lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon. ¹⁸ Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon. ^{§††}

Ént mek nér i konámp Jono farákápámp kar

Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18

¹⁹ Juda poukeyak konap fákáreerao pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, "Amo kare te wa nape?" ²⁰ Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, "Ono te Krai támao mono." ²¹ Aeránko maok man turunkrá, "Ae te amo Elaija nie?" Tá mao sérrá, "Mono." "Ae te amo yino yépékrá yakápnámp profet nie?" Tá nopok mao sérrá, "Mono." ^{§†22} Aeránko maok, am fárakapao man warko turunkrá, "Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárakapan amo nopok sénap kar tukupea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?" ²³ Aerapo maok, Jono sérrá, "Ono te am arop profet Aisaia sérrá, 'Arop kar ankárankamp arop yak mo apár meknámp wumwiria

§ 1:14 Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14 §† 1:16 Ef 3:19 §†† 1:18 Mt 11:27; Jo 6:46 §‡ 1:21 Lo 18:15-18; Ap 3:22

sérrá, “Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk’rá sénaenámp’ rimp arop támaono.” †
 24 Am arop fárakap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá, 25 “Amo te Kraismo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mámá kourmteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?” 26 Jono nopok am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárakapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwae korop námpo. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop †† nanamp pwi mo nampono.” ††28 Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkwmwae fimwae kamp némp Betani mek yakrá am kar sérria kourmteouráp aropan ént mek nérrá kákámpo.

‘Jisas te Kwaromp Sipsip Morok’rá sénámp kar

29 Ankwap kumuruk, Jono nke nánko, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp kourmteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámpo. ††30 Am arop te ono wokwae sérrá, ‘Arop onomp wakmwae korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukoumwan korop mo nanko, mao te manénkir me kousik yakámpo. 31 Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampan maok, párák koropea Israel fi mekamp kourmteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”

32 Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nánko nke nampon. 33 Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámp-kérép nánko, koropea am kourmteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wokwae mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankárankampamp pourouk tank námp te, am arop támao kourmteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpo.’ ††34 Aenánko onoku wae nke nampan arakrá farákáp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso mént paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

35 Jono wakmwae ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yarak i konámp arop anánkaopwerént yak. 36 Aeria mao nke nánko maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenánko maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!” ††37 Aeránko maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwae akwapepon. 38 Jisas arákarrá nke nánko maok, am arop yawor maomp wakmwae akwapepo maok, Jisaso am arop

† 1:23 Ais 40:3 †† Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae. † 1:26-27 Jo 1:33 †† 1:29 Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19 †† 1:33 Mt 3:16 ††† 1:36 Jo 1:29

yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae ankankan oupourouk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak napon?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.) 39 Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námpantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknámp nap nkeaka maok, mént yakrá akwapea kumuran.

40 Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwae akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru. 41 Mao akwapea náráp naenámp Saimonén oupouroukia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpo.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.) ††42 Andru man warámpea akwapea Jisasnámpok nánko maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwae waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanapono.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapo.) 5

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

43 Wakmwae ankwap kumuruk Jisas Galili mek akwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwae koropae!” 44 Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru ntia Pitamp taun nono. 45 Filipino akwapea Natanielén oupouroukia maok, man sérrá, “Am arop te wokwae kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpo. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret meknámp korop námp nie?” ††46 Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amo koropea nkeae.” †††

47 Natanielo Jisasnámpok korop nánko maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo karenono.” 48 Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nánko, amo yao fik †† pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.” 49 Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te Kwaromp Táráp, Israelomp Kingono!” ††50 Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénap te amwan ono yao fik pékri fek nke namp fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nánkár wakmwae máman kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.” 51 Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nánkár wakmwae te yumo nke napo, yámar me kikir akwap nánko maok, Kwaromp ensel fákáreráo

††† ‘Mesaia’ te Hibu kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. § 1:42 Mt 16:18 †† 1:45 Lo 18:18; Ais 7:14 ††† 1:46 Jo 7:41-52 ††† Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámpo. ††† 1:49 Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13

Arop Tárápamp pourou mwaek éká poká napo, nke mwarea napon.” †

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

2 Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nánko, arop ankárank distrik Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp éntupwar am yupu sámp naerianánko toupour fek am mek yakánko maok, 2 am fárákapao Jisasén kor wumwiria maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan kor ‘Koropenk’rá sér. 3 Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá, “Mámá arop fárákap te wain ént mo nape.” 4 Jisaso man sérrá, “Ayae, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te oukoumwan sikono.” †5 Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.” 6 Am nap mek te Juda firao námoku i konap ninikaok yae yárák i konap éntúp kwar fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita ént fwap tank naenampon. 7 Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok, am fárákapao am mek kokorarea top-pwarámp kák. 8 Tá mao am fárákapan sérrá, ‘Fir poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’ránko, santukupap. 9 Fir poukwapnámp aropao am ént fári nki nánko maok, wae wain kare nánko maok, mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap aropao saráp ént yínkip nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fir poukwapnámp aropao am yupu sámpámp aropan wumwiria maok, 10 man arakrá sér, “Arop ponankor wain kwapwe kareanénkir nénk napo, fépéria napo maok, wakmwaek am fárákap kápae kare fépéria pwarnap ke fek maok, táte warko wain kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon! Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain te pátea oukoumwan táman sankorop napon.”

11 Am kárákáre te Jisaso manénkir arop fárákapao nke nap fek Kwaromp kárákáre te aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár mekamp taun Kana mek yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént paokopap arop fákáre man mériapon. ‡

12 Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp tárápu érékép, tá náráp éréképea yárák i konámp arop fákáre érékép, makia pikia taun Kaperneam mek ankwap yinink yae yakápiap.

Jisaso lotu nap tokwae mek bisnis térenap aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 21:12-17; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

13 Juda firamp Pasova yae wae fae nánko maok, Jisaso Jerusalem mek pokea maok, †14 Lotu nap tokwae yár mek nke nánko maok, arop bulmakau, sipsip, ant, arapek bisnis térerá yakáp. Tá mao nke nánko,

† 1:51 Stt 28:12 †† 2:4 Jo 7:30 ‡ 2:11 Jo 1:14; 4:54; 11:4 †† 2:13 Kis 12:1-27

arop ankwap fárákap ankwap firamp mani tia lotu nap tokwae am mani nonopokrá yakáp. 15 Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip, bulmakau méntér yéréperá kérép nánko, am lotu nap pwarará pírikimprá tukup. Tá arop nonopoknap mani wakárria kákáner méntér wakár-sir. 16 Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, “Yumo yiráp ant tia tukupenke! Yumo te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá pap nape!” 17 Mao éréképá yárák i konámp arop fákáreao Jisaso taknámp nkea kar ankwap Buk fek yaknámp am ninik. Am kar te arakrá sénámpon: “Ono waráp napan warákár tokwae nampara, am nap fwapi yakanoria tére kárákáre nampon.” ‡

18 Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp ninik nkea maok, man arakrá turunk, “Ae te amwan takaeria sánknámp kárákáre yinan yénkép naeria te, apae kárákáre yoro nanapon?” 19 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo mámá lotu nap tokwae párampea napo, ono warko yinink yae fek saráp ti nanampono.” ‡20 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Apae! Am lotu nap tokwae te 46 yopwar fek ti nap te, amo fwap yinink yae fek saráp ti nanap nie?”

21 Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan sérimpon. 22 Am tak rimp te nánkár wakmwaek Kwaro man apár me mekamp yinink yakeanánko, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao am sérimp kar ninikiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia Jisaso sérimp karan kor mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon. ‡‡

Jisaso arop ponankoramp ninik méri yaknámp kar

23 Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare koumteouráp arop koroepa mao nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke. Aeria maok, am fárákap wae mao te Kraisonorá mér. 24 Aeapao maok, Jisas te am fárákapan, wae kare naponorá ninik mono. 25 Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp ninik mek te wae méri yak námpon. Mao te apae ninik fae tákáre nánko, arop ankwapao man ninik sánk mwanapanápe, mono. Mao námoku wae-man aropamp ninik mér kare yak námpon.

Jisaso ntia Nikodemus kar sérep kar

3 Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampao, Juda fi taokeyak konámp arop. ‡2 Am aropao Jisasnámpok kumuruk koroepa maok, man sérrá, “Rabai, yino te wae mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpono. Táte Kwaro arop ankwap méntér yak mo nánko te, am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro naenampanáp mono.”

‡‡ 2:17 Sng 69:9 ‡‡‡ 2:19 Mt 26:61 ‡‡‡ 2:22 Lu 24:6-8; Jo 12:16 § 3:1 Jo 7:50-51; 19:39

³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te nke naenámp pourou mono.” †

⁴ Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, “Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka warko wourékam yoro naenámp? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youmpeanáko, éntupwaro warko fárákáp naenámp nie? Tak naenámp pourou mono.”

⁵ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono. †⁶ Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte ankank Yiki Kor Spiritao yoroí námp te, am te Spiritampono. †⁷ Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapono. Yumo ankár warko wourékam yoro kipo. ⁸ Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámpon. Amo te párák minkan wa napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor Spiritao arop wourékam yoro i konámp te takeno.”

⁹ Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo sénamp te mokopia korop naenámp?”

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa te, mokopia am ankank épérép rape? ¹¹ Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénámp te yino wae mérnámp ankankan sénámp. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákáp námpon. Aeno yumo yino farákápnámp kar te younkwek sir konapon. ¹² Ono manékir yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér mwanapon? ¹³ Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea apárok ékámp te, mao ankáránkampao mwar pok naenámp. ¹⁴ Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae fek arápámp niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákápao narek aráp mwanapon. †¹⁵ Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párák kare yakápria, yiki yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.

¹⁶ Kwar te Táráp ankáránkamp kare mwar yak námpon. Aenámpan maok, Kwaro ponankor kourteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp ankáránkamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor kourteouráp arop man méria, am fárákáp yaomwi mek pik mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea yakápi yakáp mwanapria ninámpon. †¹⁷ Kwaro Táráp mámara apár mek sámp-kérép námp te, mámara apár mekamp aropao i konap apárokamp kourteouráp aropamp ninik yurukup naenámpria te mono. Mao sámp-kérép nánko ék

námp te, am fárákapan warko érékép naenámpria ninámpon. ††

¹⁸ Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwapono. Aeno arop man mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao am Kwaromp Táráp ankáránkamp táman mér moianámpara námpon. ††¹⁹ Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te waeman apárok ék námpan maok, arop fárákáp te kirikipan warákária am waeran warákár mo i konapon. Am te apae riteanápe, am fárákáp te kwatae ninik i konap aropara napon. †²⁰ Arop ponankor kwatae ninik i konap te, am fárákáp te waeran yopor napon. Maomp ninik érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon. ²¹ Aeno arop kare kar ninik fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nánko, arop fárákáp maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárákáre fek tére námpono’rá sér i konapon.”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

²² Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yárok i konámp arop fárákáp Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am fákárerént yakria maok, am mekamp kourteouráp aropan ént mek énérrá kákámp. ²³ Jono kor kourteouráp aropan ént Aionon mek Salem wonae fik yak nánko maok, am fek te kápae kare ént yak nánko maok, kourteouráp arop koropapo, am fákáreran ént mek nérrá kákámp. ²⁴ Heroto Jonént oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon. †

²⁵ Aenko maok, Jono éréképá yárok i konámp arop fárákáp, tá Juda mekamp arop ankáránk makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárar i konap ninikan nonopok kar yorowar. ²⁶ Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea man sérrá, “Tisa, wokwaek kar arop amont Jordan mek nkamwaek fimwaek fokopeyakánko, amo maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan kourteouráp arop fárákáp ént mek nérrá kák nánko, ponankor maonámpok tukup nape.” ††²⁷ Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nánko te, am arop te sámp mono. ††²⁸ Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Kraiso mono. Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp aropono. ²⁹ Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nouroup te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámpon. Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon. ³⁰ Maomp e te ankár tokwae kari akwap nánko,

† 3:3 1 Pi 1:23 †† 3:5 Ta 3:5 † 3:6 Jo 1:13 †† 3:14 Nam 21:9; Jo 12:32 †† 3:16 Ro 5:8; 1 Jo 4:9-10

††† 3:17 Lu 19:10; Jo 12:47 ††† 3:18 Jo 3:36 § 3:19 Jo 1:5 §† 3:24 Mt 14:3-4 §†† 3:26 Jo 1:26-34 §† 3:27 Jo 19:11

onomp e te ankár kánanke kwaroki akwap naenámp-on.”

³¹ Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop máma apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te apárokamp niníkan téreteria, máma apár mekamp ankankan saráp sérar i konámpon. Aeno arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námpon. ^{†32} Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákáp konámpon. Ae konámpan maok, arop ankwap ankárakamp am kar farákápnámp sámpea, am kar níki-samp yárok mo námpon. ³³ Arop am kar wawia níki-samp yárok námp te, am támao yéknéprá: Kwar te kare kar sér i konám-pria am karan mér kare námpon. ³⁴ Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nángo koro-peanámp, mao Kwaromp karan farákáp námpon. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i konámpono. ^{††35} Naropwaro náráp Tárápan warákár námp te ankank ponankor náráp Tárápanp yaek sánk nángo, taokeyak naenámp. ³⁶ Arop Kwaromp Tárápan mériaka 'Kareno'rá sénámp te, mao te yae-párak yiki yaká yak naenámp. Aeno arop Kwaromp Tárápanp kar wawia mántwaok yárok moi námp te, mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk yak námpon. [†]

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

4 Am ke fek maok, Farisi fákáreráo wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nángo, am arop fárakap Jisaso éréképá yárok naenámp arop yakáp napo, am fárakap te Jono éréképá yáraknámp arop fárakapan kámákár akwap námpon. ² Aerá sénapan maok, Jisas námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yárok i konámp arop fákáreráo arop ént mek nérrá kák napon. ³ Am Farisi fákáre támao am kar wae méria maok, Jisas am kar wawia méria maok, Judia apárok pwarará námoku éréképá yárok i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap. ⁴ Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak námpon.

⁵ Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwaek kar Jekopo náráp táráp Josepén sánkámp fek wonae fik am fek. ³⁶ Jisas koroepa Jekopo wokwaek éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nángo maok, yámar kuk nángo kokwae nángo, am ént me-tápok am fek tank.

⁷ Aenángo maok, Samaria mekamp yupu ankárak ént yinkip naeria koropángo maok, Jisaso man sérrá, "Onan ént yink-sáp napo, fánae." ⁸ (Mént paokop i konap arop fákáre te fir ti mwaria taun mek tukup tenapon.) ⁹ Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, "Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan 'Ént sáp napo fánae'rá sénapon?" (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi

te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénámp.) ^{††10} Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, "Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan 'Ént sápaé fánae'rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sámk konámp ént sámk naenámp." ¹¹ Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sámk konámp ént te maokamp yinkip nanapon? ^{††12} Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sáp námpon. Am ént me te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsip, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?" ¹³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Arop ponankor máma ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenámp. ¹⁴ Aeno arop ankárakao ono sámk nae namp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sámk nae namp te ankár ént me meknámp oukur námpnámp taknámp, nínik mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenámp sámk nángo, kwapwe kare yaká yak naenámp." ¹⁵ Aeránko maok, yupurao sérrá, "Arop Tokwae, amo onan am ént sápaé. Aenapo nánkár wakmwae te ono ént níkip mo nángo, ono máma ént yinkip mo, tá ono warko mapek ént yinkiprá korop mo nanampono."

¹⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo akwapea waráp poumaropan séria maok, warko arákarrá mapek koropae." Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono te poumarop mono." ¹⁷ Jisaso man sérrá, "Amo 'Ono te poumarop mono'rá sénap te, amo te kare kar sénapon. Wokwaek amo mént yakap poumarop te éntikan maok, ¹⁸ tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karonó." ¹⁹ Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwapono. ²⁰ Yinomp appeyaenáp máma faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firao Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek sarápono." ^{††}

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwae koropnámp ke fek Naropwar Kwarén yumo máma faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono. ²² Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámp tére te Juda fi yinanmékir tére námpono. ²³ Aeno am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek, tá kare kar nínik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárakapan warákár tokwae námpon. ^{†††24} Kwar te Spiritara, arop man loturia te,

† 3:31 Jo 8:23 †† 3:34 Jo 1:32-34 †† 3:35 Mt 11:27; Jo 5:20
†† 3:36 Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12 †† 4:5 Stt 33:19

††† 4:9 Lu 10:33 ††† 4:11 Jo 7:37-39; Yé 21:6 § 4:14 Jo 6:35
§† 4:20 Sng 122:1-4 §†† 4:23 Jo 15:26

ankár Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon." ¹²⁵ Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenampon. 'Mao te Kwaro Nánapinám Arop Kraisono'rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápae kare ankank sénaenampon."

²⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono."

²⁷ Aerá séránko maok, mént paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenánko maok, am fárakapao nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén 'Amo apae sámp nae rap?', tá 'Apaeritea amo am yupurént kar sénap?'rá turunk mono. ²⁸ Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá, ²⁹ "Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwaek kar yárákinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinám Krai támaoi kane." ³⁰ Aeránko maok, am fárakapao taun pwarará Jisasnámпок korop.

³¹ Am ke fek táman, mént paokop i konap arop fákáre erao Jisasén sérrá, "Tisa, amo wae fárae." ³² Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, "Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono." ³³ Aeránko maok, mént paokop i konap arop fákáre erao námoku sérarrá, "Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?"

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, "Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon." ^{††}

³⁵ Jisaso námoku éréképá yarak i konám aropan sérrá, "Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, 'Fir kare naenampon yunk te yiawor yunk fek kare nánko mokwap konámpono.' Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énoukoupia fir wae kare nám nke kipo. ³⁶ Arop yopwar mekamp fir toupour nám te nopok am fek sámpria maok, fir kare nám ti nám niamp koumteouráp arop kápae kare tia yiki yakáp nám mek éréképá koropea párapok naenampon. Aenánko yoro i konám arop ntia toupour i konám arop, am arop yawor te énénkér warákár konepon.

³⁷ Aenepara, máma kar te kare karon: 'Arop ankwap ankárankao yopwar yimp tenánko, arop ankwapao am fir ti konámpon.' ³⁸ Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp firan tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárakapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárakáre fek yaknám firan yumo párák tukupá ti napon."

³⁹ Am taun mekamp Samaria arop kápae kare am yupuramp kar wawia Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, 'Kápae kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp nám'rá sénánko napono. ⁴⁰ Tá Samaria fákáre erao Jisasnámпок koropea

man sérrá, "Amo te yinont mapek yakae." ⁴¹ Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápae kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon. ⁴² Aeria maok, am fárakapao am yupuran sérrá, "Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénám kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenampon arop támaonorá mér námpon." ^{††}

Jisaso Kingomp tére konám aropamp táráp fwapi papám kar

⁴³ Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknám distrik Galili mek akwap. ⁴⁴ (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, "Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.") ⁴⁵ Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkir yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárakáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.

⁴⁶ Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkir éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak. ⁴⁷ Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknám Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, "Onomp táráp touwe sámepea sumpwi naeria waeane! Koropea fwapi papae." ⁴⁸ Tá Jisaso man sérrá, "Ono nkwakwe make kárakáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan mér mo mwarea napon." ⁴⁹ Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, "Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!"

⁵⁰ Tá Jisaso man sérrá, "Amo akwapae. Waráp táráp wae fwapi yiki yak námpon." Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá ninikia akwap. ⁵¹ Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeao nánko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeao kikipia man sérrá, "Waráp táráp te wae fwapi tank námpono." ⁵² Aerapo maok, mao am fárakapan turunkrá, "Mae ke fek fwapi námpon?" Aeránko am fárakapao man sérrá, "Yipirman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor nám te wae worokor pik námpon." ⁵³ Aerapo maok, naropwaro kor yipirman take ke fek táman Jisaso 'Waráp táráp yiki yak námpono'rá sérimp ninikia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor mériapon. ⁵⁴ Jisaso Judia meknám koropea Galili mekia maok, máma kárakáre yoro nám te anánkan yoro námpon. ^{5†}

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papám kar

5 Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop nám fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.

† 4:24 Ro 12:1 †† 4:34 Jo 6:38; 17:4 ‡ 4:35 Lu 10:2

†† 4:42 1 Jo 4:14 †† 4:46 Jo 2:1-11 ††† 4:48 Jo 2:18 ††† 4:50 Mt 8:13; Mk 7:29 § 4:53 Ap 16:31 §† 4:54 Jo 2:11

²Jerusalem mek sipsip mank konap ménki tokwae yak námamp fek ént aokore am fek yak. Am ént aokore-amp e te Hiebru kar fek te 'Betesda'rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak námpon. ³Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi nénérap arop, tá pu kwataenámp arop, tá kour surumpwi yakápnap arop fárakap am fek tankáprá ént meknámp purumpur aokanoria yépékrá tankáp i konapono. ⁴Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pikia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkir mekia pik nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.

⁵Arop ankáránkamp ént aokore fik am fek tank námamp te maomp touwe te 38 yopwar yakámp. ⁶Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwae karkampao yak námprá wae mérámp kwamp, Jisaso man sérrá, "Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?"

⁷Aeránko maok, am touwenámp arop támao Jisaso-mp kar pwarokwaprá sérrá maok, "Arop Tokwae, ént purumpurnámp ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámp arop te mono. Onoku pik nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námomékir mekia pik konámpon."

⁸Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo fárámprá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae."

⁹Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámp ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara, ¹⁰Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapinámp arop táman sérrá, "Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapono. Am te founo."

¹¹Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, "Onan fwapi papnámp aropao onan, 'Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae'rá séri námpon."

¹²Am fárákapan man turunkrá, "Amwan te apae aropao sérrá, 'Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae' ri námpon?" ¹³Aerapo maok, kápae kare koumteouráp arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonorá fwapia mér mono.

¹⁴Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, "Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae niniki kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar koropantáno." ¹⁵Aeránko maok, am aropao akwapéa Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, "Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono."

¹⁶Aerámpantá maok, am fákáreao am feknámpia Jisasén yoporrá pokopiapon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpaná niapon. ¹⁷Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, "Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére konam-

pon." ¹⁸Aerámpantá maok, am fákáreao wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sám-p-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, "Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, 'Kwar te náráp Naropwar kare'rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámp te námoku támao Kwar niamp yak námpon!'" ¹⁹

Kwaromp Táráp tére naenámp kárakáre yaknámamp kar

¹⁹Jisaso am fárákapan nopok sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sénámpon: Táráp námoku mwar te námokuráp ninik fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námamp ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare ankank Naropwaro tére námamp te, Tárápao kor mántwaok tére námpon. ²⁰Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákária man ponankor ankank yénkép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mámá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námamp yénkép naerámpon. ²¹Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak nénk konámpono. Tá taknámamp Tárápao kor námoku warákárnámamp ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon. ²²Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon. ²³Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnámamp taknámamp, Tárápamp eran kor sakap mwanapono. Arop Tárápamp e sakap mo i konámp te, Tárápan sám-p-kérép nánko éknámamp Naropwaromp eran kor sakap mono. ²⁴

²⁴Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sám-p-kérép nánko éknámamp Naropwar man mér námamp te, mao te fwap yiki yaká yak naenámp. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono. ²⁵

²⁵Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakámp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapon. Tá am wanap arop fárákap te yiki yakámp sámamp mwanapon. ²⁶Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárakáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono. ²⁷Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárakáre sánk námpon. ²⁸Yumo te am ono má sé-namp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianámamp te, apár me mek yakápnap ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia, ²⁹apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákap kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakámp mwanapon. Aeno kwatae niniki-nap arop fárákap te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, 'Ponankor yaomwi mek pikenk'rá sénaenámp." ³⁰

²⁶Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárakáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono. ²⁷Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárakáre sánk námpon. ²⁸Yumo te am ono má sé-namp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianámamp te, apár me mek yakápnap ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia, ²⁹apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákap kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakámp mwanapon. Aeno kwatae niniki-nap arop fárákap te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, 'Ponankor yaomwi mek pikenk'rá sénaenámp." ³⁰

†† 5:18 Jo 10:30-33 †† 5:19 Jo 8:29 ††† 5:21 Jo 5:26 ††† 5:22 Ap 10:42 § 5:23 Fl 2:10-11 §† 5:24 Jo 3:16 §†† 5:29 Ap 24:15

Arop ankwap fárakap 'Jisas te wano'rá sériap kar

³⁰ Jisaso warko sérrá, "Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok sarápria koumteouráp aropamp ninik yurukup nampono. Tá ono kot namp yae-párak námp te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpon. †

³¹ Táte onoku mwar saráp téreteria, onokump ninik fek kar fárakáp nanko te, onomp kar te arop fárakapao karenoria fwapia mér mono. ³² Aeno arop ankwapao fokoheyakria onomp kar fárakáp nánko te, ono wae am onomp kar fárakáp námp te karenorá mér nampon. ††

³³ Yumo Jononámpok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp ninik ntia tére nanampan 'Am te kare karonó'rá sérimpon. ³⁴ Ono te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére 'Karenorá sérenk'rá ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok, ono má kar fárakáp nampon. ³⁵ Jon te lam wae niampi yakria arop yumwan ponankor wae sánkámpon. Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko pwarari napon.

³⁶ Aeno ankank Jonén kámákár akwap námp te mao oukoumwan ono tére nanamp máman fárakápra sérimpono. Am te am tére ponankor onomp Naropwaro onan, térea pwaraeria sámp námp támaono. Ono am tére nanko, aropan onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp yéncép námpon. ³⁷ Tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp te, mao námoku kor onan yumwan yéncép námpon. Aenámpan maok, yumo te maomp kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon. ³⁸ Yumo te am arop Naropwaro sámp-kérép nánko ék námp maomp kar wawia, mér mo napara, maomp karao kor yiráp ninik mek tank mo námpon. ³⁹ Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá fárakápra am kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap sánk naenampra ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yéncép konámpan, ⁴⁰ yumo te ononampok koroepa yiki yak sámp te monoria napon.

⁴¹ Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria mámara kar sér mono. ⁴² Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár warákár mo kare napon. ⁴³ Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sámp-kérép nánko ék nampan maok, yumo onomp kar sámp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp ninik fek koroepa sénámp karan maok, yumo koupour kar maomp kar sámp konapon. ⁴⁴ Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sámp mwar kar i konapon. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenampan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak

† 5:30 Jo 6:38 †† 5:32 1 Jo 5:9 ‡ 5:33 Jo 1:19-27 †† 5:36 Jo 14:11 ‡‡ 5:37 Lu 3:22 ††† 5:39 Lu 24:27

nap te mokopia onan mér mwanapon? ⁴⁵ Yiráp ninik te ono onomp Naropwaro nke námp fek yumwan kot naenampan mpwe ninik mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenampan arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenampra niniknap aropono. ⁴⁶ Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinámp kar te yumwan onan érik yéncép námpon. ⁴⁷ Aeno táte yumo mao kumwinámp kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?" ⁵

Jisaso 5000 aropan fir nénkámp kar

6 Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkamwaek fimwaek yoump. (Am ént aokore ankwap e te Taiberias.) ² Aenánko maok, mao touwenap arop fwapokwaprá kák námpantá maok, ká-pae kare koumteouráp arop maonámpok tukup. ³ Jisaso faonkwek pokea námoku éréképá yárek i konámp aropént tank. ⁴ Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono. ⁵ Jisaso nke nánko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koroepa maok, Filipén turunkrá, "Nomo te maokamp pan sámpeanánko am koumteouráp arop fár mwanapon?" ⁶ Mao am takrá sénámp te Filipén moko-pon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.

⁷ Aenánko maok, Filipino maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko te, koumteouráp arop fárakap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon." ⁸ Aenánko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá, ⁹ "Máyaknámp táráp ankárankampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, koumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenampanép?" ¹⁰ Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Koumteouráp aropan sénapo tankápanápono." (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake.

¹¹ Am fárakapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén 'Aesio'rá séria maok, táte am koumteouráp arop fárakapan nénkea maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárakapan nénk nánko maok, am fárakapao fépéria napo pwi.

¹² Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yárek i konámp aropan sérrá, "Yumo fir ankwapmwaek tankápnámp popokenke. Takria fir ankwapmwaek kwaporok pwarantáno."

¹³ Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp ankwapmwaek oukoumwan tankáp námp koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapono. ¹⁴ Koumteouráp arop fákáreao Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá, "Kare korono. Máte profet Kwaro 'Apárok sámp-kérép nanamp'rá sérimpon támaono!" ¹⁵ Aerapo maok, Jisaso am kar

‡‡‡ 5:46 Ap 3:22 § 5:47 Lu 16:31 †† 6:14 Ap 3:22

wawia mér, am fárakap te koroepa námwan sérémékéri fákeyakrá 'Náráp king yakae'rá sér mwaria napon. Aeria maok, mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon. †

Jisaso ént aokore mek ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶ Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákáreráo ént aokore mek tukupea maok, ¹⁷ am fákáreráo bot ankáránk sámpea bot meknámp ént aokore tépériaka Kaperneam mek tukup mwaria mwaeak tukup. Aeapo maok, wae kumuri yak nánko maok, Jisas te am fárákapaonapok oukoumwan akwap mo. ††

¹⁸ Am fárákapaot bot mek tankápapo maok, kárakáre kor ouwi koropria, am ouwi támao ént panánkarrá sankorop. ¹⁹ Aenánko, am fárákapaot ént arákaprá tukupea, éntik, tá tokwampok kilomita fekria maok, am fárákapaot nke napo, Jisas wae ént yumunturik koroepaka bot yak námp fek wonae fik. Aenánko, am fákáre te apáp tĩrĩnk napo maok, ²⁰ Jisaso am fárákapan sérrá, "Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwaponono." ²¹ Aeránko maok, am fárákapaot warákáránkia, Jisasén bot mek warámp-sinapo maok, koupour kar am bot wae am tukup mwaria nap mek akwapámpon.

Koumteouráp aropao Jisasén oupourounkrá tukupea nkeap kar

²² Wakmwaek ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore mek nkamwaek fimwaek yakáp. Am fárakap te wae mér, yipirman te bot ankwap tank moimpon. Ankáránkamp bot mwar tank nánko, Jisas te am mek korokwap mono. Mao éréképá yarak i konámp arop fákáre mwar am mek kounkouria tukupapon. ²³ Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárakap Tokwae Karao pan Kwarén 'Aesio'rá séria nénkánko fáriap némpouk am fek korop. ²⁴ Tá koumteouráp arop fárákapaot kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárakap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapaot bot ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupourounkiap.

'Jisas te yiki yak sánk konámp pan'rá sénámp kar

²⁵ Am koumteouráp arop fárakap wae tukupea Jisasnámпок ént aokore ankwapmwaek fikria maok, man arakrá turunk, "Tisa, amo mapek te makár korop napon?" ²⁶ Mak rapo maok, Jisaso am fákárerámp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan kare kar sénámp: Yumo te ono yumwan yéńkép nanko nkenap kárakáreráo yéńkép naenámp fi mér mwaria onan oupourounkrá korop mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá nénk nanko, fépéria yare tokwae nap am fi fek táman yumo onan oupourounk napon. ²⁷ Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámپ mwaria tére kwaponono. Yumo te ankár yaká yak konámp firan

† 6:15 Mt 14:23 †† 6:17 Mk 6:46

sámp mwaria tére kipo. Take pourouráp fir te Aropamp Tárápao yumwan nénk naenámpon. Naropwar Kwaro tak naenámpria wae kárakáre man sánk tenámpon." †

²⁸ Aeránko maok, am fárákapaot man sérrá, "Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp tére tére mwanámpon?" ²⁹ Aerá sérápo maok, Jisaso am fárákapaot pwarokwaprá sérrá, "Yumo Kwaro warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámپ-kérépánko ék námpan mér kipo." ††

³⁰ Aeránko maok, am fárákapaot am kar wawia man arakrá turunk, "Ae te amo apae nkwaek make kárakáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér mwanámpon? ³¹ Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, 'Am pan te yámar mekaman am fárákapan nénkánko fáriapon'rá sénámpon." †††³² Aerápo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono te waeman yumwan kare kar sér rae: Am pan Moseso yumwan nénkámp te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono. ³³ Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp aropan yiki yak mwanap nénk konámpon."

³⁴ Aeránko maok, am fárákapaot man sérrá, "Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp saráp yakampo!"

³⁵ Aerápo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Onoku karerao yiki yak nénk konámp pan nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te mao te éntantá oumpour kour káke mono. †††

³⁶ Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér mo napon. ³⁷ Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sáp námp te, am fárakap te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te man yérepe nanamp pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump nínikaok yarak naeria mono. †††³⁸ Ono te onan sámپ-kérépnámp Naropwaromp nínikaok naeria ék nampon. ³⁹ Mao onan manéńkir sámپ-kérép nánko éknamp nínik te aránono: Mao onan sápnámp koumteouráp arop fárakap te ankwap ankáránkamp pwar mono, nánkár wakmwaek pwarnámp yae fek te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon. ⁴⁰ Onomp Naropwaromp nínik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea méria maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párak kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár pwarnámp yae fek ono am fárákapan kékéménkrá kák nanampon." ††

⁴¹ Tá Juda fi Jisaso 'Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono'rá sénámp kar wawia námoku kok téreménkrá kara wae. ⁴² Aeria maok, am fárákapaot sérrá, "Mámá arop máte Jisas Josepomp tárápono. Nomo maomp éntupwar naropwar te wae mér nám-

† 6:27 Jo 6:48-51 †† 6:29 1 Jo 3:23 †† 6:31 Kis 16:4,14-15
††† 6:35 Jo 4:14 ††† 6:37 Jo 17:6-8 § 6:39 Jo 10:28-29; 17:12
§† 6:40 Jo 11:25-26

pono. Am te mokopia oukoumwan mao sérrá, 'Ono te yámar me pwarará ék namp'rá sénámpon?'

⁴³ Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwaponó. ⁴⁴ Arop ankárankao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámp pourou mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko ékamp te, támao am aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá korop naenámp. Aenánko maok, ono man am yae pwar námp fek apár me mekamp fárámpá pap nanampon. ⁴⁵ Profet fákárerao kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá, 'Kwaro ponankor koumteouráp arop kar yénkrá farákáp naenámp. Kwaro am tak nánko, koumteouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar wawia man mér sámpea, ononampok korop konapono. †

⁴⁶ Arop ankwap ankárank te onomp Naropwarén te nke moi námpon. Am arop Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpon. ††⁴⁷ Ono wae-man yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak naenámp kwapwe sámp naenámp. ††⁴⁸ Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono. ††⁴⁹ Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápn pourouan yaewourimp pan mana fépériapao maok, am fárákap te wae surumpwiapon. ⁵⁰ Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, koumteouráp arop fépéria nap te surumpwi mono. ⁵¹ Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte arop ankárankao am pan fáriánámp te, mao te yiki yaká yak naenámp. Am pan ono man sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp koumteouráp aropan nénk nanko te, am fárákap te yiki yakáp mwanapon."

⁵² Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok, arakrá sér, "Mámá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nánko, nomo fár mwanámpon?"

⁵³ Aerapo maok, Jisaso am fárákapán sérrá, "Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár moia te, yumo te yiki yakáp te sámp mono. ⁵⁴ Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párak kare yiki yaká yak nánko, ono man am yae pwar nánko kéménki pap nanampon. ⁵⁵ Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank kare támaono. ⁵⁶ Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko, ono mént yak nanampon. ††⁵⁷ Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp te, ono onomp Naropwaromp kárakáre fek yiki yak nampono. Aenampara, arop onan fánámp te, mao te onomp kárakáre fek yiki yak sámp naenámp. ⁵⁸ Am pan támao yámar me pwararea ékámpon. Am pan te yiráp ounápo fária wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te ankár yiki yaká yak naenámp."

† 6:45 Ais 54:13 †† 6:46 Jo 1:18 † 6:47 Jo 3:16 †† 6:48 Jo 6:58 †† 6:56 Mt 26:26-28

⁵⁹ Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákápria am fárákapan mámá kar sérimpon.

Jisas te yiki yak sampnámp kar

⁶⁰ Námoku éréképá yarak i konámp arop kápae kare-rao am kar wawia maok, am ou mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, "Am kar mér mwanámp pourou mo námp te, wa mokop fwap wa naenámpon?" ⁶¹ Am fárákapao man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérámp kwamp maok, námoku éréképá yarak i konámp aropao námoku kok sérarapo maok, Jisas am fárákapán sérrá, "Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap námp nie? ⁶² Ae te yumo am kar sámp moiaka nánkár nke napo, Aropamp Táráp wokwaek yakámp némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon? ⁶³ Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámpon. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenámp pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk namp, mao te Kwaromp yiki yak sánk konámp Spiritamp ankankono. †††⁶⁴ Aeno yumonapon." (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkir méri tenámpon. Tá am arop námwan yopor aropamp yaek sánk naenámp aropan kor wae méri tenámpon.) ⁶⁵ Aeapantá maok, mao sérrá, "Am táman ono manénkir yumwan sériamp te, onomp Naropwaro aropan kárakáre sánk mo nánko te, ononampok korop naenámp pourou mono." †††

⁶⁶ Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop fárákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup.

⁶⁷ Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yarak i konámp arop éntér-sámpramp turunkrá, "Ae te yumon kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?"

⁶⁸ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e! Yino te wanámpok tukup mwanámpon? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpon. ⁶⁹ Yino wae wawia méria maok, amo te Kwaro námoku nánapia sámp-kérép nánko ék nap yiki kor kare arop támao naprá mér kare námpon." †

⁷⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono wae éntér-sámpramp yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankárankamp maomp ninik mek te kwatae-aropono." ⁷¹ (Má sénámp kar máte Saimon Iskariotomp táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankárankao nánkár wakmwaek Jisasén man farop mwanap aropamp yaek sánk naenámpán sénámpon.)

Jisasomp nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

7 Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwaek akwap. Juda firao man farop mwariakapantá

††† 6:63 2 Ko 3:6 ††† 6:65 Jo 6:44 † 6:69 Mt 14:33; 16:16

maok, Judia mekmwaek akwap moimpon. ¹² Juda firao sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotu i konap yae wae fae nánko, ^{†13} Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwarará Judia mek akwapea napo maok, amo éréképá yárák i konap arop fárákap waráp mwar pourouráp térenap nke mwanapon. ⁴ Arop ankáránk, arop námwan méranoria te kánánkámp tére mo i konámpon. Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár kourteouráp aropao nke nap fek érik fokopeyará téreampo.” ⁵ Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér. ^{†6} Aerapo maok, Jiaso am fárákapán sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te oukoumwan sikono. Mámá ponankor yae te yirápono. ⁷ Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok am nkwakwe make ninik kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko, am fek onan yopor napon. ^{††8} Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te onomp yae oukoumwan sik námpara, akwap mono.” ⁹ Mao am fárákapán makrá séritea maok, Galili mek yépékrá yak.

Jiaso sákae kánanke mek yakápiap niniknap yaeran nkemp kar

¹⁰ Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo maok, Jiaso kor wakmwaek akwapámpao maok, mao te érik akwap mono, akwapea meaok yárákimp. ¹¹ Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek am fek oupourounkrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?” ¹² Aerapo maok, kourteouráp arop fákáreráo kánánkámp téréménkrá sérarrá maok, “Am arop te yae-párák kare aropono.” Aerapo ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwékárrá sér i konámpono.” ¹³ Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákárerán apáp napara, arop ankwap ankáránk érik sér mono. ^{††}

¹⁴ Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek kourteouráp aropan kar yénkrá farákápámp. ¹⁵ Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia ninik tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te, maokamp mámá mér sámp námpon?” ^{†††16} Aerapo maok, Jiaso am fárákapámp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nánko éknamp Kwaromp karonó. ^{†††17} Aeno arop ankáránkamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaopeane, tá ono onokump ninik fek farákáp nam-paeanierá mér naenámpón. ¹⁸ Arop námokuráp ninik fek kar farákáp námp te, ankwapao náráp e narek sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao sámp-kérépnámp aropamp e narek sampok námp te, mao te kwékár mono. Yae-párák kare aropono.

¹⁹ Wokwaek kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap ankáránk am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan sámp-wouroump mwaria nape?” ²⁰ Aeránko maok, am fárákapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeriane?” ^{†21} Aerapo maok, Jiaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkir Kwaromp kárakáre yénképnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninik tokwaeapon. ²² Moseso yumwan manénkir ‘Yipi fékérenk’ ria sérimp te (Am ninik te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumou-táráp yipi fárákap konapon. ^{††23} Yumo te Mosesomp lo táman ninikia mánt-waok tukupria maok, tárápamp yipi Sabat yae fek fárákap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon? ^{†††24} Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninik fek yurukup kip.” ^{††}

Jiasén Kraís támao nierá niniknap kar

²⁵ Jerusalem mekamp kourteouráp arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie?” ²⁶ Ae te nkenke! Mao te kar érik farákáp nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop fárákapao kor, máte Kraís támaonorá ninik nap nie?” ²⁷ Kraís koropeanámp ke fek nomo te mao maoknám koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mámá aropamp némp te wae mér námpon.” ^{†††}

²⁸ Jiaso lotu nap tokwae mek yakria kourteouráp aropan kar yénkrá farákápria maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námpria nape? Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon. ²⁹ Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakampan, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.” ^{††}

³⁰ Aerámpantá maok, arop ankwap fárákap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik námpantá maok, man sámp mo, pwarariapon. ^{††31} Aeno kápae kare kourteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mámá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?” ^{†††}

Jiasén tukupá sámpenkria plisman fákáre tirá kérépap kar

³² Farisi ankwap fárákapao wawapo maok, arop fákáreráo ‘Jisas te nkwak mak námp’rá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jiasén fákápenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plis-

† 7:1 Jo 5:18 †† 7:2 Lo 16:13 † 7:5 Ap 1:14 †† 7:7 Jo 15:18 †† 7:13 Jo 12:42; 19:38 ††† 7:15 Mt 13:54 ††† 7:16 Jo 12:49; 14:10

§ 7:20 Jo 8:48-51 †† 7:22 Wkp 12:3 ††† 7:23 Jo 5:8-10, 16 †† 7:24 Jo 8:15 ††† 7:27 Jo 7:41-42 †† 7:29 Mt 11:27 †† 7:30 Jo 8:20; 13:1 ††† 7:31 Jo 2:23; 11:45

man fákáre tirá kérép. ³³ Aeapo maok, Jisaso sérrá, "Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákar-rá onan sámp-kérépnámp Naropwarónámpok pok nanampon. ³⁴ Aenanampan maok, ono akwapea yak-námp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourouk napao maok, nke mono." ^{†35} Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérrá, "Mao te maok akwap nángo, nomo man nke mo mwanámp? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar farákáp naeri kan? ³⁶ Mao sérrá, 'Yumo onan nke mwaria oupourouk napao maok, onan nke mono.' Tá ankwap kar sérrá, 'Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te tukup mono.' Makrá séri námp te apae kar fino?"

Yiki yak sánk konámp ént

³⁷ Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap Sarere fek nap te, am yae te tokwae karonó. Am yae wae pwar naeria nángo maok, Jisaso fokopeyará tékén sérrá, "Arop ankáránk éntantá oumpour kor káke námp kwamp te, ononampok koropeaka fánaenampon. ³⁸ Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp, 'Arop onan mér námp te yiki yak naenam sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek pe yakria kwarákarea akwap naenampon.'" ^{††39} Am sénámp te, 'Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp mwanapon'rá sérimp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo námpara, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék moimpon. ‡

Koumteouráp arop anánk mwaek pirikiranap kar

⁴⁰ Arop ankwap fárakapao Jisas sénámp kar wawia sérrá, "Kare karonó, am arop am te Kwaro sámp-kérép naenampría yépékrá yakápnámp profet támaono." ^{††41} Ankwap fárakapao sérrá, "Mao te Kraís támaono." Aerapo, ankwap fárakapao sérrá, "Mono. Am Kraís te Galili meknámp korop mono. ⁴² Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, 'Kraís te Devit yakámp fi meknámp taun Betlehem mek korop naenampon. Am taun te Devit yakámp némpono.'" ^{††43} Am fákáreráo Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pir-pwar. ^{†††44} Ankwap fákáreráo fákápá pap mwaria napan maok, arop ankwap ankáránkampao man sámp mono.

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

⁴⁵ Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáreráo man turunkrá, "Yumo te apae riteaka man warámpea korop moi napon?" ^{†††46} Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáreráo maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Wokwaek kar te arop ankwap te am aropamp kar niamp tak moiapon"

† 7:34 Jo 8:21 †† 7:38 Jo 4:10,14 ‡ 7:39 Jo 15:26; Ap 2:4
 †† 7:40 Ap 3:22 †† 7:42 Mai 5:2; Mt 2:4-6 ††† 7:43 Jo 9:16
 ††† 7:45 Jo 7:32

^{§47} Aerapo maok, Farisi fákáreráo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, "Mao te yumwan kor poupwékáp reanie? ⁴⁸ Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre, yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karonó! ^{§†49} Aeno arop fákáre man mérap te am koumteouráp arop te lo épérépria napara, Kwaro man 'Faokorenk'rá sénaenampon!"

⁵⁰ Nikodemus te Farisi fákáre mekampao wokwaek Jisasén akwapea nkea mérimp aropao maok, am fárakapan sérrá, ⁵¹ "Nomp lo te 'Arop kwaporok fákápá papenk'rá sénámpánape, mono. Nomo te námkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man fákáp konámp." ^{§††}

⁵² Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! 'Profet ankwap ankáránk te Galili meknámp korop mono'rá sénámp!"

Kokoporinámp yupuamp kar

8 Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwaek tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok. ² Tá mao koumounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop koropea koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank. ³ Aenánko poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáreráo am yupu warámp-sankoropea kuk pátea maok, ⁴ Jisasén mokopon nke mwarria poupwékáprá sérrá, "Tisa, má yupu te poumou nap mekampao kokopor nángo, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, 'Taknámp yupuan te yumwi fek arokopá pap kip'rá sénámp. Aeno amo te mokoprá ninik rap?"

Aerapo maok, Jisaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ^{§†7} Aenánko maok, am fárakap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyará am fárakapan sérrá maok, "Ae te yumo ou mekamp kwatae ninik mo i konámp aropao manénkir am yupuan yumwi ankáránk fek yankopano." ⁸ Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ⁹ Aenánko, am yupuan kot mwarianap arop fárakap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákáránkrá tukup. Méro fárakapaomékir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárakap wakmwaek tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank námp fek fokopeyak.

¹⁰ Aeria maok, Jisas fokopeyará am yupuan turunkrá, "Má arop fárakap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenam yak mo nie?" ¹¹ Tá am yupurao sérrá, "Arop Tokwae, arop ankwap ankáránk yak mono." Jisas kor man sérrá, "Ono kor amwan kot mono. Akwapa. Wakmwaek te warko kwatae niniki kwapono." ^{§††}

§ 7:46 Mk 1:22 †† 7:48 Jo 12:42 ††† 7:51 Jo 3:1-3 ††
 8:4-6 Wkp 20:10 ††† 8:11 Jo 5:14

Jisas apárokamp aropan wae yokornámp kar

¹² Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárákapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap námp te, mao te kirikip mek yárok mono, yiki yak sánk naenámp wae kwapwe fek yárok naenámp.” ^{†13} Aeránko maok, Farisi fákárerao am kar wawia man sérrá, “Amo te amokuráp karan fárakáp napon. Aenapara, má arop fárakáp waráp kar te karenoria mér mono.” ¹⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan fárakáp nampam maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknámp fárámpea korop namp némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono. ¹⁵ Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon. ^{††16} Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párak kare ninik fek yurukup i konampon. Am tak namp te onoku mwar mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao onont tére konámpon. ^{†17} Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár pourouráp kar sénépo maok, am arop yaworamp kar te ‘Karenó’ ria sér i konapon. ¹⁸ Ono onoku te wanonorá fárakáprá sénamp, tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao kuri onan te wanonorá fárakápnámp kar te ankárankamp pourouráp karono.” ^{††}

¹⁹ Aeránko maok, Farisi fákárerao man turunkrá, “Waráp naropwar te maok yak námpon?” Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo onan mér moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok, onomp Naropwarén kor mér mwanapon.” ^{††}

²⁰ Lotu nap tokwae mek, mámara kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani kák konap aokore wonae fik tankrá kourmteouráp aropan kar yénkrá fárakápámpon. Aempan maok, arop ankwap man sámp moap te, maomp yae te oukoumwan sik námpantá niapon. ^{†††}

‘Jisas te yámar mek yaká yak konámp arop’rá sénámp kar

²¹ Mao warko am fárákapan ankwap kar sérrá, “Ono wae akwap nae rae. Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nánko, yumo sumpwi mwarea napon. Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mwanap pourou mono.” ²² Aerámpantá maok, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Apae riteaka mao sérrá, ‘Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mo kare nono’rá sénámpon? Ae te námoku támao náráp pourou sámepea sumpwi naeria ni kane?’” ^{†††23} Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te apárokamp arop fino. Aeno ono te yámar mekampono. Yumo te

† 8:12 Jo 1:4-9; 12:46 †† 8:15 Jo 7:24 † 8:16 Jo 5:30 ††
8:18 1 Jo 5:9 †† 8:19 Jo 14:7 ††† 8:20 Jo 7:30 ††† 8:22 Jo
7:34-35

má apár mekampono, ono te má apár mekamp mono. ²⁴ Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénampon: Yumo sumpwi napo kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámp. Táte yumo Ono Taki Yak konamp onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nánko yumo sumpwi mwanapon.”

²⁵ Aeránko maok, am fákárerao man turunkrá, “Ae te amo te wanono?” Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te wanonorá wokwaek kar yumwan sériamp támaono. ²⁶ Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnámp yurukupia yumwan kot nanamp te, kápae karenono. Aeno mao manénkir onan sámp-kérépánko ékamp te, maomp ninik te ankár kare kar sér i konámpon. Tá ono kor maomp kar ponankor wawí namp, táman saráp apárokamp aropan fárakáp konampon.”

²⁷ Am fárakáp te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámponrá mér moiapon. ²⁸ Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Nánkár wakmwaek Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek ankwap ankárank tére mono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan saráp fárakáp konamp yumo mér mwanapon. ^{§29} Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ék namp, mao te onont yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo námp, am te apae riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnámp ninikaok tére nanko námpon.” ^{§†30} Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man mériapono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

³¹ Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákáreran sérrá, “Yumo ono sénamp kar má sámepea fákapea paokopria te, yumo te onomp arop fi kare yakáp mwanapono. ³² Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am kare kar karao yumwan fwapokwapeanánko, yumo fwap amwar kar yakáp mwanapono.”

³³ Tá nopok am fárakapao sérrá, “Yino te Abrahamomp fekamp arop fino. Yino ankwap ankárankamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan ‘Amwar kar yakáp kip’rá sér rape?’”

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te, táte am kwatae ninikamp tére konap aropono. ^{§†35} Kwaporok tére konap arop fárakáp te nap mek yaká yak mo i konámpon. Am arop námokuráp tárápao maok, mént ankár am nap mek yaká yak konámpono. ³⁶ Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwa-tenánko te, yumo amwar kar yakáp mwanapon. ^{§†}

³⁷ Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon. Aenampam maok, onomp kar

§ 8:28 Jo 3:14; 5:19 †† 8:29 Jo 16:32 ††† 8:34 Ro 6:16; 2 Pi
2:19 †† 8:36 Ga 5:1

yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara, yumo onan sámp-wouroump mwaria napon. ³⁸ Ono farákáp namp ankank te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákáp nampon. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono.” †

Yiráp naropwar te Satan'rá sénámp kar

³⁹ Am fárakapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp naropwar te Abrahamono.” Aerapo maok, Jisaso nopok am fárakapan sérrá, “Táte kare yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik niamp taknámp mwanapon. ⁴⁰ Kápae kare por ono farákápnamp kare kar te, ono manénkir Kwaro námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon. ⁴¹ Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon.”

Am fárakapao man sérrá, “Yinomp éntupwar te mwaeak yárakia yinan sámp mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono.” ⁴² Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Táte kare, Kwaro yiráp naropwaránko te, yumo onan warákár mwanapon. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon. ^{††43} Ae te apaeriteaka yumo te ono sénámp kar wa mo kare napara napon? Am fi te ará: Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono. ⁴⁴ Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárakáre napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp yak námpon. Am yankar sérar te mao námokurápara, mao támao yankar sérar i konámpono. Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao támao yankar sérar i konap ninikamp naropwarono. ^{‡45} Aenámp yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo onomp kar wawia mér mo napon? ⁴⁶ Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am érik sérenke. Aeno táte ono kare kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo napon? ^{‡‡47} Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon.”

'Námo wokwaek kar yakampono'rá sénámp kar

⁴⁸ Aeránko maok, Juda fákáreráo maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, “Yino amwan ‘Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak námp'rá sérinámp te waeman kare karon.” ^{‡‡49} Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Onomp pourouk te kwatae-arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampan

maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon. ⁵⁰ Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia onomp e sakap naenámp. ⁵¹ Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok námp te, mao te sumpwi mo kareno!” ^{‡‡}

⁵² Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Yino oukoumwan te amwan wae mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, ‘Arop ankárankamp onomp karwaok yárap námp te, mao te sumpwi mono'rá sénap te, mokopianono? ⁵³ Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwe-pwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?”

⁵⁴ Jisaso nopok sérrá, “Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon. ⁵⁵ Aenámpan maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno ono sérrá, ‘Yumo man mér mo nampono'rá sénanko te, ono kor yumo napnámp kwekár i konamp aropono. Aeno ono wae man méria nampan, ono maomp karwaok akwap nampon. ^{‡‡}

⁵⁶ Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon. Takia wae nkeaka yonkwae kárámpámpon.” ⁵⁷ Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi napao, amo yakrá ‘Námo wae Abraham nke namp'rá sér rapie?” ⁵⁸ Aerá sénapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon.” [§]

⁵⁹ Aeránko maok, am fákáreráo yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknámp akwap. ^{§†}

Yi aompi yaknámp aropamp kar

9 Jisas akwapria nke nánko, arop ankárank éntupwaro sámpámp ke feknámpia yi aompi yak námp yak. ² Aenko maok, Jisaso éréképá yárap i konámp arop fákáreráo man turunkrá, “Tisa, wa mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknámp táráp sámp námpon? Am arop námoku kwatae niniki námp ni, tá éntupwar naropwaro kwatae ninik nep nie?” ^{§††}

³ Mak rapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am aropao námoku kwatae ninik námp fek mo, maomp éntupwar naropwaro kor kwatae niniki nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropámp te Kwaro mómá aropamp pourou fwapokwapiánánko, maomp kárakáre érik korop nánko, koutemouráp arop fárakap nke mwanapria námpon. ^{§‡4} Oukoumwan te wakor wae yak námp fek ara, onan sámp-kérépánko ékamp Kwaromp tére mwanámpon. Kumur nánko te, arop tére mo mwarea

† 8:38 Jo 8:44 †† 8:42 Jo 16:28 ‡ 8:44 Stt 3:4; 1 Jo 3:8 ††
8:46 1 Pi 2:22 ‡‡ 8:48 Jo 7:20

‡‡† 8:51 Jo 5:24 ‡‡‡ 8:55 Jo 7:28-29 § 8:58 Jo 1:1 §† 8:59
Wkp 24:16; Jo 10:31-33 §†† 9:2 Kis 20:5 §‡ 9:3 Jo 11:4

napono. ⁵ Ono oukoumwan má apár mek yak namp ke fek te, ono mámara apár mek amp aropamp wae yak nampono.” †

⁶ Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar yokwapea am aropamp yi mek pap. ⁷ Aeria maok, mao man sérrá, “Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp yáráae.” (Am ént aokore ‘Siloam’rá sénap te, am te arakono: ‘Sámp-kérépánko akwap’rá sér i konapono.) Aenánko maok, am yi aompi yaknám arop akwapea yimetáp yárária, yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.

⁸ Aenka maomp némpouk amp arop, tá man wokwaek ‘Mani sápenk’ ria sérrá tank nánko nkeap aropao kor, am fárákapao sérrá, “Ae te nko arop te tankrá aropan ‘Mani sápenk’ ri konám arop támaoi kane.”

⁹ Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Arop ankwapao mao niamp námpon.” Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, “Máte ono támaono.”

¹⁰ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te mokopia waráp yi fwap námpon?” ¹¹ Aerapo mao am fárákapao sérrá, “‘Jisas’ ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea onomp yi mek forokwapea maok, onan sérrá, ‘Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi yáráae.’ Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yárária nánko, wae fwap nánko, ono nke nampon.”

¹² Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námpon?” Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

Farisi fákáreao am arop yi fwapínámp fi oupourounknap kar

¹³ Arop fárákapao am yi aompi yakám arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup. ¹⁴ Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko niapon. ¹⁵ Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Waráp yi te warko mokopia fwapi námpon?” Aerapo maok, mao am fárákapao sérrá, “Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yárária maok, fwap nke nampon.”

¹⁶ Aeránko maok, Farisi ankwap fákáreao sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat loaok mo námpara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap fárákapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákare takrá yoro naenámpon?” Aerá séria maok, anánk fi pirékara-pono. ††

¹⁷ Aeria maok, Farisi fákáreao warko am yi aompi yakám aropan turunkrá, “Waráp yi fwapi papnám arop te amo mokope aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.” ¹⁸ Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámpan maok, oukoumwan te wae yi fwap firikír námpon. Aenámpan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenám aropamp éntupwar naropwarén ko-

ropenkria wumwi. ¹⁹ Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpám fek yi aompi yakámpono’rá sénap nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námpon?”

²⁰ Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp tárápono. Wokwaek éntupwaro sámpám feknám pia yi aompi yaká yak nám te, yino wae mér nempon. ²¹ Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapianá mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap nám am táman kor yino mér mono. Wae tékép námpara, námoku fwap sénaeria námpono. Man turunkenke.”

²² Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákáreao sérrá, “Arop ankárankao ‘Jisas te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámpon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apária maok, ‘Wae tékép námpara, yumoku man turunkenk’rá sénepon. ²⁴ Aerapo maok, warko am yi aompi yakám arop táman am fárákapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap nánko te, Kwaro nke nám fek man saráp kare kar warákarrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”

²⁵ Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nánko nke nampon.”

²⁶ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Mao te amwan apae námpon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námpon?”

²⁷ Aerapo maok, mao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénamp pan maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo kápae kare por turunk rap? Ae te yumo kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”

²⁸ Aeránko maok, am Farisi fákáreao man wouroumpri-aka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp wakmwaek yáraknap aropono. Yino te Mosesomp wakmwaek paokop i konámpono. ²⁹ Yino te Kwaro Mosesén sérinám karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknám koropreaná mér mono.” ††

³⁰ Aerapo maok, am aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnám aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo nám te maoknám koropean’rá sénapo, ono korokop tokwae nampono.

³¹ Nomo te wae mér, Kwar te kwatae ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnám aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpon.

³² Wokwaek karia koropea oukoumwan nám te, arop ankárank éntupwaro sámpám fek yi aompiyakám arop maomp yi fwapi papám kar te yak mono. ³³ Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.” ††

† 9:5 Jo 8:23 †† 9:16 Jo 3:2; 9:31-33

‡ 9:22-23 Jo 7:13 †† 9:29 Jo 8:14 †† 9:31 Sng 34:15; 66:18

³⁴ Aeránko maok, am fárakapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámp-námp ke feknámpia koropea amo oukoumwan nap te kwatae ninikráp aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?” Am fárakapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérépea ek sámp-kérép.

Jisasén mér monap aropamp ninik te yi aompiyak námp niamp'rá sénámp kar

³⁵ Jisaso am aropan arop fárakapao yérépea sámp-kérépnap kar wawia maok, mao akwapea oupouroukia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, “Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?”

³⁶ Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop Tokwae, am Aropamp Táráp te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér nanampon.” ³⁷ Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Amo am arop te wae nke naponno. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono.” ³⁸ Aeránko maok, am aropao man sérrá, “Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon.” Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.

³⁹ Aenko maok, Jisaso sérrá, “Ono ék namp te apárokamp arop fárakapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárakap yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanaponno. Tá arop fárakap náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea naponno.” ^{†40} Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, “Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámprá sénae rape?” ^{†41} Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo yumokuráp yi aompi yaknámprá mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwaponno. Aeno yumo sérrá, ‘Yinomp yi te fwap yae-párak yakáp námpono’rá sénap te, yumo te oukoumwan kwatae ninik fek yakáp napon.”

Sipsipamp yáran wounáprá sénámp kar

10 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknámp oupukarrá piknámprá arop te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámprá aropono. ² Aeno arop ménki porok yoump námp te, táte sipsip taokeyak konámp arop námoku támaono. ³ Aenko maok, ménki kikip konámp aropao, am arop mankanoria ménki kik-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea mank napo éréképea ek akwap konámpon. ⁴ Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwae éntér kákeaka tukup konapon. ⁵ Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwae te tukup mo, pirikimpá tukup i konapon. Am te apaeri-

anápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námpan-tá naponno.” ⁶ Jisaso am fárakapan máma wounáp kar farákáp námpan maok, am fárakapao kar fi fwapia mér moiapon.

Jisas te ‘Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop'rá sénámp kar

⁷ Aeria maok, Jisaso warko sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámprá ménkinono. ⁸ Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkir yakápap te, am arop fárakap te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae konapara, sipsip te am fárakapamp kar wa moiapon. ⁹ Ono támao ono ménkino. Arop ankárank ononampok koropeaka am yár mek yoump námp te, Kwaro man warko warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapia fir oupouroukkrá fánaenámpono. [†]

¹⁰ Oukun arop te ankwap ankankan nikia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárakap fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárakapan top koupouri yak naenámprá korop nampono. ¹¹ Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konámp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárakap yae-wour naeria náráp pourou sámp konámpono. ^{†12} Aeno maniantá saráp téterá yarak i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párakoprá farákápá akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwae youroukwe nánko, ankwapmwae pirikimp konaponno. ¹³ Am taknámprá arop te sipsipantá ninik mono, maniantá saráp tére námpono. ¹⁴ Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konámp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnamp taknámprá, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae mér nampono. Aenampara, onomp sipsipantá yae-wourria, fwap sumpwi nanampon. ^{†16} Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákáreao kor éréképá koropea nanko, am fárakapao kor onomp kar wa mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámpon. ^{†17} Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono. ^{†18} Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump ninik fek onoku fwap sumpwi nanampon. Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan ‘Tak nanapono’rá séria námpono.” [†]

†† 9:33 Jo 9:16 † 9:39 Jo 8:15-16 †† 9:40 Mt 15:14 †
10:4 Jo 10:27

†† 10:9 Jo 14:16 †† 10:11 Sng 23:1; Jo 15:13 ††† 10:14-15
Jo 10:27; 1 Jo 3:16 ††† 10:16 Jo 11:52 § 10:17 Fl 2:8-9

¹⁹ Aeránko, Juda fákárerao am kar wawia maok, warko anánk fi pir-pwar. ²⁰ Takia maok, kápae kare aropao sérrá, "Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépérép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?" ²¹ Aerapo maok, táte nopok ankwap fárakapao sérrá, "Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknám aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak nám te, fwap arop yi aompi yak nánko, firékarea pap naenámp nie?"

Juda fákáre Jisasén 'Mono' ria yoporiap kar

²² Jerusalem mek, komontnám ke fek lotu nap tokwae ménki kik-pwarariap yae ninikria warákárrá lotu i konap yae koropám. ²³ Am ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yárákrá akwap. ²⁴ Aenánko maok, Juda fákárerao mankea man kuk-sirarrá, am fárakapao man sérrá, "Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp ninik épérép nám tanel!"

²⁵ Aerapo, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárakáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yénkép námpon. ^{†26} Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon. ²⁷ Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko, am fárakap onomp kar wuri wawia, onomp wakmwaek korop konapon. ²⁸ Aenapo maok, ono am fárakapan yiki yaká yakáp mwanap nénk nanko, mao te moyakáp mo kareno. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono. ^{†29} Onomp Naropwaro am fárakapan onan sáp nám te, námoku ankáránkamp támao tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp yaekamp pouroukoup mono. ³⁰ Onomp Naropwar te, yino ankáránkamp támaono."

³¹ Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop mwariakapo maok, ³² Jisaso am fárakapan sérrá, "Ono yumwan manénkir onomp Naropwaromp kápae kare tére kwapwe wae yénkép namp te, yumo apaé téreran ninik nap kwamp onan yumwian yankop mwaria nape?"

³³ Aeránko maok, Juda fákárerao man kar pwarokwaprá sérrá, "Yino te tére kwapweran ninikria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump sérrá 'Ono te Kwar'rá sénap fekeano."

³⁴ Makrá sérapo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárakapan sérrá, "Yumokuráp lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: 'Ono sérrá, "Yumo te kwar fákárenono." ' ^{†35} Kwaro am arop fárakapan kar farákáprá, 'Am fárakap te "Kwar"rá sérímpón.' Nomo te wae mér, Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono. ³⁶ Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék nampara, ono sérrá, 'Ono te Kwaromp Tárápono'rá sé-

† 10:18 Jo 19:11 † 10:25 Jo 5:36; 10:38 †† 10:28 Jo 3:16; 6:39; 10:3 † 10:34 Sng 82:6

nanko, yumo onan apaerá 'Kwarén wouroump nap'rá sénapon? ††

³⁷ Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér mo mwanapono. ³⁸ Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi ninikria mér mwanapon." ††

³⁹ Am fárakapao warko man fákap mwariakapo maok, mao am ankwap mwaeknám warákárrá akwapámpon.

⁴⁰ Jisaso warko arákárrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkir Jono arop ént mek énérrá kákámp fek yak. ⁴¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop maonám pok koroepa maok, sérarrá, "Kareno. Jon te nkwakwe make ankank kárakáre yoro moimpan maok, máma aropao naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karonno." ⁴² Aeria maok, am fek táman kápae kare arop man méria, karenoriapono.

Lasarus sumpwimp kar

11 Arop ankáránk touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria ntia Marta aenenkamp némpo. ^{††2} Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákárra maok, mao námokuráp me pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnám arop Lasarus te am aenenkamp ménkinono. ^{††3} Aenko maok, antáp yaworao Jisasnám-pok kar sámp-kérépria arakrá sér, "Tokwae Kar e, amo man nouropria warákár konap arop te touweane." ⁵⁴ Jisaso am wawia maok, sérrá, "Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono. Am te koumteouráp arop Kwaromp kárakáre nkea man warákárrá man e tokwae sánk mwanaponno. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámp." ††

⁵ Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anánkwapoan te warákár konámpon. ⁶ Am Lasarus touwenám kar koropánko maok, wawitea am yaknám némpouk anánki yak. ⁷ Aea maok, wakmwaek námoku éréképá yarak i konám arop fákáreran sérrá, "Nomo warko Judia mek tukup mwaro."

⁸ Aeránko maok, am éréképá yarak i konám arop fákárerao man sérrá, "Tisa, oukoumwan kar amwan Juda fákárerao yumwi fek arokopea sumpwi pap mwaria wae nap te, amo warko am fek akwap nae rapie?" †††

⁹ Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, "Ae te ankáránkamp yae fek yámar éntér-sámpramp ke akwap mo i konám nie? Aeno arop yámar wae kare fek yarak nám te, sikirip mo i konámpono. Am te apaé riteanápe mao te waeman apárok yokorámp wae

†† 10:36 Jo 5:17-20 †† 10:38 Jo 14:10-11 ††† 11:1 Lu 10:38-39 ††† 11:2 Jo 12:3 § 11:3 Jo 11:36 †† 11:4 Jo 9:3 ††† 11:8 Jo 10:31

nke námpono. ¹⁰ Aeno arop kumuruk yarak námp te, mao nke naenámp wae yokor mo námpara, sikiríp konámpon.”

¹¹ Makrá séria maok, wakmwaek am fárakapan sérrá, “Nomp nouroup Lasarus amp námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap nanámpono.” ¹² Aeránko maok, am éréképea yarakámp arop fákáre támao am kar wawia maok, sérrá, “Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap naenámppono.” ¹³ Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárákap te Lasarus párák amp námpan sénámpwe ninikiapono.

¹⁴ Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono. ¹⁵ Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yumwan ninikria warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mér mwanapono. Oukoumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”

¹⁶ Jisas takrá séria pwar nánko, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao Jisasén paokop i konap ankwap fákáreran sérrá, “Tak mwaro. Nomo ponankor tukupea mént sumpwi mwaro!” †

Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas ‘Námo támaono’rá sénámp kar

¹⁷ Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani wonae fikria maok, mao wa nánko, Lasarus te wae péri me mek yiautori yak námpono. ¹⁸ Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon. ¹⁹ Aenámpara, Juda mekamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka Maria aenankamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae porokwe sánk mwaria koropea méntér yakáp.

²⁰ Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok, ²¹ Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeao kikipia maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporia te, onomp ménki te sumpwi mono.” ²² Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mér nampon, amo Kwarén ‘Ankank sápaé’ ria sénapo te, amwan fwap sánk naenámppono.”

²³ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámpá yiki yak naenámppono.” ²⁴ Tá Marta man sérrá, “Ono wae mér nampon, nánkár pwarnámp yae fek, sumpwinap arop ponankor warko ferámp nap fek fárámp naenámppono.” ²⁵ Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te onoku támaono. Arop onan mér námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak naerámpon.

²⁶ Tá arop ponankor yiki yakápria onan mér nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap yiki yakáp mwanapon. Amo te mámara wae mér rape mo nie?”

²⁷ Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mér nampon, amo te Kwaromp Tárápono. Amo te am arop Kwaro apárok sámp-kérép

nánko, náráp koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.” ‡

Jisaso Lasaruséntá yonkwae touweria émimp kar

²⁸ Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Mari-anámpok akwapea warámpá youmpea aop mwaeak yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan koropaenáne.” ²⁹ Mak ránko maok, Maria am kar wawia koupour fárámpá Jisasén akwapá nke. ³⁰ (Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kikipimp fek yak.) ³¹ Juda fákárerao Marian koukarrá yonkwae touwerá nap mek am mek yakáp napao nkeapo, Maria am feknámp fárámpá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao ninikrá, máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énéni tukup.

³² Maria akwapea Jisaso yak námp fekria maok, man nkea maomp puk wonae fik kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporia te, onomp ménki sumpwi mono.”

³³ Maria ém nánko maok, tá mént koropap Juda fákárerao kor éménk. Aenapo maok, Jisas man nkeria maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok, ém naenámp niamp. ³⁴ Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koropea nkeae!”

³⁵ Aerapo maok, Jisaso kor ém. ††³⁶ Aenángo, Juda fákárerao nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar i konámp kwamp námpono.”

³⁷ Aenángo maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan kor firékarea pap konámp te, mámara aropan kor apaeritea yaewour mo nánko, sumpwi námpono?” ‡‡

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

³⁸ Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek. Am papnap me te manénkir péri me yokoropeaká maok, péri ankwap kárakére sámpa top kor fek nánkáráp tenapono. ³⁹ Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére táma far-farrá tukupenke!” Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e! Mao am mek tank námp te wae yiautori yak námpara, wae mákare kwatae korop naeria námpono.” ⁴⁰ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkir amwan sériampon, ‘Amo méria te, Kwaromp kárakére fwap nke nanapon!’” §

⁴¹ Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek tokoreyará sérrá, “Ayao, amo ono sénamp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae. ⁴² Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak konapon. Aeno ono ninik namp te, mámara yakápnap koumteouráp arop amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapria, mámara kar sér rae.” ††

† 11:11 Mt 9:24 †† 11:16 Jo 20:25 ‡ 11:21 Jo 11:32 †† 11:24 Jo 6:40

‡‡ 11:27 Jo 6:68-69 ††† 11:35 Lu 19:41 ††† 11:37 Jo 9:6-7 § 11:40 Jo 11:4 §† 11:42 Jo 12:30

⁴³ Makrá séria pwarará maok, tékén kar wumwia sérrá, "Lasarus, amo ek oukur-koropae!" ⁴⁴ Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok, maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nángo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo akwapano."

'Jisasén sámp-wouroump mwanámp' ria kar papap kar

⁴⁵ Kápae kare Juda fákáre koropea Mariant koukarrá yonkwae touwenap arop fárákapan Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapon. ⁴⁶ Aenapan maok, ankwap fárákapan te tukupea Farisi fákáreaonapokria am Jisasoinámp ankank táman farákáp.

⁴⁷ Aenapo maok, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Kaunsil fákáreran koropenkria wumwi. Wae koropea koupoukour napo maok, am fárákapan sérrá, "Am arop te kápae kare nkwakwe make ankank yoro námp te, mokop mwanámpon?" ⁴⁸ Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nángo te, arop ponankor man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákáre koropea nomp lotu nap tokwae souroumpouriaka nomp arop fárákapan kor méntérantáno."

⁴⁹ Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop am yopwar fek yakria maok, mao am fárákapan sérrá, "Yiráp ninik te épépérép kare nape. ⁵⁰ Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yaewour naenámp te mér mo napon. Arop ankárankao ponankor kourmteouráp aropantá sirarrá sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor surumpwiantáno."

⁵¹ Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi naenámp profet kar fek sénámpon. ⁵² Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon. ††

⁵³ Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae oupouroukrá kar sérarrá tukup. ⁵⁴ Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am fek pwarará námoku éréképá yarak i konámp arop fákáre éréképea arop yak mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énéngi tukupea am fek yakápiapon. ‡

⁵⁵ Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nángo maok, kápae kare némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp ninik fwapokwap mwaria tukup. ^{†56} Aeria maok, Jisas te maok yakánrá oupourouk. Am fárákapan lotu nap tokwae mek yinkea yakáprá námoku kok sérarrá maok, "Yumo te mokoprá ninik rap? Mao te koropea Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?" ⁵⁷ Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao kourmteouráp aropan sérrá, 'Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá

mér námp kwamp te, yinan sénapo, man fákapan mwanámp'rá séri napon.

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

12 Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp Betani mek akwap. ^{‡2} Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén 'Aesio'rá sér mwaria, maompor fir nánap. Marta fir yorokwae nángo maok, Lasarus Jisasént fár mwanap aropént tank. ³ Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoropea maok, Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae fek féki torokorrá yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe topwarámpá yak. ⁴ Aenko mént paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te námkár wakmwaek Jisasén arop outiri naenam mao sérrá, ⁵ "Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp konámp niamp 300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar mpup!" ^{‡‡6} Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam taokeyakria mani oukun i konámp aropao námpon.

⁷ Aeránko maok Jisaso sérrá, "Am yupu te numwar takano. Mao am taki námp te, niki-samp yakrá akwap, ono sumpwi nanko, onan apár me mek papnap yae fek naenámp. ^{‡‡8} Ankank moráp arop fárákapan te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont yaká yak nanamp mono."

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

⁹ Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am arop fárákapan te maonámpok korop. Am fárákapan te Jisasén saráp koropea nke mono. Manénkir Jisaso Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámp mér napara, Lasarusén kor nke mwaria korop napon. ^{§10} Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará tukuprá Lasarusén nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao sérrá, 'Lasarusén kor mént sámp-wouroump mwar' ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar

Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

¹² Jisaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare kourmteouráp arop Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea koupoukour yakáp. Aeria am fárákapan wawapo maok, 'Jisas Jerusalem mek korop naen'rá sér. ¹³ Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea, mwaeak Jisasén kikipia tékén arakrá sér,

"Nomo Kwarén warákár mwaro!

Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnámp arop má

† 11:45 Jo 4:48 †† 11:52 Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2 ‡ 11:54 Jo 7:1 †† 11:55 Kis 12:14-20

‡‡ 12:1 Jo 11:1,34 ‡‡‡ 12:5 Jo 18:2-3 ‡‡‡ 12:7 Jo 19:40 § 12:9 Jo 11:43-44

e tokwae sánkano!
 Mao te Israel firamp King yak naenámpo." †
¹⁴Jisaso donki soup ankárak sámpea am fek tank.
 Aenáno, am te Kwaromp Buk fek yaknám kar ni-
 ampon. Am te arakrá sénámpono:
¹⁵"Taun Saion mekamp kouramp arop,
 yumo te apápi kwapono!
 Yiráp king oukoumwan má korop nám nkenke.
 Mao te donki soup fek tankrá korop námpono." ††
¹⁶Manénkir am ke fek te mao éréképa yarak i
 konám arop fárakap te am kar fi te mér moiapono.
 Aeno nánkár wakmwae Jisas warko arakrá pokria
 wae tokwae sámp nám fek maok, am Kwaromp Buk
 fek yaknám kar ninikria, arop fárakapao Jisaséniapan
 kor ninikria, 'Am te Jisas táman sénámpon'rá mériapon.
¹⁷Wokwae kápa kare kouramp arop Jisasént
 yakápa nkeapo, Jisaso Lasarusén apár me mekamp
 fárámpea papámpon. Oukoumwan am kouramp
 arop te am Jisasoimp táman arop ankwap fárakapan
 kar farákápon napon. ¹⁸Aenapo, kápa kare kouramp
 arop Jisaso manénkir am ankank yoroimp kar
 táman wawia maok, am fárakap maonám pok tukupea
 mwaeok kikíp. ¹⁹Tá Farisi fákáerao kor námoku tá-
 mao am nkea námoku kok sérarrá, "Nkenke! Nomo
 mwaria nánap nám te tak mwanám pourou
 moiane! Ponankor kouramp arop te man éntér
 kákia tukup napon."

Grik ankwap fárakap Jisasén nke mwarianap kar

²⁰Kouramp arop fákáerao tukupea Jerusalem
 mek Pasova yae fek Kwarén lotu mwariakapo maok,
 táte Grik ankwap fákáerao kor mént tukup. ²¹Am Grik
 fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp arop
 Filiponám pok koroepa maok, man arakrá sér, "Arop
 Tokwae, yino te Jisasén nke mwarianeano." ²²Aerapo
 maok, Filipo kor akwapea Andrun séria warámpea
 énékér akwapea Jisasén sérepa maok, ²³tá Jisaso am
 arop yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp
 kar sérrá, "Oukoumwan má ke fek te Aropamp Táráp e
 tokwae sámp naenámp ke te wae korop námpon.
²⁴Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Wit ki
 apárok piká tankrá yipi takére mo nám te, am
 ankárak támao saráp yak konámpon. Aeno apárok
 piká tankea yipi takérea téri pokea maok, ki kápa
 kare tank konámpon." ²⁵Am wounáp kar séria pwarará
 maok, kar kare sérrá, "Aeno arop námokuráp
 pourouan yiki yak naenámp ninikrá yarak nám te,
 maomp yiki yak moyak naerámpon. Aeno arop
 námokuráp pourouan wampwe pwarará, onan ninik
 nám te, mao fwap ankár yiki yaká yak naenámp.
²⁶Aeno arop ankárak onomp tére naenámp kwamp
 te, ankár ononampaok kuno. Takria maok, mae ném-
 pouk ono yak nám te onomp tére aropao kor onont
 am fek yak naenámp. Aeria maok, arop onomp tére
 nánko te, onomp Naropwar te man e tokwae sánk
 naenámp." †

Jisaso námoku sumpwi naenámp sénám kar

²⁷Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Oukoumwan
 te ono yonkwae touweria ninik tokwae nampono. Ae-
 nampara apaerá sénanampon? Ae te ono onomp
 Naropwarén sérrá, 'Oukoumwan má ankank korop
 nám má sámp-sirae'rá sénanampon nie? Ono takrá sér
 mono. Am ankank te ankár onomp pourouk korop
 naenámpria ék nám támaono. ²⁸Ayao, waráp e tok-
 wae kwapwe yénkép napo, arop fárakapao nke
 mwanapono." Jisaso makrá séránko maok, táte yámar
 meknám kar ankárak arakrá sér, "Ono te wae
 onomp e tokwae kwapwe kare yénkép nampara,
 warko oukoumwan kor tak nanampono." ²⁹Aeránko
 am kouramp arop fárakap wonae fik am fek
 yakáp napao, am kar wawia arakrá sérrá, "Wi! Oukurér
 párákapáne!" Tá ankwap fákáerao sérrá, "Mono, ense-
 lo mént kar sénámpono."

³⁰Aerapo maok, Jisaso sérrá, "Am kar yumo wa nap
 te onan yaewour mono. Yumwan yaewour naenámp-
 pan námpon. ³¹Oukoumwan Kwaro má apár mekamp
 kouramp arop younkoupra, táte má apár
 mekamp arop poukeyak konám arop kwatae yérépea
 kérép naenámp. ³²Oukoumwan te ono má apár
 mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-sampokea
 napo, am ke fek táman ponankor kouramp arop
 ononampok érékép-korop nanampon." ³³(Jisaso am
 takrá sérimp te námoku sumpwi naenámp mwaeamp
 ninik fek sérimpon.)

³⁴Aeránko maok, am kouramp arop fákáerao
 maomp kar pwarokwaprá man sérrá, "Yino wa nánko
 Kwaromp loao sérrá, 'Krais te ankár yaká yak naenámp-
 pono'rá sénámpon. Amo mokopia 'Aropamp Táráp
 narek sampok mwanap'rá sér rape? Am 'Aropamp
 Táráp' te wanono?' ³⁵

³⁵Aerapo maok, Jisaso am fárakapan wounáp kar
 sérrá, "Wae te fae takáre ke fek yumont yak námpon.
 Oukoumwan wae yumont yak nám fek yiráp paokop
 te ankár wae fek paokop kip. Yumwan kirikip koroepa
 oupourou naeane. Arop kirikip mek yarakria te, mao
 te maok akwap raerá mér mo i konámpon. ³⁶Wae te
 oukoumwan yumont yak námpara, yumo ankár wae
 táman méria maok, yumo waeramp arop fákáre yakáp
 mwanapono." †

Juda kápa kare Jisasén mér moiap kar

Jisaso makrá sértea maok, am fárakapan pwarará
 youmpea mek yak. ³⁷Am fárakap Jisaso nkwakwe
 make kárakáre yoro nánko nke napao maok, man te
 mér mo napon. ³⁸Aenapo maok, profet Aisiaimp kar
 méntér pwi námpon. Aisiaio sérrá,
 "Tokwae Kar e!

Wa mokop yinomp kar wawia mér námpon?
 Wa mokop Tokwae Karao
 náráp kárakáre yénképnám tére

† 12:13 Sng 118:25-26 †† 12:15 Sek 9:9 † 12:23 Jo 17:1
 †† 12:25 Lu 9:24 †† 12:26 Mt 28:20; Jo 14:3

††† 12:27 Mt 26:38 ††† 12:31 Jo 16:11 † 12:32 Jo 3:14-15
 †† 12:34 Dan 7:13-14 ††† 12:35 Jo 8:12 †† 12:36 Ef 5:8

oukoumwan má térenámp niamp nke námpon?" †

³⁹ Am fárakap Jisasén mér mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman Aisaia ankwap kar kumwi námpon:

⁴⁰ "Kwaro am fárakapamp yi nke mwanap pourou moi papria

ninikan kor épérépi pap.

Takria am fárakap ankank nkeria, kar fi méria, ononampok arákarrá korop napo, ono am fárakapan fwapokwapi papantáno." ††

⁴¹ Aisaia am takrá sénámp te, apae riteanápe, Jisasomp kárakáre tokwaeran nkea pwatea am Jisas táman sérimpon. ‡

⁴² Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo maok, Farisi fákáreráo námwan, lotu nap me korop kwaponoria taokorantá apáp nap kwamp, maomp mérap érik sér moiapon.

^{‡‡43} Am fárakap te Kwaro námwan warákár naenámpria te mono, arop fárakapao námwan warákaranápon kar i konapon.

Jisaso farákápnámp kar támao aropamp ninik yurukup naenámp kar

⁴⁴ Jisaso tékén sérrá, "Arop onan mér námp te onan saráp mér mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nángo ék nampan kor mént mér námpon.

⁴⁵ Arop onan nke námp te, onomp Naropwaro onan sámp-kérépángo ék namp man kor nke námpon.

^{‡‡46} Ono má apár mek ék namp te ará: Arop fárakap onan mér nap te kirikip mek yakáp mono. ^{‡‡‡47} Aeno arop ankárankao onomp kar wawiaka onomp karwaok yarak mo námp te, man te ono arop yurukuprá kot i konámp aropnámp taknámp mono. Ono ék namp te má apár mek yakrá koumteouráp aropan yurukuprá kot naeriaka ék mono. Ono ék namp te am arop fákáreran warko érékép naeria ék nampon. ^{‡‡‡48} Aeno arop onan younkwek sirarrá onomp kar sámp mo námp te, man yurukuprá kot naenámp arop te yak námpon. Ono farákápnámp kar támao nángár pwarnámp yae fek mao am fárakapan yurukuprá kot naenámp.

⁴⁹ Ono te onokump ninik fek má kar farákápnámp mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépángo ono ékám, mao námoku kápae kare kar onan farákápaerianámp sáприя, am farákápnámp ninikan kor sápnámp. ⁵⁰ Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp mwanap nénk konámp. Aenámpara, kápae kare kar ono farákápnámp te onomp Naropwaro 'Arakae'rá sénámpaok i konampono." ‡†

Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreramp pu yárárimp kar

13 Pasova Yae kumur korop naerianángo, am ke fek táman Jisas wae mér, má apár pwarará Naropwaronámpok pok naenámp ke korop. Aenángo

† 12:38 Ais 53:1 †† 12:40 Ais 6:10; Ap 28:26-27 ‡ 12:41 Ais 6:1 †† 12:42 Jo 9:22 ‡‡ 12:45 Jo 14:9 ‡‡‡ 12:46 Jo 1:9; 8:12 ‡‡‡ 12:47 Jo 3:17 § 12:48 Hi 4:12 §† 12:50 Jo 8:28

maok, náráp koumteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekimpon. ‡††

² Kumuran Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárakap fépérrá tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek sáng tenámpono.

³ Jisas te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp yaek sángámp, tá námwan sámp-kérépángo ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok naenámpman kor wae mér. ^{‡‡4} Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nángo, fárámpea waempyam éri wor paprá tawel sámp-prá kámpea pwarará maok, ⁵ ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapamp pu yárária ^{‡‡†} pwarará maok, táte am kámpnámp tawel fek am fárakapan féki torokor.

⁶ Takria Saimon Pitamp wone fik koropángo maok, Pita man sérrá, "Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárar nae rape?" ⁷ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono térenamp ankank te oukoumwan te amo mér mono, tá nángár wakmwaek maok, amo mér nanapon."

⁸ Aeránko maok, Pita man sérrá, "Amo onomp pu te yárar mo karon!" Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono amwan éntup moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono."

⁹ Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, "Tokwae Kar e, ae te takanángo te, onomp pu mwar yárari kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárarae!"

¹⁰ Mak ránkó maok, Jisaso man wounáprá sérrá, "Arop wae éntupianámp te warko koupour kar éntup mo i konámp. Puan saráp yárar napo kor, waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan maok, ono yumwan 'Ponankor'rá sér mono." ¹¹ (Jisas te am arop námwan yopor aropamp yaek pap naenámp te wae mér. Ae námp kwamp maok, mao sérrá, "Yumo ponankor yiki kukur mono.")

¹² Jisaso am fárakapamp pu yáraria pwatea warko náráp waempyam sámppea yirímpea warko tank. Aeria maok, am fárakapan turunkrá, "Ono yumwan má térenamp fi te yumo wae mér nap nie?" ¹³ Yumo onan 'Tisa', tá 'Tokwae Kar'rá sénap te, tá kare yae-párak kare sénapon. ¹⁴ Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárar nampara, yumo kor yiráp ankwapnáp ankwap fárakapamp puan kor takrá yárar kipo. ^{‡‡15} Ono máma ninik yumwan yéngép namp te, yumo kor ono yumwan yéngép nampnámp maknámp tére kip. ^{‡‡16} Ono yumwan kare kar sénámp: Tére konámp arop te maomp arop tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nángo korop námp te, am sámp-kérépángo aropan kámákarrá nareki yak mono. ¹⁷ Oukoumwan te yumo ono amnamp ninik fi kor wae

‡†† 13:1 Jo 15:13 §† 13:3 Jo 13:27; 16:28 ‡†† Pu yárar i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono. ‡† 13:14 Lu 22:27 §† 13:15 Fl 2:5; 1 Pi 2:21

mér napara, yumo ampaokria te, yumo fwap warákár mwanapon. †

¹⁸ Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnamp arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar arakrá yak námp waeman kare korop naenámp mér nampon. Am kar te arakrá sér, 'Arop onont pan fánámpao onan younkwe sinaeria námpon.' ¹⁹ Am ankank te oukoumwan korop mo nánko, ono yumwan manénkir sér rae: Nánkár wakmwaek am ankank koroepanánko, yumo fwap Ono Taki Yak namp mér mwanapon. ^{†20} Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono tére arop sámp-kérép nanko, man warámpea yaewour námp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warámp námp te, mao onan sámp-kérépánko ékamp Kwarén kor warámp námpono."

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kar

Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23

²¹ Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, "Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekamp ankwap ankárank onan yopor aropamp yaek pap naerámpon." ²² Makrá séránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énoukouprá, máte wan sérianria mér mono. ²³ Mént paokop i konap arop ankárankamp Jisaso man warákár kar i konámp arop te Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank. ^{†24} Aenánko maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink. ²⁵ Aeránko maok, mao wonae fik kar éntér kor fek youmprá woukoupria maok, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar, amo te wan sér rap?" ²⁶ Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Nánkár nomo énéni fánámp arop ankárankamp pan ono pan sámpea sup mek anámpea sánk nampao maok, am arop táman sénampon." Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp táráp Judasén sánk.

²⁷ Judaso am pan sámpea pwar nánko maok, Satano maomp ninik mek yoump. Aenko maok, Jisaso man arakrá sér, "Ankank amo tak naenap te koupour takae." ²⁸ Aeránko maok, arop ponankor énéni tankáp nap Jisaso Judasén sénámp kar fi te ankwap ankárankampao mér mono. ²⁹ Ankwap fárákapano ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konámpara, Jisas man te 'Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiaerá sérámpwe ninik. Tá ankwap fárákapano 'Ankank monap aropan nénkaerá sérámpwe nikiapon. ^{†30} Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapánko maok, wae kirikipeyak.

Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fákáreran lo wourékam nénkámp kar

³¹ Judas wae apárok akwap tenánko maok, Jisaso sérrá, "Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sámp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonámp fek e tokwae sámp námpon. ³² Kwaro mao tére námp fek e tokwae sámpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sánk nánko, am ankank te koupour kar naenámp. ^{†33} Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno nánkár te yumo onan oupourouk mwanapon. Ono manénkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp ném-pouk te tukup mo kareno. ^{†34} Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk nampon. Am te arak: Yumo ankákárank nonopok nounouroupria warákár kipo. Ono yumwan nounouroupria warákár kari namp te, yumo kor taknámp ankár nonopok nounouroupria warákár kar tak kipo. ^{†35} Yumo yiráp ankwapyenáp fárákapanént nonopok nounourouprá warákár kare napo maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yénkép napo, mér mwanapon." [§]

Jisaso 'Pita te "Námwan mér mono"rá sénaean'rá sénámp kar

Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34

³⁶ Saimon Pita man sérrá, "Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?" Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono akwap naerianamp némpouk te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon."

³⁷ Aeránko maok, Pita man turunkrá, "Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp nanamp tene!"

³⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Waráp ninik te, amo fwap onan yaewourrá waráp pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko, amo onan te 'Mér mo namp'rá yinink por sénae rapono."

Jisas te 'Arop Naropwaronámpok pok mwanap mwaek kup'rá sénámp kar

14 Jisas warko am fárákapan sérrá, "Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor mént mér kip. ^{†2} Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap aokore nánaprá párapok nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan takrá sér mono. ³ Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan éréképá pokeaka ono yak namp fek

† 13:17 Je 1:25 †† 13:19 Jo 14:29 † 13:23 Jo 21:7,20 †† 13:29 Sng 41:9; Jo 12:6

†† 13:32 Jo 17:5 ††† 13:33 Jo 7:33-34 ††† 13:34 Jo 15:12; Ef 5:2 § 13:35 Jo 17:23; 1 Jo 3:14 §† 14:1 Jo 14:27

énénki yakáp mwanámpon. ¹⁴ Yumo te ono pok nae-namp némpouk poknám mwaé te yumo wae mér napon." ⁵ Aeránko maok, Tomaso man sérrá, "Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape? Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámpon?"

⁶ Jisaso man sérrá, "Onoku támao mwaé kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono. Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwaronám pok korop naenám te ankwap mwaé te yak mono, ono mwarono. ¹⁷ Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napara, oukoumwanía man mérrá tukup napon." ⁸ Filipino Jisasén arakrá sér, "Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yénképea napo maok, am tá-mao wae yinomp ninik fwap farákár naenámpon."

⁹ Nopok Jisaso man sérrá, "Filip, ono yumont wae-man kápae kare ke fek yak naman maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop onan nke nám te, onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopiaka 'Waráp Naropwar yinan yénképae'rá sér rape? ¹⁰ Ae te amo onomp Naropwarént koumpeyak nanko, onomp Naropwaro onan koumpeyak nám te amo mér mo rape? Ono yumwan sénamp kar te onokump ninik fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon. ¹¹ Yumo te má kar man ankár mér kipo: Ono onomp Naropwarén koumpeyak nanko, tá onomp Naropwaro kor onan koumpeyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman ninikria maok, yumo onan mér kip. ¹¹

¹² Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér nám te, mao kor ono nkwaekwe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea námpanápe ono te onomp Naropwaronám pok pokea yak nanampon. ¹³ Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak nám fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon. ¹⁴ Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon."

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénamp kar

¹⁵ Jisas warko arakrá sér, "Yumo onan nouroup karia te, yumo ankár ono sénamp kar ponankor ampaok mwanapon. ¹⁶ Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárakáre Sánk naenám Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenánko maok, mao te ankár yumont yaká yak naenámpon. ¹⁷ Am Fearámpá Yak naenám te kare kar sér i konám Spiritono. Apárokamp koumteouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae

riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon. ¹⁸

Ono te yumwan kwaporok taki yakápenkria párapok tenanko, yumo kweri tárápu niampia yakáp mono. ¹⁹ Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp koumteouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak napara, yumo kor taknám yiki yakáp mwanapon. ²⁰ Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént koumpeyak nanko, yumo kor onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak namp mér mwanapon. ²¹ Arop onomp kar sámpae ampaok kar nám te, am arop onan nouroup kare nám yénkép námpon. Tá arop onan nouroup kare nám te, onomp Naropwaro nouroup kare nánko, tá ono kor man nouroup kareria onoku kare man érik yénkép nanampon." ²²

Jisaso makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, apaeritea amo yinan saráp amoku kare yénképria máma apárokamp koumteouráp aropan yénkép mo nanapon?" ²³ Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, "Arop onan nourouprá warákár kare nám te, mao te ono sénamp karwaok kar yárek naenámpono. Aenánko onomp Naropwaro kor am aropan nourouprá warákária maok, yino énénkér koropeaka mént yaká yak nenempon. ²⁴ Arop onan nouroup kar mo nám te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Máma yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karonó.

²⁵ Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákápnamp. ²⁶ Aeno 'Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárakáre Sánk naenám'rá sénamp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nánko, ék naenámpon. Mao te yumwan kápae kare ankank yénk naenámpon. Tá mao yumwan ninik sánk nánko, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko ník mwanapon. ²⁷

Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp ninik mek yak naenámpon. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaaka apáp tirinkia yonkwae sékéria wae kwapon. ²⁸ Yumo te ono yumwan farákápnamp kar máma wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronám pok akwap naman kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpon. ²⁹ Máma kar yumwan farákápnamp te, am ankank oukoumwan korop mo

† 14:3 Jo 17:24 †† 14:6 Jo 11:25; Ef 2:18 ‡ 14:9 Kl 1:15
‡† 14:10 Jo 12:49 †† 14:11 Jo 10:38 ††† 14:13 Mt 7:7; Jo
16:23-24; 15:7 ††† 14:15 1 Jo 5:3 § 14:16 Jo 14:26; 15:26

§† 14:17 Jo 16:13 §†† 14:20 Jo 17:21 §‡ 14:21 Jo 15:10
§†† 14:23 Yé 3:20 §† 14:26 Jo 15:26; 16:7 §‡ 14:27 Jo 16:33;
Fl 4:7 §§† 14:28 Lu 24:31-32

nánko, ono manénkir farákáp nampon. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanapono.

³⁰ Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárakáre te yak mono. ^{†31} Aeno ono ninik namp te apárokamp arop farákáp te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeria maok, kápae kare ankank tére namp te mao onan séri nampaok nampono.

Yumo fápárampenke! Wae tukup mwaro."

Jisas te 'Yao wain aopwe niampono'rá sénámp kar

15 Jisaso wounáp kar arakrá sér, "Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono. ² Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékérá, yowe kor fwapokwap i konámpono. ³ Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapianánko yiki kukur yakáp napon. ⁴ Yumo te ankár onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenámp pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koumpeyakáp moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.

⁵ Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor niampon. Arop ankwap onont koumpeyak nánko, ono kor mént koumpeyak nanko te, mao te kápae kare ki tank naenámp. Aeno yumo onan pwararea te, yumoku mwar tére mwanap te pwi mono. ^{††6} Arop ankwap onont koumpeyak mo nánko, man far-pwar mwanap te, yao yowerao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap niamp taknámp mwanapon.

⁷ Aeno yumo onont koumpeyakáp napo te, onomp kar yiráp ninik mek yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop naenámp. ^{†8} Aeno yumo kápae kare yao ki niamp énkí nap te, arop nke nap fek yumo te onomp fákáre yakáp nap yénkép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp e sakap napo, e tokwae sámp naenámp. ^{††9} Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp ninik fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono nouroup i konamp ninik mek saráp yakáp kipo. ¹⁰ Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono yumwan nouroup i konamp ninik mek am mek yakáp nap te, ono kor onomp Naropwaromp karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek yak konamp niamp napono. ^{††11} Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár yiráp ninik mek top-pwarámpeyak naenámpria, ono yumwan mámá

† 14:30 Jo 12:31 †† 15:5 Jo 15:16 ‡ 15:7 Jo 14:13 †† 15:8 Mt 5:16 †† 15:10 1 Jo 2:5

kar sénampon. ^{††12} Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámp taknámp yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo.

^{††13} Táte arop náráp nouroup farákapan nouroup kare-riaka man yaewourrá náráp pourou sámp námp te, am ninikao koumteouráp aropao ankwapan nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon. ^{§14} Táte ono yumwan sénampnámp maknámp nap te, yumo onomp nouroup yakáp napon. ¹⁵ Tére konap arop te, tére taokeyak konámp aropamp ninik te mér mono. Ae konapara, ono yumwan warko 'Tére konap arop'rá sér mono. Onomp naropwaromp kar ponankor wawi namp, am te ono wae yumwan séri namp támao yumwan onomp nourouprá yénkép námpon.

¹⁶ Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onomponoria nánkárápea nanko maok, onomp firáp yakáp napon. Aenampara, ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkínámp am yae-párak yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao yumwan fwap sánk naenámp. ^{§†17} Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákárank ankár nonopok nounouroup kar kipo."

Jisas 'Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap'rá sénámp kar

¹⁸ Jisas warko sérrá, "Aeno apárokamp arop farákáp yumwan ampwae-sámp nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon. ^{§††19} Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp namp te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp koumteouráp arop yumwan ampwae-sámp napon. ^{§†20} Ono yumwan farákápnamp kar má yumo fwapiaka níki-samp kip: Tére konap arop te náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop farákáp onan nkwakwe make touwe sámp nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop farákáp onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon. ^{§†21} Aeno am farákáp te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am farákáp ponankor kwataenámp ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am farákáp te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon. ^{§†}

²² Táte ono ékia kar farákáp mo nankoria te, am farákáp náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukoumwan te am farákápamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono. ²³ Aeno arop onan ampwae-sámp námp te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámp námpon. ^{§†24} Táte ono am

††† 15:11 Jo 17:13 ††† 15:12 Jo 13:34 § 15:13 1 Jo 3:16
§† 15:16 Jo 15:5; 16:23 §†† 15:18 1 Jo 3:13 §† 15:19 Jo 17:14
§†† 15:20 Jo 13:16 §† 15:21 Jo 16:2-3 §† 15:23 Lu 10:16

fárakap ou mek yakria tére namp, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárakap yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárakap onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámpria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámp napon.

²⁵ Am fárakapao am taknap ninik te am fárakapamp lo kumwi napao sénámp niamp napon. Am támao arakrá sér, 'Arop fárakap onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámp napon.' †

²⁶ Aeno yumwan yaewourria kárakáre sánk naenámp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár onan yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámp. Mao ékia te, ono i konámp ninik érik fárakarrá yéncép naenámp. ††²⁷ Aenánko, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére fi yokor námp feknámpia onont yakápra koropea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonorá fárakáp mwanapon." ‡

16 Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, "Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan máma kar sénampon. ² Arop fárakapao, yinont lotui kwaponoria táraokwamprá yérépe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop fárakapao yumwan tirá wouria am fárakapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon. ††³ Am fárakap te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon. ††⁴ Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop fárakapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar máma warko ninik mwanapon."

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiamp. ⁵ Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépánko ékamp Naropwarónámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankáránkamp onan 'Amo te maok akwap nae nap'rá turunk moi napon. ⁶ Ono oukoumwan yumwan máma kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon. ⁷ Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párak ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námp. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárakáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono. Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámp. ††⁸ Mao ékiaka yéncép nánko te apárokamp arop fárakap kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párak kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon. ⁹ Kwatae ninik fi kor yéncép námp te, arop fárakap onan mér mo nap aranon. ¹⁰ Yae-párak kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwarónámpok pok nanko, yumo te warko

onan nke mono. ¹¹ Kwaro arop kot naenámp fi yéncép námp te, máma apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námpon. †††

¹² Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan fárakáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumonapok sámp mwanap pourou moiane. ¹³ Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékéker nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámp, am táman yumwan fárakáp naenámp. Mao te yumwan wakmwaek korop naenámp ankank fárakáp naenámp. ††¹⁴ Mao te onomp karan sámpea yumwan fárakáp nánko, am taknámp ninik támao arop wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárakáre yéncép naenámp. ¹⁵ Onomp Naropwaromp kápae kare ankank te onompono. Aenámpara, ono sérrá, 'Mao te onomp karan sámpea yumwan fárakáp naenámp.'" †††

Yonkwae touwenap pwarará warákár mwanap kar

¹⁶ Jisas warko ankwap kar sérrá, "Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan nke mwanapon." ¹⁷ Aeránko maok, mao éréképa yárá i konámp arop ankwap fákáreráo námoku kok sérarrá, "Máma kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, 'Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan nke mwanapon'rá sénámp. Tá ankwap sérrá, 'Ono onomp Naropwarónámpok pok nanamp'rá sénámp te apae kar finono?'" ¹⁸ Aeria maok, am fárakapao sérrá, "Am 'Kánanke kwarok ke'rá sénámp te apae ankankono? Nomo am kar fi mér mo námp tane!"

¹⁹ Am fárakapao man turunk mwaria nap te, jisaso wae méria maok, am fárakapan sérrá, "Ae te ono fárakápnamp kar fi man yumo téréménc rape?" Aerá séria maok, "Ono te arakrá sénampon: Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Tá wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo warko onan nke mwanapon. ²⁰ Ono waeman yumwan kare kar sérará: Yumo te yonkwae touwe tokwaeria, éménka wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp arop te warákár mwanapon. Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko am pwarará warákár kar mwanapon. ²¹ Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae touwe konámpon. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp námp te wae nik mo pwarará, táráp wae koropá yak námp táman warákár konámpon. ²² Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp napon. Nánkár wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik te warákár naenámp. Yiráp am warákár te arop ankwapao sámp-sir mono. ††²³ Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono. Ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp e fek 'Ankank

† 15:25 Sng 69:4 †† 15:26 Jo 14:26 ‡ 15:27 Ap 5:30-32
†† 16:2 Mt 24:9; Lu 6:22 ††† 16:3 Jo 15:21 ††† 16:7 Jo 14:16

††† 16:11 Jo 12:31 § 16:13 Jo 14:26; 1 Jo 2:27 †† 16:22 Jo 20:20

sápaé' ria kar toropwap napo te, mao yumwan fwap nénk naenampon. ^{†24} Yumo wokwaekia koropea oukoumwan nap te, onomp e fek onan ankank sámp mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár onan kar toropwapria te, yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak naenampon." ^{††}

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

²⁵ Jisas warko sérrá, "Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek máamá kar sérariampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek sér mono. Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénanampon. ²⁶ Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour naenampon te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te, fwap yumoku kor onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon. ²⁷ Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár námp te, apae riteanápe yumo onan nouroupria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri yakáp napo námpon. ^{†28} Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwarará apárok mapek ékampon. Aeampan oukoumwan te ono máamá apár má pwarará, onomp Naropwaronám-pok arákarrá pok nae rae."

²⁹ Aeránko maok, mao éréképea yárák i konámp arop fákárerao sérrá, "Tá kare, oukoumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon. ³⁰ Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao amwan turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae mérámpon."

³¹ Aerapo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá sérrá, "Oukoumwan te yumo wae mér nap nie? ³² Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenampon ke wonae fik kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérepe napo, yumo ponankor ankákárankrá yiráp ném-poukmwaek turukumpria onan pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanampan maok, onoku nápar yak mono. Onomp Naropwaro onont yak námpon. ^{††33} Ono yumwan má kar fárákámp nampon te, yumo onont koumpá yakápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan nkwakwe make touwe korop naenampon yak námpan maok, yiráp ninik te fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te máamá apár mekamp kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!" ^{††}

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

17 Jisaso mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan kar fárákápea pwarará maok, narek yámar mek tokoreyákrá arakrá sér, "Ayao, oukoumwan te wae yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik

† 16:23 Jo 15:7 †† 16:24 Jo 15:11 † 16:27 Jo 14:21,23 †† 16:32 Mt 26:31,56; Jo 8:29 †† 16:33 Jo 14:27; 1 Jo 5:4

yénkép napo, waráp Tárápaó kuri amwan e érik yénkép naenampon. ² Am te apae riteanápe, amo man tak naenampon kárákáre sánk napon. Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknap arop fárákapan yiki yak nénkeanáko, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi napon. ^{††13} Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámpnap arop fárákámp te amo ankárankampao saráp Kwar kare yak nap mér napon. Aeria maok, amo Jisas Kraís sámp-kérép napo, ék námp mér napon. ^{†††}

⁴ Ono te amo onan, takrá téreaeria sápnap tére te wae térea pwar nampon. Am tak nampon támao apárokamp arop waráp e tokwae ntia kárákáre yénkép námpon. ⁵⁵ Ayao, wokwaek kar má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp fek te e tokwae sámp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp wonae fik yak nampon fek, onan am e tokwae sápaeria nae. ^{††}

⁶ Amo máamá apár mekamp arop onan sápnap te, am fárákapan amo wanonorá te wae érik yénképá pwara nampon. Am arop fárákámp warápan onan sápnap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párák paokop napon. ⁷ Oukoumwan te am fárákámp kápa kare ankank amo onan ti-sápnap te amonapoknámpon korop námprá wae mér napon. ⁸ Kápa kare kar amo onan sápnap te, ono wae am fárákapan farákámp nanko, sámpea karenoria mér napon. Wokwaek ono amont yakea nanko amo onan sámp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon. ^{†††}

⁹ Ono am fárákapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor apárokamp arop fárákapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan sápnap arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria námpanápe am fákáre te warápan. ^{†††10} Onomp arop fárákámp ponankor te waráp fárákapon. Tá waráp arop fárákámp ponankor te onomp fárákapon. Tá arop fárákámp am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.

¹¹ Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanampono. Aeno máamá fárákámp te apárok yakáp mwanapon. Onomp yiki kare Ayao! Am fárákapan amokuráp kárákáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankárankamp yak nempnámpon, am fárákámp kor ankárankamp kare yakáp mwanapon. ^{†††12} Ono am fárákámpént yakria, man taokeyakamp te amo onan sápnap waráp kárákáre feki nampon. Ono fwapia am fárákapan yae-párák taokeyak nanko maok, am fárákámp te ankwap ankárank moyak moimpon. Moyak naenampon arop ankárank mao saráp moyak tenámpon. Am tak nampon te, waráp Buk fek yaknámpon kar te kare korop námpon. ^{†††13} Oukoumwan te ono amonapok aok naeria nampon kwamp, oukoumwan ono apárok yak nampon fek má kar séria nanko, onomp warákár am

††† 17:2 Jo 6:39-40 ††† 17:3 1 Jo 5:20 § 17:4 Jo 4:34 †† 17:5 Jo 17:24 ††† 17:8 Jo 16:30 †† 17:9 Jo 6:37 ††† 17:11 Jo 17:21 †† 17:12 Ap 1:18

fárakapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámp-on. †

¹⁴ Waráp kar onan sáap nap te, ono wae am fárakapan farákáap nampon. Ono má apár mekamp mo namp-námp, am fárakapao kor má apár mekamp mo napa-para, má apár mekamp arop fárakapao am fárakapan ampwae sámp napon. ††¹⁵ Ono amwan kar toropwap namp te 'Mámá apár pwarará éréképaé'rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárakapan taokeyak napo, arop kwatae am fárakapan sámpá yampourou mo naenámpan nampon. ††¹⁶ Am fárakap te onoku máamá apár mekamp mo nampnámp taknámp, mao kuri má apár mekamp mono. ¹⁷ Waráp kar te ponankor kare karara, onomp ninik te amo am fárakapan yaewour napo, am kare kar kar am fárakapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanapono. ¹⁸ Amo wokwaek onan sámp-kérépapo, ono ékia, apárokamp koumteouráp arop ou mek yakampon. Táte taknámp ono kor amo onan sáap nap arop fárakap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp koumteouráp arop ou mek yakáp mwanapono. ††¹⁹ Tá am fárakapan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanampria amwan sánk nampara, kare kar am fárakap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárakap kare yakáp mwanapono.

²⁰ Aeno ono kar toropwap namp máte am fárakapan saráp yaewour mono, arop am fárakapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono. ²¹ Onomp ninik te, am ponankor arop fárakap ankárakamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanapono. Tá taknámp am fárakap nomont ankárakamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárakap amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapono. ††²² Amo onan kárakáre tokwae ntia wae kwapwe sáap nap te, ono kor am fárakapan nénk tenanko, nomo ankárakamp ninik fek yak nemp-námp taknámp am fárakapao kor tak mwanapono. †††²³ Ono te am fárakapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao am fárakap ankárakamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok, am apárokamp arop fárakap amo onan sámp-kérépapo, ékcamp mér napo maok, táte amo am onomp fárakapan warákár nap te amo onan warákár nap niamp naenámpon.

²⁴ Ayao, onomp ninik te amo onan sáap koumteouráp arop te am ono yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am fárakap máamá apár oukoumwan yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria, wae kwapwe ntiaka kárakáre tokwae sáap am nkeanáponoria nampon. †††²⁵ Yae-párak kare Ayao! Apárokamp arop fárakap te amwan mér mono. Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá máamá onomp fákáre te amo onan sámp-kérépapo ono

ékamp te wae mér napon. ²⁶ Ono amo te wanonorá am fárakapan wae yénkép nampon. Aenampara ono kánámpár warko yénkép nanko maok, amo onan warákár konapnámp taknámp am fárakapao arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp mwanapon. Aenapo maok, ono kor fwap am fárakapént yak nae nampon."

Judas Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

18 Jiaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntia éréképá yarak i konámp arop fákáre ént ká-nanke Kidron tépéri poka, ankwapmwae fik tankáp i konap yao pékri fek tankáp. ² Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápaé kare por Jisas náráp arop fárakap érékép ko, tukupá am mek koupoukour konapara. ³ Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia érékép, tá pris tokwae fákáre nti-aka Farisi fákáreráo tirá kérépnap plisman fákáre éréképea maok, am fek korop. Am fárakap te lam yaek ti, sarom poupoukia maok, yorowar i konap ankank tia korop. ⁴ Jisas te kápaé kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp maok, youmprá wonae fikria am fárakapan turunkrá, "Yumo te wan oupourouk rape?"

⁵ Aeránko maok, am fárakapao kar pwarokwaprá sér-rá, "Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrapá koropreano." Makrá sérápo maok, tá Jiaso am fárakapan sérrá, "Am te Ono Taki Yak konamp má támaono." Judas am fárakapamp yaek Jisas sánk naerianámp te am fárakapént fokopeyak. ⁶ Am fárakapao wa napo, Jiaso 'Am te Ono Taki Yak konamp má támaono'rá sénánko maok, am fárakapao younkwe mwaeknámp érékéri tukupria maok, apárok piká pér.

⁷ Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, "Yumo te wan oupourouk rape?" Tá am fárakapao sérrá, "Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukreato."

⁸ Jiaso nopok arakrá sér, "Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki Yak konamp má támaono. Yumo onan oupourouk nap kwamp te, máamá arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo." ⁹ Am takrá sénámp ninik te mao manékir sérinámp kar aran ninikria ninámp, 'Amo onan sáapnap arop fákáre te ankwap ankárakamp moyak mono'rá sérimp kar mént pwi námpon. St

¹⁰ Saimon Pita bainat sankorop námp am yipi mekamp akaprá pris taokeyak konámp aropamp tére arop yae-párak mwaekamp woupwi kor porokwapea aop-sir. Am aropamp e te Malkusono. ¹¹ Aenko maok, Jiaso Pitan sérrá, "Bainat warko yipi mek kérépaé. Amo nik nap te onan Ayao sápnámp kap mátane, am mek fár moaeria nape?" ^{Stt}

† 17:13 Jo 15:11 †† 17:14 Jo 15:19 † 17:15 2 Te 3:3 ††
17:18 Jo 20:21 †† 17:21 Ga 3:28 ††† 17:22 Ap 4:32 ††† 17:24 Jo 14:3

§ 18:1 Mt 26:36 † 18:9 Jo 17:12 †† 18:11 Mt 26:39

Am fárakapao Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

¹² Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konámp arop, tá Judamp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek yarokwap. ¹³ Aea maok, Anas Kaiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am yopwar fek te Kaiafaso pris taokeyak konámp arop yak. ¹⁴ Kaiafas te mao manénkir Juda fákáreran sérrá, 'Ae te arop ankárankao mao saráp sumpwiaka koumteouráp arop fárakapan yaewoura-no'rá sérimp arop támaono. †

Pita 'Jisasén mér mo nampono'rá sénámp kar

Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

¹⁵ Saimon Pita ntia Jisas éréképá yarak i konámp arop ankwap Jisasén sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konámp arop am arop ankwapan te man wae mér námpara, mao te Jisas youmpnámp yár mek am mek yoump. ¹⁶ Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokopeyak. Aenánko am mént paokop i konap arop ankárank pris taokeyak konámp arop man mér námp támao youmpea, ménki taokeyak konámp yupuran séria, Pitan yár mek warámpá mank. ¹⁷ Aenánko maok, tá am ménki fek taokeyakámp yupurao Pitan turunkrá, "Amo te mént paokop i konap arop ankwap támao nie?" Aeránko maok, Pita sérrá, "Ono te méntér paokop i konap arop mono." †¹⁸ Aenánko maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia námpare nánko, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérénkrá yakáp. Aenapo, Pita kor youmpea am fárakapént yae yérénkrá yak.

Pris taokeyak konámp aropao Jisasén kotimp kar

Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

¹⁹ Pris taokeyak konámp arop Jisasén mént paokop i konap aropan mér nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárakapan sérarimp kar mént turunkup. ²⁰ Aenánko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono koumteouráp arop fárakapan te érik karaok kar yénkrá farákámpampono. Kápae kare por koumteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárakapan yénkrá farákámp namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon. †²¹ Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi konap arop fárakapan turunkupae! Am fárakap te ono farákámpnamp kar wae méri yakáp napon." ²² Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanámp plisman ankwapao Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, "Amo te apaera pris taokeyak konámp arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?" ²³ Jisaso man nopok sérrá, "Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono kwatae

kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo apaera onan porokwap rap?"

²⁴ Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak nánko, make pris taokeyaknámp arop Kaiafasnámpok sámp-kérép.

Pita warko 'Ono te Jisasén te mér mono'rá sénámp kar

Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62

²⁵ Saimon Pita yae yérénkrá yakánko maok, am fárakapao man sérrá, "Amo kor mént yarak i konap arop támao nie?" Tá mao sérrá, "Mono. Ono te mono!"

²⁶ Aenámpan maok, pris taokeyak konámp aropamp tére arop te Pita woupwi kor porokwap aop-sirarinámp aropamp ankárankamp fi aropara, man sérrá, "Ae te ono amwan mént yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?" †²⁷ Aeránko Pita warko sérrá, "Mono." Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp. †

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

Matyu 27:11-14; Mak 15:1-14; Luk 23:1-5

²⁸ Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman taokeyaknámp aropaonámpok warámpá tukup. Aea maok, am fárakap te Kwaro nke námp fek Pasova fári konap yae fek oum sámpantánoria ankwap fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp. ²⁹ Am fárakap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárakapan turunkrá, "Yumo mamá aropan apae tenánko kot mwaria nape?" ³⁰ Aeránko maok, am fárakapao sérrá, "Má arop te sokoro mo, yae-párak kare nánko te, amonapok warámpá korop mono."

³¹ Aerapo maok, Pailato am fárakapan sérrá, "Ae te yumoku warámpá tukupea yumokuráp lo fek man kotenk." Aerá séránko maok, Juda fákárerao nopok man sérrá, "Rom yiráp loao arop ankwapan sámpwouroump kwaponorá námpon. Aeria námp kwamp, yino man amonapok warámpá korop námpono." †³² (Am tak nap te Jisaso wokwaek apae mwae fek námo sumpwi naenámp ninikan sérimp, am ankank te wae kare korop naeria námpon.) ††

³³ Tá Pailato warko arákarrá nap mek youmpea maok, Jisasén mankaeria maok, man turunkrá, "Amo te Juda firamp King nie?"

³⁴ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ae te amoku támao ninikia am kar sér rape, arop ankwapao amwan onan takrá séri nap nie?"

³⁵ Aeránko maok, nopok Pailato sérrá, "Ae te ono te Juda fi mekamp nie? Amoku yaknap fi mekamp arop ntia pris tokwae fákáre amwan ononampok warámpá korop napon. Amo te apae mokopi napon?"

³⁶ Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Onomp firáp taokeyak nanamp te mamá apár mekamp mono. Táte onomp firáp taokeyak konámp mamá apár mekamp paonánko te, onomp arop fákáre fwap yorowar napo, arop ankárankamp onan Juda fárakapamp yaek pap mono. Aeno onomp firáp taokeyak nanamp te mamá apár mekamp mono."

† 18:14 Jo 11:49-51 †† 18:17 Jo 13:38 ‡ 18:20 Mt 26:55; Jo 7:26

†† 18:26 Jo 18:1,10 ††† 18:27 Jo 13:38 †††† 18:31 Jo 19:6-7 †††† 18:32 Jo 12:32-33

³⁷ Aeránko maok, Pailato man sérrá, “Tak napan nángo te, amo te King nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo ‘King’rá sénap te amoku támao sénapon. Ono má apár mek ék nanko, onomp éntupwar onan fárákáp námp te onomp ankáránkamp tére te, arop fárákapan kare kar kar farákáp nanko, wa mwanapria ninampon. Tá arop ponankor am kar kare wawia ampaok paokop nap te, am fárákáp onomp kar wawi konapono.” ¹³⁸ Mak ránko maok, Pailato man turunkrá, “Kare kar kar te apae ankankono?”

Pailato ‘Taken’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25

Makrá séri pwarará warko apárok youmpea maok, Juda fákáreran sérrá, “Ono te ‘Mao sumpwiano’rá sénanamp fi te mér mo rae. ³⁹ Aeno ono i konamp ninik te wae mér napon. Yopwar méntép lotu i konap Pasova Yae Tokwae fek arop ankáránk kalabus mekamp yumoku am arop e sénapo, man yumonapok sámp-kérép konampono. Ae konampara, yiráp ninik te māmá Juda fákáreramp king man yumonapok sámp-kérép nanamp nie?”

⁴⁰ Tá am fárákapa warko tékén sérrá, “Mao te mono! Amo ankár Barabasén aokor-pwarae!” (Barabas te arop tirá wourrá yákrá am fárákapa yaekamp ankank pouroukoup konámp aropono.)

19 Pailato séránko maok, soldia fákárerao Jisasén sámpea ain tákáre tokoropramp paok fek paonkore kor fek fuk. ² Aea pwarará maok, am soldia fákáre wiráp paok sámpea moukoupea, kingo yirimp konámp kumpan erékáprá Jisasomp me korok yirimp. Aeria maok, waempyam noumouri sámpea kingo yirimp konámp erékáprá maomp pourouk aowarámprá yirimpá pwar. ³ Aea maok, maomp wonae fik ankáranki tukuprá man sérrá, “Yo...! Juda firamp King e!” Aeri ko man yae faeran tárapore.

⁴ Pailat warko apárok youmpea maok, Juda firan sérrá, “Yumo nkenke! Ono man yumonapok warámp samank namp te, ono maoinámp ankank nke mo namp aran mérenkria nae.” ⁵ Jisas ek mank námp te, maomp me korok yirimp, nap wiráp paok te oukoumwan taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenángo maok, Pailato am arop fákáreran sérrá, “Má arop man nkenke!”

⁶ Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao man nkea tékén sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku man santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo nampono.”

⁷ Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp lo ankwap yak námp te am loao sérrá: Mao ‘Námo Kwaromp Tárápono’rá sénámp te, mao te ankár sumpwi naenámp.” ^{††}

⁸ Pailato am kar wawia apápa wae. ⁹ Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, “Amo te mae némpoukampono?” Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo. ¹⁰ Aenko maok, Pailato man sérrá, “Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp, tá amwan fwap ‘Yaopwae porokopramp fek pukupen’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”

¹¹ Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárákáre sánk mo nángo te, amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek sánknámp aropamp kwatae ninik te waráp kwatae ninikan kámákarea tokwae kari yak námpon.” ^{††}

¹² Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aenámpan maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo am aropan sámp-kérépea te, amo te Sisaromp nourou mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te Sisarén ampwae-sámpnám aropono.” ^{††13} Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judámp Hibru kar fek sér i konap te ‘Gabata’.) ¹⁴ Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fir nánap i konap yae fek maok, yámar kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”

¹⁵ Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá, “Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupen’rá séraeria nape?” Aeránko maok, pris tokwae fákárerao sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp king te Sisar ankáránk támao mwarono!” ¹⁶ Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapa yaek sánk nángo, pukup mwarea napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákáp Jisasén warámpeaka tukup napo maok, ¹⁷ Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kakapeanángo, am taun pwarará tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yáknám Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te ‘Golgota’rá sér i konap fek. ¹⁸ Am fek táman arop yaworan fápa yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.

¹⁹ Pailato sénánko, am fárákáp kar ankáránk kumwia yaopwae porokopramp fek Jisasomp me kor yarápaie fek tiriri pwar. Am kar te arakrá kumwi napon: “Mámáte Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono.”

²⁰ Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiapon. Am Jisasén pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá farákáp konapono. ²¹ Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákárerao Pailatén sérrá, “Amo te ‘Juda Firamp King’rá kumwi kwapon. Amo ankár ‘Mámá

† 18:37 1 Ti 6:13 †† 19:7 Wkp 24:16; Jo 5:18

‡ 19:9 Mt 27:12; Lu 23:9 †† 19:11 Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1
†† 19:12 Lu 23:2; Ap 17:7

arop te “Námo Juda Firamp King”rá sénámp’rá kumwi mpupo.”

²² Aerapo maok, Pailato sérrá, “Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao yakano!”

²³ Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirir i konámp ankank ponankor tia maok, yiawor fi kákea maok, táte am soldia fákáre ankákárankrá tiaponono. Aeno ankáránk mwaek saráp wouriramp waempyaman kor sámpea, ²⁴ soldia fákáre námoku sérarrá, “Mámá te pápaeri kwaponono! Nomo satu pilairiaka wa mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpón.” Am takiap te, Kwaromp Buk fek wokwae kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te arakrá sér,

“Arop fárákapao ono yirir i konámp ankank tia nénk napo mao ti mwanapon.

Tá onomp waempyam sámp naenámp arop nke mwaria satu pilai mwanapon.”

Am soldia tak nap te, am kar wae mént pwi námpon. †

²⁵ Tá Jisasomp éntupwar ntia maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia maok, Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tenapo, wonae fik am fek fokouri yakáp. ²⁶ Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp arop wonae fik fokouri yakepo, éntupwarén sérrá, “Ayaé, támáte waráp tárápono.” ²⁷ Tá mao am námoku warákár konámp aropan sérrá, “Támáte waráp éntupwarono.” Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp éntupwarén warámpá akwapea námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

²⁸ Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar nám mé. Tá mao sérrá, “Onan éntao oumpour kor kákeane.” Am takrá sénámp te, Kwaromp Buk fekamp kar ankwap méntér pwi námpono.

††²⁹ Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am mek anámp napo, am top i konámp wain am mek pwarámpyekánko maok, yaopwae hisop fek norokarea Jisasomp táp mek sánk. †³⁰ Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, “Wae táman pwar nae rae.” Makrá séria pwarará maok, me fikiprá waemp worokwaprá sámp-kéréprá wae sumpwi. ††

Soldia Jisasén amor fárákap mek oumpán faropámp kar

³¹ Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae te tokwae karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp fek Sabat yae fek yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, ‘Pu kor tokoprá párokopea napo, koupour surumpwi napo am yákáre tirá épér mwar’rá sér. ††³² Aerapo maok, soldia fákáreráo tukupea Jisasént pukup tariap arop ya-

woramp pu kor tokoprá kák. ³³ Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak. Aenámpantá maok, pu kor ták-pap moiaponono. ³⁴ Aeno soldia ankáránkao oump fek amor fárákap mek faropánko maok, koupour kar yiri ntiaka ént kwarákár ék. ³⁵ (Arop am kar farákáp nám te, am te wae nke tari námpan farákáp námpon. Aenámpara, mao farákápnám kar te kare karonono. Mao námoku kor am kar te karenorá mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.) ††³⁶ Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop námpon. Am kar te arakrá sénámpón, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.” ††³⁷ Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárákap am faropnap aropan tokore yakáp mwaria napon.” †

Jisasomp yákáre péri me mek papap kar

Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56

³⁸ Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápao maok, Juda firan apápia maok, kánánkámp mérrá yarakimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea Jisasomp yákáre sámpámpon. ††³⁹ Nikodemus, manénkir Jisasén kumuru koropá nkemp, mao kuri méntér korop. Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop. ††⁴⁰ Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok, Juda firao arop papria nánákáre kwapwenámp ankankan forokwap konapnám takrá forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap. ⁴¹ Am Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap fek te yopwar ankáránk am fek yak. Aenámpo, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre pap mo inap yak. ⁴² Juda firao Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpantá, am arop yawor koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknám am péri kor mek pap.

Jisas warko fárámpámp kar

20 Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria koro-peaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo. ² Aenámpo maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákapao péri me mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?” ††

³ Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwarará énénkér péri me fek akwap. ⁴ Am arop yawor énénkér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp aropaomékir akwapá péri me fek. ⁵ Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyakra nke nánko maok, waempyam mwar tank. ⁶ Saimon Pita maomp

† 19:24 Sng 22:18 †† 19:28 Sng 22:15 † 19:29 Sng 69:21
†† 19:30 Jo 4:34 †† 19:31 Lo 21:22-23

††† 19:35 Jo 21:24 ††† 19:36 Kis 12:46 § 19:37 Sek 12:10;
Yé 1:7 §† 19:38 Jo 7:13 §†† 19:39 Jo 3:1-2 §† 20:2 Jo 13:32

wakmwaek korop námpao maok, péri me mek youmpea nke nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp. ⁷ Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor papámp yarápae fek aropao moukoupea papnap niampi tank. ⁸ Aenko maok, manénkir akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér. ⁹ (Am ke fek te am fárákap te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknámp fárámp naenámpan sénámp kar te oukoumwan fwapi mér mono.) ¹⁰ Aea maok, am Jisasént yárapep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar

Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹ Maria ek péri me táp fek fokopeyará maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke. ¹² Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sirarámp fek tank. ¹³ Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, "Yupu! Amo te apaeritea ém rape?" Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, "Onomp Tokwae Karamp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?" ¹⁴ Makrá séria pwarará maok, arákarrá nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonorá mér mono. ^{††}

¹⁵ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Yupu! Amo te apaentá émrá yarak rape? Amo te wan oupourouk nae rape?" Aeránko maok, Mariamp ninik te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, "Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae."

¹⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Maria." Aeránko maok, Maria sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, "Rabonai!" (Am kar te 'Tisa'rá sénámpon.)

¹⁷ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Ono te oukoumwan narek onomp Naropwaronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwaponono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárákapan arakrá sérampo, 'Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.'" [‡]

¹⁸ Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea mént paokop i konap arop fákárean sérrá, "Ono te Tokwae Karan nketea korop rae." Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárákapan farákáp.

Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákap Jisasén nkeap kar

Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49

¹⁹ Jisasént paokopiap arop fárákapao Juda taokeyakáp konap fákárean apápriaka mao yakápnap

[†] 20:9 Ap 2:24-32 ^{††} 20:14 Lu 24:16; Jo 21:4 [‡] 20:17 Hi 2:11-12

nap ménki kárakáre fek kériatea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokor nánko, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokopeyak. Aeria maok, mao sérrá, "Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano." ²⁰ Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárákap mekamp oump toupou yénkép. Am arop fárákap Tokwae Karan nkea am fárákapamp ninik mek te warákáránka wae. ^{††21} Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, "Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnám taknámp, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono." ^{††22} Makrá séria pwarará maok, mao táp meknámp náráp ouwipár am fárákapan fori pwarará maok, mao am fárákapan sérrá, "Yumo Yiki Kor Spirit yiráp ninik mek akwapano sámpenke." ²³ Aeria maok, sérrá, "Yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sinapo te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae ninik sámp-sinánko, moyak naenámpon. Aeno yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono."

Tomaso Jisasén nkemp kar

²⁴ Jisaso am fárákapaonapok koropámp ke fek te, arop éntér-sámpramp ou mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomas, ankwap e te 'Tam Feae'rá sénapono. ^{††25} Wakmwaek am fárákap man sérrá, "Yino wae Tokwae Karan nke námpon."

Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, "Táte ono maomp yaekamp nil toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek te, ono te kare sénapria mér mo kareno."

²⁶ Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek yakáp napo, Tomas kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki ponankor kárakáre fek kákari pwatea yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek fokopeyakria sérrá, "Yirap ninik te sánánkar porokwe fek yakano." ²⁷ Aeritea yakrá maok Tomasén sérrá, "Amo waráp yae kurépi onomp yae kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwarará, ankár mérae!"

²⁸ Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Amo onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!"

²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo te onan nkeaka mér rape? Arop fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te Kwaro ourour nénk naenámpono." ^{‡‡‡}

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

³⁰ Jisaso Kwaromp kárakáre yénképnám kápae kare ankank námoku éréképá yarakimp aropao nkeap fek

^{††} 20:20 Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1 ^{‡‡} 20:21 Jo 17:18 ^{‡‡‡} 20:24 Jo 11:16; 14:5 ^{‡‡‡} 20:29 1 Pi 1:8

oroimp te, ono te am ankank te má buk fek mapek ponankor kumwi mono. †³¹ Aeno ono mámá kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Kraiss, mao te Kwaromp Táráponorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man méria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapon. ††

Jisasént paokopiap arop fákánekaio Jisasén nkeap kar

21 Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik, námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan akwapá kikíp. Mao am arop fárákapaonapok akwapámp te ará: ² Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap anánkaopwe énéni am fek yakápapo maok, ³ Saimon Pita am fárákapan sérrá, “Ono te akwapea éntékamantá umben sinae.” Tá am fárákapaio man sérrá, “Yino kor amont énéni tukup mwaro.” Aenapao maok, am kumuruk te éntékam ankárakamp sámp mono.

⁴ Aenapo maok, koumounek yámar aok naeria nánko, Jisas ént woupwi mek fokopeyak. Aenánko maok, am arop fárákap mao te Jisasonorá mér mo. ⁵ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan arakrá turunk, “Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?” Aeránko am fárákapaio sérrá, “Mono.” ⁶ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párak mwaek sirenke. Yumo fwap ankwapmwaek ti mwanapono.” Aeránko am fárákapan umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour. ††

⁷ Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpaio Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoiane!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yarakimpao wa nánko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-píkia maok, érrá akwap. ⁸ Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárakáre fek pap.

⁹ Am fárákapan wae koropea kárakáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nánko, panao kor tank. ¹⁰ Aenánko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.” ¹¹ Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárak fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpaio maok, am umben te fárakár moimpon.

¹² Aenko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárákapan te apápio ‘Amo te wanap?rá turunk mo. Am te am fárákapan wae mér, mao te Tokwae Kar támaono. ¹³ Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárákapan

nénke pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárákapan nénk.

¹⁴ Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yarakria mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan yininkan koropá nkemp karonó. ††

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

¹⁵ Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!” †††

¹⁶ Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.” †††

¹⁷ Tá Jisas warko yininkan turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor wae mér napon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.

¹⁸ Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea amoku akwap nae rap mwaek yarakia naponó. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourou nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapao amwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon.” ¹⁹ (Jisaso má kar makrá sérímp te nánkár Pita mokoprá sumpwiria Kwarén e tokwae sánk naenámpan ninikrá sénámpon.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, “Amo te onomp wakmwaek koropampo.” †

Jisaso nouroup kar i konámp aropamp kar

²⁰ Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwae Jisasént tankáprá fárap ke fek maomp wonae fik éntér kor fek me kor woukouprá, “Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yae pap naenámpono?rá turunkimp arop. ††²¹ Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, mámá arop te mokop naenámpon?” ²² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámpon. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!”

²³ Aeránko maok, am kar yarakánko maok, táte am mént yarakimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan

† 20:30 Jo 21:25 †† 20:31 1 Jo 5:13 † 21:5 Lu 24:41 †† 21:6 Lu 5:4-7

†† 21:14 Jo 20:19,26 ††† 21:15 Mt 26:33 ††† 21:16 1 Pi 5:2 † 21:19 Jo 13:36; 2 Pi 1:14 †† 21:20 Jo 13:23-25

mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te 'Sumpwi mo, yak naenámp' karan sér mono. Mao sénámp te, 'Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?'rá sénámpon.

²⁴ Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákáприя máma kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáp námp te kare karonó. †

²⁵ Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporía te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon. ††

† 21:24 Jo 19:35 †† 21:25 Jo 20:30

Aposel

Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kirimpá akwap námpon. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niamp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp kourourámp aropan ninikria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek pokea, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpon. Tá am fárákap manénkir Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpon. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yarakimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpon. Pol térerá yarakimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpon.

Jisaso Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

1 Tiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiamp te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea kourourámp aropan farákáprá koropea, ^{†2} oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkir fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpon. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yéng nánko, am fárákap mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare naponon. Aenapo am aposel fárákap te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. ^{††4} Mao oukoumwan am fárákapént yakámp fek te, mao sérrá, "Yumo te Jerusalem pwar kwaponon, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sámk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. ^{††5} Jon te kápae kare kourourámp aropan ént fek nérrá kákámponon. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák naenamponon." ^{††}

^{††6} Am ke fek am fárákap Jisasént kourourámp yakáprá, Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapiap napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakámp mwanap ni mo nie?" ^{††7} Aerapo maok, Jisaso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, 'Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria mono. Mao námoku am ankank poukwap námpon. ^{††8} Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanaponon. Aeria maok, yumo

onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip'rá sérimpon. ^{†††}

Jisas yámar mek pokámp kar

^{††9} Am kar farákápeaka pwaránko, am fárákapao foukouri yakáprá tokoreyakámp napo maok, mao yámar mek poká pokea kourourámp wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo. ^{††10} Mao pok tenánko, am fárákap yámar mek tokoreyakámp napo, kourourámp kar waempyam wupwirámp arop anánkaopwe am fárákapént foukouri yak. ^{††11} Aeria maok, am arop yaworao sérrá, "Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea foukouri yakáprá yámar mek tokoreyakámp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námponámp taknámp arákarrá ék naenamponon." ^{†††}

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

^{††12} Aea maok, am fárákapao am Oliv Faonkwe am pwarará pikia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankáránkamp kilomita fek tukup konaponon. ^{††13} Am fárákapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am fárákapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Afiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp. ^{††14} Am arop fárákap ponankor ankára mek kourourámp tankáprá maok, Kwarén kar toropwap. Tá kourourámp, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp

† 1:1 Lu 1:1-4 †† 1:2-3 Lu 24:49-51 † 1:4 Lu 24:49; Jo 14:16-17 †† 1:5 Mt 3:11 †† 1:7 Mk 13:32

††† 1:8 Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16 ††† 1:11 Lu 21:27; Yé 1:7

nánaeounápo kor taknámp énéni kar toropwapi-apon.

¹⁵ Am ke fek Jisasén mérnep arop fárakap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno. ¹⁶ Aeapo maok, Pita am arop fárakap ou mek fokopeyakra kar arakra farákáp, "Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankáránk wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap muae yénpánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ¹⁷ Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankáránkamp tére arop yakápámpon."

¹⁸ (Am arop Judas te kwatae ninikimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwaek mao am apár mek piká páraopea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek waker pikámpon. ¹⁹ Wakmwaek arop ponankor Jerusalem mek yakápam am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, "Am apár te Akeldamanono." Am takrá séráp te, am apár te 'Yiriráp Apárono'.

²⁰ Pita warko sérrá, "Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará:

'Mao yak námp mek te amwar éri yak naenámpon.

Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwaponon.' Buk Song ankwap fek sérrá,

'Arop ankwapao maomp tére sámp naenámpon.' ‡

²¹ Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnámp ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankáránk warámp mwanámpon. ²² Wokwaek Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámp tére, tá am feknámp Jisas térerá koropeanánko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok námp, am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanánko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákáp naenámpon."

²³ Pita takrá sánánko maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias. ²⁴ Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárakapao arakra kar toropwap, "Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp ninik te wae mér napon. Amo te yinan yénpámpo: Amo te wa mokop ²⁵ Judaso aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámpon." ²⁶ Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sirarea maok, Kwar te wa mokop am tére sámp naenámp arop nánápánrá nke napo maok, Matiasomp e kumwiap yumwiraomékir korop. Aenánko maok, nkea man mom-sámpramp aposelént tére naenámpria pwararapono.

Yiki Kor Spirit ékámp kar

2 Pentikos † yae fek, Jisasén mérnep arop fárakap ankáránkamp nap mek koupoukour yakáp. ‡ Ae-

† 1:16 Sng 41:9 †† 1:18 Mt 27:3-10; Lu 22:22 ‡ 1:20 Sng 69:25; 109:8 †† 'Pentikos'rá sénep te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákánek Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákáránkria wit manénkir

napo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk ni-amprá ékia am tankápnep nap mek top fákap yak.

³ Aenko am fárakapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am fárakapamp pourouk ankákáránkár fápárákár akwap. ⁴ Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnep aropamp pourouk woukourria maok, táte moumountukri kar sérar. ‡

⁵ Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koropeaka Jerusalem mek yakáp. ⁶ Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare koumteouráp arop wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnep arop fárakapamp kar waria kokorokor. Am te apae riteanápe am fárakap ankákáránk wa napo, náráp kar kare fek sérar. ⁷ Ae-napo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, "Mámá arop fárakap má kar sérarap te am te Galili mekamp arop fino! ⁸ Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo ankákáránk ponankor wa námpon?

⁹ Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp, Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapadosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp, ¹⁰ distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek kirikiri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koropea yakáp námp. ¹¹ Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap ninikaok lotu i konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo ponankor am fárakapao Kwaromp kárakáre kor tére konap kar nomp kar fek sérarap wa námpon." ¹² Aeria maok, ponankor kokorokoria ninika waeria maok, námoku kok támao arakra sérarria téréménkrá maok, "Máte apae fi korono?" ¹³ Aeapo maok, ankwap fárakapao aposel fákáreran wouroumprá sérarrá, "Táte wain ént wourékam fária mánmánrá paokop napono."

Pita kar farákápámp kar

¹⁴ Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárakáre fek séria maok, am koumteouráp aropan arakra sér, "Juda yumo, tá Jerusalem meknámp koropnap arop fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi pátea wawia maok, yumo am ankank fi nke nap má mérenke. ¹⁵ Yumo te, mámá arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono. Oukoumwan koumounek fépér mo nap fek sarakok ke mwar ara, arop mánmán mwanap pourou mono.

¹⁶ Mámá ankank oukoumwan korop námp te wokwaek profet Joelo sérimp niampon. Mao arakra sér,

¹⁷ 'Kwaro sérrá, "Pwarnámp yae fek te, ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk

oupoupourrá kák nanampono.

Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuo kor profet † kar fek onomp kar farákáp mwanapon.

yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono. †† 2:1 Lo 16:9-11 ††† 2:3 Mt 3:11; Jo 3:8 ††† 2:4 Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46 § 2:11 Yé 7:9 †† 'Profet' ntia 'Profet kar'

Tá ono yiráp tár-ménkiran
nkwakwe make yém nke nap niamp yéncép nanko
nke,

tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.

¹⁸ Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop
ntia tére konap kourteouamp pourouk
onomp Spirit oupoupour nánko,
am fárakap onomp kar profet kar fek
farákáp mwanapon.

¹⁹ Tá yámar mek te
momwar pourouráp ankank yororia,
tá apárok kárakáre yororo nanamp te
yiri, yaomwi tokwae, yaomwi souri
má apár má oupouroup yak naenámp te,
am yae korop naenámp ke fek námpon.

²⁰ Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko
kirikip korop,

yunk sámpea arákár nanko
yunk noumouriria yiri niamp naenámpon.

Nánkár wakmwaek te,
Kwaro náráp Yae Tokwae fek
náráp kárakáre ntia wae tokwae
má apár ponankor yéncép naenámpon.

²¹ Am ke fek ponankor kourteouráp arop
Tokwae Karan 'Námwan yaewourae' ria wumwi napo,
mao am fárakapan warko éréképeanánko,
yae-párak yakáp mwanapon." ' †

Joelo profet kar fek makrá farákápámpon."

²² Pita warko ankwap kar sérrá, "Israel fi mekamp
arop yumo te woupwi pátea onomp kar wawenke.
Ono yumwan Nasaret mekamp Jisasoi námpan sénae
rae: Yumo te nkwakwe make tére kárakáre Kwaro
maomp yaek yumo ou mek yororo nánko nkea méri
napon. Mao takimp te yumwan, námoku sámp-kérép
nanko éknámp aroprá mérenkria ninámpon. †²³ Kwaro
wokwae kar tak mwanaponorá niniki tari námpan
maok, am aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenánko
yumo támao kwatae ninikráp aropamp yaek sánk
napo, yaopwae porokopramp fek man pukupia, sump-
wi pap napon. †²⁴ Aenapan maok, Kwaro warko man
fárámpea papria, mao warko, am sumpwi sámpnám
touwe kwatae mek taki yakanori pwar moi námpon.
Am te apae riteanápe, sumpwi te man sámp-fákeyak
naenámp pourou mono. ²⁵ Devito kor man takrá
sérimp,

'Ono nke nanko Tokwae Karao kumur méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.

Mao wonae fik yakriaka onan kárakáre sámp námpara,
onan ankwap ankank te apápia kour me woukoupá
pap mono.

²⁶ Aenámpan onomp ninik te kwapwe kare nánko,
ono mómá kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sámp naenámpan
yépékrá yak nampon.

an sénap kar fi te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 44
fek nkeae. † 2:21 Jol 2:28-32 †† 2:22 Jo 3:2 † 2:23 Ap
4:27-28

²⁷ Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk yakaeria pwar
mono.

Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.

²⁸ Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yéncép napon.

Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae nanampon!
Mámá kar te Devito wokwae makrá farákápámpon."
††

²⁹ Pita warko ankwap kar sér, "Kémpiyae tárápu, ono
yumwan érik sénampon: Nomp ounáp Devit mao te
wae sumpwi nánko maok, apár me mek papapono.
Am man papap apár me te, nomo ou mek yakrá koro-
pea, oukoumwan kor yak námpon. ††³⁰ Aeno Devit te
profetara, mao te wae mér, Kwaro kare kar narek séria
arakrá sér, 'Nánkár wakmwaek te, ono waráp ounápén
nánapitenanko, mao te amo King yak napnám
taknám yak naenámpon.' ††³¹ Wokwae kar te, Devito
Kwaro tére naenámp ankank wae nkeanámpan, Kraiso
warko fárámpan naenámpan sérimpon. Mao sérrá, 'Kwar
te man, waempomp némpouk yakaeria pwar mo, tá
maomp pourouao kor mákáre mono'rá sérimpon.'

††³² Am takrá sérimp Jisas táman Kwaro fárámpea pap
nánko, yino wae nke námpan sénámpon. ³³ Ouk-
oumwan te wae narek pokeaka, Kwaromp yae-párak
mwae tankrá e tokwae sámp námpon. Mao te wae
wokwae sérimp niamp maomp Naropwaromp
yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon. Aenámpara
oukoumwan te maomp kárakáre kwarokor nánko, yu-
mo am wae nkea maomp kar wa napon. †³⁴ Devit te
Jisas narek pok námpan niamp tak mono. Aenámpan
maok, mao arakrá sér,

'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sérim-
pon,

"Amo onomp yae-párak mwae tankrá akwapea
napo,

³⁵ Nánkár ono waráp yopor arop tirá
waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon." ' ††

³⁶ Aerimpara, yumo Israel fi ponankor te arakrá
mérenke: Am Jisas, yumo yaopwae porokopramp fek
pukup nap te, Kwaro man sérrá, 'Tokwae Kar yoroi
páte nánko, mao te Kraiso yak námpon.'"

³⁷ Aeránko maok, kourteouráp arop fárakap Pitamp
kar wa napo maok, am kar te am fárakapamp ninik
mek párákap. Aenánko maok, am fárakapao Pita ntia-
ka ankwap aposel fákáreran arakrá turunk,
"Ankwapyae fárakap e! Yino oukoumwan te apae
mwanámpon?"

³⁸ Aerapo maok, Pita am fárakapan sérrá, "Yumo po-
nankor ankákárank ankár kwatae ninik pwararea, Jisas
Kraisomp e fek ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae
ninik tirá épérano. Yumo tak napo, Kwaro yumwan Yiki

†† 2:28 Sng 16:8-11 †† 2:29 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ††† 2:30
Sng 132:11 ††† 2:31 Sng 16:10 § 2:33 Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi
3:22 †† 2:35 Sng 110:1

Kor Spirit nénkano. ^{†39} Am te wokwaek kar Kwaro sér-rá, 'Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá ponankor koumteouráp arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk nanamp'rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp ponankor koumteouráp arop 'Yiki Kor Spirit nénk nanamp' ria sérimpon.' ^{††}

⁴⁰ Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákapan tae fek farákápria maok, arakrá sér, "Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop fárákápént touwe sámp mwanape." ⁴¹ Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek nér. Am yae fek táman 3,000 koumteouráp arop manénkir Jisasén mérnep aropént koropá tapokwap napon. [‡]

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare niníkan sénámp kar

⁴² Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok, ankwapyenápén yaewour, tá ankára mek koupoukarea fir fépérrá maok, énéni Kwarén kar toropwapiapon. ^{††43} Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae kare kárákáre yororo nánko, koumteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp tirink. ^{†††44} Jisasén mérnep arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnep arop fárákapamp ponankoronorá ninik. ⁴⁵ Aeria maok, ankwap fárákapan náráp apárráp ankank nénkria, am fek mani sámpria te, ponankor arop fir ankank mo napén nénapono. ^{†††46} Ponankor ankárankamp ninik fek kápae kare por lotu nap tokwae mek tukup ko koupoukour. Am fárákap nonopok nap-nap koupoukarrá énéni fépér. ^{†††47} Am takrá fépérap fek te, am fárákapamp ninik yae-párak karia warákárankrá énéni fépériapono. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp yakáp napo, arop ankwap am fárákapan nkea te, yae-párak kare naprá ninik. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép koumteouráp arop warko éréképrá, man manénkir mérnep aropént tapokwapá pwar. [§]

Arop ankárank pu kwataenámpao warko fwapimp kar

3 Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinik ke nánko, Kwarén kar toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok. ² Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankárank pu kwataenámp am fek tank. Éntupwaro sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea am lotu nap tokwae ménki fek páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap koumteouráp arop fárákapan 'Mani sápenk' ria wumwirá tank konámp. Am ménki e te 'Kwapwe Kare'rá sér i konapono. ^{§†3} Pita ntiaka Jon lotu nap tokwae mek yoump

† 2:38 Ap 16:30-33 †† 2:39 Ef 2:12-13,17 ‡ 2:41 Ap 4:4; 5:14 †† Kápae kare mérnep aropamp ninik te manénkir Kristeni-nap arop fákáre ankára mek koupoukarrá énéni fépérap ke fek te manénkir párák kar fir koupoukarrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntiaka yiriran ninikrá fépér i konapono. †† 2:43 Ap 5:11-12 ††† 2:45 Ap 4:32-35 ††† 2:46 Lu 24:53 § 2:47 Ap 6:7; 11:21,24 §† 3:2 Ap 14:8

neria nepo maok, am pu kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, 'Yumo onan ankank sápenk'rá sér. ⁴ Aenánko maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man sérrá, "Amo yinan tokor yaka!" ⁵ Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankank sámp nanampan mpwe ninik. ⁶ Aenámpan maok, Pita sérrá, "Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisomp kárákáre fek ono amwan sér rae: Amo fárámpea akwapae!" ^{§††7} Aeria maok, Pita maomp yae-párak mwaek yae tokoroepa sámp-fokopá fákeyak nánko, koupour kar maomp pu ntiaka kwaráp kor wae kárákáre. ⁸ Aenánko maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yarak. Aeria maok, am arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok, fékér-pok fékér-pokrá yákrá, Kwaromp e sakap. ⁹ Ponankor koumteouráp arop man nke napo, mao te yarakriaka Kwaromp e sámpea sakap nánko maok, ¹⁰ am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae 'Ménki Kwapwe Kare' ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp támaono. Aeria maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare nánko maok, am fárákap kokorokoria ninik tokwae.

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

¹¹ Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, koumteouráp arop kápae kare kokorokoria maonámp-pok foporakorrá koroepa 'Solomonomp Kaerik'rá sér i konap am fek nouroump. ¹² Aenapo, Pita am táman nkea, koumteouráp aropan arakrá sér, "Israel fi mekamp arop yumo te apaeritea mámara ankankan nkea korokop rape? Apaeritea yumo yinan énoukoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump kárákáre tokwae fek, tá Kwaro nke námp fek yino kwapwe kare yaknemp ninik fek mámara arop fwapia yákrá mpwe yonkwae rape? Am te mo karonó. ¹³ Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenámp Kwar, am Kwar te náráp tére arop Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámpon. Am arop te yumo yopor aropamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek man younkwe sánkapon. ^{§†14} Yumo te am yae-párak yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok Pailatén 'Arop sámp-wouroumpámp arop táman pwarae' ria kárákáre fek sériapono. ¹⁵ Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnap arop am te nomwan yiki yakáp mwanámp kare nénk konámp arop ankárank támani napon. Aenapan maok, Kwaro man apár me mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke nempan érik farákáp nempon. ^{§†16} Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp kárákáreao mámara aropan kárákáre sánk nánko, yumo man nkea wae mér napon. Jisas námoku yinan mér sápeanánko, am mér fek táman yumo ponankor nke nap fek am aropamp pu wae fwap námpon.

§†† 3:6 Ap 3:16; 16:18 §† 3:13 Kis 3:15; Lu 23:13-25 §†† 3:15 Ap 2:32; 5:30

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá yumwan taokeyakáp konap fárakapao kor mér moria am takiapon. ¹⁸ Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákár-eramp top kor feknámp kar fárakápámp te, Kraís ^{††} te touwe sámp naenámpan nimpon. Aempan, oukoumwan yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon. [‡]

¹⁹ Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop napo, Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano. ²⁰ Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárakáre sánkria maok, mao yiráp por nánapinámp arop Kraís yumonapok sámp-kérép nánko ék naenámpon. ²¹ Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko ká-pae kare ankank te fwapokwapiaka wourékam ke yépékrá yak naenámpon. Am te wokwaek kar man saráp tére konap profet fákáreramp top kor fek sérimp niamp naenámpon.

²² Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, 'Yiráp Kwar Tokwae Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko, ono yak namp niamp maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar wawia, mao yumwan sénámp ponankor karwaok kipo. ²³ Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am fárakapan "Faokoren"rá sénaenámpon. Aetenánko, am fárakap Israel fi mek yak mono.' ^{‡24} Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárakap, Kwaro kar sánkánko, am fárakápap te am te waeman oukoumwan máma ke fek kare kar korop námpon.

²⁵ Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, 'Waráp appeyaenáp tárápu fek máma apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon' rimpon. ^{‡26} Aempara, Kwaro náráp tére konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour nénkanoria manénkir yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp ninik te, yumwan ponankor ankákárankrá kwatae ninik mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae ninik pwarará koropenkria námpon."

Pita ntiaka Jonén fákápap papap kar

4 Pita ntiaka Jon oukoumwan koumteouráp aropan kar fárakáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop. ² Am fárakap te wae mér, am arop yawor te koumteouráp aropan Jisas apár me meknámp fárámp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko ferámp mwanap kar fárakáp nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon. ³ Aenapan maok, wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan

oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ^{‡‡4} Aeno kápa kare koumteouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkirkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntia Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ^{‡‡}

⁵ Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntia némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnep arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour. ⁶ Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaifas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárakap makia am fárakapént koupoukour. ⁷ Takia maok, am aposel yaworan, am fárakapao nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, "Yumo te mokope kárakáre sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?"

⁸ Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárakapan sérrá, "Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokeyakáp konap arop, ⁹⁹ yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape? ¹⁰ Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Kraisomp eramp kárakáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyaknámp aran mér kipo. Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ^{§11} Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: 'Nap ti konap arop, yumo, kwatae yumwinoria sitenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek fokopeyak naenámp yumwi kwapwe yoroia páte námpon.' ^{§12} Nomwan yaewour naenámp te arop ankwap yak mono. Apár-apár ponankor te nomwan warko érékép naenámp arop ankwapamp e te Kwaro nomwan yénkép námp yak mono." ^{§‡}

¹³ Aeránko maok, am fárakap nkeapo, Pita ntiaka Jon te apáp mono, kar kárakáre fek sér. Am fárakap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop yaworonoria ninik tokwae. Aenapan maok, am fárakap wae mér, am arop yawor te wokwaek Jisasént yakepara nepon. ¹⁴ Tá am fárakapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok, am arop yaworént fokopeyak yak. Aenánko maok, am fárakap te nopok am arop yaworamp kar pwarokwaprá sér mwanap yak mono.

¹⁵ Aeria maok, am arop fárakapao am arop yaworan sérrá, "Yumo Kaunsil nap aokore pwarará ek akwapenk!" Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo maok, am arop fárakap kar arakrá téréménk, ¹⁶ "Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae Kwaromp kárakáre ankárank yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp arop te wae mér napa, nomo te am kar mek wouroump mwanámp

† 3:17 Lu 23:34 †† "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ‡ 3:18 Lu 24:27 †† 3:23 Lo 18:15,18-19 ‡‡ 3:25 Stt 22:18; Ga 3:8

‡‡† 4:3 Ap 5:18 ‡‡‡ 4:4 Ap 2:41; 5:14 § 4:8 Mt 10:19-20 §† 4:10 Ap 3:6 §†† 4:11 Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7 §‡ 4:12 Jo 14:6

pourou mono. ^{†17} Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwapantara, nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon. Aenánko maok, am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákáap wanap fek warko kar farákáp mo kare nenepón. ¹⁸ Aeria maok, am fárákáapao arop yaworan wumwiria maok, 'Yumo te Jisasomp e fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp keponó' ria kar kárákáre fek taokor.

¹⁹ Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákáapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo ník nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák námpon? Yino te ankár Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok akwap nenemp nie? Yumoku támao youroukoup kipo. ²⁰ Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár kápae kare ankank yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp nenempon." ^{††}

²¹ Aerepo maok, am Kaunsil fákáreráo am arop yaworan kot mwanap kar fi yak mo námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre fek séria maok, pwar napo, akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor Kwaro térenámp táman ninikria maomp e sakap napantá, takria, námwan yorowarantánorá apápria pwar napon. ²² Am arop arop yaworao Kwaromp kárákáre fek fwapi papep te, maomp yopwar te wae 40 yopwar kámákár akwap námpon.

Kristen fákáre koupoukarrá Kwarén kar toropwapiap kar

²³ Kaunsil fákáreráo Pita ntiaka Jonén pwapo, am arop yawor maomp firáp yakápná nap mek arákarrá akwapea maok, am fárákapan pris tokwae ntiaka lo mérnáap arop fákáreráo sérariap kar farákáp. ²⁴ Am fárákáap am kar wawia maok, ponankor ankáránkamp ninik fek tankápria maok, Kwarén énéki arakrá kar toropwap: "Tokwae Kar e! Amo wokwaek yámar, tá apár, tá solwara, ntiaka ponankor ankank am mek yakápnapan yoroiapono. ²⁵ Wokwaek kar waráp Yiki Kor Spiritao yinomp appenáp waráp tére konámp arop Devitomp ninik mek sánkánko, mao arakrá sérimpono: 'Aepae riteaka ankwap fi arop

yopor yonkwae pwarámpa wae napon? Apaeritea am koumteouráp arop te Kwarén yopor mwanámpria kwaporok ninik mwar pap napon?

²⁶ Apár ponankor mekamp king fákáre yorowar mwaria nánápná napon. Gavmanomp poukeyakápná arop fákáre énéki koupoukarea maok, Tokwae Karan apárok anámpá paprá, tá am Kraiséen kor anámpá pap mwaria napon.' [‡]

²⁷ Oukoumwan te am kar te waeman kare karonó. Herot, Pontius Pailat ntiaka ankwap fi, tá Israel fi, makia maok, amo wokwaek nánapiap waráp tére arop kwapwe kare Jisasén anámpá pap mwaria, am taun mek tapokwaprá koupoukoura naponó. ^{††28} Am fáráká-

† 4:16 Jo 11:47 †† 4:20 Ap 5:28-29 ‡ 4:26 Sng 2:1-2

pao am ankank tak nap te, waráp kárákáre ntiaka amo takenkrá ninik napaok támani naponó. ^{††29} Tokwae Kar e! Amo ankár yinan apáp sáprá sérarnáap kar mámá ninikria, waráp tére arop yinan yaewourampo. Aenapo maok, yino fwap apáp moria kárákáre fek waráp kar farákáp mwanámpon. ^{††30} Aeria maok, amoku waráp tére arop Jisasomp kárákáre fek amo touwenap aropamp pourouk yae papria, fwapokwapria maok, nkwaekwe make kárákáre yoroampo."

³¹ Am fárákáapao kar toropwapiap pwar napo maok, táte am néntépap nap am te némp yérur koropánko maok, táte am fek am fárákáapamp pourou mek Yiki Kor Spirit top-pwarámpánko maok, táte am fárákáapao kor apáp mono, kárákáre fek Kwaromp kar farákáappon. ^{‡‡}

Kristen ponankor ankwapan yaewouriap kar

³² Jisasén mérnáap arop ponankor ankáránkamp ninik fek saráp yakápná. Arop ankwap ankáránk náráp ankank nkea 'Onokump kareno'rá sér mono. Ankank ponankor te ankár arop ponankor-ampono. ^{§33} Aposel fákáreráo Jisas Tokwae warko fárámpámp kar farákápap te, am fárákáapamp kar te kárákáre kor kare. Tá Kwaro am mérnáap koumteouráp aropan warákár tokwaeria ourour kwapwe nénkámpon. ³⁴ Aenko maok, am ou mekamp arop te ankwap ankáránkamp firáp ankank monámp arop yak mono. Arop ponankor maomp apár yak, tá maomp nap yak nánko te, arop ankwapan nénkria, am fek mani tiria maok, ³⁵ tá am mani te aposel fákáreráo sankoropá sánk napo maok, am fákáreráo ankank monap koumteouráp aropan nénkaponó. ^{§†}

³⁶ Tá arop ankáránkamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárákáapao ankwap e tákapap te 'Barnabas' ri pap nap te, am e fi te, 'Aropamp ninik mek kárákáre sánk konámpon.' Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono. ^{§††37} Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoroepa aposel fárákáapan sánkámp.

Ananias ntiaka Safaira Kwarén poupwékápip kar

5 Arop ankwap maomp e te Ananias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar. ² Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanámpria pap. Aenánko maomp yupuao kor am wae mér. Aea maok Ananiaso am mani ponankoronoria, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreráo sánk. ^{§†3} Aenánko maok, Pita arakrá sér, "Ananias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek top-pwarámpánoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon? ^{§††4} Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek

†† 4:27 Mt 27:1-2 ‡‡ 4:28 Ap 2:23 ††† 4:29 Ef 6:19 †††† 4:31 Ap 2:4 § 4:32 Ap 2:44 §† 4:35 Ap 2:25 §†† 4:36 Ap 11:22-26; 13:2-3 §‡ 5:2 Ap 4:34-35 §†† 5:3 Jo 13:2

am apár sámpeanánko te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am ninik kwatae sámp napon? Amo te aropan poupwekáp mono. Kwarén poupwekápi napono.”⁵ Aeránko maok, Ananias am kar waria maok, apárok piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, arop ankwap fárakapao am kar wawia maok, apáp tirinka wae.⁶ Aenko maok, ménki-tárápu fárakap koropea, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.

⁷ Aetapo, yinink ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop.⁸ Pita man nkea sérrá, “Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?” Aeránko maok, yupurao sérrá, “Kare, wae támaonono.”⁹ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokoepan nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukup-papnap arop fárakap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárakap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon.”¹⁰ Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupuao kor Pita mp wonae fik piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenánko maok, am fárakap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap.¹¹ Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárakapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tirinka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárákáre yororoiap kar

¹² Koumteouráp arop ou mek aposel fákáreráo Kwaromp kárákáre fek nkwakwe make kárákáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnep arop ponankor ankáránkamp ninik fek lotu nap tokwae mekamp Solomonomp naepik koupoukour konapono.¹³ Ponankor arop ankwap fárakap te am fárakapamp e sakapria, apápria maok, am fárakapént koropea koupoukour mo.¹⁴ Aenapo maok, kápae kare koumteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárakapént tapokwap.¹⁵ Aeapo maok, koumteouráp arop fárakapao kor touwenap arop ti-koroprá, mwaeao nkwakwe make kwanpae ankank yunkrá párakoprá maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yáarak nánko, maomp wunériráo, am fárakapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon.¹⁶ Jerusalem wonae fik mwaeakamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárakap te touwenap arop fárakap ntia kwatae-aropao woukouria kwatae káknámp arop fárakap ti-korop napo maok, am koumteouráp arop te warko fwapiapono.^{††}

Enselo aposel fákárerán kalabus nap mekamp yae-wourimp kar

¹⁷ Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárakapao aposel fákáreráo

am tére napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp.¹⁸ Aeria maok, am fárakap aposel fákárerán tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák.¹⁹ Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karamp ensel ankáránkao kalabus nap ménki kik-pwararea maok, am fárakapan ek éréképá mankea sérrá,²⁰ “Yumo tukupea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan wourékam yiki yakamp ponankor ninik farákápenke.”^{†21} Aposel fákáreráo am kar wawia maok, koumounek kar lotu nap tokwae mek tukupea maok, koumteouráp aropan kar farákáp.

Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre ponankor wumwi napo koropea koupoukour. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am aposel fákáre éréképá koropenke.”²² Mak rapo maok, plisman fákáreráo am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok, aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárakapan kar sérrá,²³ “Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek taokeyakáp konap soldia fákáreráo ménki méntép foukouri yakáp napo maok, yino ménki kik-pwarará yinkea am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankáránkampao kor am mek yak mono.”

²⁴ Aerapo maok, lotu nap tokwae mekamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok, am kar waria ninikria maok, “Ae te am arop fárakap te mokopia moyakáp napon?”²⁵ Aerapo maok, arop ankáránk koropeaka am fárakapan sérrá, “Yumo te wawenke. Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárakap te lotu nap tokwae mek yakáprá koumteouráp aropan kar farákáp napon.”²⁶ Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárakap tiria maok, éréképá korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, koumteouráp aropao nomwan yumwi fek yéréképántánorá apápria párák sánánkar érékép naponno.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

²⁷ Plisman fákáreráo aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párakop napo maok, foukouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárakapan sérrá,²⁸ “Yino waeman yumwan sérrá, ‘Koumteouráp aropan maomp e fek kar farákáp kwaponórá séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp napo, Jerusalem mek mwaeakamp koumteouráp arop waeman am kar wawia pwi naponno. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámp-wouroump naponórá sérar napon!’”

²⁹ Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákáreráo am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup mono.^{‡30} Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi papapan maok, nomp appeyaenámpomp Kwaro man fárámpea papámpon.

³¹ Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párak

† 5:12 Ap 14:3 †† 5:16 Mk 6:56; Ap 19:11-12

‡ 5:18 Ap 4:1-3 †† 5:20 Ap 12:7-10 †† 5:29 Ap 4:18-19; Mt 27:25

mwaek páte nánko tank námpon. Aeria mao nomwan mwaek kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon. Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nánko, nomo kwatae ninik pwarará maonámpok tukup nánko, mao nomp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ^{†32} Yino te Kwaro am ankank tére nánko nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenángo, am karwaok tukupnap kourmteouráp arop fárákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ^{††}

Gamalielo Kaunsil fákárean 'Aposel fákáreran porokwe fekenk' rimp kar

³³ Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel fákáreran tirá wour mwari wae. ³⁴ Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp, maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konámp tisa yak nánko, ponankor kourmteouráp arop maomp e sakap konap. Mao sérrá, “Aposel fákáreran ek éréképá yinkea napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.” ³⁵ Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap fákáreran sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te máma arop fárákapan apae mwaria te, yumoku támao fwapia ninik kouritea kip. ³⁶ Yumo te wae mér napon, wokwae tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae, ono te kárákáreno.’ Waeman 400 naenámp niamp arop maomp wakmwaek tukupapon. Aeapan maok, Gavmano soldia tirá kérép nánko, am aropan yaonk-pap napo, man mérap arop fárákáp pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono. ³⁷ Tá wakmwaek, Gavmano kourmteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili mekamp Judaso arop ankwap fárákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yérépe mwaria éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwaek tukupnap arop fárákáp pirikimpea tukupapono. ³⁸ Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te kánanke nkwak máki kwaponno, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon. ³⁹ Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanángo te, yumo am fárákapan taokor mwanap pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”

⁴⁰ Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérámpaokria maok, aposel fákáreran wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreran sérrá, “Aposel fákárean paok ke fek fupukenke.” Aerapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko Jisasomp e fek kar farákáp kwaponno’rá séria, tirá kérép. ^{†41} Aeapo maok, aposel fákárerao am kaunsilén pwarará tukupria maok, Kwaro waeman námwan Jisasén mérap fek pwarápaé sámp mwanap fwap pwi naponorá ninik námponoria warákáránk. ^{†42} Ae nap

† 5:31 Ef 1:20; Hi 12:2 †† 5:32 Ap 1:8 ‡ 5:40 Ap 4:18 †† 5:41 Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13

kwamp maok, kumur méntép lotu nap tokwae mek, táte aropamp nap mek kor tukuprá ‘Jis te Kraís támaono’rá am Kwapwe Kare Kar yénkrá farákápria maok, am tére te ankár pwar moiapon. [‡]

Aposel fákárerao námwan yaewour mwanapria arop fákánek yoroi kákap kar

⁶ Am ke fek táman maok, Jisasén mérap arop te ou tokwae. Aeria maok, Grik kar fek farákáp konap arop fárákáp Judamp kar fek farákáp konap arop fárákapan kokwarok napon. Am te apae riteanápe, am fárákapano fir monap aropan yaewour napao maok, náráp kae kourmteouén te yaewour mo napria napon. ² Aenapo maok, aposel éntér-sámprampao Jisasén mérap arop fárákapan koropenkria wumwiria maok, sérrá, “Yino Kwaromp kar farákáp mo pwarará, fir mwar nénk námp te, kwatae yak námpon. ³ Aenámpara, kémpiyae fárákáp, yumo ou mekamp arop fákánek, arop ponankor man warákár konap, tá Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp námp, tá yonkwae kour kwapweráp aran oupouroukria napo, nomo am fárákapan yoroi kák nánko, am tére tére mwanapon. ⁴ Aeno yinoku te kápaé kare por kar toropwaprá, kourmteouráp aropan Kwaromp kar fek yaewour mwanámpon.”

⁵ Makrá sérarrá maok, kourmteouráp arop ponankor am aposel fákáreramp kar wawia, warákária maok, fákánek aropan éréképea korop. Maomp e te ará: Stiven te maomp mér te kárákáre kor kareria maok, táte Yiki Kor Spiritao maomp pourouk aowarámpá yak námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te Prokorus, ankwap te Nikanor, ankwap te Timon, ankwap te Parmenas, ankwap te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp aropao maok, Juda lotunap ninik sámpea ampaok i konámp arop. ⁶ Am fákánek aropan éréképá koropea aposel fákáreamp wonae fik párapok napo, am fárákapano maomp me korok yae paprá Kwarén kar toropwapria maok, am tére mwanap arop yoroi kák. ^{††}

⁷ Aeapo maok, Kwaromp kar kápaé kare apár mek akwapánko maok, kápaé kare kourmteouráp arop Jerusalem mek Jisasén méria, maomp firáp yakápiapon. Táte kápaé kare pris fákáreao kor Jisasén méria Kwaromp karwaokiapon. ^{‡‡}

Juda firao Stivenén kotiap kar

⁸ Kwaro ourour kwapwe ntia kárákáre tokwae Stivenén sánkánko maok, am fek táman kourmteouráp arop nkeap fek nkwakwe make kárákáre yoro. ⁹ Aenko maok, arop ankwap fákárerao Stivenént kar yorowar. Am arop fárákáp te Judamp ‘Amwar Yakápnap Arop Fákáreamp lotu nap’rá sér i konap mekamp arop fárákáp, taun tokwae Sairini mekamp, tá taun tokwae Aleksandria mekamp, tá provins Silisia ntia provins Esia mekampaouiapon. ¹⁰ Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae kour sánk námpara, am arop fárákáp te maomp kar te kwe-pwar mwanap pourou mono.

‡‡ 5:42 Ap 17:3 ‡‡‡ 6:6 Ap 13:3 ‡‡‡ 6:7 Ap 16:5

¹¹ Aenámpantá maok, am fárakap arop ankwap fárakapan kar porokwerá arakrá sér, “Yumo yankar-séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses ntiaka Kwarén wouroump-séri námpono’rá sérenke.” ^{††12} Amnap ninik fek koumteouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop, tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok. Aenapo am fárakapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreaon-apok sámpá tukup. ¹³ Am fárakapao man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tukupeakapo maok, am arop fárakapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por Kwaromp nap ntia maomp loan kwatae kar sér i konámpon.” ¹⁴ Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sámpámp ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp’rá sér i konámpon.” ¹⁵ Aerapo maok, am Kaunsil tankápnep fákáre ponankor Stivenén tokoreyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te en-selomp yimetáp wae niampi yak.

Stiveno Kaunsilén kar fárakápámp kar

7 Aenánko maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk, “Mámá kar amwan sénep te kare kar ni mo nie?”

² Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre, yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon. ³ Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp firáp arop, tá waráp apár fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár yénkép nanampon.’ ⁴ Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek yak. Aenko am ke fek maomp naropwar sumpwi nánko, warko Kwaro man sámp-kérépánko maok, koropeaka nomo oukoumwan yakápnámp apár mek mamek yakámpon. ⁵ Aeno Kwar te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk mo, tá ankwap kánanke kareanáno pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro, wakmwaek mámá apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp sámp mo nánko maok, ^{††6} Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap fi apár mek tukupá yakáp mwanapon. Aeria am fárakap te ankwap fi aropamp kwaporok tére arop yakáp napo, am fárakapao man sámpá yampourourá tukupea 400 yopwar fek mwanapon. ⁷ Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop fárakapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek am fárakap am fi pwarará koropea, mámá apár mek onan lotu mwanap’rá sérimpon. ^{††8} Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yénképria, mao ankar yipi fárakap naenámp rimpono.

† 6:10 Lu 21:15 †† 6:11 Mt 26:60-61 ‡ 7:4 Stt 12:1-5 †† 7:5 Stt 17:8 ‡ 7:7 Stt 15:13-14; Kis 3:12

Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria, yukupuk yae fek Aisakomp yipi fárakapámpon. Aekánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yipi fárakap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntér-sámprampan yipi fékérimpon.

⁹ Am appeyaenáp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop niampia sámp-prá, ankwap fi aropamp yae sámp-kérépapon. Aenapo, am fárakapao man Isip mek warámpá tukupapan maok, Kwaro méntér yakámpon. ¹⁰ Mao man yae-wourria, maomp ninik kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenánko maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ^{††}

¹¹ Nánkár wakmwaek maok, Isip mek fir mo nánko, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak nánko, koumteouráp arop ponankor ninik kápae tokwae sámpapon. Tá nomp appeyaenápo kor fir fár mwanap moimpon. ^{††12} Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fir te Isip mek tank námp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkir tirá kérép.

^{††13} Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápen sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon.

¹⁴ Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wumwi nánko maok, Jekopo náráp koumteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ^{††15} Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwaek sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ^{††16} Aenapo, am fárakapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwaek Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákaponno. ^{††}

¹⁷ Kwaro wokwaek kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae kare forokora wae. ¹⁸ Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ^{††19} am king támao nomp firáp arop firan poupwékápria sámpá yampourou. Takria maok, am fárakapan, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ^{††20} Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárakapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenánko, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinink yunk akwap te. ²¹ Aenánko maok, wakmwaek am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yupu-tárápao akwapea nkea sámpea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon. ²² Takianánko maok, Moses éririaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámpea maok,

††† 7:10 Stt 17:11,28; 39:23; 41:37-44 ††† 7:11 Stt 41:54 § 7:12 Stt 42:1-5 †† 7:14 Stt 45:1-11 ††† 7:15 Stt 46:1-7; 49:33 §† 7:16 Stt 33:19 §†† 7:18 Kis 1:7-8 †† 7:19 Kis 1:10-11

kárakáre kor arop yakria, kar kárakáre fek farákáprá, nkwakwe make ankank kárakáre térempo. †

²³ Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp ankwapyaenáp Israel firan nke naeria akwap. ²⁴ Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankárankao Israel mekamp aropan yorowarrá yárakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp aropan porokwapea sumpwi pap. ²⁵ Aeria maok, Mosesomp ninik te maomp ankwapyaenáp fárakap, Kwaro náráp yaerént purá am fárakapan yaewour naenámprá ninik mwanapan mpwe námpon. Aenámpan maok, am fárakap mér mono. ²⁶ Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel mekamp arop yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea sérémékéria taokarrá pap naeria maok, am arop yaworan sérrá, 'Ae! Yumo te mwearono. Apaeritea yumoku támao nonopok touwe sámpe neria nepe?' ²⁷ Mak ránko maok, am manénkir nokia yorowarrámp arop támao Mosesén panánkár sakwapria sérrá, 'Amo te akwapae. Amwan te wa yinan taokeyakrá tárakwamp nanap arop pap námpon?' ²⁸ Amo te yipirman Isip mekamp aropani napnám, onan kor porokwap pap nae rape?' ²⁹ Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae farákap. Mao farákápá akwapea Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp yupu sámpea maok, poumou-táráp anánkaopwe ti. ††

³⁰ Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik arop yak mo apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso nke nánko, yao kánanke yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek yak. ³¹ Moseso am táman nkea ninik tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae yonkwaerá wonae fik akwap nánko maok, Tokwae Karao man sérrá, ³² 'Ono waráp appewarópomp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwaro nae'rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me woukoupria maok, am mek énoukoup naerianámp te, apápa wae. ³³ Aenángo maok, Kwar Tokwaeráo man sérrá, 'Amo ankár waráp pukamp su te wor-papae. Am te apae riteanápe, táma apár amo am mek fokopeyak nap te, onokumpria maok, am te fou kareno. ³⁴ Ono te Isip mek onomp firáp koumteouráp aropan nap kwatae ninik te wae nke nampono. Ono am fárakapamp ém kar te wae wawia nampan, am Isip fárakapamp yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae namp kwamp, ono amwan Isip mek warko sámpe-kérép nae rae.'

³⁵ Manénkir te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, 'Amwan te wa yinan taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?'rá sériapono. Aeapan maok, Kwaro am arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá am fárakapan érékép naenámp arop yoroia sámpe-kérép námpon. Yao kánanke mek yaomwi yurunk námpe meknámpe enselomp yae kor fek Kwaro man tak naenámp kárakáre sánk námpon. ³⁶ Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe

make kárakáre yoroia, am feknámpe Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara mek, tá kwar saráp mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárakáre yororo.

³⁷ Am Moses támao Israel firan sérrá, 'Nánkár Kwaro yiráp ankwapnáp ankárank nánapi pwate nánko, onoku yak namp niamp yak naenámpo.'

³⁸ Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo, am Moses támao am fárakapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi fek pokeanánko maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak konámp kar nomwan farákápámpon. †††

³⁹ Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-sirirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kikiankria, am mek arári tukup mwaria waeapon. ⁴⁰ Am fárakap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, 'Am yinan Isip meknámpe éréképea koropnámpe Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan éréképá akwap naenámpo.' ⁴¹ Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankárank niamp kwekár kwar yoroia papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fir kékérourá fépér. ⁴² Aenapo maok, Kwaro am fárakapan, yumoku naponoria younkwe sitenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paokopria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te, profet fákáreramp buk fek yak námpe niampon. Am kar te arakrá sér, 'Israel fi yumo te kwar saráp mek 40 yopwar fek yakápria bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te, ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie? Mo karonó.

⁴³ Am yumo sampnap sel nap te kwekár kwar Molekompono. Tá yumo yiráp kwekár kwar Refanomp térme wunérian kor samp napon. Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yoroioia man lotu naponó.

Aenapara, ono yumwan mapekamp fárarámprá párapok nanko, nkwampok Babilon firamp apár yak námpe mwaeak tukupá yakáp mwarea napon.' st

⁴⁴ Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te kwar saráp mek yakápap sel fekamp Kwaromp lotu nap sámpe yakápiapon. Am lotu nap yak námpe te am fárakapan, Kwar te yiráp ou mek yak konámponorá yénkép námpon. Am sel nap ti nap fek te Kwaro Mosesén sérimpaokria, Moseso nkenámpe wunéri mántwaok tiapono. ^{st†45} Wakmwaek maok, Josua nomp appeyaenápomp tárápu éréképá koropea Kwaro ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámpe apár sámpea am apár mek am sankoropap sel fekamp lotu

† 7:22 Kis 2:1-10 †† 7:29 Kis 2:11-15; 21-22 ‡ 7:35 Kis 3:1-10

†† 7:36 Kis 7:3; 14:21; Nam 14:33 †† 7:37 Lo 18:15 ††† 7:38 Kis 19:3; Lo 9:10 ††† 7:39 Nam 14:3 § 7:41 Kis 32:1-6 †† 7:43 Emo 5:25-27 ††† 7:44 Kis 25:9

nap sámp-fokopapono. Am sel fekamp lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro warákár konámp arop King Devit yaknámp ke fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar toropwapimpon. ¹⁴⁷ Aempan maok, wakmwaek Solomono mamá nap timpon. ^{††}

⁴⁸ Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao tinap nap mek te yak mo i konámpono. Profeto makrá sérimpon,
⁴⁹ 'Kwar Tokwaerao arakrá sér:
 "Yámar te onomp sianono,
 tá apár te ono am yumuntuk pu pátea tank konampono.

Ae konámpara,
 yumo onomp te mokope pourouráp nap ti mwanapon?

Tá ono te anepér nanamp némp te maok yak naenámpon?

⁵⁰ Onoku támao am ankank yoroi nampono." ^{''' †}

Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,

⁵¹ "Yumo te kwekápnar aropono. Yumo te ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yiráp woupwi te kéri yak nánko, Kwaro sénámp kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yiráp appeyaenápoiapnámp Yiki Kor Spiritamp kar ták-siri napon. ^{††52} Wokwaek te apae profet yakánko, yiráp appeyaenápo man sámpá yampourou moiapon? Am fárakap te 'Yae-párak kare ninik naenámp arop korop naenámp'rá sérámp aropan te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan te am arop wae koropeanámpan yumo man yopor aropamp yaek pap napo, man sámp-wouroumpapon. ^{††53} Yumo te en-selomp yaekamp Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok tukup moi napono." ^{†††}

Stivenén yumwian aropok papnap kar

⁵⁴ Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre am kar wawia, youpoukwap tokwaeria, you kikimpia wae.

⁵⁵ Aenapan maok, Stivenén Yiki Kor Spiritao woukoupeyak nánko maok, yámar mek tokoreyakria nke nánko maok, Kwaromp wae kwapwe tákap nánko, am mek Jisas Kwaromp yae-párak mwaek fokopeyak námp nke. ⁵⁶ Aeria maok, Stiveno arakrá sér, "Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nánko, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párak mwaek fokopeyak nánko nke nampon." ^{†††}

⁵⁷ Aeránko maok, am fárakap am kar wawia maok, tékén kar kárakáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawan-tánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárakap ponankor ferámprá foporakorrá tukupea Stivenén sámp. ⁵⁸ Man sámpa santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian aropok. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárakap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwapamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ⁵⁹ Aeria maok, táte wae

† 7:45-46 Jos 4:11; 18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2 †† 7:47 1 Kin 6:1,14
 ‡ 7:50 Ais 66:1-2 †† 7:51 Kis 32:9 †† 7:52 2 Sto 36:16 †††
 7:53 Ap 7:38; Hi 2:2 ††† 7:56 Kl 3:1 § 7:58 Ap 22:20

Stivenén yumwi fek aropok ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, "Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae." ⁵⁶⁰ Aeria maok, mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, "Tokwae Kar e! Amo te am fárakapapona kwatae ninik te nopoki kwapona." Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ^{5††}

8 Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiacono. Aenapo, sios mekamp ponankor koumteouráp arop te pirikimpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ⁵² Arop ankwap fárakap Kwaro warákárnámp ninikaok kar paokop i konap te Stivenomp yákáre papria maok, éménka waeapon. ³ Sol te térea waerá sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap koumteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ^{5††}

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

⁴ Am koumteouráp arop fárakap pirikimpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup. ⁵ Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok, Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárakapan farákámp. ⁶ Kápae kare koumteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make kárakáre yoro námp nkeria maok, am fárakap woupwi pátea tankáprá maomp kar yae-párak wawiapon. ⁷ Kápae kare kwatae-arop koumteouráp aropamp pourouk woukouri yaknámp yéréperá kérépánko nke. Tá kápae kare arop pu kor surumpwi yakáp námp, tá pu kwataenap arop fárakap te warko fwap. ⁵⁸ Aenapo maok, táte am taun mekamp koumteouráp arop te nkea warákár tokwaeapono.

⁹ Arop ankárank am taun mek yak námp maomp e te Saimon. Mao te kápae kare yopwar fek fouráp, nkwakwe make ouwur tia yárakria maok sérrá, "Ono te arop tokwaeno." ¹⁰ Aeránko maok, am némpouk yakápnar arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop ponankor Saimonomp kar táman waria maok, 'Am te Kwaromp kárakáreao maomp pourouk yaknámp "Kárakáre Tokwae"rá sér i konapon. ¹¹ Aenapo maok, kápae kare por mao nkwakwe make kárakáre yoronámpantá maok, kárakáre fek maomp kar wawia ninik tokwae. ¹² Aeapo maok, wakmwaek Filipino Kwaromp firáp taokeyak konámp Kwapwe Kare Kar farákáprá maok, Jisas Krai-somp e mént farákápanko maok, am fek táman koumteouráp arop wawia méria maok, ént mek nér.

§† 7:59 Lu 23:46 ††† 7:60 Lu 22:34 §† 8:1 Ap 11:19 §††
 8:3 Ap 9:1-2; 26:9-11 §† 8:7 Mt 10:1; Mk 16:17

¹³ Aeapo maok, Saimono kor wawia mérria maok, ént mek anámpeaka Filipént yákría maok, Filipino nkwakwe make kárákáre tokwae yororo námp nkeria, mao te ninik tokwae.

¹⁴ Tá Jerusalem mek yakápnáp aposel fákáre wa napo maok, "Samaria fi te Filipino farákápnámp Kwaromp kar yae-párák wa nape." Aerá sénapantá maok, am aposel fákáreráo Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép.

¹⁵ Aeapo maok, am arop yaworáo akwapea am mekria maok, 'Kwaro am fárákapan Yiki Kor Spirit nénkano' ria kar toropwap. ¹⁶ Am te apae riteanápe am arop fákáreramp pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mo nángo, am fárákapao kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér. ¹⁷ Aeapantá maok, arop yaworáo am arop fákáreramp me korok yae paprá kar toropwap nepo maok, am fárákap wae Yiki Kor Spirit sámp. †

¹⁸ Aeapo Saimono am aposel arop yaworan nke nángo, am fárákapamp me korok yae papepo, am fárákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao kor mani sámpea, am arop yaworaonepok koropea sérrá, ¹⁹ "Yumo am kárákáre te onan kor sámp nepo, ono kor arop ankwapamp me korok yae pap nanko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpon."

²⁰ Aeránko maok, Pita man sérrá, "Kwaro sánknámp ankank te kwaporok sánk námpon. Aeno amo am te mani fek sámp konapan mpweria, amo mani fek sámp nae nape? Am mani te tomorea amont moyak naenámpon. ²¹ Waráp ninik te Kwaro nke námp fek te yae-párák mo námpara, amo te yino Kwaromp térenámp mek yinont tére nanap pourou mo kareno. ²² Aenapara, amo te waráp kwatae ninik am ankár younkwe sánkea, amo Tokwae Karan kar toropwapria sénapo, waráp ninik mekamp ninik kwatae am tirá épér kuni mo nie? ²³ Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknámp ankankantá kikianknap ninik kwatae támao waráp ninik kwatae papria, amwan kwatae ninik mek fákápá fákeyak námpon."

²⁴ Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok, arakrá sér, "Ae te yumo onan yae-wour riaka Tokwae Karan kar toropwap nepo maok, mao onan yaewour nángo, takeniamp korop mo naenámpon."

²⁵ Aenángo maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp aropan Tokwae Karamp kar farákápria, tá Kwaro am arop yaworan yaewourinámp ankank am táman kor méntér farákáp. Takia pwarará, am arop yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te, am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

²⁶ Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, "Amo fárámprá Jerusalem meknámp Gasa mek piknámp épi mwae-páraok akwapae." ²⁷ Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nángo maok, Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak

konámp aropao Jerusalem mek lotuia pwarará ^{††28} warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok, ²⁹ Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, "Amo karis firi wonae fiaok akwapae."

³⁰ Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapea am karis wonae fik am fekría wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp. Aenángo maok, Filipino man sérrá, "Amo te am farákápnáp kar fi te mér rape mo nie?"

³¹ Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Arop am fi kor onan sér mo nángo te, mokopia mér nanampon?" Aerá séria maok, Filipén sérrá, "Amo narek karis mek aokea onont tankae."

³² Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámpon,

"Sipsipán porokwap pap mwaria warámpá tukup, tá sipsip morokamp pwae fárákap mwaria napo, apánk mo i konámp niamp, mao kar tákap mo námpon."

³³ Am fárákapao am nkwakwe make wouroumpra sérarrá tukupap te, yae-párák kot i konap fek kot mono.

Tárápu forokarea yakáp napo, arop fárákapao am fárákapan maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono. Arop fárákapao waeman faropá páte napo, warko má apár mek yak mo námpon." ††

³⁴ Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, "Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?"

³⁵ Aeránko maok, Filipino am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp. ³⁶ Takrá mwaeoak akwapea nke nepo, ént ankwap yak. Aenángo maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, "Amo ént máma yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nángo, ono ént mek anámp mo nanampon?"

³⁷ Aeránko maok, Filipino man sérrá, "Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwaponno." Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, "Ono te wae mér nampon, Jisas Krais te Kwaromp Tárápono."

³⁸ Aerá séri pwarará maok, náráp tére aropan sénánko, mao hosan taokor nángo, karis fokopeyak. Aenángo Filip ntiaka am arop ént mek pikia maok, Filipino man ént mek anámpá pap. ³⁹ Takia pwarará, kárákáre fek aok nepo, koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nángo, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákárria maok, wae námokuráp mwae-páraok akwap. ⁴⁰ Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yákría Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yákría maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpon. ††

† 8:17 Ap 9:17; 19:6; 2 Ti 1:6

†† 8:27 Ais 56:3-7 † 8:29 Ap 10:19 †† 8:33 Ais 53:7-8

Solo Kristenimp kar

9 Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampourourá tirá wour naeria kárakáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok, ² man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárakapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, "Solo yárákrá, Jisasonámpaok tukup konap kounteouráp arop fárakap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpon." ¹³ Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwarará akwapea Damaskus wonae fik nánko maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap.

⁴ Aenángo maok, Solo apárok piká párákap. Aeria maok, mao wa nánko, arop ankáránkampamp kar arakrá sér, "Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpá yampourourá térea wae rape?" ⁵ Aeránko maok, nopok Solo sérrá, "Tokwae Kar, amo te wa nape?" Tá nopok mao sérrá, "Ono Jisaso nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ¹⁶ Aeno amo fárámpea taun mek akwapea. Nánkár arop ankáránkao amo ankár takrá tére nanap ankank sénaenámpon."

⁷ Am arop fárakap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am fárakap fókourí yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárakap te am arop pourou nke mono. ⁸ Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yi fikarrá nke námpao maok, maomp yi te oukoumwan kirikip yak. Aenámpantá maok, arop fárakapao man yae tokoropeaka taun Damaskus mek tukup. ⁹ Mao am mek yinink kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan sukupi yak. Aenángo mao te firráp éntráp fár mono.

¹⁰ Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te Ananias. Man Tokwae Karao yém sérrá, "Ananias!" Mak ránko maok, mao sérrá, "Tokwae Kar e, ono máyak rae." ¹¹ Aeránko maok, Tokwae Karao man sérrá, 'Amo fárámpea máma mwae kup maomp e 'Yae-Párak Kare Mwae' am mwae akwapea, Judasomp nap mek oupouroukampo. Tarsus mekamp arop ankáránk, maomp e te Sol, mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpon. ¹² Maomp yi te oukoumwan kirikipyak námpan maok, mao yémén nke nánko, arop ankwap, maomp e te Ananias, akwapea maomp yi warko fwapanoria maomp pourouk yae pap námpon.

¹³ Aeránko maok, Ananiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e, ono wa nanko, kápa kare arop sérarrá, 'Am arop tene waráp firáp Jerusalem mekamp aropan sámpá yampourou i konámpon.'

¹⁴ Mao te pris tokwae fákáreao 'Takaérá sénapo, mapek yakáp konap waráp e séria amwan lotunap arop fárakapan fápákamánkrá yárák námpon."

¹⁵ Aerámpan maok, Tokwae Karao man sérrá, "Amo te akwapea. Am arop te oukoumwan onomp tére arop yak naenámpon. Ono man ankwap fi aropan, king fákáreao, tá Israel fi mek kor yárákrá onomp e érik

farákáprá sénaenámpria nánapi tenampon. ¹⁶ Mao onomp e farákáp námp fek nkwakwe make touweráp kápa koropánk nánko, sámpea kárakáre fek fokopeyak naenámp yénkép nanampon." ¹⁷ Aenángo maok, Ananias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp pourouk yae paprá maok, arakrá sér, "Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae Karao mwaeak kikipi námp, mao támao onan sámp-kérép nánko, ono korop namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukouponoria nampon." ¹⁸ Ananias takrá séri pwar nánko maok, Solomp yi mek káre niamp am kárakapá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nánko maok, maomp yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámp. ¹⁹ Aeria maok, wakmwae Sol wae fwap fir fária kárakáre sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárakapént ankwap yinink yae yakea maok, ²⁰ wakmwae Juda firamp lotu nap mekmwae yárákria maok, 'Jisas te Kwaromp tárápono'rá farákáprá sér. ²¹ Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá sér, "Wi! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárakapan sámpá yampourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpon." ²² Aerapan maok, Solo 'Jisas te Krai támaono'rá farákápnámp kar te kárakáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenángo maok, Juda fárakap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono. ²³

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákapá akwapámp kar

²³ Kápa kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákáreao koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ²⁴ Aeria Juda fákáre Solén mwanám-pria, taun yár ménki fek yámaraok, tá kumuruk kor man yééréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa. ²⁵ Aenángo maok, Solo éréképea yárák i konamp arop fárakapao man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár windo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pikia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

²⁶ Wakmwae Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok, am fárakap te man, Jisasomp firáp moan mpweria apáp tirink.

²⁷ Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeak nke nánko, Tokwae Karao man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp

†† 8:40 Ap 21:8 † 9:2 Ap 8:3 †† 9:5 Ap 5:39

‡ 9:15 Ap 25:23; Ro 1:5 †† 9:16 2 Ko 11:23-28 †† 9:21 Ap 9:1-2 ††† 9:22 Ap 17:3; 18:28 ††† 9:23 Ap 23:12

mo, Jisasomp e kárakáre fek Damaskus mek érik farákápámp táman kor farákáprá sér. ¹²⁸ Aenánko maok, Solo Jerusalem mek am fárakapént yakria maok, mént akwapria maok, apáp mono, kárakáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar. ²⁹ Mao te Grik kar mérnep Juda fákárent kar séria maok, am fárakapént kar yorowar. Aenámpan maok, am fárakap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourouk. ³⁰ Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenáp fárakap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.

³¹ Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaekamp, tá Galili mek mwaekamp, tá Samaria mek mwaekamp sios mekamp kourteouráp arop yae-párak yakáp. Aeria maok, am fárakap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárakapamp ninik mek kárakáre sánk nánko, kápae kare kourteouráp arop fárakap sios mek korop napon.

Pita Ainasomp pourou fwapi papámp kar

³² Pita ponankor némpouk mwaek yárakia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak. ³³ Aeria nke nánko maok, am némpouk arop ankárak maomp e te Ainas, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yarak mono, nap mek saráp amp. ³⁴ Aenám aropan Pita sérrá, "Ainas, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank nánapae." Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria kourpour fárámpánko maok, ^{†35} tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok, kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

³⁶ Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnám yupu, maomp e te Tabita, Grik kar fek te 'Dorkas'rá sér i konaponon. Mao te ankár kumur méntép kwapwe kare ninik fek yárakria maok, kápae kare kourteouráp arop ankank mo napén yaewour i konámpono. ³⁷ Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok, maomp yákáre ént fek yáraria narekamp aokore mek páte. ³⁸ Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpon. Aerapo maok, am fárakap arop anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, "Amo yinonámpok kourpour koropae. Apwapi kwapono!" ³⁹ Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko maok, táte kourteouráp arop fárakapao man warámpea narekamp aokore mek pok. Aeria maok, ponankor kae kourteou koropea Pitan ikarrá éménkrá yakáp. Aeria maok, Pitan, yino Dorkas énéni yakápriaka yoroinámp waempyámp ankank mámánrá yéni.

† 9:27 Ap 9:4 †† 9:34 Jo 5:8-9

⁴⁰ Tá Pita am mekamp kourteouráp aropan apárok tirá kérépea pwatea maok, námoku mwar kwaráp torokompria kar toropwap. Takia pwarará, sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, 'Tabita, amo fárámpae!' Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea tank.

⁴¹ Aenánko maok, Pita maomp yae tokoroepa ka-pap nánko, fokopeyak. Aenko maok, Pita Kwaromp kourteouráp arop nti kae kourteouran wumwiria am fárakapan Dorkas fárámpea yiki yak nám yéni.

⁴² Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwápánko, kápae kare arop fárakap Tokwae Karan mériapon.

⁴³ Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae yak. Am Saimon te bulmakouráp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i konámpono.

Ensel koropea Rom mekamp arop Korniliusén kar sérimp kar

10 Arop ankwap Sisaria mek yak konámpon, maomp e te Kornilius. Mao te Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámpon arop. Am soldia fákáre te 'Itali mekamp Soldia'rá sér i konapon. ² Mao te Kwaro warákár konámpon ninikaok i konámpon arop, tá mao nti maomp nap mek yakápnep arop fárakap Kwaromp yae ankore mek yakáp i konaponon. Mao te ankank monap Juda fákárean yaewour naenámpon mani kápae kare nénk konámpon, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámponon. ³ Mak i konámpono maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinink ke nánko, yém niamp nke námpono maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánko, Kwaromp ensel ankárakap nap mek koropea maok, man arakrá sér, "Kornilius!" ^{††}

⁴ Tá Korniliuso man nke apápa waeria maok, man sérrá, "Arop Tokwae, apaeno?" ^{††}

Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, "Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nénk konap ninik táman ninikia warákár námpon. ^{†††5} Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárakap Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankárakap maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupouroukia man sénapo korop naenámponon. ⁶ Am arop te ankwap Saimon bulmakau yipi fwapokwap i konámpon aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon." ^{†††}

⁷ Enselo wae séri pwarará akwápánko maok, tá Korniliuso náráp tére konap arop yawor, nti soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámpon, tá kápae kare por Korniliusént yak konámpon. ⁸ Korniliuso am yininkaopweran námwan korop nánko nkenámpon ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

‡ 9:40 Mk 5:38-41 †† 10:3 Ap 9:10 †† 10:4 Yé 8:4 †††
10:4 Yé 8:4 ††† 10:6 Ap 9:43

Pita yém niamp fek nkenámp kar

⁹ Am fárakapao tukupea mwaeak pampia wako-ránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenánko, am ke fek táman Pita nap yu-muntuk pokea kar toropwap naeria. ¹⁰ Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fir yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke: ¹¹ Mao nke nánko, yámar kikir akwap nánko maok, waempyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék. ¹² Mek am mek te nkwakwe make nape fir kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp. ¹³ Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, “Amo fárámpará máná fupukrá kákea fépérae.” ¹⁴ Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, “Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwae kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fir loa taokor námp te fár mo i konampon.” ¹⁵ Aeránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, “Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo ‘Yiki kukur monámp ankank’rá séri kwaponono.” ¹⁶ Am ankank te yinink por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.

¹⁷ Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria ninika waerá yarakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárakap te wae koroepa Saimonomp yár ménki fek fokouri yakáp.

¹⁸ Aeria am fárakapao arakrá wumwi, “Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?” ¹⁹ Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman ninikrá yak nánko maok, Yiki Kor Spiritao man sérrá, “Amo wawae! Arop yininkaopwe koroepa amwan oupourouk nape. ²⁰ Amo niniki kwaponono. Onoku am arop tirá kérép nampono. Amo pikia énéni tukupenke.”

²¹ Aeránko Pita am arop fárakapaonapok pikia sérrá, “Am arop yumo oupourouk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?” ²² Aeránko maok, am fárakap sérrá, “Kornilius, mao te 100 soldia taokeyak konámpao, yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párak kare arop, tá Kwaromp yae ankore mek yak konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. Am aropan Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea napo, mao waráp kar wawano’rá séri námpon.’” ²³ Aerapo maok, Pita am fárakapan nap mek éréképa youmpea pampia maok, koumounek fápáramprá Pita énéni tukup. Tá Jopa mek yakápnap Jisasén mérap arop fárakapao kor énéni tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwapámp kar

²⁴ Tukupeaka mwaeak pampia tukupea Sisaria mekapo maok, Korniliuso man, wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákáre ntia námokuráp ankwapyaenáp fákáre éréképea maok, koupoukour yakáprá yépékrá yakáp. ²⁵ Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu won-

ae fik woukourá lotu. ²⁶ Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ²⁷ Aeria maok, Pita mént kar séria maok, táte nap mek youmpea nkenko maok, kápae kare arop am mek néntépeyakáp.

²⁸ Pita am fárakapan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te arop ankwap firént yak mo i konámpan maok, oukoumwan te Kwaro onan yénképrá, ‘Arop ankwap fi te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri kwaponori námpon. ²⁹ Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop nampono. Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan wumwi napon?”

³⁰ Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te oukoumwan yininki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop ankáránkamp ono nke namp fek fokopeyak nánko, maomp waempyam te waentar kwapwe. ³¹ Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae wa, tá amo arop mani ankank mo napo nénk konap kwapwe kare ninikan kor wae ninik námpon.

³² Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon Pitan wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik yak námpon.’ ³³ Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko, tukupea napo, amo yae-párak koupour korop napon. Oukoumwan te yino ponankor koroepa Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar Tokwaerao amwan sánkámp kar yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákápámp kar

³⁴ Pita arakrá sér, “Kare karonno, oukoumwan te ono wae mér nampon: Kwar te arop fi ponankor ankáránkamp puri fek yae-párak kare ninik i konámpo. Mao te apae-apae arop firan kor fwaponono.

³⁵ Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-párak kare niniknap arop fárakapan warákár konámpo. ³⁶ Yumo te wae mér napon, máná kar te Kwaro Israel fi yinan sámp námpon. Am Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Kraiss arop ponankoramp Arop Tokwaerao maok, mao te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap yoroi pwate námpon.

³⁷ Yumoku te wae mér napon, Jono wokwae kar ‘Ént mek nérenk’ ria kar farákápea pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp kar Galili meknámpia maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek koroepa koropámpon. ³⁸ Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárakáre tokwae sánkea maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp yákrá ponankor koumteouráp aropan Satano sámpá yampourou námp yae-wourrá fwapokwapimpon. ³⁹ Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár

† 10:14 Wkp 11:3,13,20,26 †† 10:19 Ap 11:12

‡ 10:26 Mt 4:10; Yé 19:10 †† 10:34 Ro 2:11 †† 10:36 Ef 2:13-14 ††† 10:38 Mt 3:16

mek, tá Jerusalem mek tére námp farákápnámp aropono. Arop farákapao yaopwae fek man pukupia sumpwi papapon. ⁴⁰ Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man farámpea paprá, yinomp yi mek yénki námpon. ^{†41} Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao te wokwaek Kwaro yinán náráp kar farákáp mwanapria nánkárápnámp arop farákap, yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknámp farámpá koropnámp ke fek te yino mént fépéri námpon. ^{††42} Aeria maok, mao yinan 'Koumteouráp aropan Kwapwe Kare Kar érik arakrá farákáp kip'rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp nánapi tenánko, mao yiki yakápnámp aropamp kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor wanaenámp arop yak námpon. ^{‡43} Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenámp kar farákápria arakrá sér, 'Arop ponankor Kraisen mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro ponankor onan ménap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon.'" ^{‡†}

Ankwap fi mekamp arop farákap Yiki Kor Spirit sám-pap kar

⁴⁴ Pita am kar farákáprá yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar wanap ponankor aropamp pourouk ék. ⁴⁵ Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknámp Pitant koropap, mao wa napo, am koumteouráp arop farákap ankwap-ankwap kar fek sérarrá, Kwaromp e narek sampok napo, kokorokoria maok, sérrá, "Nkenke! Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sánk konapnámp ankwap fi aropan kor nénk námpon." Tá Pita arakrá sér, ^{‡‡47} "Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp námp niamp wuri popwar sámp napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am farákapan ént mek nérrá kák mo mwanámpanáp?" ⁴⁸ Aeria maok, Pita am farákapan sérrá, "Yumo ankár Jisas Kraiso e fek ént mek nérenke!" Aeránko maok, am farákap ént mek néria pwarará, man sérrá, "Amo yinont nánkár ankwap yinink yae yakea akwap nanapon." Pita am kar wawia maok, mént yak. ^{‡‡†}

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápnámp kar

11 Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnámp Jisasén ménap arop farákap wa napo, 'Ankwap fi arop wae Kwaromp kar wawia sámp nap'rá sér. ² Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákáreao yipi farákap konap ninikaok napao, Pitan yopor. ³ Aeria sérrá, "Amo yipi farákap mo i konap arop farákapamp nap mek akwapea méntér tankrá fánap te apaeritea ninapon?"

⁴ Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar farákápria, arakrá sér, ⁵ "Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiawor woupwi fek yámar meknámp sámpea ér-

† 10:40 1 Ko 15:4-7 †† 10:41 Lu 24:42-43 ‡ 10:42 Ap 17:31
 †† 10:43 Ais 53:5-6; Jer 31:34 ‡‡ 10:45-46 Ap 2:4 ‡‡† 10:48
 Ap 2:38; Mt 28:19

popwar napo ononampok ékámpon. ⁶ Aenánko maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwakwe make fir am mek yakápnámp te, yao pwae mekamp fir, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak. ⁷ Aenko maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar niamp onan sérrá, 'Pita, amo farámprá, má fupukrá kákea fárae.' ⁸ Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fir, tá loao taokor námp fir fár moi nampon.' ⁹ Aeránko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, 'Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman "Yiki kukur monámp"rá séri kwaponno.' ¹⁰ Am takámp te yinink poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon. ¹¹ Aenko maok, am ke fek táman koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yininkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop. ¹² Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, 'Amo pikia méntér akwapae. Ninik tokwae kwaponno!' Mámá farákap tokwampok ankwap yae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énéni am aropamp nap mek yinkámpon. ¹³ Aenko maok, mao yinan sérrá, 'Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, "Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano. ¹⁴ Mao te amwan kar ankwap sénaenampono. Aenánko maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakápnámp napan kor ponankor mént érékép naenampon.'" ^{‡‡‡15} Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am farákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámpon te wae manénkir nomp pourouk ékámpon niamp wuri popwarono. ¹⁶ Aenánko maok, ono Tokwae Karao wokwaek sérimp kar warko ninik. Mao arakrá sér, 'Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupourouk naenampon.' ¹⁷ Wokwaek nomo Jisas Kraiso Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sápnámp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pourouráp am farákapan nénk námpon. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am farákapan takrá tére námp fwap taokor nanampon?"

¹⁸ Aeránko maok, am arop farákap Pitamp kar wawia, am farákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, "Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap firan kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénkeanánko, yiki yak sámpanáponoria námpon." ^{†††}

Antiok mekamp arop farákap Kristeniap kar

¹⁹ Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén ménap aropan kor nkwakwe make sokoro. Aenapantá maok, am mekamp Kristen kápae kare te pirikimpea tukupria maok,

‡‡‡ 11:14 Ap 16:31 § 11:15 Ap 2:4 §† 11:16 Ap 1:5 §††
 11:18 Ap 14:27

ankwap fárakap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar fárakáp. Aenapao maok, am fárakap te ankwap fi kounteouráp aropan fárakáp mono, Judan saráp kar fárakáp. ²⁰ Aenapan maok, ankwap fárakap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik firan kor fárakáp. ²¹ Aeapo maok, Tokwae Karamp kárakáre am fárakapént yakánko maok, kápae kare arop Jisas Tokwaeran mérika kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. †

²² Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákárerero kor am kar wawia maok, am fárakapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ††²³ Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárakapan yae-párak kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am kounteouráp arop fárakapan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar fárakáp. ††²⁴ Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámp-peanángo, Tokwae Karan mér kárakárenámp aropono. Aenámpara kápae kare kounteouráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek koropapon.

²⁵ Aeapo maok, táte Barnbaso Tarsus mek akwapea Solén oupourouk. ²⁶ Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am arop yawor ankárakap yopwar fek Antiok mek sios mekamp kounteouráp aropént yakria maok, kápae kare aropan Kwaromp kar yénkrá fárakáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárakap am feknámpia e Kristen sámpapono.

²⁷ Am ke fek maok, profet ankwap fárakap Jerusalem meknámp Antiok mek korop. ²⁸ Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek fokopeyákrá sérrá, “Nánkár te máma apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámp.” (Nánkár Klodius Sisar yak nángo, am yae-porokwe tá-mao koropámp.) ††²⁹ Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, ‘Nomo Judia mek yakápnap naeou fárakapan yaewourrá mani sámp-kérép mwanámpono’ ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárakap námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ††³⁰ Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárakapamp yaek nénk.

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákapá pápamp kar

12 Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárakapan sámpá yampourou. ² Aeria maok, mao soldia fárakapan Jonomp naenámp Jemsén ‘Yápare kor kar fárakapenk’rá sér. ††³ Am tak napo maok, Heroto nke nángo, Juda taokeyakáp konap arop fárakap táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap

Pasova Yae fek maok, Pitan fákapá pap. †††⁴ Pitan sámp-peaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiawor yáre yiaworaopwera fókouri yakápria maok, am mekamp ankákárakap yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea kounteouráp arop fárakapao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria námpon. ⁵ Aenángo maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárakáre fek kar toropwap saráp yakáp. †

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

⁶ Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanampriánámp yae te wae ankárakap tank. Aenángo am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak. ⁷ Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nángo maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nángo maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, “Koupour fárámpae!” Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pik. ††⁸ Aenángo maok, enselo Pitan sérrá, “Waráp sépér fákapia pukamp su yirimpae’rángo maok, Pita kor mántwaok nángo maok, tá mao sérrá, “Waráp saket yirimpea, onomp wakmwae koropae!” ⁹ Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwae akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkerampwe ninik. ¹⁰ Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yéréknámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kikir akwap. Aenángo am arop yawor am mwae páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.

¹¹ Aenángo maok, tá Pitamp ninik wae érik fárakár nángo sérrá, “Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nángo, ékiaka onan Herotomp kárakáre ntia Juda fákárerero mwarianap mekamp warámp námpon.” ¹² Aeria maok, Pita amnámp ankank wae méria maok, táte Jon Makomp éntupwar Mariamp nap mek kápae kare kounteouráp arop koupoukarea Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap. ¹³ Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu ankárakap ménki kikip naeria mank. Maomp e te Roda. ¹⁴ Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wa námp kwamp maok, warákárria ménki kikip mo, warko pwarará nap mek fárakoprá youmpea kounteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!” ¹⁵ Mak ránko maok, táte am fárakapao man sérrá, “Amo te épépépri kwapono.” Aerapo maok, mao kárakáre fek

† 11:21 Ap 2:41 †† 11:22 Ap 4:36 † 11:23 Ap 14:22 ††
11:28 Ap 21:10 †† 11:29 Ro 15:26 ††† 12:2 Mt 4:21

††† 12:3 Kis 32:15 † 12:5 Ef 6:18 †† 12:7 Ap 5:19; 16:26

sérrá, “Kare kar mao yak námpono!” Mak ránko maok, tá am fárakapao sérrá, “Ae te amo maomp enselén nkeri kwaponó.”

¹⁶ Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko, am fárakap tukupea ménki kik-pwarará Pitan nkeria kokorokor. ¹⁷ Aenapo maok, Pita am fárakapan kari kwaponoria yae popwakop. Aeria maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop námp táman fárakápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok, ankwapyae fárakapan kor fárakáprá sér kipo.” Pita aerá séri pwarará, wae oukur tará ankwapmwaek akwap. †

¹⁸ Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teaná turunkup. ¹⁹ Aeapo maok, Heroto am wawia am fárakapan ‘Tukupea yumo Pitan oupourounkenk’rá sénánko, tukupá oupourounk napo maok, man nke mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok, ‘Am fárakapan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia pwarará pikia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

²⁰ King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárakap mao poukwapnámp apár mekamp fir sámp konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop fárakap koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárakap kingomp nap taokeyak konámp arop Blastusénmékir, námwan yaewouranoria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea maok, ‘Amo yin anropompria am yopornap wampwe pwararé sér.

²¹ Heroto yae ankwap páte námp, am yae fek kingomp ankank moporia náráp sia king fek tankria maok, am fárakapan kar tokwaeri sér. ²² Aenángo maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wi! Máte aropamp kar mono! Mámá arop máte kwar ankwaponó!” ²³ Aerapo maok, Heroto am fárakapamp kar wawia, námo saráp tokwae kar nampara, Kwaromp e narek sampok te monoria námpantá, koupour kar Kwar Tokwaeramp enselo man porokwap nánko maok, torompérrerao man fépér nánko, touwe sámpea sumpwimpono.

²⁴ Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárakáre kareria némp-némp akwapámpono. †²⁵ Aeránko maok, Barnabas ntia Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará maok, warko arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea énéngi tukup.

Sios fákárrerao Barnabas ntia Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

13 Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárakap, tá Kwaro warákárnámp ninik yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp naponó. Am

arop fákárrerao e te Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius, ankwap te Gavman Tokwae Herotént pi-tikipámp Man-aen, ankwap te Sol. ² Ankwap ke fek sios mekamp koumteouráp arop Kwarén loturia fir wuriapo maok, Yiki Kor Spiritao am fárakapan arakrá sér, “Yumo ankár Barnabas ntia Solén am tére nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon.” †³ Aerámpantá maok, am fárakap fir wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar toropwapia tirá kérép. †

Barnabas ntia Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

⁴ Yiki Kor Spiritao Barnabas ntia Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap. ⁵ Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárakapamp lotu nap mek Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yaewour. †

⁶ Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárákrá akwapea, taun Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mekamp kwekár profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam ti-yárák i konámp arop. ⁷ Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te ninik kwapwera yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas ntia Solén koropenkrá sérrá, “Yumo koropea nepo, Kwaromp kar wa nae.” ⁸ Am fou ntia yoporokwam ti-yárák i konámp aropan te Grik kar fek ‘Elimas’rá sér i konapono. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawia-ka mérantánoria maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae. ⁹ Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak nánko, Elimasén kárakáre fek tokoreyákrá arakrá sér, ¹⁰ “Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare ninikan ponankor yorowar napon! Amo te kwekár ninik ntia ponankor kwatae ninikao amwan top-pwarámp kari yak námpon. Aenángo amo Tokwae Karamp yae-párak kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap te makár pwar nanapon? ††¹¹ Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap nánko waráp yi wurumpi yak nánko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono, waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroupeyak naenámpon.” Polo makrá séránko maok, táte am fek táman koupour kar koumwe kirikip támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenángo maok, Elimas te kwaporok nkwamek mamek akwaprá, námwan yae tokoroepa mwaek kup yénképenkria arop oupourounk. ¹² Aenka maok, Gavman Tokwae am ankank táman nkea maok, Jisasén mér. Mao te Jisasoinámp kar farákáp námp wawia korokop kare.

† 12:17 Ap 12:7-8 †† 12:24 Ais 55:11; Ap 19:20

‡ 13:2 Ap 9:15 †† 13:3 Ap 6:6 †† 13:5 Ap 12:12 ††† 13:10 Jo 8:44; Ap 4:8

Barnabas ntia Sol apár Pisidia mekamp taun Antiok mek kar farákápep kar

¹³ Pol ntia mént paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am fárákapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap. ¹⁴ Am fárákapao Perga pwarará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkea tankáp. ¹⁵ Yinkea tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárákap Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá farákápea pwarará maok, wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, "Naeou tárápu! Yumo koumteouráp aropamp ninik mek kárákáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko te, yumo fwap farákáp mwanapono." ¹⁶ Aerapo maok, Polo am fárákapan kari kwaponoria yae fek saráp popwakoprá arakrá sér, "Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke! ¹⁷ Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápén náráponoria nánkáráp tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakápria, arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárákáre fek Isip mekamp éréképea koropámpon. ¹⁸ Aeria maok, am fárákap arop yak mo apár mek yakáprá kwatae ninik napan Kwaro, am te monoria ninik tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon. ¹⁹ Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop kwatae papria, am apár Israel firan sánk tenánko, Israel firamp apár yakámpon. ²⁰ Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar ²¹ akwap námp mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakápia napo, wakmwaek Kwaro Israel fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáprá tukupea, profet Samuel yakámp ke fekiapon.

²¹ Am ke fek am fárákap 'King sámp mwar'rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro am fárákapan poukwap naenámpría Kisomp táráp Solén king yoroi pwate nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ²² Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao arop fárákapan sérrá, 'Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár nampon. Mao te ankár onomp ponankor ninikaok yarak naenámpon.' ²³ Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit yakámp fi mek Israel nomwan warko érékép naenámpanápnia sámp-kérép nanampri námp te, am arop te Jisasono. ²⁴ Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan 'Ankár kwatae ninik pwarará, ént mek nérenk' ria kar farákáp. ²⁵ Jono námoku térenámpan tére wae pwar

²⁴ Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan 'Ankár kwatae ninik pwarará, ént mek nérenk' ria kar farákáp. ²⁵ Jono námoku térenámpan tére wae pwar

† 13:17 Kis 6:6; 12:51 †† 13:18 Kis 16:35 ‡ 13:19 Nam 7:1 ‡† Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkárápnámp arop fárákap Isip mek yakápiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meaok tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákrá tirá am mek turukumpiap yopwarono. ‡‡ 13:21 1 Sml 8:5, 19 ‡‡† 13:22 1 Sml 13:14; 16:13 ‡‡‡ 13:23 Ais 11:1 § 13:24 Mt 3:1-2

naeria maok, arakrá sér, 'Yumo te ono te wa námpría nap? Ono te am yumo yépékrá yakápnap arop támao mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop naenámpan te, ono su aokoro-pea worokwap konámp aropamp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampara, ono maomp su aokoro-pea worokwap nanamp pourou mono.' ²⁶ Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop ankwap fi Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am arop Kwaro 'Koumteouráp aropan warko érékép naenámpan' sánámp te nomonámpok sámp-kérép námpon.

²⁷ Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárákapan taokeyakáp konap arop fárákap te, am arop nomwan warko érékép naenámpan aroponrá wuri nke moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae méntép farákáp konap te ninik mo. Aenapara, am fárákapao sérrá, 'Am arop te ankár sumpwiano'rá sériap te wokwaek profet fákáreramp sériap kar méntér pwi námpon. ²⁸ Am fárákapao mao am fek sumpwi naenámpan ankank te nke mo napan maok, gavman tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-wouroumpanáponoria kárákáreapon. ²⁹ Wokwaek profet fákáreramp, arop fárákapao man tak mwanapan sérimpaokia pwarará, man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri me mek santukupá papapon. ³⁰ Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap nánko, ³¹ kápae kare yae fek arop fárákap wokwaek Galili pwarará méntér Jerusalem mek tukupap fárákapao man kápae kare yae fek nke napon. Aeapan oukoumwan te am arop fárákapao Juda firan am kar táman farákáp konapon. ³² Yino máma Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén sérrá, 'Mao nomwan warko érékép naenámpan arop sámp-kérép nanamp' rimp te, ³³ oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fárákapamp tárápu nomp am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sánámpon, 'Amo te onomp tárápono. Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.' ³⁴ Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te, warko apár me mek pikia mákáre mono. Am tak námp te, Kwaro wokwaek sérrá, 'Ono wokwaek Devitén sériampnámp taknámp, yumwan yaewourria yiki kor kare ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar ono sérinampaok korop naenámpon.' ³⁵ Tá Kwaromp Buk fek yaknámp ankwap karao kor arakrá sér, 'Amoku waráp tére naenámpría nánapinap arop te numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.'

³² Yino máma Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén sérrá, 'Mao nomwan warko érékép naenámpan arop sámp-kérép nanamp' rimp te, ³³ oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fárákapamp tárápu nomp am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sánámpon, 'Amo te onomp tárápono.

Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.' ³⁴ Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te,

warko apár me mek pikia mákáre mono. Am tak námp te, Kwaro wokwaek sérrá,

'Ono wokwaek Devitén sériampnámp taknámp, yumwan yaewourria yiki kor kare ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar ono sérinampaok korop naenámpon.'

³⁵ Tá Kwaromp Buk fek yaknámp ankwap karao kor arakrá sér,

'Amoku waráp tére naenámpría nánapinap arop te numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.'

§† 13:25 Jo 1:20, 27 §†† 13:27 Jo 16:3 §‡ 13:28 Mt 27:22-23 §‡† 13:29 Mt 27:59-60 §† 13:31 Ap 1:3, 8; 2:24 §‡ 13:33 Sng 2:7 §‡† 13:34 Ais 55:3 §‡‡ 13:35 Sng 16:10

³⁶ Nomo wae mér, Devito apárok yakámp fek te, mao ankár Kwaromp ninikaokimpon. Tá wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp appeyaenápén kákap apár me mek páte napo, maomp pourou te wae mákäre tenámpon. ^{†37} Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námp te mákäre mono. ³⁸ Aenámpara, nánaeou tárápu, yino kar arakrá farákáp námpon: Yumo am arop yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námp aran fwapia mér kipo. ^{††39} Mosesomp lo kar te yiráp kwatae ninik te tirá épériaka yumwan 'Yae-párak kare arop'rá sér mo kareno. Aeno am Jisas te ponankor arop man mér napo, maomp ponankor kwatae ninik tirá épéria man 'Yae-párak kare arop'rá sér i konámpono. ^{‡40} Aenámpara, yumo mér kip: Profet fákárerero wokwaek kar sériap kar yiráp pourouk koropantáno. Am kar te arakrá sériapon:

⁴¹ 'Yumo wouroump-sér i konap arop yumo nkeria tokoreyakápenke! Yumo te korokopria surumpwi mwanapon. Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank yoro nanko, korop naenámpon. Táte arop ankwapao ono tak naeramp ankank yumwan sénapo kor yumo karenoria mér mwanap pourou mono.'" ^{††}

⁴² Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo maok, am arop fárákapao arakrá sér, "Sabat yae ankwap fek te yumo ankár arákarrá koropea yinan am ankankamp kar warko farákáp kipo."

⁴³ Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok mank. Aeriaka Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákárerero lotu i konap ninikaoknap arop fákäre Pol ntiaka Barnabasomp wakmwaek tukupapo, am arop yaworao am fárákapan 'Ankár Kwaromp ninikaokria maomp aropompnámp ninik kárákäre fek niki-samp yakáp kip'rá sér.

⁴⁴ Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap mek Pol ntiaka Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop. ⁴⁵ Aenapan maok, Juda fákäre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am fárákap Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroump'rá sér. ^{‡‡46} Aeapo maok, Pol ntiaka Barnabas kar tae fek arakrá sér, "Yino te Kwaromp kar ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo am kar kwe-pwararea, 'Yino te yiki yakápá yakáp mwanámp sámp mono'rá sénapon. Makrá sénapan maok, yumo wawenk! Oukoumwan te yino warko yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan kar farákáp nenempono. ^{‡‡‡47} Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon, 'Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi pap nanko, amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewour napo, ono am fárákapan warko érékép nanampon.'" ^{‡‡‡}

† 13:36 Ap 2:29 †† 13:38 Ap 10:43 ‡ 13:39 Ro 10:4 †† 13:41 Hab 1:5 ‡‡ 13:45 Ap 17:5 ‡‡† 13:46 Ap 18:6 ‡‡‡ 13:47 Ais 49:6

⁴⁸ Am mek yakápnap ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo, kwapwe kare nánko, warákáránkria am táman Kwarén 'Aesio'rá sér. Ponankor koumteouráp arop Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp tenámp, am koumteouráp arop fárákap te wae mér nap támaono.

⁴⁹ Am fárákap te Kwar Tokwaeramp kar sámpea am apár mekamp némpouk mwaek farákáprá paokopiapon. ⁵⁰ Aeno Juda fákäre te am némpouk e tokwaeráp Kwarén lotu i konap ninikaok i konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop fárákapan fopwaok napo maok, arop fárákapao Pol ntiaka Barnabasén sámpá yampourouria am apár mekamp yérépea ankwapok kérép. ⁵¹ Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar poporokomp. Am tak námp te, am námokuinap kwatae ninik méranáponoria nepon. Tá am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap. ⁵² Aeapan maok, Antiok mekamp Jisasén mérnep koumteouráp aropan te Yiki Kor Spiritao am top-pwarámp nánko, am fárákap warákár kareapon.

Barnabas ntiaka Sol Aikonium mek kar farákápep kar

14 Pol ntiaka Barnabas Antiok mekip niamp taknámprá Aikonium mek kor Juda firamp lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár kwapwenko maok, kápae kare Juda fi ntiaka kápae kare Grik fi am kar wawia maok, mér. ² Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákäre te ankwap fi mekamp koumteouráp aropan fopwaok napo, am fárákapao am mérnep koumteouráp aropan kokwarok napon. ^{§3} Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke fek yakria Tokwae Karamp aropompnámp kar táman farákáp. Aenepo, Tokwae Karao am arop yaworan kárákäre nénk nánko, nkwakwe make kárákäre yororo. Amnámp ninik táman Kwar Tokwaerao koumteouráp aropan arakrá yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ^{§†4} Aeapo maok, am taun mekamp koumteouráp arop te kuk pirékarea maok, ankwap fákárerero Juda fákárerént yakáp, ankwap fákäre aposel yaworént yakáp.

⁵ Tá wakmwaek, Juda fákäre ntiaka ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i konap arop fárákap, makia Pol ntiaka Barnabasén sámpá yampourouria maok, yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ^{§††6} Aenapo, Barnabas ntiaka Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea distrik Likonia mek taun Listra ntiaka Derbe mek akwapea maok, am mek yakápnámp némpouk mwaek yárákrá ⁷ Kwapwe Kare Kar farákápepono.

Barnabas ntiaka Sol Listra ntiaka Derbe mek térep kar

⁸ Listra mek arop ankárankamp yak námp, maomp pu kor te kárákäre mo, mao te wokwaek éntupwaro fárákapámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke yárák mo, párák kar tank konámp. ^{§†9} Ae konámpao maok,

§ 14:2 Ap 13:45 §† 14:3 Mk 16:20 §†† 14:5 Ap 14:19

am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man kárakáre fek tokoreyakra nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok, ¹⁰ Polo kar tae fek arakrá sér, "Amo fárámpea fokopeyaka." Aeránko maok, am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yákrá akwap.

¹¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop Polo am taknámp ankank nkea maok, Likoniamp kar fek arakrá sér, "Kwar fákáre arop arákarea nomonámpok korop napon." ¹² Aeria maok, Barnabasén sérrá, "Mao te Kwar Susono." Pol te kar farákáp konámp aroponoria maok, man sérrá, "Mao te Kwar Hermesono." Susomp lotu nap te am taun mek faek yak. ¹³ Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekempao bulmakau touroup ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koropea maok, koumteouráp aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.

¹⁴ Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek fárakoprá akwapea tékén arakrá sér, "Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik rape?" ¹⁵ Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan yumwan arakrá farákáp nempon: Yumo te ankár am ankank kánanke kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ¹⁶ Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopiapon. ¹⁷ Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpyek nánko, arop fárakap man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por yumwan yae-párak kare yaewour i konámpono. Mao te yumonapok warákam sámp-kérép nánko, yiráp fir forokor konámpono. Mao te yumwan fir sánkrá, yiráp ninik mek warákár sánk konampon." ^{††}

¹⁸ Arop yaworao máma kar má makrá farákáp nepan maok, koumteouráp aropao am arop yaworan ofa sánk mwaria kárakáre napo, arop yaworao, taki kwaponoria kárakáre fek tárakwamprá yárapon.

Polén yumwian arokopap kar

¹⁹ Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákáre kor taun Listra mek koropea am mekamp koumteouráp aropan Polénenkria fopwaok. Aenapo maok, am fárakap Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao te wae sumpwi námp ritea, man taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ²⁰ Aeapan maok, Jisasén mérnep arop fárakap koropea man ikir napo, mao fárámpea warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk Barnabasént taun Derbe mek akwap.

Barnabas ntia Pol Jisasén mérnep aropan kárakáre sámpanáponoria yaewourinep kar

²¹ Am arop yaworao Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek farákápria maok, kápae kare arop fárakap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok, wakmwaek am arop yawor arákarrá Listra, Aikonium, Antiok mek akwapea maok, ^{††22} am mekamp Kristen fárakapan kárakáre sámpanáponoria yaewouria maok, am arop yaworao kárakáre fek arakrá sér, "Yumo mér nap te ankár kárakáre fek yakáp kipo. Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup mwarianámpan maok, manénkir te nomo ankár nkwaekwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon." ^{††23} Am arop yaworao némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop fárakap nánaprá párapok. Tá am arop yawor fir wuriria Kwarén kar toropwapria maok, am Tokwae Karan mérnep arop fárakapan maomp yaek kák.

Barnabas ntia Sol distrik Siria mekamp Antiok mek arákarrá akwapep kar

²⁴ Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisia mek kukia maok, provins Pamfilia mek akwap. ²⁵ Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar farákápea maok, wakmwaek taun Atalia mek pik. ²⁶ Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pik. Am taun mek te wokwaek Kristen fákárerero am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nánko tére nenepria Kwaromp yaek papapono. Aeapan, oukoumwan te am arop yawor wae térerá yárákia pwarará, Antiok mek arákarrá akwap nepon. ^{††27} Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwi nepo, koropea koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am arop yaworént téremp, táman farákápria arakrá sér, "Kwaro arop ankwap firan kor mwae fikpwar nánko, wae mér napon." ^{††28} Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare yae yakepon.

Jerusalem mek aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop koupoukareap kar

15 Juda mekamp arop ankwap fárakap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran kar yénkrá farákápria maok, arakrá sér, "Yumo Mosesomp loak tukup moria yipi fékér monap arop yumwan te Kwaro warko érékép naenámp pourou mono." ⁵² Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop fárakapao taknap kar wawia maok, am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téréménk tokwae. Aenapo maok, Kristen fákárerero Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap fárakap makia man sérrá, "Yumo tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap fákáre makia kar fwapokwapenke."

§† 14:8 Ap 3:2† 14:15 Ap 17:24 †† 14:17 Ro 1:19-20 † 14:19 Ap 17:13

†† 14:21 Mt 28:19 †† 14:22 Ap 18:23; 2 Ti 3:12 ††† 14:26 Ap 13:1-2 ††† 14:27 Ap 15:4, 12 § 15:1 Ga 5:2

³ Aeria maok, sios fákáreao am fárákapan tirá kérép napo, distrik Fonisia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop fárákapan Kwaro ankwap fi aropamp ninik ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen fárákapaio kor am kar wawia warákáránk.

⁴ Am fákáreao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp kourmteouráp arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop makia man warákáránkria érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárákapan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ¹⁵ Aenapan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárákapaio arakrá sér, "Ankwap fi arop fárákapanomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yipi fárákapia, am fárákapan 'Yumo ankár Mosesomp loaik tupuk kip'rá sér kipo."

⁶ Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop fákáre am kar fwapokwap mwaria kourpoukour. ⁷ Am fárákapaio kar tokwaeri sérarrá tupuk napo maok, Pita fokopeyakrá am fárákapan arakrá sér, "Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sápria, onan te, ankwap fi aropan Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon!" ⁸ Kwar te ponankor kourmteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao nomwan ti-sáp námp niamp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárákapan nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárákapan warákárrá érékép námp nomwan yénkép námpon. ⁹ Mao te nomwan ankwap pourourápria, ankwap firan ankwap pourouráp ninik mono. Am fárákapan te man mér napo, am mér nap fek táman am fárákapan ninik mao námoku nke námp fek yiki kukarrá kák námpon. ¹⁰ Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek nomp appeyaenáp, tá oukoumwan nomo kor am kápaenámp ankank samp mwanámp pourou mo námp te, yumo apaeritea Kristen fárákapan fére kor fek am kápae yarokwapea pap napon? ¹¹ Aenámp maok, nomo arakrá mér námpon, Jisas Tokwae Karamp aropomp fek Kwar te am fárákapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép naenámpo." [†]

¹² Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárákapan te kar pwarokwaprá sér mwanap mo nángo, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo Kwaro man yaewour nángo, ankwap fi arop ou mek kárákáre yoroi nep táman farákáprá sénépo, am fárákapaio woupwi pátea wará tankáp.

¹³ Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems arakrá sér, "Naeou, nánaeou fárákapan, yumo onomp kar wawenke!" ¹⁴ Yumwan wae Saimono séri námpon. Wokwaek manénkir te Kwaro ankwap fi aropaonapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárákapan éréképeanángo, mao námokuráp firáp yakáp napon. ¹⁵ Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá kumwipon:

¹⁶ 'Tokwae Karao arakrá sér,

"Devitomp fi te napao tukur tank námp niamp námpan maok, nánkár wakmwae ono arákárrá ékia warko sámp-fokop nanampon. Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námp te, ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.

¹⁷ Ae nanampara, arop ankwap fi te Tokwae Kar onan oupouroukia nke mwanapon. Am kourmteouráp arop ponankor te ankwap fi mekaman maok, ono am fárákapan onokumponoria nánkáráp tenámpono."

¹⁸ Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank oukoumwan korop námp máman, wokwaek kar sérimpon. ^{††}

¹⁹ Aenámpara onomp ninik te arak námpon: Nomo ankwap fi arop kwatae ninik pwarará Kwaronámpok tupuk nap te, nomo man ninik kápae sánk mwareano, mono. ²⁰ Yae-párak nomo te am fárákapanpor pas kumwia arakrá sér mwanámpon: Kwekár kwarén ofanap fir te fári kwapon. Am te Kwaro nke námp fek oumnám ankankono. Tá kokopor niniki kwapon. Tá fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap te fári kwapon. Am te oukoumwan yiri am mek yak námpon. ^{†††} Nomo te wae mér námpon: Wokwaekia koropea oukoumwan námp te, ponankor ankwap fi aropamp taun mek te arop fárákapaio am Mosesomp lo kar farákapan konapon. Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar nkerá farákapan konapon."

Ankwap fi mekamp Kristen fákáreran pas sámp-kérépap kar

²² Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios mekamp kourmteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tupuk mwanap arop farákáprá pwar. Am arop fárákapan e te Judas Barsabas tá ankwap te Sailas, am arop yawor te Kristen fákáre taokeyak konepon. Man Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria, ²³ am arop yaworamp yaek sánkap pas te arakrá sér,

"Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámp arop, yiráp ankwapnápo, mámá pas kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenáp fárákapan taun Antiok mek yakáp nap, tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap, yumonapok sámp-kérépria 'Gude'rá séreano. ²⁴ Yino wae arakrá wawi námpon: Yino ou mekamp arop ankwap fárákapan tukupea yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap napon. Am fárákapan te yiráp ninik sámpá yampourou napan maok, yino te am fárákapan 'Tak kip'rá sér moi námpon.

^{†††} Yino am ankank koropnámp kar wawia kourpoukarrá ankáránkamp ninik fek kar papea mámá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá kérép námpon. Am Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpon. ²⁶ Am arop yawor te námwan

† 15:4 Ap 15:12 †† 15:9 Ap 11:4-17 † 15:11 Ga 2:16; Ef 2:8

†† 15:18 Amo 9:11-12 †† 15:20 Wkp 17:10-16 ††† 15:24 Ap 15:1

napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe pwarará, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp eran érik sér i konepono. ²⁷ Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép námp te, am arop yaworao kor pas fekamp kar niamp taknámp yumwan top kor fek sénenepon. ²⁸ Yiki Kor Spirit yinont yak nánko, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan kápaenámp ninik kápa kare pap mono. Aenámpara, yumo ankár am séri námp táman saráp mántwaok kipo. Am te ará: ²⁹ Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan yiri yaknámp nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár warákarrá tukup kipo. Yumo mér karria máma ninik ponankor warákarrá tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp mwanapon. Wae támaono.” †

³⁰ Aea maok, sios fákárerao am fárákapan Antiok mek tirá kérép. Aenapo maok, yinke Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea maok, am pas sánk. ³¹ Aenapo, am sios fákárerao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am fárákapan kárakáre nénk naenámp kar nkea warákáránk. ³² Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápa kare kar kwapwe Kristen fákáreran farákápepo maok, tak nep támao am fárákapamp ninik mek kárakáre nénk. ³³ Am arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákárerao man ‘Ye...!’ ria maok, manénkir tirá kérépap aropanapok tirá kérép. ³⁴ [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.] ³⁵ Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworao kápa kare ankwap arop fárákapént koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámpep kar

³⁶ Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, “Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwaek nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárákap fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono.” ³⁷ Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énéni tukup mwaria. ³⁸ Aenámpan maok Pol sérrá, “Am arop te wokwaek nomo Pamfilia mek énéni tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámp mono.” ^{†39} Aeria maok, am arop yaworao am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénkér tére mo, pwarea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok. ⁴⁰ Aepo Polo Sailas warámpea énénkér akwap neria nepo maok, Kristen fákárerao am arop yaworan arakrá sér, “Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon.” ⁴¹ Am arop yaworao provins Siria ntiá provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre

† 15:29 Ap 15:20 †† 15:38 Ap 12:12,25; 13:13; Kl 4:10

kárakáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yáarak.

Timoti Polént akwapámp kar

16 Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankárank yak námp, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Grik fi mekamp. ^{‡2} Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákárerao sérrá, “Timoti te kwapwe kare aropono.” ^{‡3} Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fárákap. Am tak námp te, am mekmwaek yakápnep Juda fárákap Timotimp naropwar te Grik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon. ⁴ Am fárákap taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar pa-pea nap táman am mekamp Kristen fákáreran farákáp. Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Yumo te ankár máma kar táman ampaokrá yakáp kipo.” ^{‡5} Aerapo maok, am sios mekamp koumteouráp aropamp mér akwapea kárakáreria maok, kumur méntép ankwap fárákap kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

Polo yém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

⁶ Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Galesia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, ‘Provins Esia mek te kar farákáp kwapono’ ria taokor. ^{‡†7} Aenámpantá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp provins Bitinia mek tukup mwaria napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup kwaponorria taokor. ⁸ Aerámpantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo ampria maok, ⁹ yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankárank fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, “Amo ankár solwara tápamprá koropea Masedonia mek yinan yaewourae.” ¹⁰ Polo am nkeaka pwar nánko, yino ^{‡‡} énéni koupour Masedonia mek tukup mwanámp mwae kup oupourouk. Yino wae mér, Kwar te yinan ‘Am mek tukupea am fárákapan Kwapwe Kare Kar farákápenk’ ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

¹¹ Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup. ¹² Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea

‡ 16:1 2 Ti 1:5 †† 16:2 Fl 2:19-22 ‡‡ 16:4 Ap 15:23-29
‡‡† 16:6 Ap 18:23 ‡‡‡ ‘Yino’rá sénámp te, Luk máma buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kikipia Filipai mek énéni tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae.

manénkir tankámp némp támaono. Am te Masedonia mek ankwap mwaek yaknámp taun tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yiniñk kumuri yakámpimon. ¹³ Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménki fekia maok, ént fik tukup. Yinomp ninik te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, kounteou am fek koupoukour yakáp napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákapént kar sérar. ¹⁴ Aenánko maok, yupu ankáránk maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar wa. Am yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am fek mani sámp konámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp ninik sámp-arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákámpam kar táman wará tank. ¹⁵ Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankáránkamp nap mek yakáp i konap arop fárákapao kor énéñki ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá, “Yumo nik napo, ono wae Tokwae Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap onomp nap mek koroepa yakáp mwanapon.” Aeria maok, mao kárákárea wae námpanotá, yino mao sérámpaokimpon. †

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapa papap kar

¹⁶ Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nánko maok, kwaporok tére konámp yupu ankáránk koroepa yinan mwaeao kikip. Am tére konámp yupu te yao-pwaeráprápara, wakmwaek korop naenámp ankank érik farákámp konámpono. Aenánko maok, am yupuran taokeyakápnap arop fárákap te am yupuao tére námp fek táman mani tokwae sámp konapono. ¹⁷ Am yupu te Pol yinomp wakmwaek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop fárákap te narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am fárákap te yumwan Kwaro warko érékép naenámp mwae kup sér i konapono.” ^{††18} Kumur méntép am yupu takae yak nánko maok, wakmwaek Polo maomp wumwi karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas Kraisomp e fek amwan sénampono: Amo mámá yupu pwarará worokor pikae.” Aeránko maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pik. ‡

¹⁹ Aenánko maok, am yupuran taokeyakáp konap arop te warko mani sámp mwanap mwae kup mo námpanotá maok, Pol ntiaka Sailasén ti-fápákamánkia éréképá tukupeaka némpoukamp taokeyakáp konap aropaonapok koupoukour konap fek. ²⁰ Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp kounteouráp aropan kwatae sokororá yarak nepono. ²¹ Takria maok, am arop yawor te kounteouráp aropan nomo Rom firao mono ri konámp ninikaok éréképá akwap nepon.” ²² Tá kounteouráp arop koroepa koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yarak nepono.” Tá jaso am arop

yaworamp pouroukamp waempyam woroepa pwarará, soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupukenkrá sér. ^{††23} Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar kárákárea fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.” ²⁴ Am taokeyaknámp arop am kar kárákárea wawia maok, arop yaworan éréképá akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek pu kor noroepa maok, kountoumprá lok farákapa pwar.

²⁵ Aetánko maok, Pol ntiaka Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámp-prá tank nepo maok, ankwap kalabus fárákapao kor wae wará tankáp. ^{††26} Aenapo, am fek táman maok, némp yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nánko, kalabus fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokor-aokori akwap. ²⁷ Aenko maok, am taokeyakámp aropao kor fárámp-prá nke nánko maok, kalabus nap ménki te ponankor kirip-akwapránk nánko maok, maomp ninik te kalabus fákárea wae ponankor pirikimpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-sámp-prá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárákapea sumpwi naeria. ²⁸ Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwaponno. Yino ponankor máyakápreano.” ²⁹ Aeránko maok, arop taokeyakámp arop támao wumwirá, ‘Yaomwi sankoropenk’ ria maok, Pol ntiaka Sailas yaknep aokore mek fárakoprá akwap. Mao apáp tokwaeria maok, kour me woukoura waeria Pol ntiaka Sailasomp pu wonae fik piká párákap. ³⁰ Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”

³¹ Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp séraroan kor méntér éréképeanánko, maomp firáp yakáp mwanapon.” ³² Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákáprá maok, maomp nap mek yakápapan kor farákámp. ³³ Aeria maok, am kumuru táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao ntiaka maomp nap mek yakápnap arop ponankor énéñki ént mek nér. ³⁴ Aea maok, am arop yaworan éréképea pokea námokuráp nap mekria maok, am arop yaworan fir nénk. Aeria maok, mao ntiaka maomp nap mekamp arop ponankor Kwarén mér nap táman warákáránka waeapon. ^{†††}

³⁵ Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koroepa am taokeyak konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.” ³⁶ Aeránko maok, am arop am kar sámp-prá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerámpantá ono

† 16:15 Ap 16:33; 18:8 †† 16:17 Mk 1:24 ‡ 16:18 Mk 16:17

†† 16:22 Mt 10:17-18 ††† 16:25 Kl 3:16 †††† 16:34 Ap 16:15

yumwan tirá kérép nae rae. Yumo akwapria yiráp ninik porokwe fek yakenke.”

³⁷ Aeránko maok, Polo man sérrá “Wi! Yino te Rom fi-ramp e fek yak nempan maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourouk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párapok nenepon.” †

³⁸ Aeránko maok, plisman fákáreráo am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp. ³⁹ Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párapok. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár mámá taun pwarará akwapenk’rá sér. ⁴⁰ Aerepo maok, am arop yaworao kalabus nap pwarará maok, pokea Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárákámp ninik kárákáre sámpanáponoria kar farákáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

Tesalonika mekamp arop fákáreráo Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

17 Am arop yaworao akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ^{††2} Aenánko Polo wokwaek i konámpnám taknámpría maok, yinik Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink. ³ Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknám kar am fárákápent sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárákapan farákápría arakrá sér, “Am Kwaro koumteouráp arop warko érékép naenám Krai te mao ankár manénkir touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárám naenámpono.” Tá warko mao arakrá sér, “Mámá Jisas ono yumwan maoinám kar farákáp namp, am arop támaonono.” ^{††4} Arop ankwap fárákámp wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekamp ankwap fákáreráo kor Kwarén lotu i konap arop kápae kare, tá e tokwaeráp koumteou kápae kare, makia am arop yaworamp wakmwaek tukup.

⁵ Aeapo maok, Juda fákáreráo am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am fárákámp tukupea koupoukour konap fek mwaek yakápnap kokwae tákár i konap arop kwatae éréképea, tá am nempoukamp koumteouráp arop kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sir. Aeria maok, Pol ntia Sailasén ek santukupea koumteouráp aropamp yaek pap mwaria. ⁶ Aenapao maok, am fárákámp te am arop yaworan nke moria maok, Joses ntia ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap arop fárákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am fárákámp arakrá sér, “Mámá arop fárákámp te ponankor apár mek mwaek paokoprá

† 16:37 Ap 22:25 †† 17:1 1 Te 2:1-2 ‡ 17:3 Lu 24:26-27; Ap 9:22

kwatae ninik napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ^{††7} Jeson náráp nap mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop fárákámp te Sisaromp lo kwepwar konapon. Aeria am fárákámp sérrá, ‘Ankwap king yak nám, maomp e te Jisasono.’” ^{††8} Koumteouráp arop ntia am taun mekamp taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae. ⁹ Am taun mekamp taokeyakáp konap arop Jeson ntia arop ankwap fárákámp, kot paimia napo, pwarará tuku-panáponoria wae.

Pol ntia Sailaso taun Beria mek térep kar

¹⁰ Wae kumur nángo, Kristen fákáreráo Pol ntiaka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákáreramp lotu nap mek yoump. ¹¹ Juda fákáre Beria mekamp te kwapwe kare koumteouráp aropria, am fárákámp ninik te Tesalonika mekamp Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am fárákámp te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekamp kar kumur méntép énoukouprá farákáp. ^{††12} Aeria maok, kápae kare Juda fi mekamp koumteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik koumteou, tá Grik poumou-tárapu kápae kare énéngi mériapon. ^{††13} Tá wakmwaek Tesalonika mek yakápnap Juda firao wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákáprá yak. Aeria maok, am fárákámp am taun mek tukupeaka am koumteouráp arop fárákámp ninik sámpá yampourou napo maok, am fárákámp kokorokor. ^{††14} Aeapo maok, koupour Kristen fákáreráo Polén solwara woupwi mek sámp-kérépapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak. ¹⁵ Am arop fárákámp Polén mwaeak warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Atens mek pwararea korop mwaria-akapo, Polo am fárákámp sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntia Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Atens mek kar farákámp kar

¹⁶ Polo Atens mek arop yaworan yépékra yakria nke nángo maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nángo, maomp ninik mek te kwatae kare. ¹⁷ Aeria maok, mao Juda fákáreramp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntia ankwap fi Kwarén lotu i konap arop fárákámp téréménkra kar sérar. Aeria maok, kumur méntép koumteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákámp kor téréménkra kar sérar. ¹⁸ Aeria maok, Polo Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákápría, mao apár me meknám fárámpámp karan kor farákámp. Aenánko maok, mérnámp arop ankwap fárákámp Epikurian ^{††} ninik fek paokop, ankwap fárákámp Stoik ^{†††} ninik fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá

†† 17:6 Ap 16:20 †† 17:7 Lu 23:2 ††† 17:11 Jo 5:39 ††† 17:12 Ap 17:4 § 17:13 Ap 14:19 †† Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkra farákámpámp ninikaokia arakrá sér: “Warákár kon-

ankwap fárakapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yarak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárakapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárakapamp karan fárakáprá karane!”¹⁹ Aeria maok, am fárakap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárakapao man sérrá, “Amo koumteouráp aropan fárakáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro.”²⁰ Yino waráp kar wa nángo te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.”²¹ (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntia ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)

²² Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnep ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkakwe make lotu ninikan kárakáre napon.”²³ Ono wae manénkir akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te yino man mér monámp kwar ankwapamp altano.’ Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakápapon.

²⁴ Ono oukoumwan maomp kar yumwan fárakáp nae rae. Kwaro apár ntiaka ankank ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntia apáram Tokwae Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono.^{†25} Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop ponankoran nénk konámpono.²⁶ Ankárankamp ap-penáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, ponankor apárok káká pwatenánko, yakáp napon. Mao námoku am fárakapampor nkakwe make ke nánaprá párapakopia, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpono.^{††27} Mao taki námp te am koumteouráp arop fárakap námwan oupouroukia námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonaie fik kar yak námpono.^{‡28} Wokwaek mérnámp aropao sérrá, ‘Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko, mao ankárank támao nomwan kárakáre sámp nánko, nomo paokop námpono.’ Yiráp mérnep ankwap fárakapao ‘Nomo kuri maomp tárápu yakáp námpon’rá sér i konap niampono.²⁹ Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi, arakerá ninik mwareano. Tá arop

ap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.” †† Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá fárakápámp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwapea kárakáre fek fokopeyakáp konap támaono. † 17:24 Ap 7:48 †† 17:26 Stt 10:32; 11:9 ‡ 17:27 Ais 55:6

nomo ninikia nomp yae kor fek yoro i konámp ankank niampan mpwe ninik mwareano.^{††30} Wokwaek te arop fárakap mér mo napara, am ke fek kwatae ninik nap te Kwaro am fárakapan kar tokwae sér moimpon. Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp ponankor aropan ‘Kwatae ninik pwarenk’ ria kar kárakáre fek sénámpono.³¹ Mao te koumteouráp aropan kot naenámp yae wae páte námpon. Mao námokuráp yae-párak kare ninik fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp ninik youroukoup naenámp. Tá mao ankárankampao saráp am kot poukwap nae-námp arop ankárankamp nánapi pwate námpon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me mekamp warko fárámpá pap námpon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk námp nomwan yénkép námpon.” ‡

³² Arop fárakap am apár me meknámp fárámpnámp kar wawia maok, ankwap fárakap Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárakapao sérrá, “Amo am ankank warko fwapi sénapo wa mwaro.”³³ Makrá sérapo maok, Polo am fárakapan pwarará akwap.³⁴ Aenapan maok, arop ankwap fárakap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap koumteouráp arop fárakapao kor mériapon.

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

18 Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok,² Polo Juda mekamp arop ankárankamp Akwilan kikip. Akwilamp némp kare te provins Pontus mek yak námpon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prisolant Itali fi pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, ‘Juda fi Rom mamek yakáp nap te wae ankwapok tukup kip’rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am anánkwapan nke.³ Pol te am anánkwapao tére nep ni-amp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énéngi térerá yakáp.^{††4} Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárakáre fek fárakáprá sér. Maomp ninik te am Juda fákáre, tá Grik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpono.

⁵ Aenángo maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámp korop nepo maok, Polo am sel nap tére námp pwarará Juda firan kumur méntép kar fárakáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárakáre fek arakrá sér, “Jisas te Kraie támaono.”^{††6} Aerá sénámpan maok, am fárakapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, “Yumo yaomwi mek pikria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar fárakáp nanampono.”^{††7} Titius Jastus te Kwarén lotu i konámp

†† 17:29 Stt 1:27; Ap 19:26 ‡† 17:31 Jo 5:22; Ap 10:42 ††† 18:3 1 Ko 4:12 ††† 18:5 Ap 17:14-15 § 18:6 Ap 13:46

arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak námp fik wonae fek yak nángo maok, Polo lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak. ⁸Juda firamp lotu nap taokeyak konámp aropamp e te Krispus, mao ntia maomp séraró te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare koumteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárakapao kor méria ént mek nér.

⁹Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwaponó. Amo ankár érik farákápampo.

¹⁰Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare koumteouráp arop máma taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono.” ¹¹Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.

¹²Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énéngi tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárakap man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér, ¹³“Máma arop te koumteouráp aropan ‘Lo kar ták-pwarará, ankwap ninik fek Kwarén lotuénk’ ria yénkrá yarak i konámpono.” ¹⁴Aerapo maok, Polo nopok am fárakapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáreran arakrá sér, “Juda fákáre, yumo te máma arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon. ¹⁵Aeno yumo koroepa onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapeke. Ono te am takeniamp kot te wa mono.”

¹⁶Aeria maok, mao, am fárakap kot mwaria nap te monoria tirá kérép. ¹⁷Aenámpantá maok, Korin fákáreran Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman ninik tokwae mono, wampweri pwararámpon.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

¹⁸Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran ‘Ye...!’ ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea am mek yakria maok, me pwae aok-sír. Am me pwae aoksinámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpon. Aea pwarará maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpea distrik Siria mek akwap. ¹⁹Am fárakap tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoku Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárakapént kar sér. ²⁰Aenko maok, am fákáreran man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.” Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.” ²¹Makrá séria pwarará maok, am fárakapan ‘Ye...!’ ri pwarará maok, arakrá sér, “Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanampon.” Aerá séria pwarará maok, sip sámprá, Efesus pwarará pik. ²²Sip

† 18:9 1 Ko 2:3 †† 18:19 Ap 17:17 ‡ 18:21 Jer 4:15; Ap 19:1

pikia taun Sisaria mek nángo maok, Polo sip pwarará Jerusalem mek pokea sios mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria pwarará wakmwaek apár Siria mekamp Antiok mek akwap.

²³Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia mekmwaekamp némpouk mwaekamp Jisasén mérnep arop fárakapan kárakáre sámpanáponoria yaewourrá yarak.

Apoloso kar farákápámp kar

²⁴Juda fi mekamp arop ankárank taun Aleksandria mekamp, mao koroepa Efesus mek yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kareria kar kwapwe kare sér i konámpono. ²⁵Mao te Kristen i konap mwae mér námpara, maomp ninik te ankár kárakáre kare fek koumteouráp aropan Jisaso térenámp ankank táman yae-párak kare yénkrá sér i konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ²⁶Aeria maok, mao te Juda fákáreran lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenángo maok, Prisila ntia Akwila anánkwap maomp kar wawia, man nap mek warámpá akwapea, mao warko fwapnae kar méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp. ²⁷Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nángo maok, Efesus mekamp Kristen fárakapao man ninik kárakáre sánk. Aeria maok, am fákáreran Akaia mekamp Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár máma arop warámp kipo.” Mao akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp ninik fek yaewouria mér nénknámp koumteouráp aropan kápae kare yaewour. ²⁸Am te apaerianápe, mao te koumteouráp arop nke nap fek kárakáre fek kar farákápria, Juda firao épérépnámp kar sénep te, am kar pwarokwaprá séria apárok anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am fárakapan ‘Jisas te Krai támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ²⁹

Polo Efesus mek téremp kar

19 Apolos Korin mek térengi yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia ntia Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákárean kárakáre sámp mwanapria yaewourrá yarakia maok, wakmwaek koroepa taun Efesus mek. Aeria maok, am Efesus mek Kristen ankwap fárakapan kikipia maok, ²am fárakapan arakrá turunk, “Yumo wokwae Jisasén mérnep ke fek te, Yiki Kor Spirit sámpap ni mo nie?” Mak ránko maok, am fárakapao Polomp kar pwarokwaprá sérrá, “Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá sénep te wa mono.” ³Aerapo maok, Polo am fárakapan sérrá, “Aenángo te yumo te mokoprá ént mek énéri napon?” Tá am fárakapao

†† 18:24 1 Ko 3:5 †† 18:25 Ap 19:3 ††† 18:28 Ap 9:22
††† 19:2 Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6

sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént mek néri námpono.” †

⁴ Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono kourteouráp arop fákáreran ént mek néria maok sérrá, ‘Yumo te kwatae ninik pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria maok sérrá, ‘Yumo te ankár onomp wakmwaek korop naenám arop táman mér kipo.’ Am arop Jono sérimp te Jisas támaono.” †¹⁵ Am fárakapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karamp e fek ént mek nér. ⁶ Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am fákáreramp pourouk mek top-pwarámpria maok, moumountukri ankwap-ankwap kar fek séarra maok, profet kar sérar. ⁷ Am arop fárakap ponankor te éntérsámpramp niamp arakeno.

⁸ Yinik yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump ko, am mekamp arop méranáponoria kárakáre fek kar farákáp. Aeria maok, Kwaromp firáp taokeyak naenám mekamp ankank am fárakapan sérar. ⁹ Aempan maok, am mekamp arop ankwap fárakap te námokuráp ninik fákapea kárakáreria mér mono. Aeria maok, am kourteouráp arop nke nap fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér. Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnáp arop fárakapan am Juda fákáreamp lotu nap mekamp éréképá yakria maok, kumur méntép Tiranu-somp skul nap mek yoump ko kar farákápea yak. †¹⁰ Mao takrá yak nám te akwapea anánk yopwar yak. Aenánko maok, provins Esia mek yakápnáp ponankor Juda kourteouráp arop ntia Grik firao kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

¹¹ Kwaro Polomp yaerént puiyará nkwakwe make kárakáre kor ankank yororo. †¹² Aenko maok, am fárakapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok, Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am fárakapamp touwe wae pwar, tá arop fárakapamp pouroukamp kwatae-arop woropompi tukup. †

¹³ Juda ankwap fárakap paokoprá kwatae-arop yéréperá kéréprá am fek mani ti. Ae konapao, am fárakap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te ko, am fek kwatae-arop yéréperá kérép mwaria. Aeria maok, am fárakapao arakrá sér, ‘Ono te Polo maomp kar farákáp konám Jisasomp e fek kárakáre fek sér rae, “Yumo ankár nkwampok tukupenke.” ¹⁴ Juda fi mekamp pris taokeyak konám arop Sivamp tárápu fákánekaok kor kwatae-aropan take pourouráp kar takrá sériapon. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk am fárakap kwatae-aropan takrá sérapo maok, napok kwatae-aropao am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jisas te ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?” †¹⁶ Am kwatae-arop woukoupeyáknáp aropao kor férékaprá yákrá, am fárakapan fupukria kwe-pwarará maomp waempyam

† 19:3 Mt 3:11 †† 19:4 Mt 3:11 ‡ 19:9 Ap 19:23 †† 19:11 Ap 14:3 †† 19:12 Ap 5:15 ††† 19:15 Mk 1:24

pápearrá souroumpour. Aenánko am fárakap am nap pwarará pourou mwar píríkímpea tukup. ¹⁷ Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank koropnám kar wawia apáp tírínka wae. Aeria maok, am fárakap Jisas Tokwae Karamp e sakap. ¹⁸ Jisasén mérnáp kápea kare kourteouráp arop koroprá, kápea kare ninik kwatae te ankwap kourteouráp arop nke nap fek érik farákápono. ¹⁹ Manénkir te kápea kare kourteouráp arop foupourá nénk konap, tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnám buk ti-koropá koupoukarea maok, ponankor kourteouráp arop nke nap fek yaomwi mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000 mani silva. ††²⁰ Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am fárakapamp ninik mek tére kárakáre nánko, am fárakap kápea kare némpouk mwae paokoprá kar farákápono.

Efesus fákárerao Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

²¹ Efesus mekamp tére akwapea kárakáre nánko maok, Yiki Kor Spirit Polomp ninik ékékéran ko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek ankwap naeria. Mao arakrá sér, “Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri ankwapá nke nanampon.” ²² Aeritea maok, námwan yaewour i konep arop yawor Timoti ntiaka Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek yak tae morok.

²³ Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárakap Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae. ²⁴ Arop ankárank Demetrius mao te silva fek ankank yororo i konámpono. Mao te yupu kwar Artemiséen lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro i konám bisnisrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápea kare nénk nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon. ²⁵ Mao am fárakap ntia ankwap kwekár kwarén lotu mwanap ankank tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér, “Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te mómá tére fek maok yae-párak mani tokwae sámp konámpon. ²⁶ Am arop Pol te kápea kare kourteouráp aropamp ninik tirá náráp ninikaok párapop naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknám ninik te Efesus mek mwar mono, waeman provins Esia mek ponankor pwi pap naenám niamp námpon. Mao sérrá, ‘Nomo yae fek yoronám máte kwar kare mono.’ ²⁷ Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenám pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am kourteouráp aropamp ninik mek te kánanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mekamp arop fákáre, tá apár-apár mekamp arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karaok maomp e tokwae te apárok anámpan pap naeria wae námpon.”

††† 19:19 Lo 18:10-12 § 19:21 Ro 1:13 §† 19:26 Ap 17:29

²⁸ Am fákárerao am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, "Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!" ²⁹ Aeria maok, am taun tokwae mek te ponankor kourourárop arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárakap ponankor ferámpará kourourárop konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárakap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yárák i konep arop yaworan yae topwe fek érépea énéngi tukup. ³⁰ Pol námoku te am kourourárop arop ou meak akwap naerianámpan maok, Kristen fákárerao man taokor. ³¹ Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kor sámp-kérépria sérrá, "Amo te am kourourárop mek am mek te akwap kwaponono."

³² Am kourourárop aropamp ninik te épépéreprá paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwapankwap kar sérar. Aeria maok, kápa kare arop te am koropá kourourárop fi kor te mér mono. ³³ Juda fákárerao Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyákrá kourourárop arop nopo kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor. ³⁴ Aenámpan maok, am arop fárakap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor kourourárop arop énéngi tokwae tékén sérarria maok, "Efesus nomp Artemis te tokwae kareno!" Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.

³⁵ Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konámp kuskus am kourourárop aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, "Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap taokeyak konámp, tá yámar meknámp éká párákap námp am yumwi fou taokeyak konámp te mér mo námpon?" ³⁶ Aeria maok, sérrá, "Arop ankwap te máma kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp top kor te kárenke. Apae ankank tére mwaria kérép kwaponono. ³⁷ Yumo máma arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono. ³⁸ Táte Demitrius nti maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámp yak nángo te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárakapao am mwae saráp arop ankwapan kotanápono. ³⁹ Táte yumo kar ankwap yak nángo te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria kourourárop nap kare mek sér mwanapon. ⁴⁰ Aeno yumo wawenke! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopo pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono." ⁴¹ Kuskus am kar séri pwarará maok, mao am kourourárop arop tirá kérép nángo tukup.

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yárákimp kar

20 Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárakapan kar fárakápea kárakáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwarará apár Masedonia mek akwap. ² Mao am mekmwaek Kristen fárakapan yaewourrá kápa kare kar farákáprá yárákia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap. ³ Am fek yinink yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp ninik pwarará, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ⁴ Aenángo maok, taun Beria mekamp Pirusomp táráp Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mekamp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mekamp Gaius maok, Timoti, tá provins Esia mekamp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimius, am fárakapao kor Polént tukup. ⁵ Am fárakapao mek tukupea yinan taun Troas mek yépekrá yakáp. ⁶ Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nángo, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárakap yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

⁷ Sarere kumuruk yino Kristen fákárent kourourárop, énéngi fir fépér. ⁸ Aenángo maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápa kare farákáprá akwapea kumur kupuk. ⁸ Am yino kourourárop aokore te narek yak nángo, lam kápa kare am mek wae puri yakáp. ⁹ Aenángo maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápa kare farákáp nángo, wará ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákária narek yinink kárrar mekamp aokore meknámp apárok piká párákap. Aenángo arop fárakapao pikia man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak. ¹⁰ Aenángo maok, Polo kuri pikia man sámpa pourouk woukoupeyak. Aeria maok, kourourárop aropan arakrá sér, "Mao fwap oukoumwan yiki yak námpon." ¹¹ Aerá séria pwarará maok, warko narek pokea pan fékéria kourourárop aropént énéngi fépér. Fépéria pwarará, mao kar farákáp námp éri te makrá akwapea warko. Warko nángo maok, Pol wae akwap. ¹² Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárerao warámpá tukupea warákáránk.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

¹³ Yino Polén pwarará, yinomékir sip mek kounkouria tukupea taun Asos mek. Tá yino am mek Polén yépekrá yakáp. Polo námoku wokwae yinan sérrá, "Yumomékir tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok

† 19:29 Ap 27:2

†† 20:3 Ap 20:19 ‡ 20:4 Ap 19:29; 21:29; Ef 6:21 †† 'Énéngi fir fépér': Saptá 2:42 fekamp kware fu fekamp kar nkeampo.

korop nanamp' rinámpantá. ¹⁴ Aenánko maok, Pol wae koropea Asos mek yinan kikipianánko, yino man warámpea sip mekia taun Mitilini mek tukup. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek wonae fik pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko ankwap kumuruk tukupea provins Esia mek kamp taun Miletus mek. ¹⁶ Polomp ninik te Esia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun Efesus kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te, fwap pwi nángo, Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria námpon.

Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan 'Ye...' rimp kar

¹⁷ Yino tukupea taun Miletus mekria maok, Polo Efesus mek kamp sios taokeyak konap aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép. ¹⁸ Am fákárerero maonámpok koropea napo maok, mao am fárákapan arakrá sér,

"Ono manmékir Esia mek koropea yakamp fek, tá ká-pae kare por yumont yakamp fek te, onoinamp ninik yumo wae nkea mér napon. ¹⁹ Yumo te wae mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar sérarapo, am támao onan ninik kápae sámp nángo, tá ono ém saráp yak nampao maok, ono ankár onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae Karamp térean saráp tére nampon. ²⁰ Tá yumwan yae-wour naenámp nkwakwe make kwapwe kare ninik yumwan farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp arop koupoukour nap mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá farákáp namp am te yumo wae mér napon. ²¹ Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér 'Ankár kwatae ninik pwarará Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenkrá kar kárakáre fek sér i konampono. ²² Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére nángo, ono ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Onan Jerusalem mek te apae ankank korop naenámp te ono mér mono. ²³ Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki Kor Spiritao kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék námpan méramprá yénk námpon. ††

²⁴ Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá ninikia kárakáre fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao onan sápnámptére térerá akwapea pwar nanamp mwae-párak akwapria, koumteouráp aropan Kwaro aropompia yae-wournámptére kwapwe Kare Karan farákáp naeria nampon. ‡

²⁵ Onomp ankwapyae fárakap e, yumo wawenk. Wokwae kar ono yumo ou mek yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákámpampon. Aeampam maok, oukoumwan te ono wae mér, wakmwae te yumo ponankor warko onomp pourou nke mwanap pourou mono. ²⁶ Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria nae: Yumo ou

mekamp arop ankwap ankárakamp yaomwi mek pik námp te, ono nanko námpanápe. Námoku námpono. ²⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor ninik ono yumwan farákáp namp te kokwae moiamp. ²⁸ Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák námpara, yumo ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp sipsip fákáre náráp Tárápamp yiri fek yamokwapea érékép námp am fwapi taokeyakáp kipo. ††²⁹ Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár wakmwae yao pwae mek kamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koropea sipsip fákárean sámpá yampourou mwarea napon. ††³⁰ Tá yumokunap mek kamp arop ankwap fárakapao kor yumwan kwekár sérarrá, Kwaromp koumteouráp aropamp ninik érépea am fárakapamp ninikaok tukup mwaria napon. ³¹ Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip. Yumo te onoinamp ninik te ník moi kwapon. Ono te yinink yopwar fek kumur, yámar kokwae mono, yumo ankárakankan ponankor yae-párak kare paokop mwanap kwapwe kare ninik te wae yénkrá yarak nampon. Yumwan am taknamp ke fek te, onomp yi mek kamp émti méntér kwarákaranámpon.

³² Oukoumwan te yumwan Tokwae Karamp yæk pap nampono. Onomp ninik te, maomp aropompnámptére kar ankár níki-samp mwanapria nampon. Am aropomp te yumwan fwap kárakáre sánkria Kwaro námoku nánkárápnámptére koumteouráp aropan nénk konámptére kwapwe kare ankank yumwan fwap nénk naerámpon. †††³³ Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kikiank moiamp. ³⁴ Yumoku tá-mao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére nanko, am támao onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i konámpon. †††³⁵ Kápae kare tére ono tére namp te, nomo ankár am ninikaok tére kárakáreria, nomo fwap porokwenámptére aropan yae-wour mwanámpan yumwan yénkép námpon. Tá nomo ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp kar am ninik mwanámpon. Mao te arakrá sér, 'Ankwap aropan ankank sánknámptére aropamp warákár te maomp yækamp ankank sámpará warákár konámpan kámákár akwap námpon.'"

³⁶ Polo máma kar farákápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios taokeyakáp konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap. ³⁷ Aea maok, wakmwae ponankor éménka waeria maok, am fárakap Polén koukoupwiyakrá aop mukuriapono. ³⁸ Am fárakap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao 'Yumo te warko náráp pourou nke mono'rá sénámptére aran napon. Takia am fárakap Polén warámpá tukupea sip mek kérép. §

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

21 Yino am fárákapan aropompria 'Ye...!' ri pwarará sip mek kounkouránko maok, sip wae akwap. Yi-

† 20:22 Ap 19:21 †† 20:23 Ap 21:11 ‡ 20:24 2 Ti 4:7

†† 20:28 1 Pi 5:2 ††† 20:29 Mt 7:15 ††† 20:32 Kl 1:12; 2:7
††† 20:34 Ap 18:3 § 20:38 Ap 20:25

no ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwarará tukupea provins Esia mekamp taun Patara mek. ²Yino am Patara mek nke nánko maok, sip ankwap distrik Fonisia mek ankwap naerianánko maok, yino am sip mek kounkourianánko maok, am sip wae akwap. ³Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknám apár amor ke Saiprus yae-mánkwán mwaek yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia maok, sip ankank apárok ouroukour naeria. ⁴Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen fákáreran Polén mwanap kar yéknép nánko, am fárákápol Polén sérrá, “Amo Jerusalem mek akwap kwaponon.” ⁵Wae sip akwap naenám ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenánko maok, Kristen fákáre ntia maomp tárápu kounteou yinan éréképá tukupea ek párapok. Aenapo, yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap. ⁶Aea maok, am fárákápol yinan ‘Ye...!’ rapo, yino kor am fárákápol ‘Ye...!’ ri pwarará, sip mek kunkur nánko, am fárákápol wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabus Polén kar sérimp kar

⁷Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran ‘Gude’rá séria am fárákápol ankáránki yakáp. ⁸Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok, yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápol konám arop ankwap, Filipomp nap mek tukup. (Am arop te aposel fákárean yaewour i konap fákáneki arop ou mekamp ankwap ankáránkono.) ⁹Mao te yuputáráp yiworaopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo. Aenapao maok, am fárákápol te Kwaromp profet kar farákápol konapon. ^{††}

¹⁰Yino Sisaria mek ankwap yininki yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te Agabus Judia meknám Sisaria mek ék. ^{†††}Mao yinonám pok koro-pea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá yarokwapea sampeyákrá maok, arákrá sér, “Yiki Kor Spiritao arákrá sénámpon: ‘Jerusalem mekamp Juda firao máma sépéramp naropwarén te mámakrá yarokwapea arop ankwap firan sánk mwanapon.’” ^{††}

¹²Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén ‘Jerusalem mek te akwap kwaponon’ ria kárákáre fek taokor. ¹³Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te apae riteaka éménkrá paokopriaka onomp ninik kwatae pap napon? Ono te numwar fákápol papánáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas Tokwae Karamp e sakap nae-námpría nánap nampon.” ^{††††}Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárákáre námpaná maok, yino warko man taokor mono. Aeria maok, yino sérrá,

† 21:8 Ap 8:5,40 †† 21:9 Ap 2:17 †† 21:10 Ap 11:28 ††
21:11 Ap 21:33 ††† 21:13 Ap 20:24

“Ankank Tokwae Karao námokuráp ninikaok takanorianánko te, waeman korop naerianámpon.”

Polo Jerusalem mek akwapám kar

¹⁵Ankwap yinink yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka Jerusalem mek pok. ¹⁶Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea, Nasonomp nap mek pwar. Mao Saiprus mekamp, maomékir Kristeniaka yakám. Yino maomp nap mek yakáp. ¹⁷Yino pokea Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan warákária érékép.

¹⁸Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér. Aenánko, sios taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá koupoukour. ¹⁹Polo am fárákápol ‘Gude’rá séria maok, Kwaro ankwap fi koumteouráp arop ou mek maomp yae kor fek kápae kare ankank térenám karan am fárákápol fwapnae karia farákáprá sérimpon. ^{†††}

Sios taokeyakáp konap arop fárákápol Polén ‘Lotu nap tokwae mek akwapae’ riap kar

²⁰Am fárákápol Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok, man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor koumteouráp arop te kárákáre fek Mosesomp loaok tukup napon. ²¹Aeno arop ankwap fákárerao am fárákápol amo ‘Arakinap’rá séri napon: ‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou mek yakáp napan sérrá, “Yumo Moseso sénám paokria tárápuamp yipi fékérrá, Juda firamp manénkirkamp ninikaok paokopi kwaponon’rá sérinám’ria séri napon. ²²Nomo wae mér námpon: Am fárákápol te amo wae korop nap kar wa nap te, mokop mwanámpon?

²³Ae te yino, amo ankár ampaokaerianám ninik ankwap amwan sér mwaro: Yino ou mekamp arop yiworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp napon. ²⁴Amo ankár am arop fárákápol éréképea yumo ponankor Kwaro nke námpek fek yiki kukur konap ninikaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am fek Kwarén ofa mwanap fir sámpea napo, am fárákápol me pwae aok-siranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar koropá sénap te, kwekár karrá ninikria maok, amo kor Mosesomp loaok nap wae mér mwanapon. ²⁵Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwae pas sámpek-kerépría, arákrá kar papámpono: Am fárákápol ankár fwapi taokeyakápría maok, kwekár kwarén ofa sánknape nape fir, tá nape fir oumpour kor fek paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fir yiri yak námpek te fépéri kwaponon. Tá kokopor niniki kwaponon.”

^{†††††}Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákápol éréképá akwapea ankwap kumuruk mao am ponankor ninikaokria maok, mao námoku am fárákápol Kwaro nke námpek fek yiki kukur konap ninik am tak. Tá mao lotu nap tokwae yár mek youmpea

††† 21:19 Ap 15:12 †††† 21:25 Ap 15:28-29

pris fákáreran makár mokop yiki kukarea pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. †

Juda firao Polén lotu nap tokwae mek sámpap kar

²⁷ Wakmwaek fákánek yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámpea maok, tékén arakrá sér, ²⁸ "Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwae kamp ponankor aropan 'Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpen'rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon." ²⁹ Am kar takrá sénap te, ankwap fi mekamp Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yáakepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop námpwaeria niapon.

³⁰ Aeria maok, Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

³¹ Am fárákapao Polén sámp-wouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákáerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa. ³² Aeria maok, mao koupour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre érékép, makia koumteouráp arop fárákap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar. ³³ Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran 'Sen anánkaopwe fek yarokwapen'rá sér. Aeria maok, mao am fárákapan turunkrá, "Máte wanono? Mao te apae námpon?" ^{†34} Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárákap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárákapan sérrá, 'Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárakáre mek santukupen'rá sér. ³⁵ Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am koumteouráp arop man porokwap pap mwaria kárakárea wae napo maok, am soldia fákáerao man kakapea tukup. ³⁶ Aenapo maok, am kápae kare koumteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, "Man te porokwapea sumpwi papenke." ‡

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

³⁷ Am soldia fákáerao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárakáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, "Ono fwap amwan kar ankwap sénanam nie?" Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, "Amo te Grik kar te wae mér rap nie?" ³⁸ Ono te amo Isip mekamp arop wokwae tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnámp arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpwe ninik nampon." ³⁹ Aenángo maok, nopok Polo arakrá sér, "Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono koumteouráp aropan kar sénae." ⁴⁰ Aeránko maok, ofisa tokwae 'Fwapon. Takae'rá séránko maok, Polo am punkup fek fokopeyakrá koumteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek saráp popwakop. Aenángo am fárákap ponankor kar pwar napo maok, Polo am fárákapan Hibru kar fek arakrá sér,

22 "Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk! Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae niniki namp yak mono." ² Tá am fárákap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,

³ "Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp taun Tarsus mek sámpeanánko, mámá taun mek tékép nampono. Ono Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárakáreria Kwaro warákárnámp ninik te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea kárakáre nampon. ^{†4} Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárákapan sámpá yampourouiampon. Am te poumou tárápu koumteou méntér, ono am fárákapan tirá wour naeria waempon. Ono am fárákapan te sen fek yaonkrá éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ^{†5} Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon. Am fárákap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor pas kumwia onan sápaono. Ono sámpá akwapea Damaskus mekamp Kristen fákáre Jisasén mérnámp mwae-párak tukupnap arop fákáre fápákampia Jerusalem mek éréképá koropea nanko, arop tokwaerao man touwe nénkanáponoria akwapampon."

Polo námoku Kristenimpan farákápámp kar

Aposel 9:1-19; 26:12-18

⁶ Polo warko arakrá sér, "Ono akwapea Damaskus wonae fik nanko, yámar kuknámp niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknámp wae

† 21:26 1 Ko 9:20 †† 21:33 Ap 21:11

‡ 21:36 Lu 23:18; Ap 22:22 †† 22:3 Ap 5:34 †† 22:4 Ap 8:3; 22:19

tokwae ékriaka onomp pourouk wae tákapámpón.
⁷ Aenánko maok, ono apárok piká párákapria wa nanko maok, yámar meknámp arop ankárankampamp kar onan arakrá turunk, 'Sol! Sol! Apaeritea amo onan sámpá yampourourá térea wae napon?' ⁸ Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, 'Tokwae Kar e, amo te wa nape?' Aeránko maok, mao onan sérrá, 'Ono te Nasaret mekamp Jisaso nae. Amo onan sámpá yampourou napon.' ⁹ Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kar sénámp aropamp kar te wa moiapono.

¹⁰ Tá ono sérrá, 'Tokwae Kar, ae te ono oukoumwan te mokop nanampon?' Aeránko maok, Tokwae Karao onan sérrá, 'Amo fárámpea taun Damaskus mek akwapae. Aenapo am mekamp arop ankárankao ono waráp por nánapitenamp tére ponankor amwan sénaenámpon.' ¹¹ Am wae te wae tákapa wae nánko maok, ono te ankank nke nanamp pourou mo nanko maok, am arop ono éréképea akwapamp aropao onan yae tokoroepa Damaskus mek santukupapono.

¹² Arop ankárank Damaskus mek yak námp, maomp e te Ananias. Mao te ankár Kwarén lotu kareria, loak yae-párak kare akwap konámp aropono. Damaskus mek yakápnamp ponankor Juda te man 'Kwapwe kare arop'rá sér i konapon. ¹³ Mao mankea onomp wonae fik fokopeyakrá onan sérrá, 'Nánae Sol e, waráp yi te warko fwap nke nanapon.' Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nánko, ono man nke.

¹⁴ Aeanko maok, mao onan sérrá, 'Nomp appeyaenámp Kwaro amwan nánkáráp námp te, amo fwap námoku ninik námp méria am Yae-Párak Kare Ninik i konámp Arop táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon.

¹⁵ Aeria maok, amo ponankor koumteouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp nanapon. ¹⁶ Ae te amo apaentá yépék napon? Amo fárámprá Kwaromp e sér-rá wumwiria, ént mek anámp napo, amwan yáraria waráp kwatae ninik tirá épérano."

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpán sénámp kar

¹⁷ Polo am koumteouráp aropan warko arakrá sér, "Takia pwarará ono warko arákarrá koropea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar torop-wapria maok, yém niamp arakria Tokwae Karan nke.

¹⁸ Aenanko maok, mao onan arakrá sér, 'Amo koupour fárámprá Jerusalem pwarará akwapae. Amo mámara taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.' ¹⁹ Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar, am fárakap te waeman ono wokwaek kar lotu nap méntép yárakrá koumteouráp arop amwan mér nap, ono am fárakapan fápámpaprá kákrá táramak fupukiamp wae méri yakápnapon. ²⁰ Tá waráp kar farákáp konámp arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor, ono am fárakap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap ninikiampon. Tá am sámp-wouroumpap arop fárakapamp waempyam taokeyakampon.' ²¹ Aerampán

† 22:19 Ap 8:3 †† 22:20 Ap 7:58

maok, Tokwae Karao onan sérrá, 'Amo akwapae! Ono amwan sámp-kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp koumteouráp aropaonapok akwapampo.'" †

Pol 'Námo te Rom firamp e fek yak namp'rá sénámp kar

²² Juda fákáre Polo 'Ankwap fi aropan'rá sénámp táman wawia maok, mao 'Yino take pourouráp kar wa te mono' ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, "Taknámp arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!" ²³ Am fárakap kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. ²⁴ Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárakáre mek warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, "Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknámp kar fi kor sérano." Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria. ²⁵ Aeránko maok, am fárakapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik fokopeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, "Ae te loao sérrá, 'Yumo fwap Rom firamp e fek yaknámp aropan taken'rá sénámp ni mo nie? Yumo oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak námp nie?'" ²⁶

²⁶ Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapae maok, ofisa tokwaeran sérrá, "Mámara arop máte Rom firamp e fek yaknámp arop te, mokop nanapon?" ²⁷ Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, "Amo onan sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?" Polo kor sérrá, "Yeno." ²⁸ Tá ofisa tokwaerao sérrá, "Ono te Rom mek mani tokwae sirari nampara, Rom firamp e fek yaknamp aropono." Tá Polo sérrá, "Ono te tak mono. Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek yakea nepara, ono kor ankár tak nampon." ²⁹ Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan soldia fákárean 'Sen fek yarokwapen'rá séri namp niamp teria maok, mao kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápámp kar

³⁰ Ofisa tokwae makria maok, Juda firao Poloinámp kar fwapi sénapo wa naeria maok, ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aokorop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreaonapok kar sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá pikianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokopeyak.

23 Polo Kaunsil fákáreran yi kárakáre fek tokoreyakrá kar tae fek arakrá sér, "Naeou tárápu, ono Kwaro nke námp fek yáraknamp ninik te wok-

‡ 22:21 Ap 9:15 †† 22:22 Ap 21:36 †† Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te 'Arop Kwarén wouroump sénámpono' ria yonkwae pwarámp napan yénpék námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.) ††† 22:25 Ap 16:37

waekia koropea oukoumwan má ke feknámp yae-párák kare yáarak nampon." ² Makrá séránko maok, pris taokeyak konámp arop Ananiaso Polomp wonae fik am fek yakápnar aropan sérrá, "Man top kor fek porokwapenke." ³ Aeránko maok, Polo man sérrá, "Amo lo méria yáarak napao maok, warko am lo kwe-pwarará arop ankwapan onan 'Man porokwapenk'rá sénap te, pourou yipi fek saráp kwapwe kare niamp napon. Mek te kwatae kare napon. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenámpon."

⁴ Aeránko maok arop ankwap fárákap am fek yaká-papao, am kar wawia maok sérrá, "Amo te Kwaromp pris taokeyak konámp aropan wouroump-sér rape?"

⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, "Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konámp arop támao nie? Ono mér mo nampon. Kwaromp Buk fek yaknám karao sérrá, 'Yumo te arop taokeyak konámp arop ankwapan wouroump-séri kwapon'rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo." †

⁶ Aeritea nke nánko maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi, tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia sérrá, "Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono. Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárámp mwanapon. Ono má kar fi man farákámp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon." ††

⁷ Mao má kar farákápanko maok, Farisi fákáre pir-pwar, Sadyusi fákáre pir-pwararea maok, kar yorowar. ⁸ (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárámp mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak námprá mér, tá sumpwinap arop fápárámp mwanaprá mér napon.)

⁹ Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákap fougouri yakáprá tae fek arakrá sér, "Yino nke nánko te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane."

¹⁰ Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapan-tá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, "Takria Polomp pourou sámpea niniriprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pikia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárákáre mek papenke!"

¹¹ Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, "Amo te apápi kwapon. Kárákáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákámp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákámpo." ††

Juda firao 'Polén sámp-wouroump mwar'rá sériap kar

¹² Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámpria kar pap, "Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te fir-

ráp ént te fár mono!" ¹³ Am takrá kar papap arop fárákap te 40 kámákár akwapnám aropono. ¹⁴ Aeria maok, am fárákapao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakámp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, "Yino te waeman kárákáre fek fou e séri tari námpara, fir te fár mo karenon, nánkárak yakáprá tukupea Polén sámp-wouroump maok, fár mwanámpon. ¹⁵ Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwékáprá 'Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar'rá sér kip. Yino te mwaeak yérékia oukoumwan yumonapok korop mo nám fek, man sámp-wouroump mwanámpon." ††

¹⁶ Aerá sérarapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákárerao yérék i konap nap kárákáre mek youmpea Polén sér. ¹⁷ Aenko maok, Polo ofisa ankárak wumwia sérrá, "Amo arop tár-ménki má ofisa tokwaeraonámpok warámpá akwapea napo, kar sérano." ¹⁸ Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, "Fákáprá yaknám arop Polo onan wumwiria sérrá, 'Amo má má tár-ménki má warámpá amonapok akwap napo, mao man kar ankwap sérano' ri námpon."

¹⁹ Aeránko maok, ofisa tokwae man yae tokoroepa akwapea aop mwaeak námoku mwar yakria man turunkrá, "Amo onan te apae kar sénae nap?" ²⁰ Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, "Am Juda taokeyakámp konap arop fákáre amwan oumpouran "Polén warámpea kaunsilonámpok ékae"rá sér mwanámp' ri napon. Am fárákap te amwan poupwékápria sérrá, 'Maomp kar fi fwapi oupouroump mwar'rá sér mwanape. ²¹ Aeno amo am fárákapamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop ankwap fárákap 40 kámákár akwap námpao, kar kárákáre pap, firrap ént fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te, am fárákap amo náráp kar wa te mokop nanapria yépekrá yakáp napon." ²² Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépria kar kárákáre fek sérrá, "Amo akwapeaka arop ankwapan onan koropá sériap kar má má érik séri kwapon."

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépamp kar

²³ Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, "Yumo te 200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia ti-samp nap, makia nánapia Sisaria mek kumuruk 9 kilok nánko tukup kip. ²⁴ Aeria maok, yumo Polomp hos ankwapmwae nánapia napo, am fek tank nánko fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup kipo." ²⁵ Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:

²⁶ "Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks amwan sámp-kérépria, ono amwan 'Gude'rá sér rae. ²⁷ Juda firao má má aropan

† 23:5 Kis 22:28 †† 23:6 Ap 24:15,21 ‡ 23:8 Mt 22:23 †† 23:11 Ap 28:16,23

‡† 23:15 Ap 25:3

sámpea man sámp-wouroump mwaria napan maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknámp arop námpantá, ono soldia fákáre éréképa akwapea man am fárákapamp yaekamp pwarokwap nampon. ^{†28} Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárákapaonapok warámpá akwap nampon. ^{††29} Aeria maok, ono am fárákapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp karan onan sérría, am fek táman man koti napon. Aenapan maok, man sámp-wouroump, tá man fákap mwanap kar te yak mono. ³⁰ Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárákap, man sámp-wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono koupour amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárákapan sérrá, 'Ankár tukupea amo nke nap kare fek am fárákap maoinámp kar farákámp napo, amo man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.'" Mao pas fek makrá sérimpon. ‡

³¹ Aeránko maok, am soldia fákáreráo mao sérimpaok Polén kumuruk taun Antipatris mek warámpá tukup. ³² Tá ankwap kumuruk hos mek tankápap fákáreráo saráp Polén Sisaria mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárákap te Jerusalem mek arári tukup. ³³ Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae fik pwar. ³⁴ Aenapo maok, Gavman Tokwaeráo am pas nkerá farákápea pwarará, Polén arakrá turunk, "Amo te mae provins mekampono?" Aeránko maok, Polo sérrá, "Ono te Silisia mekampono." ³⁵ Aeránko maok, mao sérrá, "Amwan kot mwarianap arop korop napo maok, ono waráp kar wa nanampon." Aeria maok, Filiks námokuráp soldia fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwa-tea taokeyakáp.

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

24 Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananiasia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankáránk, maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárákap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákáp. ² Gavman Tokwaeráo Polén wumwi nánko, koropeanánko maok, tá Tertuluso kar farákáprá maok arakrá sér, "Arop Tokwae Filiks, amo wokwaek yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nánko, yino yae-párák yakámpimpono. Waráp kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon. ³ Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare karia maok amwan aesioria warákarimpon.

⁴ Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro. ⁵ Yino nke

† 23:27 Ap 21:30-33; 22:25-27 †† 23:28 Ap 22:30 ‡ 23:30 Ap 23:12-13

nánko, mómá arop te kápae kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda firan kákkarrá yorowarrá yárákrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párapok konámp aropono. ^{††6} Mao te Kwaro nke námp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpantá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ^{††7} Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárákárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon. ⁸ Mao 'Arop man kot naeria námp kwamp te amo nke nap fek akwap kun'rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao mómá aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae." Tertuluso makrá sér.

⁹ Aeránko maok, Juda fákáreráo kor Polén takrá koti-aka énénti sérrá, "Am kar am te wae ponankor kare karono."

Polo Filiksén kar farákápámp kar

¹⁰ Gavman tokwaeráo Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono wae mér nampon, kápae kare yopwar amo má firan fwap taokeyak konapara, amwan fwap sénanampon.

¹¹ Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek pokea lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámp rampi yak nampon. ¹² Am ke fek te Juda fákáre te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárákap ono fopwaok namp nke moi napon. ¹³ Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nánko, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.

¹⁴ Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárákapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwae-páraokria, ono yinomp appeyaenápomp Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwaek kumwapi karan kor mént ponankor méri yak nampon. ^{††15} Ono te Kwaro sumpwinap arop fárákap yae-párák kare arop, tá kwataenap arop méntér fápáramprá kák naenámpan, mómá arop fákáreráo i konapnámp taknámp méria yépékrá yak nampon.

^{††16} Aeria maok, ono te kápae kare por onomp ninik yae-párák yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárákáre konampon.

¹⁷ Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwae yárákia maok, wakmwae onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank ti-koropea ankank monap aropan yaewourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ^{†18} Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pouroukoup nap yak moimpon. ^{†19} Aempan maok, provins Esia

†† 24:5 Ap 17:6 †† 24:6 Ap 21:28-30 ††† 24:14 Ap 16:22 ††† 24:15 Jo 5:28-29 § 24:17 Ro 15:25-26 †† 24:18 Ap 21:26-27

mekamp Juda ankwap fákáre onan koroepa sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nánko te, am fárakap ankár koroepa amo nke nap fek onan kotanápon mpupo. ²⁰ Aeno mo napo te, mámá arop fárakap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon. ²¹ Ae te ankárankamp kar ono sénanko, am fárakap warákár moi nap arao karane: 'Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.' †

²² Feliks te Tokwae Karan mérnamp arop fárakapao i konap ninik te wae mér námpara, am koupoukournap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, "Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro." ²³ Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, "Polén kalabus mek papea maok, man kárakáre fek fákápá pap kwapon. Tá maomp nouroupo fwap man ankank yae-wour mwanap taokor kwapon." ††

Filikso Polén anánk yopwar fek fákapea papnámp kar

²⁴ Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Kraiss Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér. ²⁵ Aeria maok, Polo man yae-párak kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yákrá apáprá maok, táte, "Amo akwapae. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nánko te, ono warko amwan wumwi nanampon." ²⁶ Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nánko akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.

²⁷ Filiks te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nánko yak. Takrá akwapea, anánk yopwar pwar nánko maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

Polo 'Sisar náráp kar wawano'rá sérimp kar

25 Festus koroepa distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap. ² Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia koroepa maok, Festusén 'Polo nkwak mak námpono'rá sérar. Am fárakapao kar kárakáre fek arakrá sér, ³ "Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámp-kérép napo, korop kuno." Am takrá sérar te mwaeak kuk yérérékia Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ⁴ Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, "Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik

nanamp fápae námpono. ⁵ Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárakapao onont pik mwanapon. Aeria am fárakapao am arop kwatae niniki námpp yak nánko te, man kot mwanapono."

⁶ Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok, Sisaria mek pik. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárakapan 'Pol warámpá mankenk'rá sér. ⁷ Mao wae mankeanánko maok, Jerusalem meknámp koropnap Juda fákáre ikarrá yakáprá kápae kare kar sérarrá, 'Mao te kápae kare nkwakwe make kwatae kare niniki námpono'rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yénkép mwanap fi kor yak mono. ⁸ Am fárakap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, "Ono te kwatae ninik mo, ono Juda firamp lo ták-sir mo, tá lotu nap tokwae mek kor sokoro mo, tá King Sisarén kor kwatae ninik moi nampono."

⁹ Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákáranápon yonkwaeria maok, Polén arakrá turunk, "Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te, ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananampono." ††

¹⁰ Aerámpan maok, Polo arakrá sér, "Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap mek táman onomp kot wa mwanapon. Amo wae mér napon, ono te Juda firan kwatae ninik moi nampon. ¹¹ Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae niniki nampao nánko te, ono fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nánko te, arop ankárank onan sámpea am fárakapamp yae sánk mwanap pourou mono. Onomp ninik te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano." ¹² Aeránko maok, Festus manénkir náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá, "Amo 'Sisar waráp kot wawano'rá sénap kwamp te, Sisonámpok akwap nanapono."

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

¹³ Ankwap ke fek King Agripa ntiaka maomp antáp Bernisi am anánkwapao Sisaria mek ékia Festusén 'Amo korop napan warákár nempono'rá sér. ¹⁴ Am anánkwap Sisaria mek, kápae kare yae yak nepantá maok, Festuso Polo yak námpan am Kingén sérrá, "Arop ankárankamp wokwaek Filikso kalabus mek páte nánko yakámpao, oukoumwan taki yak námpon. ¹⁵ Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda fi taokeyakáp konap arop fárakap koroepa onan, maoinámp karria farákáprá séria maok, am fárakapamp ninik te ono ankár 'Am arop te kwatae ninik itenámpono'rá sénanko, soldia fákárerao man touwe sánkanáponoria napon. ¹⁶ Aenapan maok, ono am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, 'Rom yino te take pourouráp ninik fek kwa-porok arop ankwapan touwe sánk mo i konámpon. Mao ankár am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nánko, man kotnap kar farákápea pwar

† 24:21 Ap 23:6 †† 24:23 Ap 27:3 ‡ 25:3 Ap 23:15

‡† 25:7 Ap 24:5-6,13 †† 25:9 Ap 24:27

napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá sénánko, wawia maok, tak i konámpon.'

¹⁷ Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá koropnamp ke fek te, am fárákap mapek onont koropapono. Tá ono am fárákapan 'Nánkár yépékenk'rá sér mono. Ankár ampi wakarrá akwapea kot i konap nap mek tankrá 'Am arop warámpá mankenk'rá sériampon.

¹⁸ Aenanko maok, man kot mwanap arop fougouri yakápapo, onomp ninik te mao kwatae ninikinámp karan fárákámp mwanapan mpwe nampan maok, mono. ¹⁹ Am fárákap te mao náráp lotu i konap ninikan kar yorowarrá, tá 'Arop ankáránk Jisas te wae sumpwi námpono'rá sénapan maok, Polo 'Am arop te yiki yak námpono'rá sénámpon. ²⁰ Aerapo maok, ono am kar fi fwapiawia mér naeria nampan maok, onomp ninik te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, 'Amo te Jerusalem mek akwapea napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?' ²¹ Aeraman maok, Polo sérrá, 'Ono te kalabus nap mek yak nae rae. Nánkár Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.' Aerámpantá maok, ono man sérrá, 'Ankár kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupouroukia amwan Sisaronámpok sámp-kérép nanampon.'" ^{††}

²² Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, "Ae te onoku am aropamp kar wa nae." Tá Festuso sérrá, "Oumpouran amo fwap wa nanapono."

²³ Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank kwapwe moporia korop. Am anánkwap koropea, ami ofisa fákáre, am taun mekamp arop tokwae, makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenepo maok, Festuso séránko, Polén warámpá mank. ²⁴ Aeapo maok, Festuso sérrá, "King Agripa, tá yumo arop ponankor yinont yakáp nap, yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda koumteouráp arop ponankor, tá mapek kor man ono nke namp fek 'Mao sokoro námpono'rá kar fárákámp napon. Am fárákapao onan tékén arakrá sér, 'Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria yakantáno!' ²⁵ Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámp ankank te yak mo kare námpon. Aenángo maok, maomp ninik te Sisar námoku náráp kar wawanoria námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-kérép nanampria nampon. ²⁶ Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp kwamp, nomp Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nampon. Aeno King Agripa, ono mámara arop amonapok, tá kápae kare arop nke nap fek war-sankoropá pwar nampono. Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon. ²⁷ Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap ankank maonámpok sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon."

Polo Agripan kar farákámp kar

26 Agripa Polén sérrá, "Amo te amokuinap kar farákámp." Aeránko maok, Polo náráp yae narek paprá maok, arakrá sér,

² "King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákáreráo kápae kare kar onan sérar napan ono nopok amwan farákámp naeria nampon. ³ Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar námpp wae mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor fwapi wawae.

⁴ Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am fárákap onan mér kare nap te, ono oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napon. ⁵ Am fárákap te onan wae mér napa, mao námoku onoinamp ninik amwan sér mwanapon. Am fárákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan tár-ménki yakamp feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárakáre Juda ankwap fárákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ⁶ Aeno ono oukoumwan mapek fokopeyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak naerámponoria yépék namp fek napon. ⁷ Yinomp éntér-sámpramp firao kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman saráp yépékiapon. King e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot napon. ⁸ Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámp mérrá mér te monorá ninik napon?

⁹ Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisas-omp e kwatae pap naeria kápae kare ankank sámpá yampourouiampon. ¹⁰ Ono Jerusalem mek am ankank takrá yarákiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp kar sámpea, Kwaromp kápae kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am Juda fákáreráo 'Am fárákapan tirá wour mwar'rá sérarapo maok, ono kor 'Tak mwar'rá sériampon. ¹¹ Ono te kápae kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan 'Jisasén mér nap pwaranápono' ria kárakárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek yaknámpp taun mek kuri oupouroukrrá akwaprá touwe nénkampon.'" ⁵

Polo námoku wokwaek Kristenimpan farákámp kar

Aposel 9:1-19; 22:6-16

¹² Polo warko ankwap kar arakrá sér, "Aeria maok, onan pris tokwae fákáreamp kar sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun Damaskus mek akwapampon. ¹³ King e, ono akwapea, yámar kuk nánko

† 25:19 Ap 23:29 †† 25:21 Ap 25:11-12 ‡ 25:23 Mt 10:18
†† 25:24 Ap 22:2

‡‡ 26:5 Ap 22:3; Fl 3:5-6 ‡‡‡ 26:6 Ap 28:20 ‡‡‡ 26:10 Ap 8:3 § 26:11 Ap 9:1-2

ono am mwae-páraok akwap nanko maok, yámar meknámp wae tokwae ék nánko ono nke nampono. Am wae tokwae te kárakáre kareria maok, yámaramp wae kámákár akwap námpono. Am te koropea onan wae tákapria maok, onont tukupnap arop fárákapan kor wae tákap. ¹⁴ Aenko maok, yino ponankor apárok piká párákapria maok, ono wa nanko, arop ankáránkampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, 'Sol, Sol, amo te apaeritea onan ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan maok, amo amokunapaokria amoku támao touwe sámp napon.' ¹⁵ Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar, amo te wa nape?' Tá Tokwae Karao sérrá, 'Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ¹⁶ Aeno amo fárámpea fokopeyaka. Ono oukoumwan amonapok korop namp te, onomp tére nanapria amwan nánap nampon. Tá amo arop ankwap fárákapan amo oukoumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono amwan yénkép nanamp ankank farákapan napon. ¹⁷ Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao amwan mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono. ¹⁸ Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi fipirékarrá kák napo, am fárákapan kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon. Aeria maok, Satanomp kárakáre pwararea Kwaronámpok koropea onan mér napo, ono am fárákapan kwatae ninik tirá épéria maok, onoku nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párakop nanampon.'" †

Polo misin tére námpan Agripan farákápámp kar

¹⁹ Polo warko ankwap kar sérrá, "King Agripa, ono am yámar mekamp kar wawi namp te, ono maomp kar ták-pwar mono. ²⁰ Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea maok, tá wakmwaek Jerusalem mekamp aropan kor farákápria maok, táte Judia apár me mwae kamp koumteouráp aropan, tá ankwap fi koumteouráp aropan kor mént am kar farákáp nampon. Ono arakrá farákáp, 'Yumo te ankár Kwaronámpok arákarrá koropea man méria maok, yumonap ninikao yumo wae kwatae ninik pwaranap yénkép naenampon.' ††²¹ Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda fákáreráo onan lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon. ²² Kwaro onan yaewour nánko, ono fwap yakrá koropea oukoumwan nampon. Ae namp kwamp, ono oukoumwan máma fokopeyakrá arop fákáre ponankor, tá arop nununkwi méntér yakáp napo, ono am kar farákáp nampon. Ono te ankwap pourouráp kar farákáp mono. Ono te wokwae profet fárákapano sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar táman saráp farákáp nampon. ²³ Am fárákapano arakrá sériap: 'Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka, apár me meknámp kápae kare arop fárákapan mekrá fárámp naenampon. Mao te

† 26:18 Kl 1:13; 1 Pi 2:9 †† 26:20 Ap 9:22,28; 22:21 † 26:21 Ap 21:30-31

Kwaromp wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap firan kor mént farákáp naenampon.'" †

Polo Agripan 'Amo Kwarén mérae'rá sénámp kar

²⁴ Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, "Pol, amo te épépérép nape! Amo te kápae kare skulia mér tokwae sámp nap támao amwan épépérépi papáne!" ²⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, "Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono. Ono waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon. ²⁶ King Agripa te am ankank ponankor méri yak nánko, ono séri nampon. Aeria ono man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao nke námp fek, tá mao wa námp fek am Jisas-éniap ankank mek mono, érik koropámpon. ²⁷ King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono te amo wae mér naprá ninik nampon."

²⁸ Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, "Apaeritea amo oukoumwan kar táman 'Koupour Kristena'e'rá sénapon?"

²⁹ Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, "Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá tokwaeri ke fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia máma arop fárákapan onomp kar wanap, yumo fwap ono niamp maknámp mwanapon. Aeno máma onan fákapan konap sen má yiráp pourouk yak te monoria nampon."

³⁰ Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop ankwap fárákapan mént yakáp nap, makia ferámp am nap aokore pwarará ek yink. Aeria maok, am fárákapan námoku kok arakrá sérar, ³¹ "Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákapan yak naenampanápe?" ³² Tá Agripa Festusén arakrá sér, "Amo te fwap am arop pwar napo, amwar akwap naenampan maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano'rá sénampon." †††

Polén sip mek papea Rom mek sámp-kérépap kar

27 Yinan am fákáreráo 'Sip meknámp kantri Itali mek tukup mwanapon'rá séri pwate. Am fárákapano Pol ntia ankwap kalabus arop fárákapan 100 soldia poukwap konámp ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákáre te Sisar námokurápono. ² Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip provins Esiamp solwara fikamp taun mek akwap naerianánko maok, apár Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor yinont akwap. ³ Ankwap kumuruk yinkea Saidon mek nánko maok, Juliso Polén aropompria man sérrá, "Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop fárákapan nkea maonap amo monap firráp ankank tiae." ††† Yino warko Saidon pwarará sip sámpea tukupánko maok, ouwi tokwae koropria sip éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus mek. Tá yino Saiprus mekia maok, am ouwi porokwenámp mwae knámp ⁵ provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tá-

†† 26:23 Lu 24:46-47 †† 26:26 Jo 18:20 ††† 26:32 Ap 25:25 ††† 27:3 Ap 24:23

pamprá tukupea provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.

⁶ Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria mekamp sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan am sip mek éréképá akwap. ⁷ Aenko maok, yino sip mek kounkouria tukup nánko maok, ouwi tokwae koropria sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yinink kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákáre tére kárákáre napo maok, yino tukupea taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tukup mwanámp pourou mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiaok ouwi yak monámp mwaeknámp Salmone akokwap wonae fik warákarrá tukup. ⁸ Aeria maok, warko am amor ke solwara firiaok tukupea taun Lasea mek wonae fikamp 'Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare' mek yakáp.

⁹ Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firao fir fári kwaponrá taokor konap yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákkarrá souroukoup. Aenámpantá maok, Polo am fárákapan sérrá, ^{†10} "Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tukup nánko te, nomp kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono, nomo kor mént ént mek pik mwareanámp." ^{†11}

¹¹ Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop, tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon. ¹² Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, 'Mámá sip yak konámp ént you máte kwapwe kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon'rá sér. Aeria maok, kápae kare sip mekamp arop fárákap 'Wae tukup mwanámpono'rá sérar. Am fárákapao sérrá, "Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp mwanámpon." Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke nap mwaek yak námpon.

Ouwi tokwaeria ént solwara nákkarrá koropámp kar

¹³ Ouwi yae-mánkwán mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono, fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpan mpweria maok, wae am ént porokwe yak nánko, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit mek wonae fik kar. ¹⁴ Aenapan maok, koupour kar yae-párak mwaeknámp ouwi tokwae korop. Am ouwi te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae. ¹⁵ Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup mwanámpan mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe kwaeri pwar napo, ouwirao námoku sip sámpea akwap. ¹⁶ Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nánko maok, ouwi kánankenámp ke mek. Am mekia maok, yino koupourouia sip mek wakmwaek tokorop tenap bot kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek pa-

pria maok, kárákáre fek yarokwapá pwar. Aeriaka sip faokorantá apápria maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am baklain fek sip kárákáre yakanoria fákapá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae fikamp kárák mek fumpantá apápria maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwirao sánánkar sip sámpea akwap. ¹⁸ Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwirao yinan sámpea kárákárea wae námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér. ¹⁹ Warko yinink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae sékéria maok, sip mekamp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwaek náráp yae fek táman solwara mek épér. ²⁰ Kápae kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nánko maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp ninik mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan niniki námpono.

²¹ Kápae kare kumur te fir fár moapo maok, wakmwaek Polo am fárákap ou mek fokopeyakrá arakrá sér, "Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ^{†22} Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mekamp arop ankwap sumpwi mo, fwapono. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pik naerámpon. ²³ Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipirman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakria, mao arakrá sér, ²⁴ 'Pol e! Amo te apápi kwapono. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.' Enselo aerá séri námpara, ^{†25} arop fárákap yumo te apápi kwapono! Ono mér namp te, Kwaro ankár am ankank mao onan sérinámpeak naerámpon. ²⁶ Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nánko, sip akwapá am fek téréképea kárákáre yak naerámpon." ^{††}

²⁷ Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámpea solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nánko, sip mek tére konap aropao ninik napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp. ²⁸ Aenámpantá maok, ént purump konap paok ént mek sirarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sirarea nke napo maok, 30 mita fek yak. ²⁹ Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákár akwapantánoria apáp tirink. Aeria maok, anka yiawor tia sip weaok mwaek épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar toropwap. ³⁰ Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pirikimpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aeria maok, me kor mwaeknámp anka sinámp ritea, bot kánanke aokoroepa ént mek sir mwaria. ³¹ Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, "Mámá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea

† 27:9 Wkp 25:9

†† 27:21 Ap 27:9-10 ‡ 27:24 Ap 23:11 †† 27:26 Ap 28:1

napon." ³² Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárakap napo, bot solwara mek pik.

³³ Wae yámar aok naenámp wonae fik nánko maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, "Yumo te fir fária yare fek yakáp moi naponono. Yumo te ankár fére-sám-pramp yae fek apáp tirinkria kwaporok yakápi naponono. ³⁴ Aenapantá ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo te fir fépéria pourou kárakáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pik mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon." ^{†35} Aerá séria maok, mao pan sám-peaka am arop fárakap nkeap fek Kwarén 'Aesio'rá séria maok, wae maomékir fár. ³⁶ Aenánko maok, am arop ponankor man nkerá paokoprá warákária maok, am fárakapao kor wae fépér. ³⁷ Yino sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono. ³⁸ Am fárakapao fépérapo wae pwi nánko maok, wit ankwapmwaek te sip kápaeantánoria ént solwara mek épériapono.

Sip faokor akwapámp kar

³⁹ Yámar aok nánko maok, am sip mek tére konap fárakapao am apár nke napan maok, am apár te maokeanorá mér mono. Woupwi mekamp you nkeapo maok, kwapwe kare. Aenánko maok, am fárakapamp ninikao sip am mwaek youmpea woupwi mek kárak fek tank naenámpan mpwe. ⁴⁰ Aeria maok, anka fekamp paok ponankor karrá fékéria, anka solwara mek pwar. Tá paok ankwap sip stia me mek yarokwap- nap aokor-aokori pwar. Tá me kor mwaekamp sel narek ér-sampokea pwar. Makia napo maok, sip wae ouwiraó sámpea woupwi fik sakwap. ⁴¹ Aenámpan maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárak mek fumpeyak. Aenánko maok, éntao weaok mwaeknámp korop ko panánkarae yak nánko sip fopwari akwap. ⁴² Tá soldia fákáreramp ninik te takria kalabus fákáre érrá tukupea pirikimpá tukupantáno, man kar fékér mwaria. ⁴³ Aenapan maok, maomp ofisa Polén yae-wourámp kwamp maok sérrá, "Taki kwapono, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékér-kirámp-prá érrá tukupeaka fikanápono. ⁴⁴ Tá ankwap fárakap te sip mekamp yao kárakére má ti, tá ankwap sip fop-warianámp kárakére má tia érrá tukupanápono." Aeránko maok, am fárakap sérámpaokria, yino ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént mek pik mo, fwapono. ^{††}

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

28 Yino fwap koropeaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nánko, am apár amor ke e te Maltano. ² Am mekamp arop fárakap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouriaaponono. Am ke fek warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp arop yaomwi yankia pwarará maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá tukup napo, yae yérenkrá tankáp. ³ Aenánko, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nánko maok, tá tákam-ti yao mek yakea

† 27:34 Ap 27:22 †† 27:44 Ap 27:22-25

yaomwi touwe nukup nánko, ek mankria Polomp yae yampea tokoropeyak. ⁴ Aenánko maok, am fekamp kourteouráp aropao kor am tákam Polomp yae yampea tokoropeyak námp nkea maok sérrá, "Ae te am arop te arop tirá wour i konámp. Mao te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae ankank napo nopok i konámp kwar te, mao yiki yak te monoria námp. ⁵ Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek piká párakap nánko, Pol te touwe kánanke sámmp mo. ⁶ Aenko maok, kourteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok piká párakapria sumpwi naenámpan mpwe ninikria, yépékrá yakáp napan maok, ankár mo karonono. Aenánko maok, am fárakapao sérrá, "Máte kwar ankwapono." ^{††}

⁷ Am tankáp nap fek wonae fik yaknámp apár te am apár amor ke taokeyak konámp arop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá poka námokuráp nap mek yinink kumur fek yinan taokeyak námpono. ⁸ Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér sámpea amp. Aenánko maok, Polo maonámpok youmpea, maomp pourouk yae papria kar toropwap nánko maok, maomp touwe warko fwap. ⁹ Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te ponankor koropapo maok, Polo am fárakapan fwapokwaprá kákámp. ¹⁰ Aenánko maok, am fárakap yae-párak kare ninik fek yinan yaewouria maok, yino sip mek tukupnámp ke fek yino monámp ankank yinan ti-sáponono.

Polo akwapea Rom mekimp kar

¹¹ Yino am apár amor ke Malta mek yinink yunk yakáp. Am mek te taun Aleksandria mekamp sip ouwi tokwaenámp ke fek am mek yépékrá yakeanámpan akwap naerianánko, yino am mek kounkour. Am sip me kor mek te kwekár kwar Susomp tam feaenámp poumou-tarápyaramp wunéri kumwi tenapono. ^{††} ¹² Yino tukupea taun Sirakyus mek yininki yakáp. ¹³ Aea maok, am feknámp tukupea Regium mek ankáránki yakápi ankwap kumur nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknámp korop nánko maok, yino Regium pwar. Tá yinink yámar táman yino tukupea taun Puteoli mek sip pwar. ¹⁴ Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kikipánko maok, am fárakapao yinan sérrá, "Yumo te yinont mapek fákánek yae yakáp mwanapono." Aerapo maok, yino am fek mént yakápi maok, warko am fárakapan pwarará, taun tokwae Rom mek tukup mwaria. ¹⁵ Aenánko maok, Rom mekamp Kristen fárakap yino koropnámp kar wawia am fárakap koropea yinan mwaeak kikip. Yino am fárakapan te Apius maket mek kikipimpono. Am fek te 'Arop Néntép konap Nap Yininkaopwérá sér i konapono. Am fek Polo am fárakapan nkea maok, Kwarén 'Aesio'rá séria, maomp ninik mek wae kárakáre sámmp.

‡ 28:5 Mk 16:18 †† 28:6 Ap 14:11 †† Am kwekár kwaromp poumou tarápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapono. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapono.

¹⁶ Yino tukupea Rom mekángo maok, gavman tokwaerao Polén sérrá, “Fwaponó. Amo nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp yáraknámp soldia méntér yakenke.”

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

¹⁷ Polo Rom mek yininki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop farákapan koropenkria wumwi. Aenángo, am farákap koropea koupoukour napo maok, am farákapan arakrá sér, “Nánaeou tárápu, ono te wokwaek námoku nomp arop fi mek sámpá ouroukup mo, tá nomp toutounápomp loan kor ták-sir moi nampon. Aenampan maok, onan Jerusalem mek fákapea Rom fákáreramp yaek pwar napon. ¹⁸ Aeria maok, onan am fákáreráo Rom mek amp aropao, onomp kot wawanoria pwar napan maok, am farákapao nke nap te, onan sámpwouroump mwanap kwatae ninikinamp ankank te yak mono. Aenángo, onan pwar mwaria napon. ¹⁹ Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok, ono ankwap mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria nampon. Aenampan maok, ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono. ^{†20} Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp ninik te, ono yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi ponankor yépéknámp arop táman méria yépékrá yak nampon. Am fi fek táman oukoumwan onomp yaek sen máma fákap tenapon.” ^{††}

²¹ Tá am farákapao man arakrá sér, “Yinan te Judia mek amp arop te amwan taknap kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am mwaeknámp yinonámpok koropea amoinap kar farákápria, amwan kwatae kar sér moi námpon. ²² Aeno yino te amoku kareao waráp ninik farákáp napo, wa mwaro. Yino te wae mérono: Ponankor némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo Juda ou mek wourékam fi yoronap arop farákapan kar kwatae sérar napon.”

²³ Tá am farákap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop koropea, Polo yakámp nap mek koupoukour. Polo am farákapan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp

kar, tá profet fákáreamp kar aran am farákap ‘Jisasén méranápono’ ria koumouneknámpia kárakáre fek farákáprá akwapea kumur mek. ²⁴ Aenampan maok, arop ankwap farákap ninik nap te am Polo farákápnámp kar te kare karonó. Aeno ankwap farákap te maomp kar karenoria mér mo. ²⁵ Aeria maok, am farákap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup mwaria napo maok, Polo kar ankwap arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao nomp toutounápén profet Aisaiamp top kor feknámp arakrá sér,

²⁶ ‘Amo akwapea am arop farákapan arakrá sérampo: Yumo te kápae kare por kar wa mwanapan maok, Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono. Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok, yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.

²⁷ Am arop fákáreamp ninik te ankár épérépi yak nánko,

Tá am farákap kar wa mwanap woupwi te kokwae. Tá am farákapamp yi wouri yakáp mwanaponó. Takria am farákap ankank ankwap nkeria, kar wawia am kar fi méria ononampok arákarrá korop napo, ono am farákapan fwapokwapi papantáno.’ [‡]

²⁸ Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria kwapwe kare térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaonapok sámpkérép tenámpara, am farákap te waeman wa mwaria napon.” ^{‡†}

²⁹ Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok, námoku kok sérarrá téréménkrá tukup.

³⁰ Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek yak námp fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap mek korop napo nkerá te, ‘Fwaprá kar korop naponó, nap mek koropenkrá sér i konámpon. ³¹ Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp firáp taokeyak konámpan farákápria maok, Jisas Krai Tokwae Karamp kar yénkrá farákáp konámpono. Mao kar farákap naeria te apáp mo námpara, arop ankwap te man te taokor mono.

† 28:19 Ap 26:32 †† 28:20 Ap 26:6

‡ 28:27 Ais 6:9-10 †† 28:28 Ap 13:46

Rom

Mekia Akwapnám Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámpon. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran 'Yae-párak kare koumteouráp arop'rá sénámpon.

1 Ono Pol, ono Krai Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, 'Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap' rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. †

² Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran 'Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenampon'rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono. ³ Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpon. ⁴ Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, "Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono.

^{††5} Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sámp namp te, Kraiomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaaka má karaok paokop mwanapria nimpon. ^{†6} Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

⁷ Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákáriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸ Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napono. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére namp fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. ^{††9} Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar

farákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpon. ^{††10} Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria namp kwamp te, mao onomp mwaek kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon. ^{††11} Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon. ¹² Ae naenampara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énéki nomp ninik mek kárákáre sámp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³ Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap téreao onan taokor fákeyak námpon. ¹⁴ Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami namp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaek yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon. ¹⁵ Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárákap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

'Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno'rá sénámp kar

¹⁶ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwará-pae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor mént érékép nánko, korop napon. ^{††17} Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia 'Yae-párak kare arop'rá sénámpan yénkép námpon. Am te nomo

† 1:1 Ga 1:15 †† 1:4 2 Ti 2:8 † 1:5 Ga 2:7 †† 1:8 1 Te 1:8

‡ 1:9 Ef 1:16 ‡† 1:10 Ro 15:23-24 ‡‡ 1:16 1 Ko 1:18,24

Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nángo, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpon: "Arop fárákap Kwarén mér napo maok, mao man 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon." †

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeak paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárákap nopo touwe kwatae sánk konámpon. †¹⁹ Am te apae riteanápe, am fárákap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon. ²⁰ Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákare tokwae yaká yak naenámp kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te 'Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono'rá sénaenámp pourou mono. ‡

²¹ Kwarén te wae mér napao maok, mao te 'Kwar kareno'rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén 'Aesio'rá sér mo napon. Am fárákapamp ninik te épépérepí akwapria, ninik nti mérté te kirikip yak námp niamp námpon. †²² Am fárákap támao kwekápria sérrá, 'Yino te mér tokwaeráp'rá sénapao maok, épérep kari tukup napon. ²³ Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, takam niamp, tá sipar niamp yoroia, am ankank táman lotu i konapon. ‡

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nángo, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, oumnámp ninikaok paokopria maok, popwarápe sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon. ²⁵ Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákap kwaporok pwate nángo, am fárákap námokuráp pwarápe konap kikiank ninik mek yakáp napon. Tá am fárákapamp koumteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman koumteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon.

²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuaok kor náráp koumteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápe mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourou touwe kwatae sámp konapon. ††

²⁸ Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nángo maok, námokuráp ninik kwataeak paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napon. ²⁹ Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nángo maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporá paokop i konapon. Poupwekápria, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapon. Tá ankwap fárákap kánánkámp sérarrá paokopria, ³⁰ tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokopria maok, Kwarén kor yoporá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumpria paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapon. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon. ³¹ Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konapon. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon. ³² Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, "Taknap arop fárákap te faokor mwanapon." Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákarrá maomp e sakap konapon.

Kwar kotnámp te 'Yae-párák kareno'rá sénámp kar

² Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te 'Ono kwatae ninik moi namp'rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourou kuri akwap námpon. ² Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono. ³ Amo arop ankwapao nángo, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan

† 1:17 Ro 3:23; Hab 2:4 †† 1:18 Kl 3:5-6 ‡ 1:20 Sng 19:1

†† 1:21 Ef 4:17-18 †† 1:23 Sng 106:20

††† 1:27 Wkp 18:22

pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape? ⁴ Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párak kare ninikria yépékrá yak námp te, 'Am te kánanke kwatae' ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono. ⁵ Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kot-námp yae fek te youpoukwapriaka amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámp. ⁶ Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámp. ⁷ Arop ankwap fárakap kárakárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon. ⁸ Aeno ankwap fárakap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárakapan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ⁹ Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámp. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon. ¹⁰ Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párak kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énéni sámp mwanapon. ¹¹ Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. †

¹² Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárakapan lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámp. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukouprá am arop fárakapan kot naenámp. ¹³ Arop lo kar wawiaka mántwaok yáarak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yáaraknámp aropan saráp Kwaro man yae-párak kare aroponorá sénaenámp. ¹⁴ Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárakap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napon. ¹⁵ Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárakapamp ninik mek sánkeakámpan érik yéncép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, "Am te kwataenono." Tá yae-párak kare ninik nánko, 'Am te kwapwe karenorá sér i konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yéncép nám niampon. ¹⁶ Nánkár wakmwaek

† 2:6 Mt 16:27 †† 2:8 2 Te 1:8 † 2:11 1 Pi 1:17 †† 2:13 Mt 7:21; Je 1:22

Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraisén sánk nánko, mao tére naenámp. Ono farákámp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámara kar yak námpon. ††

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

¹⁷ Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, 'Yino te Kwaromp firápara, fwapono' ria yiráp e narek sampok konapon. ¹⁸ Yumo te Kwaro 'Arakrá térenk'ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákámp napo, méria yakáp napara, 'Yae-párak kare ninik námpara, yino te kwapwe karenorá sénapon. ¹⁹ Yumo te arakrá ninik i konapon: 'Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapwéria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yéncép mwanámpon. Yino te arop kirikip mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yéncép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.' ²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yéncép napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan 'Oukuni kwapono'rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene. ²² Yumo sérrá, 'Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono'rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén 'Mono'rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene. ²³ Yumo te warákár sérrá, "Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono." Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon. ²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámp: "Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e apárok sámp-anámp napon." †††

Yipi fárakap konap kar

²⁵ Karenono, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárakap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárakap moinal arákár napon. ²⁶ Aeno arop fárakap maomp yipi fárakap moi napao, loaok yae-párak kare ninik fek yáaraknámp arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárakapnap arop niamp napon. ²⁷ Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárakap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárakap moi napao loaok yae-párak kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape. ²⁸ Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárakap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankána. ²⁹ Aeno arop námokuráp ninik meknámp kar Juda námp kwamp te mao te Juda kare

†† 2:16 1 Ko 4:5 ††† 2:24 Ese 36:22

támaono. Tá yipi fárakap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpono. †

'Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono'rá sénámp kar

3 Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi fárakapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie? ² Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwakwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwae kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. ³ Kareno, Juda ankwap fárakap am kar níkia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? ^{††4} Mo karon. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niampon:

"Kwar e! Amo te yae-párak kare ninik fek onan kot napon. †

Tá amwan kot mwaria ninik napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon." ‡

⁵ Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik kwapwe kare érik yéknép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámpon? Kwar te nopok onomp kwatae ninik fek touwe sámp námp te 'Am te pwi mo námpon'rá sér mwanámpon nie? Mo karon! Kwar te yae-párak mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup naenampon? ⁷ Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yéknép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sámp naenampon? ⁸ Arop ankwap fárakapao onan wouroumprá kwekárá sérrá, "Polo arakrá sénámpon, 'Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yéknép mwanámpon.'" Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae kareno. Makrá sérnámp aropan te Kwaro waeman yae-párak kare ninik fek am fárakapan kot naenampon.

Yae-párak kare ninikráp arop ankwap yak mono'rá sénámp kar

⁹ Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokocono? Ono wokwae arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon. ^{††10} Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

"Arop ankwap yae-párak kare ninik i konámp arop yak mo karenono.

¹¹ Arop ankwap yae-párak kare ninik fi fwapia mér mo,

Tá arop ankwap Kwarén oupourouk námp yak mono.

¹² Arop ponankor Kwarén te wae pwate napon. Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek kwatae kare arop yakáp napon.

Am ou mekamp arop ankwap kwapwe kare ninik mo kare napon. [‡]

¹³ Am fárakapamp kar kwatae sérnámp top kor te arop papnap apár me kikir akwap nánko, mákáre aok konámp niampi napon.

Am fárakapamp táp meknámp te kápa kare kwekár kar sér i konapon.

Am fárakapamp táp mekamp kar touwe te karnaerao arop yamp nánko,

sumpwi konámp niampao top koupouri yak námpon. ^{‡‡}

¹⁴ Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar sérar i konapon." ^{‡‡‡}

¹⁵ "Koupour yopor yonkwae pwarámpria arop ankwap tirá wour i konapon. [§]

¹⁶ Ankár takrá paokopria maok, Kápa kare aropan nkwakwe make sokororia maomp ankankan kor souroumpoura waerá ninik mek kápa fápárámprá kák napon.

¹⁷ Ankwap fákárerént ankárankamp ninik fek yakáp i konap ninik te mér mo napon.

¹⁸ Kwaro námwan naeanria kánanke apáp mo i konapon." ^{§†}

¹⁹ Nomo te wae mér, má kápa kare kar lorao sénámp te, loramp yae ankore mek yakápnámp arop fárakapan sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao sérrá, 'Ono te kwapwe kare aropono'rá sénaenampon pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te kwatae niniki tenámpon. ²⁰ Arop lo karaok saráp yarak námp te, Kwaro nke námp fek yae-párak kare yaknámp arop yak mono. Lo te párak nomp kwatae ninikan yéknép námpon. ^{§††}

Arop Kraisen mér námp te 'Yae-párak kare arop'rá sénámp kar

²¹ Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yéknép námp te, námoku nke námp fek yae párak kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae páraknámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraisen mérnámp aropan fwapokwapia yae-párak kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénámp te, am Kwaronámpon kwapwe kare ninik táman farákápnámp napon. Am ninik te araki yak námpon: ²³ Nomo ponankor waeman kwatae niniki tenámpara, nomo

† 2:29 Kl 2:11 †† 3:3 2 Ti 2:13 ‡ 3:4 Sng 51:4 †† 3:9 Ro 3:23

‡‡ 3:12 Sng 14:1-3 ‡‡‡ 3:13 Sng 5:9; 140:3 ‡‡‡ 3:14 Sng 10:7 § 3:15 Snd 1:16 §† 3:18 Sng 36:1 §†† 3:20 Ga 2:16; Ro 7:7

Kwaromp waeráp kwapwe kare niniként pwi mwanámp pourou mo kareno. ^{†24} Aenámpan maok, Kwaro nomwan ninikia yaewour naeria nomwan Krai Jisasomp tére fek warko yamokwapea 'Yae-párak kare arop'rá sénámp. Am te námoku tére námp fek yae-párak kare arop mono. Krai Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon. ^{†25} Wokwaek kar Kwaro ninikia sérrá, "Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yirirao kwatae ninik tirá épér naenámp-pon." Am taknámp ninik támao Kwaro nomwan yéknéprá: 'Yumo te yae-párak kare aropono'rá sé-nanampria nimpon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae ninik fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, 'Oukoumwan mér mo napon' ria koupour touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan yéknépnámp yae-párak kot i konámp ninik érik koropea yak námp te, nomo wae mér námpon: Kwaro námoku te ankár yae-párak kareao námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman 'Yae-párak kare arop fárakapono'rá sé-naenámp. ‡

²⁷ Aenámpara, námoku támao 'Kwaro nomwan érékép námpono'rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párak kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpon. ²⁸ Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loak paokop nap fek te, Kwaro 'Yae párak kare arop'rá sér mo i konámp. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man 'Yae-párak kare aropon'rá sér i konámp. ^{†29} Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ^{‡30} Juda arop yipi fárakapnámp Jisasén mér námpan Kwaro mént 'Yae-párak kare aropon'rá sér i konámp. Tá arop yipi fárakap moinámp Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor 'Yae-párak kare aropon'rá sér i konámp. ³¹ Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárakáre fek fokopeyak naenámp-pon.

Kwaro Abrahamén 'Yae-párak kare aropono'rá sérimp kar

4 Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér námmp fek apae oupourounkrá nkempono? ² Tá kare Abrahamo kwapwe kare yarakámp fek, Kwaro nkeaka 'Amo te yae-párak kare arop'rá sénánkoría te, am fek táman Abrahamo 'Námo kwapwe kare nampono'rá warákár sénaenámp. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke námp fek te yae-párak kare arop yak mono. ³ Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámp-pon? Am te arakrá sénámp: "Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea,

'Amo te yae-párak kare aropon'rá sérimpon. ^{‡†4} Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, 'Kwaporok sámp nampono'rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono. ⁵ Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párak kare arop yak naenámp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, "Amo te yae-párak kare ninikráp aropono' ri konámp. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwaria 'Yae-párak kare ninikráp aropono'rá sér i konámp. ⁶ Devito kor taknámp kumwiria sérrá, "Aropao mokoprá yarak námpan, Kwaro man 'Yae-párak kare arop'rá sénámp te, am arop te fwap warákár kuno." ⁷ Mao kumwiria makrá sérimpon, "Kápae kare aropamp kwatae ninik te wae Kwaro ponankor tirá épéria torokoria pwate nánko te, am arop fárakap fwap warákár mwanapon.

⁸ Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik warko ník mo, pwar nánko te, am arop te warákár kuno." ^{‡‡}

⁹ Ae te Juda yipi fárakapnap arop fákárerao saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yipi fárakap moi napo kor énéki warákár mwanap nie? Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konámp: Abrahamo Kwarén méránko, Kwaro maomp méran nkeaka 'Yae-párak kare ninikráp'rá sérimpon. ¹⁰ Am te Abraham mokoprá yarakánko Kwaro man ninikia 'Yae-párak kare aropon'rá sérimpon? Mao te wae yipi fárakapea yakánko sérimp ni, tá oukoumwan yipi fárakap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárakap mo nánko, Kwaro man 'Amo te yae-párak kare aropon'rá sérimpon. ¹¹ Mao te oukoumwan yipi fárakap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man 'Yae-párak kare aropon'rá sérimpon. Am yipi fárakap námp fek te arakrá yéknép námpon: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar 'Amo te yae-párak kare aropon'rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárakap mo nap Kwarén mérnep arop, Kwaro am fárakapan 'Yae-párak kare aropono'rá nko, am arop fárakapamp ounápono. ¹² Tá mao te Juda yipi fárakapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárakapea nap fek saráp mono, mérnep fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárakap momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

'Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnep arop ponankoram'rá sénámp kar

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanapono'rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námmp fek Kwaro 'Amo te yae-párak kare arop'rá sérámp kwamp maok, 'Am apár sámpamp'rá sérimpon. ¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro 'Sánk

† 3:23 Ro 1:17; 3:9 †† 3:24 Ef 2:8 ‡ 3:25-26 1 Jo 4:10 †† 3:28 Ga 2:16 ‡‡ 3:29 Ro 10:12

‡‡ 4:3 Stt 15:6; Ga 3:6 ‡‡‡ 4:8 Sng 32:1-2

nanamp'rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnámp ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerampon.

^{†15} Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárakapao lo ták-sináp te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo 'Arop lo ták-sir konap aropono'rá sér mono. ^{††}

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápén, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárakapan sérinámp ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpon námp taknámp am fárakapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námpon te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono.

¹⁷ Am mér námpon fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, "Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroí pwar nampono." Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námpon fek kárakáre yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámpon Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konámpon. [‡]

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenámpaceanrá mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námpon te, aropao wae ankank koropnámpon nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námponámpon mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, "Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniampon mwanapono." ^{††19} Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámpon pourou mo námpono'rá ninik. Aenámpono maok, Abraham te Kwarén mérnámpon ninik te pwar moimpon. ^{††20} Kwaro wakmwaek korop naenámpon ankankan séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námpon pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárakáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon. ²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimpon kar te pwar mono, fwap tak naenámpon mérrá yarakimpon. ²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámpon ninik nkea ninikia maok sérrá, 'Am ninik te yae-párak ninikono' rimpon. ^{†††}

²³ Kwaromp Buk fek yaknámpon kar máte Kwaro ninikia aka 'Yae-párak kare aropon'rá sérimpon te, Abrahamén saráp sér mono. ²⁴ Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námpon am Kwaro támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námpon, mao te nomp méran ninikria, nomwan 'Yae-párak kare ninikráp'rá sénaenámpon. ^{†††25} Kwaro Jisasén 'Numwar aropao

man faropanápono' ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpon ninámpon. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpon papámpon te, am fek táman nomwan 'Yae-párak kare arop'rá sénaenámpon ninimpon. [§]

Kwaro nomwan 'Yae-párak kare'rá sénámp kar

5 Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan 'Yae-párak kare aropono'rá sénámpon. Aenánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomwan éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpon. ^{§†2} Nomo Kwarén mér mwanámpon mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nánko, am támao nomwan warákár sámp námpon. ³ Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourou korop námpon kor warákár mwanámpon. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank korop námpon támao nomp ninik mek kárakáre yakáp mwanámpon sámp námpon. ^{§††4} Nomo ankár kárakáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárakáre nkea warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpon ninikia man yépék'rá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko éréképe naenámpon. ⁵ Ae naenámpona, nomo yépék'rá yakáp námpon te, nomo kwaporok yépék'rá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sámp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámpon ninik kwarákár námpon.

⁶ Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámpon pourou monámpon ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko éréképe naenámpon nánapi pwará námpon. ⁷ Ae te wa loaok akwap konámpon aropantá yaewourria 'Ono sumpwi nae'rá sénaenámpon? Táte fwap ankákárank kare aropao kárakáreria kwapwe kare konámpon aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon. ⁸ Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénpék námpon. ^{§†9} Jisasomp yirirao kwarákareanámpon fek nomwan yáraria pap námpon fek maok, oukoumwan Kwaro nomwan 'Yae-párak kare arop fárakapono'rá sénámpon. Aenámpona, oukoumwan te nomo wae-man mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpona, Kwaro nomwan kot mo, fwapon. ^{§††10} Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámpon arop niampi yakáp nánko, am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námpon souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpon pap námpon. Aenámpona, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námpon fek táman, Kwaro nomwan warko éréképe naenámpon. ^{§††11} Am taki

† 4:14 Ga 3:18 †† 4:15 Ro 5:13 ‡ 4:17 Stt 17:5 †† 4:18 Stt 15:5 †† 4:19 Stt 17:5 ††† 4:22 Stt 15:6 ††† 4:24 Ro 15:4

§ 4:25 Ais 53:5 † 5:1 Ro 3:24 †† 5:3 Je 1:2-3 † 5:8 Jo 3:16; 1 Jo 4:10 †† 5:9 Ef 1:7 † 5:10 Kl 1:22

námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Krai nomo Kwarén yopornámp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak pap-námp kar

¹² Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ^{†13} Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekia ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono. ¹⁴ Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwirao ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárakap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námpnám taknámp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp niampono. ^{††15} Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárakárerao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Krai-somp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párak kare arop yakáp námp te, kwaporok sápnám ankank niampon. ¹⁶ Tá taknámp, am Kwaromp nomwan kwaporok sápnám, tá Adamomp kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárakapan te, Kwaro ankár kotia am fárakapan 'Yumo te yaomwi mek pik mwanaponora' sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámp fek, Kwaro 'Yumo te yae-párak kare arop fákáre'rá sérimpono. ¹⁷ Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sápnám am te sumpwiramp kárakáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárakapan 'Yae-párak kare arop'rá sénánko, am fárakap Jisas Krai-somp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸ Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik táman ninikia fwap nomwan 'Yae-párak kare arop'rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp

mwanámpon. ^{†19} Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop ankwap ankárank karwaok akwapeanánko, am ninik fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop mwanapon.

²⁰ Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sám-pria, lo ták-sira wae. Aeria am fárakap kápae kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am fárakapan aropomp tokwae námpon. ²¹ Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Krai-somp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párak kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. [‡]

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námpon'rá sénám kar

6 Aeno oukoumwan te nomo apaera sér mwanámpon? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánám-pár yaewour naenámpnora'rá sér mwanám nie? ² Tak mo kareno. Nomo waeman arop sumpwi konámp-nám araknámp sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námp te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon? ³ Nomo waeman Krai Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie? ⁴ Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wok-waekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárakáre tokwae fek Kraisént apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. [‡]

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanám kar

⁵ Nomo mao sumpwi námpnám taknámp nomo kor sumpwi námp te, am te nomo Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárám námpao kor taknámp Kraiso fárámámp mént fárám námpon. ⁶ Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárakáre nomp ninik mek yakrá tére konámp te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono. ^{††7} Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sámp-fákeyak mono.

⁸ Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi nám niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon. ⁹ Nomo te wae mér námpon: Krai apár me meknám warko fárám námpara, mao te warko sumpwi mono.

† 5:12 Stt 3:6; Ro 6:23 †† 5:14 1 Ko 15:21-22

‡ 5:18 1 Ko 15:22 †† 5:21 Ro 6:23 †† 6:4 Kl 2:12 ††† 6:6 Ga 2:19-20

Sumpwi te kárakáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ^{†10} Mao te wae ankárank por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárakáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. ^{††11} Aenámpnám taknám yumu kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárakáre fek yakáp mono. Waeman Krai Jisasént kómpá yakáp napara, yumu kor Kwarént yiki yakáp napon. ‡

¹² Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nánko, am ninikaok tukup mwanape. ¹³ Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwapon. Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknám fárámpea yiki yak konámpnám taknám yiráp pourou ntia-ka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nánko maok, yumu yae-párak kare ninikaok paokop mwanapon. ¹⁴ Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumu te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párak kare ninikamp tére arop yakáp mwanámp kar

¹⁵ Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp nám te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karon. ^{††16} Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapon. Ae konapara, taknám yumu kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nánko, yumu te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumu Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke nám fek yae-párak kare arop mwanapon. ^{††17} Kare karon, wokwaek kar te yumu kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknep kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon. ¹⁸ Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párak kare ninikamp tére arop yakáp napon. ^{††19} Yiráp ninik te oukoumwan kárakáre mo námpantá, ono arop tokwae ntia maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumu yiráp pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párak kare ninikamp tére

† 6:9 Yé 1:18 †† 6:10 1 Pi 3:18 ‡ 6:11 1 Pi 2:24 †† 6:15 Ro 6:1 †† 6:16 Jo 8:34 ††† 6:18 Jo 8:36

arop yakápria maok, ankár yae-párak kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

²⁰ Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párak kare ninik te yumwan poukeyak mono. ²¹ Yumo wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumu pwarápae napon. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono. ^{††22} Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumu te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumu fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ²³ Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére nám fek nopok ankank sánk konámpon. Am nopok sánknám ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sámp nám te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sámp námpon. §

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

7 Kémpiyae tárápu, ono máma kar te wae lo méri yakápnep arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak nám fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumu ará ninik wae mér naponorá ninik nampon. ² Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak nám fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono. ³ Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, 'Mao te kokopor yupuno'rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank nám te mao te lo ták-sir mo, fwapon.

⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumu kor taknám Krai-somp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Krai-somp. Am arop te manénkir apár me meknám fárám nám te, Kwaromp tére kwapweria yaonám ki tankáp mwanapria ninámpon. ^{††5} Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak nám támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonám ki kwatae tankáp napon. ^{††6} Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnám ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpon. §†

††† 6:21 Ro 7:5 § 6:23 Ro 5:12,15 †† 7:4 Ga 2:19 ††† 7:5 Ro 6:21 §† 7:6 Ro 8:2

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

⁷ Aenámpara, 'Lo te kwatae námpono'rá sér mwanámp nie? Mo karonó. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, "Amo te ankwapamp ankank kikianki kwapono." Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenóra mér nanampon? ⁸ Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao kikiank ninik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te arop sumpwi tenámp niamp naenampono. ⁹ Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp nánko, ¹⁰ ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, 'Loaok akwapria yiki yak nanapono' ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámpon. ¹¹ Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanampao, am kwatae ninikao onan kwekáriaaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon. ¹² Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párak kareria arop yaewour naenámp kwapwe kareno. ^{††13} Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námp nie? Am te mo karonó. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanáko, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao 'Numwar takano' ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, 'Kwatae ninik te kwatae kare ankankono'rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yénképrá: 'Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.'

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

¹⁴ Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono. ¹⁵ Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon. ¹⁶ Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria nampan, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpon. ¹⁷ Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae

† 7:7 Kis 20:17 †† 7:12 1 Ti 1:8

onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao námpon. ¹⁸ Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wokwaekamp ninikaoi yak námpara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárak yak mo kare nánko maok, kwapwe kare ninik fek yáarak nae nampan kor épérépi yak nampon. ¹⁹ Kare karonó, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yáarak nae nampao, am ninik te sámpea yáarak moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar naenampano, nopok am táman warko takrá tére konampon. ²⁰ Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yáarak namp te, apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nánko nampon.

²¹ Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan nánkáráp fákeyak konámpon. ²² Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon. ²³ Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námp te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou mwaek yaknámp kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon. ^{‡24} Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námp te, onan wa yaewour nánko, máamá sumpwiramp pourou pwar nanampon? ²⁵ Aenampan maok, ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisons tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. ^{‡†}

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

8 Oukoumwan te nomo Kraisonsént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono. ² Oukoumwan te nomo te Kraisonsompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárákáreráo kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono. ³ Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank loaok tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono. ⁴ Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párak kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. ^{‡†}

‡ 7:23 Ga 5:17; Jer 4:1 †† 7:25 1 Ko 15:57 †† 8:4 Ga 5:16

⁵ Arop fárakap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárakapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon. ⁶ Aeno aropamp épi ninikaok saráp yáarak námpt te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yáaraknámpt arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámpon. ¹⁷ Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yáarak námpt te, Kwarén yopornámpt aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loaok nae-námpt te pwi mo kare námpon. ⁸ Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yáarak námpt te, Kwaro warákárnámpt ninikaok naenámpt pourou mono. ⁹ Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraiomp Spirit yak mo námpt te, mao te Kraiomp arop mono. ¹⁰ Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námpt fek waeman yae-párak kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon. ¹¹ Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraiséen apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámpt yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námpt fek Kwaromp tárápu yakáp námpt kar

¹² Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaok námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámpt yak námpt te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon. ¹³ Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ¹⁴ Arop ponankor Kwaromp Spiritao paokop nap te, am arop fárakap te Kwaromp tárápu. ¹⁵ Kwaro yumwan sánknámpt Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén 'Ayao'rá wumwi ri konámpon. ¹⁶ Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énéenki érik sérrá, 'Nomo Kwaromp tárápu yakáp námpt'rá sér i konámpono. ¹⁷ Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompór nánapi pátenámpt ourour te Krai sámp námpt námpt taknámpt mwanám-

pon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námpt fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpt námpt taknámpt sámpéanámpt te, nomo kor Kraiséen yáamar mek wae tokwae kwapwe fek énéenki yae-párak kare yakáp mwanámpon. ¹⁸

Nánkár wakmwaek nomo yáamar mek kwapwe kare tankáp mwanámpt kar

¹⁸ Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnámpt nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yáamar mek sámp naenámpt wae te yoporop tokwae karono. ¹⁹ Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik fárakár mwanámpt kean kárakáre fek yépékrá yakáp námpon. ²⁰ Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párak yak mo, kounkour námpon. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépékrá yakáp nap te arak naenámpon: ²¹ Oukoumwan tomore naenámpt ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ²²

²² Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroí námpt te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámp-prá fépén i konámpt námpt taknámpt fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpon. ²³ Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námpt te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámpt kwapwe kare ankank ni-ampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan 'Náráp tárápu' ria érik sénámpt fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpon. ²⁴ Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépékrá yakápánko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámptria yépékrá yakápanámpan wae nke námpt te, warko yépék mono. Táte arop ankárankao wae nke námpt te, warko apaerá yépék naenámpanáp. ²⁵ Aeno nomo oukoumwan nke monámpt ankankan maok, táman nke mwanámptria am táman ninik kárakáre fek yépékrá yakáp konámpon.

²⁶ Tá ankwap te, kárakáre monámpt arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámpt mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknámpt saráp yonkwae touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námpt yaewour i konámpono. ²⁷ Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárakap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon.

²⁸ Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá

† 8:6 Ga 6:8 †† 8:9 1 Ko 3:16 † 8:13 Ga 6:8 †† 8:15 2 Ti 1:7; Ga 4:6 †† 8:16 1 Jo 4:13

††† 8:17 Ga 4:7; Yé 21:7 ††† 8:18 2 Ko 4:17 † 8:20 Stt 3:17-19 †† 8:21 Yé 21:1 ††† 8:23 2 Ko 5:2-4

warákárnámp arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téteria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknámp arop fárákap te Kwaro 'Warko érékép nanamp' ria wumwi námp támaono. ^{†29} Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapamp naenáp yak naenámpon. ^{††30} Am arop fárákap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénámp te, 'Yumo te yae-párák kare arop'rá sérínámp arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk námpon. ‡

'Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono'rá sénámp kar

³¹ Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp. ³² Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sámp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sáp naeria námpon. ³³ Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámp. ³⁴ Nomwan te wa 'Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap'rá sénaenámpon? Waeman Kraiso sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpon. †

³⁵ Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárámp nám-pao ni, touwe sámp nám-pao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yaeporokweao ni, wae waempyam mo nám-pao nie? Apáp mwanámp ankank korop nám-pao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraiso mekamp te pwarokwap mono. ³⁶ Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá, "Yino waráp arop fi yakáp námpara, kápae kare por yinan tirá wour i konapon. Arop fárákapao yinan nke nap te, yéknéprá kák mwanap sipsip niamp námpono."

³⁷ Aeno Kraiso nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpon. † 36

‡ 8:27 Sng 139:1 † 8:28 Ef 1:11 †† 8:29 1 Jo 3:2 ‡ 8:30 2 Te 2:13-14 †† 8:34 1 Jo 2:1; Hi 7:25 †† 8:37 2 Ko 4:8-11

Sng44:22' ³⁸ Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao nie? Oukoumwan yakápnep ankankao ni, wakmwaek korop naenámpanáp ankankao nie? ³⁹ Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourouk mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Kraiso Jisas námpan sámp námpon. ††

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

9 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraiso mpara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koropea Kraiso mek firáp yakáp mwanapon. ⁴ Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sámp námp tane, am fárákap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárákap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárákapan sérrá, 'Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp' rimpon. Mao am fárákapan námokuráp lo karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yéknépámpon. Tá mao 'Ono yumont yakriaka yaewour nanampono'rá sérímpon. ⁵ Am fárákapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro! †††

Kwaro koumteouráp aropan náráponoria nánkárápámpan sénámp kar

⁶ Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono. ⁷ Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekamp saráp waráp firáp yakáp mwanapon' rimpon. ⁸ Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp

††† 8:39 Jo 10:38 ††† 9:5 Mt 1:1-2; Jo 1:1 § 9:7 Stt 21:12

nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápu. Am tak nap te Abrahamomp finon. ⁹ Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárakáre mént korop nanko te, Sara kárakáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. ¹⁰ Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekán sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimpon kar ankwap aran ninikenke. ¹¹ Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekán 'Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp' rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénpék námp. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono. ¹³ Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámp, "Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon." †

¹⁴ Kwaro am tak námp ninik nángo te nomo 'Pwi yak mono'rá sér mwanámp nie? Mo karon. ¹⁵ Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, "Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon." ¹⁶ Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropomp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námp. ¹⁷ Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimpon karan kumwimp te arakrá sérimpon: "Ono amwan 'King yakae'rá séri namp te, onomp kárakáre tokwae amwan yénpék nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon." ¹⁸ Aempara, nomo wae mér námp: Kwar te arop ankárankampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámp. Tá ankwap te monoria kárakáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámp.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

¹⁹ Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: "Ae te Kwaro arop ankárankrá náráponoria nánkáráp námp kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámp? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámp." ²⁰ Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man 'Amo onan apaerá makrá yoroi nap?'rá sénaenámp nie? ²¹ Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe

† 9:9 Stt 18:14 †† 9:11-12 Stt 25:21,23 † 9:13 Mal 1:2-3
 †† 9:15 Kis 33:19 †† 9:16 Ta 3:5; Ef 3:9 ††† 9:17 Kis 9:16
 ††† 9:20 Ais 45:9

yoroia maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákri-aka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie? ²² Kwaro kuri tak i konámp. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénpék nángo maok, ponankor arop maomp kárakáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nángo, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yénpék yak námp. ²³ Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntiaka kárakáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop fárákapan nénk nae ritea námp. Am aropomp sámp mwanap arop fárákap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámp mwanámp. ²⁵ Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámp ninik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

"Wokwaek te

am arop fárákap onomp firáp yakáp moiapao maok, wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.

Wokwaek te am fárákapan

ono warákár moiamp maok,

wakmwaek te ono am fárákapan

warákár kare nanampon. †

²⁶ Am némpouk te ono sérrá,

'Yumo te onomp arop fi mono' ri nampan maok,

am némpouk táman ono sérrá,

'Yumo te yaká yak konamp Kwar

onomp tárápu'rá sénámp." ††

²⁷ Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: "Juda fi éképouk kárak kápae niamp arak nángo te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar érékép naenámp." ²⁸ Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koroepa apárokamp arop ponankor youroukoupia kápae kare aropan 'Yumo te faokoren'rá sénaenámp.

²⁹ Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérimpon: "Aeno yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomoro mwarámp." ††

Juda fi mér kare moria, yae-párak kare arop yakáp monap kar

³⁰ Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párak kare arop yakáp mwaria tére kárakáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párak kare aropono. ³¹ Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupouroukapao maok, am lo nke moria, yae-párak kare arop yakáp mono. ³² Am te Jisasén mér nap fek yae-párak kare ninik sámp te mono, námoku téra am fek yae-párak kare arop yakáp mwanámp mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikirip

§ 9:21 Jer 18:6 † 9:25 Hos 2:23 †† 9:26 Hos 1:10 †
 9:28 Ais 10:22-23 †† 9:29 Ais 1:9

konap niampara, ³³ Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:

“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek arop pu tikíp mwanap yumwi ankárank páte nampon. Ono kárakáre kor yumwi páte nanko, arop kápae kare nke moitea tukupria am yumwi fek pu tikípria sikiríp mwanapono. Arop man mér námp te kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono, mao sénámp kar kare kar korop naenámpono.” †

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

10 Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon. ² Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárakáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon. ³ Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párak kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárakáre fek, yae-párak kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párak kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. ⁴ Am fárákap te mér mo napon: Kraisen te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisen mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp napon.

⁵ Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párak kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan yiki yakáp mwanap nénk konámp.”

⁶ Aeno nomo Kraisen mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párak kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámpono?’” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁷ Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámpono?’” [Am te Kraisen warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁸ Aenapan maok, mámara kar fi kor ninik te ará:

“Kwarén mér mwanap kar te wae yino érik farákápeanánko waeman yiráp wonae fik yak, tá yiráp ninik mek yak, tá yiráp táp mek yak námpon.” †

⁹ Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námp karenoria mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámpono. ¹⁰ Nomp ninikao Jisas Kraisen mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámp. Tá nomp am mér námp érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.

† 9:33 Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8 †† 10:3 Ro 9:31-32 ‡ 10:8 Lo 30:14

¹¹ Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare námp te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ¹² Kwar Tokwae ankárankamp tá-mao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankárankamp pourouráp ninik fek saráp námp. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámp. ¹³ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámpono.” ††

¹⁴ Aeno arop fárákap man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákap kar wa mwanapon? ¹⁵ Tá kar farákáp naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámp: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámp aropan nkea te warákár kare mwanapon.” †††

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

¹⁶ Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá ninik námpon?” ¹⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanámp sámp konámp. Am kar nomo wa námp te Kraiso námpan farákápnap karono. ¹⁸ Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámara kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi napono.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:

“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar waeman apár-apár ponankor, némp-némp ponankor akwap námpon.” ††

¹⁹ Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápámp kar aran ninikenke:

“Ono e moráp kánanke kwatae yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko, amnamp ninik támao yumwan am fárákapan kokwarokria yopor mwanap ninik sánk naenampon.” †††

²⁰ Aisaia kor kar kárakáre fek arakrá sérimpon, “Arop fárákap onan oupouroukia nke moinap te oukoumwan onan wae nke napon. Arop ankwap fárákap onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárákapao nke nap fek te ono wae érik korop nampon.” ††

†† 10:11 Ais 28:16 ††† 10:12 Kl 3:11; Ga 3:28 †††† 10:13 Jol 2:32 †††† 10:15 Ais 52:7 § 10:16 Ais 53:1 ††† 10:18 Sng 19:4 †††† 10:19 Lo 32:21 †† 10:20 Ais 65:1

²¹ Aeno Aisaia te Israel firan ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae kare por am kwekáprá ták-sir i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae ná-napia yépekrá yak konampon.” †

Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp kar

11 Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi mekamp kounteouráp aropan te ponankor sínamp nie? Mo karonó. Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ^{†2} Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá, ³ “Tok-wae Kar e, arop fárákapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámp éper naponó. Aenapo, ono ankáránkamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.” ^{†4} Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnámp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi naponó.” ^{†5} Taknámp, oukoumwan máma ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon. ⁶ Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar mono.

⁷ Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárákareap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop ankwap fárákapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik kárákare námpara, sámp moiap te. ⁸ Kwaromp Buk fek sénámp niampón: “Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap niampi pap nángo,

yirao kor Spiritamp ankank nke mo, woupwirao kor wa moimpon te, Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpon.” †

⁹ Devito kor takrá sérimpon, “Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo, kwapwe kare ankank fek warákareaka, mao te wae, amont yae-párak yakáp námpan mpwe yonkwae napo, amo touwe kwatae nénk napo, nape firao apár me mek pik námp niamp mwanapon. ††

¹⁰ Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo, nke mwanap pourou mo mwanapon. Am fárákap kápae sámp nap fek te, ankár kare kor nánákápia páte napo, ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

¹¹ Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jis-én mér mo nap te, wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karonó. Am fárákap Kwarén younkwe sínapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe kare ninik mao ankwap firan takrá tére námp nkea kokwarokrá kikiank mwanapia námpon. ^{††12} Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sámkap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp kounteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor kounteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.

¹³ Aeno oukoumwan te ankwap fi kounteouráp arop yumwan kar sámk nae nae: Kwaro onan sámp-kérép nám te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tok-wae kar ankankonoría aesioría warákár nampon.

¹⁴ Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nampon. ¹⁵ Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar nám te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koropea méntér ankáránkamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nángo te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknámp mwanapon.

¹⁶ Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sámk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nángo te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷ Israel fi te yao oliv kwapwe niampán maok, Kwaro yowe ankwapmwaek karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknámp oliv yowe kor niampán maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp nám niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon. ¹⁸ Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námpá niniki kwaponó. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sámk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sámk konámpon.

¹⁹ Aeno yumo te ‘Kwaro am yowe kare karámp-tákap-námp fi te, ankwap fi námwan am fek kirimp naeria ninámpono’ ria sér mwanape. ²⁰ Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámp fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te ‘Ono wae mér nampono’ ria warákár-séri kwaponó. Apáp fek yakáp kip. ²¹ Kwar

† 10:21 Ais 65:2 †† 11:1 Fl 3:5 † 11:3 1 Kin 19:10,14 †† 11:4 1 Kin 19:18 †† 11:8 Lo 29:4 ††† 11:9 Sng 69:22-23

††† 11:11 Ap 13:46

te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono. ²² Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropomp naenámp ninik, tá yopor naenámp ninik méntér i konámpono. Arop Kwaromp ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp kwapwe kare ninik mek yae-párak yakáp napono. Mo naporía te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon. ²³ Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kírímpea pwar naenámp. Kare karonó, Kwar te fwap warko mént kírímpea pwar naenámp. ²⁴ Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoropea oliv kwapwe mek kírímpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kírímpea pwar naenámp.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yénkép naerianámp kar

²⁵ Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpeyáknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárakap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárakáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koropea mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon. ²⁶ Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:

“Arop ankárank Israel firan érékép naeria yépekrá yak námp, Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámp. Mao te Jekopomp fekamp koumteouráp arop ponankor yaewour nángo, kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.

²⁷ Am ke fek táman ono am fárakapént kontrak yororia maomp kwatae ninik ponankor tirá épéria pwar nanampon!” ††

²⁸ Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sínaponó. Aeria maok, am fárakap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fárakapan te, oukoumwan nouroupi yak námpon. Mao te maomp appyaenámpén ninik námp kwamp, am tak námpono. ²⁹ Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpría pwar mo i konámpon. ³⁰ Wokwaek yumo

te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámpon. ³¹ Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpon aropomp am fárakapao kor wakmwaek sámpon mwanapon. ³² Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákápá fákeyak námp te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³ Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik námp niámpon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria ankwap aropan fárakáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono. ³⁴ Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

“Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon? Tá wa mokop man ninik sánk námpon?

³⁵ Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko, Kwaro nopok man sánk naenámp?

Am te mo karonó.” †

³⁶ Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon. ††

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

12 Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárakáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ^{††2} Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwaponó. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanaponó. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapon. †††

Yiki Kor Spiritamp ninik fek tére mwanámp kar

³ Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwaponó. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-

† 11:22 Hi 3:14 †† 11:27 Ais 59:20-21

‡ 11:35 Ais 40:13; Jop 41:11 †† 11:36 1 Ko 8:6 †† 12:1 Ro 6:13 ††† 12:2 Ef 4:22-24; 5:17

párák kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. ¹⁴ Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére napon. ⁵ Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisen mér námpara, ankáránkamp finono. Nomo ankákáránk ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énéni ki yakáp námpon. ††

⁶ Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákáránkrá moumountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno. ⁷ Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisámp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno. ⁸ Táte arop ankwap ankwap farákápamp ninik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno. ‡

Nomo ankár ankwapyaeánáp fárákapan nouroup kare mwanámp kar

⁹ Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwapon. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip. ¹⁰ Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ††

¹¹ Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapon, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ‡‡

¹² Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. ‡‡†

¹³ Aeria maok, Kwarén mérnáp arop ankwap fárákáp ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

¹⁴ Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén 'Am fárákapan yae-párák kare yaewourae'rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapon. ‡‡†¹⁵ Yumo te ankár warákáránknáp aropént

warákáránk kipo. Tá yumo éménknáp arop fárákápént éménk kipo. ¹⁶ Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwapon. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. ⁵

¹⁷ Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák kare ninikaok paokop kip. ^{§†18} Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap ninik sámp kwapon. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankáránkamp ninik fek yakáp mwanap ninikan saráp oupourouk kipo.

¹⁹ Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria niniki kwapon. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, "Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkáráp onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon." ^{§††20} Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént níkip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninikia pwarápaek tokwae sámp naenámp. ²¹ Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok, kwatae ninik apárok sámp-anámp nanapon.

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

13 Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. ^{§†2} Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar tákpwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon. ³ Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapon. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon. ^{§††4} Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknámp aropan touwe kwatae sánk naenámp. ⁵ Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon. ⁶ Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapon. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére kárákáre fek taokeyakáp kon-

† 12:3 Ef 4:7 †† 12:5 1 Ko 12:12 ‡ 12:8 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11 †† 12:10 1 Pi 1:22 ‡‡ 12:11 Kl 3:23 ‡‡† 12:12 1 Te 5:16-18 ‡‡‡ 12:14 Mt 5:44; Lu 23:34

§ 12:16 Ro 14:19; Fl 2:2-3 §† 12:17 1 Te 5:15 §†† 12:19 Lo 32:35; 2 Te 1:6-7 §‡ 13:1 Ta 3:1 §†† 13:3 1 Pi 2:13-14

apono. ⁷ Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo. †

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámp kar

⁸ Yumo te ankank nopok sánk mwanámpria, kwa-porok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapon. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sámpnám ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár nám te mao waeman loaok kar námpon. ††⁹ Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak nám am tapokwap nám te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnám taknám, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon. ††¹⁰ Arop ankwapan nouroup i konám te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konám te, mao Kwaromp loaok kar i konámpon. ††

Ankár yae-párak kare paokop mwanámp kar

¹¹ Ono yumwan mámá ninik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnám ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwae kar Kraiséen manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakámpon. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop námpon. ¹² Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnám wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ††¹³ Nomo te arop wae fek paokop i konapnám taknám yae-párak kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. †††¹⁴ Yumo te yumokuráp wokwae kamp pourou fekamp ninik kwatae fek paokopi kwapon. Yumo te ankár Jisas Krai Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirimpea paokop kipo. †††

Nomo ankwapamp yáran kwatae youroukoup mo mwanámp kar

14 Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yáran te, Kwaro onan warákár námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwae akwapnám ninik táman yopori kwapon. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ⁵² Arop ankwap Kwarén mér kárakáre nám te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanampan mpwenámp arop te, fir émi fár mo i konámpon. ³ Tá arop fir ponankor fwap fári konám aropao, fir émi fár monám aropan nkea ninikrá wouroump-séri kwapon. Tá nopok fir émi fár mo i konám aropao fir ponankor fwap fánám aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponora niniki kwapon. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono. ⁴ Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Táte mao kárakáre fek fokopeyakria tére nám, tá mao piká párákap nám, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenampon. Aeno mao fwap kárakáre fek fokopeyak nám te, waeman Tokwae Karao námoku kárakáre sánk nánko, fokopeyak námpon. ††

⁵ Ankwap fákáreao ninikrá ankárankamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapon. Ankwap fákáreao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákárankrá námoku karerao fwapia ninikia méria, námoku ninik namp te yae-párakonoria ampaok tukup kipo. ⁶ Arop ankwap fárakap ankárankamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárakap fir ponankor fánap te, tá Kwarén ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárakap fir émi wuri nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknám námokuráp ankankonorá ninik mono. ⁸ Nomo yiki yakáp nám te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp nám, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. †††⁹ Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak nám te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárakapamp Tokwae Karono.

¹⁰ Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwap-warápomp yáran nkeaka amo man ‘Kwatae námprá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot nám

† 13:7 Mt 22:21 †† 13:8 Mt 22:39-40 † 13:9 Kis 20:13-17
 †† 13:10 1 Ko 13:5 †† 13:12 Ef 6:11 ††† 13:13 Ga 5:16 †††
 13:14 Ga 5:16

§ 14:1 Ro 15:7 † 14:4 Mt 7:1 †† 14:8 1 Te 5:10; Fl 1:21

fek fougouri yakáp mwanámpon. ^{†11} Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá: “Tokwae Karao arakrá sénámpon:

‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénámpon: Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria onan loturia maok, arop ponankor onan sérrá,

“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.” ^{††}

¹² Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro nomwan kot naenám yae fek nomo ponankor ankákárank, nomoinám ponankor fi kor ninik Kwarén sér mwanámpon. [‡]

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenám ninik sánk kwapono

¹³ Ae mwanámpara, nomo te nonopok ‘Amo kwatae niniki nap’rá sér mwareano. Nomo fwapia arakrá ninik mwanámpon: Nomo nánko, arop nkeria kwatae ninik fek akwapantáno.

¹⁴ Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare nampono: Nkwakwe make ankank námoku te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp ninik mek, am ankank oumi yak námprá ninik nám kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank te oum námpono.

^{††15} Aenám te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnám fironorá ninik námpan amo fánapo, mao amwan nkea ninik kápae sámp nám te, am támao yéknéprá: Amo warko waráp ankwapwarápén nouroup mo napon. Krai sumpwi nám te am aropan kor warko warám naenámpara, amo fir fánap fek waráp ankwapwarápomp ninik kwatae pap kwapono.

^{††16} Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao ‘Am te kwataeno’rá sénaeria námpara, amo mérampo. ¹⁷ Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konám te firáp ént fépér i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konám ninik te yae-párak kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár konap ninik máná te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon. ¹⁸ Arop am tak nám te Kraiomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

¹⁹ Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankáránkamp pourouráp ninik fek yakáp mwanám ninikaokria maok, nonopok mér nám mek kárakáre sánk naenámpon. ^{††20} Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankáránk fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae ninik nám te, am te amo kwatae ninik napon. ²¹ Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sámp nánko te, am ankank te warko taki kwapono. ^{†††22} Amo am ankank

† 14:10 Ap 17:31; 2 Ko 5:10 †† 14:11 Ais 45:23; Fl 2:10-11 ‡ 14:12 1 Pi 4:5 †† 14:14 Ap 10:15 †† 14:15 1 Ko 8:11-12 ††† 14:19 Ro 12:18 ††† 14:21 1 Ko 8:13

mériaka fánap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno. ²³ Aeno arop fir émi ankank fánám ke fek anánkaopwe ninik fek fánám te, amnám ninik támao mao kwatae ninik nám yéknép námpon. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párak kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak nám te kwatae ninik námpon.

Nomo ankár Kraiomp ninikaok mwanám kar

15 Nomo Kwarén mér kárakárenám arop fárakap nomo te Kwarén fwapia mér kárakáre moria ninik kápae sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano. ² Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyaenápén warákár sánkria yaewour nánko maok, am fárakapao kwapwe kare ninik sámp mé mér kárakáre fek yakáp mwanapon. ^{§3} Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yarak moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénám te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup námpon.” ^{§†4} Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yéknép naenámria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárakáre sámp nánko, Kwaro nomwan érékép naenám kárakáre fek yépnékrá yakáp mwanámpon. ^{§††5} Nomo te Kwar ankáránkamp kárakáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan yaewour nánko, mér kárakáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krai Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankáránkamp ninik fek yakáp mwanapon. ⁶ Aeria maok, yumo ankáránkamp ninik fek yakápria yumo ankár énéni Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiomp Naropwarono.

Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap firan mént yaewourinámp kar

⁷ Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnám taknám, nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak nám te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapon. ^{§8} Ono arakrá sér: Krai te Juda fi nomwan yaewour naenám tére arop yakámpon. Mao am taki nám te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yéknép námpon. ⁹ Am takimp te, arop ankwap firao kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:

“Ono arop ankwap firént yakria,

§ 15:2 Ro 14:19; 1 Ko 10:24 §† 15:3 Sng 69:9 §†† 15:4 1 Ko 10:11 §† 15:7 Mt 11:28; Hi 13:5

Kwarén 'Aesio'rá séria maok,
ono waráp e fek tár kar sámp nanampon." †
10 Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénám-
pon:

"Arop ankwap fi yumo te
Kwaro nánkárápámp firént warákár kip." ††
11 Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

"Yumo arop ankwap fi ponankor
Tokwae Karamp eran sakapria maok,
ankár ponankor apár mekamp arop fi te
maomp eran sakapanápono." ‡

12 Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:
"Arop ankárank Jesimp fi meknámp koropea
arop ankwap fi taokeyak naenámpon.

Am fárakap te
mao koropea námwan yaewour naenámp keran
méria yépék mwanapon." ††

13 Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon.
Aenámpara, ono ninik namp te, yumo Kwarén mér na-
para, mao yumwan yonkwae porokwe ntiá warákár
sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá
Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek yumo Kwaro sérinámp
ankank kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp
napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari
yakano. ††

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

14 Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por
aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp ninik mek
top-pwarámpéyak námp wae mér kare nampon. Tá yu-
mo ponankor nkwakwe make mér kwapwe napara, yu-
mo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik
sámpenkria yaewour mwanap pwi napon. 15 Yumo tak
napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te,
kar kárakáre tae morokan maok, ono am kar kumwi
naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko, yu-
mo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaeri-
anápe, Kwar námoku onan ninikia 16 Krai Jisasomp
tére arop yakria 'Ankwap fi arop ou mek téreae'rá séri
námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe
Kare Kar farákápría pris niampi yakrá, ankwap fi arop
Kwaronámpok éréképá koropá párapok namp te,
Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor
Spiritao am fárakapan yaewour nánko, Kwaromp arop
fi kare yakáp mwanapono. †††

17 Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp
tére namp táman warákár nampon. 18 Ono te ankwap-
pao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae
kor fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono
farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek
kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sámp
nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárakáre
nánko, ono nkwakwe make kárakáre yororoí nam-
pono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono
ankwap fi aropan 'Kwaromp karwaok tukupenk' ria
yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare

† 15:9 Sng 18:49; Ap 3:25-26 †† 15:10 Lo 32:43 ‡ 15:11 Sng
117:1 †† 15:12 Ais 11:10 †† 15:13 Ro 14:17 ††† 15:16 Ro 1:5

Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia
farákáprá akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp
taun mekmwaek farákáp nampon. †††20 Ono Kwapwe
Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap
apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap
mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwap-
paomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono ak-
wapea farákáp te mono. †21 Ono ninik namp te
Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnám maknám:
"Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo
wa moi nap te, man nke mwanapon.
Tá arop fárakap wokwae maomp kar wa moiap te
mao fwap mér kar mwanapon." ††

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

22 Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá
yáarak nampao maok, onan má tére máte tokwae
karara, oukoumwan táman tére rá yáarakria tamak yu-
monapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te
ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae
kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak kon-
ampon. 24 Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp
ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap
nampon. Ono yumwan nkea warákárría, ankwap
yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yu-
mo onan yaewourria mwaeak kérép mwanapon. †††

25 Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwa-
pea am mek yakápnamp Kwaromp arop fárakapan yae-
wour nae. 26 Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia
mekamp Kristen fákáre mani ti-sámp napo, sámpéa
Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo
napan sankoropá nénk nanampon. †27 Kare, am anánk
fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok,
am firao kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouam-
por yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am
te apaeriteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan
spiritan yaewournámp ankank nénkapon. 28 Aenámp-
para, onomp ninik te mámá kwapwe kare ankank
Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp
wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnám mwae-
páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap
nampon. 29 Ono wae mér nampon, ono yumonapok
korop nanko te, Kraisomp ourour onan top-koupouri
yak nánko yumonapok korop nanampon. †††

30 Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krai Tokwae
Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup
konap ninik ti-sámp námpara, ono yumwan kárakáre fek
sénámpon: Yumo te ankár onont tére kárakárerá
Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo.
31 Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia
mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan
nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak nanampon.
Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen
fákáreran yaewourria am mani nénk nanamp tére

††† 15:18-19 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12 § 15:20 2 Ko 10:15-16
§† 15:21 Ais 52:15 §†† 15:24 Ap 19:21 §† 15:26 2 Ko 8:1-2;
9:2 §†† 15:29 Ro 1:11

warákár mwanapan kar toropwap kipo. ^{†32} Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sám-pria, warko kárákáre sámp nanampono. ³³ Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

Kápaé kare aropan 'Gude'rá sérimp kar

16 Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fubin warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreteria onan kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³ Yumo onomp 'Gude' má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énéni Krai Jisasomp tére námpon. ⁴ Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenem-prá ninikepara, ono saráp am anánkwapan 'Aesio'rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampao kor am anánkwapan 'Aesio'rá sér i konapon. ^{††5} Yumo te ono 'Gude'rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. [‡]

⁶ Yumo ono Marian 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.

⁷ Tá ankwap taknámp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énéni kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápaé kare arop man mér napon.

⁸ Yumo Ampliatusén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik fek yinoku mént kar i konempon.

⁹ Yumo Urbanusén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraiomp ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

¹⁰ Yumo Apelisén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáráknámp e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹¹ Yumo ono Herodionén 'Gude'rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi támaono, man sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono 'Gude'rá sénamp má sér kip.

¹² Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³ Yumo Rufusén ono 'Gude'rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ^{††}

¹⁴ Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntia Hermas, tá am fárákapént yakápnap arop makia man ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁵ Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpás, makia maok, Kwaromp arop fákáre énéni am fek yakáp nap ponankor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁶ Nomo Kwaromp koumteouráp aropamp ninik fek yumo ponankor ankárank nonopok yae koukoup-wiyak kipo. Kraiomp sios mekamp arop ponankor yumwan 'Gude'rá sénapon. ^{‡‡}

Arop ankwap fárákapao siosén ankwap ninik kwatae sánknap kar

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárákap yumo wawiap karan táksirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párakop konap arop fárákap te mér kar kipo. Taknap ninik támao sios mekamp koumteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapon, panek yakáp kipo. ^{†††18} Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraiomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik ntia kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapon. ^{†††19} Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi napon. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ^{§20} Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jiaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárákap Rom mek 'Gude'rá sériap kar

²¹ Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao 'Gude'rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan 'Gude'rá sénapon. ^{§†}

† 15:31 Kl 4:3; 2 Te 3:1-2 †† 16:4 Ap 18:2,26 ‡ 16:5 1 Ko 16:19

†† 16:13 Mk 15:21 †† 16:16 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14 ††† 16:17 Ta 3:9-10 ††† 16:18 Fl 3:19; 2 Pi 2:3 § 16:19 Ro 1:8 §† 16:21 Ap 16:1-2

²² Ono Tertiuso, Polo onan 'Kumwiae'rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan 'Gude'rá sér rae.

²³ Gaius yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor koumteouráp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan 'Gude'rá sénepon. †

²⁴ Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámpon.

Polo kar pwar naeria Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

²⁵ Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoínámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan

† 16:23 1 Ko 1:14

kárakáre sánk nánko, mér kárakárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok, ²⁶ oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknámpan kar táman wae méria, Kwaro warákárnámpan ninikaok paokop mwanapon. ††²⁷ Am Kwar mao ankáránkampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Kraisoimp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. ‡

†† 16:26 Kl 1:25-26 ‡ 16:27 1 Ti 1:17

1 Korin

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 26 yopwar niamp arake fek Polo máma pas kumwimpon. Mao provins Akaia mekamp taun Korin mekamp Jisasén mérap arop fárakapampor sámp-kérépámp te, Efesus mek yakria nimpon. Am taun mek te kápae kare kwatae ninik am mek yak nánko, Polo ankárank yopwaria ankwap amor mek arake fek Kwaromp kar fárakáprá fwapokwapi tarimp kwamp, warko kwatae ninik sámp napantá, máma pas kumwi námpon. Tá am mekamp arop fárakapao kar ankwap pas fek turunkrá kumwia sámp-kérép napan, Polo nopok kar pwarokwaprá séria kumwi námpon. Pol ankwap kar sénámp te, Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap ourour nénk námp sér, tá lotu i konap kwapwe kare ninik, tá nonopok nounouroup i konap ninik, tá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar aran sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku warákárámp ninik fek Jisas Kraisoimp aposel páte nánko yak nampono. Ono má pas kumwia nampan, nomp ankwap-náp Sostenes yino, ² yumo Kwaromp sios fákáre Korin mek yakáp nap yumonapok kérép re. Kwaro yumwan wumwiria nánkárapea mao námoku yumwan Jisas Kraisoimp tére fek yiki kukarrá kák tenánko, yumo Kwaromp firáp arop kare yakáp napon. Mao kápae kare némpoukamp kápae kare arop nomp Tokwae Kar Jisas Kraisoimp e séria wumwi ri konap arop fárakap méntér, yumwan nánkáráp tenámpon. Mao te waeman nomp Tokwae Kar, tá am arop fárakapao kor maomp Tokwae Karono. ^{†3} Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso yumwan námokuráp ninik fek yaewourria, yumwan yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampono.

Kwaromp kápae kare ankank nénknámp kar

⁴ Yumo Jisas Kraisen mérap fek, Kwaro yumwan Spiritamp ankank kwapwe nénk námpantá, ono kápae kare por yumwan Kwarén 'Aesio'rá sér i konampono. ^{††5} Waeman Kraisoimp kar te yino yumwan fárakápea pwate nánko, am kar wae yiráp ninik mek kárakáre yak námpono. Aenámpara, am kar fek táman Kwaro yumwan Spiritamp ankank kápae kare pwi pwate nánko, Kwaromp Kar fárakáp mwanap ninik ntia nkwakwe make mér mént fwap pwi mwanapon. ⁷ Aenámpara, oukoumwan yumo nomp Tokwae Kar Jisas Krai érik korop naenámp yépékrá yakáp nap fek te Spiritao nénknámp ourour te yumo waeman pwi yakáp napon. ⁸ Jisas Kraiso yumwan kárakáre sánk nánko, yumo fwap mér kárakárerá yakáprá tukupea, nomp Tokwae kar Jisas Kraisoimp Yae korop námp fek, yumo kwatae niniki nap yak mo naenámpon. ^{†9} Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, nomp Tokwae Kar maomp Táráp Jisas Kraisént ankárankamp ninik fek

yakáp mwanapria ninámpon. Kwar te am sérinámp kar, waeman kare tak nanamprá mér námpon. ^{††}

Sios námoku moumountukri mwaek niniknap kar

¹⁰ Onomp ankwapyae fákáre e! Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan téreaeria kárakáre sápeanámp, am fek ono yumwan kar kárakáre arakrá sénae rae: Yumo ponankor ankárankamp pourouráp kar fek saráp yakáp kipo. Moumountukri kar fek pipirikir tukup kwapon. Yumo ankár ankárankamp fi kare yakápria, ankárankamp pourouráp ninik, ankárankamp pourouráp warákár ninik fek saráp yakáp kipo. ^{††11} Onomp ankwapyae fákáre, yumwan ono takrá sé-námp fi te aránono: Kloe mao onan sérrá, 'Yumo ou mek yumoku kok kar yorowarrá paokop nap'rá sénapantá yumwan kumwia sénampono. ¹² Ono yumwan arak napan sér rae: Yumo ponankor ankákárank arakrá séraponono: Ankwap fárakap sérrá, "Ono te Polomp firápono." Tá ankwap fárakapao sérrá, "Ono te Apolosomp firápono." Tá ankwap fárakapao sérrá, "Ono te Pitamp firápono." Tá ankwap fárakapao sérrá, "Ono te Kraisoimp firápono." ^{†††13} Yumo takrá sérap nap am te mokop námpon? Ae te Kraisoimp pourou te fopwari akwapránk námp nie? Ae te ono Polo yaopwae porokopramp fek yumwan yaewour naeria sumpwi namp nie? Ae te yumo ént mek néri nap te, ono éréképá yarak nanamp arop yoro mwaria ninap nie? ¹⁴ Yumo ou mek ono Krispus ntia Gaiusén saráp ént mek néri kák nampono. Aeno ankwap te mono. Am táman saráp ono Kwarén 'Aesio'rá sénampono. ^{†††15} Aenámpara, arop ankwap 'Námo Polomp e fek ént mek anámp namp'rá sénaenámp mono. ¹⁶ (Tá kare, ono Stefanas ntia maomp arop fárakapan ént mek nérrá kákampono. Ankwapan kor ént mek nérrá kák namp ni mo nie? Am te ono mér mono.) ^{§17} Krai te onan, arop ént mek nérrá kákaeria sámp-kérép mono. Onan, Kwapwe Kare Karan fárakáperia sámp-kérép nám-

† 1:2 1 Ko 6:11 †† 1:4 Kl 1:3-4 †† 1:8 Fl 1:6; 1 Te 3:13

†† 1:9 1 Jo 1:3 †† 1:10 Fl 2:2 ††† 1:12 Ap 18:24-28; 19:1-2
††† 1:14 Ap 18:8 § 1:16 1 Ko 16:15

pon. Ono apárokamp arop ninik kouri yakápnap arop fárakapamp kar niamp fek farákáp mono. Ono tak nanko te, Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karamp kárakáre te kánanke kwatae niampi yakantánoria nampono. †

Kare kar yonkwae kour, kwekár yonkwae kour

¹⁸ Aeno tá kare! Arop fárakap yaomwi mwae-páraok tukup mwarianap arop fárakapao ninik napo te, Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te épépérép kar niampi akwap konámpono. Aeno nomo koumteouráp arop Kwaro nomwan warko éréképrá yak námp, nomo wae mérámpon: Am Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te Kwaromp kárakáre támaonará yéknép námpono. ††¹⁹ Kwaro náráp buk fek sérrá,

“Ono fwap mér tokwaeráp aropamp mér souroumpouri sinanampono.

Tá kápae kare ninik kourráp aropamp ninik kour tirá épér nanampono.” ‡

²⁰ Aenámp te, mér tokwaeráp arop fárakap, kumwi pwae énoukoup i konap, tá máma apárokamp arop téréménkrá kar yorowar i konap arop fárakap, makia am fárakap te mokop mwanapon? Kwaro máma apárokamp aropamp yonkwae kour am te sámpá épépérépi pap nánko, am kar wa napo, épépérép kar niampi akwap naenámp.

²¹ Apárokamp arop fárakap te námokuráp yonkwae kour fek Kwarén mér mwanap pourou mono. Námoku yonkwae kour tokwaeráp Kwar te am fárakapan nánánkár nánko, man te mér sámp mo karenono. Aeno Kwaro námoku koumteouráp aropan warko érékép naerianámp te arakono: Am fárakap épépérnám kar niamp Kwapwe Kare Kar yino farákáp námp wawia, Kraisen mérapo maok, Kwaro am fárakapan warko érékép konámpon. ²² Juda fákáre te Kwaromp kárakáre yéknépnám ankank nke mwaria kárakárea wae napon. Tá Grik fi te yonkwae kour tokwaeran sámp mwaria tére kárakáre napon. ††²³ Aeno yino Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar farákáp nánko, am Juda fákáre wanap te kwatae kar niampara, mér sámp mwanap pourou mo napon. Tá Grik fi ponankor am kar wa nap te, épépérép kar niamp námpono. ²⁴ Aeno koumteouráp arop nomo Juda fi ntia ankwap fi nomo Kwaro nomwan náraponoria wumwi námp te, nomo wae mér námpono: Krai te Kwaromp kárakáre tokwae ntia yonkwae kour tokwae, arakenoria nomwan yéknép námpono. ²⁵ Aenámpara, am Kwaromp épépérép nám niampnám am te aropamp yonkwae kouran kámákár akwap námpon. Tá am Kwaromp porokwe yak námp niampnám am te aropamp kárakáre tokwaeran kámákár akwap námpon.

²⁶ Aenámpara, ankwapyae fákáre, Kwaro wokwaek yumwan wumwirianánko, yumo Kristeni yakáp napan ankár fwapia ninik kipo: Yumo arop fárakapao nke nap

fek te, yumo yonkwae kour moráp arop yakáp napon. Tá kárakáre moráp arop yakápria, e moráp arop yakáp napon. ††²⁷ Aeno apárokamp arop fárakapao Kraiso nomwantá sumpwinámp karan ‘Am te épépérép ninik’ ria sénap te, Kwaro am kar sámpea, mér tokwaeráp aropan pwarápae mwanap sánk námpon. Tá arop fárakapao ‘Arop kárakáre mono’rá sér i konap te, Kwaro am sámpea kárakáreráp aropan pwarápae mwanap sánk námpono. ²⁸ Aeria Kwaro arop nke nap fek e moráp arop, tá aropao ‘Kánanke kwatae’rá sér i konap arop, ye, am ankank yak mo námp táman sámpea am fek ankank oukoumwan yak námp, am yak mo niampi pap námpon. †††²⁹ Aenámpara, arop ankárankamp, námo mér tokwae namponoria Kwaro nke námp fek námokuráp e sakap naenámp te mo karon. ³⁰ Kwar námoku yumwan Jisas Kraisént tapokwapea pwate námpon. Mao te Kraisen nomp ninik mek yonkwae kour fi kor páte nánko, yonkwae kour kwapweráp arop yakáp námpon. Mao Krai fek táman nomwan warko yamokwapea paprá, nomwan yiki kukarea páte nánko, nomo yae-párak kare yakáp námpara, kwatae ninik te nomwan poukwap mono. ††† Ef 1:7’ ³¹ Aenámpara, Kwaromp ninik te nomo ankár maomp Buk fek sénámp ninik niamp taknám, “Arop ankwap warákár-sénae rámp kwamp te, ankár Tokwae Karan saráp warákár-sér kuno.” §

Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwimp kar

2 Onomp ankwapyae fákáre, ono kuri wokwaek yumonapok koroepa Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpao maok, ono te yumwan, onomp kar kour wawenkria kar porokwerá mér tokwaeráp aropao farákáp konám niamp fek farákáp moiamp. ^{††2} Onomp ninik mek te ono waeman arakrá séri nampon: Ono yumo ou mek yak namp te, ankwap ankankan ninik mono. Ono te ankár Jisas Kraisen saráp ninik nampono. Ye, Jisas Krai yaopwae porokopramp fek sumpwimp saráp ninikia yumwan farákáp nampono. ³ Am ke fek ono yumonapok koropamp fek te, ono kárakáre mo, apápria kour me woukoupa waeampono. ⁴ Ono kar farákápria Kwaromp Kwapwe Kare Kar séramp fek te, ninik kourráp aropao náráp ninikaokenkria farákáp moi nampono. Ono te am kar farákáp namp fek Yiki Kor Spiritamp kárakáreran yumwan yéknép nampon. ^{†††5} Ono tak namp te apae riteanápe, onomp ninik te aropamp yonkwae kourao Kwarén mér mwanap mwae kup yéknép te mono. Kwaromp kárakáre námoku Kwarén mér mwanap yéknépanoria nampon.

Kwaromp Yiki Kor Spiritao yonkwae kour nénknám kar

⁶ Tá kare, arop fárakap te maomp waemp te aropnám téképa yakáp napan, yino Kwaromp kar farákáp nám te yonkwae kourráp karan farákáp nampan

† 1:17 1 Ko 2:1-2,5 †† 1:18 Ro 1:16 ‡ 1:19 Ais 29:14 †† 1:22 Mt 12:38; Ap 17:18

†† 1:26 Mt 11:25 ††† 1:28 Je 2:5 ††† 1:30 Ro 3:22 § 1:31 Jer 9:24; 2 Ko 10:17 §† 2:1 1 Ko 1:17 §†† 2:4 1 Te 1:5

wawi konapon. Am te apárokamp arop fárakapamp yonkwae kour mono. Tá mámá apár poukeyaknám kárakáre akwapá yak mo naerianám kárakáreramp yonkwae kour te mono. ⁷ Yino te wokwaek mek yakámp Kwaromp yonkwae kouran farákápampon. Kwaro oukoumwan apár yoro mo nám fek, nomo yá-mar mek mént yae-párak tankáp mwanámpan maomp yonkwae kour fek nánapi pwararámpon. ¹⁸ Mámá apár poukeyakápnáp kárakáreráp arop am yonkwae kour te mér mono. Am fárakapao wae méri yakápria te, yámar mekamp Tokwae Karan sámpea yaopwae porokopramp fek pukupá pwar mono. ¹⁹ Aeapan maok, yino te mámá ankank Kwaromp Buk fek arakrá sénámpan yino sénámpon:

“Ankank arop yi fek nke moi nap,
tá woupwi fek wa moi nap,
tá aropao kuri ninik moi nap,
am ankank táman

Kwaro námwan warákár konap arop fárakapampor nánapi pwate námpon.” †

¹⁰ Am yonkwae kourráp kar te mek yakámpan maok, maomp Yiki Kor Spiritamp tére kárakáre fek Kwaro nomwan érik yéknépámpon. Yiki Kor Spirit te kápae kare ankank nke konámpara, mao Kwaro mek karaok niniknám ninikan kor wae nke námpon.

¹¹ Arop te wa ankwap aropamp ninik mekamp ninik mér i konámpanáp, mono. Mao námoku saráp wae méri yak námpon. Tá taknám, arop ankwap Kwaro ninik nám te mér mono. Kwaromp Spiritao námoku saráp méri yak námpon. ¹² Nomo te mámá apár mekamp aropan poukeyak konám yao-pwaerápan sámp mono. Nomo te Kwaronámpoknám koropnám Spiritan sámpria, Kwaro ti-sápnám kápae kare kwapwe kare ankank am fwap mér mwanámpon.

¹³ Am ti-sápnám farákápnám kar am te aropamp yonkwae kour meknám korop mono. Yiki Kor Spirit námoku yinan yéknianámpan yino am kar táman sénámpon. Yino Yiki Kor Spiritamp karan Yiki Kor Spiritráp arop fárakapao wa nap fek farákáp námpon.

¹⁴ Aeno arop Yiki Kor Spirit mo nám te, Kwaromp Spiritamp kar te épérépnám kar ritea sámp mo i konámpono. Am kar nomo sámp konám te Yiki Kor Spiritao námpan sámp konámpara, Yiki Kor Spirit monap arop te am kar fi mér mwanap pourou mono.

¹⁵ Yiki Kor Spiritráp aropao saráp ponankor ankank youroukoupia fi mér i konámpono. Aeno arop ankwap am Spiritráp aropan youroukoup naenám pourou mono. ¹⁶ Am táman Kwaromp Buk fek sérrá,

“Tokwae Karan ninik te wa mér námpon?
Wa Tokwae Karan ninik yéknép námpon?”

Aeno nomo te wae Kraiosomp ninik sámpá yakáp námpon. ††

‘Aposel fákáre te Kwaromp tére arop’rá sénám kar

3 Ononamp fákáre, ono wokwaek yumont yakamp fek te yumwan oukoumwan Spiritráp aropan

† 2:7 Kl 1:26 †† 2:8 Lu 23:34; Ap 13:27 ‡ 2:9 Ais 64:4 †† 2:12 Jo 16:13 †† 2:14 1 Ko 1:18 ††† 2:16 Ais 40:13

farákáp namp niamp take pourouráp kar farákáp nanamp pourou moimpon. Ono te apárokamp ninik fek yakápnáp arop fárakapan farákáp konap kar niamp fek farákámpampon. Am ke fek te yumo oukoumwan Kraisen ninik nap te tárápu kánanke-táráp niamp yakápiapono. ² Aenapantá yumwan te mom wouri niamp pourouráp kar kánankeran farákámpampono. Fir niamp pourouráp kárakáre kor kar farákáp mono. Oukoumwan má ke fek kuri yumo kárakáre kor fir sámp mwanap te yumo oukoumwan pwi mono. ³ Am te apaeritea námpanápe, yumo oukoumwan apárokamp ninik fek yakáp napantá niampono. Kare, yumo yiráp ankwapyaenápén kokwarokrá, kar yorowar i konap te, oukoumwan fákeyakáp napon. Tá am ninik yumo tak i konap te wokwaekamp ninikono. Am te aropamp ninik támaono. ⁴ Yumo arak i konapono: Arop ankwapao sérrá, “Ono te Polompono.” Tá ankwapao sérrá, “Ono te Apolosompono.” Yumo taknap ninik támao yumo oukoumwan apárokamp arop niampi yakáp naponno.

⁵ Yumo fwapia ninikenke: Apolos mao te wanono? Tá ono Pol ono te wanono? Yino te párák kar Kwaromp tére aropono. Tokwae Karao yinan moumountukri tére ti-sáp nánko, yino am tére nám fek táman yumo Kraisen méri naponno.

⁶ Ono te ankankou yoroi nampono. Apolos te am ankankou mek ént kokorar námpono. Aeno Kwaro námoku nánko, ankankou pápáre námpono. ††† Aenámpara, arop ankankou yoro nám, tá arop ankankou mek ént kokorar nám am te tokwae kar ankank mono. Kwaro námoku am tére sánk námpara, mao námoku maok tokwae karonno. ⁸ Ankank yoronám arop ntia ént kokorarnám arop, am yaworamp tére te ankár puri fekampono. Tá am yawor te ankákárank námoku térenep puri fek nopok sámp nenepono. ⁹ Yino te Kwaromp térean énéknér tére nempono. Yumo te Kwaromp yopwar niampono. †

‘Sios mek tére konám arop te kamda niamp’rá sénám kar

Tá yumo te Kwaromp nap námoku ti tenánko yak nám niampono. ¹⁰ Kwaro onan ourour sápnám fek ono kamda tére maránki yakrá tére kwapwe konám niampara, ono wae oumpwar yimp tenampono. Ae tenampara, Apolos am fek nap kare ti námpon. Aeno apae-apae arop ponankor te ankár fwapia ninik kour fek nap ti mwanapono. ¹¹ Yumo wae mérapon: Am napamp oumpwar te wae fokopeyak nám, am te Jisas Kraisono. Tá arop ankwapao oumpwar ankwap yimp naenám te mono. †††¹² Táte arop am oumpwar fek nap ti mwanap kwamp te, ankwap fárakap gol fek ti, ankwap fárakap silva fek ti, ankwap fárakap mani tokwae fekamp yumwi fek ti, ankwap fárakap yao wi kar fek ti, ankwap maonk pwae fek te, ankwap fárakap wit poro kor fek ti mwanapon. ¹³ Am fek tére napan maok, ponankor aropamp tére te nánkár wakmwae kot naenám yae fek érik farákár nánko, nke mwanapon.

††† 3:6 Ap 18:4,11,27-28 § 3:9 Ef 2:20 †† 3:11 1 Pi 2:6

Tá am kot naenámp yae te yaomwi niamp pourouráp korop naenámp. Aeria am yaomwi niamp támao námoku ponankor ankákárak aropamp tére youroukoup nánko, am fárakapao, námokuráp tére te fwap ni, kwatae nierá nke mwanapon. ¹⁴ Táte arop ankwap am oumpwar yumuntuk nap ti tenánko, táte maomp nap yaomwirao wouroukour mo nánko te, am tére arop nopok kor fwap sámp naenámp. ¹⁵ Aeno táte ankwap tére aropamp nap ponankor wouroukour nánko te, maomp térenámp ponankor kwaporok pwar nánko, am tére arop mao námoku kare te fwap yak nánko maok, man te yaomwi mekamp yae tokorop pap napo yaknámp arop niamp naenámp.

‘Yumo te Kwaromp yiki kor napon’rá sénámp kar

¹⁶ Yumo te Kwaromp yiki kor nap yakáp napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao am nap mek yak námpon. Yumo am te mér mo nap nie? ¹⁷ Táte arop ankwapao Kwaromp yiki kor nap kwatae pap nánko te, Kwaro am aropan kor kwatae pap naerámpon. Am te apae riteanápe, Kwaromp nap te yiki kor kareno. Am nap te yumo támaono.

‘Aropamp eran narek sampok kwapon’rá sénámp kar

¹⁸ Takria yumo yumoku támao kwekár mwanape. Táte arop ankwap yumo ou mekamp mao apárokamp ninikaokria, mao arakrá ninik: Ono te wae yonkwae kour kwapweráp aroprá ninik naeane. Mao te ankár am ninik pwarará, Kwaromp épépérép námp niamp ninikaok akwapano mpupo. Mao takria te, yonkwae kourráp arop kare yak naenámp. ¹⁹ Am te apae riteanápe, mámá apár mekamp mér te Kwaro nke námp fek te épépérép ninikono. Kwaromp Buk fek am táman arakrá sénámpon:

“Am mér tokwaeráp arop te mao námokuráp nkwakwe make kwekár ninik námp fek táman aopwerao kouan porokwap konámp niamp touwe sámp naenámp.” ††

²⁰ Tá ankwap karao kor arakrá sénámpon:

“Tokwae kar te wae mérámpon: Mér tokwaeráp arop fárakapamp ninik te kánanke kwataeno.” ‡

²¹ Aenámpara, arop ankwap aropamp eran narek sampok kwapon. Ankank ponankor te yirápono.

²² Pol, Apolos, Pita, tá mámá apár, yiki yakáp nap, sumpwi, ankank oukoumwan yaknámp, ankank wakmwaek korop naenámp, makia mámá ponankor ankank te yirápono. ²³ Tá yumo te Kraisonpono. Tá Krai te Kwarompono.

Tokwae Karao náráp tére aropan youroukoup naenámp kar

4 Yumo te ankár yinan te, Kraisonp tére arop yakria, Kwaromp kar wokwaek mek wouroumpyekámp kar yae-párak taokeyak konap

aroprá ninik kipo. ² Am poukwapnámp aropamp tére te lo araki yak námpon: Am poukwapnámp arop te ankár námokuráp tére fwapia taokeyak naenámp. ³ Aenámpara, yumo ono i konamp ninik youroukoup mwaria nap, tá arop ankwap fárakapao youroukoup mwaria nap te, ono am táman ninik tokwae mo kareno. Tá ono kuri ono onokump ninik te youroukoup mo i konampono. ⁴ Kare, onokump kwatae niniki namp yak námp te nik mo nampao maok, ‘Ono yae-párak kare arop’rá sénanamp pourou mono. Onan youroukoup naenámp tére te Tokwae Karamp tére mwarono. ⁵ Aenámpara, táte am ke oukoumwan sik nánko, yumo ankwapaonap ninikan youroukoui kwapon. Yumo ankár Tokwae Karao ék naenámp yépék kipo. Mao te ankank ponankor kirikip mek wouri yak námp tia wae fek kák naenámp. Tá ponankor aropoinap ninik érik farákár naenámp. Tá am ke fek táman Kwaro nomo Kristen tére námpan youroukoupia nomwan ankákárakrá tére námp puri fek warákár-séar naenámp.

Korin fákáre námokuráp e narek sampoknap kar

⁶ Ankwapyae fákáre, ono yumwan yiráp ninik mek yaewourria, ono Apolos yinomp pourouan wounáprá am karan yéncép nampono. Yumo yinan níkria yae-párak kare ninikaokria, loao sénámp niamp taknám-pria maok, am karan oupoukur-tukup kwapon. Aeria yumo ankwapamp e narek sampokria, ankwapamp e apárok sámp-anámp kwapon. ⁷ Ononamp fákáre, ae te mokopono? Amwan te wa arop tokwae yoroi pap námpono. Tá amo apae ankank Kwaronámp sámp moi napon? Táte kare, amo Kwaronámp fekamp sámp napan maok, apaeritea amo amokuráp e narek sampokria amoku támao amo am ankank yoroinap fi kor niampi yak rape?

⁸ Yeno, yumo te waeman top-pwarámpá yakáp napon. Yumo wae kápae kare ankankráp yakápria yumo wae pwi napon. Yumo yinan kámákarea king niampi yakáp napon. Koupoutáráp nape! Onomp ninik te, yumo king yakáp napo te, yino kor yumont king yakáp mwanámpan mpwe nampan maok, mo napon. ^{††9} Ono arakrá ník nampon: Kwaro aposel yinan kák tenánko yakáp námp te, aropao wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap niampon. Yino te arop yinan kotia napo, wae sumpwi mwanámp arop niampon. Aenámpara arop fárakapao yinan ponankor ensel fákáreao nke nap fek, tá arop fárakapao nke nap fek, yinan tirá wour mwaria wae napon. ¹⁰ Kraisonp e narek sampoknámp fek táman, yino épérép arop niampi yakáp námpan maok, yumo Kraiso i konámp ninik fek mér tokwaeráp arop yakáp napon. Yino te kárakáre mo námpan maok, yumo waeman kárakáre tokwaeráp yakáp napon. Yino te e moráp yakáp námpan maok, yumo te wae e tokwaeráp arop yakáp napon. ¹¹ Wokwaek, tá koropea oukoumwan má ke fek kor, yino yae-porokwe yakápria, yinomp oumpour kor kákea wae nánko, tá yinomp waempyam te turupwi.

† 3:14 1 Ko 4:5 †† 3:19 Jop 5:13 ‡ 3:20 Sng 94:11

†† 4:8 Yé 3:17

Arop fárakapao yinan fupuk. Tá yino fwapi tankáp mwanámp yak mono. ^{†12} Yino te yinokump yae kor fek tére tokwaerá yakáp i konámpono. Arop fárakapao yinan wouroumprá séri konapan maok, yino nopok am fárakapan yaewouranoria Kwarén sér i konámpon. Arop fárakapao yinan sámpá yampourou napo te, yino nopok mo, kárakáre fek yakáp i konámpono. ^{††13} Yinan kwatae kar sér i konapan maok, yino am fárakapan nopok kwapwe kare karan sér i konámpono. Yino te ponankor apár mekamp aropao tiri pwae épér i konap niamp, tá ankank kwataerao sorok karenámp niampi yakáp námpono. Yino taki yakáp námpe te koroepa oukoumwan námpon.

Korin fákáre ankár Polomp ninikaok mwanap kar

¹⁴ Ono te yumwan pwarápaé sánkria máma kar kumwi mono. Ono onomp tárápu yumwan aropompia ono yiráp ninikan fwapokwap nampono. ¹⁵ Táte kare yiráp Kristen yakáp nap mek yumwan taokeyakápnar naropwar 10,000 yakáp napan kor, wampweno, yumo te kápae kare Naropwar yak mono. Yumo Kristen yakáp nap fek ono ankárkamp mwar yiráp naropwar yak nampono. Am te ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp fek yumo onomp tárápu niampi yakáp napono. ¹⁶ Aenapantá ono 'Yumo ankár ono i konampaok paokopen' ria sénampono. ^{†17} Am fek táman ono yumonapok Timoti sámp-kérép nanko, akwap námpono. Mao Kwaromp firáp námpe fek onomp tárápara, ono man warákár tokwae nampono. Mao te Tokwae Karamp tére ankár yae-párak tére konámpono. Mao warko yiráp ninik farákareanánko, yumo fwap ono Kraisonsomp ninikaok akwap konamp mántwaok mwanapono. Ono kápae kare némpoukamp kápae kare sios mek take pourouráp ninik táman yénkrá farákáp konampono. ^{††}

¹⁸ Ae te yumo ankwap fárakapamp ninik te onan, mao te yumonapok akwapea nke mo naeanria, yumo, ankwapan kwe-pwar námponorá ninikrá paokop napon. ¹⁹ Tak napan maok, mono. Táte Tokwae Karao takaerianánko te, ono yumonapok koupour kar akwap nanampono. Tá ono korop namp fek am yae-párak mér tokwaeráp yakáp námpría waenap aropamp kárakáre onokump yi kare fek nke nanampono. Am fárakapaonap kar mwar saráp wa te wampweno. ²⁰ Am te apae riteanápe, Kwaro maomp firáp taokeyak námpe te kar mwar sarápanápe mono, am te kárakáre méntér koropnámpe ankankono. ^{††21} Yumo te apae ninikan warákár rape? Ae te ono yumonapok koroepa, yopor fekrá fwapokwapaeria nape, yumwan warákárria yonkwae porokwe niniként koroepaeria nape?

Kokopor ninik Korin mek yaknámpe kar

5 Kar sérarrá koroprá, 'Yumo ou mek kokoporrá paokop i konap yak námprá sénapon. Tá am te mwar pourouráp ninikan Kristen mo aropao kor, take

pourouráp ninik tak mo i konapan napono. Am te ará: Arop ankárkamp náráp naropwaromp yumuntukamp yupu warámp-akwapea kokopori námpono. ² Tá yumo, ankwapan kwe-pwar námpon ninik rape? Yumo te ankár am ninik am pwarará éménk mpupo. Am kwatae niniknámpe arop yumont yakantá ek far-pwar mpupo.

³ Kare, onomp pourou te yumwan panek yak napan maok, onomp ninik te yumont yak námpon. Tá ono kareao yumont yak namp niamp nánko, am aropamp kwatae niniki námpe ono wae youroukoupipwar nampon. ⁴ Ono yumwan wae arakrá séri nampon: Jisas Tokwae Karamp e fek koupoukarrá téréménk kipo. Aenapo nomp Tokwae Kar Jisasomp kárakáre ntia onomp ninikao kor yumont yak naenámpon. ⁵ Tá nomo ankár am aropan Satanomp yae kápé nánko maok, mao am aropamp pourouan kwatae pap naenámpon. Nomo tak nánko maok, Kwaro fwap Tokwae Karamp yae fek am aropamp waemp warko warámp naenámpon. ^{†††}

Sios mek arop kwatae ninik nánko ek pwar mwanap kar

⁶ Yumo te, yino te kwapwe karean mpwe napan maok, am te kwapwe kare ninik mono. Yis kánanke kwarok te mákia pan ponankor yárámpará kák konámpe, am te yumo mér mo nap nie? ⁷ Yumo te yis moráp pan niampara, yumo wokwaekamp yis kwatae te ankár nkwapok sirarea maok, yumo fwap pan wourékam niamp yiki kare yakáp mwanapon. Am te apae riteanápe, nomp Pasova mwanámpe Sipsip Morok te wae ofai tenapono. Am ofa te Kraisono. ^{†††8} Aenámpara, nomo te ankár lotu mwanap yae tokwae fek nánap i konámpe araknámpe mwanámpon. Nomo ankár nomp pourou mekamp ponankor kwatae ninik te am arop fárakapao wokwaekamp yis nap mekamp ponankor tirá épér i konap niamp mwanámpon. Tá nomo ankár yiki kare ninik ntia kare kar ninikaokria maok, am yis moráp pan wourékam niampi yakáp mwanámpon. ⁵

⁹ Ankwap pas ono wokwaek yiráp por kumwiria arakrá sériampono: Yumo kokopornap aropént nouroprá yakápi kwapon. ¹⁰ Ono te yumo máma apár mekamp ponankor arop kokoporrá kikiankáprá, ankwapamp ankank pouroukoupá, kwekár kwarén éntér paprá, mak i konap arop fárakapan ponankor 'Pwar tukupenk' ria sér mono. Táte yumo am arop fárakapan pwar mwaria te ankár am apár ponankor pwar mwarea napon. ¹¹ Aeno ono am kumwiamp kar fi te aráno: Táte arop yumo man yiráp ankwapnáprá sér i konapao, mao kokopor, tá mao ankwapamp ankank kikiank, kwekár kwarén éntér pap, wouroump kar sér, mánmán ént fária mánmán, tá arop ankwapan poupwékápa maomp ankank pouroukoup, araknámpe aropan te nouropria méntér fári kwapon. ^{††12} Moko-pono? Arop sios mek korop mo, ek yakápnar aropan

† 4:11 2 Ko 11:23-27 †† 4:12 Lu 6:28; Ap 18:3 ‡ 4:16 Fl 3:17 †† 4:17 Fl 2:22 †† 4:20 1 Ko 2:4

††† 5:5 1 Ti 1:20 ††† 5:7 Kis 12:21; Jo 1:29 § 5:8 Kis 12:15 †† 5:11 Ef 5:3,7

youroukoup i konap tére te onomp tére nie? Mono. Aeno arop sios mek yak námpan maok, am te yumo youroukoup mwanap tére támaono. ¹³ Ek yakápnap arop fárákapan te Kwaro námoku am fárákapaoinap ninik youroukoup naenámp. Kwaromp Buk fek sér-rá, 'Yumo ankár yumo ou mekamp am kwataenap arop fárákap ek fárarámprá párapok kip'rá sénámp.

'Kristen nonopok koti kwapono'rá sénámp kar

6 Táte yumo ou mekamp arop ankwapan kar kwatae sénánko te, ae te mao Kwaromp kounteouráp arop fárákapan oupoukur akwapea Kristen monap aropamp yi fek kot i konámp nie? Mao takria te pwarápaie mo nie? ² Nomo Kwaromp kounteouráp arop nomo ponankor apárokamp aropamp ninik youroukoup mwanámp te, ae te yumo mér mo nie? Tá kare, yumo te waeman apárokamp ponankor aropamp ninik yurukup mwanapono. Ae te moko-pono? Yumo kánanke kwarok karan kor yurukup mwanap pourou mo nie? ³ Ae te yumo mér mo nie? Nomo ensel fákáreramp ninikan fwap youroukoup mwanámp. Aenámpara, nomo waeman apár mekamp ankankamp kar youroukoup mwanámp kor wae fwap pwi námpono. ⁴ Yumo fwap tak mwana-para, yumo ou mek kar yak nánko te, apaeritea Kristen monámp arop fárákapan kar youroukoup mwanap tére sánk napon? ⁵ Ono yumwan 'Pwarápaie sámpenk!' ria sénampono. Ae te mokopono? Yumo ou mek te Kristen ankwapnáp yaworamp kar youroukoup naenámp yonkwae kourráp arop ankwap yak mo nie? ⁶ Take arop yak námpan maok, ankwapnápo yakrá náráp ankwapnápén Kraisen mér monap aropao nke nap fek takrá kot napon?

⁷ Ye, yumo te yiráp ankwapnápén kot nap támao, yumo wae kwatae niniki tenapon. Yumo apaeritea numwar yumwan kwatae papanáponorá yénképeyakáp moi napon? Yiráp ou mekamp arop fárákapan yiráp ankank pouroukoup napo te, apaeritea numwar takanáponorá yénképeyakáp moi napon? ¹⁸ Yumo fwap tak mwanapan maok, yumoku kok támao arop ankwap fárákapan kwatae ninikria maomp ankank pouroukoup napon. Ye, yumoku yiráp ankwapnáp karean yumo take pourouráp ninik tak i konapon.

⁹ Yumo yumokuráp ninik mek kwekár mwanape. Arop fárákap kwataenámp ninik i konap te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp némpouk te yink mono. Kokopor ninik i konap arop fárákap, tá kwekár kwaronámpaok i konap, poumaropráp kounteou, yupuráp arop kokopor i konap, arop fárákap pwarápaie moria poumou-tárápu kok kwatae kokopor i konap, ¹⁰ oukun i konap, tá ankwapamp ankank kikiank i konap, tá mánmán ént fária mánmán i konap, tá arop ankwapan wouroump kar sér i konap, tá ankwapamp ankank pouroukoup konap arop fárákap, ponankor take pourouráp arop fárákap te, Kwaro maomp firáp taokeyaknám mek te tukup mwanap pourou mono.

† 6:7 Mt 5:39-40; 1 Te 5:15

¹¹ Tá yumo wokwaek te takeniamp arop yakápiapan maok, Kraiomp yirirao yiráp kwatae ninik torokor námpon. Kwaro yumwan náráponoria nánkáráp tenámp. Nomp Kwaro Jisas Kraiomp e ntia Kwaromp Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumwan fwapokwapia kák tenánko, waeman yae-párák kare arop yakáp napon. [‡]

Nomp pourourao Kwaromp e narek sampok naenámp kar

¹² Kare kápaie kare ankank te ono fwap tak nanampan maok, am kápaie kare ankank te onan yaewour i konámp. Ponankor ankank ono fwap tak nanampan maok, ono ankwap ankankao onan poukwapanoria yénképá yak mono. ¹³ Kare, fir te yare mek pik konámp, yare te fir sámp. Mak i konámp maok, am anánkaopwe te waeman Kwaro yak moi pap naerámpon. Aeno pourou te kokopor ninikamp mono. Am te Tokwae Karampono. Tá Tokwae Kar te pourouampara, pourouan yaewour i konámp. ¹⁴ Mao námokuráp kárákáre fek Kwaro Tokwae Karan apár me mekamp fárámpá papámp te, taknám nomwan kor fárámpá kák naenámp. [‡]

¹⁵ Yumo Kraiomp pourou ankwapmwaeakao yakáp nap te mér mori kwapon? Ae te ono Kraiomp pourou ankwapmwaeak fárákapea kokopor yupuamp pourouk pap nanko te, kwapwe kare naenámp nie? Am te tak mo kareno. ¹⁶ Arop kokopor yupurént akwapá kounteoupeanámp te, waeman méntér ankárankamp pourou yak nepon. Yumo am te mér mo nie? Kwaro am táman wae arakrá séri námpon: "Am anánkaopwe te waeman ankárankamp pourou sámp nepon." ¹⁷ Aeno arop Tokwae Karént koumpá yak námp te, mao wae méntér ankárankamp Spirit fek yak nepon. ¹⁸ Kokopor ninik te yiráp wonae fik yakantá, ankár panek pirikimp kipo. Ponankor ankwap kwatae ninik aropao i konap te, ek pourou yipi fek saráp yak námpon. Aeno arop kokopor ninik námp te waeman námokuráp pourou mek ponankor kwatae pap námpon. ¹⁹ Yiráp pourou te Yiki Kor Spiritamp yiki kor napon. Ae te yumo am mér mo rape? Kwaro yumwan wae Yiki Kor Spirit nénk tenánko, yiráp pourou mek yak námpon. Yumo te yumokuráp mono. ²⁰ Kwaro arean tokwae fek yumwan warko yamokwap námpono. Aenámpara yumo te yiráp pourou fekamp ankank tére nap te ankár Kwaromp e narek sampok kipo.

Yupu ti konap kar

7 Oukoumwan te ono yumwan yiráp pas fekamp kar nopok sénae rae. Táte arop yupu sámp mo, kwaporok yak námp te kwapwe kareno. ² Aeno nkwakwe make kokopor ninik yak námpara, arop ankákárank ponankor moumountukri yupu ti, tá kounteou ankákárank ponankor moumountukri poumarop nap mek tankáp mwanap te fwapono.

†† 6:10 Ef 5:5; Yé 22:15 ‡ 6:11 Ta 3:3-7 †† 6:13 1 Te 4:3-4 †† 6:14 Ro 8:11; 2 Ko 4:14 ††† 6:15 1 Ko 12:27 ††† 6:16 Stt 2:24 § 6:19 1 Ko 3:16

³ Aeria poumaropamp pourou te maomp yupurampono. Poumarop kákánki kwapon. Tá taknámp yupuamp pourou te poumaropampono. Yupuao kor kákánki kwapon. ⁴ Yupu te námokuráp pourou poukeyak mono, maomp poumaropao poukeyak námpon. Tá taknámp poumaropamp pourou te námoku poukeyak mono, maomp yupuao poukeyak námpon. ⁵ Aenepara, anánkwap yumo te nonopok younkwe sirarea yiráp pourou kákánki kepono. Kare, táte yumo ankáránkamp ninik fek Kwarén kar toropwap nenep ke fek saráp pwate yak neria te fwapon. Aeno wakmwaek te ankár koumpá yak nenep. Takria yumo yiráp pourou yumo fwapi taokeyak mo napo, Satano yiráp ninik mek kwatae ninik kákantáno. ⁶ Ono mámá kar sénamp te, yumwan yaewour naenámpan sénampono. Am te ono yumwan ampaok mwanap loan pap mono. ⁷ Ono warákár namp te, ponankor kourmteouráp arop te ono nampnámpan are yakápenkria nampn maok, Kwaro ponankor ankákáránk aropan ninik ankákáránká nénk námpono.

⁸ Aeno are yakápnap kourmteouráp arop fáráká, tá kae kourmteou, am fárákapan te ono arakrá sénampon: Táte am fáráká ono are yak namp niamp makria te am te kwapwe kareno. ⁹ Aean maok, am fáráká námokuráp pourou fwapi taokeyak moantáno, fwapon. Poumou-tárápu kourmteou ti, tá kourmteou poumou nap mek tankáp kipo. Tankria te fwapon. Tak moia te am fárákápnap ninik fárámp nánko, kokoporantáno. ¹⁰ Am yupu tinap arop fákáre ntia poumou nap mek tankápnap kourmteouran ono lo nénk nampn. Am te onokump lo mono, Tokwae Karamp lonono. Am te arak: Yupu náráp poumarop pwar-akwap naeane. ¹¹ Mao náráp poumarop pwarará akwap nám kwamp te, ankár kwaporok yak kuno. Aeno kwaporok yak naenámpan pourou mo nám kwamp te, ankár arákarrá akwapea am pwaranámpan poumaropamp nap mek tank kun. Tá poumaropao kor maomp yupu pwar te mo karonno.

¹² Tá ankwap fárákapan te onoku támao sénampon. Am te Tokwae Karamp kar mono. Ono arakrá sér: Kristen arop yupu sámp námpan, maomp yupu Kraisen mér mo námpao maok, am yupu fwap maomp poumarop warákár nánko te, am Kristen arop te am yupu pwar kwapon. ¹³ Tá Kristen yupu poumou nap mek tank nánko, maomp poumarop Kraisen mér mo námpao, fwap am yupu sámpá yak naerianánko te, am yupu te maomp poumarop pwarará akwap mono.

¹⁴ Yumo wae mérapon: Poumarop Kwarén mér mo námpao náráp yupunt akwapá koump námpan te, waeman fwap Kristen ou mek yak námpan. Tá yupu Kwarén mér mo námpao Kristen aropamp nap mek tank námpan te, mao waeman fwap Kristen ou mek yak námpan. Aeno tak moia napo te, maomp tárápu fárákápnap te sios mek yakápnap mo mwanape. Aeno oukoumwan te am fárákápnap sios ou mek yakápnap napon.

¹⁵ Aeno táte poumarop Kristen mo námpao, náráp yupu pwar naeria te, fwap pwar nae-námpan. Tá

† 7:9 1 Ti 5:14

taknámp, yupu Kristen mo námpao, náráp poumarop pwar naeria te, fwap pwar naenámpan. Am yiráp ankwapnámpan ntia yiráp antápan take ninik korop námpan te, apae man taki kwaponoria fákápnap fákeyak námpanápe. Kwaro yumwan wumwiri námpan te, yonkwae porokwe ninikaok mwanapria ninámpan. ^{††16} Aenámpana, yupu amo te fwap waráp poumarop Kristen moínámpan yaewour napo, mao Kristen naenámpan ni mo nie? Am te amo mér mono. Tá poumarop amo fwap waráp yupu Kristen moínámpan yaewour napo, mao fwap Kristen naenámpan ni mo nie? Am táman kor amo mér mono. ‡

Nomo ankár Kwaro sápnámpan ninik fek yakápnap mwanámpan kar

¹⁷ Aeno arop ankwapan Tokwae Karao wumwiria mokope pourouráp tére sánkeanánko te, mao te ankár am fek saráp yakápnap mwanapan. Ono te ponankor sios mek lo takrá pap konampon. ^{††18} Ae te arop ankwap maomp yipi fárákápnap napo, Kwaro man wumwi námpan nie? Tak nánko te, mao am yipi fárákápnap warko yárákárea pwarará, am toupou mek wouroump naenámpan mono. Ae te arop ankwap mao yipi fárákápnap moi námpan Kwaro wumwi námpan nie? Takanánko te am arop te yipi fárákápnap naenámpan te mono. ¹⁹ Am yipi fárákápnap ninik ntia yipi fárákápnap monap ninikao kor kánanke kwataeno. Aeno Kwaromp loaok tukupnap ninikao maok, am te tokwae kar ankankono. ^{‡‡20} Arop mokope yak nánko, Kwaro man wumwi námpan te, mao oukoumwan ankár take támao yak naenámpan. ²¹ Ae te amo kwaporok tére konap arop ^{‡‡} yak napo, Kwaro amwan wumwi námpan nie? Takanánko te, amo am táman yonkwae sakápnap yak kwapon. Aeno táte amo kwaporok tére konap aropamp tére pwar akwap nanap mwae kup yak nánko te, fwap mántwaok nanapan. ²² Aeno arop slev yak námpan mek Kwaro wumwiri námpan te, mao te Tokwae Karao nke námpan fek te, mao warko slev mono. Aenámpana, arop slev yak mo, amwar yak námpan Tokwae Karao man wumwianámpan te, oukoumwan mao Kraisonp slev yak námpan. ²³ Kwaro yumwan arean tokwae fek warko yamokwapea éréképnap námpan. Aenámpana, yumo te épi ninik fek yakápnap arop fárákápnap slev yakápnap kwapon. ²⁴ Ononamp fákáre, nomo mokopi yakápnap námpan Kwaro nomwan wumwirianánko te, ankár take pourouráp ninik fek Kwarént yakápnap mwanámpan.

Are yakápnap kourmteouráp aropan sénámpan kar

²⁵ Tokwae Karamp lo te mono, onoku niniknamp karan are yakápnap kourmteouráp aropan sénae nae. Kwaro onan aropompia onan ninik kour sápnap nánko, yumo fwap ono sénamp kar wawia, karenorá ninik mwanap pwi námpano. ²⁶ Oukoumwan mámá ke fek

†† 7:15 Ro 12:18 ‡ 7:16 1 Pi 3:1-2 ‡† 7:17 1 Ko 7:24 ‡‡ 7:19 Ga 5:6 ‡‡† 'Slev' a, 'Kwaporok tére konap arop'rá sénámpan firan mér nae rap kwamp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 35 ntia 36 fek nkeampo.

te nkwakwe make ninik tokwaenámp ankank koropánk námpara, fwaponu. Yumo ponankor oukoumwan yakáp napnámp taknámp yakáp kipo. ²⁷ Ae te amo wae yupu sámp nap nie? Takanánko te, amo am yupu pwar nanap mwae kup oupourounki kwaponu. Ae te amo oukoumwan yupu sámp mo nie? Takanánko te, amo yupu sámp nanap niniki kwaponu. ²⁸ Tá taknámp amo yupu sámp nap am te kwatae ninik yak mono. Tá éнки yupu poumou nap mek tank námp, am támao kor kwatae ninik mo, fwaponu. Aenapan maok, am fek apárokamp ninik tokwae yak náńko, kápae kare kar pap mwanape. Ae mwanapara, ono am ankank yumwan koropánk te 'Mono' ria sénampon.

²⁹ Ononamp fákáre, ono arakrá sénampono: Oukoumwan máma ke te wae fae námpon. Oukoumwan máma yaknámp ke fek te yupuráp arop fárakap te ankár yupu moráp niampi yakáp mwanapon. ³⁰ Tá arop fárakap éménk i konap te ankár éménk monap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Tá warákáránknap arop fárakap te ankár warákáránk monap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Arop fárakap mani fek ankank ti konap te, ankank ti-fákeyak moi nap niampi yakáp mwanapon. ³¹ Tá arop fárakap apárokamp ankankan tére konap te, ankár máma apár mwae kamp ankank kárakáre fek ti-fákeyak mo i konap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Arak námpara, nomo wae mér námpon: Náńkár máma apár mwar pourourápi akwap naerámpon. †

³² Ono te kápae kare ankankao yiráp ninik sámpá yampourou te, monoria nampon. Arop yupu sámp mo námp te fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwaeria, Tokwae Karao warákárnámp ninik fek tére konámpon. ³³ Aeno arop yupu sámpeanámp te, yupuao námwan warákár naenámp ninik fek tére nae ritea máma apár mek kamp kápae kare ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpon. ³⁴ Aenámpara, maomp ninik te kápae kare mwae-párak akwapráńk námpon. Tá yupu poumou nap mek tank mo námp te, am yupu éńki fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwae konámpon. Aeria mao fwap pourou ntia maomp waempao kor yiki kukarrá yak naeria námpon. Aeno yupu poumou nap mek tank námp te, náráp poumaropao warákár naenámp ninik fek tére nae ritea, apárokamp ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpon. ³⁵ Ono máma kar sénamp te yumwan yaewour náńko, yumo yae-párak yakáp mwanap karan sénampon. Am te yumwan, poumou nap mek tankáp, tá yupu ti kwaponoria taokor mono. Ono ník namp te kápae kare por yumo yae-párak kare yakápria Tokwae Karamp tére napo, ankwap ankankao yiráp ninik mek sámpá yampourou mo naenámpria nampon.

³⁶ Táte arop ankwap náráp por kar yoroitenap yupu yak náńko, námo kwaporok yakrá yépékria, kwatae ninik koropantá námp kwamp te, mao fwap námoku ninik námpaok am yupu sámp nae-námpon. Am tak námp te, mao kwatae ninik mo, fwaponu. Am anánkwap fwap koumpeyak nenepon. ³⁷ Aeno táte

arop ankwap maomp ninik kárakáreria man fopwaok naenámp ankank mo náńko, mao fwap námokuráp ninik taokeyak námp támao náráp ninikao sérrá, 'Am yupu éńki náráp por kar yoroi nap taki yakano' ri-anámp te, am te kwapwe kareno. ³⁸ Aenámpara, arop náráp éńki yupu sámp námp te, kwapwe kare ninik námpon. Tá arop yupu sámp mo námp te kwapwe kare kare ninik námpon.

³⁹ Táte yupu ankwapamp poumarop oukoumwan yiki yak námp fek te, am yupu méntér koumpá yak námpon. Aeno maomp poumarop sumpwi náńko te, am yupu warko poumaropént koump mo, párák yak námpon. Táte mao ankwap poumou nap mek tank naeria námp kwamp te, mao fwap tak naenámpna maok, mao te ankár Kristen aropamp nap mek tank kuno. ††⁴⁰ Aeno onoku te arakrá ninik nampon: Mao kwaporok yakria te, mao fwap warákár tokwae naenámpna. Tá ono ninik namp te, ono waeman Kwaromp Spirit onan woukoupá yak náńko, ono máma kar farákáp nampon.

Kwekár kwarén ofa sánknep nape firan sénámp kar

8 Ono oukoumwan te kwekár kwarén ofa sánknep nape fir yumo turunki napan sénae rae. Tá kare, nomo ponankor wae mér tokwaerápan maok, mér sámp konap ninik mwar te 'Námo mér tokwaerápao namp'rá warákár-sér mwarea napon. Aeno nomo arop ankwapan nouroup mwanámp ninik sámp námp, am támao maok nomwan fwap kárakáre kor Kristen yoroi pap naenámpna. ² Táte arop ankwapao, námo te wae méri yak namprá ninik námpao maok, am aropamp mér te oukoumwan pwi kari yak mono. ³ Aeno arop ankwap Kwarén nouroup kari yak námp te, Kwaro man mér kari yak námpono. ‡

⁴ Am kwekár kwarén ofa sánkeanap fir émi fári konap ninik te ono arakrá sénampon: Nomo wae mér námpon: Kwekár kwar te kare kar ankank mono. Am te wunéri mwar sarápono. Kwar kare ankárankampao saráp yak námpon. ⁵ Kare, wae kápae kare ankank táman 'Kwarono'rá sér, tá kápae kare ankankan 'Náráp Tokwae Kar'rá sér i konapon. Tá kare, am kwar fákáre te yámar mek yakáp, apárok yakáp napan maok, ⁶ am te wampweno. Nomo waeman ankárankamp Kwaro mwar nomp Naropwarono. Mao támao ponankor ankank yoroinámp fi kor yak náńko, nomo maomp kare yakáp námp, nomo wae mérámpon. Tá waeman ankárankamp Tokwae Kar mwar yak námp, am te Jisas Kraisono. Mao námoku Kwarént ponankor ankank yoroia nepo, nomo mao fek táman yiki yakáp sámp námpon. ††

⁷ Aeno Kristen ankwap fárakap te am kwekár kwar te kánanke kwataenorá mér mo napon. Am fárakap te wokwaekamp arop kwekár kwarén lotunap ninikan nkeaka, am kwekár kwarén ofa sánknep fir émi te, ofa kare támao ara, am fir émi te kwekár kwaromponorá ninik i konapon. Am fárakapamp Kwarén mérap te oukoumwan ninik kour mo náńko, am fir émi fána-

† 7:31 1Jo 2:17

†† 7:39 2 Ko 6:14 ‡ 8:3 Jo 14:23 †† 8:6 Jo 1:3; Ef 4:6

para, am fárakapamp ninik mek oum sámpantá ninik napon. ⁸ Aeno fir te támao nomwan Kwaromp wonae fik tirá párapop mono. Táte nomo fár moria, nomo Kwaro nke námp fek kwatae yakáp mono. Táte nomo fánámpao kor Kwaro nke námp fek kwapwe kare yakáp mono. ⁹ Aeno yumo arakrá ninik kip: Yumo fwap apae fir fár mwaria nap, fwap fár mwanapan maok, takria am ankank yumoku nap támao kárakáre monap arop fárakapamp ninik mek nánko, am fárakap kwatae ninik fek tukup mwanape.

¹⁰ Wae mérnáp arop amo kwekár kwaromp lotu nap mek akwapá tankrá fánapo, táte arop ankwap, mámara fir onan kwatae pap naeanrá apáp námpao, mao amwan nke nánko, am támao maomp ninik fárámp nánko, am kwekár kwarén ofa sánknáp fir fánaerámp. ¹¹ Tá waráp mér támao nomp ankwapnápo Kraiso sumpwia warko warámpnáp arop am te kárakáre mo nánko, man kwatae pap námp. ¹² Yumo wawenk: Nomp ankwapyaenáp ankwap fárakap Kwarén mérap te kárakáre mo napara, fir fár mwanap te apáp napon. Táte yumo am fwapan mpwaria napo, am fárakapamp mér kwatae akwap námp te, am ninik támao yumo Kraisen kwatae ninik napon. ¹³ Aenámpara, táte fir támaoianánko, onomp ankwapnápo kwatae ninik nánko te, ono warko émi fár mo akwapea sumpwinámp ke fek nanampon. Takria ono am tére namp fek tapek onomp ankwapnápo kwatae ninikan-táno. ††

Polo kwaporok aposel tére námp fek warákárnámp kar

⁹ Ae te lo ankwapao, tá ankwap kwatae ninikao onan sámp-fákeyak námp nie? Mo karon. Ae te ono aposel mo nie? Ae te ono nomp Tokwae Kar Jisas-én nke moi namp nie? Ono Tokwae Karamp tére nanko, yumo am tére fek saráp Kristen moi nap nie? [‡] Ankwap fárakapamp ninik te onan, mao te aposel monorá napan maok, wampweno. Yumo waeman onan te, aposel karenorá mér napon. Ono Tokwae Karamp aposel kare yak namp te yumo Kristeni yakáp nap támao yéknép námp.

³ Arop ankwap fárakap onan kot i konap te, ono am fárakapan nopok arakrá sér i konampon: ⁴ Ae te yino yinomp tére fek mwaek fir fépérrá ént fépérrá mak námp te kwapwe kare mo nie? ⁵ Ae te yino Kristen yupu sámpea méntér ankwap aposel, tá Tokwae Karamp nánaeounáp, tá Pita, arao i konapnámp éréké-pea paokop mwanámp te kwatae nie? ⁶ Ae te Barnabas yino mwar yinokump pourou taokeyak nenemp mani tére nenko, ankwap aposel fárakap te mo nie? ⁷ Apae aropao soldia téreteria námokuráp fir oupourouk i konámp? Apae aropao yopwar yororia námoku fánaenámp fir sámp mo i konámp? Tá apae aropao bulmakau taokeyakria maomp mom wouri fár mo i konámp?

⁸ Ae te ono arop fárakapamp ninikaok sarápria, ono takrá sénamp nie? Mono. Kwaromp lo támao kor takrá sér i konámp. ⁹ Moseso lo fek kar arakrá kumwi námpo: "Bulmakau wit yipi aokop naeria pumpurékamprá yarakria, am fekamp sámpá fánaerianánko te, amo maomp top kor fek sérémékéri kwapono." Ae te Kwar te bulmakau saráp ninik námp nie? ¹⁰ Mono. Waeman nomwan kor níka sénámp. Ye. Am kumwi yak námp te yinan sénámp. Kwar te arake ninikan warákár námp. Arop yopwarampor kwar nánaprá párapop námp, tá arop fir noumourinámp tinámp arop te, am tére nemp fek fwap fir ankwapmwaek sámp nenemprá ninik nepon. ^{††11} Aeno yino te Spiritamp ankank yumo ou mek ankankounámp yoro námp. Aenámpara, táte yumo yinan pourouamp ankank ti-sáp nap am te kwatae nie? Am te yino yoroinámp ankankou támao wae ki tank námp niamp námp. ^{††12} Táte arop ankwap fárakap yumonap ankank fwap sámp mwanapan nánko te, yino fwap kápae kare sámp mwanámp.

Aenámpan maok, am ankank yino fwap sámp mwanámp am te yino sámp mo i konámp. Yino te Kraiso mp Kwapwe Kare Kar akwap naenámp mwae kup taokor te monoria námp. Aeria námp kwamp, yino nkwaekwe make ninik tokwaeran kor sámpea fokopeyakáp konámp. ¹³ Pris fárakap Kwaromp nap mek tére nap te, am Kwaromp nap mekamp fir sámpá fári konapon. Tá arop fárakap alta fek tére nap te am alta fekamp Kwarén ofa sánk konap fir émi tirá fári konapon. Ae te yumo am mér mori kwapono? ^{††14} Tá taknámp Tokwae Karao mámara lo pap námpo: Arop fárakap Kwapwe Kare Kar farákáp konap te, am Kwapwe Kare Kar wanap aropoinap pourouran yaewour naenámp ankank ti mwanapon. ^{‡‡}

¹⁵ Aerimpan maok, ono te take pourouráp ankank ankwap sámp moi nampon. Tá oukoumwan kuri ono ankank ankwap sámp naeria mámara kar kumwi mono. Takria te ono pwarápae tokwaeria manénkir sumpwi nanampon. Ono tére namp fek fwap yiráp yaekamp mani sámp nanampan maok, sámp moria, táman warákár nampon. Am te, arop ankwapao taokor te monoria nampon. ¹⁶ Ono Kwapwe Kare Kar farákáp konap te, onoku táman warákárria 'Ono te kwapwe kare ninik namp'rá sér mono. Am Kwapwe Kare Kar farákápnamp tére te Tokwae Karao onan sáp námpara, ono ankár takrá tére nanampon. Táte ono Kwapwe Kare Kar farákáp moria te, ono waeman kwatae yak naerampon. ¹⁷ Táte ono onokump ninik fek ono am téreteria te, ono fwap nopok mani sámp nanampon. Aeno am tére fek mani sámp mo námp te, am te apae riteanápe Kwaro sápnámp tére onokump ninik fekamp tére monoria nampon. ¹⁸ Aenámpara, ono te apaeran nopok sámp nanampon? Onomp nopok sámp nanamp te aráno: Ankank ono am tére namp fek fwap sámp nanampan, ono sámp mo nampon. Ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp te, arop fárakapan kwa-

† 8:11 Ro 14:13-15 †† 8:13 Ro 14:21 ‡ 9:1 Ap 26:16; 2 Ko 3:2-3

†† 9:10 Lo 25:4; 1 Ti 5:18 ‡‡ 9:11 Ro 15:27 ††† 9:13 Lo 18:1-3 ‡‡‡ 9:14 Mt 10:10; Ga 6:6

porok nénk nampon. Kwaro onan takampria sáp nám-para, ono kor tak tére nampan warákárampon. Tak namp táman maok, nopok ankank sámp namp ni-ampon.

Pol aropamp kwaporok tére konámp arop niamp yaknámp kar

¹⁹ Ono te arop ankárankampamp kwaporok tére kon-amp arop yak mo nampao maok, onokump ninik fek ponankor aropamp kwaporok tére konamp arop ni-amp yakria, ono fwap kápae kare arop Kwaronámpok éréképá korop nanampria nampon. ²⁰ Aenampara, Juda firaio nke nap fek te, ono Juda niampi yakria, fwap Juda fi érékép nanampon. Onoku kare te loamp yae ankore mek yak mo nampao maok, loamp yae ankore mek yakápnamp aropao nke nap fek, ono loamp yae ankore mek yaknamp arop niampi yakria, loamp yae ankore mek yakápnamp arop fárákap érékép naeria nampon. ²¹ Lo monap arop fárákap nke nap fek te, ono lo monamp arop niampi yakria, lo monap arop fárákap érékép naeria nampon. Aenampao maok, ono te apae Kwaromp lo pwar nampanápe, mono. Ono Kraiosomp loao nampon. ²² Kárákáre monap arop fárákapao nke nap fek te, ono kárákáre moráp arop niampi yakria, kárákáre monap arop fárákap érékép naeria nampon. Ono ponankor aropao i konap ninik sámpea, arop ankwap fárákap érékép nanamp ponankor mwae kup oupouroung nampon. ²³ Ono máma kápae kare tére tak i konamp te, Jisasomp Kwapwe Kare Kar am fárákapaonapok akwap nángo, arop fárákap kwatae ninik pwarará Kwaronámpok korop napo, ono kuri warákár tokwae sámp nanampon.

Nomo Kristen kárákáre fek yakáprá tukup mwanámp kar

²⁴ Arop fárákap foporakor nap te kámá-pwar akwap-námp arop ankárankampao saráp ankank sámp konámpo. Yumo am te mér mo nie? Yumo kuri ankár ankank sámp mwanámpria kárákáre fek foporakor kipo. ^{†25} Tá arop ponankor ankwapan kwe-pwarará ankank sámp mwaria te, námokuráp pouroukump ninik ponankor tirá nér i konapono. Am arop fárákap mao tak nap te, kwatae akwap naenámp ankank sámp mwanámpria ni konapono. Aeno nomo térerá tukupnámp ankank te kwatae akwap naenámp pourou mono. ^{††26} Aeria maok, onoku te ono fárakop nampao maok, ono te nkwarek nke, mamek nkerá farakop mono. Ono te arop yorowarria ni konapnámp, yae sirarrá akwap nampao maok, kwaporok nkwarek mamek yae sirarrá akwap mo i konampono. ²⁷ Ono ankár onokump pourou fwapi poukwaepa nanko, ankár akwap naeria ninik nampaok akwap konampono. Takria ono ankwap arop fárákapan saráp Kwapwe Kare Kar farákáp nampao, onoku kare te wakmwae am ankank sámp moantáno.

Nomwan Israel firaio nap yéknép námp mér mwanámp kar

10 Ononamp fákáre, yumo aran mérenke: Moses yakámp ke fek, nomp appeyaenáp Kwaro taokeyaknámp kouwme ankore meaok, pu kor fek saráp Kwaro yéknépnámp mwae-páraok solwara Retsi tápamprá tukupapono. ² Tá am fárákap kouwme ntia solwara mek baptais sámpap te, Mosesomp wakmwae tukup napan yéknép námpon. ³ Tá am fárákap ponankor am Kwaromp Spiritao nénkámp fir fáriapono. ⁴ Tá am fárákap ponankor Kwaromp Spiritao sánkámp ént fépériapono. Ye. Mao am Spiritamp yumwi mekamp ént am fárákapént akwapámpan fáriapono. Am yumwi te Kraisono. ⁵ Aeapan maok, am ou mekamp kápae kare kouwmeouráp aropamp ninik te Kwaro warákár moimpon. Aenko am fárákap kwar saráp mek surumpwiapo, maomp yákáre te ampok tankámpimpon.

⁶ Aeapan am ankank ponankor te nomwan yéknép nángo, nomo nkea am fárákapao kwatae ankankan kikiankiap, am te nomo kor takantá mér mwanámpo. ⁷ Tá yumo kwekár Kwaromp ninikaoki kwapono. Ankwap fárákap am ou mek yakápap takiapono. Kwaromp Buk fek am fárákapan arakrá sénámpo: “Kouwmeouráp arop fárákap tankáprá fir fépérrá ént fépéria, wakmwae poumou tárápu fárámpea tukuprá kouwmeount kokoporiapono. ⁸ Tá yumo ankwap fárákap am ou mekamp kokoporiapnámp taknámp yumo kor kokopori kwapono. Am fárákap takria ankárankamp yae fek 23,000 surumpwiapono. ⁹ Tá nomo Tokwae Karamp yopor te mokopon nke mwarria nkwa mak mwareano. Wokwae am arop fárákap ou mekamp ankwap fárákap takapo, fou-tákamao youroungwe nángo, am fárákap surumpwiapono. ^{††10} Tá wokwae Israel fi mekamp ankwap fárákap Kwarén kokwarokiapnámp yumo kor Kwarén takrá kokwaroki kwapono. Am fárákapan te arop paok i konámp ensel koropea paoki pwaránko surumpwiapono. ^{††}

¹¹ Máma ponankor ankank Israel firan koropámp máte, arop mér mwanapono. Tá amiap kar Buk fek yak námp, nomo oukoumwan máma ke fek pwar naenámp yae wonae fik nángo, yakápnámp arop nomwan ninik sáp námpon. ^{†††12} Aenámpara, arop, námoku waeman kárákáre yak namponorá ninik námp kwamp te, mao ankár mér kuno: Takria mao piká párákapantáno. ¹³ Yumwan mokop nap nke naeria koropnámp ankank te mwar pourouráp mono. Waeman ponankor arop mokop naprá nke naeria korop konámp wuri popwarono. Tá Kwaro yumwan kwaporok pwate nángo, am ankankao yiráp kárákáre kwe-pwar mono. Táte yumwan mokop nap nke naeria-anámp ankank korop námpan kor, Kwaro yumwan yaewour naenámp mwae kup yoro naeria námpon. Am mwae kup te aráno: Mao yumwan kárákáre sánk

† 9:24 Fl 3:14 †† 9:25 Je 1:12

‡ 10:7 Kis 32:6 †† 10:8 Nam 25:1-2 †† 10:9 Nam 21:5-6
††† 10:10 Nam 16:41-49 ††† 10:11 Ro 15:4

nánko, am koropnám ankank yumwan apárok tirá nér mono. †

Kwarén loturia kwatae Spirit méntér lotu i konap kar

¹⁴ Aenámpara, onomp nouroup fárakap kare, yumo ankár kwekár kwarén lotu i konap ninik te younkwe sánk kipo. ¹⁵ Yumo te wae mérapara, ono yumwan sénampon: Yumoku ankár onomp kar máamá youroukoup kipo. ¹⁶ Máamá kap te waeman Kwaromp ourour yak nánko, nomwan Kwaro Kraisomp yirirént tapokwapeanánko, nomo fár mwaria 'Aesio'rá sér i konámpon. Tá am pan nomo fopwar i konám te, mao nomwan Kraisomp pourourént tapokwapá pwar konámpon. ¹⁷ Waeman ankárankamp pan saráp námpara, nomo kápae kare koumteouráp arop, nomo ankárankamp pourou saráp yakáp námpon. Am te apae riteanápe, nomo ponankor am ankárankamp pan táman saráp sámp konámpara námpon. ††

¹⁸ Yumo Israel fákáreran ninikenke! Arop fárakap te alta fek yankapnap ofa ankwapmwaek fári konap te, am támao am alta poukeyaknám Kwarént tapokwap napon.

¹⁹ Aeno yumo takria, onan, mao te ankwap fi aropao kwekár kwarén ofa sánk konap fir támao kare kar ankankrá sénámpan mpwe mwanape. Tá ono, am kwekár kwar fárakapan kare kar ankankonorá sér mono. ²⁰ Mono! Ono te arakrá sénampon: Ankank Kwarén mér monap ankwap fi aropao ofa i konap te, mao kwatae spirit fárakapan ofa sánk napon. Am fárakap te Kwarén ofa sánk mono. Tá onomp ninik te yumo kwatae spirit fákárerént tukupá tapokwap te monoria nampon. ²¹ Yumo te Tokwae Karamp kap mek fárrá, tá kwatae spiritamp kap mek méntér fár mwanap pourou mono. Yumo Tokwae Karamp kákánar fek tankáprá fépéria, kwatae spiritamp kákánar fek méntér tankáprá fépér mwanap pourou mono. ²² Yumo tak nap te, Tokwae Karao nomwan kokwarokria yoporania nape? Nomp kárakáre te maomp kárakáreran kwe-pwar nám nie?

Nomo ankár nomp Kristen ankwapnápén ninik mwanám kar

²³ Kare, kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan yaewour mono. Kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan kárakáre kor Kristen yoroi pap mono. ²⁴ Nomo, námoku támao saráp fwapi yakáp mwarrá ninik mwareano. Nomo ankár arop ankwapan fwapi yakanoria ninikrá yaewour mwanámpon. ††

²⁵ Yumo maket mekamp fir émi mani fek sámp nap kwamp te, 'Kwekár kwarén ofai nap ni mo nie?'rá turunkupi kwapono. Yiráp ninik sánánkar porokwe fek yak naenám fekono. ²⁶ Am te apae riteanápe, nomo wae mérampon: Máamá apár ntia kápae kare ankank

am mek top-pwarámpá yak nám te, Tokwae Karamp sarápono. †††

²⁷ Táte arop ankwap Kwarén mér mo nám pao, mao yumwan 'Nomont fárenk' ria wumwi nánko te, yumo tukup mwaria nap kwamp te, am te fwapono. Kápae kare ankank yumwan nénk nap te fwapono, fár kipo. Yumo ninik tokwaeria turunkupi kwapono. ²⁸ Aeno táte yumo tankáprá fánap arop ankwapao yumwan arakrá sér, 'Máamá te kwekár kwarén ofainap fir émino'rá sénánko te, yumo am sénám aropan wawia man ninik napara, yumo fári kwapono. ²⁹ Ono te yumo kareao kwatae ninikantánoria sér mono. Ono sénamp te, am arop ankwapao yumwan, kwatae ninik naprá ninikantánoria sénampono.

Ono waeman fwap am fir fánanamp te, apae ritea am arop ankwapamp ninikao onan taokor naenámpon? †††³⁰ Táte ono Kwarén 'Aesio'rá fánanko te, ankwap arop te apaeritea ono 'Aesio'rá sénamp táman 'Amo kwatae nap'rá sénaenámpon?

³¹ Aenámpara, táte yumo fir fépérrá, ént fépérrá, tá yumo ankwap apae ankank nap, am te ponankor ankár Kwaromp e narek sampok mwaro. ³² Yumo te ankár Juda fi, Grik fi, tá Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop fárakap aran ninikria, arop yumonap ninik fek piká párákap naeane. Fwapnae karia paokop kipo. ³³ Ono kuri kápae kare ankank tére namp te, arop ponankor fwap ninikrá tére namp warákár mwanap námpan tére konampon. Ono te onoku, onan yaewourania tére mono. Ono kápae kare aropan yaewourrá tére nanko, Kwaro fwap am fárakapan warko érékép naenámprá tére nampon. †††

11 Ono Kraisomp ninikaok yarak i konampara, yumo kor ankár onomp ninikaok paokop kipo.

Lotu nap mek me korok woukwap konap ninikan sénám kar

² Yumo te kápae kare por ono i konamp ninikria am kápae kare kar ono sámpea yumwan nénk namp niki-samp yakáp konapono. Aenapara, ono 'Yumo te kwapwe kare ninik i konap'rá sénampon. ³ Aeno ono ninik namp te, yumo kuri máamá kar ankwap aran mérenkria nae: Ponankor poumou-tárápuamp yépe kor te Kraisono. Tá yupuamp yépe kor te maomp poumaropono. Kraisomp yépe kor te Kwarono. ⁴ Táte koumteouráp arop koupoukarrá lotu mek poumarop náráp me korok woukwapea Kwarén kar toropwap nám, tá Kwaromp kar farákáp nám te, am arop námokuráp me kor Kraisen pwarápe sánk námpon. ⁵ Táte yupu ankwap lotu mek náráp me korok woukwap moi yakrá Kwarén kar toropwap, tá Kwaromp kar farákáp nám te, mao kuri námokuráp me kor, náráp poumaropan pwarápe sánk námpon. Am te yupu me pwae ponankor fárakapá pwar nám niampon. ⁶ Táte yupu náráp me korok woukwap mo nám kwamp te, mao ankár me pwae fárakapea fae tákáre naenámpon. Táte am yupu me pwae fae tákáre nánko, poumaropao

† 10:13 Hi 4:15 †† 10:17 Mt 26:26-28; Ro 15:5 † 10:19 1 Ko 8:4 †† 10:21 2 Ko 6:15-16 †† 10:24 Ro 15:12

††† 10:26 Sng 24:1 ††† 10:29 1 Ko 8:4-13 § 10:31 Kl 3:17 §† 10:32 Ro 14:13 §†† 10:33 1 Ko 9:20-22

pwarápaentá námp kwamp te, ankár me korok woukwap kuno. ⁷ Aeno poumarop te maomp me korok woukwap mono. Am te apae riteanápe, mao Kwarén wounápría maomp e tokwaeran yénkép námpon. Tá yupu te poumaropan wounáprá maomp e tokwaeran yénkép námpon. †

⁸ Kwar te yupuamp pourou fek poumarop yoro mono, poumaropamp pourou fek yupu yoroi námpon.

^{†9} Kwar te yupuan ninikía man yaewour naenápría poumarop yoro mono. Mao te poumaropan ninikía man yaewour naenápría yupu yoroi námpon.

^{†10} Aenámpara, yupuamp me korok woukwap námp te ankár poumaropamp yae ankore mek yakáp nap yénkép nángo, ensel fákáre fwap nke mwanapon.

^{†11} Aeno nomo Tokwae Karént yakápría te, yupu te kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Tá poumaropao kor kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Aenepara, nonopok yaewour nenepono.

^{†12} Kwaro poumaropamp pourou fek yupu yoroimpan maok, oukoumwan te taknámp, yupuamp pourou meknámp arop forokor konámpono. Aenámpman maok, Kwaro námoku ankank ponankoramp fi korono.

^{†13} Yumoku támao ankár máma kar youroukoup kipo.

Yupu lotu mek me korok woukwap moi teyakrá Kwarén kar toropwap námp te, ae te mao kwapwe kare ninik nám nie? ^{†14} Nomo koumteouráp arop námoku nomwan arakrá yénkép námpon: Táte poumarop me pwae tokwaerinámp te pwi yak mono.

^{†15} Aeno yupu me pwae tokwaeri námp te, maomp mopor kwapwe kare támaono. Am te apae riteanápe, Kwaro maomp me korok oupouroup naenápría me pwae tokwaeri sánk námpon. ^{†16} Aeno táte arop ankwapao am ankank táman kar yorowar naeria námp kwamp te, mao ankár arakrá mér kuno: Yino te ankwap ninikaok tukup mono, tá Kwaromp sios mek kor ankwap ninikaok tukup mo i konapono.

Korin fákáre komunion sámp nap mek sámpá yampourouiap kar

^{†17} Oukoumwan te ono yumwan lo ankwapmwaek nénk nae nampan maok, ono te yumo i konap ankank táman yiráp e narek sampok mono. Yiráp koupoukour konap nap mek te kwapwe kare ninik korop mo i konámpono, kwatae ninik mwar korop konámpono.

^{†18} Manénkír te ono aran sénae rae: Yumo lotu mwaria koupoukour nap te pipirikir i konapono. Ono takrá sénap kar wawia am táman kareaoi kanrá mérampon.

^{††19} Am te apae riteanápe, ono nik namp te, yumo ou mekamp arop ankwap fárakapamp kar fek yiráp sios kuk-pipirikir napo, Kwaromp ninikaok kar tukupnap arop fárakapao saráp fwap érik farákár napon. ^{†20} Aenapara, yumo ponankor Tokwae Karamp fíran fári konap niamp mono. ^{†21} Yumo ponankor kárakárería yumokuráp fíranmékir fépér i konapono. Takria maok, ankwap yae-porokwe tank nángo, ankwapao mwar wain ént kápaé kare fária mánmán i konámpono. ^{†22} Ae

te mokocono? Ae te yumo yiráp fir fépérrá ént fépér i konap nap yak mo nie? Ae te yumo nik napo, Kwaromp sios te kánanke kwatae námpantá, ankwapyaé fárakapao fir mo napo, man pwarápaé sánk rape? Ono yumwan te mokoprá sénanampon? Ae te ono fwap yiráp e narek kakap nanamp nie? Mono. Am yumo tak nap táman te ono yiráp e narek sampok mono.

Jisas Tokwae Karao pan ntia wain ént nénkámp kar

^{†23} Ono máma kar yumwan sánk namp te, Tokwae Karao onan séri námpan nampono. Am kar fi te ará: Judaso Jisasén yopor aropamp yae pap naerianámp kumuruk, Jisas Tokwae Karao pan sámpea, ^{†24} Kwarén 'Aesio'rá séria pwarará, fopwaria sérrá, "Máma te onomp pourou, yumwan yaewour naenámpman nénk nampon. Yumo ankár mámaknámprá onan ninikrá yakáp kipo." ^{†25} Am fárakap pan fépéri pwarapo, mao warko wain éntáp kap sámpea taknámp takrá sér, "Máma kap wain máte onomp yiri fek yoronamp kontrak wourékamono. Yumo makrá fépér nap ke fek te onan ninik mwanapono." ^{††26} Yumo máma pan, tá máma wain ént fépéria maok, yumo Tokwae Karao sumpwinámp kar farákáp mwanapon. Yumo mámak námprá yakáp nap te, ankár takrá tukupea mao arákarrá éknámp ke fek mwanapon.

Komunion sámp mwanámp fek ninik fwapokwap mwanámp kar

^{†27} Aenámpara, táte arop ankwap manénkír fwapi ninik moitea yakrá Tokwae Karamp pan kwaporok fár, tá Tokwae Karamp kap kwaporok fár, taknámp te Tokwae Karamp pourou ntia yiriran wouroump námpara, nopok amnámp fek touwe kwatae sámp naenámpmon. ^{†28} Ae naerámpara, arop ankár námokuráp ninik mek fwapia youroukoupí pwatea te, am pan ntia wain ént fwap fánaenámpmon. ^{††29} Am te apae riteanápe, máma te, arop Tokwae Karamp pourounorá fwapia ninik mo yakrá mao kwaporok pan ntia ént fánámpara, mao námokuráp pourouk touwe kwatae korop naerámpon.

^{†30} Am taknap fi fek táman yumo ou mekamp kápaé kare arop kárakáre moria, touwe sámpea, ankwap fárakap surumpwi napon. ^{†31} Aeno táte nomp ninik fwapi youroukoupíteá nomo Jisasomp pourou ntia yiri sámp nángo te, nomwan touwe kwatae korop mo, fwapono. ^{†32} Aeno táte Tokwae Karao nomp ninik kwatae nángo, nkea fwapokwapria nomwan touwe kwatae sámp námp te, takria nomo apárokamp aropént yaomwi mek pikántánoria námpon. ^{††}

^{†33} Aenámpara, ononamp fákáre, yumo fár mwaria yumo ankár nánkár ankwap fárakapan yépékia kipo.

^{†34} Táte arop ankwap oukoumwan yae-porokwe nángo te, mao námokuráp nap mek fánaeria námpon. Takria yiráp koupoukourap mek yumoku támao yumwan Kwaro kot naenámp ninik pap mwanape. Kar

† 11:7 Stt 1:26-27 †† 11:8 Stt 2:21-23 †† 11:9 Stt 2:18 †† 11:18 1 Ko 1:10-12

†† 11:25 Hi 9:18-20 ††† 11:28 2 Ko 13:5 ††† 11:32 Hi 12:5-6

ankwapmwaek oukoumwan yak námpono, nánkár wakmwaek ono yumwan koropá nkeria fwapokwap nanampono.

Yiki Kor Spiritao ourour nénknámp kar

12 Ononamp fákáre, ono te yumo Yiki Kor Spiritao tére mwanap ankank nénk námp te, épépérépi kwaponoria nampon. ² Yumo te wae mérapon: Wok-waek yumo oukoumwan Kristen mo nap, am ke fek te yumwan ankwap ankankao, kar sér mo i konámp kwekár kwaronámpok éréképá akwap nángo te, yumo ankár ampok tukupapono. ³ Aeapan ono te yumo mérenkria nae: Táte Kwaromp Spirit arop ankwapént yak nángo, mao te 'Jisas te yaomwi mek akwapano'rá sénaenámp pourou mono. Tá arop Yiki Kor Spirit mo námp te 'Jisas am te Tokwae Karonó'rá sénaenámp pourou mono.

⁴ Yiki Kor Spiritao nénk konámp nkwakwe make tére mwanap kárákáre yak námpao maok, waeman ankárankamp Spiritao saráp yak námpon. ⁵ Tá nomo fwap Tokwae Karamp nkwakwe make pourouráp tére námpan maok, waeman ankárankamp Tokwae Karampor tére námpon. ⁶ Wae nkwakwe make ninik fek tére konap yak námpan maok, am ankárankamp Kwaro ponankor aropan kárákáre nénk nángo, am fárakap fwap tére mwanapon. ⁷ Yiki Kor Spirit te ankwap arop fárakapan yaewour mwanapria náráp kárákáre am arop fárakap ankákárankan nénk konámpon. ¹⁸ Arop ankwapan Yiki Kor Spiritao arop ankwap fárakapan yonkwae kouria kar sénaenámp ourour sánk, tá ankwap aropan am ankárankamp Spirit támao Kwaro papnámp mér fek kar sénaenámp, ourour sánk. ⁹ Tá arop ankwapao am ankárankamp Spirit fek táman, Kwar te fwap tak naenámponorá mér kar naenámp ourour sámp. Tá ankwapao am fek touwenap arop fwapi pap naenámp ourour sámp konámpon. ¹⁰ Tá ankwap Kwaromp kárákáre yénképnámp yoro naenámp ourour sámp. Tá ankwapao profet †† kar farákápnámp ourour sámp. Tá ankwapao nkwakwe make spiritan youroukoup naenámp mérnámp ourour sámp. Tá ankwapao ankwap-ankwap kar fek sénaenámp ourour sámp. Tá ankwapao am kar arákarrá sénaenámp ourour sámp. ¹¹ Am ankárankamp Spirit támao saráp máma ankank ponankor nénk konámpon. Mao námokuráp ninik fek arop ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk, tá ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk. Mak i konámpon.

'Nomo ponankor ankárankamp fek toukouri yakápnámp pourou'rá sénámp kar

¹² Arop pourou te ankárankampao maok, kápae kare pouroukamp ankank am fek toukouri yak námpon. Tá kápae kare am fek tukuri yaknámp ankank am te ankárankamp pourou mwar yak námpon. Kraiso kor tak námpi yak námpon. ¹³ Am te apaeritea nám-

panápe, ankárankamp Yiki Kor Spirit támao nomwan ponankor oupoupouria kák tenánko, nomo ankárankamp pourou yakápnámp. Nomo Juda, ta Griek, tá nomo slev, tá nomo amwar yakápnámp, nomo ponankor ankárankamp pourou yakápnámp. Tá nomo ponankor ankárankamp Spiritan fária kárákáre sámp námpon. ††

¹⁴ Nomo wae mérámpon: Pourou te ankárankamp ankank mwar yak mono. Waeman kápae kare ankank am fek toukouri yak námpon. ¹⁵ Táte pu korao arakrá sér, 'Ono te yae kor mo ara, pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámp maok, maomp kar te wampweno. Mao waeman pourouk tokorokeyak námpono. ¹⁶ Tá woupwirao sérrá, 'Ono te yi mo ara, ono pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámp maok, maomp kar te wampweno. Waeman mao kor pourouk yak námpono. ¹⁷ Táte pourou ponankor yi mwanánko te, mokopia kar wa naenámp? Táte pourou ponankor woupwi mwar yak nángo te, mokopia ankank nounoump naenámp? ¹⁸ Aeno pourou te tak mono. Kwaro waeman pourouk toukouri yaknámp ankank Kwaro námoku warákárnámp ninik fek yoroia pap námpon. ¹⁹ Táte pourou ponankor ankárankamp mwaek saráp yak nángo te, pourou kare niamp pwi yak mono. ²⁰ Ae naenámpara, pourou te take pourouráp mono. Kápae kare ankank pourouk toukouri yak námpao maok, waeman pourou te ankárankampono.

²¹ Tá yi te yae koran 'Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanamp'rá sénaenámp pourou mono. Tá me korao pu koran, "Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanampono'rá sénaenámp pourou mono. ²² Am pourouk yakápnámp táman, nomo kárákáre moan mpwe konámpan maok, táte am ankank yakápnámp mo nángo te, pourou ponankor fwapi yak mo kareno. ²³ Tá nomo pourou ankwapmwaek 'Kwatae tae morokono'rá ninik námpan kor, nomo fwap yae-párak taokeyakápnámp i konámpono. Táte nomp pourou ankwapmwaek te pwarápae konámpan maok, nomo fwap waempyam fek nánkáráp te konámpon.

²⁴ Aeno pourou ankwapmwaek arop nke námp fek kwapwe karenoria nap fwap kwaporok yakanoria pwate konámpon. Kwar te waeman pourou toukouri yakápnámp tapokwapea páte nángo, énéni yakápnámp napon, ankwapmwaek kirikiri e monap niampi yak námpon te, mao fwap kwapwe kare yak námpon. ²⁵ Mao tak námpon te pourou fápákárápia akwapantánoria námpon. Ponankor pouroukamp ankank fwapi yakápnámp ankárankamp puri fek nonopok taokeyakápnámp mwanaponno. ²⁶ Aenapara, táte pourou ankwapmwaekampao touwe sámp nángo te, pourou ponankor énéni touwe sámp konapon. Táte pourou ankwapmwaekampao e kwapwe sámp nángo te, pourou ponankor énéni warákár sámp konapon.

²⁷ Aeno yumo ponankor te Kraiso pourou yakápnámp napon. Yumo ankákárank te maomp pourou ankwapmwaek kirikirino. ²⁸ Tá Kwaro arop ankwap

† 12:7 1 Ko 14:26 †† 'Profet': "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. ‡ 12:12 Ro 12:4-5

†† 12:13 Ga 3:28 †† 12:27 Ro 12:5

fákárean sios mek tére mwanap arakrá kák námpon: Manénkir te aposel fákáre, am fek te profet kar farákáp konap arop fákáre, tá am fek Kwaro warákárnámp ninik kwapwe yénk i konap tisa fákáre, tá am fek Kwaromp kárákáre yénkép námp yoro i konámp arop, tá touwe fwaprá kák konámp arop, tá arop yaewour i konámp arop, tá nkwakwe make tére youroukoupia nénk konámp arop, tá nkwakwe make kar fek sér i konámp arop, arakrá kák námpon. ^{†29} Arop ponankor te aposel mono. Tá ponankor te profet, tisa mono. Tá ponankor Kwaromp kárákáre yénkép námp yoro i konap mono. ³⁰ Tá ponankor touwenap arop fwaprá kák konap kárákáre sámp konap mono. Tá ponankor nkwakwe make kar fek sérar i konap mono. Tá ponankor fwap am kar arákár mwanap te mono.

³¹ Aeno yumo ankár kámákarea narek yaknámp Yiki Kor Spiritamp ourouran sámp mwaria kárákáre kipo.

Tá oukoumwan pwi kare yaknámp ninik ankárankampan yumwan yénkép nae rae. ^{††}

Nomo ankár arop ankwapan nouroup kare mwanámp kar

13 Táte ono aropamp nkwakwe make kar fek, tá ensel fákáreramp kar fek, Kwaronámpok korop mwanapria koumteouráp arop fárákapan sér i konampan maok, ono am fárákapan nouroup kare mo namp te, ono kwaporok wur fokop konap niamp, tá garamut porokwap nap pourouk niamp nampono. ² Táte ono fwap profet kar fek sénanamp, tá Kwaromp ninik ponankor mek wouroumpeyak námp ono wae mér, tá ono ponankor ankwap mér tokwae nampao kor, táte ono wae Kwarén mér kárákáre kare fek sénanko, faonkwe tokwae nkwampok ér-sakwap naenámpan maok, ono arop ankwapan nouroup mo namp te, ono kánanke kwatae niampono. ³ Táte ono ankank monap aropan onomp ponankor ankank nénk nanamp, tá arop fárákapaon onan sámpea yaomwi mek yankap napo, sumpwi nanampan maok, ono aropan nouroup kare moia namp te, am ponankor ankank te onan kánanke yaewour mono.

⁴ Arop ankwapan nouroup kar námp te námwan kwataenámp kar sénapo kor, koupour kar nopok sér mo i konámpon. Nouroup i konámp arop te kápae kare aropan kwapwe kare ninik fek yaewourrá tére konámpon. Mao te ankank tokwaeráp aropan kokwarok mo i konámpono. Mao námokuráp e narek sampok mo i konámpon. Mao te, námoku narek yak nampria wae mo i konámpon. ^{†5} Tá kwekáp mo i konámpon. Mao te námokuráp ankankan saráp ninik tokwae mo i konámpon. Mao te koupour yonkwae pwarámp mo i konámpon. Mao te námwaninap kwatae ninikan warko ninik mo i konámpon. ⁶ Mao te yae-párák monámp ninikan te warákár mo i konámpono. Mao te yae-párák kare ninikan saráp warákár konámpon. ^{††7} Arop ankwapan nouroupnámp arop te man ankwap ankankao apárok sámp-anámpanoria

yénképeyak mo i konámpono. Kápae kare por Kwarén mérria, Kwaro námwan yaewour naerámponoria yépék i konámpon. Aenámpara, ponankor ankank maomp pourouk korop námp te, kárákáre fek fokopeyak konámpon. [‡]

⁸ Nánkár wakmwaek te Kwaromp profet kar farákáp konap tére, nkwakwe make arop firamp kar fek sér i konap, tá arop fárákapamp nkwakwe make mér, makia máte ponankor akwapá pwar nae-námpon. Aeno nomo arop ankwapan nouroupnámp ninik máte pwar naenámp pourou mo karenono. ⁹ Nomo oukoumwan te aopwek ankwapmwaek saráp mérámpon. Tá wakmwaek kare korop naenámp karan kor aopwek ankwapmwaek saráp farákáp námpon. ¹⁰ Aeno nánkár wakmwaek pwi kari yaknámp ankank korop nae-námpon. Tá am ke fek ankank ponankor aop-aopwek námp te ponankor pwar naenámp. ¹¹ Am te tárápao akwapea tékép námp niampon. Wokwaek ono oukoumwan épér morok táráp yakamp ke fek te, épér morok tárápao i konámp kar, ninik, youroukoup niampiampono. Aeno ono wae tékép yak namp fek te, épér morok tárápao i konámp ninik te wae pwar nampon. ¹² Oukoumwan te nomo ankank nke námp te wunéri kor mek nke námp niamp oukoumwan érik karaok farákár mo námpon. Aeno nánkár wakmwaek am ke fek nomo Kwaromp yimetáp kare kar nke mwanámpon. Oukoumwan te ankwapmwaek kánanke mérámpon. Aeno nánkár te mao nomwan mér karnámp taknámp nomo kor man mér kar mwanámpon. ^{†††13} Tá oukoumwan te Kwarén mér i konap ninik, tá Kwaro nomwan yae-párák karia kák naenámp yépék i konap ninik, tá nomo arop ankwapan nouroup i konámp ninik, makia mámara yininkaopwe ankank te yaká yak naenámp. Aenámpan maok, tokwae kari yak námp te arop nouroup i konap ninikono.

Kwaromp profet kar farákáp konap ourour tokwae

14 Yumo te ankár kárákáre fek koumteouráp aropan nounouroup saráp yakáp kip. Aeria maok, yumo ankár Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap nénknámp ourour sámp mwaria kárákáre kar kipo. Tá yumo Kwaromp kar profet námp farákáp mwanap ourouran ankár kárákáre karia sámp kipo. ^{†††2} Am te apae riteanápe arop Yiki Kor Spiritao sánknámp ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop fárákapan sér mono. Am te Kwarén saráp sénámpon. Am te ará: Arop te am kar wa moantá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek am mek wouroumpeyaknámp kar sénámpono. ³ Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, am aropamp kar támao arop fárákapamp mér nap mek kárákáre sánk námpon. Tá am arop fárákapan, kwapwe kare ninikaok tukupenkria am fárákapamp ninik kápae yak námp, yonkwae porokwerá kák námpon. ⁴ Arop ankwap kar fek farákáp námp te námokuráp waempén kárákáre sánk námpon. Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, ankár sio-

† 12:28 Ef 4:11-12 †† 12:31 1 Ko 14:1 ‡ 13:4 Ro 13:10
†† 13:6 Ro 12:9

‡‡ 13:7 1 Pi 4:8 ‡†† 13:12 1 Jo 3:2 ‡‡‡ 14:1 1 Ko 12:31;
14:39

somp méran kárakáre sánk námpon. ⁵ Yumo ponankor fwap ankwap firáp aropamp kar fek kar farákáp napo, ono warákár nampon. Aeno ono warákár tokwae namp te, yumo profet kar farákáp napan nampon. Arop ankwap kar fek kar farákáp nánko te, arop ankwapao arákarrá sénánko, sios fwap kárakáre sámp mwanapon. Táte arop arákarrá sér mo nánko te, Kwaromp profet kar farákápnámp aropao am ankwap kar fek farákápnámp aropan kámákár akwap námpon. ⁶ Ononamp fákáre, yumo máma kar fwapia ninik kipo. Ono fwap yumonapok akwapea ankwap kar fek farákáp nanampan maok, táte ono Kwaro onan yéknépnámp kar yumwan sér mo, tá ono yumwan kwapwe kare ninik nénk mo, tá ono Kwaromp profet kar farákáp mo, tá ono yumwan yénk mo, makria te ono mokopia yumwan yaewour nanampon?

⁷ Tá yiki yakáp monámp ankank wur fokoprá gita porokwap konap ankankao kor, maomp aráp fwapi yak mo nánko te, mokopia am tár kar yarápae nomo wa mwanámpanápe? ⁸ Táte arop yorowar korop nánko, wur fokop nap fwapi aráp mo nánko te, wa fwap wawia koupour nánap naenámp? ⁹ Yumo kor takeno. Táte yumo ankwap kar fek kar farákáp napo, arop fárakapao am kar wa moria te, mokopia am kar fi mér mwanapon? Mono. Waeman yiráp kar am te kwaporok akwapá pwar naeria námpon. ¹⁰ Kare, kápae kare moumountukri kar máma apár mek yakáp námp te, ponankor waeman ankákáránk námoku fi kor fwap érik farákáp konapon. ¹¹ Táte ono arop ankwapao farákápnámp kar fi mér mo nánko te, ono am aropan ankwap fi mekamp aropao nampwe ninik naerampon. Tá mao kuri onan ankwap fi mekamp aropao námpwe ninik naerianámpon. ¹² Yumo kuri yumo ou mek ankwap kar fek farákáp napo, take ninik yak naeria námpon. Ae naerámpara, yumo Yiki Kor Spiritamp ourour sámp mwar kar nap te ono wae mérampon. Aenampara, yumo ankár tére kárakáreria nkwakwe make ourour siosén kárakáre sánk mwanap te, yumo ankár am táman sámp mwaria tére kárakáre kipo. †

Arop ponankor wa mwanap kar fek Kwarén sér mwanap kar

¹³ Aenámpara, arop ankwap kar fek sér i konámp kwamp te, mao ankár am kar arákarrá sénaenámp ourour Kwaro sápanoria kar toropwap kuno. ¹⁴ Táte ono ankwap kar fek kar toropwap nánko te, onomp waemp támao kar toropwap nampan maok, onomp ninik te párák yak námpon. ¹⁵ Aenámp te ono mokop nanampon? Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp kar toropwap nanampon. Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp tár sámp nanampon. ††¹⁶ Aeno amo tak moria, waráp waemp meknámp saráp amo Kwarén 'Aesio'rá sénapo, arop ankwap yak námp te mao am kar mér moria, mokopia mao waráp 'Aesio'rá sénap 'Kareno'rá sénaenámp? Am te mér mo námpara, tak naenámp pourou mono. ¹⁷ Kare amo fwap kwapwe

kare 'Aesio'rá sénapan maok, amo te arop ankwapamp waempén kárakáre sánk mono. ¹⁸ Ono yumo i konap ninikan kámákár akwapria kápae kare por ankwap ankwap kar fek sér i konampan Kwarén 'Aesio'rá sénampon. ¹⁹ Aenampan maok, siosomp koupoukarrá lotu nap fek ono ankwap arop fárakap fwap wa mwanap éntik kar fek farákápria yénk nanamp te kwapwe kareno. Tá ono 10,000 ankwap kar fek farákáp nanamp te, wampweno.

²⁰ Ononamp fákáre, yumo yiráp ninik mek épér morok táráp niamp yakápi kwapono. Kwatae ninikan maok épér morok tárápao oukoumwan épérép i konap niamp yakáp kipo. Aeno yiráp ninik te ankár mér kárakáre aropamp ninik niamp fek yakáp kipo.

‡²¹ Kwaromp lo fek te arakrá sénámpon:

"Tokwae Karao arakrá sér,

'Ankwap karráp aropamp top kor feknámp, tá ankwap fi mekamp top kor feknámp máma arop firan kar sénanampan maok, am fárakap te onomp kar wa mo mwaria napon.'" ‡

²² Aenámpara, nomo wae mérampon: Ankwap kar fek kar farákáp konap ourour te Kwarén mérnep arop fárakapan Kwaro, náráp kárakáre yéknépenkria sánk mono. Kwarén mér monap arop fárakapan yéknépenkria sánk námpon. Aeno profet kar farákáp mwanap yéknépnámp te Kwaro man mérap arop fákáreran náráp kárakáre yéknépnámp. Mér monap arop fárakapampor te mono.

²³ Aenámpara, táte koumteouráp arop ponankor sios mek énéni koupoukour napo, tá yumo ponankor ankwap-ankwap kar fek kar farákáp napo, táte ankwap fárakap Kwarén mér moria man lotu mo i konap am kar wa mo napao, am mek koroepa te mao sér-rá, 'Yumo te épépérép nap'rá sérantáno. ²⁴ Aeno táte yumo ponankor Kwaromp kar farákáp napo, táte arop ankwap Kwarén mér moria, lotu mo i konámpao am mek korop nánko, ponankor yumo farákápnap kar te mao am aropamp ninik mek párákapria mao te kwatae ninikráp aroponorá yéknépnámp naenámp. ‡²⁵ Aenámpara, maomp ponankor kwatae ninik mek wouroumpyak námp érik farákáp naenámp. Tá mao fwap apárok me kor woukouprá Kwaromp e narek sampokria sérrá, "Kare Karono! Kwar te yumo ou mek yak námpon!"

Kwarén lotunap tére yae-párak kare naenámp kar

²⁶ Aenámpara, ononamp fákáre, yumo te ankár apae mwanapon? Nánkár yumo lotu mek koupoukour nap fek te yumo ponankor tére mwanap yak námpon. Ankwapao tár sámp naenámp, tá ankwapao yumwan kar yéknépnámp, tá ankwapao Kwaro man sánknámp kar am farákáp naenámp, tá ankwapao ankwap kar fek sénánko, ankwapao am kar arákár naenámp. Yumo ankár kápae kare ankank takrá tére napo, sios am fek kárakáre yak naenámp.

²⁷ Táte ankwap fárakapao ankwap kar fek kar farákáp nap kwamp te, anánkaopwe, yinínkaopwerao saráp

† 14:12 Ef 4:12 †† 14:15 Ef 5:19

‡ 14:20 Ro 16:19 †† 14:21 Ais 8:11-12 †† 14:24 Jo 16:8

tak mwanapon. Am te fwapon. Tá am fárakap énéni ponankor kar séri kwapon. Mono. Nánkár ankwapaomékir séria pwar nánko, ankwapao wakmwaek sérianánko, ankwapao kar arákarrá sénaenámpon. ²⁸ Táte kar arákarrá sénaenámpon arop mo nánko te, arop ankwap karráp kar fek sénámp, am te ankár sios mek sénaeria námpao kor wampweno. Mao námoku támao sérria Kwarén saráp kar sénaenámpon. ²⁹ Tá Kwaro arop anánkaopwe, yinínkaopweramp ninik mek náráp profet kar sánk nánko, am fárakapao saráp sér mwanapon. Aenapo, arop ankwap fárakap fwap maomp kar youroukoup mwanapon. ³⁰ Táte arop ankwap tank námp Kwaro man kar ankwap yénekep nánko, mao am kar sénaerianánko te, manénkir fokopeyará sérinámpon arop ankár kar pwar naenámpon. ³¹ Am taknap ninik támao yumo ponankor ankárankrá profet kar fárakap napo, arop ponankor fwap Kwarén mér nap mek kárakáre sámp mwanapon. ³² Profet kar fárakap konap arop fárakap te námokuráp top kor fwapi poukwapea námoku fárakap mwanap ke korop nánko, fárakap konapon. ³³ Am te apaeria námpanápe, Kwar te mao náráp tére ponankor yae-párak kare tére konámpon. Aeria mao te ankank sámpá yampourouia épépérepí kák mo i konámpono. Maomp ninik te nomwan, ankárankamp ninik fek yakápra énéni fwapi térenkria námpon.

Sios lotu mek koupoukour nap fek te koumteou te kar sérari kwapon. Ankár karmparáp tankáp mwanapon. Ponankor sios nomo Kwaromp koumteouráp arop te tak saráp i konapon. Koumteou te sios mek tokwae kar yoroi yak mo i konámpono. Ankár loao sénámp niamp yae ankore mek yakáp mwanapon. ³⁴ Táte mao kar fi ankwap mér mwaria te, námokuráp nap mek náráp poumaropan turunk mwanapon. Táte yupuao sios lotu mek koupoukour nap fek kar sénámp te pwi yak mo námpon.

³⁵ Kwaromp kar te yumo meknámpon fárámp námp nie? Tá yumo saráp Kwaromp kar sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárakap te mo nie? Yumo takrá ninik mwanape. ³⁷ Táte arop ankwap námoku ninikia, námo te profetono, námoku wae Yiki Kor Spiritamp ourour ankwap sámpá fákeyak námp kwamp te, mao ankár mér naenámpon: Mámá kar ono yiráp por kumwi namp máte Tokwae Karamp lono. ³⁸ Táte arop ankwap onomp kar man younkwe sinánko te, nomo man ninik námp te, mao Kwaromp kar fárakap konámpon arop mono.

³⁹ Aenámpara, ononamp fákáre, yumo ankár Kwaromp profet kar fárakap mwanap tére te fwapia kárakáre kipo. Yumo ankwap kar fek fárakap mwanap ninik te taokarrá pap kwapon. ⁴⁰ Aeno yumo ankár yae-párak kare ninikaokria lotu i konap kwapwe kare ninik fek lotu kipo. †

Krais sumpwia fárámpámp kar

15 Ononamp fákáre, ono yiráp ninik mek warko ninik nénk nae rae. Am Kwapwe Kare Kar wokwaek fárakápamp táman sénae rae: Yumo am Kwapwe Kare Kar wokwaek sámpa napan, yumo am táman kárakáre fek fokopeyakáp napon. ² Ono wokwaek fárakápamp Kwapwe Kare Kar Kwaro am fek táman yumwan warko érékep naenámpon. Aeno yiráp mér kare kar mo napo te, mao yumwan érékep naenámpon te mono.

³ Ono manénkir yumwan sánkamp kar tokwae kar te ono wokwaek sámpampaniampon. Am kar te ará: Krais te wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niamp-námpon kwatae ninik ponankor tirá épér naeria sumpwimpon. ⁴ Tá arop fárakapao maomp yákáre apár me mek páte napo, wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niamp taknámpon yinínk yae fek fárámpámpon. ⁵ Ap 2:24-32' ⁵ Takia wakmwaek Pita nkemp fek koropea, tá wakmwaek mao éntér-sámpampon aposel nkeap fek korop. ⁶ Tá wakmwaek am ke fek 500 kámákár akwapnámp ankwapyaenáp fákáre énéni man nkeapon. Kápae kare am nkeap ankwapyaenáp fákáre oukoumwan yakáp napon. Aeno ankwap fárakap te wae surumpwi tenapon. ⁷ Tá am fek wakmwaek Jems nke, tá am fek wakmwaek aposel ponankor man nkeapon.

⁸ Tá am fek wakmwaek kar onomp yi mek kor koropámpon. Ono te táráp kánankeao éntupwaro wakmwaek kar fárakap námp niamp. ⁹ Ono te aposel fákáre ou mek kánanke kare nampon. Onan te arop fárakapao 'Aposel'rá sér mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp siosén sámpá yampourouiampon. ¹⁰ Aeampán maok, Kwaro námokuráp ninik fek onan aropompia fwapi papéanánko, ono oukoumwan máyaknamp arop yumo nke napon. Mao onan takrá aropompi námp am te kwaporok pwar mo kareno. Aenámpara, ono tére kárakárea waeria ankwap aposel fárakapan kámákár akwap konampon. Ae konampan maok, am te onoku támao takrá tére mono, Kwaromp aropomp onont yak námp támao onan kárakáre sámp nánko, ono takrá tére nampon. ¹¹ Aenampan maok, ono tére namp, tá am aposel fárakapao tére nap te wampweno. Yino ponankor Jisas sumpwia fárámpámpon kar táman saráp fárakap nánko, yumo am wawia mér napon.

Nánkár wakmwaek sumpwinap arop ponankor ferámp mwanap kar

¹² Yino kápae kare por Krais sumpwianánko, Kwaro warko fárámpá papnámp karan fárakap konámpon. Tá apaeritea yumo ou mekamp ankwap fárakap 'Arop wae sumpwi námp te, warko fárámp naenámpon pourou mono'rá sér i konapon? ¹³ Táte kare, sumpwinap arop warko fárámp mwanap pourou mo nánko te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon: "Kwar te Kraiséni

† 14:29 1 Te 5:20-21 †† 14:33-34 1 Ti 2:11 † 14:40 1 Ko 14:32-33

†† 15:3 Ais 53:8-9 †† 15:4 Lu 24:46 ††† 15:5 Lu 24:33-34,36 ††† 15:8 Ap 9:3-6 § 15:9 Ap 8:3 §† 15:10 2 Ko 3:5; 11:23

fárámpá pap moi námpon.”¹⁴ Táte kare, Kwaro Kraiséen fárámpá pap moianánko te, mámá kar yino farákáp konámp máte yak mono. Tá yumo mér napao kor, fi kor yak mono.¹⁵ Táte taknámp yino kor Kwaro i konámpan kwekárá sér i konap arop fárákáp mwarámpono. Am te apae riteanápe, yino Kwaro Kraiséen fárámpá papnám pap kar érik sénámpara. Aeno táte kare Kwaro sumpwinap arop ferámpá kák mo i konámpan nánko te, mao Kraiséen kor fárámpá pap mono.¹⁶ Yeno, táte kare Kwaro sumpwinap arop fárákáp ferámpá kák mo i konámpan nánko te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon, “Kwar te Kraiséen fárámpá pap mono.”¹⁷ Táte kare Kwaro Kraiséen fárámpá pap moianánko te, yiráp mér napao kor yumwan yaewour naenámp pourou mono. Yumo oukoumwan yiráp kwatae ninik fek waeman moyakáp mwarapono. Tá arop fárákáp Kraiséen mér napao sumpwi nap, mao kor waeman moyakáp mwanapon.¹⁸ Nomo Kraiséen méria man yépekrá yakáp námpon.¹⁹ Aeno táte nomo mámá apár mekamp yiki yakáp nám pap fek saráp yépekrá yakáp námpan maok, kare kar nomo koupoutáráp kateria, mámá apár mekamp ankwap fárákápamp koupoutáráp kar napan kámákár akwap naenámpo.

²⁰ Aeno take mono. Krai wae sumpwi námpan kare kar Kwaro warko fárámpá pap námpon. Mao te sumpwinap arop ferámp mwanapan mekia fárámp námpon. Am taki nám pap te nomo wae mérámpon: Kwaromp firáp ponankor sumpwinap warko fárámpea yiki yakáp mwanapon.²¹ Arop ankwapao sumpwi mwanap ninik sankoropá papeanánko, tá taknámp arop ankwapao sumpwinap arop warko ferámp mwanap ninik sankoropá pap námpon.²² Am te ará: Arop ponankor te Adamomp firáp yakáp nap te, sumpwi konapono. Tá taknámp arop ponankor Kraiomp firáp te yiki yak sámp mwanapon.²³ Taknámp nomo ponankor arop ankákárank nomo ferámp mwanámp ke fek yiki yak ti mwanámpon. Manénkir te Kraiso námpon. Tá nánkár wakmwaek mao arákarrá ék nám pap fek te, nomo maomp firáp ponankor nomo ferámp mwanámpon.²⁴

²⁴ Am ke fek te ankank ponankor pwar naenámpo. Tá Kraiso nkwakwe make ankank poukwap konap kárákáre tokwaeráp spirit kwatae ponankor tomoromp pwararea, mao kingnámp ankank ponankor poukeyak konámp Naropwar Kwaromp yaek pap naenámpo.²⁵ Am te apae riteanápe, Kwaro ponankor yopor arop Kraiomp pu ankore mek kák tenánko, mao ponankor pumpuri néri pwar naenámpo.²⁶ Mao ponankor ankwap yopor arop wae fi tomore papea pwararea, sumpwiran kor ankár yak moi pap naenámpo.²⁷ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpo: “Kwaro ankank ponankor maomp yae ankore mek kák tenámpo.” Aenámpan nomo wae mérámpon: Kwaro ankank ponankor Kraiomp yae ankore mek kák nám papo maok, Kwar námoku te maomp yae ankore mek

yak mono.²⁸ Tá wakmwaek ankank ponankor Kraiomp yae ankore meki pwar nánko, Kwaromp Táráp námoku kareao kor Kwaromp yae ankore mek pap naenámpo. Manénkir te ankank ponankor Kraiomp yae ankore mek kákeanánko, Krai námoku Kwaromp yae ankore mek pap nám pap fek te, Kwaro námoku fwap ankank ponankor maomp yépe kor tokwae kari yak naenámpo.

²⁹ Táte sumpwinap arop ferámp mwanap pourou moanánko te, apae fi kor kare fek arop ankwap fárákáp sumpwinap aropao kor Kwaromp firáp korop naenámp yaewourrá, ént mek nér i konap? Táte kare sumpwinámp arop fárámp mo naenámpanánko te, apaeritea arop fárákáp sumpwi aropan yaewourrá ént mek nér i konap?³⁰ Sumpwinap arop ferámp moanánko te, kápe kare por arop ankwap fárákápao yinan tirá wour mwaria wae napo, yino mokopia pwar mo, ankár takrá farákáp mwanámpon?³¹ Ononamp fákáre, ono kare kar sénámpo: Kumur méntép onan sumpwi pap naenámp ankankao kikip saráp yak konámpon! Tá taknámp ankwap kare kar sénámp te, nomo ponankor Krai Jisasént yakáp nám yumwan ono warákár tokwae konámpara, am kar érik sénámpo.³² Ono ankank sámp nanamp fi kor ninik fek Efesus mek mamek yao pwar mekamp firént yorowari nampanánko te, am fek apae sámp nampon? Táte kare sumpwinap arop ferámp moanánko te, Kwaromp Buk fek sénámp niamp: “Oumpouran sumpwi mwanámpara, oukoumwan táman fir tokwae toupourá féperrá warákár mwaro.”³³ Takria arop fárákápao yumwan kwekár mwanape: “Nomo kwataenap arop fárákápént paokop nánko te, am fárákápao nomp kwapwe kare ninik sámpá yampouroui papantáno.”³⁴ Yumo ankár épéperépnám ninik pwararea ninik yae-párák kipo. Yumo warko kwatae niniki kwapono. Yumo wawenk! Yumo ou mekamp ankwap fárákáp te oukoumwan Kwarén mér mo, épérép napon. Aenapantá ono yiráp ninikan pwarápe sámpenkria mámá kar sénámpo.³⁵

‘Warko fárámp naenámp pourou te mwar pourouráp’rá sénámp kar

³⁵ Aeno arop ankwap arakrá turunk naeria námpon, “Sumpwinap arop fárákáp te mokopia ferámp mwanapon? Ferámp nap fek te mokoje pourou ti mwanapon?”³⁶ Ae te amo épérépri kwapono. Amo ankankou yoro i konap te, am ankankou yipi tarakére moria te yiki yak sámpria páre aok mono.³⁷ Am ankankou amo yoro nap te pwar, tá aopwe kor táman yoro mono. Amo yu kor mwar yoro i konapono. Am te wit yánk, tá ankwap fir yánk, aran yoro i konap.³⁸ Mao námoku warákárnám ninikaok Kwaro yowe kor, pwar, am yoroinap yu koran nénk konámpon. Tá mao nkwakwe make aopwe korráp pwar ankank, táte kápe kare pourouráp ki ankákárankrá yoroinapan nénk konámpon.³⁹ Ponankor pourou te

† 15:15 Ap 4:33 †† 15:20 1 Te 4:14 ‡ 15:21 Ro 5:12,18
 †† 15:23 1 Te 4:16 †† 15:26 Mt 22:4; Yé 20:14

††† 15:27 Sng 8:6 ††† 15:31 2 Ko 4:10-11; 11:26 § 15:32 Lu
 12:19-20 †† 15:34 Lu 15:17-18 ††† 15:38 Stt 1:11

ankárankamp pourouráp mono. Aropamp pourou mwar pourouráp, tá nape firamp pourou mwar pourouráp, tá antamp pourou mwar pourouráp, tá éntékamamp pourou mwar pourourápono. ⁴⁰ Tá waeman yámar mekamp ankank mwar pourouráp yak, apárokamp ankankao kor waeman mwar pourourápono. Aenámpan maok, yámar mek yakápnámp ankank te ankár ankárankamp pourouráp moporrápono. Tá apárok yakápnámp ankank mwar ankwap pourouráp moporrápono. ⁴¹ Yámar mwar ankwap waeráp, tá yunk mwar ankwap waeráp, tá térme fárakap mwar moumountukri waerápono. ⁴² Sumpwinap arop ferámp mwanapao kor takeno. Pourou nomo apár me mek pap námp te kwatae akwap konámpono. Aeno warko fárámp naenámp pourou wourékam te kwatae akwap naenámp pourou mono. ⁴³ Pourou nomo apár me mek pap námp te, kwatae kare ankankono. Pourou warko fárámp naenámp te, kwapwe kare kareno. Pourou nomo apár me mek pap námp te, kárakáre morápono. Pourou warko fárámp naenámp te kárakáre tokwaerápono. ^{†44} Sumpwinámp pourou te sumpwi nánko pap konap te, apárok yakápinap pourouno. Pourou warko fárámp naenámp te yámar mek yak naenámp pourouno.

Nomo wae apárokamp pourou yak nánko, nke námp te, yámar mekamp pourouao kor yak naerámpon.

⁴⁵ Kwaromp Buk fek kor am fek arakrá sénámpon: "Manénkirkamp arop Adam te Kwaro kwar fek yoroia yiki yak sánkámpon. Tá wakmwaekamp Adam te arop yiki yak sánk naenámp spiritono." ^{†46} Aeno Spirit fekamp yiki yak te manénkir korop mono. Mámá apár mekamp yiki yak manénkir korop námpon. Tá Spirit fekamp yiki yak te wakmwaek korop námpono.

⁴⁷ Manénkirkamp arop te apárokampono. Kwaro man kwar fek saráp yoroi námpono. Wakmwaekamp arop te yámar mekampono. ^{‡48} Apárokamp arop ponankor am apárokamp arop Adam niamp kwar fek yoroinámp pourouráp napon. Tá arop ponankor Kraiséen mér nap fek yámar mekamp arop yakáp nap te, Kraisé niamp wuri popwarono. ⁴⁹ Oukoumwan nomo am apárokamp arop niamp wuri popwar yakáp námp te, taknámp nánkár wakmwaek nomo am yámar mekamp arop niamp wuri popwari yakáp mwanámpon.

⁵⁰ Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampon: Mámá apár mekamp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek te yinkria maomp kwapwe kare ankank sámp mo kareno. Kwatae akwap konámp ankank te kwatae akwap mo i konámp ankank sámp mwanap pourou mono. ^{‡51} Yumo wawenk! Ono mek wouroumpyeknámp kar ankwap yumwan sénae rae. Nomo ponankor te sumpwi mo námpao maok, nomo ponankor ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ⁵² Wakmwaek kar, pwarnámp wur aráp námp fek táman koupour ankár kar am korop naenámp. Ye. Wur aráp nánko, sumpwinap arop fákáre ferámpea maok, warko kwatae akwap

naenámp pourou mono. Nomo oukoumwan sumpwi mo námp te, nomo ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ^{‡53} Am te ará: Mámá kwatae akwap konámp pourou te ankár fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Mámá sumpwi konámp pourou ankár sumpwi mo, yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. ^{‡54} Kare! Mámá pourou kwatae akwap konámp te mao fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Tá mámá pourou sumpwi konámp te yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Am taknámp ke fek Kwaromp Buk fekamp kar kare korop naenámp. Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:

"Kwaro yorowar kwe-pwararea sumpwiran apárok anámpea tomorompá pwar naenámp. ^{‡‡} ⁵⁵ Sumpwi e!

Waráp arop tirá nér i konap kárakáre te maeno? Sumpwi e!

Waráp arop faoporrá épér i konap oump te maeno?" [§]

⁵⁶ Sumpwiramp oump te kwatae ninikono. Kwatae ninikamp kárakáre te lono. ^{§57} Aeno nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwaro. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraísomp kárakáre fek Kwaro nomwan kárakáre sámp nánko, nomo sumpwiamp kárakáre kwe-pwar mwanámpon. ^{§†}

⁵⁸ Aenámpara, onomp ankwapyae fákáre kare, yumo ankár kárakáre fek yakáp kipo, poporokwe tae moroki kwapono. Yumo te arakrá mérenk: Yumo Tokwae Karamp tére tokwae konap te kwaporok akwapá moyak naenámp pourou mono. Ae naenámpara, yumo ankár kápae kare por Tokwae Karamp tére te ankár tére kárakáre kipo. ^{§†}

Mani koupoukarea Kristen ankwap fárakapan yaewour i konap kar

16 Ono oukoumwan am mani yumo koupoukarea Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp arop fárakapan nénk mwaria nap táman ono sénae rae: Ono wae am tak tére mwanap mwae kup Galesia mekamp sios fákáreran yénkép nampono. Aeno yumo kor ankár taknámp kipo. ^{§†2} Sande méntép yumo ponankor ankákárank te am wik fek sámpnap mani táman yumoku youroukoupia maok, pir-pwararea ankwapmwae mwar fek pap kipo. Aenapo, nánkár ono korop nanko, am fárakapan sánk mwanap mani te maenorá oupourouk mono. ³ Nánkár ono korop nanko te, ono yumoku ankár am ankank tia Jerusalem mek tukup mwanap arop farákápa pwarnap fárakapamp yaek am fárakapan mér mwanap pas sánkea nanko, tukup mwanapono. ⁴ Táte ono ninikia fwapono, ono kor akwap naeria nanko te, am fárakap onont tukup mwanapon.

† 15:43 Fl 3:20-21 †† 15:45 Stt 2:7; Jo 6:63 ‡ 15:47 Jo 3:31 ‡† 15:50 Jo 3:5-6

‡‡ 15:52 1 Te 4:15-17; Yé 11:15 ‡‡‡ 15:53 2 Ko 5:4 ‡‡‡ 15:54 Ais 25:8 § 15:55 Hos 13:14 §† 15:56 Ro 6:23 §†† 15:57 Ro 7:24-25 §‡ 15:58 Ga 6:9; Fl 1:27 §‡† 16:1 2 Ko 8:1-7

Pol akwapea Korin fákáreran nke naerianámp kar

⁵ Nánkár ono provins Masedonia mek yakánpap sios fárákapan manénkir akwapá nkea pwarará maok, wakmwaek yumonapok korop nanampon. ⁶ Ae te ono yumont yak tae morok nanampono. Ono mér mono. Ono yumont yakrá akwapea solwara ouwi tokwae kopropria námpare konámp ke pwar nánko, wakmwaek ono ankwap némpouk akwap naeria nanko, yumo fwap onan mwaeak sámp-kérép mwanapon. ⁷ Yumo wae mérapon: Ono yumwan mwaeak saráp nke te monoria nampon. Táte Tokwae Karao onan 'Takaérá sénánko te, ono yumont kánámpár yak nanamp ninik nampon. ⁸ Aeno oukoumwan te ono Efesus mek mamek yakrá akwapea Pentikos yae ^{††} korop námp fek nanamp ninik nampono. ⁹ Am te apae riteanápe, Kwaro onan wae mwae kup yoroí tenánko, ono kápae kare koumteouráp arop Kristen mwanap yaewour nanamp tére tokwae yak námpon. Tá kápae kare arop Kwaromp karan yopor napao kor yakáp napan maok, kwatae wampweno. [‡]

¹⁰ Nánkár wakmwaek Timoti yumonapok akwap nánko te, yumo ankár man yaewour napo, yumo ou mek apáp mo, yonkwae porokwe fek yak naenámpon. Mao te onoku i konampránámp Tokwae Karamp tére konámp aropono. ^{†††} Aenámpan takria arop ankwap mao te kwaporok párák yáraknámp aropan mpweria man younkwe sánk mwanape, mono. Yumo ankár man yonkwae porokwe sánkrá yakápria, wakmwaek man mwaeak sámp-kérép napo, mao fwap ononampok arákarrá korop naenámpon. Ono mao ntia ankwapyae fárákapan yépék nampon. ^{‡‡}

¹² Tá nomp ankwapnáp Apolosomp karao kor aránon: Ono kápae kare por mao ankwapyae fákáreran yumwan tukupá nkenkria kar kárakáre fek sénampan maok, mao, oukoumwan má ke fek ampok akwap te monoria námpon. Aeno nánkár mao akwap naenámpe ke pwi yak nánko, nkeria te fwap akwap naenámpon. ^{‡‡†}

Kar pwarnámp mwaekamp kar

¹³ Yumo ankár fwapia yérékrá, yiráp Kwarén mérnáp am te ninik kárakáre fek samp yakáp kipo. Yumo ankwap ankankan apápi kwaponno. Yumo ankár

[†] 16:5 Ro 15:23-24 ^{††} 16:8 Aposel 2:1 fekamp kar fi nkeampo. [‡] 16:9 Ap 19:1-2,8-10 ^{††} 16:10 1 Ko 4:17 ^{‡‡} 16:11 1 Ti 4:12 ^{‡‡†} 16:12 1 Ko 3:6

kárakáre kor fek fokopeyakáp kipo. ^{†††}¹⁴ Ponankor ankank yumo tére nap te yumo ankár Kwarén nourouprá, tá arop ankwap fárákapan kor nouroupria tére kipo.

¹⁵ Ononamp fákáre, yumo te Stefanos ntia maomp firáp arop fárákapan provins Akaia ankwap fárákapan oukoumwan Kristen mo napo, am fárákapan manénkir Kristeniap wae mérapono. Mao námokuráp ninik fek Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanap tére sámpapono. Ono yumwan takenkria kárakáre namp te, ^{§16} yumo ankár take pourouráp aropamp yae anko-re mek yakáp, tá ponankor am fárákapan yaewourrá tére kárakárenap arop fárákapan kor, maomp yae ankore mek yakápenkria nampon. ^{§†}

¹⁷ Stefanos, tá Fortunatus, tá Akaikus mao yumwan ér-pwarará wae ononampok korop nap táman, ono warákár nampon. Am te apae riteanápe, yumo te onan koropá nke mwanap pourou mo napon. ¹⁸ Aenapantá mao tak nap támao onan yonkwae porokwe ntia warákár ninik sáприя, yumwan kor yonkwae porokwe sánk napon. Aenapara, yumo ankár take pourouráp arop fárákapan te maomp kwapwe kare ninik táman warákár kipo. ^{§††}

¹⁹ Provins Esia mekamp sios fákáre yumwan 'Gude'rá sénaponno. Akwila ntia Prisila anánkwap ntia maomp nap mek koupoukour konap sios fákáre yumwan nomo ponankor Tokwae Karampara, yumwan warákár tokwaeria 'Gude'rá sénapon. ^{§†20} Mapekamp ponankor ankwapyae fákáre yumwan 'Gude'rá sénapon. Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konap ninik fek, nomp ankwapyae fákáreran yumo ponankor ankákárank man nounourouprá yae ninir kipo.

²¹ Ono Pol onokump yae fek ^{§††} mámá 'Gude'rá sé-namp kar kumwi nampono.

²² Táte arop ankwap Tokwae Karan nouroup mo námpe te, mao te yaomwi mek pik naenámpe arop yak námpon. Tokwae Kar e, amo koropae! ^{§†}

²³ Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewour i konámp ninik fwap yumont yakanoria nampon. ²⁴ Nomo ponankor Krajs Jisapara, ono yumwan ponankor nouroup kare nampon.

^{‡‡‡} 16:13 Ef 6:10 [§] 16:15 1 Ko 1:16 ^{§†} 16:16 1 Te 5:12 ^{§††} 16:18 Fl 2:29 ^{§†} 16:19 Ro 16:3-5 ^{§††} Pas kápae kare te Polo sénánko, arop ankwapao kumwi námpono. Mámá yáre fek te Pol námoku kumwi námpono. ^{§†} 16:22 Yé 22:20

2 Korin

Mekia Akwapnámp Kar

Wakmwaek ankwap yopwar fek Polo provins Masedonia mek yakria, mámá pas ankwap por taknámp kumwia Korin mek yakánpap Kristen fákáreran sámp-kérépámpon.

Am ke fek Polomp manénkirkamp pas Korin mek kérép námp fek te, Taitus am mek yakria Kristen fárákapan yaewourimpon.

Am ke fek Taitus nke nánko, ankwap fárákapan Polomp kar wawia náráp kwatae ninik párapkop napo maok, ankwap fárákapan te sérrá, 'Pol te aposel kare mono' ria, náráp ninik kwatae fwapokwap mono.

Wakmwaek Taituso Polonámpok akwapea, Korin mekamp aropao térenap ninik farákáprá sér. Aenánko maok, am ke fek Polo warko pas ankwap kumwia Korin mek sámp-kérép. Mao am fárákapan námoku aposel yak námp fi kor érik farákarrá sér. Tá Jerusalem mekamp Kwaromp kourmteouráp aropampor 'Mani nánapi pap kip'rá sénámpon. Tá faek te 'Kwekár aposel fárákapan mér kip'rá sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku náráp ninik fek Krai Jisasomp aposel pap námpon. Ono mámá pas kumwi nae rae. Timoti yino Kwaromp sios mekamp kourmteouráp arop Korin mek yakánpap, ntia provins Akaia mek yakánpap yumonapok sámp-kérép re. ¹² Ono ninik namp te, nomp naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao fwap námokuráp ninik fek yumwan aropompria yaewour nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. ^{††}

Polo Kwarén 'Aesio'rá sénámpan kar

³ Kwar, tá nomp Tokwae Kar Jisas Krai Jisasomp Kwar, tá maomp Naropwar, mao te nomwan yonkwae touwe konámp nomp Naropwarono. Mao te ponankor kourmteouráp aropamp ninik mek kápae tokwae sámp napo, yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpon. Nomo mámá ankank táman ninikia 'Aesio'rá sér mwaro. ^{‡‡} Yinan kápae kare kwataenámpan ankank korop námpan kor, mao támao yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpana, yino fwap arop ankwap fárákapan kápae kare ankank kwatae korop námpan kor, man yaewouria ninik mek kárákáre sánk mwanámpon. Kwaro yinan yaewouria ninik mek kárákáre sámp konámp niamp yino kor tak mwanámpon. ^{§§} Kraiso touwe tokwae sámpámpan yino kor sámp konámpon. Tá taknámp Krai yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpano yinan topwarámpi yak námpon. ^{¶¶} Táte yino touwe sámp námpan te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk konámpono. Táte Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre sámp námpan te, yiráp ninik mek kor tak naenámpon. Táte Kwaro yinan yaewour námp te, mao yumwan yaewouria yiráp ninik mek kárákáre sánk konámp fek yino sámp konámp touwe niamp sámpea, fwap kárákáre fek yakánpap mwanapon. ^{¶¶¶} Tá yino mér kárákáre kare námpana, yumo kárákáre fek

† 1:1 1 Ko 1:1 †† 1:2 1 Ko 1:3 ‡ 1:3 Ro 15:5-6; 1 Pi 1:3

yakánpap mwanapon. Yino te wae mérámpon: Yumo yinont touwe sámp napara, taknámp yumo yinont Kwaro yaewouria ninik mek kárákáre sámp konámp sámp mwanapon.

^{§§§} Ankwapyaek fákáre, yino nik námpan te, yumo yinan provins Esia mek touwe tokwae koropámpan aran mérenke! Yoporop touwe tokwae kwatae yinan tirá néria yinomp kárákáre kwe-pwar nánko, yinomp ninik te wae surumpwi kan niniki námpan. ^{¶¶¶¶} Kare karonon, yino am touwe tokwae sámp námpan te, wae jaso aropan 'Sumpwi nanap'rá sénánko wanámpan niamp. Am koropnámpan touwe te yino, yinokump kárákáre fek námpanonámp ninik mwanámpan te mono. Yino ankár Kwaromp kárákáre mao sumpwinap arop fárámpa pap konámpan ninik mwanámpani námpan. ^{¶¶¶¶¶} Am ankank kwatae te waeman yinan tirá wour naeria námpan maok, Kwaro yinan warko érékép námpan. Tá nánkár wakmwaek kor yinan warko érékép naenámpan. Tá yino man mér kárákáre nánko, kápae kare por ankank kwataerao yinan sámpa yampourounámpan ke fek, mao yinan warko éréképeanánko, yino fwapi yakánpap mwanámpan námpan. ^{¶¶¶¶¶¶} Aeno yumo ankár yinan yaewourrá kar toropwap kipo. Kwaro kápae kare kourmteouráp aropamp kar toropwap wawia mao yinan yaewour naenámpan. Tá kápae kare kourmteouráp arop Kwaro yinan yaewour námpan nkea man 'Aesio'rá sér mwanapon. ^{¶¶¶¶¶¶¶}

Polo tére naenámpan fi farákarrá sénámpan kar

^{¶¶¶¶¶¶¶¶} Ono te mámá ankárankamp ankank táman warákár konampono: Onomp ninik mek te Kwaro onan sápnámpan yae-párak kare ninik, tá kare kar ninik fek tére konampan saráp mér nampon. Ponankor kourmteouráp arop ou mek ono ankár am ninik fek yárap nampao maok, yumo ou mek te kápae kare por am ninikaok saráprá yárap nampon. Kwaro onan

‡‡ 1:8 Ap 19:23; 1 Ko 15:30-32 ‡‡‡ 1:11 2 Ti 4:18

aropompia am ninik sáp námp te, apárokamp aropamp mér niamp pourouráp te mono. ^{†13} Ono yiráp por pas kumwia sámp-kérépamp ke fek te, yumo fwap farákápea fi kor mér mwanapan saráp kumwi konampono. Ono te mwar pourouráp kar yiráp por kumwi mo i konampono. Tá kare, kápae kare kar ono kumwi namp te, yumo oukoumwan fwapi mér mo. Aeno onomp ninik te, yumo ankár onomp kar fi ponankor méria maok, nomp Tokwae Kar Jisaso kot tokwae naenámp yae fek, ono yumwan warákár nanamp puri fek yumo onan kor warákár mwanapon. ^{††}

¹⁵ Yumo te ononamp kwapwe kare ninikan nkea, warákár mwaria naprá mér kárakáre nampon. Tá ono am fi fek táman wokwaek sérrá, "Ono yumonapok-mékir akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea yumwan nkea pwarará yumonapok arákarrá korop." Aenanko, am ninik fek Kwaro yumwan ankwap por warákár sánk nánko, anánk por warákár mwanapon. Tá onomp ninik te yumo fwap onan Judia mek akwap nanamp yaewour mwanapan mpwe ninikiampon. ¹⁷ Aeampnan maok, ae te mokopono? Yumo ník nap te, ono yumwan kwekár-rá am kar séri namp nie? Yumo onan te apárokamp aropao i konámp niamp kar mwar séria 'Yeno' ritea, warko ankwap-ankwap kar fek akwapria 'Mono'rá sér i konámpao námpwe rape? Ono tak mo kareno! ¹⁸ Kwar te námokuráp ponankor karwaok i konámpara, taknámp ono yumwan kare kar sénampon. Ono kápae kare kar yumwan sér i konamp te, 'Yeno'rá sénamp, 'Mono'rá sénamp énénkér yak mono. ¹⁹ Ono, tá Sailas, tá Timoti yino yumo ou mek kar farákápámp am te Kwaromp Táráp Jisas Kraisomp karonó. Tá yumo wae mérapon: Krai te 'Yeno'rá sér, 'Mono'rá sér i konámp énénkér yaknámp arop mono. Krai te kar kare kar saráp séria 'Yeno' ri konámpo. ²⁰ Ye! Kwaromp kápae kare kar am 'Apae nanamp'rá séri námp yak nánko, nomo Kraiso téremp nkea 'Ye, kare karonó'rá ninik mwanámpono. Aenámpara, Kwaromp kar wa námp fek nomo Kraisomp e fek sérrá, 'Am kar te kareno' ria Kwaromp e narek sampok konámpo. ²¹ Tá Kwaro námoku yinan yumont kárakáre sámp nánko, nomo Kraisen mérnámp kárakáre fek yakáp námpon. Tá takria mao nánapia, ²² mao námoku nomwan, náráponoria taok-pap nampria, nomp ninik mek Yiki Kor Spirit pap námpon. Am Yiki Kor Spirit te Kwaro nomwan, ankank wakmwae sánk nanampria man-mékir sápnámp ankank niamp. Aenámpara, nomo fwap arakrá mér mwanámpon: Kare, mao ponankor sámp nae-námpria ninik mwanámpon. ^{††}

Pol Korin mek koupour akwap moimp fi kor ninik

²³ Onomp ninik mek ponankor méri yaknámp Kwaromp e fek ono kare kar sénamp te ará: Ono apaeritea Korin mek koupour korop moi nampanápe, ono koropea yumwan yopor nanko, yumo pwarápea sámpantá ninampono. ^{††24} Apae yino 'Yiráp mérapan

† 1:12 1 Ko 1:17; 2 Ko 2:17 †† 1:13-14 Fl 2:16 ‡ 1:20 Ro 15:18-19; Yé 3:14 †† 1:22 Ro 8:16-17; Ef 1:13-14; 1 Jo 2:27

poukwap námp'rá sénámpanápe, mono. Am mér te waeman yumoku kárakáre fek fougouri yakápi naponó. Aenapara, yino te párák yumont tére nánko, yiráp ninik mek warákár koropanoria námpon. ^{†††}

2 Tá onokump ninik mek te wae arakrá séri nampono: Ono warko yumonapok akwapea yiráp ninik kápae fárámpea pap mono. ^{††2} Táte ono yiráp ninik mek yonkwae kápae sánk nánko te, wa fwap onomp ninik mek warákár sámp naenámpo? Am te apae riteanápe, onan warákár sámp mwanap te yumo támaono. ³ Yumo te onan warákár fwap sámp konap koumteouráp aropara, ono yumonapok akwapea nánko, yumo onan ninik kápae sámp te monoria nampon. Am táman maok, ono wokwaek pas kumwiampon. Ono te wae mérampon: Táte yumoku fwapokwapi pwate napo, ono am fek warákár nánko te, yumo kor am táman warákár napon. ⁴ Kare, wokwaek ono yiráp por pas kumwiampon ke fek te, onomp ninik mek kápae tokwae sámp, yonkwae touweria ono kápae kare ém méntériampon. Ono, yiráp ninik mek kápae sámp mwanapria, am pas kumwi mono. Ono am pas kumwiampon te, ono yumwan nouroup kare namp nkea mérenkria ninampon. ⁵

Arop námwan kwatae ninik napo, ník mo pwar mwanap kar

⁵ Arop ankwapao ninik kápae fárám mwanap ankank sankorop-pap námp te, mao te onomp ninik mek kápae tokwae kar sámp mono. Kánanke kwarokon. Mao te yumwan yiráp ponankor ninik mek kápae nénk námpon. Ono te kar kárakáre fek sér te monoria namp kwamp, 'Ankwap fárákapamp ninik mek kápae kánanke sámp nap'rá sénampono. ^{††6} Yiráp ou mek kápae kare arop am takinámp aropan nopok touwe sánk nap te, maomp kwatae niniki námp fek pwi námp támaono. ⁷ Aeno yumo ankwap ninikan oukoumwan ninikenke: Yumo maomp kwatae ninik ník mo, pwarará man yonkwae porokwe mwanap te kwapwe kareno. Takria kápae tokwae kar am aropan anámpá papantáno. ⁸ Aeria maok, ono yumwan kárakáre fek sénae namp te ará: Yumo man oukoumwan aropomp nap man yéncép kipo. ⁹ Ono wokwaek am pas kumwiampon te, yumo am aropan mokopia fwapokwap mwanap nke naeria kumwiampon. Yumo te, ankank ponankor ono kumwiampon karwaokria ankank ponankor tére nap ni mo nierá mér naeria niamp. ¹⁰ Táte yumo arop ankwapan kwatae ninik ník mo pwar nap te, ono kor ník mo pwar konampon. Aeno kare, ono kare ník mo pwar nanamp ankank yak nánko te, ono Kraiso nke námp fek yumwan yaewour nanampria ník mo pwar nampon. ¹¹ Ono am tak namp te apae riteanápe, nomo Satanomp ninik te wae mérampon. Takria mao nomwan kwekária nomwan kwe-pwaran-tánoria apápria nampon. ^{†††}

†† 1:23 Ro 1:9 ††† 1:24 1 Pi 5:3 ††† 2:1 1 Ko 4:21 § 2:4 2 Ko 7:8-9 §† 2:5 1 Ko 5:1 §†† 2:11 Lu 22:31-32

Taitusén nke naerianámp kar

¹² Ono wokwaek taun Troas mek Kraiso Kwapwe Kare Kar farákáp naeria akwapamp fek te, Tokwae Karao ono tak tére nanamp mwae kup kik-pwararámpon. ¹³ Aempan maok, onomp ninik te porokwe fek yak mono. Am te apae riteanápe, ono onomp ankwap-náp Taitusén nke moria nampon. Aeria maok, ono Troas fákáreran pwarará koropea provins Masedonia mekiampon. †

Aposel fákáre Kwaromp kárákáre fek yorowar kwe-pwar konap kar

¹⁴ Oukoumwan te ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon. Am te apae riteanápe, Kwaro kápae kare por yinan yaewour nánko, yino Kraisént Satanomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Aeria yinan yaewour nánko, yino Kwaromp kar farákáp nánko, am arop fárákáp Kraisént mér sámp napon. Aenapo am mér te nánákáre kwaweran ouwirao kápae kare mwae tia akwapránk námpon. ††¹⁵ Tá kare karonu, yinoku támao wae-man yankap konap paura nánákáre kwapwe niamp nánko, Kraiso sámpea Kwarén ofa sánk námpon. Am nánákáre te yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnap arop ou mek akwap, te yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnap arop ou mek kuri akwap námpon. ††¹⁶ Am yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnap arop fárákápao nunump nap te, arop sumpwi mákáre niampria, am támao am fárákápan sumpwi nénk konámpon. Aeno yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnap fárákápao nunump nap te yiki yakáp mwanap nánákáre niamp nánko, am támao am fárákápan yiki yak nénk námpon. Wa mokop am tére naenámp fwap pwi kare yak námpon? ¹⁷ Aeno yumo te wae mérapon: Yino te kápae kare arop am fek ankank ti mwaria, Kwaromp kar farákáp konap niamp te mono. Yino te Kwaro námoku am tére sápeanáko, yae-párák kare térerá tukup námpono. Yino te Kraisént ankáránkamp ninik fek, tá Kwaro nke námpon fek yae-párák kare kar farákáp konámpon.

'Wourékam kontrakamp tére arop'rá sénámp kar

3 Ae te oukoumwan yino warko yinokump e narek sampok mwanámp nie? Ae te yino arop ankwap fárákápao i konapnámpon yino ankár yumwan, yinomp e narek sampokenkria arop ankwap fárákápao yumwan pas kumwi nap sánk námpon nie? Tá yumo ankár yinan yaewourrá take pourouráp pas kumwi nap nie? Am te mono. ††² Yinomp e narek sampok mwanap pas te yumo kare támaono. Aenapo am pas fekamp kumwi te yinomp ninik mek tank námpon. Arop ponankor am pas nkerá farákápria mér mwanapon. ³ Yumo te Kraiso kumwinámpon pas érik karaok yakápnapon. Yinomp tére fek Kraiso am pas kumwi námpon. Mao te ing fek kumwi mono. Yiki Yak konámpon Kwaromp Spirit fek

kumwi námpon. Mao te yumwi worare fek kumwi mono. Mao te aropamp ninik mek kumwi námpono. ††

⁴ Yino am takrá sénámp fi te aráno: Kraiso yino man mér mwanámp papeanáko, yino Kwarén mér kare námpara, yino sérrá: ⁵ Kare yinoku te máná tére mwanámp pwi mo námpara, yino te 'Yinoku ankank tére nám'rá sér mono. Kwar ankáránkampao saráp yino tére mwanámp fwap pwi pap konámpon. ⁶ Mao támao yinan tére mwanámp pwi pap nánko, yino wourékam kontrakamp tére arop yakáp námpon. Am kontrak te lo fekamp kumwi ankank mono. Am te Yiki Kor Spiritamp ankankono. Loamp kumwi te, yumo ankár sumpwi mwanapan yénkép námpon. Aeno Yiki Kor Spirit te aropan yiki yak sánk konámpon. ††

⁷ Yumo ninikenke! Kwaro yumo kárákáre fek lo kumwimp te náráp wae kwapwe méntér koropámpon. Aenko, Mosesomp yimetápok te am wae tákapánko yakea wakmwae éréképrá akwapámpan maok, Israel fákáre maomp yimetápok nke mwanap pourou mono. Aeno am lo sumpwi konap nénk námpon te, am wae kwapwerént takrá koropámpao maok, ††⁸ oukoumwan Kwaro koumteouráp aropan Yiki Kor Spirit nénk naeria tére námpon te, am táman kwe-pwararea Kwaromp wae tokwae kar sámp napon. ⁹ Am loamp tére te nomwan kotria sérrá, 'Nomo ankár yaomwi mek pik mwanámp'rá sénámpon. Aeno táte maomp tére Kwaromp wae tokwae méntér koropámpan nánko te, koumteouráp aropao Kwaro nke námpon fek yae-párák kare arop yakápnap wakmwae korop námpon te yoporop wae tokwae kar méntér korop námpon. ¹⁰ Am loamp téreao sámpá yaknámpon wae te oukoumwan am wae te warko yak mo námpon niamp. Am te apae riteanápe, máná ankwap Kraiso tére námpon man kwe-pwarará yoporop wae tokwae kari yak námpon. ¹¹ Am loamp tére pwar naerianámpon te, Kwaromp waerént korop námpon. Aenámpara, am Spiritomp tére yaká yak konámpon te, Kwaromp wae tokwae kar-rápono.

¹² Yino am wae tokwae yinan tokwae kari yaká yak naenámpria mér kareria am táman yépék námpara, apáp mono. Yino ankár érik karaok kar farákáp konámpon. ¹³ Yino Mosesomp niamp mono. Israel firao Mosesomp yimetápokamp wae érik éréképrá akwap nánko nkeantánoria waempyam woukoup tenámpono. ¹⁴ Aempan maok, am Israel firamp ninik te oukoumwan fákápá yakámpon. Aempara, kápae kare por am fárákáp te épi kontrak fekamp karan nkerá farákáp napo maok, am waempyam támao maomp ninik mek nánánkári yakrá koropea oukoumwan námpon. Am aokorop-pwar naenámp arop te yak mono. Aenáko oukoumwan Kraisént mér nap fek maok, Kwaro am waempyam aokorop-sir konámpon. ¹⁵ Ye! Kápae kare por am fárákáp te Mosesomp lo kar nkea farákáp napo, maomp ninik mek waempyam nánkárápá yak nánko koropea oukoumwan napon. ¹⁶ Aeno táte arop kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpon akwap

† 2:13 Ap 14:27 †† 2:14 Ro 6:17 † 2:15 1 Ko 1:18; 1 Pi 4:11
†† 3:1 Ap 18:27

†† 3:3 Kís 24:12 ††† 3:6 Jo 6:63; Ro 7:6 ††† 3:7 Kís 34:30
§ 3:8 Ga 3:2-5 †† 3:9 Ro 3:21 ††† 3:14 Ro 11:25

naerianánko te, Kwaro am waempyam aokoropá sir konámpon. ¹⁷ Mámá yaknám 'Tokwae Kar'rá sénám te Spiritono. Táte Tokwae Karamp Spirit arop ankwapént yak nánko te, ankank ankwap am aropan nánánkár mono. Mao te amwar kar yak námpon. ^{††18} Tá nomo ponankor nomp yimetápok nánkáráp mwanámpan ankank yak mono. Aenámpara, Tokwae Karamp wae tokwae nomonámpok korop nám te, nomo te nke konap wunéri kor fekamp waerao arop pourouk akwapá tákap nám niampón. Kápae kare por nomo am wae sámpa wae nánko maok, am waerao nomwan ankwap pourourápi pap nánko, nomo te Tokwae Kar námokuráp wunéri niamp fek yakáp námpon. Tokwae Kar mao te Spiritara, tak námpon.

Porokwenámpan arop ntia Kwaromp kwapwe kare ankankan sénámpan kar

4 Kwaro yinan aropompia maomp kar farákápan mwanámpan tére sápanámpana, yino te am térean kokwae mo i konámpono. ² Yino te pwarápa konap kwatae ninik mek yak nám te waeman younkwe mwaek sirari námpon. Yino te kwekár ninik fek paokop mo i konámpono. Yino te Kwaromp kar pwarará ankwap kar sér mo i konámpono. Yino te kare kar kar érik farákápan nánko, arop ponankor fwap yinomp ninik youroukoupia yino Kwaro nke nám fek yae-párak kare ninik fek tére nám mér mwanapon. ³ Aeno táte ankwap farákápan am yino farákápan konámpan Kwapwe Kare Kar fi mér mo nap te, am farákápan ninik mek oukoumwan waempyam nánkáráp yak nánko, yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakáp napara napon.

⁴ Mámá apár mekamp kwekár kwar Satano am Kwarén mér monap arop farákápan ninik mek te nánánkári fákeyak námpon. Aenángo, Kraisomp Kwapwe Kare Karamp wae yokor nám te, am farákápan ninik mek akwap naenápan pourou mo námpana, am farákápan Kraisen nkea, Kwaro kor take pourouráponorá mér mo napon. ⁵ Yino te yinoku i konámpan ninikan farákápan mo i konámpono. Yino te 'Krais Jisas támao nomp Tokwae Kar'rá séria, tá yino te Jisasomp e narek sampok mwaria, yiráp tére arop niamp yakáp námpono. ⁶ Wokwae kar Kwaro ankank yoronámpan ke fek mao sérrá, "Kirikip mek wae koropano." Aerimpan am Kwaromp wae támao koroepa yinont yakria yinomp ninik mek am wae tokwae puri yak námpon. Am wae te arakimpon: Yino Jisas Kraisomp yimetápokamp wae tokwae nkea, am fek Kwaromp wae ntia kárakáre tokwae mérámpan. †

⁷ Aeno yumo nke napo, mámá Kwaromp Kwapwe Kare Kar yino kárakáre mo, arop mwarao sámp-fákeyak nám te, kwar fekamp kárakáre mo faokor konámpan sospen kwatae mek mani ankank kwapwe kareao tank nám niampón. Aenámpara, arop farákápan ponankor am Kwaromp kárakáre tokwae nke mwanapon. Am te yinomp kárakáre mono. ⁸ Yinan ká-

pae kare apárok mwaek yinomp pourouk touwe kwatae koropánk námpano maok, yinomp kárakáreran taokarrá pap mwanap pourou mono. Kápae kare ankank yinomp ninik sámpa yampourou námpan maok, yinomp ninik te kwatae akwap mono. ⁹ Arop farákápan yinan kwatae pap mwaria yérépe napan maok, Kwar te yinan pwar mo i konámpono. Tá arop farákápan yinan fupukrá némpouk épér napan maok, am farákápan ponankor yinan surumpwi kák mono. ¹⁰ Yino te kápae kare por Jisas sumpwi nám niamp take pourouráp yinan kor korop nae-rámponoria niki-samp paokop i konámpon. Aenámpara, Jisasomp yiki yaká yakao kor yinomp pourouk érik yak nánko arop nke konapon. ¹¹ Yino te Jisasomp tére námpana, kápae kare ke fek yino yiki yakáp nánko, arop farákápan yinan tirá wour mwaria koupourou i konapon. Aenapo Jisasomp yiki yakao kor yinomp sumpwi mwanámpan pourouk érik yak konámpan. ¹² Aenángo aposel yinan sumpwirao náráp tére konámpan maok, tá am fek Jisasomp yiki yakao yumwan tére námpan.

¹³ Yino Jisasén mér námpan am ninik te Kwaromp Buk fek sénámpan niamp wuri popwar námpan. Mao sérrá, "Ono wae Kwarén mér nampana, ono érik sénampon." Yino kor wae mér námpana, yino am mér námpan érik sér i konámpan. ¹⁴ Yino wae arakrá mérámpan: Kwaro Jisas Tokwae Karan farámpea papámpana, mao yinan kor Jisasént farámpea papria yinan yumont éréképa akwapea Jisasomp wonae fik pwate nánko, yakáp mwanámpan. ^{††15} Am ankank ponankor yinan korop námpan te yumwan yaewour nanampan námpan. Am ninik fek táman Kwaromp aropomp fwap kápae kare koumteouráp aropan térea wae nánko, am koumteouráp arop farákápan fwap Kwarén fáparák tokwaeria maomp e sakap mwanapon.

Aposel fákáre Kwarén méria kárakáre sámpnap kar

¹⁶ Nomo te am Kwaro kwapwe kare tére námpan táman ninikria Kwaromp tére te poporokweria pwar mo, kárakáre fek tére konámpono. Tá kare nomp pourou te kwatae akwap naeria námpan maok, wampweno. Yinomp waemp te kumur méntép ninik wourékam sámp konámpono. ¹⁷ Am te ará: Mámá touwe yinan korop námpan te kánanke kwarokria, am te fae tákáre ke fek saráp yak námpan. Aeno ami námpan fek nopok nánkár wakmwaek te, yamar mek kwapwe kare tankáp mwanámpan yaká yak naenápan sámp mwanámpan. Am kwapwe kare tank yamar mek sámp mwanámpan te, mámá touwe sámp námpan táman kámákár kare akwap námpan. ^{††18} Tá nomo te ankank yi fek nke námpan táman tokoreyakáp mo i konámpono. Nomo te ankank nomo yi fek nke mo i konámpan kárakáre fek tokore yakáp i konámpan. Am te apae riteanápe, nomo yi fek nkenámpan ankank te fae tákáre ke fek saráp yak naenápan. Aeno am kwapwe kare ankank nomo yi fek nke mwanámpan pourou mo námpan te, am te yaká yak naenápana, nomo am táman saráp tokore yakáp námpano. ††

† 3:16 Ro 11:23,26 †† 3:17 Jo 8:32,36; Ro 8:2; Ga 5:1 † 4:6 Stt 1:3; 1 Pi 2:9

†† 4:14 Ro 8:11; 1 Te 4:14 †† 4:17 Ro 17-18

Apárok yakápnap ntia yámar mek yakáp mwanámp kar

5 Nomo wae takrá mér námp te ará: Mámá sákae nomo am mek yakáp námp am turupwi nánko te, nomo waeman nap kwapwe kare Kwaro nomwan sápn naerianámp yak námpon. Am te aropao yae fek ti moi naponono. Am te yámar mek yakria ankár taki yaká yak naenámp. ¹² Nomo oukoumwan mámá nap mek yakáp námp fek te, nomp am nap yámar mek yak námp táman sámp mwar karrá éménkrá yakáp námpon. Am yámar mek yaknámp nap te waempyam námp nomp pourouk oupoupouri yak naenámp. ^{††3} Am te apae riteanápe Kwaro am nomp pourouk yirimp tenánko te, nomo pourou mwar yakáp mono. ⁴ Ye, kare, nomo oukoumwan mámá sákae mek yakáprá touwe sámp rá éménkrá yakáp námpon. Am te apae nomp épi pourou man pwar mwarrá sénámp panápe mono. Nomo te wourékam pourouan waempyam wourékam námp sámp pea mámá sumpwi mwanámp pourouk yirimp nánko, mao fwap yiki yak kare sámp panoria námpon. ^{†5} Kwaro námoku nomwan am yiki yak sámp mwanapria nánapi pwararea, mao nomwan Yiki Kor Spirit wae sápn námpon. Yiki Kor Spirit am te ankank Kwaro nomwan wakmwaek sápn naenámp yak nánko, manénkir sápnámp ankankono. Waeman kare karono, mao fwap nomwan ankár ponankor ti-sápn naenámp mérámpon. ^{††}

⁶ Ae naenámpara, am támao kápae kare por nomwan ninik kárakáre sápn konámpon. Nomo te wae mér, oukoumwan nomp pourou kare fek yakápnámp ke fek te, Tokwae Karént maomp némpouk yakáp mono. ⁷ Nomo oukoumwan man mér námp fek saráp paokop námpon. Nomo te man oukoumwan nke mono. ^{††8} Aeno ono wae sénámpon: Nomp ninik am fek táman warákárrá kárakáre yakria, nomo mámá pourou mapek pwarará pokea Tokwae Karént mao yaknámp némpouk yakáp nánko, am te nomp némp kare yakano kar námpon. ^{†††9} Aenámpan maok, wampweno. Nomo apae némpouk yakáp námp kápae kare por nomo ninik kárakáre fek yakáprá, Tokwae Karao warákárnámp ninik fek tére konámpon. ¹⁰ Am te apae riteanápe, nomo wae mér, nomo ponankor te Kraiso kot námp fek nomo tukup mwanámpono. Aeria táte nomo oukoumwan pourou yiki yakáp námp fek kwatae niniki námp, tá kwapwe kare niniki námp, am ankank ponankor nomo ankákárank am takinámp puri fek nopok sámp mwanámpon. ^{†††}

Nomo arop fárakap Kwarént nouroup mwanap yaewour mwanámp kar

¹¹ Yino Kwaro nomwan takrá youroukoup naenámp pan ninikia apáp námpara, yino arop fárakapan, Kwarén mérenkria maomp ninik mek kékéménk námpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te yino

††† 4:18 Hi 11:1-3† 5:1 1 Ko 15:47-49†† 5:2 Ro 8:23 † 5:4 1 Ko 15:53 †† 5:5 Ro 8:16,23 †† 5:7 Hi 11:13-14 ††† 5:8 Fl 1:23 ††† 5:10 Ro 2:16

wae kwataenámp ninik fek tére mono. Yinomp ninik ponankor te Kwaro wae méri yak námpon. Onomp ninik te, yumo kor yinan, yae-párak kare tére naponora ninikenkria nampon. ¹² Mámá kar te yino yinokump eran sakap nánko, yumo yinan kwapwe kare aroprá ninikenkria kar porokwerá sér mono. Yinomp kwapwe kare ninikan warákárenkria, mámá kar kumwi námpono. Yinomp ninik te yumo fwap arop fárakap pourou mwar táman warákárra aropamp ninik younkoupia warákár mo i konap arop fárakapamp kar pwarokwaprá sér mwanapria námpon. ¹³ Táte kare, yinan 'Épépérép nap'rá sénapan maok, wampweno. Yino te Kwaromp tére námpan maok, yino arop nke nap fek épépérép niamp námpono. Aeno táte yino yae-párak ninik fek tére námp te, am támao yumwan yaewour naenámpria námpon. ¹⁴ Am te apae riteanápe, Kraiso mp yonkwae touwerao yinan tére mek kákea poukwapá akwap nánko tére námpon. Yino waeman énounkoupia wuri nke wae mér námpon: Arop ankáránkampao nomwan ponankor ér-pwarará sumpwi námpon. Am takinámp támao maok, waeman nomo ponankor mént koumpea sumpwi námp niámpono. ¹⁵ Mao taki námp támao yiki yak sámp námp arop nomwan yaewour námpara, warko nomoku nomp ninik fek paokop mono. Nomo ankár am arop nomwan ér-pwarará sumpwia warko fárámp námp, man saráp ninikrá paokop mwanámpon. [§]

¹⁶ Aeria maok, nomo Kristen yakáprá koropea oukoumwan námp te, warko épi ninikaokria arop ankwa paonap ninik youroukoup mo i konámpono. Tá kare nomo wokwaek te épi ninikaokria Kraiso mp ninikan takrá youroukoupimpono. Aeno oukoumwan te yino man take ninik fek youroukoup mo i konámpono. ¹⁷ Aenámpara, arop ankwap Kraisént koumpá yak námp te, Kwaro man wourékam kare yoroi páte nánko yak námpon. Yumo fwapi wawenk: Oukoumwan te épi ninik fek paokop i konap te wae ponankor pwate nánko, wourékam ninik fek paokop mwanapao wae korop námpon. ^{§†}

¹⁸ Kwaro námoku nomp am ankank ponankor yoroi námpon. Wokwaek nomo te maomp yopor arop yakámpiman maok, Kraiso mp tére fek mao yinan méntér nouroupi yakáp mwanámp nánapi pwara námpon. Aeria mao yinan man yaewourrá yopornap arop tirá méntér nourouprá párapkop mwanámp tére sápn námpon. ^{§††19} Yino sénámp kar te ará: Kwaro waeman Kraiso mp tére fek ponankor aropan tére nánko, yopor i konap sirarea méntér nouroup naponono. Aenámpara, mao te am aropainap kwatae ninik ponankor warko ninik mo, pwar námpon. Tá mao aposel yinan, am yopor nap pwarará man nouroupi yakápnap kar farákápenkria tére sápn námpon. ^{§†20} Aenámpara, yino Kraiso mp top kor fekamp kar sámpéanámpan farákápn námpon. Am te ará: Kwaro námoku kápae kare aropan yinomp top kor feknámp wumwi námpon. Yino Kraiso námokuráp karan ponankor aropan farákápnria yino

§ 5:15 Ro 14:7-8 §† 5:17 Jo 3:3 §†† 5:18 Ro 5:10 §† 5:19 Kl 1:19-20

am fárákapan arakrá sér: ‘Yumo ankár Kwarén yopor-
nap ninik pwarará mént nouroupi yakápenk’rá sér i
konámpono. ²¹ Krais te kwatae ninik mo i konámpan
maok, Kwaro nomwan yaewour naerianámp kwamp,
nomp kwatae ninik tia maomp pourouk koupoukarrá
yurumuntukia pwate nánko, mao kwatae ninikinámp
arop niampi námpon. Kwaro am takimp te, nomo
fwap Kraisént yakáp nánko, maomp kárákáre fek
nomo fwap Kwaromp yae-párak kare koumteouráp
arop yakáp mwanapria nimpon. †

6 Yino te Kwarént téteria yino yumwan kar
kárákáre fek arakrá sénámpon: Yumo wae
Kwaromp aropomp sámp naponno. Takria yumo am
maomp aropomp kwaporok pwar mwanape. ² Kwaro
náráp Buk fek sérrá,

“Onoku papnamp ke fek táman

ono waráp kar wawia

amwan fwapokwap nampon.

Am ke fek táman ono waráp koupoute kar wawia,

amwan yaewouri nampono.”

Wawenk! Oukoumwan saráp Kwaro nomwan yaewour
naenámp ke támaono. Oukoumwan te Kwaro
nomwan warko érékép naenámp yaenono. ††

Aposel fákáre Kwaromp tére nap fek touwe sámpap kar

³ Yino te arop fárakapao yino tére námpan
wouroump-sér te monoria námpara, yino te arop
ankwapan kwatae ninik fek akwap naenámp ankank
fek téreantánoria mér kar i konámpon. ⁴ Yino te
Kwaromp tére arop yakáp námpara, kápae kare por yi-
nomp kwapwe kare ninik, ponankor aropan arakrá
yéneké konámpon: Yino te nkwakwe make kar ntia
touwe yinomp pourouk koroprá, yinan sámpá yam-
pourou námpan kor, kárákáre kare fek foukouri yakáp
i konámpon. ⁵ Arop fárakap yinan fupukrá
fápákamánkrá kák naponno. Yopor arop fákáre te yinan
wouroump-séria ti-yérepe naponno. Yino te térea wae
námpon. Yino te kumuruk yérékria fwapi pamp moria,
mwae touwe yakáp i konámpon. ⁶ Aenámpan maok,
yino te yiki kare ninikrá kwapwe kare yonkwae kour
sámp-fákeyakáp i konámpon. Yino koupour kar yopor
mo i konámpon. Yino te arop fárakapan yae-párak
yaewour i konámpon. Yino te Yiki Kor Spiritamp
kárákáre sámp konámpono. Yino te arop ankwapan
nouroup i konap ninikan saráp tére konámpon. ⁷ Yino
te kare kar karan fárakáp konámpono. Yino te
Kwaromp kárákáre fek tére konámpono. Yino samp-
námp yae-párak kare ninik te yorowar i konap
ankankan ankwap yankopampor yae-párak mwaek
samp, ankwap kwe-pwarampor yae-mánkwan mwaek
samp konap niamp fek, am fek táman yorowarria
Kwaromp tére námpono.

⁸ Arop ankwap fárakap te yinomp e narek sampok
konapan maok, ankwap fárakap te nopok yinomp e
apárok sampik konapon. Ankwap fárakap te yinomp

younkwe mwaek kar kwatae sérar napan maok,
ankwap fárakap te arop ankwap fárakapan sérarrá yi-
nan ‘Mao te kwapwe kare ninik naponno’rá sérar i kon-
apon. Arop ankwap fárakapamp ninik te, yinan,
kwekár sér i konap aropan mpwe napan maok mono,
yino te kare kar karan saráp sér i konámpon. ⁹ Arop yi-
nan mér námpan yak mo niamp maok, kápae kare
arop yinan wae mérapon. Yino te arop sumpwi mwari-
anámp niamp maok, mono. Yino oukoumwan yiki
yakáp námpon. Aropao yinan touwe kwatae sámp na-
pan maok, yinan sumpwi fupukrá kák mono. ¹⁰ Yino
te ninik mek kápae tokwae sámp námpan niamp
maok, wampweno. Yino te warákár saráp yakáp i
konámpon. Yino te pourou fekamp ankank ponankor
mo kare yakáp námpan maok, wampweno. Yino Spiri-
tamp ponankor ankank kápae kare aropan nénk
nánko, kápae kare ankankráp arop niampi yakáp
napono. Yino te pourou fekamp ankank mo námpan
maok, wampweno. Yino Spiritamp kápae kare ankank
sámp námpon. ††

¹¹ Korin fákáre, yumwan yino yinomp ninik ponankor
érik fárakarrá séreano. Tá yino te yumwan nouroup
kare námpon. ¹² Yino yumwan nouroup mwanámp
ninik te sérémékéri fákeyakáp mono. Yino yumwan
nouroup kare námpon. Aenámpan maok, yumoku tá-
mao yiráp nouroup mwanap ninik nánánkári
fákeyakáp napo, nomo ankárankamp ninik fek yakáp
mo námpon. ¹³ Ono oukoumwan te yumwan narop-
waro náráp tárápuan sér i konámpan niamp fek arakrá
sénaeria nampon: Yumo am yino i konámpan ninikan
nopok yinan sámp mwaria te, yumo kor ankár yinan po-
nankor nouroup kar kipo.

‘Nomo te Kwaromp Yiki Kor Nap’rá sénámp kar

¹⁴ Kristen mo, amwar yakáp nap arop te mwar
pourourápara, yumo te am fárakapént paokopria
maonap ninik am fárakapan yaewouri kwaponno!
Mokopia yae-párak kare ninik ntia lo ták-sir konap
ninik am anánkaopwe fwap tapokwaprá tére
nenepon? Wae te mokopia fwap kirikipént tapokwap
naenámp. ¹⁵ Ae te Krais Satanént nourouprá yak
námp nie? Mokopia Kwarén mérnamp arop, tá mér
monap arop am anánkaopwe fwap ankárankamp
pourouráp ninik sámp nenepon? ¹⁶ Mokopia nomo
Kwaromp nap ntia kwekár kwarén lotu i konap nap
ankárankamp mek tapokwap mwanámpon? Yumo te
wae mérapon: Nomo támao nomo yiki yak konámpan
Kwaromp yiki kor napara, wokwae Kwaro nomwan
ninikia arakrá sérimpon:

“Ono am fárakapént yakria
am fárakapamp ou mek yarak nanampon.
Tá ono am fárakapamp Kwar yak nanko,
am fárakap onomp firáp koumteouráp arop
yakáp mwanapon.” †††

¹⁷ Aeria Tokwae Karao Kristen moyakápnamp arop
fárakapan ninikia ankwap kar sérrá,

† 5:21 Hi 4:15; 7:25-26 †† 6:2 Ais 49:8; Lu 4:19-21 † 6:6 1 Ti 4:12

†† 6:9 2 Ko 4:10 †† 6:10 Kl 1:24 ††† 6:14 Ef 5:7-11 ††† 6:16 1 Ko 3:16

“Yumo te ankár am fárákapan pwarará tukupea ankwap fek yakáp kipo.

Tá yumo Kwaro nke námp fek oumnámp ankank sámp kwaponó.

Aenapo maok,

onoku támao ono yumwan éréképea, †

¹⁸ ono yiráp naropwar yak nanko,

tá yumo onomp tárápu yakáp mwanapon.’

Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karao arakrá sénámpon.” ††

7 Ononamp fákáre, nomo te Kwaro kar kárákáre pap námp te wae sámp námpon. Aenámpara, nomo ankár nomp pourou ntia wunéri mekamp oum ponankor tirá éperia yiki kare yakáp mwanámpon. Tá nomo ankár Kwarén apápia, maomp yae ankore mek yiki kare niníkaok kar saráp yakáp mwaro. ‡

Korin fákáre kwatae ninik younkwe sinapo Polo warákárnámp kar

² Yino te arop ankwapan kwatae pap mo i konámpono. Yino te ankwap sámpá yampourou mono. Yino te arop ankwapan kwekária maomp ankank pouroukoup moi námpon. Ae konámpara, yumo te ankár yinan nouroup kar kip. ³ Ono takrá sénámp te, yumo pwarápaie mwanap karan sér mono. Ono wae arakrá séri nampon: Yino te yumwan pwar mono. Nomo sumpwi, tá nomo yiki yakáp námpan kor, wampweno. Yino te yumwan oukoumwan warákárrá yakáp námpon. ⁴ Yumo yae-párak kare paokop napan wae mér kareria, yumwan warákár tokwae nampon. Kápae kare ninik kápae yinan korop námpan kor, ono yumwan níkia kárákáre sámpyakra ono warákára wae nampon.

⁵ Yino wokwaek koropea Masedonia mekánko maok, ampok kor yinomp pourou te anepér kánanke sámp mono. Yinan nkwakwe make kápae tokwae koropámpono. Yino arop ankwap fárákapént kar yorowaria yinomp ninik te apáp tirínk. ⁶ Aempan maok, Kwar te arop ninik mek kápae fárámpá yaknámpan aropan yae-wouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpao, mao Taitusén yinonámpan sámp-kérép nánko korop námp, am támao yinomp ninik mek yae-wouria kárákáre ti-sáp námpon. ††⁷ Am támao saráp Kwaro yinomp ninik mek yae-wouria kárákáre ti-sáp mono. Yumo manénkir Taitusomp ninik mek yae-wouria kárákáre sánk nap, mao am kar yinan koropá farákáp nánko, am táman Kwaro yinomp ninik mek kor yae-wouria kárákáre ti-sáp námpon. Taitus yinan sérrá, ‘Yumo onan nke mwar kar’rá yonkwae touwe tokwaeria onont ankárankamp ninik fek yakáp mwar karrá yakáp nap, táman ono warákára wae nampon.

⁸ Ono wae mér, onomp pas te yiráp ninik mek ninik tokwae sánk námpan maok, am támán ninik tokwae mono. Kare, wokwaek te ono ninik tokwae ampan maok, oukoumwan te mono. Ono wae mérampon: Am pas yiráp ninik mek ninik tokwae sánk nánko, yumo pwarápaie napan maok, am te fae tákáre ke fek saráp

† 6:17 Ais 52:11 †† 6:18 Hos 1:10 ‡ 7:1 1 Jo 3:3 †† 7:6 2 Ko 1:3-4

námpono. ⁹ Aeno oukoumwan te ono warákár nampon. Ono te yumo ninik tokwae napan warákár mono. Ono warákár namp te, yumo ninik tokwaeria kwatae ninik younkwe mwaek sinapan warákár nampon. Ono wae mérampon: Kwaro námoku yumwan am ninik tokwae sánk námpara, yinomp kar te yumwan kánanke sámpá yampourou naenámp pourou mono. ¹⁰ Ninik tokwae ntia pwarápaie Kwaro ninik mek pap námp am támao nánko, arop nomo kwatae ninik younkwek pwarará Kwaronámpanok tukup konámpono. Tá am ninik fek táman Kwaro nomwan warko érékép konámpon. Aenámpara, nomo te am kwatae ninik pwar mwanámpan ninik tokwae táman ninikrá yonkwae touwe mono. Aeno aropao apárokamp ninik tokwaeria pwarápaie sámp námp te, am támao akwapea sumpwi mwanap sankoropá pap konámpon. ††¹¹ Yumo te ankár fwapia ninik kipo: Am ninik kápae Kwaro yumwan sánk námp te, mao yiráp ninik mek nkwakwe make kwapwe kare ninik kák námpon: Yumo onomp pas sámp nap te, koupour kar am aropan fwapokwapia yumo, yino te monoria yénkép napon. Mao yumwan takenkri-anánko, am kwatae ninikinámpan aropan yoporia, warko am kwatae ninik arákarrá koropantá apáp napon. Yiráp ninik te yinan nke mwaria yonkwae touweria maok, yumo kárákáre fek am kwatae ninikinámpan aropan fwapokwap napon. Yumo ponankor am aropamp kwatae ninik fwapokwap nap tére mek te yumoku kare kwatae ninik yak mo námp érik yénkép námpon.

¹² Ono wokwaek, yiráp por am pas kumwiampan maok, am kwatae ninikinámpan aropamp ninikan fwapokwap nae ninikia kumwi mono. Tá ono am aropao arop ankwapamp ninik kwatae papnámpan arop man ninikria kumwi mono. Ono warákár namp te, yiráp kwapwe kare ninik érik karaok farákár nánko, Kwaro yumo yinan warákár tokwae nap mér namp yumo kor mér mwanapon. Aeria am fi kor fek táman máma pas kumwi nampon. ¹³ Oukoumwan te yiráp amnap ninik támao yinomp ninik mek yonkwae porokwe sáp nánko porokwe fek yakápria warákár námpon.

Aenámpan maok, yinomp ninik mwar porokwe fek yak mono, yumo ponankor Taitusomp ninik mek yonkwae porokwe sánk napo, maomp ninik wae kwapwe kare námpon. Yino am táman nkea yino kor warákár tokwae námpon. ¹⁴ Wokwaek ono Taitus nkemp fek yiráp e narek sampokamp te, ono am kar sériamp táman pwarápaie sámp mono. Kápae kare kar yumwan farákáp konámpan te waeman kare karonó. Aempnámpan taknámpan yino Taitus nke námp fek yiráp e narek sampok námp am karao kor am kar te waeman kare karonó. ¹⁵ Taitus yumonapok akwap nánko, yumo apáp tirínkrá kour me woukouria maok, yumo man warámpea yumo ponankor maomp karwaoki napon. Mao am táman oukoumwan ninikria, maomp ninik yumwan aropomp kare námpono. ¹⁶ Oukoumwan ono warákár kare namp te, am te apae riteanápe ono wae

‡† 7:10 Mt 27:3-5; Hi 12:16-17

arará mér nampon: Yumo te waeman yae-párak kare ninikaok tukup mwaria napon.

Kristen fákáre ankwap Kristen fákárean yaewour nap kar

8 Ononamp fákáre, yino te Kwaro Provins Masedonia mekamp sios fákáreran aropomp tokwae sánkámpan yumwan sér mwarianeano. ^{†2} Am fárakapamp ninik mek kápae tokwae korop námpan maok, am fárakapamp ninik mokop nap nke naeria námpon. Tá am ke fek te am fárakap ankank mo napao maok, am te wampwenoria, am fárakap énéki warákár tokwae napon. Aeria maok, am fárakap te ankwap Kristen fákáreran ninikria kápae kare maniráp ankank nénk mwanámpria koupoukour napon. ³ Ono wae mér nampan érik sénampon: Am fárakap te námokuráp ninikaokria am mani papapono. Am fárakap te ankank nénk mwanap wae pwi nángo, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. Am fárakap te ankank nénk mwanap wae pwi nám te, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. ⁴ Am fárakap te yinan 'Yumo taken'rá sénapo, ankwap siosént téreia Judia mekamp Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwaria kárakárea waeapon. ^{†5} Wokwaek te yino arará ninik: Am fárakap wae mani ankwapmwaek nénk mwarea napon. Aerimpan maok, am fárakap te am kámákarea tukup napon. Manénkir te námoku támao Kwarén ponankor sánkea maok, mao Kwaromp ninikaokria námoku támao yinan kor ponankor sáp napon.

⁶ Wokwaek Taituso am arop aropomp mwanap tére yumo ou mek térempañ yino, ankár warko arákarrá akwapá térea pwaranoria kárakárea námpon. ⁷ Ankank ponankor te yumo kwapwe kare ninik fek kámákár napon. Yumo te Kwarén mér kárakáreria am mér nap érik farákáp konapon. Yumo te waeman mér kápae kare napara, yumo Kwaromp tére mwaria warákarrá tére napon. Tá yumo yinan kor warákár kare napon. Táte taknámput oukoumwan kor yumo ankár am aropomp mwanap tére te kwapwe kare ninik fek tére-ria kámákár tukup kipo. [‡]

⁸ Ono te yumwan lo sánk mono. Ono párák karan 'Arak kip'rá sénamp te, ankwap fárakapao am tére yae-párak tére mwaria napan, am ninik fek táman yiráp ankwapan aropomp nap te, tokwae kar ankank nie nke naeria nampon. ⁹ Yumo te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp aropomp te waeman mérapon. Mao te waeman ankank kápaerápao maok, yumwan yaewour nanampria te, ankank moráp arop niampimpon. Tá mao ankank moráp arop niamp yak nám te, támao yumwan yaewouránko, yámar mekamp kápae kare ankank ti mwanapria nimpon. ^{‡‡}

¹⁰ Am te yumwan yaewour kwapwenámput ninikan yumwan érik sénae rampon. Ankwap yopwar fek yu-momékir ankwap siosén yaewour mwanap am mani ankank koupoukour nap tére fi yokoria yumomékir

† 8:1 Ro 15:26 †† 8:4 1 Ko 16:2 ‡ 8:7 2 Ko 9:8 †† 8:9 Mt 8:20; Fl 2:6-7

takrá tére mwaria warákár tokwae napon. Taki napara, yumo ankár takrá térea pwar kipo. ¹¹ Oukoumwan te yumo fwap tére-ria tukupea pwar mwanap te kwapwe kareno. Wokwaek yumo am tére koupour kar tére mwaria wae napara, tá taknámput oukoumwan koupour yiráp ankanként puri fek térea pwar mwanapon.

¹² Táte arop ankank nénk mwaria warákár napo te, Kwaro kor am ninik táman warákár tokwae konámpon. Kwar te arop mao fákeyaknámput ankankan nkea maomp ninikan saráp youroukoup i konámpon. Aeno mao te aropao monámput ankankan 'Sápae'rá ninik mo i konámpon. ^{‡‡}

¹³ Ono te 'Yumo kápae tokwae sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárakap kánanke sámpenk' ria sér mono. Ono warákár nam te, yumo ponankor ankwap fárakapént puri fek yakápenkria nampon. ¹⁴ Oukoumwan má ke fek te yiráp kápae kare ankank fwap ankank monap aropan pwi pap naenámpon. Tá wakmwaek yumo ankank mo napo kor, mao ankank kápae karia te fwap nopok yumwan pwi pap mwanapon. Takria maok, yumo nonopokria ponankor ankárakamp puri fekamp ninik fekria kwapwe kare yakáp mwanapon. ^{‡‡15} Am te wae Kwaromp Buk fek sénámput niampon:

"Arop fir mana kápae kare sámpa te, ponankor fári pwar nám te ankwap tank mono. Tá arop kánanke sámpa fánámpao maok, maomp yare mek wae pwi námpon." ^{‡‡‡}

Taitus Korin mek akwapá yaewournámput kar

¹⁶ Ono Kwarén 'Aesio'rá sénamp te mao Taitusomp ninik mek tére nángo, maomp ninik te yinomp ninik ni-ampria, yumwan yaewour naeria warákár tokwae námpan nampon. ¹⁷ Mao wae yino sénámput nám-pao maok, mao námoku kor am tére naeria warákár námpara, mao námokuráp ninik fek yumonapok akwap námpon. ¹⁸ Tá yino yinomp ankwapnáp ankárak Taitusént akwapanoria sámp-kérépreano. Am arop te sios mek Kwapwe Kare Kar farákáp konámput eráp aropono. ¹⁹ Tá am támao mwar mono. Sios fákárerao man yinont yarákrá am arop aropompria, mani koupoukour konap tére yaewour naenámpria pap napon. Yino am tére tak nám te Tokwae Karamp eran saráp sakapria, arop fárakapan yénkép nángo, mao wae fwap yino am tére mwanámpria warákár námput mér mwanapria námpon.

²⁰ Yino te Kwaro nke námput fek saráp kwapwe kare ninik mwaria mono, ankár arop nke nap fek méntér kwapwe kare ninik mwarianámput. Táte yino arop ankwapao yino mani taokeyakáp námput fek yinan kar kwatae sér te monoria námput. Aeria námput kwamp, yino yinomp ankwapnáp méntér sámp-kérépreano.

²² Tá yino yinomp ankwapnáp ankwap am arop yaworént sámp-kérépreano. Kápae kare por yino wae mokopon nke mwaria, nkwaekwe make tére mek pap tea nke nángo, mao fwap tére kárakárea konámput. Mao arará mér kare námput: Yumo man kwapwe

‡‡ 8:12 Mk 12:43 ‡‡‡ 8:14 2 Ko 9:12 ‡‡‡ 8:15 Kis 16:18

kare ninik mwanap mér kare nám, mao am tére naeria kárakárea wae námpon. ²³ Yumo Taitusén te wae mérapono: Mao te onont fearámpea onomp ankárankamp téteria yumwan yaewour i konempon. Tá Taitusén ankwapnáp yawor te yumo fwap arakrá mér kipo: Am yawor te sios fákáreamp tére arop yakria am arop yawor tére nep fek, Kraisomp e narek sampok konepono. ²⁴ Tak nepara, yumo te ankár yiráp aropomp am arop yininkaopweran yéknép kipo. Aenapo maok, am aropan sámp-kérépnap sios fákáre yiráp aropomp mér karia am fárákap yino yiráp térean warákár nám am te kwaporok mwar táman warákár mono, waeman kare karnámp nke mwanapono. †

Ankank monap Kristenan yaewournámp kar

9 Yumo te, Judia mekamp Kwaromp kouramp aropan yaewour mwanámpria koupoukouranap mani te wae mér napon. Aenapara, ono te am ankank táman kar tokwaeri kumwi mono. †² Ono wae mérampon: Yiráp ninik te am ankwap fárákapan yaewour mwanap tére nap táman kápa kare por ono yiráp e Masedonia fákáreao wa nap fek narek sampok konampono. Ono am fárákapan arakrá séri nampono: “Ankwap yopwar fek Akaia fákáreao am tére mwaria nánapiapono.” Tá arop fárákapao yumo am tére mwaria ninik kárakáre nap kar wae waria, tá am támao Masedonia fákáre kápa kare maomp ninik mek kor tak mwanap ninik sámp napon. ³ Aeno onomp ninik te yino yiráp e narek sampok nám kwaporok kar mwar saráp niampi akwap te monoria námpon. Kwapwe kare te yumo ankár yumwan séri nampnámp taknám ankár nánapi yakáp kipo. Ono am táman ninik nampara, ono yumonapok onomp ankwapnáp fákáre tirá kérép nampono. ⁴ Yino te, yumo waeman am ankank nénk mwanámpria nánapi pap naponoria mér kare námpon. Aenámpara, takria Masedonia ankwap fákáre onont tukupea yumwan nke napo, yumo nánapi moi tenapo, yino pwarápa sámp nánko, yumo kor pwarápa tokwaeantánorá ninik nampon. ⁵ Aenapara, onomp ninik te ono ankár onomp ankwapyaenáp fákáreao sénanko, yumonapok meki tukupea yumwan yaewourapo maok, yumo ankank monap Kristenampor nénk mwanámprianap ankank nánapi mwanapono. Aea napo maok, yino koropá nke nánko, yumo wae nánapia pátea sánk mwaria warákár nap nke mwanámp. Apae yino yiráp maniráp ankankan pouroukoup mwaria níkir námpanápe.

⁶ Yumo te aran fwapia ninik kip. Arop yopwar kánanke fek yoroianámp te, firan kor kánanke fek sámp konámpon. Tá arop yopwar tokwae yoroianámp te firan kor tokwae kar toupour i konámpon. ⁷ Aenámpara, yumo ponankor ankárank ankár yumokuráp ninik mek fwapia ninikia pwatea maok, am ninikaok táman ankank nénk kipo. Takria arop ankárankampao námwan ankwapao ‘Sánkae’ ria fopwaok nánko, sánk namprá ninik naeane. Take ninik fekamp ankank nénk te kwataeno. Kwar te arop námokuráp ninik fek nénk

naeria warákária nénknámp aropan warákár konámpon. ⁸ Kwar te mao fwap yumwan nopok kor nénk nánko, yumwan fwap ankank kápa kare top koupour naenámpon. Takria maok, kápa kare ke fek yumo ankank wae pwi yak nánko, tá yumo waeman kápa kare ankank fek kwapwe kare tére mwanap ponankor pwi yak naenámpon. ⁹ Kwaromp Buk fek am ninik táman arakrá sénámpon:

“Am arop ankank monap arop fárákapan kápa kare ankank nénk konampono.

Aenánko,

Kwaro maomp yae-párak kare ninikan te nkeaka, nopok maomp e níki-samp yak naenámpon.” ††

¹⁰ Kwaro aropan yoro mwanap ankankou nénke, mao nkwakwe make fir arop ponankor fépér mwanap nénk konámpono. Ae konámpara, Kwaro yumwan fwap kápa kare ankank nénk nánko, yumoku fwap pwiria Kristen ankwap fárákapan kor ankwapmwaek nénk mwanapono. Tak napo maok, yiráp ankank kápa kare nénk konap kwapwe kare ninikao kor aropao ankankou yoro tenapo, wakmwaek fir karea wae konám niamp taknám naenámpon. ††¹¹ Kwaro yumwan apae-apae mwaeknám ankank kápa kare nénk námpara, yumo fwap yiráp ankwapyaenáp ankank kápa kare nénk saráp yakáp mwanapono. Aenapo, yino yumoinap ankank nénk nánko, am kouramp arop yumonap ankank tiria Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanapono.

¹² Yumo takrá Kwaromp kouramp aropan yaewournap tére támao yumo am fárákap ankank mo nap waeman pwirá kák napo, am fárákapao Kwarén aesiorá fáparáka wae mwanapono. ¹³ Am tére yumo nomp ankwapyaenáp fárákapan yaewour napo maok, yiráp kwapwe kare ninik érik farákár naenámpon. Nomp ankwapyaenáp wae mér, yumo te Kwaromp Kwapwe Kare Kar érik farákápea, ampaok yae-párak kare tukup naponrá ninik napon. Tá am fárákapao yumo man mani tokwae nénkria, ponankor ankwap fárákapan kor nénk napo, am fárákap am nkea Kwaromp e sakap mwanapono. ¹⁴ Aeria am fárákap wae mér, Kwaromp aropomp te yumwan tokwae kari yak námpon. Aeria maok, yumwan warákár tokwaeria mao Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap mwanapono. ¹⁵ Am Kwaro nomwan kwaporok ti-sáp nám te yoporop tokwae karara, nomo te kar fek farákáp mwanámp pourou mono. Nomo am tak nám táman Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro.

Polo mao tére nám wouroump sénapo, nopok sérinám kar

10 Yumo ankwap fárákap te kwekárá ono i konámpan arakrá sér, “Mao te nomont wonae fik yak nám fek saráp, námoku te apápnám aropao i konám niamp apárok anámpea porokwe fek yak nám pao maok, panek yak nám fek te, nomwan kar kárakáre fek sér i konámpon.” Aerá sénapan maok, ono Pol onomp ninik te, Kraiso námokuráp ninik

† 8:24 2 Ko 7:13-14 †† 9:1 2 Ko 8:1-7 † 9:6 Snd 11:24

†† 9:9 Sng 112:9 †† 9:10 Ais 55:10; Hos 10:2

apárok sámp-anámprá arop fárákapan porokwe fekinám ninik aran yumwan ono sénanamp kar 'Fwapi ninikenk' ria sénampon. ¹² Ono yumwan arakrá sénampon: Nánkár ono yumonapok korop nanko te, takria ono yumwan kar kárakáre fek sérantá ankár fwapia mér kipo. Aeno onomp ninik te arop ankwap fárákap yinan, mao te apárokamp ninik fek paokop naponrá niniknap arop fárákapan fwap kar kárakáre fek sénanampono. ¹³ Tá kare, yino te apárokamp arop puri fek yakáp námpao maok, apárokamp aropao yorowar i konap ninik niamp fek yorowar mo i konámpon. ⁴ Yorowar i konap ankank ponankor yino samp námp te, mámara apár mekamp ankank mono. Am te yopor arop Satanomp kárakáre kor yár pápárámp naenámp Kwaromp kárakáreráp ankankono. ⁵ Yino te arop fárákapao Kwarén mér mwaria napan, nánánkári fákeyaknámp nkwakwe make ninik, tá kwekár kar, aran apárok nérrá kák konámpono. Tá yino, arop fárákap Kraisomp ninikaok tukupanáponoria, am fárákapamp ninik kákari samp-tukup konámpono. ⁶ Tá yino yumwan yépek námpon. Táte yumo yino sénámp kápae kare kar mántwaok napo te, yino kar ták-pwar konap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénk mwaria nánap námpon.

⁷ Yumo ankár am ankank nke nap am fwapia youroukoup kipo. Táte arop ankwap, námo te Krai-somp kare arop yak nampria námp kwamp te, mao ankár námokuráp ninik fek arakrá ninik kuno: Mao námoku Kraisomp arop yak námpan nánko te, yino kor mao niamp Kraisomp aropono. ⁸ Tokwae Karao yinan am tére mwanámp kárakáre sámp námp te, yino yiráp mérnáp kárakáre sánk mwanámpani námpon. Am te yumwan kwatae pap mwaria mono. Táte ono yinokump eran saráp am tére námp fek kánanke warákár-sérria te, ono am fek pwarápaie sámp mono. ⁹ Aeno onomp ninik te yumo, yinan apáp sápria kumwinamp pasan mpwe ninik te monoria nampon. ¹⁰ Tá kare, arop ankwap fárákap onan takrá sér i konampono, "Ye! Maomp pas fek te nkwakwe make kárakáre kor kar sénámpao maok, mao námoku kare korop nánko, nomo maomp pourou kare nke námp te kárakáre moria, tá maomp kar farákáp konap ninikan kor mér mo námp niamp námpon." ¹¹ Arop fárákap take pourouráp kar sér i konap te, am fárákap fwapia ninikia arakrá mér mwanapon: Yino panek yakáprá yiráp por pas kumwi námp, táte yino yumont yakáp námpao kor, yino waeman ankárankamp pourouráp kar pas fek kumwi námp támaono. [#]

¹² Yino te arop ankwap fárákapao námokuráp e sakap i konap niamp kar sér mwanámp pourou mono. Tá yino te 'Yinoku i konámp ninik ankwapao i konap ninik niamp'rá sér mwanámp pourou mono. Am épépérép karenap arop fárákap te mao námoku akwapá pwi yak nae námp fek ninik papea námoku i konap ninik méntér youroukoup i konapon. ¹³ Aeno yino te yinokump e sakapa wae mwanámpria yino yi-

nomp tére, tá yinomp kárakáre narek kar pap mono. Takria Kwaro sápnámp puri fek yino yinokump mao sápnámp tére youroukoup mwanámpon. Táte yumo kor yinan tére sápnámp mwaek am mek yakáp napon. ¹⁴ Yumo am mek tére mwanapria papnámp fi mek yakáp napo, yino tokwae panek koropea, am mek Krai-somp Kwapwe Kare Kar farákáp námpon. Yino te yinomp oumwi kámákarrá ankwap mek tukup mono. ¹⁵ Yino te yinomp oumwi oupoukur tukuprá, ankwap fárákapao tére napan ninikrá yinokump e narek pap mo i konámpono. Yinomp ninik te am Kwaro sápnámp oumwiaok yae-párak kare tére nánko, yiráp mér kárakáreria yinomp téreao kor yumo ou mek tokwae kari yak naenámp. ¹⁶ Aenánko maok, yino Kwapwe Kare Kar yiráp younkwek yámar porokornámp mwae sámpá tukup mwanámpon. Yino te arop ankwap fárákapan Kwaro sánknámp apár mek tére nap am táman kwaporok yinokump e sakap mono.

¹⁷ Kwaromp Bukao sérrá, "Arop warákár-sénaenámp kwamp te, Kwaroi námpan warákár-sér kuno."

¹⁸ Nomo wae mérámpon: Arop námokuráp eran warákárria narek sampok námp te, am arop te Kwaro nke námp fek maomp e te yak mono. Táte Tokwae Karao arop ankárankampamp e narek sampok nám-pao saráp, mao fwap e tokwae sámp naenámp. ^{##}

Polo aposel kare monap aropamp ninik érik sérimp kar

11 Onomp ninik te yumo onan, námwan takanoria napo, ono épérepnámp kar kánanke sénae. Ye! Yumo sánánkar taki yakápenke. ² Kwar te, koumteouráp arop fárákap ankár mao ankárankampamp yae ankore mek sarápi yakápenkria ninik tokwae nánko, ono kuri mao ninik námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisomp ninikaok karenkria ninik tokwae konampono. Ono támao yumo Kraisomp firáp yakáp mwanap yoroi pwarará Krai ankárankampaonámpok éréképá akwap namp te, éнки yupuao yiki kukur yak nánko, sámp naerianámp poumaropaonámpok warámpá tukup nap niamp nampon. ³ Aeno ono tákamamp kwekár i konámp ninik mér kar námp wokwaek Ivén kwekárimp táman yumwan tak námpantánoria apáp nampon. Takria yiráp ninik épérepria yumo yiki kukarrá yakápria Kraisen saráp ninik mwanap am pwarantáno. ⁴ Ono apáp namp te apae riteanápe, arop ankwap fárákap yumonapok korop ko, ankwap Jisasomp kar farákáp nap te, mámara Jisas yino maomp kar farákáp konámp niamp mono. Tá yumo mwar pourouráp spirit sámp nap te, yumo wokwaek sámpap Yiki Kor Spirit mono. Tá yumo ankwap Kwapwe Kare Kar sámp nap te, yumo manénkir sámpap Kwapwe Kare Kar niamp mono. Táte arop ankwapao yumo ou mek take pourouráp tére nánko, yumo, mao takrá téreanoria yi kare yépekria maomp kar wa mwaria nánap napon. ^{5††}

† 10:1 1 Ko 2:3 †† 10:2 1 Ko 4:21 ‡ 10:4 Ef 6:13-17 †† 10:10 Ga 4:12-14 †† 10:11 2 Ko 13:2,10

‡†† 10:13 Ro 13:3 ‡‡‡ 10:18 1 Ko 4:4-5 § 11:2 Ef 5:26-27 §† 11:3 Stt 3:4,13 §†† 11:4 Ga 1:8-9

⁵ Yumo wawenk! Ono nìk namp te yumo, mao te aposel tokwae karonorá nìniknap arop, ono te maomp yae ankore mek yak mo kareno. ⁶ Kare, ono kar kour kare konap nìnik sér mo nampao kor, onomp nìnik te fae tákáre mono. Yino te waeman kápae kare por yino i konámp ponankor nìnik te wae yumwan am mér yékkép námpon. †

⁷ Yumo te wae mérapon: Ono wokwaek yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámp fek te, ono nopok am tére fek ankank sámp moi nampon. Am taknamp nìnik fek táman, onoku te apárok sámp-anámp-prá yumwan narek pap nanampon. Ae te mokopono? Ae te ono taknamp nìnik te kwatae nìniki namp nie?

⁸ Ono te ankwap sios farákapaoinap maniráp ankank ti namp te yumo ou mek tére nanko, onan yaewour naenámpria nampon. Am taknamp nìnik te, ono am farákámp ankank kwaporok pouroukoup namp ni-ampon. †⁹ Wokwaek ono yumont yaknamp ke fek ono ankank ankwap moria te yumonap mekamp arop ankwapan onan yaewouranoria nìnik tokwae pap moi nampon. Ankwapyaenáp fákáre Masedonia pwarará mampok koropea, am farákapao ono monap ankank onan pwi papapon. Ono te takria yumwan nìnik kápae kánanke sánkantá, tá wakmwaek kor sánkantánoria, am nìnik fek saráp yak nampon. ¹⁰ Kraiso kare kar karan saráp sér i konámpnám taknám, ono kor waeman kare kar arakrá sénampon: Ponankor provins Akaia mekmwaekamp arop te, ono yumwan, ankank sápenkria kápae sánk mo i konamp táman, ono, tak i konampria warákár-sénae ranko te, onan taokor naenámp arop yak mono. ¹¹ Apaeritea ono tak nampon? Ae te ono yumwan aropomp tokwae mo namp nie?

¹² Ono te yiráp yaekamp mani ankank sámpantá ankár mér kari yakrá akwapea wakmwaek kor tak nanampon. Ono nìnik namp te, ono taknamp nìnik fek am kwekár aposelomp nìnikan taokor nanampon. Am fákáre te arop nke nap fek yinan, mao térenap puri fek tére námprá kwekár sé sér mwar ritea napantá nampon. ¹³ Am arop farákap te kwekár aposel fákáreno. Mao te kwekár tére aropono. Mao te, arop farákapao námwan Kraisomp aposel karerá sér mwanapria pourouran saráp aposel yoroia paokop napon. †¹⁴ Tá yumo am farákapaonap nìnik táman nkea korokop tokwae kwapon. Yumo wae mérapon: Satan te pouwékápria pourou yipi fek saráp wae fekamp ensel ni-ampimpon. ¹⁵ Aenámpara, táte maomp tére arop farákapao kor aropao nke nap fek mwar pourouráp arákarea, yae-párak kare nìnikan sér i konap tére arop niampia korop napo, yumo táman nkea korokopea nìnik tokwae kwapon. Am farákap te nánkár am tére nap niamp puri fek touwe kwatae sámp mwanapono.

Polo aposel tére námpek maomp pourouk korop-námpek ankankan sénámpek kar

¹⁶ Ono wae manénkir séri nampan warko oukoumwan sénampon: Yumo te ono épépérép námpek ni-

† 11:6 Ef 3:3-4 †† 11:8 Fl 4:15-18 ‡ 11:13 Fl 3:2

amp kar sénamp wawia onan, mao te épépérép arop-prá nìniki kwapon. Táte yumoku takrá nìnik mwarea te, yumo ankár onan numwar takanoria yépék napo, ono fwap warákár-sér tae morok nanampon. ¹⁷ Ono te Tokwae Karamp nìnikaokria máma kar sér mono. Ono te épépérép arop niampria ono onokump e narek sampok nampon. ¹⁸ Kápae kare arop te apárokamp nìnikaokria námokuráp e narek sampok konapono. Ae konapara, ono kor am nìnikaokria onokump e narek sampok nae rampon. ¹⁹ Yiráp nìnik te yumo waeman kwapwe kare nìnikrápara, yumo námoku mwar épépérép arop fákáre épépérép námpek kar yumwan sánkanáponoria napon. ²⁰ Táte kare, arop yumwan éréképea maomp fákapea yakáprá tére konap mek tukup, tá yiráp ankank ponankor tia pwar, tá yumwan kwekár nìnik mek érékép, tá, námo arop tokwaerao nampria wae, tá yumwan wouroump kar sénapo kor, yumo am farákapan takanáponoria yékképá yakáp konapono. ²¹ Kare, yino yumwan take pourouráp nìnik tak mwanámpek te kárakáre mono. Aenámpara, ono pwará-pae nampono.

Táte arop ankwap námoku i konámp nìnik érik sénaeria kárakáre nánko te, ono kor fwap érik sénaeria kárakáre nanampon. Ono oukoumwan te épépérép aropamp kar séniamp nampon. ²² Am kwekár aposel farákap te Hibru nie? Tak nánko te, ono kor ono Hibru i konámpaok i konampono. Am farákap te Israel fi mekamp arop nie? Ono kor Israel fi mekampono. Mao te Abrahamomp ou fekampono. ²³ Am farákap te Kraisomp tére arop nie? (Ono oukoumwan te mánmán kare aropamp kar séniamp nampon.) Ono Kraisomp tére te am farákapan kámákár akwap nampon. Yoporop tére tokwae te ono am arop farákapan kwe-pwar nampon. Onan fákapá pap napo, tá arop ankwap farákapao onan kápae kare por fuk napo, am touwe tokwae te am farákapan kwe-pwar nampon. Kápae kare por ono wae sumpwi naeria wae konampon. ²⁴ Éntik por Juda taokeyakáp konap arop fákáre onan wip fek fupukrá tukupea 39 pori napon. ²⁵ Rom mekamp taokeyakáp konap arop yinink por onan paok ke fek porokwapapono. Ankárank por onan yumwi fek arokop napon. Yinink por ono am mek yaknamp sip kwatae akwapria solwara mek pik námpon. Ankárank kumur ntia ankárank yámar ono solwara mek pikia yumuntuk kakámpampono. †²⁶ Kápae kare por ono tokwae panekamp némpouk mwaek yáarak i konampon. Éntenkao onan sámp naeria wae konámp. Ono kwataenámp arop farákap mwaeak yérérékrá ankank pouroukoup konap am farákapamp yaek sumpwi nanamp niampiampon. Onomp nouroup farákapao kuri onan sámp-wouroump mwaria wae. Tá ankwap fi aropao kor onan sámp-wouroump mwaria wae napon. Ono taun mek sumpwi naeria wae, tá arop yak mo apár mek sumpwi naeria wae nampon. Ono solwara mek sumpwi naeria wae, tá onomp kwekár ankwapyaenáp farákapamp yaek sumpwi naeria wae

‡† 11:25 Ap 14:19; 16:22

nampon. ¹²⁷ Ono nkwakwe make tére namp te yoporop tére tokwae nanko, onomp pourou mek sorompor i konámpon. Kápae kare por ono kumuruk amp mo i konampono. Ono yae-porokwe yak, tá éntantá oumpour kour káke. Kápae kare por ono fir fár mo pwar. Ono námpare sámp, tá ono waempyam mo i konampon.

²⁸ Tá am támao mwar mono. Ankwap kápae kare ninik kápae kare kor onan korop konámpono. Kumur méntép ono sios ponankor taokeyakáp i konap ninikan ninik tokwae nanko, am támao onomp ninik mek kápae tokwae fárámpeyak námpon. ²⁹ Táte Kristen arop ankárankampamp kárakáre pwar nánko te, ono ník namp te onomp kárakáreráo kor pwar námp niampon. Táte ankankao Kristen ankwapamp pourou korop nánko, mao kwatae ninik mwae akwap nánko te, ono amnámp ankank táman yopora wae konampon.

³⁰ Táte ankwap mwae kup mo nánko, ono ankár onokump e narek sampok namp kwamp te, ono fwap 'Ono porokwe yakria, kárakáre mo namp fek táman onokump e narek sampok nanamp'rá sénanampon. ³¹ Kwar te mao Jisas Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwar ono kwekár mo namp wae mérámpon. Nomo ankár maomp e kápae kare por narek sampok mwaro! ³² Némp tokwae Damaskus mek King Aretasomp kiap mao onan sámp mwanap arop Damaskus yár ménki fek kák tenánko, mao onan sámpea yarokwap mwaria yérékrá yakápiapon. ^{†33} Aeapan maok, onomp ankwapyaenáp fárákapao onan basket mek papea némp tokwaeramp yár pu-pwae yaknámp windo meknámp oumpwi-furuk sampikia pap napo, ono am kiapén pwarará farákapea akwapampon.

Kwaro Polén yémén kápae kare kar yéncépámp kar

12 Ankwap mwae kup yak mo námpara, ono ankár warákár-sénanampon. Tá kare, am ninik te nomwan yaewour naenámp pourou mo námpan maok, wampweno. Ono yém nkenamp kar, tá onan Tokwae Karao mek wouroumpeyaknámp kar farákáp námpan sénae rae. ² Ono Kraisomp arop ankwapan mér namp te wokwae 14 yopwar fek Kwaro man warámpá pokea mao yak konámp yinink kárar yámar mekimpan mérámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp ni, ono mér mono, Kwaro saráp mérámpon. ³ Ono am arop táman mérámpon: Kwaro man warámpea kwapwe kare némp yámar mek pokámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp nie, ono mér mono. Kwaro saráp mérámpon. Yámar mek mao wa nánko, kar aropao farákáp mwanap pourou mo, tá arop farákáp mwanap fou kare niamp pourouráp kar wawimpon. ⁵ Ono am aropamp eran saráp sakap naerampono. Aeno onokump e te sakap mono. Ono fwap 'Ono te kárakáre mo namp'rá sénanampon. Ono am ankárankamp ankank fek saráp fwap onokump e sakap nanamp'rá sénanampon.

⁶ Tá kare, ono warákár-sénamp te ono 'Épépérép arop'rá sénanampon pourou mono. Am te apae riteanápe, ono kare kar karan saráp farákáp nanampono. Aeno ono te warákár-sér mono. Am te apae riteanápe, arop ankwapao onomp ninikaokria onan e tokwae sámp te monoria nampon. Onomp ninik te am farákáp ankár ononamp ninik nke, ono farákáp namp kar waria, am ninik fek táman youroukoupia onan, yae-párak kare arop'rá ninik mwanapon.

Polomp pourouk wirao koumantérenámp niamp kar

⁷ Am kar Kwaro onan yéncép namp te tokwae kar ankankono. Tá Kwaromp ninik te onan onokump e narek karaok sampok te monoria námp kwamp, mao onan ankwap ankank wirao pourouk párákeyakrá koumantérenámp niamp sámp námpon. Am te Satan náráp tére aropan sámp-kérép nánko, onan porokwapea ono onokump e narek sampok te monoria onan apárok anámpá pap námpon. ⁸ Ono yinink por Tokwae Karan 'Am tirá épéranó' ria tékén kar kar toropwapi nampono. ⁹ Aenampan maok, mao onan arakrá sér, "Onomp aropomp te amwan fwap pwi námpono. Am te apae riteanápe, onomp kárakáre te kárakáre moráp aropan térea wae konámpono." Tokwae Karao aerá sénánko, ono kárakáre moráp arop niampia yak namp táman warákára wae nampon. Aenanko maok, Kraisomp kárakáre fwap onont yak naenámp. ^{†10} Aenámpara, táte am Kraisomp tére fek ono kárakáre mo, tá arop fárákapao onan pwarápea fwap sámp nanampnámp ankank kwatae pap, ta ono nkwakwe make touwe sámp, tá Kwaromp firáp yak nampara, arop fárákapao onan sámpá yampourou, tá nkwakwe make kápae fárámpnámp ankank sámp napan kor, onomp ninik fwap porokwe fek saráp yak námpon. Ye! Ono kárakáre mo namp ke fek táman Kraisomp kárakáre onont yak nánko, ono kárakáre kare nampon.

Polo Korin fárákapan, mér kárakáre sámpanáponoria yaewournámp kar

¹¹ Ono mámara kar sénamp te, ponankor épérepí akwapnámp karonó. Aeno yumoku kareao onomp ninik mek farákár napo, ono arakrá sénampon. Nopok yumó maok onomp e narek sampok mwanapan maok, yumó tak moi naponó. Kare ono te kánanke kwataeao maok, ono te yumó 'Aposel tokwae'rá sénap fárákamp yae ankore mek yak mono. ¹² Ono yumont yak namp fek te ono kárakáre fek fokopeyakrá térerá akwap nanko, am fek táman yumó ou mek Kwaro nkwakwe make kárakáre yoro nánko, am támao ono aposel kare yak namp yéncép námpon. ^{†13} Ono yumó ou mek tére namp niamp take pourouráp ninik ankwap sios mek takrá tére konampon. Ankárankamp ankank saráp yumó ou mek take pourouráp ninik moi namp te, ono yiráp ankank pouroukoupria yumwan ninik tokwae pap moi nampon. Ae te ono

† 11:26 Ap 9:23; 14:5 †† 11:32 Ap 9:23-25

‡ 12:7 Jop 2:6 †† 12:9 Fl 4:11-13 †† 12:12 Jo 4:48; Ap 19:12

yumwan kwatae niniki tenamp yak nánko te, onomp kwatae ninik nik mo, pwar kipo. †

¹⁴ Oukoumwan te ono yininkan yumonapok akwap naeria nánap nampono. Am ke fek kor ono yumwan kápae sánk mono. Yumo wawenk! Ono yiráp ankank te sámp mono, yumwan saráp érékép nae rampon. Yumo mérapon: Tárápu te tére tokwaerá éntupwar naropwarén yaewour mwanap fir oupourounkrá koupoukour mo i konapono. Éntupwar naropwaro mwar tárápuan yaewour naenámp ankank koupoukour konapono. ¹⁵ Ono te fwap warákárria onomp ankank ponankor, tá onomp pourouan kor yumwan yaewour naeria sinanampon. Ono yumwan yonkwae touwe wae nanko, tá nopok am támao yiráp yonkwae touwe kánanke námp nie?

¹⁶ Aeno ankwap fárákap te onan arakrá sér, 'Kare, mao te érik nomp ankank ti mo námpao maok, mao te aropan kar porokwerá kwekár sérar i konámp arop'rá sénapon. ¹⁷ Ae te mokopono? Ono arop ankwap fárákap yumonapok tirá kérép namp te, ono ankwap ankáránkampamp yaek kwekárria séria, 'Yiráp ankank pouroukoupá sankoropano' ria tirá kérép namp nie? ¹⁸ Ono wae Taitusén akwapanoria nanko, mao yumonapok akwap nánko, ono ankwapnáp mént sámp-kérép nanko, akwap námpono. Am te Taitus kwekária yiráp ankank ankwap pouroukoup námp nie? Ae te yino ankáránkamp pourouráp ninikaokrá tére mo i konemp nie? Yino ankáránkamp mwae-porok saráp yarak mo i konemp nie? Am fi kor te yumo fwapia ninikenke.

¹⁹ Onomp ninik te yumo ponankor mámá pas fekamp nkerá farákápea, yumo yinan, mao te náráp kwatae ninik mek oupouroup fákeyakáprá yinan 'Fwaponó'rá sérenkria kumwi napan mpwe napan maok, mono. Yino te Kraissomp arop yakáp námpara, yino Kwaro nke námp fek mámá kar sénámpon. Tá onomp nouroup fákáre kare, yino mámá kar ponankor sénámpon te yiráp mér nap mek kárakáre sánk naenámpria námpon. ²⁰ Ono apáp tae morokria arakrá ninik nampon: Takria ono yumonapok koropea yumwan nke nanko, yumo ono nke naeria ninik namp pourouráp yakáp mo mwanape. Tá takria yumo kor onan nke napo, ono yumo nke mwaria niniknap arop niamp yak mo nanae. Takria nkwakwe make ninik araki yakan-táno! Kar yorowar i konap ninik, tá ankwapnápén kokwarok i konap ninik, tá yopor i konap ninik, tá námoku nae nampan saráp ninik i konap ninik, tá arop pourou wouroump i konap ninik, tá kánánkámp sérar i konap ninik, tá námoku saráp ninik i konap ninik, tá siosomp ninik yampourou i konap, ono am táman apáp nampon. ²¹ Takria manénkiri nampnámp taknámp ono warko yumonapok akwap nanko, onomp Kwaro yumo nke nap fek yiráp kwatae ninik fek onan pwarápea sá-pantáno. Takria kápae kare koumteouráp arop wokwaek kwatae ninikiap, oumnámp ninik kwatae, tá kokopor ninik, tá kwataenámp ninik ninik mek oumnámp fárámp konámp, ará kwatae ninik mao wokwaekiap. Am oukoumwan younkwe sir mo, taki yakáp

napo, ono am nkeria te yonkwae touwe tokwaeantánoria apáp nampono. ††

Korin fákáre maomp mér fwap taokeyakáp mwanapkar

13 Ono oukoumwan yininkan yumonapok korop naeria nae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: "Táte anánk, yinink aropao kwatae ninik nánko nkea ankáránkamp pourouráp karan saráp sénap te nomo fwap wae karenoria fwapokwap mwanámpon." ^{†2} Arop fárákap wokwaek kwatae ninikiap, tá yumo ponankor ankwap wakmwaek kwatae ninik sámp-fákeyakápnap arop fárákapan kor, ono anánkan akwapea yumont yakria ono tére naenam ninik wae yumwan sériampon. Tá oukoumwan kor ono panek yakria yumwan warko takrá sénámpon. Táte ono warko yumonapok arákarrá koropria te, am arop fárákap kwatae ninik nap te, kwaporok taki yakanori pwar nanamp pourou mono. ³ Yumo te fwapia mér mwaria napon: Kraiso onomp top kor fek purá kar sénámpon ni mo nie? Takria te yumo fwap mér mwanapon: Kraiso te yumwan fwapokwaprá tére naenámp te porokwe mono. Mao te ankár yumwan tére kárakáre námpon. ⁴ Kare, wokwaek te mao arop arákarrá yakámp fek kárakáre mo nánko, arop fárákapao yaopwae porokoramp fek pukupapono. Aeapan maok, Kwaromp kárakáre fek oukoumwan te mao yiki yak námpon. Tá kare, yino méntér koumpá yakápria yino kor wae kárakáre mo námpon. Aenámpan maok, yino Kwaromp kárakáre fek Kraisént yiki yakápria, yino am kárakáre yumo ou mek yénkép mwanámpon. ††

⁵ Yumo ankár kápae kare por, yumokuráp ninikan mokoponrá youroukoupia fwapia mér kip: Ae te yino wae mér kárakáre námp ni mo nierá mér kip. Yumoku ankár takrá youroukoup kipo. Ae te Kraiso yiráp ninik mek yak námp te yumo mér mo nie? Táte mér mo nap te Kraiso yiráp ninik mek yak mono. ⁶ Tá ono nik namp te: Yumo ankár, yino aposel kare yakápria Kraissomp térerá tukup námp wuri nkea mérenkria nampon. ⁷ Yino te Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo kwatae ninik mo mwanapria Kwarén kar toropwap i konámpon. Yino te, yinoku wae Kraissomp tére arop kare yakáp námp nkea ninik mwanapria Kwarén sér mono. Yumo yinan, kwekár tére arop fárákaprá sérria kor, wampweno. Yinomp ninik tokwae te, yumo ankár yaepárak kare ninik fek paokopenkria námpon. ⁸ Yumo wae mérapon: Nomo te ankwap ankank tére námp fek kare kar kar apárok sámp-anámp mwanámpon pourou mono. Nomo fwap am kare kar kar táman saráp térerá yaewour mwanámpono. ^{†9} Aeria yino kárakáre mo nánko, yumo kárakáre nap te, yino fwap warákár konámpon. Tá, yiráp Kristen yakáp nap akwapá tokwae kari yakanoria kápae kare por Kwarén kar toropwap i konámpono. ¹⁰ Oukoumwan ono panek yakria ono yiráp por mámá kar kumwi namp te apae riteanápe, ono yumonapok korop namp fek, yiráp

† 12:13 2 Ko 11:9

†† 12:21 2 Ko 13:2 ‡ 13:1 Mt 18:16; 1 Ti 5:19 †† 13:4 Fl 2:7-8 †† 13:8 1 Ko 13:6

ninik fwapokwapria kar kárakáre fek sér te monoria nampon. Aeria namp kwamp, ono panek yakria, yumwan, yumoku manménkir fwapokwap kipria ono pas fek sér rae. Tokwae Karao onan, náráp tére taokeyak nanapria nánkárápea, mao ono takrá tére nanamp kárakáre sáp námpon. Mao am kárakáre onan sáp nám te yumwan kwatae pap naenámp te mono. Yiráp mér nap mek kárakáre sánkaeria ninámpon. †

Polo 'Gude'rá sérimp kar

¹¹ Ankwapyae fákáre, ono kar wae mapek pwarará 'Gude' ria pwar nae rae. Yumo ankár nkwakwe make mo, kárakáre kor kare Kristen yakápra tukup kipo. Yu-

† 13:10 2 Ko 2:3-4

mo ankár onomp kar wa kipo. Yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek saráp yakáp kipo. Tá Kwar te mao yumwan warákár, tá yonkwae porokwe sánk, tá yumont yak naenámpon.

¹² Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konámp ninik fek yumo ponankor ankákárank yiráp ankwapyaeenápen ankár nounouroprá koukoupwiyak kipo. Mapekamp ponankor Kwaromp koumteouráp aropao yumwan 'Gude'rá sénapon.

¹³ Ono ninik namp te Jisas Krais Tokwae Karao yumwan fwap námokuráp ninik fek yaewour nánko, tá Kwaro fwap yumwan warákár nánko, tá Yiki Kor Spiritao fwap yumo ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap yoroi kákanoria nampon. Wae tá-maono.

Galesia

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas má kumwia provins Galesia mekamp Kwarén méria yakápnap kourteouráp aropampor sámp-kérépámpon.

Manénkir te Polo am fárakapént yakria Jisas Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenámpan maok, Juda mekamp arop ankwap fákáre koropea sérarrá, “Yumo te Mosesomp lo karaok napo, yumwan Kwaro warko érékép naenámpon.” Galesia mekamp ankwap fákáre te mámá kar wawia am fárakapamp ninikaok tukup. Aenapo maok, Polo sérrá, “Mono. Nomo Kraisén mér námp fek saráp maok Kwaro nke námp fek yae-párak kare yakápria, yiki yak sámp mwanámpon.”

Tá ankwap te, Yiki Kor Spiritao néknámpan ankank sénámp te Sapta 5:22 fek yak námpon.

1 Galesia mek yakápnap Kristen fárakap e! Ono aposel Polono. Ono onont yakápnap onomp Kristen ankwapyaenáp am fárakapént má pas kumwia yumonapok kérép rae. Arop fárakapao onan am aposel tére mek sámp-kérép mo, tá arop ankwapao onan am tére mek pap mo. Ono aposel tére sámp namp te Jisas Krais ntia Naropwar Kwar Kraisén sumpwi námpan apár me mekamp fárámpea pap námp, maomp yaekamp sámp nampono. †

³ Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwaerao námokuráp ninik fek yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon. ⁴ Kraiso nomp Naropwar Kwaromp ninikaokria nomp kwatae ninik tirá épér nae yonkwaera, námokuráp pourouk touwe sámpámpon. Am takria mámá apárokamp kwatae ninik mek yakáp námp fekamp warko érékép naenámria námpon. †⁵ Aenámpara, nomo fwap Kwaromp e sakap saráp yakáp mwanámpono. Am te kareno.

'Ankárakamp Kwapwe Kare Kar mwar yak námprá sénámp kar

⁶ Wae! Wokwaek Kwaro Kraisomp aropomp fek yumwan wumwiria éréképeanánko, yumo warko koupour kar am pwarará ankwap kar fek tukup nap te, ono am táman wawia ninik tokwae nampon. ⁷ Tak napan maok, ankwap Kwapwe Kare Kar yak mono. Arop ankwap fárakapao yumonapok koropea yiráp ninikan yampourouria Kraisomp Kwapwe Kare Kar kwatae pap mwaria napon. ⁸ Aeno táte yinoku támao, tá yámar mekamp ensel ankwapao Kwapwe Kare Kar farákápámp te, yino wokwaek kar farákápámp Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, taknámpan arop te yaomwi mek pik naenámpan aropao námpon. ⁹ Yino wokwaek sérimpan, taknámpan oukoumwan kor, take pourouráp kar sénampon. Táte arop ankwapao yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nánko,

† 1:1-2 Ga 1:11-12 †† 1:4 Ga 2:19-20; Ta 2:14 ‡ 1:7 Ap 15:1-24 †† 1:8 1 Ko 16:22

am kar te yumo wokwaek wawia Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, am arop te yaomwi mek pik naenámpon.

¹⁰ Yumo nik nap te, ono má kárakáre fek sénamp kar te am ankwap kar sankoropnap arop fárakapao onan warákár mwanapria namp ni, Kwaro onan warákár naenámria namp nie? Ae te ono aropan kar porokwerá yárák raewe? Táte ono aropan kar porokwerá yárákrá téteria te, ono te Kraisomp tére arop kare mono. ‡

Polo aposel yaknámpan kar

¹¹ Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampono: Mámá Kwapwe Kare Kar ono wokwaek yumwan farákápamp te arop ankwap ankárakamp ninik meknámpan korop mono. ‡¹² Onan te arop ankwapao mámá Kwapwe Kare Kar sámp mono. Táte arop ankwapao am kar onan yénkrá farákáp mo karonno. Jisas Krais námoku onan yénkép námpono.

¹³ Ono wokwaek Juda firamp ninikaok akwapamp te, yumo wae wawiaon. Ono te Kwaromp sios fákáreran fupukrá kákrá yárákrá, am fárakapan ponankor sámpá yampourou i konamp aropono. ‡¹⁴ Onomp onont ankárakamp puri fekamp Juda ménki-tárápuan kámákár akwapria, ankár onomp tékénou Juda firamp ninikaok akwapampon. Ono ankár kárakárea waeria kápae kare onomp appeyaenápomp ninikaok térerá akwapampon. §

¹⁵ Wokwaek onomp éntupwar onan oukoumwan fárakap mo námp fek Kwaro onan námokuráp ninik fek ninikia, náráp firáp yak nanapria nánkáráp námpon. Tá mao námoku ninikitenámpan ke fek, ¹⁶ onan warámria mao náráp Táráp yénkép námpan te, ono man nkea arop ankwap firan Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp térean sámpaeria ninámpan. Mao onan am yénkép námpan fek te ono arop ankwap fárakapan turunk mo. ¹⁷ Tá ono Jerusalem mek akwa-

‡ 1:10 1 Te 2:4 ‡† 1:11 Mt 16:17 ‡†† 1:13 Ap 8:3 § 1:14 Ap 22:3

pea manénkir aposel yakápnepok akwap mono. Onoku nápar Arebia fi mek akwapea warko wakmwaek Damaskus mek arákarrá akwapampon. †
 18 Wakmwaek yinink yopwar akwap tenánko, Pitant kar sénaeria Jerusalem mek akwapampono. Aea ono am mek méntér ankár sarak kirékapramp yae yakampon. 19 Aeampao maok, ono aposel ankwap nke mono, Jems Tokwae Karamp nánae man saráp nke nampono. 20 Ono yiráp por máma kar má kumwi namp te, ono Kwaro nke namp fek kare kar sénampono, ono kwékarrá sér mono. ††
 21 Warko wakmwaek ono provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapea yarakiampon. 22 Aeampao maok, Judia mekamp sios fákáre am fárákáp ouk-oumwan onomp pourou nke mono. 23 Am fárákáp te karan saráp wa napo, am arop wokwaek yinan yoporrá nkwaekwe make sokoroimpao maok, oukoumwan te mao wae Kwapwe Kare Kar manénkir sámpá yampourouimpan fwap am Kwapwe Kare Kar fárákáp námpono. 24 Am fárákápao Kwaro onan taknám wawia, warákarrá Kwaromp e sakap napon.

Aposel ankwap fárákáp Polén warákár nap kar

2 Ono ankár fére-sámpramp yopwari yakea maok, Barnabas yino warko Jerusalem mek akwap. Ono ankwap fi mekamp Taitus warámpea méntér akwapampon. 2 Kwaro onan yénkép nánko, akwapea, am Kwapwe Kare Kar ono ankwap arop firan fárákáp konamp te, ono am fárákápamp karan wae sios taokeyakápnep arop fárákapan námokuráp nap mek saráp érik fárákáp nampon. Ono te arakrá ninikria ninampon: Ono wokwaek téreamp, tá oukoumwan tére nampao kor, kwatae niampria kwaporok pwarantáno. Am aposel fárákápao námoku onomp kar yurukup mwanapria nampon. 3 Taitus onont yak namp te Grik fi mekampao maok, am sios taokeyakápnep arop fárákáp te 'Taitusomp yipi fárákapae'rá sér moi napon. 4 Tá kare, arop ankwap fárákáp Kristen kare mono, yipi fárákáp konap ninik sámp napao, kánánkámp nomo koupoukour namp mek korop napon. Am fárákáp te am mek koropea Kraiso Jisas nomwan sápeanám wourékam ninik táman kánánkámp énoukoup mwaria napon. Jisas nomwan loao fákápá fákeyak namp mekamp aokoroepa amwar pwate nánko, tá am arop fárákápao warko nomwan am lo fek fákápá pap mwaria napon. 5 Tak napan yino am fárákápamp karan yenoria Taitusomp yipi fárákáp mo kareno. Yino nik namp te, ankár Kwaromp Kwapwe Kare Kar támao saráp yumont yae-párak yaká yak naenampon. Takria Judamp lo kánanke-tárápaok fákápá tukup mwanape. †
 6 Sios taokeyakápnep konap nkwaekwe make eráp arop mao warko ono fárákáp namp fekamp kirimprá, ankwap kar sér moiapon. Waeman ono fárákápnamp kar támao wae pwi námpono. (Aenámpan maok, apae mokope e sámp nap te, am te wampweno. Kwar te arop mekia akwapnám aropamp eran ninik mo i konámpon.) ††7 Am fárákáp te wae mérapono, ouk-

oumwan te Kwaro onan, ankwap arop firan Kwapwe Kare Kar fárákápaeria sámp-kérép namp te, mao Pitan Juda fi mek sámp-kérép námpon namp taknám. 8 Ye, Kwaro Pitan, Juda ou mek aposel téreaeria kárakáre sánk námpan, tá taknám onan kor, ankwap fi arop ou mek aposel téreaeria Kwar námoku kárakáre sápnámpon. 9 Jems, Pita, Jon sios taokeyakápnep konap eráp yakápnep, mao kuri waeman mérapono, Kwaro onan ourour sápnep maomp kar fárákápnep nanamp tére sápnámpon. Aenánko am yininkaopwerao Barnabas yinan náráp ankwapnám karean i konapnám araknám yinan nourouprá yae niniriapon. Yino waeman ankárankamp ninik fek sérrá: Barnabas yino fwap ankwap fi arop ou mek tére nenko, námoku am fárákápao Juda fi ou mek tére mwanapon. 10 Aeria maok, am fárákápao yino ankárankamp ninik fek yakápnep námpan warákária maok, ankwap ankank kánanke sánkenkrá sér, 'Yumo ankár yinomp ankank monap arop fárákapan ninikia yaewour kiprá sériapon. Am ninik táman ono warákár tokwaeria ono takrá tére nanampono. ††

Polo Pitamp épérép ninik érik sérimp kar

11 Wokwaek Pita Antiok mek koropám ke fek te sios ou mek mao námoku kare wa namp fek 'Taki kwapon'ria séri nampono. Am te apae riteanápe maonám ninik te épérép ninik námpono. Am te araki námpono: 12 Jemsént yakápnep Kristen fárákáp mao oukoumwan Jerusalem mek yakápnep ke fek te, Pita te Antiok mekamp Kristen ankwap fi arop fákárerént fir fári konámpon. Ae konámpan maok, táte Jemsomp fárákáp koropnap ke fek te, mao, yipi fárákapenkria wae konapantá Pita apápnep warko am ankwap fi aropént fir fár mo. Aeria maok, am fárákápént yak mo pwarará akwap. ††13 Tak nánko maok, Antiok mek yakápnep Juda Kristen fákáreao kor Pita nánko nkea, mántwaok am Kristen ankwap fi pwarará tukup. Tá warko am fárákápamp apáp ninik támao Barnabasomp ninikan kuri am mek ér-sakwap námpono. 14 Aenapo maok, am ke fek ono mao námoku kare wa namp fek 'Mono'rá séri nampono. Ono nke nanko, am arop fárákáp te Kwaromp kar kwapwerao sénámpano mono, yae-párak kare paokop mo napo, ono am fárákápao nke nap fek Pitan arakrá sér, "Amo te Juda fiao maok, amo ankwap fi aropoi kwapnám, Juda firamp lo kánanke-táráp wokwae pwararea ankwap fi mekamp arop niamp napon. Aeno amo apaeritea ankwap fi mekamp arop fárákáp Judamp look tukupanápneporia kárakáre rape?"

Arop Jisasén mér namp fek yae-párak kare arop yak konámpan kar

15 Tá kare Juda fi nomo te 'Kwatae ninikráp'rá sér i konámpan ankwap fi meknám korop mono, nomo te waeman Juda fi mekamp aropono. 16 Aenámpan maok, nomo wae mér námpan: Kwar te look tukupnap

† 1:17 Ais 49:1; Ap 9:3-6 †† 1:20 Mt 13:55 † 2:5 Ap 15:1,24

†† 2:6 Ap 10:34 †† 2:10 Ap 11:29-30 ††† 2:12 Ap 11:2-3

aropan ninikia 'Yae-párák kare arop'rá sér mono, arop Jisas Kraisén mér námp fek táman saráp Kwaro am aropan 'Yae-párák kare arop'rá sér i konámpon. Nomo wae Jisas Kraisén mér námpara, am mér námp fek tapek Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. Am te arakono: Loaok tukuprá tére nap fek, Kwaro am aropan 'Yae-párák kare arop'rá sér mono. ^{†17} Aeno nomo Kraisént yakáp nánko, Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria námpao maok, warko nomo kwatae ninikráp ankwap fi arop fákáre ni-amp yakápria te, táte nomo fwap 'Krais te kwatae ninikamp tére aropon'rá sér mwanámp nie? Am te mo karon. ¹⁸ Táte ono ankwap ninik kwe-sira nampao warko am ankank pap nanko te, arop fárákap onan waeman méria 'Kwatae ninikráp aropon'rá sér mwarea napon. ¹⁹ Ono loaok akwap nanamp pwi mo nanko, am lo támao onan porokwapeanánko, ono sumpwi niamp yak nampara, am lo támao onan sámp-fákeyak mono. Am tak namp fek táman, Kwarént yiki yak nampon. ²⁰ Ono wae Kraisént yaopwae porokopramp fek arápá yakea namp, oukoumwan te ono wae Kwaro nke námp fek maomp kwapwe kare ankanként yiki yak nampono. Aenampara, oukoumwan ono yiki yak namp te onokump mono. Kraiso onomp ninik mek yiki yak nánko yak nampono. Aenampara, ono oukoumwan kápae kare por mómá apár mek yarak namp te, ankár Kwaromp Tárápan mérnamp ninik fek saráp yarak nanampon. Kwaromp Tárápan onan yonkwae touwea, námokuráp pourouan sirarea onan yaewouri námp táman mér nampono. ^{††}

²¹ Táte loa yae-párák kare arop yoroi papánkoria te, Krais te kwaporok táman sumpwi naempon. Onomp ninik te, Kwaromp aropomp kánanke kwatae niampi akwap te monoria nampon.

Loaknap ninik ntia mérnamp ninik

3 Yumo Galesia mekamp épépérép arop, yino yumwan Jisas Krais te wae yénkép námpono. Mao yaopwae porokopramp fek aráp-sir yak nánko, yumo wae yiráp yi fek nke nap niampono. Yumwan te wa apaeanáko, yumo épépéréprá paokop napon? ² Ono yumwan ankáránkamp ankankan turunk nae rae: Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te mokopia sámp napon? Ae te yumo loaok tukup nap fek sámp nap ni, yumo Kwapwe Kare Kar wawia méria am fek yumo Yiki Kor Spirit sámp nap nie? ³ Ae te kare yumo takrá épépérépri kwapon? Yumo wae Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kristenia wourékam yiki yak sámpea té-erá korop napao, warko am pwarará yumo oukoumwan yumokuráp kárákáre fek térerá tukupea pwi yakáp mwaria nape? ⁴ Ae te yumo Kristen yakáp nap fek yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop nánko, yumo am sámpea kárákáre fek fokopeyakápi nap te kwaporoki nap nie? Ono ník namp te, yumo am touwe tokwae sámp nap fek yumo fwap kárákáre kor Kristen yakáp mwanapan mpwe nampono. ⁵ Apaeritea Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkea yumo ou mek

† 2:16 Ro 3:20-28; 11:6 †† 2:20 Ro 6:6; 7:6; Jo 13:1; Ga 1:4

Kwaromp kárákáre yénkép námpon? Mao te yumo loaok tére napan ninikia ninámp ni, mao ník námp te, yumo Kwapwe Kare Kar wawia mér napan ninikria taki námp nie?

⁶ Kwaromp Buk fekamp kar arakrá sér, "Abrahamo Kwaro sérimp karan méránko, Kwaro maomp mér táman nkea man 'Yae-párák kare arop'rá sérimpon." ^{†7} Aenampara, yumo fwapia mér kip: Kwarén mér i konap arop fárákap, am arop fárákap te Abrahamomp tárápu karenono. ⁸ Kwaromp Buk fekamp karao wokwaek sérimp te ará: "Nánkár wakmwaek arop ankwap fi Kwapwe Kare Kar wawia mérapo, Kwaro am arop fárákap, 'Yae-párák kare arop'rá sénanampria námpon." Taknámp wokwaek Kwaro Abrahamén Kwapwe Kare Kar farákápamp te, Kwaromp Buk fek arakrá sér, "Amo mér nap fek táman, mómá apár mekamp arop fi ponankor ourour fwap sámp mwanapon." ^{†9} Aerimpara, oukoumwan arop fárákapao kor Kwarén méria ankank kwapwe Abrahamo sámpámp niamp take sámp mwanapon. [‡]

¹⁰ Aeno táte kápae kare arop loaok tukupnap ninik te kápae kare ankankan pwi yak námpan mpwe napao maok, am arop fárákap te waeman yaomwi mek pik mwanapon. Kare! Kwaromp Buk fek sérrá, "Kápae kare arop ponankor fwapia Kwaromp lo Buk fek yaknámp ponankor mántwaok mo nap te, waeman yaomwi mek pik mwanapon." ^{‡†11} Kwaromp Buk fek sérrá, "Arop Kwarén mér nánko te, Kwaro am aropan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, am arop te fwap yiki yak naenampon." Aeránko nomo wae am táman ník námpon: Arop ankwap loaok saráp akwap nánko, Kwaro man 'Yae-párák kare arop'rá sénaenam te yak mono. ^{‡†12} Loaok nap te Kwarén mérap ankank mono. Kwaromp Buk fek arakrá sér: "Arop lo ponankor mántwaokia pwi yak námp te mao waeman am fek yiki yak sámp naerampon." [§]

¹³ Aenampan maok, nomo kuri ampaok tukup mwanámp pwi mo nánko, lo te mao nomwan kar kárákáre sérrá, 'Yumo te yaomwi mek pik mwanap arop'rá sénámpon. Aeno Krais námoku am kar kárákáre sámpea nomwan yaewouria yamokwap námpon. Apae riteanápe Kwaromp Buk fek takrá sénámpon: "Kápae kare arop ponankor yao mek aráp-sir yakáp nap te, yaomwi mek pik mwanap arop fárákapo." ^{§†14} Krais am tak námp te, Kwaro wokwaek Abrahamén ourour sánkria, ponankor ankwap fi aropan kor nénk nanamp' rimpon. Am tak námp te, nomo ponankor fwap Kwarén méria wokwaek Kwaro sérimpnámp taknámp Yiki Kor Spirit sámp mwanámpon.

'Kwaromp lo te Kwaro "Tak nanamp"rá sérinámp kar far-sir mono'rá sénámp kar

¹⁵ Ononamp fákáre, ono oukoumwan arop sumpwi konámp wounáp kar sénae rae. Táte arop ankwapao

‡ 3:6 Stt 15:6 †† 3:8 Stt 12:3; Ap 3:25 †† 3:9 Ro 4:16 ††† 3:10 Lo 27:26 ††† 3:11 Ga 2:16 § 3:12 Ro 10:5 §† 3:13 Lo 21:22-23; 2 Ko 5:21

sumpwi naenámp ke ninikria náráp tárápuran ankank fwapia pipirikirrá nénk naeria-nánko te, arop ankwapao maomp kar ták-pwar mo i konámpono. Tá arop ankwapao ankwap kar am feknámp kirimprá sér mo i konámpono. ¹⁶ Tá taknámp Kwaro 'Kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámp'rá sérimp te, Kwaro Abraham ntia maomp tárápan sérimpon. Mao te kápae kare aropan ninikria 'Waráp tárápu fárakap'an sér mo, táráp ankárankamp karean 'Waráp táráp'rá sérimp te Kraisen sérimpon. ¹¹⁷ Ono sénamp kar fi te ará: Wokwaek Kwaro Abrahamént kontrak páteaka, 'Ono kare kar tak nanamp'rá sénánko, tá wakmwaek 430 yopwar akwap tenánko, lo koropámpon. Am lo te wakmwaek korop námpao maok, wokwaek Kwaro papnámp kontrak far-sir moria, Kwaro wokwaek Abrahamén sérimp karan kor tirá épér mono. ¹¹⁸ Táte nomo loaok tukupnámp ninik fek Kwaro nompór pátarinámp ankank sámp námpán nánko te, nomo Kwaro sérimp fekamp te sámp mono. Aean maok, mono. Kwaro wokwaek séria Abrahamompór nánapi pap námpara, mao am ankank táman sánkámpón. †

¹⁹ Aeno apaeritea lo yak námpon? Am te ará: Kwaro ninik námp te, kwatae ninik fi kor érik yak nánko, arop am fek mér mwanapria mao wakmwaek lo am kontraként kirimprá pap námpon. Am lo te yakrá akwapea wakmwaek am Kwaro wokwaek sérimp táráp korop naenámpón. Am lo te enselomp táp meknámp korop nánko, tá amore mek yaknámp arop Mosesomp yaeknámp korop námpon. Kwaro Mosesén amore mek yakrá, lo sámp naenámpria nánapi pwara námp te, ²⁰ am támao yénképrá: Wokwaek Kwaro Abrahamén sérimp kar amore mek yaknámp aropan sér mono, Kwaro námoku karerao man sérimpon.

Kwaromp lo térenámp kar

²¹ Aeno lo te Kwaro wokwaek sérarinámp kar táman yorowar námp niamp nie? Mo karonó. Táte lo ankwapao nomwan fwap yiki yak sámp nánko te, loaok tukup námp fek fwap yae-párak kare arop yakáp mwarámpono. ²² Aeno oukoumwan te Kwaromp Bukao sérrá, "Kwatae ninikao ponankor aropan fákapá fákeyak námpon." Am tak námp te, nomo Jisas Kraisen méria am ankank Kwaro sérimp mérap arop fárakap fwap sámp mwanapria námpon. †

²³ Mér oukoumwan korop mo námp fek te, loaok nomwan fákapá fákeyakámpon. Aenko nomo fákapá yakápánko, nomo mér mwanámp ke érik koropámpon. ²⁴ Lo te nomp nánae naropwar niampao, nomwan Kraisonámpok éréképea, mént párakop námpon. Am tak námp te, nomo Kwarén mér námp fek mao nomwan 'Yae-párak kare arop'rá sénaenámpón. ²⁵ Oukoumwan te wae Kwarén mér mwanámp ke korop námpara, warko nomo loamp yae ankore mek yakáp mono.

Nomo mérámp fek Kwaromp tárápu yakápámp kar

²⁶ Yumo ponankor Kraisen Jisasén mér napo, am mérap fek táman yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. ²⁷ Arop yumo wae Kraisént ént mek néri nap te, yumo ponankor Kraisen wae waempyam niamp kámp napon. ²⁸ Am te arak: Juda fi ankwap mo, Grik fi ankwap mo, kwaporok tére konámp arop ankwap mo, amwar yaknámp arop ankwap mo, poumarop ankwap mo, yupu ankwap mo, oukoumwan Kraisen Jisasén mér nap fek te ankárankamp fi kare yakáp napon. ²⁹ Aeno táte yumo Kraisonomp arop yakáp nap te, yumo waeman Abrahamomp tárápu yakáp napon. Yumo waeman am ankank Kwaro wokwaek Abrahamompór nánapi pátenámp ankank sámp mwanap arop yakáp napon.

Wokwaek lo ankore mek yakápia oukoumwan Kwaromp tárápu kare yakápnámp kar

4 Ono sénamp wounáp kar ará: Táráp te náráp naropwaroinámp ankank nánkárap téképea am ankank sámpéa taokeyak nae-námpon. Am ankank te námokuráp karerao maok, épér morok táráp yak námp fek te, oukoumwan sámp mo, kwaporok tére konámp arop niamp yak námpon. ² Oukoumwan am naropwaroinámp ankank sámp naenámp pourou mo nánko te, oukoumwan nánae naropwaromp yae ankore mek yak námpon. ³ Nomo kuri take, nomo oukoumwan táráp kánanke niamp yakápnámp ke fek te, kápae kare apárokamp kwatae spiritráp ankankao nomwan fákapá yak nánko, nomo maomp yae ankore mek tére námpon. ⁴ Takrá akwapea Kwar námoku nánapi námp ke fek, mao náráp táráp sámp-kérépámpono. Aenánko, yupuao man fárakapeanánko, mao koropea lo ankore mekamp arop yakámp te, ⁵ nomo lo ankore mek yakápnámp arop nomwan warko yamokwapea éréképeanánko, nomo Kwaromp tárápu yakáp mwanámpria ninámpon.

⁶ Oukoumwan yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. Aenapara, Kwaro náráp Tárápamp Spirit nomp ninik mek sámp-kérép tenánko, nomo 'Ayao, ayao'rá wumwi konámpon. ⁷ Aenámpara, amo te warko tére arop mono. Amo te Kwaromp tárápono. Táte amwan Kwaro warámpeanánko te, amo waeman Kwaromp tárápu yak napara, amo te maomp waráp por nánapi námp ankank sámp nanap arop yak napon. ††

Polo Galesia mekamp Kristen fákáreamp paokopan ninik tokwaenámp kar

⁸ Tá kare, wokwaek te, yumo Kwarén mér mo nap fek ara, apárokamp ankank Kwar kare mo, táman maomp yae ankore mek térerá paokopiapon. ⁹ Aeno yumo wae Kwarén mérapon. (Tá ono kwapwe kare sérrá, "Kwaro kor waeman yumwan mérámpon.) Aenámp te,

† 3:16 Stt 12:7; Lu 1:54-55 †† 3:17 Ap 7:6 ‡ 3:18 Ro 4:14; 11:6 †† 3:21 Ro 8:2-4 †† 3:22 Ro 3:9-19

††† 3:26 Jo 1:12 ††† 3:27 Ro 6:3-4; 13:14 § 3:28 1 Ko 12:12-14 §† 4:3 Kl 3:20-23 §†† 4:4 Jo 1:14; Ro 8:3-4 §‡ 4:6 Ro 8:15-16 §†† 4:7 Ro 8:17; Ga 3:29 §† 4:8 1 Ko 8:4-6

yumo apaeritea warko am ankank ponankor taokeyak konámp kárakáre moráp spiritaonámpok tiarárrá tukupea maomp yae ankore mek tére mwaria wae napon? ¹⁰ Yumo waeman kápae kare por yae tokwae koropnámp nke, yunk wourékam aoknámp nke, lotu tokwaenap nke, wourékam yopwar korop nánko nke, mak i konapon. ¹¹ Ono yumwan ninik tokwaeria ono apáp nampon. Takria ono yumwan yaewourrá tére namp am kwaporok mwar téreantáno.

¹² Onomp ankwapyae fárakap, ono yumo arop ankwap fi niamp arákarea, lo fek fákapá yak moriaka, ono yumwan yonkwae touweria kárakáre fek sérrá, “Yumo ono nampnámp amwar yakáp kipo.” Ono te yumwan yoporrá sér mono. ¹³ Ono wokwaek kwatae touwe sámpanko, onomp pourou kárakáre mo nánko, am fek táman yumwan manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar fárakámpampono. Kare, onomp pourou kárakáre moria, am támao yumwan tére tokwae sánk námpan maok, yumo onan kokwaeria onan younkwe sir moiapono. Yumo enselén niamp, tá Jisas Kraiséen nap niamp onan warámpea yaewour kwapwe napon. ¹⁵ Yiráp kwapwe kare ninikan ono kare kar sénampono: Wokwaek ono yi mekamp touwe kwatae sámpamp fek te yumo onan yonkwae touweria yiráp fwapnae yi wurukupea onomp yi mek papria te, yumo fwap wurukupea pap mwarapon. Am yiráp warákár kwapwe te maok pap napon? ¹⁶ Ae te mokopono? Ono yumwan kare kar kar fárakáp namp támao, ono yiráp yopor arop arákár namp nie? †

¹⁷ Tá kare, am arop fárakap koropea yumwan nouroup napao maok, am te yumwan yaewourria mono. Am fárakapamp ninik te yumo onan pwarará námonámpaok koropenk ritea, yiráp ninik mek nánánkarrá kar porokwerá tére napon. ¹⁸ Táte ono yumont yak namp fek, tá mo nampan kor yumwan nourouprá kar porokwe napan maok, yumwan yaewour naenámp kwapwe kare ninik fek napo te fwapono. ¹⁹ Onomp tárápu fárakap e, ono te yupuao táráp fárakap naeria touwe sámp konámp niamp take pourouráp yonkwae touwe nampono. Ono ankár am touwe te sámpa yakrá akwapea mekia Kraiso yiráp ninik mek koropea yak nánko maok, pwar nanampon. ²⁰ Koupoute kare nape, ono oukoumwan te yumont yak mo nampon. Ono yumont yakria te, yumwan ankwap kar fwap tae morok sénaeampon. Ono oukoumwan te, yumonap ninikan wawia mokopia yaewour nanamponorá ninik tokwae nampono.

Hagar ntia Saran wounápnámp kar

²¹ Arop fárakap yumo lo ankore mek tukup mwari-anap arop, yumo onan sérenke! Ae te yumo lo kar te wa moi nap nie? ²² Kwaromp Buk fek sérrá: Abraham te tárápyar anánkaopwerápono. Tére konámp yupu mao ankwap fárakap, tá námokuráp amwar yaknámp yupu kareao ankwap fárakap. ²³ Am tére konámp yupuamp táráp te apárokamp koumteouráp aropao

† 4:10 Kl 2:16 †† 4:13-14 1 Ko 2:3 ‡ 4:16 Jo 8:45 †† 4:22 Stt 16:15; 21:2

sámp konap ninik fek sámpámpon. Aeno námokuráp amwar yaknámp yupu kareamp táráp te Kwaro sérimp fekampan sámpámpon. ²⁴ Am kar mek te wounáp kar yak námpon. Am yupuyaran sénámp te Kwaromp kontrak anánkaopweran sénámpon. Hagarén wounáp námp te Sainai faonkwekamp kontrakan námpon. Maomp tárápu fárakap te tére konámp yupu feknámp korop napon. ²⁵ Hagar te apár Arebia mekamp faonkwe wi Sainai ntia Jerusalem oukoumwan yak námpan sénámpon. Am Jerusalem ntia maomp tárápu te ankwapamp tére konap yakáp napon. ²⁶ Aeno ankwap Jerusalem yámar mek yak nám te, amwar yak námpara, am te nomp éntupwar Sara támaono. ²⁷ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:

“Mapo yaknap yupu amo te warákáre!

Tá yupu amo táráp sámpria
touwe sámp konap mér mo i konap,
amo yonkwae kárámpria
tár sámprá warákáre.

Yupu poumaropao pwar akwap tenánko,
ono amwan kápae kare tárápu nénk nanko,
poumaropráp yupuamp tárápuan
kámákár akwap naenámpon.” §

²⁸ Onomp ankwapyae fárakap e! Yumo te wae Aisak niampono, yumo waeman Kwaro séri nám feknámp yumo wae Kwaromp tárápu yakáp napon. ²⁹ Aeno wokwaek te am koumteouráp aropao sámp konap fek sámpnámp táráp te éntupwaro Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek sámpnámp tárápan wouroump-sérimpono. Oukoumwan kuri, take pourouráp ninik támao yak námpon. ³⁰ Kwaromp Buk fek te apaerá sénámpon? Mao te Abrahamén arakrá sér:

‘Am tére konámp yupu ntia maomp táráp te
nkwampok far-pwarampo!

Am tére konámp yupuamp táráp te
takria naropwar ntia amwar yaknámp yupu kareamp
tárápamp ankank sámpantáno.” ††

³¹ Aenámpara, onomp ankwapyae fárakap, nomo te tére konámp yupuamp tárápu mono. Nomo te amwar yaknámp yupu kareamp tárápu.

Kraiso nomwan yaewourianánko amwar yakáp mwanámp kar

5 Kraiso nomwan fákapá fákeyaknámp mekamp aokoroepa páte nánko, nomo fwap amwar yakáp námpon. Aenámpara, yumo ankár kárakáre fek fokopeyakáp kip. Warko arop fárakapao yumwan fákapá papanáponoria yénképá yakápi kwapono. ¹††

² Yumo wawenk! Ono Polo yumwan sénae rae: Táte yumwan, yiráp yipi fárakapanáponoria yénképá yakáp napo te, Kraiso térenámp tére yumwan yaewour mo karenono. ³ Yumo arop ponankor, yiráp yipi fárakapanáponoria yénképá yakápnap arop fárakap, yumwan warko érik sénae rae: Táte yumo am yipi fárakapnap ninik táman tak nap kwamp te, ankár lo

‡‡ 4:23 Ro 9:7-9 ‡‡‡ 4:25 Ro 8:15 ‡‡‡ 4:26 Hi 12:22; Yé 21:2,10 § 4:27 Ais 54:1 †† 4:30 Stt 21:10; Jo 8:35 ††† 5:1 Jo 8:32,36; Ap 15:10

ponankor mántwaok kipo. ⁴ Táte yumo, yino loak tukup nángo, am fek Kwaro yinan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria nap te, yumo waeman Kraiséen pwar napon. Aeria yumo Kwaromp aropomp mek yakáp mo, pwar napon. ⁵ Nomo Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén méria, nomwan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria yépék námpon. ⁶ Aeno táte arop Krai Jisasént yak námp te yipi fárákáap nap te, kánanke kwataeno. Tá yipi fárákáap monap ninikao kuri kánanke kwataeno. Aeno Kwarén mérnáap ninikao maok, arop nouroup mwanap ninik sánk konámp, am támao maok kwapwe kare ankankono.

⁷ Wokwaek yumo yae-párák kare paokopi nap te, yumwan wa am ninik taokoránko, yumo warko kare kar karwaok paokop mo napon? ⁸ Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te támao mono. ⁹ Nomo yis te wae mérampon. Pan mek kánanke kwarok papea napo, am pan te yámp tokwae konámp. Aeno táte nomp kwatae ninikao kor kánankerao am fek-am fekrá akwapea wakmwaek tokwae kar i konámp. ¹⁰ Ono mér namp te Jisas Tokwae Karao yumwan yaewouri námpara, yumo ankár onomp ninik niampaokria yumo te ankwap ninik sámp mo mwanapono. Arop yiráp ninik mek sámpá yampourounámp aropamp e te ono mér mono. Aenampao maok, maomp e te wampweno, maonámoku am tak námp fek touwe sámp naenámpon.

¹¹ Ononamp fákáre, táte kare ono yumwan, ankár yipi fárákáapenria am kar táman farákáapankoria te, apaeritea am Juda fákáre onan sámp-wouroump mwaria wae mwanapon? Táte ono arop fárákáapen 'Ankár yipi fárákáapen'rá sénanko te, Jiaso yaopwae porokopramp fek sumpwi námp te am fárákáapamp ninik mek kwatae pap mo, fwapon. ¹² Am arop fárákáap yiráp ninik sámpá yampourourá yipi fárákáap mwaria kárákáre nap te, am fárákáap námokuráp yipi ponankor fárákáapria kémpi méntér tákapá sirano mpupo.

¹³ Tá kare, onomp ankwapyae fákáre, Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo amwar kar yakáp mwanapria ninámpon. Aeno yumo takria arakrá ninik mwanape: 'Yino te waeman amwar yakáp námpara, wokwaekamp ninik kwatae fwap taki yak nae-námpan mpwe' mwanape. Yumo tak niniki kwapon. Yumo ankár yiráp ankwapyae fárákáap nonopok nounourouppria, yumo ankár am fárákáap yaewour mwanap tére arop yakáp kip. ¹⁴ Amo te ankár arop ankwap fárákáap warákár nap te ankár amoku waráp pourouan warákár konapnámp taknámpampo. Kwaromp ponankor lo kar te máma ankárankamp kar fek mapek toukouri yak námpon. ¹⁵ Aeno táte yumo yumoku támao yorowar fupukumprá paokop nap kwamp te, mér kip: Yumo takria yiráp nonopok nounourouppria ninik énéni ponankor kwatae akwap naeane.

Yiki Kor Spirit ntia wokwaekamp ninik tére konep kar

¹⁶ Ono sénamp kar te ará: Yumo te ankár Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop kip. Yumo takria te wokwaekamp ninikao te paokop mono. ¹⁷ Nomo te wae mérampon: Wokwaekamp ninikao Yiki Kor Spiritamp ninikan anámpá pap naeria wae nángo, tá nopok Yiki Kor Spiritamp ninikao wokwaekamp ninikan anámpá pap naeria wae. Takria am yawor te nonopok yorowar i konepon. Aenámpara, yumo kápae kare ankank tére mwaria napao kor, yumo tak mo i konapon. ¹⁸ Aeno táte yumo Yiki Kor Spiritamp ninikao nap kwamp te, yumo warko lo ankore mek yakáp mono. ¹⁹

¹⁹ Wokwaekamp ninikamp tére te yumo wae mérapon. Am te arake ninikono: Kokopor i konámp ninik, kourteouráp arop nonopok kikiankápnap ninik, námokuráp pourouan saráp ninik i konap, ²⁰ kwekár kwarén lotu i konap, tá fou i konap, tá ampopwae tirink i konap, yopor i konap, youpoukwap i konap, kokwarok i konap, námoku saráp ninik i konap, kar pap i konap, moumountukri mwae pipirimp i konap, ²¹ yonkwae mek pouw kwapwe kare yaknámp aropan ninik kwatae konap, mánmán ént fária mánmán i konap, tá toupour fek námokunap sokororá mánmán i konap. Arakia máma nkwakwe make ninik kwatae yak nángo, ono wokwaek yumwan sériampan warko oukoumwan sénampon. Arop ponankor take pourouráp ninikao paokop nap te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te tukup mo karenon.

²² Aeno Yiki Kor Spiritao maok máma kwapwe kare ninik maonámoku aropamp ninik mek kák konámpon. Arop nouroup kare konap ninik, warákár konap ninik, yonkwae porokwe ninik, nomwan napo nopok mo, wampwéri pwar konap ninik, arop ankwap fárákáap yaewour i konap ninik, kourteouráp aropan yae-párák kare i konap ninik, kwapwe kare ninik pwar mo i konap ninik, ²³ Kwaromp yae ankore mek porokwe fek yakáp i konap ninik, námoku poukwap kour i konap ninik. Arakia máma ankank máte lo ankwapao máma ninikan taokor naenám yak mono. ²⁴ Kraiséen mérap arop te ponankor maomp wokwaekamp ninik te Kraiso sumpwi námp araknámp wae yaopwae porokopramp fek sumpwi pap napon. Yi fek nkerá kikiank i konap ninikan kor wae méntér yaopwae porokopramp fek sámp-wouroump tenapono. ²⁵

²⁵ Yiki Kor Spiritao nomwan yiki yak sámp námpara, nomo kuri ankár Yiki Kor Spiritamp ninikao paokop mwaro. ²⁶ Nomo te nomwan ankwap fárákáapao warákáranáponoria tére mwareano. Tá nomo arop ankwapamp ninik mek koupoumprá, am fárákáapao nap kikiank mwareano, mono. ²⁷

† 5:11 1 Ko 1:23 †† 5:13 1 Pi 2:16 ‡ 5:14 Mt 5:43-44

‡† 5:16 Ro 8:3-4 ‡† 5:17 Ro 7:15-23 ‡†† 5:18 Ro 6:14
‡†† 5:23 Mt 7:16-20; Ef 5:8-9 § 5:24 Kl 3:5 ‡† 5:26 Fl 2:3

Kristen ankwap kwatae ninik napo nomo yaewour
mwanámp kar

6 Ononamp fákáre, yumo nke napo, arop ankwap kwatae ninik nánko te, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopnap arop fárákap yumo am aropan sánánkar porokwe fek yaewourrá fwapokwap kipo. Yumo te, mao kwatae námpria wae napo, yumwan Satano yae pap nánko, yumo kor taknámp mwanape, mér kipo. ^{†2} Tá yumo ankár arop ankwap fárákap nkwakwe make touwe sámp napo te, am fárákapan yaewour kip. Yumo tak nap ninik támao maok, yumo waeman Krai-somp lorént pwi kari tukup napon. ^{††3} Táte arop ankwap ninikrá, námo te ninik kwapwe tokwaeráp aropao nampan mpwe námpao maok, mono. Mao te námokuráp ninik mek yankar sérarámpon. ⁴ Arop ponankor ankár námoku tére napan 'Am te fwap ni, kwatae nie?'rá yurukup kip. Arop takria námokuráp tére nkea yae-párák nánko te, fwap táman warákár naenámpon. Aeno mao takria námokuráp niniként, tá ankwapamp niniként yurukup naeane. ⁵ Ponankor arop ankákárank námokuráp nkwakwe make tére sámpea fokopeyakáp mwanapon. [‡]

⁶ Yumwan Kwaromp Kar farákáp napo, wanap arop yumo te yiráp ankank kwapwe pirékarea am Kwaromp Kar farákápnap aropan sánk kip. ^{‡†}

⁷ Aeno yumo takria yumoku támao kwekárria yiráp ninik te yumo fwap Kwarén poupwékáp mwanámpanápe mwanape, mono. Táte ono wounáp kar sénae: Arop yopwar mek apae ankankou yimpianámp te, ankár am yimnap fir táman sámpá fári konapon.

⁸ Táte arop ankwap épi ninik fek térerá akwap námp te, am épi ninik fekamp fir kare naenám te sumpwinono. Aeno arop ankwap Yiki Kor Spiritamp ninik fek térerá akwapeanánko te, am Yiki Kor Spiritamp fir kare naenám te, mao fwap yiki yak sámpea yak naenámpon. ^{‡†9} Aenámpara, nomo te yae-párák kare ninik fek paokop mwanámp te kokwae kwapon. Táte nomo tére kárákáreria te, am fir toupour i konap fek nomo fwap fir kwapwe sámpea fár mwanámpon.

^{‡††10} Aenámpara, ankwap ke fek nomo arop yaewour mwanámp ankank ninik námp kwamp te, nomo ankár kwapwe kare ninikrá arop ponankor yaewour mwanámpon. Nomo takria maok, tá tokwae kar ninik

† 6:1 Mt 18:15 †† 6:2 Ro 15:1-2 ‡ 6:5 Ro 14:12; 2 Ko 13:5
‡† 6:6 1 Ko 9:11, 14 ‡‡ 6:8 Jo 3:6; 6:63; Ro 8:13 ‡‡‡ 6:9 1 Ko
15:58; 2 Te 3:13

te ponankor Kristen fárákapan yaewour tokwae mwanámpon.

Polo kar pwar naerianámp kar

¹¹ Yumo wae onoku pen sámpea yiráp por kumwi tokwae kumwi namp nke kipo. ¹² Arop ankwap fárákap yiráp yipi fárákap mwaria kárákárea wae napon. Am te apae riteanápe arop ankwapao nkea 'Yumo te arop tokwae'rá séranáponoria napon. Am fárákap te arakrá ninik napon: Takria arop ankwap fárákapao nomo Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp mér nám-pént yipi fárákap mwanap ninik farákáp nánko, námwan fupuk mo, fwap mwanapria napon. ^{‡‡}

¹³ Am arop fárákap te juda fi yakáp napria yipi fárákap napao maok, am fárákap námoku kor loaok tukup mo i konapon. Am arop fárákap te yiráp yipi fárákapria yumo wae náráp kar wanap ritea warákár mwaria napon. ¹⁴ Táte tak napan maok, ono te ankwap ankankamp eran sakap mono. Ono te ankár Jisas Krai-somp eran saráp sakap nanampono. Mao yaopwae porokopramp fek sumpwi námpan ono warákár tokwae nampon. Krai-somp tére fek táman onomp ninik mek te mámá apár mekamp ninik te wae sumpwi tenánko, onoku kuri sumpwi yak namp niampara, apárokamp ankank te onan warko sámpá akwap mono. ^{§†15} Yipi fárákap konap ninik am te kánanke kwataeno. Tá arop yipi fárákap moao kor am te kánanke kwataeno. Aeno Kwaro nomwan fwapokwapia wourékam yoroi pap námp támao maok, tokwae kar ankankono. ^{§†16} Ono ninik namp te, arop ponankor am ninik táman méria, ninik mek sámpea mántwaok napo te, Kwaro námoku ninikia am fárákapan fwap yonkwae porokwe sánkanoria nampon. Ono am fárákapan saráp ninik mo, Kwaromp Israel kare ponankoran ninikria, Kwarén takrá sér i konampon.

¹⁷ Waeman ono Jisas Krai-somp aposel kare yak nanko, arop fárákapao onan fukia napo, am youwae wae onomp pourouk yak námp táman, ono Krai-somp tére arop kare yak namp yéncép námpon. Aenámpara, arop ankwapao onan kápae ankwap sámpantáno. ^{§††}

¹⁸ Ononamp fákáre, onomp ninik te, Jisas Krai Tokwae Karamp aropomp te fwap yiráp waempént yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

‡‡‡ 6:12 Ga 5:11; Fl 3:18 § 6:14 Lu 14:27; Ga 2:20-21 §†
6:15 2 Ko 5:17 §†† 6:17 2 Ko 4:10

Efesus

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake akwap nánko, Polén Rom mek kalabus mek páte napo yakria, mao yiawor aopwe pas kumwimpon: Filipai mekamp siosompor kumwi, tá Kolosi mekamp siosompor kumwiria Filemonompor kumwia méntér sámp-kérépámpono. Tá Efesus mekamp siosompor kumwiaka, Tikikusomp yaek sánkria sérrá, "Yumo nkea am feknámp ankwap-ankwap sios mek sánk napo, nkea farákáprá tukupria mér mwanapon."

Mao wokwaek anánkan yárák námp fek, taun Efesus mekamp Juda firan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápri-aka, wakmwaek ankwap ke fek yinink yopwar fek yakria Kristen yakáp mwanap mwae kupan yénkrá yakámpono. Aenánko kápae kare ankwap fi koropea Juda fint tapokwapea Kwaromp ankárankamp fi arop yakápi-apon.

Tá mao máamá pas kumwi námp fek te arakrá sér: Kwaro Kraisomp tére fek ankwap-ankwap fi ankár mek tapokwapea, ankárankamp fi arop yoroi pwate námpon. Ankwap te, Kristen yakáp nap ankár Satanomp kánánkámp térenámp ninik kwataeran yorowar kárákárerá kwe-pwar mwanámp karan sénámpon.

1 Efesus mek yakápnámp Kwaromp firáp e! Ono Polono te Krai Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel yoroi pap námpon. Ono máamá pas kumwia yumo Kwaromp koumteouráp arop Efesus mek yakáprá, Jisas Kraisonámpaok kar nap yumonapok ono máamá pas kumwi nampono. ^{†2} Onomp ninik te, Nomp Naropwar Kwaro ntia Jisas Krai Tokwae Karao námoku támao ninikia yumwan yaewourria yumwan yonkwae porokwe sánk kiponorria nampon.

Kraisomp tére fek Kwaro nomwan ankank kwapwe sápnámp kar

³ Kwar te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp naropwar, tá maomp Kwarono. Nomo maomp e narek sampok mwaro. Am te apae riteanápe, nomo Jisas Kraisént tapokwapá yakáp nánko, Kwaro nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ourour nomp waempén yaewour naenámpria ti-sáp námpon. ⁴ Wokwaek kar Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomwan Kraisént tapokwapea Kwaro nke námp fek kwatae ninik mo, yiki kare yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Wokwaek kar mao nomwan aropompria, ⁵ Jisas Kraisomp tére fek nomwan éréké-peanáko, nomwan maomp tárápu yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Am te Kwaro námoku warákárnámp ninik fek tak nanámpria ninikimpon. ^{††}

⁶ Kwar te mao warákárnámp táráp Jisas Kraisomp tére fek nomwan aropomp tokwaeria, mao nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ankank kwaporok ti-sáp námpon. Aenámpara, nomo am fek táman Kwaromp e narek sampok mwanámp.

⁷ Kwaromp aropomp tokwae te táp fákap námpara, am fek Krai sumpwia nomwan warko yamokwapea maomp yiri fek Kwaro nomp kwatae ninik ponankor tirá épéri námpon. ⁸ Kwaro nomonámpok am aropomp tokwae kar kwarokarea nomwan kápae kare nkwakwe make mér ntia ankank youroukouprá fwapokwap mwanámp yonkwae kour ti-sáp námpon. ⁹ Wokwaek kar Kwaro Kraisomp tére fek 'Am ankank tak nanámp'rá sérimpon. Aempan maok, am ninik oukoumwan mek yakámpán, oukoumwan te am ninik wae nomwan érik yénkép námpon. ¹⁰ Kwaromp am ninik te ará: mao te kápae kare ankank ponankor ékékérrá akwapea, pwar naenámp ke fek ankank ponankor yámar mek yakáp námp, apárok yakáp námp ponankor koupoukarea Kraisomp yaek páte nánko, Kraiso yépe kor tokwae yoroi yak naenámp.

¹¹ Mao te námokuráp am ninikaokria Juda fi yinan wokwaek kar nánkárápámpon. Aeria maok, yinan Kraisomp tére fek náráp firáp páte námpon. Aeno tá kare, Kwaro, apae ankank tak nanámponri námp te ankár tak i konámpon. ¹² Yino manénkir Kraisént méria maonámpaok nánko, Kwaro yinan náráponoria nánkáráp námpara, yino ankár kápae kare por maomp aropomp táman ninikria maomp e narek sampok mwanámp.

¹³ Ankwap fi yumo kuri wae kar kare wa napo, Kwaromp Kwapwe Kare Kar am támao yumwan éréké-peanáko, yumo wae Kraisént méri yakáp napon. Aeria yumo Kraisént yakáp napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkria náráponorá nánkáráp námpan yénkép námpon. Am te wokwaek mao 'Sánk nanámp'rá sérimp támaono. ^{††14} Am Yiki Kor Spirit nomwan oupouroupa yak námp te, Kwaro náráp firáp arop nomwan ankank wakmwaek ti-sáp naerianámpan yénkép námpon. Tá taknámp Kwaro nomwan warko

† 1:1 Ap 18:19-21; 19:1-40; 20:17-38 †† 1:5 Jo 15:16; Ef 5:27; 2 Te 2:13

‡ 1:8 Ef 2:7 †† 1:13 Ef 4:30

yamokwapea, nomwan Yiki Kor Spirit fek nánkáráp tenámp yakápria, mao nomwan éréképeanánko, nomo méntér yakáp mwanámp ke yépék námpon. Nomo am taknámp ninik támao arop ponankor wanap fek Kwaromp e tokwae kari yak námpon. †

Polo Efesus fian yaewourria kar toropwapimp kar

¹⁵ Tá ono wa nanko, yumo Jisas Tokwae Karan mér kareria kápae kare Kwaromp firáp arop fárákapan nounourouprá yakáp napon. ¹⁶ Aenapantá ono Kwarén 'Aesio'rá sér saráp yak nampono. Ono yumwan pwar mono. Onomp kar toropwap namp mek te ono kápae kare por yumwan ninikria yumwan yaewourrá Kwarén kar toropwap nampono. ¹⁷ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar yámar mek tokwae kari yak námp man kar toropwap i konampono. Ono man kar toropwap i konamp te ará: Mao yumwan yonkwae kour sánkria, náráp kar fi érik farákapanoria nampon. Aenanko yiráp Kwarén mér nap fwap tokwae karrá akwap naenampon. ¹⁸ Ono nik namp te, mao yiráp ninik mek wae kwapwe sánk nánko, yumo fwap am yumwan wumwirinámp ankank, yumo táman ninik kárákáeria warákárrá yépékrá yakápenkria nampon. Tá kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro maomp firáp nomwan ti-sáp nanampria nánapi tenámp te, kwapwe kare kare ankankara, táman mérenkria nampon. ¹⁹ Tá ono nik namp te, am Kwaromp kárákáre nomo Kwarén mérámp nomwan yaewourrá tére saráp yak námp, nomo yurukup mwanámp pourou mo námp, yoporop tokwae kar, am fwap yumo mérenkria nampon. Am kárákáre tokwae nomwan tére námp te, ^{†20} am támao wokwaek Kraisén téremp. Aenánko, mao sumpwianánko, am kárákáre fek tapek Kwaro fárámpá papea, mao yámar mek námokuráp yae-párák mwaek páte nánko tank námpon. ^{‡21} Oukoumwan te Kwaro Kraisén narek karaok páte nánko yakria, kápae kare arop taokeyakáp konap arop, mekia akwapnámp arop, kárákáre tokwaeráp arop, tá kápae kare king tokwae man te ankore mek kák tenámpon. Aeria e tokwaeráp arop oukoumwan má ke fek yakáp nap, tá nánkár wakmwaek yakáp mwanap am fárákapan kor Kraiso ankár narek karaoki yak námpon. ^{‡22} Kwaro kápae kare ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek papria, Kraisén am ankank poukeyak naenámp yépe kor tokwae yoroi páte nánko, siosomp ankank ponankor mao taokeyak námpon. ²³ Sios te Kraisomp pourouno. Kraís námoku mwar te pwi mono. Sios méntér maok wae pwi yak námpon. Tá Kraís námoku te ankank ponankor pwi pap námpon. ‡

Nomo sumpwinámp arop Kraisént Yiki yakápnámp kar

2 Wokwaek te yumo nkwaekwe make kwatae ninik napo, yumwan am támao surumpwirá kákámpon. ^{‡‡2} Am ke fek te yumo mámá apár mek kamp kwatae ninik fek paokopiapon. Aeria yumo yámar meaok

paokop i konap kwatae spirit fárákapan taokeyak konámp spiritamp ninikaok paokopiapon. Oukoumwan am kwatae spirit te Kwaromp kar ták-sinap aropamp ninik mek tére konámpon. ^{‡‡3} Wokwaek te nomo ponankor am fárákapént yakápria nomp pouroukamp épi ninikaok saráp paokopimpon. Nomo nomp épi ninik ntia nomp kikiank ninik fek paokopimpon. Nomoku támao takrá yakáp námpara, nomo fwap am fek arop ankwap fiao napnámp taknámp Kwaromp yonkwae pwarámp sámp mwarámpon. [§] ⁴ Kare, waeman nomp kwatae ninikao nomwan surumpwirá kák tenánko, nomo sumpwi yakáp námp niampi yakáp námpon. Aenámpan maok, Kwaromp aropomp te top-pwarámp nánko, nomwan yonkwae touwe tokwae námpon. Aeria maok, mao nomwan yaewourianánko, nomo Kraisént yiki yakáp námpon. Ye, am aropomp fek táman Kwaro yumwan warko érékép námpon. ⁶ Mao nomwan Kraisént kéménkia pap námp niamp nánko, nomo Kraisént yámar mek ankank ponankor poukeyakáp mwanámpon. ^{§†7} Mao am takimp te kápae kare nánkár wakmwaek yakáp mwanap arop fárákapan maomp aropomp tokwae yénkép naenampon. Maomp am aropomp te nomwan warákária yaewour naenámp ninik fek námpon. ^{§†8} Am te arak: Kraisén mérapo, Kwaromp aropomp fek mao yumwan warko érékép námpon. Am te yumoku térenap ankank mono, Kwaro yumwan kwaporok sánk námpono. ^{§†9} Am te yiráp tére fek nopok am ankank sámp mono. Aenapara, arop ankwap námoku támao warákár sénaenámp te yak mono. ^{§†10} Kwaro námoku nomwan yoroi námpono. Aeria mao nomwan Kraís Jisasént wourékam arop yoroi pap námp te, nomo am kwapwe kare ninik fek yakáp mwanámpria ninámpon. Am kwapwe kare ninik te Kwaro wokwaek nomwan am fek paokop mwanapria nánapi pwara námpon. ^{§†}

Kraiso Juda ntia ankwap fi ankára mek tapokwapnámp kar

¹¹ Yumo te wae nik napon: Juda fi námokuráp yae fek yipi fárákap konapon. Aeria ankwap fi arop yumwan 'Yipi fárákap mo i konap arop'rá sér. Ae konap te, yumo ankár fwapia ninik kip: Yiráp pourou yipi fek te yumo wokwaek ankwap arop fi yakápiapon. ¹² Aeria am ke fek te Kraisén panek yakápiapon. Yumo Israel firént tapokwap mono, mwar ankwap fi yakápiapon. Kwaro Israel firan 'Yumont yak nanamp'rá séria kontrak yoroi námpan maok, yumo am mek tukup mo, amwar yakápiapon. Yumo mámá apár mek yakáp nap te, ankwap kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámpria yépék nap yak mono. Tá yumwan yaewour naenámp Kwar ankwap yak mono. ^{§†13} Wokwaek te yumo panek karaok yakápiapon. Aeno oukoumwan te Kraisomp yirirao yumwan éréképá koropeanánko, Kraís Jisasént koumpea Kwaromp wonae fik kar yakáp

† 1:14 2 Ko 1:22 †† 1:19 Kl 1:4-11 ‡ 1:20 Hi 1:3,13 ††
 ††2 1:21 Fi 2:9-10; Kl 2:15 ‡‡ 1:23 Kl 1:18 ‡‡† 2:1 Kl 2:13

‡‡‡ 2:2 Ef 6:12 § 2:3 Ta 3:3 §† 2:6 Ro 6:8 §†† 2:7 Ro 2:4
 §† 2:8 Ro 3:24; 2 Ti 1:9 §†† 2:9 Ta 3:5 §† 2:10 Ta 2:14 §†
 2:12 Ro 9:4; 1 Te 4:13

napon. ¹⁴ Kraís te nomp yonkwae porokwe sámp konámp fi támaono. Wokwaek Juda fi ntia ankwap arop fi nonopok yoporapo, am yopor te am fáráká-pamp amore mek farmae niampi yakámpon. Aeno oukoumwan te Kraís námokuráp pourou fek am farmae niampi yakámpon párámpá sirarea, anánkaopwe fi ankára mek tapokwapea pwate nánko, ankáránkamp fi saráp yakáp napon. ¹⁵ Mao te waeman Juda firao lo kákrá kukumwirá párákop tenap te wae tirá éperi pwate námpon. Mao taki námp te anánkaopwe fi ankára mek tapokwapeanánko, Kraísént ankáránkamp wourékam arop yakápria, am feknámp ankáránkamp ninik fek yakáp mwanámp ninikani námpon. ¹⁶ Mao yaopwae porokopramp fek sumpwiria, maomp pourou fek táman anánk fi arop tapokwapea pwara námpon. Aeria am yaopwae porokopramp fek yopor i konap ninik wae sumpwi pap námpon. ¹⁷ Takia maok, mao koropea Kwapwe Kare Kar arakrá farákáp: “Oukoumwan te yumo ankáránkamp ninik fek yakáp napon.” Mao am Kwapwe Kare Kar te yumo panek yakápiap arop fi, tá yino Juda fáráká Kwaromp wonae fik yakáp námpan kor méntér farákáp námpon. ¹⁸ Am Kwapwe Kare Kar te arak: Kraísomp tére fek nomo anánk fi aropan ankáránkamp Spiritao nomp Naropwaronámpok pok mwanámp kik-pwara námpon. †

Nomo Kristen ponankor te 'Kwaromp nap'rá sénámp kar

¹⁹ Aenámpara, yumo te apár moráp aropao amorik kékéri yakáp nap niamp mono. Yumo te waeman Kwaromp koumteouráp aropént ankáránkamp fi yakáp napon. Yumo te Kwaromp fi kare yakáp napon. ²⁰ Yumo te Kwaro nap ti námp niampon. Mao aposel yino ntia profet fákáre te oumpwar woupwiran yoroi tenámp niampon. Tá Kraís Jisas te kukamp oumpwar kare niampon. ²¹ Kápaé kare nap yao wi te Kraísomp pourouk poupoukouri yak nánko, am nap yae-párák kárákáre yak námpon. Kwar te am nap tirá yak nánko, am nap akwapá tokwae karia, námokuráp yiki kare nap yakanoria námpon. ²² Yumo kor Kraísént koumpá yakáp napo, Kwaro yumwan ankwap Kristen fárákápent tapokwapea pwate nánko, yumo Kwaromp Spirit yak naenámp nap kare yakáp napon. ††

Polo ankwap fian Kwapwe Kare Kar farákápnámp kar

3 Nomo énéni ankáránkamp firáp yakáp mwanap fi fek táman maok, ono Pol ono Kraís Jisasomp tére namp fek fákápa páte napo yakria, ono fwap ankwap fi arop yumwan yaewour nampono. ††2 Ono ninik namp te Kwaro onan ourour sápa nánko, ono yumwan taokeyakea yaewour namp te yumo wae wawi napon. ³ Mámá kar wokwaek mek yakámp, am te Kwaro onan farákápa nánko, ono wae méria, ono yumonapok fae tákáre kar kumwia kérépampono. ⁴ Táte yumo am kar nkea yumo am Kraísomp kar ponankor

† 2:15 1 Ko 12:13; Kl 1:20 †† 2:16 Kl 1:20-22 ‡ 2:18 Ef 3:12
 †† 2:20 Mt 16:18; 1 Ko 3:11 †† 2:21 1 Ko 3:16; Kl 2:19 †††
 2:22 2 Ko 6:16 ††† 3:1 Ef 4:1; Fl 1:13

mek yakámp te onomp ninik mek wae érik farákárá námp mér mwanapon. ⁵ Wokwaek kar kápaé kare ke fek, Kwar te am mek yakámp kar te érik farákápa moimpon. Aeno oukoumwan te náráp Spiritao maomp nánkárápámp aposel fákáre ntia maomp profet fákáreran érik farákápa námpon. ⁶ Am kar te ará: Kwapwe Kare Kar wa nap fek yumo ankwap fi arop koropea Juda yinont ankáránkamp fi arop yakápria yinont ankáránkamp pourou yakáp napon. Aeria maok, nomo ponankor Jisas Kraís sámp námpara, Kwaro nomp nánapitenámp kápaé kare ankank énéni sámp konámp. †

⁷ Kwaro onan am Kwapwe Kare Kar farákápa nanamp tére arop páte námpon. Mao onan ourour sápa náráp kárákáre sápa nánko, am kárákáre támao ono térenamp mek kárákáre sánk námpon. ††8 Ono te Kwaromp koumteouráp arop ponankor maomp yae ankore mek kánanke kwatae yak naman maok, Kwaro onan am ourour sápa námpon. Am taki námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankwap firan farákápaeria ninámpon. Am Kwapwe Kare Kar te Kraísoinámp kápaé kare kwapwe kare ankank, arop námokuráp ninik fek oupouroukia nke mwanap pourou mo námpan sénámpon. ††9 Kwaro námoku kápaé kare ankank yoroianámpao maok, manénkir te námoku am tére naerianámp ninik te mek wouroump taeri námpon. Aenámp, am ninik te wokwaek kar kápaé kare ke fek mek wouroumpyak námpon. Aeno oukoumwan te mao wae onan maomp ninik érik farákápa nanamp tére sápa námpon. ††10 Wokwaek te mek wouroump fákeyak námpon. Aeno oukoumwan te siosén tére sánk nánko, am Kwaromp nkwakwe make yonkwae kour yámar mekamp spirit taokeyak konámp kárákáre kor spiritan farákápa napo, mao mér mwanapon. ¹¹ Wokwaek kar Kwaro nomp Tokwae Kar Kraís Jisasomp tére fek, am tak nanampria nánapi tari námpan námpon. ¹² Nomo te waeman Kraiséén méria, méntér koumpá yakáp námpara, nomo te wae mér kare námpon: Kraís te nomwan Kwaronámpok éréképa akwap naenámp támao ara, nomo apáp mono, fwap Kwaronámpok tukup mwanámpon. ††13 Aenámpara, ono oukoumwan yumwan sénámpon: Ono yumwan yaewouria touwe sámp nanko, yumo táman ninikria yumo mér nap porokweria pwar mwanape, mono. Am te yumo e tokwae sámp mwanapan yumwan yaewour námpono. †

Polo Efesus fian Kwarén kar toropwapnámp kar

¹⁴ Kwaro 'Arop fi ponankor éréképa nanamp' ria niniki námpan, 'Am te tokwae kar ankankono'rá ninikria onomp Naropwarén kwaráp torokomp nampon. ¹⁵ Nomo maomp firáp arop fákáre ponankor yámar mek poká yakáp nap, tá oukoumwan apárok yakáp nap ponankor maomp e karean sámp námpon. ¹⁶ Ono te arakrá kar toropwap i konampon: Maomp kwapwe

§ 3:4 Ef 1:9; Kl 1:26 †† 3:6 Ef 2:13, 19 ††† 3:7 Kl 1:25 ††
 3:8 1 Ko 15:9-10 ††† 3:9 Kl 1:29 †† 3:12 Ef 2:18; Hi 4:16 ††
 3:13 2 Ti 2:10

kare ankank ouroukour yak námp meknámp Naropwaro yiráp ninik mek náráp Yiki Kor Spirit top-pwarámpá pap nángo, am táman yumwan yaewour nángo, yumo kárakáre kare mwanapon. ¹⁷ Tá yumo Kwarén mérap fek táman, Kraiso yiráp ninik mek akwapá yaká yakanoria nampon. Onomp ninik te, yiráp ninik ankár Kwaromp nouroup i konámp mek yaoao kwar mek arák térea kárakáre yak konámpnámp takenkria nampon. ¹⁸ Takria maok, yumo fwap Kwaromp firáp kápaekare kare koumteouráp aropént kárakáre sámpea, am fek yumo fwap ponankor Kraiso nouroup i konámp ninik mér kar mwanapon. Am te tokwae kar, tá tokwaeri kar akwap, tá narek karaok akwap, tá ankorek kar pik námpon. ¹⁹ Ye, yumo Kraiso yumwan nouroup i konámp fwap mér mwanapria nampon. Am te aropao námoku méria pwi mwanámp pourou mono. Kwaro nomwan nouroup i konámp niniként kápaekare ankank kwapwe te Kwaro námoku top-pwarámpá yak námpara, yumwan kor fwap am ankank top-pwarámp naenámpon.

²⁰ Maomp kárakáre te nomp ninik mek tére konámpon. Am kárakáre te nomo kápaekare kar toropwap i konámp, tá nomp ninik táman kor kwe-pwararea térea waeria, nomwan kwapwe kare yaewour námpon. ²¹ Aenámpara, yino sios arop ponankor Kraiso tére námpan ninikrá, éréképnámp mwae yoro námpantá, nomo ankár Kwaromp e kápaekare ke fek sakap saráp yakáprá tukup mwanámpon. Kare támaono.

'Kristen te Kraiso pourouno'rá sénémp kar

4 Ono Tokwae Karamp tére fek fákapá pátenap arop yak nampon. Ono Kwaro yumwan wumwi námpan ninikria yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo am wumwi námpaokria yae-párak kare paokop kipo. ² Yumo te ponankor aropamp yae ankore mek yakápria, am fárákapan te sárán porokwe fek kip. Koupour yonkwae pwarámp kwapon. Sánánkar porokwe fek yépék kip. Yiráp ankwapyenáp yumwan touwe kwatae sánk napo kor, yumo ankár nopok man nouroup kipo. ³ Yiki Kor Spiritao nomwan ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp sámp tenánko, am ninik támao nomwan paokao fákapá fákeyak nám niamp nángo, nomo ankárankamp fi yakáp námpon. Aenámpara, yumo te ankár am ninik táman tére kárakárerá sámp-fákeyakáp kipo. ⁴ Pourou te waeman ankárankampria Spiritao kor ankárankampon. Tá taknámp Kwaro yumwan wumwiri nám te, yumo ankár ninik fákaepa ankárankamp ankank táman saráp yépék mwanapria ninámpon. ⁵ Nomo te waeman nomp Tokwae Kar ankárankamp mwarono. Tá nomo wae ankárankamp puri fek Kwarén mér námpon. Tá nomo waeman ankárankamp puri fek ént mek nér námpon. ⁶ Waeman Kwar ankárankamp támao nomo ponankor nomp Naropwaro. Mao ponankor aropan oupoupouria narek yak, tá ponankor

arop ou mek tére, tá ponankor arop ou mek yak konámpon.

⁷ Kraiso nompom náráp kápaekare ankank kwapwe mekamp, nomwan ponankor ankákárankrá mao námokuráp ninik fek ourour tokwae ti-sáp konámpono. ⁸ Aenámpan Kwaromp Buk fek sérrá, "Mao kwe-pwararea fákapá yakápinap arop narek éréképá pokea, arop fárákapan ourour nénk námpon." ⁹

⁹ Am má kar 'Narek pokámp'rá sénémp karao nomwan yéneprá: Manénkir te kwar mek ankorek kare mek pik námpon. ¹⁰ Am arop támao maok manénkir ankorek pikia warko narek kuri pok námpon. Mao yámar kear mek pokea, kápaekare ankank ponankor námoku támao am mek top-pwarámpá yak nanampria nimpon. ¹¹ Mao támao nkwakwe make tére nénkria ourour arakrá nénk: Ankwap fárákapan aposel tére nénk, tá ankwap fárákapan profet tére nénk, tá ankwap fárákapan evanselis tére mwanap nénk, ankwap fárákapan pastor yakáp mwanap, tisa yakáp mwanap tére nénk námpon. ¹² Kraiso nomwan yaewourrá ourour wor-pwar nángo, nomo Kwaromp firáp koumteouráp arop nomo fwap maomp tére kwapwe kare mwanámpon. Tak nángo maok, Kraiso pourou te aropao tékép nám niamp naenámpon. ¹³ Am tére te ankár akwapea nomo ponankor ankárankamp ninik kare fek Kwarén méria, nomo waeman Kwaromp Tárámp méran kor nkea niniknám ankárankamp puri fek yak naenámpon. Aeria maok, nomo tékép konap niampria Kraiso niamp ninik kárakáreráp arop yakáp mwanámpon. ¹⁴

¹⁴ Nomo te épérmou tárápu niamp yakápi kwapon. Kar porokwenap arop fárákapan te Kwaromp kar táksiria ankwap poupwékáp kar nomwan farákáp nap te, kareran mpwéria ninik mwareano. Takria am fárákapanpamp kar támao nomp ninik solwara tokwaerao botan sámpea akwapá, koropá konámpnámp taknámp naeane. Tá ouwirao yao sámpea yiki mwae akwap konámpnámp taknámp, nomp ninikan kor takantá. ¹⁵ Mono. Nomo ankár arop fárákapan nouroupria kare kar sér i konap ninikaokria arop ankwapan kor kare kar sér mwanámpon. Aeria maok, nomo ankár aropao épérmou tárápu yak mono, téképrá akwapea tokwae konámpnámp taknámp, Kraiso te nomp yépe korara, am fek toukouri yakáp mwanámpon. ¹⁶ Am yépe kor támao poukwap nángo maok, nomo pu, yae kor, yi, pouroukamp ankank ponankor, kikiiri yakáp námpon. Aeria maok, am ankank ankákárankrá námoku tére konap ninikaok tére napo, nonopok nouroup nám ponankor méntér toukouri yakáp fek ponankor méntéprá yakápria kárakáre sámp konámpon. ¹⁷

† 3:18 Jo 14:23; Kl 2:7 †† 3:20 Kl 1:29 ‡ 4:1 Kl 1:10 †† 4:2 Kl 3:12-13 †† 4:3 Ro 12:16-18; 1 Pi 3:8 ††† 4:4 1 Ko 12:12-13

‡‡ 4:7 Ro 12:3,6 § 4:8 Sng 68:18 §† 4:11 1 Ko 12:28 §†† 4:12 1 Ko 14:12 §‡ 4:13 Kl 1:28 §†† 4:15 Ef 4:25 §† 4:16 Kl 2:19

Kristen wourékam ninik fek paokop mwanámp kar

¹⁷ Aeria ono yumwan kar ankwap sénae rae. Ono Tokwae Karamp e fek yumwan kárakáre fek arakrá sénampon: Yumo te Kristen monap arop fárakapamp ninikaok paokopi kwapon. Am fárakapamp ninik te kwaporok kwataenámp ankankan saráp ninik i konapon. ¹⁸ Am fárakapamp mér te kirikipá yak námp ni ampon. Am fárakap te épérépria maomp ninik mek te fákápá yak nánko, Kwaro sánknámp yiki yak mek te yakáp mo napon. ¹⁹ Am fárakap te námoku kwatae ninik nap te pwarápaé mono, ankár kwatae ninikrá paokoprá, nkwakwe make pouroukamp ninik táman tak mwar karrá paokop napon.

²⁰ Yumo Kraisomp ninik sámp nap te, take pourouráp mono. ²¹ Ono nik namp te, yumo waeman Kraisomp kar wawiaka, tá Jisas námoku niniknámp kar kare sámpea méri yakáp napon. ²² Am kar kare te arak: Yumo kuri wokwaek te am wokwaekamp ninikaok paokopiapon. Mao i konap ninik te kwekárá sérarrá, kikiankáp napo, am ninik támao arop kwatae akwap naenámp mwaek warámpá akwap konámpon. Aenámpara, yumo ankár am épi ninik te nkwampok far-sir kipo.

²³ Aeria maok, yiráp ninik te ankár arákarea, wourékam naenámpon. ²⁴ Yumo ankár wourékam arop yakáp kip. Kwaro am aropan wourékam yoroí námpara, mao te ankár Kwar niampono. Am wourékam aropamp ninik te ankár yae-párak kareria yiki kare yak naenámpon. ^{††}

²⁵ Aenámpara, yumo ankár kwekár i konámp ninik te nkwampok far-sir kip. Yumo ponankor arop ankwap fárakapan te ankár kare karan saráp sér kip. Yumo wae mérapon, nomo énéni ponankor te Kraisomp ankárankamp pourou yakáp námpon. ^{‡26} Táte yumo yonkwae pwarámp nap kwamp te, yumo mér kip: Takria yumo kwatae ninik mwanape. Takria yumo oukoumwan yonkwae pwarámp fákeyakáp napo, yámar porokor naeane. ²⁷ Takria yumo Satanén ménki kikpwar mwanape. ²⁸ Oukun arop te warko oukulantáno. Mono. Oukoumwan te mao ankár tére mwanapon. Mao ankár námokuráp yae kor fek tére kwapwera mao ankank kwapwe sámpria ankank monap aropan yaewour mwanapon. ^{‡29} Yiráp táp meknámp kwataenámp kar sér mwanape. Ankár kwapwe kare karan saráp sénapo, porokwenap aropan kárakáre sánkrá, tá yiráp kar wanap ponankor aropan kor yaewour naenámpon. ^{‡30} Yumo arop yaewour monámp karan sénapo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao wawia te, ninik mek kápae sámp naenámpon. Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napan yumwan warko éréképeanánko, yumo amwar kar yakáp mwanap yae pap námpan yénképrá taok-pap námpono. ^{‡‡31} Yumo ankár kokwarok i konap ninik, yonkwae pwarámp konap, kar tékén sér i konap, arop wouroump sér i konap, tá arop ankwapan i konap nkwakwe make ninik kwatae méntér ankár nkwampok

† 4:18 Ro 1:21 †† 4:24 Ro 12:2; Kl 3:9-10 ‡ 4:25 Ef 4:15
‡† 4:28 Ap 20:35 ‡‡ 4:29 Ef 5:4; Kl 4:6 ‡‡† 4:30 Ef 1:13-14

tirá épér kipo. ^{‡‡32} Yumo te ankár yiráp ankwapyaenáp fárakapan kwapwe kare ninikria nounouroup kipo. Yumo te ankár Kwaro yiráp kwatae ninikan Kraisomp e fek nik mo pwar námponámp taknámp, am fárakapao yumwaninap kwatae ninikan kor nik mo pwar kipo. [§]

Nomo ankár Kwaromp wae fek paokop mwanámp kar

5 Kwaro yumwan yonkwae touweanánko, yumo maomp tárápu yakáp napon. Aenapara, yumo ankár mao námoku i konámp ninikaok paokop kip. ² Kraiso nomwan yonkwae touwera námokuráp pourou te wampwe pwarará nomwan yaewouri námpon. Mao námokuráp pourou Kwarén ofa nánakáre kwapwe konámp niamp sánk námpon. Taki námpara, yumo kor arop yonkwae touwe konap ninik fek paokop kip. ^{§†}

³ Kokopor i konap ninik, tá kápae kare oumnámp ninik, kikiank ninik kwatae, yumo ou mek kánanke korop naeane. Mo karon. Nomo Kwaromp firáp arop te nomo take kar sérar mwanámp pourou mono. ⁴ Yumo oumnámp kar, épérép námp kar, faperá kwataenámp kar sérari kwapon. Am ninik te pwi yak mono. Yumo ankár Kwarén saráp 'Aesio'rá sér mwanap te kwapwe kareno. ^{§†5} Yumoku te wae mérapon: Kokopor i konámp arop ntia oumnámp ninik sámpnámpon arop, tá kikianknámpon arop (am kikianknámpon ninik te kwekár kwarén lotu nap niampara), am arop fárakap te Krai ntia Kwaromp firáp yakáp nap mek te korop mwanap pourou mono. ^{§†}

⁶ Yumo ankár mér kip: Takria yumwan aropao kwatae ninik mwaek éréképá tukup mwaria sérarnap kwekár karwaok tukup mwanape. Am take pourouráp ninik fek támao nánko, Kwaro náráp kar ták-sinap arop fárakapan yonkwae pwarámp námpono. ^{§†7} Aenámpara, yumo te am fárakapént fearámpea paokopi kwapon. ⁸ Wokwaek te yumo kirikip mek yakápiapan maok, oukoumwan te Tokwae Karao yumwan wae fek kák tenánko yakáp napon. Aenapara, yumo te ankár wae fekamp aropamp paokop niamp sámp kipo. ⁹ Am wae te kápae kare kwapwe kare ninik, tá yae-párak kare ninik, tá kare kar sér i konap ninik, aráte am feknámp korop konámpon. ^{§†10} Yumo te ankár mokope pourouráp ninikan Tokwae Karao warákár námpaoeanrá ninikia táman sámp kip. ^{§†11} Yumo te arop fárakap kirikip mekamp ninik fek paokop napént fearámpea paokopi kwapon. Take pourouráp ninik te wakmwaek kwapwe kare ankank korop mo i konámpono. Yumo te ankár, am ninik te kwataenorá érik yénk kipo. ¹² Ono te am kápae kare kwatae ninik mek tére nap farákáp nanamp te kwatae kare námpara, pwarápaé nampono. ¹³ Aeno Kwaromp wae kwapwe am kwatae ninik fek yokor nánko, kwatae ninik fi kare ponankor érik yénkép námpon. ¹⁴ Ankank kwataeran wae yokor nánko, wuri nkeria, am

‡‡‡ 4:31 Kl 3:8 § 4:32 Kl 3:12-13 §† 5:2 Ga 2:20 §†† 5:4 Ef 4:29 §‡ 5:5 1 Ko 6:9-10 §†† 5:6 Ro 1:18 §† 5:9 Kl 1:13; 1 Pi 2:9 §‡ 5:10 Ro 12:2

younkwek sirarea waeráp arop yakáp mwanapono.

Am te apaerianápe, Kwaromp Buk fek sérrá:

“Arop amo oukoumwan amp nap kwamp te amo koupour fárámpae.

Amo apár me meknámp fárámp napo,

Kraisomp wae kwapwe amwan yokorano.” †

¹⁵ Aerá sénámpara, yumo te ankár yiráp paokop napan fwapia mér kipo. Yumo te épérépnar aropamp paokop niampi kwapono. Yumo ankár yonkwae kouráp aropamp paokop niamp kipo. ¹⁶ Oukoumwan te yumo Kwaro niniknámp tére mwanap kenono. Takria am tére mwanap ke kwaporok akwapantáno. Am te apae riteanápe, oukoumwan te yae wae fae nángo, ká-pae kare kwatae ankank koropánk námpono.

^{††17} Aenámpara, yumo te épépépepi kwapono. Yumo ankár Jisas Tokwae Karao yumwan apaenkrá ninik námp fwapia mér kipo. ‡

¹⁸ Yumo te mánmán i konap ént fépéra waerá mánmánrá paokopi kwapono. Am taknap támao yumwan ninik kwatae pap konámpono. Yumo Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek top-pwarámpatoria yénképá yakápenke. ^{††19} Yumo te ankár yiráp Kristen ankwapyaenápént nonopok Kwaromp Buk fekamp song ntia lotu i konap song, tá maomp waempén kárakáre sánk naenámp tár kar táman farákáp kip. Yumo ankár kápae kare por Tokwae Karan ninikrá yiráp ninik meknámp tár sámp kip. ^{††20} Aeria kápae kare por nomp Jisas Tokwae Karamp e fek yumo ankár Naropwar Kwarén kápae kare ankankan ‘Aesio’rá sér kip. ^{†††}

Poumou ntia yupu anánkwapan sénámp kar

²¹ Yumo ankár Kraisomp e sakap mwaria nap kwamp te yumo nonopok yiráp Kristen ankwapyaenápomp yae ankore mek yakáp kipo.

²² Koumteou yumo kor ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp nap te, Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp napnámp taknámp kipo. ^{††23} Am te apae riteanápe, poumarop te yupuramp yépe korono. Tá Kraiso kor siosomp yépe kor nángo, sioso Kraisomp pourouria Kraiso man warko érékép námpono. ^{§24} Aenángo, sioso Kraisomp yae ankore mek yakáp námp taknámp, koumteou yumo kor ankár kápae kare por yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo.

²⁵ Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touwe kip. Am te apaerianápe Kraiso kor siosén yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará siosén yaewouri námpono. ^{§†26} Mao taki námp te siosén ént ntia Kwaromp kar fek yáraria kák nángo, sios yiki kwapwe yakáp mwanapria ninámpono. ^{§††27} Am taknámp ninik te siosén námokuráponoria nánkáráp námpono. Mao te takianánko mao námoku nke námp fek sios oum kánanke, tá yipi yaepae kánanke yak mo, kwatae niniki námp yak mo,

† 5:14 Ef 2:1 †† 5:16 Kl 4:5 ‡ 5:17 Kl 1:9 †† 5:18 Ro 8:6; 13:13 †† 5:19 Kl 3:16 ††† 5:20 Kl 3:17; 1 Te 5:18 ††† 5:22 1 Pi 3:1 § 5:23 1 Ko 11:3 §† 5:25 Kl 3:19 §†† 5:26 Jo 15:3; Hi 10:10

ankár yiki kukarrá pap naeria námpono. ^{§†28} Tá taknámp poumou-tárápu yumo kor yiráp koumteouran yonkwae touwe nap te, yumokuráp pourouan yonkwae touwe i konapnámp taknámp kip. Arop náráp yupuan yonkwae touwe námp te waeman námoku náráp pourouan yonkwae touwe námpono.

²⁹ Nomo wae mérámpono, arop ankwap ankáránkamp námokuráp pourouan te yopor mo i konámpono. Ankár fir wurumprá yae-párak Kraiso náráp sios taokeyak námpnámp taknámp námokuráp pourou taokeyak konámpono. ³⁰ Nomo te Kraisomp pouroukamp pu, yae kor, yi niamp arakeno.

³¹ Kwaromp Buk fek yupu sámp konapan arakrá sér: “Arop tár-ménki náráp éntupwar naropwar pwararea náráp yupurént koumpá yak námp te, waeman ankáránkamp pourou yak nepon.” ^{§††}

³² Mámá mek-wouroumpá yaknámp kar te ninik tokwae kar am mek yak námpono. Onoku te Kraiso ntia siosén wounáprá sénámponorá ninik nampono. ³³ Aenampan maok, tá arop ankáránkamp yumwan kor arakrá sénámpono: Amo ankár amoku waráp pourouan yonkwae touwe konapnámp taknámp waráp yupuan kor yonkwae touweampo. Tá yupuao kor ankár náráp poumaropamp e narek pap naenámppono.

Táráp ntia éntupwar naropwarén sénámp kar

6 Tá taknámp, tárápu yumo te Tokwae Karampara, yiráp éntupwar naropwaromp karwaok kipo. Am te yae-párak kare ninikono. ^{§†2} Kwaromp Buk fek sérrá: “Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria maomp karwaokampo.”

Am te Kwaromp lo fek ‘Nánkár nopok sánk nanamp’rá sérinámp kar kárakáre méntér yak námpono.” ^{§†3} Am sérinámp kar kárakáre te araki yak námpono: “Amo takria te, mámá apár mek fwap tokwaeri ke fek yak nanapon.”

⁴ Tá yumo naropwaryaenápo kor yiráp tárápuamp ninik mek sámpá yampourou napo, mao yumwan yonkwae pwarámp mwanape, mono. Yumo ankár am fárákapan yae-párak taokeyakápria fwapokwaprá Kwaromp ninikan yénkrá farákáp kipo. ^{§§†}

Tére arop ntia taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

⁵ Tá yumo tére arop yumo kor ankár yumwan poukeyakápnar arop fárákapan yae ankore mek yakáp kip. Yumo ankár am fárákapan apáp kip: Yumo takria anánk ninik fek tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp karwaok i konapnámp taknámp am fárákapan kor maomp karwaok kipo. ^{§§†6} Yumo takria mao nke nap fek saráp, námwan warákaranáponoria tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp tére arop yakápria yiráp ninik te kárakáre fek ankár Kwaro ninik námpaok tére kipo. ⁷ Yumo te ankár yonkwae kárámprá tére

§† 5:27 2 Ko 11:2 §†† 5:31 Stt 2:23-24 §† 6:1 Kl 3:20 §† 6:2 Kis 20:12 §§† 6:4 Snd 22:6; Kl 3:21 §§† 6:5 Kl 3:22-23; Ta 2:9

kipo. Yumo te apae aropamp tére napanápe, Kwaromp térean tére napon. ⁸ Yumo wae mér napon: Arop ankwap kwapwe kare téreanám te, am fek Kwaro nopok sánk naenámpon. Am tak naenám te tére aropan, tá amwar yakrá tére poukwapnám aropan kor méntér puri fek nopok nénk naenámpon. [†]

⁹ Táte arop poukeyakáp konap arop yumo ankár tak mwanapono: Yumo apáp sánk konap ninik te ankár pwar kip. Tokwae Kar yámar mek yak nám te yiráp Tokwae Karao maok, tére aropao kor maomp Tokwae Karono. Mao te arop e ntia arop pourouan yurukup mo i konámpon. ^{††}

'Kristen te soldia niamp'rá sénám kar

¹⁰ Tá ono wae má kar séri pwar nae rae: Yumo ankár Tokwae Karamp kárakáre fek fokopeyakáp kip. ¹¹ Yumo ankár yorowar i konap ankank Kwaro yumwan nénk nám, am yiriria yorowar mwanap nánaprá kárakáre fek fokopeyakáp kip. Yumo takria maok, am kárakáre fek Satanomp meaok térenám kwatae ninik kápae kare fwap kwe-pwar mwanapon. ^{‡12} Am te apaerianápe, nomo te aropan yorowar mono. Kápae kare yao-pwaeráp narek yakáp nap méntér yorowar námpon. Nomo kwatae-aropan yépe kor tokwae yoroi yak nám, tá am fárákapan meki akwap nám, táte kárakáre tokwaeráp yépe kor yoroi yakria, kirikipan poukeyak konám, am fárákapént yorowar mwanámpon. ¹³ Ae mwanapara, yumo ankár Kwaro yumwan nénknám yorowar kwe-pwar mwanap ankank ponankor am yirir kipo. Takria maok, yumo ponankor kwe-pwararea fwap oukoumwan fokopeyakáp mwanapon. ^{‡†}

¹⁴ Ye, yumo ankár takia fokopeyakáp kip: Kare kar i konap ninik te yumo ankár sépérnám fákapia, yae-párak kare ninik te káraenám yirimp kipo. ^{‡†15} Yumo ankár arop Kwaro man nouroup naeria námpan man Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap nánap kipo. Yumo ankár am ninik te suan yiráp puk yirimp konapnám taknám kipo. ^{‡†16} Yumo ankár am kápae kare ankank tiria yumo Kwarén mér napan kor yiráp pourouantá nánánkár i konap yao kárakérenám

[†] 6:8 Kl 3:24-25 ^{††} 6:9 Kl 4:1 [‡] 6:11 Je 4:7; 1 Pi 5:8-9 ^{††}
6:13 2 Ko 10:4 ^{‡†} 6:14 1 Te 5:8 ^{‡††} 6:15 Ais 40:9

taknám samp kipo. Am yao kárakére fek tapek maok, arop kwatae Satanomp yaomwiráp oump am fek porokwapá torokwari pap mwanapon. ¹⁷ Kwar yumwan warko érékép námpan niki-samp nap te, ankár yiráp me korok kárakáre kor koumpnám woukwap kipo. Aeria yumo ankár Yiki Kor Spiritamp bainat samp kip. Am te Kwaromp Karono. ^{‡††18} Am ankank ponankor takria, Yiki Kor Spiritao yénknám ninikaok Kwarén kor kar toropwap saráp yakáp kipo. Aeria yumo ankár kárakáre fek nkwakwe make ankank Kwarén kor toropwaprá wumwi kipo. Takria maok, yumo kokwae kwapono, ankár fwapia yérék kipo. Yumo ankár Kwaromp firáp koumteouráp aropan ponankor yae-wourrá Kwarén kor toropwap kipo. ^{§19} Yumo ankár onan kor yaewourrá Kwarén kor toropwap kipo. Ono ník namp te, yumo takrá kor toropwap napo, Kwaro onomp táp mek náráp kar pap nánko, ono apáp sámp-anámprá fwap Kwaromp Kwapwe Kare Kar mek wouroumpá yaknám méria farákáp nanampon. ^{§†20} Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konamp aropara, am fek táman ono fákápá yak nampon. Yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, ono apáp ninik pwarará kárakáre fek Kwaro ninik námpaok kar farákáp nanampono.

Pwarnám kar

²¹ Ono térerá yak namp te Tikikuso mér námpara, mao akwapea yumwan sénaenámpono. Tikikus am te nomp ankwapnáp kareria, mao te Tokwae Karamp tére arop kwapwe karenono. ^{§††22} Ono man yumonapok sámp-kérép nanko, mao sénánko, yumo fwap yino te mokopi yakáp námpaoeanrá mér napo, mao yiráp ninik mek kárakáre sánk naenámpono.

²³ Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia Jisas Kraiss Tokwae Karao Kristen ankwapyaenáp yumwan yonkwae porokwe sánkria yonkwae touwe mwanap ninik ntia man mérnám ninik nénkanoria nampono. ²⁴ Aeria, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisen warákár nap pwar mo i konap arop fárákapan ponankor, Kwaro námoku ninikia am fárákapan yaewouranoria nampono. Wae támaono. ^{§†}

^{‡††} 6:17 Hi 4:12 [§] 6:18 Lu 18:1 ^{§†} 6:19 Kl 4:3-4 ^{§††} 6:21 Kl 4:7 ^{§†} 6:24 1 Pi 1:8

Filipai

Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas kumwimpon. Wokwaek Polo am anánkan yárák námp fek akwapria, provins Masedonia mek amp taun Filipai mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono. Tá wakmwaek Rom mek kalabusi yak nánko, Filipai firao maompor mani Tikikusomp yaek sánk napo, sámpria nopok Filipai firan aesioria maok, sérrá, 'Ono kalabus mek yak namp te, fwap warákárrá yonkwae porokwe fek yak nampara, yumo kor yonkwae touwe kwapono. Warákár fek yakáp kip'rá sérimpono. Tá ankwap te, Filipai firan 'Yumo yiráp ninikaokria "Arop tokwae námpono"rá niniki kwapono. Kraiso námpnámp yumoku te apárok sámp-anámp kip'rá sérimpon. Aeria nomo am pas fek nke námp te, Polo Filipai mek amp siosén te warákár kare námpon.

1 Filipai mek amp Kraiso Jisasomp firáp arop e! Ono Pol ntia Timoti yino Kraiso Jisasomp tére konemp aropao, mámá pas má yumo Jisasomp firáp arop fárákáp ntia sios taokeyakáp konap, tá sios mek tére konap arop, yumonapok sámp-kérép reno. ² Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Kraiso Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo fwap yonkwae porokwe fek yakáp kipria nampon. †

Polo Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

³ Ono kápae kare por yumwan ninikria onomp Kwarén 'Aesio'rá sér i konampono. ⁴ Ono yumwan yaewourrá kápae kare kar toropwap namp te, ono kápae kare por warákár fek saráp kar toropwap i konampono. ⁵ Ono yumwan warákárnamp fi te yumo manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar sámpap yae feknámpia, yumo yinan yaewour napo, yino am Kwapwe Kare Kar farákáprá koropea oukoumwan námpan warákár nampono. ⁶ Ono wae mérampono: Kwaro yumwan kwapwe kare tére fi tompea térerá akwap námp te, ankár takrá térerá akwapea Jisaso arákarrá éknámp yae fek maok, am tére pwar naenámpno. ††⁷ Kare ono yumwan ponankor arakrá warákárnamp ninik te yae-párákonono. Am te ará: Ono kalabus nap mek yak, tá amwar yak namp fek kor, yumo ponankor onont Kwapwe Kare Kar farákáp mwanámp ourour sámp napon. Ono kápae kare aropan 'Kwaromp Kwapwe Kare Kar te kare kar námpaná, yumo man mér kip'rá kárakáre fek sénamp fek yumo onan yaewour kwapwe napon. Am fek táman yumwan ponankor onomp yonkwae kare mek pap konampono. ⁸ Kwar te ono wae kare kar sénamp te wae mérampon: Kraiso Jisasomp yonkwae touwe támao onomp ninik mek yak námp fek, ono yumwan nke naeria ninik tokwae nampon.

⁹ Kápae kare por ono arakrá kar toropwap i konampono: 'Yiráp nounouroup i konap ninik yiráp ninik mek

† 1:2 Ap 16:12-40 †† 1:6 Fl 2:13

top koupouri yak nánko, am fek yonkwae kour kwapw-eria ankank yurukup mwanap ninik ankár méntér tokwae kari yakano'rá sér i konampon. ¹⁰ Takria maok, yumo fwap ponankor ninik youroukoupia kwapwe karenámp ninik mwar sámpria maok, yumo fwap Kraiso arop kot naenámp yae fek kuri yumo yiki kukar-rá yae-párák kare yakáp mwanapono. ††¹¹ Tak napo maok, Kraiso papnámp yae-párák kare ninik yiráp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpno. Aenángo, am támao Kwarén e tokwae sánkria maomp e sakap mwanapono.

Polo fákápá yak námp fek Kwapwe Kare Kar akwapámp kar

¹² Onomp Kristen ankwapyae fákáre e! Ono te, yumo aran mérenkria nae: Mámá ankank onan korop námp te, am támao Kwapwe Kare Karan taokor mono, am fek táman Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre námpon. ¹³ Aenámpara, Sisaromp nap taokeyakáp konap soldia fákáre ponankor, tá mamek yakápnap aropao kor ponankor ono Kraiso mek namp fek fákápá yak namp wae mérapono. ††¹⁴ Tá taknámp kápae kare Kristen ankwapyae fákáre Tokwae Karan mérap, ono fákápá yak namp fek am fárákáp ninik kárakáre sámpria apáp pwarará kárakáre fek Kwaromp kar farákáp napon.

¹⁵ Kare, ankwap fárákáp te arop fárákápao onan e tokwae sámp nap nkea onan kokwarokria onan anámpá pap mwar ritea, am fi fek táman Kraiso mek kar farákáp napon. Tá ankwap fárákáp te wae kwapwe kare ninik fek kar farákáp napon. ¹⁶ Kwaro náráp Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre naenámpria 'Mapek fákápá yakamp'rá onan sénánko, am fárákápao onont ankárankamp ninik fek yakápriaka yaewourria am kar farákáp napon. ¹⁷ Aeno am ankwap fárákáp te Kraiso mek kar farákápnap fi te námoku támao aropao nke nap fek e tokwae sámp mwanapria napon. Am fárákáp te yae-párák kare ninik fek tak mono. Ono fákápá yak

‡ 1:10 Kl 1:9-10; Fl 2:15-16 †† 1:13 2 Ti 2:9

namp mek warko am yumuntuk ankwap kápae kwatae pap mwaria napon. ¹⁸ Aenapan maok, am apaen ninikria kwekár ninik fek tére nap, tá kwapwe kare ninik fek tére nap, am te wampweno. Am te waeman Kraisomp karan farákáp naponoria nampara, am te ono warákár kare nampono. Kare, ono táman warákár saráp yakrá akwap nanampono.

Apae ankank Polomp pourouk korop námp támao Kwaromp e narek sampoknámp kar

¹⁹ Aenanampara, ono wae mér nampono: Kápae kare por yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, máma ankank onomp pourouk korop námp te, Jisas Kraisomp Spiritao onan kárakáre sámp námp, ono fwap yak nanampono. ²⁰ Aenanampara, onomp ninik tokwae te, onan pwarápaie sámp naenámp ankank fek tére mo karono. Ono nik namp te, ono oukoumwan, tá námp kárakáre fek fokopeyakrá, kwapwe kare ninik fek tére erá akwap naeria nampon. Tá, ono yiki yak namp kwamp, tá onan sumpwi pap napan kor, apae-apae ankank korop námp te, am támao Kraisén e tokwae sámp naenámp. ²¹ Onomp ninik te arak nampon: Táte ono yiki yakria kor onomp yiki yak mek Kraiso tokwae kari yak, tá ono sumpwiria kor ono waeman Kraisén érik karaok nke nanamp te kwapwe kare kareno. ²² Táte ono oukoumwan yiki yak namp kwamp te, ono fwap kápae kare koumteouráp aropan yaewour nanampono. Aeno ono apae mwae kupan mántwaok nanampono? Am te ono mér mono. ²³ Ono táman anánkaopwe ninik nampono. Ono Kraisént akwapá yak nae kar nampan maok, ²⁴ ono oukoumwan apárok mapek yakrá yumwan yaewour nanampan kor am te tokwae kar ankankono. ²⁵ Ono arakrá mér kárakáre nampon: Ono oukoumwan yumwan yaewourrá tére nanamp yak námpara, ono wae mér, ono oukoumwan yumont yakrá tére ria, yiráp mér yaewour nanko, yumo kárakáre sámpria warákár mwanapono. ²⁶ Aeria ono warko yumonapok koropnamp ke fek yumo onan nkea, warákária Krais Jisasomp e sakap mwanapono.

Filipai fákáre tére kárakáre ria Kraisént touwe sámpap kar

²⁷ Aeno yumo yiráp paokop te, ankár yae-párak kare ria Kraisomp Kwapwe Kare Karwaok paokop kip. Tak napo maok, ono yumwan akwapá nke namp, tá ono yumo térenap karan saráp wa nampan kor wampweno. Onomp ninik te yumo énéki ankár nonopok nounouroup ninik fek fokopeyakária ankárankamp ninik fek nonopok yaewourria arop fárakapao Kwapwe Kare Kar wawia méranáponorá kárakáre fek farákáp napan mér naeria nampono. ²⁸ Yumwan Kwaromp térean monorianap arop fárakap yumwan apae-apae mwanapan apáp mo napan wa nae rampono. Táte am

fárakapao nke napo, yumo apáp mo nap te, am fárakap te yaomwi mek pik napo, Kwaro námoku yumwan yaewourianánko, yumo yae-párak yakáp mwanapan yénkép námprá mér mwanapon. ²⁹ Kwaro yumwan Kraisomp tére mwanap tére kwapwe nénk námpono. Mao te yumwan Kraisén mér mwanap ninik mwar nénk mono. Yumo Kraisompara, touwe sámp mwanap méntér nénk námpono. ³⁰ Wokwae ono tére kárakárea wae namp yumo nkeapan, oukoumwan kor, oukoumwan tére kárakáre rá yak namp yumo wae wa napon. Yumo ankár onan yaewourrá am ankárankamp tére táman saráp yakápra tére kipo. ³¹

Námoku te wampwe pwarará ankwapan aropomp mwanámp kar

2 Yumo te wae yiráp ninik mek Kraisomp kárakáre sámpria, maomp aropomp méntér sámp napo, yiráp ninik porokwe fek yak námp nie? Tá yumo Yiki Kor Spiritént tapokwapea énéki yakária, nonopok nounouroup aropomp i konap nie? ² Yumo tak napo, ono warákárnamp ninik onan top koupouranoria nap kwamp te, yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek yakária, tá ankárankamp pourouráp nopok nounouroup nap ninik fek yakária, ankárankamp pourouráp ninik fek tére kipo. ³ Yumoku mwanapan saráp ninik tokwaerá tére kwapon. Yumoku támao e tokwae sámp mwanapan saráp ninikrá tére kwapon. Yumo nonopok ankár yiráp ankwapyenápén saráp e tokwae sánkra yumoku te wampwe pwar kipo. ⁴ Tá yumo yumoku mwanapan saráp niniki kwapon. Yumo ankár nonopok ankwapan ninikria mao mwanapan kor ninik kipo. ⁵

Krais námoku wampwe pwarará arop niamp yakeanánko, Kwaro man narek papnámp kar

⁵ Yumo te ankár Krais Jisaso námoku wampwe pwarará Kwaromp yae ankore mek yaknámp ninik niamp sámp kipo.

⁶ Mao te Kwar kare yakámpao maok, ankár Kwar yakria sámp-fákeyak konámp kárakáre sámpá yak naenámp ninik moimpono. ⁶

⁷ Mao te námokuráp ninik fek am Kwar yak námp pwarará, arop kare arákarea kwaporok tére konámp arop niampi yak námp, arop fárakap man nkeapon. ⁷

⁸ Mao námoku te wampwe pwarará Kwaromp karwaokrá akwapea sumpwi naemp ke fekimpon.

Mao te kwapwe kare aropamp sumpwi niamp mono, fwap arop kwatae niampria yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. ⁸

⁹ Am takimp fek táman maok, Kwaro man narek karaok papria, man kápae kare ankankamp e kámákár akwapnámp e tokwae sánkámp. ⁹

† 1:19 2 Ko 1:10-11 †† 1:20 1 Pi 4:16 ‡ 1:21 Ga 2:19-20
†† 1:24 2 Ko 5:8 ‡† 1:27 Ef 4:1

‡†† 1:29 Ap 5:41 ‡‡† 1:30 1 Te 2:2 § 2:3 Ro 12:10, 16 §†
2:4 1 Ko 10:24 §†† 2:6 Jo 1:1-2 §‡ 2:7 2 Ko 8:9 §†† 2:8 Hi 5:8,
12:2 §† 2:9 Ef 1:20-21; Hi 1:3-4

¹⁰ Am e tokwae 'Jisas' sánk námp te, yámar mekamp arop ponankor, tá apárokamp arop ponankor, tá némp ankore mekamp arop ponankor kwaráp torokompiaka érik sérrá, †
¹¹ 'Jisas Kraiso te Tokwae Karono'rá sénapo, Naropwar Kwaromp e ankár narek karaoki yak naenámpon. ††

Nomo ankár arop ou mek wae niampi yakáp mwanámp kar

¹² Ononamp fákáre, yumo wokwaek ono yumont yakamp fek kápae kare por onomp karwaokiap te, oukoumwan kor ono panek yak namp fek, yumo ankár takrá yakáp kipo. Kwaro wae yumwan warko érékép námpara, oukoumwan te yumo ankár táman apáприя kour me woukourrá, am yae-párák tankáp nap am akwapá moyakantáno, ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp kipo. ¹³ Kwaro yiráp ninik mek tére konámp te nomo wae mér námpon. Mao námoku yiráp ninik mek warákár sánk nánko, yumo fwap mao 'Taken'rá ninik námpaok tére mwanapon. ‡

¹⁴ Yumoku apae-apae ankank tére mwaria nap te, yopor i konap ninik ntia kar yorowar i konap te, ankár pwarea yonkwae porokwe fek tére kipo. ¹⁵ Yumo ankár takria maok, arop ankwapao nke nap fek yumo Kwaromp yae-párák kare tárápu yakápria, kwatae ninikitenap yak mo, ankwap kwatae ankank méntér yak mo kare naenámpono. Yumo te, kwapwe kare ninik pwarará kwatae mwae tukup konap apárokamp arop ou mek waerao yokor námp niamp, yiki yak sánknámp kar sámpa yénk kipo. Tak napo maok, Kraiso koropnámp yae fek ono fwap arakrá ninik nanampon: 'Ono kwaporok tére mo, tá onomp kárákáre kwaporok sir moi nampono'rá warákár-sé-nanampon.' ¹⁷ Yiráp mérap te yumo Kwarén panan ofa sánk nap niampono. Táte arop fárákapao onan sumpwi pap napo, onomp yiri wain ént niamp yiráp ofa sánk konap pan yumuntuk kwarokor konapnámp taknámp napo kor, wampweno, ono fwap oukoumwan warákárrá yak nanampono. Kare, ono fwap yumont warákár nanampono. ¹⁸ Ae nanampara, yumo kor ankár onont warákár kipo.

Polo Timotin sámp-kérép naeria sénámp kar

¹⁹ Táte Jisas Tokwae Karao takaerianánko te, wae fwap yumonapok koupour kar Timotin sámp-kérép nanampono. Tá mao akwapea yumo yakáp nap nkea warko arákarrá koroepa onan farákáprá sénánko, ono fwap yonkwae kárámp nanampono. ²⁰ Ono te Timoti námpnámp maknámp onont ankárankamp niniknámp arop ankwap yak mono. Mao saráp yumwan yaewour naeria ninik tokwae konámpono. ²¹ Kápae kare arop ankwap fárákap te námokuráp ankankan saráp ninik tokwaeria, Jisas Kraiso ninik námpaok tére naerá ninik tokwae mo i konapono. ††²² Aeno yumo Timotin te wae

† 2:10 Ro 14:11 †† 2:11 Ro 10:9 ‡ 2:13 1 Te 2:13

mérapono, mao te kwapwe kare aropara, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápnámp térean tárá-pao naropwarén yaewour i konámpnámp onan takrá yaewour i konámpono. ²³ Táte ono manénkir onan korop naenámpankank te, mokopia korop naenám-paoeaná mér namp kwamp te, ono koupour man sámp-kérép nanko, yumonapok akwap naenámpon. ²⁴ Tá ono mér namp te, Tokwae Karao onompor mwae kup fikir nánko, ono fwap wakmwaek tae morok yumonapok korop nanampono.

Polo Epafroditusén sámp-kérép naeria sénámp kar

²⁵ Onomp ninik te, ono ankár Epafroditusén yumonapok sámp-kérép nae rae. Mao te nomp ankwapnámpaonont ankárankamp tére fek fearámpea am Satanént yorowar namp mek yak námpono. Yumo wokwaek onan yaewouranoria ononampok sámp-kérép napo, mao koropámpono. ††²⁶ Aempan oukoumwan te maomp ninik yumwan nke naeria yonkwae touwe námpon. Aeria yumo mao touwe sámpnámp kar wawia yonkwae séké nap táman, mao ninik tokwae námpono. ²⁷ Kare, wokwaek te am touwe fek tapek wae-man sumpwi naempan maok, Kwaro man aropompi námpono. Aeria Kwar te man saráp aropomp mono, onan kuri aropompi námpono. Maomp ninik te touwe tokwae kar onan koropá oupouroup antánoria ninámpon. ²⁸ Aenámpan ono man yumonapok sámp-kérép nanko, yumo warko man nkea warákárenkria nampon. Aenapo onomp ninikao kor anámp tae morok naenámpon. ²⁹ Yumo énéni Tokwae Karampara, ankár man warákárra man warámp kipo. Yumo take pourouráp aropan te ankár maomp e narek kakap kipo. ³⁰ Mao te waeman Kraiso mek tére fek sumpwi naenámpani námpono. Mao te yiki yak naenámpaninik te sámp mono. Yumo ono tére namp yaewour mwanap pourou mo napantá, mao am tére táman yaewour nánko pwianoria námpono.

Polo ankár Kraiséen saráp niki-sampnámp kar

3 Ononamp fákáre, ono mámara kar pwar naeria, sé-nae ramp te ará: Yumo ankár Tokwae Karan warákár kipo. Ono manénkir sérinamp kar táman warko kumwi namp te, yumwan yaewour nampara, kokwae mono. ††

² Arop sios mek koroepa oukun asao sipsip youroukwe konámp niamp tére kwataenap arop aran mér kipo. Am arop fárákap te yiráp yipi fékérrá kwataerá kák mwaria napon. ³ Aeno nomo maok Kwaromp Spiritamp kárákáre fek Kwarén loturia, nomo Jisas Kraiséen yakápria warákár tokwae námpon. Am támao maok yipi fárákap kare námpon. Nomo wae mérámpon: Arop fárákap pourou yipiran térenap ankank te am fárákap te kánanke yaewour mono. ††⁴ Táte ono am pourou yipiran tére konap ninik táman tak naeria namp kwamp te, waeman onan yaewour

†† 2:21 2 Ti 4:9-10 †† 2:25 Fl 4:18 ††† 3:1 Fl 4:4 ††† 3:3 Ro 2:28-29

naenámp mwae kup yak námpono. Arop ankwap fárakapao am pourou yipiran tére konap ninik námwan fwap yaewour naenámp[†] mér napan maok, ono te am táman fwap kárakáre fek takrá ninika wae naeampon. ⁵ Waeman yukupuk yae fek onomp yipiran kor fárakappono. Onomp éntupwar naropwar Israel fi kare mekamp aropria, ono am fi mekamp Ben-saminomp fekampono. Tá ono Hibru fiamp ankárankamp yiri fekamp kareno. Tá ono Farisi, ono loaok saráp akwap konamp aropono. ^{†6} Am ke fek ono Kwaromp térean tére kárakáre rampweria nopok Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui nampono. Am ke fek arop fárakapao lo fekamp karént ononamp ninik méntér yurukup napo te, ono kwatae namp yak mono. ^{††7} Ono wae sénampon: Ono am pourou fekamp ankank táman ampaokria te, arop ankwap fárakapan kwe-pwar naempon. Aeno oukoumwan ono Kraiséen ninik namp fek te, am ono wokwaek téreampan nke nanko te, kánanke kwataeno. ^{††8} Táte ono Juda fákáreamp ankank má farákáp namp, táman mwar sér mono. Ono máma apár mekamp ponankor ankank te kwatae moyak nae-rámponoria younkwe sirarrá, Jisas Krai te onomp Tokwae Karonorá mér nae rae. Am mér nae namp te tokwae kar ankankono. Máma apár mekamp kápae kare ankank te tiri pwae kwatae niamp námpara, ono te ankár Kraiséen mwar kárakáre fek sámp-fákeyakria, ⁹ ankár méntér yak nae rampono. Onoku loaok akwap namp ninik fek táman e 'Yae-párak kare arop'rá sámp namponorá ninik mo nampono. Ono e 'Yae-párak kare arop'rá sámp naenampan ninik te aránono: Ono Kraiséen mér nanko maok, Kwaro námoku onan 'Yae-párak kare arop'rá sénampon. ^{††10} Ono te ankár Kraiséen mér kare nae nampon. Mao warko apár me meknámp fárámp-námp kárakáre táman nke naerampon. Mao touwe sámpea sumpwi námp táman ono méntér fearámpea mántwaok nae nampono. ^{††11} Ono takria maok, ono kor warko apár me meknámp fárámp nanamprá ninik nampono. ^{†††}

Polo Kwaro nánapitenámp ankank kwapwe sámp nanampria fárakopnámp kar

¹² Onomp ninik te ono wae Kraiomp ninik sámpea pwi yak namprá ninik mono. Ono oukoumwan am ninik sámpea fákápá fákeyak naerampan te, Krai ono am fek akwap nanampan námoku manénkir onan sámp-fákeyak námp niamp naerampon. ^{†††13} Ononamp fákáre, ono te am ninik wae sámpea pwi namprá mono. Ono te ankárankamp ninik fek yakria, wokwaekamp ninik kwatae te wae nik mo pwarará, am ankank wakmwae sámp nanampria tére kárakáre nampono. ¹⁴ Ono Kwaro pátenámp ankank yak námp fek akwapá korokwapria am ankank sámp naeria kárakáre fek fárakop nampono. Am ankank te ará:

† 3:5 Lu 1:29; 2 Ko 11:22 †† 3:6 Ap 8:3 †† 3:7 Mt 13:46
 †† 3:9 Ro 3:21-22 ††† 3:10 Ro 6:3-5 †††† 3:11 1 Ko 15:23
 †††† 3:12 1 Ti 6:12

Jisas Kraiomp tére fek Kwaro onan 'Yámar mek pokea yiki yak nanap' ria wumwi námpon. [§]

¹⁵ Táte nomo Kraiséen mérnámp ninik aropao akwa-pea téképa yaknámp niampria te, nomo ono sériamp kar má fwap ninik mwanámpono. Aeno yumo mwar ankwap ninik napo te, Kwaro yiráp ninik am fwap fwapokwap naenampono. ^{§†16} Aeno nomo oukoumwan kwapwe kare ninik sámp námp te ankár kárakáre fek sámp-fákeyakáp mwanámpono.

¹⁷ Ononamp fákáre, yumo ponankor ono ninik nam-paok kipo. Tá yumo ankár arop fárakap onomp ninikaok nap táman nkea, yumo kor mántwaok kipo. ^{§††18} Kápae kare por ono wae yumwan sér i konampan, taknámp oukoumwan kor ono émria yumwan sénampon: Kápae kare arop Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karan yopornap arop yakáp napon.

¹⁹ Kwaro karan nik moria, námokuráp pourou yaewour naenámp ankank táman Kwarén nap niamp lotu napon. Aeria aropan pwarápe sámk konámp nkwakwe make ninik táman warákarrá tére napon. Aeria am fárakap te apárokamp ankankan saráp ninik napa, am fárakap te yaomwi mek pik mwanapon.

^{§†20} Aeno nomo Kwaromp némpouk pok mwanámp koumteouráp arop yakápria, nomo Jisas Krai Tokwae Kar yámar me pwarará ékia nomwan warko érékép naenampan 'Koupour ékae!' karrá yépék námpono. ^{§††21} Mao maomp kárakáre fek kápae kare ankank mao námokuráp yae ankore mek párakop tenánko, yakáp mwanapon. Am take kárakáre fek táman, mao te fwap nomp nkwakwe make touwe sámpea sumpwi konap pourou máte arákarea, mao námokuráp pourou niamp kwapwe kare yoroi pap naenampon. ^{§†}

Nomo ninik kwapwe sámp[†] nonopok warákár mwanámp kar

4 Ae naenampana, ononamp fákáre, yumo onomp má kar sénampnámp taknámp yumo ankár Tokwae Karént kárakáre fek fokopeyakáp kipo. Ono yumwan warákár tokwaeria, yumo panek yakáp napa, yumwan yonkwae touwe konampono. Ono tére kárakáre nanko, am fek yumo Kwarén mér napo, am támao onan e tokwae kwapwe sámp nánko, ono warákár nampono. ^{§†}

² Yumo Yuodia ntia Sintiki yumo wawenke! Yumo te Tokwae Karomp arop fint ankárankamp firápara, yumo te ankár énénkér ankárankamp ninik sámp kipo. ³ Tá onont tére konap arop kwapwe e! Amo ankár am yupuyaran yaewourampo. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tére nanko, am yupuyar, tá Klemen ntia ankwap fárakap onont tapokwapea tére konapon. Am fárakapamp e te yiki yakáp mwanap eráp buk fek yak námpono. ^{§††}

⁴ Yumo ankár Tokwae Karan warákár saráp yakáp kipo. Ono warko sénae: Yumo ankár warákár kipo.

§ 3:14 1 Ko 9:24 §† 3:15 1 Ko 2:6 §†† 3:17 1 Te 1:7 §†
 3:19 Ro 16:18 §†† 3:20 Ef 2:6 §† 3:21 1 Ko 15:28 §† 4:1 1 Te
 2:19-20 §†† 4:3 Ro 10:20

⁵ Tokwae Kar ék naenámp ke waeman wonae fik námpono. Aenámpara, yumo ankár ponankor aropan sánankar porokwe fek napo, am fárákap yiráp kwapwe kare ninik nkeanápono. ¹⁶ Yumo te apae ankank koropantá ninik tokwae kwapono. Kápaé kare por yumo apae ankank sámp mwaria Kwarén sénap te, yumo ankár 'Aesio'rá séria 'Yinan yaewourae' ria Kwarén sér kipo. ^{††7} Tá Kwaro nomwan ti-sáp konámp yonkwae porokwe te tokwae kwapwe ara, arop nomo youroukoupia maomp fi kor mér mwanámp pourou mono. Yumo Jisas Kraisént koumpá yakáp napara, am yonkwae porokwe yiráp ninik sámp-fákeyak nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapon. ‡

⁸ Ononamp fákáre, ono yumwan ankwap kar sénae nae. Ankár mámá kwapwe kare ninik, tá aropao nkea Kwaromp e sakap konap ninik mámao yiráp ninik mek top koupono: Kare kar i konap ninik, te arop nkeaka ampaok tukup mwanap kwapwe kare ninik, yae-párák karenámp ninik, yiki kukurnámp ninik, tá ankwap aropao nke nánko, man yaewour i konap ninik, tá arop kwapwe kare ninik nánko, wawia warákár konap ninik. ⁹ Kápaé kare ninik kwapwe te ono yumwan wae yénkép nanko, yumo wae sámp naponno. Aenapara, kápaé kare kwapwe kare ninik yumo waeman wawia, wae yumo kareao yi fek onan nke napara, yumo ankár kápaé kare por taknámp kipo. Aenapo maok, nomwan yonkwae porokwe sámp konámp Kwaro yumont yak naenámpno.

Polo Filipai fákáreao námwan ankank nénkapo, warákarámp kar

¹⁰ Oukoumwan te yumo onan aropomp nap táman onan pwar mo nap yénkép nánko, ono Tokwae Karan warákár tokwae nampono. Kare wokwaek te yumo onan ninikapao maok, yumo yaewour mwanap mwae kup te moimpono. ¹¹ Am te 'Ono ankank mo namp'rá ninikria sér mono. Ono apae ankank korop námpan kor, ono wae méri yakrá, 'Fwaponó'rá sér i konampono. ¹² Ono fwap ankank moráp arop yak nanamp, tá ono fwap ankank kápaé kare sámp nanamp. Tá fir tokwae fánanamp ninik, tá yae-porokwe konap ninikan kor wae mérampono. Tá ankank kápaé kare sámp konap ninik, tá ankank moráp arop yakáp i konap ninik,

† 4:5 Hi 10:37; Je 5:8-9 †† 4:6 Mt 6:25; Ef 6:18; 1 Pi 5:7 ‡ 4:7 Jo 14:27

am táman kor ono wae mér nampara, kápaé kare apárok, kápaé kare ke fek yak nampao kor, ono ankár 'Fwaponó'rá sér i konampon. ¹³ Am te apae riteanápe, Kraiso onan kárákáre sámp konámpara, maomp am kárákáre fek tapek ono fwap kápaé kare ankank tére nampono. ‡†

¹⁴ Aenampan yumo yae-párák onan yaewouria onont kápaé sámp naponno. ¹⁵ Yumo Filipai mekamp koumteouráp arop yumoku támao arakrá mérapono: Ono wokwaek Kwapwe Kare Kar fárákap nanamp tére sámpria Masedonia pwarará, akwapamp fek te ankwap sioso onont fokopeyakápria onan ankank sámp moiaponno. Aeno yumo saráp am takiaponno. ¹⁶ Ono Tesalonika mek kwaporok yakamp fek yumo onan kápaé kare por tae morok yaewouriapon. ¹⁷ Máte ono yumwan 'Ankank sápenk' ria wumwi mono. Ono ninik namp te, yiráp kwapwe kare ninik ankár akwapea tokwae kar nánko, ono Kwaro nke námp fek te yiráp e tokwae kari yakanoria nampono. ¹⁸ Kápaé kare ankank onan pwi námp te, ono wae sámpea pwiria ankwapmwaek kámákár akwap námpono. Yumo onompor Epafroditusomp yaek sámp-kérép napo, am te ono wae sámp nampono. Yumo am sámp-kérép nap te, ofa nánákáre kwapwe Kwarén sánk nap ni-ampono. Kwar te take pourouráp ofa táman sámpria warákár kwapwe konámpono. ¹⁹ Onomp Kwar te kápaé kare kwapwe kare ankank Jisasomp yaek nénk námpara, yumo monap kápaé kare ankank te Kraiso fwap yumwan pwi pap nae-námpono. ‡†²⁰ Kwar te mao támao nomp Naropwar ara, nomo ankár maomp eran saráp narek sampok mwaro! Kare tak mwanámpono.

Wae pwar naerianámp kar

²¹ Ono Kraiso Jisasomp koumteouráp arop yumwan ponankor 'Gude'rá sér rae. Tá onomp ankwapyae fákáre onont yakáp napao kor yumwan 'Gude'rá sénapono. ²² Tá kápaé kare Kwaromp koumteouráp arop yumwan 'Gude'rá sénapono. Tá ankwap fárákap Sis-aromp nap mek tére konap aropao kor warákár tokwae fek am 'Gude' kar yumwan sámp-kérép naponno. ²³ Ono ninik namp te, Jisas Kraiso Tokwae Karao námokuráp ninik fek yiráp waempént yakrá, yumwan yaewour saráp yakanoria nampono.

‡† 4:13 2 Ko 12:9-10 ‡† 4:19 2 Ko 9:8

Kolosi

Mekia Akwapnámp Kar

Jisasó pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria Kolosi mek amp siosomp kumwia Tikikus ntia Onesimusomp yaek sámp-kérép námpon. Ankwap pas te Filemonomp méntér sámp-kérép námpon.

Wokwaek te Polo Efesus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp ke fek, taun Kolosi wonae fik tae morok yak námpara, mao Epafrasén sámp-kérép nánko, mao Kolosi mek akwapea Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Aempan maok, wakmwaek Epafras nke nánko, arop ankwap fákáre Kolosi mek amp siosomp Kwarén mérnáp sámpá yampourou napantá, Polo am farákapamp ninik mek kárákáre sánkria máma pas kumwimpon.

Tá Polo ankwap kar arakrá sér: Kwaro Jisasomp yae kor fek kápae kare ankank yoroimpon. Kwaro Jisasén sámp-kérépámp te, kápae kare ankank Kwaronámpok tia koupoukour naenámpria ninámpon.

1 Taun Kolosi mek yakápnáp sios kourteouráp arop e! Ono Pol onan Kwaro aposel yakaerianánko, ono Kraís Jisasomp aposel yak nampon. Ono nomp ankwapnámp Timotint yumo Kraísén mér nap kárákáre fek yakápnáp, yiráp por má pas kumwi re. Yinomp ninik te nomp Naropwar Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewour nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápnáp mwanapria nampon.

Kolosi mek amp arop farákapao Jisasén mér karenáp kar

³ Yino yumwan ninikia Kwarén sénemp fek yino te ankár nomp Jisas Kraís Tokwaeramp Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér saráp yak konempon. ¹⁴ Am te apae riteanápe, yumo wokwaek kar Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawia méria, Kwaro yiráp por yámar mek nánapia pátenámp ankankantá yépékrá yakápnáp kar te yino wae wawi nempon. Aenempara, yumo te ankár Kraís Jisasén mérria maok, am fek Kwaromp arop fákáreran kor ponankor warákárrá nouroup napon. Yumonkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar korop námp wawia, Kwar námokuráp ninik fek aropomp i konámp nkea méria-ka, yae-párák kare paokop napo, am Kwapwe Kare Kar támao ankár apár-apár mek kor tokwae yak nánko, yumonapnámp taknámp arop ponankor ankár kwapwe kare ninik fek yakápnáp napon. ¹⁷ Epafras te yino énéni tére konámpara, yumwan am Kwapwe Kare Kar akwapá farákápnáp te, yino man warákár konempon. Mao te yumwan yaewourrá Kraísomp téreran yae-párák kare tére konámpon. ⁸ Mao koropeaka 'Yumo Kwaromp kourteouráp aropan nouroup kare nap te, Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek kékéménk nánko naponorá yinan séri námpon.

Polo Kolosi mek amp arop fákáreran Kwaro kárákáre sánkanoria kar toropwapimp kar

⁹ Am kar yino kor wawia maok, yino am yae feknámpia yumwan yaewourrá kar toropwapi nempon. Kwaro yumwan yaewouranoriaka Kwarén sér i konempara, yumo te Kwaro yumwan kar sénámp wawia mántwaok mwanapon. Aenapo maok, Yiki Kor Spiritao yumwan nkwakwe make mér kwapwe ntia ninik kwapwe sánk nánko maok, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon. ¹⁰ Aenánko maok, yumo fwap Kristen kare paokop mwanap pwi kari yakria maok, yumo fwap Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. Takria maok, arop aropompria yaewourrá nkwakwe make tére kwapwe napo, yumo Kwarén mérnáp ninikao kor akwapea tokwae kari yak naenámpon. ¹¹ Yinomp ninik te, Kwaromp kárákáre tokwaerao yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko, nkwakwe make ankank kwatae korop námpan kor, yumo kokwae mo, fwap kárákáre fek yakápnáp maok, am táman kor mént warákárria ¹² Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér mwanapon. Mao te Satanomp kirikipao nomwan sámp-fákeyak námp mek amp éréképriaka, náráp Táráp kwapwe karerént yakápnáp arop fákárerént tapokwapá pwarari námpon. Aenánko maok, Kwaromp Tárápao nomwan yamokwapeaka nomp kwatae ninik nik mo pwarareanánko, nomo amwar yae-párák kare yakápnáp námpon. Kwar te yumwan fwapokwapia, yumo am wae kwapwe fek yakápnáp arop farákapént sámp mwanapria ankank kwapwe kare yiráp por nánapia páte námp sámp mwanap pwi napon. [†]

Kraísomp ninik ntia maomp térean sénámp kar

¹⁵ Nomo Kwarén te nke mwanámp pourou mo námpan maok, wae nomo Kwaromp Tárápan nke námp te maomp Naropwar Kwaro kor, take pourourápono.

† 1:3 Ef 6:18 †† 1:4-6 Ef 1:13,15; 1 Pi 1:3-4

‡ 1:10 Ef 2:10; Fl 1:27 †† 1:12-14 Ef 1:18-19

Mao te Kwaromp Táráp, tá kápae kare ankank Kwaro yoroimpan kámákár akwap námpon. ^{†16} Kwaro kápae kare ankank yámar mek yak nám, tá apárok yak nám yoroimp te, Tárápao kor énékér yoroi nepon. Mao te ankank ponankor nomo yi fek nke konám, tá nomo nke mwanám pourou monám ankank, tá nkwakwe make kárakáre kor ensel fákáre, tá nkwakwe make kárakáre kor spirit, tá ponankor nkwakwe make kárakáre tokwaeráp ankank yoroi nepono. Mao am ankank ponankor yoroi nepara, am ankank ponankor te mao námokurápon. ^{††17} Mao te ankank wokwaek kar yak mo fek manénkír yakrá, mao námokuráp kárakáre fek má kápae kare ankank má ponankor wokwaek kar forokareakámpan mao ankár yae-párak kare sámp-fákeyak nángo, kwapwe kare yakáp napon. ^{††18} Mao te siosomp me koron. Sios te maomp pourounon. Mao te siosomp yiki yak fi kare támaonon. Mao te sumpwian am sumpwian kwe-pwarará maomékir fárámpeanám aropara, amnám kárakáre fek ankank ponankoran kor kámákár akwap námpon. ^{††19} Kwaromp ninik te náráp ninik te ponankor Jisasén sánkea Kwaro námoku am mek top-pwarámpá yak naerianámpon. ^{††20} Kwaromp ninik te náráp yámar mekamp ankank ponankor, tá apárokamp ankankan kor ponankor wokwaek te paneki yakápia napan, oukoumwan te am ankank tia mao námokunt ankáránkamp ninik fek ankára mek tapokwapea pwar naerianámpon. Aeria nám kwamp, mao Kraisén yaopwae porokopramp fek sumpwiaerianánko, maomp yiri kwarákarea nám fek táman Kwaro nomp yopor ninik sámp-anámpá pap námpon. ^{†††}

²¹ Wokwaek te yumo kwatae ninik fek panek yakáp napo, am kwatae ninik nap támao nángo, yumo Kwarén yopor-arop yakápiapon. ²² Aeapan maok, oukoumwan te Krais yaopwae porokopramp fek sumpwianánko, Kwaro yumwan am fek fwapokwapia éréképea yumwan námont ankáránkamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Mao taki nám te, yumwan éréképá koropea námokuráp wonae fik párapok tenánko, yumo amwar kar yiki kukarrá yakápria, mao nke nám fek yumo kwatae niniki nap yak mo naenámria ninámpon. ^{†††23} Yumo wokwaek méripap mér te ankár am fek táman kárakáre fek yakáp kip. Yumwan kwekár ninik kwataerao éréképea akwap nángo, yumo yiráp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napao, nánkár wakmwaek yámar mek yakáp mwanap ninik nap pwar mwanape. Ono Pol ono Kwaromp Kwapwe Kare Karamp tére arop yakria, maomp apár mekamp ponankor koumteouráp aropan yino am kar farákáp námpon. [§]

Polo Kolosi mekamp aropan yaewourimp kar

²⁴ Oukoumwan te ono yumwan yaewourria touwe sámp nampan warákár nampon. Ono Kraisomp siosén yaewour nae namp te, Kraisomp pourouno. Krais

siosén yaewour riaka sámpámp touwe tokwae te oukoumwan pwar mono. Am touwe onomp pourouk korop nángo, ono sámp naeria namp te, Krais sámp-nám touwe méntér pwianoria nampon. ²⁵ Kwaro námoku onan sios mek téreaerianánko, ono yumwan yaewour riaka farákápnamp kar máte Kwaromp karan ponankor farákáp nampon. ²⁶ Má kar máte wokwaek kápae kare ke fek te mek wouroumpeyakánko, ponankor arop farákáp te am kar mér moiapon. Aeno oukoumwan te Kwaromp ponankor koumteouráp aropao nke nap fek wae érik korop námpon. ^{§†27} Kwaro am táman náráp finoria nomwan yénkép nám te, nomo wae mér námpono. Má kar mek wouroumpá yakeakámp te kwapwe kare ara, arop akwap fi ponankoran kor yaewour naenámpon. Mámá kar mek wouroumpeyak nám te arak naenámpon: Krais yumont yak námpara, mao yumwan éréképá pokeanánko, méntér yámar mek wae kwapwe fek yakáp mwanapan yépék napon. ^{§††28} Yino te ponankor ankákárank aropan Kraisomp Kwapwe Kare Karan farákáp konámpon. Yino te kwapwe kare ninik ntia kwapwe kare méraok am farákapan yénkria, kárakáre kor kar farákáp nám te, am farákáp kárakáre kor Kristen yakáp napo, yino am farákapan Kwaronámpok éréképá tukupá párapok mwaria námpon. ^{§†29} Aeria namp kwamp maok, ono ankár kárakáre fek térea wae namp te, Krais námoku onan kárakáre sámp nám fek nampon. ^{§††}

Polo Kolosi mekamp sioso Kwarén mér napan ninikimp kar

2 Onomp ninik te yumo ntia taun Leodisia mekamp arop, tá arop ponankor onan nkea mér mo napan kor, man yaewourrá térea wae namp aran mérenkria nampon. ² Ono térea wae konamp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárakáre sánk nángo, nonopok nounourouprá wonae fik kari yakáp mwanapria ni konampon. Onomp ninik te, yumo kwapwe kare ninik sámpea napo maok, am támao yiráp méripap ninik kárakáre sánk naenámria nampon. Onomp ninik te yumo ankár Kwaromp kar fi mek wouroumpeyak nám fwapi mérenkria nampon. Krais te námoku támao am mek wouroumpeyaknám kar fi korono. ^{§†3} Kwaromp nkwakwe make ninik kwapwe ntia mér kápae kare te Kraisomp ninik mek yak námpara, stua mek kápae kare nkwakwe make ankank kwapwe kare top-pwarámpeyak nám niampon. ^{§†}

⁴ Onomp ninik te arop ankwapao yumwan kwekarrá kar porokweantánoria namp kwamp, yumwan má kar má sér rae: ^{§§†5} Ono te yumont yak moria panek yak nampao kor, yumwan ninik namp te wae ono kareao yumont yak namp niampara, yumo yae-párak téreria Kraisén mér kárakáre napan ono nkea warákár nampon.

† 1:15 Jo 1:18 †† 1:16 Jo 1:3 ‡ 1:17 Jo 1:1 †† 1:18 Ef 1:22-23 †† 1:19 Kl 2:9 ††† 1:20 Ef 2:3 ††† 1:22 Ef 2:14-16 § 1:23 Hi 6:11

§† 1:26 Ef 3:3-6 §†† 1:27 Ef 1:18-19 §† 1:28 Ef 4:13 §†† 1:29 1 Ko 15:10 §† 2:2 Ef 3:3-4 §† 2:3 1 Ko 1:30 §†† 2:4 Ro 16:18

Nomo ankár Kraisént yakria yiki yak mwanámp kar

⁶ Yumo te wae Jisas Krais Tokwae sámp napara, ankár mént koumpea paokop kip. ⁷ Yumo ankár mén-tér koumpea kárákáre yakáp nap te, yaoao kwar mek arák mek karaok pikeyak nánko, yao kárákáre yak konámp niamp, tá nap oumpwar fek ti tenapo kárákáre yak konámpnám taknámpi yakáp kipo. Yumo ankár am Kwapwe Kare Kar yino yumwan yénkrá farákáp nám táman mér kárákáreria, kápae kare por ankár Kwarén 'Aesio'rá sér kipo. †

⁸ Yumo te fwapnae karia mér kar kip: Takria arop ankwapao yumwan apárokamp méramp kar mwar sankoropea yumwan farákáp napo, am kar támao yumwan poupwekápia sámp-fákeyak naeane. Takrá paokopnap arop fákáre te Kraisoomp karan farákáp mono, tékénou kar, tá yámar ntia apár poukeyak konámp spiritamp karan farákáp konapon.

⁹ Yumo te wae mér napon: Krais te arop nomo niamp arákareanáko, Kwaromp kápae kare ninik ponankor te maomp pourou mek top-pwarámpá yak námpon.

^{††10} Krais te ponankor ankank poukeyak konámp kárákáre tokwaeráp spiritamp yépe kor tokwae yak námpon. Yumo te Kraisént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan yiki yak sánk nánko, am yiki yak te yumwan top koupouri yak naenámp. ^{††11} Yumo ankár mént kari yakria yipi fárakapnap ninik am te pourou yipi fekamp mono. Yumo Kraisoomp ninikaok tukupria, wokwaekamp ninikamp yae ankore mek yakáp mo nap, am te yipi fárakap kare támaono. ^{††12} Yumo ént mek nér nap te, Kwaro Kraisént yumwan apár me mek kák námpra yénkép napon. Tá yumo Kwaromp kárákáreriao Kraisén apár me mek kamp fárámpea papámpan mér napara, yumo kor ént meknám forokor nap te, yumwan Kraisént apár me mek kamp fápárampea kák námpan yénkép námpon. ^{††13} Yumo wokwaek te Juda mo ara, loaok tukup moria, nkwakwe make kwatae ninikaok paokop napo, am támao yumwan surumpwirá kák nám niamp námpon. Aenámpan maok, am ke fek táman Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo Kraisént yiki yak sámp napo, Kwaro yiráp ninik kwatae am ponankor tirá épér námpon.

^{††14} Nomp nkwakwe make ninik kwatae nám, tá maomp loao nomwan sámp-fákeyak námpan kumwi tari nap te, am ponankor warko Kwaro námoku yaopwae porokopramp fek pukupia ponankor torokoria pwate námpon. ^{††15} Mao te yaopwae porokopramp fek kápae kare yao-pwaeráp kwataeramp kárákáre tokwae ponankor tirá épéri pwate námpan, arop nke nap fek am fárakap te kárákáre mo, kánanke kwataenorá yénkép námpon. §

'Nomo wae Kraisént sumpwi námpara, nkwakwe make lo te nomwan yaewour mono'rá sénámp kar

¹⁶ Aenámpara, arop ankwapao yumwan fir fári konap lo, ént fári konap lo, yopwar méntép koupoukour konap yae, yunk méntép, tá sabat yae méntép koupoukour konap táman yumwan mántwaok mwanapria sénapo, táman woupwi pap kwapono. ^{§†17} Am lo karaok térerá tukupnap ke te youpoukwap yak mono, wakmwae korop naenámp ankankan wounáp námpon. Aeno Kraiso maok ankár kare kar ankankono. ^{§†18} Táte arop ankwap yumwan yémén nkenámp ankankan farákápra, 'Yumoku te wampwe pwarará, ensel fákáreran lotuenk'rá sénánko te, yumo mao numwar yumwan apárok sámp-anámpanoria yénképá yakápi kwapono. Take pourouráp arop te wokwaekamp ninikaok yáarak nám pao maok, námoku te mér kwapwérápao namp ritea námpon. ^{§†19} Aenámpao maok, mao te nomp yépe kor kare Kraisén te warko sámp-fákeyak mo, pwar námpon. Am yépe kor te nomp pourouan fir nénk nánko, am támao ke mekmwaek, arák mekmwaek ankank pourouk yae-párak nonopok toukouri yak konámpon. Aenáko maok, pourou Kwaro ninik námpaok akwapea tokwae kari yak konámpon. ^{§††}

²⁰ Yumo te waeman Kraisént sumpwi napo, yámar ntia apár taokeyak konap spirit yumwan warko sámp-fákeyak mo nap te, apaerá yumo warko apárokamp aropamp paokop niamp napon? Apaeritea yumo warko nkwakwe make loaok paokopria, ²¹ nkwakwe make ankank kákánkrá wurirá paokop napon? ^{§†22} Take pourouráp lo te nomo yae fek yoronám ankankan sérar námpara, koupour kar tomore konámpono. Am lo te arop fárakapao saráp papea napan, nomwan am-paokenkria yénk i konapon. ^{§†23} Tá kare, am take pourouráp lo te námwan, námoku te wampwe pwarará, enselén loturá, nomp pourouan fopwaoka wae námpon. Aenáko, arop ankwap fárakapamp ninik te, am lo te kwapwe kare ninik ntia yonkwae kourwaok akwap námpan mpwe napon. Aenapan maok, am lo te nomwan yaewour nánko, nomo nomp pouroukamp nkwakwe make ninikan kwe-pwar mwanámp pourou mono.

Kwaro nomwan Jisasént fárámpá papámp kar

3 Kwaro yumwan waeman Kraisént fápárampea kák námpara, yumo te ankár narekamp ankankan saráp térerá sámp kipo. Am narekamp némpouk te Kraiso Kwaromp yae-párak mwae náráp sia king fek tank námpon. ^{§†2} Yumo te ankár kápae kare por narekamp ankankan saráp ninik kip. Apárokamp ankankan te niniki kwapono. ^{§†3} Yumo te sumpwi tenap niampria, Kwaromp wonae fik yakáp napo, Jisamp pourou yumwan nánkárápá yak námpon.

^{§§§4} Krais te yiráp yiki yakáp mwanap fi támao ara,

† 2:7 Ef 3:16-18 †† 2:9 Jo 1:14,16 ‡ 2:10 Ef 1:21-22 ††
2:11 Ro 2:28-29 †† 2:12 Ro 6:4-5 ††† 2:13 Ef 2:1,4-5 ††† 2:14
Ef 2:14-16 § 2:15 Kl 1:13

§† 2:16 Ro 14:1-12 §†† 2:17 Hi 10:1 §† 2:18 1 Ko 4:6 §††
2:19 Ef 4:15-16 §† 2:21 Ga 4:3-5,9 §† 2:22 1 Ko 6:13 §§† 3:1
Mk 16:19 §§† 3:2 Mt 6:33 §§§ 3:3 Ro 6:6-7; 2 Ko 5:17

nánkár wakmwaek érik korop nánko, yumo kor mént érik Kwaromp wae kwapwent korop mwanapon. †

Nomo wourékam arop yakápnámp kar

⁵ Aenámpara, yumo te má apár mekamp kwatae ninik yiráp ninik mek yak námp ankár tirá wour kipo. Ono sénamp te ará ninikan sénampon: Kokopor i konap ninik, oumnámp ninik, tá yi fek nkea ninik mek saráp kwatae ninik i konap ninik, tá ankár kwataenámp ankankan saráp ninik kárakáre konap, tá arop ankwapamp ankankan nkea kikiank i konap ninik. Am kikiank i konap ninik am te kwekár kwarén lotunap niamp ninikono. †⁶ Am taknap arop fákáre Kwaromp karwaok tukup mo i konapara, nánkár Kwaro am arop fákáre ponankoran touwe kwatae nénk nanampria nánapi tenámp. †⁷ Wokwaek te yumo kor am takap arop fákárerént paokopria ponankor am ninik takiapon.

⁸ Aeapan maok, yumo oukoumwan te ankár ponankor tirá épér kipo. Am tirá épér mwanap ninik te ará: Yonkwae pwarámp rá yopor i konap ninik, tá arop ankwapan kokwarokria, apae fek sámp-wouroump naerá ninik i konap ninik. Wouroump rá oumnámp kar sér i konap ninik te yiráp táp meknámp kánanke oukur naeane. ⁹ Yumo te yiráp ankwapyae námpén kwekári kwapon. Am te apae riteanápe, yumo manénkir sámpea paokopinap ninik kwatae wae pwarará, ¹⁰ Krai-somp wourékam ninik fek paokop napon. Kwaro yumwan wourékam arop yoro papria, mér kwapwe nénkria, yumwan yaewour nánko, maomp ninik niampi yakáp napon. †¹¹ Aenámpara, nomo am wourékam yoronámp arop te nomo ponankor wae-man ankárankamp pourouráp yakáp námpon. Aenámpara, nomo warko arakrá ninik mwareano: Nomo te mwar Grik fi, tá mwar Juda fi, yipi fárakap konap, yipi fárakap mo i konap, moumountukri kar, tá nkwakwe make fi arop, ankwapamp tére konap arop, amwar yaknámp aropono. Am te apae riteanápe, Kraiso saráp yakria, mao námoku ponankor nomo ou mek yak námpono.

Nomo ankár aropomp i konap ninikan sámp mwanámp kar

¹² Kwaro yumwan yonkwae touwea waeria náráприя nánkárápeanáko, yumo te Kwaromp arop fi yakáp napara, yumo kor ankár take pourouráp ninik sámpeaka arak kip: Yumo ankár arop ponankor yonkwae touweriaka fwapnae karia yaewour kip. Yumokunap ninik te ankár apárok sámp-anámp rá, arop sánánkar porokwe fekria maok, yumwan nkwak mak napo kor, koupon nopok mwaria yonkwae pwarámp kwapon. †¹³ Yumo ou mek nonopok kar séri tenap yak nánko te, yonkwae porokwe fekria am ninik ník mo, pwar kip. Kwar Tokwaerao yiráp kwatae ninik tirá épéri námpara, yumo kor tak kip. †¹⁴ Arop yonkwae touwe kon-

ap ninik te ponankor kwapwe kare ninikan kámákár akwapria, am kwapwe kare niniként tapokwapea, énénti tére konámpon. Ae konámpara, yumo ankár arop ankwapan yonkwae touwe kipo. †¹⁵ Krai te nomwan yonkwae porokwe sámp konámpara, kwatae ninik yak nánko, am yonkwae porokwe yak mo i konámpon. Tá ninik kwapwe fek yakáp napo te, am yonkwae porokwe ninik támao yak námpon. Kwaro yumwan wumwiria érékép nám te, yumo wae am yonkwae porokwe fek ankárankamp pourou niamp, ankárankamp ninik fek yakáp napon. Tá yumo ankár Kwarén aesiorá saráp yakáp kip. †¹⁶ Krai-somp kar te ankár yiráp ninik mek kárakáre yak nánko maok, yumo nonopok kar farákáприя maok, nkwakwe make kar kwapwe mér mwanapan saráp farákámp kip. Aeria maok, yumo ankár Kwarén 'Aesio'rá séria maok, tár kar Kwaromp Buk fekamp sámpriaka, lotu i konap tár karan kor sámpa paokopria maok, yiráp waemp kárakáre naenámp tár karan sámp kip. †¹⁷ Yumo ankank ponankor tére mwaria nap, tá kápaé kare ankank sérar nap ponankor te Jisas Tokwae Karao ninik námpaok tére kipo. Aeria maok, mao yumwan yaewour námpan ninikia Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ††

Kristen yakápnap fiouan sénámp kar

¹⁸ Koumteou yumo te yiráp poumaropao sénap karwaok paokop nap te, Kwaro nke nám fek yae-párak kare ninik napon. †¹⁹ Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touweria maok, am fárakapan kar tokwae fek séri kwapon. †²⁰ Tárápu yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaro sénap karwaok paokop kip. Am te Kwar Tokwaerao takenkri-anámp ninikono. †²¹ Naropwaryaenáp, yumo kor yiráp tárápura youpoukwap yopor saráp yakápi kwapon. Tak napo, yiráp tárápu kokwaeria yumwan warákár mo mwanape. †

Taokeyakáp konap arop ntia tére aropan sénámp kar

²² Tére konap arop yumo te yumwan taokeyak konámp aropao sénánko te, ankár mántwaok tére kip. Yumo mao warákáranoria mao nke nám fek saráp tére mwanape. Yumo ankár Kwar Tokwaeran apáприя maok, kwapwe kare tére mwanapan saráp ninik kipo. ²³ Apae kápaé kare ankank yumo tére nap te fwapnae karia kárakáre fek tére kipo. Yumo aropamp téreran tére napanápe, yiráp Kwar Tokwaeramp téreran tére napon. ²⁴ Yumo takria maok, mérenke: Krai te yumwan taokeyak konámp Arop Tokwae ara, yumo maomp tére nap fek te nánkár wakmwaek maomp firáp arop ponankoran nopok nénk nanampria nánapitenámp ankank yak námpon. ²⁵ Tá kwatae ninikinámp arop te nánkár námoku ami nám fek touwe kwatae sámp naenámp. Kwar te ankárankamp puri fek arop ponankoran yurukup i konámpon. ††

† 3:4 1 Jo 3:2 †† 3:5 Ef 5:3-5 † 3:6 Ro 1:18 †† 3:10 Ro 12:2; Ef 4:25-32 †† 3:12 Ga 5:22-23 ††† 3:13 Mt 6:14

††† 3:14 Ro 13:8-10 § 3:15 Jo 14:27 †† 3:16 Ef 5:19 ††† 3:17 Ef 5:20 §† 3:18 1 Pi 3:1-2 §†† 3:19 1 Pi 3:7 †† 3:20 Ef 6:1-3 §† 3:21 Ef 6:4 §†† 3:25 Ap 10:34

4 Arop taokeyak konap arop yumo kor ankár yiráp tére aropan kwapwe kare yae-párák kare ninik fek kipo. Yumo te wae mér napon, yumwan taokeyak konámp Kwar Tokwaerao kor yámar mek yak námpon.

Kwarén kar toropwapria yae-párák kare paokop mwanámp kar

² Yumo te ankár kar toropwap i konap ninikan kárákáre fek sámpá paokopria maok, am kar toropwapnap ninik te fwapnae karia ninik kourria Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ^{†3} Yumo ankár Kwarén sénapo, yinan kor kar farákáp mwanámp mwae kup kik-pwarano. Mámá kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan oukoumwan te wae érik korop námpon. Aenámpan maok, arop fárákáp am kar wa te monoria nap kwamp, onan fákápá páte napon. ^{††4} Yumo ankár Kwarén sénapo, ono Kwaro onan, takrá kar faráká-paerianámp ninik fek mámá mek wouroumpeyaknámp kar érik farákár nanampon. [‡]

⁵ Yumo te arop ankwap fárákáp oukoumwan Kristen mo nap nke nap fek te yiráp paokop fwapia ninik kour fek paokop kipo. Yumo ankwapan yaewour mwanap ke kwaporok pwar mwanape. ^{††6} Yiráp kar te ankár kwapwe kare nánko, arop wa mwar karrá woupwi pap mwanap karan saráp sérar kipo. Yumo ankár arop ponankoran fwapia ninik kouria yae-párák kare karan pwarokwaprá sér mwanapon. [‡]

Polo Tikikus ntia Onesimusén Kolosi mek tirá kérép-námp kar

⁷ Tikikus te Kwar Tokwaeramp tére pwar mono, ankár kwapwe kare tére konámp aropono. Mao te nomo énéki tére konámp támaonon. Aenámpantá ono man warákár tokwae nampono. Mao te ono tére namp yumwan sénaenampono. ^{†††8} Ono yumonapok man sámp-kérép namp te, yino te mokoprá yakáp námpaoeanrá yumwan farákáprá sénánko, yumo wa napo, am támao yiráp waempén kárákáre sánk nánko, warákár mwanapon. ^{†††9} Onesimus te tére kwapwe konámpantá ono man warákárampono. Mao te nomp ankwapanápara, ono man Tikikusént akwapenkria

sámp-kérép nanko, akwap nep te, yumwan mapek koropánknámp ankank ponankor farákáp nenepon. [§]

Polo Kolosi firan 'Gude' rimp kar

¹⁰ Aristarkus te yinan fákapea páte napo yak nem-pao, mao kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Tá Barnabasomp naompnáp Mak, mao kuri yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao yumonapok akwap nánko te, ono wae manénkir yumwan sériampnámp taknámp, yumo man warámp kipo. ^{†11} Tá Jisas, ankwap e te Jastus, mao kor yumwan 'Gude'rá námpon. Juda fi meknámp te, am yininkaopwe támao mwar Kristenia, onan yaewour kwapwerá téreteria arop Kwaromp firáp yakápenkria kar farákáp námpon. ^{††12} Epafras kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te Krai Jisasomp térenámp arop, yiráp nouroup támao ara, ankár Kwaro yumwan yaewouranoria arakrá kar toropwap saráp yak konámpon: 'Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria, yumo ankár arop méri yakáp konapnámp araknámpi yakria maok, Kwaromp kar te kare karonoria mér kárákáreria, yumo ankár Kwaro takenkria warákárnámp ninikaok saráp yakáp mwanapon'rá sér i konámpon. ^{††13} Ono man te waeman mér namp kwamp yumwan sér rae: Mao te térea waenámpara, yumwan yaewouria maok, tá Leodisia ntia Hierapolis mekamp aropan kor mént yae-wour námpon. ^{††14} Luk te nomp dokta kwapwe kare nomo man warákár konámpara, mao ntia Demas yumwan kor 'Gude'rá nepon. ^{†††}

¹⁵ Yumo ono 'Gude'rá namp mámá Leodisia mekamp nouroup fákáreran séria maok, Nimfa ntia sios arop maomp nap mek koupoukour konapan méntér onomp 'Gude' má sér kipo. ^{††16} Yumwan sánknamp pas má nkea fákeyakrá warko Leodisia mekamp siosén sánk kip. Tá Leodisia mekamp siosén sámp-kérép-namp pasan nopok kor nkeaka yumwan sánk mwanapon. ^{††17} Yumo Arkipusén arakrá sér kip: 'Amo Kwar Tokwaeramp tére sámpea tére nap am pwar kwapon. Ankár fwapnae karia taokeyakrá fwapi téreamp'rá sér kipo.

¹⁸ Ono Pol onokump yae fek yumwan 'Gude'rá sé-namp kar má kumwi nampono. Yumo te ankár ono kalabus mek yak nampan onan ninik kipo. Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yumont yakanoria nampon.

† 4:2 Ef 6:18 †† 4:3 Ef 6:19 ‡ 4:4 Ef 6:20 †† 4:5 1 Te 4:11-12 †† 4:6 Ef 4:29; 1 Pi 3:15-16 ††† 4:7 Ef 6:21 ††† 4:8 Ef 6:22

§ 4:9 Fm 10 † 4:11 Ap 27:2; 12:12 †† 4:14 2 Ti 4:9-12

1 Tesalonika

Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 20 yopwar niamp arake fek Polo taun Korin mek yakria, Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp siosén mámá pas kumwimpono. Arop ankwap fárakap te Polo mámá pas manénkir kumwi námprá ninik napon.

Mao yininkan yáarak námp fek taun Filipai pwarará akwapea Tesalonika mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, kápae kare arop maomp kar wawia Kristen napon. Aenapo, Juda ankwap fárakap am nkea kokwarokria Polén mwaria napo, Kristen fárakap man sámp-kérép napo, mao Korin mek akwapámpono.

Ankwap arop fárakapao am Kristen fákárean sámpá yampourou napo, am fárakapao Kwarén kárakáre fek mériaka, nonopok nounourou napan Polo wawia, Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Tá ankwap te, am Kristen fárakap 'Jisas arákarrá korop námp fek sumpwinap arop ferámp mwanap mér moria, am te mokop naenámp-on?'rá turunk napo, Polo nopok Jisas mokopia ékia man mérnáp aropan éréképea pok naenámpan érik sénámpon. Tá mao am fek sérrá, 'Yumo yae-párak kare ninik fek yakáprá nánap kip'rá sénámpon.

1 Taun Tesalonika mek yakápnáp sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano. Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ninikia yaewouria yumwan yonkwae porokwe sánk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Tesalonika mekamp aropao Kwarén méria yae-párak yakápnáp kar

² Yino te ankár kápae kare por yumwan ninikrá Kwarén aesioria, kar toropwap námp te, yiráp e kouroumpea Kwarén sér i konámpono. ³ Yino yumo Kwarén mér nap fek kwapwe kare ninik sámprá, yumo arop ankwapan yonkwae touwe nap fek táman térea waeria, nomp Jisas Krai Tokwae Karantá yépék te pwar mo napan Kwarén sénám te kokwae mo i konámpono. ⁴ Kémpiyae tárápu, yino wae mér námpon: Kwaro yumwan nouroupria náráponoria nánkáráp námpara, yumo te ankár maomp karenono.

⁵ Am fi te ará: Yino sankoropea farákápnám Kwapwe Kare Kar máte kar mwar farákáp námpanápe, mono. Máte ankár Yiki Kor Spiritao yoronám kárakáre méntér akwap nánko, yumo am kar te kare karonoria mér kare napono. Yino yumont yae-párak yakápria yumwan yaewourinámp kwapwe kare ninik te yumoku wae mér napon. ^{††}

⁶ Yumo wae Kwaromp kar wa napo, am fek yumwan kápae kare touwe korop námpan maok, yumo Yiki Kor Spiritao sánknám warákár sámpea, yino i konám ninikaok, tá Tokwae Karaoinám ninikaok napon. ^{‡7} Aenánko maok, yumo yiráp ninik kwapwe am te Kwarén mérnáp arop apár fi Masedonia ntiaka Akaia mekamp aropan yénkép napon. ^{‡‡8} Kwaromp kar yumo

farákáp nap te Masedonia ntiaka Akaia mek saráp wa mono, waeman némp-némp akwap nánko, yumo Kwarén mérnáp kar wae wa napara, yino te ampok tukupea kar farákáp mwanám tére yak mono. ^{‡‡9} Am arop fárakapao yumo mér napan yinan arakrá sér, 'Yino yumonapok tukup nánko, yumoku karerao yinan, yumo fwaprá korop naponoria warákárria yinan farákáprá, "Yino te wae kwekár kwar pwararea yiki yak konám Kwar kareaonám pok tukupria, Kwaromp tére konám arop yakáp mwaria námpon"rá séri nap'rá séri napon. ¹⁰ Te am fárakapao sérrá, 'Yumo Kwaromp Táráp Jisas Kwaro apár me mekamp fárámpá papámp te, warko yámar meknám ek naenámpria yumo yépékrá yakáp napara, Kwaromp yonkwae pwarámp wakmwaek korop naenámp mekamp yumwan Jisaso érékép námpan sénapon. ^{‡‡†}

Polo Tesalonika mek téremp kar

2 Ankwapyaie fákáre, yumoku te wae mér napon, yino wokwaek kar yumonapok tukupeaka téremp te am tére kwaporok moyak mono. ² Yumo te waeman mér napon, yino oukoumwan yumonapok korop mo, Filipai mek yakáprá tére nám fek, yinan touwe sápria yinan wouroump napono. Aeapan maok, yino yumonapok korop nám fek te, Kwaro yinan kárakáre sáp nánko, arop ponankor yinan taokorapan kuri, kwepwararea pirikimp mono, kárakáre fek fokopeyakáprá yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápnámpon. ^{‡‡‡3} Yino yumwan Jisasén mérenkria farákápnám kar máte yino ankwap ninik mek yak nánko, poupwékápria épérépnám ninikaokria farákápnám kar mono. ⁴ Kwar námoku yinan nkea younkoupia sérrá, 'Fwap náráp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap' ri tari námpara, yino am kar táman farákáp námpon. Apae

† 1:2 Fl 1:3-4 †† 1:5 1 Ko 4:20 ‡ 1:6 2 Te 3:9

‡† 1:7 1 Pi 5:3 ‡‡ 1:8 Ro 1:8 ‡‡† 1:10 Mt 16:27 ‡‡‡ 2:2 Ap 16:19-24

aropao yinomp tére nkea warákár mwanapria tére námpanápe. Kwaro námoku yinomp ninik youroukou-pia mao saráp yino térenámp warákár naenámp. ¹⁵ Yumo te wae mérapono: Yino te yiráp ankank sámp mwaria kikiankrá kar porokwerá kar farákáp mono. Kwar námoku yinomp ninik mek youroukou-pia mér námpon. ¹⁶ Tá kare, yino te Kraisomp aposel yakáp námpan maok, yino te yumo, tá arop ankwap fáráká-pao kor yinan e tokwae sápenkria tére mono. ¹⁷ Yino yumont yakria yumwan taokeyak námp te éntupworo tárápuan porokwe fek taokeyak námpnám araknám námpon. ⁸ Yino te yumwan yonkwae touwe námp kwamp maok, yino yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar má farákáp námpon. Am táman saráp mono. Yino te yumwan yaewourrá sumpwi mwanámp nánap námpon. Am te apae riteanápe, yumo yinomp nouroup kar yakáp napantá námpon.

⁹ Ankwapyae tárápu, yino yumont yakáp námp fek kápae kare térea wae námp te yumo wae mér napon. Yino te 'Yinan fir sápenk'rá sérantá námp kwamp, yinoku kor Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria maok, yinokump ankank mént térerá paokopria, wae fek, tá kumuruk kor mént térea wae námpon. ¹⁰ Yumo te waeman mér, tá Kwaro kor yino Kwarén mérnáp arop yumwan tére námp te wae mér námpon. Yino am yumwan yaewourrá térenámp ninik te yae-párak kareria yiki kukur námpara, kwatae ninik moi námpon. ¹¹ Yumo te waeman mér napon, naropworo náráp tárápuan taokeyakrá fwapokwap i konámp-nám taknám, yino kor yumwan ankákárankrá yiráp ninik fwapokwapria, kárakáre sámpenkria farákáprá sénámpon. ¹² Kwar te yumwan mao náráp firáp taokeyak námp mek koropeaká nomont yámar mek wae kwapwe sámp mwanapria wumwi námpon. Aenámpara, yino yiráp ninik mek kárakáre sánkria fop-waokrá, 'Ankár Kwaromp ninik pwi yaknámpaok saráp paokopenk' ria sénámpon. ¹³

Tesalonika mekamp Kristen fákárerá Kwarén méria kárakáre fek fokopeyakápnáp kar

¹³ Tá yumo yino Kwaromp kar farákápanko wawia mér napantá, yino Kwarén aesiorá saráp yakáp konámpon. Am yumo sámpnáp kar te aropamp kar ni-ampán sámp mono, Kwaromp kar kare karan wa napa-para, am kar támao Kwarén mérnáp arop fárákáp yiráp ninik mek tére kárakáre námpon. ¹⁴ Onomp ankwapyae fákáre, yumo te Judia mek yakápnáp sios fákáre Krais Jisasén méria, Kwaromp koumteouráp arop fárákáp yakápiap niamp napon. Am fárákáp te Ju-da fákáreramp yae kor fek touwe sámpap niamp, yumo kor taknám yiráp némpoukamp arop ankwap fárákápamp yae kor fek touwe sámp napon. ¹⁵ Am Ju-da fi te profet fákáreran tirá wouritea, tá Jisas Tok-waeran sámp-wouroumpea napan, yinan kor yérépe napon. Am taknáp ninik te Kwaro warákárnám ninik

kwe-pwararea, kápae kare aropán kor yopor napon. ¹⁶ Am fárákáp te yinan kor arop ankwap firan Kwaro warko érékép naerianámp kar farákáp mwarianánko, mwae kákar napon. Am tak nap te, kápae kare por takrá tukup napo, am fárákápamp kwatae ninik akwapea tokwae kari yak nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp am fárákápamp pourouk koroepa yakanoria napon. ¹⁷

Polo warko Tesalonika mek akwap naeria ninik tok-waenámp kar

¹⁷ Aeno ono yinoku tére námpan sénae rae: Onomp arop fákáre, yino yumont yakáp mwarianánko, Juda fi-rao yinan yérépeapo, yino fae tákáre ke fek yumwan pwar korop námp fek yino kweri tárápu arákari námpon. Karenó, yino te yiráp pourou kare nke mwanámpan maok, yinomp ninik te yumont yak námpon. Aeria yino yumwan koropá nke mwaria kárakárerá mwae kup oupourouk námpon. Onoku kor korop naeriaka nkwakár korop nae, makár korop naeriaka, ninikrá yárák nanko, Satano yinan taokorámpon. ¹⁹ Nánkár nomp Tokwae Kar Jisas éknám ke fek te, apae ankankao yinan yaewour nánko, kárakáre fek fokopeyakria, mao nke námp fek warákár mwanámpon? Yino te apae ankank maonámпок santukup nánko, am támao yino yae-párak tére námp yéknép naenámp? Yino am tére námp fek sámp mwanámp te yumo támaono. ²⁰ Ye, yumo támao maok yinomp e tokwae sámpria warákár mwanámp támaono.

Polo Timotin Tesalonika mek sámp-kérépnám kar

3 Yino yumonapok korop mwarianámpao, mapek saráp yakrá yépek te kokwae námpantá, Sailas yino mwar Atens mek mamek yakriaka, ² yino yiráp nouroup Timoti sámp-kérép nenko, akwapea yumo Kwarén mérnáp yaewourria kárakáre nénkanoria nempon. Mao te yinont Kwaromp téreria Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp aropono. ³ Takria yumo ankwap fárákáp, arop ankwap fárákápao yumwan nkwakwe make sokoro napo, am táman nkea apápriaka Kwarén mér napan pwarantánoria nampon. Yumo te wae mér napon, am te Kwaro yumo am táman sámpenkria ninik námp támaono. ⁴ Yino yumont yakriaka 'Yumwan wakmwae nkwakwe make sokoro mwanap'rá sérimp te, am támao yumwan kare korop nánko, yumo wae mér napon. ⁵ Aeria námp kwamp, ono te warko yépek mono. Ono Timotin sámp-kérép nanko, akwapá yiráp mér nkea warko arákarrá koro-pea onan sénaenámpria nampon. Satano yumwan kwekár nánko, yino tére námp kwaporok akwapá moy-akantáno. ⁶

† 2:4 Ga 1:10 †† 2:5 Ap 20:33 † 2:6 Jo 5:41,44 †† 2:9 1 Ko 4:12 †† 2:11 1 Ko 4:14 ††† 2:12 Fl 1:27 ††† 2:13 Ga 1:11-12 § 2:14 Ap 17:5

§† 2:15 Ap 2:23 §†† 2:16 Ro 1:18 §‡ 2:19 Fl 4:1 §†† 3:1 Ap 17:15 §† 3:3 Ap 16:1; 2 Ti 3:12 §† 3:4 Ap 14:22 §§† 3:5 Fl 2:16

Timoti kar kwapwe sankoropá sénánko, Pol warákarimp kar

⁶Tá Timoti wae arákarrá koropea yinan yumo Kwarén mérnáp kar kwapwe, tá aróp ankwapan nounouroup i konap niníkan farákáp námpon. Tá mao yinan sérrá, “Yumo yinan niníkria warákárria yinan nke mwaria niník nap te, yino kor yumwan nke mwaria niníkimpnám taknám napon.” ^{†7} Ankwapyae fákáre, yino te nkwakwe make niník kápae sámprá yakáp námpao maok, yumo mér kárákáre fek yakápnáp kar wa nánko, am támao yinan kárákáre sáp námpon. ⁸Yino te wae mér, yumo Tokwae Karént koumpea kárákáre yakáp napo maok, yino kor yumwan nkeaka yiki yakáp námpon. ⁹Yino te Kwarén sér mwaria yumwan niníkria warákár tokwae námpon. Aenámpara, yino te am warákárnám niník fek táman Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konámpono. ¹⁰Yino te yumwan nke mwaria te ankár wae fek, tá kumuruk kor Kwarén sér saráp yak konámpon. Yumo Kwarén mér nap pwi mo nánko te, yino warko yaewouránko, yumo fwapia mér karenkria námpon.

¹¹Yinomp niník te, nomp Naropwar Kwar ntiaka nomp Jisas Tokwae Karao námoku yinan fwap éréképea yumonapok tirá kérép keponoria nempon. ¹²Yinomp niník te, Tokwae Karao yumwan yiráp niník mek aróp ankwapan nounouroup mwanap niník kák nánko, top-pwarámpá yakanoria námpon. Aenángo maok, yumo nonopok nounouroupria, ankwap fárákapan kor nounouroup napo, yino yumwan nounouroup i konámpnám taknám tokwae kari yak naenámp. ¹³Yinomp niník te, Kwaro yumwan takriaka kárákáre sánk nánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas warko náráp aróp ponankor éréképrá ék nám fek te, yumo nomp Naropwar Kwaro nke nám fek yiki kukur yakápria maok, mao nke nám fek nkwak maki nap yak mo naenámp. ^{††}

Kwaro warákár naenámp niamp niníkaok paokop mwanámp kar

4 Ononamp fákáre, yumo Kwaro warákárnám kwapwe kare niníkaok paokop nap te, yino wae yumwan ponankor am niník yénki námpara, yumo ampaok paokop napon. Aenapan maok, yino oukoumwan yumo ankár kánámpár takrá yakáp mwanapria, Jisas Tokwae Karamp e fek yiráp niník mek kárákáre sánk námpon.

²Yumo te wae mér napon, yino yumwan farákápnám ponankor kar máte Jisas Tokwae karamp niníkaok farákáp námpono. ³Kwaromp niník te arak námpon: Yumo ankár kokopor i konap niník te pwarearea, yiki kor niník fek yakápenkrá niník námpon. ^{†4}Aeria maok, yupuráp aróp yumo ponankor ankár yumokuráp yupurént saráp yakápnáp niník te yiki kor yae-párák kare yakáp i konap niník fek yakáp kíp. ^{††5}Yiráp niník te Kwarén mér monap aróp niampia

kokopor niníkan kikiankrá paokopi kwapono. ^{††6}Yumo te yiráp ankwapnápén, mao te Kristenara, onan yopor mo, fwaponoria maomp yupurént kwatae niníki kwapono. Am taknap aróp fárákapan te Kwar Tokwaerao touwe tokwae kwatae sánk naenámp. ⁷Kwaro nomwan wumwiria érékép nám te apae am kokopor niníkaok paokopenkria ninámpanápe, mono.

Mao nomwan wumwiria érékép nám te, ankár yiki kor niník fek yakápenkria ninámpon. ^{††8}Aenámpara, kar yino farákáp nánko, aróp am kar ták-sinámp te, mao te aropan younkwe sir mono. Kwarén younkwe sinámpon. Am Spirit Kwaro nénk nám te kwaporok spirit mwar mono. ‘Ankár Yiki Kare Spirit’rá sér i konapono. ^{††}

⁹Ono te yumo nonopok yiráp ankwapyaenápn nounouroup i konap niníkan kumwi mono. Am niník te Kwaro yumwan wae yénk nánko méri yakáp napon. ^{††10}Yumo te waeman ponankor Masedonia mek

mwaekamp Kristen ankwapyaenápn fárákapan takrá nounouroup napo, yino wawiaka yumwan kárákáre fek sérrá: Yumo te ankár am niník fek saráp yakáp napo, támao tokwae yak kuno. ¹¹Yumo te ankár yino wokwaek séri námpnám taknám sánánkar tankápra yumoku tére mwanap niníkan sámpea kárákáre kipo. Ankwapamp térean énonkouprá sérari kwapono. Yumo ankár yumokuráp yae kor fek téreria maok, yumo fwap yumoku taokeyakáp mwanapono. ^{††12}Aenapo maok, yiráp ankank wae yumwan pwi nánko, yumo aróp ankwapan ‘Yinan yaewourria fir sápenkrá sér moria maok, Kwarén mér monap aróp nke nap fek yae-párák kare paokop napo, am fárákapao yumonap niník táman nkeaka warákár mwanapono. ^{†††}

Jisas Tokwae warko ékria nomwan fápárámpá kák naenámp kar

¹³Yinomp aróp fákáre, yinomp niník te yumo aróp sumpwi nap fek épérép te mono, fwapia mérenkria námpon. Takria yumo Kwarén mér moria warko ferámp mwanap ke yépék mo i konap arópao i konapnám yonkwae touwe kéképrá éménka wae mwanape. ^{††14}Jisas sumpwiaka warko fárámp nám te nomo wae mér námpon. Taknám warko Jisas apárok ék nám fek te Kwarén mériaka sumpwinap aróp te Kwaro warko Jisasént éréképá korop naenámp.

¹⁵Yino Jisas Tokwae Karao naenámp karan yumwan farákáp nám te ará: Tokwae Karao koropnám ke fek te nomo oukoumwan yiki yakápnám aróp te sumpwinap aropan mekia tukup mono. ^{††16}Kwaro tékén wumwi kar fek sénánko, wur fokop napo, am fek ensel tokwaerao tékén wumwi nánko, Jisas Tokwae Karao námoku yámar meknám warko ék nám fek te Kwarén méria sumpwinap aropaomékir ferámp mwanapono. ¹⁷Am tak nap fek maok, nomo oukoumwan yiki yakáp nám nomwan kuri Jisas Tokwae Karao am fárákapént éréképea koumwe mek

† 3:6 Ap 18:5 †† 3:13 Fl 1:9-10 † 4:3 1 Pi 1:16

†† 4:4 1 Ko 6:13,15 †† 4:5 Ro 1:24-28 ††† 4:7 1 Pi 1:15 ††† 4:8 Lu 10:16 † 4:9 Jo 13:34 †† 4:11 Ef 4:28 ††† 4:12 Kl 4:5 † 4:13 1 Ko 15:20; Ef 2:12 ††† 4:15 1 Ko 15:51-52

pokeanángo maok, am fek nomo Kwar Tokwae Karan kikipia maok, nomo méntér yámar mek yakápi-yakáp mwanámpon. ¹⁸ Ae mwanámpara, yiráp ankwapyaenápo ninik mek kárakáre sámpea warákár fek yakápanáponorá ankár máamá kar farákáp kipo.

Nomo ankár Jisas Tokwae ék naenámp keran nánaprá yakáp mwanám kar

5 Jisas ék naenámp ke te, oukun naenámp aropao kumuruk e-poup korop konámp niampono. Am te yumoku wae mér napara, yino am ankank korop naenámp ke te sér mono. ¹³ Ae naenámp maok, arop ankwap fárakapao sérrá, “Oukoumwan te kwapwe kare kenono. Fwap yae-párak yakáp mwanámpono.” Aerá ninik napo, am ke fek táman yupurao táráp tank naeria arokwap konámp niamp, faokor mwanap touwe tokwaerao am fárakapan koupour korop nánko te, wouroukoup mwanap pourou mono. ^{††4} Aeno onomp kémpiyae fárakap, yumo te apae kirikip mek yakáp napan oukun arop korop nánko, korokop konapnám taknám, am yae korop nám nkerá korokop mwanapanápe. ⁵ Yumo ponankor yámar ntiaka wae kwapwe fekamp aropon. Nomo te kirikip nti kumurukamp arop mono. ⁶ Aenámpara, nomo arop ankwap fárakapao pamp i konapnám araknám pamp mwareano. Nomp yi te ankár firékarea yak nánko, nomp ninik te ankár érik karaok farákárano. ⁷ Nomo te waeman mér námpono, arop pamp nap te kumuruk pamp i konapon. Tá arop kwatae ént fáritea mánmánrá paokop konap te kumuruk i konapon. ⁸ Aeno nomo te wae fekamp aropara, nomo te ankár érik karaok farákár nánko, ankank youroukoupia mér mwaro. Nomo Kwarén mérnám ninik ntiaka aropomp i konámp ninik te káraenámp yirimpea paokopria maok, tá Kwaro nomwan warko érékép naenámpria kárakáre fek yépékrá yakápnám ninik te, kaparáp koumpnám araknám me korok woukwapea paokop mwanámpon. ^{††9} Kwaro nomwan nánkáráp nám te nomwan yopor nanampria nánkáráp moi námpono. Nomp Jisas Krai Tokwaerao nomwan warko érékép naenámpria nánkáráp námpono. ¹⁰ Jisas te nomwan yaewourrá sumpwi námpara, nomo oukoumwan yiki yakáp nám, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo fwap méntér yiki yakáp mwanámpon. ^{††11} Ae mwanámpara, yumo te nonopok yaewour naenámp kwapwe karenám kar sérar nap te, ankár yumoku oukoumwan napnám maknám, nonopok waria kárakáre sámpria warákár mwanapon. ^{†††}

Kwaro yaewour nánko, kwapwe kare ninik fek tére mwanap kar

¹² Ankwapyae fákáre, yino yumwan sénámp te ará: Kwaro, sios yumwan taokeyakápenkria arop páte námpara, am fárakapao yumwan taokeyakápria yiráp ninik fwapokwap i konapara, yumo te ankár am fárakapamp

† 5:1-2 Mt 24:36; Mt 24:40-44 †† 5:3 Lu 21:34-36 ‡ 5:5 Ef 5:8-9 †† 5:8 Ef 6:14,17 †† 5:10 Ro 14:7-9 ††† 5:11 Ju 20-21

yae ankore mek yakáp kipo. ^{†††13} Yumo te am tére nap táman ninikria maok, yonkwae kárámprá am fárakapan warákárria, énéngi ankárankamp ninik fek yakáp kip.

¹⁴ Ankwapyae fákáre, yino yumwan kar kárakáre kare fek sénámp te, arak kipria námpon: Yumo te arop kokwaerá paokop nap warko éréképea fwapokwapria maok, tá arop ankwap fárakapao kor apáprá paokop napan kor taknám, kárakáre sámpanáponoria yaewourria maok, tá ankwap fárakap fwapia kárakáre mo napan kor mént yaewour, tá arop ponankoran kor sánánkar porokwe fek tére kipo. [§]

¹⁵ Yumwan kwatae ninik napo yumo nopok kor kwatae niniki kwapon. Yumo ankár yiráp ankwapyaenápen kwapwe kare ninik fek saráp sérarrá paokopria yaewouria maok, arop ponankoran kuri ankár tak kip. ^{§†}

¹⁶ Yumo Krai Jisasént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan takenkrianám ninik te ará: Yumo ankár warákár saráp yakáp, tá yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp, tá yumwan apae-apae ankank korop námpan kor, ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ^{§††} ^{§†} ^{§††}

¹⁹ Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek tére naerianám man taokor kwapon. ²⁰ Yumo te arop Kwaro maomp ninik mek sánknám profet kar farákáp nánko te, man kokwaroki kwapon. ²¹ Aeno yumo te ankár arop ponankor yumwan farákápnáp kar am youroukoupia, kwapwe kare ninikan sámpria maok, ^{§†22} ponankor nkwakwe make ninik kwatae nám te ankár kwe-pwar kipo.

Kar pwarnám mwaekamp kar kánanke

²³ Yonkwae porokwe fi korráp Kwaro yumwan fwap ponankor yiki kukurrá kák naenámp. Mao námoku yiráp waemp, yiráp ninik, yiráp pourou taokeyak nánko maok, nomp Jisas Krai Tokwae Kar warko arákarrá ék nám fek nkwak maki nap yak mo, kwapwe kare yakáp mwanapon. ²⁴ Kwaro námoku yumwan wumwiria érékép nám te, yumwan kwaporok pwar mono. Mao námoku sérinám ponankor karwaok i konámpara, fwap tak naerámpon. ^{§†}

²⁵ Yumo ‘Kwaro yinan yaewourano’rá sér kipo. ²⁶ Yumo Kristenao i konap ninik fek yiráp ankwapyaenáp fárakapan ponankor nounourouprá yae koukoupwiyak kipo.

²⁷ Máamá karan Kwaro onan sáp námpan ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo má pas fekamp kar má yiráp ankwapyaenáp fárakapan ponankor farákáp kipo.

²⁸ Ono ninik namp te, Tokwae Kar Jisas Kraiso námokuráp ninik fek ankár yumwan yaewouranoria nampon.

††† 5:12 Hi 13:17 § 5:14 2 Te 3:6,11,15 §† 5:15 1 Pi 3:9 §†† 5:16-18 Fl 4:4 §† 5:16-18 Lu 18:1 §†† 5:16-18 Ef 4:30 §† 5:21 1 Jo 4:1 §† 5:24 2 Te 3:3

2 Tesalonika

Mekia Akwapnám Kar

Polo Korin mek yakria am yopwar fek táman ankwap pas kumwia Tesalonika mek yakápnap siosén sámp-kérép.

Ankwap fákáreao Polonámpok kar kéréprá arakrá sér: Tesalonika mekamp sios fákáre 'Jisas Krai te wae má apár mek warko ék tenámpono' ria ninik tokwae napon. Aenapantá maok, Pol, Sailas, Timoti makia am fárákapamp ninik fwapokwapria pas kumwi napon. Polo sérrá, "Am yae te korop mo, sikono." Aeria maok, nánkár Jisas ék námp fek koropánk naenámpan ankanan am fek kumwi námpono.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koum-teouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia, yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano.

² Yino ninik námp te Naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Polo Kwarén aesio rimp kar

³ Ankwapyae fákáre, yino te kápae kare por yumwan ninikria Kwarén 'Aesio'rá sér i konámpon. Yino yae-párák tak námp te, apae riteanápe, yiráp mér kárákáre kareria, yumo ponankor ankákárank arop ankwap fárákapan warákár kare napo, am ninik akwapea tokwae kari yak námpan námpon. ⁴ Yumo tak napantá maok, yino tukuprá Kwaromp sios fákáre ou mek yiráp e sakap konámpono. Yino arakrá sér, 'Tesalonika mekamp sios te Kwarén mér napara, man yorowar napo, nkwakwe make touwe korop námpan kor, mao mér kárákáre napara, kárákáre fek yakáp naponó'rá warákár-sér i konámpon. ^{††}

Kwaro nomwan yae-párák kare ninik fek yurukup naenámpan kar

⁵ Yiráp am ninik Kwaro nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te náráp yae-párák kare ninik fek nomp ninik younkoup konámpono. Yumo Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan téreria, am fek touwe sámp nap táman, Kwaro yumwan am mek yakáp mwanap pwi kare pap naenámpon. ⁶ Kwaro náráp yae-párák kare ninik fek yurukup naenámpan te ará: Yumwan touwe tokwae sánk taeri nap aropan te nopok touwe tokwae nénk naerámpon. ⁷ Nánkár Jisas Tokwae Karao yámar meknámpan ensel kárákáre éréképea yaomwi tokwaerént érik ék námp fek maok, yumo sámpnap touwe am fwapia pap nánko, yumo yae-párák yakáprá, nomo énénti yae-párák anepérrá yakáp mwanámpon. ^{†††} Nánkár am ke fek maok, Kwarén mér moi nap, tá

† 1:3 1 Te 1:2-3 †† 1:4 1 Te 2:19-20 ‡ 1:6 Ro 12:19

nomp Jisas Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar wawia mántwaok paokop moinap aropan touwe tokwae kwatae nénk naenámpon. ^{†††} Jisas éknámpan yae fek maok, am fárákapao sámp mwanap touwe te Kwar Tokwaeramp wae kárákáre tokwae fek Kwaromp won-ae fik yakáp mon, panek yakápria maok, touwe tokwae sámpna nap te, ankár taki yaká yakáp mwanapon. Aeno arop Kwarén méria mént yakápnap fákárerá maok Kwaromp e sakapria, ponankor man warákárapo, yumo kor énénti tak mwanapon. Am te apae riteanápe, Kwaromp karan farákápnap nánko, yumo wawia 'Karenó' riaka méri napara napon. ^{†††}

Polo Tesalonika mekamp aropan kárákáre sánkanoria Kwarén sérimp kar

¹¹ Yino te am yumo Kwaromp e sakap mwanap táman ninikria maok, ankár nomp Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap saráp yakáp konámpon. Yumo Kwaro yumwan wumwiri námpaok paokop napan, yino ninikia, Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo am wumwiri námpaok paokop mwanap pwi kare yakano-ria Kwarén sér i konámpon. Yino te Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, yumo ponankor kwapwe kare tére mwaria ninik nap te, fwap yae-párák téreria, yumo Kraisént mér nap fek tére ponankor fwap tére mwanaponoria Kwarén sér i konámpon. ^{†††} Yumo am taknap ninik fek táman yumo nomp Tokwae Kar Jisas-omp e sakap napo, tá mao kuri yiráp e sakap naenámpon. Nomp Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Krai mao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yumo fwap am ankank tak mwanapon. ^{†††}

Kwaromp kar ták-sinaenámpan arop korop naenámpan kar

2 Ankwapyae fákáre, oukoumwan yino nomp Jisas Krai Tokwae Kar warko arákarrá ék nánko, Kwaro nomwan Jisasént ankára mek koupoukour naenámpan yumwan má kar arakrá sér mwarianeano: ^{†††} Ae te arop ankwap fárákapao yumwan sérrá, "Jisas Tok-

†† 1:7 Mt 25:31 ††† 1:8 Mt 25:41; Ro 2:8 †††† 1:9-10 Mt 25:41,46; 2 Pi 3:7 †††† 1:9-10 Kl 3:4 § 1:11 Kl 1:10 ††† 1:12 1 Ko 10:31 †††† 2:1 1 Te 4:13-17

wae Karamp yae te wae korop námpon!" Am te 'Arop profet kar séri námp'rá sér, tá 'Arop farákáprá séri námp'rá sér, tá 'Yino pas fek kumwiaka séri námp'rá sér. Arakrá sérar napo te, yumo am kar wará koupour kar kokorokoria, yiráp yae-párak yurukup i konap yonkwae kour pwar mwanape. ³ Yumo te arop ankwapao yumwan nkwakwe make kar sérarrá poupwékáp napo, kare kar napan mpweria wawi kwaponó. Am yae te kwaporok korop mono. Manénkir te nomo nke nángo, kápae kare arop námokunap sokororá Kwaromp kar ták-sirirá paokop napo maok, tá Kwaromp kar ták-sir i konámp arop ankáránk érik korop naenámpón. Wakmwaek Jisas Tokwae Kar éknámp ke fek te am arop te yaomwi tokwae mek pik naenámpón. ¹⁴ Mao arop lotu i konap ankank ponankor, tá arop Kwaromp ankankrá ninik nap ponankor kwe-sirarea, námokuráp eran narek papria, Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapá tankria sérrá, "Ono támao ono Kwarono." ††

⁵ Ono wokwaek yumont yakamp fek, yumwan am kar táman sériamp te yumo te ník mo nap nie? ⁶ Yumo te am ankank am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop oukoumwan taokorámp te wae mér napon. Nánkár Kwaro pátenámp yae fek am kwekáp arop érik korop naenámpón. ⁷ Kwaromp lo ták-sinaenámp te kánánkámp térerá yak námpon. Mao te kánánkámp térerá yakrá akwapea nánkár am mwae kákarnámp arop ér-sakwapnámp ke fek naenámpón. ⁸ Am ke fek táman am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop te Satanomp kárakáre fek érik korop nángo maok, Jisas Tokwae Kar ékria man náráp táp mekamp ouwipár fek porokwap-pap naenámpón. Tá mao náráp wae tokwaent érik korop námp fek am lo ták-sinámp aropan am wae támao kwatae pap naenámpón. ⁹ Mao Satanomp kwekár ninik fek nkwakwe make kárakáre, tá maomp kárakáre yénknámp kwekár ankank yoro nángo, arop ponankor am táman nkea kokorokor mwanapon. ¹⁰ Mao nkwakwe make kwatae ninik fek kwekáránko maok, nánkár faokor mwanap arop am kar wawiaka karenorá mwanapon. Am arop fárakap te Kwaromp karan warákár napo te, Kwaro fwap warko érékép naenámpán maok námoku monoria pwar napon. ¹¹ Aenapantá maok, Kwaro am Satanomp kárakáreráo am fárakapan kwekáránko, am kwekár kar táman méranáponria pwarari námpon. ¹² Aenángo maok, arop ponankor kare kar karan mér moria pwarará maok, nopok kwatae ninikaokria am táman saráp warákáránkinap arop fárakap te Kwaromp kot mek touwe kwatae sámp mwanapon.

Tesalonika mekamp aropan Kwaro warko érékép naenámp kar

¹³ Aeno ankwapyae fákáre, Kwar Tokwaerao yumwan warákárámpantá yino ankár yumwan Kwarén 'Aesio'rá sénámpón. Kwaro wokwaek kar yumwan warko érékép nanampria nánkáráp tenámpara, Yiki Kor Spiri-

† 2:3 2 Te 2:8 †† 2:4 Dan 11:36; Mt 24:5 ‡ 2:9 Mt 24:24; Yé 13:13

tao yoroianánko, yumwan Kwaromp arop fi arákarea-ka, tá yumo ankár Kwaromp kar kare wawia karenorá sénapo, Kwaro am ninik fek táman yumwan warko érékép námpon. ¹⁴ Maomp ninik te yumo ankár nomp Jisas Krai Tokwae Karamp wae tokwae ntia kárakáre tokwae mek yakáp mwanaprianánko, yino yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp námp fek Kwaro yumwan wumwiria warko érékép námpon.

¹⁵ Ankwapyae fákáre, aenámpara, yino yumwan Kwaromp kar kápae kare farákáprá, kar fek sérrá, pas fek sénámp kar te, máte kare karonó. Yumo am táman ankár méria kárakáre fek fokopeyakáprá ampaok kipo. ‡

¹⁶ Nomp Tokwae Kar Jisas Krai ntiaka nomp Naropwar Kwaro nomwan warákárria námokuráp ninik fek nomp ninik mek yaewour nepo, nomo kárakáre sám-prá warákárrá yakáp námpon. Tá mao nomp méran yaewour nángo, nomo Kwaro nomwan fwapokwap kar naenámpán yépék námpon. ¹⁷ Aenámpara, yino ninik námp te, Kwaro yiráp ninik mek kárakáre sánkria yaewouránko, yumo ponankor kwapwe kare ninikaokria kwapwe kare karan saráp sérarenkria námpon. ‡‡

Yumo ankár Kwarén sénapo, 'Yinan yaewourano'rá sériap kar

³ Ankwapyae fákáre, yino warko ankwap kar sénámp te ará: Yumo ankár Kwarén kar toropwap napo, Kwaro yinan yaewouránko maok, maomp karao kor ankár némp-némp koupour akwapeaka tokwae yak nángo, mao yumo ou meknámp e tokwae sámp námp niamp, take pourouráp e tokwae sámp naenámpón. ² Yumo wae mér napon, kápae kare arop oukoumwan Kwarén mér mo napara, yumo Kwarén kar toropwap napo, kwatae ninikráp arop yinan mwaria napo, mao yinan yaewour naenámpón. ‡‡

³ Aeno Kwar Tokwae te nomwan yaewour naerámp te pwar mo i konámpara, fwap yumwan kárakáre sánkria taokeyak nángo, Satan te yumwan éréképá akwap mo, fwaponó. ⁵⁴ Tokwae Karao yinan ninik sámp nángo, yino yumwan wae arakrá mér námpono: Kápae kare ninik yino yumwan 'Térenk'rá séri námp te, yumo wae takrá tére napara, nánkáráp kor yumo fwap takrá tére mwaria napon.

⁵ Yinomp ninik te Tokwae Karao yiráp ninik ékékép nángo, yumo Kwaro arop fárakapan warákár kare konámp ninik mér kareria maok, Kraiomp touwe sámpa kárakáre fek fokopeyak konámp ninikan kor mér karenkria námpon. ‡†

Ponankor aropao tére mwanap kar

⁶ Ankwapyae fákáre, nomp Jisas Krai Tokwae Karao yinan sénánko, yumwan kárakáre fek sérreano: Arop ankwapao tére moitea kokwaenámp ninik fek yárikri-aka yino yumwan farákápnámp kar ampaok yárik mo, pwar nángo te, yumo kor mént paokopria mántwaok

‡† 2:13 Ef 1:4-5; 1 Te 1:4; 1 Pi 1:2 ‡‡ 2:15 Ro 8:30; 1 Ko 16:13 ‡‡† 2:17 2 Ko 1:3; Hi 13:21 ‡‡‡ 3:2 Ro 15:30-31; Ef 6:19 § 3:3 Jo 17:15 §† 3:5 Hi 12:2

mwanape, ankár panek yakáp kipo. ¹⁷ Yumo te ankár yinomp ninikaok paokop mwanap wae mér napon. Wokwae kar yino yumont yakápámp fek te, yino kwaporok tankáp moimpon. ⁸ Yino te fir ankwap yiráp yaekamp kwaporok sámpea fár moimpon. Yino ankár mani fek saráp sámp konámpon. Yino ankár yinoku kor yámaraok kumuruk kor yinokump yae fek térea waeria maok, yumwan 'Fir sápenk' ria kar sér moimpon. ^{†19} Yino te yumwan Kwaromp kar farákáprá térea wae námpara, 'Nopok fir sápenk'rá sér mwanámpan maok, yino te takrá sér mono. Yino mak nánko maok, yumo yinomp ninik man nkea yumo kor mántwaok takrá tére mwanapria ninámpon. ¹⁰ Yumo te wae mér napon, yino wokwae yumont yakria yumwan sánkámp lo kar te arakrá sérimpon: Arop námo tére te monoria námp te, mao fir sámpá fár mono.

¹¹ Am te apae riteanápe, yino wa nánko, arop ankwap fárákap tére mo, kwaporok párák yakápria ankwapao térenap ankankan énonkouprá sérarrá paokop napantá sénámpon. ¹² Oukoumwan te yino Jisas Kraiss Tokwae Karamp e fek am taknap arop fárákapan kar kárakáre fek arakrá sénámpon: Am fárákap te ankár fwapi tankáprá téreteria maok, fwap námoku taokeyakápria fir sámp mwanapon. ^{‡13} Aeno

† 3:6 1 Te 5:14 †† 3:8 1 Te 2:9 ‡ 3:12 1 Ko 15:58; Ga 6:9

ankwapyae fákáre, yumo kwapwe kare ninik fek tére nap te kokwae kwapono.

¹⁴ Táte arop ankwapao yino kumwinámp pas fekamp kar ponankor má mériaka mántwaok yarak mo nánko te, yumo am aropan fwapia mérria, man kwaporok pwate napo, námoku mwar yakriaka námokunámp ninik am mériaka pwarápe naenámpon. ¹⁵ Yino te yumwan, mao te nomo man yopornámp aroponorá ninikia pwar kipria sér mono. Yinomp ankwapnáprá ninikria maomp ninik fwapokwap kipo.

Polo Tesalonika firan 'Gude'rá sénámp kar

¹⁶ Tokwae Kar te yonkwae porokwe fek yakáp i konap ninik fi kor ara, onomp ninik te, nkwakwe make ankank korop námpan kor, mao yumwan yonkwae porokwe nénk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. Mao te ponankor yumont yakanoria nampon. ^{‡†}

¹⁷ Pol onoku yumwan 'Gude'rá kumwi rae. Ono ankár onomp pas ponankor pwar námp fek onokump yae fek mámake pourouráp kar kumwi konampono. [‡]

¹⁸ Ono ninik namp te, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiss námoku ninikia yumwan yaewouranoria nampon.

‡† 3:16 Jo 14:27 ‡‡ 3:17 1 Ko 16:21

1 Timoti

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 33 yopwar niamp arake fek, Polo má má pas Timotimpor kumwia sánkámp. Timoti te provins Galesia mekamp taun Listra meknámp koropnámp arop tár-ménkino. Maomp naropwar te Grik fi, tá maomp éntupwar te Juda fi mekampono. Wokwaek Polo Kwapwe Kare Kar farákápámp fek Timotin warámpea yárákimpan maok, wakmwaek te Timoti Efesus mekamp sios taokeyak nánko, Polo má pas kumwia sámp-kérépámp. Timoti te ankár arop ankwap fárákapao Kristen fákáreramp mér kwatae papantá 'Fwapi taokeyakria Kwaromp ninikaok mwanap'rá sénámp. Tá ankwap tokwae kar ankank te, 'Timoti ankár am mekamp sios mek tére mwanap yae-párak kare arop yoroi papamp'rá sénámp. Tá Timotin kor 'Ankár Jisas-omp térenap arop kwapwe kare yakamp'rá sénámp.

1 Ono Pol, Timoti amonapok kar kérép rae. Kwar ntiaka Krai Jisas onan wokwaek kar akwapea kar farákáperia aposel e papeaka onan sámp-kérépepon. Am Kwar te nomwan warko éréképámp Kwarono. Am Krai Jisas te nomo man nke mwanámpria yépekrá yakáp námpon. ¹² Timoti e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napan-tá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka ono waráp por má pas má kumwi nampon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntiaka nomp Tokwae Kar Krai Jisas mao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompiaka, yonkwae porokwe sánk keponoria nampon. ^{††}

Nomo kwekár karan ankár apárok anámpá pap mwanámp kar

3 Ono wokwaek kar provins Masedonia mek akwap naeriaka amwan sériampnámp taknámp warko sér rae: Amo ankár taun tokwae Efesus mek am mek saráp yakria maok, Kwaromp kar yiki mwae yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákapan 'Kwekár kar arop fárákapan farákáp kwapon. Pwar kip'rá kárakáre fek sérampo. ⁴ Tá am kwekár tisan arakrá séramp: "Yumo yiráp tékénouamp e kouroumpea am fek nkwakwe make kikir kar mwar táman ninik tokwaerá farákáp kwapon." Am take kar te náráp ninik fárámp nánko, éperépnámp kar sérarrá tárápar mwanape. Am take ninik te Kwaro ponankor aropan ninikia yaewour naenámp ninik tokwae kwapweran yaewour mo karon. Nomo fwap am Kwaromp ninikan ninikia karenoria mér mwanámp. ⁵ Aeno ono oukoumwan amwan sánknamp kar máte nomwan arakrá yaewour naenámpria nampon: Nomo Jisasén kor kare karonoriaka mér kareria, Kwaro nke námp fek yiki kare yakáprá, tá nomo nomp ninik mek yurukupia kwatae ninik yakantá karrá yakáp mwanámp. Am ninik fek táman nomo nonopok nounouroup kare mwanámp. ⁶ Arop ankwap fárákap te am ninik kour pwarará

paokopria maok, kwaporok kar mwar táman sérarrá paokopriaka épéperépi yakáp napon. ⁷ Am fárákapao 'Yino te Kwaromp lo mérnámp tisa yakáp mwar'rá sér i konapon. Aenapao maok, námoku karerao kor am kar fwapia mér moria maok, táte am kar fian kor taknámp fwapia mér mo napon. ^{‡†}

⁸ Nomo ponankor wae méron, am Mosesomp lo Kwaro arakrá térenkrianámpaok tére námp te, am lo te kwapwe kare ankankono. ⁹ Aeno nomo am táman kor fwapia mér námpon: Loamp tére te arop yae-párak námpan fákámp mono. Arop lo kar tak-sir konap arop, sokoro ninikaok i konap, Kwarén kor younkwe sánkria maok, kwatae ninikaok tukupnap aropan fákámp konámpon. Aeria maok, arop fárákapao Kwaromp ninik te wampwenoriaka pwarará maok, apárokamp ninikaok tukup konap aropan fákámp konámpon. Aeria maok, loamp tére te éntupwar naropwarén kor tirá wouria, arop ankwapan kor tirá wourinap aropan fákámp pap konámpon. ¹⁰ Aeria maok, koumteouráp arop kokoporria maok, poumou-tarápu nonopok yupunámp kokoporria maok, arop arop oukun éréképria maok, arop ankwap fárákap kwekár i konap, ankwap fárákap te kwekárria maok, karenoriaka, fou e sér i konap, tá Kristen ninikan yénképnámp térean yorowar i konap ankwap-ankwap ninik ponankor, am taknap arop fárákap táman loao fápákamánk i konámpon. ¹¹ Má kar kare máte Kwaro onan farákámpria sápnámp Kwapwe Kare Kar mek yak námpon. Am Kwaronámpoknámp koropnámp Kwapwe Kare Kar te waeráp kwapwe ara, nomo ponankor man warákár mwaro.

Polo Kwaro nomwan manénkir aropompimpan 'Aesio'rá sérimp kar

¹² Nomp Krai Jisas Tokwae Karao ono fwap maomp karwaok tére nanamp nkea méria maok, onan nánapia náráp tére téreaeria kárakáre sámp námpon. Aeri-anánko maok, ono man 'Aesio'rá sér rae. ^{‡†13} Kare, ono

† 1:1 Kl 1:27 †† 1:2 Ap 16:1-3 ‡ 1:4 1 Ti 4:7

‡† 1:7 1 Ti 6:3-4 ‡‡ 1:12 Ap 9:15

wokwaek kar te Kwaromp e wouroumprá yáakria maok, Kristen fákáreran sokororia man kárákárerá yáakiampon. Aeno mao wae mér, ono oukoumwan Kraisen kare karonorá mér moriaka épérép ninik fek man yopor nampara, mao onan aropompi námpon. ^{†14} Aeria maok, nomp Kwar Tokwaerao námoku ninikia onan warákár tokwae námpono. Aenánko, ono am warákár tokwae fek Kraisént koumpeyakápnámp aropamp man mér námp, tá nomp ankwapnápen nouroupnámp ninik sámpampono.

¹⁵ Krai Jisas te apárok ékia maok, kwatae ninikráp arop nomwan érékép naeria ék námpon. Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá méranápono. Táte onoku kareao kor arop ponankor kámá-pwarará kwatae kare ninikráp arop nampono. ^{††16} Aeno Krai Jisaso ninik námp te, arop ponankor mao kwatae ninikráp arop aropompria porokwe fek yépék i konámpan mérenkria námpon. Aenámpara, ono arop ponankor kámá-pwararea kwatae kare namp pan maok, mao onanmékír aropompi námp te, arop ponankor onan nkea, am fárákapao kor karenoriaka man méria maok, yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ¹⁷ Mao te ankár yaká yak konámp kingono. Mao te sumpwi mo i konámp, arop man te nke mo, mao te Kwar ankárank kare támaono. Nomo ponankor mao te tokwae kar kárákáre kor kwapwe kareara, maomp e kumur méntép ankár sámpea sakap mwaro.

Timoti ankár Satanén yorowaria kwe-pwar naenámp kar

¹⁸ Onomp táráp Timoti, ono siosomp profet fáká-
erao wokwaek amwan sériap karan ninikia, ouk-
oumwan amwan amo térenanap karan sénae rae:
Amo am profet kar táman warko ninik napo maok,
amwan kárákáre sánk nánko, amo ankár soldia niamp
kárákáre fek fokopeyakria Satanén yorowaria kwe-
pwarampo. ^{†19} Am yorowarnámp mek amo Kwarén
mér napan kárákáre fek sámp-fákeyakria, Kwaro nke
namp fek waráp ninik mek kwatae ninik yak mo kare
námpará ankár mérampo. Arop ankwap fárákap tak
mo, kwatae ninik yak nánko, Kwaro man fwapokwap
naenámpan monorá napo maok, náráp Kwarén mér
nap ankár kwatae akwap námpon. ²⁰ Himeneus ntiaka
Aleksander arop yaworao kor takepo, ono Satanomp
yaek sánk nanko maok, Satano am arop yaworan sámp-
pá sokoro nánko, warko ninikiaka Kwarén wouroump
mo nenepon. ^{††}

Kwarén kar toropwap i konap ninik

2 Aeno am tére amwan téreampori namp te,
manénkir sénaenamp kar te aráne: Ponankor
koumteouráp arop an akrá sérampo: “Yumo ankár
arop ponankoran ninikia Kwarén man aropompria
yaewouramporia kar toropwapria mao tak naenám-

† 1:13 1 Ko 15:9-10 †† 1:15 Lu 19:10 ‡ 1:18 1 Ti 4:14 ††
1:20 1 Ko 5:5

pan ‘Aesio’rá sér kipo.” ² Aeria maok, Kwarén ‘King nti-
ka gavman fákáreran kor yaewouramp’rá sénapo,
nomo ponankor yonkwae porokwe fek yakápria maok,
tá nomo ankár Kwaro warákárnámp ninikaok paokop
mwanámpon. ³ Am ponankor aropampor Kwarén sé-
nap kar te kwapwe námpara, nomwan warko éréké-
peanámp Kwar te wawiaka warákár i konámpon.

⁴ Maomp ninik te ankár arop ponankor warko éréké-
peanámp, am Kwaromp ninikamp kar ponankor te
karenoria mér mwanapria námpon. ^{††5} Nomo te wae
mér námpon, Kwar te ankárank karerao yak námpon.
Aenánko maok, arop ankárankamp kuk yakria
Kwaronámp mwaek yak, arop nomonámp mwaek yak.
Aenámp arop te Krai Jisasono. ⁶ Kwaro sérimp yae fek
Krais námoku karerao arop ponankor warko yamok-
wapea érékép nanampria sumpwimpon. Am takimp
ninik Kwaro nomwan yénkép námp te, maomp ninik te
arop ponankor warko érékép nanampria nimpon.

⁷ Aeriaka Kwaro onan aposel yakaeria arop ankwap fi-
raonapok sámp-kérépámpon. Aeránko maok, ono am
Kwapwe Kare Kar érik farákápria, Kwarén mér
mwanap kare yénk nampon. Ono te kare sénampon,
ono te kwekár mo karenon. ^{††}

⁸ Aeria maok, onomp ninik te, sios ponankor mek
arop fákárean yumo kar toropwap nap te, yopor
yonkwae, yopor kar sér i konap te ankár pwararea,
yiráp ninik yiki kare yakria, yumoku Kwarén sánkria,
kar toropwap kipria nampon.

‘Yaewour i konap tére te koumteouamp yae-párak kare moporo’rá sénámp kar

⁹ Tá onomp ninik te koumteou te man pwinámp
waempyaman yirir kipo. Náráp me pwae, náráp
pourouk kápae kare mopor nti mani tokwae fekamp
waempyam yirirantáno. ^{†††10} Aeno ‘Námo te Kristen
nono’rá sér i konap koumteou fákáreramp yae-párak
kare mopor te ankár nkwakwe make yaewour i konap
tére nap támaono. ^{††11} Koumteou te námoku ankár
sámp-anámpará, karmparáp tankria Kwaromp karan
sámp mwanapon. ¹² Onomp ninik te, koumteourao lo-
tu nap mek poumou-tárápuran poukeyakrá Kwaromp
kar yénk te mono ri konampon. Lotu mek koumteou
te párak tankrá wa mwanapon. ¹³ Am te arakrianono:
Kwaro Adaménénkir yoroia maok, wakmwaek Ivén
yoroí námpara. ^{††14} Aempan maok, Adam te kwekár
karan karenorá moimpon. Yupurao maok kwekár
karan karean mpweria kwatae ninikimpon. ^{†††15} Aeno
koumteourao Kwarén mérrá yakria maok, tá náráp
Kristen ankwapyaenápen nounourouppria, tá yiki kor
ninik fek yae-párak kare ninik fek yakáp napo, tárápu
tankápnep ke fek Kwaro man yaewour naenámpon.

Sios taokeyakáp konap arop fárákapamp kar

3 Mámá kar te kare karonno: Arop sios taokeyak
naenámp arop yak naerianámp te, am arop te

†† 2:4 2 Pi 3:8-9 ††† 2:7 Ap 9:15 ††† 2:9 1 Pi 3:3-4 §
2:10 1 Ti 5:10 †† 2:13 Stt 2:7,22 ††† 2:14 Stt 3:6

kwapwe kare tére naeria warákár námpon. ² Aeria maok, taokeyak konámp aropao kor yae-párák kare yak nánko maok, arop fákáreráo kor mao nkwak mak námp nke mo, tá mao te ankáránkamp yupuráp arop yak nae-námpon. Aeria maok, ninik kour fek yae-párák yákría maok, ankár námoku poukwap kour kwapwe kareria, ankár yae-párák ninikaok saráp yárák naenámpon. Aeria maok, arop ponankor nounouroupria maok, Kwaromp kar yae-párák yénk konámp arop yak naenámpon. ³ Mao te bia fária mánmán naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane, mono. Arop sánánkar porokwe fek kun. Tá mani ankánkantá ninik tokwae naeane. ⁴ Mao te náráp séraroan fwapnae karia taokeyakria maok, náráp tárápuran fwapokwap nánko, maomp karwaok tukup mwanapon. ⁵ Am te apaeriaka, arop náráp séraroan fwapia poukeyak mo námp te, mao te Kwaromp siosén kor mokopia taokeyak naenámpanápe. ¹⁶ Oukoumwan kar Kristeni námp te arop taokeyak te mono. Mao te am tére fek, ono te tokwae karonorá ninik nánko, Kwaro wokwaek Satanén kotimpnámptaknámpt naeane. ⁷ Am arop kwapwe kare yárák nánko maok, Kwarén mér monap aropao man nkea, 'Mao te kwapwe kare aropono'rá sénapo maok, mao fwap sios arop taokeyak naenámpon. Aeno mao kwapwe kare yárák mo námp te, sérarapo, pwarápae nánko, Satano man fákápá pap naeane. ††

Sios mek tére konap aropamp kar

⁸ Taknámpt sios mek tére konap arop fárákáp arop nke nap fek yae-párák kare ninik fek tére mwanapon. Takria am arop fárákáp anánkaopwe ninikráp arop yakáp mwanape. Tá bia tokwae fária mánmán mwanape. Maniráp ankankan kikiank mwanape. ⁹ Am fárákáp ankár náráp ninik mek Kwaro nke námp fek kwatae ninik yak mo námp mérría, Kwaro nomo man mérnámpt arop nomwan yénképnámpt kar kareran ankár kárákáre fek mérrá yakáp mwanapon. ¹⁰ Manénkir te amo man téreae ritea mokopon nkea maok, tére yae-párák nánko te, man 'Amo fwap sios mek téreae'rá sérampo. ¹¹ Sios mek tére konap koumteouao kor námoku tére mwanap fwapnae karia ninikrá tére mwanapon. Kánánkámpt sérari kwapon. Mao te ankár kwapwe kare ninik fek yakápria maok, kwekár ninik ntia kokwae ninik yak mo, ankár yae-párák kare tére mwanapon. ¹² Sios mek tére konap arop te ankáránkamp yupuráp arop yakria, náráp séraroan fwapi taokeyakáp mwanapon. ¹³ Arop sios mek tére nap yae-párák kare tére napo te, man nkeaka 'Mao te yae-párák kare aropono'rá sér mwanapon. Aenapara, am aropao kor Krajs Jisasomp Kwapwe Kare Kar fwap tae fek farákáp mwanapon.

'Kwaromp ninik fi kor te tokwae kar ankankono'rá sénámpt kar

¹⁴ Kare, ono amonapok wae koupour korop naenam-pao maok, warko oukoumwan ono má kar má waráp por kumwi nampono. ¹⁵ Aenampara, ono koupour korop mo nanko te, amo mómá kar man nkea Kwaromp firáp arop fárákápao yae-párák kare yakáp i konap ninik mérampo. Kwaromp firáp yakáp nap te yiki yaká yak konámp Kwaromp siosono. Am sios te oumpwarao nap sámp-fákeyak námp niamp, Kwaromp kar kare sámp-fákeyakea taokeyak konámpono. ¹⁶ Karenono, Kwaro námoku i konámp ninik fi kare yénkép námp te, am te tokwae kar ankankono: Mao te arop kare arákarea, érik koropámpon. Aenámptao maok, Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te, mao te Kwaromp yae-párák kare Táráp karenono. Ensel fákáreráo kor man nkeapon. Aropao maomp kar farákáp napo te, arop fi ponankor wa napon. Aenapara, apár ponankor mekamp aropao kor man karenoria mér napon. Kwaro man yámar mek warámpea pokria e tokwae sánk tenánko yak námpon. ††

Aropamp ninik mek épérépi papnámpt kar

4 Yiki Kor Spiritao érik arakrá sénámpon: Nánkár wakmwaek ankwap ke fek arop ankwap fárákáp Kwarén mér nap pwateaka Satanomp kwekár i konap kwatae spirit yénk i konap karan woupwi pátea wawia ampaok mwarea napon. ^{##2} Kwekár i konap arop fárákáp te kwekár ninikan sámpá paokopria maok, am kwekár karan sér saráp yakáp napara, am kar támao am fárákápamp ninik mek top-pwarámpeyak nánko, náráp kwatae ninik yak námp warko ninikia mér mo i konapon. ^{##3} Aeria maok, am arop fárákápao 'Yupu sámp kwapono'rá sér, tá nkwakwe make firan 'Arop fári kwapono'rá sér i konapon. Aeno mao 'Wurienkrá sénap ankank te Kwaro yoroimp ankankara, nomo Kwarén méria maomp kar kareran kor mér námp kwamp te, fwapon, Kwarén aesioriaka sámpea fár mwanámpon. ^{##4} Nomo te wae méron, ankank ponankor Kwaro yoroimp te, kwapwe kare mwarono. Nomo monorá mwareano. Fwapon, nomo sámpria maok, Kwarén kar toropwaprá 'Aesio'rá séria sámp mwanámpon. ^{##5} Kwaromp kar ntiaka nomo Kwarén kar sénámpt te am fir fwapokwapianánko, Kwaro nke námp fek kwapwe kare konámpon.

Timoti ankár Krajsomp kwapwe kare tére arop yak naenámpt kar

⁶ Amo má kar má kémpiyae tárápuran farákáp saráp yakria te, amo te Krajs Jisasomp tére arop kwapwe yak nanapon. Amo wokwaek sámpap kar kwapwe Kristen

† 3:5 Ta 1:6-9 †† 3:7-2 Ko 8:21 † 3:11 Ta 2:3

†† 3:16 Jo 1:14; Mk 16:19 †† 4:1-2 Ti 3:1 ††† 4:2-2 Pi 3:3; 1 Jo 2:18 ††† 4:3 Stt 9:3; Ro 14:6 § 4:4 Stt 1:31; Ap 10:15

mér i konap niniként tapokwapeaka ankár sámpá yákría te, am fek kárákáre tokwae sámp nanapon. ⁷ Aeno ankwap fárákapao Kwarén younkwe sánk konap épérép kar mwar farákáp nap te, amo ankár amwar yakria, Kwaro i konámp ninikaok tére kárákáreampo. ^{†8} Amo te wae mér napon, pourou poukwap konap asasais te nomp pourou fwap yakano ritea nomwan fwap tae morok yaewour i konámpono. Aeno Kwaro i konámp ninikaok tukup námp te, am támao nomwan kápae kare ankank fek yaewouriaka oukoumwan yiki yakáp námp fek, tá nánkár wakmwaek yaká yakáp mwanámpan kor yaewour i konámpon. ⁹ Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá mér mwanapon. ^{††10} Nomo yiki yak konámp Kwarén yépékrá yakáp námp. Mao te arop ponankoran warko érékép nae yonkwae námp te, nomo man mérika 'Karenorá sénámp arop nomwan kor kare kar warko érékép konámp. Nomo am mér námpara, nomo térerá kárákárerá tukup konámpono.

¹¹ Amo te ono farákápnamp kar man koumteouráp aropan méranáponoria yénkrá farákámpo. ¹² Am farákap amwan nke nap te, tár-ménki tae morok napan maok, takria amwan te kwaporok yaknap aropan mpwe mwanape. Amo am farákap amonapaokanáponoria, amo kar sénap, amo yarak nap, amo arop ankwapan nouroup nanap ninik, amo Kwarén mér nap, Kwaro nke námp fek yiki kukur yaknap ninik, aran ampaok mwanapon. ¹³ Amo oukoumwan onan yépékrá yaknap ke fek te Kwaromp Buk fekamp kar arop wa nap fek nkerá farákápría maok, kar fi kor érik farákápría, Kristen i konap ninikan yénkrá farákámpo. ¹⁴ Sios taokeyakáp konap arop fákáreráo waráp pourouk yae pap, tá arop fárákapao amo tére napan profet kar farákápapo, Yiki Kor Spiritao amwan ourour sánkámpan nik mo nanape. ^{†15} Amo ankár am tére fwapia taokeyakria maok, amo ankár takrá térerá yak napo, arop ponankor waráp tére am nke napo, yae-párak kare naenampon. ¹⁶ Amoku waráp ninik ntia aropan yénkrá farákápnamp tére fwapia taokeyakampo. Amo kárákáre fek takrá yak napo maok, waráp waemp, tá waráp kar wanap aropamp waempao kor fwapi yak naenampon.

Timoti sios koumteouráp aropan naenamamp kar

⁵ Amo mér aropamp ninikan fwapokwap naeria te, yopori kwapon. Waráp naropwarén sánankar porokwe fek sér i konapnámp taknámpamp. Arop tár-ménkiran kor waráp nánae tár-ménkiran i konapnámp taknámpamp. ^{†12} Amo mérnámp yupuran te amokuráp éntupwarén i konapnámp taknámpamp. Yupu-táráp énkiran kor waráp antápan sér i konapnámp taknámpria maok, waráp ninik te ankár yae-párak kare fekampo.

Kae koumteouramp kar

³ Kae yupu námoku nápar yak nánko, man yaewour naenamamp nouroup yak mo nánko te, amo man yae-párak yaewourampo. ⁴ Aeno kae yupu wae maomp táráp yak námp, tá kupwináp yak námp, amo am fárákapan yénk napo, am fárákap náráp Kristen tére tokwae te am éntupwarén fwapia wunanápono. Náráp fi taokeyakáp mwanámp támaonorá mér mwanapon. Takria maok, éntupwar naropwar wokwaek tére tokwae fek man wunep ponankoran nopok mwanapon. Karenono, Kwar te mámámake pourouráp ninik táman warákár konámpon.

⁵ Aeno kae yupu námoku nápar yak námp te, am yupu te ankár Kwarén mérrá yakria maok, yámaraok, kumuruk kor Kwarén wumwirá, 'Námwan yaewourae'rá kar toropwap saráp yak naenampono. ⁶ Aeno kae yupu pouroukamp ninikaok saráp yarak námp te, mao te yiki yak námpao maok, wae sumpwi yak námp niamp námpon. ⁷ Aenampara, amo te kae koumteouan má kar má farákámpo. Aenapo maok, am farákap te nkwak mo mak mo, yae-párak kare yakáp napo, arop man kar sér mo mwanapon. ⁸ Arop námoku fi taokeyak moriaka, námokuráp séraroan kor fwapia taokeyak mo námp te, mao Kwarén mér námpan wae pwarea Kwarén mér monámp aropan kámákarea kwatae kare námpon.

⁹ Kae koumteouamp e buk fek kukumwi nap kwamp te, 60 yopwari yak námp, arop ankáránkampamp nap mek tankeanámp yupuramp eran saráp kumwiampo. ¹⁰ Am e kumwiria te, sios arop ponankorao nke nap fek kwapwe kare yaewour i konámp yupu yakano. Arakano: Mao náráp tárápuan kwapwe kare ninikan yénkrá, yae-párak kare taokeyak. Tá ankwap ném-pouknámp aropan warákárria koropenkria wun i konámp. Tá námoku anámpea Kristen fákáreran yaewouria maok, ninik kápae yaknámp aropan kor yaewour i konámp. Aeria maok, am nkwakwe make tére yaewour kwapwe konámp yupuramp eran saráp kumwiampo. [#]

¹¹ Kae koumteou oukoumwan énki yakáp napamp e kumwi kwapon. Am te apaeria, 'Kwaromp tére ankár tére nae'rá sénámpao maok, arop ankwapan nkeaka kikiankia, maomp nap mek tank naerá ninik tokwaeria, Kraisen younkwe sánk mwanape. ¹² Takria námoku sérinámp kar warko pwar nánko te, Kwaro man touwe sánk naeane. ¹³ Aeria maok, ankwap ninik te arak i konapon: Kokwae tákárrá nap-nap paokop i konapon. Am fárákap te kokwae tákár mwar mono, ankwap fárákapao kar sérar nap wa mwar karrá paokoprá wawi ko, kánánkámp arop younkwe mwae sérarrá paokop i konapon. Takria maok, nomo tak mo mwanámp kar kwatae sérar i konapon. ^{††14} Tak napan-tá maok, onomp ninik te, kae koumteou oukoumwan énki yakáp nap te warko poumou nap mek tankápría tárápu tiria maok, nap taokeyakáp napo maok, Kwarén mér monap arop nomwan wouroump mo

† 4:7 1 Ti 6:20 †† 4:9 1 Ti 1:15 ‡ 4:14 2 Ti 1:6; Ap 8:17 †† 5:1 Wkp 19:32

‡‡ 5:10 Hi 13:2 ††† 5:13 2 Te 3:11

mwanapon. ^{†15} Amo te wae mér napon, kae kourmteou ankwap fárákap Kwarén mér nap pwatea warko Satanomp wakmwaek paokop napon. ¹⁶ Aeno Kristen arop náráp firáp mekamp kae kourmteou yakáp napo te, am Kristen arop námoku éréképea taokeyak nánko te, sios te man taokeyak naenám ninik kápae sámp mono. Kae kourmteou nápar kar yakáp napan maok, sios man yaewour naenámpon.

Arop taokeyakáp konap aropamp kar

¹⁷ Yumwan taokeyakáp konap arop, yumwan yae-párák kare taokeyakáp nap te, nopok sámp konap mani narek yakano. Am mani tokwae sámp mwanap arop te Kwaromp kar fárákap konap, tá am ninik Kwaro warákár námpan yénk i konap kárákáre fek tére konap aropono. ¹⁸ Nomo te wae mér námpon, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sérrá, “Bulmakau wit pumpurékamprá yipi kwarámpirá akwap nám fek te, man top-kump yirímp kwapono.” ^{†19} Tá “Tére arop te fwap mani sámp naenámpono.” ^{†19} Arop ankáránkao ‘Arop taokeyak konámp arop máte sokoro nám’ ria sénánko, amo te maomp kar te wawi kwapono. Anánk, yinínk arakerao sénapo maok, am táman wawampo. ²⁰ Am arop taokeyakáp konap arop ankwap sokoro napo, amo man fwapokwap naeria te, arop taokeyakáp konap arop ponankor éréképá tankrá fwapokwap napo maok, am fárákapao kor nkeaka apáp mwanapon. ‡

Timoti námokuráp ninik fwapia taokeyak naenám kar

²¹ Kwaro nke nám fek, tá Kraiso jisaso nke nám fek, tá Kwaromp ensel fákáreráo nke nap fek, ono amwan waeman kare kar sér rae: Amo fwapia am ono yéknamp loaok téria maok, amo ankáránkamp ninik fek arop ponankoran fwapokwapampo. Amo arop tokwae ntia waráp nouroupén saráp porokwe fekria, arop ankwap fárákapao yopori kwapono.

²² Amo te koupour aropamp me korok yae papria ‘Kwaromp tére téreae’ ria séri kwapono. Ankwap aropamp kwatae ninikan panek yakria, amoku mwar yiki kor yae-párák kare yakampo.

²³ Amo te touwe sámp saráp yakria, waráp yare te kárákáre mo námpono. Ént mwar fári kwapono. Wain ént kánanke méntér fánapo, waráp touwe am fwap naenámpono.

²⁴ Ankwap fárákapamp kwatae ninik manénkir koupour érik korop nánko, nomo koupour nkeaka mér i konámp. Aeno ankwap fárákapamp kwatae ninik te mek yakea nánkár wakmwaek érik korop konámpon.

²⁵ Taknám ninik kwapwerao kor érik yakria maok, tá ankwap ninik kwapwerao kor tamak érik yak mo i konámpon. Am tak námpano kor youpoukwap mek yak mo i konámpon.

Kwaporok tére konap aropamp kar

6 Kwaporok tére konap Kristen arop fárákap te náráp arop tokwaeran e tokwae sánkria maomp yae ankore mek yakáp mwanapon. Aenapo maok, am poukeyakápnap aropao kor Kwaromp e wouroump sér moria, nomo Kristen yakáp námpan kor wouroump sér mo mwanapon. ‡

² Kwaporok tére konap aropamp arop tokwaerao kor Kristen ara, máte mwearonoria kar ták-pwar mwanape. Arakrá ninik kipo: ‘Mao te Kristenara, ono man warákárria maok, ono maompor tére fwapia térea yaewour nanampono’ riaka kwapwe kare tére kipo. ‡

‘Mani kikiank te ponankor kwatae ninik fi kor’rá sénám kar

Amo ankár kourmteouráp aropan má kwapwe kare ninikan yénkra fárákapria am ninikaok ‘Arak kip’rá sérampo. ³ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisoamp kar kare te Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanám yae-párák fárákap konámpon. Aeno arop ankwap am karan monoria pwarará ankwap aopwe kar fárákap nánko, ⁴ nomo te wae mérono, am arop te ono te ninik kourráp arop tokwaenorá ninik námpano maok, kwaporok mwar táman námpono. Mao kikiank kwatae nám te, Kwaromp wakmwaek tukup konap yénk konap kar fek arop ankwapént kákkarrá kar yorowar námpan kikiank i konámpono. Aenám fek táman kokwarok ninik, kar yorowarnám ninik, wouroump kar, ankwapan onan kwekár námponorá kwatae niniknám ninik, am ou mek korop konámpon. ‡⁵ Am fárákap ankár kákkar saráp yakáprá, kar yurukup mwanap épépérép kare yakáprá, kare kar karan mér mo karenono. Mao ninikrá, Kwarén mér napaok tukup nám te, am fek apárokamp ankank kápae kare ti mwanámpan mpwe ninik i konapon. ‡

⁶ Táte kare, arop Kwaromp ninikaok akwapria te, tá méntér mao mokope ankank sámpá yak námpan fwaponorá warákár nánko te, am támao kápae kare ankankráp arop niamp i konámpono. ⁷ Nomo te wae mér námpon, éntupwaro nomwan fárákapnám ke fek te, yaenémpe korop námpon. Tá taknám nánkár wakmwaek máma apár pwarará tukup nám fek kor, ankank sámpea tukup mono. ⁸ Aeno nomo fár mwanám fir, tá pourou oupouroupnám ankank sámpá yakáp nám te, nomo yonkwae porokwe fek ‘Wae támaon’rá sér mwaro. ^{§19} Aeno arop ankank kápae kare ti naeria ninika waerá yarak nám te, kouao aopwe mek pik konámpanám taknám am kikiank ninik támao man sámp-fákeyak konámpono. Am épérépnám kwatae pap konámp kikiank ninik te man oupouroupea apárok anámpea ankár souroumpour i konámpono. ^{§†10} Am mani kikiank tokwaenap ninik te, ponankor kwatae ninik fi kor támaono. Arop ankwap

†† 6:1 Ta 2:9-10 ‡† 6:2 Fm 1:16 ‡†† 6:4 Ga 1:6-9; 2 Ti 1:13-14 ‡††† 6:5 2 Ti 4:3-4 § 6:6 Fl 4:11-12; Hi 13:5 §† 6:8 Snd 30:8 §†† 6:9 Snd 28:22

fárakap te manian kikiank tokwae napo, am ninik tá-mao am fárakapan éréképá akwap nánko, Kwarén mér nap pwate nánko, wakmwaek ono apae maoi naerá ninik tokwae mwarea napon. †

Timotin 'Kristenamp ninik kwapwe ponankor sámp fákeyakamp'rá sénámp kar

¹¹ Aeno amo te Kwaromp aropara, amo am kikiank ninikan te ankár younkwe mwaek sirampo. Aeriaka amo te yae-párak kare ninik, Kwaro i konámp ninik, tá man mérnámp ninikaok kárakáre fek yárákampo. Aeria maok, aropan nouroupia, nkwakwe make ankank korop námpon kor amo inkirman námpritea kárakáre fek yakria maok, arop ponankor sánánkar porokwe fekampo. ¹² Arop Kraisen mér námp te, arop resis mek fárakop konámp niampono. Tak nánko maok, amo te am resis kwapwe mek kárakáre fek fárakopria maok, amo yiki yaká yak konámp sámp nanapon. Wokwae amo kápae kare arop nkeap fek waráp Kraisen mér napan kárakáre fek fokopeyakea érik sénámp ke fek maok, Kwaro amwan 'Am yiki yaká yak sámpae' ria wumwi rimpon. ¹³ Kwar ankank ponankor yiki yak nénk konámp, ntia Krai Jisas Pontius Pailatonámpok kárakáre fek fokopeyakea kare kar karan érik sérimp, Kwar ntia Krai Jisaso nke nep fek ono amwan tae fek sér rae: ^{††14} Amo am sámpap karwaok ankár yae-párak kare téreampo. Arop amwan wouroump kar sénaeane. Amo te ankár takrá térerá akwapea, nomp Jisas Krai Tokwae Kar érik ék naenámp fekampo. ¹⁵ Kwaro Krai ék naenámp yae séri pwaterámp ke fek táman mao ék naenámp. Am Kwar ankáránkampao saráp ankank ponankor poukeyak konámpara, nomo maomp e sámp-pea sakap mwaro. Mao te king fákáreramp King, tá arop tokwae fákárean poukeyak konámp Arop Tokwaeno. ^{‡16} Mao ankáránkamp támao saráp sumpwi mo i konámpon. Mao te wae tokwae fek yak námpara,

† 6:10 Ef 5:5 †† 6:13 Jo 18:36-37; 19:11 ‡ 6:15 Yé 17:14

nomo te maomp wonae fik tukup mo karenon. Wokwae kar te arop ankáránk man te nke mo, táte arop man nke naenámp te pwi mo karenono. Aenapara, mao e tokwaeráp yakria, tá maomp kárakáre ankár yaká yakano. Kare takano. ‡†

Ankank kápaeráp aropamp kar

¹⁷ Apárokamp ankank kápae karenap aropan séram-po: Am fárakapao námo te arop tokwae namp ritea nkwakwe make ankank koupour toromore naenámp táman saráp mériaka tukup kwapono. Ankár Kwarén maok mér kare mwanapon. Kwar te nomo warákár mwanámp nomp kápae kare kwapwe kare ankank ti-sáp konámpono. ^{‡‡18} Am fárakapamp kwapwe kare ninik te ankank kápae kare niampria, kwapwe kare ninik fek yaewouranápono. Aeria maomp ankank kápae te monap arop fárakapan nénk saráp yakápanápono. ¹⁹ Am fárakapao takria te, nánkár wakmwaek man yaewour naenámp ankank koupoukour napara, mao fwap yiki yak sámp mwanap am te yiki yak karenono. ^{‡‡†}

Timoti ankár náráp tére fwapi taokeyak naenámp kar

²⁰ Onomp Timoti e, Kwaro amwan sánknámp tére fwapia taokeyak kourampo. Aeria maok, Kwaromp ninikaok akwap mo, épérépnámp kar mwar te younkwe sánkampo. Tá am námoku kwekárrá 'Ono te mér kare sámpá yak namp'rá sér i konap aropént te yak kwapono. Am fárakap te takria Kwaromp ninikan nkwakwe make kar yorowar i konapono. ^{‡‡‡21} Arop ankwap fárakap take pourouráp mér sámp namprá ninik nap te, Kwarén mérnámp ninik wae pwate napon.

Ono ninik namp te Kwar námoku yumwan ninikia yumwan yaewourano. [§]

†† 6:16 Kis 33:20 ‡† 6:17 Lu 12:20 ‡‡† 6:19 Mt 6:20 ‡‡† 6:20 1 Ti 4:7; 2 Ti 1:14 § 6:21 2 Ti 2:18

2 Timoti

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 36 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas ankwap Timotimpor kumwimpon.

Polo Rom mekamp Gavmano man farop pap mwanap wae wonae fiknám mér nám pá kwamp, wakmwaek kar má pas kumwi námpon. Mao te 'Amo Jisasomp e érik séria, Kwaromp Kwapwe Kare Karamp kare kar karan sámp-fákeyakamp'rá sér. Tá touwe kwatae, tá man sámpá yampourou mwanap ninik korop námpao maok, Timotin 'Kwaro sánknám térean pwar kwapono, ankár kárakáre fek téreamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol te Krai Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel pap nám te, ono kourteouráp aropan, mao mámá yiki yak Krai Jisasén mérnáp fárákapan nénk nanamprá séri nám pá táman séraraeria ninámpon.

² Timoti, amo te onomp karwaok napantá, amo te onokump táráp kare niamp naponoria, ono waráp por má pas má kumwi rae. Ono ninik namp te, Kwar Naropwar ntiaka Krai Jisas nomp Tokwae Karao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompia yonkwae porokwe papanoria nae. †

Kwaromp karan pwarápaeantánám kar

³ Onomp tékénou fákáreráo wokwaek kar Kwaromp ninikaok tukupapnám taknám, ono kuri mántwaok akwap nampon. Aeria maok, ono ninik namp te, Kwaro nke nám pá fek kwatae niniki namp yak mo námpono. Ono kumuruk yámaraok amwan ninikriaka Kwarén kar toropwap namp fek, man 'Aesio'rá sér i konampon. †⁴ Amo onan yonkwae touweria ém napantá, onomp ninik te amwan warko nkea, am fek warákár nae kar nampono. ⁵ Amo Krai Jisasén mér kare nap te wokwaek waráp kupwiwaráp Lois, tá waráp éntupwar Yunis maomp mérep niamp kwekár mono, kare kar nap ono wae mér nampono. ⁶ Ae namp kwamp maok, amwan warko ninikampria sér rae. Kwaromp ourour waráp pourouk yak nám pá, am te ono wokwaek kar waráp me korok yae pap nanko sámpap ourour táman oukoumwan kuri amo am ourour tokwaeanoria tére kárakáre nap te, arop yaomwian fur napo, yurunk tokwae konámnpnám araknám pampo. ⁷ Amo te wae mérono, Kwaro nomwan sámpá Spirit te nomwan apáp sá pá naenám Spiritan mono. Mao nomwan sápnám Spirit te nomp waempén kárakáre nénk nám pá, tá nomp Kristen ankwapyenáp fákáreran nourop kareria, nomoku nomp yakáp fwapia poukeyakáp mwanám pá ninikan ti-sá pá námpon. †

⁸ Aenám para, amo nomp Tokwae Karamp kar farákáp nap te pwarápae kwapono. Tá amo ono kal-

abusi yak namp táman kor pwarápae kwapono, mono. Amo ankár Kwaromp kárakáre sámpa onont am Kwapwe Kare Kar farákápnáp tére fek onont touwe sámpampo. †⁹ Kwaro nomwan wumwiria warko érékép nám pá te, apae nomo kwapwe kare ninik nánko, nomwan warko érékép námpanápe. Mao námokuráp ninik fek nomwan kourpoutáráp napria ninikia nomwan érékép námpon. Wokwaek kar Kwaro má apár oukoumwan yoro moi yakrá, nomwan námokuráp ninik fek niniki tarimpan Krai Jisasén érik sámp-kérépámpon. †¹⁰ Aeno oukoumwan mámá ke fek te Krai Jisas nomwan éréképnám pá arop wae érik korop nám pá fek, Kwaromp aropompao kor wae érik korop námpon. Krai Jisas te sumpwiramp kárakáre wae kwe-pwate nánko, maomp Kwapwe Kare Kar kourteouráp arop waria wae yiki yaká yakáp mwanap mér napon. †

¹¹ Mao onan 'Kwapwe Kare Kar farákápnáp' ria séria sámp-kérépeanánko, ono te kourteouráp aropan am kar yénkrá farákápnáp konamp aropono. ¹² Ae namp kwamp maok, am tére fek táman onan kar wouroump napo kuri, ono pwarápae mo nampon. Ono mérinám pá Tokwae Karan saráp wae ník nampon. Aeria maok, ono wae mér kare namp te, mao onan sápnám pá tére te kwaporok pwar mono, ankár taokeyakrá akwapea Krai Jisasomp Yae Tokwae korop nám pá fek naenámpon. ¹³ Mámá kar kare amo onomp top kor fekamp wawi nap, am te amo fwapi ninikria, ankár take pourouráp ninik fek arop fárákapan yénkrá farákápnáp. Aeria maok, amo ankár Krai Jisasén mér kárakáreria man warákárria maok, am ninik fek arop fárákapan kar farákápnáp nanapono. ¹⁴ Amo má Kwapwe Kare Kar Kwaro amwan taokeyakampria waráp yaek pap nám pá te, am te kwapwe kare kare ankankara, amo fwapia yérék korampo. Aenapo Yiki Kor Spirit nomp ninik mek yak nám pá, mao fwap amwan am tére nap yaewour naenámpon.

¹⁵ Amo te wae mér napon, apár fi Esia mekamp arop ponankor te wae onan pwar, tá Figelus ntiá Hermodgenes mao kuri wae onan pwar nepono. †¹⁶ Aenapan-

† 1:2 1 Ti 1:2 †† 1:3 Ap 24:16 ‡ 1:5 Ap 16:1 †† 1:7 Ro 8:15

‡ 1:8 Ro 1:16 ††† 1:9 Ef 2:8-9; Ta 3:4-5 ††† 1:10 Hi 2:14-15 § 1:11 1 Ti 2:7 †† 1:13 Ta 1:9 ††† 1:15 2 Ti 4:16

tá maok, ono Kwar Tokwaeran sénanko, mao Onesiforusén aropompria maok, maomp séraroan kor aropompanoria nampon. Kápae kare por Onesiforus te ono kalabus namp te pwarápae mono, onomp ninik yae-páráki pap saráp yak konámpon. ¹⁷ Mao te Rom taun tokwae mek koropeaka onantá oupourounkrá yárakia wakmwaek onan nke námpon. ¹⁸ Onesiforuso wokwaek Efesus mek onan yaewour saráp yakámp te, amoku am wae mér kare yak napon. Aenámpantá, ono Kwar Tokwaeran sénamp te nánkár mao kot tokwae naenámp Yae fek man aropomp naenámpria nampon.

Timoti te ankár Kraiso mp kwapwe kare soldia yak naenámp kar

2 Onomp táráp e, Krai Jisaso amwan námokuráp ninik fek ninikia yaewouránko amo maomp kárakáre sámpea yakámp. ² Ono wokwaek kápae kare arop wa nap fek farákápanko, amo wawiap kar táman arop fwap yonkwae kouria arop ankwap fárákapan yénkrá farákáp mwanap aropan farákámpo. ³ Nkwakwe make ankank korop námpo kor yino Jisas Kraisen méria maomp tére konámp, yinont soldia niamp kárakáre fek fokopeyakámpo. ⁴ Arop soldia yak námp te, mao te ankwap-ankwap tére mo i konámpon. Mao te ankár soldia térean saráp yae-párak kare tére nánko maok, taokeyak konámp soldia kor maomp tére warákár naenámpon. ⁵ Arop resirá foporakor mwaria te, am 'Foporakorenk' ria sérinámp aropamp ninikaok foporakoria am ninikaok tukup mo napo te, taokeyaknámp aropao sérrá, 'Amo te ankank sámmp mono!' ¹⁶ Arop yopwar yoroia taokeyak námp te námokurápara, kare nánko toupourria te, manénkir námoku fária, wakmwaek arop nénk konámpono. ¹⁷ Amo te ono sénamp kar man ninikámpo. Tak napo maok, Tokwae Karao waráp ninik mek kwapwe kare ninik fwap sánk nánko, amo am kar fi ponankor mér nanapon.

⁸ Ono Kwapwe Kare Kar sér i konamp te, Jisas Krai te Devito yakámp fi mekampao sumpwiaka fárámpámp táman amo ankár fwapia ninikámpo. ⁹ Ono am Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, am fi fek táman arop fárákapao onan nke napo te, ono kwataenamp arop niamp nanko, onan nkwakwe make touwe sáприя, fákapa páte napon. Aenapan maok, Kwaromp kar te fákapea pap mono. ¹⁰ Aenámpara, ono te ninik kárakáre sámmp teyákrá maok, nkwakwe make touwe korop námpan kuri, sámpea Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fákáreran yaewour i konampono. Onomp ninik te, am fárákapao kor ankár am Krai Jisaso fákeyaknámp yiki yak sámpea méntér yakápi-yakápanáponoria nampon. ¹¹ Nomo te máma kar man mér kare mwanámpono:

"Nomo mént kare kar sumpwianámp te,

warko yiki yakan kor nomo mént yiki yakáp mwanámpon. ¹² Nomo nkwakwe make touwe korop námpan kor,

ínkirmaneanria kárakáre fek yakeanámp te, nomo kor mao námpnámp méntér king yakáp mwanámpon.

Aeno nomo man younkwe sirareanánko te, mao kuri nomwan younkwe mwaek sinaenámpon. ¹³

Táte nomo sérrá, 'Maonámpaok tukup mwar' ri námpao,

ampaok mo námpon kor,

mao námoku te námoku sérinámpaok i konámpon.

Mao te ankwap kar sér mo i konámp karenono." ⁵

Timoti ankár tére kárakáreria Kwaromp tére arop kare yak naenámp kar

¹⁴ Amo te ankár kápae kare por am arop fárákapao wawanáponoria, Kwaro nke námp fek amo má kar man kárakáre fek sérrá, "Yumo te kar am fik sérrá yorowari kwapono! Take kar te arop ankárankan yaewour mo i konámpon. Am kar wanap aropan te, ninik kwatae pap konámpon." ¹⁵

¹⁵ Amo te ankár tae fek tére fáparákapiaka tére arop kare yak napo maok, Kwaro waráp tére nkea warákár naenámpon. Aenánko maok, amo kokwae moria Kwaromp kar kare kar yae-párak kare farákáприя maok, amo Kwaro nke námp fek kor pwarápae mo nanapon. ¹⁶ Aeno aropao kwaporok táman sérarnap kar te wawiwapono, younkwe sánkámpo. Take kar te Kwarén younkwe sánk mwanap mwae páraok arop éréképá akwap konámpono. ¹⁷ Take kar te ankáráp kwataerao akwapea tokwae karia arop émi fánámp niamp námpono. Himeneus ntiaka Filetus am fi mekampao takipon. ¹⁸ Am arop yawor te má kar kare máte younkwe sirarea arakrá sér i konepon, "Nomo wae warko fápárámp námpara, wakmwaek te warko fápárámp mono." Am makrá sérarep kar te arop ankwap fárákapamp méran épérépia kwatae pap nepon.

¹⁹ Aeno Kwaro am fek sios yoro naenámp kárakáre kor oumpwar te wae yimp tenánko, kárakáre fek fokopeyak námpon. Tá am oumpwar fek kar arakrá kumwi, "Kwar Tokwae námokuráp koumteouráp arop te wae mér kari yak námpon."

Tá ankwap kumwi tenámpao kor sérrá,

'Námo te Kwaromp firáp aropono'rá

sér i konap arop ponankor te

nkwakwe make ninik kwatae te ankár younkwe sir mwanapon." ²⁰

²⁰ Ankankráp aropamp nap tokwae mek dis tankáp námp te, gol fek yoroiap, silva fek yoroiap, yao fek yoroiap, kwar fek yoroiap, ará tankáp námpon. Am te ankwapmwae kwapwe kare téreampor, tá ankwapmwae te nkwakwe make téreampor.

²¹ Kwarén mérnámp aropao am náráp ninik mekamp

† 2:5 2 Ti 4:8 †† 2:6 1 Ko 9:7,14 ‡ 2:8 Ro 1:3-4 †† 2:9 Fl 1:12-14 †† 2:10 Kl 1:24

‡†† 2:11 2 Ko 4:11 ‡†† 2:12 Mt 10:33 § 2:13 Nam 23:19; Ro 3:3-4; Ta 1:2 §† 2:14 Ta 3:9 §†† 2:15 Ta 2:7-8 §† 2:19 Jo 10:14-15 §†† 2:20 Ro 9:21

kwatae ninik ponankor younkwe sinámp te, Kwaro nke námp fek yiki kare yak námp te, mao te ankank yae-párák námp mwar kák konap dis niampria, amwar kar yak námpon. Aeria Arop Tokwaeran yaewourrá nkwakwe make kwapwe kare tére naeria nanap námpon.

²² Aenámpara, amo te ménki-tárápuamp ninik mek korop konámp nkwakwe make kikiank ninik te ankár younkwe mwaek pwarampo. Amo te ankár yae-párák kare ninik ntiaka mér napan sámp, ankwapan nouroup i konap ninikan sámp, yonkwae porokwe ninikan sámpea maok, arop ankwap fárákáp yiki kare ninik fek yakáprá Kwar Tokwaeran wumwi ri konap aropént saráp yakamp. ²³ Aeno épépérépnámp arop fárákápamp kar mwar sérarnap kar kwatae te amo ankár younkwe sirampo. Amo te wae mér napon, am takrá sérarap kar te am fek yorowar i konapon. ²⁴ Tokwae Karam tére konámp arop te kar yorowar mo, arop ponankor porokwe fekria yonkwae kourráp tisa te man nkwakwe make napo kor yonkwae pwarámp mo i konámpon. ^{†25} Aeria maok, maomp kar ták-pwar- nap aropamp ninik porokwe fek fwapokwap nángo maok, am támao Kwaro am fákáreran yaewourángo maok, am ninik pwararea má kar má fwap mér mwanapon. ²⁶ Am kwekár i konap tisa fárákapan Satano náráp umben mek tirá kérépámp te, am fárákáp náráp ninikaok paokop mwanapria nimpon. Aeno má kar kare man mér napo te, am fárákápamp ninik warko érik farákár nángo maok, Satanomp umben pwarará amwar yakáp mwanapono.

Pwar naenámp yae fek mwanap kar

3 Aeno amo ankár yae fápaie nángo te kápae kare touwe kwatae kare korop naeria námponorá mérampo. ^{†2} Am te arop fárákápao námoku saráp warákár, tá manian kikiank kare mwarea napon. Arop fárákápao námoku támao warákár sérarrá, tá nomoku saráp kwapwe kare námponoria wae, tá ankwapan wouroump-sér mwarea napon. Tá éntupwar narop-waromp karan kor kwe-sir, tá arop fárákápao námwan yaewour kwapwe napo, am fárákapan 'Aesio'rá sér mo mwarea napon. Kwaromp kwapwe kare ninikan kor wouroumprá amomoránk mwarea napon. ^{‡3} Námokuráp firan kor aropomp mo. Wokwaekamp ankankan niki sayakrá yorowar. Aeriaka e-poup sérarrá paokopria maok, námokuráp kikiank i konap ninikao tokwae kari yak nángo maok, námokuráp pourou fwapia poukeyak mo mwarea konapon. Ankár yonkwae pwarámpria aropomp ninik kánanke te yak mo kateria, kwapwe kare ninikan kor mént wouroump mwanapon. ⁴ Aeria maok, námokuráp firan kor ankwapan outiri mwanapon, tá námokunap ninik kápae kare kwataeran ti-paokopria maok, námoku támao ninikrá, 'Yino te Arop Tokwaeno'rá warákár-séria, námokuráp pouroukamp nkwakwe make ninik táman warákáránkrá paokopria maok, warko Kwarén warákár mwarea napon. ⁵ Aeria maok, Kwaromp ninikaok tukup nap te némpi párák pourouan saráppria maok,

Kwaromp kárákáreran méria kare karonorá ninik mo. Amo taknap aropént yak kwapon. [‡]

⁶ Am taknap tisa fákáre te sánánkar porokwe fek tukupea, ninik fwapi kárákáre moria, náráp wokwaekamp kwatae ninikan ninik tokwae, tá náráp ninik mek nkwakwe make kikiank ninik koropánknámp kourmpouramp nap mek tukupea, am fárákapan kar porokwerá sér i konapon. ⁷ Am taknap kourmpourou yonkwae kour kwapwe ankár sámp mwarea napao maok, am kar mér mwanap pourou mo. ⁸ Wokwaek Janes ntiaka Jambres Mosesén yorowarrá yárákip-námp taknámp am arop fákáreao kor má kar kare man kor yorowarrá paokop napon. Am fárákápamp kar yurukup mwanap ninik te kwatae akwap tenángo, maomp Kwarén mér napao kuri kwekár napon. ⁹ Wokwaek kar Janes ntiaka Jambres arop nkeap fek takrá ninikrá yárákriaka tokwaeri ke fek yak moipon. Aemp-námp taknámp am tak nap ninik te arop ponankor nke nap fek érik korop naenámp. [‡]

Timoti ankár Kwaromp kar kárákáre fek samp naenámp kar

¹⁰ Aeno amo te wokwaek ono amwan warámpea yárákria aropan kar yénkrá farákáp konamp te am ninik wae mér napon. Aeria maok, onomp yárák, tá am fi kor ninik te amo wae mér napon. Ono Kwarén mér kárákáre namp, tá nkwakwe make kar korop námpan kor sánánkar ninik kárákáre sámpea akwap namp, tá arop nouroup namp, tá kárákáre fek fokopeyakria tére pwar mo namp, am te amo wae mér napon.

¹¹ Antiok, Aikonium, Listra taun mekamp arop fárákápao onan sámpá yampourou napo, ono nkwakwe make touwe tokwae kwatae sámp namp te amo wae mér napon. Aenampan maok, Kwaro onan yaewour nángo, am kápae kare touwe kwatae korop námpan kor, fwap yakampon. ^{‡†12} Karenono, arop ponankor Krai Jisasént yakáprá Kwaromp ninikaok paokopnap aropan te, Kwarén mér monap aropao nkwakwe make sokoro i konapon. ^{‡‡13} Aeria maok, kwatae ninikráp arop, tá kwekár profet fákáre, makia kourmpouráp aropan poupwékáp mwarea napon. Satano kor am fárákapan kwekáránko maok, am fárákápamp ninikao kor kwatae kare naeria námpon.

¹⁴ Aeno amo wokwaek wawia mérinap kar máte kárákáre fek sámpea yárákampo. Tá kourmpouráp arop yino am kar yénkrá farákápámp te, amo waeman mér kare napon. ^{§15} Manénkir amo oukourmpourép-mou taráp yakap feknámpia Kwaromp yiki kor Buk fekamp kar mér sámpap te, amo wae mér napon. Am buk te amwan fwap ninik kwapwe sánk nángo, amo Krai Jisasén méria napo, Kwaro amwan warko warámp naenámp. ¹⁶ Kwaromp Buk fekamp kar ponankor te Kwaromp Spiritao ninik sánk nángo kumwi napon. Am kar te nomwan yae-párák kare ninik yénkrá farákáp naenámp kwapwe karon. Tá kourmpouráp aropamp ninik kwataenámp érik yénkria, nomp

† 2:24 1 Ti 3:3 †† 3:1 1 Ti 4:1 ‡ 3:2 Ro 1:29-31

†† 3:5 Mt 7:15,21; Ta 1:16 ‡‡ 3:9 Kis 7:11-13 ‡‡‡ 3:11 Ap 13:50; 14:5,19-20 ‡‡‡ 3:12 Jo 15:20 § 3:14 2 Ti 2:2

paokop fwapokwap i konámpono. ^{†17} Aenámpara, am kar támao Kwaromp koumteouráp arop nomwan yae-wourianánko, nomo ponankor kwapwe kare ninik pwi nánko, nomo fwap nkwaekwe make kwapwe kare tére ponankor tére mwanámp nánap mwanámpon.

Timoti ankár kárakáre fek Kwaromp kar farákáp naenámp kar

4 Kraís Jisas te yiki yakápnáp aropan ponankor yurukupria, sumpwinap aropan kor mént yurukup naenámpmon. Mao te arop ponankor nke nap fek érik koropeaka king yaká yak naenámpmon. Ono amwan Kwar ntiaka Kraís Jisaso nkenep fek amwan kar kárakáre fek arakrá sér rae: ^{††2} Amo ankár kárakáre fek Kwaromp kar farákámpo! Arop am kar wa napan, tá wa mo napan kuri, amo te ankár kárakáre fek am kar farákáp saráp yakámpo. Amo te ankár méranáponoria kárakáre kor kare kar farákápnáp yoporria, yumo fwap tak mwanaponorá warákár sánkámpo. Amo kokwae moiaka, porokwe fek kánámpár am fárákapan yénkrá farákámpo. ^{†3} Nánkár wakmwaek arop Kwaromp yae-párak kare kar te warko wa mo mwarea napon. Am fárákáp ankwap-ankwap kar wa mwar kar napan wa mwaria, am kar farákáp mwanap aropan wumwi mwarea napon. ^{††4} Aeria maok, má kar kare pwarará maok, nkwaekwe make kwaporok kar mwar sérapap kar táman woupwi pátea wawia mántwaok tukup mwarea napon. ⁵ Aeno amoku kare te ankár kápae kare por ninik kouri yakrá maok, nkwaekwe make touwe korop námpon kor kárakáre fek fokopeyakria maok, amo Kwaromp Kwapwe Kare Kar táman téteria koumteouráp aropan farákámpo. Amo te koumteouráp aropan yae-wour nanap tére yak námpara, amo ankár am táman fwapia téreamp.

Pol wae sumpwi naenámp wonae fik nánko sénámp kar

⁶ Aeno oukoumwan te ono sumpwi nánko, onomp yiri Kwarén ofan sánk mwaria wain ént kwarákár konápnáp kwarákár naenámp te wae wonae fikeane. ⁷ Ono yorowarrá akwapea kwe-sira nampon. Ono te wokwaek resis kwapwe fárakoprá yáráki namp te, oukoumwan te ono te wae akwapea wonae fik yarápae fek yak nampon. Ae namp te, ono Kwarén mér namp kárakáre fek sámpá yáráki nampon. ⁸ Oukoumwan te am fárakoprá akwapea pwar namp fek sámp nanamp ankank te wae nánapia tank námpon. Am sámp nanamp ankank te ará: Tokwae Karao yae-párak kare yurukup konámpara, onan 'Yae-párak kare aroponorá sénaenámpmon. Am Yae Tokwae fek te onan makrá sénaenámpmon. Aeria maok, onan saráp sér mono, arop ankwap fárákáp mao érik korop nánko nke mwar kar rá yépékrá yakápnáp arop fárákáp man kor sénaenámpmon. [‡]

† 3:16 2 Pi 1:21 †† 4:1 Ap 10:42; Ro 14:9-10 ‡ 4:2 Ap 20:20,31 †† 4:3 1 Ti 4:1 ‡† 4:8 Yé 2:10

Kar pwaranámp kar kánanke

⁹ Amo te ononampok koupour koropampo. ¹⁰ Demas te onan pwar akwap teane. Mao te apárokamp ninikan warákária taun Tesalonika mek akwap teane. Kresenso kor provins Galesia mek akwap, tá Taituso kor distrik Dalmesia mek akwap námpon. Luk mwar yino yak nempon. ¹¹ Amo Mak warámpea koropampo. Mao te ono tére nánko yae-wour kwapwe konámp aropono. ^{††12} Ono Tikikusén taun Efesus mek sámp-kérép nampon. ^{‡†}

¹³ Amo korop naeria te onomp waempyam taun Troas mek Karpusomp nap mek pátari namp, ará sámppea maok, tá buk mént sámppea koropampo. Aeria maok, onomp fir yipi fek yoroiap buk ník mo pwar korop nanape. Ankár sámppea koropampo. [§]

¹⁴ Aleksander te bras fek nkwaekwe make ankank yoro i konámp arop, mao te onan ouroukup konámpara, nánkáráp Tokwae Karao am taki námp fek nopok man touwe sánk naenámpmon. ^{§†15} Amo kor am aropan fwapia mérampo. Mao te yinomp karan kor ankár kwekápnáp sira námpon.

¹⁶ Ono woukourouk kot nap fek te arop ankwapao onont yakria yae-wour mo napo maok, arop ponankor onan pwate napo, onoku mwar yak. Aeria ono Kwarén sérrá, 'Am fárákápao tak nap ninik te ník mo pwarampo.' ¹⁷ Aeno Tokwae Karao onont yakria onan yae-wouria kárakáre sápnámpon. Aenámpko maok, ono Kwapwe Kare Kar fwap farákáp nánko, ankwap fi ponankor wa napon. As fir yamp nánko, as táp mekamp akap konápnáp taknám, Kwaro onan yopor aropamp yae kwae mekamp pwarokwap námpono. ^{§††18} Kwar Tokwaerao onan sokoro napo kuri, fwap yae-wourria onan warámpea, námoku poukwapnámp yámar mek pwar naenámpmon. Nomo maomp eran sámppeaka sakap saráp yaká yakápnáp mwanámpon.

Kar pwarará 'Gude'rá sénámp kar

¹⁹ Amo Prisila ntiaka Akwila, tá Onesiforusomp sérapoan kor mént 'Yumwan Polo Guderian'rá sérampo. ^{§†20} Erastus te oukoumwan taun Korin mek yak nánko, Trofimus kor touwe nánko, man taun Miletus mek yak nánko pwara nampon. ^{§††21} Amo te koupour mwae oupouroukia koropampo. Takria amo yépék napo, ouwi tokwaenámp ke koropantáno.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia, tá Kristen ankwapyaek fákáre makia amwan 'Gude'rá sénap kar sámp-kérép napon.

²² Ono ninik namp te, Tokwae Karao waráp waempént yakanoria nampon. Tá yumwan ponankor námokuráp ninik fek ninikia yae-wouranoria nampon.

††† 4:11 Ap 15:37-39 ††† 4:12 Ef 6:21-22 § 4:13 Ap 20:6
§† 4:14 Ro 2:6; 1 Ti 1:20 §†† 4:17 Ap 23:11; 27:23 §† 4:19 Ap 18:2-3 §†† 4:20 Ap 19:22

Taitus

Mekia Akwapnám Kar

Taitus te Grik fi mekamp aropono. Wokwaek mao te Polo tére námp yaewourimpan, Polo man 'Apár amor ke Krit mekamp siosén taokeyakrá téreae' ria pwate nánko, am mek térerá yakámpono.

Polo Timotimpor pas kumwimp ke fek táman, má pas kumwia Taitusompor kor sámp-kérépámpon. Am te mao sios taokeyakáp mwanap arop nánaprá párap, tá 'Kwaromp kar karan sámpá yampourou mwanap aropan yoporampo'rá sér, tá 'Sios koumteouráp arop fárákapan Kristen paokopnap ninikan yénkrá farákámpampo'rá sénámpon.

¹ Ono Pol, Kwaromp tére konamp arop, Jisas Krai-somp aposelono. Mao onan, náráponoria nánkárápnamp koumteouráp aropan mér nap mek kárákáre sánkea, am fárákapan yaewour napo, kar kare mériaa Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanapria sámp-kérép námpon.

² Ono tére namp te, arop fárákápnamp mér kárákáreria, Kwaro am fárákapan yiki yaká yak nénk naenám yépékanáponoria yaewourrá tére nampon. Wokwaek kar Kwaro oukoumwan ankank yoro mo fek nomwan yiki yak mwanám nénk nanamp rimpon. Mao te kwekár mo i konámpon. ³ Koroepa oukoumwan kar am séri tarimp ke fek Kwaro náráp kar farákápnamp mwanap arop kák tenánko, am fek táman maomp kar érik farákár námpon. Nomwan warko éréképnamp arop Kwaro onan 'Kar farákápnamp séri tenánko, ono am tére sámpea kar farákápnamp nampon.

⁴ Taitus e, ono Kwaromp kar farákápnamp nanko, amo wawiaa ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka, ono warápnamp por má pas kumwi rae. Amo te wae yino ponankor mér námp niamp napon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia nomwan warko éréképnamp arop Krai Jisas amwan námokuráp ninik fek yaewouriaka yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakaeria nampon. †

⁵ Ono amwan Krit mek pwararamp te, amo tére ankwapmwaek oukoumwan yak námpantá, amo fwapokwapria, ono wokwaek amwan sériampnám taknám, amo am mekamp ponankor taun mek sios taokeyakáp mwanap arop yororórá kák nanapria nampon.

⁶ Amo ankár sios taokeyakáp mwanap arop yororórá kák naeria te, arake pourouráp aropan kákampo: Koumteouráp arop nke nap fek kwatae ninikinám yak monám arop, tá ankárankamp yupuráp arop, tá maomp tárápu Kraisépnamp méria, tá nkwaekwe make sokoro mo, tá éntupwar naropwaromp kar ták-pwar moi konap. ††⁷ Amo te wae méron, sios taokeyak konámp arop te Kwaromp tére taokeyak konámp aropono. Ae konámpara, am arop te yae-párák kare yárap nánko

maok, koumteouráp arop mao kwatae ninik námp nke mo mwanapon. Mao te námo arop tokwae namponoria, arop ankwap fárákapan poukwap naeane. Mao te koupour yonkwae pwarápnamp naeane. Mao te mánmán ént tokwae fária mánmán naeane. Mao te arop kwaporok fupuk naeane. Mao te mani tokwaerantá kikiank naeane. †⁸ Mao te ankár náráp nap mek koropnap aropan yae-párák taokeyak naenámpon. Mao te ankár kwapwe kare ninikan ponankor warákápnamp maok, ankár am kwapwe kare ninikaok yárap naenámpon. Aeria maok, mao ankár náráp ninik Kwarén sánkea, yae-párák kare ninikaok naenámpon. Mao te ankár námokuráp yárap fwapi taokeyak naenámpon. ⁹ Mao te má kar kwapwe kare má man farákápnamp nap, ankár fwapia kárákáre fek sámpea méria yárap naenámpon. Aeria maok, mao kor fwap arop méranáponoria am kare kar karan farákápnamp naenámpon. Aeria maok, arop kar ták-pwarnap fárákapan kárákáre fek sénánko, námokuráp kwatae ninikan pwarápnamp mwanapon.

Krit mekamp arop ankwapamp mér sámpá yampourounap kar

¹⁰ Ae mwanapara, amo sios taokeyakáp mwanap arop yororórá kák nap kwamp te, fwapi ninikampo. Am te apae riteanápnamp, kápnamp kare arop sios taokeyak konámp aropamp karwaok mo i konap arop yakápnamp napon. Am fárákápnamp te kar mwar sarápnamp táman sérarrá paokopria, arop fárákápnamp ninik mek kwekár i konapon. Tá Juda fákáre wae Kristeni yakápnamp napao kor kar ták-siria wae konapon. ¹¹ Am taknap arop fárákápnamp te nomo tak mo i konámp ninikan 'Yumo tak kip'rá séria maok, am tak nap fek mani tirá paokopria maok, arop fiou kápnamp karanamp mér épérépnamp kák konapon. Taknap arop fárákapan te amo am kar taokorampo.

¹² Wokwaek námoku mér tokwaeráp aropao námokuráp fi mekamp aropan ninikria arakrá sér, "Krit mekamp arop fákáre te kwekár i konapon. Tá yao pwae mekamp fir niamp kwatae kare arop yakápnamp napon. Tá fár tokwaerá paokoprá kokwae tákár i konapon." ¹³ Má kar te kare karara, amo ankár fwapia

† 1:4 2 Ko 8:23 †† 1:6 2 Ti 2:24-26

‡ 1:7 1 Ti 3:2-7

mérenkria kar kárakáre fek sérria, am fárakapamp ninik fwapokwap napo, Kwarén mér kare mwanapon. ¹⁴ Am fárakap Juda firamp tékénou kar, tá nkwakwe make lo kákrá, kar kare pwatea paokop i konap aropamp kar woupwi pátea wa mwanape.

¹⁵ Arop fárakapamp ninik yiki kukur kwapwe námp te, arakrá ninik i konapon: Kwaro ti-sápnámp ankank ponankorao kor yiki kukur kwapwe námpon. Aeno arop ankwap fárakapamp ninik kwatae akwap námp te, Kraisen mér moria maok, ankwap ankank kánanke yiki kukur mono. Am te apae riteanápe, am fárakapamp ninik ntiaka námokuráp ninik yurukup i konap te ankár kwatae kare yak námpon. ¹⁶ Karan saráp sér-rá, "Ono te wae Kwarén mér nampon." Aerá sénapao maok, am fárakapao paokop nap támao Kwarén younkwe sitenap yénkép námpon. Aenapantá, Kwaro am fárakapan warákár mo kar námpon. Am fárakap te kar ták-sir konap aropara, ankwap kwapwe kare ninik mwanap pourou mo karenono. †

Mér kourteouráp aropan sénámp kar

2 Aeno amo te ankár kourteouráp aropan ponankor Kwaromp karwaok akwapnámp ninikan tére kiprá arakrá sérampo: ² Mér arop te mánmán ént tokwae kar fáriaka mánmán mwanape. Yae-párak kare ninikria námokuráp ninik fwapnae karia taokeyakáp mwanapon. Ankár mérnámp kwapwe kare yakápria, yonkwae touwe konap ninikan sámpea, nkwakwe make ankank korop námpan kuri kárakáre fek yakáp mwanapon.

³ Amo ankár mér kourteouan kor sénapo, Kwaro warákárnámp ninik fek paokop mwanapon. Aropan kánánkámp kar sérar mwanape. Mánmán ént fári konámp ninikao tokwae kari yak naeane. Mao te ankár wakmwae fáparámpnap kourteouan kwapwe kare ninikan yénk mwanap tisa yakáp mwanapon. ⁴ Mao farákápria te arakrá sér mwanapon: "Yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor warákár kar kip. ⁵ Tá yumokuráp ninik fwapia taokeyakria maok, yiki kukur kare yakáp kipo. Tá yiráp nap fwapia taokeyakria, yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor yaewour kipo. Tá yiráp poumaropamp yae ankore mek yakáp napo maok, mér monap arop ponankor amnap ninik táman nkeria, Kwaromp karan kor wouroump mo mwanapon." ††

Ménki-tárápuao mwanap kar

⁶ Ankár taknámp menkou-tárápuran kor takrá séramp: Am fárakap te ninik fwapia taokeyakáp kour mwanapon. ⁷ Amoku támao mekia akwap napo, arop fárakapao amonapaokria, nkwakwe make kwapwe kare ninik fek paokop mwanapon. Arop kar yénkra farákáp naeria te kwataenámp kar mént farákáp kwapon. Ankár kwapwe kare ninik kour fek sarápria, yae-párak kare kar yénkra farákámpo. ⁸ Amo te ankár yae-párak karenámp karan saráp sénapo maok, am mek kwatae ninik yak námp nke mo mwanapon.

† 1:16 2 Ti 3:5; 1 Jo 1:6; 2:4 †† 2:5 Ef 5:22 ‡ 2:7 1 Pi 5:3

Tak napo maok, yopornap arop fárakapao kor nomwan wouroump mono, amwan yopornap ninikan pwarápaé mwanapon. ††

Kwaporok tére konap aropan sénámp kar

⁹ Amo te kwaporok tére konap aropan † arakrá sérampo: Mao náráp poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakápria, ponankor nkwakwe make ankank am fárakapao warákár mwanap ninik fek tére mwanapon. Poukeyakápnámp aropao kar kwatae sénapo kor, nopok kar pwarokwaprá sér mwanape. ††¹⁰ Mao te ankár am fárakapamp ankank kánanke oukun sámp mwanape, mono. Mao ankár maomp karwaokria yae-párak kare tére napo maok, náráp poukeyakáp konap arop fárakapao nkea warákárria nomwan warko éréképnámp Kwaromp kar farákáp námp táman warákár mwanapon.

Nomo ankár yiki kukur yakáprá Kraisoamp Yae yépek mwanámp kar

¹¹ Nomo te wae méron: Kwaro námokuráp ninik fek nomwan aropompnámp ninik te wae érik korop námpon. Aenámpara, mao te fwap ponankor kourteouráp arop warko éréképnámp naenámp. ¹² Kwaromp am aropomp támao nomwan Kwarén younkwe sitea paokop i konámp ninik, tá apárokamp ponankor kikiank ninik máte pwarará, oukoumwan má ke fek táman ankár nomo fwapia ninik kouriaka Kwaromp ninikaok saráp kwapwe kare paokop mwanámp yénk námpon. ††¹³ Karenono, nomo Kwar Tokwaeran yépekrá yakáp námp, tá arop nomwan warko éréképnámp konámp arop Jisas Kraiso, mao érik korop námp fek te, Kwaromp mopor ntiaka wae kwapwerént korop naenámp. ¹⁴ Kraiso námoku wampwe pwarará sumpwi námp te, nomo ponankor lo kar kwe-pwar konámp mekamp warko yamokwapea éréképnámp naeria ninámpon. Mao te nomwan yarária yiki kukarea páte nánko, námokuráp arop fákáre yakáp námpara, nomo te ankár kárakáre fek kwapwe kare ninik fek paokop mwanámpon. ††

¹⁵ Amo te ankár má kar táman kourteouráp arop fárakapan farákáp saráp yakampo. Amo máma karwaok paokopanáponorá farákápria maok, kar ták-sir konap arop fárakapan kárakáre kor kar sánkria, am fárakapamp ninik fwapokwapampo. ††

Kristenao mwanap kwapwe kare ninikan sénámp kar

3 Amo ankár kourteouráp aropan sénapo, Gavman fákáreramp yae ankore mek yakápria, maomp karwaok tukupria yae-párak kare tére mwanap nánap mwanapon. ² Am fárakap te arop ankwapan wouroump rá sérria kar yorowar mwanape, mono. Am fárakap te ankár porokwe fek yakápria,

†† 2:8 1 Pi 2:15 †† 'Kwaporok tére konap arop'rá sénámp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 35,36 fek nkeampo. ††† 2:9 1 Pi 2:18 ††† 2:12 Ef 1:4; 1 Jo 2:16 § 2:13 Fl 3:20 †† 2:14 Ef 2:10; 1 Pi 2:9 ††† 2:15 1 Ti 4:12 §† 3:1 Ro 13:1-7; 1 Pi 2:13-14

arop ponankoran kwapwe kare ninik fek yaewour mwanapon. †

³ Amo wae méron: Wokwaek te nomo kor Kwaro i konámp ninikan épépépria, kar ták-sirirá paokopánko, Satano nomwan poupwekáp nánko, nomo Kwaromp mwae-páraok tukup moimpon. Aeria maok, nkwakwe make kikiank ninik ntia pourou fekamp ankankan warákár i konap ninikao nomwan sámp-fákeyakámpon. Aeria maok, nomo ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapamp ankank kikiankrá paokopimpon. Arop ankwap fárakap nomwan yorowarrá paokop napo, nomo kor nonopok yorowarrá yakáp námpon. ††

⁴ Aempan maok, nomwan warko érékép konámp arop Kwaro nomwan nouroup kareria yaewour kwapwenámp ke érik koropria, ⁵ nomwan warko érékép námpon. Mao te nomp kwapwe kare ninikan ninikria, nomwan érékép mono. Námokuráp yonkwae touwe fek nomwan warko éréképámpon. Am takimp te nomwan yárianánko, nomo táráp yink wourékam niamp nánko maok, Yiki Kor Spiritao nomwan wourékam yiki yak sámp námpon. ⁶ Jisas Kraiso nomwan warko éréképámpon arop téremp fek táman, Kwaro Yiki Kor Spiritamp ourour kárakáre nomp pourouk ponankor kwarákár námpono. ⁷ Am takimp te Jisas Kraiso námoku nomwan ninikiaka yaewourrá fwapokwap nánko, Kwaro nomwan 'Yae-párak kare arop'rá sénámpon. Mao nomwan yiki yak sámp mwanapria nánapi tenámpara, nomo man méria yépékrá yakáp námpon. ††

⁸ Mámá kar máte kare karara, am táman kárakáre fek farákáp napo, Kwarén mérnamp arop fákáre am fek ninikiaka kárakáre fek kwapwe kare ninik sámpea yakáp napo maok, am kwapwe kare ninik támao ponankor aropan yaewour naenámpon.

⁹ Aeno nkwakwe make moumountukri ninik kákákrá kar yorowar, tá tékénouamp e kouroumprá, tá yopor-

rá, lo karan saráp kákkarrá yorowar fupukumprá paokop nap te, amo ankár am mek nke kwapono, pwarampo. Nomo te wae méron, am te nomwan yaewour nánko, kwapwe kare ninikaok paokop mwanámp pourou mono.

¹⁰ Arop siosomp ankárankamp ninik fek yakáp nap tirá pipirikirrá párapok nánko te, amo ankár maomp ninik ankárank por, tá anánk por, arake fek fwapokwap napo, waráp kar wa mo nánko te, man younkwe mwae pwarampo. ¹¹ Amo te wae mér napon: Am taknám arop te mwae kup kare pwarará, korokore mwae akwap námpara, námokuráp kwatae ninik támao waeman man kot naenámpon. ¹²

Pwarnámp kar kánanke

¹² Nánkár wakmwae te Artemas ni, Tikikus ni, man sámp-kérép nanko te, amo te koupour ononampok taun Nikopolis mek koropampo. Ono 'Ouwi tokwae korop nánko, ént tokwae námp fek te Nikopolis mek yak nanamp'rá sériamp támaono. ¹³ Amo te lo mérnámp arop Senas ntiaka Apolosén fwapi taokeyakampo. Amo te ankár am arop yawor mwae akwap nenep ankank moantá, yaewourampo. ¹⁴ Tá nomp koumteouráp arop te fwapia méria kárakáre fek téreteria maok, ankank ankwapmwae tank nánko, monap aropan yaewour mwanapon. Takria maomp Kristen yakáp nap te yaoao ki tanknám niamp mo, kwaporok yakáp mwanape. ¹⁵

¹⁵ Arop ponankor onont yakáp napao, amwan 'Gude'rá sénap kar sámp-kérép naponno. Aeno amo kuri yinomp 'Gude'rá sénámp má yinomp tampokamp Kristen nouroupén sérarampo.

Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ponankor námokuráp ninik fek yaewourria yumont yakanoria nampon.

† 3:2 2 Ti 2:23-25 †† 3:3 Ef 5:8-9 ‡ 3:5 Jo 3:5-7 †† 3:7 Mt 25:34

‡ 3:10 Mt 18:15-17 ††† 3:11 1 Ti 6:3-5 ††† 3:12 Ef 6:21-22 § 3:13 Ap 18:24 §† 3:14 Ef 4:28

Filemon

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek Polo Rom mek kalabus mek yakria, mámá pas Filemonompor kumwimpon.

Filemon te Kolosi mekamp kápae kare ankankráp Kristen arop. Maomp kwaporok tére konámp arop e te Onesimus. Am tére arop te Filemonompor nap pwarará, farákapea Rom mek akwapea Polén kikípia maok, Polo man yaeworánko, mao Kristen.

Polo pas kumwia Filemononámpok méntér sámp-kérépria sérrá, 'Onesimus te wae Kristeni námpara, man yopori kwapon. Warko warámpamp'rá sérimpon.

1 Filemon e! Ono Pol onan Krai Jisasomp tére nanko fákapea pap napon. Nomp nánae Timoti yino waráp por má pas má kumwiaka, sámp-kérép re. Amo te yinont ankárankamp tére konap nouroup kwapweno. ² Yino yinomp antáp Apiampor kor, tá Arkipusompor mént kumwia sámp-kérép re. Arkipuso kor mao te yinont soldia yakria, Satanén yorowar i konámpo. Yino kumwi nemp máte sios waráp nap mek néntép konap, maompor kor kumwi nempon.

³ Yinomp ninik te nomp Kwar Naropwar ntiaka Jisas Krai Tokwae Karao yumwan náráp ninik fek yaewouria nepo, yumo yonkwae porokwe yakápenkria nempon.

Polo Filemonén Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

⁴ Ono wa nanko, amo ankár Jisas Tokwae Karan méria mént kari yakria Kwaromp arop fárákapan kor ponankor nounouroup napantá, kápae kare por kar toropwapnamp ke fek te, amwan ninikria onomp Kwarén waráp e séri ko, 'Aesio'rá sér i konampon. ^{†6} Amo te yinont fearámpá yak napara, ono Kwarén sé-nanko, amwan am mér kwapwe sánk nánko maok, amo nomp Krai Jisasomp ankank kápae kare kwapwe kare sámp konámp mér nanapon. ^{††7} Amo te ponankor Kristen fárákapan nouroup kareria, am fárákamp ninik mek kárákare sánk napon. Aenapantá ono táman warákara waeriaka onomp ninik porokwe kare fek yak námpon.

Polo Filemonén 'Warko Onesimusén warámpamp' rimp kar

⁸ Ae namp kwamp maok, ono arakrá ninik nampon: Tá kare, nomo énénkér Krai sompara, ono fwap tae fek 'Takrá téreampo'rá sénae nampan maok, ⁹ nomo aropomp ninik fek yae-párak kare yak konemp kwamp, ono amwan sánankar porokwe fek sér rae: Ono Pol, ono te waeman Krai Jisasomp térerá koro-pea, mér pourou nanko fákapea páte napon. ¹⁰ Aenapara, ono kalabus mek yakria Onesimusén Kwarén

méranoria farákáp nanko méria, am fek onomp táráp niamp námpon. Aenámpantá ono amwan 'Man aropompamp' ria sér rae. ^{†11} Wokwaek kar mao te fwapiaka waráp tére tére moimpon. Aeno oukoumwan te mao fwap nomwan yaewourrá waráp tére, onomp tére makria kwapwe kare tére naenampon.

¹² Ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nanko, onan fákapea páte napo yakria maok, amoku wonae fik yakria onan yaewour nanapan panek yak napantá, nopok Onesimuso onan yaewourano ninik nampan maok, warko amonapok sámp-kérép nampao maok, ono man yonkwae touwe tokwae méntér sámp-kérép nampono. ¹⁴ Aeno ono warámpá yak naenampan maok, nánkár waráp ninikan apaerá sénap wa naeria namp kwamp, man taokor moi nampono. Ono te amwan mao kánámpár onont mapek yakrá onan yaewouranoria kárákare mono. Onomp ninik te amoku waráp kwapwe kare ninikaokria tak naeria te tak nanapon. ^{††}

¹⁵ Onesimus te amwan fae tákare ke fek pwara námpon. Aeno oukoumwan te amo warko warámpea napo, ankár amont yaká yak naenampon. ¹⁶ Oukoumwan te amo man kwaporok tére konámp arop saráprá niniki kwapon. Kare, mao te waráp kwaporok tére konámp aropao maok, waeman Kristen kare námpara, oukoumwan te nomp nánae kare námpon. Aenámpara, amo man warákár karampo. Ono man nke namp te, onomp nánae kare niamp nánko, ono man nouroup kare nampon. Aeno ono mér namp te, maomp tére, tá Krai somp yak námpe fek waráp nánae kare ara, amo fwap man nouroup kareria warákár tokwae nanapon.

¹⁷ Amo te nomo fearámpea yákrá Krai somp tére konemponoria ninik nap kwamp te, amo onan i konapnám taknám Onesimusén kor warko warámpamp. ¹⁸ Aeno mao amwan kwatae ninik, tá amwan nopok sánk naenámp yak nánko te, am ankank onomp e fek pwate napo, nánkár ono nopok sánk nanampon. ¹⁹ Ono Pol onokump yae kor fek mámá 'Onoku nopok sánk nanamp'rá sénamp kar mámá

† 1:4-5 Ro 1:8-9 †† 1:6 Kl 1:9

‡ 1:10 Kl 4:9 †† 1:14 2 Ko 9:7

kumwi nampono. Ono wokwaek amwan yaewouri namp fek onan nopok amoku kareao onan sápan nana-pan maok, ono am fek te sér mo nampon. †²⁰ Onomp nánae e, amo wawae! Kraisomp arop yak nempara, ono Tokwae Karamp e fek sér rae: Onesimusén warámp napo, ono am ninik fek warákárriaka yonkwae tikip nanampono.

²¹ Ono wae mér nampono, amo fwap má sénamp kar ampaok tére nanaponoria namp kwamp, waráp por má pas má kumwi rae. Ono waeman mér kar nampono, ono amwan sénamp ninik máte amo takrá tére napo, akwapea tokwae karia kwapwe kare kare naenámpon. ²² Aeno ono ankwap kar sénae: Ono ninik namp te, yumo Kwarén sénapo onan warko yumon-

† 1:19 Ga 6:11

apok sámp-kérép nánko, koroepa yumont yak nanampono. Aenanampara, ono amont yak nanamp nap aokore nánapia pwateampo. ††

Ankwap fárákapao 'Gude'rá sénamp kar

²³ Epafra kor amwan 'Gude'rá sénámp te, yinan Krai Jisasomp tére fek fákaepa napo, yino énénkér yak nempon. ‡²⁴ Yino tére konámp arop ankwap fárákap Mak, Aristarkus, Demas, Luk, máma aropao kor amwan 'Gude'rá sénapon. ††

²⁵ Ono ninik namp te, Jisas Krai Tokwae Karao yumwan ninikia yiráp waempént yak naenámpon.

†† 1:22 Fl 1:25 ‡ 1:23 Kl 1:7; 4:12 †† 1:24 Ap 16:10; Kl 4:10; 2 Ti 4:10-11

Hibru

Mekia Akwapnámp Kar

Nomo mámá pas kumwinámp arop te mér mono. Arop ankwap fárakap te Polo kumwi námponrá ninik napon. Judamp kar te 'Hibru kar'rá sér i konapara, am fárakapan kor 'Hibru arop'rá sénapon.

Am te Jisas pok tenánko, 35 yopwar niamp arake fek mámá pas kumwi nap te, Juda mekamp Kristen ankwap fárakap arop fárakapao sámpá yampourou napo, Kristen yakápnap pwar mwaria napan yaewourrá kumwi napon.

Mámá buk fek sénámp te, wourékam kontrak Jisaso yoroi námp te épi kontrakan kámákár akwap námpon. Am te ará: Jisasomp e te ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Tá Kraisomp tére te Mosesomp téreran kámákár akwap námpon. Tá Jisasomp pris tére te wokwaekamp pris fákáreamp téreran kámákár akwapria ankár yaká yak námpon. Wokwaekamp pris fákáreramp ofa te nape fíran kápae kare por ofa i konapon. Aeno Jisasomp ofa te námokuráp pourouran ofa sánkeanánko, am ofa te ankár arop ponankorampor yaká yak námpon.

Tá mámá buk fek ankwap kar sénámp te, Jisasén mér nap am te ankár fwapia kárakáre fek sámp-fákeyakáprá 'Jisasén tokor samp-tukupen'rá sénámp.

Kwaromp Tárápao nomwan kar sápnámp kar

1 Kwaro wokwaek kar kápae kare por tá kápae kare nkwaekwe make ninik fek nomp appeyaenápén profet fákáreramp top kor feknámp kar sánkámpon.

² Aeno oukoumwan mámá ke fek wae pwar naenámp yae fek te, Kwaro náráp Tárápamp top kor fek nomwan kar farákáp námpon. Kwar te wokwaek kar Jisasomp yae kor fek apár ntia yámar yoroia pwarará, ankár am Táráp námoku am ankank ponankor sámp naenámpria nánapi pwara námpon. ^{†3} Táráp te Kwaromp wae tokwae ara, nomp pourouk wae tákapa wae námp te, mao ankár Kwar niamp kareno. Maomp kar te kárakáre korara, kápae kare ankank te ponankor ti-fákeyak nánko, am yakápnap puri fek yakáp napon. Mao te arop kápae kareamp kwatae ninik tirá épéria, maomp yiri fek yáriaka yiki kukarrá kákea pwatea, narek karaoki yaknámp King Tokwae Karamp yae-párak mwaek tank námpon. ^{††}

Kwaromp Táráp ensel fákáreran kámákár akwapnámp kar

⁴ Naropwaro náráp Tárápan sánknámp e te kwapwe kareria ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Aeria mao námoku tokwae kari yak nánko maok, ensel fákáre te maomp yae ankore mek yakáp napon.

^{‡5} Wokwaek kar Kwaro námokuráp Buk fek náráp Táráp táman sérrá,

“Amo te onomp Tárápono.

Oukoumwan te ono waráp Naropwar yak nampono.”

Tá warko arakrá sér,

“Ono maomp Naropwar yak nanko,

mao onomp Táráp yak naenámpono.”

Aeno Kwar te ensel ankwapan makeniamp kar sérimponie? Mo karonó. ^{‡†}

⁶ Mao náráp Táráp ankárank apárok sámp-kérépámp ke fek te Kwaro arakrá sérimpon:

“Kwaromp ensel fákáre ponankor te ankár man lotu mwanapono.” ^{‡††}

⁷ Kwaromp Buk fekamp kar ankwapao ensel fákáreramp téreran arakrá sér,

“Mao te náráp ensel fákáreran

ouwi mirink niampi pap konámpono.

Mao te náráp tére aropan

yaomwi yurunknámp fupukur pokrá kák konámpono.” ^{‡†††}

⁸ Aeno Tárápan te arakrá sér:

“Kwar e! Amo te yaká yak konap kingono.

Amo te koumteouráp aropan

yae-párak kare ninik fek saráp taokeyak konapon.

⁹ Amo te kwapwe kare ninikan saráp warákária maok,

kar ták-pwar konap kwatae ninik te amo warákár mo kare napon.

Aenapria maok, waráp Kwar námoku

amwan warákár nanap wel kwarákár tenánko,

waráp ankwapyaewarápén kámákarea

narek e tokwaeráp arop niampi yak napon.” ^{‡†††}

¹⁰ Tá Kwaro Tárápan warko arakrá sér,

“Tokwae Kar e! Wokwaek kar te amo mámá apár

yoroia napo

kárakáre yak námpon.

Tá amoku waráp yae kor fek yámar me yoroiaapon.

¹¹ Yámar me ntiaka apár te moyak naenámp.

Aeno amoku kare te yaká yak nanapon.

† 1:2 Kl 1:16; 1 Pi 1:10 †† 1:3 2 Ko 4:4; Kl 1:15; Hi 8:1-2 ‡ 1:4 Fl 2:9

‡† 1:5 Sng 2:7; Hi 5:5 ‡†† 1:6 Lu 2:13-14 ‡††† 1:7 Sng 104:4 ‡††† 1:9 Sng 45:6-7,10-12; 102:25-27

Yámar me ntiaka apár te warko ponankor waempyam épi niamp araknám moyak naenampon.

¹² Nánkár amo am ankank aropao waempyaman i konámpnám araknám, yoropwarápia paprá, arop warko waempyam wourékam sámp konámpnám araknám

amo wourékam yoro nanapon.

Aeno amoku te warko tékénou mono,

ankár taki yak nanapon.”

¹³ Wokwaek kar Kwaro Tárápan sérrá,

“Amo te onomp yae-párak mwaek tank napo maok, nánkár wakmwaek ono amwan yoporap arop te waráp yae ankore mek párapok tenanampon.”

Aeno Kwar te mae ke fek ensel ankwapan make pourouráp kar sérino? Ankár mo karonó. ^{†14} Ensel te wunéri mwarria Kwaromp tére konaponó. Kwar warko érékép naerianám arop fárakapan yaewouranáponoria am ensel fákáreran tirá kérép konámpono. ^{††}

‘Kwaro nomwan warko érékép nám te tokwae kar ankankono’rá sénámp kar

2 Jisaso Kwaromp ninik farákáprá sénámpara, nomo oukoumwan am kar wawia méria am karaok paokop mwanámpon. Nomo fwapia wa moitea ankwap ankankan ninikria poporokwenáprá panek tukup mwareano. ² Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén enselomp top kor feknám kar sánkám te, am kar oukoumwan kárakáre yak námpon. Aenámpan maok, arop ponankor am kar táksirarea, am fek touwe kwatae sámpapono. ³ Aeno oukoumwan Kwaro nomwan warko érékép naeria tére nám te tokwae kar ankankono. Aenámpara, nomo am Kwaromp térean younkwe mwaek sirarea paokop nám te, nomo te mokopia Kwaromp yonkwae pwarámp wouroukoup mwanámpon? Tak mwanám pourou mo karonó. Manénkir te Tokwae Karao námoku nomwan warko érékép naeria, kar farákápnámpon. Tá maomp kar wawinap arop fárakapao nomwan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karonó.” ^{†4} Kwaro náráp Tárápamp kar am te kare karonoria yénkép nám te ará: Koumteouráp aropan nkwakwe make kárakáre yororo, tá Yiki Kor Spiritamp ourour námoku niniknám puri fek yénkimpon. ^{††}

‘Jisas te nomwan warko éréképnám arop ankárank támaono’rá sénámp kar

⁵ Nomo wourékam apár Kwaro wakmwaek yoro naenampría ninik nám kwamp te, nomo wae mér, Kwar te ensel fákáreran am apár taokeyakáp mwanapria pap mono. ⁶ Wokwaek kar arop ankárankampao Kwaromp Buk fek arakrá sérimpon: “Arop yino te apae ankankanánko, amo yinan ninik i konapon?”

Yino te kánanke kwatae te,

apaeritea amo yinan yae-párak kare taokeyak konapon?

⁷ Amo yinan yoroi nap te, fae tákáre ke fek saráp ensel fákáreamp yae ankore mek kák nanampria niapon.

Aeno wakmwaek amo yinan narek paprá, kárakáre sápría, e tokwae sápnapon.

⁸ Amo te yinan amo yoroinap ponankor ankank taokeyakáp mwanapria nánapi pwara napon.”

Mámá kar ‘Kwaro kápae kare ankank aropamp yae ankore mek kák tenámp’rá sénámp te, nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te ankwap ankárankamp ankank maomp yae ankore mek yak mo, kwaporok yakanoria pwar mono. Aeno ponankor ankank maomp yae ankore mek yak nám te nomo oukoumwan nke mo námpon. ⁹ Aeno nomo te Jisas e tokwae sámp nám wae nke námpon. Mao ankank kápae kare taokeyak námpon. Manénkir mao apárok ékia yakámp fek te, fae tákáre ke fek enselomp yae ankore mek yakámp te, Kwaromp aropomp yénképría, ponankor koumteouráp aropan ér-pwarará, sumpwi nanampria ninámpon. Am touwe sámpea sumpwi nám fek táman Kwaro man narek papria, kárakáre tokwae ntia e tokwae sánk námpon. ^{‡‡}

¹⁰ Kwar te mao támao námoku yoroinámpon ponankor ankank fi korara, maomp ninik te náráp tárápu yámar mek éréképá pokeanáko, yae-párak kare yakápnámpon. Kwaromp ninik te Jisas numwar touwe sámpeanáko, am touwe sámp nám támao, koumteouráp aropan warko éréképnám kwapwe kare kare arop yakanorianámpon. Am Kwaro takimp ninik te yae-párak kare ninikono. ^{‡‡†11} Nomo te wae mér námpon: Ponankor koumteouráp aropan yiki kukarrá pap konámp arop, ntia am yiki kukur kare yakápnám arop te méntér ankárankamp Naropwaromp tárápunono. Aenapantá maok, Jisas te pwará-pae mono, ankár ‘Onomp nánaeou’rá sénámppon.

^{‡‡†12} Kwaromp Buk fek yaknám kar te ará:

“Ono onomp nánaeou fákáre koupoukour napo, am ou mek ‘Amo te arak i konaponó’rá farákápría waráp e sakap nanampon.” [§]

¹³ Kwaromp Buk fek sénámp kar ankwap te ará:

“Amo ‘Nanamp’rá séri nap táman fwap tak nae raponria mér nanampon.”

Tá warko sérrá,

“Ono te Kwaro onan ti-sápnám tárápunt máyak nampon.” ^{§†}

Jisas nomwan yaewour nanampria arop arákarámp kar

¹⁴ Am tárápu Jisas sénámp te koumteouráp arop farákápnámpon. Aenámpara, Jisas kor arop arákarea, am farákápnámpon te, mao fwap sumpwiaka koumteouráp aropan surumpwirá kák konámp kárakáre tokwaeráp Satanén kwatae pap nanampria

† 1:13 Sng 110:1 †† 1:14 Sng 91:11; Ap 12:7 ‡ 2:3 Hi 12:25
‡† 2:4 Mk 16:20

‡‡ 2:9 Fl 2:8-9 ‡‡† 2:10 Hi 5:8-9 ‡‡‡ 2:11 Mk 3:35 § 2:12
Sng 22:22 §† 2:13 Ais 8:17-18

nimpon. ^{†15} Koumteouráp arop sumpwiantá apáp tirink nap te, kápae kare por máma apár mek yakáp napo, am fárakapamp apáp támao nánko, Satanomp fákapá kák tenámp mek yakápiapon. Aeapan maok, Jisas sumpwimp te am fákapá yakápnep mekamp érékép naeria nimpon. ¹⁶ Karenono, mao wokwaek téremp te ensel fákáreran yaewour naeria tére mono. Mao sumpwi námp te Abrahamomp appeyaenápén yaewour naeria nimpon. ¹⁷ Náráp nánaeounáp fákáre nomwan yaewour naeria námpara, ankár arop nomo niamp make kare yakria maok, Pris Tokwae yakriaka Kwaromp tére námpon. Takria maok, arop aropomprá, tá ankár yae-párak kare tére nánko maok, koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ¹⁸ Mao námoku Satano poupwékápnámp touwe sámprá kwe-pwarari námpara, fwap aropan kor Satano poupwékáp nánko, sámnpap touwe fwap yaewour naerámpon. ^{††}

Jisasomp kárakárerao Mosesomp kárakáre kwe-pwarnámp kar

3 Kristen ankwapyae fákáre, Kwaro yámar mek yakria yumwan kor wumwiri námpon. Aenámpara, yumo fwapnae karia Jisasén ninik kour kip. Mao te aposel, Pris Tokwae Karara, nomo man méria maomp e érik sér i konámpon. ^{‡2} Kwaro man máma tére sánkeanánko, Kwaromp karwaok kar námp te, wokwaek Mosesén kar sánkánko, mao koumteouráp arop ou mek Kwaromp nap niampi yakria, téremp niamp wuri popwar námpon. ³ Aeno nomo te wae mér námpon: Nap tinámp aropamp e te tokwae karria, napamp eran kámákár akwap námpon. Taknámp Kwaro Jisasén sánknámp e tokwae te Mosesomp e tokwaeran kámákár akwap námpon. ⁴ Ponankor ankákárak nap te waeman aropao tére napon. Aeno Kwaro námoku maok ankank ponankor yoroimpon. ⁵ Moses te Kwaromp tére arop niamp, mao ankár Kwaromp karwaokria Kwaromp nap mek téremp. Aeria Kwaromp arop fákáreran Kwaro wakmwaek sénaenám karan farákápámpon. ^{†6} Aeno Kraiss te Kwaromp Tárápara, Kwaromp karwaok yae-párak kare téreria Kwaromp koumteouráp arop maomp nap mek yakáp napan taokeyak námpon. Táte nomo kápae kare por man kárakáre fek méria warákárria Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp námp te, nomo kuri Kwaromp nap niampi yakáp námpon. ^{‡‡}

'Anepér sámpono'rá sénámp kar

⁷ Nomo te Kwaromp koumteouráp arop fi yakáp námpara, arop Kwaromp Buk fek Yiki Kor Spiritao ninik sánk nánko, kumwinámp kar man nomo fwapia wa mwaro:

"Yumo oukoumwan Kwaromp Kar wa nap kwamp te, ⁸ yumo te wokwaek yakápap Israel arop fárakapaoiápnámp araknámp

yiráp ninik fákapea kárakáre kwapono. Kwaro sérrá, 'Am fárakap te arop yak moap apárok yakápria onan mokopon nke mwarria onomp kar ták-siriapon. ^{‡‡‡}

⁹ Am apár mek yiráp appeyaenápo kor 40 yopwar fek ono kápae kare ankank térieriaka am fárakapan yaewouranko nkeapao maok, Kwaro nomwan yopor te mokopean nke mwar ritea sokororá paokopiapon.

¹⁰ Aeapantá maok, ono ankár am koumteouráp aropan te yopor yonkwae pwarámpa waeria maok, sérrá, 'Ankár ono sénampaok pwarará onomp ninikaok paokop mo napantá,

¹¹ Ono yopor yonkwae pwarámpa waeria maok, am fárakapan arakrá sénampon: Kare kar narekampráp yumo te onomp anepér mwanap némpouk te tukup mo karenono!" ^{‡‡‡}

Nomo kor Israel fákáreaoi napnámp taknámp kar ták-sir mwareano

¹² Kémpiyae tárápu, yumo te fwapia mér kip: Takria yumo ou mekamp ankárakao maomp ninik mek kwatae ninik yak nánko sámpria, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea Kwarén mérnámp ninik pwar naeane. ¹³ 'Oukoumwan' yak nánko, nomo kor 'Oukoumwan'rá sér i konámp kumur méntép yumo ankár nonopok yaewourria kárakáre nénk kipo. Takria, yumo ou mekamp ankwap ankárakampan kwatae ninikao man poupwékáp nánko, maomp ninik kárakáre nánko, Kwarén mér mo naeane. ¹⁴ Nomo wokwaek kar méri námp te ankár oukoumwan kor am mér te kárakáre fek sámpea yakáprá tukupea sumpwinámp ke fek mwanámpon. Nomo takria te, nomo ankár Jisasomp koumteouráp arop kare yakáp námpon. [§]

¹⁵ Ono manénkir sérinámp kar táman warko Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: "Yumo oukoumwan Kwaromp kar wa nap kwamp te, yumo te wokwaek yakápap Israel arop fárakapaoiápnámp araknámp yiráp ninik fákapea kárakáre kwapono." ^{§†}

¹⁶ Wokwaek kar te apae arop firao Kwaromp kar wa napao, am kar ták-sirriapon? Am te Moseso Isip mekampan éréképea akwapámp arop ponankor támao takiapon. ¹⁷ Kwaro 40 yopwar fek yopor yonkwae pwarámprá akwapámp te wanimpón? Am yopor yonkwae pwarámpámp te kwatae ninik fek yakápap koumteouráp aropan nánko, am fárakapao faokorapo, maomp yákáre te kwar mwar mek tankápámp te, Kwaro am fárakapan saráp yopor yonkwae pwarám-pámpon. ¹⁸ Kwar te wan 'Onomp anepér mwanap némpouk tukup mwanap pourou mono' ria fou e séri námpon? Am Kwaromp kar ták-pwarnap koumteouráp arop fi támanimpón. ^{§††19} Aenám te nomo wae

† 2:14 1 Jo 3:8 †† 2:18 Mt 4:1-11; Hi 4:15 ‡ 3:1 Hi 4:14
‡† 3:5 Nam 12:7 ‡‡ 3:6 Hi 3:14; 10:23

‡‡‡ 3:8 Kis 17:7; Nam 20:2-5 ‡‡‡ 3:11 Nam 14:21-23 § 3:14
Hi 3:6 §† 3:15 Sng 95:7-8 §†† 3:18 Nam 14:1-3,26-33

mérono: Am fárakap te Kwarén mér mo kare napara, am fi kor fek táman Kwaromp anepér mwanap némpouk te ankár kare kar yink mo karenono.

Kwaromp kounteouráp arop anepér sámp mwanap kar

4 Kwaro 'Yumo te ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mwanap' rinámp kar te oukoumwan máyak námpon. Aenámpara, nomo ankár apáp mwanámpon. Takria Kwaro nke nánko, yumo ou mekamp arop am mek akwap moantáno. ² Nomo wawinámp Kwapwe Kare Kar máte, wokwaek Israel firao wawiap niampon. Aeapan maok, am fárakap te wa mwar waria maok, Kwaromp kar te karenoria mér moiapon. Aeapara, am fárakapao wanap Kwapwe Kare Kar te man yaewour moimpon. ³ Oukoumwan te Kwarén mérnámp arop nomo te fwap am anepér mwanap némpouk tukup mwanámpon. Wokwaek Kwaro am némp táman námwan mér monap aropan sérrá,

"Ono yopor yonkwae pwarámpria fou e sénampono: Ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mo karenono."

Am takrá sénámp te, námokuráp anepéran sénámpan maok, mao máma apár yoroia pwarará te, warko tére naenámp yak moimpon. ⁴ Kwaromp Buk fekamp kar ankwap 'Fákánek yae'rá sénámp te, Kwaro am fákánek yae fek mao térea pwara námp nkea am yae fek anepérimpon. ^{††}

⁵ Am kar manénkir nomo nke námp te arakrá sénámpon:

"Am fákáre te ono yaknamp anepér mwanap némpouk te ankár yink mo karenono."

⁶ Ankwap fárakap te fwap maomp anepér i konap némpouk yink mwanapon. Aeno kounteouráp arop ankwap fárakap wokwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiapao ták-siri nap te, am fárakap te am némpouk tukup mo karenono. ⁷ Am fárakap sokororá paokopria kwar saráp mek faokor tenapo, kápae kare yopwar akwapeanáno maok, Kwaro King Devitén yink mwanap yae ankwap 'Oukoumwan'rá sénámp kar farákápámp te nomo wae sérinámp niamp támaono:

"Oukoumwan yumo Kwaro sénámp kar máma wa nap kwamp te, yiráp ninik fákapea kárakáre kwaponno." [‡]

⁸ Wokwaek kar Josua am arop fárakapan am apár mek anepér sánkearáno te, Kwaro Devitén warko wakmwaek yae ankwaprá sér mono. ⁹ Aempara nomo te wae mér námpon: Nomo anepér mwanámp te oukoumwan yak námpon. Am te Kwaro fákánek yae fek anepérimpon. ¹⁰ Nomo wae mér námpon: Arop Kwarént maomp anepér i konámp némpouk yoump námp te wokwaek Kwaro náráp tére pwarará anepérimpnámp taknámp, mao kuri náráp tére pwarará anepérampon. ^{†††} Nomo ankár am anepér i

† 4:3 Sng 95:11 †† 4:4 Stt 2:2 ‡ 4:7 Sng 95:7-8 †† 4:10 Stt 2:2

konap némpouk tukup mwaria te, ankár tére kárakáre mwanámpon. Takria arop ankwap ankárank wokwaekiapnámp taknámp kar ták-sir konap ninikaokria am mek yoump mo naeane.

¹² Kwaromp kar te yiki yak námpara, tére kárakárerá yak námpon. Am te énénkér mwaek wiráp bainat wiran kámákár akwap námpon. Am Kwaromp kar te aropan faropea mek karaok akwap konámpon. Aenáno maok, waemp ntia ninik mek kukkwaraoxia yae ke me mwaek, pu kwaráp kor me mwaek worépámpará akwap konámpon. Aenáno maok, nomo nomp ninik mekamp ankank ponankor mér i konámpon. ^{†††} Kwaro nke námp fek te, námoku yoroinámp ankank te ankwap ankank ankárank mek yak mo karenono. Ponankor ankank te Kwaro nke námp fek érik karaok yak námpon. Kwaro saráp nomp ninik ponankor yurukup naenámpno. ^{††}

'Jisas te nomp Pris Tokwae'rá sénámp kar

¹⁴ Nomo te wae nomp Pris Tokwae mao yakria yámar mek mek karaok Kwaromp wonae fik youmpá yak námpon. Mao te Jisas, Kwaromp Tárápono. Nomo Jisasén mér námp farákáprá sér i konámp te ankár kárakáre fek sámpea paokop mwanámpon.

^{†††15} Nomoku mwar te kwatae ninik kwe-pwar mwanámp kárakáre te mo námpara, am nomp Pris Tokwae támao fwap nomwan aropomp naenámpno. Am te apaeritea námpanápe, nomwan ponankor nkwakwe make ninik korop námp te, man kuri wae tak námpan maok, mao te kwatae ninik moimpon.

^{§16} Aenámpara, nomo fwap Kwaromp wonae fik tukupria apáp mo, fwaponno. Am arop te aropomp i konámpara, nomo maonámpok tukupria te, mao nomwan yonkwae touwe námp nke mwanámpon. Tá nomo apae ankankan ninik tokwae nánko te, mao nomwan námokuráp ninik fek yaewour naerámpon. ^{§†}

Pris Tokwae Jisas nomwan warko érékép naenámp pwinámp kar

5 Ponankor pris taokeyakáp mwanap arop yoroi pap konap ninik te ará: Kwaro arop ankárank warámpea, man maomp téreteria kounteouráp aropan yaewour naenámp arop yoroi pap konámpono. Pris taokeyak konámp aropamp tére te nkwakwe make ankank Kwarén kwaporok nénk, ta kwatae ninik tirá épér naenámp nkwakwe make ofa nénk konámpono. ² Am arop námoku kwatae ninikráp aropria kárakáre yak mo námpara, mao te arop fárakap mér moráp, tá Kwaromp mwaek kup pwarnap arop fárakapan sánánkar porokwe fek yaewour naenámpno. ^{§††3} Tá am arop námoku támao porokwe námpara, mao kounteouráp aropamp kwatae ninikan Kwarén ofa sánkria maok, námokurápan kor mént sánk naenámpno. ^{§†}

⁴ Am pris taokeyak konámp arop te e tokwaerápara, arop ankárankao námokuráp ninik fek am tére mono.

†† 4:12 Ef 6:17; 1 Pi 1:23; Yé 2:12 ††† 4:13 Ro 14:12 ††† 4:14 Hi 10:23 § 4:15 Hi 2:17 §† 4:16 Hi 10:19 §†† 5:2 Hi 4:15 §‡ 5:3 Wkp 16:6,24

Kwaro wokwaek Aronén wumwiria am tére sánkámp-námp taknámp wumwiria sánk nánko maok, am tére sámp konámpon. †

⁵ Kraiso kor take. Mao námokuráp eran narek papria pris taokeyak konámp arop yak mono. Kwaro námoku man am téreaeria pap námpon. Kwar te arop ankwapan sér mono, man saráp arakrá sér, “Amo te onomp Tárápono.

Oukoumwan ono te waráp Naropwar yak nampono.” ††

⁶ Ankwap fek kuri Kwaro sérrá,

“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp pris yaká yak nanapon.” ‡

⁷ Wokwaek kar Jisas apárok arop yakámp fek, mao Kwarén kar toropwapámp fek te, mao námwan warko warámp nánko, sumpwi mo nanampaoeanria méria, Kwarén kárakáre fek kar toropwapria tékén wumwirá éma waempon. Mao te námokuráp ninik wampwe pwarará, Kwaromp yae ankore mek yak námpara, Kwaro maomp kar wawimpon. ††† Jisas te Kwaromp Tárápo maok, mao touwe sámpámp te, am ninik tá-mao Kwaromp karwaok tukup konap yénkép námpon.

⁹ Amnámp támao, ankár Kwaromp karwaok naenámp arop ankáránkamp kare yak námpon. Aenámpantá maok, Kwaro man sérrá, “Amo te Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámp yak nanapon.” Aerá sérianánko, mao te náráp karwaoknap koumteouráp aropan warko éréképeanánko, yae-párák yakápi-yakáp mwanap arop yak naenámppon.

Nomo te épér morok táráp kánanke niampi yakáp mwareano

¹¹ Jisas ntia Melkisedekomp kar kápae kare yak námpan maok, yino yumwan sér mwarianámpao, yiráp ninik épérép napantá yino mámara kar fi yumwan yénkép mwanámp pourou mo námpon. ¹² Kápae kare ke akwap tenánko, yumo fwap wae tisa yakáp mwanapan maok, mo napon. Yiráp ninik te oukoumwan sik napara, yumwan arop ankwapao Kwaromp kar wourékam Kristenén farákáp konap niamp fek warko farákáp mwanap námpon. Yumo te oukoumwan kárakáre fir fár mwanap pourou mo napara, moman saráp fánapon. ††† Nomo te waeman mér námpon: Kápae kare arop mom mwar fánap te oukoumwan épérmou tárápu niampi yakáp napara, yae-párák kare ninik, tá kwatae ninik fwapia mér mo napon. ¹⁴ Aeno kárakáre fir te arop wae méri yakáp napao fári konapon. Am taknap arop farákap te waeman námoku ninik kour sámpea nkwakwe make tére mwanap ninik mek kákrá, kwataenámp ninik mér, kwapwe kare ninik mér i konapon. †††

Nomo Kwarén mér námp fwapia kárakáre fek sámpea paokop mwanámp kar

⁶ Nomo te Kraisomp manmékir wawimp kar kánanke táman saráp sérar mwareano. Nomo te oumpwaran kápae kare por yimp saráp yakáp konap niamp mwareano. Nomwan yiki yak mo i konámp wokwaekamp ninik te ankár younkwek pwararea maok, Kwarén mér i konap ninik, tá nkwakwe make ént mek nérrá kák konap kar, tá arop ént mek nérrá pourouk yae pap konap ninik, tá sumpwianámp arop warko fárámp naenámp kar, tá kwatae ninik fek yakápnap arop farákap kotiaka fákapea yaká yakáp mwanap kar, ará kar táman saráp farákáp mwareano. Oukoumwan te nomo ankár Jisasén mér karia am kar te kámá-pwarará mér kárakárean farákáp konap kar fek farákáprá tukup mwanámpon. ³ Kwaro nomwan am takenkrianánko te, am te pwararea maok, nomo ankár Jisasomp kárakáre kor kar farákáp mwanámpon.

⁴ Arop ankwap farákap te waeman Kwaromp wae kwapwe sámpria, tá yámar meknámp koropnámp kwaporok sánknámp fir niamp sámp, tá wae Yiki Kor Spirit sámp napara, am arop farákap warko Kwarén younkwe sánk nap te, warko Kwaronámpok koropria kwatae ninik younkwek sir mwanap mwae kup yak mo kareno. ⁵ Am farákapao Kwaromp kar te kwapwe karenoria wae mér napon. Aeria Kwaro arop ponankor nánkáráp taokeyak naenámp kárakáre tokwae kwapw-eran wae mér napao maok, ⁶ Kwarén mér nap pwarará kwatae ninik fek tukup nap te, warko kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok arákarrá korop mwanap mwae te yak mono. Am farákapao taknap ninik te Kwaromp Tárápan warko yaopwae porokopramp fek pukup napo, arop ankwap farákapao man nkea wouroump nap niamp napon. ††

⁷ Kápae kare por warákam ék saráp yak nánko, apár porokwe kwapwe nánko maok, am apár mek aropao yopwar yororia fir yoro napo, kápae kare tankápria maok, arop yaewour i konámpon. Am tak nám te, Kwaro am apáran kárakáre sánk nánko námpon.

⁸ Aeno nkwakwe make paok wi, tá fok kápae forokornámp apár te Kwaro nke námmp fek am apár te kwatae námpara, yae amp mono, Kwaro sénánko, koupour kar yaomwirao fánaenámppon.

⁹ Kémpiyae tárápu kare, oukoumwan yino yumwan má kárakáre kor kar sénámpan maok, yino te waeman mér námpon: Yumo te take pourouráp sámp mono, kwapwe kare mwaeak tukup napo, fwap Kwaro yumwan yaewouria warko érékép naenámppon. ¹⁰ Kwar te kwataenámp aropao yumo térenap tére kwapwe nik mo, pwar naenámpánape? Yumo waeman Kwarén warákár napara, am ninik táman maomp koumteouráp aropan yaewour mwanap ninik sánk námpon. Aenánko yumo te ankár takrá yakáp i konapon. ¹¹ Yionomp ninik te, yumo ponankor ankár kárakáre fek takrá térerá tukupria maok, Kwaro yumwan warko

† 5:4 Lo 28:1 †† 5:5 Sng 2:7; Hi 1:5 ‡ 5:6 Sng 110:4; Hi 7:1,16-17 ††† 5:7 Lu 22:40-44 ††† 5:12 1 Ko 3:1-3 †††† 5:14 Ro 16:19

††† 6:6 Hi 10:26-29 § 6:10 Hi 10:34; 1 Ko 15:58

éréképea fwapokwap naenámp ke yépék nap, mér kárakáre fek sámp-fákeyakápenkria námpon. ^{†12} Yumo kokwae kwaponu. Yumo ankár arop fárakapao wokwaek Kwaro 'Náráp tárápuan nénk nanamp'rá sérinámp ankank sámp mwanámpria méria yépékria koupour kokwae moi nap niamp kipo.

Nomo Kwaro sérinámp kar táman mér kárakáre mwanámp kar

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Wakmwaek ankank sámk nanamp' ria sérimp kar te, arop ankwap tokwae kar Kwarén kámakár akwap námp te yak nángo, Kwaro maomp e fek fou e sénaenámp te mo námpantá, Kwaro námokuráp e fek fou e sérimpon. ¹⁴ Aeria maok sérrá, "Ono waeman amwan kárakáre kor kare kar sér rae: Ono ourour kwapwe kare sámk tenanko, nánkár waráp appeyaenámp fekamp kápae kare arop forokor naenámp." ^{††15} Aerámpantá maok, Abrahamo kuri táman wawi pwatea koupour kokwae mono, am yae táman yépékria akwapea Kwaro wakmwaek nénk nanamp'ria ankank ponankor sámpámpon.

¹⁶ Fou e sér i konap nínik te ará: Arop ankárank wa mokop tokwae nkea maomp e fek fou e sénapo, am támao am aropamp e te tokwae karia ankwap fárakapan kámakár akwap námp yéngék konámpon. Am támao mao sénámp kar kárakáre sámk nángo, ankwap fárakap wawia 'Kare námpon'rá sér i konapon.

¹⁷ Wokwaek kar Kwaro maomp tárápuan yaewour nanamp'ria sérimp kar te am ke fek érik karaok yéngék naeria, mao kar mwar séria pwar mo i konámpara, náráp kar kare karonoria fou e sérimpon. ¹⁸ Aemp te oukoumwan kor Kwaro 'Yaewour nanamp' ria sérimp kar, tá fou e sérimp kar makia má anámk kar oukoumwan yak námpon. Kwar te am ankank anánkaopwe te kwékária pwar mono. Nomo pírikimpá koropea Kwaromp wonae fik yakáp námpara, am kar anánkaopwe támao nomp nínik mek kárakáre sámk nángo, nomp nínik te Kwaro sérimp ankank máte, fwap sámp mwanámponoria kárakáre fek yépékria yakáp námpon. ^{†19} Am Kwaro sérinámp ankankantá yépék námmp te paok perao yao yowe fek térea kárakáre yak konámpnámmp taknámmp nomp nínik mek taki yak námpon. Am paok pe te Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kwapwe Kare mek tokorop tenap, waempyam éntér mek youmpá térea kárakáre yak námpon. ²⁰ Jisa-somékir nomwan yaewour nanamp'ria am aokore mek youmpea Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámmp taknámmpia ankár yaká yak námpon. [‡]

Melkisedeko pris tokwae téremp kar

7 Am Melkisedek te taun Salem mekamp king, tá Narek Karaok Yáknámmp Kwaromp priso. Wokwaek Abrahamo king fákáreran yorowarrá yákraria yéngépa pwatea koropánko maok, Melkisedeko

mwaeak kikipria maok, man ourour sánkámpon.

² Aenko maok, Abrahamo ankank ponankor fére-sámp-pramp fi kákea pwateyakra Melkisedekén ankwap fi sánkámpon. Am 'Melkisedek'rá sénap e fi te "Yae-párak Kare Nínik i konámp Kingono." Mao te taun Salem mekamp kingono. Am takrá sénap te 'Yonkwae Porokweráp Nínikamp Kingono'rá sénapon."

^{‡‡3} Maomp éntupwar naropwaromp e te buk fek yak mo, tá maomp appeyaenámp fi e yak mo, tá éntupwaro man sámpámmp yae arop mér mo, tá mao sumpwimp yaerao kor buk fek yak mono. Mao te ankár Kwaromp Táráp niampia pris yaká yakámpon. ^{‡‡}

⁴ Yumo te ankár Melkisedekomp e tokwae táman nínikenke. Mao te kárakáre tokwaeráp arop, tá nomp appe fi kare Abrahamo yorowarrá yákraria kokwapwe kare ankank tirá yákrakimp fére-sámp-pramp fi kákea maok, fére má Melkisedekén sánkámpon. ⁵ Livai firao saráp pris tére konapon. Aenapo maok, loao arakrá sér, "Ankwap Israel fi te ankank fére-sámp-pramp fi kákea, fére te Livai firan nénkenke." Israel fi te Livai firént mwearoria am fárakapao kuri Abrahamomp tárápu napao maok, am fére-sámp-pramp fi kákeanap ankank fére fek yak námmp te am fárakapan nénkapon.

^{‡‡6} Melkisedek te Livai fi mekamp moan maok, Abrahamo ankank fére fek yak námmp am man sánkámpon. Melkisedek te Kwaro 'Warko sámk nanamp'rá sérinámp arop táman ourour sánkámpon. ⁷ Nomo te wae mér námpon: Arop ankwapan ourour sánknámmp arop te mao te arop tokwaenono. Aeno am ourour sámpnámmp arop te maomp yae ankore mek yak námpon. ⁸ Livai firao am Israel firao nénknap ankank fére-sámp-pramp fi kákea nap ti nap te sumpwi mwanap aropono. Aeno am arop Melkisedeko Abrahamoinámmp ankárankamp fi ankank sámpámmp te Kwaromp Buk fek te, 'Mao te oukoumwan yiki yak námmp'rá sénámpon. ⁹ Tá nomo fwap arakrá sér, 'Kare, Livai kor am fére fek yaknámmp ankank sámp konámpan maok, wokwaek Melkisedeko Abrahamoinámmp ankank sámpámmp te Livai firaoi napan sámp námmp támaono. ¹⁰ Livaimp éntupwar man oukoumwan fárakap mo, mao te Abrahamomp pourou mek yakánko, Melkisedekén am ankank sánkámpon.

Pris wourékam wokwaekamp prisan kwe-pwarnámmp kar

¹¹ Kwaro Israel firan lo sánkámp te Livai firao pris yakápra Israel firan taokeyakápnap ke fekimpon. Am pris tére nap támao arop fwapokwapia yae-párak kare kák nánkoria te, apaerá warko pris ankwap Aron yak námmp niamp mono, 'Melkisedeko yak námmp niamp pourouráp pris yakano'rá sénaenámpon? ¹² Pris manénkirkamp pwar napo, ankwap am éri mek koropea yakáp nap te, loao kor taknámmp naenámpon.

¹³ Kwaro 'Pris yaká yak naenámp'rá sénámmp arop am te Livai fi mekamp mono. Mwar ankwap fi ara, alta fek pris tére moiapono. ¹⁴ Nomo te wae mér námpon: Nomp Tokwae Kar korop námmp te Juda fi mekampono.

† 6:11 Hi 3:14 †† 6:14 Stt 22:16-17 ‡ 6:18 Nam 23:19 †† 6:20 Wkp 16:2; Hi 9:3

‡‡ 7:2 Stt 14:17-20 ‡‡‡ 7:3 Hi 7:15-17 ‡‡‡ 7:5 Nam 18:21

Tá Moseso kor am fi 'Pris yakápenk'rá sér moimpon.' †

Jisas te Pris Tokwae Melkisedek niamp yaká yak konámp kar

¹⁵ Nomo wanámp kar fi kor érik yak námp te: Pris wourékam Melkisedek niamp yak námp te, ¹⁶ pris yakáp i konap lo karao 'Amo fwap pris yakae'rá sénámp-panápe. Ankár náráp yiki yaká yak konámp kárakáre fek Kwaro man 'Pris yakae'rá sénámp. ¹⁷ Kwaro náráp Buk fek sérrá:

"Amo te ankár Melkisedeko yakámpnám taknám pris yaká yak nanapono." ††

¹⁸ Wokwaekamp lo kar te kárakáre moria nomwan yae-wour naenámp mo námpantá Kwaro wae sámp-sirari námpon. ¹⁹ Lo kar fek te ankwap ankank yae-párak kare yak moimpon. Aenámpantá maok, Kwaro ankwap kwapwe kare mwae kup kik-pwaránko maok, am mwae támao kwapwe kareriaka lo kwe-pwaránko maok, nomo oukoumwan fwap Kwaromp wonae fik tukup námpon. ‡

²⁰ Kwaro Jisasén 'Pris yakae'rá sérimp te kwaporok párak 'Yakae' ria sér mono, fou e sériaka 'Yakae'rá sérimpon. Pris fákáre wokwaek yakápap te, arop ankárankao fou e séria 'Yumo pris yakápenk'rá sér moimpon. ²¹ Kwar námoku Jisasén 'Amo pris yak nanap' ria fou e sérimp kar maomp Buk fek yak námp te arakrá sér,

"Kwar Tokwaerao fou e séria, 'Amo ankár pris yaká yak nanapón'rá sérimp te, warko am sérinám kar pwarará ankwap kar sér mono." ††

²² Kwaro fou e sérimpa, Kraiso tére námp te, am kontrak te wokwaekamp kontrak kwe-pwararea, ankár yae-párak kare yaká yak naenámp. ‡

²³ Pris fi te ankárankamp fi támao mwar yakápá yakáp mono. Manénkirkamp kápae kare wourrá tukup napo, wakmwaek am mek-am mekrá yakáprá tukup konapono. ²⁴ Aeno Jisas námoku mao pris térerá yak námp te pwar nánko, ankwap pris am éri mek korop mono. Ankár yaká yak námpara, ²⁵ arop Jisasén mér námp fek Kwaronámpok korop mwaria napo te, mao te am fárákapan ankár warko éréképeanánko, yakápá yakáp mwanapono. Am te apaerianámpanápe, mao ankár yaká yakria kumur méntép Kwaro 'Am fárákapan yaewourano' ria Kwarén sér i konámp. †††

Pris Tokwae Jisas te kárakáre korara, fwap nomwan yaewour naenámp kar

²⁶ Take pourouráp Pris Tokwae te nomwan fwap yaewour naenámp. Mao te yiki kareria, nkwak mo mak mo, kwatae ninik yak mo, kwatae ninikráp aropént yak mo, amwar kar yak nánko, Kwaro man warámpeaka yámar mek narek karaok pap námpon. †††²⁷ Pris Tokwae wokwaek téreap te, kumur méntép námokuráp kwatae ninikanénkir ofa sánktea yakáprá maok, tá

† 7:14 Mt 2:6 †† 7:17 Sng 110:4 ‡ 7:19 Ro 8:3-4; Ga 2:16
 †† 7:21 Sng 110:1 †† 7:22 Hi 8:6 ††† 7:25 Ro 8:34; 1 Jo 2:1
 ††† 7:26 Hi 4:15

wakmwaek koumteouráp aropamp kwatae ninikan ofa sánk konapon. Aeno Jisas te kwatae ninik yak mo námpara, takrá tére mono, ankár námokuráp pourouran ankárankamp por Kwarén sánkámpon. ^{§28} Lorao manénkir yakápap aropan 'Pris Tokwae yakenk'rá sérimp te, kwatae ninikráp aropara, kárakáre mono. Am loaomékir akwap tenko maok, Kwaro wakmwaek fou e sérimp te, náráp Táráp 'Pris Tokwae yak naenámp' ria sérimpa, Kwaro sánkám tére ponankor wae yae-párak kare térea pwate nánko, am tére te ankár yaká yak námpon. ^{§†}

Jisas yámar mek Pris Tokwae yaknám kar

8 Nomo máma sénámp kar fi te ará: Nomo te wae nomp Pris Tokwae yak námp, mao te yámar mek King Tokwaeramp sia tank námp fek maomp yae-párak mwae tank námpon. ² Mao te yámar mek Kwaromp yiki kor nap mek pris tére námpon. Am nap te lotu nap kare, aropao ti mono. Tokwae Karao námoku ti námpon. ^{§††}

³ Ponankor Pris Tokwae fákáreramp tére te Kwarén nkwakwe make ofa, tá fir émian ofa nénk konapara, nomp Pris Tokwae Jisas kor wae ankár Kwarén ofa sánkámpono. ⁴ Mao kor apárok yakria te Pris yak mono. Am te apaeria námpanápe, apárokamp arop ankwap fárakapao Pris Tokwae yakápria, lo karaok Kwarén nkwakwe make ofa nénkapara. ⁵ Am fárakap pris téreap te, apárok yaknám lotu nap mek téreapono. Am lotu nap te yámar mekamp lotu nap yiki kor karean wounáprá niapon. Am te Kwaro Mosesén sérimp niampono. Moseso lotu nap sel ti naerianánko, Kwaro sérrá, "Amo am lotu nap ti nap kwamp te, fwapnae karia taokeyak kourrá kápae kare ankank ponankor ono amwan faonkwek yéncép nampaok taknám karampo." ^{§†6} Aerimpan maok, Jisas térenám pris tére te ankwap pris fárakapao téreapan kámákár akwapámpono. Am te apae riteanápe, Kwaronám mwae nke, arop nomwan Kwaro kontrak papnám mwae nkerá amore mek yak námpon. Kwaro wokwaek 'Nénk nanamp'rá sérimp kar am wourékam kontrak mek yak námp sérimp kar manénkirkamp kontrak mek yak námp kámákár akwap námpono. ^{§††}

Wakmwaekamp kontrak manénkirkamp kontrakan kámákár akwapnám kar

⁷ Manénkirkamp kontrak támao ankár arop yae-párak kare fwapokwap nánko te, Kwaro warko wakmwaek kontrak wourékam ankwap yoro mono. ⁸ Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te, Kwaro náráp arop fárakapamp kwatae ninik yéncép námp te arakrá sénámpon:

"Kwar Tokwaerao sérrá, 'Wawenke. Nánkárak wakmwaek ankwap ke fek te ono Israel fi ntia Juda firént kontrak ankwap wourékam tére nanampon.

§ 7:27 Ef 5:2; Hi 10:10 §† 7:28 Hi 5:1-2,9 §†† 8:2 Hi 1:3,10-12 §‡ 8:5 Kis 25:40; Kl 2:17 §†† 8:6 Hi 7:22; 9:15

⁹ Má kontrak wourékam máte wokwaek am fárakapamp appeyaenápén apár Isip mekamp yae topwe fek éréképámp fek kontrak yoroiampan maok, am fárakap am onoinamp kontrakaok paokop mo napo, ono am fárakapan younkwek siraramp kontrak niamp take mono.'

¹⁰ Warko ankwap kar sérrá, 'Ono warko wakmwaek Israel firan ankwap kontrak yoro nanamp te ará: Onomp lo kar am fárakapamp ninik mek pap nanko, am fárakapao onomp lo kar man mér napo, ono am fárakapamp Kwar yak nanko, tá nopok am fárakapao kor onomp firáp arop yakámp mwanapon.

¹¹ Am ke fek te arop ankwapao ankwap fárakapan yénkria 'Yumo te Tokwae Karan mérenk'rá sér mono. Waeman ponankor mér kánanke nap, tá mér tokwaenap aropao kor onan méri yakap napon. †

¹² Ono am fárakapan yonkwae touweria, nkwakwe make kwatae ninik tirá épéria pwarará maok, ono am fárakapamp am kwatae niniki nap te warko ník mo pwar nanampono."

Kwar Tokwaerao arakrá sérimpon. ††¹³ Kwaro am wourékam kontrakan sénámp te, wokwaekamp kontrak te wae épi kwataeria kánanke kwarok ke fek moyak naerámpon. Aeno nomo wae mér námpon: Ankank akwapea épi námamp te, waeman turupwia ponankor moyak naerámpon.

Wokwaekamp pris fir yiri fek ofa sánk konap kar

⁹ Am manénkirkamp kontrak te lotu mwanap lo, tá máma apár mek yaknámamp sel fekamp lotu nap aropao ti mwanap lo yakámpon. ² Am sel fekamp nap tiap te, anánk aokorea maok, wonae fikamp aokore yink konap mek te am mek lam tank, tá Kwarén ofa sánk konap pan, makiaka am fek kák konap kákánar yak námpon. Am aokore te 'Yiki Kor'rá sér i konapon. ³ Waempyam fek youpoukwap tenap mekamp aokore 'Yiki Kor Kare'rá séria maok, am mek tankápnámpankank te anánkaopwe: ⁴ Gol fek oupouroupan alta, am fek paura nánákáre yankap konap, tá kontrak bokis, gol fek ponankor oupouroupan, am mek tankáp námamp te gol fekamp sospen mek fári konap mana papea nap, tá Aronomp mear yaopwae wokwaek taoimp, tá yumwi worare anánkaopwe am fek Kwaro lo kar kumwiakámpan, makiaka am kontrak bokis mek tankápámpon. ⁵ Am bokis yumuntukamp kour fek te Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik aropompia tirá épér i konámpan yak námpon. Tá ensel anánkaopwe niamp yoroí pwate napo, am bokis yumuntuk yak nepo maok, am enselomp yawor yowe

† 8:11 1 Jo 2:27 †† 8:12 Jer 31:31-34 ‡ 9:2 Kis 25:23,30-31,37

pwae bokis yumuntuk fupukurae yak. Am ensel yawor te Kwar am mek yak námpan yénkép námpon. Aeno ono oukoumwan te má kar má ponankor, fi farákarea pwar nanamp pourou mono. ††

⁶ Am takia maok, ankár kumur méntép pris fákárrerao Yiki Kor Aokore mek am mek tére konapon. ††⁷ Aeno yopwar méntép Pris Tokwaerao saráp ankáránk por am ankwap Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konámpon. Mao Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konámpan te kwaporok yoump mo i konámpon. Ankár Kwaro kwatae ninik tirá épér naenámp fir yiriran saráp samp-youmpea, námokuráp kwatae ninikanénkir ofaria maok, wakmwaek fikamp arop fwapia mér moitea térenap kwatae ninikan ofa i konámpon. ††⁸ Pris fákáre takrá tére konap táman, Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námpan te, aropao am sel fekamp lotu nap oukoumwan tére rá yak nánkoria te, Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanap mwae te érik farákár mono. Oukoumwan sikono. ††⁹ Am sel fekamp lotu nap mek te, oukoumwan máma ke fek korop námpan wounáprá yénkép námpan. Am sel fekamp lotu nap mek te Kwarén fir nénkria, ankwap ankank ofa sánk konapon. Aeno am ankank ponankor te am lotunap arop fárakapamp ninik fwapokwapia yiki kukarrá pap naenámp pourou mo nánko, arop fárakap kwatae ninik yak monorá mér mono. ††¹⁰ Am lo kar te, éntérp fir fépér i konap ankank, tá nkwakwe make ént-éntup i konap, aran sérar napon. Am ankank te pourou fekamp sarápono. Am lo te Kwaro koumteouráp aropan sánk tenánko, am-paokrá tukupea Kwaro ankank ponankor fwapokwap naenámp ke fek mwanapria nimpon.

Krais námokuráp yiriran Kwarén ofa sánkámpan kar

¹¹ Aeno oukoumwan te wae Krais ékianámpana, mao Kwaromp kwapwe kare ankank korop námpan Pris Tokwae yae námpan. Mao am sel fekamp lotu nap kwapwe kare mek yoump námpan te, wokwaekamp sel fekamp lotu napan kámákár akwap námpan. Am lotu nap te máma apár mekamp moara, aropao yae fek ti mono. ¹² Krais te mememp yiri, tá bulmakau morokamp yiri sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yoump moi námpan. Mao ofa sánk námpan te námokuráp yiriran sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek ankáránk por yoump námpan te, nomwan warko yamokwapea éréképeanánko yakápá yakáp mwanámpania ninámpan. ††¹³ Táte arop fárakap Kwaro nke námpan fek oum nánko te, pris fákárrerao meme yiri, bulmakau youroupan yiri makia tia maok, bulmakau énti yankapnap éntu éntént ouroukoup, makia tia fákeyakrá maok, am táman arop pourouk pápárámpano maok, Kwaro nke námpan fek aropamp pourou yiki kukur kwapwe konámpan. ††¹⁴ Aeno tá nopok Krai-somp yiri te am táman kámákár akwap námpan. Krais te kwatae ninik yak mo karen. Aenámpara, yaká yak

†† 9:5 Kis 37:1-29 †† 9:6 Nam 18:2-3 ††† 9:7 Kis 30:10 ††† 9:8 Hi 10:19-20 § 9:9 Hi 10:1-2 †† 9:12 Ef 1:7-8 ††† 9:13 Wkp 16:3; Nam 19:17-18; Hi 10:4

konámp Spiritamp kárakáre fek saráp námokuráp pourou Kwarén ofanámp sánkámp. Am yiri te pourouan saráp yiki kukarrá pap mono. Mao te nomoinámp kwatae ninik ponankor tirá épérianánko, nomo Kwaro nke námp fek yiki kukur yakáp námp wae mérámpon. Aenámpara, nomo te warko yiki yak mo i konámp loaok tukup mono. Nomo ankár yaká yak konámp Kwaromp téreran tére mwanámpon. †

Kraisomp yirirao wourékam kontrak mek kárakáre sánknámp kar

¹⁵ Jisas sumpwi nánko, maomp yiri kwarákarimp te, koumteouráp aropan warko yamokwapea woukouroukamp kontrak yakámp fekamp kwatae ninik ponankor tirá épérimpon. Aeria maok, mao te amore mek yakria Kwarnámp mwaek nke, arop nomonámp mwaek nkeriaka kontrak wourékaman kárakáre sánknámpara, arop ponankor Kwaro wumwinámp kar wawia mántwaok tukupnap arop te Kwaro wokwaek sérimpaokria, yae-párak kare yakápá yakáp napon. ††

¹⁶ Arop, nánkár sumpwi nanko ankank sámpampria te, maompria e fárakapnámp kar te pepa fek kontraknámp kumwi konámpon. Tá tárápao naropwaro séritenámp ankank sámp naerianánko te, arop fárakap manénkir arakrá mér, naropwar te wae sumpwi námpara, táráp te numwar maomp ankank sámpano ri konapono. ¹⁷ Arop oukoumwan sumpwi mo nánko te, am sámpampriinámp ankank oukoumwan kwaporok yak konámpon. Aeno nánkár sumpwi nánko maok, am sérinámp kar te kárakáre námpara, waeman am ankank sámp konámpon. ¹⁸ Tá taknámp, fir yankop napo, sumpwi nánko maok, am fir yiri pápárámp napo maok, wokwaekamp kontrak táman kor kárakáre sánkámp. ¹⁹ Manénkir te, Moseso koumteouráp aropan Kwaromp lo kar ponankor farákápámp. Tá wakmwaek bulmakau morokamp yiri sámp, memeramp yiri sámpea éntént arákár. Tá sipsip pwae noumouri pen fek forokwap námp, yao hisop poro kor fek yarokwapea maok, ént mek anámppea am yiri táman buk fek pápárámpria maok, koumteouráp aropamp pourouk kor ponankor pápárámpimpon. ²⁰ Aeria maok, arakrá sér, “Mámá te Kwaro yumwan ampaok mwanaponrá sérinámp kontrakan kárakáre sánknámp támaono.” †††²¹ Tá taknámp, Moses te sel fekamp lotu napan yiri pápárámpria maok, nap mek am mek tankápámp disráp ankank ponankor méntér pápárámpimpon. ²² Aenámp te nomo wae mér, loamp ninik fek te, ankank ponankor ankwapmwaek te yirirao saráp Kwaro nke námp fek yae-páraki pap námpono. Aeno fir yiri kwarákár mo nánko te, Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér mono.

Kraiso kwatae ninik tirá épér naeria, námokuráp pourou ofa sánkámp kar

²³ Am ofa sánkria yiki kor nap mekamp ankankan pápárámpia torokor napon. Am yárarnap ankank te yámar mekamp ankank kareran wounáprá yéknép napon. Aeno yámar mek yaknámp ankank kare yiki kukur yak námpanánko te, ankár kwapwe kare kare ofa, nape firamp ofaran kámákár akwap naenámpon. ²⁴ Nomo te wae mér námpon: Aropao yae fek yiki kor nap tia nap, Kwaromp nap kareran wounápnap nap mek te Jisas am mek yoump mono. Waeman yámar mek kar pok námpon. Tá oukoumwan te mao waeman Kwaromp wonae fik kar yakrá, nomwan yaewour námpon. ††

²⁵ Yopwar méntép Pris Tokwae fir yiri sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek yoump ko, Kwarén ofa sánknámpon. Jisas te tak moi námpon. Mao yámar mek pokea Kwarén ofanámp námokuráp pourouran ponankor sánknámp te kápae kare por moi námpono. ²⁶ Táte mao kápae kare por takria te, mao touwe sámp saráp yakria, ankár Kwaro apár yoroimp feknámpia takrá koropea oukoumwan mámá ke fek naempao maok, mono. Oukoumwan te wae pwar naenámp ke wonae fik nánko, Kraiso apárok ankárank por ék námp te námokuráp pourouran ofanámp Kwarén sánkeeka kwatae ninik tirá épéri námpon. ²⁷ Ponankor aropao kor ankárank por sumpwiaka nánkár wakmwaek kot mwanapon. †††²⁸ Tá taknámp Kraiso kor námokuráp pourouran ofanámp Kwarén ankárank por sánkeeka, kápae kare aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp touwe sámpámpon. Tá nánkár wakmwaek ankwap por ék námp, am ke fek te kwatae ninik tirá épér mono, ankár arop mao ék naenámpria yépékrá yakáp napan párák éréképea pok naenámp. †††

Woukouroukamp ofa te kwatae ninik sámp-sir mono'rá sénámp kar

10 Am Mosesomp lo kar te wakmwaek korop naenámp ankank kwapweramp wounáp karan nomo nke námpono. Aeno mao te am ankank nomwan fwapnae karia érik yéknép mo námpon. Loao sérrá, Yopwar méntép ankár ankárankamp aopwe ofaran sánknámp kip'rá sénámp te, am lo te Kwaronámpok korop mwarianap aropan te fwapokwapia kwapwe karerá kák mono. †††² Tá lorao fwapokwapianánko, yae-párak kare yakámpria te, warko apaerá ofa sánknámp mwanapanáp. Táte am ankárankamp ofa támao Kwaromp lotu nap mek koropnap koumteouráp aropamp ninik yiki kukarrá páte nánko te, kwatae niniki námp yak námprá ninik mono. ³ Ae mwanapan maok, mono. Yopwar méntép am ofa táman sánkriaka nke napo, náráp kwatae ninik oukoumwan yak námprá ninikitea mér i konapon. ⁴ Amnap fi kor te ará: Bulmakau

† 9:14 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7 †† 9:15 1 Ti 2:5; Hi 8:6 † 9:20 Kis 24:6-8; Wkp 17:11

†† 9:24 1 Jo 2:1 †† 9:27 Stt 3:19 ††† 9:28 Fl 3:20; Hi 10:10; 1 Pi 2:24 ††† 10:1 Kl 2:17

youroupamp yiri, memeramp yiri te ankár kwatae ninik te tirá épér mo karenono.

⁵ Aenámpantá maok, Kraís apárok ékiaka Kwarén sérimp kar Buk Song fek yak námp te arakrá sérimpon:

“Amo fir yankopea ofa sánk te monoria napon. Aeno amo te pourou ankwapan maok onan sápa naeria nánap napon.

⁶ Am fárakapao fir énéni kor yaomwi mek yankapria, kwatae ninik tirá épér i konap ofa te amo warákár mo kare napon. †

⁷ Aeno oukoumwan te ono arakrá sér: ‘Kwar, ono wae ék nampono.

Am te wokwaek kar ono nanampan buk fek kumwiap niampon:

Oukoumwan te ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.”

⁸ Manénkir sérinámp kar te ará: “Lo karaok térenap ofa te, fir yéknéprá, nkwakwe make ofa nénkrá, tá nkwakwe make fir yaomwi mek ponankor yank i konap ofa, tá kwatae ninik tirá épér i konap ofaramp ninik, am te amo warákár mo napon.” ⁹ Tá wakmwaek mao arakrá sér: “Ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.” Aeria maok, Kwaro am manénkirkamp ofa sánk konap ninik te sámp-sirarrá, am éri mek wourékam ofaran pap námpon. ¹⁰ Jisas Kraís te Kwaromp ninikaokria ankárakamp por náráp pourou ofanámp sánkámpon. Am meknámp ninik támao nomwan Kwaromp koumteouráp arop kare yoroi papeanáko, yiki kukur yakáp námpon. ††

Kraisomp ofa kwatae ninik tirá épér naenámp pwinámp kar

¹¹ Pris fákáreráo tére saráp yakápria kumur-kumur tére nap te, ankár am i konap ofa táman saráp tére napan maok, am taknap ofa te kwatae ninik te tirá épér mo karenono. ¹² Aeno Kraiso ofa ankárak sánk námmp fek kwatae ninik tirá épéri námmp te, ankár kápae kare por takrá yakrá akwap naenámp. Mao te takia pwarará, Kwaromp yae-párak mwaek tank námpon. ¹³ Tá mao te Kwaro maomp yopor arop maomp yae ankore mek kák tenánko, yakáp mwanap keran yépékrá tank námpon. ¹⁴ Am koumteouráp arop fárakap te mao ankárakamp ofa fek fwapokwapia yiki kukarrá ankár kwapwe kare napara, am fárakap te fwap ankár yae-párak kare yakápá yakáp mwanapon.

¹⁵ Yiki Kor Spiritao kuri nomwan kar arakrá farákámp námpon:

¹⁶ “Kwar Tokwaerao sérrá, ‘Wakmwaek ono am fárakapént kontrak wourékam yoro nanamp te ará: Ono am fárakapamp mér ntiaka ninik mek onomp lo kumwiaka pwar nanampono.”

¹⁷ Warko ankwap kar am feknámp kirimprá arakrá sér, “Ono te am fárakapamp kwatae ninik tirá épéria,

warko ninik mo pwar nanampon.” ¹⁸ Tá Kwaro kwatae ninik wae tirá épéritenánko te, warko kwatae ninik tirá épér mwanap ofa sánk mwaria tére mono.

Nomo ankár mér kareria Kwaromp wonae fik tukup mwanámp kar

¹⁹ Kémpiyae tárápu, waeman Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik tirá épéri pwate námpara, nomo te apáp mono. Fwap Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanámpon. ²⁰ Jisas námoku mwae kup wourékam kérémp námpon. Mao námoku támao am mwae kupria, mao yiki yak fi korara, nomo te fwap am waempyam pearákari námmp mek mwae knámp yoump mwanámpon. Am te Jisasomp pourouan wounáp námmp támaono. ²¹ Nomo te wae Kwaromp firáp koumteouráp arop taokeyak konámp Pris Tokwae yak námpon. ²² Nomo nomp kwatae ninikan méria pwarápaenámp ninikan mao te námokuráp yiri fek tirá épéri-aka, nomp ninikan yáriaka yiki koriaka paprá, nomp pourouran kor yiki kor ént niamp fek éntupia pap námpono. Aenámpara, nomo ankár kwekár ninik te pwararea maok, Kwarén mér kareria maomp wonae fik tukup mwanámpon. ²³ Nomo ‘Kwar te am sérinám-paokrá tére naenámpnoria, maomp kwapwe kare ankankantá kárakáre fek yépék mwanámp’an sér i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo te waeman mér námpon, Kwaro tére nanamprinámp ankank te ponankor kare kar tére konámpon. ²⁴ Nomo ankákárank ankár Kwaromp koumteouráp arop ankwap fárakapan ninikria maok, tá am fárakapan sér-rá, ‘Yumo te ankár arop ponankor warákár konap ninik fek yaewour kip’rá sér mwanámpon. ²⁵ Tá Kwaromp koumteouráp arop nomo te Kwarén lotu mwaria koupoukour konap ninik ankwap fárakapao i konap-námmp araknámmp pwar mwareano. Kraís ék naenámp yae te waeman fápaie námpara, nomo te ankár kárakáre fek térieriaka nonopok Kwaromp karan farákámp nánko, am támao arop ankwap fárakapamp ninik mek kárakáre nénk naenámp.

‘Kwaromp Tárápan younkwe sánk kwapono’rá sénámp kar

²⁶ Nomo waeman Kraiso mp kar kare wawi námpao, am ninik wampwéri pwarará warko kwatae ninik fek paokop nánko te, am kwatae ninik tirá épér mwanap ofa ankwap te yak mono. ²⁷ Aenámpara, nomo te ankár apáp kareria kot mwanámp yae táman yépékrá yakáp mwanámpon. Tá Kwarén yorowarnap arop te ponankor yaomwi tokwae touwe fopokornámp mek épér naenámp nánapi yak námpon. ²⁸ Nomo te waeman mér námpon: Arop ankárakao Mosesomp lo kar kwe-pwaránko te arop anánkaopwe, tá yininkaopwe, arakerao mao sokoroinámp kar wawia sénapo te, am aropan te aropomp mono, mao te ankár sumpwi naenámp. ²⁹ Yumo te Kwaromp Tárápan younkwe

† 10:6 Sng 40:6-8 †† 10:10 Hi 9:12 ‡ 10:12 Hi 1:3 †† 10:13 Hi 1:13

‡‡ 10:17 Jer 31:33-34 ‡‡‡ 10:19 Hi 4:16 ‡‡‡ 10:20 Mt 27:51-52 § 10:22 Ef 5:26; 1 Jo 1:7 §† 10:23 Hi 4:14 §†† 10:28 Lo 17:6

sánknámp aropan te mokoprá ninik rape? Am kontrak te karenorá yénképnámp yirirao am aropan torokoria páte nángo, yiki kor kwapwe kare námpao maok, am arop te warko Kraisomp yiri am te kwatae niampia pap námp te yonkwae touwe konámp Spiritan mékia kwatae pap námpon. Aenámpara, mao te Mosesomp kar kwe-pwarap aropao sámpap touweran kámákár akwapnámp sámp naenámpon. † ††³⁰ Nomo te waeman mér námpon, Kwaro sérrá, “Nopok i konap ninik te onokump térenono. Onoku támao nopok am fárákapan nénk nanampono.” Aeria maok, ankwap kar sérrá, “Nánkáráp Tokwae Karao námoku kotria náráp arop ponankor younkoup naenámpon.” ††³¹ Yiki yak konámp Kwaro arop ti-fákeyakrá kot naenámp te, am te kwatae kare ara, nomo te ankár apáp tokwae mwanámpon.

Kwarén mér námp ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanámpon kar

³² Yumo má kar máte ankár ninik kip: Wokwaek yumo te Kwaromp wae sámpap fek te, am ke fek táman yumwan nkwakwe make kar sérarapan maok, yumo kárákáre fek yakápria am kwe-pwararapon. ³³ Ankwap ke fek yumwan arop nkeap fek kuk pátea nkwakwe make kar kwatae séraria maok, yumwan fupukrá touwe nénkapono. Tá ankwap ke fek te yumo napnámp touwe sámpnap aropan aropompria am fárákapan yaewouria, yonkwae porokwe sánkapon. ³⁴ Arop ankwap fárákapao kalabus mek yakápapo, yumo aropompria yaewouriapon. Ankwap ke fek te, aropao ankank tirá, makapo kuri yumo wampwe kwae, kwaporok námoku mwar takanáponoria pwatea warákarrá yakápap te, yiráp yaká yak naenámp ankank kwapwe yak námp táman méri yakáp nap kwamp napon. ††

³⁵ Yumo te ankár yumo wokwaekiap kwapwe kare ninik aran níkia, yiráp am mér kárákáre te pwar kwapono. Kwaro nopok yiráp por ankank kwapwe tokwae pátenámp sámp mwanapan kárákáre fek yénkép kipo. ³⁶ Ae mwanapara, yumo te ankár kárákáre fek yakápria maok, Kwaro warákárnámp ninikaok tukupriaka Kwaro yumwan wokwaek kar sérrá, ‘Yiki yakáp mwanap kwapwe kare nénk nanamp’ ri námp fwap sámp mwanapon. ††³⁷ Karenono, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

“Am arop ék naeria te wae faenámpara, koupour kar ék naerámpon. Mao te yépék mono. ††

³⁸ Aeno onomp yae-párak kare arop te mao te wae mér námpara, yiki yak naerámpon. Táte arop onan mér námpao

warko pwarará arákarrá akwap nángo te, ono man te warákár mono.” ††† †

³⁹ Tá nomo te apae Kwarén mérnámp pwarará arári tukupea, moyakáp mwanámpon aropanápe. Mo karonno. Nomo te Kwarén méri yakáp námpara, yiki yak sámp mwanámpon aropono.

Mérnap ninik firamp kar

11 Karenoria mérnámp ninik te Kwaro nomwan yaewour naenámpria yépékra yakápnámp ninikan saráp sámpea méria paokop námpon. Am ankank te nomo yi fek nke mo námpao maok, nomp ninik te, am te kare kar yak námponoria mér i konámpon. ††² Wokwaek yakápap arop te, Kwar te karenoriaka mérapantá maok, Kwaro am fárákapan kwapwe kare ninikan warákarrá sérrá, “Am fárákapamp ninik te yae-párak karenono.” ³ Nomo te waeman Kwarén mér námpara, Kwaro yámar ntiaka apár yoroimp te, námokuráp kar fek saráp séránko yakámp te, wae méri yakáp námpon. Tá kápae kare ankank nomo nke námpan kor Kwaro nomo nke mwanámpon pourou monámpon ankank fek yoroi námpon. †††

Abel, Enok, Noamp kar

⁴ Abel te Kwarén waeman kare karonoria méria yáakria maok, mao Kwarén sánkámp ofa te yae-párak kareara, Kenomp ofaran kámákár akwapámpon. Kwaro Abelomp mér nkea, mao te yae-párak kare aroponoria warákarrá maok, maomp ofaran kor warákarimpon. Abel te wae sumpwi tenánko maok, mao Kwar te karenoria mérnámp karao yakria nomwan oukoumwan kor farákáp námpon. ††

⁵ Enok te Kwarén mérámpantá maok, sumpwi mo, yiki yakámp fek Kwaro warámpea yámar mek pok tenko, arop man nke mo, oupouroumkrá paokopia pwarariapon. Kwaromp kar Buk fek yak námpao sénámp te, “Oukoumwan Enokén warámp mo fek, Enok Kwaromp karaok yáakánko, Kwaro man warákárámp kwamp man warámpámpon.” ††⁶ Arop Kwarén méria ‘Kare kar yak námpono’rá sér mo námp te, Kwaro man warákár mo i konámpon. Aeno arop Kwaromp wonae fik akwap naeria námp kwamp te, mao ankár Kwar yak námponora méria maok, tá man oupouroumka nkenap arop fárákapan yae-párak fwapokwap i konamp mént mér kuno.

⁷ Noa kor Kwarén karenorá mérámpantá maok, Kwaro kor Noan wakmwaek korop naemp ankank séránko maok, Noa te am ankank oukoumwan nke mo námpao maok, Kwaro sérámp karan kare námponoria maok, sip ankárank yoroimpon. Aea maok, námokuráp yupu, tárápu makia éréképea youmpea am sip mek yakápria faokor mo, fwap yae-párak kare yakápiapon. Noa takimp te, maomp mérao ponankor koumteouráp aropamp kwatae ninik érik yénkép námpon. Noa Kwarén méránko, Kwaro man ‘Yae-párak kare aropono’rá sérámp te Kwaro námwan mérnámp ponankor aropan sér i konámpon niampono. ††

Abrahamomp kar

⁸ Abrahamo Kwarén méria maok, Kwaro man ‘Koropae’rá séránko, Abraham te Kwaromp karwaok ak-

† 10:29 Mt 26:27-28 †† 10:29 Hi 6:4-8 † 10:30 Lo 32:35-36; Ro 12:19 †† 10:34 Mt 6:20 †† 10:36 Hi 6:12 ††† 10:37 Yé 22:20 ††† 10:38 Ro 1:17 † 10:38 Hab 2:3-4

†† 11:1 2 Ko 5:6-7 ††† 11:3 Stt 1:1 †† 11:4 Stt 4:3-5 ††† 11:5 Stt 5:24 †† 11:7 Stt 6:13-22

wapámpon. Mao náráp némp kare pwarará, Kwaro apár ankwap mao kareampor sánk naerianánko, ampok akwapámpon. Abrahamo kor am te fwapia mór moria, am te maok akwap nanaeriaka ninikrá akwapámpao maok, waeman mao kor Kwarén mérámp kwamp akwapámpon. ¹⁹ Mao te waeman Kwarén mérámp kwamp akwapea Kwaro manénkir, amwan sánk nanamprá sérímp apárok akwapá tankámpon. Am apárok tankámpon te ankwapamp apárok tank námpon, oukoumwan nap kare ti mono, sel fek saráp woukoup ko yakrá akwapeakánko maok, maomp táráp Aisako kor takrá akwapeakánko, appenáp Jekopo forokareakámpon fekria maok, Kwaro am koumourean námo má apár sánk nanampri námpan yépékrá yakepon.

¹⁰ Abraham te sel fekamp nap mek saráp yakria, yámar mekamp ankár yaká yak naenámp taunan yépékrá yakámpon. Kwaro námoku saráp am taun tére konap ninik námpara, námoku ti námpon.

¹¹ Sara táráp sámp naenámp ke te wae akwap tenámpan maok, Abrahamo 'Kwaro námwan sérínámp te pwar mo i konámpara, fwap tak naenámpo'rá ninikimpara, Kwaro man tárápamp naropwar yak naenámp kárákare sánkámpon. ^{††12} Abraham waeman mér pourou kwataeaka sumpwi naenámp fápaie nám-pao maok, am arop ankáránkamp fekamp kápae kare tárápu forokarea te yámar mekamp térme yakáp nap niamp, tá ént mekamp kárák niamp nánko, arop te kouroump mwanap pourou mo naenámpo. ‡

¹³ Am Kwarén mériap arop fákáre yiki yakápap fek te Kwaro sérínámp ankank kwapwe kare wae kare kar sámp mwanámpria warákárrá yépékrá tukupea mént sumpwiapon. Am fárákapao kor oukoumwan am ankank nkeaka sámp moap fek kor warákárria maok, sérrá, 'Nomo oukoumwan mámá apár mek koropea yakáp námpon fek te, ankwapamp apárok yakáp námpon niamp oukwan yakáp námpon.' ¹⁴ Am arop fárákap makrá sénap kar máte nomo waeman mér námpon, námokuráp némp karean oupourouk napon. ¹⁵ Tá am fárákapao am manénkir pwatea koropap némpninikria te, ampok arári tukup mwarapon. ¹⁶ Ae mwarapan maok, am fárákap te am táman ninik mono, ankár waeman ankwap kwapwe kare apár sámp mwaria nap táman warákár kare napon. Am apár te mámá apáran kámákarea kwapwe kare námpono. Am te yámar mek támaono. Kwaro am fárákapampor taun nánapi pwate námpara, am fárákapao 'Nomp Kwar'rá sénapo, Kwar te am táman pwarápae mono.

¹⁷ Kwaro Abrahamén wokwaek sérrá, 'Aisak fekampap waráp appeyaenáp forokor mwanapono'rá sérímpo. Aeritea maok, wakmwaek mao Abrahamo náráp karaok akwap te mokoponrá nke naeria maok sérrá, 'Waráp táráp Aisak ankáránkamp am te onan ofa sámpo'rá sérámpantá maok, Abrahamo kor wawia méria, fwap Aisakén ofa sánk nanko te, warko Kwaro fwap apár me mekamp fárámpá pap naenámpria,

náráp táráp Kwarén sánk naeria nimpon. Aemp te Abrahamo Aisakén warko apár me mekamp sámp námpon niampimpon. ‡†

Aisak, Jekop, Josepomp kar

²⁰ Aisak Kwarén mér námpara, Jekop ntia Ison ourour wor-pwararea wakmwaek sámp nenep ankank sérímpo. ^{‡†21} Jekopo kor Kwarén mérámp kwamp wae sumpwi naeriaka, námoku mearrá yárok i konámpon mear yaopwae fek me kor yiríp yakrá Josepomp tárápyaran ourour wor-pwarareaka, Kwarén lotuimpono. ^{‡†22} Josepo kor wae Kwarén mérrá akwapea wae téké-nouria sumpwinaemp wonae fikámp kwamp sérrá, 'Nánkár wakmwaek Israel fi yumo warko Isip meknámp tukupria te, onomp kour mént sámpea tukup kip' ria sérímpo. ‡‡

Mosesomp kar

²³ Mosesomp éntupwar naropwar te Kwarén mérepara, éntupwaro Mosesén tankeanánko nkepo maok, táráp kwapwe kare námpaná, apáp moria Isip mekamp kingomp kar tak-pwararea táráp porokwap-pap mo, yinink yunk fek mek wouroump fákeyakepon. §

²⁴ Wakmwaek Moseso téképa yakria Kwarén mérámp kwamp sérrá, 'Onan te Isip mekamp Kingomp yupu-tárápamp táráponorá séri kwapono'rá sérímpo.

^{§†25} Mosesomp ninik te kwatae ninikaokria fae tákáre ke fekamp ankank táman warákár te monoria maok, maomp ninik te ankár Kwaromp firáp aropént yakria 'Énéki touwe sámp mwanámp' ria sérímpo.

²⁶ Maomp ninik te Kraiso nánkár sámp naenámp niamp pwarápaeran maomékir sámp námpon te Isip mekamp mani ntiaka mopor i konap ankankan kámákár akwap námpon. Am te apaeria námpanápe, Kwaro wakmwaek nopok man sánk naenámp ankank kwapweran ninik námpon kwamp kárákare fek fokopeyak námpon.

²⁷ Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, Kingomp yoporan apáp mono, Isip pwarará akwapámpon. Aropao yi fek te Kwarén nke mono. Aeno Moses námoku te waeman Kwarén nkemp niampámp kwamp maok, Moses kárákare yakámpon. ^{§†28} Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, mao Kwaro Pasova yae tokwae pap nánko, ampaokria sérrá, 'Enselo koropeaka poumou-tárápu nae-tárápu fupukrá kák naenámpo. Israel yiráp nae-tárápu fupukrá kákantá, sipsip porokwap papea maomp yiri sámpea ménki fek mwaek foporokwamp kip' rimpon. §†

†† 11:17-19 Stt 22:9-12 ‡† 11:20 Stt 27:27-29,39-40 ‡†† 11:21 Stt 48:15-16 ‡†† 11:22 Stt 50:24-25 § 11:23 Kis 1:22; 2:1-2 §† 11:24 Kis 2:10 §†† 11:27 Kis 12:51 §† 11:28 Kis 12:21-23

Kápaé kare Israel fi Kwar te karenoria mér kárakáreap kar

²⁹ Israel firaó kor Kwarén wae mérap kwamp, Noumouri Kor Solwara tépérrá yink mwariakapo maok, Kwaro ént solwara porokwap fárakapánko, fárakár akwapánko, apár kar niampi yak nánko, tépérrá yinkapon. Aetenapo maok, Isip mekamp aropao kor am fárakapan éntér káki tukup mwaria yinkapo, warko éntao oupoupouránko surumpwiapon. †

³⁰ Israel fi te waeman Kwarén mérapara, Jeriko mekamp yumwi fekamp yár firi fákánek yae fekwapokwaprá paokopapo maok, am yumwi fekamp yár torokopi pikámpon. †³¹ Kokopor yupu Rahap Kwarén mérámpara, Israel mekamp arop anánkaopwe koropea taunan kánánkámp youroukoupepo, am arop yaworan yaewourimpara, yorowar koropámp fekwap te Kwarén mér monap aropao faokorapo maok, mao te fwap yakámpon. ‡

³² Aeno oukoumwan te ono ankwap kar te apae karan farákáp nanampanáp? Ono te kápaé kare kar farákáp mono. Wae támaono. Ono te Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, aea maok, profet ponankor máte ono farákáp mono. †³³ Am arop fákáre te Kwarén mérapara, yorowar kwe-pwararea maok, kápaé kare kingomp ami fákáre yénképi pwarariapon. Ankwap fárakap te arop éréképea yae-párak kare ninik yénképrá tukupapon, tá Kwaro ankank nénk nanamprimp wae sámpapon. Aropao laionén arop yamp kwaponoria taokorapo, yourounkwe moiapon.

³⁴ Arop ankwap fákáre Kwarén mérapara, yaomwi tokwae torokwari papapo maok, tá arop ankwap fákáre te pirikimpá tukupapo maok, man kor bainat fekwap fékérrá épér moiapon. Tá ankwap fárakap te kárakáre moapo maok, Kwaro kárakáre sánkánko maok, wakmwaek kárakáre sámpea tae fekwap yorowaria maok, ankwap fi mekamp ami fárakapan yérépea kwe-pwarariapon. †³⁵ Éntupwaryaenáp fárakap Kwarén mér napara, touwe koropánko tárápu faokorapo maok, Kwaro warko fápárampea kákánko, éntupwaryaenápo náráp tárápu warko tiapon. Tá arop ankwap fárakap fápákampia yakápapan yorowarap aropao sérrá, “Yumo Kwarén pwar napo te, yino yumwan surumpwirá kák mono.” Aerá sérapo maok, am fárakapao kor yorowarap aropao sénapaok mo, ankár Kwarén kárakáre fekwap méria maok, sérrá, ‘Yino te fwap apár me meknámp fárámpea kwapwe kare yiki yakáp mwanámp’rá sénapo, am fárakapao surumpwirá kákapon. ††

³⁶ Ankwap fárakap Kwarén mérapo, yorowarap aropao am fárakapan wouroumprá paok ke fekwap fupuk napon. Kwarén mérnáp arop ankwap fárakapan sen fekwap yaonkiaka kalabus mekwap kákapon. ††³⁷ Yorowarap

† 11:29 Kis 14:21-31 †† 11:30 Jos 6:12-21 ‡ 11:31 Jos 2:1-21; 6:25 †† 11:32 Het 4:6-5:31; 6:11-8:32; 11:1-12:7; 13:2-16:31; 1 Sml 1:1-1 Kin 2:11 †† 11:33 Dan 6:22 ††† 11:34 Dan 3:23-27 ††† 11:35 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:18-37 § 11:36 Jer 20:2; 37:15-16

aropao ankwap fárakapan yumwi fekwap yénképrá épéria maok, tá ankwap fárakapan so fekwap kuk-fékérrá kákria maok, tá ankwap fárakapan bainat fekwap faoporrá épériapon. Kwarén mérap arop ankwap fárakap yirimp mwanap ankank mo nánko, sipsip ntia meme yipiran képérrá, maok tukup mwarrá oupouourounkapo, tá arop ankwap fákáre ankank ponankor mo nánko maok, tá arop ankwap fárakapan ankwap fárakapao ouroukuprá momwar sokororá paokopiapon. †³⁸ Aea-pantá maok, Kwarén mérap arop ankwap fárakap am te pirikimpea tukupea kwar saráp mekwap, faonkwekwap yakáp, tá ankwap fárakap pirikimpea péri me mekwap, tá kwar me mekwap tukupea am mekwap yakápapon. Am Kwarén mérnáp arop fákáreamp ninik te yae-párak kateria, mwar pourourápi yak námpara, ankwap arop fákáreramp ninik te am kwapwe kare niniként akwapá pwi mo kareno.

³⁹ Am arop fákáre ponankor Kwarén mér napara, Kwaro nkeaka warákarimpon. Aeno Kwaro nénk nanamprimp ankank kwapwe te oukoumwan sámp moiapon. †⁴⁰ Am te apaeria námpanápe, Kwaromp ninik te, nánkár am fárakapao námont táman énéni tapokwapea mao wokwaek kar nánapitenámp ankank kwapwe kare sámpea pwi yakáp mwanapria námpon.

Nomo ankár Jisasén méria man tokor-santukup mwanámp kar

12 Aeno oukoumwan nomo mérámp te mokop námpon? Am kápaé kare manénkir yakápiap arop Kwarén mér i konap ninik nomwan yénképria, nomwan ikir-yakáp napon. Aenapara, kwatae ninik nomwan sámp-fákeyak nám te ankár tirá épéria pwarará, kápaé naenámp ankank pouroukwap yakantá, woropea pwatea kakére fekwap am tukup mwanámp fekwap tokor-samprá kárakáre fekwap foporakorrá tukup mwanámpon. †¹² Jisas támao nomp mér nám te fi korara, oukoumwan kuri nomwan kárakáre sáprá, nomp mér nám te ankár yaewourrá akwap naenámp. Ae naenámpara, nomo ankár Jisasén tokor-santukup mwanámpon. Wokwaek te Jisaso wakmwaek warákár sámp nanampria ninikria maok, yaopwae porokopramp fekwap touwe sámpea sumpwimp te, pwarápaé moi námpara, oukoumwan te Kwaromp sia king won-ae fik yae-párak mwaek tank námpon. ††

Kwaro nomwan fwapokwapria touwe sámp konámp kar

³ Yumo te fwapia ninikia mér kip: Wokwaek kwatae ninikráp aropao Jisasén yoporrá paokopiapon. Aapan maok, mao ankár kárakáre fekwap fokopeyakea touwe tokwae sámpámpon. Yumo kwatae niniként yorowar nap te, oukoumwan yumwan napo, yiráp yiri kwarákár mo nám te, yumo apaen apápi yiráp mérnáp pwarará poporokwe mwanapanáp. ††⁵ Ae te yumo Kwaro yumwan kárakáre sánkria sérinámp kar te níkwap

† 12:1 1 Ko 9:24-25 †† 12:2 Hi 1:3; 3:1 †† 12:3-4 Mt 27:28-44

moi napon? Mao yumwan te 'Námokuráp tárápuno'rá sériaka, náráp Buk fek arakrá sér,
"Onomp táráp e!

Kwar Tokwaerao amo kwatae napo amwan fwapokwapria apae touwe sank nánko te, amo am táman kánanke kwataeran mpwe niniki kwapono.

Tá, amo tak te kwataenóra amwan yopor nánko te, kokwae pwar kwapono. ⁶ Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao námoku warákárnámp arop fáráka-pamp

ninikan fwapokwap i konámpon.

Táte Kwaro arop ankwap warámpea man 'Náráp táráp'rá sénámp kwamp te, man kor paok ke fek porokwap konámpon." †

⁷ Kwaro yumwan fwapokwap nánko te, numwar takanoria yénképá yakáp kipo. Kwar te apárokamp naropwaryaenáp nomo kuri nomp tárápuan fwapokwap i konámpon niamp taknámp námpon. Kwar te wae-man náráp tárápuan nám kwamp, yiráp ninik fwapokwap i konámpono. ^{†8} Kwar te náráp tárápu ponankor maomp ninik fwapokwap i konámpono. Táte mao yumwan fwapokwap mo námp te, yumo te maomp tárápu kare mono, yumo te kokopor fekamp tárápu niampono. ⁹ Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap nánko, nomo maomp yae ankore mek tukup konámponámp taknámp, nomp waempomp naropwarén kor fwap karia maomp yae ankore mek tukupria maok, nomo yiki yakáp mwanámpon.

¹⁰ Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap námp te, kánanke kwarok ke fek saráp námokuráp ninikaok fwapokwap námpon. Aeno Kwaro nomwan fwapokwap námp te, ankár nomwan yaewour saráp yak námpara, nomp ninik te ankár maomp yiki kare ninik niamp fek yakáp mwanámpon. ¹¹ Am nomp Naropwaro nomwan fwapokwapria touwe sápnámp ke fek te nomo warákár mo i konámpon. Nomo te ankár touwe táman ninik i konámpon. Aeno mao nomwan fwapokwapria pwate nánko te, nánkár warko kwapwe kare ankank sámp mwanám te ará: Nomo ankár yae-párak kare ninik fek paokpria maok, yonkwae porokwe fek yakáp i konámpon.

Nomo ankár tae fek yakáp mwanám kar

¹² Ae konapara, yiráp yae kour me woukoupria porokwe yak nánko te, yae narek kakapria tére kipo. Táte yiráp pu kor ke sorokwampria sumpwi yak námp niamp nánko te, fárámprá fokopeyakea, ¹³ mwaek kup fwapnae páraok tukup kipo. Yumo tak napo maok, yiráp pu kor ponankor kwatae akwap mono, warko fwap naenámpon.

¹⁴ Yumo ankár arop ankwapént kwapwe kare tankápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanap ninikaok kárakáre fek paokop kip. Tá yumo ankár kárakáre fek yiki kor ninikan saráp sámpea paokop kip. Am te apae riteanápe, arop yiki kor ninik fek yárok mo námp te Tokwae Karan nke mono. ^{†15} Yumo te

ankár fwapnae karia méria paokop kip. Takria arop ankwap nomwan aropomp i konámpon Kwarén younkwe sánk naeane. Takria yumo ou mekamp ankwap ankárankamp yaopouroukáo narákap konámponámp taknámp yumwan touwe sánk nánko, yumo ponankor touweria Kwaro nke námp fek kwatae ninik fek yakáp mwanape. ^{†16} Takria yumo arop ankwap kokopor ninik fek yárok naeane. Takria wokwaek Iso impnámp taknámp Kwarén younkwek sir mwanape. Naropwaro nae-táráp Ison sérrá, 'Ankank má nánkár ono sumpwi nánko, amo sámp nanap' rimpan maok, tá nopok ná-nae-táráp Jekopo fir ankárank por yankapea Ison sánk nánko maok, Iso náráp am fek nae-tárápao sámp konámpon ankank kánanke kwarokan mpweria nánaeran sánkámpono. ^{†17} Yumo wae mér napon: Nánkár wakmwaek Jekopo Isomp ourour mént e-poup sámp tenánko, Iso kor náráp am ourour warko sámp naerika kárakárerá éma waempan maok, warko sámp naenámpon pourou mo karimpono. ^{††}

Nomo waeman Saion Faonkwek mek yakáp námp kar

¹⁸ Israel firao Kwaromp kar wa mwaria Sainai faonkwe ankore mek tukupea yakápapo, Kwaro Mosesén sérrá, 'Yumo mapek yakápria arop ankárankao faonkwe fek yae pap nánko te, man yumwi fek yankop-papria, maomp bulmakauráp sip-sipráp man kor mént yénkép mwanapon'rá sérimpon. Aeránko maok, Israel firao am karan wawia pwatea, am fek yakápapo maok, am faonkwek te yaomwi tokwae yak, kirikip támáre tokwae kar yak, tá ouwi kárakáre tokwae nánko maok, am fek táman wur kar, tá arop ankárankao kar kárakáre fek séránko maok, táte koumteouráp aropao am kar kárakáre táman wawiaka apápria Mosesén sérrá, "Yino am kar wa te mono." Aeriaka am kar Kwaro sérimp táman mérap kwamp, am ankank táman nkea, apápa waeapo maok, Moseso kor sérrá, "Ono apápa waeriaka kour me woukoupria wae nampon." Aeno yumo oukoumwan am nkea yae pap mwanap ankank wonae fik tukup mo napon. ^{†††}

²² Mono. Yumo te waeman yiki yak konámpon Kwaromp taun tokwae faonkwe Saion mek yakáp nap te, am te faonkwe Jerusalem yámar mek yak námpon. Yumo te waeman fopwakwap fopwakwap ensel koupoukarrá warákarrá yakáp nap mek korop napon. ^{§23} Yumo te waeman Kwarén loturá warákár konap aropao koupoukour konap mek korop napon. Kwaro am fárákapan sérrá, "Yumo ponankor onomp nae-tárápunono." ^{§†} Kwaro waeman am fárákapamp e wae

†† 12:15 Ef 4:31 †† 12:16 Stt 25:33-34 ††† 12:17 Stt 27:32-40 ††† 12:18-21 Kís 19:12-13,16-20; 20:18-21 § 12:22 Yé 5:11; 21:2 §† 'Nae-táráp'rá sénámp te, arop ankárankamp tárápu anánk, yinink, arakerápao, náráp ankank pipirikiria nánae-tárápuan ankárank mwaek nénkria, nae-tárápan náráp nae-tárápara, anánk mwaek sánk konámpono. Nae-táráp te manénkir mekia akwaprá ná-naeounápén éréképea, poukwapá akwap konámpon. Nomo Kristen te Kwaro nke námp fek e kwapweráp nae-táráp niampara, nomo fwap Kwaro nánapitenámp kokwapwe kare ankank ti mwanámpon. 1:6 ntia 12:16 fek kor nkeae.

† 12:6 Yé 3:19; Snd 3:11-12 †† 12:7 Lo 8:5 † 12:14 Ro 12:18

Buk fek kukumwianámp, yámar mek tank námpon. Yumo koropea Kwaromp wonae fik yakáp napon. Mao te nomwan ponankor taokeyaknámp Jas tokwae karon. Yumo te manénkir yakápap yae-párak kare aropamp waempomp wonae fik korop napon. Kwaro am fárakapan fwapokwap nánko, yae-párak kare yakáp napon. ^{†24} Aeka yumo te Jisasnámpok korop napon. Mao Kwaro érékép naenámpria amore mek yakria kontrak wourékam térenámp aropon. Tá maomp yíriran kor yumwantá sirarrá, am kontrakan pwi pap námp támao kor yak námp mek korop napon. Abelomp yíri kwarákareaka sérrá, “Ken te nopok sumpwiano.” Aeno Jisasomp yírirao kwarákari námpao oukoumwan sérrá yakrá, “Ono yumwan Kwaronámpok éréképea pok nampono.” Aeránko maok, Jisasomp yíriramp karao Abelomp yíriramp karan kámákarea kwapwe kare námpono. ^{††}

Nomo ankár fwapia mér mwanámp kar

²⁵ Yumo te mér kipo: Takria yumo oukoumwan sénámp aropamp kar má woupwi kákari yakápra Kwaromp kar wa mo mwanape. Wokwaek kar má apár mek Kwaro kárakáre kor kare kar koumteouráp aropan sérimpan maok, am kar kwe-pwarará yakápi-apon. Am ke fek te kwatae ninik fek yakápap fekamp touwe te kwe-pwarará pírikimprá wouroukoup mwarap pourou moimpon. Aeno oukoumwan te Kwar yámar mek yakria nomwan kárakáre kor kar sáp námpon. Táte nomo man younkwe sánkria te, nomo kwatae ninikamp touwe te fwap wouroukoup mwanámp nie? Mo karon. ^{‡26} Wokwaek kar Kwaro séránko apár má némp yururimpon. Aeno oukoumwan te mao wae nomwan arakrá séritenámpon: “Ono warko ankwap por má apár sámpea wouwiria maok, yámar meran kor mént sámpá wouwi nanampon.” ^{‡27} Mámá kar warko ‘Ankwap por’rá sénámp te nomwan sérrá: Kwaro wokwaek yoroimp ankankan oukoumwan sámpá wouwi nánko, am ankank te warko yak mono, tirá épér naenámp. Aeno tak mo nánko te am ankank fwap yak naenámp.

²⁸ Nomo Kwaro náráp firáp arop taokeyaknámp némp sámp námp te, am némp wouwi mo, fwapon. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ankár mao takenkria warákárnámp ninikaok man loturia maok, nomo ankár maomp eran saráp sakapria man apápría, maomp yae ankore mek yakáp mwanámpono. ²⁹ Am te apae riteanápe, nomp Kwar Tokwae te yaomwi tokwaerao ankank ponankor wouroukoump i konámp niamp takeno. [‡]

Nomo ankár nonopok nounouroup mwanámp kar

13 Yumo Kristen te Kápae kare por yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ^{‡‡2} Yumo te panekamp arop yiráp nap mek korop napo, kwaporok nke pwar kwapon, ankár man ko-

† 12:23 Lu 10:20 †† 12:24 Hi 8:6; Stt 4:10 ‡ 12:25 Hi 2:1-3; 10:28-29 †† 12:26 Kís 19:18 ‡‡ 12:29 Lo 4:24 ‡‡† 13:1 Jo 13:34

ropenkria yaewour kip. Yumo te waeman mér napon: Wokwaek kar arop ankwap fárakapao takria maok, ensel ankwap fákáre náráp nap mek koropap yaewouria maok, am enselén te mér mo, aropao korop napan mpwe yonkwaeapon. ^{‡‡}

³ Yumo te Kristen fárakap kalabus mek yakáp napan kor, ankár yumo énéni kalabus mek yakápnep ninik niamp taknámp ninikrá aropomp kipo. Tá arop ankwap fárakapao pouroukamp touwe sámp napan kor, yumo kuri tak mwanapan napon man ninikrá aropomp kip. [§]

⁴ Yupu sámp konap ninik te kwapwe karenono. Yumo ponankor yupu sámpria te, Kwaro nke námp fek yiki kare ninik fek yakáp kip. Koumteouráp arop kokoporrá paokoprá, ankwapamp yupu, ankwapamp poumaropan kor kokopor i konap te, am taknap arop fákáreran Kwaro am fek táman nopok touwe tokwae kwatae sánk naenámp.

⁵ Yumo te maniantá kikiank i konap ninikaok paokopi kwapon. Yumo ankank sámpria te, máte fwap, wae támaonoria warákár kipo. Nomo ankank mo námp kwamp kor, Kwaro wokwaek sérimp kar ankár níki-samp mwanámpon: ‘Ono te amwan kwaporok pwar mo. Ono te amwan younkwe sir mo kareno’rá sérimpon. ^{§16} Aerá sénámpara, nomo fwap ninik kárakáre sámpea yakápra, arakrá sér mwanámpon:

“Tokwae Kar te onan fwap yaewour i konámpara, ono te apáp mono. Arop te onan apae mwanapanápe, fwapon.” ^{§††}

‘Nomo Jisainámpaok mwanámp te pwarápe kwapon’rá sénámp kar

⁷ Yumo te ankár yumwan taokeyakápap aropao yumwan Kwaromp kar farákápap aran ninik kipo. Am fárakapamp paokop aran ninikria maok, tá mao méria paokopap ninikaok paokop kip.

⁸ Jisas Kraisomp ninikao kuri ankár ankáránkamp pourouráp ninik támao yipírman yak, oukoumwan kor ankár támao yakria, tá ankár am fek saráp yaká yak konámpon. ^{§19} Aenámpara, arop ankwap fárakapao farákáp nap mwar pourouráp nkwakwe make kar yiráp woupwi mek korop nánko, yumo Kwaromp mwae kwapwe pwar mwanape. Nomp ninik te Kwaromp aropompan ninik nánko maok, am támao kwapwe kare ara, nomwan kárakáre sámp naenámp. Aeno nomo te nkwakwe make fir fépér i konap lo karan sámp nánko, am támao nomp ninik mek kárakáre sámp mono. Am ninik te arop am loaok paokop napo, man yaewour moimpon. ^{§††}

Kwaro warákár konámp ofaran sénámp kar

¹⁰ Nomo te wae nomp alta yak námpan maok, Pris fákárerao sel fekamp lotu nap mek téreap te, am alta fekamp fir sámpea fár mwanap pourou mono. ¹¹ Pris Tokwae te sipsip ntiaka bulmakauramp yíri táman

‡‡‡ 13:2 Stt 18:1-8; Ro 12:13; 1 Pi 4:9 § 13:3 Mt 25:36 §† 13:5 Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 §†† 13:6 Sng 118:6 §‡ 13:8 Yé 1:17-18 §†† 13:9 Ro 14:17; 1 Ko 8:8

saráp sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek sámpá youmpea kwatae ninik tirá épér naenámp ofa sánk konámpon. Aeno am fir kare te santukupea ek yaomwi mek yankap konapon. †¹² Aeapara, Jisas kor taun younkwek touwe sámpea sumpwimp te námokuráp yiri fek arop fwapokwapianánko, yiki kukur yakáp napon. ††¹³ Aempara, nomo kuri némp yarápae fek maonámpok tukupea maoi námpnám pwarápae sámp mwanámpon. †††¹⁴ Nomo te wae mér námpon: Apárok mapek te taun ankárak yaká yak naenámp te yak mono. Aeno nomo te wakmwaek korop naerianám taunan nke mwaria yépék námpon. †††¹⁵ Aenámpara, Jisasoimp ofa méntér ninikrá, nomo Kwarén warákár saráp yakáp mwanámpon. Nomo Kwarén 'Amo te Tokwae Karonó'rá sénámp kar, tá warákárnám kar, am te nomp ofa támaono. †††¹⁶ Yumo te arop ankwapan yaewour mwanap ninik te pwar kwapon. Yumo te arop ankank mo námpan yaewouria ofanámp ankwapmwaek sánk kipo. Am taknap ofa te Kwaro warákár tokwae konámpono. †††

¹⁷ Yiráp yumwan taokeyakáp konap arop fárakap te yumwan yaewourria kápae kare por yumwan taokeyakáp konapon. Tá nánkár wakmwaek am fárakap námoku térenap kar ponankor Kwarén sér mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo te ankár am fárakapamp karwaokria maomp yae ankore mek yakáp kipo. Yumo tak napo maok, am fárakap warákárrá térieria ninik kápae sámp mo mwanapon. †††

'Kwarén kar toropwap kip'rá sénámp kar

¹⁸ Yumo te Kwarén yinan yaewour naenámp kar toropwap kipo. Yinomp ninik te Kwaro nke námpek fek yae-parák kare námprá ninik námpara, ankár takrá

† 13:11 Wkp 16:27 †† 13:12 Jo 19:17 ‡ 13:13 1 Pi 4:1-4
 †† 13:14 Hi 11:16 ††† 13:15 Sng 50:14,23 ††† 13:16 Fl 4:18
 ††† 13:17 1 Te 5:12

yae-parák kare ninik fek saráp paokop mwarianámpon. ¹⁹ Onomp ninik tokwae te yumo Kwarén sénapo, onan yaewour nánko, ono warko koupour yumonapok arákárrá korop nanampon. §

²⁰ Kwar te yonkwae porokwe fi korara, am ankár yaká yak naenámp kontrakamp yiri fek te, mao te nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea papámpon. Jisas te sip-sip taokeyaknám Arop Tokwae-nono. Ono ninik namp te, mao yumwan kwapwe kare ninik ponankor sánk nánko, yumo fwap maomp ninikaok saráp paokop mwanapon. Aenapo maok, táte Jisas Kraisomp tére fek nomp ninik mek námoku warákárnám ninikaok paokop mwanám sápanoria nampon. Tá nomo ponankor man kápae kare por e tokwae sánk saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro! †† †††

Pwarnám kar

²² Onomp ankwapyae fákáre, ono yumwan kar tae fek sénamp te, yiráp ninik mek kárakáre sánkria sénamp kar má fwapia woupwi pátea wa kip. Ono yiráp por kumwinamp pas má tokwaeri kar mono. ²³ Ono te yumwan arakrá sénampon: Nomp nánae Timoti te wokwaek kalabus mekampan pwarari napara, warko kalabus mek yak mono. Mao ononampok koupour koropeanánko te, yino énénkér koropea yumwan nke nenempon.

²⁴ Yino 'Gude'rá sénámp má yumwan taokeyakáp konap arop ponankor séria maok, Kwaromp arop fákáre ponankoran kor sér kip. Tá apár Itali mekamp Kristen fákáreao kor yumwan 'Gude'rá sénapon.

²⁵ Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan ponankor ninikia yaewouranoria nampon.

§ 13:19 Ro 15:30 †† 13:20-21 Jo 10:11,18; 1 Te 5:23 †††
 13:20-21 Fl 2:13; 1 Pi 5:10

Jems

Mekia Akwapnám Kar

Jems te Jisasomp nánae. Mao te Jerusalem mekamp sios mek yakápnap kourmteouráp arop taokeyakámp. Jemso má pas Kristen kourmteouráp arop pirikimpea ankwap fi mek paokop napampor kumwimpon. Mao má pas kumwimp te Jisas sumpwia pok tenánko, 20 a, 30 yopwar niamp arake feki námpon. Jems te Kwaromp kourmteouráp aropan kwapwe kare ninikaok paokop mwanap yénk naenámpría má má kar kumwi námpon. Tá Jems ankwap kar sénám te, 'Arop Jisasén mér nám mwar kwaporok yak naeane. Ankár kwapwe kare ninik méntér yak kun'rá sénámpon.

1 Ono Jems ono Kwar ntia Jisas Kraís Tokwae Karamp tére konamp aropono. Ono éntér-sám-pramp Israel fi yumo yumokuráp némp pwatea tuku-pea ankwapamp apárok yakáp napantá, yiráp por má pas má kumwiaka 'Gude'rá sér rae.

Nkwakwe make kar kwatae korop nám te nomwan kárakáre sápnám kar

² Ononamp arop fákáre, yumo te nkwakwe make touwe kwatae korop námpan kor, Am te fwap warákár mwanámpan ankankrá ninik kipo. ³ Yumo te wae mérono: Nkwakwe make touwe yiráp méran mokop nap nke naeria korop nám te, am támao kárakáre sánk naerámpara, inkirman námpríte kárakáre fek fokopeyakáp kipo. ⁴ Aeria maok, nkwakwe make touwe korop námpan kor, kárakáre fek yakáp napo maok, am taknap ninik kwapwe tokwae kari yak nánko, yumo te yae-párak yakápría, Kwaromp ninikan kor épérép mono, ponankor fwap pwi mwanapon. ^{††}

Arop ninik kour sámp naenám kar

⁵ Yumo ou mekamp arop ankwap yonkwae kour mo nám kwamp te, mao ankár Kwarén sénánko, Kwaro man fwap sánk naenámpon. Kwar te ponankor aropan kápae kare ankank nénk konámpara, aropao man 'Ankank sápaé' ria kar toropwap napo te, mao yopor mo i konámpon. ⁶ Aeno am arop te Kwarén mér kare-ria kar toropwap naenámpon. Mao fwapia mér moriaka arakrá ninik naeane: 'Kwar te onan fwap sáp kun ni, mokop kun'rá ninik naeane. Tak niniknám arop te, solwara ouwirao nánko, náre mwaek akwapránknám niampon. ⁷ Am taknám arop te Kwar Tokwaerao námwan ankank sánk naenámpan mpwe ninik naeane, mono. ⁸ Am aropamp ninik te ankárank ninikaok saráp mono, kápae kare ninikria, mao apae naenám tére te fwapia yonkwae kour fek tére mo i konámpon. [‡]

Ankankráp arop ntiaka ankank monám aropamp kar

⁹ Táte Kristen ankwap ankank mo nám kwamp te, fwap warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro nke nám fek te ankankráp aropria e tok-waeráp arop yak námpon. ^{††10} Aeno Kwaro ankank ká-paenám Kristen aropamp ankankan kánanke kwataenorá ninik nánko te, warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, kápae kare maniráp ankank kourpoukour mwar kar nap te am fárakap te apwar fuao yámar tákap nánko, yonkwae konámpanám araknám am tére nap meknám sumpwi mwarea napon. ^{‡‡}

Kwaro arop kwatae ninik fek warámpá akwap mo i konám kar

¹² Arop nkwakwe make touwe korop nánko, inkirman nám ritea fokopeyak konám te warákár kuno. Táte mao am kar ponankor wampwe kwaeria pwaránko te, Kwaro man yiki yak konap nopok am tak nám fek sánk naenámpono. Kwar te arop ponankor man warákár tokwae napan 'Nopok sánk nanamp'rá sérim-paok man kor takrá sánk naenámpon. ¹³ Táte arop ankwap man mokopon nkenámp kwatae ninik korop nánko te, 'Kwaro onan má má ninik sáp námpono'rá ninik naeane. Am kwataenám ninik te Kwarén nikir-sankorop mo, tá Kwar te aropan 'Kwatae ninikae'rá sér mo i konámpon. ¹⁴ Aeno nomoku nomp ninik ankárankao maok, fárámprá érékép akwap konámpono. Nomokuráp am ninik kwatae támao nomwan kákámankariaka kwekárianánko, nomo am ninikaok tukup konámpono. ¹⁵ Am ninik támao takrá akwapea, táráp yak nám niamp tokwaeaka, yupuaou táráp tank konámpanám taknám, kwatae ninikao kor akwapea tokwaeria sumpwi sámp-pap konámpon. ^{†††}

¹⁶ Ononamp fákáre kare, yumo takria am kwatae ninik taki yakanoria pwate napo, yumwan poupwéká-pantáno. ¹⁷ Ankank kwaporok sánk konap ninik kwap-

† 1:3 Ro 5:3-5; 1 Pi 4:13-14 †† 1:4 Mt 5:48 ‡ 1:5 1 Kin 3:7,9-12; Mt 7:7 ‡† 1:6 Aís 57:20 ‡‡ 1:8 Lu 16:13; Je 4:8

††† 1:9 Jer 9:23-24; 2 Ko 6:10; Je 2:5 ‡‡‡ 1:10-11 Lu 12:16-21; 1 Ti 6:17; 1 Pi 5:5 § 1:12 Dan 6:1-28; Lu 6:22-23; Je 5:11 §† 1:13 1 Ko 10:13; 1 Pi 2:11 §†† 1:15 Ro 6:23

we kare, tá Kwaro sánk konámp kwapwe kare ankank ponankor yámar meknámp ék konámpon. Am te yámar mekamp ponankor wae yoroinámp Naropwar Kwaro nompór sámp-kérép konámpon. Am Naropwar te náráp ninik pwarará, warko ankwap ninik sámp mo i konámpono. Mao te aropamp wunérirao koumounek yámar fek wunéri éritea, yámar kuk nánko wunéri fae konámp niamp taknámp mono. ^{†18} Mao te námokuráp ninik fek nomp Naropwar yak námpon. Nomo maomp kar kare fek forokari námpon. Aenámp te nomwan ponankor arop fi ntia nape firamp nae fi yakáp mwanapria yoroi námpon. ^{††}

Kwaromp kar wawiaka mántwaok tukup mwanámp kar

¹⁹ Ononamp fákáre kare, yumo te ankár máamá ankankan fwapia mérenke: Yumo ponankor ankár kar wa mwaria koupour nánapria maok, yumo nopok koupour kar yopori kwapon. ²⁰ Am te apae riteanápe aropamp yopor yonkwae pwarámp te arop ninik mek yae-párák kare ninik sámp-pap mo i konámpon. ^{‡21} Ae konámpara, yiráp ninik mek oumnámp ninik, tá nkwakwe make kwatae ninik te ankár ponankor nkwampok tirá épér kipo. Aeria maok, sánánkar porokwe fek yakápria, Kwaro yiráp ninik mek sánknámp karwaok paokop napo maok, am kar támao yiráp waemp warko warámp naenámp. ^{‡‡}

²² Aeno yumo sámpnap kar máte kwaporok wawi pwar kwapon. Ankár ampaok paokop kipo. Aeno yumo kwaporok wawi pwar nap te, yumoku támao kwekár napon. ^{‡‡23} Táte arop ankwap Kwaromp kar wa námpao, ampaok akwap mo námp te, wunéri kour meknámp námokuráp yimetáp wunéri nkeanámpao, paprá youmpria, yimetáp nke námp nik mo, pwar konap niamp taknámp napon. ²⁵ Aenapan maok, Kwaromp lo kwapwe kare te nomwan kwatae ninikao sámp-fákeyak námp mekamp éréképeanánko, amwar yakáp i konámp te, yae-párák kareno. Tá arop ankwap am lo fwapi nkea pwar mono, ampaokrá yarak nánko te, Kwaro maomp tére kwapwe kare pap naenámp. ²⁶ Táte arop ankwapao arakrá ninik: “Ono te kwapwe kare Kristenara, Kwarén kare kar lotu i konampono.” Makrá sénámpao maok, námokuráp kar te fwapia poukwap mono, námokuráp ninik mek kwekár námpon. Aenámpara, maomp mér ntia maomp lotu námp te kwaporok párák táman námpon. ^{‡‡27} Kristenamp ninik ankár kwapwe kareria, nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakáp i konap te ará: Kwéri tárápu, kae koumteouran warámpea yakápria maok, yaewour i konapon. Tá ankwap te, nomo ankár nomoku nomp paokop fwapi taokeyakáp nánko maok, máamá apár mekamp nkwakwe make ninik nomp ninik mek koroepa Kwaro nke námp fek oumi pap mo naenámp. ^{‡‡‡}

Ponankor aropan ankárankamp puri fek aropomp mwanámp kar

² Ononamp fákáre, yumo nomp Jisas Krai Tokwae Karan mér nap te, mao te wae kwapweráp Tokwae Karono. Aenámpara, yumo e tokwaeráp aropan saráp yae-párákria, e moráp aropan younkwe sánk mwanape. ^{§2} Aeno arop ankárankao, ankank kwapwe kare yiriria pwarará, gol meráp yae topwe fek yirimpea yiráp lotu nap mek yoump nánko, tá ankank monámp aropao kor siot ankank kwatae yirimpria, mao kor lotu nap mek yoump nánko maok, ³ yumo arop siot ankank kwapwe kare moporinámp aropan yae-párákria sérrá, ‘Amo te sia fek mapek tankae’ ria pwarará maok, tá ankank monámp aropan sérrá, ‘Amo te tapek fokopeyakaé’rá sérrá, tá ‘Ono fokopeyak namp fek apárok mapek tankae’rá sér mwanape. ⁴ Am yumo taknap ninik te yiráp ankwapyaenámpén yiráp ninik fek yurukupia kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, arop kotnámp aropao kotrá kwatae ninik fek yurukup i konámp niamp napon. ^{§†}

⁵ Onomp kémpiyae fárakap, yumo fwapia wawenke! Arop arop ponankor nke nap fek ankank monámp arop te, Kwaro man náráponorianánko, mao Kwarén mér námp mér tokwaerao maniráp arop niampi yak námpon. Arop man warákár napan, éréképeaka námokuráp arop firént pwar nanampri námpon. Aenámp maok, am ankank monámp aropao kor, am mek mént yakáp mwanapria námpon. ^{§††6} Aenámpan maok, yumo am ankank monap arop lotu nap mek korop napan pwarápaé sánk konapon. Yumo te waeman mér napon, ankankráp arop te yumwan nkwakwe make sokororá paokopria, yumwan éréképá tukupea kot i konap te mér mo napon? ^{§†7} Kwaro yumwan Krai-somp e kwapwe kare ták-pap námpan maok, am ankankráp arop fákáreráo am eran wouroump konapono.

⁸ Nomp King Kwaro lo ankárank maomp Buk fek arakrá sérimpon, “Amo amokuráp pourouan warákár konapnámp taknámp arop ankwapan kor warákárampo.” Aeria maok, yumo am lo karwaok tukupria te, yae-párák kare ninik fek paokop mwanapon. ⁹ Aeno yumo arop ankwapan saráp kwapwe kare námprá ninikria, ankwapan te kwatae námprá ninik mwanape. Yumo am takria te, kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, am loao yumwan lo ták-sinaprá yénkép námpon.

¹⁰ Aeno arop ankárankao lo ponankor mántwaokria maok, ankárankamp lo ták-pwar námp te, mao lo ponankor ták-pwar námpon. ¹¹ Nomo te wae mér námpon, Kwar te arakrá sénámp: “Yumo yupuráp arop, tá poumaropráp koumteou, yumo te kokopori kwapon.” Tá ankwap sénámp te: “Arop sámp-wouroump kwapon.” Aeno táte kokopor mo napao maok, arop ankárank sámp-wouroump nap te, am te amo wae lo kar kwe-pwar napon. ^{§†12} Kwar te yumwan fwapia papnámp loran yurukupia yiráp ninik yurukup

† 1:17 1 Jo 1:5 †† 1:18 Jo 1:12-13; 1 Pi 1:23 ‡ 1:20 Snd 10:19; Sav 7:9; Mt 5:22 †† 1:21 Kl 3:8 ‡‡ 1:22 Ro 2:13 ‡‡† 1:26 Sng 141:3 ‡‡‡ 1:27 Ais 58:6-7

§ 2:1 Ap 10:34; 1 Ti 5:21; Je 2:9 §† 2:4 Jo 7:24 §†† 2:5 Mt 5:3 §‡ 2:6 Ap 16:19 §‡† 2:11 Kis 20:13-14

naenampon. Aenampara, yiráp ninik, yiráp kar ankár am loaok tukup kip. ¹³ Aeno arop ankwapao ankwapan yonkwae touwe moianámp te, man te Kwaro yurukuprá kot námp fek te man yonkwae touwe mo karenono. Aeno arop ankwapan aropomp i konámp te, fwap kot kwe-pwar naenampon. †

Kwarén mérnámp ntiaka tére kwapwenámp kar

¹⁴ Ononamp fákáre, arop ankwapao sérrá, 'Ono Kraisen te waeman mér kare namp'rá sénámpao maok, mao kwapwe kare niniként tére mo námp te, maomp mér te kánanke kwataeno. Am take pourouráp mér te mokopia man warko warámp naenampanáp, mo karonó. ¹⁵ Aeno yumonap mekamp arop ankárank, yupu ankárankao fir mo, waempyamao kor mo nángo, námpare nángo, ¹⁶ yumo ankwapao man sérrá, "Amo yae-párak yakria maok, akwapea amokuráp waempyam sámpea waráp pourouk woukwapria maok, fir amokurápan sámpea fárae." Ae te yumo man fir ntia waempyam sánk moria, kar mwar sénapo te, yiráp kar mwar am te mokopia man yaewour naenampon? ¹⁷ Am Kwarén mérnámp ninikao kor tak námpi yak námpon. Kwapwe kare ninik mént yak mo námp te maomp mér te kwaporok yak námpon. ††

¹⁸ Aeno táte arop ankwapao sérrá, "Arop ankwap fárakap te mérrá yakáp napon. Tá ankwap fárakap te kwapwe kare ninik fek saráp tére napon." Aerá sénapan maok, ono yumwan sérrá, 'Yumo mér nap yénkép napao maok, kwapwe kare ninik mént yénkép mo nap te, nopok ono kuri yae-párak kare ninik fek tére konámp yumwan ono mér namp yénkép naenampon.' ¹⁹ Yumo Kwar te ankárankamp támaonorá mér nap te, am támao saráp kwapwe kare nie? Am te kwatae yaopwaerápao kor takrá mér napao maok, am fárakapao kor apáp tirínkrá kour me woukoura wae napon. ²⁰ Yumo te épérép kare napon! Yumo kwapwe kare ninik fek tére moitea, Kwarén mér nap mwarriaka, yumo kwapwe kare ninik mént sámp moia te, yiráp mér nap te kánanke kwatae yak námpon. Ae te yumo te am kar fi mér mwaria nape?

²¹ Tak nap kwamp te, yumo wawenk. Wokwaek kar Kwaro nomp ounáp Abrahamo námokuráp táráp Aisakén Kwarén ofanámp sánk naeriaka alta mek pap naerianámp ninik táman nkea maok, man sérrá, 'Amo te yae-párak kare aropono' rimpon. ²² Yumo te fwapia ninikenke: Maomp mér te yae-párak kare ninik fek térerá yarak námpara, am takámp ninik ntia mér támao pwi yakámpon. ²³ Kwaromp Buk fekamp karao érik arakrá sénámp, "Abrahamo Kwarén mér nángo maok, Kwaro man 'Yae-párak kare arop'rá sérimpon.'" (Am kar fi wae kare kar korop námpon.) Aeria maok, Abrahamén 'Amo te onomp nouroupono'rá sérimpon. ²⁴ Aeno yumo oukoumwan te wae mér napon: Arop Kwarén mér námp mwar yak námmp te, Kwar te am aropan te 'Yae-párak kare aropono'rá sér mo i konámpo. Aeno mao Kwarén mériaka, kwapwe kare

niniként tére nángo te, Kwaro man 'Yae-párak kare aropono'rá sénaenampon.

²⁵ Ae konámpara, kokopor yupu Rahapo kor Josua tirá kérépeakámp aropan yae-párak éréképá yakea ankwap mwae-párak tirá kérépámpantá maok, Kwaro man sérrá, 'Amo te yae-párak kare yupuno' rimpon. ²⁶ Nomo te wae méron: Waemp pourouk woukoupeyak mo námp te am te wae sumpwi yak námpon. Ae konámpnám taknámp arop Kwarén mwar mériaka yae-párak kare ninik fek tére mo námp te, maomp mérao kor arop sumpwi námmp niamp takeno.

Nomo ankár fwapia ninikrá sér mwanámp kar

3 Ononamp fákáre, Yumo ou mekamp kápae kare arop 'Tisa tére mwar' ria kikiank mwanape. Nánkár wakmwae Kwaro koumteouráp aropan yurukup námmp fek te, porokwe fek yurukup naenampon. Aeno tisa nomwan yurukupria te, kar tokwae sénaenampon. ² Nomo ponankor kápae kare por kwapwe kare ninik mwarianámpao, ankwap ke fek tak mo i konámp. Aeno arop ankárankao sénámp kar kwatae mo, yae-párak kare námmp te, kwapwe kare aropara, námokuráp pourou ntia ninikan kor ponankor fwap poukeyak naenampon. ³ Arop fárakap te hosamp táp mek ain tákáre papea, paok tokorop tea, am fek samp-tankrá, mao akwap naerianámpaok akwapanoria te, paok fek nikir nángo, am mwae me kor sirarrá akwap konámpono. ⁴ Yumo sipan kor ninikenke. Sip pourou te tokwaenono. Maomp stia te kánanke kwarokao maok, am sip ankwapmwae akwapanoria te, kepteno am stia kánanke fek sámprá arákár nángo, am mwae akwap konámpon. ⁵ Ae konámpnám taknámp, top kor te pourouk yak námmp kánanke kwarokao maok, kar tokwae sérar i konámpono.

Nomo wae mér námmp: Yaomwi énti kánanke santukupea yopwar pounkouroup napo, yaomwi yurunka waeria yopwar wouroukoupa waeriaka, yaopwe fépérá fékér i konámpono. ⁶ Top kor te yaomwi niamp takeno. Am te ankárank mwae kirikiri pourouk yak námmpao maok, mao te kápae kare nkwakwe make ninik tirá kák nángo, pourou mekmwae ponankor oupouroup konámpon. Me tokwae mekamp yaomwi touwe támao arop táp mek pounkouroup tenánko, am yaomwi támao aropamp paokop ponankor wouroukoumpia kwatae pap námmp. ⁷ Aropao wokwaek yaopwae mekamp fir wunria, kou, ant, tákam, tá nkwakwe make éntékam koupoumpea wunia taokeyakáp napo, am fárakapamp yae ankore mek yakáp i konap te, oukoumwan kor tak napon. ⁸ Ae konapan maok, arop ankwap ankárankamp te námokuráp top kor poukwap naenampon pourou mono. Nkwakwe make kar kwatae sérar námmp te, am te fouao arop surumpwirá kák konámp niamp námmp. ⁹ Nomo te ankárankamp top kor fek táman anánkaopwe kar sér i konámpon.

† 2:13 Mt 5:7; 6:14-15 †† 2:17 Mt 25:41-45; 1 Jo 3:17 ‡ 2:21 Stt 22:9-12; Hi 11:17

†† 2:25 Je 1:21; Hi 11:31 ‡† 3:1 Ap 20:28 ‡†† 3:3 Sng 32:9 ‡††† 3:5 Snd 16:27; 26:20-21; Sng 73:8-9 § 3:6 Mt 15:18-19 §† 3:8 Ro 3:13

Ankwap ke fek Kwaromp e sakaprá, 'Kwar te nomp Naropwar, nomp Tokwae Kar'rá sér. Tá ankwap ke fek Kwaro nomwan yoroiaka námoku niampi papnám aropan nomo kar kwatae sérar i konámpon.

¹⁰ Kwaromp e sakapnap kar ntiaka toropok kar kwatae, anánkaopwe ankárankamp táp meknám korop konámpon. Ononamp fi, am ninik te kwataeno. ¹¹ Ént me meknám oukurnám ént te, kwapwe kare ént, tá oukwe topnám ént méntér oukur mo i konámpon.

¹² Ononamp fi, ae te kwantae te fwap ouwip tank naenám nie? Ae te souwe te fwap kwantae ki tank naenám nie? Ankár taknám kwapwe kare ént te oukwe topnám ént mek méntér korop mo i konámpon.

Kwapwe kare mér te Kwarompao ék námpon

¹³ Aeno yumonap mekamp arop ankárank ninik kouria mér kwapwe nám kwamp te, am arop te námokuráp ninik wampwe pwarará, yonkwae kour sámpea maok, yae-párak kare ninikaok yárokria, arop yaewour i konám ninik fek tére nánko, arop fárakap nke mwanapon. ¹⁴ Aeno yumo arop ankwapan kokwarok tokwaeria, yumoku mwanapan saráp ninik i konap kwamp te, warákár-séri kwapon. Takria te, yumonap ninik támao kar kare apárok sám-anám mwanape. ¹⁵ Am take pourouráp mér te am te yámar meknám ék mono. Am te apárokamp ninikonono. Am ninik te wokwaekamp kwatae ninikan Satano naropwar nánkárápá yak námpono. ¹⁶ Am taknap arop ankwap fárakap te arop ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapan pwarará, námoku mwanapan saráp ninikrá paokopnap arop te fwapia tank mono, nkwakwe make kwatae ninik i konapon. ¹⁷ Aeno arop Kwaromp ninik kour kwapwe sám nap am te arak i konapon: Manénkir te, yiki kor ninikaok paokop i konapon. Tá wakmwaek, arop ankwap fárakapént ankárankamp ninik fek paokopria, yonkwae porokwe fek yakápria, arop ankwapao sénap kar wawi konapon. Tá arop ankwapan aropompria yaewour. Aeria maok, ankárankamp puri fek arop ponankoran ninik i konapon. Am kwapwe kare ninikaok nap te, kwekár mono, ankár kare kar ampaok i konapon. ¹⁸ Arop fárakap aropao yoporrá yorowar napo, taki kwaponorá yonkwae porokwe pap nap te, am yonkwae porokwe ninik támao yopwar mek ankankou yoronám niamp nánko, firao karenám niamp, aropamp paokop mek korop naenámpon. †

'Apárokamp ankankan warákár nap te Kwarén yopor naponorá sénám kar

4 Yumo ou mek yoporrá kar yorowar nap te, apae fi kor fek i konapon? Yumokuráp kikiank ninikao yakria maok, am támao nkwakwe make ankankantá kikiankrá, kar séraria maok, am fek táman youpoukwaprá yorowar i konapon. Am te kare nie? ¹² Yumo te

ankank kikiank napao maok, sám moria, am fek arop tirá wour i konapon. Yumo te ankank kikiank nap támao, yumo sám moria yopor yonkwae pwarámprá yorowar i konapon. Yumo ankank sám mwaria te, Kwarén sér mo i konapara, am fi kor fek táman yumo am ankank sám mo i konapon. ³ Yumo am ankank sám mwaria Kwarén kar toropwap napao, am ankank sám mo nap fi kor te, yumo Kwarén kar toropwapnap ninik te kwapwe kare mo napara napon. Am te yumoku mwanapan saráp sám mwaria kikiankria napara, am fi fek táman sám mo napon. ⁴ Yumo Kwarén pwar nap te, yupuao náráp poumarop pwar akwapea, kokoporrá yárok nám niamp. Ae te yumo aráte mér mori kwapon? Apárokamp ankankan kikiank nap te, yumo Kwarén yopornap arop fákáreno. ⁵ Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: "Kwaro wokwaek nomp ninik mek Spirit papámpan, nomwan yonkwae touweriaka, námoku náráponoriaka kárakáre námpon." Yumo má kar te kar mwar ritea nape? ⁵

⁶ Aeno Kwar te nomwan aropomp tokwae konámpara, Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpon, "Arop námoku tokwae kar nampria waenám arop te Kwaro man far-pwar konámpon. Aeno arop námokuráp e apárok anámpea porokwe feknám aropan maok, aropomp i konámpon." ⁷ Yumo te sánánkar porokwe fek yakápria, ankár Kwaro sénámpaok tukupria maok, yumo Satanén far-pwar napo, yumwan pwarará farákapá akwap naenámpon. ⁸ Yumo ankár Kwaromp wonae fik kar tukup napo maok, nopok Kwaro kor yiráp wonae fik korop naenámpon. Kwatae ninikráp arop yumo te yiráp kwatae ninik pwar napo, yiráp ninik te yae ént mek yárar napo, yiki kwapwe konám niamp araknám nae-námpon. Yumo anánkaopwe ninikráp arop, yumo te am yiráp ninik mek yaknám kwatae ninik am te nkwampok tirá épéri pwar kipo. ⁹ Yumo te kwatae ninik fek paokop nap kwamp te am fek ninikria yonkwae touwea waeriaka ém tárae kip. Yumo oukoumwan amomoránk nap kwamp te, yumo te am amomoránk pwararea, yumo éménk kip. Yumo oukoumwan warákár nap kwamp te, am warákár ninik te pwarará yonkwae touwea wae kipo. ¹⁰ Kwar Tokwaerao nke nám fek yumo te sánánkar porokwe fek yakáp napo, Kwar Tokwaerao yumwan e tokwae nénk naenámpon.

Kwaro saráp arop yurukup naenám kar

¹¹ Ononamp fákáre, yiráp ankwapyaenápén kwatae napria wouroump-séri kwapon. Arop ankwapnápén wouroumpria, 'Amo te kwatae naponorá sénám te, mao te loan kor kwatae kar séria wouroumpprá sénámpon. Táte amo am loan wouroumpprá sénap te, amo te lo ankore mek yak monap arop niampono. Amo te arop yurukup i konap arop niamp napon. ¹² Kwar ankárank námoku am lo pap námpara, námoku maok

† 3:10 Ef 4:29 †† 3:13 Ef 4:1-2 ‡ 3:17 Jop 28:28 †† 3:18 Mt 5:9 ‡ 4:1 Ga 5:17

††† 4:3 Mt 6:9-13 ††† 4:4 1 Jo 2:15 § 4:5 Mt 6:24 §† 4:6 Jop 22:29; 1 Pi 5:5 †† 4:7 Ef 6:11-12; 1 Pi 5:8

arop ponankor kotriaka yurukupia fákeyakrá, arop ankwap fárákapan warko éréképria maok, arop ankwap fákáreran kwatae pap naenámp. Ae naenámpara, amo te wa nap kwamp, arop ankwap fárákapan wouroumprá sénanapon? †

'Nomokunámpaok paokopi kwapono'rá sénámp kar

¹³ Yumo arop ankwap fárákapa arakrá sér i konapono: 'Oukoumwan, tá oumpouran arake fek, nomo ankwap taun mek tukupea ankárak yopwar fek bisnis téreaka mani kápae kare sámp mwar' ri konapon. Ono yumwan sér rae, ¹⁴ "Yumo te mér mo napon, oumpouran te apae ankank korop kun. Yumo te yiki yakáp mwanap te mokop námpon? Yumo te yaomwi sourirao pokeaka fae tákáre ke fek yakea moyak konámpnám taknám mwarea napon." ^{†15} Aeno yumo te arakrá sér kipo: "Kwar Tokwaerao onan takaerianánko te, ono fwap yiki yakria am tére naerá niniknám ankank takrá tére nanampon." ^{†16} Aeno yumo te yumokuráp ninik fek 'Námo tére tokwae namp'rá warákár-sérar i konapono. Am take pourouráp kwekáp ninik te kwatae kareno. ¹⁷ Yumo fwapia ninik kip: Arop kwapwe kare ninik wae mér námpao, am ninikaok tére mo námp te, am arop Kwaro nke námp fek kwatae ninik námpon.

Ankank kápaeráp arop fákáreramp kar

5 Oukoumwan ono ankank kápaeráp arop yumwan sér rae: Yumo te nkwakwe make ankank kwatae korop naerianám aran ninikria éménkria fépénénka wae kipo. ² Yiráp ankank kápae kare te turupwiria, yiráp mopor i konap ankank te ponankor sárárao wae fépéri pwar námpono. ³ Yiráp mani gol ntiaka silva te sorok nánko, am mani támao yiráp kwatae ninik érik farákár nánko, mao yiráp pourou ponankor yaomwinám wouroukoump naenámp. Oukoumwan wae pwarnám yae wonae fik námpara, yumo maniráp ankank koupoukour nap te, kwaporok táman napon. ⁴ Yumo fwapia wawenke! Yiráp tére konap aropao yiráp yopwar mekamp fir tia koropea napo, yumo kwekáriaika, mani ponankor nénk moia, ankwapmwaek yumokuráp por pap konapono. Tá am ankwapmwaek pátenap mani támao yoporrá wumwi nánko, am tére arop fárákapa wumwi karao kor Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karamp woupwi mek akwap námpon. ⁵ Yumo máma apárok yakáp nap fek warákáránk mwanap kokwapwe ankankan ti napon. Yumo fir tokwae fépérrá nununkwi nap te, bulmakauran tokwae kari yak nánko, yankop mwaria nánap nap niamp napon. ⁶ Yumo kwapwe kare aropan kotiaka ankank moráp arop arákarea pap napo, yumwan nopok am fek kar sér mo, wampwe kwaeria pwarará am fek sumpwi námpon. ‡

Kárákáre fek fokokeyakrá Jisasén yépék mwanámp kar

⁷ Aenámpara, kémpiyae tárápu, yumo te ankár Kwar Tokwae Kar warko ék naenámpara, yépékria kárákáre fek yakáp kipo. Yumo te wae méron: Aropao noump nánko yopwar yoroia pwatae taokeyakrá yépékrá tukupea, am fir kare nánko fári konapnám taknám mwanapon. ^{‡8} Kwar Tokwae warko ék naenámp yae te wae fápae námpara, yumo kor ankár ninik kárákáre sámpea, sánánkar yakápria yépék kipo. ^{‡‡}

⁹ Ononamp fákáre, yumo te yiráp ankwapyaenápen nonopok yoporrá e-poup sérari kwapon. Am tak nap fek te Jaso yumwan nopok touwe kwatae sánk naerámpon. Yumo fwapia wa kip: Jas ék naeria nánap námp te wae fae námpon. ^{‡‡10} Ononamp fákáre, yumo te fwapia ník kipo: Profet fákáreráo wokwaek kar Kwar Tokwaeramp e fek kar farákápapo, épérépnap aropao man nkwakwe make napo kuri, mao te kárákáre fek yae-párak kare yakápapon. Yumo kor am fárákapa takiap ninik táman sámpea mántwaok kipo. ^{§11} Nomo má kar te wae mér námpon: Manénkir farákápap arop te, nkwakwe make kar koropriaka touwe tokwae sámpria kor, kárákáre yakápiakapan, wakmwaek warákárapon. Yumo te Jopomp kar te wae wawiapon. Mao nkwakwe make ankank náráp pourouk koropámpan kor ninik kárákáre sámpea fokokeyakeanánko maok, nánkár wakwmwaek Kwar Tokwaerao man yae-wouriaka yae-páraki papámpon. Am takimp te, yumo kor wae mér napon. Kwar Tokwae nomwan kor yonkwae touweria aropomp saráp yak konámpon. ^{§†}

Fou e sér i konám kar

¹² Aeno ononamp fákáre, yumo fou e sér mwaria te, yámar mekamp ankankamp e, tá apárok mapekamp ankankamp e, tá ankwap ankankamp e fek kor fou e séri kwapono. Taki nap fek Kwaro yumwan nopok kot naeane. Moan nap kwamp, párak 'Mono'rá sér, tá karenoria nap kwamp, 'Yeno'rá sér kipo. ^{§††}

Kwapwe kare aropao Kwarén sénámp kar

¹³ Aeno yumo ankwapao nkwakwe make kar korop nánko te, mao te Kwarén kar toropwap kun. Tá ankwapao warákárám kwamp te, tár kar sámpeaka, Kwaromp e sakap kun. ^{§†14} Tá yumo ankwap ankárak touwe sámpria te, siosén taokeyakáp konap aropan wumwi nánko maok, koropea Kwar Tokwaeramp e fek maomp pourouk wel papria maok, Kwarén 'Man yae-wourae'rá sér mwanapon. ¹⁵ Táte am fárákapa Kwarén mér nap fek kar toropwap napo te, Tokwae Karao am aropamp touwe fwapi pap naenámpo. Aeria mao kwatae ninik sámpá yak nánko te, Kwar Tokwaerao am kwatae ninik ponankor tirá épér naenámpo. ^{§†16} Ae naenámpara, yiráp kwatae ninik

† 4:12 Ro 2:1; 14:4 †† 4:14 Lu 12:18-21 ‡ 4:15 Ap 18:21
 †† 5:6 Wkp 24:15; Mt 6:19-21; Mk 4:19; 1 Ti 6:9-10

‡‡ 5:7 Ga 6:9; Hi 10:36-37 ‡‡† 5:8 Fl 4:5; 1 Te 3:12-13 ‡‡‡
 5:9 1 Ko 4:5 § 5:10 Mt 5:11-12 §† 5:11 Jop 42:10-13; 1 Pi 2:19
 §†† 5:12 Mt 12:36 §‡ 5:13 Sng 50:15; Kl 3:16 §†† 5:15 Snd
 28:13; 1 Jo 1:9

ankwapyaeenápén nonopok érik farákápria maok, yumo Kwaro am fárákapan yaewouranoria kar toropwap napo, Kwaro yumwan yaewouriaka yiráp touwe fwapi pap naenámpón. Yae-párák kare aropao Kwarén sénámp kar te kárákáre korara, arop ankwap fárákapan fwap yaewour naenámpón. ¹⁷ Elaija te arop námoniamp makerao maok, Kwarén 'Warákam sámp-kérép kwapono' ria kárákáre fek sérimpon. Aenko, yinink yopwariaka tokwampok yunk máte warákam ék moi yakánko maok, ¹⁸ warko Kwarén kar toropwapánko, warákam ékria maok, yopwar mekamp fir yae-párák forokorimpon. †

† 5:18 1 Kin 17:1; 18:1,42,45

Arop mwae pwar nánko, warámp mwanap kar

¹⁹ Ononamp fákáre, yumonap mekamp arop ankárakao Kwaromp kar kare pwararea, mwar mwae yárák nánko, arop ankwapao man warko warámpea korop námp te, mao waeman kwapwe kare ninik námpon. †²⁰ Yumo te arakrá ninik kip: Arop kwatae mwae-párák akwapnámp aropan warko Kwaronámpok warámp-sankorop námp te, maomp waemp te yaomwi mek akwap mono, Kwaro maomp kápae kare kwatae ninik tirá épéri námpon. ‡

†† 5:19 Mt 18:15; Ga 6:1 ‡ 5:20 1 Pi 4:8

1 Pita

Mekia Akwapnám Kar

Pita te Jisas éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankwaponu. Jisas pok tenánko, 34 yopwar niamp arake fek Pita mámá pas má kumwi nám p te, pirikimpea tukupnap Kristen fárákapamp ninik mek kárákáre sánkria kumwimpon.

Mao Rom mek yakria, Rom taun tokwae táman wokwaek am mek kwatae ninik yakám Babilon taun tokwaeran wounáp námpon. Am ke fek te arop fárákapao sios mekamp kourmteouráp aropan sámpá yampourou napo, Pita arakrá sér, Yiráp mér nap pwar kwaponu. Kárákáre fek fokoheyakáp kipo. Aeria maok, Jisas “Ék nanamp”rá séri námpan ninikria, táman yépekrá yakáp kip’rá sénámpon.

1 Ono Pita Jisas Kraiomp aposelono. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp firáp arop fárákap, yiráp némp kare mek yakáp mono, ankwap apár Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, ará mek yakápnap arop, yumonapok sámp-kérép rae. ² Wokwaek kar Naropwar Kwar yumwan maonámpok korop mwanap wae méria náráponorá nánkárápámpon. Mao takinám ninik te, maomp Yiki Kor Spiritao yumwan fwapokwapia amwar pwate nánko, yumo fwap Jisas Kraiomp karwaok napo, maomp yirirao yumwan yárianánko, yumo yiki kukur naponu. Onomp ninik te Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewouria, yonkwae porokwe sánk nánko, yiráp ninik mek tokwae kari yakanoria nampon. †

Yiki yak kwapwe sámp mwanámp yámar mek yaknám kar

³ Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Mao te nomp Jisas Krai Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwarono. Mao te nomwan aropomp tokwae nám p te, mao Jisas Kraiséen apár me mekamp fárámpea papria, am fek Kwaro nomwan wourékam yiki yak sápnámpon. Am wourékam yiki yak támao nomwan kárákáre sápnánko, Kwaro nomwan warko érékép naenám yépek námponu. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá sénámpon. ⁴ Tá nomo yámar mekamp yiki yak sámp mwanámpria kor yépek námponu. Am yiki yak te turupwi naenám pourou mono, ankár kwapwe kare ara, akwapea pwar mono. Am te Kwaro yumo sámp mwanámpria yámar mek taokeyak námponu. †⁵ Yumo Kwarén mér napara, mao náráp kárákáre fek yumwan taokeyak nánko, yumo fwap yakáp mwanapon. Mao yumwan warko érékép nanámpria ninik nám p te, nánkár yae pwarnám ke fek érik yak naenámpon. ‡

⁶ Yumo am sámp mwanámpria warákár napan maok, oukoumwan fae tákáre ke fek Kwaro takanorianánko te, fwap yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop naenámpon. ⁷ Am taknám ninik te Kwaro yiráp mér

napan nke nae ritea námpon. Nomo wae mérampon: Nánkár moyak naenám gol wuri man yiki kukurano-ria yankapá nki konaponu. Yiráp Kwarén mérap te golan kámákarea kwapwe kare kare námpara, Kwaro am mér te kárákáre kwapweanorianánko, yumwan touwe kwatae korop námpon. Nánkár wakmwaek Jisas Krai érik korop nám p fek Kwaro yiráp am méri yakáp nap nkea warákárria érik farákáp naenámpon. †⁸ Yumo Jisas Kraiséen te nke moi napan maok, yumo man warákár tokwae napon. Oukoumwan kor yumo man te nke mo napao maok, yumo man méria warákára wae napon. Am warákár tokwae te apárokamp kápae kare warákár konap kámákár kwap námpara, nomo kar fek sér mwanám pourou mo kareno. †⁹ Yumo Kraiséen mér nap fek yumwan nopok Kwaro warko érékép námpon.

¹⁰ Wokwaek profet †† fákárerao Kwaro námokuráp ninik fek yumwan warko érékép nanámprianám kar farákápapao maok, am kar fi mér mwaria ninika waeapon. †††¹¹ Kraiomp Spirit am fárákapamp ninik mek yakrá am Kwaro arop érékép naenám karan ninikia yénpékria sérrá, “Kraiso nkwakwe make touwe tokwae sámp, wakmwaek yámar mek pokeaka e tokwae sámp naenámpon.” Aerámpan maok, am fárákapao turunkrá, “Mae ke fek mao korop naenámpon? Am ke fek te apae ankank korop naenámpon?”^{§12} Kwaro am profet fákáreran wae yénpékria, am fárákapao tére nap táman man yaewouranoria mono. Yumwan táman yaewour mwanámpria ninámpon. Kwaromp kar farákápnap aropao oukoumwan yumwan am kar táman farákáp napo, yumwan yaewour naenámria niapon. Kwaro yámar meknám Yiki Kor Spirit sámp-kérépeanánko, maomp kárákáre fek am fárákapao Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp napon. Ensel fárákapao kor am kar táman wawia mér mwar kar napon. ††

† 1:2 Ef 1:4; 2 Te 2:13; Hi 12:24 †† 1:4 Kl 1:12; 1 Pi 1:23 ‡ 1:5 Jo 6:28; Ap 20:32; Kl 2:3-4

†† 1:7 Jop 23:10; Hi 12:11; Je 1:3; 1 Pi 5:10 ††† 1:8 Jo 20:29 ††† Profet: “Juda Tére Konám Ninik” Buk 2 fekamp Kware 44 fek nkeae. †††† 1:10 Ais 53:1-12 § 1:11 Lu 24:26-27 †††† 1:12 Mt 13:16-17; Ef 3:10

Nomp ninik yiki kukur yak naenámp kar

¹³ Kwaro yumwan takrá érékép námpara, yumo ankár yiráp ninik fwapokwapia yérék kour kip. Yumo ankár Jisas Kraís érik korop námp fek, Kwaro yumwan ninikria yaewour naenámp kwapwe aran kárakáre fek méria niki-samp yakáp kipo. ^{†14} Yumo te Kwaromp tárápu ara, yumo wokwaek Kwaromp kar oukoumwan mér moap ke fek te, kikiank ninik kwatae yaknámp mwaek paokopiapaok paokopi kwaponó, ^{††15} mono. Kwaro yumwan koropenkria érékép námp te yiki kukurono. Aenámpara, yumo kuri ankár yiki kor kare fek paokop kipo. ^{†16} Kwaro námoku náráp Buk fek sér-rá, “Ono yiki kare yak námpara, yumo kuri ankár yiki kare yakáp kipo.” ^{††}

Kwaro nomwan Kraísomp yiri fek yamokwapnámp kar

¹⁷ Am Kwarén yumo ‘Ayao’rá sér i konap te, mao te aropamp pourou yipi fekamp nkea yurukup mo i konámpon. Mao te nomp ankákáránk ninik mek yaknámp ankankan nkerá yurukup i konámpara, yumo ankár táman ninik tokwaeaka, man apápria máma apár mek yakápnep ke fek yae-párák kare paokop kip. Am te yiráp fi kor némp kare mono. ^{††18} Yumo wokwaek te yiráp appeyaenámpomp kwatae ninik yumwan yaewour mo námp yumo táman sámpea ampaok paokopiapon. Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan am mekamp yamokwapea érékép námp yumo wae mér napon. Mao te apárokamp tomore naenámp ankank, silva ntia gol niamp arake fek yamokwap mono. ¹⁹ Mao te Kraiso sumpwiaka yiri kwarákari námp fek nomwan yamokwap námpon. Am Jisasomp yiri te arean tokwae fekamp niamp. Kraís te ofa sánk mwanap sipsip morokao, maomp pourouk ankáráp youwae kánanke yak mo, ankár yiki kor kare niamp. ²⁰ Kwaro me koum sik oukoumwan apár yoro momp fek, Kraiso takrá tére naenámpria nánapi pwararámp. Aeno oukoumwan máma yae pwar naenámp fek, yumwan yaewour nanampria, oukoumwan kar táman Kraiso érik korop námpon. ^{††21} Mao yumwan yaewour nánko maok, yumo Kwarén mér napon. Kwaro námoku Kraísén apár me mekamp fárámpea paprá, man e tokwae sánk námpon. Aenámp yumo Kwarén mérria, mao yumwan éréképá pok naenámpria yépékrá yakáp napon.

Kristen nonopok nounouroup mwanámp kar

²² Yumo kar kare wawia mántwaok napo, támao yiráp ninik mek yiki kwapwe námpon. Aeria maok, yumo Kristen fárákapan nounouroup nap te kwekár fek nounouroup mono. Tak napara, oukoumwan yumo ankár kárakáre fek yiráp ankwapyaenámp nonopok warákáránk kipo. ^{††23} Am te apae riteanápe yumwan te yiráp sumpwi naenámp naropwaro i konámpanámp

† 1:13 Ro 12:2 †† 1:14 Ro 6:19; Ef 4:17-18 † 1:15 2 Ko 6:16-18; 7:1 †† 1:16 Wkp 19:2 †† 1:17 Lo 10:17 ††† 1:20 Jo 1:29; 1 Ko 6:20 ††† 1:22 Jo 13:34

oupouroukia pap mono. Yumo Kwaromp yiki yak sánkria yaká yak konámp karan wawia mántwaok napo, yiki yaká yak konámp Naropwar Kwaro yumwan oupouroukia pap námpono. ^{§24} Am táman Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Arop fárákap ponankor apwar pwae niamp. Mao ti-fákeyakápnep ankank ponankor te apwar fu niamp. Apwar pwae te yonkwae nánko, fu te apárok pikrink i konámpono. ²⁵ Aeno Kwar Tokwaeramp kar te ankár yaká yak konámpono.” Mámá kar te am Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp nap támaono. ^{§†}

Jisas te yumwi kwapwe yiki yak námp niamp kar

2 Yumo am wourékam yiki yak sámp napara, nkwakwe make kwatae ninik, kwekárá sérraria, nkwakwe make poupwékáp i konap ninik ponankor te pwar kipo. Tá arop ankwapamp kápae kare ankankan-tá kokwarok, tá e-poup sérar i konap, am táman kor pwar kip. ^{§†2} Nomo wae mérámpono, táráp yink te moman saráp warákár konámpono. Yumo kuri taknámp Yiki Kor Spiritamp ninikan momnámp taknámp kikiank karrá sámp kip. Am te kwekár i konap ankanként tarapokwamp mono. Am mom te yiráp waempén yaewour nánko, yumo téképá yakápria Kwarént yae-párák yakáp napon. ³ Kwaromp buk fek wounáp kar sérrá, “Yumo Tokwae Karamp aropomp te wae mi nkia, am te nape kwapwe nánko yumo wae mér napon.”

⁴ Yumo te ankár maonámpok korop kipo. Mao te yumwi ^{§†} ankwapao yiki yak námp niamp. Koumteouráp aropao man te kwataean mpweria fár-si-napono. Aenapan maok, Kwaro man nkea ninik nánko, kwapwe kare kare námpantá waeman nánapi pwara námpon. ⁵ Yumo kuri Kwaromp yiki yak námpráp yumwi niampara, Kwaro ‘Yiki Kor Spiritamp yumwi fekamp nap niamp yakápenk’rá ninik námpon. Aenámpara, yumo te fwap yiki kor pris fákáre yakápria Jisas Kraiso yumwan yaewouri námp fek yiráp waemp Kwarén ofa námp sánk napo, warákár kare naenámp. ^{§†6} Kwaro náráp Buk fek táman arakrá sénámpon: “Yumo wawenke!

Ono yumwi ankáránkamp nánapia pwate nanko, nap am fek kárakáre yak naenámp.

Am te kwapwe karenó.

Oukoumwan ono am yumwi te Saion ^{§†} mek páte nampono.

Aeno arop man mér námp te, nomwan fwapia yaewour moantánia ninik tokwae kwaponó,

§ 1:23 Jo 1:13; 1 Pi 1:3 †† 1:25 Ais 40:6-8 ††† 2:1 Ef 4:22; Je 1:21 †§ Taun Jerusalem wonae fik te yumwi mwar pourouráp tankáp námpon. Am yumwi te sámpea ankwapént koump napo te, kárakaprá akwapea, ankáránkamp yumwi niampi yakáp konámpan am fek wounáprá sénámpon. ††† 2:5 Ro 12:1; 1 Ko 3:11 †† ‘Saion’rá sénap te, taun tokwae Jerusalem am Saion faonkwek yak námpon.

fwap tak naenámpón.” †

⁷ Yumo Kwarén mérnáp arop te Kraisen kwapwe kare karenorá ninik napon. Aeno Kwarén mér monap aropao nke napo,

“Nap ti konap aropao am yumwi far-sirari nap te oukoumwan am yumwi te kwapwe kare kareria nap woupwi yiríp-fákeyak námpon.” ††

⁸ Tá ankwap kar Kwarén mér monap aropan ninikia sérrá,

“Mao nke nap fek am te yumwi kánanke-táráp arop pu kwae mek pépér i konámp niampon.

Tá yumwi tokwaeran arop am fek téréképria sikiríp konap niampon.”

Am arop fárakap Kwaromp kar ták-sinap te, am fárakapao am fek táman sikiríp napon. Wokwaek Kwaro ‘Mao tak mwanap’rá sérimpon. ‡

Nomo Kwaromp firáp yakápnámp kar

⁹ Aeno yumwan te wae Kwaro náráponoria nánkáráp tenánko, yumo maomp firáp koumteouráp arop yakáp napon. Yumo Kingén loturá tére konap pris fákáre yakáp napon. Yumo te yiki kare yakápnáp koumteouráp arop fákárenono. Yumo te Kwaromp fákáre karenó. Mao yumwan wumwiria kwatae ninikamp kirikíp mekamp éréképá koropea náráp wae kwapwe fek párapok tenámpon. Aenánko maok, yumo fwap mao kápae kare kwapwe kare ninik yumwan yaewour nám táman fárakáp mwanapon. ††¹⁰ Yumo wokwaek te kwaporok yakápiapon. Aeno oukoumwan te yumo Kwaromp firáp arop yakáp napon. Wokwaek te Kwaro yumwan aropomp tokwae nám sámp moi napon. Aeno oukoumwan te wae sámp napon. ‡

Nomo ankár Kwaromp yae ankore me yakáp mwanámp kar

¹¹ Ononamp fákáre, yumo te ankwap némpoukamp aropao koropea máná apár mek kánanke kwarok ke fek yakáp nap niampon. Aenapantá ono yumwan kárakáre fek arakrá sér rae: Pourou fekampan niniknap ninik kwatae yiráp waempént yorowar nám am te younkwe mwaek sir kipo. ††¹² Aeria maok, yumo ankár Kwarén mér monap arop ou mek yae-párak kare paokop kip. Táte am arop fárakapao ‘Yumo kwatae nap’rá sénapo kor, yumo ankár kwapwe kare ninik fek paokopia napo, am táman nkea méria Kwaro korop-námp yae fek maomp e sakap mwanapon. ‡‡

¹³ Yumo ankár aropamp kápae kare lo karwaok paokop kip. Kingo tokwae kari yak námpono. Yumo ankár maomp karwaokria, gavmanén kuri mao sénampaok mwanapon. Am arop fárakap te kingo tirá kérép nánko, koropea sokoronap arop fárakapan nopok touwe kwatae nénkria, kwapwe karenap aropamp e sakap mwanapon. Yumo te ankár Tokwae Karan ninikria, am fárakapamp yae ankore mek yakáp napo maok, mao Kwaromp e sakap mwanapon.

† 2:6 Ais 28:16 †† 2:7 Sng 118:22 ‡ 2:8 Ais 8:14 †† 2:9 Kis 19:5-6; Ais 9:2; Ef 5:8 ‡‡ 2:10 Hos 1:10; Ro 9:25; 1 Pi 1:3 ‡‡† 2:11 Ga 5:16-17,24 ‡‡‡ 2:12 Mt 5:16

¹⁵ Kwaro yumwan takenkria warákár nám te ará: Yumo kwapwe kare ninik fek paokop napo, épépérép aropao yumwan épérépnámp kar sér mwaria napao kuri, yumwan nkea wampwe pwar mwanapon. ††¹⁶ Yumo te ankár kwatae ninikao yumwan sámp-fákap naeane. Amwar kar yakáp kip. Yumo te, nomo wae-man amwar yakáp námpara, nomo e-poup fwap kwatae ninik mwarrá niniki kwapon. Yumo te ankár amwar yakápria maok, Kwaromp tére arop yakáp kipo. ¹⁷ Arop ankwapan kokwae kwapon. Yumo arop kápae karean ponankor warákária yiráp Kristen ankwapyaenápen nounouroup kipo. Yumo ankár Kwarén apápria, ankár gavmanén e tokwae sánk kipo. ‡†

Kraisoinámpaokria touwe sámp mwanámp kar

¹⁸ Yumo tére konap arop yumo te ankár yumwan éréképá yakápnáp aropamp yae ankore mek yakápria, maomp kar wará ampaok kipo. Yumwan kwapwe kare porokwe fek éréképá yakápnáp arop fárakapan sarápi kwapon. Yumwan kwatae sokororá éréképá yakápnáp arop fárakapan kor maomp yae ankore mek yakáp kip. ¹⁹ Tá kare, yumo Kwaromp ninikaok paokoprá am arop fárakapamp tére napo, am fárakapao yumwan kwaporok touwe kwatae sánk napo te, yumo am táman sámp nap te, Kwaro take táman warákár námpono. ‡††²⁰ Táte yumo kwatae sokoro napo, am arop fárakapao yumwan am fek fupuk napo, yumo touwe sámpria te, yumo am fek apae ankank sámp mwanapanáp, mono. Aeno táte yumo kwapwe kare ninik fek tére napan maok, yumwan am arop fárakapao fupuk napo, yumo touwe sámp nap te, Kwaro am táman warákár námpon. ‡††²¹ Kwaro yumwan wumwiri nám te am take pourouráp ninikaok mwanapria ninámpon. Am te apae riteanápe, Kraiso yumwan yaewour nanampria touwe sámpámpon. Aenámpara, ami nám támao yumwan yénkép nánko, yumo fwap ampaok mwanapon. ‡††²² Mao te kwatae ninik moria, arop wawap fek maomp táp meknámp kwekár kar kwatae oukur moimpon. ‡††²³ Man kar wouroumpapo, nopok kuri kar wouroump moimpon. Mao touwe sámpámpao maok, am fek yopor moria, am ponankor kápae kare ankank yae-párak kare Kwaromp yaek sánkámpon. ‡††²⁴ Kraiso nomp kwatae ninik maomp pourouk sámpea, yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. Mao takimp te nomo kwatae ninik ponankor pwararea yiki yak sámpea Kwaromp yae-párak kare ninikaok saráp paokop mwanámpni námpon. Mao pourouk touwe sámp nám fek táman yiráp pouroukamp touwe fwapokwapi námpon. ‡††²⁵ Wokwaek te yumo sipsipaoi kwapnám mwaek kup nke moia épépéréprá paokop napon. Aeno oukoumwan te yumo wae yiráp waemp taokeyak naenámp Kraisonámpok arári koropea yakáp napon. ‡‡†

§ 2:15 1 Pi 3:15-17 ‡† 2:17 Ro 13:1-7 ‡†† 2:19 Ef 6:5-7 ‡† 2:20 1 Pi 4:14 ‡†† 2:21 Mt 16:24 ‡† 2:22 Ais 53:9 ‡† 2:23 Ais 53:7; Ro 12:19 ‡†† 2:24 Ais 53:5-6; 2 Ko 5:21 ‡†† 2:25 Jo 10:11

Poumou anánkwapou yae-párák tankáp mwanap kar

3 Tá taknám yumo poumou nap mekamp koumteou yumo ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo. Táte yiráp poumou-tárápu ankwap fárákap Kwaromp karwaok mo napao kor, koumteou yiráp kwapwe kare ninikan nkeria, yumo ankwap kar sér mo napo kor, fwap Kwaronámpok korop mwanapon. ^{†3} Érik arop nke nap fek pourou yipi fek saráp pwi yak naenám ankank, me pwae mek mopor i konap, tá gol yumukwap konap, tá waempyam kwapwe yirimp konap ninik fek ninik tokwae kwapon. ⁴ Kwaro nke nám fek pwi yaknám mopor ankank te yonkwae porokwe fekria sánánkar kar yakáp konap am te turupwi mo naenámpara, yumo ankár am táman yiráp ninik mek tirá kák kipo. ^{††5} Wokwaekamp koumteou Kwarén méria yiki kare yakápra, náráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakápria, am take pourouráp ninik mekamp ankank mopor kwapwe niamp am takiapon. ⁶ Wokwaek kar Sara kor take pourouráp ninik fek yakria Abrahamomp karwaok akwaprá Abrahamén 'Náráp Tokwae Kar'rá sérimpon. Yumo kwapwe kare ninik nap ara, yiráp poumou-tárápuan te apaeran apáp mwanapanáp, yumo te Saramp tárápu niampon.

⁷ Yumo koumteou tinap arop fárákap, yumo kor yiráp koumteouran yurukupia kárákáre mo nap wae mér napon. Aenapan maok, Kwaro náráp yiki yak sánk naenám am te mao kuri yumont sámp mwanapara, yumo ankár yiráp koumteouran yae-párák karia yae-wour kip. Táte yumo am ninikaok yakáp nap te, yumo Kwarén kar toropwap mwanap ke fek kour-sinaenám ankank yak mono. [‡]

Kristen ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanám kar

⁸ Ono oukoumwan máma kar má wae táman séri pwar nae rae: Yumo ponankor ankár pourouráp ninik fek yakápria, ponankor aropan aropomp kip. Yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup karria, yumo sárán ankwapan ninikria yaewourria, yumokunap ninik te wampwe pwar kipo. ⁹ Táte arop ankwap fárákapao yumwan kwatae sokoro napo kor, yumo nopoki kwapon. Táte yumwan wouroump kar sénapo, nopok kuri yumo am fárákanap kar kwatae séri kwapon. Yumo nopok am fárákanap 'Ourour kwapwe sánkae' ria Kwarén sér kip. Am te apaerianápe Kwaro yumwanmékir ourour sánkámpara. ^{††10} Am te Kwaromp Buk fekamp karao kor arakrá sénámpon:

"Arop kwapwe kare yakrá warákár fek yak naeria nám kwamp te, maomp táp meknám ankwapan kar kwatae sérrá, ankwapan kwekár kar sér mo i konámpono.

¹¹ Mao te ankár kwatae ninik te younkwek sánkea kwapwe kare ninikaok saráp kun.

Mao te ankár náráp ankwapyaenápént ankárankamp ninik fek yonkwae porokwe fek yak naenám ninik táman kárákárerá sámp kun.

¹² Am te apae riteanápe?

Kwaro yae-párák yakápnap aropan taokeyakria am fárákapao kar toropwap napo, woupwi pátea wawi konámpon.

Aeno kwatae ninik fek paokopnap arop fárákanap te Kwaro man warákár mo i konámpon." ^{‡‡}

Nomo kwapwe kare ninikaok paokop nám fek touwe sámp mwanám kar

¹³ Táte yumo kwapwe kare ninikaok paokop mwaria kárákáre napo te, yumwan wa kwatae sokoro naenámpon? Mono. ^{††14} Táte yumo yae-párák kare ninikaok paokop nap fek, yumwan touwe kwatae sánk napo te, yumo táman warákár kip. Tá yumwan apáp mwanap kar sénapo, am táman korokopea ninik tokwae kwapon. ^{††15} Yumo ankár Krai ankárankampan yiráp ninik mek tokwae kar papea paokop kip. Aenapo, yumo Kwaromp kwapwe kare ankank sámp mwaria yépék nap táman yumwan turunk napo te, koupour nopok sér mwanap kar nánap i ko sér kip. ¹⁶ Takria maok, yumo kar tae fek séri kwapon, sánánkar kwapwe kare ninik fek sér kip. Tá yumo am sénap mek kwatae ninik yak mo nám mér mwanapon. Takria maok, yumo Kraiomp ninikaok kwapwe kare ninik fek paokop nap fek arop fárákapao yumwan wouroump séri napao, warko yumwan nkea pwarápaie sámp mwanapon. ¹⁷ Aeno tate Kwaro nomo kwatae ninikaok paokopria am fek touwe sámp nángo te, Kwar te nomwan warákár mono. Aeno tate Kwaro nomo kwapwe kare ninikaok nám fek nomo fwap touwe sámp mwanaprianánko te, am te fwapon.

Kraiso sumpwianám kwatae ninik torokorinám kar

¹⁸ Tak námpara, nomo Kraisen kor ninik mwaro. Mao te yae-párák kare aropao maok, nomp kwatae ninik tirá épéria, Kwaronámpok éréképa korop naeria, kwatae ninikráp arop nomo niampia, nomwan érpwarará sumpwi námpon. Mao te ankárank por sumpwi námp támaono, warko sumpwi mono. Mao te apárok arop kare yak nángo, faropá papea napo, warko fárámpea, maomp waemp te ankár yiki yaká yak námpon. ¹⁹ Mao te waemp yakria maok, akwapea-ka fákapa yakápnap waemp fákáreran Kwaromp Kwapwe Kare Karan farákápámpon. ^{§20} Am waemp fákáre te wokwaek Noa sip yoroianám ke fek yaká-pap fek Kwaromp kar ták-sirapan maok, Kwaro nopok am fárákanap koupour touwe kwatae sánk mono. Mao am fárákanap yépékrá akwapámpon. Táte am sip mek te, arop náre mono, yukupuk koumteouráp aropao saráp am mek yae-párák yakápria, ént mek sumpwi moiapon. ^{§†21} Am éntenk tokwae te nomwan ouk-

† 3:1-2 1 Ko 7:12-16; Ef 5:22-24; Ta 2:4-5 †† 3:4 1 Ti 2:9-10
‡ 3:7 Ef 5:25-30; Kl 3:19 †† 3:9 Mt 5:44; Ef 4:32; Ro 12:16-18; 1 Te 5:15

‡‡ 3:12 Sng 34:12-16 ††† 3:13 Snd 16:7; Mt 10:28; Ro 13:3
††† 3:14 Kl 4:6; Hi 10:5-6; 1 Pi 2:15 § 3:19 Ef 4:9-10; Fl 2:9-10
§† 3:20 Stt 7:7

oumwan aropao ént mek néria érik foroprá kák napan wounáp námpon. Am ént mek nérap fi te yiráp pouroukám p ouman yárar mono. Am te yumo Kwarén 'Yinomp ninik mek yiki kukarrá papamp'rá toropwap- nap kar támaono. Jisas Kraiso mao sumpwiaka fárámp nám p fek maok, Kwaro nomwan érékép námpono.

²² Mao wae yámar mek pokea Kwaromp yae-párak mwaek tank nángo, kápae kare nkwakwe make kárakárenap ensel, eráp ensel maomp yae ankore mek yakáp napono. †

Nomo wokwaekamp ninik ankár pwar mwanámp kar

4 Kraiso náráp pourouk touwe sámpám para, yumo kuri ankár kárakáre fek mao touwe sámpám p ni- amp ninik sámp mwanap nánap kipo. Am te apae riteanápe, arop náráp pourouk touwe kwatae sám- peanámp kwamp te, mao kwatae ninik i konámp ninik te waeman ankár pwar konámpon. †² Aenapara, yumo oukoumwan yiki yakápnap ke fek warko yumokunap ninikaok paokopi kwapono, mono. Yumo ankár Kwaro warákár konámp ninikaok saráp paokop kip. ³³ Yumo Kwarén mér monap aropao warákár konap kwatae ninikaok te wae paokopia pwi napono. Am ninik te ará: Koumteouén yi fek nkea kikiankrá kokopor i konap ninik, táte toupour fek mwaek fir kikiankrá paokop i konap ninik, mánmán ént kwatae fépérrá, mánmánria kwatae sokoro i konap ninik, tá pwarápae mwanap yaknámp ankank méntér kwekár kwarén lotu i konap ninik kwatae kare. †⁴ Aeno yumo oukoumwan te am take pourouráp ninik am arop fárakapént tak mo nap ara, am fárakapao yumwan nkea korokopria am fek yumwan wouroump kar sénapono. ⁵ Aeno nánkár wakmwaek te am arop fárakapao námokuráp kwatae ninik fi Kwarén farákáprá sér mwanapono. Am Kwar Tokwae te yiki yakápnap arop fárakap, sumpwinap arop fárakap méntia am fárakapan ponankor fwap yu- rukup naenámp. ⁶ Sumpwinap arop fárakapao wawanáponoria, Kraiso am fárakapan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápmpono. Wokwaek yiki yaká- pap ke fek, Kwaro kápae kare aropanimpnám p taknámp am fárakapan touwe kwatae sánkámp, oukoumwan te wae Kwaromp Kwapwe Kare Kar waw- iaka, maomp waemp te fwap yiki yak konámp Kwaro yak námpnám p taknámp mwanapono. †

Spiritao sánknám p ourouramp kar

⁷ Kápae kare ankank ponankor pwar naenámp te wae wonae fik námpon. Aenámpara, yumo ankár yonkwae kour fek mér karrá Kwarén kar toropwap saráp yakáp kip. ⁸ Yumo Kristen ponankor ankár kárakáre fek nonopok aropomp kip. Am aropompnap ninik tokwae támao maok, ponankor kwatae ninikan oupouroup konámpon. Am ninik te ankár kápae kare ninik kwapwe kwe-pwarámpon. ⁹ Yiráp Kristen ankwapyaenáp yiráp némpouk korop napo, yumo

† 3:22 Jo 3:5; Ro 6:4; Ef 1:20-21; Ta 3:4-5 †† 4:1 2 Ko 5:15 † 4:2 1 Jo 2:16-17 †† 4:3 Ef 2:2-3; Ta 3:3 †† 4:6 Ro 8:10

éréképea man yae-párak kare yaewour kip. Yumo am tére te kokwae kwapono. ††¹⁰ Yumo ankákárank po- nankor Kwaromp ourour wae sámp napara, am ourour táman fwapia taokeyakáprá, am fek yiráp Kris- ten ankwapyaenápén yaewour kipo. ¹¹ Táte arop Kwaromp kar farákáp nám p te am ourour fek tapek ankár Kwaromp kar kareran farákáp kuno. Táte arop ankwap, ankwap fárakapan yaewour nám p kwamp te, ankár Kwaro ourour sánkámp kárakáre fek tapek yae- wour kuno. Yumo Jisas Kraiso mao, takrá tére napo, arop fárakapao táman nkea mao Kwaromp e sakap mwanapon. Jisas Kraiso mao te wae tokwaerápao po- nankor arop fi oupouroupea yaká yak námpono. Máte kareno. †††

Nomo Kraiso mpar, touwe sámpria warákár mwanámp kar

¹² Ononamp fákáre, yumo Kristeni nap fek aropao yumwan kwatae sokoro napo, yumo am táman nkeria korokopea yumo am te nomo sámp mo mwanámpan mpwe ninikitea yonkwae touwe fopoi kwapono.

¹³ Mono. Kraiso sámpám niamp touwe tokwae sámp napara, yumo am táman warákár kipo. Nánkár wakmwaek mao náráp wae tokwaerént érik korop nángo, yumo nkea yonkwae kárámpria warákár tok- wae mwanapono. ¹⁴ Yumo Kraiso mpar, arop fáraka- pao am fek yumwan wouroump kar sénapo te, yumo fwap warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, Kwaromp Spiritamp wae kwapwe yumont yak námpan nkeria napon. ¹⁵ Takria yumo ou mekamp arop ankwap ankárankampao arop sámp-wouroump, oukun, nkwakwe make kwatae ninik, ankwapao tére nap mek akwapea énoukouprá maomp ninik sámpá yampourourá, mak nángo, am fek touwe sánk mwanape. ¹⁶ Aeno táte yumo arop Kristen yakáp kour nap fek touwe sámp nap kwamp te, yumo am táman pwarápae kwapono. Yumo waeman e Kristen yakáp napara, Kwarén aesioria warákár kipo. ¹⁷

¹⁷ Arop ponankor kot mwanap ke te wae korop nám- pon. Am ke fek te Kwaro náráp firápanmékir kot naenámp. Aeno mao nomwanmékir kotrá akwapria Kwaromp Kwapwe Kare Kar ták-sir konap arop fáraka- pan te mokop naenámp? ¹⁸ Am te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon:

“Tá yae-párak kare arop fárakapan érékép naenámp, wuriman kour-sir tae morok nángo te, Kwarén younkwe sirarea kwatae ninik i konap arop fárakapan te mokop naenámp?” ¹⁹

¹⁹ Aenámpara, arop ankwap fárakap Kwaro yumwan takanorianánko, touwe sámp nap kwamp te, yumoku yae-párak kare ninik fek yakápria yiráp pourou po- nankor Kwaromp yaek sánk kip. Mao námoku yumwan yoroi námpara, mao yumwan sénámpaokrá ankár taokeyak námpon.

††† 4:9 Ro 12:9-13 ††† 4:11 Ro 12:6-8; 1 Ko 12:4-7 § 4:14 Mt 5:11 §† 4:16 Ap 5:41 §†† 4:18 Snd 11:31

Kwaromp firáp taokeyakáp konap arop fárákap sénámp kar

5 Taknámp ono kuri sios taokeyak konampara, Kwaromp sios taokeyakáp konap arop fárákap yumwan sénae rae: Ono wae onokump yi kare fek nke nanko, Krai touwe sámpon. Aenámpara, nánkár wakmwaek ono kuri yumont nomo ponankor Krai Jisasént wae tokwae fek yakáp mwanámpon. Aeria namp kwamp, ono yumo Kristen taokeyakáp konap yumwan 'Arakrá tére kip' ria sér rae: ² Kwaro náráp sios yiráp yaek sipsipnámp araknámp párapok tenámp te, yumo ankár fwapia taokeyakáp kip. Takria yumoku te tére kokwae napo, aropao saráp yumwan fopwaok mwanape. Ankár yumoku támao Kwaromp ninikaokria am tére táman warákárrá tére kipo. Yumo te téreteria, am fek mani sámpon mwanap ninik tokwae kwapon. Yiráp ninik te am arop yaewourrá tére mwanap támanmékir warákárrá tére kipo. ¹³ Yumo te arop nununkwi niampi yakápria, Kwaro náráp firáp arop yiráp yaek párapok tenámp apárok nérrá kák mwanape, mono. Yumo te ankár Kwaromp arop fákáran kwapwe kare paokopan yénkép napo, am fárákapao kor táman nkea mántwaok mwanapon. ^{††4} Yumo takia napo te, sipsip taokeyakápnap fákáreramp Arop Tokwae mao námoku érik koropnámp ke fek yumwan nopok yaká yak naenámp ankank nénk naenámpon.

Nomokunámp ninik wampwe pwar mwanámp kar

⁵ Táte taknámp arop ménki-tárápu yumo kor manénkir mérnep arop fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. Aeria yumo ponankor yumoku te wampwe pwarará, yiráp Kristen ankwapyaenámpomp yae ankore mek yakáp i konap ninik fek saráp yakáp kip. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

"Námo mwar kwapwe kare namponoria waenámp aropan te

Kwaro man far-pwar konámpono.

Aeno námoku te wampwenorianámp aropan maok, Kwaro man aropomp i konámpono." [‡]

⁶ Ae konámpara, yumo ankár yumokuráp ninik te wampwe pwarará, Kwaromp kárakáre kor yae ankore mek yakáp kip. Tak napo maok, mao námoku

† 5:2 Ap 20:28 †† 5:3 Jo 13:14-15; Fm 1:14; 1 Ti 4:12; 5:1 ‡ 5:5 Snd 3:34; Lu 22:26

pátenámp yae fek yumwan e kwapwe sánk naenámpon. ^{††7} Mao námokuráp aropomp ninik fek yumwan taokeyak konámpara, yiráp touwe kwatae sámpon, tá yiráp nkwakwe make ninik tokwae nap am te ankár Kwaromp yaek pap kipo. [‡]

⁸ Yumo ankár yae-párak kare ninik fek yérék kour kip. Satan te yiráp yopor aropono. Mao laionao mémenkip kar fek aráp tokwaerá arop yampá fánaeriaka oupourounkrá yarak i konámp niampono. ⁹ Yumo te ankár Kwarén mér nap kárakáre fek fokopeyakápria Satanén kwe-pwar kip. Yumo wae mér napon, yiráp Kristen ankwapyaenámp ponankor kápae kare apárok yakáp napao kor yumonapnámp taknámp touwe kwatae sámprá yakáp napon. ^{††10} Kwar te ponankor aropomp fi kor támaono. Mao yumwan wumwiria érékép námp te, yumo Krai sompara, ankár Kwaromp wae kwapwe fek yaká yakáp mwanapon. Aenámpara, yumo fae tákáre ke fek touwe sámpon nap te, nánkár wakmwaek mao námoku yiráp waemp warko fwapok-wapi kákeaka, yiráp mér nap mek kárakáre nénk nánko, yumo kárakáre fek fokopeyakáp mwanapon. ^{†††11} Kwar te yaká yak konámp kárakáre tokwaerápono. Kare karon.

Pwar naerianámp kar

¹² Ono Sailasén máma kar fae tákáre fek farákápnanko, yiráp por kumwi námpono. Ono man ninik namp te, mao te nomp Kristen ankwapnámp kareno. Máma pas fek te, ono yumwan Kwaro aropompria tére konámp ponankor ninikan yumwan yénkép námpan sénaeria nae. Onomp ninik te yumo am Kwaro nénknámp ninik ponankor tia am fek kárakáre fek fokopeyakáp kipria nampon. ^{§†}

¹³ Babilon mek yakápnap Kristen fárákap te Kwaro yumont náráponoria nánkáráp tenánko yakáp nap, am fárákapao yumwan 'Gude'rá sénapon. Mako Kwaromp tére námpara, onomp táráp niampono. Mao kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. ^{§††14} Yiráp nounourounap ninik yénkrá yiráp ankwapyaenámp yae koukoupwiyak kip.

Onomp ninik te yumo Kraisént yakáp napara, yiráp ninik porokwe fek yakanoria nampon.

†† 5:6 Fl 2:8-9 ‡† 5:7 Mt 6:25-26 ††† 5:9 Ef 6:11-13; Je 4:7 ††† 5:10 1 Te 5:23-24 § 5:10 Ro 8:18; 2 Ti 4:17-18 §† 5:12 Ap 15:22 §†† 5:13 Ro 1:7; 2 Ti 4:11

2 Pita

Mekia Akwapnámp Kar

Pita mámá pas ankwap por kumwi námp te, kwekár tisa ankwap fákáre sios mekamp koumteouráp aropan ankwap pourouráp kar yénkrá farákáp napantá, 'Am fárákapamp kar wawi kwapono'rá kumwimpon. Am kwekár kar sérarap arop fárákapao arakrá sér, "Kwatae ninik te kwatae mono, fwapono." Ankwap te, "Jisas te warko ék mono." Aerá sénapan maok, Pita sérrá, "Jisas te 'Arop ankwap yaomwi mek pik te mono. Ponankor kwatae ninik pwarará, námonámpok koropanápono' ria porokwe fek yépékrá yak námpon." (Sapta 3:9 fek nkeampo.)

Mao sérrá, "Yino aposel fárákapao maok Jisasén wae yi fek nkea, mao yénkrá farákápámp wawi námpara, yumo te yinomp karan saráp wawia Jisasén mér kipo."

¹ Ono Saimon Pita, ono Jisas Kraisomp tére konamp, maomp aposel yumo Kwarén mér kwapwe sámpea yakáp nap, yumonapok mámá pas kumwia kérép rae. Yumo Kwaro sánknámp mér nap kwapwe kare am te yinomp mér niampono. Jisas Krai te yae-párak kare ara, nomo am mérámp sámp námpon. Mao te nomp Kwar, mao nomwan warko éréképnámp aropono. ² Oukoumwan te yumo Kwar ntia nomp Jisas Tokwae Karamp ninik nep wae mér. Aenapara, ono warákáramp ninik te Kwaro yumwan ninikia yaewouri-anánko, maomp yonkwae porokwe yumont tokwae kari yak naenámpon. †

Kristen fákáre paokop mwanap ninik

³ Krai te Kwaromp kárakáre fek nomwan maomp kápae kare ankank ti-sáp nánko, nomo fwap Kwaromp ninikaok paokop mwanámp pwi námpono. Nomo Kwarén méria ninik námpara, nomo am ankank ponankor fwap sámp mwanámpon. Mao nomo mént náráp wae kwapwe ntia náráp yae-párak kare kwapwe kare ninik sámp mwanámpria wumwi námpon. †⁴ Am tak námp fek táman maok, mao nomwan námokuráp kápae kare kwapwe kare ankank wokwaek ti-sáp nanamprimpan ti-sáp námpono. Kwatae ankankan kikiank i konámp ninik te aropan kwatae pap konámpono. Aeno am kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro nomwan ti-sáp námp te fwap yumwan yaewour nánko, am kwatae pap konámp ninik am warákár tará, fwap Kwaromp ninikaokiaka mao niamp yakáp mwanapono. ⁵ Yumo ankár am táman ninikria maok, kwapwe kare ninik te kárakáre fek téreria, am te yiráp Kwarén mér napént tapokwap kip. Tá yumo ankár Kwaro i konámp ninikan mér sámpea, am mér te yiráp kwapwe kare niniként tapokwap kip. ⁶ Tá yumo yiráp pourou ankár poukwap kouria maok, Kwaro i konámp ninikan mér sámp napént tapokwap kip. Tá yumo ankár nkwakwe make kar korop nánko, kárakáre fek

fokoheyakápria maok, am yiráp pourou poukwap kour napént tapokwap kip. Tá yumo Kwaro i konámp niamp pourouráp ninik fek paokopria maok, kárakáre fek fokoheyakáp i konap niniként tapokwap kip. †⁷ Aeria yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápen ponankor nouroupi yakápria, ankár ponankor aropan aropomp kar kip. ⁸ Táte am take pourouráp ninik yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko te, yumo Jisas Krai Tokwae Karamp ninikan mérap te tokwae kari akwap námpara, am mér te kwaporok yak mono. Am te fwap kápae kare tére kwapwe naenámpon. ⁹ Aeno arop am take pourouráp ninik mo námp te, maomp yi sukupi yaknámp niampara, wakmwaek korop naenámp ankank panek yak námp te nke mono. Mao te Kwaro maomp kwatae ninik ponankor tirá épérimp te wae ník mo, pwar námpon. †¹⁰ Ononamp fákáre, Kwaro wae yumwan wumwiria, mao náráponoria nánkáráp tenámpon. Aenámpara, yumo ankár kárakáre fek am wumwiri námpaok tukup kip. Yumo takria te, yumo kwatae ninik fek tukup mo, fwapono. ¹¹ Táte yumo am ninikaok napo te, yumwan taokor naenámp ankank yak mono. Yumo fwap Kwaromp wonae fik yámar mek tukupea yakáp mwanapono. Nomwan warko éréképámp nomp Tokwae Kar Jisaso am yámar mekamp némp taokeyak námpon. ¹² Aenánko, yumo am ankank wae méria Kwaromp kar kare sámpea, yumo wae kárakáre fek fokoheyakáp napan maok, wampweno, ono ankár yumwan kápae kare por sé-nanko, yumo am táman niki yakáp mwanapono. ¹³ Ono ninik namp te ono oukoumwan yiki yak namp fek, yumo ník moantánoria ankár yumwan farákáp saráp yak nanamp, am te kwapwe kare ninikono. ¹⁴ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan sérrá, "Amo sumpwi nanap ke te wae wonae fik námpono." †¹⁵ Aeri námpara, ono mwae kárakáre fek oupouroukria, nánkár wakmwaek ono sumpwi ten-anke, yumo fwap kápae kare por mámá ankank ponankor niki-samp yakáp mwanapono.

† 1:2 Fl 3:10; Kl 1:9-10 †† 1:3 Ef 3:16-19 † 1:4 Jo 1:12; Ap 17:28; 2 Ko 3:18

†† 1:6 Ga 5:22-23 †† 1:9 1 Jo 2:11 ††† 1:14 Jo 21:18-19; 2 Ko 5:1

Pita Kwaromp wae Jisasomp pouroukamp nkemp kar

¹⁶ Yino nomp Jisas Kraiss Tokwae Karao maomp kárákáre fek wakmwaek korop naenámp karan, am kar yumwan farákápámpo. Aempan maok, yino te kwaporok kar mwar karan farákáp mono. Yino yinokump yi kare fek nke nánko, maomp pourouk Kwaromp wae tokwae yak nánko, nkeanámp, yumwan sénámp. ¹⁷ Naropwar Kwaro man e tokwae sánkria, man am wae kwapwe kare sánkámp. Kwar námokuráp yámar mekamp wae tokwae kwapwe meknámp Jisasámpok kar sámp-kérépria sérrá, “Támáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwae nampono.” ¹⁸ Aenánko, yino méntér Kwaro námoku nánapitenámp faonkwek yakáprá wa nánko, am kar yámar meknámp takrá sérimpon. †

¹⁹ Aempan yino am táman nkea wokwae yakápap profetomp karan mér kárákáre námpono. Yumo kuri am profet fákáreramp kar kárákáre fek níki-samp yakápap nap te, kwapwe kareno. Am fárákapamp kar te lamao kirikip mek wae puri yakrá akwapea wakor nánko, Wap Kumur aok konámp niamp te nánkár pwarnámp yae fek Jisas Kraiss ék nánko, maomp wae yiráp ninik meknámp yokor nae-námpono. †²⁰ Aeno yumo ankár aranénkir mér kip: Nomo te nomoku nomp ninikaokria Kwaromp Buk fek yaknámp profet kar fi fek farákáp mwareano, mono. ²¹ Am te apae riteanápe, wokwae te am profet kar arop ankwap ankáránkampao námokuráp ninikaokria profet kar farákáp moimpon. Yiki Kor Spiritao námoku am arop fárákapamp ninik mek farákápánko, mao am Kwaro sánkámp kar táman arop fárákapan farákápapon. ‡

Kwekár tisamp kwatae ninik

2 Wokwae kar kwekár profet fárákap Israel fi mek téreapon. Aeno tá taknámp yumo ou mek kor kwekár tisa fárákap tére mwanapon. Am fárákapao kánánkámp námokuráp kwekár ninik fek farákápria, yiráp waemp kwatae pap mwanapon. Am fárákap te Jisas Tokwae Karao man kor yamokwapea érékép námpan warko man younkwe sir mwarea napon. Am fárákap takria te námoku támao koupour touwe kwatae sámp mwarea napon. †² Aeria kápae kare arop am kwekár tisa fárákapamp kokopor ninikaok tukup napo, arop ankwap fárákap nkea Kraissomp ninikaok tukup konap ninikan te wouroump kar sér mwanapon. ³ Am kwekár tisa fárákap te maniantá kikiank kar i konap arop fárákapara, kápae kare kwekár kar sérarrá paokoprá, yiráp maniráp ankank ti mwanape. Tak napan maok, wokwae kar Kwaro yae nánapi pwate námp fek am fárákapan kot nánko, am fárákapao touwe kwatae sámp mwanapon. Am touwe sánk naenámp ankank te apae ampnámp námpanápe, mono. Am te érik karaok yakrá yépék námpon. ‡

⁴ Wokwae ensel ankwap fárákap kwatae ninikapo te, Kwaro námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao te am fárákapan me tokwae kirikip támáre mek épéri tenánko, am mek yakáprá mao támao kot naenámp yaeran yépék napon. †⁵ Wokwae kar Noa kouroump arapan ‘Kwaromp ninikaok araki yakápenk’rá sérimpon. Aerámpan maok, am fárákap Kwarén younkwe sirapo kor, námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao éntenk tokwae sámp-kérépánko, am fárákap ponankor ént mek faokarapono. Aeno Noa te am fárákapan yae-párák kare ninik farákápámp aropara, Kwaro Noa ntia maomp fákánek séraroan taokeyakánko, yae-párák yakápiapono. ‡

⁶ Sodom ntia Gomora te taun tokwaenono. Am mekamp kwatae kare arop fárákap poumou kok kokoporrá paokop napara, Kwaro séránko, yaomwirao fári pwateránko, yaomwi ntu mwar yakámp. Am taun anánkaopwe mekamp aropan touwe kwatae sánkámp te, nánkár wakmwaek Kwarén younkwe sinámp aropan touwe kwatae am fárákapan kor korop naenámpan yénkép námpon. Loto am Sodom, Gomora mekamp kwataenap arop ou mek yakria am fárákapamp kwatae ninik nkerá, kumur méntép kwatae kar sérarapo, wawimpon. Aenámpao maok, maomp ninik te yae-párák kare yakria maok, am fárákapao lo kwe-sirarrá, kwatae sokoro nap táman nkea, kokwae kare-ria, tak te mon karrá ninik tokwae námpon. Aenámp fek, Kwaro am yae-párák kare Lotén am yaomwi wouroump mekamp warámpánko, fwap yakámp. ⁹ Kwaro tak i konámpara, nomo wae mér, arop Kwaromp ninikaok tukup napo, man ankank kwatae korop nánko te, Kwaro am wae nkea mérianámpan man yaewour i konámpo. Táte kwataenap aropan kor Kwaro wae nkea mér námpara, nopok am fárákapan touwe kwatae nénk nanampria oukoumwan tifákeyakrá akwapea kot naenámp yae fek naenámp. ¹⁰ Táte kouroump arapan pourouk énoukouprá kikiankápria kwatae kare ninik fek kokoporrá, Kwaromp lo karan te kánanke kwataeran mpwenap arop fárákapan Kwaro youpoukwap tokwaeaka touwe tokwae kar nénk naenámp.

Tá am yiráp ou mek yakápnap kwekár tisa fárákapao ták-sirirá paokoprá námokuráp ninikaok sarápria, kárákáre kor enselén te wouroump kar sérria apáp mo i konapono. ¹¹ Aeno am ensel fárákapamp kárákáre tokwae te am arop fárákapan kámákár akwap námpan maok, Kwaro nke námp fek am kárákáre kor ensel fárákapao am fárákapan wouroump kar sérria kot mo i konapono.

¹² Am arop fárákap te yao pwae mekamp nape firao yonkwae kour moria námokuráp ninik fek kwaporok paokop i konapnámp, arop ankwap fárákapao kor kar karean sénapo te, am mér moria wouroump-sér i konapono. Am nape fir éntupwaro morok fékériánko, arop yénképrá fári konapono. Am arop fárákapao kor

† 1:18 Mt 17:1-5 †† 1:19 Lu 1:76-79 ‡ 1:21 Ap 3:21; 2 Ti 3:16 †† 2:1 Lo 13:1-5; Mt 24:24 ‡† 2:3 Ro 2:24; 16:18

‡†† 2:4 Mt 25:41 ‡†† 2:5 Stt 6:13,18; Hi 11:7 S 2:6-8 Stt 19:12-13,24 S† 2:9 1 Ko 10:13

nape fírao i konapnámp taknámp wour mwanapono. ¹³ Am fárákáap arop ankwap fárákapan nkwakwe make kwatae ninik napo, nopok touwe kwatae sámp mwanapono. Námokuráp pouroukampi ninikaok nap te kumuruk saráp mono, wae fek kuri takrá paokoprá, kwapwe kare ritea warákár konapono. Takria am fek yumont koupoukarrá fánapao maok, maomp kwatae ninik nap yumo ou mek yakápria, yumwan oumi papria, yiráp eran kor kwatae pap napon. Aenapao maok, am fárákáap te námokunap kwekár ninik táman warákáránk i konapono. ¹⁴ Am fárákáapamp yi te kápae kare por kounteoump pourouk énoukourá kokopor mwanap ninikan sámpá paokopria, kwatae ninik te pwar mwanap pourou mo námpono. Táte arop ankwap fárákáap ninik kárákáre mo napan, kar porokwerá kwatae ninik mwaria érékép-tukup konapon. Am fárákáap te ankwapamp ankank kikiank mwanap ninik waeman mákia maránki yakáp napon. Nánkár Kwaro am fárákáap touwe kwatae kare nénk naenámp. ¹⁵ Am fárákáap kwapwe kare ninikaok paokop i konap te pwararea, yiki mwaek tukupria épéréprá paokop napon. Am fárákáap te Beoromp táráp profet Balamomp ninikaok tukup napon. Mao te kwatae ninikria am fek mani sámp naeria kikiankimpon. ¹⁶ Donki kar sér mo i konámpao maok, Balamo am tak námp fek mao aropnámp kar sérria Balamomp kwatae ninikan yoporimpon. Am donki taknámp ninik te profet Balamomp ninik am épépérép naerianámp táman taokari námpon.

¹⁷ Am kwekár tisa fárákáap te ént merao torokwari yak námp niampono. Táte warákam táamárenámp kouwéran ouwi tokwaerao sámpea yarak námp niampon. Am taknap arop fárákáapampor te Kwaro kirikip tokwae mek tukup mwanap némp nánapi pwate nánko yak námpon. ¹⁸ Am arop fárákáap te nkwak mak mwanámpá épérépnámp kar sérara wae konapono. Arop ankwap fárákáapan, kokoporrá pouroukampi nkwakwe make kwatae ninikanáponoria kar porokwerá sérar i konapono. Am fárákáap tak nap támao, arop ankwap oukoumwan kar táman kwatae ninikao fákapá yak námp mekampi pwarará Kwaronámpok korop nap arop fárákáapan poupwékáap napo, warko am kwatae ninik mek tukupea fákapá yakáp napon. ¹⁹ Am kwekár tisa fárákáap am arop fárákáapan sérrá, “Yumwan te apae ankankao fákapá fákeyak námpanáp, fwapono.” Aerá sénapao maok, mao námoku kare te kwatae ninikao fákapá fákeyak námpon. Am te arak i konámp: Ankwap ankankao aropan poukeyak nánko te, am arop te man poukeyaknámp ankankamp yae anko-re mek yak konámp. ²⁰ Tá kare, am fárákáap waeman nomp Tokwae Kar námwan warko éréképnámp Jisas Kraisen mér kareria, am apárokampi kwatae ninikao fákapá yak námp pwarará, Jisas Kraisonámpok korop napon. Aenapan maok, am fárákáap warko arári tukupea, am mek fákapá fákeyakáp nap te araki yakáp napon: Manénkir kwatae ninik fek fákaepa, kwatae

yakápiapan maok, táte warko tukupea fákapá yakápria kwatae kare yakáp napon. ²¹ Aeno am fárákáapao yae-párák kare paokopnap ninik mér mo nap te, am te kwatae napon. Aeno táte am fárákáapao Kwaro sánknámp yiki kukur sánk konámp lo sámpea napao, am táman younkwe sánk nap te, waeman kwatae kare napon. ²² Amnap ankank te as ntia kouao nepo, sér i konámp. As youpouki pwatea, warko arákarrá akwapá youpouk fári konámp niamp. Táte ankwap kar sérrá: Kou ént mek éntupia pourou yiki kwapwe námpao maok, warko akwapea kwar takére mek énou i konámp niampono. †

Kwaro korop naenámp yae yaknámp kar

3 Onomp fákáre kare! Má pas máte yiráp por ono anánkan kumwi nampono. Yumo yae-párák kare ninik mwanapria kárákáre fek sérria, mámara pas anánkaopwe kumwi namp te, yumo am táman nkea warko ninikia niki yakáp mwanapono. ¹² Onomp ninik te, yumo Kwaromp wokwaek yakápap e tokwaeráp profet fákáreráo wakmwaek korop naenámp ankankan farákápap aran warko ninik kipria nampon. Yumo ankár nomwan warko éréképnámp Jisas Krai Tokwae Karamp lo yiráp aposel fárákáapao yumwan farákáap napo wawi nap, am fwapi niki-samp kip.

³ Aeno yumo ankár tokwae kar ankank aran mér kip: Pwar naenámp ke fek kwatae ninik mwar karrá kikiankria ankár táman saráp paokop i konap arop fárákáap koropea, wouroumprá arakrá sér mwarea napon: ⁴ “Mao te warko arákarrá korop naenámp nie? Mao te maok yak námpono? Mao te korop mono. Wokwaek nomp tékénou fárákáap wouri nap feknámpia koropea oukoumwan námp te, kápae kare ankank wokwaek kar forokarámp feknámpia taki yak námpono.” ⁵ Kwaro wokwaek kar séránko, yámar me tokwae yak, apár tokwae ént meknámp aokea yak námp, am táman ninik mwarea, ninik mono. Tá wakmwaek Kwaro séránko, am ént támao nákkarrá aokria, apár ponankor oupouroupea kwatae papámpono. Aempan maok, arop fárákáap te am táman ninikia mér mwanapan, mo napon. ⁷ Am kar támao yámar ntia apár taokor fákeyak nánko, oukoumwan yakria, yaomwi koropria ponankor wouroukour naenámp kean yépék námpon. Yámar ntia apár Kwarén younkwe sinap arop fárákáap kotia touwe sámp mwanap ke táman yépék námpon. ⁸ Kwaro nke námp fek kápae kare yopwar akwap námpao kor, ankárankamp yae niampono. Tá ankárankamp yae te 1,000 yopwar niampono. Ononamp fákáre, yumo am ninik nik moi kwapon. ⁹ Takria arop ankwap fárákáap, Tokwae Karao ék nanampri námp te mae ékénrá ninik mwanape. Mao te arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik te mono. Ponankor arop kwatae ninik pwarenk ritea yumwan ninikria porokwe fek yépékra yak námpon. †

† 2:15 Nam 22:12,15-17,21,23,28-34 †† 2:17 Ju 9-13 † 2:19 Jo 8:34; Ro 6:16-17

†† 2:21 Mt 12:43-45; 26:24; Hi 6:4-6 †† 2:22 Snd 26:11 ††† 3:1 1 Ti 4:1; Ju 17-18 ††† 3:5-6 Stt 1:2,6-9; 7:11,17,23 § 3:7 1 Ko 3:13 †† 3:9 Sng 90:4; Ese 18:23; 1 Ti 2:4

Mámá apár ntia yámar me pwar naenámp kar

¹⁰ Aeno Jisaso Tokwae Kar ék naenámp yae te nomo oukoumwan sikan mpwe nánko, oukun aropao i konámpnámp kwaporok koupour ék naenámp. Am ke fek yámar mek pourouk tokwaeria, yámar moyak nánko, ankank kápae kare ponankor yaomwirao fári pwar naenámp. Apár ntia kápae kare ankank am mek yakáp námp, am táman kor ponankor yaomwirao fépér naenámp. ^{†11} Aeno am ankank taki pwar nánko te, yumo ankár mokoep arop yakáp mwanápono? Yumo ankár yiki kare ninik fek Kwaro niniknámp taknámp paokop kip. ¹² Yumo ankár amnap ninik fek tapek am Kwaromp Yae yépék kip. Tá yumo ankár kárakáre fek tére napo, am yae koupour korop naenámp. Am yae fek táman yámar me tokwae yaomwi wouroukoumpia tomoromp nánko, touwe kare yaomwirao ankank kápae kare ponankor wouroukoumpianánko, éntéti akwap naenámp. ¹³ Mao wokwae sérimp te ará: "Námo yámar me wourékam yoro, apár wourékam yoroia nanko, am fek te yae-párak kare ninik mwar yakáp mwanápon." Aerimpan nomo am ankank táman saráp yépék námpon. ††

Nomo ankár yiki kor yakápria Jisasén yépék mwanámp kar

¹⁴ Ononamp fákáre e, yumo am ankank táman yépék napara, yumo ankár tére kárakárerá yiki kukur yakáp napo, kwataenámp ankank yak moria, yumo ankár Kwarént ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp

† 3:10 Mt 24:35,43-44 †† 3:13 Ais 65:17; Yé 21:1,27

kipo. Aenapo, nánkár wakmwaek Kwaro yiráp yae-párak yakápnep ninik nke naenámp. ¹⁵ Yumo nomp Tokwae Kar oukoumwan yépék námp nkeaka arakrá ninik kip: Aropao man mér nánko, fwap am fárakapan érékép nanampria yépék námpon. Kwaro nomp Kristen ankwapnáp kare Polén ninik kour kwapwe sánk nánko, mao kuri yiráp por make pourouráp kar kwapwe kumwia kérépámpono. ^{†16} Polomp kápae kare pas fek te mámá kar táman sér i konámp. Maomp kar ankwapmwaek am pas fekamp te érik farákár mo nánko, nomo fwapia ninik mwanámp pourou mo námpono. Arop ankwap fárakap yonkwae kour moria, kárakáre fek fokopeyakáp mo nap, am kar sámpea yiki mwaek tukupria, Kwaromp Buk fekamp kar ankwapmwaekan kuri tak naponno. Taknap arop fárakap am fek touwe kwatae sámp mwanápon. ††

¹⁷ Ononamp fákáre, yumo am wakmwaek korop naenámp ankank te wae nik naponno. Aenapara, yumoku támao ankár fwapia mér fek yakáp kip. Takria lo kwe-sir konap arop fárakapamp kwekár karao yumwan éréképá akwap nánko, yumo warko mér kárakáre fek fokopeyakáp mo mwanape. ^{††18} Yumo ankár Jisas Tokwae Kar nomwan warko érékép konámp, maomp aropomp tokwae mek yakáp kipo. Aeria maomp aropomp ntia man méria ninik nap táman sámp-samp napo, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámp. Nomo oukoumwan, tá nánkárapi kuri Kraisomp e ankár warákarrá sakap saráp yakáp mwanámp. Kare tak mwanámpo.

‡ 3:15 Ro 2:4; 10:21 †† 3:16 2 Ko 4:3; Hi 5:11 †† 3:17 1 Ko 10:7-11; Hi 2:1

1 Jon

Mekia Akwapnám Kar

Jon te Jisas éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono. Mao taun Efesus mek yaká yakea, wae mér pourouria, Jisas pokámp yopwar 60 yopwar niamp arake fek máamá pas má kumwimpon. Mao wanánko, arop ankwap fárákáp kwekárá sérrá, "Apárokamp aropamp pourou te kwataeria, kwatae ninik am mek yak námpara, Jisas te Kwaromp Tárápara, apárokamp arop pourou kare sámp naenámp pourou mono." Aerá sénapantá, mao te koumteouráp aropamp ninik fwapokwapi pap naeria, máamá pas kumwimpon. Tá ankwap kar te ará: 'Kwar te ponankor aropan nouroup námpara, yumo kor ankár ponankor aropan nounouroup kip'rá sénámpon.

Yiki yak sánk konámp kar

1 Máamá yiki yak sánk konámp kar te me koum sik yakámpan yino wae maomp kar wa, tá yinomp yi kare fek man wae nke, tá yino man tokoreyakáprá, tá yinomp yae korao maomp pourouk wae sámp, maki námp kwamp, yino máamá kar farákáp konámpono. ^{†2} Am yiki yak konámpao érik koropeanánko yino wae-man kare nke námpan, yumwan am yiki yaká yakáp mwanámp kar érik farákáp konámpon. Am yiki yak te wokwaek kar Naropwarént yakámpan maok, oukoumwan te wae érik koropeanánko yino nke námpon. ^{††3} Yino nkeaka wawinámp karan yumwan farákáp nánko, yumo kor má kar wariaka yinont ankár pourouráp ninik fek yakápara, nomo énéni Naropwar ntia maomp Táráp Jisas Kraisént ankár pourouráp ninik fek yakáp mwanámpon. ⁴ Yino máamá kar má kumwi námp te, nomp warákár te tokwae kari yak naenámpria námpono.

Nomo ankár wae fek paokop mwanámp kar

⁵ Yino maomp Tárápao sérimp karan wawianámpan yino yumwan farákáp námp te ará: Kwar te ankár wae tokwaerápara, man te kirikip kánanke yak mono. ^{†6} Táte nomo sérrá, 'Ono Kraisént ankár pourouráp ninik nampono'rá sénámpao maok, nomo am ninikaok paokop moria, nomo kirikip mek paokop námp te, nomp kar te kwekárámpara, nomo te kare kar ninikaok paokop mo i konámpon. ^{††7} Táte Kwaro wae fek yak námpnám taknám nomo kor wae fek paokop námp te, nomo ankár pourouráp ninik fek nounourouprá yakáp nánko maok, Kwaromp Táráp Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik ponankor yárári pwaránko, nomo yiki kor kwapwe yakáp i konámpon. ⁸ Táte nomo 'Ono kwatae ninik te yak mono'rá sénámp te, nomoku támao kwekárá sénámpara, kare kar sér i konap ninik te nomp ninik mek yak mo námpon. ⁹ Aeno táte nomp kwatae ninik Kwarén érik

† 1:1 Jo 1:1-2,4 †† 1:2 Jo 1:14 ‡ 1:5 1 Ti 6:16; Je 1:17 ††
1:6 1 Jo 2:4

sénánko te, Kwar te 'Námoku tak nanamp'rá séritenámp kar ták-pwar mono, yae-párák kare ninik fek nomp kwatae ninik ponankor torokorrá épéria nik mo, pwar nánko, nomp ninik yiki kukur kwapwe naenámpnon. ¹⁰ Táte nomo sérrá, 'Ono te kwatae ninik moi nampono'rá sénámpao maok, nomo takrá sénámp kar támao 'Kwar te kwekár i konámp aropono'rá sénámp niampnon. Aenámpara, Kwaromp kar te nomp ninik mek te yak mono.

Krais nomwan yaewour i konámp kar

2 Onomp tárápu [‡] o! Ono ankár yumo kwatae ninik ki kwaponoria yiráp por má kar kumwi nampono. Aeno táte arop ankwap warko kwatae ninik fek akwap nánko te, nomwan yaewouranoria Kwarén sér i konámp arop Naropwar Kwarént yak námpon. Am te yae-párák kare arop Jisas Kraisono. ^{††2} Kwaro nomp kwatae ninik fek nomwan yonkwae pwarámp námp te, Jisas námoku térea nomp kwatae ninik tirá épéri námpon. Mao taki námp te, nomwan saráp yaewour naeria tére mono, má apár mekamp arop ponankor yaewour naeria sumpwi námpon. ^{‡‡}

³ Nomwan Kwaro sénámp lo kar wawia mántwaok saráp paokop námp te, am támao nomo Kwarén mér karnám yéncép námpon. ⁴ Aeno arop ankwap ankárankao 'Ono Kwar te wae mér nampono'rá sénámpao, Kwaromp lo karaok yárák monámp arop te kwekár námpara, kare kar sér i konap te maomp ninik mek yak mono. ⁵ Aeno arop ankwapao Kwaromp karwaok akwap námp te, mao tak námp támao nomwan yéncéprá: Maomp Kwarén warákárnám ninik te wae pwi kare yak námpon. Tá arop ankwapao 'Ono Kwarént yak namp'rá sénámp te, ankár Kraiso yáráki námpnám taknám yárák nánko maok, mao Kwarént yak námp mér mwanámpon. ^{†††}

‡‡ Jono 'Tárápunoro'rá sénámp te, mao kar farákáp nánko, wawia Kraisonámpok koropea Kristen yakápnap sios fákáreran sénámpon.
††† 2:1 Hi 9:24 ‡‡‡ 2:2 Jo 1:29; 11:52; Ro 3:25 § 2:4 1 Jo 1:6,8
§† 2:5-6 Jo 14:21,23; 1 Jo 4:12,17; 5:3 §†† 2:5-6 Jo 13:15

'Arop ankwapyaenápén nouroup nám̄p te, Kwaromp wae fek yak nám̄p'rá sénám̄p kar

⁷ Ononamp fárakap, ono yiráp por kumwinamp lo kar máte wourékam lo kar mono, épi lo kar wokwaek kar yumo sámpap támaono. Am épi lo te yumo wokwaek wawiap kar támaono. ¹⁸ Aeno am lo ono warko yiráp por kumwi namp máte, wourékam lo niampono. Nomo wae mér nám̄pon: Má wourékam lo máte Krai sánokuráp ninik mek yakriaka, yiráp ninik mek kor tére nám̄pon. Am te apae riteanápe, kirikip te wae pwar naeria nánko, Kwaromp wae karerao koropá yak nám̄pon. ^{††}

⁹ Táte arop ankwapao 'Ono te Kwaromp wae fek yak nampono'rá sénám̄pao maok, Kristen ankwapyaenápén kokwarokria warákár mo nám̄p te, mao oukoumwan kirikip mek yak nám̄pono. ^{†10} Aeno arop Kristen ankwapnápén warákár konám̄p te, mao te waeman wae fek yak nám̄para, apae ankankao man nánkáráp nánko sikiríp naenámpánáp? ^{††11} Tá Kristen ankwapyaenápén kokwarok i konám̄p arop te, kirikip mek yak nám̄pon. Mao te kirikip mek yarak nám̄para, kirikipao yi nánkárápeyak nánko, mao te apae mwae-páraok akwap raerá mér mo i konám̄pon. [‡]

¹² Onomp tárápu o! Yumwan Kraiomp e kárakáre fek Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéri nám̄pantá, yiráp por kumwi nampon. ^{‡†13} Naropwaryaenáp fákáre, yumo máma arop wokwaek kar yakeanámpao, oukoumwan taki yak nám̄p wae mér napon. Aenapantá ono yiráp por kor má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo waeman Satanén kwe-pwate napan-tá yumwan kor má kar má kumwi nampon.

¹⁴ Tárápu, yumo te Naropwar Kwarén waeman mér napan-tá, ono má kar kumwi nampon. Naropwaryaenáp fákáre, yumo kor máma arop wokwaek kar yakeanámpao oukoumwan taki yak nám̄p wae mér napan-tá, ono má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo te kárakáreria Kwaromp kar yiráp ninik mek yak nánko, Satanén waeman kwe-pwate napon. Aenapantá ono yiráp por máma kar kumwi nampon.

Nomwan 'Apárokamp ninikan warákár kwapono'rá sénám̄p kar

¹⁵ Yumo te apárokamp ninikan warákárriaka apárokamp ankankan kor ponankor mént warákár mwanape. Arop ankwapao apárokamp ninikan warákárám̄p te Naropwarén te warákár mo i konám̄pon. ^{‡†16} Apárokamp arop ponankor sámpá paokop i konap ninik te, námokuráp ninik mek poup kikiank i konap ninik, tá yi fek nkea kikianknep ninik, tá, námo nkwakwe make kokop namprianám̄p ninik, má ankank máte Naropwar Kwaronám̄poknám̄p korop mono, apárokamp ninikono. ¹⁷ Máma apár ntiá am mek yaknám̄p kikiank ninik méntér pwar naenámp̄pon. Aeno

† 2:7 2 Jo 5-6 †† 2:8 Jo 1:9; Ro 13:12 ‡ 2:9 1 Jo 3:10,15; 4:20 †† 2:10 Ro 14:13 ‡‡ 2:11 Jo 12:35 ‡‡† 2:12 1 Ko 6:11 ‡‡‡ 2:15 Ro 8:7; Je 4:4

arop Kwaromp kar wawia mántwaok yarak nám̄p te fwap yaká yak naenámp̄on. [§]

Kraisomp kar kwe-pwar naenámp arop korop naenámp kar

¹⁸ Tárápu, oukoumwan te apár pwar naenámp yae wae wonae fikono. Yumo wokwaek te, 'Krais namponoria poupwekápnam̄p arop korop naean'rá sénap kar wae wawiapon. Táte wae oukoumwan kápae kare, Kraiso namponoria poupwekáp mwanap arop wae korop napon. Aenapara, nomo wae mér: Am te wae yae fae nánko napon. ^{§†19} Manénkir te am fárakap nomont yakápi napao maok, nomwan pwarará tukup tenapon. Am fárakap te kare kar nomp kare mono. Táte am fárakap nomp kareraoia te fwap nomont yakáp mwanapan maok, mao nomwan pwar napo, nomo wae mér: Am fárakap te nomp kare mono. ^{§††}

²⁰ Aeno yumwan Kwaro waeman yiráp pourou mek Yiki Kor Spirit kwarákari nám̄para, yumo ponankor waeman mér kwapwe sámpá yakáp napon. ²¹ Aenapara, ono te yumwan, kare kar kar mér mo napon ninikria yiráp por má kar kumwi mono. Yumo waeman kare kar kar méria, am kare kar karao kwekár kar sámp-pap mo i konám̄p te, yumo wae mér napan-tá, ono yiráp por máma kar kumwi nampon.

²² Kwekár i konám̄p arop te wanono? Am arop 'Jisas te Krai mono'rá sénám̄p arop te támaono. Am arop te Naropwar Kwar ntiá maomp Táráp younkwe sánk konám̄para, Kraisen yopornám̄p aropono. ^{§†23} Aropao Tárápan younkwe sánk nám̄p te, Naropwarén kor younkwe sánk nám̄pon. Aropao Tárápan méria ninik mek sámp nám̄p te, Naropwarén kor méria ninik mek sámp nám̄pon. ^{§††}

Yiki Kor Spiritao nomwan kare kar karan yénknám̄p kar

²⁴ Yumo wokwaek wawiap kar ankár kárakáre fek niki-samp kip. Yumo am wokwaek wawiap kar am niki-samp napo te, Táráp ntiaka Naropwar yumont yaká yak nerepon. ²⁵ Kraiso nomwan sérinám̄p kar te 'Yae-párak kare yiki yaká yakáp mwanapono'rá séri nám̄p támaono. ^{§†}

²⁶ Ono yiráp por kumwinamp kar máte yumwan poupwekáp naenámp aropamp ninikan érik farákarrá kumwi nampon. ²⁷ Aeno Kraiso náráp Yiki Kor Spirit yumwan kwarákarea pwar nánko, am yumont yak nám̄para, arop ankwapao yumwan Kwaromp ninikan yénkép naenámp tére yak mono. Am te apaerianápe, Yiki Kor Spiritao yumwan waeman kápae kare ankank farákáp nám̄para, yumo te ninik fae tákáre mono. Am Yiki Kor Spiritamp kar te kwekár mono, kare sénám̄pon. Aenám̄para, Spiritao yumwan yénkép nám̄pnám̄p taknám̄p, yumo ankár Kraisen ninik mek fákapea sámpá paokop kipo. ^{§†}

§ 2:17 Mt 7:21 §† 2:18 Mt 24:5,24; 2 Jo 7 §†† 2:19 Ap 20:30 §† 2:22 Mt 10:32-33; 1 Jo 4:3; 2 Jo 7 §†† 2:23 Mt 10:32-33; Jo 5:23; 2 Jo 9 §† 2:25 Jo 3:15; 6:40 §† 2:27 Jo 14:26

²⁸ Onomp tárápu, yumo te ankár Kraiséén koumpá yakáp kipo. Tak napo maok, nánkár wakmwaek mao érik korop nánko, nomo man nkea pwarápaé mo, yae-párák kare kárákáre fek warákárrá yakáp mwanámpon. ^{†29} Táte yumo Kraiséén, mao te yae-párák kare aroponoria mér nap kwamp te, yumo nke napo, arop ponankor yae-párák kare ninik fek paokop nap te, mao kor Kwaromp tárápunorá mér mwanapon. ^{††}

Nomo oukoumwan Kwaromp tárápu yakápnámp kar

3 Wakwe! Naropwaro námokuráp ninik fek yonkwae touwe kareria maok, nomwan 'Onomp tárápunorá sénámpara, nomo te waeman kare kar Kwaromp tárápunon. Apárok mapékamp arop te Kwarén mér mo napara, taknámp nomwan kor mér mo napon. ^{‡2} Ononamp fárákap, nomo oukoumwan te Kwaromp tárápu yakáp námpon. Aeno nánkár wakmwaek te mokoprá yakáp mwanámpaoean, am te nomo fwapia mér mo námpon. Aeno nomo wae mér námpon: Nánkár wakmwaek te Kraiséén érik ék nánko, nomo wae mao karean nkea maok, nomo kor Kraiséén námoku yak námpon niamp taknámpi yakáp mwanámpon. ^{‡3} Arop ponankor Kraiséén yépékrá yakáp i konap te, Kraiso yiki kare yak námponámp taknámp am fárákapao kor námokuráp ninik fwapokwaprá yiki kare yakáp i konapon.

⁴ Kwatae ninik te ankár lo kar kwe-sinámpara, arop kwatae ninik fek yarak i konámpon te, Kwaromp lo kar ták-sinámpon. ⁵ Yumo te waeman mér napon: Kraiséén te nomp kwatae ninik ti-akwap naeria, korop námpao maok, mao námoku kare te kwatae ninik yak mono. ^{‡6} Arop Kraiséén koumpá yak námpon te, mao te kwatae ninik fekamp ninikaok yarak mo i konámpon. Aeno arop ankwap námokuráp kwatae ninikaok yarak nánko te, nomo waeman wuri nkea mér námpon: Am arop te Kraiséén nke mo, tá Kraiséén mér mo námpon. ^{‡‡}

⁷ Onomp tárápu o! Yumo fwapia mér kip: Arop ankwapao yumwan kwekárrá sér mwanape. Arop yae-párák kare ninik fek tére námpon te, am arop te yae-párák kare arop Kraiséén niamp. ^{‡‡‡} Wokwaek kar Satano kwatae ninik sámpámpara, arop kwatae ninik fek yak námpon te, mao te Satanomp aropono. Kwaromp Táráp te Satanomp téran kwatae papea kwe-pwar naeria érik ék námpon. ^{§9} Arop ankwap Kwaromp táráp yoro námpon te, kwatae ninikaok akwap mo i konámpon. Waeman Kwaromp ninikao am aropamp ninik mek yak nánko, Kwaro maomp Naropwar yak námpona, mao te warko kwatae ninikaok yarak mo i konámpon. ^{§10} Aeno nomo wa mokop Kwaromp tárápaean, tá wa Satanomp tárápaean mér mwaria te, arop kwapwe kare ninik fek yarak nánko nkeaka, 'Mao te Kwaromp táráponorá sér mwanámpon. Aeno arop kwatae ninik fek yarákria, maomp Kristen ankwapyaenápén warákár mo nánko te, mao te Kwaromp monorá mér mwanámpon.

Kristen ankwapyaenápén warákár konap ninik

¹¹ Yumo wokwaek te kar arakrá wawiapon: Nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ^{§†12} Nomo te Kenoimp niamp ninik fek yakáp mwareano. Ken te Satanomp arop yakámpara maok, náráp nánaeran námoku sámp-wouroumpámpon. Am te apaeritea nánaeran sámp-wouroumpámpon? Nánaeramp ninik te yae-párák karenko, námokuráp ninik te kwatae námpon kwamp yopor yonkwae pwarámpria sámp-wouroumpámpon. ^{§†}

¹³ Ankwapyaé fákáre, apárokamp arop yumwan, nke te mo karonoria yopora wae napo te, yumo am táman kokorokori kwapono. ^{§†14} Nomo ankwapyaenápén warákár námpon kwamp te, am ninik táman mér mwanámpon, nomo waeman sumpwi mwanámpon ninik te pwatea yiki yakáp mwanámpon ninikaok yakáp námpon. Aeno arop Kristen ankwapyaenápén warákár mo námpon te, am arop te sumpwi konap ninik fek yak námpon. ^{§†15} Arop ankwapnápén, námoku nke námpon fek yak te monoria youpoukwap námpon te, waeman arop sámp-wouroump nap niamp námpon. Yumo te waeman mér napon: Arop ankwapan sámp-wouroump námpon arop te, mao te yiki yaká yak naenámpon kwapwe te sámp mono. ^{§†16} Jisas te nomwan yaewourria náráp pourouk touwe sámpámpon. Takimp ninik te nomwan arop yonkwae touwe konap ninikan yénkép námpon. Ae námpon te, nomo Kristenara, nomo kor nomp Kristen ankwapyaenápén yaewourria nomp pourouk touwe sámp mwanámpon. ^{§†17} Aeno arop ankwap apárokamp ankankrápao Kristen ankwapyaenápén nke nánko, ankank mo nánko, man yonkwae touwe moria ankank sánk mo námpon te, mao te 'Ono te Kwaromponorá sénaeane. ¹⁸ Onomp tárápu o! Nomo nomp ankwapyaenápén párák kar fek saráp yonkwae touwe mwareano. Ankár am fárákapon yonkwae touwe kareria ankár kwapwe kare ninik fek yaewour mwanámpon. ^{§§†}

'Kwarén mérnap arop te Kwaro nke námpon fek apáp mono'rá sénámp kar

¹⁹ Nomo am arop yonkwae touwe mwanámpon ninikaok paokop námpon kwamp te, nomo wae mér námpon: Nomo te waeman am kare kar karwaok paokop námpon. Kwaro námoku maok tokwae karara, kápae kare ankank wae námoku méri yak námpona, nomo te, wae yae-párák kare ninikaok námpon nierá ninik tokwae kwapono. Kwaro waeman nke námpona, sánánkar yonkwae porokwe fek yakáp mwanámpon. ²¹ Ononamp fárákap, nomp ninik mek kwatae ninik yak námpona mo námpon kwamp te, nomo Kwaro nke námpon fek apáp moria, yae-párák kárákáre fek yakáp konámpon. ²² Nomo Kwaromp loak tukupria, Kwaro warákár konámpon ninikaok paokop námpona, nomo Kwarén apae ankank 'Sápae'rá sénánko te, fwap sámp

† 2:28 1 Jo 4:17 †† 2:29 1 Jo 3:10 ‡ 3:1 Jo 1:12-13; 16:3
 †† 3:2 2 Ko 3:18; Fl 3:21 ‡‡ 3:5 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22-24 ‡‡† 3:6
 Ro 6:1-2, 14 ‡‡‡ 3:7 1 Jo 2:29 § 3:8 Jo 8:44 §† 3:9 1 Jo 5:18

§†† 3:11 Jo 13:34-35 §† 3:12 Stt 4:8 §†† 3:13 Mt 5:11-12; Jo
 15:18-19 §† 3:14 1 Jo 2:11 §† 3:15 Mt 5:21-22 §§† 3:16 Jo
 13:1; 1 Te 2:8 §§† 3:18 Lo 15:7; Je 2:15-16

naerámpon. ^{†23} Kwaromp lo te ará: Nomo maomp Táráp Jisas Kraisen méria maok, mao nomwan séri námponámp taknámp nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ^{††24} Aeno táte arop ankwapao Kwaromp loaok saráp yárák námpon te, mao te Kwarén koumpá yak nángo maok, Kwaro kor mént koumpá yak námpon. Kwaro nomwan Yiki Kor Spirit sápa tari námpara, am Spiritao Kwaro nomont yak námpon yénkép námpon. ‡

Spirit fákáreran yurukup mwanámpon kar

4 Ononamp fákáre, kápae kare kwekár profet apárok má paokop napon. Aenapara, arop ponankor 'Námo wae Kwaromp Spiritráp'rá sénánko te, tamak kare karonorá niniki kwapon. Yumo ankár, máte Kwaromp Spiritaoeane, tá ankwap spirit kwataeraoi kanrá fwapia yurukup kipo. ^{‡‡2} Yumo Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnep arop te, arakrá sénap aran wawia mér mwanapon: Arop ponankor 'Jisas Krai te apárokamp arop kare arákari námpon'rá sénap te, am arop fárakap te Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnep arop támaonono. ^{‡‡3} Arop ankwap fárakapao 'Jisas arop kare arákari moi námpon'rá sénap te, am arop fárakap te ankwap spiritrápono. Am te Kwaromp Spiritráp mono. Am spirit te yumo wokwaek wawapo, Kraisen yopornámpon arop korop naenámponoriap te, oukoumwan wae apárok koropea yak námpon. ^{‡‡†}

⁴ Ononamp tárápu o! Yumo te Kwarompara, kwekár i konap profet fákáreramp kar te waeman kwe-pwarari napon. Yiráp pourouk woukoupá yaknámp Yiki Kor Spirit te apárokamp aropamp pourouk woukoupá yaknámp spiritan kwe-pwar námpon. ⁵ Am arop fárakap te apárokamp aropara, am fárakapamp karao kuri apárokampono. Aenánko, apárokamp arop ankwap fárakap am fárakapamp kar táman wawi konapon. ^{‡‡6} Nomo te Kwarompara, arop Kwarén mér námpon te, am arop te nomp kar wawi konámpon. Aeno arop Kwaromp firáp mo námpon te, mao te nomp kar wa mo i konámpon. Aenapara, am taknap ninik táman maok, nomo nkea méria Yiki Kor Spiritao kar kare sér i konámpon mér, tá kwekár i konámpon spiritamp kar wawia mér mwanámpon. ⁵

Kwaro nomwan nouroupnámpon kar

⁷ Ononamp nouroup fákáre, nomo te ankár nonopok nounouroup saráp yakápnep mwaro. Am te apae riteanápe, nounouroup i konap ninik te Kwaromp ninik támaono. Arop ankár ankwapan nouroup i konap ninikaok yárák námpon te, Kwaromp aropara, mao te Kwaromp táráp támaono. ⁸ Kwar te am arop nouroup i konap ninik fi korara, aropao kor ankwapan nouroup mo námpon te, Kwarén mér monámpon aropao námpon. ⁹ Kwar te Táráp ankárankamp karean maok, am Táráp apárok mapek sámp-kérépámpon te, nomwan Kraiso yiki yak ti-sápnep nángo, am yiki yak sámpenkria sámp-

kérépámpon. Am takimp te, Kwaro nomwan aropomp kare námpan yénkép námpon. ¹⁰ Aropomp i konap ninik te apae nomomékir Kwarén aropomp i námpanápe. Aropomp i konap ninik te Kwaromékir nomwantá aropompiaka náráp Táráp Kraisen sámp-kérép nángo, mao ékia, nomp kwatae ninik fek sumpwianánko, Kwaro am kwatae ninik warko ník mo, pwarará, érékép námpon.

¹¹ Ononamp fákáre, má ninik máte Kwaro nomwan nouroup námpan yénkép námpara, nomo kor taknámp ankár nonopok nounouroupa wae mwanámpon. ¹² Arop ankwap ankárankao Kwarén te nke mo kare námpon maok, nomo nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup kare námpon te, Kwaro nomont yak nángo, maomp nouroup i konámpon ninik nomp ninik mek tokwae kari akwap námpan nkea mér mwanámpon.

¹³ Ae te mokopono? Nomo Kwarént koumpá yakápnep nángo, tá nopok Kwaro kor nomont koumpá yak námpon fwap mér mwanámpon nie? Nomwan waeman námokuráp Yiki Kor Spirit sápa tari námpara, wae mér námpon. ^{§†14} Naropwar Kwaro, apárokamp aropan warko ponankor éréképaeriaka, náráp Táráp sámp-kérép námpon, yino wae nke námpan, yino am kar fárakap konámpon. ^{§†15} Tá arop ankwapao 'Jisas te Kwaromp Tárápono'rá sénánko te, Kwaro am aropént koumpá yak nángo, tá am aropao kor Kwarént koumpá yak námpon. ¹⁶ Aenámpara, Kwaro nomwan aropomp i námpan, nomo am táman mér námpon.

Kwar námoku te ankár aropan aropomp i konámpon fi korara, aropao kor ankwapan aropompnámpon arop te, Kwarént koumpá yak nángo, te nopok Kwaro kor am aropént yak námpon. ^{§†17} Kristen ankwapyaenápén nouroup i konap ninik nomp ninik mek tokwae kari yak námpon te ará: Nomo oukoumwan apárok mapek yakápnep fek waeman Krai niamp pourouráp yakápnep námpara, nánkár wakmwaek kot mwanap yae tokwae fek te, nomo apáp mo, fwapon. ¹⁸ Kwaro nomwan nouroup kwapwe námpara, nomo apáp mono. Am te apaerianápe, am nouroup kwapwe te apáp ninik yérépera kérép konámpon. Aeno apápnep fi kor te ará: Arop námokuráp kwatae ninik fek touwe sámp naenámpan ninikriánámpon. Táte arop apáp námpon te, maomp arop nouroup i konámpon ninik te maomp ninik mek tokwae kari yak mo námpan mér mwanámpon.

¹⁹ Am te Kwaromékir nomwan nouroup kare námpara, am fek táman nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup námpon. ^{§†20} Tá arop ankwapao 'Ono Kwarén nouroup kare nampono'rá sánámpon maok, tá warko ankwapnápnep kokwarok námpon te, maomp kar te kwekár námpon. Arop énéki tapokwapá yakápnep wae yi fek nke námpan man kokwarok námpon te, mao yi fek nke monámpon Kwarén te mokopia nouroup naenámpon? ²¹ Nomo Kraiso lo sámp námpon te aráno: Arop

† 3:22 Mt 21:22 †† 3:23 Jo 6:29; 13:34 ‡ 3:24 Ro 8:9 ††
4:1 Mt 24:11 ‡‡ 4:2 1 Ko 12:3 ‡†† 4:3 1 Jo 2:18,22; 2 Jo 7 ‡‡‡
4:5 Jo 15:19 § 4:6 Jo 8:47

§† 4:13 2 Ko 1:21-22 §†† 4:14 Jo 3:17 §† 4:16 Jo 6:69
§†† 4:19 1 Jo 4:10

Kwarén nouroup námp te ankár taknámp náráp ankwapyaenápén kor nouroup kuno. †

Kwarén mérnáp arop apárokamp kwatae ninikan kwe-pwar konap kar

5 Arop ponankor Jisas te Kraisonorá mér nap te, am fárákámp te Kwaromp tárápu yakáp napon. Arop ponankor naropwar ankárankan nouroup nap te, ankár maomp tárápuan kor nouroup i konapon. ² Nomo Kwarén nouroup kareria, nomo maomp look tukup námp te, nomo wae mér námpon: Am ninik fek táman maok, nomo Kwaromp tárápuran kor nouroup kare námpon. ³ Nomo Kwaromp lo karaok saráp paokop námp te, am támao yénképrá: Nomo waeman Kwarén nouroup kare námpon. Aenámpara, am lo te nomwan kour-sir naenámp pourou mono, fwap am-paok paokop mwanámpon. ††⁴ Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te apárokamp kwatae ninik te kwe-sir konapon. Nomo waeman Kwarén mér námpara, am fek táman apárokamp kwatae ninik te yorowaria kwe-pwarará apárok sámp-anámpon. ⁵ Wa apárokamp ninikan kwe-pwar konámpon? Arop Jisasén Kwaromp Táráponoria mérnámpon arop támao kwe-pwar konámpon. ††

Kwaro Jisasoinámpon ninikan érik sénámpon kar

⁶ Jisas Kraís ékámpon te, ént mek anámpeaka maok, tá yaopwae porokopramp fek námokuráp yirirao oupouroup naenámpria ékámpon. Mao te ént mek anámpon konap ninik fek saráp ék mono. Ént ntia yiriramp ninik fek ékámpon. Yiki Kor Spirit mao te kare kar sér i konámpon fi korara, mao kuri am Jisas Kraisoí námpon táman farákámp námpon. ††⁷ Waeman yininkaop-werao maoi námpon farákáprá sénápono. †††⁸ Yiki Kor Spiritao sénámpon kar, éntao sénámpon kar, yirirao sénámpon kar, am yininkaopweramp kar máte ankárankamp pourouráp kar sénápono. ⁹ Arop kotriaka am kar fi sénápo, wawia kareno ri konámpan maok, Kwaro sénámpon kar te aropamp karan kámákár akwap námpon. Am kar Kwaro farákáprá sénámpon te mao náráp Tárápao tére námpan nomwan sénámpon. †††¹⁰ Arop Kwaromp Tárápan mér námpon te, waeman am Kwaro farákápnámpon kar sámpeanánko, maomp ninik mek yak konámpono. Aeno arop Kwarén mér mo námpon te, Kwar námokuráp Tárápao térenámpon kar kare farákámp námpan kor mér mo námpon. Am tak námpon támao mér naenámp kwe-sinámpara, am arop te 'Kwar te kwekár sér i konámpon arop'rá sénámpon ni-ampon. ¹¹ Mámá kare kar kar Kwaro farákámp námpon te ará: Kwaro nomwan yiki yakáp mwanámpon sámp nám-

† 4:21 Mt 5:44-45; Mk 12:29-31 †† 5:3 Mt 11:30; Jo 14:15,23-24 † 5:4 Jo 16:33 †† 5:5 Ro 8:37 †† 5:6 Jo 1:29-34 ††† 5:7 Jo 15:26 ††† 5:9 Jo 5:32-37; 8:18 § 5:10 Ga 4:6

pon. Am yiki yak fi te Kwaromp Tárápamp pourouk yak námpon. ¹² Arop Kwaromp Tárápént saráp koumpá yakáp nap te, waeman am yiki yak sámp námpono. Aeno arop Kwaromp Tárápént koumpá yakáp mo nap te, am yiki yak te mono. ¹³

Nomo te wae yiki yak sámp námprá mér mwanámpon kar

¹³ Yumo Kwaromp Táráp Jisasén mérap te, yumo wae yiki yak kwapwe sámp nap, am fwapia mér mwanapria, yumwan má kar kumwia kérép nampono. ¹⁴ Kwaro nomwan yaewour naeria warákár námpara, nomo apáp mono, maomp wonae fik tukupria, mao waeman námoku sánk naeria nánapnámpon ninik mek sénánko te, tá fwap nomp kar wa naerámpon. ¹⁵ Nomo wae mér námpon: Nomo man kar toropwap námpon te, mao wae wawi konámpon. Ae konámpara, nomo am táman wae méria, nomo man 'Ankwap ankank sápaé' ria sénámpon te, nomo am ankank te wae sámp konámpon mér námpon.

¹⁶ Aropao náráp ankwapyaenápén nke nánko, maomp waemp fwap warko Kwaromp wonae fik korop naenámpao, kwatae ninik fek akwap nánko te, Kwarén sénánko, Kwaro am aropan yiki yak naenámp sánk naenámppon. Ono te am sumpwi pap mo i konámpon pourouráp kwatae ninikan sénámpono. Arop ankwap maomp waemp warko Kwaromp wonae fik akwap naenámp pourou monámpon kwatae ninik nánko te, ono yumwan 'Kwarén "Maomp kwatae ninik sámp-sirae"rá sér kip'rá sér mono. ¹⁷ Ponankor ninik yae-párak mo námpon te, am te kwatae ninikono. Aenámpan maok, ankwap pourouráp kwatae niniki tenánko, fwap Kwaro sámp-sir konámpani námpon te, maomp waemp fwap Kwaromp wonae fik yak naenámppon.

¹⁸ Nomo wae mér námpon: Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te, warko kwatae ninik i konap ninikaok saráp yakáp mo i konapon. Waeman Kwaromp tárápao man taokeyak námpara, Satan te am aropamp pourouk yae pap mono. ¹⁹

Satan te mámá apár poukeyak nánko, ponankor maomp yae ankore mek yakáp napo, nomo te mwar Kwaromp tárápu yakáp námpon te, nomo wae mér námpon.

²⁰ Nomo wae mérámpon: Kwaromp Táráp waeman ék námpara, mao nomwan ninik sámp nánko, nomo fwap Kwar kare méria waeman Kwar kare ntia maomp Táráp Jisas Kraisént yakáp námpon. Am Kwar te karenono. Tá mao te yiki yaká yak fi kor támaono. ²¹

Onomp tárápu, ankwap ankankao yiráp kwar ni-amp yak naeane. Ankár younkwe sánk kipo. ²²

§† 5:12 Jo 3:36 §†† 5:13 Jo 20:31 §† 5:14 Jo 14:13 §†† 5:16 Mt 12:31 §† 5:18 Jo 17:15 §† 5:20 Jo 17:3 §†† 5:21 1 Ko 10:14

2 Jon

Mekia Akwapnámp Kar

Mámá pas te Jono warko ankwap por kumwimpon. Mao náráp e érik sér mono, párák 'Sios taokeyak konámp arop'rá sénámpon.

Mao te koumteouráp aropan 'Yumo fwapia ankwap aropan warákár kip'rá farákáp. Aeria 'Kwekár kar sér i konap arop te Kwaromp Kar sámpá yampourou napon. Aenapara, yumo am fwapia yérék kor kip'rá sénámpon.

1 Yupu † o! Ono sios taokeyak konampao, Kwaro amwan náráponoria nánkáráp námpantá, amo ntiaka waráp tárápuampor †† mént má pas má kumwi nampon. Ono waeman kare kar yumwan warákár kare nampon. Tá ono saráp warákár mono. Kwaromp kar kare mérnáp arop fárákapao kor yumwan warákár kare napon. ² Am Kwaromp kar kare te nomont yakria, ankár yaká yak naenámpara, am fek táman yino yumwan warákára wae námpon. ³ Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntiá maomp Táráp Jisas Kraiso nomwan kare kar ninik ntiá nouroupnámp ninik fek aropompria námokuráp ninik fek yonkwae porokwe ti-sáp kiponoria nampono.

Nomo nonopok nounouroup i konap ninikaok mwanámp kar

⁴ Ono waráp tárápu ankwapmwaek Naropwar Kwaro nomwan ampaokenkrá sérinámp kare kar karwaok tukup naprá sénap wawiaka warákár kare nampon. ⁵ Yupu o! Ono amwan arakrá sér rae: Onomp ninik te nomo ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpan ampaokamporia sér rae. Mámáte apae oukoumwan wourékam loan amwan sénampanápe. Wae manénkir sámpámp lo kar táman sénampon. ⁶ Nonopok nounouroup i konámp ninik te ará: Nomo ankár Kwaromp lo karaok paokop mwanámpon. Wokwaek kar yumo má lo kar wawiap te arakrá sénámpon: Yumo ankár yiráp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanap ninikaok saráp paokop kipo.

† 'Yupu'rá sénámp te siosén sénámpon. †† 'Waráp tárápu'rá sénámp te, am sios mek yakápnáp koumteouráp aropan sénámpon.

Nomo Kraisomp karan kárakáre fek sámp-fákeyakáp mwanámp kar

⁷ Wawenke! Nomwan poupwekáp mwarianap kápae kare arop apárok má paokop napon. Am fárákap te, Jisas Kraiso te arop kare arákára námponorá mér mo napon. Taknap arop te poupwekápria Kraisen yopornap aropono. ⁸ Aenapara, yumo te ankár fwapia mér kipo: Yumo takrá am kwekár kar waria Kwaromp kwapwe kare ankank nopok sámp mwanámria térea wae nap pwar mwanape. Yumo ankár kárakáre fek fokopeyakria maok, fwap ponankor ankank sámp mwanapon. ⁹ Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárakáre fek niki-samp moria am pwarará ankwap kar fek akwap nánko te, Kwar te mént yak mono. Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárakáre fek niki-samp nánko te, Naropwar Kwar ntiá Táráp Jisas te am aropént yak nenepon. ¹⁰ Táte arop ankwap yumonapok koropea Kraiso sénámp kar pwarará ankwap karan yumwan farákáp naerianánko te, 'Gude'rá sériaka, yiráp nap mek warámpá tukup kwapon. ¹¹ Am taknámp aropan 'Gude'rá sénámp arop te am kwatae tére táman yaewournámp aropono. ††

Ankwap kar kánanke

¹² Ono yiráp por kápae kare kar sénanampan maok, warko pepa fek te wampwenoria pwararae. Nánkár onoku yumwan koropá nkeaka nomoku énéki tankáprá warákárrá kar sérar mwanámpon.

¹³ Kwaro nárápría nánkárápnámp waráp naenáppomp †† tárápurae amwan 'Gude'rá sénaponno.

‡ 1:10 Mt 10:13-14; Ro 16:17 †† 1:11 1 Ti 5:22 ††
'Naenáprá sénámp te, Jon yaknámp siosao yaewour napo, forokari-nap siosén sénámpon.

3 Jon

Mekia Akwapnám Kar

Jono náráp nouroup Gaiusompor má má pas má kumwia sámp-kérépámpon. Mao te námokuráp e érik sér mono, párák 'Sios taokeyak konám aróp'rá sénámpon. Gaius te ankwap Kristen fárákapan yaewour i konám-pantá, man warákár konámpon. Tá mao Gaiusén ankwap kar sérrá, "Amo ankár Diotrefesomp kwatae ninik fwapia méramp'rá sénámpon.

1 Onomp nánae Gaius e! Ono sios taokeyak konám-pao má pas má kumwiaka amonapok kérép rae. Ono waeman kare kar amwan warákár kare nampon.

² Onomp nouroup kwapwe e! Ono wae mér nampon: Waráp waemp te waeman kwapwe kare yak námpara, amo nkwakwe make tére nap ponankor kwapwe kare nángo, amokuráp pourou kareao kor yae-párák yakanoria nampon. ³ Wokwaek aróp ankwap fárákapa-pao koropea onan nkea, 'Amo te Kwaromp kar kareao saráp yarak i konapono'rá sénapo, ono am kar wawia warákára wae nampon. Kare karono, ono wae mér nampon: Amo te kare kar karaok saráp yarak i konapon. ⁴ Onomp tárápua Kwaromp kar wawia mánt-waok paokop napan, ono am kar wanamp ke fek te warákár tokwae konampono. Mámá warákár tokwae te, ankwap ankankan warákár konampan kámákár akwap námpon. †

Gaiuso kwapwe kare térenám kar

⁵ Onomp nouroup kwapwe e! Amo waráp ankwapyaenápén yaewourrá tére nap te, yae-párák kare tére napon. Tá amo panekamp ankwapyae fárákapan kor takrá yaewour napon. ††⁶ Am mekamp aróp ankwap fárákapa-pao koropea mapekamp sios mekamp koumteouráp aropan waráp nourouprá yaewour i konap ninikan sénapono. Amo fwap Kwaromp ninikaok nap kwamp te, am aróp paneknám Kwaromp kar koropá fárákápea tukup napo te mwaeao mank, am fárákapan fir yaewour nap, am te kwapwe karenono. ††⁷ Am te apaeria, am aróp Jisasomp kar fárákáprá paokop nap fek te, Kwarén mér monap aróp fárákapamp yaekamp ankank sámp mo i konapon. ††⁸ Nomo Kwaromp kar fárákáprá paokopnap aróp fákáreran yaewour nám te kare kar karan tére-nap yaewourrá énéki tére námpon. ††

† 1:4 1 Ko 4:14-15 †† 1:5 Ro 12:13 † 1:6 Ap 15:3 †† 1:7 Ap 20:33,35 †† 1:8 Hi 13:2

Diotrefes ntia Demitrius

⁹ Ono kar ankwap wae yiráp siosompor kumwi nampan maok, Diotrefeso yiráp am sios námoku taokeyak naeri nám kwamp, námokuráp ninikaokria yinomp kar wa mo námpono. ††¹⁰ Aenám-pantá nángár ono yu-monapok korop namp kwamp te, mao kwatae tére nám am érik fárákáp nanampon. Mao yinan nkwakwe make kar kwatae sérrá yarak námpono. Am tá-man saráp mono. Arop Kwaromp kar fárákáp mwaria korop napo, náráp nap mek éréképá akwap mo, tá aróp ankwap fárákapa-pao námokuráp nap mek éréképá tukup mwaria napo kor, monoriaka tárawampriaka waráp sios mek youmpantá yéréperá kérép i konámpono.

¹¹ Onomp nouroup kwapwe e! Amo te takeniamp kwatae ninikaok yarak kwapono. Amo ankár kwapwe kare ninikaok saráp yarakampo. Arop kwapwe kare ninik fek yarak nám te, mao te Kwaromp aropono. Aeno aróp kwatae ninik fek yarak nám te, mao te oukoumwan Kwarén nke moria námpon.

¹² Arop ponankor te Demitriusomp ninikan érik fárákáprá sér i konapon. Tá Kwaromp kare kar karao kor maomp kwapwe kare ninik érik sénámpon. Tá ono kor maomp kwapwe kare ninikan érik fárákarrá sé-namp te, ono waeman kare kar sénamp yumo wae mérapono.

Ankwap kar kánanke

¹³ Ono amwan kápae kare kar sénaeria nampan maok, wampweria pepa fek kumwi mo nampon.

¹⁴ Onomp ninik te, ono kareao koupour amonapok koropeaka nomo énékér tankrá kar sénenempon.

¹⁵ Waráp ninik te sánánkar porokwe fek yak kuno. Waráp nouroup fárákapa-pao amwan 'Gude'rá sénapon. Amo kor onomp 'Gude'rá sénamp kar má onomp nouroup aróp fárákapan sérarampo.

††† 1:9 Mt 20:27

Jut

Mekia Akwapnámp Kar

Jut te Jisasomp nánae ankwap. Jisas pok tenánko, 40 a, 50 yopwar niamp arake fek mao máma pas má kumwimp te kápae kare sios mekamp koumteouráp arop fárakapao fwapia kárakáre fek yakápra am Kwarén mér nap fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. Aeria mao 'Yumo kwekár kar sérarnap arop fárakapamp kar wawi kwapono'rá sénámpon.

1 Kwaro wumwirinámp arop fárakap e! Ono Jut, Jisas Kraisomp tére konamp arop, Jemsomp nánaerao, yiráp por má pas kumwi nampon. Naropwar Kwaro yumwan nouroup kare nánko, Jisas Krais námoku yumwan taokeyak konámpon. ² Onomp ninik te, Kwaro yumwan yaewour nánko, maomp aropomp ninik ntia yonkwae porokwe ninik, tá ankwapyaenápént nonopok nounouroup i konap ninik, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakanoria nampon.

Kwekár tisa

³ Ononamp fárakap, ono manénkir Kwaro nomwan ponankor warko éréképnámp karan kumwi nae nam-pao, pwarará ono ankár ankwap kumwi namp máte aránon: Yumwan arop ankwapao youwén táman, Kwarén mérnep pwarenkria wouroumpnap kar te yumo ankár am kar far-pwar kipo. Kwaro náráp firáp arop nomwan mérenkria ankárank por sáp námp wae támao ara, yumo fwapia am mér taokeyakáp kipo. ⁴ Am te arakono: Kwaro ninik námpaok monap arop ankwap fárakap kánánkámp sios mek korop napon. Am fárakapao kokopor ninikaok paokopria arakrá kwekárá sér, "Nomo te Kristen ara, fwap námokunámp ninikaok paokop nánko, Kwar te aropomp tokwae námpara, nomwan kot mono." Takrá sénap arop nomwan taokeyak konámp Jisas Krais Tokwae Karan younkwe mwaek sitea paokop napon. Kwaromp Buk fekamp karao manénkir séri námp te, 'Kwaro kotianánko, touwe tokwae sámp mwanap' ri námpon. †

⁵ Kwar Tokwaerao Israel firan apár Isip mekamp éréképea ankwap mek akwapámpan maok, am mekamp arop ankwap fákáre man mér mo napo, nkwakwe make touwe nénkánko, am fek faokarapon. Yumo amimp kar wae mér napan maok, yumwan 'Warko ninik kip'rá sénámpon. ††6 Wokwaek kar te ensel ankwap fákáreao kor námokuráp tére mwanap furu mek yakáp moria, Kwaro sánknámp némp kwapwe pwararapono. Aeapantá maok, Kwaro am fárakapan sen fek fápákampia kák tenánko, kirikip támáre mek yakápra Kwaro kot naenámp yae tokwae táman

yépékrá yakáp napon. Aenapan onomp ninik te, yumo am táman ninikenkria nampon. ⁷ Tá Sodom ntia Gomora mek taun wonae fik am fekmwaek yakápap aropao kor am ensel fákáreaoiapnámp taknámp kokoporrá paokopria maok, nkwakwe make sokororá kokoporrá mént takrá paokopapantá maok, Kwaro am fek táman yaomwi ankár yurunki yaknámp mek fápákamánkia épér i tenámpon. Am takimp kar nomwan érik sénámp te nomwan kor 'Am takiap ninikaok paokopi kwapono' ria sénámpon.

⁸ Aeno oukoumwan yumo ou mek yakápnep aropao kor nkwakwe make ankank yémén nke ko pwarará, am támao ninik nénk nánko, námokuráp pourouan kwatae papria maok, nomp Kwar Tokwaeramp kar táksirirá paokoprá, yámar mek yakápnep enselén kor wouroump napon. ⁹ Manénkir ensel tokwae Maikelo kor, Mosesomp yákáre te wa sámp kunoria Satanént nonopok kar yorowaria maok, Maikel te Satanén nopok wouroump-sér mono. Mao sérrá, 'Nánkár Kwar Tokwae námoku amwan touwe sánk naenámpon.' ^{††10} Aeno am yumont yakápnep tisa kwatae te mao fi kor mér monap ponankor ankankan wouroump kar sérar napon. Am fárakap te yao pwae mekamp firao ninik kour sámp moitea, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, am taknap ninik támao am fárakapan kwatae pap námpon. Am fárakap te koupoutáráp nape! ¹¹ Am fárakap te Kenomp ninik fek paokop napon. Ankwap te Balamoi námpnámp taknámp, mani sámp mwanap mwae kupan saráp ninikrá paokopria, Kora Kwaromp kar táksirirá yárákimpnámp taknámpria am fek sumpwi mwarea napon. ††

¹² Yumo nounouroup i konap fir kékérouará fánap ke fek, am kwekár tisa fárakap te am fek koropriaka am fi ninik moria námoku saráp ninikria am fir mwar fára waeria maok, pwarápaie mo i konapon. Am taknap fárakap te yiráp koupoukounap ninikan oumi pap napon. Am fárakap te warákam korop naeria támáre námpan ouwi koropria mankár-sakwap konámp niamp taknámpi yakáp napon. Tá ankwap te, ankankoroao tanknámp ke fek tank mo námp niamp. Tá ankwap te, am aopwe koran ouwiraio tuk-sinánko, fi

† 1:4 Ro 6:15; 2 Jo 9-10 †† 1:5 Nam 14:32-35; 1 Ko 10:5-10

‡ 1:6 Stt 19:1-10, 15-16, 24-25; 2 Pi 2:6-9 †† 1:9 Lo 34:6; Dan 10:13; Yé 12:7-8 ††† 1:11 Stt 4:8; Nam 16:1-3, 16, 19-21, 25-33; 31:15-16; 2 Pi 2:15-16; 1 Jo 3:12; Yé 2:14

mokor-tankria yonkwae konámp niamp napon.
^{†13} Am fárakapamp ninik te éntenk tokwae ékria kápae kare yao tiri ént you woupwi mek tirá fémpér nánko, am yao tiri ntiaka aroponk fokopa wae konámp niamp napon. Tá ankwap te térme ankwap Kwaro pátenámp mwae kup yak nánko, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, Kwaro am fárakapao nopok touwe kwatae sámpá yakápi-yakáp mwanap kirikip tokwae nánapi pwate námpon.

Am arop fárakap touwe sámp mwanap kar

¹⁴ Adam feknámpia tokwampok kear akwapeanánko, fákánerao Inok profet térieria am fárakapamp ninikan farákáprá arakrá sér: “Yumo nkenke! Kwar Tokwae náráp kápae kare fopwakwap ensel fákárerént ék námpon. ¹⁵ Kwar Tokwae te apárokamp arop fárakapan kotriaka, náráp ninikaok paokop mo, kwatae ninik fek saráp yakria, man nkwakwe make kwatae kar sérarrá paokopria, man younkwe sitea paokop i konap arop fákáreran ponankor kotia touwe tokwae nénk naenámpon. Aenánko maok, námoku am takrá paokopi nap fekamp touwe tokwae sámp nap ninik mwanapono.” ¹⁶ Am arop fárakapao apae-apae tére nap te, kwatae yak námpan énounkouprá ‘Kwatae nap’rá sérarrá, ankwap ankankan warákár mo i konapon. Aeria námokunap ninikan saráp kikiank napon. Am fárakap te námokuráp eran sakaprá warákár-sér i konapon. Tá arop ankwap fárakapamp ankankan ti mwar ritea kar porokwerá kákámánkar i konapon.

‘Yumo mér kárakáre fek yakáp kip’rá sénámp kar

¹⁷ Ononamp fárakap, yumo te nomp Jisas Krai Tokwae Karamp aposel fákárerao farákápap kar táman warko ninik kip. ¹⁸ Am fárakap te yumwan arakrá séri-apon, “Nánkár yae pwarnámp ke korop nám fek arop ankwap fárakap Kwaro i konámp ninikan wouroumprá, man younkwe sirarrá námokuráp ninik kwatae fek kikiankrá paokop mwanape.” ^{††19} Am taknap arop fárakap sios fákáreamp ninik sámpá yampourou napo, ankáránkamp pourouráp ninik fek yakáp mo i konapon. Apárokamp aropamp ninikaok

† 1:12 1 Ko 11:20-22; 2 Pi 2:13 †† 1:18 1 Ti 4:1; 2 Ti 3:1-2

saráp paokop napara, am fárakap te Yiki Kor Spirit morápono.

²⁰ Aeno ononamp fákáre, yumo ankár kápae kare por yumokuráp ninik kárakáre fek yakáprá, yiráp Jisasén mér nap am te yiki kare ara, fwapia sámp-fákeyakáprá maok, Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek Kwarén kar toropwap kip. ²¹ Kwaro yumwan warákár kare námpara, yumo ankár maomp wonae fik kar yakáprá, maomp warákárnámp ninik numwar yumwan oupouroupea yaká yakanoria yénpépa yakáp kip. Aeria maok, nomp Jisas Krai Tokwae Karao yumwan aropompria yiki yaká yakáp mwanámp ti-sáp naenámpan yépékrá yakáp kipo. ‡

²² Yumo te arop ankwap fárakapan Kwarén mér nap fwapi kárakáre mo napan yonkwae touwe kip. ²³ Arop ankwap fárakap te wae yaomwi mek piká yakáp nap niampnám, koupour kar yae topwe fek éréprá kák kipo. Arop ankwap fárakapao ankár kwatae kare ninikaok saráp tukupnap aropan aropomp kipo. Aeno am fárakapan yaewour mwaria nap kwamp te, maonap kwatae ankank yumwan korokwapantáno, mér fek kipo. ††

Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanap kar

²⁴ Kwar te yumwan fwap taokeyak námpara, yumo te sikirip mono. Mao te wae yumwan yiki kukarrá kák námpara, mao námokuráp wae kwapwe yaknám némpouk éréképa pokeanánko, yumo kwatae niniki nap yak mono. Yumo ankár warákár tokwae kwapwe mwanapon. ²⁵ Am Kwar ankáránk támao nomp Jisas Krai Tokwae Karao tére nám fek, nomwan warko érékép námpara, nomo ankár maomp e ankárankan saráp sakap mwaro. Mao támao kárakáreráp wae tokwae fek yakria, nomp King Tokwae yakrá, kápae kare ankank te mao ponankor taokeyak námpon. Kwaromp am ankank te wokwaek kar ankank yoro mo fek kor taki yak, tá oukoumwan kor taki yak, tá nánkár wakmwaek kor taki yaká yak naenámpon. Am te kare tak námpono. ‡‡

‡ 1:21 1 Ko 3:9-11; Kl 2:6-7 †† 1:23 Ro 15:1; 1 Ko 15:33 ‡‡ 1:25 Hi 13:8; 1 Pi 1:5; 2 Pi 3:14

Érik Yéncép

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 60 a, 65 yopwar niamp arake fek, mao éréképá yarakimp arop Jono apár amor ke Patmos mek kalabusi yak nánko, Kwaro man ninik tokwaeráp yém yéncép.

Am yém te Kwaro kápae kare ankank wakmwaek korop naenámpan yéncép námpon. Am ke fek te, Kwarén mér monap arop fárakapao Kristen fákáreran touwe kwatae nénk napantá, am fárakapamp méran kárakáre sánkria, Jono mámá buk kumwi námpon.

Mámá buk fek te wakmwaek korop naenámp ankankan sénámp kápae kare wounáp kar am mek yak námpon. Wounáp kar fi kor te aránon: Jisas Kraiso te tokwae karara, maomp yae kor fek Kwaro kápae kare yopor arop apárok tirá néria, Satanén kor apárok anámpá pap naenámpon. Tá Jisas am takia pwar nánko, Kwaro koumteouráp arop kárakáre fek fokouri yakápi napan éréképeanánko, wourékam némpouk yae-párak kare yakáp mwanapan sénámpon.

1 Mámá buk fek yaknámp kar te wokwaek mek wouroumpyakámpan Jisas Kraiso érik farákáp námpono. Kwaro am kar Jisas Kraisen mao náráp tére aropan, ankank koupour érik farákárano yéncépaeria sánk námpon. Mao Kwaromp tére arop Jon ononampok náráp ensel sámp-kérép nánko, mao te onan am ankank táman yéncépria sénámpon. ² Ono am ankank wae nkea nampam am Kwaromp kar Jisas Kraiso yéncép námptáman érik farákáp nampon. Mámá kar te kare karonó.

³ Arop mámá Kwaromp ankank wakmwaek korop naenámpan sénámp kar nkea farákáp konap, tá arop mámá profet kar wawi konap, tá arop mámá kumwi tenámpaok i konap, am arop fárakap ponankoran Kwaro ourour sánk naenámpon. Am te apae riteanápe, am ankank korop naerianámp ke te oukoumwan Kwaro wae séri námpara, mao ankár tak naenámpon.

Jono fákánek sios mek kar kumwirá néncámp kar

⁴ Ono Jon ono mámá kar kukumwia provins Esia mekamp fákánek sios mek yakápnep koumteouráp arop, yumonapok tirá kérép rae. Onomp ninik te, Kwar oukoumwan yak námptá, tá wokwaek kar yakámp, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámp, mao fwap námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewourria yonkwae porokwe nénkatoria nampon. Tá Kwaromp tére mwaria nánapnap fákánek spiritaó Kwaromp sia king éntér mwaek yakáp i konap, mao yumwan takanáponoria nampon. ⁵ Tá Jisas Kraiso te Kwaromp kar ponankor yae-párak farákáp konámp aropono. Mao te manénkir sumpwia fárámpea, mao apárokamp king fárakapamp Tokwae Kar yak námpon. Onomp ninik te am yininkaopwe támao yumwan ninikria yonkwae porokwe nénk mwanapon. ⁶ Aeriaka mao nomwan maomp Naropwar Kwaromp pris tére mwanámp káká pwar nánko, Kwar námoku te nomp

King yak námpon. Maomp e tokwae, tá kárakáre tokwae te ankár yaká yak konámpo. Am te kareno! [†]

⁷ Yumo nkenk! Mao te koumwe mekia ék nánko, arop ponankor fwap mao námokuráp yi kare fek nke mwarea napon. Arop ponankor man oump fek faropap, tá nil fek pukupap, mao kuri nke mwanapon. Tá apárokamp kápae kare fi arop maniap táman ninikia, apae maorianria yonkwae touweria éménka wae mwarea napon. Ye! Am te waeman kare kar tak mwanapon. ^{††}

⁸ Kwar Tokwae Kar kárakáre tokwaerápao arakrá sénámpon: “Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak nampon.” Am Kwar támao oukoumwan yak, wokwaek kar yak, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámpon.

Jono Kraisen nkenámp kar

⁹ Ono Jon ono te yiráp ankwapnápono. Nomo énéнки Jisasomp aropono. Nomo énéнки nomwan sápnep touwe sámp konámpo. Nomo énéнки Kwaro taokeyak konámp fi mek yakápnep námpono. Tá nomo ponankor touwe sámpea kárakáre fek fokopeyakáp i konámpo. Ono Kwaromp kar farákápnepria, tá ono Jisasén mér namp farákápnep nampono. Aenanko, am fek táman onan fákapea santukupea solwara aokokwampianánko, yaknámp apár amor ke kánanke Patmos mek páte napo yak nampon. ¹⁰ Jisas Tokwae Karamp yae Sande fek, Yiki Kor Spirit onan oupouroup nánko, am fek táman onomp younkwe mwaek arop kar niamp tékén wumwi nánko maok, am te wur kar niamp. ^{†††} Aenánko am karao sérrá, “Ponankor ankank amo nke nap te, amo ankár buk fek kumwia fákánek sios mek tirá kérépampo. Amo Efesus mekamp sios mek, tá Smerna mekamp sios mek, tá Pergamum mekamp sios mek, tá Taiataira mekamp sios mek, tá

[†] 1:6 Kl 1:17-18; 1 Pi 2:9; 1 Jo 1:7; Yé 4:5; 17:14; 20:6 ^{††} 1:7 Mt 24:30; Jo 19:34,37; Ap 1:11 [‡] 1:10 Jo 20:1,19,26

Sardis mekamp sios mek, tá Filadelfia mekamp sios mek, tá Leodisia mekamp sios mek arakrá tirá kéré-pampo.”

¹² Tak nánko, ono am onan kar sénámp aropan nke naeria sámp-arákár. Ono sámp-arákarea nke nanko, fákánek lam gol tankáp. ¹³ Tá ono nke nanko, arop ankáránkamp am lam ou mek yak. Am arop te Aropamp Táráp niamp. Mao te waempyam tokwaeri † yirimp tenánko, pikia pu kor yarápae fek tank nánko, am waempyam fek tapek parák gol †† yumuntuk yirimp tenánko yak. ¹⁴ Maomp me pwae te sipsip pwae niamp wupwi ‡ kor kateria, tá koumwe wupwi niamp arake. Tá maomp yi te yaomwi yurunk niamp. ††¹⁵ Maomp pu kor te yaomwi tokwae mek yankapramp bras †† waentar niamp. Tá ono maomp kar wa nanko te, ént tokwaerao souroukoup námp niamp. ¹⁶ Mao te fákánek térme yae-párák mwaek tia fákeyak, tá bainat énénekér mwaek wirópa waenámp maomp táp mek yakámp érik akár koropá yak. Maomp yimetáp te yámarao kárakáre fek tákapa waenámp niampono. ††

¹⁷ Aenánko, ono man nkea mao pu páte yak námp fek wonae fik piká párákapea wae arop sumpwi konámp niampi yak. Aenampan maok, mao náráp yae-párák mwaek yae onomp pourouk papria sérrá, “Amo te apápi kwaponono. Ono manénkir kar yakamp, ono wakmwaek kar kor yak nampon. ¹⁸ Tá ono yiki yak konampono. Wokwaek ono wae sumpwiampan maok, amo nkeae. Oukoumwan te ono yiki yaká yak nampon. Tá ono sumpwi mwanap ménkiamp ki, tá sumpwi aropamp némpoukamp ki te ono fákeyak nampon. ¹⁹ Aenampara, amo ankár máma ankank oukoumwan yak námp nke nap, tá wakmwaek korop naenámp ankank nkeria kor kumwiampono. ²⁰ Amo wae máma fákánek térme onomp yae-párák mwaek yak nánko nke naponono. Tá máma fákánek lam gol nke naponono. Am te kar mek yak námpono. Tá am fi te ará: Am fákánek térme te fákánek siosomp ensel fákáre, tá fákánek lam te am fákánek siosono.”

Efesus mekamp siosnámпок sámp-kérépámp kar

2 Am arop warko ankwap kar arakrá sér, “Amo ankár Efesus mekamp sios fákáreramp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te onomp yae-párák mwaek yae te térme fákánek ti-samp yak, tá fákánek lam gol ou mek yárap i konampao, ono amwan máma kar sámp-kérép rae:

† ‘Waempyam tokwaeri’ ran ninik mwanámp te, pris tokwae, tá profet, tá king, arake pourouráp arop tokwaerao yirimp konapan Jisaso kuri takeniamp arop tokwae yak námpan yénképrá yirimp námpon. †† ‘Gol’ te kingomp e tokwaeran wounáprá Kwaromp waentar kwapweran yénkép námpon. ‡ ‘Me pwae wupwi’ te ‘Yak sorokwap kor aropamp me korokamp wupwi pwae niamp’rá sénámpon. †† ‘Yi yaomwi yurunk niamp’rá sénámp te, Jisasomp yi te sios mek kápae kare ankank ponankor nkeria, ankákárank aropamp kwatae ninikan kor nkea yopor námpan yénkép námpon. †† ‘Yaomwi tokwae mek yankapramp bras’ te Kwaro kwatae ninikráp koumteouráp aropan kot naenámp kárakáre tokwaeran yénkép námpon. ††† 1:16 Hi 4:12; Yé 19:15,21

² Amo ponankor apae-apaenap ninik, tá waráp tére tokwae nap, tá amo kárakáre fek fokopeyaknap ninik te am te ono wae méri yak nampon. Tá amo kwatae niniknap aropan warákár mo kare napan kor wae mér nampon. Am arop fárakap amwan arakrá sér, “Yino kuri aposelono.” Aenampan maok, mao te aposel mono. Amo wae am fárakapamp kar youroukoupia am fárakapamp kwekárnap ninik nkea wae mér naponono. ††† Arop fárakap te amo onomp e sámp-fákeyak napan nkea, am fek amwan touwe kwatae nénk napon. Aenapo amo am táman kokwae mo, am touwe sámpea kárakáre fek fokopeyak konaponono. Am te ono wae mér nampon.

⁴ Aeno ono amwan kar arakrá sénae rae: Wokwaek amo wourékam mérap ke fek te, amo onan warákár kariapan maok, oukoumwan te mo naponono. ⁵ Wokwaek te amo kwapwe kare ninikiapan maok, oukoumwan te am ninik am pwate naponono. Aenampara, amo ankár wokwaekiap táman warko ninikia, oukoumwan kor kwatae ninik pwararea am kwapwe kare ninik fek akwapampo. Táte amo tak moria kwatae ninik younkwek sir mo napo te, ono amonapok koropea waráp lam warko pwarokwap nanae. ⁶ Aeno amo oukoumwan fákeyaknap yae-párák ninik te Nikola-somp firaonap kwatae ninik monoria yopor i konap te, am te kwapwe karenono. Ono kuri monoria yopor i konamponono.

⁷ Ae konampara, arop waeman woupwirápara, máma Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono fwap ‘Takaerá sénanko, arop yiki yak sánk konámp yaoamp ki fwap sámpea fánaenámppon. Am yao te yámar mek Kwaromp yopwar mek yak námpon.” ††

Smerna mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁸ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Smerna mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak namp aroponono. Ono wokwaek wae sumpwiampan maok, oukoumwan te yiki yak nampao, ono amwan máma kar sámp-kérép rae.

⁹ Amwan touwe korop námp, tá amo ankank moráp arop yak nap te ono wae méramp. Aenampan maok, ono nke namp te, waráp waemp te Kwaromp ankank kápae kareráp námpono. Amwan Juda ankwap fárakapao wouroump sénap te ono wae mér nampon. Am arop fárakapao sérrá, “Yino te Juda fi mekamp”rá sénapao maok, mao te Juda fi kare mono, Satanomp arop fi kare támaono. †††¹⁰ Nánkár wakmwaek tae morok yumwan touwe sánk mwanapan maok, yumo táman apápi kwaponono. Yumo wawenk! Satano yumwan poupwekápria yumo yiráp méran mokop nap nke nae ritea arop ankwap fárakap tia fápákamánk naerámpono. Aenánko, yumo touwe sámprá tukupea fére-sám-

††† 2:2 1 Jo 4:1; 2 Jo 1:7-11 § 2:5 Yé 3:3 †† 2:7 Stt 2:9; Yé 22:1-2,14 ††† 2:9 2 Ko 11:13-15

pramp yae † fek mwanapon. Aeno amo ankár Kwarén mér nap kárakáre fek sámpá yakrá akwapea amwan sámp-wouroumpnap ke fek napo kor, fwapon. Ono amwan foporakorria manénkir kámákár akwap námpo sámp konámp ankank niamp yiki yak sánk nanampono. ††

¹¹ Aenanampara, arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno. Táte aropao yorowar kwe-pwarari námp te anánk sumpwirao man sámp mo kareno. ††

Pergamum mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹² Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Pergamum mek yaknámp siosomp enselén kar ankwapmwaek kumwia sánkampo. Am kar te ará: ‘Ono te bainat tokwaeri énékér mwaek wiráp kare námp sámp-fákeyak nampao, amwan mámá kar sámp-kérép rae: ††

¹³ Ono waráp némp te wae mér nampon. Am ném-pouk Satano king yoroi yak námpono. Aeno amo onont kárakáre fek yakria, waráp mér nap mek wouroump mo i konapono. Wokwaek am arop Antipas onomp kar farákápnámp arop mao te amont yakria, onomp karwaok karrá tére nánko, yiráp Satano poukeyak námp am némpouk am fek am arop fárakapao man sámp-wouroumpapono. Aeapan maok, amo am fek onan mér nap pwar moiapono.

¹⁴ Aeno ono amwan kar ankwapmwaek sénae rae: Amont arop ankwap fárakápnámp Pergamum mek kwatae profet Balamomp niníkan sámepea kárakáre napon. Am te ará: Mao wokwaek ankwap fi mekamp king Balakén Israel fi mekamp aropan kwekárá kwatae niník fek tukup mwanap yénk naenámpria yénképeanánko, am Israel fi ponankor taki napon. Am te ará: Balak Israel firan, kwekár Kwarén ofainap nape fépéria, tá kokopor niníkaok tukupenkrá kwekárimpono. ††¹⁵ Tá taknámp arop ankwap fárakápnámp amont yakápnámp am fárakápnámp te Nikolasomp firápamp kar sámepea mánt-waok paokop napon. ¹⁶ Aenapara, amo ankár kwatae niník younkwek pwarampo. Táte amo tak mo napo te, kánanke kwarok ke fek amonapok koropea ono amont onomp tápnámp mek yaknámp bainat fek yorowar nanae. †††

¹⁷ Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man yámar mekamp fir ankwapmwaek mek yak námp nénk nanampon. Tá ono man woupwi kor yumwi sánk nanampon. Am yumwi te ono e wourékam am fek kumwi tenanko, arop ankwap am e mér mono. Arop yumwi sámp námp mao saráp mér naenámpno. †††

† Fére-sámp-pramp yae’rá sénámp te, Fae tákáre ke fekia pwar naenámp’rá sénámpno. †† 2:10 Lu 22:31-32; 2 Ti 4:8; Je 1:12; 1 Pi 3:4 † 2:11 Yé 20:14; 21:8 †† 2:12 Hi 4:12 †† 2:14 Nam 25:1-9; 31:16 ††† 2:16 Yé 19:15; 22:12 ††† 2:17 Yé 3:12

Taiataira mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹⁸ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Taiataira mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te Kwaromp Táráp, tá onomp yi te yaomwi yurunk niamp, tá onomp pu te bras waentar kwapwe niampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae: §

¹⁹ Amo apae-apae nap niník ponankor ono wae méri yak nampono. Amo arop fárakápnámp warákarrá, tá amo onan mér, tá amo arop fárakápnámp yaewourrá tére nap te, ono wae mérampono. Tá amo kápae kare touwe sámepea kárakáre fek fokopeyak nap te, ono wae mér nampon. Tá nkwaekwe make niník amo manénkiri nap, am te kwapwe karean maok, oukoumwan nap támao kwapwe kare kareno.

²⁰ Aeno ono amwan oukoumwan mámá kar sénae rae: Amo mámá yupu Jesebel taki yakanoria pwate napo, amont yak námpono. Am yupu te arakrá sér i konámpon, “Ono te profetono.” Aerá sénámpao maok, mao te onomp tére konap arop fárakápnámp kwekárá, kokopor i konap niníkaok tukuprá, tá kwekár kwarén ofa sánknápnámp nape fépér mwanap niníkaokenkria yénk námpono. ²¹ Ono te mao kwatae niník am younkwek pwaranoria ankwap ke yépék nampan maok, mono. Mao te am kokopornámp kwatae niník te younkwek sir mo námpono. ²² Aenámpara, wawenk! Ono am yupuan touwe sánk nanampono. Tá am arop fárakápnámp méntér kokoporrá paokop napo kor, am kwatae niník younkwek sir mo napo te, am fárakápnámp kor touwe tokwae sánk nanampon. ²³ Maomp wakmwaek tukupnap aropan kor tirá wour nanampon. Aenanampara, sios ponankor wae mér mwanapon: Ono te ponankor aropamp niník mek youroukoup karia fákeyakrá, ono nopok yumwan ankákáranakrá aminap puri fek, take pourouráp touwe nénk nanampon. ²⁴ Aeno ono oukoumwan yumo ankwap fárakápnámp Taiataira mek yakápnámp koutemouráp arop yumwan sénámpno: Yumo am karwaok mo, tá yumo am ‘Satanomp niník mek kar tukupenkrá sénápnámp mér mo nap, yumwan ono arakrá sér rae: Taknap arop fárakápnámp yumwan te ono warko ankwap tére am yumuntuk pap mo, fwapon. ²⁵ Aeno ponankor ankank yumo ti-sámp nap te, ankár sámpá kárakárerá tukupea ono koropnamp ke fek kipo.

²⁶ Táte arop yorowar kwe-pwar, tá mao onomp niníkaokrá akwapea mao sumpwiria pwarnámp ke fek nánko te, ono man kárakáre sánk nánko, mao fwap arop fi ponankor taokeyak naenámpno. ²⁷ Tá mao fwap ain yaopwae sámepea am fek kápae kare arop fi kárakáre fek poukwap námp te, aropao kwar fek yoroinap sospenan porokwapá fouria tiri yui sir konap niamp naenámpno. Am tére ono man sánk nanamp te onomp Naropwaro onan koutemouráp arop poukwaparia sápnámp nampono.

²⁸ Tá ono man térme Wap Kumur sánk nanampono.

§†²⁹ Aeno arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki

§ 2:18 Yé 1:14-15 §† 2:28 Sng 2:8-9; Yé 22:16

Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.”

Sardis mekamp siosén sámp-kérépámp kar

3 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Sardis mek yaknámp siosomp enselomp sámp-kérépámpo. Am kar te arakono: ‘Ono Kwaromp fákánek Spirit sámp-fákeyak namp, tá fákánek térme samp nampao, ono amwan máamá kar má sámp-kérép rae:

Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampono. Arop fárakapao amwan arakrá sér, “Mámá sios te fwap yiki yak námpon.” Aerá sénapan maok, mono, amo wae sumpwi yak naponno. ² Aenapara, amo te ankár amp nap pwarará fárámpae! Waráp kápae kare kwapwe kare ninik te oukoumwan fwap yak námpao maok, wae pwar naeria wae námp am amo ankár kárakáre fek fákeyakampo. Am te apae riteanápe, ono nke nanko, kápae kare amonap ankank te onomp Kwaro nke námp fek ankwap ankárakamp yae-párak kare mono. ³ Amo wokwaek máamá Kwapwe Kare Kar wawia wae sámpapono. Aenapara, amo ankár táman warko níkia mántwaokria kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo fárámpria ampi tenap pwarará fárámp moia te, kánánkámp oukun naeria yaráknámp aropao i konámpnámp, ono amonapok korop nanko, amo ono korop naeramp ke mér mo nanape. [†]

⁴ Aeno amo te wae arop ankwap yinink oukoumwan Sardis mek yakáp nap maomp waempyam sámpá oumi pap moi naponno. Aenapara, am fárakap te fwap waempyam wupwi kor yiriria onont tukup mwanap pwi naponno. ^{††5} Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man take pourouráp waempyam wupwi yirimpá papria, maomp e yiki yakáp mwanapamp Buk fek yaknámp te torokor mo, fwaponno. Ono fwap maomp e onomp Naropwaro nke námp fek, tá maomp ensel fákáre nke nap fek érik farákáp nanamponno. [‡]

⁶ Aeno arop te waeman woupwirápara, mao te ankár máamá kar Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.”

Filadelfia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁷ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Filadelfia mek yaknámp siosomp enselomp sámp-kérépámpo. Am kar te arakono: ‘Ono yiki kare yakria ono kare kar ninik fi kor kareno. Ono te Devito sámp-yakámp ki sámp-fákeyak namponno. Ono ménki kikip nanko te, arop ankwap ankárakampao warko ménki kérép mono. Tá ono ménki kéri tenanko te, arop ankwap ankárakampao warko kikip mono. Ae konampao ono amwan máamá kar má sámp-kérép rae: ^{‡†}

⁸ Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampon. Aeno amo nkeae! Amo nke nap fek ono ménki kikipwate nanko yak námp te, arop ankwapao fwap

kér naenámp pourou mono. Ono wae mér nampon: Amo te waráp kárakáre oukoumwan kánanke yak námp fek, onomp karwaok akwapria, apae-apae koropánk nánko, amo onan mér nap pwar moi naponno. ⁹ Amo máamá arop fárakap Satanomp firápaó ‘Yino te Juda fi mekamp’rá sénapan maok, mao te Juda fi monap wae mérapono. Aenapan maok, am fárakap te kwekár sérarrá, kwatae ninik fek paokop naponno. Aeno amo wawae! Ono am fárakapan sénanko, waráp pu wonae fik me kor woukourria ono amwan warákár kare namp mér mwanapon. ^{‡†10} Amo onomp karwaokria amo amwan koropnámp touwe ponankor sámppea kárakáre fek fokopeyak naponno. Aenapara, ono fwap amwan taokeyak nanko, am kápae kare apár mekamp ponankor koumteouráp aropan mokop nap nke naerianámp ankank korop námpao kor, amwan te korop mo fwaponno. ¹¹ Ono amonapok koupour kar korop nanae. Amo sámp-fákeyaknap kwapwe kare ninik te ankár kárakáre fek fákeyakampo. Takria amo nopok sámp nanap ankank arop ankwap waráp kwapwe kare ninik kwe-pwarará, sámpantáno. ^{‡‡}

¹² Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, onomp Kwaromp Yiki Kor Nap oumpwarani kwapnámp sámpfokop tenanko, mao te am yiki kor nap pwarará, warko ek akwap mo kareno. Ono fwap man onomp Kwaromp e, tá onomp Kwaromp taun e, maomp pourouk kumwi nanamponno. Am némp te Jerusalem wourékam, am te onomp Kwaronámpoknámp yámar mek pwararea ék naenámppon. Onokump wourékam e táman kor maomp pourouk kumwi nanampon. ^{‡‡‡}

¹³ Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar máamá fwapi wa kuno.”

Leodisia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹⁴ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Leodisia mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépámpo. Am kar te ará: ‘Ono te kare kar fi kor yaknamp arop, ono Kwaromp kar ponankor yae-párak kare kare kar farákáp namponno. Ono te Kwaro ponankor ankank yoroinámp fi korao ono amwan máamá kar má sámp-kérép rae: [§]

¹⁵ Amo apae-apaenap ninik ponankor te ono wae méri yak namponno. Ono wae mér namponno, amo te námpare mo, amo te touwe fokor mono. Onomp ninik te amo fwap námpare yak nanap, tá amo fwap touwe fokor nanap. ^{§†16} Aenampan maok, amo te touwe fokor kare mo, tá námpare kare mono, amore mek námpare tae morok naponno. Aenapantá ono te amwan táp mekamp ak-sinae ramponno. ¹⁷ Amo te arakrá sér i konapon: “Ono te wae mani tokwae, tá ankank kápae kare tank nampon. Ono te ankank ankwap mo namp yak mono, ponankor fwap pwi nampon.” Aerá sénapao maok, mono. Amo kwatae kare yak napo, arop fárakapao amwan aropomp mwanap pourou námpon. Amo te ankank moráp arop yakria, yi wurumpi yakrá amo

† 3:3 1 Te 5:2 †† 3:4 Lu 10:20; Ju 22-23 ‡ 3:5 Mt 10:32
‡† 3:7 Ais 22:22

‡‡ 3:9 Ais 60:14 ‡‡‡ 3:11 Je 1:12 ‡‡‡ 3:12 Yé 14:1 § 3:14 Kl 1:15; Yé 19:11 §† 3:15 Ro 12:11

pourou mwar waempyam yirimp mo, yak napao maok, amo am te mér mo napon. ^{†18} Aenapantá ono amwan mámá ninik sánk rae: Onomp gol te yaomwi mek yankapea nanko yiki kwapwe námpono. Amo fwap am táman mani fek sámpea amo fwap mani tokwaeráp arop yak nanapono. Tá amo fwap waempyam wupwi mani fek sámpea waráp pourouk oupourou napo, arop fárakap fwap amo pourou saráp yak nap nke mo napo, amo fwap pwarápa mo nanapono. Tá amo fwap gris marasin mani fek sámpea waráp yi mek papea, fwap nke nanapono. ^{††19} Táte ono ankwap arop fárakapan warákár namp kwamp te, am fárakapamp ninik kwatae fwapokwap naeria am fárakapan yopor i konampono. Ae konampara, amo ankár amoku i konap ankankan ninikia am ankank kwatae te younkwe mwaek sirampo. ^{‡20} Amo onan nkeae. Ono ménki fek fokopeyará poporokwaprá yak nampon. Táte arop ankwap onomp kar wuri wawia onan ménki kik-pwar nánko te, ono am mek youmpea am aropént yakria, tá ono méntér fár, tá mao onont fánaenampon. ^{‡‡21} Táte arop yorowar kwe-pwarari námamp te, ono fwap man sé-nanko, onont onomp sia king fek tank naenampon. Am te wokwaek ono kuri yorowar kwe-pwararea onomp Naropwarént maomp sia king fek tank namp niamp taknámamp naenampon. ^{‡‡}

²² Ae naenampara, arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámamp kar má fwapi wa kuno."

Yámar mek Kwarén lotunap kar

4 Am kar wae pwar nánko, ono yámar mek nke nanko, ménki ankárankamp kikír akwap nánko, am meknámamp arop kar wur fokop námamp niamp ono manénkir wawi namp niamp, take fek onan sérrá, "Amo narek mapek aokae! Ono amwan wakmwaek koropánk naenamamp ankank yénk nae." ² Aeránko maok, ankár kar Yiki Kor Spirit onomp pourou mek kárakárea wae nánko, ono yámar mek nke nanko, kingomp sia ankárankamp tank. Aenánko arop ankárank am sia fek tank. ^{‡‡3} Aenánko maomp wae te mani tokwae fek sámamp konap yumwi jasper waentar niamp, tá noumouri kor yumwi konilian niamp. Tá am fek fou yimpnámamp niamp sia king fek koropea arákari kimpá yak nánko, am te yiki kor yumwi emeral niamp pourouráp nke nampono. ^{‡‡4} Tá am fek nke nanko 24 sia am sia king tokwaeran ikír tankáp nánko, arop taokeyakáp konap arop 24 [§] sia fek tankáp. Am arop taokeyakáp konap aropamp pourouk te waempyam wupwi yiriria, maomp me korok gol fekamp kump woukouria tankáp. ⁵ Am sia king feknámamp mékér wae te fápákár akwap nánko, tá maomp pourouk tokwae te oukurér

† 3:17 Lu 12:21; Je 2:5 †† 3:18 Ais 55:1 ‡ 3:19 Hi 12:7 †† 3:20 Jo 14:23 ‡‡ 3:21 Mt 19:28 ††† 4:2 Ais 6:1 ‡‡‡ 4:3 Ese 1:28 § Arop ankwapao arakrá ninik i konaponono: 'Arop taokeyakáp konap arop 24' te, ankwap 12 te Jekopomp tárápu éntér-sámpramp mwearoan wounáprá, tá ankwap 12 te éntér-sámpramp aposel fákáreran wounáprá. Takia tapokwapea te 24no. Kwar te arop ponankoramp Kwarono. Saptá 21:12,14 fek yaknámamp karan mént nkeae.

párakapnámamp niamp. Am sia wonae fik te fákáne sarom wae yakáp. Am sarom te Kwaromp fákáne spiritan wounáp námpon. ⁶ Am sia king wonae fik te ankwap ankank ént solwara tokwae niamp yak. Aenánko, am te glas mek nke napo, koukwe kwapwe konámamp niamp.

Tá yiworaopwe ankank yiki yakáp nap amore mek yakápria am sia king wonae fik ikír yakáp. Am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap kápae kare yi ^{§†} éntér mwaek, tá younkwe mwaek kuri oupouri yak. ^{§††7} Ankárankamp ankank yiki yak námamp te laion niamp. Anánk ankank yiki yak námamp te bulmakau touroup niamp. Yinínk ankank yiki yak námamp te maomp yimetáp te arop niamp. Yiwor ankank yiki yak námamp te ant tu tokwaerao narek furukarea yarak námamp niamp. ^{§§8} Am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap te am ankárank námoku te tokwampok yowe pwaerápono. Tá kápae kare yi am fárakapamp pourouk oupoupouri yak námamp te pu-pwaek kuri yakáp, tá mek kuri yakáp námpon. Tá yámaroak, tá kumuruk kuri am fárakap te arakrá sér i konaponono:

"Kwar Tokwae Kar te ponankor kárakárea tokwaeráp, mao te yiki kare, mao te yiki kare, mao te yiki kare. Mao te wokwaek kar yak, tá oukoumwan yak námamp, tá nánkár wakmwaek kor yakea korop naenampon." Am fárakapao makrá sénamp te anepér mo i konaponono. ^{§††}

⁹ Am yiki yakápnamp ankank te yiki yaká yaknámamp Kwaro sia king tokwae fek tank námamp táman warákária man loturia, maomp e narek sampokrá 'Aesio'rá sér i konaponono. Tá kápae kare por am yiworaopwe yiki yakápnamp ankank tak nap te, ¹⁰ am 24 arop taokeyakáp konap fárakap támao kor, Kwaro sia king tokwae fek tank nánko, wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámamp tukupá pér i konaponono. Tá am fárakap man lotu nap te, mao yaká yaknámamp aroponoria napon. Aeria am fárakap náráp gol fekamp kump sia king tokwae tanknámamp wonae fik épéria sérrá, ^{§†}

¹¹ "Tokwae Kar! Amo yinomp Kwarono.

Amo támao narek karaok yak napo, amwan kápae kare aropao warákária waráp e narek sampokria, waráp kárakárea ankore mek yakáp mwanap te wae pwi kare yak námpon.

Am te apae riteanápe, Amo ankank ponankor yoroi naponono. Amoku waráp ninik fek yoroia napo,

§† 'Kápae kare yi'rá sénamp te, yérékrá yakáprá pwar mo, tá ninik kour tokwae karrápono. §†† 4:6 Ese 1:5-10 §‡ Arop ankwap fárakap arakrá ninik: Kwaro yoroimp ankank ponankor man lotu i konaponono: Yao pwaek mekamp fir ou mekamp fir tokwae kwapwe, tá aropao poukwap napo tére konap fir ou mekamp kárakáreráp fir, tá ant ou mekamp koupour kar furukur konámamp, tá ankank ponankor taokeyak konámamp yonkwae kourráp arop. §†† 4:8 Ais 6:2-3 §† 4:10 Dan 6:26

am ankank ponankor oukoumwan yak námpon.”

Jono buk ankwap moukoupramp nkenámp kar

5 Kwaro sia king fek tankea, maomp yae-párák mwaek yaek buk ankáránkamp sámpá tank nánko nke nampono. Am te pu-pwaek, tá éntér mek kuri kumwi tenapo yak námpono. Tá am buk te fákánek éntu torompia fápákamánkia pwate naponon. ² Tá ono nke nanko, kárákáre kor ensel ankwap tékén arakrá wumwi, “Kwapwe kare arop te wa mámá buk fekamp torompi tenap éntu má kwaráp naenámp fwap pwi námpon?” ³ Yámar mek kuri tak naenámp arop ankwap yak mo, apárok kuri yak mo. Kwar ankore mek kuri am buk aokoroepa am buk mek nke naenámp te yak mo kareno. ⁴ Ono nke nanko, arop fárákap te am buk fwap aokorop-pwar naenámp arop nke mo mwanap pourou námpaná, ono táman yonkwae touweria éma wae nampono. ⁵ Aenángo arop taokeyak konámp arop ankáránkao onan arakrá sér, “Amo émi kwaponon. Amo nkeae! Juda fi meknámp laion korop námp te, mao king Devitomp arák fekamp taonono. Mao te waeman yopor aropan yorowaria kwe-pwarará apárok anámpá pap námpara, mao fwap am buk fek éntu fákánek ke fek torompiramp kwaráprá fupuku-raerá akwap naenámponon.”

Jono Sipsip Morok nkenámp kar

⁶ Aerámpan maok, ono nke nanko, Sipsip Morok ankáránk fokopeyak nánko, am te wokwae faropea napo, sumpwi námp niamp pourouráp. Mao te sia king fek tank nánko, am fek am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap aropamp sia man ikarea napo, am kuk mek tank. Aenángo, am te souwe fákánek aokránkirámp, tá fákánek yi. Am yi te Kwaromp fákánek spiritono. Kwaro am fákánek spirit te ponankor apár mekmwae tirá kérép námponon. ^{†7} Am Sipsip Morok te mao akwapea Kwaromp yae-párák mwaek yaekamp buk am sámp. ⁸ Mao wae am buk sámpeanángo maok, am ankank yiki yakáp nap, tá 24 arop taokeyakáp konap arop, am fárákap Sipsip Morokamp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér. Am fárákap ankákáránk námoku gita niamp sámp, tá dis gol ankáránkamp am mek paura nánákáre yankap konap top-pwarámpá yak námpráp sámp. Am te Kwarén koumteouráp aropao kar toropwap i konap wounáponon. ^{††9} Tá am fárákap takria maok, tár wourékam arakrá sámp:

“Amo fwap fákánek ke éntu torompiramp buk sámpea,

am kwaráp nanap pwi kar naponon.

Am te apae riteanápe,

wokwae arop fárákapao

amwan faropea sumpwi pap napo,

waráp yiri fek amo arop fárákapan

yamokwapea Kwarén sánk naponon.

Ye! Amo te ponankor arop fi,

† 5:6 Sek 4:10 †† 5:8 Sng 141:2; Yé 8:3-4; 15:2

tá ponankor karráp,
ponankor apár mekamp,
tá nkwakwe make pourouráp ponankor makia,
máte amo warko yamokwap naponon. [‡]

¹⁰ Amo takia napo,
am fárákap yinomp Kwaromp
pris fákáre yakáp napo,
mao am fárákapamp King yak námponon.
Tá am fárákap te king yakápria,
apárokamp koumteouráp arop fárákapan
poukwap mwanaponon.” ^{††}

Sipsip Morokamp e narek sampoknap kar

¹¹ Tá ono warko tokoreyakria, kápae kare enselomp kar wawi namponon. Am fárákapan te kouroump mwanap pourou mono, kápae kare fopwakwap-fopwakwaponon. Am fárákapao kingomp sia, tá am ankank yiki yakápnap ankank, tá arop taokeyakáp nap aropan kor ikiri yakápria maok, ^{††12} am fárákapao tékén arakrá wumwi:

“Mámá te Sipsip Morok wokwae faropea sumpwi papaponon.

Mao te waeman e tokwae,

tá ponankor kwapwe kare ankank,

kwapwe kare yonkwae koukour,

tá kárákáre tokwae kar sámp naenámp te,

waeman pwi kare yak námponon.

Kápae kare arop maomp e narek sampokria

man warákarrá ‘Aesio’rá sér mwanap te,

waeman pwi kari yak námponon!”

¹³ Tá ono kápae kare nkwakwe make ankank Kwaro yoroi námp yámar mek yak namp, tá apárok yak námp, tá némp mek yak námp, tá solwara mek yak námp, maomp kar wawi namponon. Ye! Ponankor ankank ponankor mekmwae kamp yakáp nap, ono wa nanko, am fárákapao arakrá sér:

“Am arop te náráp sia king fek tank nánko,

tá Sipsip Morokao kuri am yawor

fwap kápae kare ‘Aesio’rá sénap kar,

tá e tokwae sánknep,

tá warákár,

tá kárákáre am te waeman

fwap kápae kare por

sámp saráp yaká yak neneponon.”

¹⁴ Tá am yiworaopwe yiki yakápnap ankank támao sérrá, “Am te kare tak mwanaponon.” Tá arop taokeyakáp konap fárákapao maomp wonae fik tukupá pérrá man lotu naponon.

Sipsip Morokao buk fekamp éntu kwarápnámp kar

6 Tá ono nke nanko, Sipsip Morok mao am buk éntu fek fákánek ke torompi tari nap ankáránkamp ke kwarokwap. Aenángo, am fek ono wa nanko yiworaopwe ankank yiki yakápnap am ou mekamp ankwap ankáránkampao kar sénánko, maomp kar te

‡ 5:9 Sng 98:1 †† 5:10 Ais 61:6; 1 Pi 2:5,9; Yé 20:6; 22:5 †† 5:11 Dan 7:9-10

oukuréao párákapnám niampria mao sérrá, “Amo koropae!”¹² Aerá sénánko ono nke nanko, wupwi kor hos, tá am fek arop tankria píř sámpá tank. Aenánko, yorowar kwe-pwar konap kump man sánk napo, yorowar kwe-pwarará akwapria mao am yorowar kwe-pwarnám tére oukoumwan térea waerá akwap námpon.

³ Tá Sipsip Morok buk fek éntu niamp torompi tenap anánk ke fekamp kwarokwap nánko, am fek ono wa nanko, anánk ankank yiki yak nám mao sérrá, “Amo koropae!”⁴ Tá am meknám hos ankwap korop. Am te noumouri kor. Am fek tanknám aropan kárakáre sánk napo, mao fwap apárokamp koumteouráp aropamp kwapwe kare ke tirá épéri pwar nánko, am fárákap fwap arop ankwap fárákapan tirá wour mwanapon. Aeria man bainat tokwae kar am tére naenám sánk napon.

⁵ Tá Sipsip Morok buk fekamp éntu niamp torompinap yininkan kwarokwap nánko, am ke fek ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakáp nap yininkao sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, ono hos yákáre kor^{††} nke nampono. Am fek te arop firamp kápae purump konap skel yaek samp-tank. ⁶ Tá ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakáp nap meknám arop kar niamp ankwap arakrá sér, “Amo sospen kánanke mek wit ankárakamp yámar fek térea sámp konám mani fek purumprá yokwapá papae! Tá amo yininkaopwe sospen kánanke mek bali ankárakamp yámar fek térea sámp konám mani fek purumprá yokwapá papae. Aeno amo wel ntia wain souroumpouri kwapono.”

⁷ Tá Sipsip Morok buk fekamp yiwor éntu kwar-pwar nánko, am ke fek yiworaopwe ankank yiki yakáp nap mekamp yiworao sérrá, “Amo koropae!”⁸ Aeránko ono nke nanko, pourou yar faokor akwapnám hos ankwap am meknám korop. Aenánko, am fek arop tank. Maomp e te Sumpwi. Tá arop ankwap maomp e te Yaomwi mek Pík mwanap maomp wakmwaek tank. Am anánkaopwean takenkria kárakáre sánk napo, mao koumteouráp arop ponankor yiwor mwaekamp ankárakamp mwaekamp kirikiri ponankor tirá wour nenepon. Tá am anánkaopwerao tirá wour nenepon te bainat fek, tá yae-porokwe tokwae fek, tá nkwakwe make touwe fek, tá apárokamp yao pwae mekamp nape firao, arake fek tirá wour nenepon. ‡

⁹ Tá Sipsip Morok buk fekamp éntik éntu kwar-pwar nánko, ono nke nanko, waemp fákáre alta ankore mek yakáp. Am arop fárákap te wokwae Kwaromp kar sámpea kárakáreria arop ankwap fárákapan am kar farákápapo, táman yoporap arop fárákapano tirá wouri ap aropono. ††¹⁰ Am waemp fákáre tékén arakrá wumwi, “Kárakáre Tokwaeráp Tokwae Kar e! Amo yiki kareno! Waráp ninik te ponankor kare karonol! Apaekamp ke akwapea pwate nánko, amo apárok yakápnap arop fárákapan kotria yinan tirá wouri nap

† 6:1 Yé 5:1 †† ‘Yákáre kor hos’ te nánkár wakmwaek pwar naenám yae fek nánko, yae-porokwe tokwae korop naenámpan yéknép námpon. ‡ 6:8 Ese 14:21 †† 6:9 Jo 16:2

fek am fárákapan nopok érou nanapono?”^{††11} Aenapo Kwaro am fárákapan waempyam wupwi tokwaeri moumountukri nénkria mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo ankár kánámpár anepér tae morokenke. Nánkár am yopor aropao yumont ankárakamp tére konap yiráp ankwapyaenáp arop fárákapan kor takrá tirá wouranápono. Nánkár am kouroumprá akwapea pwi nánko, Kwaro fwap am fárákapan nopok érou naenámpon.” †††

¹² Tá Sipsip Morok éntu niamp buk fekamp fákap tenap tokwaman kwarokwap nánko, ono nke nánko, némp yérur tokwae koropria apár ponankor oupourop. Tá yámar te arákarea yam turupwi nokore niamp araknám nánko, yunk te ponankor noumouri koria maok, yiri niampi akwap. †††¹³ Yámar mekamp térme te ponankor apárok mukaria ékrink nám te yao fik kirao oukoumwan noumouri mo námpan ouwiraonánko, némpouk ponankor ékrink i konám niamp. ¹⁴ Yámar me tokwaerao kor kwanpae moukoupá pap konap niamp akwap te. Tá faonkwe, ént mekamp apár amor ke fárákapano kor am yakáp i konap pwarará érékéri tukup. ¹⁵ Tá apárokamp king fárákapan ntia e tokwaeráp arop fárákapan, tá soldia fákáreamp kepten fárákapan, tá mani tokwaeráp arop fárákapan, tá kárakáre kor arop, tá kápae kare arop kwaporok tére konap, tá kápae kare arop fwap párák yakáp i konap, am fárákapan énéni ponankor pirikimpea apár mekmwaek, tá kounk fi mekmwaek wouri yakáp. ††¹⁶ Tá am fárákapano kápae kare faonkwe tokwae, tá péri wi aran wumwirá, “Yumo ankár yinomp pourouk mapek koropá péria Kwaro sia king fek tankrá nke naenám fek, tá Sipsip Morokamp yonkwae pwarámp korop naenám fek yinan oupoumpourenke. ¹⁷ Am te apae riteanápe, am Yae Tokwae fek te am anánkaopwerao arop fárákapan kwatae niniki nap fek nopok touwe kwatae nénk nenep yonkwae pwarámp te wae korop námpon. Aenámpara wa fwap am kwe-pwararea yak naenámpon?”

Kwaromp firáp yakápnap arop fárákapan taok kánám kar

7 Ono am yém niamp nkea pwarará, ankwap yém nke nanko ensel yiworaopwe apár mek yiwor woupwi mwaek foukouri yakáp. Am fárákapan te apárokamp yiwor mwaekamp apár mwaekamp ouwipár sámp-fákeyakáp napo, ouwipár apár mek korop naenám pourou mo, solwara mwaek kuri korop naenám pourou mo, yao yowe mek kuri korop naenám pourou mo. ² Tá ono nke nanko, ankwap ensel yámar aok konám mwaeknám yámar meaok korop. Mao te yiki yak konám Kwaromp taok pap konám sámpea am yiworaopwe ensel Kwaro apár ntia solwara souroumpouri siranáponoria kárakáre sánknám ensel táman kárakáre fek tékén wumwi. ³ Aeria mao arakrá sér, “Yumo te apár ntia solwara, tá yao aráte koupour souroumpouri kwapono. Nánkár yi-

†† 6:10 Yé 16:5-7 ††† 6:11 Yé 3:4-5; 7:9,13-14 ††† 6:12 Mt 24:19 § 6:15 Ais 2:19

no Kwaromp tére aropamp yépe kor fek maomp taok kákea pwar nánko maok, wakmwaek yumo am ankank fwap souroumpour mwanapono.” ¹⁴ Tá ono wa nanko, koumteouráp arop fárákapan Kwaromp taok kákrámp kouroump napan ‘Arakae’rá sér, “Mao 144,000 ankákáránk Israel fi mekamp ponankor koumteouráp aropan Kwaromp taok káká pwar.” ⁵ Aenapo maok, Judamp fekamp 12,000 taok sámp, ta Rubenomp fekamp 12,000, tá Gatomp fekamp 12,000, ⁶ tá Aseromp fekamp 12,000, Naptalaimp fekamp 12,000, tá Manasamp fekamp 12,000, ⁷ tá Simionomp fekamp 12,000, tá Livaimp fekamp 12,000, tá Isakaromp fekamp 12,000, ⁸ Sebulunomp fekamp 12,000, tá Josepomp fekamp 12,000, tá Bensaminomp fekamp 12,000. Mámá arop fákáre mao Kwaromp taok sámp naponno.

Kápae kare arop ou tokwae Kwarén lotunap kar

⁹ Ono am ankank ponankor nkea pwarará, ono warko tokoreyakria nke nanko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koupoukour yakáp napo, am arop fárákap te kouroumpea pwi mwanap pourou mono. Am koumteouráp arop fárákap te nkwakwe make pourou yipiráp, tá kápae kare arop fi ponankor, tá ponankor apár mekamp, tá ponankor moumoun-tukri karráp, am fárákap sia king wonae fik, tá Sipsip Morok nke námp fek fokouri yakáp. Am fárákap te wupwi kor waempyam tokwaeri yiriria, tá oupuk pwae yaek tia, ¹⁰ arakrá tékén wumwi, “Nomp Kwar sia king fek tank námp, tá Sipsip Morok am yaworao nomwan warko éréképea nepo, nomo oukoumwan yae-párák yakáp námpono.”

¹¹ Tá ensel fákáre ponankor, tá arop taokeyakápnap arop fákáre ntia yiworaopwe ankank yiki yakáp nap, am fárákap sia king ikarea yakáp. Tá am fárákap sia king wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá péria Kwarén lotu. ¹² Aeria arakrá sér, “Kare karonno, nomo nomp Kwarén warákára wae mwaro. Aeria nomo maomp e tokwae érik sér mwaro. Mao te ponankor kwapwe kare ninikrápara, nomo man fáparákrá maomp e narek sampok mwaro. Mao te kárakáre kareno. Ye! Ponankor kárakáre tokwae te maomp pourouk yak námpono. Mámá ponankor ankank te maomp sarápono. Kare karonno.”

Am fárákapao touwe sámpnap ke wae pwarnámp kar

¹³ Tá taokeyak konámp arop ankwapao onan sérrá, “Mámá wupwi kor waempyam tokwaeri yirirnap arop fárákap máte wanon? Tá am fárákap te maoknámp korop napon?” [†]

¹⁴ Tá ono nopok man sérrá, “Tokwae Kar e! Amoku tá-mao amo mér napon.” Tá mao onan sérrá, “Mámá

† 7:3 Ese 9:4; Yé 9:4 †† 7:9 Yé 5:9 † 7:13 Yé 7:9

arop fárákap te wokwaek touwe tokwae yopor aropao nénkapo, tia yakápiap arop fárákaponno. Am fárákapamp waempyam te Sipsip Morokamp yiri fek yáraría napo, maomp waempyam wupwi kwapwe námpono. ¹⁵ Aenapara, am fárákap Kwaromp sia king wonae fik fokouri yakáp napon. Tá yámarao, tá kumuruk kuri maomp Yiki Kor Nap mek maomp tére tére konapono. Tá Kwar am sia king fek tank konámp, mao námoku am fárákapént yakria taokeyak naenámpono. ¹⁶ Aenánko am fárákap te mwae touwe mo, éntantá níkip mo mwanapono. Am fárákapan yámar touwe fokor mo, tá ankwap ankank man pourou touwe fokor mo naenámpon. ¹⁷ Am te apae riteanápe, Sipsip Morok sia king amore mek yakria am fárákapan sipsip taokeyak konámp aropnámp taokeyak námpono. Mao te fwap am fárákap éréképea ént oukurnámp fik akwap nánko, am fárákap yiki yak sánk konámp ént fár mwanapono. Tá am fárákapamp yi mekamp émti Kwaro torokor nánko, am fárákap warko éménk mono.” ^{†††}

Sipsip Morokao buk fekamp fákánek éntu kwar-pwarnámp kar

⁸ Tá Sipsip Morok buk fekamp fákánek tompnámp éntu kwar-pwar nánko, am ke fek te pourouk kánanke yak mo, tá yámar mek kar sérar mo, akwapea hap aua fek. ² Aenánko, wakmwaek ono nke nanko, ensel fákánek Kwaromp wonae fik fokouri yakáprá fákánek wur tia fákeyakáp. ³ Tá ensel ankwap koroepa alta wonae fik fokopeyak. Mao te gol fekamp dis am mek paura nánákáre souri pokanoria yankap konap yaek sámp-fákeyak. Aenánko man kápae kare paura nánákáre nénk. Am enselo am tia, kápae kare Kwaromp firáp aropamp kar toropwap i konap koupoukarea mént tapokwapea Kwarén ofa i konap golráp alta fek paprá Kwarén sánk. Am alta te Kwaromp sia king wonae fik yak námpon. ⁴ Tá am yaomwi souri paura nánákáre yankap nap, ntia Kwaromp koumteouráp aropamp Kwarén kar toropwap i konap, am ponankor enselomp yaek pwarará narek pokea Kwaromp nás mek. ⁵ Aenánko ensel paura nánákáre yankap konap dis am sámpea alta fekamp yaomwi am dis mek top-pwarámpea am yaomwi sámprá apárok sir. Mao apárok sirarrá pwaránko oukurér tokwae párákapria pourouk tokwae nánko, mékér wae fáparákár akwap nánko, apár némp yérur tokwae.

Ensel yiworaopwerao wur fukurnap kar

⁶ Tá am fákánek ensel fákánek wur kor tia yakáprá wae wur fokour mwaria nánap. ⁷ Tá ensel ankáránkamp mao náráp wur fokop nánko maok, warákam ais, tá yaomwi ntia yirirént tapokwapea apárok kwarokor pik. Aenánko, ponankor apár yinink mwaekamp ankwap ankáránk mwaek kirikiri

†† 7:14 Mt 24:21 †† 7:15 Ais 49:10 ††† 7:17 Sng 23:2; Ais 25:8; Yé 21:4 ††† 8:4 Yé 5:8

mwaekamp apár, tá am mwaekamp yao ponankor, tá yiki kor apwar pwaeran kor ponankor yaomwirao fári pwar. †

⁸Tá ensel anánkao náráp wur fokop nánko, faonkwe tokwae fek yaomwi yurunknám niamp sínapo, solwara mek piká párákap. Am solwara te yinink mwaek fékérá oumwi kákea pwate napo, ankwap ankáránkamp mwaek te yiri arákarrá yak. ⁹Aenánko am solwara mek yiki yakápnám ankank yinink mwaek píř-pwara nap am te ankáránkamp mwaek fi te ponankor surumpwi pwar. Tá sip yinink mwaek pířékarea pwaranap, ankáránk mwaek ponankor tokopá akwap. ††

¹⁰Tá ensel yininkao náráp wur fokop nánko maok, térme tokwae ankáránkamp yaomwi kare saromnám yurunkia am yámar mek pwararea apárok piká párákap. Ént yinink mwaek píř-pwarará oumwi kák tenap am térme ankáránkamp mwaek ént oukurnám mek, tá ént kar mek piká párákap. ¹¹Am térmeamp e te Top i konám Marasin. Am ént yinink mwaek pířékarea pwatanap ankáránkamp mwaek te, am ént wae top kwatae kare. Aenánko kápae kare arop am ént fánapo, am fárákapamp yare mek topa wae nánko, am fek surumpwi naponono.

¹²Tá ensel yiaworao náráp wur fokop nánko, yámar ntia yunk, tá térme ponankor yinink mwaekamp ankáránk mwaek ponankor souroumpouri yakáp napo, wae yokor konap am táman kor yinink mwaek pířékarea napo, ankáránk mwaek kirikiri wae yokor konám akwapea kirikíp. Aenánko, yámar ntia kumur ankáránkamp mwaek kirikiri te wae yokor mono.

¹³Tá ono nke nanko, tu tokwae ankáránkamp yámar mek amorik furukarea akwap. Ta ono wa nanko, mao tékén arakrá wumwi, “Koupoutáráp nap, koupoutáráp nap, koupoutáráp nape, apárokamp koumteouráp arop koupoutáráp nape! Am te apae riteanápe, ankwap yininkaopwe ensel mao náráp wur fokour mwarea nap te, touwe tokwae koumteouráp arop fárákapam korop naenámpon.” ‡

Ensel éntirao wur fokopnám kar

⁹Ensel éntirao náráp wur fokop nánko maok, ono nke nanko, térme ankáránkamp yámar mek pwarará, apárok piká párákap. Aenánko, Kwaro man am apár me tokwaeri fi tikipnám yak monám ménki kikíp naenám ki sánk. ²Am térmeao am me kik-pwaránko, am me meknám yaomwi tokwae yanknap souri niamp aok. Aeria am souri te yámar ntia ouwipáran oupouroup nánko, yámar ntia ouwipár akwapea kirikíp. ³Aenánko, kápae kare tákár oumpwe niamp am yaomwi souri meknám apárok pikrink. Tá am fárákapao sámpnap kárakáre te kaoamp touwe sánk konám kárakáre niampria, am te arop yamp nánko touwe tokwae naenám ankankono. ††⁴Tá am fárákapam kar arakrá sér, “Yumo te apwar pwae, tá apárokamp nkwakwe make ankank némpouk forokor

† 8:7 Kis 9:23; Jol 2:30 †† 8:9 Kis 7:20-21 ‡ 8:13 Yé 9:12; 11:14 †† 9:3 Kis 10:12

konám, tá yao ankwap aráte kwatae pap kwapono, mono. Yumo ankár am arop fárákap Kwaro náráponoria yépe kor fek taok paprá kumwi nám yak monám aropan sámpá kwatae pap kipo. ††⁵Yumo am arop fárákapam touwe sánk nap te akwapea éntik yunk napo maok, am arop fárákapam te tirá wouri kwapono.” Tá am arop touwe kwatae nénknám kao niamp am támao arop yourounkwe nánko, touwe tokwae naenámpon. ⁶Am taknám ke fek arop wae sumpwi mwaria mwaek kup oupourounk napo maok, am sumpwi mwanap mwaek kup te nke mono. Ye, arop sumpwi mwar kar napo maok, sumpwi te am fárákapam sámp mono.

⁷Ono nke nanko, am tákár fákáre te hos fákárerao yorowarrá tukup mwaria nánap nap niampono. Am ankank fárákapam me korok te gol fekamp kump niamp woukouri yakáp. Tá am fárákapam yimetáp te arop yimetáp niamp. ⁸Tá am fárákapam me pwae te koumteouramp me pwae éréri niamp pourouráp. Tá am fárákapam yu kor te laionomp yu kor niamp. ⁹Am fárákapam éntér kor fek te kapa fekamp kárae yiriria yakáp. Tá maomp yowe pwae énk te yorowar mek tukup mwanap kápae kare hosráp karisamp ounk niamp. ¹⁰Am fárákapam kore te kao kore kor niampria, aropan touwe sámp naenám marasin am meknám sánk konám kore kor wiráp yak námpon. Tá am fárákapam kore kor te arop touwe sánkrá akwapea éntik yunk fek naenám kárakáre samp naponono. ¹¹Am fárákap te waeman taokeyak naenám king yak námpon. Am king te apár me éri fi tikipnám yak mo, ankár piknámamp enselono. Am ensel te Hibru kar fek maomp e ‘Abadon’ ri konaponono. Tá nomp Grik kar fekamp e fi te ‘Kápae kare ankank kwataerá kák naenám aropono’.

¹²Má manénkir koropnám touwe tokwae kwatae te wae pwar námpon. Wakmwaek korop naenám touwe tokwae oukoumwan anánkaopwe yak námpon. †††

Ensel tokwamao wur fokopnám kar

¹³Tá ensel tokwamao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, Kwaromp wonae fik yaknám alta gol fek yiawor woupwi meknám kar sér. ¹⁴Mao am wur fákeyaknám ensel tokwaman arakrá sér, “Am ensel yiaworaoopwe ént Yufretis mwaek fákapá yakáp nap amwar pwar napo tukupanápono.” ¹⁵Aeránko maok, mao wae am yiaworaoopwe ensel pwar nánko, wae am fárákapao ponankor koumteouráp arop yinink mwaekamp pířékara nap ankáránk mwaek kirikiri ponankor paoki pwar naenámpon. Am ensel fárákap te am tére mwanámria am ke korop naenám am yae, tá am yunk, tá am korop naenám yopwar táman yépékrá nánapi yakáp napon. †††¹⁶Tá soldia fákáre hos fek tankáp nap te 200 milion. Ono am kouroumpéa sénapo, wawi nampono. ¹⁷Tá ono yém niamp arakria hos fákáre am fek arop tankáp nap nke. Am arop fárákapao yiririnap kárae fek yaknám te noumouri kor, tá muru kor, tá yar kor. Am hosamp me kor te

†† 9:4 Yé 6:16 ††† 9:12 Yé 8:13 ††† 9:15 Yé 8:7-12

laionomp me kor niamp arake, tá yaomwi yurunk ntia souri, tá yumwi salfa fekamp yaomwi maomp táp meknámp koroprá fápákár akwap. ¹⁸ Am fárákapao kourmteouráp arop ponankor yinink mwaek pirékarea pwar napan ankárank mwaek te mámá yininkaopwe ankank kwatae fek paoki pwar napon. Am mámá yaomwi, tá souri, tá salfa yumwi fek yaomwi yurunk námp, hosamp táp meknámp korop námp, am fek paoki pwar napon. ¹⁹ Am hos fákáreamp touwe sánk naenámp kárakáre te táp mek yak, tá maomp kore kor fek yak námpon. Maomp kore kor te tákam niamp me korrápao am me kor fek táman aropan touwe sánk konámpon.

²⁰ Arop ankwapmwaek ponankor oukoumwan am yaomwi ntia souri ntia yumwi salfa fekamp yaomwi fek sumpwi mo nap te, kwatae ninik younkwek sir mono. Am námokuráp yae fek yoroia man lotu mwanap ankankan pwar mono. Tá kare! Am fárákap te kwatae spirit fárákap, tá kwekár kwar mao námoku gol, silva, tá bras, tá yumwi, tá yao am fek yoroinap ankank nke naenámp pourou mo, kar wa mo, yárák mo, mak i konámp táman lotu napon. †

²¹ Am arop fárákap arop ankwap fárákap tirá wourrá, foupourá, kokoporrá, oukunrá, mak i konapan maok, am pwarará kwatae ninikan kor younkwe mwaek sir mo napon.

Jono enselo buk sánk nánko fárinámp kar

10 Ono am ankank nkea pwarará, ono warko nke nanko, ensel kárakáre kor ankwap yámar meknámp ék. Maomp pourouk te koumweráo oupouroupa yak nánko, fou yimpnámp yépe kor fek kámpá yak. Maomp yimetáp te yámar wae niamp, tá maomp pu kor te oumpwar fokopeyak nánko, ponankor yaomwi yurunk aowarámp námp niamp. ² Mao buk kánanke ankárankamp yae fákeyak nánko, am buk fupukurae yak. Mao te yae-párak mwaek pu solwara yumuntuk pumpur, tá yae-mánkwan mwaek pu apár kar fek pumpuri yak námpono. ³ Maomp wumwi kar kárakáre te laionomp kar tokwae niampono. Mao arakrá wumwi nánko, fákánek oukurér páraprá nopok kar sérar. ⁴ Am fákánek párapkapnámp oukurér kar sérar napo, ono koupour am kumwi naeria napan maok, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap onan sérrá, "Am fákánek párapkapnámp oukuréramp kar am te amo ankár waráp ninik mek fákapea papae. Amo kumwi kwaponno."

⁵ Tá am ensel ono wokwae nke nanko, solwara yumuntuk, tá apár kar fek fokopeyak námp, mao yámar mek náráp yae-párak mwaek yae ka-sampok. ⁶ Aeria mao narek yiki yaká yak konámp Kwaromp e fek fou e sér. Am Kwar te yámar me ntia am mek yakápnámp ankank ponankor, tá apár ntia am mek yakápnámp ankank, tá solwara ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yororoimp Kwarono. Am enselo arakrá sér, "Pwar naenámp ke wae korop námpono. Kwar te warko yépek naenámp pourou mono. ⁷ Warko

wakmwaek ensel fákánearo wur fokop nánko, am wur kar korop nánko, am ke fek am ankank Kwaro nanampria wokwae sérimp kar te mek yakámpan mao wae tére nánko, érik korop naenámp. Am kar mao náráp tére konap profet fákárean wokwae kar sérimp támaono."

⁸ Tá am aropamp kar manénkir wawi namp, warko yámar meknámp koropria onan arakrá sér: "Amo akwapea ankwapmwaek pu solwara mek, tá ankwapmwaek pu apár kar fekia fokopeyaknámp enselomp yae fupukurae yaknámp buk sámpae."

⁹ Aeránko, ono akwapea enselonámpokria ono man sérrá, "Amo onan támá buk kánanke sápa." Tá mao onan sérrá, "Amo sámpae fárae. Am te fária napo, waráp yare mek te yorowar naenámpan maok, waráp táp mek te hani nape kwapwe niamp naenámp."

¹⁰ Mao takrá séri pwar nánko, ono am buk kánanke enselomp yae kamp sámpae, ono fár. Tá onomp táp mek hani nape kwapwe niamp námpao maok, ono fári pwate nanko, onomp yare mek te yorowara wae. ¹¹ Tá Kwaro onan sérrá, "Amo kápa kare apár mekamp arop firan, tá kápa kare pourou yipiráp aropan, tá kápa kare karráp aropan, tá kápa kare king fákáreran korop naenámp ankank má profet kar warko farákápa."

Arop anánkaopwerao kar farákáp nep kar

11 Ono am fek purump konap yaopwae mear yaopwae niamp sáприя onan sérrá, "Amo fárámprá Kwaromp Yiki Kor Nap ntia alta purumpae! Tá amo am mek lotu i konap koumteouráp arop kouroumpae! ² Aeno amo yár Yiki Kor Nap pu-pwae yak námp te purump kwaponno. Amo ankár pwarampo. Am yár te ankwap fi aropampono. Nánkár am fárákapao koropea am Yiki Kor Némp pumpuri yakáprá tukupea 42 yunk fek mwanaponno. ^{†3} Aenapo, ono mámá arop anánkaopwe sámp-kérép nanko, onomp kar farákáp nenepno. Am arop yawor te yonkwae touweria yirimp konap waempyam yirimpea onomp kar farákáprá akwapea 1,260 yae ‡ fek nenepno. ⁴ Am anánkaopwe te yao oliv †† yawor niamp, tá lam anánkaopwe apár ponankoramp Tokwae Karamp wonae fik yak nepno. ^{‡‡5} Táte arop ankwap fárákap am arop yaworan sámpá yampourou mwaria napo te, am arop yaworamp táp meknámp yaomwi koropria am arop yaworan yopornap arop fárákapan wouroukoumpi pwar naenámp. ⁶ Am arop yawor Kwaromp kar farákáp nenep ke fek te, waeman yámar mek warákam ékantá kér nenep kárakáre yak námpon. Tá am arop yawor te ént ponankor yiri arákarrá kák nepo, am támao apárokamp koumteouráp aropan nkwakwe make kwatae ankank fek kwatae pap nenepno. Kápa kare ke fek am arop yawor tak neria te, fwap tak nenep kárakáre yak námpon.

†† 11:2 Lu 21:24; Yé 13:5 ‡ 1,260 yae te 42 yunk, tá yinink yopwaria yíawor amore mekan sénámpon. †† 'Yao oliv' te kantri Israel firan wounáp námpon. ‡‡ 11:4 Sek 4:11,14

† 9:20 Sng 135:15-17; Yé 16:9,11

⁷ Am arop yawor Kwaromp kar farákápnep tére wae pwar nepo, yao pwae mekamp fir am fi tikip monámp apár me éri meknámp narek aokea am arop yaworént yorowar. Yorowaria am arop yaworan kwe-pwararea faoporia kák nánko, sumpwi nenepo. ^{†8} Aetenánko, am arop yaworamp yákáre te taun tokwae kar mek akwapnámp mwae kupuk tank nenepo. Am 'Taun'rá sén- nap te mek wounáprá 'Sodom' tá 'Isip'rá sénapon. Am taun tokwae mek táman wokwaek am arop yaworamp Tokwae Karan yaopwae porokopramp fek faropá papapono. ⁹ Arop ankwap farákap ponankor apár mekamp, tá ponankor arop fi, tá ponankor karráp, tá nkwakwe make pourou yipiráp ponankor, makia am arop yaworan, fwaprá kar sumpwi neponoria am yákáre nkerá tukupea yinink yae akwapea yiawor yámar kuk námp fek mwanapon. Tá arop farákap am arop yaworamp yákáre 'Apár me mek pap kwaponórá sér mwanapono. ¹⁰ Tá apárokamp koumteouráp arop am arop yawor sumpwi nep táman warákáránkrá tár sámprá fir fépérrá nouroup arop farákapan ankank nénk. Am te apae riteanápe, am profet yawor apárok yakápnep koumteouráp aropan ponankor touwe nénk konepantá mwanapon.

¹¹ Yinink kumuria yiawor yámar kuknámp yae fek táman Kwaro yiki yak naenámp néké am arop yaworamp yákáre mek sám-kérép nánko, am arop yawor farámpea fokopeyak. Aenepo, arop farákap am arop yaworan nkea apáp tirinka wae. ¹² Tá am arop yaworao wa nepo, kar ankwap yámar meknámp tékén am arop yaworan arakrá wumwi, "Yumo narek mapek aokenke!" Aeránko maok, am arop yawor koumwe mekia yámar mek pok nepo, am arop yaworan yopornap arop farákap mao pok nep wae nke. ^{††13} Tá am ke fek táman némp yérur tokwae korop nánko, am taun ankárank mwaek kirikiri kwatae akwap nánko, sarakok mwaek oukoumwan fwap yak. Tá 7,000 koumteouráp arop am némp yérur fek tapek ponankor surumpwi. Tá ankwap koumteouráp arop farákap fwap yakáp nap apáp tirinka waeria, yámar mekamp Kwaromp e sám-pá sakap.

¹⁴ Anánkaopwe touwe tokwae kwatae korop námp wae pwarane. Aeno koupoutáráp nap, wawenk! Yininkan korop naenámp touwe tokwae te wae wonae fik kar námpon. [‡]

Ensel fákánerao wur fokopnámp kar

¹⁵ Tá ensel fákánerao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap tékén arakrá wumwi: "Nomp Tokwae Kar ntia maomp Kraiss am anánkaopwe te apár-apár ponankoramp Kingono. Tá mao ankár King yaká yak naerámpon. ^{††16} Tá am 24 arop taokeyakáp i konap arop Kwaro nke námp fek sia fek tankáp i konap, am farákap Kwaromp wonae fik apárok tukupá pérrá Kwarén lotu. ^{††17} Am farákapao sérrá,

"Tokwae Kar, amo Ponankor Kárákáreráp Kwarono!

† 11:7 Yé 13:1 †† 11:12 2 Kin 2:11 ‡ 11:14 Yé 9:12 ††
11:15 Dan 7:13-14; 1 Ko 15:24-25; Yé 19:6 ††† 11:16 Yé 4:4,9-10

Amo oukoumwan yak nap, wokwaek kar amo yakap, amo wae waráp kárákáre tokwae sámpea, amo King yak napon. Aenapantá yino amwan 'Aesio'rá séreano. ¹⁸ Ankwap fi arop, waráp kar wa te monoria yonkwae pwarámp napan maok, nopok waráp yonkwae pwarámp te wokwae korop námpon.

Oukoumwan má ke fek te, sumpwinap arop kot mwanapono. Oukoumwan má ke fek te, nopok kwapwe kare ankank waráp tére aropan nénk nanap keno. Am te profet fákáre, tá waráp koumteouráp arop farákap ponankor amwan apáprá, waráp yae ankore mek yakáp i konap, eráp arop farákap, e moráp arop farákapan kor ponankor mént nopok nénk nanapono. Oukoumwan te apár kwatae pap konap arop farákapan kwatae pap nanap kenono." ^{†††}

¹⁹ Am taokeyakáp konap arop farákap takrá séri pwar napo, yámar mek yaknámp Kwaromp Yiki Kor Nap ménki kik-pwar napo, Kwaromp kontrak tanknámp bokis am Yiki Kor Nap mek tank konámp érik tank. Aenánko, méké wae fápárakár akwap nánko, pouroukria oukurér párákap nánko, apár némp yururria kápae kare aisráp warákam ék námpon.

Yupu ntia wunépir wounápnámp kar

12 Tá yámar mek wunéri tokwae ankwap korop námp te arake: Yupu ^{†††} ankárankamp yakria, yámar te mao náráp pourouk waempyamnámp yirimp. Tá yunk maomp pu ankore mek yak. Tá kump mek éntér-sámpramp térme yak námp maomp me korok woukwap. ² Mao te táráp [§] yakria, táráp farákap naenámp touwe tokwae sámprá tékén apánka wae. ³ Aenánko, ankwap wunéri yámar mek korop. Am wunéri te ará: Wunépir niamp ankwap yak. Am te noumouri korao maok, fákánek me kor, tá fére-sámpramp souwe aokránkirámp, tá kump fákánek kingao woukour i konámp niamp am fákánek me korok yakáp. ⁴ Maomp kore kor fek ankárank mwaek kirikiri térme yámar mekamp yaokwampia apárok épér. Aenánko, anánk mwaek kirikirikamp térme mwar yámar mek yak. Tá am wunépir yupu-táráp sámprá naerianámp, maomp wonae fik yakria am yupu-táráp sámprá naenánko, man am táráp sámprá nonkorop nanampria yépékrá yak. ⁵ Tá yupu poumou-táráp sámprá. Am táráp te nánkár téképá yakria wakmwaek koumteouráp arop farákap ponankor kárákáre fek poukeyak naenámp ain

††† 11:18 2 Ko 5:10; Yé 1:8; 20:11-13 †††† 'Yupu'rá sénámp te, Israel firan sénámpon. § 'Táráp'rá sénámp te, Jisaso Israel fi mek ékianámpan warko yámar mek pokea Kwaromp sia king fek tank námpan sénámpon.

yaopwae sámp naenámpón. Am yupu wae táráp sám-peanáńko, koupour kar am táráp sámpea narek poka Kwaronámpok maomp sia king fek sámpá tukup. ⁶ Aenapo, tá am yupu farákapea kwar saráp mek akwap. Ampok te wae Kwaro maompor némp nánapi pwate náńko, man ampok taokeyakápria man fir nénkrá tukupea 1,260 yae fek mwanapon.

⁷ Oukoumwan te yámar mek yorowar tokwae korop náńko, Maikel ntia maomp ensel fákáre wunépirént yorowar. Tá am wunépir ntia maomp ensel fákáre nopok kor yorowaria maok, ¹⁸ mao te yorowar kwe-pwar mwanap kárákáre te yak mono. Aenapara, am farákap te warko yámar mek yakáp mwanap pourou mono. ⁹ Tá Kwaromp ensel fákáre am wunépir apárok far-sinapon. Mao te am wokwaek kar yakámp tákam Satan, ponankor aropan kot i konámp arop, tá ponankor koumteouráp aropan poupwekáp i konámp aropono. Man apárok far-sirrá maomp ensel fákáre kor méntér fárarámp rá épér napon. ^{††}

¹⁰ Tá ono wa nanko, yámar meknámp tékén arakrá wumwi: "Oukoumwan te nomp Kwaro nomwan wae warko érékép námpono. Maomp kárákáre wae érik korop náńko, mao King yak námpono. Tá maomp Kraiss wae kárákáre tokwae sámp námpono. Am te apae riteanápe, am nomp ankwapyaenáp fákárean kot i konámp arop nomp Kwaro nke námp fek wae fek, tá kumuruk, am farákapan kot i konámp maok, oukoumwan te wae ensel fákárean apárok far-sinapono. ^{††1} Nomp ankwapyaenáp fákáre wae Sipsip Morokamp yiri fek kárákáre sámpea, maomp kar kare farákápria amnap ninik fek yopor aropan yorowar kwe-pwararea yérépea pwar napono. Am farákap te apárok kwapwe kare yakáp mwaria ninik mono. Numwar yopor aropao tirá wouranáponoria yénképá yakápi napono. ¹² Aenapara, yámar me amo, tá yumo ponankor yámar mek yakáp nap, yumo te warákár kipo! Aeno amo apár, tá amo solwara yumo mér kipo! Yumwan touwe tokwae kwatae korop naeane. Satan te wae yumonapok pik tenámpono. Mao te náráp ke wae fae tákáre náńko, táman mér námp kwamp, yonkwae pwarámp tokwae námpono."

¹³ Am wunépir te nke náńko, námwan apárok far-sinapantá, akwapá am poumou-táráp sámprámp yupu táman yérépe. ¹⁴ Tak námpanotá maok, am yupu furukarea náráp némpouk kwar saráp mek farákap akwapea am wunépir panek yak náńko, fwap yakanoria, tu tokwaeramp yowe pwae yawor nénk. Tá am ampok man taokeyakápria fir nénkrá tukupea, yinink yopwaria yawor táman amore mek. ¹⁵ Tá am wunépir táp meknámp ént ayam náńko, am ént tokwae am yupuamp wakmwaek kwarákarrá akwap. Am wunépiramp ninik te éntao akwapea am yupu sámp náńko, yupu sumpwianoria. ¹⁶ Aenámpan maok, kwarao am yupuan yaewouria kwar mek tákár pik náńko, ént am mek piká pwar. ¹⁷ Tá am wunépir te am yupuan yonkwae pwarámpea yarakia maomp ankwap

† 12:7 Ju 9 †† 12:9 Stt 3:1; Yé 20:2-3 † 12:10 Jop 1:9-11; Sek 3:1

tárápuan ^{††} yorowar naeria. Am koumteouráp arop farákap te Kwaromp ponankor loaok tukupria Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp-fákeyakápnap arop farákapono. ^{††18} Tá am wunépir te solwara woupwi mek fokopeyak námpan.

Yao pwae mekamp fir anánkaopwe koropnep kar

13 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir solwara ^{†††} meknámp korop. Mao te souwe fére-sámpramp, tá fákánek me korráp. Am souwi fek fére-sámpramp kump kingao woukwap konámp am fek woukouri yak. Tá maomp me kor fek te e ankwap yakáp. Am e fi te 'Kwarén nkwaekwe make wouroump séri konap' enono. ^{††2} Am yao pwae mekamp fir oukoumwan ono nke nanko te, lepat niamp, tá maomp pu kor te beamp pu kor niamp. Tá maomp top kor te laionomp top kor niamp. Tá am wunépirao náráp kárákáre am yao pwae mekamp firan sánk námpono. Man mao námoku niamp king yakanoria papria, man kárákáre tokwae sánk námpono. ³ Am yao pwae mekamp firamp me kor ankwap te wae yankopea sumpwi pap nap niamp pourouráp. Aenámpao maok, maomp me kor fekamp ankáráp te wae aoporea warko fwap námpono. Tá arop ponankor am yao pwae mekamp firan kokorokoria maomp wakmwaek tukup napon. ⁴ Am wunépirao náráp kárákáre yao pwae mekamp firan sánk námpara, arop ponankor am méria wunépiran lotu napon. Tá am yao pwae mekamp firan kor loturia arakrá sér, "Wa mámá yao pwae mekamp fir niamp make pourouráp yak námpon? Wa fwap méntér yorowar naenámp pwi námpon?"

⁵ Tá Kwaro am yao pwae mekamp firao numwar takanoria pwate náńko, mao kara waerá Kwarén wouroump kar sénámpon. Tá mao wae take pourouráp térerá akwapea 42 yunk fek naenámpón. ⁶ Mao náráp top kor kununkarrá Kwarén wouroump-séria, Kwaromp e fek, tá Kwaromp némpouk, tá Kwaromp firáp yámar mek yakáp nap man kor wouroump-sénámpon. ⁷ Kwaro 'Mao numwar takano' ria pwate náńko, mao Kwaromp koumteouráp aropént yorowaria kwe-pwararea am farákapan apárok tirá nér námpon. Tá mao fwap kárákáre sámpea ponankor arop fi, ponankor apár mekamp, tá ponankor karráp, tá ponankor pourou yipiráp arop makia ponankor aropan poukwap naenámpón. ⁸⁸ Apárokamp ponankor koumteouráp arop, am farákapamp e yiki yak sámp mwanap aropamp eráp buk fek wokwaek Kwaro apár yoro mo námp fek kumwi moimp, am farákap yao pwae mekamp firan lotu napon. Am buk te wokwaek sámp-wouroumpap Sipsip Morokamp bukono. ^{††}

⁹ "Arop te waeman woupwirápara, mao ankár mámá kar fwapi wa kuno. ¹⁰ Táte Kwaro ankwapan fákapá yakanorianáńko te, ankár akwapea fákapá yak

†† *Tárápu'rá sénámp te Jisasomp wakmwaek tukupnap arop farákapan sénámpon.* ††† 12:17 1 Pi 5:8 †††† 'Solwara'rá sénámp te, arop fi ponankoran wounáp námpon. †††† 13:1 Yé 17:3,7,12 § 13:7 Yé 11:7 §† 13:8 Yé 3:5

naenampon. Táte Kwaro arop ankwap bainat fek sumpwianorianánko te, mao ankár bainat fek sumpwi naenampon. Táte am take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp kourmteouráp arop ankár kárakáre fek Kwarén mér nap sámp-fákeyakáp kip.” †

¹¹ Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir ankwap, kwar meknámp narek aok. Mao te sipsip morokamp souwe anánkaopwe niamp pourouráp, tá maomp kar te wunépiramp kar niamp pourouráp. ¹² Am wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te manénkirkamp yao pwae mekamp firamp kárakáre sámpea, am kárakáre fek manénkirkamp yao pwae mekamp firao nke námp fek tére námpon. Mao te kourmteouráp aropan kárakáre fek poukeyakrá fop-waoka wae nánko, apár ntia kourmteouráp arop fárakap am mek yakáp nap, am manénkirkamp yao pwae mekamp firan lotu napon. Man te wokwae sumpwi pap mwaria porokwapnap ankáráp kwatae wae aopore tenámpon. ¹³ Wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te nkwakwe make kárakáre yénkép námpon. Ankwap pourouráp kárakáre te ará: Kourmteouráp aropao nke nap fek mao nánko, yaomwi yámar meknámp apárok éká párákap. ¹⁴ Kwar te numwar manénkirkamp yao pwae mekamp fir nke námp fek, nkwakwe make kárakáre yénkria amnámp ankank támao némpoukamp kourmteouráp aropan yankar sérarano ritea yépékrá yak. Mao kourmteouráp aropan arakrá sér, “Yumo ankár yao pwae mekamp firamp wunéri yorororá maomp e narek kakap mwanapono.” Am yao pwae mekamp fir wokwae bainat fek porokwapá pap napan maok, mao oukoumwan yiki yak námpon. ^{††15} Tá Kwaro numwar takanorianánko, mao am wunérian yiki yak naenam nékér sánk nánko, am wunéri kar sér. Táte arop ankwap fárakap man lotu mo napo te, mao sénánko, tirá wour mwanapono. ¹⁶ Tá wakmwaekamp yao pwae mekamp firao sérrá, “Wuri nke mwanap ankank yae-párak mwaek yae, tá ponankor aropamp yépe kor fek taok paprá kukumwirá párapropria, e kánankeráp arop fárakap, ntia e tokwaeráp yakápnap arop fárakap ntia mani tokwaeráp arop ntia ankank moráp arop fárakap, tá párák yakápnap arop fárakap ntia slev tére-nap arop fárakap man kor kukumwirá páraprop kipo.” ¹⁷ Aenampara, táte yao pwae mekamp firamp e, tá maomp e fi kouroump námp am aropamp pourouk yak mo nánko te, mao arop ankwapan ankank mani fek sámp mo, tá arop fárakapao maonámp ankank mani fek sámp mono. ^{††18} Nomo ankár táman fwapi ninik mwaro. Arop wae mér námp kwamp te, yao pwae mekamp firamp e fi kouroumppea kumwi tenámp fwapia mér kuno. Am kouroump námp te arop ankwapamp enono. Am aropamp eramp fi ponankor tapokwap námp te 666.

144,000 arop fárakap tár wourékam sámpnap kar

14 Ono warko nke nanko, Sipsip Morok Saion faonkwek fokopeyak nánko, 144,000 kour-

teouráp arop fárakap méntér fokouri yakáp. Aenapo, am fárakapamp yépe kor fek Kwaro Sipsip Morokamp e, tá maomp Naropwaromp e makia kukumwia pwatenámp yakáp. ^{††2} Tá ono wa nanko, yámar meknámp ounk korop nánko, am te ént souroukoup tok-waenam niamp, tá oukuréao párákap námp niamp. Am ounk te aropao gita porokwapnap ounk niamp. ^{††3} Am fárakapao Kwaromp sia king wonae fik, tá yia-woraopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap fárakapao nke nap fek tár wourékam ankwap sámp. Am 144,000 kourmteouráp arop te wae Kwaro apárokamp kourmteouráp arop ou mekamp warko yamokwap námp, am fárakap támao saráp am tár kar fwap mér mwanapono. Tá arop ankwap am tár kar mér mwanap pourou mono. ^{††4} Am arop fárakap te kourmteou fárakapént kwatae ninik moi napon. Am fárakap yiki kare yakápi napon. Apae-apae némpouk Sipsip Morok akwap naerianánko te, am arop fárakap maonámpaok tukup konapono. Kwaro wae am arop fárakapan apárokamp kourmteouráp arop ou mekamp warko yamokwapeanánko, am fárakap te nae-tárápu niamp Kwaro námoku náráponoria Sipsip Moroként warko yamokwapeanánko yakáp napon. ^{††5} Am fárakap te kwekár sér moi nap, tá kwatae ankanki nap yak mono.

Ensel yininkaopwerao kar sénap kar

⁶ Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek furukarea akwap. Mao te yaká yak konámp Kwapwe Kare Kar samp námpao, am Kwapwe Kare Kar apárokamp kourmteouráp aropan farákáp. Mao am kar farákáp námp te ponankor pourou yipiráp, ponankor arop firan, tá ponankor karrápan, tá ponankor apár mekamp aropan farákáp námpono. ⁷ Mao tékén arakrá sér, “Kwaro ponankor aropan youroukouprá kot naenam ke te wae korop námpono. Aenampara, yumo te ankár man apápria maomp e narek sampok kipo. Yumo ankár yámar me ntia apár, tá solwara, tá ént oukurnámp ponankor yoroinámp Kwarén lotu kipo.”

⁸ Ensel ankwap manénkirkamp enselén éntér paprá korop. Am wakmwaek koropnámp enselo sérrá, “Némp tokwae Babilon te wae kwatae akwap námpon. Ye, am te wae kwatae akwap námpon. Am némp Babilon támao ponankor kourmteouráp aropan nánko, maomp kárakáre kor kokopor ninikaok tukup napon. Am tak námp te mao kárakáre kor wain ént nénk nánko, am fárakapao fánap niampon. ⁵

⁹ Tá ensel ankwap am anánkaopweramp wakmwaek korop. Am yinink ensel támao tékén arakrá wumwi, “Táte arop ankwap yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian loturia, maomp taok paprá kumwi námp maomp yépe kor fek, tá maomp yaek sámp námp te, ¹⁰ mao te Kwaromp yonkwae pwarámpnámp wain ént ankwap fánaenampon. Kwar te am wain ént ént karént tapokwapea pap moi námpon. Mao te náráp

† 13:10 Yé 14:12 †† 13:14 Mt 24:24 ‡ 13:17 Yé 14:9-11

†† 14:1 Yé 3:12 †† 14:2 Yé 1:15 ††† 14:3 Yé 7:4 ††† 14:4 Je 1:18 § 14:8 Yé 18:2-3

yonkwae pwarámpnám kap mek kwarákárria am arop fárákapan nopok nénk nánko, ankár fár mwanapon. Tá am arop fárákap, yiki kor ensel fárákap nke nap fek, tá Sipsip Morokao kor nke nám fek yumwi salfa fek yurunknám yaomwi mek touwe kwatae sámp mwanapon. ¹¹ Tá am yaomwi meknám aoknám sourirao am fárákapan touwe sánkria am te narek pok saráp yaká yak naenámpon. Am arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian loturá, tá maomp e fekamp kumwi sámprá, mak i konap arop fárákap te anepér mono. Wae fek, tá kumuruk ankár touwe sámpá yakáp mwanapon.”

¹² Táte take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp kourouráp arop fárákap te ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanapon. Am kourouráp arop fárákap te Kwaromp loaok tukupria Jisasén mér nap kárákáre fek sámpá yakáp mwanapon. ¹¹

¹³ Tá ono wa nanko, yámar meknám kar ékria arakrá sér, “Amo kar arakrá kumwiae: Koumteouráp arop fárákap oukoumwan, tá wakmwaek, Tokwae Karamp tére térerá tukupria am meknám sumpwi nap te, am fárákap fwap warákár mwanapon.” Yiki Kor Spiritao kor sérrá, “Ye! Am fárákapao tére tokwae nap fek te fwap anepér sámp mwanapon. Am fárákap te kwaporok tukup mono. Kwapwe kare niniki nap te am fárákapént yak nánko Kwaronámpok tukup napon.” ¹²

Kwaromp yonkwae pwarámp apárok ék naenám kar

¹⁴ Ono warko nke nanko, koumwe wupwi kor yak nánko, am mek arop ankárank tank námpao maok, maomp pourou te Aropamp Táráp niamp. Maomp me korok te gol fekamp kump woukwapá yakria, mao asmaok wiráp kare yaek fákeyak. ¹⁵ Tá ankwap ensel Yiki Kor Nap meknám ek korop. Mao am koumwe mek tanknám aropan tékén arakrá wumwi: “Amo waráp asmaok fek fir fékérae! Apárokamp fir ponankor wae noumouri námpono. Aenámpara, oukoumwan má ke fek te fir tére mwanap kenono.” ¹⁶ Aeránko am koumwe mek tanknám aropao náráp asmaok fákeyakrá apárokamp fir wae yápaie nám am kar féké.

¹⁷ Tá ankwap ensel yámar mek yak nám Yiki Kor Nap meknám ek korop. Mao kuri asmaok wiráp kare yaek samp. ¹⁸ Tá yaomwi poukwapnám kárákáre sampnám ensel ankwap alta pwarará korop. Mao asmaok wiráp kare sampnám enselén tékén wumwiria sérrá, “Amo am waráp asmaok wiráp kare fek ponankor apár mekamp wain ki fékéria ankwap fek koupoukourae. Maomp ki te wae ponankor noumouri námpono.” ¹⁹ Aeránko maok, am enselo náráp asmaok sámp-fákeyakrá wain ki fékéria koupoukour. Tá am wain ki yumwi fekamp tang tokwae mek pumpurékamprá fákap mwaria am mek tirá épér. Am te Kwaromp yonkwae pwarámpo. ²⁰ Tá ensel fárákapao am tang taun tokwae younkwe mwaek yak

† 14:10 Yé 13:11-17; 19:20; 20:10,15; 21:8 †† 14:12 Yé 13:10 ‡ 14:13 Hi 4:10 †† 14:14 Yé 1:13 †† 14:18 Mt 13:36-40 ††† 14:19 Yé 19:15

nám mek wain ke pumpurékamprá ént fápámp. Aenapo, am yiri tang younkwe mwaek kwarákárria fopweanápi akwapea 300 kilomita fek, tá narek pokea hos top kor fek yaknám ain fek yak.

Fákánek enselo fákánek ankank kwatae fákeyakápnap kar

15 Tá wunéri tokwae ankwap yámar mek korop nánko, ono nkea am táman ninik tokwae. Ono am nke namp te ará: Fákánek ensel fákáre arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwatae tifákeyakáp. Táte nánkár am ankank kwatae pwar nánko te, wakmwaek ankwap korop mono. Am fákánek ankank kwatae fek waeman Kwaromp yonkwae pwarámp wae pwar námpon. ¹¹

² Tá ankwap ankank solwara tokwae niamp nke. Am te yaomwi yurunkao glas mek yak nánko, nke nap niamp. Tá ono nke nanko, arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian yorowaria kwepwarará, tá am yao pwae mekamp fir, maomp e fi kouroumprá kumwi nap apárok sámp-anámpo. Am fárákap glas niamp solwara fik fokouri yakáp napo, Kwaro warákárria am fárákapan gita nénká pwate nánko, tá am fárákapao tia yakáp. ³ Aeria am fárákapao Kwaromp tére arop Moses ntia Sipsip Morokamp tár sámp. Am tár te ará:

“Tokwae Kar, amo ponankor kárákáre tokwaeráp Kwarono.

Ponankor tére amo tére nap te tokwae kar nánko, yino nkea ninik tokwae námpon.

Amo ponankor arop firamp King, tá waráp ninik am te ponankor yae-párákria kare karonó. ⁵

⁴ Tokwae Kar e!

Amo ankárankampao saráp amo yiki kare yak napon. Aenapara, arop ponankor amwan apápria, waráp e narek sampok mwanapon.

Ponankor arop fi koroepa amwan lotu mwanapon. Am te apae riteanápe, waráp yae-párák kare ninik te wae érik korop námpon.”

⁵ Am pwar nánko, ono warko nke nanko, yámar mek yaknám Yiki Kor Nap yak. Am yaknám Nap Aokore Yiki Kor Kare ménki kikir akwap. ⁶ Tá am fákánek ensel fákánek ankank kwatae arop kwatae pap mwanámpria nap sámp-fákeyakáp nap, am Yiki Kor Nap pwararea ek mank. Am fárákap te waempyam kwapwe kare yinka waeria waentar kwapwe nám kápéria, tá mao parák gol par-sorowaria yakáp. ⁷ Tá yiworaopwe ankank yiki yakápnap ou mekamp ankwap ankárank, mao fákánek dis gol fákánek enselén nénk. Tá ankár yiki yaká yaknám Kwaromp yonkwae pwarámp, am te am fákánek dis mek top-pwarámpá yak námpon.

⁸ Tá Kwaromp kárákáre ntia maomp waeramp souri Yiki Kor Nap mek top-pwarámpá yak. Tá arop ankwap am Yiki Kor Nap mek yoump naenám pourou mono,

††† 15:1 Yé 15:6-7 § 15:3 Lo 32:3-4; Yé 16:7 §† 15:5 Hi 9:3

nánkár am fákánek enselo fákánek ankank kwatae térea pwaranápono.

Fákánek dis mek Kwaromp yonkwae pwarámp yaknámp kar

16 Tá Yiki Kor Nap meknámp kar ankwap korop nánko, ono wa. Mao arakrá tékén am fákánek ensel táman wumwiria sérrá, “Yumo ankár tukupea am fákánek dis Kwaromp yonkwae pwarámp am mek yak námp tirá apárok kokorarenke!” †

² Aeránko, ensel ankárankao akwapea náráp dis sámprá apárok kwarákár. Aenánko, nkwakwe make kárákáre kor ankáráp kwatae kare yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran lotu i konap taok papnámp kumwi yaknámp aropamp pourouk koropánk. ††

³ Tá ensel anánkao náráp dis solwara mek kwarákár. Tá solwara sumpwi aropamp pourouk yiri niampi akwap nánko, solwara mek yakápnap ankank ponankor surumpwi pwar. ‡

⁴ Tá yinink enselo náráp dis ént tokwae mek, tá ént oukurnámp mek kwarákár nánko, am ponankor yiri niampi akwap. ⁵ Tá ono wa nánko, am ént taokeyaknámp enselo sérrá,

“Amo oukoumwan yak nap, tá wokwaek kar amo yakapono.

Amo yiki kareno.

Waráp kot te waeman pwi kare yak námpon.

⁶ Am arop fárákap te

waráp koumteouráp arop fárákapan,

tá profet fákáreran tirá wour napo,

am fárákapamp yiri kwarákari námpono.

Aenapan, amo am kwatae arop fárákapan

am yiri nénk napo,

mao fár mwanapono.

Am fárákap te waeman nopok kwatae ankank sámp napon.” ††

⁷ Tá ono wa nánko, alta fek yaknámp ensel arakrá wumwi:

“Kare! Tokwae Kar,

amo te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwarono.

Amo koumteouráp arop fárákapamp ninikan

youroukourá kot nap,

tá waráp kot te kare kar,

tá ponankor yae-párák kareno.” ††

⁸ Tá yiawor enselo náráp dis yámaran kwarákár nánko, Kwaro am arop fárákapan yámaramp yaomwi touwe fek numwar nánakáranorianánko, tak námpon.

⁹ Am yámaramp yaomwi tokwae te kéntia waeria am arop fárákapan nánakár námpono. Aenámpao maok, am fárákapao am Kwar kárákáre tokwaerápao am ankank kwatae tére námp man wouroump-séria, kwatae ninik pwarará Kwaromp e narek sampok mo napon. †††

¹⁰ Tá éntik enselo náráp dis yao pwae mekamp firamp sia king fek kwarákár. Aenánko, maomp yae

ankore mek yakápnap arop firan kirikip tokwae korop. Aenánko, am fárákap touwe kwatae sámprá am táman námokuráp sérékam fek youroukwe. †††¹¹ Am fárákapao náráp pouroukamp touwe, tá ankárápan ninikria yámar mekamp Kwarén wouroump sérar. Aenapao maok, náráp kwatae ninik nap younkwe sirarrá Kwaronámpok korop mono.

¹² Tá tokwam enselo náráp dis ént tokwae Yufretis mek kwarákár. Aenánko, ént ponankor torokwari pok nánko, yámar aoknámp mekamp king ntia ami fákáre korop mwanap mwae kup nánapi yak. ¹³ Tá ono nke nánko, kwatae spirit yininkaopwe péni niamp ankwap wunépiramp táp meknámp korop, tá ankwap yao pwae mekamp firamp táp meknámp korop, tá ankwap kwekár profetomp táp meknámp korop. ¹⁴ Am kwatae kare spirit te nkwakwe make kárákáre yorororia, mao te apárokamp ponankor aropamp kingonámpok tukup. Mao te tukupea am fárákap ntia maomp ami fákáreran ankára mek koupoukarea pwate nánko, am ponankor kárákáreráp Kwaromp yae tokwae fek yorowar mwanaprianámpon. ⁵

¹⁵ “Wawenke! Ono arop mér monámp ke fek oukun naenámp aropao koupour korop konámp araknámp yumonapok korop nanae! Aenanko, táte arop amp moria, maomp waempyam fu fwapi poporakor karia yárok námp te, arop fárákapao maomp pouroukamp ankank nke moi napara, am arop te fwap warákár naenámp.” ††

¹⁶ Tá am kwatae spirit fákáre king ntia ami fákáre éréképá koropea Hibru kar fek ‘Armagedon’rá sér i konap fek koupoukarrá pwar.

¹⁷ Tá fákánek enselao náráp dis sámprá ouwipár yak námp mek kwarákár. Aenánko, Yiki Kor Nap mek Kwaromp sia king feknámp kar ankwap tékén arakrá sér, “Oukoumwan te wae pwarane.” †††¹⁸ Tá mékér wae pouri akwap nánko, tá pourouk tokwae korop nánko, oukurér tokwae párákap, tá némp yérur tokwae korop. Am némp yérur te yoporop tokwae, tá kápae kare por apárok yakápnap arop wokwaek take pourouráp koropámp nke moi napan korop námpono. †††¹⁹ Aenánko, am taun tokwae yinink mwae torokopi akwap nánko, kápae kare arop firamp taun tokwae apárok torokopi pikria kwatae akwap. Tá Kwaro taun tokwae Babilonomp ninikan ninikria nopok man kap wain fáraeria fopwaoka wae námpono. Am wain te Kwaromp yonkwae pwarámp tokwae karon. †††²⁰ Tá solwara mekamp apár amor ke ént mek wae fopwari pikrink. Tá faonkwe ankwap ankárank warko yak mono. ²¹ Tá warákam ais tokwae kar ékrink. Ponankor am ais faokore ankákárankamp kápae te 50 kilogram niamp arakeno. Am yámar meknámp arop pourouk éká pépér nánko, arop fárákap am warákam ais fek tapek touwe kwatae sámp napon. Tak nánko, am arop fárákap námwan ais warákamao fupuknámp fek táman Kwarén wouroump-sérar napon. ††

† 16:1 Sef 3:8; Yé 16:17 †† 16:2 Kis 9:10; Yé 13:11-17 †
16:3 Kis 7:17-21 †† 16:6 Yé 17:6; 18:24 †† 16:7 Yé 19:2 †††
16:9 Yé 9:20-21

††† 16:10 Kis 10:22 § 16:14 1 Ti 4:1; Yé 19:19 †† 16:15 Lu
12:37-40; 1 Te 5:2; Yé 3:3 ††† 16:17 Yé 16:1 §† 16:18 Yé 8:5
§†† 16:19 Yé 14:8-10 †† 16:21 Kis 9:24; Yé 16:9,11

Kwaro kokopor yupuan kot naenámp kar

17 Ensel fákánek, fákánek dis fákeyakápnap ou mekamp ankwap ankárak koropea onan sérrá, "Amo koropae! Mámá kokopor tokwae konámp yupu, mao te narek kápae kare ént tokwae yumuntuk tank námp, nopok touwe kwatae sámp naerianámp, ono amwan yéenkép nae rae. ² Apárokamp king fákáre méntér kokoporrá paokopi napon. Tá apárokamp arop ponankor mao kuri méntér kokoporrá paokopria, mánmán ént fépéria ni konapnámp épépérép napon." †

³ Tá Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropá kárakáreria onan kakapea kwar saráp mek sakwap. Aenánko, ampok ono nke nanko, yupu ankárakamp yao pwae mekamp noumouri kor firamp yumuntuk tank. Am yao pwae mekamp firamp pourouk te kápae kare e kárámpá top-pwarámpá yakáp. Am e ponankor te Kwarén nkwakwe make wouroump-sénap eno. Tá am yao pwae mekamp fir te fákánek me korráp, tá fére-sámpramp souwe fákánek me korok aokrángi rámp. †† Am yupu te anánkaopwe pourouráp waempyam noumouri yirimpea, tá nkwakwe make gol fekamp mopor yirir, tá kwapwe kare yumwi ntia mani tokwae fekamp anani kor ‡ yirimp. Tá mao gol fekamp kap yaek samp-tank. Tá nkwakwe make ninik Kwaro nke námp fek mákáre kare námp, tá nkwakwe make oumnámp ankank am yupuamp kokopor ninik fekamp, am ponankor am kap mek top-pwarámpeyak. ⁵ Tá maomp e mao námokuráp yépe kor fek kumwi tenapo yak námp te am e fi te wounáp karonó. Maomp e kare te ará: "Taun tokwae Babilon. Mao te ponankor kokopor koumteou, tá Kwaro nke námp fek mákáre kwatae konap apárokamp ninikamp éntupwar karenono." ⁶ Am yupu te Kwaromp koumteouráp arop fárakap, tá arop fárakap Jisasén méria maomp e farakápnap arop fárakapan tirá wouri námpon. Tá ono am yupuan nke nanko, am fárakapamp yiri fária mánmán nángo nke nampono. Ono am nkea korokop tokwaeria ono ninik tokwae.

⁷ Tá enselo onan sérrá, "Amo apaeritea ninik tokwae rape? Ono amwan am yupuamp kar fi mek yak námp yéenkép nae. Tá am yao pwae mekamp fir fákánek me korráp, tá souwe fére-sámpramp máo am yupu sámpea akwap námp yéenkép nae. ⁸ Am yao pwae mekamp firan wae nkeapan maok, oukoumwan te yak mono. Aenámpan maok, nánkár wakmwaek am fi tikip monámp me éri tokwae pwarará narek aokea ponankor moyak naenámp. Apárokamp arop ankwap fárakap Kwaro am fárakapan e wokwaek apár yoro mo námp fek yiki yakáp mwanap aropamp buk fek kumwi mo námp, am arop fárakap am yao pwae mekamp firan nkea ninik tokwae mwanapon. Am te apae riteanápe, mao wokwaek yakámpao maok, oukoumwan yak moitea, nánkár wakmwaek korop naenámp. ††

† 17:2 Yé 18:3 †† 17:3 Yé 18:24 ‡ 'Mani tokwae fekamp anani kor'rá sénámp fi te Matyu 13:45 fekamp kar fi nkeampo. †† 17:8 Yé 13:8

⁹ Yonkwae kourráp arop te fwap máma ankank mér kare naenámp. Mámá fákánek me kor te fákánek faonkwean wounáp niamp nángo, am yupu narek fákánek faonkwe wi fek tank námpon. Tá am fákánek me kor te fákánek kingén wounáp námpon. ¹⁰ Éntik te wae moyakáp napo, ankárakamp mwar oukoumwan king yak nángo, ankwap ankárakamp te oukoumwan king yak mono, nánkár wakmwaek kánanke kwarok ke fek saráp king yakea pwar naenámp. ¹¹ Tá am yao pwae mekamp fir wokwaek yakámp, oukoumwan yak mo námp, am te yukupao yaknámp kingono. Aenám-pao maok, mao te fákánek kingént ankárakamp fi ara, ponankor kwatae akwap naenámp.

¹² Tá amo fére-sámpramp souwe nke nap am te fére-sámpramp kingén wounáp námpon. Am fárakap te oukoumwan king yakáp mo napao maok, man kárakáre sánk napo, yao pwae mekamp firént tapokwapea ankárakamp ke fek saráp king yakáp mwanapon. ¹³ Am king fárakap te námoku ankárakamp ninikráp sarápon. Am fárakap te e tokwae ntia kárakáre tokwae te am yao pwae mekamp firan ponankor sánk mwanapon. ¹⁴ Am fárakap te Sipsip Moroként yorowar napo, Sipsip Morokao am fárakapan kwe-pwar naenámp. Am te apae riteanápe, mao te ponankor tokwae kar yakápnap arop fárakapamp Tokwae Kar, tá ponankor king fákáreramp Kingara námpon. Tá arop ponankor méntér yakáp nap te mao wumwiria narápono ritenánko, am fárakap maomp karwaok kar tukup konap, am fárakapao kor Sipsip Moroként yorowar kwe-pwar mwanapon." ††

¹⁵ Tá am enselo onan sérrá, "Amo wae nke naponó, máma kápae kare ént tokwae kokopor yupu am yumuntuk tank námp te, am te ponankor apár mekamp arop fi, tá tokwae kar arop fi koupoukarea yakáp nap, ponankor pourou yipiráp, tá ponankor karráp arakia yakáp nap támaono. ¹⁶ Am fére-sámpramp souwe amo nkenap, am te ponankor am yao pwae mekamp firént tapokwapea kokopor yupuan ampwae sámp napon. Am fárakapao man sámpá yampourouria maomp waempyam ankank ponankor pouroukoup napo, pourou mwar yak naenámp. Tá am fárakapao maomp pouroukamp émi fária man ponankor yaomwi mek yankap mwanapon. †††17 Ye! Kwaro am fárakapamp ninik mek tak mwanap ninik nénk nángo mwanapon. Wokwaek tak mwanaprá séri tari námpan napon. Am fárakap te ponankor ankár pourouráp ninik fek saráp am kárakáre kingo námpan sámpea am ponankor yao pwae mekamp firan nénk mwanapon. Am fárakap te ankár takrá tukupea napo, Kwaro tak nanamprá sérinámp ankank pwi naenámp. ¹⁸ Tá am yupu amo nke nap te, am taun tokwae apárokamp ponankor kingén poukwap námpan wounáp námpon."

Babilon kwatae akwapnámp kar

18 Wakmwaek am pwar nángo, ono nke nanko, en-sel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te kárákáre tokwaerápao, maomp mopor te apárok wae tákapa wae. ² Mao tékén kar arakrá sér, “Taun tokwae Babilon wae kwatae akwapáne. Mao te wae kwatae akwap teane. Oukoumwan te am taun te kwatae-spirit fákáreramp taun yak námpon. Kwatae-spirit fákáre, tá oumnámp ant fákáre, tá kwatae kare ant fákáre, támao kuri am mek yakáp napon. ³ Am te apae riteanápe, ponankor fi méntér kokopori napon. Am te ará: Am ponankor arop fi méntér kokopor ninik nap te, am fárákap kárákáre kor wain ént fánap niampon. Tá apárokamp king fákáre mao kor mént kokopori napon. Tá apárokamp bisnis arop fárákap mani sámp mwanap térerá am yupuamp nkwakwe make kikiank ninik tokwae fek mani tokwae ti napon.”

⁴ Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap arakrá sér,

“Onomp koumteouráp arop fárákap, yumo ankár am taun pwararea ek koropenke! Takria yumo maomp kwatae niniként tukupá tapokwap mwanape. Tá yumo méntér tapokwapria yumo énéni kwatae ninik fek nopok sámp mwanape. †

⁵ Maomp kwatae ninik te yu tokwae koupoukarrá poka yámar mek námpono. Kwar te am taunamp kwatae ninik ponankor te waeman niki yak námpon.

⁶ Yumo ankár am kokopor yupuamp nkwakwe make kwatae ankank fek ankár nopok kor, take pourouráp fek pwi pap mwanapon.

Mao yumwan mokope pourouráp kwatae niniki námp te, nopok kuri am yumuntut ankwap koukoumoumpia sánkenke.

Mao te wae kárákáre kor mánmán ént kap mek ouroukoupea yumwan sánk námpon. Yumo ankár maomp kap mek kárákáre kor mánmán ént ankwap koukoumoumpia sánk napo, fárano. ††

⁷ Mao námokuráp e sakapria kápae kare nkwakwe make ankank námokuráp pourouk warákár sánk naenámp saráp tére konámpon.

Aenámpara, yumo ankár kápae kare touwe sámpea

éma wae naenámp nopokinámp niamp take sánk kipo.

Mao te námokuráp ninik mek sérrá, ‘Ono te Kwin yakria sia kwin fek tank namp’rá sér i konámpon. ‘Námo te kae yupu niampao kwaporok yak nampanápe.

Námwan te touwe kwatae korop nángo, námo ém mo kareno’rá sér i konámpon.

⁸ Aenámpan maok, nkwakwe make kwatae kare ankank man ankárankamp yae fek saráp korop naenámp. Nkwakwe make touwe tokwae korop nángo, kápae kare arop éménka wae, tá yae-porokwe tokwae korop naenámp. Tá Babilon te ponankor yaomwirao fánaenámp. Ye! Am te apaeritea námpanápe, Kárákáre Tokwaeráp Kwar Tokwaerao maomp kwatae ninik waeman youroukoupi námpan, ‘Nopok touwe kwatae sámp naenámp’rá sénámpon.” ‡

⁹ King fákáre mao am taun tokwaerént méntér kokopori nap, tá méntér nkwakwe make kápae kare ankank sámp napan saráp tére napon. Aenapara, am king fárákap man yaomwirao fánánko souri korop námp nkea, am fárákap náráp éntér kor fek yae poporokwaprá éménk mwanapon. ¹⁰ Mao am touwe kwatae sámp nángo, am fárákap námoku kor am take touwe sámp mwanapara, apáp tirinka waeria panek fokouri yakáprá arakrá sér, “Koupouteane, koupouteane, Babilon koupouteane. Am taun tokwae, amo kárákáre kor taun nono. Ankárankamp ke fek saráp nopok touwe kwatae amwan koropáne.” ††

¹¹ Tá apárokamp bisnis arop fárákap am taun táman-tá éménkrá yonkwae touwe napon. Am te apae riteanápe, arop maomp ankank tirá, mani nénk mwanap arop warko yak mono. ¹² Am ankank te gol, silva, kwapwe kare yumwi, mani tokwae fekamp anani kor, tá wupwi kor waempyam kwapwe, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá waempyam waentar fekamp aráno. Tá kápae kare nkwakwe make nánákáre kwapwe konámp yao, tá ankank ponankor elefan souwe fek yoroinap, tá ankank ponankor mani tokwae fekamp yao fek yoroi nap, tá bras, tá ain, tá kukumwi kwapweráp yumwi fek yoroi nap. ¹³ Tá ankwap te ará ankank: Sinamon, tá fári konap far, tá yankap konap paura nánákáre, tá nkwakwe make wouri nánákáre, tá sanda kwapwe, tá wain, tá wel, tá pan kwapwe, tá wit, tá bulmakau, tá sipsip, tá hos ntia karis, tá slev yak naenámp arop, maomp ninik ntia pourou mani fek sámp konap. Mámá ankank warko mani fek te mono. ¹⁴ Bisnis tére konap arop fárákap arakrá man sér mwarea napon: “Am kwapwe kare ankank amo sámp nae kar ri konap te, waeman ponankor amwan pwar-akwap tenámpon. Waráp mani tokwae fekamp kwapwe kare ankank ntia waráp kwapwe kare mopor ankank te, wae ponankor amwan

† 18:4 2 Ko 6:17 †† 18:6 2 Te 1:6

‡ 18:8 Yé 11:17-18 †† 18:10 Yé 19:2-3

pwar-akwap námpon. Amo am ankank warko sámp mono."

¹⁵ Tá bisnis arop fárakap am ankank takrá téreteria am taun mek mani kápae kare tákap konap arop fárakap te am taun tokwaerao touwe tokwae sámp nánko, nkea námwan am touwe kwatae korop naenámpan apáp tirink mwanapon. Tá am fárakap panek fokouri yakáprá éménkrá yonkwae touwe tokwae mwanapon. ¹⁶ Am fárakapao sérrá, "Koupouteane, koupouteane, am taun tokwae koupouteane! Wokwaek mao te wupwi kor waempyam yirimp, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá maomp pouroukamp mopor kwawe, gol, tá yumwi kwapwe ntia mani tokwae fekamp anani kor yiriria yakámpon! ¹⁷ Aempan ankárankamp ke fek saráp takánko, maomp ponankor mani, tá am mopor ankank ponankor kwatae akwap tenámpon!"

Tá sip mekamp kepten ponankor, tá ponankor arop mani fek sip mek kounkouria ankwap némpouk tukup konap, tá sip mek tére konap arop ponankor, tá arop ponankor solwara mek mani tákap mwanap tére konap, am arop fárakap panek fokouri yakáp mwanapon. ¹⁸ Tá am fárakapao nke napo, am taun wouroukour-námp yaomwi souri nkea arakrá wumwi, "Apae taun máma taun tokwae niamp yak námpon?" ¹⁹ Aeria am fárakap woup kwar yokwaprá námokuráp me korok épérrá yonkwae touweria éménk. Tá am fárakapao wumwirá, "Koupouteane! Máma taun tokwae koupouteane! Kápae kare sip solwara mek paokop nap, máma taun tokwae mekamp mani tokwaeráp yakáp i konapono. Koupoute kare, ankárankamp ke fek saráp am ponankor kwatae akwapáne!"

²⁰ Ankwapao kar arakrá sér: "Yumo yámar me ntia Kwaromp koumteouráp arop fárakap, tá yumo aposel, tá profet, yumo ponankor fwap oukoumwan máma ankank am taun mek korop námp warákáránk mwanapono. Kwaro man youroukoupia nopok touwe kwatae sánk námpono. Tá amnám ninik te am taun támao yumwan kwatae sokoroi nap fek námpon." †

²¹ Am kar pwar nánko, kárakáre kor ensel ankwap yumwi tokwae ankárank wit yánk nounounkrá aokop konám tokwae niamp sámpea, mao am yumwi tokwae kakapea solwara mek sir. Aeria mao sérrá, "Ono máma yumwi sinamp máte nánkáráp taun tokwae Babilon mámaknám kárakáre kare fek sinapo, arop fárakap warko nke mo mwanapono. ²² Aeria gita aráp, tá nkwakwe make musik, tá poum ke mek fokop nap, tá wur fokour nap, take pourouráp arápánk te, arop fárakapao warko amo yak nap meknám tak nánko, wa mono. Tá arop ponankor nkwakwe make tére méria yakápnap aropao amo yak nap mek warko take pourouráp arop nke mono. Wit sokwapnám yumwi ounk te warko yak nánko, arop fárakap wa mono.

²³ Aropao amo yak nap mekamp lam wae te nke mono. Tá amo yak nap mek tameknám poumarop yupu sámp naenámp kar, tá yupu poumou nap mek tank naenámp kar wa mono. Wokwaek waráp bisnis tére-

nap arop fárakap apárokamp arop nununkwi yakápi naponno. Ta kápae kare arop fárakapan amo foupourrá kwekár sérari naponno."

²⁴ Ta Kwaro am taun nke nánko te, profet fákáre, tá maomp koumteouráp arop tirá wourinap kwatae ninik te am taun mek yak námpon. Apárokamp arop ponankor yopor aropao tirá wouri nap am támao kor am Babilonomp pourouk sarápi yak námpon.

Yámar mek arop fárakap warákár tokwaenap kar

19 Am takianánko, wakmwaek ono wa nanko, yámar mek yakápnap koumteouráp arop ou tokwaeramp wumwi kar tokwae korop. Am fárakapao sérrá, "Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro! Nomp Kwar te mao ankárankamp támao saráp námwan warko érékép námpon. Mao e tokwae, tá kárakáre tokwaerápono. ² Kot mek te Kwaro arop fárakapan kwawe kare ninik fek yae-párak kare youroukoup i konámpon. Am kokopor yupu am te apárokamp kápae kare aropan náráp kokopor ninik fek kwataerá kák námpono. Aenámpantá, Kwaro nopok man touwe kwatae sánk námpono. Am yupu támao Kwaromp tére arop fárakap tirá wouri tae rinámpaná Kwaro nopok mao kwatae niniki námp fek érou námpono." ††

³ Tá am fárakapao warko arakrá wumwi, "Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Am némp tokwae wouroukournám yaomwi souri yámar mek pok saráp yak námpon." ⁴ Tá 24 taokeyakáp konap arop ntia yia-woraopwe ankank yiki yakáp námp am fárakap Kwaromp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknám tukuprá Kwaro sia king fek tank nánko, man lotu. Aeria am fárakapao sérrá, "Kare karonno. Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro." ††⁵ Tá Kwaromp sia king feknám wumwinám kar koropria arakrá sér, "Yumo Kwaromp tére arop, tá yumo párak kar yakápnap arop, ntia yumo e tokwaeráp arop fárakap yumo Kwarén apáp i konap, yumo ponankor Kwaromp e narek sampokenke!"

Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérounám kar

⁶ Tá ono wa nanko te, koumteouráp arop kápae kare fi koupoukarrá yakáprá kar ounka wae nap niamp korop. Tá ént ounk kápae karerao souroukoup tokwae námp niamp, ta oukurér tokwaerao pourounka wae námp niamp. Am wumwi kar arakrá sér, "Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro!"

Tokwae Kar te

mao nomp Kwar Ponankor Kárakáre Tokwaerápono! Oukoumwan te mao King Tokwae yak námpon! ††

⁷ Oukoumwan te nomo fwap yonkwae kárámpria warákára waerá maomp e narek sampok mwanámpono!

Sipsip Morokao yupu sámp naerianám ke te wae korop námpon!

Tá maomp yupuao kor wae nánapi yak námpon. †††

† 18:20 Yé 19:1-2

†† 19:2 Yé 6:10 ‡ 19:3 Yé 14:11 †† 19:4 Yé 4:9-11 ††
19:6 Yé 11:15-18; 14:2-3 ††† 19:7 Yé 21:2,9

⁸ Tá Kwaro man waempyam wupwi korao yiki kareria waentar kwapwe námp man sánk nánko, maomp pourouk yirimp.”

Am kwapwe kare wupwi kor waempyam te Kwaromp koumteouráp arop fárákapaoinap yae-párák kare niníkan sénámpon. †

⁹ Tá onan enselo sérrá, “Amo mámá kar kumwiae: Am arop fárákap Kwaro Sipsip Morokao yupu sámpría fir kékérou námp fek koropenkria wumwinámp arop fárákap te fwap warákár mwanapono.” Tá mao onan sérrá, “Mámá kar te Kwaromp kare kar karonó.”

††¹⁰ Aenánko, ono enselomp puk wonae fik piká párákápria man lotu naeria nanko maok, mao onan sérrá, “Amo taki kwapono! Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp fákeyak nap, yumont ankáránkamp tére aropono. Amo ankár Kwar ankárankan saráp lotuampo. Am kare kar kar Jisas námoku farákápnámp táman, Yiki Kor Spiritao sámpea profet fákáreran ninik nénk nánko, Jisasomp e érik farákápnámp konapono.” ‡

Arop wupwi kor hos fek narek tanknámp kar

¹¹ Tá ono nke nanko, yámar me kikir akwap nánko, wupwi kor hos ankáránkamp yak. Arop am fek tank námp maomp e te ará: ‘Arop námoku térenámp ankár pwar mo i konámp’, tá ‘Kwapwe kare ninik fek saráp i konámp Arop’. Táte mao koumteouráp aropan kotrá youroukoup námp, tá mao yorowar naerianámp, mao te ankár yae-párák kare ninik fek saráp i konámpon.

¹² Maomp yi te yaomwirao yurunk námp niamp, tá mao te kingamp kump kápae kare maomp yépe kor fek yakápnámp. Maomp pourouk e kumwi tenapo yak námp, am te mao námoku saráp mér námpono. Arop ankwap te mér mono. ††¹³ Maomp waempyam éri te yiri forokwap rámpán yirimp námpono. Tá maomp e te ‘Kwaromp Kar’. †††¹⁴ Yámar mekamp ami fákáre te náráp wupwi kor hos fek tankápria, am fárákap maomp wakmwaek tukup. Am fárákapamp pourouk yiririnap waempyam te wupwi korria yink kwapwe námpono. ¹⁵ Maomp táp meknámp bainat wiráp kare yak námp, am bainat ek oukur korop. Aenánko, mao ponankor arop firan am bainat fek tapek yorowaria kwe-pwar naenámpono. Tá mao ain yaopwae sámpea koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyak. Mao yumwi fekamp wain ki fákápnámp konap tang mek pumpurékamprá wain ént fákápnámp naenámpono. Am te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yonkwae pwarámp tokwaeran wounáprá sénámpono. †††¹⁶ Mao te maomp e maomp waempyam fu fek, tá maomp punampore kor mwaekamp waempyam fek e kumwi tenap yak námpono. Am e te ará: “Ponankor kingamp King, tá ponankor tokwae kar yakápnámp arop fárákápnámp Tokwae Karonó.” †††

¹⁷ Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar yokor námp mek fokopeyak. Mao ant fákáre amorik fu-

rukarea paokop napan tékén wumwia sérrá, “Yumo koropea Kwaromp fir kékérou tokwae fek koupoukourenke! ¹⁸ Aeria yumo fwap king fákáreramp pouroukamp émi fár, tá ami kepten tokwae, tá kárákáre kor aropamp émi fár, tá hos fákáre ntia am fek tankápnámp arop fárákápnámp émi fár mwanapono. Yumo ponankor aropamp émi fépéria amwar yakápnámp arop farákápnámp ntia slev térenámp arop fárákápnámp, tá kwaporok yakápnámp arop fárákápnámp, ntia e tokwaeráp arop fárákápnámp émi fár mwanapono.”

¹⁹ Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir, tá apárokamp king fákáre, ntia am fárákápnámp ami fákáre wae koupoukour yakápnámp. Am fárákápnámp te am hos fek tanknámp aropan yorowarrá, tá maomp ami fákárerént yorowar mwarea napon. ²⁰ Aenapan maok, mao am yao pwae mekamp fir ntia kwekár profetén ‘Fápákampi kák námpon. Am profet mao te wokwae yao pwae mekamp firao nke námp fek nkwakwe make kárákáre yororia koumteouráp aropan poupwekáp námpono. Aenánko, arop fárákápnámp te manénkir yao pwae mekamp firamp e fek náráp pourouk kumwi tiria, maomp wunérian lotuiapon. Yao pwae mekamp fir ntia kwekár profet, am yawor te oukoumwan yiki yak nep fek yumwi salfa fek yaomwi yurunk nánko, kéntia waenámp me aokore mek épéri pwar napon. ²¹ Tá am hos fek tanknámp arop, mao am yao pwae mekamp firamp wunérian lotunap ami fákárean am bainat éri maomp táp meknámp korop námp am fek paoki pwar námpon. Aetenánko, ant fákáre am arop fárákápnámp émi fépéria yare tokwae napon. ²²††

Satan 1,000 yopwar fek fákápnámp yak naenámpp kar

²⁰ Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te me fi tikipnámp yak monámp ménkiramp ki, tá sen tokwae makia yaek sámpá ék námpon. ²² Mao am wunépiran sámpea yarokwap námp am te wae wokwae karkamp táka-mono. Am arop támao kápae kare aropan kot i konámp mao te Satan nono. Tá ensel man sen fek 1,000 yopwar fek yak naenámppria yarokwapea pap. ³ Enselo man fi tikip monámp me tokwae mek sámp-sirarrá yumuntuk ménki kéria kárákáre fek farákápnámp pwar. Aetenánko, Satan te warko koumteouráp arop fárákápnámp poupwekáp mono. Mao te nánkár yépékia 1,000 yopwar pwar nánko, wakmwaek man aokor-pwar napo, mao fae tákáre ke fek saráp yárap naenámpon. ²²††

⁴ Tá ono nke nanko, sia king ankwap yakápnámp nánko, am fek arop ankwap fárákápnámp tankápnámp. Kwaro am fárákápnámp arop youroukouprá kot mwanap kárákáre nénk. Tá ono nke nanko, kápae kare Jisasén méria maomp e érik farákápnámp Kwaromp kar kárákáre fek farákápnámp napo, am fek yápare kor fápákápnámp épériap aropamp waemp yakápnámp. Am fárákápnámp te yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian lotu mo, tá maomp taok papnámp kumwi am fárákápnámp yépe kor fek

† 19:8 Ais 61:10 †† 19:9 Lu 14:15 ‡ 19:10 Yé 22:8-9 †† 19:12 Yé 1:14 ††† 19:13 Jo 1:1,14 †††† 19:15 Yé 1:16 †††† 19:16 Yé 17:14

§ 19:19 Sng 2:2 †† 19:20 Yé 13:11-17; 20:10 ††† 19:21 Yé 19:17-18 ††† 20:1 Yé 9:1 †††† 20:3 Ju 6; Yé 12:9

ntia yaek yak monap arop fárákap támaono. Am sumpwinap arop fárákap warko yiki yak sámpea Kraisént king yakáprá tukupea 1,000 yopwar fek napon. ¹⁵ Am te manénkir arop fárákap apár me meknámp warko ferámpnap keno. Am arop fárákap manénkir ferámp nap te fwap Kwaro námokuráponorá nánkáráp námpara, fwap amwar kar yakáprá warákár mwanapon. Anánk por sumpwi te am fárákapan apárok tirá nér naenámp kárakáre yak mono. Waeman Kwar ntia Kraisomp pris fákáre yakáprá, waeman Kraisént am 1,000 yopwar fek king yakáp mwanapon. (Aeno ankwap sumpwi arop fárákap te am ke fek ferámp mono. Nánkár am 1,000 yopwar yépékia pwar nánko mwanapon.) ^{††}

Satan touwe tokwae sámp naenámp kar

⁷ Wakmwaek am 1,000 yopwar wae pwar nánko, am kalabus nap ménki kikir akwap nánko, Satan fákápá yaknámp wae pwar naenámp. ⁸ Tá mao érik aokea ponankor apár mekamp yakápnap arop fárákap Gok ntia Magokomp arop firan poupwékáp naenámp. Satan te am fárákapan akwapea koupoukarea éréképea yorowar naenámp. Am fárákap te kouroump mwanap pourou mono, ént mekamp kárak niampono. ⁹ Tá am fárákapao kápae kare apárok mwae koro pánkria Kwaromp koumteouráp arop fárákap ntia am Kwaro warákár konámp taun sámp-saokarrá souroumpour mwanapon. Aenapan maok, yaomwi yámar meknámp ékria am ami fárákapan ponankor wouroukoump naenámp. ¹⁰ Satano am fárákapan poupwékápianámpara, Kwaro man me aokore tokwae mek salfa yumwi fek yurunknámp yaomwi touwe mek sinaenámp. Yao pwae mekamp fir, tá kwekár profet am yawor wae am mek yak nepan, am yininkaopwe te wae fek, tá kumuruk kuri, ankár touwe tokwae sámp-prá yakápi-yakáp mwanapon.

Kwaro kot tokwae naenámp kar

¹¹ Tá ono nke nanko, wupwi kor sia king tokwae tank nánko, am fek Kwaro tank. Tá apár ntia yámar me wokwae farákap akwap teria, warko yak mo. ¹² Tá ono nke nanko, sumpwi arop fákáre yakáp nap te, am arop fárákap te e tokwaeráp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, takia sia king wonae fik foukouri yakáp. Tá arop sia fek tank námpao, mao buk ankwapmwae tia aokop. Mao buk ankwapan kor aokpwar námp, am te yiki yak sámp mwanap aropamp eráp bukono. Tá mao tankrá ponankor sumpwi aropainap Buk fek yak námp am kumwi nkerá am fek maoinap ankank puri fek youroukoump námpono. ^{†13} Solwara warko am mekamp sumpwi arop yakáp nap tirá kérép, tá apár me ntia Waempomp Némp te am mek yakápnap waemp warko tirá kérép. Aenánko, youroukoump i konámp arop am fárákapan ponankor maoinap ankank puri fek yurukup námpono. ^{†14} Mao

† 20:4 Dan 7:27; 1 Ko 6:2; Yé 6:9; 13:16-17 †† 20:5-6 1 Pi 2:9; Yé 2:11 ‡ 20:12 Ap 17:31; 2 Ko 5:10; Yé 13:8; 19:5 †† 20:13 Ro 2:6; Yé 22:12

Sumpwi ntia Waempomp Némp am yaomwi tokwaeráp me tokwae éri mek tirá épér námpon. Am yaomwiráp me tokwae mek pik námp te anánk sumpwino. ^{†15} Táte arop ponankor maomp e yiki yakáp mwanap aropamp eráp buk fek tank mo nánko te, am aropan yaomwiráp me tokwae mek tirá épér mwanapon. ^{††}

Kwaro yámar me ntia apár wourékam yoronámp kar

21 Oukoumwan te ono nke nanko, yámar me wourékam, tá apár wourékam yak námpono. Manénkirkamp yámar me ntia apár waeman ponankor akwap tenámpono. Solwara warko yak mono. ^{††2} Tá ono am Yiki Kor Taun nke nanko maok, am te wourékam Jerusalem. Am taun te Kwarént yakeanámpao, yámar me pwarará apárok ék. Am te yupurao poumou nap mek tank naeria nánapria mopor i konámp niampono. ^{§3} Tá ono wa nanko, sia king feknámp tékén arakrá wumwi, “Nkeae! Oukoumwan te Kwaromp nap koumteouráp arop fárákapént yak námpono! Am te am fárákapamp ou mek yak nánko, mao te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanapon. Ye! Kwar námoku am fárákapént yakea, maomp Kwar yak naenámp. ⁴ Mao fwap am fárákapamp yi mekamp émti ponankor torokor naenámp. Aenánko arop fárákap te warko sumpwi mo, yonkwae touwe mo, éménk mo, touwe sámp mono. Am wokwaekamp ankank te waeman ponankor pwate námpono.” ^{§†}

⁵ Tá am Arop sia king fek tank námp mao sérrá, “Yumo nkenke! Ono ponankor ankank te waeman wourékam yoroi pap nampono.” Tá mao warko onan sérrá, “Mámá kar te ponankor waeman kare kar ara, ponankor arop fwap mér kare mwanapon. Kumwiae!” ⁶ Mao onan warko sérrá, “Mámá ponankor ankank wae korop námpon. Máte ono támao ono meki yak, tá ono wakmwaek kar yak nampono. Ono kápae kare ankankamp fi kor, tá ono kápae kare tére ponankor térea pwar konampono. Táte arop ént níkip nánko te, ono fwap yiki yak konámp ént oukurnámp mekamp ént man sánk nanko, fánaenámp. ^{§†7} Táte arop yorowar kwe-pwarareanámp te, Ono fwap am ankank nénk nanampon. Aeria ono maomp Kwar yak nanko, mao onomp táráp yak naenámp. ^{§†8} Aeno arop apáprá arári tukup, tá arop Kwarén mér te monoria younkwe sánk konap, tá nkwakwe make kwatae kare ninikráp arop, tá arop tirá wour, tá kokopor ninik, tá foupou, tá kwekár kwarén lotu, tá kwekár i konap, arak i konap arop fárákap te, maomp némp sámp mwanap te yaomwiráp me tokwae salfa yumwi fek yurunknámp am kénti mek pik mwanapon. Am te anánk sumpwino.”

‡‡ 20:14 1 Ko 15:24-26,54-55 ††† 20:15 Mt 25:41 ††† 21:1 2 Pi 3:13 § 21:2 Hi 11:16; Yé 3:12 §† 21:4 1 Ko 15:24-26; Yé 7:17 §†† 21:6 Ais 55:1; Jo 7:37; Yé 1:8; 22:13,17 §† 21:7 Ro 8:14-17

Jerusalem wourékaman sénámp kar

⁹ Tá ensel ankwap ononampok korop. Am te fákánek ensel arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwataeráp dis samp nap ou mekamp ankwapon. Tá am ensel onan sérrá, “Amo koropae! Ono amwan Sipsip Morokan yupu oukoumwan táman maomp nap mek tank námp yénkép nae.” ¹⁰ Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropea kárákáre nánko maok, enselo onan kakapea faonkwe tokwae fek narek karaok sampok. Tá mao onan am Yiki Kor Taun Jerusalem Kwarént yakea yámar me pwarará ék námp yénkép.

¹¹ Aenánko, Kwaromp wae tokwae am taun mek wae pouri yak. Am wae te mwar pourourápria mani tokwae fekamp yumwi wae niamp pourouráp. Ye! Am te yumwi jasper niampria glas niamp pourouráp koukwe kare. ¹² Am taun te yár tokwae narek karaok pok námpon. Am éntér-sámpramp ménki te yár mek yakáp nánko, éntér-sámpramp ensel am ménki ponankor wonae fik foukouri yakáp napon. Tá éntér-sámpramp Israel firamp e am ménki fek yakáp námpon. ¹³ Yámar aoknámp mwae kamp yár te ménki yinínkaopw-erápono. Tá yae-párak mwae kirikiri yár te taknámp ménki yinínkaopweno. Tá yae-mánkwán mwae kirikiri yár mek te taknámp yinínkaopweno. Tá yámar piknámp mwae kirikiri yár mek te taknámp yinínkaopweno. ¹⁴ Am taun yár fi mek te éntér-sámpramp yumwirao yár fi mek kárákáre sánk námpon. Tá Sipsip Morokamp éntér-sámpramp aposel fákáreramp e am yumwi fek yakáp námpono.

¹⁵ Am ensel onont kar sénámp te, am taun purumpria yár ntia ménki pupur naenámp gol fekamp yaopwae sámp-fákeyak. ¹⁶ Am yár fwe yia wor mwae te ankáránkamp puri fekampono. Ensel te náráp yaopwae am fek némp purumprá akwapeanámp te 2,200 kilomitanono. Am taun tokwaeran purump námp te top yawor ntia aop yawor, tá narek pok námp te, ankáránkamp puri fekampono. ¹⁷ Mao am yáran kor purumpea am yár ouwou te 144 metano. Am meta te arop fárákapao náráp ankank pupur i konap ni-ampono. Tá ensel am yár purump námpao kor, am meta támaono.

¹⁸ Am taunamp yár te Kwaro jasper yumwi fek yoroi námpon. Tá mao taun táman kor gol fek saráp yoroianánko, am taun te glas wae niamp wae tokwae námpono. ¹⁹ Yár fi mek te Kwaro nkwakwe make yumwi mani tokwae fekamp fek moporia pwate námpon. Ankáránkamp yumwi kwapwe am yár fi mek yaknámp te jasper. Anánk te muru kor yumwi sapaia. Tá yinínk te wupwi kor yumwi aget. Yia wor te yiki kor yumwi emeral. ²⁰ Éntik te sadoniks yumwi am te noumouri wupwi méntérnámp. Tá tokwam te noumouri kor yumwi konilian. Tá fákánek te yar kor yumwi krisolait. Yukup te ankwap pourouráp yiki kor yumwi beril. Sárak te mwar pourouráp yar kor yumwi topas. Tá fére te yumwi krisopres. Am te yiki kor ni-amp, tá yar méntérámp. Mom te mwar pourouráp mu-

† 21:10 Ef 5:27; Yé 15:1; 21:2

ru kor yumwi jasint. Tá éntér te mwar pourouráp noumouri kor yumwi ametis. ²¹ Am éntér-sámpramp ménki fek te éntér-sámpramp mani tokwae fekamp anani kor yak námpono. Ménki ponankor te ankáránkamp anani kor tokwae mwarono. Am taun mekamp mwae kup te ponankor gol fekamp saráp nánko, glas wae niamp koukwe faokor akwap námpon.

²² Aenámpan maok, ono te am némpoukamp Yiki Kor Nap nke mono. Ponankor kárákáreráp Kwar Tokwae ntia Sipsip Morok am yawor námoku támao am mekamp Yiki Kor Nap yak nepon. ²³ Tá am taun mek te yámar ntia yunkamp wae te warko tére mono. Am te apaeria, Kwaromp wae tokwae támao am mek wae sánk námpon. Tá Sipsip Morok mao námoku am mek yokor konámp lamono. ²⁴ Ponankor arop fi te am némpoukamp wae fek saráp paokop mwanapon. Tá apárokamp king fákáre náráp mopor ankank am mek ti-korop mwanapon. ²⁵ Yámarao am yár ménki te kér mono. Tá kirikip te am némpouk korop mono. ²⁶ Ponankor arop firamp mopor ankank ntia mani am mek ti-korop mwanapon. ²⁷ Aeno ankank oumnámp, tá arop nkwakwe make pwarápaie sánk konámp ninik kwatae konap, tá arop kwekár ninik i konap, am te am mek yink mo kareno. Sipsip Morokao arop ankwap fárákapamp e Yiki Yak sámp mwanap Buk fek kumwi tenámp am arop fárákap mao saráp fwap am némpouk tukup mwanapon. †

Yiki yaknámp ént ntia yaoan sénámp kar

22 Tá am ensel onan ént tokwae yénkép námp, am te yiki yak sánknámp éntao maok, ént te glas niamp koukwe kare. Am ént te Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king feknámp oukarea, ² am némpoukamp mwae-párak akwap námpon. Am ént woupwiaok te maomwae fi mwae, tá nkwamwae fi mwae kor yiki yak nénknámp yao yakáp námpon. Am yao te ankáránkamp yopwar fek éntér-sámpramp por ki tank konámpon. Ankár yunk méntép tank konámpon. Tá am yao pwae te ponankor koumteouráp arop firamp pourou mekmwae fwapokwap i konámpon. ³ Tá kápaie kare ankank Kwaro warákár moria kwatae akwapanoria námp te, maomp taun mek yak mo kareno.

Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king te am taun mek yak naenámp. Tá Kwaromp tére arop man lotu mwanapon. ⁴ Tá am fárákap takria Kwaromp yimetáp nke mwanapon. Tá mao am fárákapamp yépe kor fek náráp e kukumwi naenámp. ⁵ Kirikip te warko korop mono. Tá Kwar Tokwae Kar mao saráp am fárákapan wae sánk naenámpara, lam wae, tá yámar wae warko tére mono. Tá am fárákapao king yaká yakáp mwanapon. ⁶

†† 21:23 Ais 60:19-20 ‡ 21:27 1 Ko 6:9-10; Yé 3:5; 13:8 †† 22:2 Stt 2:9; Ese 47:1, 12; Sek 14:8 †† 22:3 Yé 7:15 ††† 22:4 Mt 5:8; Yé 14:1 ††† 22:5 Yé 21:22, 25

Jisas te koupour ék naenámpo'rá sénámp kar

⁶ Tá ensel onan arakrá sér, "Mámá kar te waeman kare karonó. Ponankor arop fwap táman mér kare mwanapon. Kwar Tokwae Karao profet fákáreran náráp kar farákáp mwanap kwapwe kare ninik maomp ninik mek kákria, náráp ensel sámp-kérép nánko, maomp tére arop ponankoran wakmwaek koupour kar korop naenámp ankank ponankor yénk námpono." ⁷ Tá Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono yumonapok koupour kar korop nanae! Táte arop ankwap mámá buk fek yaknám profet kar wawia mántwaok nám te, Kwaro man ourour sánk naenámpo."

⁸ Ono Jon ono am kar wawia, tá am ankank nke nampono. Ono wae wawia nkea pwarará, ono am ankank yénknám enselomp puk piká párákaprá man lotu naeria. ⁹ Aenanko maok, mao onan sérrá, "Amo taki kwaponó. Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp profet fákáre, yumont nomo ankáránkamp tére konámpono. Tá ono ponankor arop fárákáp mámá buk fek yaknám karwaok i konap, maomp ankáránkamp tére aropono. Aeno amo ankár Kwar ankáránkampan saráp lotuampo." ¹⁰ Tá mao onan sérrá, "Mámá Kwaromp kar mámá buk fek yak nám te amo mek wouroump kwaponó. Mono! Kwaro am ankank tére naenámp ke te waeman wonae fik námpono.

¹¹ Aenámpara, arop kwatae ninik i konám te, waeman ankár kwatae niniki nám támao yak naerámpon. Arop oumnám ninik i konám te, waeman oumnám ninik támao yak naerámpon. Tá arop yae-párák kare ninik i konám te wae fwap yae-párák kare ninik támao yak naenámpo. Tá arop yiki kukarrá yak nám te waeman fwap am yiki kukarea yaknám ninik támao yak naerámpon."

¹² Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono te koupour korop nanampon! Tá ono kápae kare aropan nopok nénk nanamp tia korop nanampon. Aeria arop ponankor ankákáranrá ankank maoinap ninik puri fek nénk nanampon. ¹³ Ono saráp ono mekia akwap, ono saráp wakmwaek kar yak nampon. Ono támao manénkir ankáránk feknám pia akwapea wakmwaek kar pwar nám fekono. Ono te kápae kare ankank ponankor fi korara, ono ponankor térea pwar konampon.

¹⁴ Koumteouráp arop fárákáp náráp waempyam yárár korrá yakáp nap te, Kwaro man ourour nénk naenámpo. Am fárákáp yiki yak sánknám yao ki fár

mwanap te fwap pwi námpon. Tá am fárákáp Kwaromp taun mek youmpnám ménki-páraok yink mwanap te fwap pwi námpon. ¹⁵ Aeno asao i konám niamp ninik fek kápae kare kokopor i konap arop fákáre, foupou i konap arop fákáre, tá kokopor ninik i konap arop fákáre, tá arop tirá wour i konap arop fákáre, tá kwekár kwarén lotu i konap arop fákáre, tá arop ponankor kwekár ninikan warákárrá mántwaok i konap, am arop fárákáp te Kwaromp taun mek tukup mo, ek yakáp mwanapon. ¹⁶ Ono Jisas onomp ensel yumonapok sámp-kérép nanko pikia mao yumo sios fákáreran am kar farákáp námpon. Ono támao Devitomp yao arák fek taoi nampono. Tá ono maomp fi mekamp tárápono. Tá am térme Wap Kumur aokrá wae tákap konám te ono támaono."

¹⁷ Yiki Kor Spirit ntia Sipsip Morokamp yupu am anánkaopwerao sérrá, "Amo koropae!" Tá arop am kar wanám arop mao kor ankár sérrá, "Amo koropae!" Tá arop éntantá níkip nám kwamp te ankár koropano. Arop ént fánaeria nám kwamp te, ankár koropea Kwaro kwaporok sánk konám yiki yak sánknám ént am sámpano.

Jono mámá buk fekamp kar wanap aropan kárákáre fek sénámp kar

¹⁸ Am profet kar mámá buk fek yak nám wanap arop ponankoran ono Jono kar kárákáre fek sénampon: Táte arop ankwap am fek ankwap kar ke paprá sérianám te, kápae kare kwatae niniki nám fek mén-tér tapokwapea mámá buk fek sénám ankank kwatae tárápokwampia am maomp pourouk akwap naerámpon. ¹⁹ Táte arop ankwap mámá buk fek yaknám Kwaromp kar ankwapmwaek tirá épéri nám te, maomp yiki yak sámp naenámp yao ki te Kwaro sámp-sinaerámpon. Tá mao te am Yiki Kor Taun mámá bukao sénám mek te youmpá yak naenámp pourou mono.

²⁰ Am arop kápae kare ankank ponankor korop naenámp farákáprá sénám arop támao oukoumwan sérrá, "Kare karonó. Ono koupour kar korop nanae."

"Ye! Jisas Tokwae Kar, amo koropae!" ††

²¹ Ono ninik nam te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewourria ponankor yumont yakanoria nampon. Am te kare takano.

† 22:18 Wkp 4:2; Yé 15:1 †† 22:20 1 Ko 16:22; Yé 3:11